copy 344 39
B.C. 344394-20
252859
28

FUNDAȚIUNEA «REGELE FERDINAND I»

DOCUMENTELE MOLDOVENEȘTI

înainte de

ȘTEFAN CEL MARE

publicate de

MIHAI COSTĂCHESCU
profesor la Liceul Național din Iași

BCU Cluj / Central University Library Cluj

VOLUMUL II

DOCUMENTE INTERNE

Urice (Ispisoace), Surete, Regeste, Traduceri

1438-1456

DOCUMENTE EXTERNE

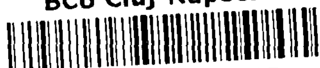
Acte de înprumut, de omagiu, tractate, solii, privilegii comerciale, salv-conducte, scrisori

1387-1458

IAȘI * «VIAȚA ROMÂNEASCĂ» S. A. * 1932

FUNDAȚIUNEA «REGELE FERDINAND I»

BCU Cluj-Napoca
RBCFG202100209

DOCUMENTELE MOLDOVENEȘTI

înainte de

ȘTEFAN CEL MARE

publicate de

MIHAI COSTĂCHESCU
profesor la Liceul Național din Iași

VOLUMUL II

DOCUMENTE INTERNE
Urice (Ispisoace), Surete, Regeste, Traduceri
1438-1456

DOCUMENTE EXTERNE
Acte de împrumut, de omagiu, tractate, solii, privilegii comerciale, salv-conducte, scrisori
1387-1458

BIBL.UNIV.CLUJ
0643 * 20. II. 1933
EXEMPLAR LEGAL

IAȘI * «VIAȚA ROMÂNEASCĂ» S. A. * 1932

352859

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CUPRINSUL

I. URICE (ISPISOACE), SURETE, REGESTE, TRADUCERI
(urmare)

Pag.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pag.

Pag.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pag.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pag.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

INDICE:

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1.

Suceava. 1438 Ianuarie 17.

Ilie și Stefan Voevozi dăruiesc lui Duma Nemțanul satul Roșiori, de pe Moldova.

„мїлостїею бжїею мы илїа воевода и брат гсвами стефан воевода, гсподрїе земли молдавской“ arată că „доума немецской“ a slujit cu credință, pentru care-i dau un sat „оу нашей земли оу молдавской, на молдавѣ“ anume „рошиори“, ca să-i fie uric, cu toate veniturile. I se dă lui, fraților și coboritorilor.

Hotarele să fie cele vechi.

Marturi: вѣра наша гсва илиа воевода и вѣра брата нашего стефана воеводы și credința fiului „гсвами“ Roman „и вѣра боляр нашиx“: Jurja Fratovschi, Vâlcea, Isaia, Petru „гоудича“, vornic, Stan Brălici, Mihail Popșa, Lazăr și fratele, Stanciul postelnic, пиштра, Duma чорного vornic, Petru spătar, Vitolt, фырька, Cozma Șandrovici, Manoil, Băloș ceașnic, Berindeai stolnic, Crâstea[1] чорни, Coste Andronnicovici, Alexandru spatar, Stanciul comis și „a tuturor boerilor noștri moldovenești și mari și mici“. Intărire și pentru urmași (дѣтей) „fie, din fiii, fie din frații noștri, fie din — noștri“, fie din alt neam.

Scrie logofătul дїнисоу.

Suceava. 6946 Ianuarie 17.

Dau documentul de mai sus după N. Iorga, Stud. și Doc. 6 p. 125. Aici ni se spune că originalul se afla la un domn Tatos, în Roman. Era pergament, cu pecetea ruptă, rămânând numai șnurul roș și galben. O traducere a uricului se află la Acad. Rom. ms 234, fila 10. Aceasta cu data 6946 (1438) a fost rezumată de Ghi-

1 La N. Iorga: Costea

BCU Cluj / Central University Library Cluj

bănescu, în Buletinul Ion Neculce fasc. 5 (1925) p. 311. Complectă această traducere e publicată în Ghib. Sur. 18 p. 38-39. E făcută de dascalul Gheorghe Evloghie în 1783 Martie 25. Ca de obiceiu, această tălmăcire nu are lista boerilor. O dau mai la vale, ca exemplu de veche traducere:

„Ispisoc sârbesc dela Ilieş Vodă.

Facem înştiinţare cu această carte a noastră tuturor cărora pre dânsa veţi căta sau cetind veţi auzi, pentru acest adevărat boiarin al nostru, dumnealui Duma Neamţul, că slujind noao cu dreptate şi cu credinţă, pentru aceasta noi văzând a lui dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, l-am miluit pre dânsul cu osebită a noastră milă şi i-am dat lui un sat, în pământul nostru al Moldaviei, anumea Roşiori, carele să-i fie lui şi de la noi uric cu tot venitul, lui şi feciorilor lui şi fraţilor lui şi nepoţilor lui şi a tot neamul lui, ce-i vor fi mai de aproape, neruşuit nici o dată, în veacii vecilor.

Iar hotarul acelui sat ca să fie despre toate părţile, după hotarul vechiu, pre unde au umblat din veac.

Şi spre aceasta iaste credinţa domniei noastre şi credinţa fratelui nostru, Stefan Voevod, şi credinţa a preaiubitului fiului domniei meale, Roman, şi credinţa tuturor boiarilor noştri al Moldaviei a mari şi mici (încheiarea).

Şi pentru mai mare tărie şi întăritură a tuturor celor de mai sus scrise, poruncit-am credincios boiarului nostru, dumnealui Diinisul logofăt, să scrie şi a noastră peceate către această carte să o leage.

Scris în Suceava, leat 6946.

(S'au tălmăcit de Gheorghe Evloghie dascal în 1783 Mart 25).

Este vorba de satul Roşiori, de pe Moldova, din comuna Dulceşti, judeţul Roman[1]. Să nu se confunde cu celalt sat Roşiori, din comuna cu acelaş nume, tot din judeţul Roman, plasa Fundu, pe lângă Neguşăni, Ruşi şi Misihăneşti[2] şi pe care l-am identificat cu satul „Rozca Petru, dintr'un uric din 6944 (1436) Septemvrie 19, al lui Dan Mesehnă[3]. Satul de pe Moldova este des pomenit în documentele vechi. Aşa în 7066 (1558) Martie. Aici e pomenit şi un Camariciu, ce a stăpânit satul în vremea lui Ştefan cel Mare[4].

---

1 Dicţ. statistic al României 2 p. 798, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 409, Harta stat. major, planşa Roman.

2 Dicţ. statistic al României 2 p. 792.

3 Vezi mai sus 1 p. 448, rândul 5 p. 490.

4 Ghib. Sur. 19 p. 26-27.

E pomenit apoi în 7080 (1572) Iulie 16[1], 7085 (1577) Mai 9[2], 7088 (1580) Fevruarie 28[3]. Aici satul e arătat la ţinutul Neamţului. Tot aşa în 7088 (1580) Mai 7[4], 7095 (1587) Fevruarie 26[5], 7095 (1587) Aprilie 14[6].

Satul Roşiori era poate şi în veacul al XIV. Işi are numele dela Roşior[7].

Stăpânul satului Roşiori din 1438, Duma Nemţanul e cunoscut încă sub numele de Duma Limbădulce, Duma Dulcescul, Duma Dulcici, Duma şi apare în divan aproape totdeauna împreună cu fratele său, Mircea. Primele apariţii ale sale în divan nu sânt bine lămurite, pentru că atunci când apare numai cu numele Duma, se poate confunda cu alţi Duma, boeri de divan, care apar cam în aceiaşi vreme. Astfel un Duma apare în divan, încă de sub Alexandru cel Bun, în 6936 (1428) Iulie 29[8]. Apare apoi în 6941 (1433) Noemvrie 3[9], Noemvrie 9[10], în 6942 (1434) Ianuarie 29[11], Fevruarie 10[12]. In Ianuarie 13 apare Duma alături cu un Mircea visternic[13], dar acesta de pe urmă nu e fratele lui Duma Limbădulce, cum ne arată unele urice, unde apare şi Mircea Limbădulce şi Mircea visternic. Acest Duma însă nu este sigur Duma Nemţanul sau Limbădulce. Un лимбадоулче apare în 6941 (1433) Iunie 4[14]. Acesta poate fi tatăl lui Duma Nemţanul şi al lui Mircea. Acest Limbădulce poate e totuna cu Oană Limbădulce pomenit în unele urice ale satelor Frăteşti şi Briţcani, dela ţinutul Neamţului. Aşa într'un uric din 7062 (1554) Martie 2 se întăreşte unor nepoate ale lui Oană Limbădulce, din privilegiu de danie ce a avut strămoşul lor Oană Limbădulce dela străbunul Alexandru Voevod satul Frăteşti dela ţinutul Neamţului[15]. Oană Limbădulce apare şi în uricele Briţca-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Ghib. Sur. 19 p. 78.
2 Ibid. p. 102.
3 Ibid. p. 133.
4 Ibid. p. 134.
5 Ibid. p. 206.
6 Ibid. p. 207.
7 Vezi mai sus 1 p. 374, rândul 13, p. 376.
8 Vezi mai sus, 1 p. 218, rândul 23.
9 Ibid. p. 364, rândul 19.
10 Ibid, p. 367, rândul 24,
11 Ibid. p. 374, rândul 27.
12 Ibid. p. 381, rândul 10.
13 Hurm. Doc. 1^2 p. 850.
14 Hurm. Doc. 1^2 p. 840.
15 Ghib. Isp. 1^1 p. 100-103: вноукове ѡана лимбѫдѹлче . . . . . испривилїе даннои що имале прѣдѡд их ѡана лимбѫдѹлче ѡт (прѣдѡд наш) ѡт алеѯандра воеводи . . . село ѹ волости нѣмецкои на имѣ фратещїи.

nilor, dela Neamţ, de ex. în 7063 (1555) *Martie* 23. Aici apare Ion şi sora lui, Ana şi Sofiica, fetele Varvarii копила ѡани лимбѫдꙋлче întărindu-le moşia ce au dela прѣдѣд их ѡана лимбѫдꙋлче, prin uric dela Alexandru Vodă прѣдѣда нашего, satul Briţcanii, în ţinutul Neamţului на чорномь потоцѣ[1]. Numai cât Alexandru Voevod pomenit aici este Alexandru cel Bun sau Alexandrel?

Duma şi fratele Mircea apar în 1435 Fevruarie 17[2]. Tot aşa Duma Limbădulce şi fratele Mircea apar amândoi în divan, în 6943 (1435) Octomvrie 8[3]. In 6943 (1435) Octomvrie 18 apare numai ca Duma[4]. Cu numele complect apar amândoi fraţii în acelaş an Noemvrie 25[5]. Tot aşa în 6944 (1436) Mai 23[6], Iulie 1[7], Iulie 24[8], August 27[9], Septemvrie 8[10], Septemvrie 19[11], Noemvrie 30[12]. In Dechemvrie 7 apare ca Duma Nemţanul[13]. Aici şi fratele său Mircea. Ca Duma Limbădulce apare şi în 6945 (1437) Fevruarie 24[14], Martie 12[15]. In Mai 15 apare numai Duma Limbădulce, fără Mircea[16]. In August 19 apar amândoi fraţii[17]. Tot aşa în Dechemvrie 20[18]. In 6946 (1438) Fevruarie 17 apare Duma Dulcescul şi fratele Mircea[19]. In Fevruarie 23, apare Duma Limbădulce şi fratele Mircea[20]. Duma Dulcescul şi fratele Mircea apare în Martie 5[21]. Ca Duma dela Neamţ, împreună cu fratele Mircea, apare în acelaş an Iunie 20[22]. Numai ca Limbădulce a-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 N. Iorga, Stud. şi Doc. 7 p. 168-169. Cp. şi Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 8, fila 112r., regeste de documente ale unor urice din 7063 (1555) Ianuarie 3, 7063 (1555) Martie 23, 7072 (1564) Iulie 8, 7077 (1569) Martie 15. In acest de pe urmă e vorba de strănepoţii Onului Limbădulce. Ibid. 7078 (1570) Aprilie 2, 7089 (1581) Ianuarie 30.
2 Vezi mai sus 1 p. 413, rândul 10-11.
3 Vezi mai sus 1 p. 416, rândul 23-24.
4 Ibid. 1 p. 420, rândul 28.
5 Ibid. 1 p. 424, rândul 22-23.
6 Ibid. 1 p. 442, rândul 14-15.
7 Ibid. 1 p. 455, rândul 16-17.
8 Ibid. 1 p. 468, rândul 9. Aici şi un Mircea, care e visternicul, rândul 15.
9 Ibid. 1 p. 482, rândul 1.
10 Ibid. 1 p. 484, rândul 24-25.
11 Ibid. 1 p. 488, rândul 17-18.
12 Ibid. 1 p. 494, rândul 25-26.
13 Ibid. 1 p. 498, rândul 23-24.
14 Ibid. 1 p. 507, rândul 35.
15 Ibid. 1 p. 512, rândul 6-7.
16 Ibid. 1 p. 515, rândul 37. Aici şi un Duma vornic.
17 Ibid. 1 p. 529, rândul 25-26.
18 Ibid. 1 p. 536, rândul 22-23 şi p. 542, rândul 3-4.
19 Arhiv. Stat. Bucureşti, Hasd. Arh. Ist. 1^1 p. 4.
20 Arhiv. Stat. Bucureşti
21 Acad. Rom. Peceţi 273, Ghib. Sur. 18 p. 36.
22 Wick. Bochotin p. 63-65, Solka 2 p. 205.

pare împreună cu Mircea în August 21[1]. In 6947 (1439) Martie 12 apare Duma Nemţanul şi fratele Mircea[2]. Tot aşa în Aprilie 3[3], Iulie 2[4], Iulie 15[5]. In Iulie 30 apare numai Duma Dulcescul[6]. Ca Duma dela Neamţ, împreună cu fratele Mircea, apare în Octomvrie 26[7]. Tot aşa în 6948 (1440) August 6[8]. Numai Duma Nemţanul apare în 6949 (1441) Aprilie 23[9]. Impreună cu fratele său Mircea, Duma Nemţanul apare în 6950 (1442) Fevruarie 24[10]. Tot aşa în Martie 8[11], Aprilie 5[12], August 20[13]. Duma Limbădulce şi fratele Mircea apar în 6951 (1443) Martie 6[14], Mai 7[15], Mai 14[16]. In Mai 18 apare Duma Dulcici şi fratele Mircea[17]. Ca Limbădulce apare în Mai 28, Duma împreună cu Mircea[18]. Tot aşa în Mai 30[19]. In Mai 31 apare Duma Nemţanu şi fratele Mircea[20]. Tot aşa în Iunie 8[21], August 3[22]. In August 24 apare Duma şi fratele său Mircea Limbădulcici[23]. In 6953 (1445) Fevruarie 18 apare Duma Dulcescul şi fratele Mircea[24]. Tot aşa în Aprilie 5[25], Iulie 15[26], August 8[27], August 11[28], în 6954 (1446)

---

1 Arhiv. Stat. Iaşi, pachet 33, nr. 1, Ghib. în revista Teodor Codrescu (Iaşi) 2 (1916) p. 1, Isp. 5^1 p. 70.
2 Arhiv. Stat. Iaşi, Uricariul 18 p. 13.
3 Acad. Rom. XLVII/227.
4 Hurm. Doc. 1^2 p. 876.
5 Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan, Wick. Horodnik p. 201-203.
6 Acad. Rom. Peceţi 268, Ghib. în revista Teodor Codrescu (Iaşi), 1 (1916) p. 146, Sur. 18 p. 43.
7 Ghib. în Arhiva soc. şt. şi lit. Iaşi, 25 (1914) p. 178, Sur. 18 p. 45.
8 Acad. Rom. Peceţi 6.
9 Arhiv. Stat. Bucureşti, I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 35.
10 Hurm. Doc. 1^2 p. 878.
11 Arhiv. Stat. Bucureşti, Hasd. Arh. Ist. 1^1 p. 74.
12 Anuarul inst. ist. naţ. Cluj, 3 (1926) p. 532, Ghib. Sur. 18 p. 120.
13 Ghib. Isp. 1^1 p. 14.
14 Hurm. Doc. 1^2 p. 880.
15 Arhiv. Stat. Bucureşti (dela Câmpina), Hasd. Arh. Ist. 1^1 p. 123.
16 Hurm. Doc. 1^2 p. 883.
17 Ghib. Isp. 1^1 p. 17.
18 Ghib. Sur. 5 p. 116.
19 Hurm. Doc. 1^2 p. 885.
20 Ghib. Sur. 10 p. 2.
21 Arhiv. Stat. Bucureşti, Ghib. Sur. 18 p. 52.
22 Wick. Woronetz und Putna 2 p. 151-152.
23 Originalul la d. M. Cogălniceanu, Bucureşti, Ghib. Sur. 20 p. 196. Aici greşită complectarea de mai departe: Агмы (ѡт нѣмц), căci acest Duma e a lui Isaiea.
24 Ulianiţchi, Materialî p. 65-66, Uricarul 11 p. 59.
25 Ulianiţchi, Materialî p. 66-67, Uricarul 11 p. 61.
26 Ulianiţchi, Materialî p. 67-68.
27 Melchisedec, Notiţe ist. şi arh. p. 100. Aici greşit лакочю în loc de мирчѣ.
28 Ghib. Sur. 1 p. 139.

Ianuarie 25[1]. In Martie 5 apare numai ca Duma, împreună cu fratele Mircea[2]. In 6956 (1448) Aprilie 23 apare Duma şi fratele Mircea Dulcescul[3]. Ca Duma Dulcevici şi fratele Mircea apar în Iulie 15[4]. In alt uric din aceiaşi zi, apar numai ca Duma şi fratele Mircea[5]. Tot aşa în Iulie 27[6]. In Septemvrie 3, Duma Dulcescul şi fratele Mircea[7]. In altul din aceiaşi zi apar numai ca Duma şi fratele Mircea[8]. Tot aşa în Septemvrie 15[9], Octomvrie 5[10], Octomvrie 10[11]. In 6957 (1449) Mai 26 apare numai Mircea Dulcescu[12]. Poate că în acest an Duma Limbădulce murise. De aici înainte nu mai apar. Un Tador Limbădulce, căruia i se întăresc sate în aceleaşi locuri la Neamţ, printr'un uric din 6963 (1455) August 23[13], se întâlneşte şi în divanul lui Petru Aron, în 6964 (1456)[14]. Nu ştiu ce legături de înrudire, de frate sau fiu, era între acesta şi Duma Limbădulce şi fratele său Mircea.

Duma se numea Nemţanul, pentru că la Neamţ îşi avea satul său şi pentru a se deosebi de alţi Duma, din această vreme, Braevici, a lui Isaiea, Negru, etc. Duma şi Mircea se numeau Limbădulce, după numele tatălui, care purta această poreclă, pentru că vorbia frumos sau poate din altă cauză. Dulcevici, Dulcescul era o prescurtare din Limbădulcevici. Şi e interesant, că alături cu Roşiorii lui Duma din 1438, peste Moldova, este satul Dulceşti, care-şi are numele dela acest neam al lui Limbădulce[15]. In apropiere de Dulceşti erau şi celelalte sate ale acestui neam, Briţcani, Cârligi, Bărboşi, Frăteşti etc.[16]. Alte sate ale neamului erau pe la Prut şi Sărata, cum se vede dintr'un uric din 6997 (1489) Martie 13[17].

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Ulianiţchi, Materialî p. 68, Uricarul 11 p. 67.
2 Acad. Rom. (dela Şaraga).
3 Ulianichi, Materialî p. 71-72, Uricarul 11 p. 69.
4 Acad. Rom. Peceţi 269, Ghib. Sur. 18 p. 58. Aici greşit: дȣми дүлчич и брата его пана нкана мкнзүла.
5 Acad. Rom. CXXXIV/45.
6 I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 39.
7 Acad. Rom. Peceţi 103.
8 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
9 Ghib. Sur. 1 p. 277.
10 Arhiv. Stat. Bucureşti. In Hasd. Arh. Ist. 1^1 p. 113 lipseşte.
11 Ghib. Sur. 5 p. 118.
12 I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 40.
13 Acad. Rom. LXXVI/123.
14 Hurm. Doc. 2^2 p. 669: тодор дȣлчевичъ.
15 Dicţ. statistic al României 2 p. 798, Harta stat. major, planşele Roman şi Bozieni.
16 Ibid.
17 I. Bogdan, D. Şt. 1. p. 374: до хотарѣ лимбъдȣлче.

Urmaşii acestui neam nu sânt destul de bine cunoscuţi. Cp. pentru ei documentele din 7062 (1554) Martie 2[1], 7063 (1555) Martie 23[2], 7063 (1555) Martie 3[3], 7072 (1564) Iulie 8[4], 7077 (1569) Martie 15[5], 7078 (1570) Aprilie 2[6], 7089 (1581) Ianuarie 30[7].

2.

Suceava. 1438 Fevruarie 17.

Ilie şi Stefan Voevozi dăruiesc boerului Comarici două sate, lângă Movila lui Iucaş, anume Jideştii şi Avereştii.

† ма(с)тїю бжїею мы илїа воевода господаръ земли молдавскои и бра(т) господствами стефа(н) воевода знаменито чини(м) исѣ(м) листо(м) наши(м) всѣ(м) кто нань оузри(т) или его чтꙋчи ꙋслышитъ, оже тотъ истинныи нашъ вѣрны слоуга и боѧри(н) па(н) комаричъ слꙋжи(л) на(м) правою и вѣрною слꙋжбою. тѣ(м) мы видѣвше его правовѣрною его слꙋжбꙋ до на(с) жаловали есми его особною нашею ма(с)тїю и дали есми емꙋ двѣ села ꙋ нашею землю ꙋ молдавско(м) подли мови(л) юка(ш), на имѣ жидещїе и аверещие, щобы емоу были оури(к) и съ оусѣмъ доходо(м) и дѣте(м) его и братїамъ его и оуноучато(м) его и прѣоуноучато(м) его и прѣщоурѣто(м) его и всемоу племени его наиближни(м), непороушенно н(м) николи на вѣки вѣчного и съ всѣми своими старими хотари кꙋда из вѣка ѡживали. а на то е(ст) вѣра наша господства выше писанны(м) илиа воево(д) и брата нашего стефана воево(д) и вѣра прѣвъзлюбленнаго сына господства ми романа и вѣра всѣ(х) дѣтеи наши(х) и вѣра боѧръ наши(х), вѣра пана жꙋржа фратовскаго и дѣти его, вѣра пана вачи и дѣти его, вѣра пана исаїю и дѣтї[8] его, вѣра пана петра гꙋдича дворника и дѣти его, вѣра пана крести и дѣти его, вѣра пана бранча, вѣра пана михаила попши и дѣти и(х), вѣра пана шефꙋла жꙋмататеви(ч) и брата его пана

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Ghib. Isp. 1[1] p. 100-101.
2 N. Iorga, Stud. şi Doc. 7 p. 168-169.
3 Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 8 fila 112 r.
4 Ibid.
5 Ibid.
6 Ibid.
7 Ibid.
8 Sic.

мжндри и дѣти и(х), вѣра пана дѹмъ дѹлческѹла и брата его пана мирчи и дѣти и(х), вѣра пана лазора и брата его пана станчѹла постелника и дѣти и(х), вѣра пана пиѧтрѣ, вѣра пана дѹмъ чорного дворника и дѣти и(х), вѣра пана петра спътарѣ, вѣра пана форова, вѣра пана козми шандровича, вѣра пана маноила гръчина, вѣра пана[1] въложа чашника, вѣра пана вериндѣѧ столника, вѣра пана алеѯандра спътарѣ, вѣра пана станчоула комиса, вѣра боѧръ наши(х) молдавскы(х) и велики(х) и мали(х). а по наши(м) животѣ кого ⟨въ⟩ изберетъ быти господаръ ѡ(т) дѣтеи наши или ѡ(т) ⟨братїи⟩ наши или ѡ(т) нашего племене или кого въ из⟨берет быти⟩ то(т) щобы и(м) непорѹшилъ нашего даанїа и потвръжденїѧ але щобы и(м) потвръди(л) и ѹкрѣпи(л), занѹ(ж) дали есми и(м) за и(х) правовѣрною[2] слѹжбѹ. а на бѹлшего[3] крѣпость все⟨моу⟩ вышеписанноумоу, велѣли есми слѹзѣ нашемѹ вѣрномоу денисѹ логофетѹ писати и привѣсити нашѹ печать к семѹ листѹ нашемѹ. ѹ сѹчавѣ в лѣ(т) ҂ѕ҃ц҃м҃ѕ фев(р) з҃ї.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ilie Voevod, Domnul Ţării Moldovii şi fratele Domniei mele, Ştefan Voevod, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că această adevărată slugă a noastră credincioasă şi boier pan Comarici a slujit nouă cu dreaptă şi credincioasă slujbă. De aceia, noi văzându-l cu dreptcredincioasă a lui slujbă către noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat lui două sate, în Ţara noastră, în Moldova, lângă Movila Iucaşului, anume Jideştii şi Avereştii, să-i fie uric şi cu tot venitul şi copiilor lui şi fraţilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregii seminţii a lui, celor mai deaproape, nestricat niciodată, în vecii veacului şi cu toate vechile lor hotare, pe unde din veac au umblat.

Iar la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului, Ilie Voevod, şi a fratelui nostru, Stefan Voevod, şi credinţa preaiubitului fiu al Domniei mele, Roman, şi credinţa tuturor copiilor noştri şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Giurgiu dela Frătăuţi şi a copiilor lui, credinţa panului Vâlcea şi a copiilor lui, credinţa panului Isaiea şi a copiilor lui, credinţa panului Petru Gudici vornicul şi a copiilor lui, credinţa panului Crâstea şi a co-

1 вѣра пана de două ori.
2 In original правѣрною.
3 Sic.

piilor lui, credința panului Bârlici, credința panului Mihail Popșa și a copiilor lui, credința panului Șteful Jumătate și a fratelui său, pan Mândrea, și a copiilor lor, credința panului Duma Dulcescul și a fratelui său, pan Mircea, și a copiilor lor, credința panului Lazor și a fratelui său, pan Stanciul postelnic, și a copiilor lor, credința panului Peatră, credința panului Duma Negru vornic și a copiilor lor, credința panului Petru spătar, credința panului Forou, credința panului Cozma Șandrovici, credința panului Manoil Grecul, credința panului Băloș ceașnicul, credința panului Berindei stolnicul, credința panului Alexandru spătar, credința panului Stanciul comis, credința boerilor noștri moldoveni și mari și mici.

Iar după viața noastră, pe cine Dumnezeu va alege să fie domn, din copiii noștri sau din frații noștri sau din seminția noastră sau pe cine Dumnezeu va alege să fie, acela să nu le strice dania noastră și întăritura, ci să le întăriască și împuterniciască, pentru că le-am dat, pentru a lor dreptcredincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare tărie tuturor celor mai sus scrise, am poruncit slugii noastre, credinciosului Denis logofătul, să scrie și să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

In Suceava, în anul 6946 Fevruarie 17.

Pergamentul cu pecetea cea mare foarte stricată e la Arhiv. Stat. București. E înregistrat în Opisul documentelor Mănăstirii Neamțului fila 3 r., nr. 191. Alte documente ibid. numesc satul „Giudești". A fost publicat de Hasd. Arh. Ist. 1[1] p. 4-5. O copie se află la Acad. Rom. în ms 126, dăruit de I. Bogdan. Se află citat și în I. Bogdan, D. Șt. 1 p. 254.

Movila Iucașului, azi Icaș, am întâlnit-o într'un uric din 6937 (1429) Iunie 3[1]. — Satele pomenite aici se pot lesne identifica. Jideștii, Jâdeștii este în comuna Dochia din județul Neamț[2]. Nu cred că Jideștii dela Neamț să fie totuna cu Jâdeștii din uricul din 6989 (1481) Aprilie 20. Acesta a fost al boerului Rotimpan, încă de sub Alexandru cel Bun și rămâne în stăpânirea acestui neam până la 1481[3]. Satul Jâdești este numit în documentele de

1 Vezi mai sus 1 p. 269, rândul 21, p. 274-275. Aici și locurile unde e pomenit Iucașul, la care adaug și uricul din 6950 (1442) Martie 8, unde găsesc pe Crâstea Iucășeanul, Arhiv. Stat. București (dela Câmpina), Hasd. Arh. Ist. 1[1] p. 74. Cp. asemenea un Toader Iucaș, în timpul lui Ștefan cel Mare, pomenit într'un uric din 7063 (1555) Mai 12, Ghib. Sur. 19 p. 211.

2 Dicț. statistic al României 2 p. 644, Frunzescu, Dicționar topografic p. 251, Harta stat. major, planșa Bozieni.

3 I. Bogdan, D. Șt. 1 p. 252-254.

mai târziu Giudeşti şi Gideşti. La 1742-1743 era în stăpânirea Mănăstirii Săcul, dela Neamţ[1]. Numele şi-l are dela un străvechiu Jâdea, pentru care cp. жидъ, evreu. In Giudeşti s'a amestecat cuvântul giude, jude. Satul era cred şi în veacul al XIV-lea. — Avereştii a fost în judeţul Neamţ, comuna Girov[2]. Azi se vede că nu mai este. Işi are numele dela un străvechiu Aver. Era poate şi în veacul al XIV[3].

Boerul Comericiu nu era boer de divan. E pomenit încă într'un uric din 6939 (1431) Iunie 15, unde găsim Horaeţile lui Comarici[4].

3.

Suceava. 1438 Fevruarie 23.

Ilie Voevod dăruieşte Mănăstirii Neamţului satul Seucouţi, la gura Crăcăului, o prisacă la gura Tatarcăi şi o moară la gura Jejiei.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

† мл(с)тїю бжїєю мы илїа воевода господаръ земли молдавской чинимъ знаменито с сѣмъ нашимъ листомъ въсѣмъ кто на нъ оузрить или его оуслышитъ чътѫщии аже оумыслили есми благымъ нашимъ оумысломъ и дали есми нашемоу манастырю стомоу възнесенїю ѡ(т) немца едно село на оусти кракова на имѧ севковци, где е(ст) самонлъ ватаманъ и еднꙋ пасекꙋ[5] на оусти татаркы и млинъ на оусти жежїи. тое въсе да бѫдетъ томоу вышеписанномоу нашемоу манастырю оурикъ съ всѣмъ доходомъ за наши(х) свѧтопочивши(х) родителеи дꙋшѫ и за дшѫ стопочившаго родителѣ нашего еже по стомꙋ дхꙋ їѡсифа митрополита и за наше здравїе и за здравїе нашеи кнѧгинии мареины и за здравїе възлюбленны(х) дѣтеи наши(х). тое въсе непороушено свѧтомꙋ възнесенїю николи на вѣкы вѣчныѧ. а хотаръ томоу селоу съ въсѣми своими старыми хотары, кꙋда из

1 Buletinul Com, Ist. 1 (1916) p. 263.
2 Frunzescu, Dicţionar topografic p. 13.
3 Sate cu acest nume avem în jud. Fălciu şi Roman, Dicţ. statistic al României 1 p. 378, 2 p. 790, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 13-14. Altul a fost în Bucovina, pomenit încă din 6911 (1403) Ianuarie 7 şi 6942 (1434) Aprilie 11, vezi mai sus 1 p. 46, rândul 13, p. 49, ibid. p. 382, rândul 4. Apoi în 6966 (1458) Martie 12, I. Bogdan, D. Şt. 1 p.7-8. Un sat Avereşti este pomenit în 7058 (1550), Ghib. Sur. 19, p. 11. Cel dela Roman, în 7134 (1626) Aprilie 24, Ghib. Sur. 24 p. 143.
4 Vezi mai sus 1 p. 317, rândul 19, p. 323.
5 Sic.

вѣка оживали. а на то є(ст҃) вѣра вышеписаннаго господства ми ил҃ин воєводы и вѣра възлюбленнаго сна господства ми романа и вѣра въсѣ(х) дѣтеи наши(х), вѣра боꙗръ наших, вѣра пана жȣржа фратовскаго и дѣтеи єго, вѣра пана вылчи, вѣра пана исаїѧ, вѣра пана петра хоудича дворника, вѣра пана нѣгоꙗ логоѳета, вѣра пана стана бырлича, вѣра пана михаила попши, вѣра пана щєфȣла жȣмътатевича и брата єго пана мындри, вѣра пана дȣмы лимбъдоулчевича и брата єго пана мирчи, вѣра пана лазора и брата єго пана станчюла постелника, вѣра пана витолта, вѣра пана фыръка, вѣра пана козмы шандровича, вѣра пана бълоша чашника, вѣра пана берендѣꙗ столника, вѣра пана маноила протопоповича, вѣра пана крсти чорного, вѣра пана кости андрониковича, вѣра пана ꙗкоуша череватого, вѣра пана стецка кошиловича, вѣра пана влашина понича, вѣра пана алеѯандра спатарѧ, вѣра пана станчȣла комиса и вѣра въсѣхъ боꙗръ наши(х) молдавскы(х) великы(х) и малы(х). а по нашемъ животѣ кого бъ изберетъ господаре(м) быти оу нашеи земли молдавской или ѡ(т) братїи наши(х) или ѡ(т) дѣтеи наши(х), тотъ бы не пороушилъ нашего данїа що єсми дали нашемоу манастырю свѧтомоу възнесенїю, али щобы оутвердилъ и оукрѣпилъ. а кто порȣшилъ сїї[1] данїє наше, то(т) да бѫдетъ проклѧтъ ѡ(т) га҃ ба҃ и ѡ(т) прѣчистыѧ єго матере и ѡ(т) четыри євглистъ и ѡ (т) т҃ии свѧты(х) богоносны(х) ѡтцъ иже въ никеи и ѡ(т҃) в҃і свѣты(х) връховны(х) апостолъ, да є(ст) подобенъ юдѣ и проклѧтомȣ арїю и да иматъ чѧс(г) съ ѡнѣми иже възъпиша на владыкѫ христа и кръвъ єго на ни(х) и на чѧдѣ(х) и(х), є(ст)[1] и бѫдетъ съ безконечныꙗ вѣкы амїнъ. а на болшее потврьждєнїє томȣ въсемоу вышеписанномоу велѣли єсми слȣꙁѣ нашемоу вѣрномȣ паноу д(їениш)оу логоѳетоу писати и печатъ привѣсити к семоу нашемоу листоу. и писа пашко граматикъ оу сочавѣ в лѣ(т) ѕ҃ц҃м҃ѕ фе(в) в҃г.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ilie Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că am gândit cu al nostru bun gând şi am dat mănăstirii noastre Sfintei Inălţări dela Neamţ un sat la gura Cracăului, anume Seucouţii, unde este Samoil vataman şi o prisacă la gura Tatarcăi şi moara dela gura Jejiei. Toată aceasta să fie acestei mai sus scrise mănăstiri a noastre uric cu tot venitul, pentru sufletul sfântrăposaţilor părinţilor noştri şi pentru sufletul sfântrăposatului părintelui nostru,

1 Sic.

care-i după sfântul duh, Iosif Mitropolitul, şi pentru sănătatea noastră şi pentru sănătatea Doamnei noastre Marena şi pentru sănătatea iubiţilor noştri copii. Aceasta toată să fie nestricată Sfintei Inălţări niciodată, în vecii vecilor.

Iar hotarul acestui sat, cu toate hotarele lor vechi, pe unde din veac au umblat

Iar la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului, Ilie Voevod şi credinţa iubitului fiu al Domniei, Roman, şi credinţa tuturor copiilor noştri, credinţa boerilor noştri, credinţa panului Giurgiu dela Frătăuţi şi a copiilor lui, credinţa panului Vâlcea, credinţa panului Isaiea, credinţa panului Petru Hudici vornicul, credinţa panului Neagoe logofătul, credinţa panului Stan Bârlici, credinţa panului Mihail Popşa, credinţa panului Şteful Jumătate şi a fratelui său, pan Mândrea, credinţa panului Duma Limbădulce şi a fratelui său, pan Mircea, credinţa panului Lazor şi a fratelui său, pan Stanciul postelnic, credinţa panului Vitolt, credinţa panului Fărău, credinţa panului Cozma Şandrovici, credinţa panului Băloş ceaşnic, credinţa panului Berendei stolnic, credinţa panului Manoil Protopopovici, credinţa panului Crâstea Negrul, credinţa panului Costea Andronicovici, credinţa panului Iacuş Cerevat, credinţa panului Steţcu Coşilovici, credinţa panului Vlaşin Po:ici, credinţa panului Alexandru spătar, credinţa panului Stanciul comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici·

Iar după viaţa noastră, pe cine Dumnezeu va alege să fie ca Domn Ţării noastre Moldovii, sau din fraţii noştri sau din copiii noştri, acela să nu le strice dania noastră, ce am dat mănăstirii noastre, Sfintei Inălţări, ci să le întăriască şi împuterniciască.

Iar cine ar strica această danie a noastră, acesta să fie blăstămat de Domnul Dumnezeu şi de Preacurata lui Maică şi de patru evanghelişti şi de 318 sfinţi părinţi, purtători de Dumnezeu, cari au fost la Nicheia, şi de cei 12 sfinţi apostoli fruntaşi, să fie asemenea lui Iuda şi blăstămatului Arie şi să aibă parte cu acei, cari au strigat contra stăpânului Hristos, şi sângele lui asupra lor şi asupra copiilor lor, este şi va fi, cu veacurile cele fără de sfârşit, amin.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit slugii noastre, credinciosului pan, Dienis logofătul, să scrie şi să lege pecetea către această carte a noastră.

Şi a scris Paşco gramatic, în Suceava, în anul 6946 Fevruarie 23.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pergament cu pecetea pierdută, la Arhiv. Stat. Bucureşti. O traducere veche a acestui document se află la Acad. Rom. CLXXV/6. Cp. Creşterea colecţiilor Acad. Rom. 1915 p. 58. O copie slavă la Acad. Rom. în ms 126, dăruit de I. Bogdan. O traducere românească a publicat Narcis Creţulescu, în Arhiva soc. şt. şi lit. Iaşi, 23 (1912) p. 335-336. Aici pe lângă alte greşeli e şi: „un sat în gura Cracovei, anume Sarcăuţi". Documentul e însemnat şi în Opisul documentelor Mănăstirii Neamţului, fila 32 v., pentru moşia Scoposăni. Aici satul se numeşte Săfcăuţi. E menţionat şi în Radu Rosetti, Bohotin, Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 28 (1905), secţ. ist. p. 158. Un suret făcut în Mănăstirea Golia din Iaşi, în 1835 Dechemvrie 21, de Hrisantie ieromonah e publicat în Ghib. Sur. 18 p. 34-35. Traducerea aceasta, în general exactă, are greşit Ianăş Crivăţul, în loc de Iacuş Cerevat.

Satul Seucouţi, la gura Cracăului, nu mai este azi. Era pe acolo pe unde e satul Roznov, din judeţul Neamţ[1]. Un sat Săuceşti este în judeţul Bacău, aproape chiar de acest oraş[2]. Acesta nu poate fi satul Mănăstirii Neamţului din 1438. El e pus între satele mănăstirii şi într'un uric din 6955 (1447) August 22: саѹчищи[3]. *Intr'un document din 6962 (1454) Dechemvrie 8*, satul e numit „unde este Samoil vătăman, pe Bistriţa"[4]. Acest Samoil vătăman a arătat şi în 1438. Satul este foarte vechiu. Era probabil şi în veacul al XIV-lea[5]. — Tatarca este un pârâu ce izvorăşte de sub piscul Vulturului, din dealul lui Păun, din comuna Tomeşti, judeţul Iaşi, care trece prin satele Goruni şi Osoiu, şi se varsă în Jijiea[6].—Moara Mănăstirii Neamţului era la gura Jijiei, la Scoposeni, în judeţul Fălciu[7].

Documetul este dat numai de Ilie Voevod, caşi cele din

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Harta stat. major, planşa Tazlău.

2 Dicţ. statistic al României 1 p. 86, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 421.

3 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, pachet 21 nr. 6, St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 221, I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 38.

4 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, pachet 21, nr. 7.

5 Pentru nume cp. Saucenița din jud. Dorohoiu, Dicţ. statistic al României 1 p. 366, Sauca din jud. Vasluiu, ibid. 2 p. 994. Altul e în jud. Soroca, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 184. O parte a satului Storneşti, din com. Sineşti, jud. Iaşi, se numeşte Sauca. Satul dela Dorohoiu, fost în ţinutul Hârlăului, e pomenit în 7165 (1657) Martie 12, Ghib. Sur. 2 p. 83, şi în 7268 (1759) Octomvrie 4, N. Iorga, Stud. şi Doc. 5 p. 536.

6 Dicţ. geogr. al jud. Iaşi p. 224. Nu e adevărată părerea că Tătarca era în regiunea Bohotinului, din jud. Fălciu, Radu Rosetti, Bohotin, Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 28 (1905), secţ. ist. p. 158. Harta stat. major, planşa Iaşi, 1 : 100000. Cp. Izvorul Tatarcăi, într'un uric din 6961 (1453) Ianuarie, Uricariul 18 p. 21.

7 Dicţ. geogr. al jud. Fălciu p. 176.

6945 (1437) Iunie 30, Aprilie 29 şi cel din 1437[1]. Este puţin suspect, din această pricină.

El este foarte important, căci ne vorbeşte despre Iosif Mitropolitul Moldovei[2]. Decumentul ne vorbeşte şi despre Doamna Marena a lui Ilieş Voevod, pentru care cp. letopiseţul dela Bistriţa[3], documentul din 1444[4] şi cel din 6945 (1437) Fevruarie 24[5].

4.

Vasluiu. 1438 Martie 5.

Ilie şi Stefan Voevozi dăruiesc Neagăi, jupâneasa lui Giurgiu Peatră, satul Diacului, la Sitna, mai sus de Stroe, şi un loc din pustie la Bâc şi la gura Divicei şi la Crasna, Slăveşti. Asemenea jumătate din satul lui Mogoş, pe Vinea, cumpărat dela Grozav.

† ма(с)тїю бжїею мы илїа воевода ⟨и братъ⟩ г(сд)ва ми стефанъ воевода г(с)п(д)рїе земли мо(л)давскои чиним(м) знаменито и ⟨с сиⷨ(м) листо(м) нашиⷨ(м) всѣ(м) кто на(н) оузри(т) или его оуслишитъ чтучи ож⟨е тот⟩а истиннаа панїи пана жюржа пїатриной нѣга жаловали есми ей оусобною[6] нашею ма(с)тїю и дали есми юи[6] оу нашеи земли села на ⟨си⟩тнои[7], на имѧ дїакꙋлово село повыше строѧ и селище що оу томжде[6] хотарю естъ и едно мѣсто ѡ(т) пустини на быцѣ ⟨. . . . . . .⟩ и на оусти дивичи да ѡсадитъ собѣ село и на красной на имѧ слъвещи. и такожъ прїиде прѣ(д) нами и прѣ(д) нашими болѧре грозавъ[8] синъ могошеловъ ѡ(т) виннѣ по своею доброю волю и продалъ своѧ чѧ(ст), половина села оу ⟨могошева[9] що на вин⟩нѣ[10] панїи нѣги пана пїатр(и)нои. тѣмже мы по его доброю волею и по проданїю даемъ и дали есми панїи нѣги ⟨пана пїатриной село на⟩ имѧ прѣдреченныѧ

1 Vezi mai sus 1, p. 520, 522.
2 N. Iorga, Istoria bis. rom. 2, ed. 1, p. 335.
3 I. Bogdan, Cronice inedite p. 35.
4 Hurm. Doc. 1² p. 699.
5 Vezi mai sus 1 p. 508, rândul 20-21, p. 511.
6 Sic.
7 си nesigur. Lipsesc cam 2 litere. Poate fi şi пꙋтнои. Mai greu: кꙋщитнои.
8 въ nesigur.
9 Foarte şters cu cerneală contimporană şi indescifrabil.
10 Foarte şters cu cerneală şi de vreme 1/8 parte din rând.

половина села могошєва и ѡ(т) ⟨на(с) . . . . ск⟩оєю ⟨що бы⟩ юи ꙋрикъ съ въсѣмъ доходомъ и дѣтємъ ⟨юи и братїамъ⟩ и оуниꙋчѧтомъ и прѣоуниꙋчѧтомъ[1] єи и прѣ⟨щꙋрѧ⟩томъ ихъ и всємꙋ родꙋ и(х) нєпорꙋшєно николиже на вѣк⟨ы⟩. а ⟨хотаръ⟩ тѣмъ сєламъ съ всѣми и(х) старыми хотары, кꙋды из вѣка ѡжикали. а хотаръ той пꙋстини, колко въꙁмогꙋтъ ожикати досы(т). а на то є(ст) вѣра нашєго г(сд)ва вышєписании(х) илїи воєво(д) и стєфана воєводы и вѣра болѧръ нашєго г(сд)ва, вѣра пана ⟨кылчи и дѣ⟩тєи єго, вѣра пана жꙋржа фратовского и дѣтєи єго, вѣра пана кръстѣ и дѣтєи єго, вѣра пана хꙋдїча дворника и дѣтєи єго, вѣра пана нєгрила, вѣра пана дꙋми чорно(г) дворника, вѣра пана симєѡна тꙋркꙋла, вѣра пана дꙋмы дꙋлчєскꙋ⟨ла и брат⟩а єго, пана мирчѣ, вѣра пана богдана, вѣра пана ванѣ оурѣклѣ, вѣра пана лазора и брата єго пана станчꙋла постєлника, вѣра пана костича, вѣра пана ивана балчана чѧшника, вѣра пана кр(с)тѣ чорно(г), вѣра пана козмы шандровича, вѣра пана банчꙋла и брата єго пана цєфꙋла, вѣра пана цєфꙋла и брата єго пана мындрѣ жꙋмѫтатичи, вѣра пана вани пꙋртарѧ, вѣра пана станчꙋла понича, вѣра пана тадора вистїарника, вѣра пана шаловъ[2] комана, вѣра пана ⟨дїє⟩ниша[3] спътарѧ, вѣра пана радꙋла пискъ столника, вѣра пана ба(дѣ), вѣра пана станчꙋла комиса, ⟨вѣра пана⟩ къмила, вѣра пана данчꙋла столни⟨ка⟩ и ⟨вѣра . . . . . . ⟩ и вѣра всѣхъ болѧръ на⟨ши(х)⟩[4] молдавскы(х) вєликы(х) и малых. а по нашємъ животѣ кого бъ избєрєтъ господарємъ быти оу нашєи зємли или ѡ(т) братїи наши(х) или ѡ(т) дѣтєи наши(х) или боу(д) кто ѡ(т) нашєго плємєнє тот бы⟩ имъ нєпорꙋшилъ нашєго даанїа али щ⟨о бы имъ оутвєрдилъ и ꙋк⟩рѧпилъ занꙋжє дали єсми имъ за и(х) вѣрною ⟨слꙋ⟩жбꙋ. а на болшєє потвръждєнїє томꙋ всємꙋ ⟨вышєписан⟩номꙋ вєлѣли єсми нашємꙋ вѣрномꙋ панꙋ симѣ лого⟨фє⟩тꙋ привѣсити нашꙋ пєчать к сємꙋ ли⟨стꙋ нашє⟩мꙋ. михꙋ(л) пи(с) оу васлꙋ(і) в лѣ(т) ѕ҃ц҃м҃ѕ҃ м(р) є.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ilie Voevod şi fratele Domniei mele, Ştefan Voevod, Domnii Ţării Moldovii, facem cu-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Sau прѣоуночѧтомъ.

2 Sic.

3 Pentru Dieniş spatar cp. uricul din 6944 (1436) Iunie 15, vezi mai sus 1 p. 450, rândul 19. Asemenea şi 6945 (1437) Mai 15, ibid. p. 516, rândul 1. Apoi în 6946 (1438) August 21, Ghib. revista Teodor Codrescu (Iaşi), 2 (1916) p. 2. Asemenea în 6947 (1439) Iulie 30, Acad. Rom. Peceţi 268, Ghib. revista Teodor Codrescu (Iaşi) 1 (1916) p. 146. Cp. însă şi Ivaniş spătar în 6945 (1437) Fevruarie 24, vezi mai sus 1, p. 508, rândul 5.

4 Lipsesc 2 rânduri rupte şi şterse la întăritură.

noscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că pe această adevărată jupâneasă a panului Giurgiu Peatră, Neaga, am miluit-o cu osebita noastră milă şi i-am dat ei, în Ţara noastră, un sat la Sitna, anume satul Diiacului, mai sus de Stroia şi selişteа care este întru acelaş hotar şi un loc din pustie, la Bâc . . . . . . şi la gura Divicei, să-şi aşeze sat şi la Crasna, anume Slăveşti.

Şi deasemenea a venit înaintea noastră şi înaintea boerilor noştri Grozav, fiul lui Mogoşel dela Vinea, de a sa bună voie şi a vândut partea sa, jumătate de sat la Mogoş, care-i la Vinea, jupânesii Neagăi, a panului Peatră.

De aceia, noi după a lui bună voie şi după vânzare, dăm şi am dat jupânesii Neagăi a panului Peatră satul anume jumătatea de sat mai înainte zisă a lui Mogoş şi dela noi . . . . . să-i fie uric cu tot venitul, ei şi copiilor ei şi fraţilor şi nepoţilor şi strănepoţilor şi răstrănepoţilor lor şi întregului neam al lor, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestor sate, cu toate vechile lor hotare, pe unde din veac au umblat. Iar hotarul acestei pustii, cât vor putea trăi îndestul.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrişilor, Ilie Voevod şi Ştefan Voevod, şi credinţa boerilor Domniei noastre, credinţa panului Vâlcea şi a copiilor lui, credinţa panului Giurgiu dela Frătăuţi şi a copiilor lui, credinţa panului Crâstea şi a copiilor lui, credinţa panului Hudici vornicul şi a copiilor lui, credinţa panului Negrilă, credinţa panului Duma Negru vornic, credinţa panului Simion Turcul, credinţa panului Duma Dulcescul şi a fratelui său, pan Mircea, credinţa panului Bogdan, credinţa panului Vanea Ureacle, credinţa panului Lazor şi a fratelui său, pan Stanciul postelnic, credinţa panului Costici, credinţa panului Ivan Balcean ceaşnic, credinţa panului Crâstea Negru, credinţa panului Cozma Şandrovici, credinţa panului Banciul şi a fratelui său, pan Şteful, credinţa panului Şteful şi a fratelui său, pan Mândrea Jumătate, credinţa panului Vană portar, credinţa panului Stanciul Ponici, credinţa panului Tador vistiarnic, credinţa panului Şalou Coman, credinţa panului Dieniş spătar, credinţa panului Radul Pisc stolnic, credinţa panului Badea, credinţa panului Stanciul comis, credinţa panului Cămilă, credinţa panului Danciul stolnic şi credinţa . . . . şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, pe cine Dumnezeu va alege, să fie

ca Domn, în Ţara noastră, sau din fraţii noştri sau din copiii noştri sau oricine din seminţia noastră, acela să nu le strice daniea noastră, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentru că le-am dat pentru a lor dreaptă slujbă.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Sima logofătul, să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Mihul, în Vaslui, în anul 6946 Martie 5.

Pergament, cu pecetea pierdută, se află la Acad. Rom., Peceţi 273. A fost adus aici dela Casa Bisericei, Bucureşti, şi a fost al Mănăstirii Slatina. E lipit pe hârtie, ros la îndoituri şi mâncat de molii. Scrisoarea cam ştearsă, foarte măruntă şi greu de citit. O copie cu unele abateri se află în ms 126 dela Acad. Rom., dăruit de I. Bogdan. Cu abateri a fost publicat în Ghib. Sur. 18 p. 36-38.

Satele de mai sus se întăresc cneaghinei lui Giurgiu Peatră. Ele erau avere deosebită a ei, de pe părinţi şi o parte de cumpărătură. Soţul ei trăia la această dată. Şi el a avut cel puţin un uric dela Ilieş şi Stefan Voevozi, cum se vede dintr'un uric din 6998 (1490) Ianuarie 17, prin care se întăreşte Urâtei, fata Malei, nepoata lui Giurgiu Peatră „din uricul bunului ei, Giurgiu Peatră, un sat la gura Rebriceoarei, anume unde a fost Roman şi Hodco". Aici e vorba şi de privilegiul lui Giurgiu Peatră dela Ilieş şi Stefan Voevozi[1]. Uricul acesta nu s'a păstrat. Poate a fost şi un al doilea uric, cum se vede din uricul palimpsest, din 6998 (1490) Martie 17[2].

Primele sate din document sânt greu de identificat şi pentru faptul că uricul e defect, în locul unde ne arată pârăul pe care erau aşezate. In cazul când complectarea ситнои e bună, satul Diiacului şi al lui Stroe erau în judeţul Botoşani, unde este pârăul Sitna, numit şi Sicna[3]. Am complectat ситнои, şi pentru că la Botoşani probabil este satul Diacouţii pomenit între satele vornicului Cupcici, în uricul din 6939 (1431) Iunie 15[4]. Satul acesta numit în 1438 al Diiacului nu mai este azi. Işi va fi schimbat numele. In 1431

1 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 250-251: wна привилїе що имал дед еи жюржю пїатрѫ на тое село wт южкwв нашиχ wт илїашa воеводї и wт стефана воеводї коли били ѹ мирѹ.

2 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 433.

3 Frunzescu, Dicţionar topografic p. 436, Dicţ. statistic al României 1 p. 120. Harta stat. major, planşa Suliţa.

4 Vezi mai sus 1 p. 317, rândul 19-20, p. 323.

este arătat peste o bucovină. Işi are numele dela un străvechiu Diac. Era poate şi în veacul al XIV-lea. — Pe Sitna este şi satul Stroeşti, în comuna Dracşani, judeţul Botoşani [1], satul lui Stroe, din 1438, dela care îşi are numele. Este întemeiat deci la începutul veacului al XV-lea [2]. — Uricul fiind defect, nu se poate identifica pustia dela Bâc [3]. — Divicea trebue să fie o vale şi un pârău, de dincolo de Prut, pe care nu-l pot identifica. — La Crasna era satul Slăveşti, pe care nu-l găsesc azi, ca nume. Probabil că şi-a schimbat numele. El e pomenit şi într'un uric din 6944 (1436) Iunie 15, când se vorbeşte de un sat al lui Moica, vornic de gloate, şi al lui Toader spătarul, la Lohan, şi se arată mai sus „de locul lui Peatră" [4]. Şi numele Slăveşti e puţin obicinuit [5]. El este satul unui străvechiu Slav [6]. — Satul lui Mogoş dela Vinea este Mogoşeştii, din comuna Ipate, judeţul Vasluiu. Acesta este pomenit împreună cu Vilna încă din 6908 (1400) Septemvrie 11, când satul se întăreşte lui Mogoş [7].

Giurgiu Peatră, soţul Neagăi, care apare uneori numai cu numele Peatră, este boer de divan. Apare întâia oară în 6943 (1435) Aprilie 14 [8]. Apoi în 6944 (1436) Aprilie 21 [9], Iunie 13 [10],

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Dicţ. statistic al României 1 p. 118, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 464.

2 Pentru alte sate cu acest nume vezi mai sus 1 p. 269, rândul 16, p. 272. La acestea adaugă, pentru Stroeştii dela Bacău, documentul din 7005 (1497) Martie 15, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 114. Altul din 7054 (1546) Aprilie 23 şi altul din 7081 (1573), care vorbesc de popa Stroe, din vremea lui Ştefan cel Mare (copii după originale, la mine). Pentru satul dela Hotin Stroinţii, cp. uricul din 6969 (1461) August 12. Aici se spune că satul a avut ispisoc dela Alexandru cel Bun şi Ilieaş şi Ştefan Voevozi, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 48-49. Asemenea uricul din 7011 (1503) Fevruarie 2, ibid. 2 p. 215, 217 p. 497,

3 Pentru Bâc cp. uricul din 6944 (1436) Iunie 15, vezi mai sus 1 p. 450, rândul 2. Asemenea uricul din 6944 (1436) Iulie 17, ibid. p. 459, rândul 20, p. 464-465. Cp. şi uricul din 6956 (1448) Iulie 27, Acad. Rom. Peceţi 7, I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 39.

4 Vezi mai sus 1 p. 450, rândul 1-2, p. 453.

5 Cp. satul Slăveni, din jud. Romanaţi, Slăveşti, din jud. Teleorman, Dicţ. statistic al României 2 p. 832, 902, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 446-447. Un sat Slăveşti славковцін, în Bucovina, este pomenit în 6998 (1490) Martie 15, I. Bogdan 1 p. 407, 415.

6 Cp. Slav, nume de ţigan, într'un uric din 6942 (1434) Iunie 26, vezi mai sus 1 p. 392, rândul 8. Asemenea în 6995 (1487) Noemvrie 1, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 310. Apoi în 6998 (1490) Martie 16, ibid. p. 430.

7 Vezi mai sus 1, p. 43-45. Sate cu acest nume, în Moldova, sânt în jud. Dorohoiu, Iaşi, Roman, Dicţ. statistic al României 1 p, 360, 478, 2 p. 794. Frunzescu, Dicţionar topografic p. 297. Pentru trecut cp. uricul din 7011 (1503) Septemvrie 30, I. Bogdan D. Şt. 2 p. 233-234, 237. Altul e cel din 6962 (1454) August 25, Orest Popescu, Cateva doc. mold. p. 8-9.

8 Vezi mai sus 1 p. 403, rândul 18-19.

9 Ibid. p. 430, rândul 16.

10 Ibid. p. 445, rândul 5.

Iulie 17[1], August 11[2], August 20[3], Dechemvrie 7[4], 6945 (1437) Fevruarie 24[5], Mai 15[6], August 19[7], Dechemvrie 20[8], în 6946 (1438) Ianuarie 17[9], Fevruarie 17[10], Iunie 20[11], August 21[12], în 6947 (1439) Martie 12[13], Aprilie 3[14], Mai 10[15], Iulie 2[16], Iulie 15[17], Iulie 30[18], Octomvrie 26[19], în 6950 (1442) Martie 8[20]. Este ultima oară, când îl găsesc în documente.

Dintre copiii săi nu cunosc decât pe Mala, pomenită în uricul lui Ştefan cel Mare, din 6998 (1490) Ianuarie 17[21].

Uricul este foarte important şi pentru că ne arată regiunea Sitnei, dela Botoşani, ocupată de sate, dela începutul veacului al XV-lea[22]. Arătarea aceasta nu e izolată, când ştim că ceva mai jos, în regiunea Miletinului, găsim satele lui Ştefan Zugraful, arătate în uricul din 6933 (1425) Ianuarie 30[23]. Tot pe aici ne arată sate uricul din 6935 (1427) Octomvrie 15[24], etc.

---

1 Vezi mai sus 1, p. 460, rândul 7.
2 Ibid. p. 473, rândul 23.
3 Ibid. p. 476, rândul 9.
4 Ibid. p. 498, rândul 22-23.
5 Ibid. p. 507, rândul 32.
6 Ibid. p. 515, rândul 33. BCU Cluj Central University Library Cluj
7 Vezi mai sus 1 p. 530, rândul 1. Aici apare ca Peatră.
8 Ibid. p. 536, rândul 24. Aici apare ca Peatră. Şi în altul ibid. p. 542 rândul 5.
9 Vezi mai sus 2 p. 1, rândul 13.
10 Ibid. p. 8, rândul 3.
11 Wick. Bochotin p. 65-66, Solka 2 p. 205.
12 Ghib. revista Teodor Codrescu (Iaşi), 2 (1916) p. 1, Isp. 5[1] p. 70.
13 Uricariul 18 p. 13.
14 Acad. Rom. XLVII/227.
15 Uricariul 18 p. 17.
16 Hurm. Doc. 1[2] p. 876.
17 Wick. Horodnik p. 201-203.
18 Acad. Rom. Peceţi 268. Ghib. revista Teodor Codrescu (Iaşi) 1 (1916) p. 146, Sur. 18 p. 43.
19 Ghib. în Arhiva soc. şt. şi lit. Iaşi 25 (1914) p. 178. Ghib. Sur. 18 p. 46.
20 Arhiv. Stat. Bucureşti (dela Câmpina), Hasd. Arh. Ist. 1[1] p. 74
21 I Bogdan, D. Şt. 1 p. 390.
22 Sitna e pomenită de multe ori în documente. Aşa în 7083 (1575) Mai 17: на сѫтна, Ghib. Sur. 21 p. 106. Apoi în 7097 (1587) Iulie 10: на ситнои ꙋ волѡст хрълоѡскомꙋ, ibid. p. 126. In 7026 (1518) Aprilie 22: Pe Sitna, Feredeenii, fost al lui Petre spătarul, cu privilegiu dela Ilieş şi Ştefan Voevozi, Ghib. Sur. 24 p. 164. In 7036 (1528) Martie 7: sat pe Sitna, anume Branişte, (ori Brăneşti), ibid. p. 168-169 Aceasta fusese al lui Ilieaş paharnicul, cu privilegiu dela Alexandru cel Bun. In 7048 (1540) Noemvrie 30, ibid. p. 173 etc. Apoi în 7099 (1591) Iunie 17: село . . . тодирѣни на ситнои ꙋ волост хрълоѡви, Ghib. Isp. 1[1] p. 201.
23 Vezi mai sus 1 p. 168-172.
24 Ibid. p. 196-199.

5.

1438 Mai 17.

Ilie şi Stefan Voevozi întăresc lui Miclea Tavă şi fiului său, Stan aprodul, satul lor pe Crasna, în sus de Dodeşti şi un loc din pustie.

6946 Mai 17. Ispisocul Domnului Ilieş Voevod şi al fratelui său, Ştefan Voevod, dat lui Miclea Tavă şi fiului său, Stan aprodul, ca să stăpâniască satul unde este casa lor, pe Crasna, pe din sus de Dodeşti, şi un loc din pustietate, ca să le fie lor uric cu tot venitul. Şi hotarul satului să fie pe unde au stăpânit din vechiu, iar hotarul pustietăţii aceleia să fie cât va putea apuca să stăpâniască din destul, pentru un sat.

Regestul de mai sus îl dau după Arhiv. Stat. din Iaşi. Anaforale nr. 17, fila 148 r. E vorba de un proces între Episcopia de Huşi şi răzăşii din moşiile Tătărăni, Deleni, Ghereni, Măţăgani, dela ţinutul Fălciului, pentru împresurare din partea episcopiei cu moşia sa, Broştenii. El se află mai puţin complect ibid. Tr. 410, op. 446, dos. 82, divanul domnesc (1837 Martie 28), fila 27 r., 2, 42. Aici se arată că uricul e pe pergament. In Anaforale cit. fila 151 v., vorbindu-se de uricul din 6946 Mai 17, satul e numit Dădeşti şi se spune că „cari sat în urmă ş'ar fi luat numiri de Gălăşăştii şi din Gălăşăşti, Tătăranii, după ispisocul Domnului Vasâli Voevod din 7152 Martie 11". Ibid. fila 152 r. se aduce regestul uricului din 6992 (1484) Mai 13 pentru satul Gălăşăşti pe Crasna. Cp. şi I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 280-282. In Anaforale cit. fila 148 se aduce multe regeste de documente din veacul al XVII-lea, pentru pricina de judecată de mai sus.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Uricul, cu data 1438, e dat în regest şi în Radu Rosetti, Pământul p. 100.

Satul lui Miclea Tavă şi Stan aprodul era în sus de Dodeşti. Acesta se pare că s'a numit apoi Gălişăştii şi apoi Tătăranii, după un document din 7152 (1644) Martie 11, prin care se întăreşte lui Scripa aprodul şi fraţilor săi, feciorii Roşcăi, nepoţii unui popă . . . . din neamul lui Miclea Tavă şi fiul său, Stan aprodul, satul Tătărănii, ce s'a numit şi Gălişăştii. Cp. Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 410 cit. şi Anaforale cit. Tătăranii sânt pe Crasna, în comuna

Tătărăni, judeţul Fălciu[1]. Despre satul Gălăşăşti vorbeşte uricul din 1484 Mai 13, despre care a fost vorba mai sus, când e vândut de Stanciul, fiul lui Fedco Stărostescul lui Mihul pârcălabul dela Crăciuna. Satul Gălăşeştii este pe Crasna. Cum şi când s'a schimbat numele din Dodeşti în Gălăşăşti şi apoi în Tătărani nu pot preciza. Gălăşăşti presupune un proprietar Galeş[2]. Un sat Dodeşti, în judeţul Fălciu, dar departe de Crasna, este şi azi[3]. Acesta este pomenit într'un document din 6983 (1475) Martie 11: un sat pe Jâgălia, anume Dodeştii, unde au fost Ştefan, din gios de Tămăşeni. Aici sânt pomeniţi nepoţii Popăscului şi ai lui popa Dragomir, ceia ce ne duce cu vechimea satului sub Alexandru cel Bun[4]. Dodeştii de aici îşi au numele dela acelaş Dode, ca şi cei de pe Crasna. — Satul lui Miclea Tavă şi al fiului său, Stan aprodul, trebuie să fie între satele Deleni, Ghereni şi Măţăgani, de care e vorba în anaforaua adusă mai sus, care nu mai există ca nume şi care trebuie să fi fost în sus de Tătărănii de pe Crasna.

Miclea Tavă şi Stan aprodul sânt necunoscuţi aiurea.

6.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1438 Iunie 6.

Ilie şi Ştefan Voevozi întăresc lui Mihail Oţel pisarul mai multe sate, pe Berheci.

6946 Iunie 6. Ilie Voevod şi fratele său, Ştefan Voevod, Domnii Moldovii, întăresc lui Mihailă Oţăl pisarul satul Oţăleştii pe Berheciu pe deamândouă părţile, apoi tot pe Berheci, satul unde iaste Laloşul şi pe din gios, unde iaste Stan giudele, şi fântâna lui Bărbânţă pe îmbe părţile şi până la Poeţăl şi la Dunavăţ, în gura Dobranei, unde iaste Zlotariul şi pe din sus, unde iaste Costea Călugărul şi alte părţi din alte moşii.

---

1 Dicţ. statistic al României 1 p. 384, Dicţ. geogr. al jud. Fălciu p. 198-199.

2 Un sat Găleşeşti în jud. Bacău este pomenit într'un uric din 6998 (1490) Martie 15: гѫлешещiи . . . . половина ѡт нѫнещи гдѣ била галеш, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 403, 405. Un sat Găleşti este în com. Hurueşti, jud. Tecuciu, Dicţ. statistic al României 2 p. 868. Acesta este poate de pe vremea lui Alexandru cel Bun, pomenit într'un uric din 7005 (1497) Martie 20: гѫлещи гдѣ билъ микъ гѫлескоулъ, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 119-120.

3 Dicţ. statistic al României 1 p. 374, Dicţ. geogr. al jud. Fălciu p. 51.

4 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 196-199.

Regestul de mai sus s'a păstrat în două rezumate la Arhiv. Stat. din Iaşi. Unul în Tr. 67, op. 75, dos. 1, fila 49 r. (e vorba de scrisorile moşiei Oţăleştii, dela ţinutul Tecuciului), în care se spune că Domnii Ilie şi Ştefan Voevozi întăresc lui Mihăilă Oţăl pisarul moşia Oţăleştii pe Berheciu, pe amândouă părţile. Altul în Anaforale nr. 25, fila 133 v. (e vorba de pâră între răzăşii de Oţăleşti, neamul Brăhnesc, dela ţinutul Tecuciului şi căminarul Grigore Rosăt, proprietarul moşiei Filipeni). Aici se spune despre documentul din 6946 Iunie 6 : „ispisoc cu tălmăcirea lui" şi se înşiră satele aşa cum le-am dat mai sus, afară de Oţăleşti.

In Tr. 67 cit. se aduce şi regestul documentului dela Ştefan cel Mare, din 6999 (1491) Octomvrie 15, pe care îl dau mai jos, pentru faptul că e publicat de I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 487, mai necomplect: „6999 Octv. 15. Suret di pi ispisoc sârbăsc, dela Ştefan Vvod. tălmăcit de Evloghie, întăritor lui One Teliagă şi fimei sale Muşa, a trie parte di sat de Ruptura (iar acum Brehneştii), pe Berheciu, parte din gios şi cu loc de moară în Berheciu".

Despre Mihail Oţel şi sate ale lui vorbeşte şi un regest de uric, din 6945 (1437) Iulie 6[1], dacă nu cumva va fi fiind unul şi acelaş ispisoc, rezumat de două ori necomplect şi cu data greşită. In acest caz, în lipsa originalului, nu pot hotărî care din amândouă datele este adevărată.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Satele erau pe Berheciu. Aici sânt Oţăleştii, în comuna cu acelaş nume, judeţul Bacău[2]. La 1872 era în judeţul Tecuciu, planşa Berheciu[3]. Satul îşi are numele dela boerul Oţel[4]. — Celelalte sate erau toate în aceiaşi regiune, unde se găseşte şi Dunavăţul şi Dobrana[5]. Aici era satul „unde iaste Laloşul", care va fi fiind unul din satele de prin prejurul Oţăleştilor. Laloş va fi fiind un cneaz, jude sau vătăman[6]. Pentru nume cp. Lăleştii, pe Tutova, în judeţul Tutova, pomenit între satele popei Iuga, în uricul din 6942 (1434) Aprilie 24[7] şi în 6947

---

1 Vezi mai sus 1 p. 523-525.
2 Dicţ. statistic al României 1 p. 84.
3 Frunzescu, Dicţionar topografic p. 337· Harta stat. major, planşa Bacău, 1: 100000.
4 Sate cu acest nume avem, în Moldova, în jud. Roman, Fălciu, Dicţ. statistic al României 2 p. 802, 1 p. 382. Altul a fost în jud. Dorohoiu, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 337. Vezi mai sus 1, p. 383, rândul 8, p. 385, ibid. p. 459, rândul 19, p. 464-465.
5 Dicţ. statistic al României 1 p. 84, Harta stat. major, planşa Bacău, 1: 100000. Vezi mai sus 1 p. 523·
6 I. Bogdan, Cnejii români, în Anal. Acad. Rom. seria 2-a, tom. 26 (1903), secţ. ist. p. 26-30.
7 Vezi mai sus 1 p. 386, rândul 18-19, p. 390.

(1439) Iulie 30[1] şi în 7003 (1495) Martie 18[2]. Laloş e format din Lalu+oş[3]. — In jos era satul unde este Stan jude, pe care nu-l pot identifica. — Fântâna lui Bărbânţă nu o pot identifica în apropiere de Oţăleşti şi pârăul Berheci[4]. Cp. numele comun bărbânţă. — Poeţăl poate e un pârău. — Poeţăl poate e un pârău. — Unde este Zlotarul, în documentul din 1437 Iulie 6 sună: „undi au fost Zlătariul". Acesta este satul Zlătari, din comuna Leca, judeţul Bacău[5], nu departe de Dunavăţ şi Filipeni. Aici e locul, unde fusese Coste Călugărul, cum se vede dintr'un regest al unui document din 7092 (1584) Iunie 25 şi unde se pomeneşte şi un uric de cumpărătură al lui Filipaş, — ce a dat numele satului Filipeni — dela Ştefan cel Mare[6]. Zlătăreasa din judeţul Tecuciu, este tot aproape de Berheciu, dar departe în jos[7].

7.

Suceava. 1438 Iunie 20.

Ilie şi Ştefan Voevozi întăresc un schimb de moşii între boerii Stroe şi Hudici vornicul. Mai dăruiesc lui Hudici pustia Hluboca şi un sat, unde a fost cneaz Mihail.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ilie Voevod, Domn Ţării Moldovii, şi fratele Domniei mele, Ştefan Voevod, cunoscut facem cu această carte a noastră tuturor, cari vor căta la dânsa sau vor auzi-o citindu-se, că iată a venit înaintea Domniei noastre pan Stroe, de a lui bună voe, şi a schimbat jumătate de sat, unde a fost Giurgiu Ungureanul, cu pan Hudici vornicul. Şi pan Hudici a dat dumnealui lui Stroe Rohtineţii cu toate poenile. Deci, noi văzând a lor de bună voe înţelegere, am dat şi dela noi lui dumnealui Hudici vornicul să-i fie dela noi uric cu tot venitul. Ase-

1 Vezi mai sus 1, p. 390.
2 Ibid.
3 Cp. ibid.
4 Cp. însă Berbincenii in com. Fundeni, jud. Bacău. Frunzescu, Dicţionar topografic p. 39. In Dicţ. statistic al României 1 p. 86, satul se numeşte Berbiceni. Tot aşa în Harta stat. major, planşa Bacău, 1: 100000. In cazul când numirea întâi e cea originală, în cea de a doua se va fi amestecat cuvântul berbece.
5 Dicţ. statistic al României 1 p. 74, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 536, Harta stat. major, cit.
6 Vezi mai sus 1 p. 524-525.
7 Harta stat. major, planşa Răcăciuni şi Căiuţul, 1: 100000.

menea îi mai dăm o pustie la Holmul negru, anume Hluboca, şi un sat la drum, la gura pârăului Borodac, unde a fost cneaz Mihail, să-i fie şi acesta uric cu tot venitul, lui, copiilor, nepoţilor, strănepoţilor şi răstrănepoţilor şi întregului neam, care va fi mai aproape, nestricat niciodată, în veci.

Şi hotarul acestei jumătăţi de sat, despre toate părţile, pe unde din veac a umblat. Iar hotarul acestei pustii cât îi va fi de ajuns pentru un sat. Şi hotarul satului la drum cu toate hotarele sale, pe unde din veac a umblat.

Şi la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului, Ilie Voevod, şi credinţa fratelui Domniei mele, Stefan Voevod, şi credinţa preaiubitului fiu al Domniei mele, Roman, şi credinţa tuturor copiilor noştri şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Giurgiu dela Frătăuţi şi a copiilor lui, credinţa panului Vâlcea, credinţa panului Isaia, credinţa panului Cristea, credinţa panului Negoe logofăt, credinţa panului Mihail Popşa, credinţa panului Stan Bârlici, credinţa panului Şteful Jumetatevici şi a fratelui său, pan Mândre, credinţa panului Duma dela Neamţ şi a fratelui său, pan Mircea, credinţa panului Lazor şi a fratelui său, Stanciul postelnic, credinţa panului Giurgiu Peatră, credinţa panului Duma vornic, credinţa panului Negrilaş, credinţa panului Vitolt, credinţa panului Firev, credinţa panului Petre spătar, credinţa panului Duma lui Isaiea, credinţa panului Băloş ceaşnic, credinţa panului Berendei stolnicul, credinţa panului Cozma Şandrovici, credinţa panului Manuil dela Hotin, credinţa panului Cristea Negru, credinţa panului Mise, credinţa panului Coste Andronicovici, credinţa panului Vlaşin Ponici, credinţa panului Nemirca, credinţa panului ⟨Hodco⟩ dela Mămorniţa, credinţa panului Steţcu Coşievici, credinţa panului Alexandru spătar, credinţa panului Stanciul comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Şi după viaţa noastră, pe cine va alege Dumnezeu, să fie Domn al Ţării noastre moldoveneşti, ori din fraţii noştri ori din copiii noştri ori pe cine ⟨unul ca acela să nu strice dania noastră, ci mai vârtos să o întărească, căci i-am dat lui pentru a lui dreaptă şi credincioasă slujbă⟩.

Şi spre mai mare tărie ⟨tuturor celor de mai sus scrise, am poruncit⟩ credinciosului nostru boer Dinis logofătul, să scrie ⟨şi pecetea noastră să o lege către această carte a noastră⟩.

A scris Paşco gramaticul, în Suceavă, la anul 6946 Iunie 20.

Documentul de mai sus îl dau după Wick. Bochotin, p. 65-66, Solka, 2 p. 205. Wick. face observaţia că e slav, scris pe pergament şi că are pecetea atârnată, ceia ce înseamnă că la 1874 el a făcut traducerea după original, care astăzi nu ştiu unde se află. La Wick. locurile principale sună astfel: „wo der Ungar Georg war“, Chudič, „Rochtinez mit allen Wiesen“, „eine Oede auf der schwarzen Chalm namens Hluboka, und ein Dorf am Wege, an der Mündung des Baches Borodak“. Intre boeri: Wîlča, Nêgoe, Stan Bêrlič, Füräw, Wlaschin Ponič, Koschiewič, etc. O traducere românească se află la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. E menţionat în I. Bogdan, Cnejii români, Anal. Acad. Rom. seria 2-a, tom. 26 (1903) secţ. ist. p. 23-24. E pomenit şi în Radu Rosetti, Pământul p. 34. Rezumat şi în Ghib. Sur. 22 p. 92.

Nu pot identifica satul unde a fost Giurgiu Ungureanul [1], cum nu pot identifica nici satul Rohtineţi. — Holmul negru sau Dealul negru este un munte în Bucovina, în districtul Câmpulung [2]. Holmul este şi o culme mică între pârăul Suceviţa şi Şoarecul, din Bucovina [3]. Tot aici Holmul este şi un deal, în vecinătatea comunei Suceviţa, *districtul Rădăuţi* [4]. *Intr'un uric din* 6999 (1491) Octomvrie 26, în hotarul Mănăstirii Homorului se întâlneşte şi до дѣла холмꙋлꙋи [5]. Hluboca este poate Hliboca din districtul Siretiului, din Bucovina sau satul din districtul Vijniţa [6]. Satul din districtul Siretiului, fost în Suceava, este pomenit şi în 6998 (1490) Martie 15: на хлꙋбокою [7]. Dacă satul din districtul Siretiului şi din uricul citat mai înainte este totuna cu Hliboca dela obârşia Derehluiului, pomenit într'un document din 6989 (1481) Martie, că e vândut la această dată de Pavel Iudca, fiul bătrânului Iudca, care-l avea dela Alexandru cel Bun [8], atunci Hluboca din 1438 trebuie să fie aiurea. Satul este foarte vechiu. Era poate şi în veacul al XIV-lea. Cred

---

1 Un Giurgiu Ungureanul avea sate la Bacău. Cp. uricul din 6917 (1409) Ianuarie 28, vezi mai sus 1 p. 64-69.

2 Dicţ. geogr. al Bucovinei, de Grigoroviţă p. 83.

3 Ibid. p. 110.

4 Ibid.

5 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 488. Sate cu acest nume avem, în Moldova, în jud. Iaşi şi Roman, 1 p. 472, 2 p. 804. Altul a fost în jud. Vasluiu, Dicţ. geogr. al jud. Vasluiu p. 97. Aici şi dealuri Holmul, etc.

6 Dicţ. geogr. al Bucovinei, de Grigoroviţă p. 109, Harta Bucovinei, de Ed. Fischer.

7 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 407. Cp. într'un document din 6996 (1488) Aprilie 3: на верхъ хлꙋбокою, ibid. p. 334, 338.

8 Ibid. p. 462-463. Un document din 7181 (1673) Aprilie 10, N. Iorga, Stud. şi Doc. 5, p. 403.

că e cuvântul slavon глꙋбокїи adânc[1]. — Nu pot identifica satul dela drum, la gura pârăului Borodac, unde a fost cneaz Mihail[2].

Boerul Stroe nu e destul de bine cunoscut. Dela un Stroe îşi au numele satele Stroeşti. O Maruşca Stroeasa e pomenită într'un uric din 6961 (1453) Fevruarie 8, că dăruieşte nepotului său, Oană postelnicul, satul Stroeşti, la gura Şumuzului[3]. Asemenea în 6957 (1449) Fevruarie 21[4].

Boerului Petru Hudici vornicul i se întăresc sate printr'un uric din 6943 (1435) Aprilie 14[5].

8.

Vasluiu. 1438 August 21.

Ilie şi Stefan Voevozi întăresc lui Tivadar două sate pe Berheciu, unul unde este casa lui şi altul pe pârăul Meleşcului, unde e Tador Meleşcu.

† ма(с)тїю бжїею мы наїа воевода и бра(т) гсподвами стефанъ воевода гсподрїе земли мwлдавской чиним знаменито и свѣмъ листом нашим всѣмь кто нань оузрить или его оуслишить чтучи wже то(т) истинни слуга на(ш) тивадарь служилъ на(м) правою и вѣрною служвою. тѣмъ мы видѣвше его правою и вѣрною службу до нас жаловали есми его wсобною нашею ма(с)тїю и дали есми емꙋ оу нашей земли двѣ селѣ на берхачѣ, на имѧ где домь его, дрꙋгое на мелешковꙋ[6] потокъ, где ест тадорь мелешка. тое щобы емꙋ оурикъ съ всѣмь доходомь емꙋ и дѣтемь его и оунꙋчатомь его и праоунꙋчатомь его и пращꙋрѧтомь его и всемꙋ родꙋ его непорꙋшенно николиже на вѣкии. а хотаръ тѣмь селамь по старомꙋ хотарꙋ кꙋда из вѣка wживали. а на то е(ст) вѣра наше гсподства вышеписанны(х) наїи воеводи и стефана воеводи и вѣра наши(х)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Cp. satul Holboca, din jud. Iaşi, Dicţ. statistic al României 1 p. 480.

2 Pentru Borodac cp. un document circa 1429-1432 Aprilie 10, şi altul din 6945 (1437), vezi mai sus 1 p. 254, rândul 7, p. 256, 557. La cele spuse adaug că un sat Borodniceni, a fost în judeţul Dorohoiu, pomenit într'un document din 6987 (1479) Mai 11: „giumătate de sat de Borodniceni . . . fântâna Livenii şi hăleşteul ce iaste din gios de Borodniceni . . . şi a patra parte de sat de Popeni . . .", Ghib. Sur. 22 p. 93-94.

3 Muz. municipal, Iaşi, IV/1. L-am publicat în Buletinul Ion Neculce, fasc. 4 (1924) p. 176-177, Ghib. Sur. 18, p. 60-62, 154-155 etc.

4 Ghib. Sur. 22 p. 81.

5 Vezi mai sus 1 p. 402-409.

6 Sau крѣпостъ.

боıарь, вѣра пана влъча и дѣтеи его, вѣра пана жюржа фратовского и дѣтеи его, вѣра пана крьстѣ и дѣтеи его, вѣра пана исаїа и дѣтеи его, вѣра пана хюдича дворника и дѣтеи его, вѣра пана жюржа пїатра, вѣра пана дюмы черного, вѣра пана козмѣ шандровича, вѣра пана негрила, вѣра пана вана юрѫкалѣ дворника, вѣра пана лимбадючича и брата его пана мирчѣ, вѣра пана симеѡна туркула, вѣра пана сїмона лигодета, вѣра пана щефула жюмѫтатѣ и брата его пана мындрѣ, вѣра пана богдана столника, вѣра пана лазора и брата его пана станчюла, вѣра пана костича постелника, вѣра пана домы вистиарника, вѣра пана станчюла и брата его пана щефула, вѣра пана ивана балчана чѫшника, вѣра пана albула, вѣра пана дїеннишѫ спѫтарѫ и вѣра вьсѣ(х) боıаръ наши(х) великы(х) и малы(х). а по нашимь животѣ кто будет гспдръ нашеи земли, ѡ(т) дѣтеи наши(х) ⟨или⟩ ѡ(т) братеи наши(х) или ѡ(т) нашего племене боу(д) кто кого бѫ ізбере(т) быти, тотъ щобы имь утвръди(л) и укрѣпи(л) за нуже дали есми ему ⟨за его вѣрную⟩ службу. а на болшее ⟨потвръжденїе⟩ вышеписанному велѣли есми слузѣ нашему михаилу оцелу граматику писати и привѣсити нашу печа(т) ксемѹ листу нашему, оу васлуи вл(т) ѕџ҃м҃ѕ ау(г) к҃а.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ilie Voevod şi fratele Domniei mele, Stefan Voevod, Domnii Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că această adevărată slugă a noastră Tivadar a slujit nouă cu dreaptă şi credincioasă slujbă. De aceia, noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat, în Ţara noastră, două sate, la Berheci, anume unde este casa lui, altul la pârăul Meleşcului, unde este Tador Meleşcu. Aceasta să-i fie lui uric cu tot venitul, lui şi copiilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestor sate, după vechiul hotar, pe unde din veac au umblat.

Iar la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrişilor, Ilie Voevod şi Stefan Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Vâlcea şi a copiilor lui, credinţa panului Giurgiu dela Frătăuţi şi a copiilor lui, credinţa panului Crâstea şi a copiilor lui, credinţa panului Isaiea şi a copiilor lui, credinţa panului Hudici vornicul şi a copiilor lui, credinţa panului Giurgiu Peatră,

credinţa panului Duma Negru, credinţa panului Cozma Sandrovici, credinţa panului Negrilă, credinţa panului Vană Ureacle vornic, credinţa panului Limbădulce şi a fratelui său, pan Mircea, credinţa panului Simeon Turcul, credinţa panului Simon logofătul, credinţa panului Şteful Jumătate şi a fratelui său, pan Mândrea, credinţa panului Bogdan stolnic, credinţa panului Lazor şi a fratelui său, pan Stanciul, credinţa panului Costici postelnic, credinţa panului Toma vistiarnic, credinţa panului Stanciul şi a fratelui său, pan Şteful, credinţa panului Ivan Balcean ceaşnic, credinţa panului Albul, credinţa panului Dieniş spătar şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, din copiii noştri sau din fraţii noştri sau din seminţia noastră, ori pe cine Dumnezeu va alege să fie, acesta să le întăriască şi înputerniciască, pentrucă am dat lui pentru a lui dreaptă slujbă.

Iar pentru mai mare întăritură tuturor celor mai sus scrise, am poruncit slugii noastre, lui Mihail Oţel gramaticul, să scrie şi să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

In Vaslui, în anul 6946 August 21.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pergament cu pecetea pierdută, la Arhiv. Stat. Iaşi, XXXIII/1. Aici şi o traducere depe original făcută de Pavăl Debriţ ot Mitropolie, în 1806 Aprilie 7. A fost publicat în Ghib. revista Teodor Codrescu (Iaşi), 2 (1916) p. 1-3, Isp. 5^1 p. 70. Un regest bun al acestui uric se află la Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 13 fila 118v. Altul se află într'un hrisov din 1837 Iunie 10[1].

Pentru întăritura făcută lui Tăvădar, cp. documentul din 6936 (1428) Aprilie 8, prin care Alexandru cel Bun îi întăreşte aceleaşi sate[2]. Ele sânt şi azi. Aici este şi pârăul Meleşcanii[3]. Pentru satele lui Tivadar este şi un regest de uric dela Ştefan cel Mare, din 7006 (1498)[4].

Satele sânt dela începutul veacului al XV-lea.

Este foarte interesant numele Tivadar, Teodor, ce ne arată influenţă ungurească.

1 In colecţia mea.
2 Vezi mai sus 1 p. 205-206.
3 Cp. şi Harta stat. major, planşa Răcăciunii şi Căinţul 1: 100000.
4 Vezi mai sus 1 p. 206.

9.

1438 Octomvrie 10.

Ilie şi Ştefan Voevozi întăresc lui Triful satul Polâeştii.

6946 Octomvrie 10. „Suret de pe ispisocul Domnului Ilieş, întăritor lui Trâful, cu fraţâi lui, pre un sat, anumi Polâeştii, ci esti întri Tazlăul sărat şi întri Tăitură, ca să li fii lor ocină şi moşâi, stăpânitoari în veci".

Din regestul de mai sus după Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 14, fila 190 v. E vorba de pâră între moşia Stăneşti, dela ţinutul Bacăului şi între Ralu Rosăt. Mai puţin clar, documentul de mai sus este dat, după un document din 7267 (1759) Mai 29, în N. Iorga, Stud. şi Doc. 7 p. 302-303. Aici documentul are data 6946, dela Ilie şi Ştefan Voevozi, iar Trâful e numit Trifu Sogne. In regestele de documente aduse în Anaforale cit. fila 190 v. şi 191 r., 191 v., se vede că e vorba de satul Stăneşti: 7230 (1721) Octomvrie 18, 7272 (1783) Dechemvrie 5, 1778 Iulie 23, 1804 Mai 13, 1809 Iunie 21. Asemenea N. Iorga, cit. în documentul din 7267 (1759) Mai 29 pe o parte din Stăneşti, proprietarii spun că li se trage moşia de pe neamul Trifu Sogne.

Este vorba deci de satul Stăneşti, din comuna Măgireşti, judeţul Bacău, în apropiere de Tazlăul sărat[1].

Regiunea Tazlăului este din cele mai vechi timpuri ocupată de sate. Ele apar în urice, chiar dela sfârşitul secolului al XIV-lea şi le găsim des la începutul celui de al XV-lea. Aşa de ex. în 6907 (1399) Martie 12, 6908 (1400) Iunie 29, 6927 (1419) Aprilie 8[2], etc.

Pentru Triful cp. pe Triful Borzescu, în aceleaşi părţi, căruia i se întăresc sate printr'un uric din 6963 (1455) August 20[3]. Un Trifu lui Gâlcă, cam prin vremea lui Alexandru cel Bun, stăpânul satului Păşcanii, pe Bistriţa, din Câmpul lui Dragoş, este pomenit în 6988 (1480) Ianuarie 25[4].

---

1 Dicţ. statistic al României 1 p. 66. Harta stat. major, planşa Buhuşi, 1: 100000.

2 Vezi mai sus, 1 p. 20, 36-40, 131-134.

3 Originalul la Muzeul dela Arhiv, Stat. Bucureşti. L-am publicat în Buletinul Ion Neculce, fasc. 7 (1929) p. 172.

4 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 237. Pentru alţi Trifu, ibid. 2 p. 542, cp. satele Trifeşti, din jud. Iaşi şi Roman, Dicţ. statistic al României 1 p. 484, 2 p. 800. Asemenea Trifeşti, Trifeuţi, în jud. Orheiu şi Soroca, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 214, Harta Basarabiei, de Nour.

10.

1438 Noemvrie 9.

Ilie și Ștefan Voevozi întăresc lui Tatul Herlic și nepoților săi de soră trei sate pe Bistrița.

„6946 Noemvrie 9. Dela frații Domni Ilieș și Ștefan Vvzi ispisoc întăritoriu Tatului Herlic și nepoților săi de soră Danciul Paidos și Niagul Roșca trei sate pe Bistrița, anume Moinești, unde au fost casa lui Herlic și unde au fost Negușor, în gura Orbicului, și Bodeștii din gios și Mogoșăștii din sus".

Dau regestul de mai sus după Arhiv. Stat. Iași, Tom. I, nr. 2320, K. 346, fila 86. Aici sânt anaforale pe anii 1827, 1828 și 1829. Documentul e menționat și în Uricariul 6 p. 236, între scrisorile Mănăstirii Bisericani, care se afla în pâră cu casa vornicului Teodor Buhuș, căruia i se întăresc moșiile Bodești, București și Moinești, dela ținutul Neamțului. In Uricariul și Arhiv. Stat. cit. se află menționat și ispisocul dela Ștefan cel Mare din 6999 (1491) Octomvrie 15. Acesta după o copie necomplectă din Condica Asachi, dela Arhiv. Stat. București, se află în I. Bogdan, D. Șt. 1 p. 472-476.

Nu e lesne de identificat satele de mai sus. Unul este satul Orbic, din comuna Costișa, județul Neamț[1]. Acesta s'a numit mai înainte Hârlițești[2]. Dacă regestul de mai sus este exact, satul acesta s'a numit la început Moinești[3]. El își are numele dela un străvechiu Moinea, Moina[4]. Și mai înainte de 1438 satul a fost în stăpânirea neamului Herlic, poate tatăl lui Tatul Herlic. Și mai înainte aici a fost Negușor. Ca Moinești era cunoscut și la 1828[5]. Ceia ce pare curios este că e arătat la gura Orbicului. Tot așa e arătat și într'un document din 6999 (1491) Octomvrie 15, când Greaca, fiica Tatului Hearlic, vinde lui Ștefan Vodă, care apoi o donează Mănăstirii Tazlăului, jumătate de sat, la gura Orbicului, partea de

---

1 Dicț. statistic al României 2 p. 628. Harta stat. major, planșa Buhuși. O parte din sat a fost a Mănăstirii Bisericani, Buletinul Com. Ist. 1 (1916) p. 256.

2 Frunzescu, Dicționar topografic p. 231, 334, I. Bogdan, D. Șt. 1 p. 474. Cp. satul Hârlești, din com. Orișcani jud. Roman, și altul în jud. Teleorman, Dicț. statistic al României 2 p. 800, 900.

3 Cp. târgul Moinești, din jud. Bacău, Dicț. statistic al României 1 p. 68, Frunzescu, Dicționar topografic p. 297-298.

4 Cp. într'un document din 6960 (1452) Septemvrie 10, N. Iorga, Stud. și Doc. 7 p. 284.

5 Uricariul 6 p. 236.

sus, dela pârău în sus[1]. Dar la gura Orbicului este târguşorul Buhuş, care din vechiu s'a numit Bucureşti[2] şi care e cunoscut cu acest nume şi în 1828[3], după care şi-a schimbat numele, după boerii Buhuş. — Bodeştii sânt Budeştii de pe Orbic, din sus de Buhuş[4]. Satul îşi are numele dela un străvechiu Bude. Era şi în veacul al XIV-lea[5]. — Mogoşăştii trebuie să fi fost în apropiere. Azi nu-i mai găsesc pe aici. Era şi în veacul al XIV-lea[6]. Această regiune este locuită din străvechi vremuri. Alte sate la Orbic sânt pomenite în uricul din 6937 (1429) Iunie 3[7]. Pârăul acesta sună uneori, în vremurile vechi, şi Oarbic. Aşa într'un uric din 6988 (1480) Septemvrie 11: село . . . . добрѹлещїи на ѡвършїе ѡарбиковѣ[8]. Numele îi e în legătură cu vorba orb.

11.

Suceava. 1439 Martie 12.

Ilie şi Stefan Voevozi dăruiesc Mănăstirii Moldoviţa câte 12 vase de vin pe fiecare an şi posada dela Moldova. Aceasta în schimbul satului Todereşti, ce i l-a luat.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

† ми(с)тїю бжїею мы илїа воевод(а) господарь земли мѡлдавскои и бра(т) гсамы стефань воевод(а) чини(м) знаменито всѣмь нашим(м) листомь оусѣмь кто нань оузрить или его оуслышить чтоучи, аже произволило гсвоми благымь своимь произволенїемь и дали есми монастырю нашемоу що е(ст) на молдавици, еже е(ст) храмь свѧтаго благовѣщенїа, да даваеми на каждыи го(д) по десѣть бочокь вина и еще к томѹ есми придали кь монастырю посадоу що е(ст) на молдавѣ сь вьсѣмь приходомь що приходить с тои посады. а тое дали есми имь и нашемоу манастырю за н(х)

1 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 472–473.
2 Vezi mai sus 1 p. 10, 192. Harta stat. major, planşa Buhuş.
3 Uricariul 6 p. 236.
4 Dicţ. statistic al României 2 p. 628. Harta stat. major, cit.
5 Pentru alte sate, cu acest nume, vezi mai sus 1 p. 17-18, 49-50, 420, rândul 14, p. 423. Cp. 6956 (1448) Septemvrie 3, Acad. Rom. Peceţi 103, 6996 (1488) Fevruarie 29, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 323-324 etc. Alte sate Budeni, Budeşti sânt în jud. Fălticeni (fost Suceava), Fălciu, Iaşi, Tutova, Neamţ, Dicţ. statistic al României 2 p. 852, 1 p. 382, 478, 974, 636, etc.
6 Pentru alte sate cu acest nume, cp. documentul din 6908 (1400) Septemvrie 11, vezi mai sus 1 p. 43–45. Asemenea uricul din 6946 (1438) Martie 5, Vezi mai sus 2 p. 14, rândul 18, p. 15, rândul 1, p. 18.
7 Vezi mai sus 1 p. 269, rândul 19-21, p. 274.
8 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 244–245.

село що єсми оузѣли тодгрещи. то непороушено храмоу свѧтаго благовѣщеніа наши ние[1] николи на вѣкы вѣчныи. а на то є(ст) вѣра вышеписаннаго гвами иліи воєво(д) и вѣра брата гвами стефана воєводы и вѣра сна гвами романа воєво(д) и вѣра вьсѣ(х) дѣтеи наши(х) и вѣра болѣрь наши(х), вѣра пана жоуржа фратовскаго и дѣтеи єго, вѣра пана вылчи, вѣра пана исаїи и дѣтеи єго, вѣра пана петра хоудича дворника и дѣтеи єго, вѣра пана крьсти и дѣтеи єго, вѣра пана нѣгоѣ логофета, вѣра пана стана бырлича, вѣра пана михаила попши, вѣра пана щефꙋла жꙋмьтатевича и брата єго пана мындри, вѣра пана дꙋмы немецскаго и брата єго пана мирчи, вѣра пана лазора и брата єго пана станчꙋла постелника, вѣра пана жꙋржа пиатры, вѣра пана дꙋмы чорно(го), вѣра пана негрила дворника, вѣра пана петра спатарѣ, вѣра пана дꙋмы исаїєва, вѣра пана козмы шандровича, вѣра пана витолта, вѣра пана маноила хотинского, вѣра пана бѫлоша чашника, вѣра пана берендѣѣ столника, вѣра пана крьсти чорного, вѣра пана кости андрониковича, вѣра пана немиркы, вѣра пана илїаша негрина, вѣра пана алеѯандра спатарѣ, вѣра пана станчоула комиса и вѣра вьсѣ(х) болѣрь наши(х) молдавскы(х) великы(х) и малы(х). а по нашемь животѣ кого бѫ избереть господаре(м) быти оу нашеи земли или ѡ(т) братїи наши(х) или ѡ(т) дѣтеи наши(х) или бꙋ(д) кто ѡ(т) нашего племене, то(т) непорꙋши(л) сего нашего данїа, али щобы оутверди(л) и оукрѣпи(л). а кто бы сѧ хоти(л) поквꙋсити и порꙋшити сїє наше данїє, то(т) да бѫдеть проклѣ(т) ѡ(т) гӑ бӑ и ѡ(т) прчстыѧ єго мт҃ре и ѡ(т) ві҃ сты(х) вьрховны(х) апль и ѡ(т) четыри еуаглисти и тиї сты(х) ѡт҃ць иже вь никеи и да бѫде(т) подобе(н) июдѣ и проклѣтомꙋ арїю и крьвь єго на ни(х) да є(ст) и на чадѣ(х) и(х) и вь безконечныѧ вѣкы, ами(н). а на болшеє потвержєнїє томꙋ вьсемоу вышеписанномоу велѣли єсми слꙋѕѣ нашемꙋ вѣрномоу панꙋ днениcꙋ логофе(тꙋ)[2] пис(ати)[3] и печа(т) привѣсити к семоу нашемоу лист(ꙋ). пи(с) пашко граматик(к) оу сочавѣ влѣ(т) ѕ҃ц҃мз м(р) ві҃ днь.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ilie Voevod, Domnul Ţării Moldovii, şi fratele Domniei mele Stefan Voevod, facem cunoscut cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a voit Domnia mea cu a sa bună voire şi am dat mănăstirii noastre care-i la Moldaviţa, care este

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Sic.
2 -тꙋ lipseşte.
3 -ати lipseşte.

hramul Sfintei Bunei Vestiri, să dăm în fiecare an câte zece vase de vin şi către aceasta am dat mănăstirii posada, care este la Moldova, cu tot venitul, care se cuvine acestei posade. Şi aceste le-am dat lor şi mănăstirii noastre, pentru satul lor, pe care l-am luat, Todereşti. Aceasta să fie nestricată hramului Sfintei Bunei Vestiri a noastre, totdeauna, în vecii vecilor.

Iar la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului, Ilie Voevod şi credinţa fratelui Domniei mele, Stefan Voevod, şi credinţa fiului Domniei mele, Roman Voevod, şi credinţa tuturor copiilor noştri şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Giurgiu dela Frătăuţi şi a copiilor lui, credinţa panului Vâlcea, credinţa panului Isaiea şi a copiilor lui, credinţa panului Petru Hudici vornicul şi a copiilor lui, credinţa panului Crâstea şi a copiilor lui, credinţa panului Neagoie logofătul, credinţa panului Stan Bârlici, credinţa panului Mihail Popşa, credinţa panului Şteful Jumătate şi a fratelui său, pan, Mândrea, credinţa panului Duma Nemţanul şi a fratelui său, pan Mircea, credinţa panului Lazor şi a fratelui său, pan Stanciul postelnic, credinţa panului Giurgiu Peatră, credinţa panului Duma Negrul, credinţa panului Negrilă vornicul, credinţa panului Petru spătar, credinţa panului Duma lui Isaiea, credinţa panului Cozma Şandrovici, credinţa panului Vitolt, credinţa panului Manoil dela Hotin, credinţa panului Băloş ceaşnicul, credinţa panului Berendei stolnic, credinţa panului Crâstea Negrul, credinţa panului Costea Andronicovici, credinţa panului Nemirca, credinţa panului Iliaş al Negrului, credinţa panului Alexandru spatar, credinţa panului Stanciul comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, pe cine Dumnezeu va alege să fie ca Domn, în Ţara noastră, sau din fraţii noştri sau din copiii noştri sau oricine din seminţia noastră, acela să nu le strice această danie a noastră, ci să le întăriască şi împuterniciască.

Iar cine ar vrea să cerce şi să strice această danie a noastră, acesta să fie blăstămat de Domnul Dumnezeu şi de Preacurata lui Maică şi de cei 12 sfinţi fruntaşi şi apostoli şi de patru evanghelişti şi de 318 sfinţi părinţi, cari au fost la Nicheia şi să fie asemenea lui Iuda şi blăstămatului Arie şi sângele lui să fie asupra lor şi asupra copiilor lor şi în veacurile fără sfârşit, amin.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit slugii noastre, credinciosului pan Dienis logofătul, să scrie şi să lege pecetea către această carte a noastră.

A scris Paşco gramaticul, în Suceava, în anul 6947 Martie 12 zile.

Pergament cu pecetea cea mare domnească, la Arhiv. Stat. Iaşi, găsit şi adus aici, când cu arderea palatului administrativ din Iaşi, în 1880. Pe pecete se citeşte: пєчать іwанъ илїи воєводѣ господара земли мол(да)вскои. A fost publicat de Ghibănescu, în Uricariul 18 p. 13-17. O traducere făcută de N. Beldiceanu s'a publicat în Uricarul 10 p. 124-126, cu data 6946 (1438) Martie 12 şi cu observaţia lui Teodor Codrescu că originalul pergament se află în arhiva palatului administrativ. Un rezumat german, cu data 6947 Martie 2, se află la Wick. Moldowiza p. 61. O copie slavonă se află la Acad. Rom. ms. 126, dăruit de I. Bogdan. La Acad. Rom. se află şi o tălmăcire, XIX/27.

Posada de care e vorba în uricul de mai sus se află şi în alte documente ale Moldaviţei, ca în 6957 (1449) Mai 26[1] şi în 6961 (1453) Ianuarie[2]. Aici se spune despre posada Mănăstirei Moldoviţa, că e pe Moldova, în sus de Baea. E greu de precizat ce este această posadă, o dare sau o suburbie[3]. Nu cumva aici e o mahala a oraşului Baea? — Satul Todereşti nu-l pot identifica[4].

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 40, Wick. Moldowiza p. 63.

2 Uricariul 18 p. 21.

3 Vezi I. Bogdan, D. Şt. 1, p. 14, 95, 200, 202, 2 p. 592, 601. I. Bogdan, Documentul Râzenilor din 1484, Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 30 (1908), secţ. ist. p. 52-54. N. Iorga, Geschichte des rum. Volkes 1 p. 293. De aici numele de Posadnicul, ce-l poartă unii boeri, ca Laţco Posadnicul din documentul din 6929 (1421), vezi mai sus 1 p. 142, rândul 12, apoi Stan Posadnicul în 6944 (1436) Mai 23, ibid. p. 442, rândul 11-12; acesta şi în 6953 (1445) August 11, Ghib. Sur. 1 p. 138; Un Teodor Posadnicovici e martur în 6962 (1454) August 25, în Iaţimirschi, Darstveniia jalov. . . gramotî mold. în Drevnosti trudî slav. kommissii imp. mosk. arheolog. obştestva, 4 (Moskva 1907) p. 295. Asemenea în altul cu aceiaşi dată, Orest Popescu, Câteva doc. mold. p. 8-9. Cp. satul Posada, în jud. Bacău, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 375. Cp. satul Posadnici, dintr'un uric din 6984 (1476) Mai 22, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 208-210. Despre aceasta sau altul în aceste părţi, cp. documentul din 7083 (1575) Mai 17, în care se spune că Stan Posadnicul a avut dres de danie dela Iliaş Vodă, fiul lui Alexandru cel Bun, Ghib. Sur. 21 p. 105 etc. Iar într'un document din 7095 (1587) Ianuarie 17 se vorbeşte că Stan Posadnicul a avut uric dela Alexandru cel Bun, Ilie şi Ştefan Voevozi, pe satul Lăleşti, care acum se numeşte Posadnicii, pe Jijia, ibid. p. 114.

4 Sate cu acest nume, în Moldova, sânt în jud. Botoşani, Roman, Fălticeni (fost Suceava) şi Vasluiu, Dicţ. statistic al României 1 p. 120, 2 p. 804, 852, 992, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 487. Altele sânt dincolo de Prut, în jud. Bălţi şi Bender, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 213. In trecut sânt pomenite. Aşa în 6908 (1400) Fevruarie 11, vezi mai sus 1 p. 31, rândul 14, p. 34-35. Altul a fost în Cârligătură, pomenit într'un uric din 6964 (1456) Fevruarie 18, Acad. Rom. Peceţi 179. Tot acesta şi în 6996 (1488) Ianuarie 12, Ghib. Sur. 18 p. 84. Cp. asemenea 7011 (1503) August 8, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 220-221.

12.

Suceava. 1439 Aprilie 3.

Ilie şi Stefan Voevozi întăresc lui Stanciul postelnicul jumătate din satul Plişineţi, cumpărat dela Ivaşco, fiul lui Goraiţă. Ii mai dăruiesc seliştele Bârsomeani şi Dumitreani, pe Jijiea.

† мл(с)тї⟨ю⟩ бжїею мы илїа ⟨воевод⟩а господаръ земли молдавской и братъ гсствами стефанъ воевода чинимъ знаменито с сѣмъ н⟨аши⟩мъ листомъ оусѣмъ кто нанъ оузритъ или его оуслышитъ чтоучи оже то(т) истинныи ивашко снъ ⟨го⟩раницевъ прїиде прѣ(д) господствами и продалъ по своеи доброи воли половина своего села плишинецъ ⟨мо⟩емоу боıарниноу паноу станчȣлови постелникоу за девѣносто [1] златы(х). и ми видѣвше доброе и(х) пр⟨оизволенїе и оуедианїен ми даемъ ѡ(т) на(с) слоуѕѣ нашемоу паноу станчоулови постелникоу да б⟨ȣ⟩детъ емоу оурикъ. а ми вид⟨ѣвши⟩ вѣрноую и правоую его слоужбоу и ми есми дали емоу два селищи на ѕижи, на имѣ върсомѣне и доумитрѣни пониже бръсомѣ(н) да бȣдеть емоу оурикъ съ въсѣмь доходомь, емоу и дѣтемь его и братїамь его и ⟨оунȣчато⟩мь его и праоуноучатомъ его и прашȣрѣтомъ его и въсемоу родоу его, кто боудетъ на⟨иближнїи⟩ непорȣшено николи на вѣкы. а хотаръ тѣмъ селамъ естъ коуда из вѣка ѡживали. а на то е(ст) вѣра нашего г(с)за вышеписанного г(с)ва ми илїи воеводы и вѣра брата г(с)ва ми стефана воеводы и вѣра възлюбленнаго сна г(с)ва ми романа воеводы и вѣра дѣтеи наши(х) и вѣра боıаръ наши(х), вѣра пана жȣ⟨ржа⟩ и дѣтеи его, вѣра пана ⟨. . . . . .⟩ и дѣтеи его, вѣра пана вылчи, вѣра пана исаїи и дѣтеи его, вѣра пана петра хоуди⟨ч⟩а дворника и дѣтеи его, вѣра пана крсти и дѣтеи его, вѣра пана нѣгоıа логофета, вѣра пана ⟨стана⟩ выранча, вѣра пана михаила попши, вѣра пана щефȣла жȣмътатевича и брата его пана ⟨мындри⟩, вѣра пана доумы немецскаго и брата его пана мирчи, вѣра пана жоуржа пїатры, вѣра ⟨пана д⟩оумы черного, вѣра пана негрила дворника, вѣра пана петра спатарѣ, вѣра пана дȣмы ⟨исаїе⟩ва, вѣра пана витолта, вѣра пана козмы шандровича, вѣра пана вълоша чашника, вѣра пана бе⟨рин⟩дѣıа столника, вѣра пана маноила хотинскаго, вѣра пана крсти черного, вѣра пана миси, ⟨вѣра⟩ пана кости андрониковича, вѣра

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Sic.
2 г(с)вами de două ori.

пана немирскы, вѣра пана наіаша негрина, вѣра п⟨ана а⟩лeѯандра спатарѣ, вѣра пана станчоула комиса и вѣра всѣ(х) болѧръ наши(х) молдавски(х) велики(х) и малы(х). а по нашемъ животѣ кого въ изберетъ господаремъ быти оу нашеи земли или ѿ(т) братіи наше(х) или ѿ(т) дѣтеи наши(х) или боу(д) кто ѿ(т) нашего племене, то(т) бы емоу непорошилъ нашего даніа али що бы емоу оутверди(л) и оукрѣпи(л), заньже дали есми е⟨моу за⟩ его правоую и вѣрноую слоужбѫ. а тако(ж) ивашко снъ гораицевъ и его бра⟨ти . . . и⟩ дѣт⟨и ихъ да⟩ не имаю(т) ѹспоминати за тоую половина села николи на вѣкы. а на болшее по⟨твръжен⟩іе томоу всемоу вышеписанномоу велѣли есми слоугѣ нашемоу вѣрномоу паноу діенисоу логоѳетоу писати и печатъ привѣсити к семоу нашемоу листоу. пи(с) пашко грамати(к) оу сочавѣ в лѣ(т) ѕѱмз априліа г.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ilie Voevod, Domnul Ţării Moldovii, şi fratele Domniei mele, Stefan Voevod, facem cunoscut cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că acest adevărat Ivaşco, fiul lui Goraiţă, a venit înaintea Domniei mele şi a vândut de a sa bună voie jumătatea satului său Plişineţi boerului meu, panului Stanciul postelnicul, drept 900 (?) zloţi. Şi noi văzând, a lor bună voie şi înţelegere şi noi dăm dela noi slugii noastre, panului Stanciul postelnic, să-i fie uric.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar noi văzând credincioasa şi dreapta lui slujbă şi noi i-am dat două selişti, la Jijiea, anume Bârsomeanii şi Dumitreanii, mai în jos de Bârsomeani, să-i fie uric cu tot venitul, lui şi copiilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, cine va fi mai de aproape, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestor sate este pe unde din veac a umblat.

Iar la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului, Domniei mele, Ilie Voevod şi credinţa fratelui Domniei mele, Stefan Voevod, şi credinţa iubitului fiu al Domniei mele, Roman Voevod, şi credinţa copiilor noştri şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Giurgiu şi a copiilor lui, credinţa panului . . . . . . şi a copiilor lui, credinţa panului Vâlcea, credinţa panului Isaiea şi a copiilor lui, credinţa panului Petru Hudici vornic şi a copiilor lui, credinţa panului Crâstea şi a copiilor lui, credinţa panului Neagoie logofăt, credinţa panului Stan Bârlici, credinţa panului Mihail Popşa, credinţa panului Şteful Jumătate şi a fratelui său, pan Mândrea, credinţa panului Duma Nemţanul şi a fratelui său, pan

Mircea, credinţa panului Giurgiu Peatră, credinţa panului Duma Negru, credinţa panului Negrilă vornic, credinţa panului Petru spătar, credinţa panului Duma lui Isaiea, credinţa panului Vitolt, credinţa panului Cozma Şandrovici, credinţa panului Băloş ceaşnic, credinta panului Berindei stolnic, credinţa panului Manoil dela Hotin, credinţa panului Crâstea Negrul, credinţa panului Misea, credinţa panului Costea Andronicovici, credinţa panului Nemirca, credinţa panului Ilieaş al Negrului, credinţa panului Alexandru spătar, credinţa panului Stanciul comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, pe cine Dumnezeu va alege să fie ca Domn, în Ţara noastră, sau din fraţii noştri sau din copiii noştri sau oricine din neamul nostru, acesta să nu le strice dania noastră, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentru că i-am dat, pentru a lui dreaptă şi credincioasă slujbă.

Şi de asemenea Ivaşco, fiul lui Goraiţă, şi fraţii lui şi copiii lor să nu pomeniască de această jumătate de sat, niciodată, în veci.

Iar pentru mai mare întăritură a acestor toate mai sus scrise, am poruncit slugii noastre, credinciosului pan, Dienis logofătul, să scrie şi să lege pecetea către această carte a noastră.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A scris Paşco gramatic, în Suceava, în anul 6947 Aprilie 3.

Pergament, cu pecetea pierdută, se păstrează la Acad. Rom. XLVII/227. Este stricat în câteva locuri, care se pot completa uşor. Pe dos are o însemnare, cam din secolul 18 : Nad polovina selo Pleşenouţii i Bursumeni i Dumitreanii (asupra jumătăţii de sat . . .). E menţionat de Radu Rosetti, Pământul p. 138, 140. Este foarte greu de identificat satele de mai sus. Cred că toate erau pe Jijiea sau aproape de ea. Pentru Plişineţi, Pleşenouţi în veacul al XVIII-lea, cp. Pleşa, deal pe moşia Hănţăşti, Pleşu, deal pe moşia Prelipca, comuna Văculeşti, Pleşu, deal pe moşia Cristineşti, comuna Ibăneşti, pădurea Pleşei, pe moşia Şerbăneşti, comuna Zvorâştea, toate în judeţul Dorohoiu [1]. Satul Dobârceni, din comuna Bârsăneşti, judeţul Botoşani, în uricul din 6935 (1427) Octomvrie 15 e arătat „unde a fost Dobrăcin şi Bratul Pleşescul [2]. Nu departe în aceste părţi, în comuna Călăraşi, din judeţul Botoşani, este satul Pleşani [3], care va fi fiind satul din 1439. Numele

---

1 Dicţ. geogr. al jud. Dorohoiu p. 266-267.
2 Vezi mai sus 1 p. 196, rândul 12, p. 198-199.
3 Dicţ. statistic al României 1 p. 118.

îi vine dela un Pleşu, Pleşea[1]. Pentru existenţa satelor lui Goraeţă în aceste părţi, cp. într'un uric din 6939 (1431) Iunie 3, Horaeţele lui Comarici[2]. — Bârsomeanii pe Jijiea poate are vre-o legătură cu satele Bârsăneşti, din judeţul Botoşani[3]. Numele ne arată existenţa ciobanilor bârsani, în valea Jijiei, la începutul veacului al XV-lea[4]. — Dumitreanii în jos de Bârsomenii nu-i pot identifica. Işi vor fi schimbat numele. Singurul sat cu acest nume, Dumitreşti, l-am întâlnit într'un uric din 6937 (1429) Iunie 3[5].

Goraiţă sau Horaiţă poate este totuna cu cunoscutul boer dela începutul veacului al XV-lea[6].

Stanciul postelnicul era fiul marelui boer Ivan vornicul. El avea împreună cu fraţii săi, Lazăr şi Costea, multe sate, dintre care unele la Dumbrava înaltă şi la Liubaneasa, la Dorohoiu, cum ne arată uricele din 6936 (1428) Dechemvrie 28[7] şi din 6937 (1429) Iunie 3[8].

---

1 Sate cu acest nume, în Moldova, avem în jud. Tutova, Suceava, Dicţ. statistic al României 2 p. 958, 968, 850, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 361. Peste Prut e un sat Pleşeni, în jud. Ismail, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 165. In Bucovina avem satul Plescinţe, în districtul Vijniţa, Pleş, în gura Humorului, Pleşniţa, în Coţmani, apoi Pleşa şi Pleşul, munte, Dicţ. geogr. al Bucovinei, de Grigoroviţă p. 164. In trecut, ele sânt pomenite. Aşa într'un document dela Ilieş şi Ştefan Voevozi, circa 1441, N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 151. Un altul la Bacău, pomenit într'un regest de uric dela Ştefan cel Mare, din 7010 (1502) Martie 10: плешещи на каракаꙁꙋа, Ghib. în revista Teodor Codrescu (Iaşi), 1 (1916) p. 68. Am corectat aici катаѡвєа în каракаꙁꙋ, aşa cum se găseşte în documentul lui Barnovschi Voevod din 1626 Aprilie 2, Acad. Rom. LXIX/10. La Radu Rosetti, Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 27 (1905) secţ. ist. p. 252 e greşit 1636. Pentru acest sat numit azi Băhnăşeni cp. Frunzescu, Dicţionar topografic p. 361, 18. Altul a fost în vechiul ţinut al Cârligăturii, în trupul satului Sâneşti, din jud. Iaşi, vezi M. Costăchescu, Sâneştii, Onişcani etc., în Buletinul Ion Neculce, fasc. 4 (1924) p. 37-43. Cp. într'un document din 1462: Pleşa, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 69. Pentru numele Pleşa, Pleşu, Pleşanul, cp. uricul din 6976 (1468) Septemvrie 24: жꙋража плешана, мариа плешанꙋаска, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 130. Un Petru Pleşa şi un Danciul Pleşa sânt pomeniţi într'un uric din 7007 (1499), I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 168. Cp. asemenea într'un document din 7089 (1581) Martie 11, Hasd. Cuvente 1 p. 29 etc. Pentru Pleşeniţa, din Bucovina, într'un document din 7156 (1648) Ianuarie 22, cp. N. Iorga, Stud. şi Doc. 5 p. 400.

2 Vezi mai sus 1 p. 317, rândul 17-19, p. 323.

3 Dicţ. statistic al României 1 p. 120. Harta stat. major, planşa Ştefăneşti. Pentru Bârsomeni circa 1669, 7207 (1699) Iunie 3, 7233 (1725) Mai 26, cp. Acad. Rom. CLXXIX/15, 16, 17.

4 Cp. numele Bârsana, în jud. Bacău, Bârseşti în Putna, Bârsăneşti în Bacău, ca să nu pomenesc de satele din Muntenia foarte multe, Dicţ. statistic al României 2 p. 964, 748, 1 p. 88, 2 p. 1097. Frunzescu, Dicţionar topografic p. 33.

5 Vezi mai sus 1 p. 269, rândul 22, p. 275.

6 Ibid. 1 p. 88-89.

7 Ibid. p. 233-238.

8 Ibid. p. 269-279.

13.

Vasluiu. 1439 Mai 10.

Stefan Voevod dăruieşte Mănăstirii din Poeană o prisacă la Botne, anume Visoca şi alte privilegii.

✝ мл(с)тїю бжїею мы стефанъ воевода и г(д)нъ молдовлахїиской земли благопроизволи г(с)вомн благымъ нашимъ произволенїемъ и добрымъ оумысломъ и чыстымъ ср(д)цемъ и оучинили есмо въ за дѹшїе стопочившии(х) родителъ г(с)вами и за здоровїе наше и дали есми монастирю ѡ(т) полѧни, еже е(ст) храмъ стого николы единѹ пасикѹ на ботне(х), именемъ пасика ѡ(т) високою, ꙗко да поставѣтъ свои(х) пчолы оу тою пасицы и лю(дї) ѡ(т) и(х) селъ и ѡ(т) ти(х) да вземѹтъ ѡни собѣ ⟨десѧ⟩тинѹ оу тою монастирн. а наши десѧтинцы да сѧ не смѣютъ оумѣшати оу томъ ни ины никто николи при ѡргїю г(с)вами, за нѧже даемъ и потверждаюмъ оу тои монастирн еже е(ст) храмъ стго николы, ꙗко(ж) дали и наши стопочившїи ро(дї)теле. а на то е(ст) вѣра нашего г(с)ва вышеписаннаго стефана воеводы и вѣра наши(х) боꙗръ, вѣра пана кр(с)тѣ, вѣра пана жѹржа пїатра, вѣра пана дѹмы черно(г), вѣра пана негрила дворника, вѣра пана симеѡна тѹркѹла, вѣра пана богдана, вѣра пана вана оурѣклѣ, вѣра пана костича посте(л)ника, вѣра пана томы вистїарника, вѣра пана ивана ба(л)чѧна чашника, вѣра пана цефѹла сто(л)ника, вѣра пана монка дворника, вѣра пана ба(дѣ) клю(ч)ника, вѣра пана пѹри ? ⟨. . . . . .⟩, вѣра пана станчѹла ⟨постелника⟩, вѣра пана манонла шербича, ⟨вѣра пана стан⟩чѹла комиса и вѣра всѣ(х) боꙗръ наши(х) и великы(х) и малы(х). а кто сїе наше данїе и повелѣнїе разоритъ или прѣстѫпи(т), то(т) таковы да бѫдетъ проклѧтъ ѡ(т) гā нашего їѹ хā и ѡ(т) всѣ(х) сти(х). а на болшее потверж(д)енїе печатъ нашѹ велѣли есми к семѹ нашемѹ листѹ привѣсити. михѹлъ граматн(к) пи(с) оу васлѹи, вл(ѣт) ѕ҃ц҃м҃з ма(и) ї.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod şi Domnul Ţării Moldovlahiei, a binevoit Domnia mea cu a noastră bună voire şi bun gând şi curată inimă şi am făcut pentru pomenirea sfântrăposaţilor Domniei mele şi pentru sănătatea noastră şi am dat Mănăstirii din Poiană, unde este hramul sfântului Niculai, o prisacă la Botne, anume prisaca Visoca, ca să-şi

aşeze albinele sale, în această prisacă, şi oamenii din satele lor şi din aceste prisăci, să-şi deie desetina în această mănăstire.

Iar strângătorii noştri de deseatină să nu îndrăzniască a se amesteca în aceasta, nici altcineva, niciodată, sub urgia Domniei mele, pentru că dăm şi întărim acestei mănăstiri, al cărei hram este sfântul Nicolai, precum i-au dat şi sfânträposaţii părinţii noştri.

Iar la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului, Stefan Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Crâstea, credinţa panului Giurgiu Peatră, credinţa panului Duma Negru, credinţa panului Negrilă vornic, credinţa panului Simeon Turcul, credinţa panului Bogdan, credinţa panului Vană Ureacle, credinţa panului Costici postelnicul, credinţa panului Toma vistiarnic, credinţa panului Ivan Balcean ceaşnic, credinţa panului Şteful stolnic, credinţa panului Moica vornic, credinţa panului Badea cliucinicul, credinţa panului Puri ? . . . . . . , credinţa panului Stanciul postelnic, credinţa panului Manoil Şerbici, credinţa panului Stanciul comis şi credinţa tuturor boerilor noştri şi mari şi mici.

Iar cine ar strica această danie a noastră şi poruncă sau ar călca-o, unul ca acela să fie blăstămat de Domnul nostru Isus Hristos şi de toţi sfinţii.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar pentru mai mare întăritură, am poruncit să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

Mihail gramatic a scris, în Vaslui, în anul 6947 Mai 10.

Pergament cu pecetea cea mică atârnată, la Biblioteca Universităţii, Iaşi. Pergamentul este foarte bine păstrat, numai la îndoituri este cam şters. Pe pecete se citeşte: печать мы стефань воеводы. O copie la Acad. Rom. în ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat de Ghibănescu, în Uricariul 18 p. 17-20. Aici e greşit вохотни in loc de ботне(х), greşală pricinuită de sigur din cauza lui х scris deasupra.

Prisaca aceasta Visoca se întăreşte Mănăstirii Pobrata şi prin documentul din 6974 (1466) Iulie 9: що била ѝх пасика ѹ ботне на имѣ висока, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 106.

Nu pot preciza unde venea pe Botne prisaca aceasta Visoca (Inalta)[1]. Era o regiune admirabilă pentru prisăci, pe care le gă-

1 Un sat Visoca este în jud. Soroca, în volostea Arioneşti, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 227. Harta Basarabiei, de Nour. Acesta e departe de Botne.

sim pomenite încă din 6937 (1429) Fevruarie 10[1], în 6939 (1431) Fevruarie 6[2], etc.

Documentul este foarte important, pentru deseatină şi deseatnicii din vechime.

14.

Suceava. 1439 Iulie 2.

Ilie şi Stefan Voevozi întăresc popei Iuga şi fiului său, Mihail, satele Buciumeani, Cozareuţii, la Răut, şi mai jos la gura Othrincei, şi peste Prut, înpotriva Podolenilor, şi sub bucovină, Jigăreanii şi unde a fost Mihail Colici şi la Strâmba, unde a fost Barbă Stan, şi mai jos Străminoasa şi unde este Balan şi Mihnea din Bahnă şi la gura Studenţei, Temeşeştii, şi unde este Toader, Mânzaţii.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

† мл(с)тїю бжїєю мы илїа воєвода господарь земли мо(л)давскои и брать г(с)вами стєфань воєво(д) чинимь знамєнито с сѣмь листо(м) нашим(м) оусѣмь кто нань оузрить или єго оуслышить чтоучи, ожє тоть истинныи протопопь юга и снь єго. михаиль слоужили намь правою и вѣрною слꙋжбою. тѣм[3] мы видѣвшє правоую и вѣрноую и(х) слоужбоу до на(с) жаловали єсми и(х) особною нашєю мл(с)тїю и дали єсми и(м) оу нашеи землꙗ молдавскои села на имѣ боучꙋмѣнїи на шоум(оу)зѣ[4], гдє є(ст) до(м) и(х), и на рєвти козарєвци и пониже на оусти ѡ(т)хриничи и сь пасиками и сѣдникомь на днистри що коли к тѣмь селомь прислоухають и за прꙋто(м) противь подолѣнь обѣ коуты и по(д) боуковиною жигьрѣнїи обѣ жꙋдєчїи и гдє бы(л) михаило количь и на стрымбѣ гдє бы(л) барбь стань, обѧ части, и пониже єдно мѣсто на имѧ стрьминоаса и гдє є(ст) баланъ и михнѣ ѡ(т) бахнѣ и на оусти стꙋдєнца тємєшєщи, гдє были, оба коуты. а стана полѣново привилїє да нє изыщє(т) сїє привилїє нашє николи на вѣкы. и гдє є(ст) тодєрь, мынзаци. тоє и(м) вьсє ѡ(т) на(с) оурикь сь вьсѣмь доходо(м) имь, дѣтємь и(х) и братїамь и(х) и оуноуча-

1 Vezi mai sus 1 p. 248, rândul 23, p. 252.
2 Ibid. p. 311, rândul 20, p. 315.
3 Sic.
4 In original e шоумзѣ.

то(м) и(х) и праоунꙋчато(м) и(х) и пращꙋрѣто(м) и(х) и въсемоу родоу и(х), кто боудетъ наиближнїи непороушено николи на вѣкы. а хотаръ тѣмъ селомъ оусѣмъ съ въсѣми своими старыми хотары коуда из вѣка оживали. а на то є(ст) вѣра вышеписаннаго г(с)ва ми иліи воеводы и вѣра брата г(с)вами стефана воево(д) и вѣра сна г(с)вами романа воеводы и вѣра дѣтеи наши(х) и вѣра болѣръ наши(х), вѣра пана жоуржа фратовскаго и дѣтеи єго, вѣра пана вылчи, вѣра пана исаїи и дѣтеи єго, вѣра пана петра хоудича дворника и дѣтеи єго, вѣра пана кр(с)ти, вѣра пана нѣгоꙗ логоѳета, вѣра пана стана вырлича, вѣра пана михаила попши, вѣра пана щефꙋла жоумътатевича и брата єго пана мындри, вѣра пана доумы немецскаго и брата єго пана мирчи, вѣра пана лазора и брата єго пана станчоула постелника, вѣра пана жоуржа пїатры, вѣра пана дꙋмы чорного, вѣра пана негрила дворника, вѣра пана петра спатарѣ, вѣра пана доумы исаїека, вѣра пана витолта, вѣра пана козмы шандровича, вѣра пана бълоша чашника, вѣра пана берендѣꙗ столника, вѣра пана маноила хотинскаго, вѣра пана кр(с)ти чорного, вѣра пана кости андрониковича, вѣра пана миси, вѣра пана алеѯандра спатарѣ, вѣра пана станчоула комиса и вѣра въсѣ(х) болѣръ наши(х) молдавскы(х) великы(х) и малы(х). а по наше(м) животѣ кого въ изберетъ господаремъ быти оу нашеи земли или .ѡ(т) братїи наши(х) или ѡ(т) дѣтеи наши(х), то(т) бы имъ непороуши(л) нашего данїа али щобы и(м) оутверди(л) и оукрѣпи(л), заноуже дали єсми и(м) за и(х) правоую и вѣрноую слоужбоу. а на болшее потвержєнїе томоу въсемоу вышеписанномоу, велѣли єсми слоузѣ нашемоу вѣрномоу паноу дїенисоу логоѳетоу писати и печатъ привѣсити к семоу нашемоу ли(ст). пи(с) пашко грамати(к) оу сочавѣ в лѣ(т) ѕ҃ц҃м҃з. ю(л) в.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ilie Voevod, Domnul Ţării Moldovii, şi fratele Domniei mele, Stefan Voevod, facem cunoscut cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că acest adevărat protopopă Iuga şi fiul său, Mihail, a slujit nouă cu dreaptă şi credincioasă slujbă. De aceia, noi văzându-i cu dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, i-am miluit cu osebita noastră milă şi le-am dat în Ţara noastră a Moldovii, satele anume Buciumeanii la Şumuz, unde este casa lor, şi la Răut, Cozareuţii şi mai jos, la gura Othrincei, şi cu prisăcile şi cu aşezarea la Dnistru, oricâte atârnă de aceste sate, şi peste Prut, înpotriva Podolenilor, amândouă cuturile şi sub buco-

vină Jigăreanii, amândouă judeciile, şi unde a fost Mihail Colici, şi la Strâmba, unde a fost Barbă Stan, amândouă părţile, şi mai jos, un loc, anume Străminoasa şi unde este Balan şi Mihnea din Bahnă şi la gura Studenţei, Temeşeştii, unde au fost, amândouă cuturile. Iar privilegiul lui Stan Poiană să nu aibă câştig asupra acestui privilegiu al nostru, niciodată, în veci. Şi unde este Toder, Mânzaţii. Aceste toate să le fie dela noi uric cu tot venitul, lor, copiilor lor şi fraţilor lor şi nepoţilor lor şi strănepoţilor lor şi întregului neam al lor, cine va fi mai deaproape, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestor sate a tuturor, cu toate hotarele lor vechi, pe unde din veac au umblat.

Şi la aceasta este credinţa mai sus scrisului, Domniei mele, Ilie Voevod, şi credinţa fratelui Domniei mele, Stefan Voevod, şi credinţa fiului Domniei mele, Roman Voevod, şi credinţa copiilor noştri şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Giurgiu dela Frătăuţi şi a copiilor lui, credinţa panului Vâlcea, credinţa panului Isaiea şi a copiilor lui, credinţa panului Petru Hudici vornic şi a copiilor lui, credinţa panului Crâstea, credinţa panului Neagoie logofăt, credinţa panului Stan Bârlici, credinţa panului Mihail Popşa, credinţa panului Şteful Jumătate şi a fratelui său, pan Mândrea, credinţa panului Duma Nemţanul şi a fratelui său, pan Mircea, credinţa panului Lazor şi a fratelui său, pan Stanciul postelnic, credinţa panului Giurgiu Peatră, credinţa panului Duma Negru, credinţa panului Negrilă vornicul, credinţa panului Petru spatar, credinţa panului Duma lui Isaiea, credinţa panului Vitolt, credinţa panului Cozma Şandrovici, credinţa panului Băloş ceaşnic, credinţa panului Berendei stolnic, credinţa panului Manoil dela Hotin, credinţa panului Cristea Negru, credinţa panului Costea Andronicovici, credinţa panului Misea, credinţa panului Alexandru spatar, credinţa panului Stanciul comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, pe cine Dumnezeu va alege, să fie ca Domn, în Ţara noastră, sau din fraţii noştri sau din copiii noştri, acesta să nu le strice dania noastră, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentru că le-am dat pentru a lor dreaptă şi credincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit slugii noastre, credinciosului pan Dienis logofătul, să scrie şi să lege pecetea către această carte a noastră.

A scris Paşco gramatic, în Suceava, în anul 6947 Iulie 2.

Pergament cu pecetea cea mare atârnată se păstrează în Arhiva ministerului de externe din Moscova. Pe pecete se citeşte: печать ιωань илїа воевод̾ѣ господарѣ земли молдавской. O fotografie la Acad. Rom. fotografii, pachet 10 nr. 26. A fost publicat cu multe abateri în Ulianiţchi, Materiali p. 57-58. Cu abateri ortografice a fost publicat şi în Hurm. Doc. 1² p. 876-877. E pomenit în Radu Rosetti, Pământul p. 148, I. Bogdan, Cnejii români, Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 26 (1903), secţ. ist. p. 30.

Satele din uricul de mai sus se pot identifica. Buciumenii i-am găsit în stăpânirea popei Iuga încă din 6932 (1424) Fevruarie 16 [1], după care apar în stăpânirea acestui neam şi în alte urice [2]. In 6950 (1442) Fevruarie 24 a ieşit de sub stăpânirea acestui neam [3]. El s'a întors iarăşi în neamul lui popa Iuga, cum se vede din uricul din 6998 (1490) Martie 15 [4]. Este foarte interesantă fiinţa acestor sate, Buciumeni, Buciumi, în apropierea unor oraşe principale ale noastre, cum e cazul cu satul de lângă Baea [5]. — Cozareuţii de pe Răut în 6944 (1436) Iulie 17 erau ai lui Vancea logofătul [6]. Alt sat cu acest nume, dar aiurea, pe Terebne, tot dincolo de Prut, în 6939 (1431) Iunie 15, era al vornicului Cupcici [7]. Pentru nume cp. slav. коза (capră), adj. козїи, de capră. — Othrincea, ca vale şi părău, aproape de Nistru, am întâlnit-o într'un uric din 6943 (1435) Aprilie 14 [8]. Aici, la Nistru, erau prisăci şi aşezări ale lui Iuga şi ale fiului său, Mihail, şi între aceste sânt poate şi Ohrincea

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Vezi mai sus 1 p. 162, rândul 1, p. 164

2 Ibid. p. 218-220, 382-385, 386-388.

3 Hurm. Doc. 1² p. 878-879.

4 Buletinul Ion Neculce, fasc. 6 (1927) p. 357.

5 La fel, Buciumii de lângă Iaşi, care sânt foarte vechi. Dicţ. statistic al României 1 p. 476, Dicţ. geogr. al jud. Iaşi p. 40-41, Harta stat. major, planşa Iaşi. E pomenit întâmplător încă din 7011 (1503) Octomvrie 6: близ пѫтѣ що идет ѿт бѹчюми до монастири добрѹвецкои (aproape de drumul ce merge dela Buciumi la Mănăstirea Dobrovăţului), I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 240, 243. Un sat Buciumi a fost pe apa Bârladului, în jos de Vasluiu, pomenit în 6987 (1479) Dechemvrie 20 şi 7016 (1508) Martie 2, vezi mai sus 1 p. 538. Acesta era şi sub Alexandru cel Bun, Ghib. Sur. 1 p. 66. Cp. Buciumenii din jud. Tecuciu, Dicţ. statistic cit. 2 p. 874. Două sate Buciumii sânt în jud. Roman, altul e în jud. Bacău, ibid. 2 p. 790, 800, 1 p. 92. Altul a fost în jud. Dorohoiu, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 71. Dincolo de Prut se află satul Buciumeni, în jud. Bălţi, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 38, Harta Basarabiei, de Nour.

6 Vezi mai sus 1 p. 459, rândul 17, p. 463.

7 Ibid. p. 317, rândul 23, p. 324. Pentru nume cp. Cozia, sat, pădure şi părău, în jud. Fălciu, Dicţ. geogr. al jud. Fălciu p. 38-39. E pomenit de multe ori în cele mai vechi timpuri, ca în 6939 (1431) Fevruarie 6, vezi mai sus 1 p. 311, rândul 18, p. 314. Aici şi alte pomeniri vechi.

8 Vezi mai sus 1 p. 403, rândul 4, p. 405-406, 463.

şi Ustia, dela gura Răutului[1]. — Satul peste Prut, înpotriva Podolenilor, nu-l pot identifica. Intr'un uric din 6953 (1445) Iulie 15, între satele lui Oancea logofătul, găsesc şi satul „peste Prut, înpotriva Podolenilor, unde este Călugăriţa"[2]. Satul lui Iuga avea două cuturi. — Sub bucovină era satul Jigăreanii, format din două judecii. Nu pot identifica acest sat. Poate e Jigorenii, din comuna Ţibăneşti, judeţul Vasluiu[3]. El era foarte vechiu, poate din veacul al XIV-lea. Numele cuprinde cuvântul jigări. — Satul unde a fost Mihail Colici, în uricul din 6944 (1436) Dechemvrie 7 este arătat la Conoviţe şi „unde este Mihailo Colici"[4]. Poate este acelaş cu satul aceloraşi din 6942 (1434) Aprilie 24: „la obârşia Strajnicei, unde este jude Mihaiu[5]". Fără să-l pot identifica, sigur că satul era pe la Tutova, nu departe de celelalte sate, de care va fi vorba mai departe. — Satul de pe Strâmba, unde a fost Barbă Stan l-am întâlnit în stăpânirea aceloraşi în uricul din 6944 (1436) Dechemvrie 7, însemnat prin: „unde este Barbă Stan şi Stanciul, la obârşia Strâmbei[6]. Satul avea două părţi, judecii. Nu-l pot identifica.— Străminoasa era un loc, în jos de satul precedent, pe care nu-l pot identifica[7]. — Satele unde este Balan şi Mihnea din Bahnă erau tot la Tutova. Ele sânt pomenite de mai multe ori, începând chiar din 6939 (1431) Aprilie 30[8]. — Satul Temeşeşti este pomenit de mai multe ori, începând cu uricul din 6942 (1434) Aprilie 24[9]. — Asemenea satul Mânzaţi[10].

Unele din satele de mai sus fuseseră se vede ale lui Stan Poeană, cum se va vedea mai departe.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 156, Harta Basarabiei, de Nour.

2 Ulianiţchi, Materialî p 67-68. Cp. satele Podoleni, în jud. Tecuciu, Neamţ, Fălciu, Dicţ. statistic al României 2 p. 870, 628, 1 p. 386. Satul dela Neamţ este foarte vechiu. E pomenit într'un uric din 6987 (1479) Martie 9, când se arată că pe vremea lui Ştefan Voevod, fiul lui Alexandru cel Bun, era în stăpânirea lui Bogdan stolnicul, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 221-222: село на имѧ подолѣнїи ꙋ дръжави нѣмецкои. Cp. şi numele Podoleanca, într'un uric din 7003 (1495), ibid. 2 p. 64.

3 Dicţ. statistic al României 2 p. 992, Dicţ. geogr. al jud. Vasluiu p. 103.

4 Vezi mai sus 1 p. 498, rândul 11-12, p. 501.

5 Ibid. p. 386, rândul 19, p. 390.

6 Ibid. p. 498, rândul 9-10, p. 501.

7 Un pârău Strävinoasa era în jud. Roman, la Bâra, pomenit într'un uric din 6936 (1428) Septemvrie 3, vezi mai sus p. 224, rândul 11, p. 227. Străminosul şi Străminoasa sânt două pâraie, în jud. Vasluiu, Dicţ. geogr. al jud. Vasluiu, p. 173-174.

8 Vezi mai sus 1, p. 315, rândul 5-6, p. 316, p. 385, rândul 5-6, p. 385, p. 498, rândul 8-9, p. 500-501.

9 Ibid. p. 386, rândul 17, p. 389, p. 498, rândul 7, p. 500.

10 Ibid. p. 386, rândul 16, p. 389, p. 498, rândul 6-7, p. 500.

15.

Suceava. 1439 Iulie 15.

Ilie şi Stefan Voevozi întăresc mănăstirii dela Horodnic, unde este Antonida stareţa, satul la Suceava, Balosinouţi, cu moara.

† милостїю божїєю мы илїа воєвода господарь земли молдавскои и брать господства ми стєфань воєвода знаменито чинимь ссѣмь[1] нашим листом оусѣмь кто на нь оузрить или єго оуслышить чтꙋчи, оже даль свѧтопочившыи родитель нашь прѣжде за доушїє прѣжде свѧтопочившихь и за свою дꙋшꙋ монастирю свѧтомоу вьздвиженїю чстнаго креста що єсть на городникь, гдє єст антонида старица, єдно село на сочавѣ, на имѧ баласиновци и сь млиномь. тѣмь мы видѣвше, жаловали єсми нашею ѡсобною милостїю и дали єсми и оукрѣпили єсми данїа свѧтопочившаго нашєго родителѣ, щобы быль томоу свѧтомꙋ манастиреви оурикь сь вьсѣмь доходомь, непороушено николиже на вѣкы вѣчныѧ. а хотарь томꙋ селоу сь вьсѣми постарыми хотарми, коуда из вѣка ѡживали. то єсми дали свѧтомꙋ манастиреви вышеписанномꙋ. а на то єст вѣра господства ми вышеписаннаго илїи воєводы и вѣра брата господства ми стєфана воєводы и вѣра вьзлюбленнаго сына господства ми романа воєводы и вѣра вьсѣх боꙗрь наших, вѣра пана жꙋржа фратовскаго и дѣтєи єго, вѣра пана вылчи, вѣра пана петра хоудича и дѣтєи єго, вѣра пана крести и дѣтєи єго, вѣра пана нѣгоѩ логофєта и дѣтєи єго, вѣра пана стана бырлича и дѣтєи єго, вѣра пана михаила попши, вѣра пана щєфꙋла жꙋмє(та)тєвича и брата єго пана мындри и дѣтєи их, вѣра пана дꙋмы нємєцкаго и брата єго пана мирчи и дѣтєи их, вѣра пана лазора и брата єго пана станчꙋла постєлника и дѣтєи их, вѣра пана жꙋржа пїатры, вѣра пана дꙋмы черного и дѣтєи єго, вѣра пана негрилаша ворника и дѣтєи єго, вѣра пана петра спатарѣ и дѣтєи єго, вѣра пана дꙋмы исаїєва и дѣтєи єго, вѣра пана витолта и дѣтєи єго, вѣра пана козмы шандровича и дѣтєи єго, вѣра пана бълоша чашника и дѣтєи єго, вѣра пана бєрєндѣѩ столника и дѣтєи єго, вѣра пана маноила хотинскаго и дѣтєи єго, вѣра пана крести чорного и дѣтєи єго, вѣра пана мисєй и дѣтєи єго, вѣра пана кости андрониковича, вѣра пана нємиркы и дѣтєи єго, вѣра пана стєцка во-

1 La Wick. сєѣмь.

шиловича и дѣтеи его, вѣра пана ıакоуша черевата҃го, вѣра пана алеѯандра спатарѣ и дѣтеи его, вѣра пана станчꙋла комиса и дѣтеи его и вѣра вьсѣх боıарь наших молдавскых великых и малых. а по нашемь животѣ кого богь изберетъ господаремъ быти оу нашеи земли ѿт братїи наших или бꙋд кто ѿт нашего племене, тотъ бы непорꙋшила свѧтопочившаго нашего родителѣ данїа и нашего данїа, али щобы оутвьрдила и оукрѣпилъ, заноужe мы есми оутвърдили и оукрѣпили данїа свѧтопочившаго родителѣ нашего. а на болше потвержение томꙋ вьсемоу вышеписанномоу, велѣли есми слꙋзѣ нашемоу вѣрномоу паноу дїенисоу логодетоу писати и печатъ привѣсити к семоу нашемоу листоу. пис христофорь граматик оу сочвѣ в лѣ(т) ѕ҃ц҃м҃з мсца юл еї.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ilie Voevod, Domnul Ţării Moldovii, şi fratele Domniei mele, Stefan Voevod, cunoscut facem cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a dat mai înainte sfântrăposatul părintele nostru, pentru pomenirea sufletului sfântrăposaţilor de mai înainte şi pentru sufletul său, Mănăstirii Sfinţii Inălţări a Cinstitei Cruci, care este la Horodnic, unde este Antonida stareţă, un sat la Suceavă, anume Balasinouţii şi cu moara. De aceia, noi văzând, am miluit cu osebită a noastră milă şi am dat şi am întărit dania sfântrăposatului părintelui nostru, să fie acestei sfinte mănăstiri uric, cu tot venitul, nestricat, niciodată, în vecii vecilor.

Iar hotarul acestui sat, cu toate hotarele lor vechi, pe unde din veac au umblat. Acesta l-am dat sfintei mănăstiri mai sus scrise.

Iar la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului, Ilie Voevod, şi credinţa fratelui Domniei mele, Stefan Voevod, şi credinţa iubitului fiu al Domniei mele, Roman Voevod, şi credinţa tuturor boerilor noştri, credinţa panului Giurgiu dela Frătăuţi şi a copiilor lui, credinţa panului Vâlcea, credinţa panului Petru Hudici şi a copiilor lui, credinţa panului Crâstea şi a copiilor lui, credinţa panului Neagoe logofăt şi a copiilor lui, credinţa panului Stan Bârlici şi a copiilor lui, credinţa panului Mihail Popşa, credinţa panului Şteful Jumătate şi a fratelui său, pan Mândrea, şi a copiilor lor, credinţa panului Duma Nemţanul şi a fratelui său, pan Mircea, şi a copiilor lor, credinţa panului Lazor şi a fratelui său, pan Stanciul postelnic, şi a copiilor lor, credinţa panului Giurgiu Peatră, credinţa panului Duma Negru şi a copiilor lui, credinţa panului Negrilaş vornic şi a copiilor lui, credinţa pa-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

nului Petru spatar şi a copiilor lui, credinţa panului Duma lui Isaiea şi a copiilor lui, credinţa panului Vitolt şi a copiilor lui, credinţa panului Cozma Şandrovici şi a copiilor lui, credinţa panului Băloş ceaşnic şi a copiilor lui, credinţa panului Berendei stolnicul şi a copiilor lui, credinţa panului Manoil dela Hotin şi a copiilor lui, credinţa panului Crâstea Negrul şi a copiilor lui, credinţa panului Misea şi a copiilor lui, credinţa panului Costea Andronic, credinţa panului Nemircă şi a copiilor lui, credinţa panului Stetco Coşilovici şi a cepiilor lui, credinţa panului Iacuş Cerevat, credinţa panului Alexandru spatar şi a copiilor lui, credinţa panului Stanciul comis şi a copiilor lui şi credinţa tuturor boeriler noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, pe cine Dumnezeu va alege, să fie ca Domn, în Ţara noastră, din fraţii noştri sau oricine din seminţia noastră, acela să nu strice dania sfântrăposatului părintelui nostru şi dania neastră, ci să întăriască şi înputerniciască, pentru că am întărit şi am înputernicit dania sfântrăposatului părintelui nostru.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit slugii noastre, credinciosului pan, Dienis logofătul, să scrie şi să lege pecetea către această carte a noastră.

A scris Hristofor gramaticul, în Suceava, în anul 6947 luna Iulie 15.

Copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan, care a găsit-o în mss lui Wick. la Comitetul Ţării din Cernăuţi, pachet 36, caetul Horodnic. A fost publicat în traducere germană de Wick. Horodnik p. 201-203. A fost rezumat de Vartolomeiu Măzăreanu, în Catastihul Mănăstirii Putna, în Dan, Mănăstirea şi Com. Putna p. 172, ceia ce înseamnă că la acea dată uricul era la Mănăstirea Putna, unde acuma nu se mai află. El se află citat şi în Dan, Mănăstirea Suceviţa p. 137.

Horodnicul sau Gorodnicul a fost Mănăstire în Bucovina[1]. Despre ea ne amintesc satele Horodnicul de jos şi de sus, din districtul Rădăuţi, din Bucovina[2]. Ea este pomenită de multe ori în uricele vechi, ca în 6952 (1444) August 1[3], în 6961 (1453)

1 Wick. Horodnik.
2 Dicţ. geogr. al Bucovinei, de Grigoroviţă p. 111-112. Harta Bucovinei, de Ed. Fischer.
3 Wick. Horodnik p. 203-204, Dan, Mănăstirea şi Com. Putna p. 172.

Iulie 8[1], 6983 (1475) Aprilie 17[2]. Ea se închină Mănăstirii Putna, cum se vede din uricul din 6998 (1490) Martie 16. Aici e pomenită stareţa Efrosina[3]. A fost mănăstire de călugăriţe. Exista şi în vremea lui Alexandru cel Bun, cum se vede din unele documente aduse mai sus. Numele ne arată o veche cetate, город.

Satul Balasinouţi al mănăstirei e pomenit uneori. Aşa în 6952 (1444) August 1, de care a fost vorba mai sus. Apoi în 6998 (1490) Martie 15: балaсинєщи[4]. De aici se vede că satul a fost în ţinutul Sucevei, unde azi nu mai este. In documentul din 6998 (1490) Martie 16, satul se arată pe Suceava[5]. Se pare că satul Balasineşti s'a contopit cu Macicateştii de pe Suceava, sat fost al lui Giurgiu dela Frătăuţi, în timpul lui Alexandru cel Bun, şi vândut de urmaşi lui Ştefan cel Mare, care l-a dăruit Mănăstirii Putna, cum se vede din uricul din 6998 (1490) Martie 16, de care a fost vorba mai sus. Balasinouţii îşi are numele dela Balasin. Era probabil şi în veacul al XIV-lea[6].

16.

1439 Iulie 15.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ilie şi Stefan Voevozi întăresc lui Ivan Stângaciu satul lui de pe Racova, o selişte şi partea lui Lungociu.

„Uric dela 6947 Iulie 15.

Cu mila lui Dumnezău, Io Iliiaş Voevod şi fratele Domniei meale, Io Stefan Voevod, Domn Ţării Moldaviei, facem ştire cu

1 I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 44.
2 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 199-202.
3 Ibid. p. 425-428. Dan, Mănăstirea Suceviţa p. 137-138.
4 Ibid. p. 407, 420, 424.
5 Ibid. p. 426. Aici p. 428 şi 2 p. 546 greşit că e în ţinutul Cernăuţilor.
6 Sate cu acest nume nu mai găsesc azi în Moldova. In trecut ele sânt pomenite. Aşa în 6942 (1434) Mai 25 un sat pe lângă Iaşi, poate Voroveşti, este al lui Balasin, vezi mai sus 1 p. 391, rândul 8, p. 392. Un Ivaşco Balasinovici, care slujise şi sub Alexandru cel Bun, e pomenit într'un uric din 6944 (1436) August 27, ibid. p. 481, rândul 7, p. 483. Dela acesta sau tatăl lui se va fi numit satul Balasineşti, de pe Vilia, dela Hotin, pomenit în multe documente vechi, ibid. Cp. asemenea Balosineşti, în 6949 (1441) Iulie 7, Acad. Rom. CVIII/27, Ghib. Sur. 18 p. 49-50. Altul în 6950 (1442) Martie 8, Arhiv. Stat. Bucureşti (dela Câmpina), Hasd. Arh. Ist. 1[1] p. 74. Apoi altul în 6960 (1452) Septemvrie 10, N. Iorga, Stud. şi Doc. 7 p. 284. Altul prin jud. Vasluiu, pe Bârlad, fost al lui Oană Jumătate, sub Alexandru cel Bun, e pomenit în 6999 (1491) Octomvrie 15, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 481. Altul pe Smila, la Tutova, e pomenit în 1592 Martie 16, ibid. p. 486. Aceştia sânt probabil totuna cu Balosineştii, din 7121 (1613) Ianuarie 13, Ghib. Sur. 2 p. 292, Asemenea 7142 (1634) Fevruarie 28, ibid. p. 302. Balasineşti pe Bahlueţ e pomenit în 7088 (1580) Iunie 18, Ghib. Sur. 19 p. 134-135, etc.

această carte a Domnii meale, cine o va vedea şi o va auzi cetindu-o, pentru adevărată sluga noastră Ivan Stângaciul, că slujind noao cu dreaptă credinţă şi văzându-i noi slujba cea credincioasă cătră noi, cu osăbită milă l-am miluit, i-am dat şi i-am întăritu lui dela noi aice, în pământul nostru al Moldaviei, pre un sat a lui, anume unde-i iaste casa lui, pre Racova, care singur el din pustiu şi din pădure ş-au făcut lui şi, selişte pe deamândoao părţile hotarului şi partea lui Lungociu, care iaste pe din gios de moşiia lui şi iaste pre hotarul său, care iarăşi el sângur au muncit de au curăţit din pădure şi au făcut selişte, adecă satul, şi cu morile ce sântu acolo. Aceasta ca să fie lui moşie şi uric cu tot venitul, lui şi fiilor lui, nepoţilor şi strănepoţilor lui şi a tot neamul lor, ce să va aleage mai aproape neruşeit nici odănăoară, în veaci.

Iar hotarul acestui sat îmblă după hotarăle ceale vechi, pe unde au înblat din veaci.

Aceasta iaste credinţa Domniei meale, pentru acesta de mai sus numit sat, ce iaste pre Racova, şi credinţa fratelui Domniei meale, dumnealui Stefan Vodă, şi credinţa tuturor boiarilor Domniei meale, dumnealui Vâlcea [1], dumnealui Crâstea, dumnealui Isaia cu fiii lui, dumnealui Hudici vornicul [2], dumnealui Jurje Pietreanul i Negrilă [3] dvornic, Dumitru (?) pârcalab, Simeon Turcul comis, Bogdan stolnic, Balcean păharnic [4] şi credinţa tuturor boiarilor noştri a mari şi mici.

Iar după viiaţa noastră pre cine va aleage Dumnezău a fi Domn şi stăpânitor în pământul nostru al Moldaviei, au din fii noştri au din neamul nostru au măcar dintralt neam, tot să miluiască şi să întăriască slugii noastre, care mai sus s'au numit, Ivan, după cum şi Domniia mea i-am dat şi i-am întărit".

(Sau tălmăcit de mine, Procopie dascal ot Mitropolie la leat 7271 Dec. 18).

Suretul acesta se păstrează în Arhiva de documente a lui Marcopol, dela Pungeşti, judeţul Vasluiu. O copie se află la Ghibănescu, Condica de documente nr. 40 p 129. A fost publicat în Ghib. Sur. 18 p. 48-49, cu o parte sărită.

Satele de care vorbeşte documentul că erau pe Racova tre-

1 In suret: Grama vel.
2 In suret: Drăghici vornicul.
3 In suret: Gavril dvornic.
4 In suret: Balca păharnic.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

buie să fi fost pe lângă Pungeşti, pentru care vezi uricul din 6945 (1437) Mai 15[1].

Ivan Stângaciu cred că e totuna cu Oană Stângaciu, pomenit într'un uric din 7000 (1492) Octomvrie 10 şi al cărui nepot de fiu avea satul Tomeşti, dela Cârligătură, care fusese şi al bunului său[2]. Este pomenit pentru acelaş sat şi în alt uric din 7005 (1497) Ianuarie 22[3]. Fratele lui Ivan Stângaciu, Giurgiu Stângaciu, e pomenit într'un uric din 6934 (1426) August 12, când i se întăresc mai multe sate în Cârligătură[4]. Un alt frate este Mihail Stângaciu, căruia i se întăresc sate, printr'un uric din 6944 (1436) Iunie 13[5]. Ivan sau Oană Stângaciu a avut sate şi peste Prut, căci printr'un uric din 7043 (1535) Martie 9, Petru Voevod întăreşte lui Toader marele logofăt două selişti, una pe Răut şi alta pe pârăul Iligacilor, cumpărate dela Anuşca, Maruşca şi Anca, fiicele Marfei, nepoatele lui Ivan Stângaciu[6].

Documentul este foarte important, căci ne arată cum se întemeiau satele, în vechime, prin tăiarea pădurilor.

17.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Vasluiu. 1439 Iulie 30.

Ilie şi Stefan Voevozi întăresc fraţilor Oană Roşca gramatic şi Cojea Pătru vislujenia lor, satele, la Tutova, Calimaneşti, mai sus de Laleşti şi mai jos Coţmăneşti şi mai jos Coleşăua şi seliştea Brătanului şi prisaca lui Micşin, pe Pârăul sec şi satul în sus de Lungani, anume Fântâreale.

† мл(с)тїю бжїею мы илїа воевода и бра(т) г(с)вами стефанъ воевода господарїе земли мо(л)давскои чини(м) ⟨знамен⟩ито ис си(м) ли(с)то(м) нашемъ всѣмъ кто на нїх оузритъ или его оуслиши(т) чтѹчи, іже тоты истинны слѹги наши панъ оана рошка граматикъ и братъ его кожѣ пътрѹ слѹжили намъ право и вѣрно. и мы ви-

1 Vezi mai sus 1 p. 515-520. Hărţile stat. major, planşa Vasluiu şi Bacău, 1 : 100.000.
2 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 504-505.
3 Ibid. 2 p. 99-101. Vezi mai sus 1 p. 180-181. Satul Tomeşti e în trupul moşiei Popeşti din jud. Iaşi.
4 Vezi mai sus 1 p. 178.
5 Vezi mai sus 1 p. 444-449.
6 Acad. Rom. Peceţi 30.

дѣвше и(х) ⟨правою и вѣрною слꙋжбою до на(с) жаловали есми и(х) оусобною нашею ма(с)тїю и потвердили есми имъ правовѣрною и(х) выслꙋженїе оу нашеи земли села на тꙋтовѣ на имѧ калиманещи, где е(ст) жнинъ, повыше лалещи, и пониже коцманещи где ⟨бы(л) коцманъ (?) и⟩ пониже колешъвѣ где бы(л) ходко и мꙋчюкъ и селище братаново и где бы(л) братановъ млинъ, да ставитъ себи млы(н), и микшиновꙋ пасикꙋ на сꙋхои потоцѣ и пониже мѣсто да кочꙋетъ себѣ сино ⟨ . . . . . . и село⟩ повыше ⟨л⟩ꙋнгани, на имѧ фынтирѣле. тое въсе що⟨бы имъ⟩ оури(к) съ въсѣмъ доходомъ и дѣтемъ и(х) и оуночатомъ и(х) и прѣоунꙋчатомъ и(х) и прѣшчꙋрѣтомъ и(х) и всемꙋ ро(д)а и(х) непорꙋшено николиже на вѣкы. про то ⟨ . . . . ⟩ да не добꙋдетъ николи на ⟨вѣкы . . . . . .⟩ за нꙋже потоптаемъ всѣхъ пръвы(х) привилїи сеѣмъ ⟨при⟩вилїемъ, занꙋже и(х) стары привилїи що имали ѡ(т) нашего ро(дї)телѧ ⟨ѡ(т) алеѯандра воевода⟩ погорилъ. а хотаръ тѣмъ ⟨селамъ съ⟩ своими старыми хотары кꙋды из вѣка ѡживали. а хо⟨таръ⟩ пꙋстинѣмъ колко възмогꙋ(т) ѡживати досыт. а на то е(ст) вѣра наши(х) го(с)пва вишеписан⟨наго г(сд)ва ми илїи воеводы⟩ и стефан⟨а⟩ воеводы и вѣра наши(х) болѧръ, вѣра пана вылчи, вѣра пана жꙋржа фратовеско(г) и дѣтеи его, вѣра пана кр(с)тѣ и дѣтеи его, вѣра пана исаиа и дѣтеи его, вѣра пана хꙋдича дворника и дѣтеи его, вѣра пана ⟨стана бырлича, вѣра пана михаила попши⟩, вѣра пана негрило дворника, вѣра пана дꙋмы чорномꙋ, вѣра пана дꙋмы дꙋлческа, вѣра пана станчꙋла постелника, вѣра пана богдана бившаго столника, вѣра пана кѡзма шандровича, вѣра пана ⟨ . . . .⟩, вѣра пана пїетра ⟨жꙋржа⟩, вѣра пана костича постелника, вѣра пана ивана калчѧна чашника, вѣра пана банчꙋла и брата его ⟨пана шефꙋла, вѣра пана⟩ щефꙋла и брата его пана мындри жꙋмѣтатичꙋ, вѣра пана ванѣ портарѧ, вѣра пана станчꙋла понича, вѣра пана дїениша спатарѧ, вѣра пана алба, вѣра пана тадора ⟨комиса, вѣра пана⟩ станчꙋла комиса и вѣра всѣ(х) болѧръ наши(х) мо(л)давскы(х) и велики(х) и мали(х). а по наше(м) животѣ кто бꙋдетъ господаръ земли нашеи ѡ(т) братїи наши(х) или ѡ(т) дѣтеи наши(х) или ѡ(т) нашего племене, бꙋ(д) кто ⟨кого бъ изберꙋ⟩тъ быти, то(т) щобы имъ непорꙋшилъ нашего данї⟨а⟩, али що бы имъ оутверди(л) и оукрѣпилъ за нꙋже дали есми имъ за ихъ правою и вѣрною слꙋжбою. а на болшее потвръжденїе томꙋ всемꙋ ⟨више⟩писаномꙋ велѣли есми нашемꙋ вѣрномꙋ панꙋ симонꙋ логофетꙋ привѣсити нашꙋ печатъ к семꙋ нашемꙋ листꙋ. михꙋлъ граматикъ писа оу васлꙋи влѣ(т) ѕ҃ц҃м҃з юлїа м(с)ца л днъ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ilie Voevod şi fratele Domniei mele, Stefan Voevod, Domnii Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că aceste adevărate slugi ale noastre, pan Oană Roşca gramatic şi fratele său, Cojea Pătru, ne-au slujit nouă drept şi credincios. Şi noi văzându-i cu dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, i-am miluit cu osebita noastră milă şi le-am întărit dreptcredincioasa lor vislujenie, în Ţara noastră, satele, la Tutova, anume Calimaneşti, unde este Ion, mai sus de Laleşti, şi mai jos Coţmăneştii, unde a fost Coţman (?) şi mai jos Coleşăua, unde a fost Hodco şi Măciucă şi selişţea Brătanului şi unde a fost moara Brătanului, să-şi aşeze moară şi prisaca lui Micşin, pe Pârăul sec şi mai în jos loc să-şi adune (?) fân . . . . . . şi satul mai în sus de Lungani, anume Fântireale. Toate aceste să le fie uric, cu tot venitul şi copiilor lor şi nepoţilor lor şi strănepoţilor lor şi răstrănepoţilor lor şi întregului neam al lor, nestricat niciodată, în veci. Pentru aceasta . . . . să nu dobândească, niciodată, în veci . . . . , pentrucă nimicim toate privilegiile lor dintâi, cu acest privilegiu, pentrucă vechile lor privilegii, ce au avut, dela părintele nostru, dela Alexandru Voevod, au ars.

Iar hotarul acestor sate, cu toate vechile lor hotare, pe unde din veac au umblat.

Iar hotarul pustiilor, cât vor putea să trăiască în destul.

Iar la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului, Domniei mele, Ilie Voevod şi Stefan Voevod şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Vâlcea, credinţa panului Giurgiu dela Frătăuţi şi a copiilor lui, credinţa panului Crâstea şi a copiilor lui, credinţa panului Isaiea şi a copiilor lui, credinţa panului Hudici vornicul şi a copiilor lui, credinţa panului Stan Bârlici, credinţa panului Mihail Popşa, credinţa panului Negrilă vornic, credinţa panului Duma Negrului, credinţa panului Duma Dulcescu, credinţa panului Stanciul postelnic, credinţa panului Bogdan fost stolnic, credinţa panului Cozma Şandrovici, credinţa panului . . . . credinţa panului Piatră Giurgiu, credinţa panului Costici postelnic, credinţa panului Ivan Balcean ceaşnic, credinţa panului Banciul şi a fratelui său, pan Şteful, credinţa panului Şteful şi a fratelui său, pan Mândrea Jumătate, credinţa panului Vanea portariul, credinţa panului Stanciul Ponici, credinţa panului Dieniş spatarul, credinţa panului Albu, credinţa panului Tador comis, cre-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

dința panului Stanciul comis și credința tuturor boerilor noștri moldoveni și mari și mici.

Iar după viața noastră, cine va fi Domn Țării noastre, din frații noștri sau din copiii noștri sau din seminția noastră, ori pe cine Dumnezeu va alege să fie, acesta să nu le strice dania noastră, ci să le întăriască și înputerniciască, pentrucă le-am dat, pentru a lor dreaptă și credincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Simon logofătul, să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

Mihul gramatic a scris în Vaslui, în anul 6947 luna Iulie în 30 zile.

Pergament cu pecetea cea mare atârnată, la Acad. Rom. Peceți 268. Pecetea este stricată. Uricul este foarte șters și stricat în unele locuri, așa că nu se poate citi decât cu mare greutate. O fotografie cumpărată dela I. Brand, din Bârlad, e la Acad. Rom. fotografii, pachet 5, nr. 73. O copie de pe copie de pe suret a acestui uric se află la Arhiv. Stat. Iași, Tr. 740, op. 1, 831, dos. 30 (divanul domnesc) fila 9 v. Cei cărora li se donează satele se numesc aici: „Oannă Roșcov gramatic și fratisău Petru". Partea cu satele apare în felul următor: „un sat pe Tutova, anumi Călimănești, undi esti Ion, pe din sus Lăliște și pe din gios de Coțmănești, undi au fost . . . . . . Mânzocu și săliște lui Vârtan Brătan, undi au fost moara lui Brătan, ca să-ș facă și ei acolo moară și lângă moară și o prisacă pe Pârău uscat și pe din gios di acel loc să aibă a-ș așăza și alt sat și cu hotar din pustiiu, cât a socoti să-i fie de agiuns . . . ". Această copie ca și cea a uricului din 6956 (1448) Iulie 15, ibid. fila 9 r. e adusă într'o pâră între răzeșii din moșiile Broștenii, Luminata și Fundul Poenilor, dela ținutul Tutovei, megieșite cu Boțeștii a clironomilor răposatului aga C. Sturza. Uricul e pomenit și alte ori. Cu data de 6947 Iulie 3 e pomenit, în 1835, într'o pâră între sărdarul Tuduri, stăpânul moșiei Călimănești, cu răzeșii de Lălești, dela ținutul Tutovei, Archiv. Stat. Iași, Anaforale nr. 2, fila 2 r. Apoi cu data 6947 Iulie 30, ibid. Tr. 880, op. 1005, dos. 31, fila 143 r. Ibid. Tr. 212, dos. 4, fila 42 r. După o fotografie, dar cu schimbări față de textul dat mai sus, e publicat în Ghib. revista Teodor Codrescu (Iași), 1 (1916) p. 145-148 și Sur. 18 p. 43-45.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Despre satele acestor boeri vorbește și uricul din 6956 (1448)

Iulie 15, Acad. Rom. Peceţi 269 şi fotografii, pachet 5, nr. 72, Ghib. Sur. 18 p. 57-60.

Unele sate din uricul de mai sus se pot identifica. Erau pe apa Tutovei şi în judeţul cu acest nume. Regiunea aceasta e plină de sate, din cele mai vechi timpuri. Pârăul Tutova e pomenit încă din 6936 (1428) Iulie 24[1]. E pomenit apoi în 6939 (1431) Aprilie 30[2], în 6942 (1434) Aprilie 24[3], în 6944 (1436) Dechemvrie 7[4], în 6951 (1443) Mai 14[5], în 6956 (1448) Iulie 15[6], în 6963 (1455) August 15[7], în 6966 (1458) Octomvrie 26[8], în 6995 (1487) Octomvrie 9[9], în 7001 (1493) Martie 5[10], în 7003 (1495) Ianuarie 22[11], circa 1495 Ianuarie[12], în 7005 (1497) Martie 6[13], în 7010 (1502) Martie 14[14], etc. Pe Tutova este şi azi satul Călimăneşti, în comuna Lăleşti, judeţul Tutova[15]. Satul e însemnat în uric şi prin: „unde este Ion", iar în uricul din 6956 (1448) Iulie 15: „unde a fost Ion Călimănescul", ce ne duce cu gândul la un străvechiu Căliman, din veacul al XIV-lea, întemeietorul satului[16].— Satul Lăleşti este în comuna cu acelaşi nume, judeţul Tutova. El era în stăpânirea popei Iuga, cum ne arată uricul din 6942 (1434) Aprilie 24[17]. *E pomenit şi alte ori, ca în* 7003 (1495) Martie 18, când se întăreşte lui Stanciu şi surorisa Stanii „satul Lăleştii pe

Biblioteca Centrală Universitară Cluj

---

1 Vezi mai sus 1 p. 215, rândul 14, p. 218.
2 Ibid. p. 315, rândul 6, p. 316.
3 Ibid. p. 383, rândul 5 şi p. 386, rândul 18, p. 390.
4 Ibid. p. 498, rândul 8, p. 500.
5 Hurm. 1² p. 882.
6 Acad. Rom. Peceţi 269, Ghib. Sur. 18 p. 57.
7 Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan.
8 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 20.
9 Ibid. p. 308.
10 Ibid. 2 p. 12-13.
11 Ibid. 2 p. 57.
12 Ibid. 2 p. 63-64.
13 Ibid. 2 p. 104.
14 Ibid. 2 p. 204.
15 Dicţ. statistic al României 2 p. 974, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 88, Harta stat. major, planşele Vasluiu şi Bârlad, 1 : 100.000.
16 Pentru un străvechiu Căliman, în Jumătăţenii de pe Jijiea, cp. documentul din 6938 (1430) Iulie 7, mai sus 1 p. 299-300. Alte sate cu acest nume avem: Călimanu, în jud. Bacău, Călimăneasa, în jud. Tecuciu, Căliman, Călimăneşti *in jud.* Putna, Vâlcea, Dicţ. statistic al României, 1 p. 68, 2 p. 882, 746, 736, 1016, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 87-88. Aici 2 sate Călimăneşti în Tutova şi Putna. In Moldova de peste Prut, un sat Călimăneşti este în jud. Chişinău, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 50. Satul din Putna este din vremea *lui* Alexandru *cel Bun,* pomenit *intr'un uric din* 7005 (1497) Martie 14, când se vorbeşte şi despre uricul dela Alexandru cel Bun, cp. I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 108-110: кълимънещїи на пѫтне(и), vezi mai sus 1 p. 153-156.
17 Vezi mai sus 1 p. 386, rândul 18-19, p. 390. Cp. documentul din 6946 (1438) Iunie 6, ibid. 2 p. 21, rândul 7, p. 22.

Tutova", cumpărat dela Oance, feciorul Stanciului Nemiş, drept 120 zloţi tătăreşti[1]. Asemenea în 7125 (1616) Septemvrie 3[2], 7126 (1618)[3]. —In jos de Lăleşti era satul Coţmăneşti, care azi nu se mai întâlneşte. Şi-a schimbat poate numele. El este pomenit însă în 7125 (1617) Aprilie 16, între satele lui Nistor Ureche[4]. Era şi în 1803, pomenit în condica liuzilor[5]. Satul este foarte vechiu. Era cred şi în veacul al XIV-lea. Numele îi vine dela un străvechiu Coţman[6]. — Mai în jos era Coleşăua, sat pe care nu-l

---

1 Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 30 fila 170 v. De aici, mai puţin complect, în I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 84.

2 Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 212, dos. 4, fila 42 r.

3 Ibid. Pentru alte sate cu acest nume cp. satul Lăleşti, numit apoi Posadnicii, de lângă Iaşi, cu uric dela Alexandru cel Bun, vezi mai sus 2 p. 34. Un alt sat Lăleşti, a fost pe Cracău, în ţinutul Neamţului, într'un hotar cu Câcăceanii, cum se vede dintr'un document dela Aron Voevod, din 7101 (1593) Fevruarie 11, prin care aceste două sate se întăresc clucerului Drăghici Bogza: съ два селоке ѵ воло(ст) неме(ц)ско(і) на потоцѣ кракъвско(і) на имѣ лълецїи и кькьчѣнїи что сꙋ(т) ѡба въ еди(н) хота(р). а хота(р) лълеции(м) е(ст) ѡ(т) мли(н) къкъчѣнии(м) право до доро(г) тръго(в)скїи, ѡ(т) толѣ про(с)тѵ ꙋ дъбра(ꙁ), на дъбра(в) ни(ж) оу лакѵ(л) сѵ(х), ѡ(т) тъдѵ право по дъбра(в) долѵ до доро(г) тръго(в)ско(і) ни(ж)но про(с)тꙋ на мꙋкѣ хъ(л)мо(в) ꙁъподїе(в), мѵкѣ хълмо(в) долꙋ до брꙋ(д) и(с)то(ч)нико(в), ѡ(т) брѵ(д) и(с)то(ч)ни(к) право ѵ вода кракъ(в)ско(і), матица кракъ(в)ско(і) вы(ш) до мли(н) къкъчѣни (cu două sate, în ţinutul Neamţului, pe pârăul Cracăului, anume Lăleştii şi Câcăcenii, cari sânt amândouă într'un hotar. Iar hotarul Lăleştilor este din moara Câcăcenilor, drept la drumul târgului, de acolea drept în dumbravă, la dumbravă în jos la Lacul sec, de aici drept dealungul dumbravei la vale, până în drumul târgului, în jos, drept la muchea Hâlmul zăpodiei, muchea Hâlmului la vale, până în vadul izvorului, din vadul izvorului, drept în apa Cracăului, matca Cracăului în sus până la moara Câcăcenilor). Se arată că hotarul Câcăcenilor este până în hotarul Căuciuleştilor. „Pentru că atunci când a fost nevoia ţării, Domnia mea am luat de la Bogza clucer două sute de galbeni ungureşti şi patru telegari . . . . . . şi i-am dat Domniei sale Hanului". Documentul original e la mine. Un document falş, dela Aron Vodă, pe aceste sate, e publicat în Ghib. Sur. 24 p. 95-97. Intr'un document din 7037 (1529) Martie 17 se întăreşte lui Pârvul şi fratelui său, Ioan, şi surorii lor, Neacşa, fiii lui Ioan Tălmaciu, pe lângă multe sate, ca Rusănii, pe Tutova, şi trei părţi din Davideşti, pe Berheci, şi satul Simoneşti, pe Tutova, şi satul Negomireşti, la Bârlad, din sus de Criveşti, şi peste Prut, satul la Maluri, anume Tomeştii, cu moară, şi loc din pustietate pe din sus de Troian, la Cahul, la Fântâna Hlabnicului, pe de amândouă părţile la Hlabnic, şi poiana dela obârşia Zăletinului, anume Spree, şi pe Tutova, un sat unde a fost Mile şi două locuri de pustietate, la ţinutul Tecuciului şi o selişte din pustietate în Olteni, între Călieni şi Căueşti, anume Lungociul şi o selişte pe Dimaci, unde se numeşte „sălişte Lalova" şi moară în Dimaci. Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 78, fila 54 v. Am adus toate datele de mai sus, ca să se vadă că numele era destul de răspândit în vechea Moldovă.

4 Ghib. Sur. 2 p. 171 : „Coţmăneşti cu mori în Tutova".

5 Uricarul 7 p. 351.

6 Sânt şi alte sate cu acest nume. Aşa în Bucovina, moşie, târg şi judeţ, Dicţ. geogr. al Bucovinei, de Grigoroviţă p. 75-76. Acesta este iarăşi străvechiu. E pomenit încă din 6921 (1413) Iulie 6, vezi mai sus 1 p. 101,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

pot identifica. Şi-a schimbat probabil numele[1]. Aici fuseseră cneji, juzi sau vătămani Hodco şi Măciucă. In uricul din 6956 (1448) Iulie 15, al aceloraşi boeri şi de care a fost vorba mai sus satul e însemnat numai prin: мѫчюкъ. In aceste părţi a fost satul Măciucaşii, în ţinutul Tutovei, pomenit între satele lui Nistor Ureche, în 7125 (1617) Aprilie 16: „satul Măciucaşii de sus, cu mori în Bârlad, cari sintu în ţinutul Bârladului[2]". Acesta este pomenit şi în 7165 (1657) August 10[3]. Nici numele lui Hodco nu mă ajută să identific satul din 1439[4]. El era fără îndoială şi în veacul al XIV-lea. — Din seliştea şi moara lui Brătan, dela Tutova, n'a mai rămas nici o amintire. In 6956 (1448) Iulie 15 e numit Bratanii. Ele ne arată locuinţe vechi, poate din veacul al XIV-lea[5]. — La

---

rândul 11-12, p. 102. Apoi în 6981 (1473) Mai 7, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 180; în 6987 (1479) August 30, ibid. p. 230-231; în 6989 (1481) August 23, ibid. p. 257; în 7011 (1503) August 26, ibid. 2 p. 225, etc. — Alt sat Coţmăneşti a fost pe Jijiea, în apropiere de Iaşi. Acesta este des pomenit în documentele vechi. Aşa în 7134 (1626), Ghib. Sur. 21 p. 25-26; 7152 (1644) August 31; „din sat Coţmăneşti, ce este în ţinutul Iaşilor", ibid. p. 61; 7174 (1665) Dechemvrie 11, Ghib. Sur. 22 p. 13; 7176 (1668) Mai 3, ibid. p. 17; 7170 (1662) Iunie 6: „spre hotarul Coţmăneştilor, pe deasupra rădiului Coţmanilor, la o piatră în ţarină, unde să împreună trei hotare, hotarul târgului Iaşului şi hotarul satului Fetioneştilor şi hotarul Coţmăneştilor . . . cu hotarul satului Posadnici", Ghib. Sur. 2 p. 174; în 7171 (1663) Aprilie 9: „giumătate de sat Fetioneştii şi giumătate de sat Coţmăneşti, cu vad de moară în Jijia, ce-i mai în gios de Stânca, în ţinutul Iaşului, aproape de hotarul Posadnicilor", Ghib. Sur. 2 p. 183, 186, 187. Fiind dat danie Mănăstirii Aron Vodă, din ţarina târgului Iaşii, urmează că satul e în moşia Aroneanului, de azi. Asemenea e pomenit în 7211 (1703) Martie 26, în Condica Mitropoliei Moldovei, 1818, p. 185-190 (scrisorile Mănăstirei Treisfetitele, pentru Rufeni şi Piscani, din ocolul Târgului Eşului). Cp. şi Ghib. Sur. 24 p. 134-135. Citatele ne arată aşezările străvechi din marginea Iaşilor.

1 Pentru nume cp. Culiseva, din 6945 (1437) Dechemvrie 20, vezi mai sus I, p. 541, rândul 31, p. 553, apoi satul Coleşeuţii pe Nistru, dintr'un uric din 6955 (1447) Ianuarie 14, Acad. Rom. XXXI/63. Cp. satul Culişăuca, din volostea Româncăuţi, jud. Hotin, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 80-81, Harta Basarabiei, de Nour.

2 Ghib. Sur. 2 p. 170.

3 Ghib. Sur. 22 p. 2. O moşie Măciucaşul, la Tutova, este pomenită şi în 1766 Iunie 16, Iacov Antonovici, Documente Bârlădene 4, p. 186. Un sat Măciucăşeni, dincolo de Prut, la ţinutul Iaşilor, este pomenit într'un document din 7117 (1609) Iulie 4, Condica Mitropoliei Moldovei, 1818, p. 213.

4 Un sat Hodceşti este pomenit în hotarnica Vasluiului, în uricul din 6999 (1491) Octomvrie 15, în apropiere de gura pârăului Telejna şi Bârlad, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 483, Dicţ. geogr. al jud. Vasluiu p. 188-189, Harta stat. major, planşa Vasluiu, 1 : 100.000. Alt sat Hodceşti a fost nu departe de Strunga, dela Roman, şi Târgul Frumos, în părţile Criveştilor, al neamului Stravici, cu uric dela Alexandru cel Bun, pomenit îe 7053 (1545) Aprilie 4, Ghib. Sur. 1 p. 380-381. Cp. şi Ghib. Sur. 2 p. 114, 130, 157 etc. Cp. asemenea satul Hociungii, din Hodciungii, din com. Porceşti, jud. Roman, Dicţ. statistic al României 2 p. 800. Cp. şi Hodcăuţii din jud. Dorohoiu, pomeniţi în 7093 (1585) August 18 şi 7153 (1645) Iulie 17, Condica Mitropoliei Moldovei, 1818 p. 732.

5 Cp. uricul din 6916 (1408) Septemvrie 16, vezi mai sus I, p. 61, rândul 3-5, p. 63-64. Asemenea uricul din 6944 (1436) Septemvrie 8, ibid. p. 484,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pârăul sec era prisaca lui Micşin. Pârăul sec este poate Valea seacă, din judeţul Tutova, care se deschide în valea Bârladului, la oraşul Bârlad[1]. Este numit Seaca în uricul din 6956 (1448) Iulie 15, de care a fost vorba mai sus. Pe la Drugeşti este şi dealul şi pârăul Sohodol[2]. Ca Pârăul uscat este pomenit într'un document din 7062 (1554) Aprilie 22, în care vorbindu-se de o bucată de loc din hotarul Ceucanilor ne spune că începe din Pârăul uscat . . . . . . la malul Tutovei[3]. Se poate însă ca Pârăul sec să fi fost la Fălciu[4]. Din prisaca lui Micşin n'a rămas nici o amintire, în aceste părţi, la Tutova. La fel este pomenită şi în uricul din 6956 (1448) Iulie 15. In acesta e pomenit însă şi satul Micsineşti pe Ialan, ce ne arată, la origine, acelaş stăpân al locurilor[5]. Acest stăpân este pomenit într'un document din 7010 (1502) Martie 14: Neaga fata lui Micşin şi Micşineştii pe Ialan[6]. — Lunganii, care erau pe lângă Fântânelele, din comuna Lăleşti, judeţul Tutova, au dispărut sau şi-au schimbat numele. Era şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un străvechiu Lungu[7]. — Satul Fântânele este

---

rândul 13, p. 487. La cele spuse aici, cp. satele Brătuleni, din jud. Iaşi, Brătuleşti, din jud. Roman, Tecuciu, Dicţ. statistic al României 1 p. 482, 2 p. 804, 874. Cel din Iaşi, fost în ţinutul Cârligăturei, este cel puţin din vremea lui Ştefan cel Mare, cum pare a ne arăta uricul din 7001 (1493) Martie 26, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 26-28. Cp. Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 105, fila 54 r. Cel dela Roman, fost al Bratului Viteazul, a avut urice dela Alexandru cel Bun şi dela Ilieaş Voevod, cum se spune într'un uric din 6999 (1491), Ianuarie 7, ibid. 1 444-446. Numele Bratul în vechea Moldovă era foarte răspândit. Cp. uricul din 7077 (1569) Iulie 13: козмещїн где кыа братоуа, Ghib. Sur. 19 p. 72. Cp. satele corespunzătoare: Frăteşti, la Valea Neagră, pomenit într'un uric din 6963 (1455) August 23, Acad. Rom. LXXVI/123, apoi Frătenii, din trupul satului Goeşti, din jud. Iaşi, care-şi are numele dela Bratul Viteazul, vezi M. Costăchescu, Satul Goeşti, în Buletinul Ion Neculce, fasc. 3 (1923), p. 33, 37, 39, 40 etc.

1 Harta stat. major, planşa Bârlad.

2 Harta stat. major, cit. In Dicţ. statistic al României 2 p. 970 e greşit: Sohodău.

3 Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 63, fila 57 r.

4 Harta stat. major, planşa Huşii, 1: 100.000. E tocmai pe la Deleni, pe unde a fost şi satul Micşuneşti. Vezi şi Dicţ. geogr. al jud. Fălciu p. 172, 135.

5 Un sat cu acest nume Micşuneştii este cel din jud. Neamţ, Dicţ. statistic al României 2 p. 636. Acesta este probabil satul pomenit în 7162 (1654) Ianuarie 4, Ghib. Sur. 4 p. 79-80.

6 Ghib. Sur. 1 p. 126-128, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 208-209, 500. Acesta este pomenit şi in 1783 Mai 10, Ghib. Sur. 7 p. 147-148. Cp. şi Uricarul 23 p. 184.

7 Un sat Lungeşti este în com. Bălăbăneşti, jud. Tutova, dar departe de locurile ce ne interesează, Dicţ. statistic al României 2 p. 958, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 272. Alte sate cu acest nume Lungani sânt în jud. Iaşi, unul în com. Lungani şi altul în com. Voineşti, Dicţ. statistic cit. 1 p. 474, 478, Dicţ. geogr. al jud. Iaşi p. 147. Cel din com. Voineşti este de pus în legătură probabil cu Mihul Lungul, din documentul din 6995 (1487) Martie 6, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 298-300. Celalt se numeşte Lunganii de prin 7088

BCU Cluj / Central University Library Cluj

în aceiaşi comună cu Lăleştii şi Călimăneştii, de care a fost vorba mai sus[1]. Numele îi vine dela fântâni[2].

Foarte interesantă forma cu rotacism.

Uricul ne vorbeşte de aşezări străvechi în regiunea Tutovei.

18.

Gura Cracăului. 1439 Septemvrie 13.

Ilie Voevod întăreşte Mănăstirei Bistriţa vama dela Bacău.

† мл(с)тию[3] бжїею мы илїа воевода господаръ землн молдавскои чинн(м) знаменито и съсѣмъ[4] листо(м) нашн(м) оусимъ кто на нъ оузрн(т) нли его оуслышн(т) чтоучи, оже даемъ се(с) нашъ листъ и потвержаемъ даанїа ѿ(т) нашего родителѣ храмоу оуспенїе свѧтѣи богородици ѡ(т) быстрици за дша нашего родителѣ и за здоровїе наше и за здоровїе дѣтеи нашихъ, щоби платили каждыи мыто и ѡрашане или боу(д) какыи коу‹пе›цъ боу(д) ѡ(т) которы(х) сторонъ, боу(д) какыи торговлѣ ‹продаютъ оу на- нашеи землн›[5], щобы платили храмоу свѧтѣи богородици ѡ(т) быстрици, що е(ст) оу баковѣ. а тарканъ никто щобы не былъ, али да платѣтъ мито каждыи. а кто би хотилъ порȣшити нашего даанїа и потвержєнїа, то(т) да е(ст) проклѣ(т) ѡ(т) хā вā и ѡ(т) прѣчистыѧ его матеръ и ѡ(т) четири евангелисти и ѡ(т) дванадесѣ(т) връховны(х) апостолъ и ѡ(т) трнста и ѡсми на десѣ(т) свѧты(х) ѡтцъ иже въ

(1580) Martie 9. Inainte erau două sate, Nărotestii şi Jerdinţi, din care cel puţin cel întâiu a avut uric dela Alexandru cel Bun, dat lui Narotă. Vezi documentul pe care l-am publicat în Buletinul Ion Neculce, fasc. 6 (1927) p. 207. Cp. şi numele Dolh şi Dolheşti.

1 Dicţ. statistic al României 2 p. 974, Harta stat. major, planşa Vasluiu, 1 : 100.000.

2 Numele este foarte răspândit, în Moldova. Aşa de ex. în jud. Iaşi, Bacău, Botoşani, Covurluiu, Tutova, Tecuciu, Fălticeni (fost Suceava), Putna, Dicţ. statistic al României 1 p. 484, 470, 60, 110, 252, 254, 2 p. 974, 876, 860, 742. Pentru trecut cp. uricul din 6934 (1426) August 12, vezi mai sus 1 p. 178, rândul 12, p. 180. Asemenea Fântâreale la Pobrata, în 6954 (1446) Iulie 20, Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, pachet 21, nr. 5. Asemenea în 6955 (1447) August 22, ibid. pachet 21, nr. 6, I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 38, St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 221. Asemenea în 6962 (1454) Dechemvrie 8, Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, pachet 21, nr. 7. Cp. şi 6978 (1470) Aprilie 1 şi 6990 (1482) Mai 9, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 145, 147, 263, 265. Cp. satele Fântâna şi Cârniceni.

3 Sic.

4 In original pare a fi възсѣмъ.

5 Lipsesc cam 20 litere, fiind stricate.

никеи и да боудꙋ(т)[1] проклѣтъ, кто сїє наше данїє порꙋшитъ, ноудѣ и проклѣтомꙋ арїю. тоє непорꙋшено нйколи на вѣкы вѣчныѧ. а на то вѣра вышеписаннаго илїи воєводѣ и вѣра възлюбленаго сна господства ми романа воєводї и вѣра оуси(х) боѧръ наши(х) молдавскы(х) великы(х) и малы(х). и велѣли єсми слоугѣ нашемоу вѣрномꙋ пашкоу писарю писати и печа(т) привѣсити к семоу нашемоу листоу. пи(с) на оусти краковѣ в лѣ(т) ҂ѕ҃ц҃м҃з се(п) г҃ї.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ilie Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căta la dânsa san o vor auzi citindu-se, că dăm această carte a noastră şi întărim dania dela părintele nostru hramului Adormirei Sfintei Născătoare de Dumnezeu, dela Bistriţa, pentru sufletul părintelui nostru şi pentru sănătatea noastră şi pentru sănătatea copiilor noştri, ca să plătiască ori cine vamă şi orăşeni şi orice fel de negustori, ori din ce locuri, ori ce marfă vând în Ţara noastră, să plătiască hramului Sfintei Născătoare de Dumnezeu, dela Bistriţa, să plătiască vama care este la Bacău.

Şi nimeni să nu fie scutit, ci să plătiască vama fiecare.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar cine ar vrea să strice dania noastră şi întăritura, acesta să fie blăstămat de Domnul Hristos şi de Preacurata lui Maică şi de patru evanghelişti şi de doisprezece fruntaşi apostoli şi de trei sute optsprezece sfinţi părinţi, care au fost la Nicheia, şi să fie blăstămat cine va strica această danie a noastră, cu Iuda şi blăstămatului Arie.

Aceasta nestricată niciodată, în vecii vecilor.

Iar la aceasta credinţa mai sus scrisului, Ilie Voevod, şi credinţa iubitului fiu al Domniei mele, Roman Voevod, şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Şi am poruncit slugii noastre, credinciosului Paşcu pisariu, să scrie şi să lege pecetea către această carte a noastră.

S'a scris la Gura Cracăului, în anul 6947 Septemvrie 13.

Pergament cu pecetea pierdută, la Arhiv. Stat. Bucureşti. Verso însemnarea veche: мито бакє(в).

Vama dela Bacău era dată Mănăstirii Bistriţa încă de sub Alexandru cel Bun, cum se vede din uricul din 6939 (1431) Fevruarie 6[2]. Ea se întăreşte mănăstirii şi sub Ştefan cel Mare, cum

1 Sic.
2 Vezi mai sus 1 p. 311-313.

se vede din uricele din 6965 (1457) Septemvrie 8 şi 6968 (1460) Aprilie 23[1].

Această danie face parte din o serie întreagă de privilegii cu care Domnii vechi au întărit Mănăstirea Bistriţa. Aceasta se vede din multe urice, ca cel din 6919 (1411) Ianuarie 5[2], 6930 (1422) August 20[3], 6936 (1428) Iulie 8[4], 6939 (1431) Iulie 31[5] 6952 (1444) Iunie 18[6], 6960 (1452) Fevruarie 24[7], 6963 (1455) Iunie 6[8], 6966 (1458) Aprilie 10[9], Octomvrie 30[10], Dechemvrie 14[11], 6967 (1459) Mai 20[12], 6978 (1470) Iunie 5[13], 6995 (1487) Noemvrie 1[14], 7006 (1498) Noemvrie 13[15], 7007 (1499) Noemvrie 23[16], 7008 (1500) Martie 22[17], etc.

Cuvântul тарканъ, scutire, e de origine tătărească. El se află şi la Ruşi[18].

19.

Suceava. 1439 Octomvrie 26.

Ilie şi Stefan Voevozi întăresc boerului Ivan Uscatul satul dela Valea Albă, unde este casa lui.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

† мл(с)тїю бжїєю мы ілїє воєвода господаръ землн молдавской и братъ г(спд)вами стєфанъ воєвода чиннмъ знаменито сѣмъ листо(м) нашє(м) оусѣмъ кто нанъ оузритъ или єго оуслишн(т) чтоучи, ижє то(т) истинныи слоуга и болѣринъ нашъ, вѣрныи па(н) иванъ оускатоу(л) слоужиль намъ право и вирно. и ми видѣвшє правоую и вѣрноую єго слоужбоу до на(с), жаловали єсми єго wсобною нашєю мл(с)тїю и дали єсми ємоу и потвєрдили єгожє wчиноу,

1 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 4, 37.
2 Vezi mai sus 1 p. 80.
3 Ibid. p. 149-151.
4 Ibid. p. 212-215.
5 Ibid. p. 325-326.
6 Ghib. Sur. 2 p. 210-211.
7 Hasd. Arh. Ist. 1^1 p. 141.
8 Arhiv. Stat. Bucureşti (dela Câmpina).
9 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 8-9.
10 Ibid. p. 21-24.
11 Ibid. p. 25-26.
12 Ibid. p, 29-31.
13 Ibid. p. 152-155.
14 Ibid. p. 309-311.
15 Ibid. 2 p. 128-129.
16 Ibid. p. 152-159.
17 Ibid. p. 172-174.
18 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 5.

село на бѣломъ потоцѣ, где є(ст) єго домъ. тоє ємоу ѡ(т) на(с) оурикъ съ вьсѣмъ доходомъ, ємоу и дѣтємъ єго и оуноучатомъ єго и прѣоуноучатомъ єго и прашоурѣтомъ и въсємоу родоу єго кто боудєтъ наиближнїи непороушено николи на вѣкы вѣчнїи. а хотаръ тотоу село съ вьсѣми своимі хотары, коуда из вѣка ѡжи-вали. а на то є(ст) вѣра вышеписаннаго г(сд)вами илїи воєводи и вѣра брата г(сд)вами стєфана воєводи и вѣра сна г(сд)вми романа воєво(д) и вѣра дѣтєи наши(х) и вѣра болѣръ наши(х), вѣра пана жоуржа фратовскаго и дѣтєи єго, вѣра пана вылчи, вѣра пана исаїи и дѣтєи єго, вѣра пана пєтра хоудича дворника и дѣтєи єго, вѣра пана крьсти, вѣра пана стана бырлича, вѣра пана михаила попши, вѣра пана шєфȣла жоумътатєвича и брата єго пана мын-дри, вѣра пана дȣмы нємецкаго и брата єго пана мирчи, вѣра пана лазора и брата єго пана станчоула постєлника, вѣра пана жоуржа пїатры, вѣра пана доумы чорного, вѣра пана нєгрила дворника вѣра пана витолта, вѣра пана козмы шандровича, вѣра пана бълоша чашника, вѣра пана бєрєндѣя столника, вѣра пана ма-ноила хотинскаго, вѣра пана пєтра спатарѣ, вѣра пана доу<мы> исаїєва, вѣра пана кр(с)ти чорного, вѣра пана кости андроника, вѣра пана алєѯандра спатарѣ, вѣра пана станчоула комиса и вѣра вьсѣ(х) болѣръ наши(х) молдавскы(х) великы(х) и малы(х). а по наше(м) животѣ кого бѫ извєрєтъ господарємъ быти оу наши зємли <и>ли ѡ(т) братїи наши(х) или ѡ(т) дѣтїи наши(х) или боу(д) кто ѡ(т) нашєго племєнє, тотъ бы ємоу непороушил(л) нашего данїа, али шобы ємоу оутвєрди(л) и оукрѣпи(л), заньже дали єсми ємоу за єго правоую и вѣрнȣю слоужбоу. а на болшєє потвєржєнїє томоу вьсємоу вышєписанномоу, велѣли єсмы слȣзѣ нашємоу вѣрномоу диєнисоу логофєтоу писати и печатъ привєзати ксємоу листоу нашємоу. пи(с) пашко оу сочавѣ вл(т) ѕ҃ц҃м҃з ѡ(к) к҃ѕ.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ilie Voevod, Domnul Ţării Moldovii, şi fratele Domniei mele, Stefan Voevod, facem cunoscut cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că această adevărată slugă şi boier al nostru, credinciosul pan, Ivan Uscatul, a slujit nouă drept şi credincios. Şi noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat şi i-am întărit ocina lui, satul, la Valea Albă, unde este casa lui. Acesta să-i fie dela noi uric cu tot venitul, lui şi copiilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor şi întregului neam al lui, cine va fi mai aproape, nestricat niciodată, în vecii vecilor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar hotarul acestui sat, cu toate hotarele lor, pe unde din veac au umblat.

Şi la aceasta este credinţa mai sus scrisului, Domniei mele, Ilie Voevod, şi credinţa fratelui Domniei mele, Stefan Voevod, şi credinţa copiilor noştri şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Giurgiu dela Frătăuţi şi a copiilor lui, credinţa panului Vâlcea, credinţa panului Isaiea şi a copiilor lui, credinţa panului Petru Hudici vornic şi a copiilor lui, credinţa panului Crâstea, credinţa panului Stan Bârlici, credinţa panului Mihail Popşa, credinţa panului Şteful Jumătate şi a fratelui său, pan Mândrea, credinţa panului Duma Nemţanul şi a fratelui său, pan Mircea, credinţa panului Lazor şi a fratelui său, pan Stanciul postelnic, credinţa panului Giurgiu Peatră, credinţa panului Duma Negru, credinţa panului Negrilă vornic, credinţa panului Vitolt, credinţa panului Cozma Şandrovici, credinţa panului Băloş ceaşnic, credinţa panului Berendei stolnic, credinţa panului Manoil dela Hotin, credinţa panului Petru spatar, credinţa panului Duma lui Isaiea, credinţa panului Crâstea Negru, credinţa panului Costea Andronic, credinţa panului Alexandru spătar, credinţa panului Stanciul comis şi credinţa boerilor noştri moldoveni mari şi mici. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar după viaţa noastră, pe cine Dumnezeu va alege, să fie ca Domn, în Ţara noastră, sau din fraţii noştri sau din copiii noştri sau oricine din seminţia noastră, acesta să nu le strice dania noastră, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentru că i-am dat, pentru a lui dreaptă şi credincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit slugii noastre, credinciosului Dienis logofătul, să scrie şi să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Paşco, în Suceavă, în anul 6947 Octomvrie 26.

Pergamentul fără pecete se păstrează la răzăşii din satul Uscaţi, comuna Războeni, judeţul Neamţ. A fost publicat de Ghibănescu, în Arhiva soc. şt. şi lit. Iaşi, 25 (1914) p. 178-180 şi Ghib. Sur. 18 p. 45-48. Un regest exact al uricului se află la Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 96, fila 118 r. E vorba de o pâră a Mănăstirei Sf. Spiridon din Iaşi, că moşia Războenii, dela ţinutul Neamţului, proprietate a schitului Războeni, închinat Sf. Spiridon, e încălcată de moşia vecină răzăşească, Uscaţii.

Este deci vorba de satul Uscaţi, de pe Valea Albă, judeţul Neamţ[1]. Işi are numele dela Ivan Uscatul, care nu e boer de divan. Satul e dela începutul veacului al XV-lea.

20.

1440 August 3.

Ilieş Voevod întăreşte satul Măzărăeşti.

„6948 Avg. 3. Uric dela Domnul Ilieş Vvd. întăritori lui Mihul şi Tatul cu un sat pe Cernu, anume Măzărăeştii“.

Regestul de mai sus se păstrează la Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 18, fila 9 v. Este adus într'o pâră, cu Mănăstirea Berzunţul, de către răzeşii din moşiile Măzănăeşti şi Cernul, dela ţinutul Bacău. Inainte de acesta, răzeşii aduc uricul din 6907 (1399) Martie 12, despre care a fost vorba mai sus[2]. Aici e vorba şi de Măzănăeşti. Se aduce apoi ispisocul din 7015 (1507) dela Bogdan Voevod, prin care se întăreşte lui Giurgiu Albotă şi surorilor lui pe jumătate de sat, Măzărăeşti, ce au cumpărat-o dela fata lui Nelciula, nepoata Basânei, şi alţi ai lor, drept 140 zloţi tătăreşti. Se aduce asemenea un suret de pe ispisocul Domnului Ioan Voevod întăritor pe jumătate de sat, de Măzănăeşti, unui Lupe şi altor seminţenii ai lui, pe dresele de cumpărătură, ce a avut moşul lor Giurgiu Albotă. — Mănăstirea Berzunţul aduce o copie de pe ispisocul lui Ştefan Voevod, din 6989 (1481) Martie 31 „întăritori pe lângă câteva moşâi şi pe o săcătură, pe pârăul Iupova sau Iapova sau pe pârăul Epii[3], unui Toma, ficiorul lui Magir şi altora ai lui fraţ“, ibid. fila 7 r.[4]. Ibid. copie de pe ispisocul Domnului Bogdan Vvd., din 7078 (1570) Aprilie 20, prin care se întăreşte Mănăstirei Berzunţul „pe lângă nişte ţâgani şi pe un hotar însămnat, care este împregiurul sfintei monastiri, precum să începi întăi din sămnul ci este făcut în capul Săcăturilor şi de acolo purcedi pisti coastă la răsărit şi di la un sămn, ci este făcut pe un stejar şi de acolo din

---

1 Dicţ. statistic al Românilor 2 p. 636, Harta stat. major, planşa Miroslăveşti.
2 Vezi mai sus 1 p. 20.
3 Sic.
4 De aici I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 251, cu greşala : tăietură în loc de săcătură.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

sămn în sămn la vârful dialului şi de acolo dă la o poiană, di acolo la apus piciorul coboară în Strâmba, de acolo treci Cernul în Runcul Manului, iar de acolo piciorul pin capul brazâlor Giamânului şi tot vârful muntelui spre amiazăzi până ci dă la Măgura ce mare şi prin celelante sămne până în dialul Mândrei, pe deasupra Strâmbei, pân ce dă la sămnul cel dintăi . . .".

Măzănăeştii au rămas numai ca nume de loc, în judeţul Bacău[1]. Satul era şi în veacul al XIV-lea[2]. — Cernul este un pârău[3].

Interesantă este forma cu rotacism.

Interesant e că uricul e dat numai de Ilie Voevod, ca şi cel următor.

21.

Suceava. 1440 Aprilie 6.

Ilie Voevod dăruieşte boerului Fete satul Mărgineni, la Iucaş.

† мл(с)тїю бжїєю мы илїа воєвода г(сд)рь земли молдавскои знаменито чини(м) нс сѣмь наши(м) листомь вьсѣмь кто на нь оузрить или єго ȣслышить чтȣчи оже то(т) истинныи слȣга нашь вѣрныи пань фетє слȣжи(л) намь право и вѣрно. тѣ(м) мы видѣвшє правȣю и вѣрнȣю єго слȣжбȣ до на(с) жаловали єсми єго ѡсобною нашєю мл(с)тїю и дали єсми ємоу ȣ нашєи земли оу молдавскои єдино село оу юкаша, село на имѧ маржинѣнє. тоє да є(ст) ємȣ оурикь сь вьсѣмь доходомь ємȣ и дѣтємь єго и братїамь єго и ȣноучатомь єго и праȣнȣчато(м) єго и прашȣрѧтомь єго и вьс(ємȣ) родȣ єго кто бȣдєть наиближныи нєпорȣшєно и(м) николижє на вѣкы вѣчныѧ. а хотарь томȣ селȣ сь вьсѣми своими старыми хотáры кȣда из вѣка ѿживали. а на то є(ст) вѣра гс(ст)вами вышєписаннаго илїи воєводы и вѣра сна гс(ст)вами вьзлюблєннаго романа воєводы и вѣра вьсѣ(х) боꙗрь наши(х), вѣра пана пєтра хȣдича дворника, вѣра пана дȣмы нємєцкаго и брата єго пана мирчи, вѣра пана лазора и брата єго пана станчȣла постєлника, вѣра пана щєфȣла цєцюнского, вѣра пана к(оз)мы шандровича, вѣра пана ма-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Vezi mai sus 1 p. 20.

2 Un sat Mazanaeşti este în districtul Gura Humorului, la izvoarele Şomuzului, Dicţ. geogr. al Bucovinei p. 137. Acesta a aparţinut Mănăstirei Slatina, Buletinul Com. Ist. 1 (1916) p. 237.

3 Dicţ. statistic al României 1 p. 64. Aici şi un sat Cernu, în com. Bucşăşti, jud. Bacău.

нонла хотинского, вѣра пана нѣгоıа логоѳета, вѣра пана михаила попши, вѣра пана витолта, вѣра пана кр(с)ти чорного, вѣра пана жоржа верищака и сна его пана томы, вѣра па⟨на⟩ доумы исаıека, вѣра пана белоша чашника, вѣра пана бериндѣıа столника, вѣра пана іѡнъша спатарѣ, вѣра пана ıакоуша череватого, вѣра пана іѡна вистіарника, вѣра пана маноила гръбовоула, вѣра пана мисй, вѣра пана ѡни, вѣра пана станчоула комиса и вѣра въсѣ(х) болѣръ наши(х) молдавскы(х) и великы(х) и малы(х). а по наше(м) животѣ кого изберетъ господаре(м) быти оу нашеи земли оу молдавскои ⟨и⟩ли ѡ(т) дѣтеи наши(х) или ѡ(т) братіи наши(х) или бо(д) кто ѡ(т) ⟨нашего⟩ племене, тотъ ⟨щобы емоу непороу⟩ши(л) нашего даніа, али щобы емоу оутвердилъ и оукрѣпилъ зaнеже есми имъ дали за ⟨их⟩ правоую и вѣрноую слоужбоу. а на болшее потвръжденне томоу въ⟨семоу⟩ вышеписанномоу велѣли есми нашемоу вѣрномоу паноу кости логоѳетоу писати и печа(т) нашоу привѣсити к семоу листоу нашемоу. пи(с) хр⟨и⟩стофоръ граматикъ оу сочавѣ в лѣ(т) ѕџ҃ми мсца авгоу(с)т ѕ.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ilie Voevod, Domn Ţării Moldovii, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că această adevărată slugă a noastră, credinciosul pan Fete a slujit nouă drept şi credincios. De aceia, noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat în Ţara noastră, în Moldova, un sat la Iucaş, anume Margineanii. Acesta să-i fie uric cu tot venitul lui şi copiilor lui şi fraţilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lor, cine va fi mai deaproape, nestricat lor, niciodată, în vecii vecilor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar hotarul acestui sat, cu toate vechile lor hotare, pe unde din veac a umblat.

Iar la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului, Ilie Voevod, şi credinţa fiului Domniei mele, iubitului Roman Voevod, şi credinţa tuturor boerilor noştri, credinţa panului Petru Hudici vornic, credinţa panului Duma Nemţanul şi a fratelui său, pan Mircea, credinţa panului Lazor şi a fratelui său, pan Stanciul postelnic, credinţa panului Şteful de la Ţeţiuna, credinţa panului Cozma Şandrovici, credinţa panului Manoil de la Hotin, credinţa panului Neagoie logofătul, credinţa panului Mihail Popşa, credinţa panului Vitolt, credinţa panului Crâstea Negru, credinţa panului Giurgiu Verişciac şi a fiului său, pan Toma, credinţa panului Du-

ma lui Isaiea, credinţa panului Beloş ceaşnic, credinţa panului Berindei stolnic, credinţa panului Ioniş spatar, credinţa panului Iacuş Cerevat, credinţa panului Ion vistiernicul, credinţa panului Manoil Gârbovul, credinţa panului Misea, credinţa panului One, credinţa panului Stanciul comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni şi mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, pe cine va alege, să fie ca Domn, în Ţara noastră, în Moldova, sau din copiii noştri sau din fraţii noştri sau oricine din seminţia noastră, acesta să nu le strice dania noastră, ci să le întăriască şi împuterniciască, pentrucă li-am dat, pentru a lor dreaptă şi credincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru, pan Costea logofătul, să scrie şi să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Hristofor gramatic, în Suceava, în anul 6948 August 6.

Pergament cu pecetea cea mare atârnată, la Acad. Rom. Peceţi 6. Verso: *Mărginenii*. *Pecetea este cu totul stricată, aşa că nu se poate citi.*

Este vorba de satul Mărgineni, din comuna cu acelaş nume, judeţul Neamţ, în apropiere de Movila Iucaşului[1]. E acelaş probabil cu satul pomenit ca Margini, de la Iucaş, într'un uric din 6960 (1452) Dechemvrie 21[2]. Era probabil şi în veacul al XIV-lea[3]. —Iucaşul este des pomenit din cele mai vechi vremuri. Aşa în 6937 (1429) Iunie 3[4], 6946 (1438) Fevruarie 17[5], etc.

Boerul Fete apare uneori în divan. Aşa în 6951 (1443) Iunie 8[6]. Este acelaş cu Fete Negru, care apare în acelaş an. Aşa în 6951 (1443) Martie 6[7], Mai 30[8], Mai 31[9], Noemvrie 29[10]. Nu am nici o dovadă ca să pot face vre-o legătură între dânsul şi boerul Negrea, de la începutul veacului al XV-lea[11].

---

1 Dicţ. statistic al României 2 p. 636, Harta stat. major, planşa Bozieni.
2 Acad. Rom. LXXV/1.
3 Cp. satele Mărgineni, din jud. Bacău, Dicţ. statistic al României 1 p. 62, 82.
4 Vezi mai sus 1 p. 269, rândul 21, p. 274—275.
5 Ibid. 2 p. 7, rândul 11, p. 9.
6 Ghib. Sur. 18 p. 52
7 Hurm. Doc. 1² p. 880, Uricarul 11 p. 53.
8 Hurm. Doc. 1² p. 885.
9 Ghib. Sur. 10 p. 2.
10 I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 36.
11 Vezi mai sus 1 p. 335. Pentru nume cp. Fete, I. Bogdan, D. Şt. 2 p.

22.

1440 August 20.

Ilie şi Stefan Voevozi întăresc boerilor Ştefan şi Isac, fiii lui Ţudcă, satele Ţudcanii, Urzicenii, Bahna, Săcătura, Runcul cel Mare şi două poiene.

„Suret de pe ispisocul dela Domnul Ilieşcu şi fratesău Stefan Vvod.

Inştiinţare facem prin această carte a noastră tuturor, cui vor căuta asupra ei sau o vor auzi cetindu-să, pentru aceste adevărate slugile noastre, feciorii Ţudchii, pan Ştefan şi pan Isac, precum că ni-au slujit cu dreptate şi cu credinţă către noi slujbă, i-am miluit pre dânşii cu osăbită a noastră milă, de li-am dat lor şi li-am întărit a loruş ocină, sati, anume Ţudcanii şi mai din sus de Ţudcani, o fântână întru acelaş hotar, şi Urzâcenii şi heleşteu şi Bahna, iar în Bahna are şi Isac parte, şi poiana din sus de Bahna şi Săcătura şi poiana şi Runcul cel mare. Aceste să le fie uric cu tot venitul şi fiilor lor, cine li să va alege mai depe aproape, nestrămutat nici odeneoară, în veci.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar hotarul acestor sate cu toate hotarâle lor cele vechi, să fie pe unde s-au apucat din vechiu.

Care spre aceasta este credinţa a mai sus numitii Domniei mele, Ilieşco Vvd. şi credinţa a preiubit fratelui Domniei mele, Ştefan Vvd., şi credinţa a tuturor boerilor noştri a Moldavviei a mari şi mici.

Şi spre mai mare tărie şi întăritură tuturor acestor de mai sus scrisă, am poruncit credincios boeriului nostru, pan Costia logofăt, ca să scrie şi către adevărată carte a noastră această pecetea noastră să lege.

Leat 6948 Avg. 20".

(Locul peceţii gospod, vechi cu şfori).

---

48. Asemenea satul „unde a fost Fete, la Bogdana" dintr'un uric din 6996 (1488) Aprilie 5, ibid. 1 p. 345—346. Asemenea Fete Iacobescul, dintr'un uric din 6996 (1488) Dechemvrie 13, ibid. p. 361, şi din altul din 6997 (1489) Martie 14, ibid. p. 376. Cp. asemenea cunoscutul boer al lui Ştefan cel Mare Fete Gotcă, ibid. 2 p. 516—517. Apoi satul Feteşti, pe Dobrovăţ, la Vasluiu, cu uric dela Alexandru cel Bun, pomenit în 7011 (1503) Octomvrie 6, ibid. 2 p. 239. Acesta era sigur şi în veacul al XIV-lea.

De pe sârbie pe limba moldoveniască am tălmăcit la anul 1805 Martie 20, polcovnicul Pavăl Dobriţ ot Mitropolie.

Am poslăduit copiia aceasta şi este întocma asămine cu suretul acel sârbesc. 1807 Dechemvrie 21. Vasâle Scânteie sulger.

Intocma depe cel adevărat scris de mine, D. Filipescu, la anul 1816. Vel logofăt.

Suretul acesta se păstrează la Acad. Rom. LXIX/33. La Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 1361, op. 1547, dos. 93 (ministerul justiţiei) fila 143 r., într'un perilipsis de documentele moşiei Ţuţcanii, dela ţinutul Neamţului, acest document se află rezumat astfel: „6948 Avg. 20. Ispisoc dela fraţii Domni Ilieaş şi Ştefan Vvzi. întăritori unor pani, Ştefan şi Isac, ficiori Ţuţcăi, pe aloruş ocină sati, anumi Ţuţcanii şi mai din sus de Ţuţcani o fântână întru acelaş hotar i Urzicile i în heleşteu şi Bahna şi o poiană din sus de Bahna i Săcătura i altă poiană şi Runcul cel mari, cu toati hotarâle vechi, până undi s'au apucat din veac". Ibid. în regest uricul din 7005 (1497) Ianuarie 3 (cp. I. Bogdan, D. Şt, 2 p. 93-95). Ibid. 7036 (1528) Martie 15, prin care Domnul Petru Vvod. „au întărit unor Eremie şi nepoţilor săi, Giurge i Frije i Savva şi surorilor sale Naste şi Frosina, feciorii Marinii şi săminţiei lor, Mihul i fratelui său, Mateiu, şi surorilor sali, Obretina şi Ana, feciorii Stanii şi iarăş săminţiei Eremiei, lui Moga şi fratelui său, Hasan, şi surorii lor, Tudora, toţi nepoţi Giurgii Broască, pe a lor drepti ocine şi moşii, sati, anumi satul Broştenii, unde au fost casa Giurgii Broască şi alt sat anumi Muncelu, ci să chiamă Ţuţcanii i giumătati de poiana Pimenova, în codru, ci să chiamă în vârvul dialului şi poenile Runcurilor, toate acele să le fie lor înpărţitoari în două părţi, adică giumătati sat parte din gios, din Broşteni şi giumătati sat parte de sus, din Muncel, ci să chiamă Ţuţcani, să fie a Eremiei şi a nepoţilor săi Giurge i Frije i Savva i surorilor sali, Naste şi Frosâna şi a Mihului i a lui Mateiu i a Obretinii şi a Annii, dar celelante doaă giumătăţi de aceli sati, adică parte ce din sus de Broşteni şi parte ce din gios din Muncel, ci să chiamă Ţuţcani să fie a Mogăi i a lui Hasan şi a Tudorii". Ibid. un document din 7062 (1554) Fevruarie 28, prin care Alexandru Voevod „au întărit lui Ioan i fratelui său Vasâli şi surorilor sale Naste şi Dimitra, fiii Mogăi şi vărului lor, Dănilă, feciorul Dragaei, şi verii lor Naste, fata popii Andreicăi, toţi nepoţi Ştefului şi lui Isac Ţuţcu, din ispisoc ce-au avut numiţii moşii lor, Ştefan şi Isac, dela pomeniţii

procatohii Domniei sali, Iliiaş şi Ştefan Vvozi, un sat în ţin(u)tu Niamţu, anumi Bahna, între Urzici şi între Ruptură, după vechiul hotar, până undi s'au apucat di veac", etc.

Am dat toate regestele de mai sus, pentrucă în ele găsim multe lămuriri asupra satelor şi asupra neamului boerului Ţudcu.

Satele din documentul de mai sus sânt şi astăzi. Ţudcanii sânt Ţuţcanii din deal şi din vale, două sate în comuna Broşteni, judeţul Roman[1]. Satul îşi are numele dela Ţudcu, cum ne arată documentul de mai sus, Ion Ţutcu, cum se vede din uricile din 6999 (1491) Ianuarie 16[2] şi 7005 (1497) Ianuarie 3[3]. Din aceste se vede că Ion Ţutcu a avut privilegiu dela Alexandru cel Bun, în vremea căruia trăeşte, privilegiu, care nu se păstrează. Se vede că satul s'a numit, înainte de a-l stăpâni Ion Ţutcu[4], Muncelu, cum se vede din documentul dela Petru Rareş, din 7036 (1528) Martie 15, adus mai sus. Satul era şi în veacul al XIV-lea.— Urzâcenii din 1440 se numeşte azi Urzici, la răsărit de Ţuţcani, în comuna Bahna, judeţul Roman[5]. Satul este pomenit în uricul lui Stefan cel Mare, din 6999 (1491) Ianuarie 16[2], când se spune că Mara, fiica Neagăi, nepoata lui Ion Ţutcu vinde satul lui Miclăuş şi lui Iancu, fiii lui Dancovici, ѿт ѹрика ѹнка ен ιѡна цѹтка, що имала ѡни ѿт дѣда нашего ѿт алеѯандра воеводи, едно село на имѣ ѹрьзичѣнїи. Hotarul satului este arătat în general astfel: „dela capătul câmpului, din drum, de acolea pe marginea dumbrăvii, în sus la drumul cel vechiu, de acolea pe drumul cel vechiu până la Troian, în marginea dumbrăvii dela Broşteani[6], de acolea din marginea dumbrăvii până în hotarul Arămeştilor[7], de acolea peste

1 Frunzescu, Dicţionar topografic p. 496-497. In Dicţ. statistic al României 2 p. 798 satele se numesc Tuţcanii din deal şi vale, din com. Bahna, jud. Roman. In Harta stat. major, planşa Buhuş, Tuşcanii din deal şi vale.

2 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 448-450.

3 Ibid. 2 p. 93-95.

4 Un sat Ţuţcani este şi în jud. Covurluiu, Dicţ. statistic al României 1 p. 250, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 496, Dicţ. geogr. al jud. Covurluiu p. 157-160. Aici şi legenda că satul s'ar numi după un Ţuţcu, aprod al lui Ştefan cel Mare.

5 Dicţ. statistic al României 2 p. 798, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 503.

6 Este satul Broşteni, din com. Bahna, jud. Roman, alături cu satul Urzici, Dicţ. statistic al României, 2 p. 798, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 69. Harta stat. major, planşa Buhuş. Cum ne arată documentul dela Petru Rareş, adus mai sus, din 7036 (1528) Martie 15, satul îşi are numele dela un Giurgiu Broască.

7 Sânt două sate, Arămeştii boereşti şi răzeşi, în com. Bahna, jud. Roman, alături cu celelalte de care a fost vorba în document, Dicţ. statistic al României 2 p. 798, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 9, Harta stat. major,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

pădure şi peste pârău în Ripă, de acolea pe sub deal în Jidovină, de acolea mai sus de mănăstire prin bucovină şi Pârăul rău [1], apoi peste Pârăul rău înapoi la capătul câmpului, unde iese drumul din pădure". Prin uricul din 7005 (1497) Ianuarie 3, de care a fost vorba mai sus, satul Urzicenii trece din stăpânirea fiilor lui Dancovici în stăpânirea popei Ivan Aramă [2]. Satul e mai vechiu decât Alexandru cel Bun, când l-a stăpânit Ion Ţutcu. Era şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un străvechiu Urzică [3]. — Bahna este în comuna cu acelaşi nume, judeţul Roman, lângă Urzici [4]. Este pomenit şi în documentul lui Alexandru Lăpuşneanu, din 7062 (1554) Fevruarie 28, adus mai sus, când se afla tot în stăpânirea neamului lui Ţudcu. Satul era cred şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela starea locului. Cp. bahnă [5]. — Poenile de care e vorba în uricul din 1440 au lăsat numele în dealul Poiana mare de lângă Ţuţcanii din vale şi Poiana Bahnei, de lângă Bahna [6]. Aceste poene sânt pomenite şi în documentul lui Petru Rareş, din 7036 (1528) Martie 15, de care a fost vorba. — Săcătura este cred totuna cu satul Ruptura, din comuna Cârligi, judeţul Roman, şi aproape de Bahna [7]. Satul e numit de altfel *Ruptura*, în documentul lui Alexandru Lăpuşneanu, din 7062 (1554) Fevruarie 28, de care a fost vorba. Cuvântul secătură şi ruptură, ca termen vechiu, are acelaş înţeles [8], tăietură în pădure, curătură. — Runcul cel mari s'a

---

planşa Icuşeşti. cp. pentru nume uricul din 7005 (1497) Ianuarie 3, de care a fost vorba.

1 Aşa se numeşte şi azi, Pârâul rău, pe teritorul satului Urzici, iar pe teritorul satului Arămeşti, Pârăul turbat, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 450, Hărţile stat. major, planşele Buhuş şi Icuseşti.

2 Neamul era vechiu în aceste părţi, stăpân în satul vecin Arămeştii, pomenit în uricul din 6999 (1491) Ianuarie 16.

3 Cp. satele Urziceni, Urziceşti, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 503.

4 Dicţ. statistic al României 2 p. 798, Frunzescu, *Dicţionar topografic* p. 18. Harta stat. major, cit.

5 Cp. satele Bahna din jud. Bacău şi Neamţ, Dicţ. statistic al României, 1 p. 88, 2 p. 644. Asemenea în jud. Vasluiu şi Putna, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 18. Pentru trecut cp. uricul din 6939 (1431) Aprilie 30, vezi mai sus 1 p. 315, rândul 6, p. 316. Asemenea uricul din 6944 (1436) Dechemvrie 7, ibid. p. 498, rândul 8, p. 500-501. Asemenea în 6947 (1439) Iulie 2, ibid. 2 p. 41, rândul 23, p. 45. Asemenea într'un uric din 6976 (1468) Fevruarie 5: бъхнѣнии къ оустъ бахна, în jud. Neamţ, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 125-126. Asemenea în 6996 (1488) Octomvrie 15: до оустїє бахни, tot în jud. Neamţ, ibid. p. 356, 358.

6 Harta stat. major, planşa Buhuş.

7 Harta stat. major. cit. Dicţ. statistic al României 2 p. 798.

8 Cp. I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 26, 63, 608. Cp. satul Ruptura pe Berheciu, în 6999 (1491) Octomvrie 15, ibid. 1 p. 487. Cp. săcătură, ibid. 2 p. 609, Cp. съкътꙋра лꙋи боукꙋр, în 6999 (1491) Octomvrie 26, ibid. 1 p. 488.

păstrat în satul Runcu şi Pârăul Runcului, din apropiere de Bahna şi Ruptura[1]. E pomenit şi în documentul din 7036 (1528) Martie 15, de care a fost vorba[2].

Despre neamul boerului Ţudcu vorbesc documentele aduse mai sus.

23.

1440 Septemvrie 29.

Ilie şi Ştefan Voevozi pentru satul Hriţcova.

Cartea lui Ilie şi Ştefan Voevozi dată pentru satul Hriţcova.

Regestul acesta e pomenit într'o hotarnică a satului Cerlina mare, făcută de Gheorghe pârcălabul Hotinului, în anul 1677 Octomvrie 20. Il dau după L. T. Boga, Doc. Basarabene 4 (1929) Chişinău p. 7. In regest Boga pune „satul Hriţcova sau Cerlina mare“, care, chiar dacă va fi fiind în hotarnica din 1677, nu putea să fie în originalul din 1440.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Este vorba, cum se vede, de satul Cerlina mare, din volostea Noua Suliţă, judeţul Hotin, aşezat în valea Cerlina, aproape de Coteleu[3].

Din nefericire, regestul cu totul defectuos nu dă nici o lămurire cu privire la stăpânul satului[4].

---

1 Harta stat. major, cit. Satul nu e trecut nici în Dicţ. statistic al României, nici în Frunzescu, Dicţionar topografic.

2 Cp. G. Popovici, Runc, în Conv. Lit. 25 (1891) p. 705. Satele cu acest nume, în Moldova, nu sânt dese. Se găseşte în jud. Vasluiu, Dicţ. statistic al României 2 p. 992. Asemenea în jud. Neamţ, munte în jud. Bacău, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 412. Pentru trecut cp. 6999 (1491) Octomvrie 15, la Vasluiu, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 484. Apoi до ѡврхшіа потѡка рѹнкѹлѹи, în Bucovina de azi, în 6981 (1473) Septemvrie 13, ibid. p. 183, 185. Asemenea o poiană Runcul, la Bacău, în 7005 (1497) Martie 15, ibid. 2 p. 114. In 6998 (1490) Martie 15: до рѹнкѹ беркѣзев, în Bucovina, ibid. 1 p. 420, acelaş în 7010 (1502) Noemvrie 17, ibid. 2 p. 210. Asemenea до рѹнка возіѡва în braniştea Mănăstirii Tazlăului, în 6999 (1491) Octomvrie 15, ibid. 1 p. 473, etc.

3 Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 53, Harta Basarabiei, de Nour. Aici şi o vale şi un pârău. Un sat Cerlina este în volostea Văscăuţi, din jud. Soroca, ibid.

4 Un sat Hriţcani, în jud. Botoşani, e pomenit în hotarnica Mândreştilor, într'un document din 7000 (1492) Fevruarie 17, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 494-495, Dicţ. statistic al României 1 p. 112.

24.

Vasluiu. 1440 Noemvrie 12.

Ilie şi Ştefan Voevozi întăresc lui Dragomir satul Călieneşti, pe Cobâle, şi Ciritieanii, cumpărat dela Ciumuleasa din Cobâle.

„Suret de pe ispisoc vechiu pe sârbie dela Ilie şi dela fratele mării sale, Ştefan Voevod, domni Ţării Moldavii, scris de Hristodul în Vaslui, la leat 6948 Noembre 12.

Inştiinţare facem printraciasta carte a noastră tuturor cui vor căuta pre dânsa ori cetindu-să o vor auzi-o, că iată aciasta adivărată fimeae Ciumuleasa din Cobâle au venit înaintea Domniilor noastre şi înaintea boiarilor noştri, de a ei bună voe, şi a vândut ocina sa, din uricul său, un sat pe Cobâle, anume Ciritieanii, slugii noastre lui Dragomir, drept 35 zloţi. Noi văzând a lor bună voinţă, aşijderea îi dăm lui după vânzarea ei şi încă îi mai întărim slugei noastre lui Dragomir satul lui pe Cobâle, anume Călieneştii, unde îi iaste casa lui, toate aceale să-i fie lui uric cu tot venitul, lui şi feciorilor lor şi fraţilor lui, nepoţilor, strănepoţilor şi preastrănepoţilor şi la tot neamul lui, cine îi va fi mai aproape, nestrămutate niciodănăoară, în veaci.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar hotarul Călieneştilor să fie în toate hotarăle lui ceale vechi, pe unde din veci s'au apucat. Iar hotarul Ceritienilor, ce şi l-au cumpărat dela Ciumulească, începând din capul iazului heleşteului, preste câmpu la stâlpu, iar dela stâlpu preste câmpu la stejarul cel mare, iar dela stejar dealul prin dumbravă la codru, iar dela codru la vârvul hlabnicului, apoi iarăşi dealul pâr la acelaşi hăleşteu. Acesta iaste tot hotarul acelui sat, ce şi l-au cumpărat dela Ciumulească.

Drept aceaia nime să nu aibă a-l ceri pre acel sat dela Dragomir, nici odănăoară, căci că el şi l-au cumpărat pre banii lui.

Şi spre aceasta iaste credinţa Domniilor noastre, mai sus numite Iliia şi Ştefan Voevod, şi credinţa tuturor boiarilor noştri ai Moldaviei a mari şi a mici.

Şi spre mai mare tărie şi întăritură tuturor acelor de mai sus scrise, poruncit-am credinciosului nostru, dumnialui Sâmion logofăt, să scrie şi pecetea noastră să o lege cătră aciastă carte a noastră".

Din limba sârbească s-au tălmăcit pre limba moldovenească de Constantin pitar în Eşi, la 1810 Iulie în 10 zile, Ion Talmaciu postelnic.

Suretul acesta îl dau după o copie la Ghibănescu, Condica de documente nr. 42 p. 339, d. E publicat în Ghib. Sur. 18 p. 41-42.

Satele se pot identifica. Ciritienii erau în apropiere de Căutişeni, la judeţul Romanului. Satul e pomenit şi într'un uric dela Ştefan Vodă, din 6999 (1491) Ianuarie 17[1]. In acesta, Dragole, fiica lui Dragomir dela Cobâle — cumpărătorul din 1440 — vinde din uricul tatălui ei, Dragomir, un sat, anume Ceretieani la Cobâle, fraţilor Petru şi Ion, drept 133 zloţi tătăreşti. Satul îi era de cumpărătură lui Dragomir dela Măruşca, femeea lui Ciumalevici dela Cobâle[2]. Aici şi hotarnica satului Ceretieani, întocmai ca în 1440, pe care o dau mai la vale în textul slavon, tocmai pentru că lipseşte originalul documentului din 1440: хотарь . . . . . почеиши ѡт конец ıаза ставова и черес поле на столпъ, ѡт тоа҇ черес поле на великом дѹбѹ, а ѡт дѹба дилом черес добровѹ до бѹковинѹ, ѡт бѹковинѹ на верхъ хамбиикѡм, да ѡпѧт дилѡм до тогож(е) став҇. то ест вес хотарь. Satul este pomenit de multe ori în documente de mai târziu. Aşa îl aflăm într'o hotarnică a Bogdăneştilor[3], dela Iancu Voevod, din 7089 (1581) Mai[4]. Este pomenit aproape de

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 456-457.

2 Ibid. драголе дочка драгомира ѡт кобъле . . . . ѿт ѹрика ѡтца еи драгомира едино село на имѣ черетїани ѹ кобъле . . . . . що же бил кѹпил тое село ѡтець еи драгомир ѡт мърѹшка ѡт жени чюмалевича ѡт кобъле.

3 Sânt satele Bogdăneşti din com. Prăjeşti, jud. Bacău, aproape de Sireti, Dicţ. statistic al României, 1 p. 84, Harta stat. major, planşa Bacău, 1 : 100000. Ele sânt aproape de Călineşti şi Căutişeni. In apropiere e şi satul Bogdana, în com. Şerbeşti, jud. Bacău, Dicţ. statistic cit. p. 62. Harta stat. major, cit. Alt sat Bogdana, în com. Bogdana, jud. Bacău, şi Bogdăneşti, com. Bogdăneşti, sânt departe, Dicţ. stat. cit. 1 p. 88, Harta stat. major, planşa Târgul-Ocna, 1 : 100000, Răcăciuni, 1 : 100000.

4 Ghibănescu, Condica de documente originale nr. 9, fila 15. E vorba de satul Bogdăneşti, dela ţinutul Romanului, la apa Siretiului, din uric de la bătrânul Alexandru Vodă. E vorba şi de satul Săcuienii, la Movilă. Hotarul Bogdăneştilor începe „din gios dispre soare răsare . . . din hotarul Ciumăleştilor, unde să chiamă Drogii, în mijloc(ul) câmpului şi merge spre miază noapte alăture cu un drum vechiu, pe un căminu, pâră unde intră acel căminu în dumbrav(ă), în prăvalul dialului, dinspre soare răsare, unde s'au pus şi boor într'un stejar şi de acole drept în sus pe cămin . . . . trece peste o zepodie şi apucă drept dâlma dealu(lui) şi nu merge mult şi să lasă la vale spre soare răsare ş'apucă coasta dialu(lui) pe din vale de drumul ce merge la Căutişeni, alăture cu hotarul Cer(i)tioanii, pâră la un lacu mare ce să chiamă lacul cu răchiţile şi de acole apucă la vale spre soare apune pe cursura pârăului Ursolii, pâră la un piscu unde să întâlneşte cu hotar(ul) Prăjeştilor . . . . alăture cu hotarul Prăjeştilor, pâră într'o zepodie ce face la vale spre Siret şi merge pe divale de zepodiia, pe un cămin, pâră la un mal, unde au înblat Siret(ul) vechiu, ce să chiamă Perişor . . . . drept în cotul Siretiului, ce să chiamă cotul Dumoii . . . . pe un drum săpat . . . . alăture

Bogdăneşti şi în alte documente, din 7139 (1631) Aprilie 23[1], circa 1632[2], 7138 (1630) Mai 10[3], în 7142 (1634)[4], în 7175 (1666) Septemvrie 15[5]. Satul Ceretiani era în apropiere de satul „la Movilă“, pe Cobâle, — poate totuna cu Săcuenii, din documentul din 7089 (1581) Mai — pomenit în 6942 (1434)[6] şi în 7002 (1494) Martie 11[7] şi alături cu Cârneştii, pomenit într'un uric din 7002 (1494) Martie 11: село на кобѫлех на плъ крънещїн[8]. Şi în hotarnica acestui sat se pomeneşte heleşteul Cârnului şi Hlăbnicelul. Satul a fost al lui Ciumalevici, care l-a stăpânit sub Alexandru cel Bun, şi apoi a rămas soţiei lui Ciumalevici[9], Ciumuleasa[10]. Ciumalevici este fiul unui Ciumală străvechiu. Satul Ciritieani era şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un străvechiu Ciritiean, nume în legătură cu ciritel, pl. ciritei, un copăcel[11]. — Satul Călieneştii de pe Cobâle este Călineştii, în aceiaşi regiune, comuna Negri, judeţul Roman, pe Sireti[12]. Este foarte vechiu. Era

---

cu hotar(ul) Roşcirilor, pe un cămin, unde sânt şi nişte vezunii ....“. Cp. Ursoaia şi pârâul Ursoaei, Harta stat. major, planşa Icuşeşti.

1 Ghib. Sur. 2 p. 120: чєрѫтѫшанє.

2 Ibid. p. 125.

3 Ibid. p. 129.

4 Ghib. Sur. 3 p. 178.

5 Ghib. Sur. 4 p. 44.

6 Vezi mai sus 1 p. 399-400.

7 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 36-37.

8 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 34-36. Acesta îşi are numele dela Mihul Cârnul, ce a avut uric dela Ilieaş şi Ştefan Voevozi, „când au fost în pace“.

9 Cp. satul Ciumaşi, din jud. Bacău, nu prea departe de Ciritieani şi Călieneşti, din uricul din 1440, Dicţ. statistic al României 1 p. 66, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 120, Harta stat. major, planşa Bacăul, 1: 100000. Acesta e acelaş cu Ciumăleştii, din 7141 (1633) Martie 11, Ghib. Sur. 2 p. 97 şi din 7089 (1581) Mai, de care a fost vorba. Cp. Ciumalu, deal, pădure, pârău, în jud. Fălticeni (fost Suceava), Marele dicţ. geogr. al Rom. 2 p. 450, Frunzescu, cit., I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 456. Un sat Ciumuleşti se află în acelaş jud., Marele dicţ. geogr. cit. 1 p. 90. Acesta este pomenit între satele lui Mihail logofătul, în uricele din 6953 (1445) Fevruarie 18, Ulianiţchi, Materialî p. 65-66, Uricarul 11 p. 57, şi în 6961 (1453) Iunie 20, Ulianiţchi, Materialî p. 81-82, Uricarul 11 p. 76-78.

10 *Pentru astfel de formaţii, vezi mai sus* 1 p. 397.

11 Saţe cu acest nume, avem Ciriteii, din com. Gârcina, jud. Neamţ, Dicţ. statistic al României 2 p. 644, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 119. In trecut, un sat Ceretiani, prin Câmpul lui Dragoş, este pomenit într'un uric din 6963 (1455) August 20, Buletinul Ion Neculce, fasc. 7 (1929) p. 172-174, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 113. Cp. чєрєтїи, într'un uric din 6908 (1400) August 4, vezi mai sus 1 p. 41, rândul 5. Asemenea în 6917 (1409) Ianuarie 28, ibid. p. 65, rândul 2.

12 Dicţ. statistic al României 2 p. 792, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 88, Harta stat. major, planşa Icuşeşti.

şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un Călian sau Călin[1].— Satele erau la Cobâle[2].

Pe Dragomir l-am întâlnit pomenit şi în uricul 6999 (1491) Ianuarie 17, de care a fost vorba mai sus.

Hlabnicul ca înţeles este obscur[3].

25.

Vasluiu. 1440 Noemvrie 25.

Stefan Voevod întăreşte Mănăstirii Neamţului pe fiecare an 2 măji de peşte şi 2 bărbânţe de icre.

† мл(с)тїю бжїею азъ ра(б) владыкы моего їсу христа їwанъ стефанъ воевода и господинъ молдовлахїискои земли благопроизволи господство ми благымъ нашимъ произволенїемъ и чистымъ и свѣтлымъ срьдцемъ и съ всеѫ нашеѫ волеѫ и w(т) бога помощїѫ, ꙗко да оутвърдимъ и оукрѣпимъ монастиръ w(т) нѣмца, ꙗко да е(ст) въ задшїе свѧтопочившаго ми wтцѣ и за дшꙋ и и за здоровїю господства ми. сего радї желанїемъ въжделѣхомъ и любовїѫ христовоѫ распали(х) сѧ и wбѣщава(х) сѧ томꙋ прѣдреченномꙋ монастирю w(т) нѣмца, еже е(ст) храмъ възнесенїа господа бога и спаса нашего їсу христа, ꙗко да иматъ w(т) господство ми на каждо лѣто по в. мажи риба и по в. бербеницѣ икра. тое да е(ст) имъ въ оурикъ непорꙋшено николиже на вѣкы. а на то е(ст) вѣра вышеписаннаго ми господства стефана воеводы[4] и вѣра всѣхъ боꙗръ нашихъ великыхже и малы(х). а на болшїи крѣпостъ томꙋ въсемꙋ вышеписанномꙋ велѣли есми нашемꙋ вѣрномꙋ михаилови граматикꙋ писати и нашꙋ печатъ привѣсити к семꙋ нашемꙋ листꙋ. оу васлꙋи в лѣто ѕ҃ц҃мͨи мсца ное. ке.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Pentru satele cu acest nume, în Moldova, vezi mai sus 1 p. 252, ibid. p. 248, rândul 22, într'un uric din 6937 (1429) Fevruarie 10. Cp. pentru Caliian uricul din 6988 (1480) August 29: wт ивашко и wт юрїи сынове кълиꙗнови wт белоградѣ. Asemenea într'un uric din 7025 (1517) Ianuarie 17, N. Iorga, Stud. şi Doc. 5 p. 550: Taţea . . . . оуноука калїана.

2 Cp. uricul din 6922 (1414) August 2, vezi mai sus 1 p. 103, rândul 12, p. 105-106. Aici mai multe locuri, unde se vorbeşte despre mai multe Cobâle.

3 Cp. I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 605, 609. In afară de locurile aduse mai sus, unde apare cuvântul, cp. uricul din 7007 (1499) Noemvrie 26, ibid. 2 p. 163. Aici găsim un Hlabnic, pe la Cuţitna, din jud. Vasluiu.

4 Sau воеводи.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Eu robul stăpânului meu Isus Hristos, Ioan Stefan Voevod şi Domnul Ţării Moldovlahiei, a binevoit Domnia mea cu a noastră bună voire şi cu inimă curată şi luminată şi cu toată voia noastră şi cu ajutor dela Dumnezeu, ca să întărim şi înputernicim mănăstirea dela Neamţ, ca să fie pentru pomenirea sfântrăposatului părintelui meu şi pentru pomenirea şi sănătatea Domniei mele. Pentru aceasta, am fost cuprins de dorinţă şi m'am aprins de iubirea lui Hristos şi am făgăduit acestei mănăstiri, ce s'a zis mai înainte, dela Neamţ, al cărei hram este Inălţarea Domnului Dumnezeu şi a Mântuitorului nostru Isus Hristos, ca să aibă dela Domnia mea, în fiecare an, câte 2 măji de peşte şi 2 bărbânţe de icre. Aceasta să le fie uric, nestricat niciodată, în veci.

Iar la aceasta este credinţa mai sus scrisului, Domniei mele, Stefan Voevod şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici.

Iar pentru mai mare tărie acestei toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru, Mihail gramaticul, să scrie şi să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

In Vaslui, în anul 6948 luna Noemvrie 25.

Pergament cu pecetea pierdută la Arhiv. Stat. Bucureşti, depuneri particulare. Verso, cu unciale : за рыбы (pentru peşte).

Dania de mai sus face parte din multele privilegii cu care Domnii cei vechi au întărit Mănăstirea Neamţului. Ca să nu amintesc decât câteva, cp. uricul din 6915 (1407) Ianuarie 7[1], 6917 (1409) Noemvrie 7[2], 6930 (1422) Martie 12[3], 6935 (1427) Septemvrie 14[4], 6936 (1428) Dechemvrie 4[5], 6937 (1429) August 31[6], Septemvrie 1[7], 6944 (1436) Noemvrie 30[8], 6945 (1437) Martie 12[9], în 6954 (1446) Fevruarie 19[10], în Martie 11[11], în

1 Vezi mai sus 1 p. 52-55.
2 Ibid. p. 71-72.
3 Ibid. p. 147-149.
4 Ibid. p. 190-193.
5 Ibid. p. 228-230.
6 Ibid. p. 285-286.
7 Ibid. p. 286-290.
8 Ibid. p. 494-497.
9 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare, Arhiva soc. şt. şi lit. Iaşi, 23 (1912) p. 334.
10 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
11 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, pachet 21, nr. 4.

6954 (1446) Iunie 6[1], Iulie 20[2], în 6955 (1447) August 22[3], Septemvrie 15[4], în 6958 (1450) Ianuarie 23[5], în 6959 (1451) Iulie 31[6], în 6960 (1452) Septemvrie 7[7], în 6961 (1453) Ianuarie 22[8], Iulie 20[9], în 6962 (1454) Ianuarie 1[10], în Dechemvrie 8[11], în 6963 (1455) Fevruarie 3[12], Fevruarie 8[13], Mai 12[14], în 6963 (1455) Dechemvrie 12[15], Dechemvrie 20[16], în 6964 (1456) Martie 1[17], în 6966 (1458) Fevruarie 13[18], 6971 (1463) Iulie 13[19], 6978 (1470) Aprilie 1[20], Mai 7[21], în 6990 (1482) Mai 9[22], în 6995 (1487) Noemvrie 1[23], 7008 (1500) Martie 17[24], 7009 (1501) Iunie 27[25], 7011 (1503) Septemvrie 30[26]. Deci 37 de privilegii până la moartea lui Ştefan cel Mare. Unele din ele vorbesc de danii dela Petru Muşat, dela sfârşitul veacului al XIV-lea. Mănăstirea s'a bucurat de deosebita atenţie a tuturor Domnilor. Aici, probabil, a fost înmormântat Petru Muşat[27] şi Ştefan, fiul lui Alexandru cel Bun, cel ce, după ce orbise pe fratele său Ilie, a fost ucis de fiul acestuia,

---

1 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare, Arhiva soc. şt. şi lit. Iaşi, 23 (1912) p. 336.
2 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, pachet 21, nr. 5.
3 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, pachet 21, nr. 6, I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 38, St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 221.
4 Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 63 fila 247v.
5 V. A. Urechia, în Anal. Acad. Rom. seria 2-a, tom. 9 (1887), secţ. ist. p. 146, N. Iorga, Stud. şi Doc. 11. p. 47.
6 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
7 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
8 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
9 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
10 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare, Radu Rosetti, Bohotin, p. 2.
11 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, pachet 21, nr. 7.
12 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
13 Acad. Rom. XXX/87, Ghib. Sur. 18 p. 63.
14 Radu Rosetti, Pământul p. 138, după Acad. Rom. XXXIII/87.
15 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
16 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
17 Acad. Rom. ms 4606, Arhiva soc. şt. şi lit. Iaşi 21 (1910) p. 344-345, Ghib. Sur. 18 p. 67-68.
18 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 6-7.
19 Ibid. p. 75-77.
20 Ibid. p. 143-144 şi altul ibid. p. 144-147.
21 Ibid. p. 147-149.
22 Ibid. p. 263-265.
23 Ibid. p. 311-314.
24 Ibid. 2 p. 169-172.
25 Ibid. 2 p. 182.
26 Ibid. 2 p. 232-238.
27 N. Iorga, în Buletinul comisiunei monumentelor istorice 3 (1910) p. 103, şi acelaş în Contribuţii la Ist. bis. noastre, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 34 (1912) secţ. ist. p. 453. Acelaş, Istoria Românilor în chipuri şi icoane, Craiova, 1921, p. 17.

Roman Voevod. Peatra de pe mormântul lui Ştefan Voevod se mai păstrează[1]. Despre moartea şi îngroparea lui aici vorbeşte o însemnare într'un manuscris din mănăstire, scris de Gavriil, în 6951 (1443)[2].

Maja este o măsură[3]. Bârbânţa este un vas, putinică[4]. E cuvântul unguresc berbencze.

Foarte interesant este faptul că uricul este dat numai de Stefan Voevod, din Vasluiu, după cum am văzut altele mai sus, de ex. cel din 6947 (1439) Septemvrie 13, dat din Gura Cracăului, numai de Ilie Voevod[5]. Asemenea de Ilie Voevod sânt date cel din 6948 (1440) August 3[6] şi August 6[7], şi cel din 6949 (1441) Aprilie 23[8]. Lucrul s'ar explica prin lupta între Ilie şi Stefan. Pentru aceasta vorbesc şi documentele externe, din acest timp, adresate lui Vladislav, regele Poloniei. Cel din 6947 (1439) Septemvrie 8 e adresat din Suceava, numai de Ilie Voevod,[9] cel din 6947 (1439) Septemvrie 25, e adresat din Bârlad, numai de Stefan Vodă[10]. Interesant e că Ilie era în Ţara de sus, Suceava şi Gura Cracăului, Stefan în Ţara de jos, în Vasluiu şi Bârlad. O înţelegere aparentă se va restabili între dânşii în a doua jumătate a anului *1441 şi până pe la începutul* lui Septemvrie 1442, când, se pare, Stefan a devenit singur Domn, orbind pe fratele său, Ilie. Pentru lupta aceasta cp. documentele externe din 1442 ale lui Ilie Voevod, Hurm. Doc. 1^2 p. 685 şi din 6950 (1442) Fevruarie 9,

1 N. Iorga, Contribuţii cit. p. 457, Iaţimirski, Slavianskiia i rusk. rukopisi Rumînskih bibliotek, Sanktpeterburg, 1905, p. 602.

2 Iaţimirski, cit. p. 715: в лѣ(т) ѕ҃ц҃не м(с)ца ію҃лїа въ гї днь ѿ(т)сѣчеся глава стефана воеводѫ г(с)п(д)рѣ земля мо(л)да(в)скыѫ, сна александра воеводѫ ѿ(т) романа воеводѫ сна илїѫ воеводѫ и погребе(н) бы(ст) въ нѣмецкомь мона(с)тирю тогожде м(с)ца іоулїа въ ѕі днь (în anul 6955-1447-luna Iulie în 13 zile, s'a tăiat capul lui Stefan Voevod, Domnul Ţării Moldovei, fiul lui Alexandru Voevod, de către Roman Voevod, fiul lui Ilie Voevod şi a fost înmormântat în Mănăstirea Neamţului, în aceiaşi lună Iulie în 16 zile). N. Iorga, Istoria Românilor în chipuri şi icoane, Craiova 1921, p. 17-18.

3 I. Nistor, *Handel und Wandel im der Moldau bis zum Ende des 16 Iahrhunderts*, Czernowitz, 1912 p. 150-151, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 599.

4 Cp. I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 9, 105, 107. Cp. viersurile populare: „Când ai ce, *nu-i în ce, când îi brânză, nu-i bărbânţă*". In Moldova azi bărbânţa e o putinică, pentru ţinut brânza.

5 Vezi mai sus 2 p. 59-61.

6 Ibid. p. 64.

7 Ibid. p. 65-67.

8 I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 35.

9 Hurm. Doc. 1^2 p. 873.

10 Ibid. p. 874-875.

Acty zapad. Ross. 1 nr. 40 p. 53, şi răspunsul lui Cazimir către Ilie Voevod, din 6950 (1442) Iulie 8, Acad. Rom. ms. 126, dăruit de I. Bogdan.

26.

Suceava. 1441 Aprilie 23.

Ilie Voevod întăreşte mănăstirei din Poiană patru sălaşe de ţigani

† мл(с)тию бжїею мы илїа воевода господарь земли молдакской чини(м) знаменито сѣмь листо(м) нашимь вьсѣмь кто на нь оузри(т) или его оуслыши(т) чтоучи, аже произволило е(ст) г(с)вcovми добримь своимь помысломь и оучинили[1] есми за дша родителеи наши(х) и за здоровїе нашеи и за здоровїе дѣтеи наши(х) и дали есми и потвердили есми привилїе ѡ(т) нашего родителѣ нашемоу манастирю храмоу стомоу николы ѡ(т) полѣнѣ четири челѣ(д) циганскыи, на имѣ славь хорловѣ(н) с челѣдею и никола с челѣдею и кьлима(н) с челѣдею и бызыла с челѣдею. тое що би биль нашемоу манастирю стомоу николы оури(к) сь вьсѣмь доходомь, непороушено николиже на вѣкы вѣчныа. а на то е(ст) вѣра вышеписанаго г(с)вomи илїи воеводы и вѣра вьзлюбленаго сна г(с)вами романа воеводѣ и вѣра вьсѣ(х) дѣтеи наши(х) и вѣра боıарь наши(х), вѣра пана хѹдича дворника, вѣра пана[2] дѹмы нѣмецкого, вѣра пана лазора, вѣра пана станчѹла постелника, вѣра пана белоша чашника и вѣра вьсѣ(х) боıарь наши(х) молдавскы(х) и великыхь и малы(х). а на болше потвьржение томѹ вьсемоу вышеписаномоу велѣли есми нашемоу вѣрномоу болѣриноу паноу кости логодетоу писати и печа(т) нашь привѣсити к семѹ листѹ нашемѹ. пи(с) крьстѣ оу сочавѣ влѣ(т) ѕцмѳ м(с)ца апрїлиа кг.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ilie Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a binevoit Domnia mea cu al său bun gând şi am făcut pentru sufletul părinţilor noştri şi pentru sănătatea noastră şi pentru sănătatea copiilor noştri şi am dat şi am întărit privilegiul dela părintele nostru mănăstirii, hramului Sfântului Nicolai din Poiană, patru salaşe de

---

1 оучинили din оучинилы.

2 Originalul are numai па.

ţigani, anume Slav Hârlăuanul cu familia şi Nicola cu familia şi Căliman cu familia şi Bâzâlă cu familia. Aceasta să fie mănăstirii noastre, Sfântului Nicolae, uric cu tot venitul, nestricat niciodată, în vecii vecilor.

Iar la aceasta este credinţa mai sus scrisului Domniei mele, Ilie Voevod, şi credinţa iubitului fiu al Domniei mele, Roman Voevod, şi credinţa tuturor copiilor noştri şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Hudici vornicul, credinţa panului Duma Nemţanul, credinţa panului Lazor, credinţa panului Stanciul postelnic, credinţa panului Beloş ceaşnic şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni şi mari şi mici.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru boer, panului Costea logofătul, să scrie şi să lege pecetea către această carte a noastră.

A scris Crâstea, în Suceava, în anul 6949 luna Aprilie 23.

Pergamentul, cu pecetea cea mijlocie atârnată, la Arhiv. Stat. Bucureşti. Pergamentul foarte bine păstrat. Pecetea nu se poate citi, decât: печать . . . O planşă în I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 35. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Documentul face parte din privilegiile, cu cari Domnii au întărit Mănăstirea Pobrata, din Poiană. Enumerând pe cele mai vechi, avem întâi pe cel din 6906 (1398) Iulie 2[1], apoi, cel din 6912 (1404) Iulie 20[2], 6917 (1409) Aprilie 18[3], 6942 (1434) Iunie 26[4], 6945 (1437) Octomvrie 5[5], în 6947 (1439) Mai 10[6], în 6951 (1443) Mai 1[7], Mai 7[8], Noemvrie 29[9], în 6952 (1444) Aprilie 26[10], în 6956 (1448) Aprilie 5[11], Octomvrie 5[12], 6957 (1449) Aprilie 8[13], Iunie 27[14], în 6960 (1452) Aprilie 8[15], în 6961 (1453) Ia-

1 Vezi mai sus 1 p. 16-19.
2 Ibid. p. 49-51.
3 Ibid. p. 69-71.
4 Ibid. p. 392-393.
5 Ibid. p. 533-535.
6 Ibid. 2 p. 39-41.
7 Arhiv. Stat. Bucureşti.
8 Hasd. Arh. Ist. 1¹ p. 123.
9 Arhiv. Stat. Bucureşti, Condica Asachi 1 (nr. 261 bis/540), Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 65 fila 37r., ibid. Condica K, nr. 325, fila 22r.
10 Hasd. Arh. Ist. 1¹ p. 123.
11 Hasd. Arh. Ist. 1¹ p. 153.
12 Hasd. Arh. Ist. 1¹ p. 113.
13 Arhiv. Stat. Bucureşti.
14 Arhiv. Stat. Bucureşti.
15 Arhiv. Stat. Bucureşti, Hasd. Arh. Ist. 1¹ p. 101-102.

nuarie 26[1], Aprilie 3[2]. Asemenea şi sub Ştefan cel Mare, care o întăreşte cu documentele din 6966 (1458) Iunie 8[3], 6967 (1459) Fevruarie 16[4], 6974 (1466) Iulie 9[5], 6979 (1471) August 15[6], 6980 (1472) August 19[7] şi în 7008 (1500) Martie 30[8]. A primit 23 de privilegii, până la moartea lui Ştefan cel Mare.

Să se observe numele româneşti ale ţiganilor.

27.

1441 Iulie 7.

Ilieaş şi Ştefan Voevozi întăresc cumpărătura boiarului Ignat stolnicul, a satelor Dobromireşti şi Balosineşti, dela Danciul stolnic şi nepotul său Negrilă.

Suret scos moldoveneşte di pi ispisoc sârbăsc dela Iliiaş Vodă şi dela Ştefan Vodă, din leat 6949 Iulie 7, însă cât s'au putut s'au scos, iar cât nu s'au putut cunoaşte s'au lăsat loc deşert.

Cu mila lui Dumnezeu, Noi Iliiaş Vvod şi fratele Domniei meale, Ştefan Vvod, Domn Pământului Moldaviei, facem înştiinţare cu această scrisoare a noastră tuturor celor ce ar privi pre dânsa sau cetindu-se o vor auzi, adică aceste adivărate slugile noastre, Danciul stolnicul şi nepotul său Negrilă, au venit denaintea noastră şi denaintea boiarilor noştri, de a lor bună voe şi au dat doao sate, Dobromireşti şi Balosineşti dumisale boiariului Ignat stolnic[9]. ‹Pentru aceia noi văzând a lor de bună voe tocmeală, am dat şi dela noi boiarului Ignat stolnic aceste doao sate ce mai sus scrise, Dobromireşti şi Balosineşti›, cu tot venitul, să-i fie lui, copiilor, nepoţilor şi strănepoţilor şi tot neamului lui, neclătit niciodănăoară în veaci.

Iar hotarul acelor sate să fie cu toate hotarăle ceale vechi, pe unde au îmblat din veaci.

Şi la aceasta iaste credinţa Domniei noastre de mai sus

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 42, Hasd. Arh. Ist. 1[1] p. 102.
2 Hasd. Arh. Ist. 1[1] p. 142.
3 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 12-13.
4 Ibid. p. 28-29.
5 Ibid. p. 104-107.
6 Ibid. p. 158-159.
7 Ibid. p. 173-177.
8 Ibid. 2 p. 176-178.
9 In suret: aicia au rămas 2 rânduri nescrise, fiindu şterse.

scrisă, Noi Iliiaş Vvod şi fratele Domniei meale, Ştefan Vvod şi credinţa a tuturor boiarilor noştri a mari şi a mici.

Iar după viiaţa noastră, care va fi Domn pământului nostru al Moldaviei, din fiii noştri sau dintru al nostru neam sau ori pe cine Dumnezeu îl va aleage să fie Domn ţării noastre, ca să nu strice lor această a noastră danie, ci ca să-i dea şi să-i întărească, de vreme că şi noi i-am dat şi i-am întărit, pentru a sa direaptă slujbă.

Iar spre mai mare tărie şi întăritură tuturor celor de mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru logofăt, să scrie şi să spânzure pecetea de această carte a noastră.

S'au scris în . . . . . .

Tălmăcitu-s'au de mine ieromonahul Panvo Bulgariul, la cursul anilor dela Hristos, 1786 Aprilie 18.

Suretul se păstra la Acad. Rom. CXXXIII/81. La Acad. Rom. CVIII/27 era şi pergamentul, cu pecetea stricată, fost în colecţia lui Gr. G. Tocilescu, pe care împrejurările nu mi-au permis să-l copiez. Aici CVIII/29, un alt pergament, cu pecetea căzută, din 6940 (?) Octomvrie, dela Ştefan Voevod, pentru aceleaşi sate. Cp. şi Creşterea colecţiilor Acad. Rom. 1910 p. 263. După suret a fost publicat în Ghib. Sur. 18 p. 49-50. Suretul uricului din 6949 Iulie 7, ca şi cel al ispisocului dela Ştefan Vvod, din 6940, e pomenit într'un rezumat de carte de judecată din 1786 August 2, la Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale, nenumerotată, fila 126 r. Cp. şi Uricariul 6 p. 268, cu data greşită 6946 Iulie 7. Aici e pomenit şi suretul de pe ispisocul lui Ştefan Vodă din 6940. E vorba de moşiile Pătrăşcanii şi Dobromireştii, dela ţinutul Tutovei.

Satul Dobromireşti nu mai este astăzi. El a fost pe pârăul Smilei, în judeţul Tutova, cum se vede din documente de mai târziu şi anume pe lângă satele Pătrăşcani[1], Suseni[2] şi Pleşeni[3], din acest judeţ. In uricul din 6960 (1452) Septemvrie 10, care vorbeşte de satele boerului Ignat, satul Dobromireşti este arătat „peste Mile[4]". El e pomenit de multe ori, în trecut. Aşa în 7062

1 Dicţ. statistic al României 2 p. 970, Harta stat. major, planşa Bârladul, 1 : 100000.

2 Ibid

3 Un sat Pleşeşti, în Tutova, este în altă parte, pe Pereschiv, Dicţ. statistic al României 2 p. 968. Cel din regiunea care ne interesează nu-l găsesc.

4 N. Iorga, Stud. şi Doc. 7 p. 284.

(1554)[1], apoi în 7130 (1622) Aprilie 15: Dobromireştii, din ţinutul Tutovii, pe apa Similii[2]. Asemenea în 7194 (1686) Ianuarie 8[3], în 7264 (1736) Ianuarie 18[4], 7270 (1762) Iunie 28[5], etc. In 1810 este vorba de o schiţă de plan a moşiilor Pleşeni, Pătrăşcani şi Dobromireşti, de pe apa Smilii[6]. Satul era şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele numele dela un străvechiu Dobromir[7]. — Balosineştii au fost în aceleaşi părţi ale Smilei. Din ei nu a mai rămas nici o amintire azi. In documentul din 6960 (1452) Septemvrie 10, de care a fost vorba mai sus, satul este numit: „Balosineştii peste Milişoara“[8]. Satul e pomenit pe Smila, la un loc cu Bicanii, într'un document din 7100 (1592) Martie 16[9], apoi în 7121 (1613) Ianuarie 13[10], în 7142 (1634) Fevruarie 28[11]. Satul era şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un Balosin[12].

Danciul stolnicul nu este destul de bine cunoscut, întrucât nu apare în divan, între stolnicii cunoscuţi ai timpului. Trebuie *poate* de căutat între boerii Danciul, ce apar în această vreme, ca Danciul Julici, din 6929 (1421)[13]. Ca Danciul stolnic apare în 6946 (1438) Martie 5[14] şi numai în acest document. Un Danciul visternic apare în divan, în 6956 (1448) Aprilie 23[15], Iulie 15[16], Iulie 27[17], Septemvrie 3[18], Septemvrie 15[19], Septemvrie 22[20],

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Acad. Rom. CXXXII/104.
2 Acad. Rom. CXXX/108, Creşterea colecţiilor Acad. Rom. 1910 p. 270.
3 Acad. Rom. CXXXIII/47, Creşterea cit. p. 276.
4 Acad. Rom. CXXX/107, Creşterea cit. p. 283.
5 Acad. Rom. CXXX/90, Creşterea cit. p. 283.
6 Creşterea cit. p. 296.
7 Cp. un jude Dragomir, pomenit într'un uric din 7001 (1493) Martie 15. E vorba de satul Hoiseşti, din ţinutul Cârligăturii „unde au fost giude Dobromir“, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 25.
8 Azi Bacani, jud. Tutova, Dicţ. statistic al României 2 p. 970, Harta stat. major, planşa Bârladul, 1 : 100000.
9 I. Bogdan, D. Şt. 1 p, 486.
10 Ghib. Sur. 2 p. 292: село балосинещи и съ мѣст за млин ꙋ смила.
11 Ibid. p. 302: балосинещии и ѡт биканн что на смилон потокꙋ ꙋ власт тꙋтовѧ.
12 Pentru numele Balasin şi satele Balosineşti, din trecut, vezi mai sus 2 p. 49.
13 Vezi mai sus 1 p. 142, rândul 11, p. 94.
14 Ibid. 2 p. 15, rândul 22.
15 Ulianiţchi, Materialî p. 71-72, Uricarul 11 p. 69.
16 Acad. Rom. Peceţi 269, Ghib. Sur. 18 p. 58, şi altul cu aceiaşi dată, Acad. Rom. CXXXIV/45.
17 Acad. Rom. Peceţi 7. I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 39.
18 Acad. Rom. Peceţi 103.
19 Ghib. Sur. 1 p. 277.
20 Ulianiţchi, Materialî p. 70-71, Uricarul 11 p. 68.

Octomvrie 10[1]. Un Danciul pârcălabul apare în 6961 (1453) Iunie 20[2], Septemvrie 7[3], în 6963 (1455) Fevruarie 8[4], Iulie 2[5], August 15[6], August 23[7], August 29[8], Dechemvrie 20[9], 6964 (1456) Fevruarie 18[10], Iunie 8[11], Iunie 29[12]. Nu pot identifica pe Negrilă, nepotul Danciului stolnic. Tot aşa de necunoscut este şi boerul Ignat stolnicul, din 1441. Acesta în 6960 (1452) Septemvrie 10 este postelnic. Ignat stolnicul a avut un alt uric dela Ilie şi Ştefan Voevozi — uric necunoscut azi — după cum se vede dintr'un document din 7090 (1581) Noemvrie 14, dela Iancu Vodă, prin care se dă lui Nanotă, Drăgălinii, Maicăi şi altor fii ai Vişii „nepoţii lui Ihnat stolnic" de supt „Iliia şi fratesău Ştefan Voevod" moşia dela Dobroslăveşti, partea Ignăteştii[13].

28.

Suceava. 1441 Septemvrie 9.

Ilie şi Ştefan Voevozi întăresc lui Caloian satul Rujavinţi, dela Hotin.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

6949 Septemvrie 9. Ilie Voevod Moldovei şi fratele său, Ştefan Voevod, întăresc stăpânirea lui Caloian peste satul Rujavinţii, din Hotin.

Pergamentul, cu pecetea căzută, a aparţinut lui Gr. G. Tocilescu, după moartea căruia a trecut la Acad. Rom. CXXXIV/48, Creşterea colecţiilor Acad. Rom. 1910, p. 263. Nu am reuşit să copiez însuşi originalul, în preajma războiului. Uricul cu data 6949 Septemvrie 29 e pomenit şi într'un izvod cu regeste vechi, în S. Zotta, Arhiva genealogică, Iaşi, 2 (1913) p. 254. Aici şi rezumatul unui document din 1579, prin care o parte a moşiei trece la Du-

1 Ghib. Sur. 5 p. 118.
2 Ulianiţchi, Materialî p. 81-82, Uricarul 11 p. 77.
3 Ulianiţchi, Materialî p. 78-79, Uricarul 11 p. 9, 75.
4 Acad. Rom. XXX/87, Ghib. Sur. 18 p. 64.
5 Ulianiţchi, Materialî p. 84-85, Uricarul 11 p. 11, 80.
6 Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Aici numai Danciul.
7 Acad. Rom. LXXVI/123.
8 Acad. Rom. Peceţi 158. Aici numai Danciul.
9 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare. Aici numai Danciul
10 Acad. Rom. Peceţi 179. Aici numai Danciul.
11 Originalul la D. Ionescu-Dolj, Bucureşti, Conv. Lit. 35 (1901) p. 671.
12 Hurm. 2[1] p. 680.
13 N. Iorga, Stud. şi Doc. 11 p. 257.

mitru Gânscă, prin cumpărătură dela rudele lui „Toader, feciorul Gafii, nepotul lui Alexa, strănepotul Stanei, fetei lui Caloian" şi dela alţi strănepoţi ai acestuia. Un regest cu data 6949 Septemvrie 19, scos dintr'un opis de scrisori, arătat de banul Arghirie Cuza şi ai lui, pentru moşiile din ţinutul Hotinului, e publicat în Ghib. Sur. 18 p. 153: „Ispisoc dela Ilie Vodă şi fratele său, Stefan Voevod, cu care au miluit pre Caloian cu un sat în ţinut Hotinului, anume Rujăvinţii". Nu cred ca în original să fi fost „ţinutul Hotinului", ci „la Hotin" sau „dela, din Hotin". Este poate satul Rujniţa, din volostea Climăuţi, judeţul Soroca, chiar la limita judeţului Hotin[1]. Satul apare în documente şi cu numele de Irjavinţi[2]. Ca Rujavinţi, la Hotin, e pomenit între satele Saftei spătăroaei a răposatului Dumitraşcu Cuza, în 7229 (1721) Fevruarie 15[3]. Asemenea între satele dela ţinutul Hotinului, ale paharnicului Ioniţă Cuza, în 1771 Dechemvrie 5[4]. In parte, a aparţinut, la începutul veacului al XVI-lea, visternicului Toader Cârlig, ai cărui urmaşi coborîtori din neamurile, Cocrişeşti, Băntăşăşti, Cuzăneşti, Boghineşti, Giunculeşti, se judecă pentru moşiile Oncăuţii şi părţi din Cipilinţi şi Rujinţi, dela ţinutul Hotinului, etc.[5]. Satul era şi în veacul al XIV-lea. Numele Rujavinţi să aibă vre-o legătură cu vorba rujă, trandafir sălbatec?

Un Caloianu, stăpân de sat, în Moldova de jos, găsim într'un suret al unui ispisoc din 7037 (1529) Martie 16: „selişte din pustiu la Olteni, între Caloianu şi Naneşti, anume Lungociul"[6].

29.

Circa 1436-1441.

Ilie şi Ştefan Voevod pentru satele Căiniceni şi Pleşăni.

„Un terfelog fără cear(ă), pre Căiniceni şi pre Pleşăni, ot Ilieş i Ştefan Vodă, lt 6940".

---

1 Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 179, Harta Basarabiei, de Nour. Cp. Revista Arhivelor, Bucureşti, 5 (1928-1929) p. 399-401.
2 S. Zotta, cit.
3 Ghib. Sur. 7 p. 270.
4 Ibid. p. 298, 298.
5 Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 8, fila 108-112. Aici se spune că visternicul Toader Cârlig a avut soţie pe o fiică a stolnicului Grigorie Cucoară. Acest Toader Cârlig e totuna cu Toader visternicul, fiul Stanciului pârcălabul? Vezi mai sus 1 p. 436.
6 Ghib. Sur. 9 p. 16.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Regestul de mai sus, cu totul necomplect, se află într'un „izvod de urice şi alte scrisori de moşii a răposatului Miron logf., ce au rămas fiilor săi . . . “ lt. 7222 (1714) Martie 1, N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 151.

Data 6940 se explică prin aceia că uricul original a avut ѕ҃ц҃м҃ şi cifra a patra, a unităţilor, cu totul ştearsă. Data însă trebuie să fie între 6944 (1436) — 6949 (1441), când găsim domnind amândoi fraţii.

Cred că în loc de Căiniceni, neobişnuit în Moldova, trebuie să fi fost Crăiniceni sau Cârniceni. Oricum, satele de mai sus nu figurează între satele lui Miron Costin[1],

Pleşănii trebuie să fie vreunul din satele cu acest nume, Pleşănii sau Pleşăştii[2].

Satele erau cred şi în veacul al XIV-lea.

30.

Suceava. 1442 Fevruarie 24.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ilie şi Stefan Voevozi întăresc schimbul satelor Buciumeani şi jumătate din Goşmăneşti, între fiii lui Stănigă şi boerul Andronic şi fiul său, Costea logofătul.

† ми(с)тїю бжїею мы илїа воево(д) господарь земли мо(л)давскои и бра(т) г(ст)ва ми стефань воеводы чиним знаменито с сим нашим листом усим кто нань узрить или его услышит чтучи, оже тоти истинныи сиве станижины ванча и илѣ пришли прѣ(д) г(с)вомы и по своеи доброи воли и промѣнили свое село, и(х) очиноу, на имѧ бучоумѣни сь наши(м) болѣрином сь паном костею логофетом. а пань косте логофе(т) даль ванчи и или за и(х) очиноу половина гочмьнещи, що была часть его, що сѣ дали емоу по своеи доброи воли андрияшь и чорра. и мы видѣвше доброе и(х) произволенїе, также даем и ѡ(т) на(с) тое село вышеписанное, на имѧ боучумѣни, нашим вѣрным болѣром паноу андроникоу и сину его паноу кости логофетоу оурикь сь вьсѣм доходо(м) и дѣтем и(х) и оуноучато(м) и(х) и праоунучато(м) и(х) и пращоурѣто(м) и(х) и вьсемоу роду и(х), кто е(ст) наиближнїи, непорушено николи на вѣкы вѣчныи. а хотарь тому

1 Radu Rosetti, Pământul p. 248-249.
2 Vezi mai sus 2 p. 37-38.

селоу ѡ(т) оуси(х) сторонѣ по старомоу хотарю коуда из вѣка оживали вѣчно(г). а также пань Косте логофетѣ далѣ свое привилїе що было на Гочманещи оу роукы сномь Станижиныминь, Канчи и Или, а снове Станижины за то не дали свое привилїе оу роукоу пана Костевоу логофета, що написани соуть оу не(м) боучꙋмѣне, заноуже имаю(т) и ина села оу то(м) привилїи. ино за то не имаю(т) ѡпоминати ни еди(н) на дроугого за тотоу миноу и ни едно привилїе на сего нашего привилїа не можетѣ добыти николи и ни тѣгати сѧ никто не имаеть и ни и(х) дѣти и ни и(х) братїа и ни и(х) племѣ и ро(д) на вѣкы. а на то е(ст) вѣра вышеписаннаго г(сд)ва ми Илїи воеводы и вѣра брата г(сд)ва ми Стефана воеводы и вѣра вѣзлюбленнаго сна г(сд)ва ми Романа воево(д) и вѣра дѣтеи наши(х) оуси(х) и вѣра болѣрь наши(х), вѣра пана Хоудича дворника, вѣра пана Кр(с)ти Великого, вѣра пана Нѣгоѧ логофета, вѣра пана[1] Михаила Попши, вѣра пана Доумы Немецѣскаго и брата его пана Мирчи, вѣра пана Щефоула Жоумѣтатѣва и брата его пана Мындри, вѣра пана Лазора и брата его пана Станчоула посте(л)ника, вѣра пана Доумы Чорного, вѣра пана Негрила, вѣра пана Доумы Браевича, вѣра пана Козмы Шандрова, вѣра пана Китолта, вѣра пана Манонла Хотинскаго, вѣра пана Кр(с)ти Чорного, вѣра пана Бѣлоша чашника, вѣра пана Берендѣѧ столника, вѣра пана Дїениса логофета, вѣра пана Манонла Гырбова, вѣра пана Доумы Исанева, вѣра пана Iѡанныша спатарѣ, вѣра ⟨пана⟩[2] Илїаша спатарѣ, вѣра пана Боурчꙋла Комиса и вѣра вѣсѣ(х) болѣрѣ наши(х) мо(л)давскы(х) великы(х) и малы(х). а по наше(м) животѣ кого бѣ изберетъ господаремь быти оу нашеи земли ⟨и⟩ли ѡ(т) братїи наши(х) или ѡ(т) дѣтеи наши(х) или боу(д) кто ѡ(т) нашего племене, тоть бы имь непороушилъ нашего даанїа, али бы имь оутверди(л) и оукрѣпилъ, понеже дали есми и(м) за и(х) вѣрноую и правоую слꙋжбоу. а на болшее потвержение томоу вѣсемоу вышеписанномоу, велѣли есми слоузѣ нашемоу Пашкоу писати и печать привѣсити к семоу листоу нашемоу.

пи(с) оу Сочавѣ в лѣ(т) ѕѡн фе(в) кд.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ilie Voevod, Domnul Ţării Moldovii şi fratele Domniei mele, Stefan Voevod, facem cunoscut cu această carte a noastră tuturor, cari vor căta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că aceşti adevăraţi fii ai lui Stănigă,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Originalul are numai па.

2 In original lipseşte пана.

Vancea şi Ilea, au venit înaintea Domniei mele şi de a lor bună voie şi au schimbat satul lor, ocina lor, anume Buciumeanii, cu boerul nostru, cu pan Costea logofătul. Iar pan Costea logofătul a dat lui Vancea şi lui Ilea, pentru ocina lor, jumătate din Goşmăneşti, ce a fost partea lui, ce i-au dat-o lui, de a lor bună voie, Andriaş şi Ciora.

Iar noi văzând a lor bună voire, asemenea dăm şi dela noi acest sat mai sus scris, anume Buciumeanii, credincioşilor noştri boieri, panului Andronic şi fiului său, panului Costea logofătul, uric cu tot venitul şi copiilor lor şi nepoţilor lor şi strănepoţilor lor şi răstrănepoţilor lor şi întregului neam al lor, cine este mai aproape, nestricat niciodată în vecii vecilor.

Iar hotarul acestui sat, din toate părţile, după vechiul hotar, pe unde din veacul veacului au umblat.

Şi de asemenea pan Coste logofătul a dat privilegiul său, ce a fost pe Goşmăneşti, în mânele fiilor lui Stănigă, lui Vancea şi lui Ilea, iar fiii lui Stănigă, pentru aceasta, nu au dat privilegiul lor, în care sânt scrişi Buciumeanii, în mâna lui pan Costea logofătul, pentru că au şi alte sate în acest privilegiu. Deci, pentru aceasta, nu vor mai pomeni nici unul altuia pentru acest schimb şi nici un privilegiu nu poate dobândi acest privilegiu al nostru, nici odată şi nici nu se va plânge nimeni, şi nici copiii lor şi nici fraţii lor şi nici seminţia şi neamul lor, în veci.

Iar la aceasta este credinţa sus scrisului Domniei mele, Ilie Voevod, şi credinţa fratelui Domniei mele, Stefan Voevod, şi credinţa iubitului fiu al Domniei mele, Roman Voevod, şi credinţa tuturor copiilor noştri şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Hudici vornic, credinţa panului Crâstea cel Mare, credinţa panului Neagoie logofătul, credinţa panului Mihail Popşa, credinţa panului Duma Nemţanul şi a fratelui său, pan Mircea, credinţa panului Şteful Jumătate şi a fratelui său, pan Mândrea, credinţa panului Lazor şi a fratelui său, pan Stanciul postelnic, credinţa panului Duma Negru, credinţa panului Negrilă, credinţa panului Duma Braevici, credinţa panului Cozma Şandrului, credinţa panului Vitolt, credinţa panului Manoil dela Hotin, credinţa panului Crâstea Negru, credinţa panului Băloş ceaşnic, credinţa panului Berendei stolnic, credinţa panului Dienis logofăt, credinţa panului Manoil Gârbovul, credinţa panului Duma lui Isaiea, credinţa panului Ioaniş spatar, credinţa panului Iliaş spatar, credinţa panului Burciul comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, pe cine Dumnezeu va alege să fie ca Domn, în Ţara noastră, sau din fraţii noştri sau din copiii noştri sau oricine din seminţia noastră, acela să nu le strice dania noastră, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentrucă le-am dat pentru a lor dreaptă şi credincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit slugii noastre, lui Paşcu, să scrie şi să lege pecetea către această carte a noastră.

Scris în Suceava, în anul 6950 Fevruarie 24.

Pergament, cu pecetea cea mare atârnată, în Arhiva ministerului de externe din Moscova. Pe pecete se citeşte: печать іwаньна (илїи воеводы госпо)дарѣ земли молдавскои. O fotografie la Acad. Rom., fotografii pachet 10, nr. 27. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat cu abateri ortografice de Ulianiţchi, Materialî p. 58-59, nr. 53. Asemenea şi în Hurm. Doc. 1² p. 878-879. Aici, pe lângă unele abateri ortografice, şi unele greşeli ca станомь костєю логодєтомь, în loc de сꙋ паномь костєю etc., ѹрикь în loc de ѹ рꙋкы, sărit cuvântul праѹнꙋчатє(м). O traducere e în Uricarul 11 p. 48-50.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Despre satul Buciumeani, de lângă Baia, a fost vorba în multe documente, aduse mai sus, ca cel din 6932 (1424) Fevruarie 16 [1], 6936 (1428) Iulie 29 [2], în 6942 (1434) Aprilie 24 [3], în 6947 (1439) Iulie 2 [4], etc. Satul Goşmăneşti este în comuna Siliştea, judeţul Neamţ. L-am întâlnit pomenit încă din 6937 (1429) Iunie 3 [5]. Işi are numele dela Goşman, гошман. Inainte de Andronic şi fiul său Costea, satul a fost al lui Andriaş şi Ciora. Era probabil şi în veacul al XIV-lea.

Despre Stănigă a fost vorba aiurea [6]. El e întemeietorul satului Stănigeni, de care a fost vorba.

In uric apare şi boerul Andronic şi fiul său Costea Andronic sau Costea logofătul sau Costea ceaşnicul. Costea apare întâia oară, în divan, în 6945 (1437) August 19 [7], apoi în 6946 (1438) Ianuarie 17 [8], Fevruarie 23 [9], Iunie 20 [10], în 6947 (1439) Martie 12 [11],

1 Vezi mai sus 1 p. 162, rândul 2. Aici rândul 9 şi Stănigă, p. 164.
2 Ibid. p. 218, rândul 10. Aici rândul 11 şi Stănigeanii, p. 220.
3 Ibid. p. 383, rândul 5, p. 385, p. 386, rândul 13-14, p. 388.
4 Vezi mai sus 2 p. 41, rândul 17, p. 44.
5 Vezi mai sus 1 p. 269, rândul 20, p. 274.
6 Ibid. 1, p. 220.
7 Ibid. 1, p. 530, rândul 5.
8 Vezi mai sus 2, p. 1, rândul 16.
9 Ibid. 2, p. 11, rândul 12.
10 Ibid. 2, p. 24, rândul 26.
11 Ibid. 2, p. 32, rândul 16.

Aprilie 3[1], Iulie 2[2], Iulie 15[3], Octomvrie 26[4]. In 6948 (1440) August 6 apare ca Costea logofăt[5]. Asemenea în August 20[6], 6949 (1441) Aprilie 23[7], în 6950 (1442) Martie 8[8], Aprilie 5[9], Septemvrie 8[10]. In 6951 (1443) Iunie 8 apare ca Costea Andronic ceaşnic[11]. Ca Coste Andronic apare în 6951 (1443) August 3[12], August 24[13]. Apare apoi în 6953 (1445) Aprilie 5[14], Iulie 15[15], Septemvrie 30[16], Noemvrie 26[17], în 6954 (1446) Ianuarie 26[18], Martie 5[19], Iulie 20[20], în 6955 (1447) Ianuarie 14[21], Fevruarie 11[22]. In uricul lui Roman Voevod, din 6956 (1448) Fevruarie 23 apare cu titlul de ceaşnic[23]. Apare ca Coste Andronic în Aprilie 23[24], Septemvrie 3[25], Septemvrie 15[26], Septemvrie 22[27], Octomvrie 5[28]. Apare sub Alexandru Voevod, în 6957 (1449) Mai 26[29], Iunie 5[30]. Este ultima oară, când apare în divan. Partizan al lui

---

1 Vezi mai sus 2 p. 35, rândul 34.
2 Ibid. 2 p. 42, rândul 18.
3 Ibid. 2 p. 46, rândul 33-34.
4 Ibid. 2 p. 62, rândul 19.
5 Ibid. 2 p. 66, rândul 14.
6 Ibid. 2 p. 68, rândul 25-26.
7 Ibid. 2 p. 80, rândul 20.
8 Hasd. Arh. Ist. 1^1 p. 74.
9 Anuarul inst. ist. naţ. Cluj, 3 (1926) p. 532, Ghib. Sur. 18 p. 121.
10 Ghib. Sur. 18 p. 51.
BCU Cluj / Central University Library Cluj
11 Ibid. p. 52. Aici apare şi Costea postelnic şi Costea visternic.
12 Wick. Woronetz und Putna 2 p. 151-152. Aici şi Costea visternicul.
13 Originalul la d. M. I. Cogălniceanu, Bucureşti, Ghib. Sur. 20 p. 196. Aici şi Costea visternicul.
14 Ulianiţchi, Materialî p. 66-67, Uricarul 11 p. 60. Aici şi Coste visternic.
15 Ulianiţchi, Materialî p. 67-68. Aici şi Coste visternic.
16 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare, Melchisedec, Cronica Romanului p. 112. Aici şi Costea visternic.
17 Hurm. Doc. 1^2 p. 887. Aici greşit андроникъ, în loc de косте андроникъ, cum e în original.
18 I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 37, Uricarul 11 p. 66. Aici şi Coste şi Coste visternic.
19 Acad. Rom. (dela Şaraga, Iaşi).
20 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, pachet 21 nr. 5. Aici şi Costea visternic.
21 Acad. Rom. XXXI/63, Aici şi Coste visternic.
22 Direcţia fond. rel. Cernăuţi nr. 3, Wick. Moldowiza p. 61-62. Aici şi Coste visternic.
23 I. Bogdan, Contribuţii, în Anal. Acad. Rom. seria 2-a, tom. 29 (1907), secţ. ist. 638.
24 Ulianiţchi, Materialî p. 71-72, Uricarul 11 p. 69. Aici şi Coste Orâşescu vornic.
25 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare. Aici şi Coste Orâş.
26 Ghib. Sur. 1 p. 277. Aici şi Coste Orâşescul.
27 Ulianiţchi, Materialî p. 70-71, Uricarul 11 p. 68.
28 Arhiv. Stat. Bucureşti, Hasd. Arh. Ist. 1^1 p. 113.
29 I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 40. Aici şi Coste vornic.
30 Ulianiţchi, Materialî p. 75-76. Aici şi Coste Danovici.

Alexandru Voevod, a murit în lupta acestuia cu Bogdan Vodă, la Tămăşeni, lângă Roman, în 6957 (1449) Octomvrie 12, cum spune letopiseţul dela Bistriţa[1]. Un frate al lui Coste Andronic este poate Mihul Andronic, a cărui soţie, Marta, cumpără în 6970 (1462) Aprilie 20, satul Unghiul, unde a fost jude Dumişca, mai jos de Fâlfoae, la Jijiea, dela Bratul, fiul Procelnicului[2]. Mihul Andronic era mort în acest an. Alt frate, Nechita, îl găsesc pomenit într'un uric din 6996 (1488) Octomvrie 15, când Ileana, fiica lui Nechita, frate lui Coste Andronic, vinde două sate pe Moldova, anume Poeana, unde au fost cneji Băloş şi Danciul, sate cu privilegiu dela Alexandru cel Bun[3].

Să nu se confunde Coste logofătul şi ceaşnicul, — când nu apare cu numele Andronic, — cu Coste visternicul, acelaş cu Coste Perecichiu, cu Coste pârcălabul şi Coste vornicul, de care va fi vorba aiurea. De alţi Costea, Orâşescul, Danovici, e mai uşor de deosebit.

31.

Suceava. 1442 Martie 8.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ilie şi Stefan Voevozi dăruiesc lui Crâstea Iucăşeanul satele, unde e casa lui, la Iucaş, şi Căzăneşti şi Balosineşti şi Milotineşti şi la Cracău, unde a fost Sas Dan şi Dan Vleac.

† мл(с)тїю бжїею мы илїа воево(д) и бра(т) господствами стефа(н) воево(д) господарїе земли молдавской знаменито чини(м) не сѣ(м) наши(м) листо(м) всѣ(м), кто на(н) оузри(т) или его

1 In I. Bogdan, Cronice inedite p. 36: въ лѣто ѕ҃ц҃нз мѣсѧца wктомврїа вї прїиде богданъ воевода и ѹдари на алеѯандрела воеводи ѹ тъмъшанѣ близъ романова тръга и поби множество ихъ пановъ: wнча логофета и косте андроникъ и инии мнози побиени бышѧ (în anul 6957 — 1449 — luna Octomvrie 12 a venit Bogdan Voevod şi a lovit pe Alexandrel Voevod la Tămăşeani, aproape de târgul Romanului şi i-a omorît mulţime de boeri: Oncea logofătul, Coste Andronic şi alţi mulţi au fost omorîţi). E o dovadă şi aici că anul începea la Ianuarie. Cp. cele spuse de I. Bogdan, ibid. p. 70, care socotind anul 1448, crede că 1448 Octomvrie 12 e o greşală a vreunui copist în loc de 1449 Octomvrie 12. Din arătările de mai sus se vede minunat cum documentele pot lămuri cronica. Cp. N. Iorga, Istoria lui Ştefan cel Mare p. 46, V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 37-38, I. Minea, în Cercetări ist. (Iaşi), anul 1 (1925) p. 230. Grigorie Ureche pune greşit aceástă luptă la 6962 (1454) August 22, Letopiseţul Ţării Moldovei până la Aron Vodă, ed. C. Giurescu, Bucureşti, 1916, p. 35.

2 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 52-53. E vorba de satul Ungheni, de lângă Iaşi.

3 Ibid. p. 355.

оуслышиш(т) чтȣщи, оже те(т) истинныи слȣга на(ш), вѣрныи кръстѣ юкъшѣнȣ(л) слȣжи(л) на(м) право и вѣрно. тѣ(м) мы видѣвше его правою и вѣрною слȣжбою до на(с), жаловали есми его ѡсобною нашею мл(с)тїю и дали есми емȣ оу нашеи земли оу молдавскои села[1] *⟨где его⟩ до(м) на ⟨юкаша (?) и к⟩з⟨з⟩ънеци (?)* и выше на имѧ балосинеции и на поли на имѧ милотинецїи где ѡседилъ татȣ(л) м(ч)никъ и на краковѣ где бы(л) са(с) да(н) и да(н) влѣкъ ака (?), ѡвѣ жȣдечїи. тое въсе вышеписанное да е(ст) емоу оури(к) и съ вьсѣ(м) доходо(м) и дѣте(м) его и братїамъ его и оунȣчато(м) его и праоунȣчато(м) его и праищȣрѧто(м) его и въсемȣ родȣ его непорȣшено николи(ж) на вѣки. а хотаръ тѣ(м) село(м) съ въсѣми своими старыми хотарми, кȣда из вѣка ѡживали. а на то е(ст) вѣ⟨ра⟩[2] нашего господства вышеписанаго илїа воево(д) и стефана воево(д) и вѣра боꙗръ наши(х), вѣра пана петра хоудича дворника и дѣти его, вѣра пана дȣми немецкого и брата его пана мирчи, вѣра пана маноила хотинского и дѣтеи его, вѣра пана жȣржа піатра, вѣра пана негрила, вѣра пана ивана балчана чашника, вѣра пана щефоула и брата емȣ пана мындри жȣмътатичи, вѣра пана козма шандровича, вѣра пана лазора и брата его пана станчȣла постелника, вѣра пана богдана столника, вѣра пана станчюла понича, вѣра пана петра спатарѧ, вѣра пана ѡаны оурѣкли, вѣра пана ⟨дра⟩гоша чашника, вѣра пана бериндѣа столника, вѣра пана маноила щербича, вѣра пана мои⟨к⟩ы и брата его тадора, вѣра пана боурчюла комиса, вѣра пана радȣла писка[3] и вѣра вьсѣ(х) боꙗръ наши(х) молдавскы(х) и великы(х) и малы(х). а по наши(м) животѣ, кто боуде(т) господаръ земли нашеи молдавскои ѡ(т) дѣти наши(х) или ѡ(т) братїи наши(х) или ѡ(т) нашего племене, боу(д) кто кого въ изберетъ быти, то(т) щобы имъ не порȣши(л) нашего даанїа, але щобы имъ оутвръди(л) и оукрѣпи(л), заноу(ж) есми дали емȣ за его правовѣрнȣю слȣжбȣ. а на бȣлши[4] крѣпос(т) томȣ въсемȣ вышеписанномȣ велѣли есми нашемȣ вѣрномȣ панȣ кости логофетȣ писати и нашȣ печа(т) привѣсити к семȣ листȣ нашемȣ. писа лȣка оу сочавѣ въ лѣто ѕцн. ма(р) и.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ilie Voevod şi fratele Domniei mele, Stefan Voevod, Domnii Ţării Moldovii cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căta la dânsa

1 Cuvintele între * sânt şterse în original.
2 In original numai вѣ.
3 Pare a fi паска.
4 Sic.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

sau o vor auzi citindu-se, că această adevărată slugă a noastră, credinciosul Crâstea Iucăşeanul a slujit nouă drept şi credincios. De aceia, noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat, în Ţara noastră, în Moldova, satele, unde este casa lui, la Iucaş (?) şi Căzăneşti (?) şi mai sus, anume Balosineşti şi la câmp, anume Milotineştii, unde a fost aşezarea lui Tatul Săbierul şi la Cracău, unde a fost Sas Dan şi Dan Vleac, amândouă judeciile. Toate aceste mai sus scrise să-i fie uric şi cu tot venitul şi copiilor lui şi fraţilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestor sate, cu toate hotarele lor vechi, pe unde din veac au umblat.

Iar la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului, Ilie Voevod şi Stefan Voevod şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Petru Hudici vornic şi a copiilor lui, credinţa panului Duma Nemţanul şi a fratelui său, pan Mircea, credinta panului Manoil dela Hotin şi a copiilor lui, credinţa panului Giurgiu Piatră, credinţa panului Negrilă, credinţa panului Ivan Balcean ceaşnic, credinţa panului Şteful şi a fratelui său, pan Mândrea Jumătate, credinţa panului Cozma Şandrovici, credinţa panului Lazor şi a fratelui său, pan Stanciul postelnic, credinţa panului Bogdan stolnic, credinţa panului Stanciul Ponici, credinţa panului Petru spatar, credinţa panului Oană Ureacle, credinţa panului Dragoş ceaşnic, credinţa panului Berindei stolnic, credinţa panului Manoil Şerbici, credinţa panului Moica şi a fratelui său, Tador, credinţa panului Burciul comis, credinţa panului Radul Pisc şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni şi mari şi mici.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre Moldovii, din copiii noştri sau din fraţii noştri sau din seminţia noastră, ori cine, pe care Dumnezeu va alege să fie, acela să nu strice dania noastră, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentru că i-am dat pentru a lui dreptcredincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare tărie a acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Costea logofătul, să scrie şi să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Luca, în Suceava, în anul 6950 Martie 8.

Pergament, cu pecetea pierdută, la Arhiv. Stat. Bucureşti (adus dela Câmpina). Pergamentul e urît, cerneala spălăcită, cu o ştER-

sătură a unor sate, ce înseamnă cred înstrăinarea lor. A fost publicat cu unele abateri şi fără formula dela sfârşit de Hasd. Arh. Ist. 1[1] p. 74. Aşa: юкъшанѹл, балашинещи, татѹла мечника. O copie se află la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan.

Lui Crâstea Iucăşeanul i se mai dă un uric pentru satul Oşlobenii pe Cracău, de către Ilie Voevod, în 6940 (1432) Martie 6[1]. N'ar fi imposibil ca acest document să fie în realitate cel adus mai sus, din 1442, căci în Opisul de documente al Mănăstirii Neamţului, de unde e luat regestul, din 6940, data e scrisă: 6908. S'ar fi luat astfel н (50), drept и (8). Şi data de lună, Martie, s'ar potrivi. Ar încurca data zilei din Martie, 6 şi 8 şi mai ales satul: Oşlobenii.

Cred că e vorba de Movila Iucaşului, de lângă Jideşti, Bălăşeşti, Itrineşti, Mărgineni[2], şi de care e vorba de multe ori în documentele vechi, începând din 6937 (1429) Iunie 3[3].—Căzăneşti nu e sigur. Ar putea să fie un alt sat din apropierea Iucaşului. Dacă reconstituirea e exactă, ar putea fi Căzăneştii, din comuna Negreşti, judeţul Vaslui[4]. Numele îi vine dela un Căzan[5]. Satul poate a fost şi în veacul al XIV-lea. — Balosineştii sânt greu de identificat. Un sat Balosinăuţii, din jos de târgul Vasluiului, a fost în acest judeţ, cu uric al lui Oană Jumătate, dela Alexandru cel Bun, dar acest sat a fost păstrat în stăpânirea acestui neam, până sub Ştefan cel Mare, cum se vede din uricul din 6999 (1491) Octomvrie 15[6]. Alt sat Balosineşti a fost lângă Itrineşti şi aproape de Movila Iucaşului, dela Neamţ, dar acesta, cum se vede dintr'un uric din 6999 (1491) Noemvrie 2, a fost al neamului Boţ, curgător din Laţco Boţ, de sub Alexandru cel Bun, dela care avea privilegiu pe sat, şi s'a păstrat în stăpânirea acestui neam poate şi după Ştefan cel Mare[7]. Satul Balosineşti va fi aparţinut aceluiaş neam ca şi celelalte[8].— Satul

1 Vezi mai sus 1 p. 340-341.
2 Harta stat. major, planşa Bozieni.
3 Vezi mai sus 1 p. 269, rândul 21, p. 274-275.
4 Dicţ. geogr. al jud. Vasluiu p. 39, Dicţ. statistic al României 2 p. 990.
5 Un sat Căzăneşti este în jud. Bălţi, altul în jud. Orheiu, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 211, 51.
6 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 481, 486.
7 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 491-493: лѹка бѡц и племенници егѡ нѣга и сестра еи мързина . . . двѣ села на имѣ балосинещїи и итринещїи ѹ немецкои волости . . .; пак привилїе що имал дѫд их боц лацко на таа села ѡт дѣда нашего ѡт алеѯандра воеводї, а тое прївилїе загибло . . . Acest Laţco Boţ este pomenit în documentul din 6929 (1421), vezi mai sus 1 p. 142, rândul 3. El era frate cu Miclouş. Dela Laţco Boţ îşi are numele satul Boţeşti, din com. Girov, jud. Neamţ, Dicţ. statistic al României 2 p. 644, Harta stat. major, planşa Piatra, I. Bogdan, cit.
8 Pentru numele Balasin şi sate Balasineşti, cp. uricul din 6942 (1434)

Milotineşti, la câmp, nu-l pot identifica. Aici fusese mai dedemult Tatul Săbierul. Satul îşi are numele dela un străvechiu Milotă, formaţie analoagă cu Balotă, Caşotă, Başotă, Micotă etc. Era şi în veacul al XIV-lea. — La Cracău satul, cu două judecii, unde a fost Sas Dan şi Dan Vleac, este poate satul Oşlobenii, de pe Cracău, pe care-l găsim în stăpânirea lui Crâstea Iucăşeanul, în documentul din 6940 (1432) Martie 6, de care a fost vorba mai sus, sau satul Dăneşti, tot pe Cracău, în comuna Girov, judeţul Neamţ, în jos de Boţeşti[1]. Satul era şi în veacul al XIV-lea.

Crâstea Iucăşeanul e necunoscut altfel.

32.

Suceava. 1442 Aprilie 5.

Ilie şi Stefan Voevozi întăresc lui Miclăuş Raspop vislujenia lui, satele Leucuşeşti, Mileştii pe pârăul Babei, Horjeştii şi o prisacă.

† мл(с)тїю бжїєю мы илїа воєвода господарь земли молдавскои и бра(т) г(с)ками стєфа(н) воєвода чиним знамєнито нс сѣмь нашим листомь оусѣмь кто на нь оузри(т) или єго оуслыши(т) чтꙋчи, ожє тоть истинныи слꙋга наш миклаꙋшь распопь слꙋжи(л) прѣж(д)є стопочившємоу родит<єлю> нашємоу право и вѣрно, а днє(с) слꙋжить нам право и вѣрно. тѣм[2] мы видѣвш(є) єго правоую и вѣрнꙋю слꙋжбоу до на(с), жаловали єсми єго ѡсобною нашєю мл(с)тїю и дали и потвєрдили єсми ємꙋ <оу> нашєи зємли оу молдавскои правоє єго <ѡтчинꙋ>[3] вислꙋжєнїє, сєла на имѣ лєвкꙋшєщи <на . . . . . . >лєковꙋ <по>тока (?) < . . . . милє>щїи[4] на бабини потока гдє є(ст) < . . . . и> хоржєщїи[4] . . . <тоє вьсє вышє>писанноє да є(ст) ємоу <и ѡ(т) на(с) сь вь>сємь доходомь и дѣтємь єго и оуноучатомь єго и прѣоуноучатомь єго и прашоурѣтомь єго и вьсємꙋ родꙋ єго, кто сѣ ємоу извєрє(т) наиближнїи нєпороушєно николижє на вѣкы. а хотарь тѣмь сєламь и томоу пасикꙋ да є(ст) по старомоу хотарю ѡ(т) оусн(х) сторо(н)

Mai 25, vezi mai sus 1 p. 391, rândul 8, p. 392; apoi 6947 (1439) Iulie 15, ibid. 2 p. 46-49; 6949 (1441) Iulie 7, ibid. 2 p. 82-84; 6952 (1444) August 1, Wick. Horodnik p. 203-204; 6961 (1453) Iulie 8, Acad. Rom. LXXXV/43, I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 44.

1 Dicţ. statistic al României 2 p. 644, Harta stat. major, planşa Peatra.

2 Sic.

3 Lipsă cam 5-6 litere.

4 După un regest.

коуда из вѣка ѡживали. а на то є(ст) вѣра нашєго г(с)ва вышєписаннаго мы иліа воєводы и вѣра прѣвъзлюблєннаго брата г(с)ва ми стєфана воєводы и вѣра въсѣ(х) дѣтєи наши(х) и вѣра болѣръ наши(х), вѣра пана пєтра хоудича дворника, вѣра пана кр(с)ти вєликаго, вѣра пана нѣгоѥ логофєта, вѣра пана михаила поппи, вѣра пана доумы нємєцъскаго и брата єго пана ⟨мир⟩чи, вѣра пана щєфоула жоумѣтатѣва и брата єго пана миндри, вѣра пана лазора и брата єго пана станчоула постєлника, вѣра пана нєгрила чашника, вѣра пана браєвича дворника, вѣра пана козмы шандрова, вѣра пана витолта, вѣра пана маноила хот⟨инскаго, вѣ⟩ра пана бълоша чашника, вѣра пана в⟨єрєнд⟩ѣя столника, вѣра пана кр(с)ти ⟨чо⟩р-н⟨ого, вѣра пана маноила щєрбича, вѣра⟩ пана м⟨ои⟩ка и ⟨брата єго тадора, вѣ⟩ра пана боурчꙋла комиса и вѣра ⟨въсѣ(х) боѧръ наши(х) молдавскы(х)⟩ вєликы(х) и малы(х). ⟨а по нашє(м) живот⟩ѣ ⟨кого въ изберетъ госпо⟩дарє(м) быти оу нашєи зємли оу молдавс⟨кои⟩ или ѡ(т) братєи наши(х) или ѡ(т) дѣтєи наши(х) или боу(д) кто ѡ(т) нашєго плємєнє, то(т) бы ємоу нєпорꙋши(л) на⟨шє⟩го даанїа, али бы ємꙋ оутвєрди(л) и оукрѣпи(л), за нꙋжє дали єсми ємоу за єго правоую и вѣрноую слꙋжбоу. а на болшєє потвєрж(д)єнїє томоу въсємꙋ вышєписанномꙋ вєлѣли єсм⟨и⟩ слꙋзѣ нашємꙋ, вѣрномꙋ панꙋ кости логофєтоу, писати и привѣсити нашꙋ пєча(т) к сємоу листоу нашємоу. пи(с) пашко оу сочавѣ влѣ(т) ҂ѕ҃ц҃и. а(п) є҃.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ilie Voevod, Domnul Ţării Moldovii şi fratele Domniei mele, Stefan Voevod, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că această adevărată slugă a noastră, Miclăuş Raspop, a slujit mai înainte sfânträposatului părintelui nostru drept şi credincios şi astăzi slujeşte nouă drept şi credincios. De aceia, noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat şi i-am întărit, în Ţara noastră, în Moldova, dreapta lui ocină, vislujenie, satele, anume Leucuşeşti pe pârăul . . . . şi *Mileştii* pe pârăul Babei, unde este . . . . şi Horjeştii . . . . . . Toate aceste mai sus scrise să-i fie lui şi dela noi, cu tot venitul şi copiilor lui şi nepoţilor lor şi strănepoţilor lor şi răstrănepoţilor lor şi întregului neam al lor, cine i se va alege mai deaproape, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestor sate şi acestei prisăci să-i fie după vechiul hotar, din toate părţile, pe unde din veac au umblat.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului, Noi Ilie Voevod, şi credinţa iubitului frate al Domniei mele, Stefan Voevod, şi credinţa tuturor copiilor noştri şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Petru Hudici vornicul, credinţa panului Crâstea cel Mare, credinţa panului Neagoie logofătul, credinţa panului Mihail Popşa, credinţa panului Duma Nemţanul şi a fratelui său, pan Mircea, credinţa panului Şteful Jumătate şi a fratelui său, pan Mândre, credinţa panului Lazor şi a fratelui său, pan Stanciul postelnic, credinţa panului Negrilă ceaşnic, credinţa panului Braevici vornic, credinţa panului Cozma Şandru, credinţa panului Vitolt, credinţa panului Manoil dela Hotin, credinţa panului Băloş ceaşnicul, credinţa panului Berendei stolnicul, credinţa panului Crâstea Negrul, credinţa panului Manoil Şerbici, credinţa panului Moica şi a fratelui său, Tador, credinţa panului Burciul comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, pe cine va alege Dumnezeu să fie ca Domn, în Ţara noastră, în Moldova, sau din fraţii noştri sau din copiii noştri sau oricine din seminţia noastră, acela să nu le strice dania noastră, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentru că i-am dat pentru a lui dreaptă şi credincioasă slujbă.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit slugii noastre, credinciosului pan Costea logofăt, să scrie şi să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Paşco în Suceava, în anul 6950 Aprilie 5.

Pergamentul, cu pecetea cea mare atârnată, a fost al răposatului profesor universitar din Cluj, V. Bogrea, care a publicat un facsimil în Anuarul inst. ist. naţ. Cluj, 3 (1926) p. 532, şi un rezumat al uricului. Pecetea, cu marginele stricate, are următoarea legendă: печат иліа воевода и брат . . . стефан господар земли молдавской. Pergamentul este şters la îndoituri, mai ales unde sânt înşirate satele. Unele întregiri le-am făcut după un regest, la Ghibănescu, Condica de documente nr. 52 p. 23, cu data 6950: Un uric sârbesc dela Ilie Vodă şi dela fratele său, Ştefan Vodă, cu tălmăcire, prin care dă şi întăreşte lui Miclăuş Răspop satul Levcuşăşti şi Mileştii pe pârăul Babinilor. După facsimil a fost publicat şi în Ghib. Sur. 18 p. 120-122, întrucâtva schimbat, la citirea numelor de sate, faţă de cum îl dau eu mai sus.

Nu e uşor de identificat satele de mai sus. Leucuşăştii nu ştiu unde erau. Satul dela Roman, pe care l-am întâlnit pomenit

încă din 6916 (1408) Septemvrie 16, donat bisericei Sfânta Vineri, din Roman, se aflã în stăpânirea acesteia şi sub Ştefan cel Mare [1]. Nu aş putea hotărî dacă este satul din judeţul Fălciu, pomenit în uricul din circa 1415 [2]. Un sat a fost la Vasluiu, pomenit în 6961 (1453) Octomvrie 22 [3], în 7127 (1619) Iunie 3 [4]. Altul este în judeţul Fălticeni (fost Suceava), în comuna Şoldăneşti [5], pomenit în 7113 (1604) Dechemvrie 28, cu uric dela Ştefan cel Mare [6], în 7118 (1609) Noemvrie 29 [7]. La aceste se mai adaugă şi satul de dincolo de Prut, Leuşeni, pomenit încă din 6933 (1425) Mai 12 [8]. Aş înclina să cred că satul din 1442 e cel din judeţul Suceava, regestul uricului din 6950, din Ghibănescu, Condica de documente, adus mai sus, fiind din actele lui Gh. Strat, Bacău, ca şi documentul din 1604 Dechemvrie 28, de care a fost vorba. O îndoeală însă este, căci acesta se pare că s'a numit la începutul veacului al XV-lea, Floceşti, după un Flocescul, din care Oancea Flocescul e pomenit în documentul din 1604 Dechemvrie 28: сел(о) флочещїи что(с) тепер именует леукушещїи на середнїи шомуз . . . ꙋ волост сꙋчавскои . . . Ibid. епифанїе ермонах сиъ тофании, виꙋк власини и марикъи, пръвнук иванко и пръпръвнꙋка онцеи флоческула [9]. Se pare însă că satul s'a numit Leucuşăşti, înainte de Floceşti, şi apoi iar Leucuşăşti. Satul era poate şi în veacul al XIV-lea.— Satul Mileşti este probabil în judeţul Bacău, unde găsim în comuna Parincea, Mileştii de jos şi de sus [10]. Işi are numele dela un străvechiu Mile [11]. Era probabil şi în veacul al XIV-lea.—Hor-

---

1 Vezi mai sus 1 p. 61, rândul 3, p. 63.
2 Ibid. 1 p. 121, rândul 11, p. 124-125.
3 Ghib. Isp. 4² p. 71, Sur. 24 p. 162.
4 Ghib. Isp. 1² p. 127.
5 Dicţ. statistic al României 2 p. 850.
6 Ghib. Sur. 2 p. 237-238.
7 Ibid. p. 247.
8 Vezi mai sus 1 p. 173, rândul 11-12, p. 175.
9 Satul Floceştii, ce acum se numesc Leucuşeştii, pe Şumuzul mijlociu . . . în ţinutul Sucevei. Epifanie ermonah, fiul Tofanei, nepotul lui Vlaşin şi al Măricăi, strănepot lui Ivanco, răstrănepot lui Oncea Flocescul.
10 Dicţ. statistic al României 1 p. 76. Cp. Ghib. Sur. 2 p. 127.
11 Un sat Mileşti este în jud. Covurluiu, com. Smulţi, Dicţ. geogr. al jud. Covurluiu p. 122, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 292. Altul este peste Prut, în volostea Ialoveni, jud. Chişinău, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 144. In trecut, ele sânt pomenite. Cel din Covurluiu este pomenit într'un uric din 6956 (1443) Iulie 15: „unde-i jude Uliu, anume Mileşti", Acad. Rom. CXXXIV/45. Asemenea într'un uric din 7010 (1502) Martie 14: милещи где была милѣ ꙋлиꙋл. Un alt sat Mileşti a fost în jud. Vasluiu, pomenit în 7230 (1721) Dechemvrie 4, Ghib. Sur. 8 p. 337; 7262 (1754) Martie 3, ibid. p. 357; 7263 (1755) August 17, ibid. p. 361. Pentru Mile cp. şi un document din 6960 (1452) Septemvrie 10, N. Iorga, Stud. şi Doc. 7 p. 284.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

jeştii sânt Horgeştii din comuna cu acelaş nume, judeţul Bacău [1]. Este pomenit şi într'un uric din 6998 (1490) Martie 15: хоржєщїи, împreună cu alte sate dela Bacău [2], apoi în 7016 (1508) Fevruarie 16. Aici satul se numeşte горжєщи [3]. Apoi în 7126 (1618) Martie 21 [4]. Satul era probabil şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela Horga, întrebuinţat şi azi, în Moldova, ori dela Horja [5].

Pentru Miclăuş Raspop, cp. Giurgiu Răspopă, al cărui nepot de fiu e pomenit într'un uric din 6999 (1491) Octomvrie 15, că vinde un sat la Vasluiu [6], şi Şerb Răspopa, care trăeşte sub Alexandru cel Bun şi care vinde o selişte în Cârligătură „unde a fost jude Iuga", pe lângă Dragoeşti, Brătuleni, în apropiere de Iaşi, şi e pomenit într'un uric din 7001 (1493) Martie 26 [7]. Cp. asemenea satele Răspopeni, Răspopi.

33.

Vasluiu. 1442 August 30.

Ilie şi Stefan Voevod întăresc lui Marco, fiul lui Bonte, satul Bonteştii, pe Stebnic, şi satul pe Bârlad, la două fântâni, unde sânt Bonteştii de jos, şi loc de moară în Bârlad.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

† мл(с)тїю бжїєю мы иліа воєвода и бра(т) г(сд)вами стєфанъ воєво(д)а господарїи зємли мо(л)давской чини(м) знамєнито сєб(м) листо(м) нашимъ всѣмъ кто нань оузри(т) или єго оуслы-

1 Dicţ. statistic al României 1 p. 74.
2 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 403-405.
3 Uricarul 23 p. 165.
4 Ghib. Sur. 20 p. 240.
5 Cp. Horja, într'un uric din 7106 (1598) Aprilie 10, Ghib. Sur. 8 p. 233. Alte sate cu acest nume sânt Horga, în jud. Tutova, Dicţ. statistic al României 2 p. 964. Un deal în jud. Putna se numeşte Horgeşti, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 235. Un sat Horgeşti sau Furmuzachi este dincolo de Prut, în jud. Ismail, o moşie Horgeşti este în satul Negri, din volostea Lăpuşna, jud. Chişinău, un sat Horjăuţi este în jud. Soroca, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 150, 99, 116. Satul, azi numai moşie, din jud. Chişinău, este pomenit şi într'un uric din 7106 (1598) Aprilie 15, Ghib. Sur. 8 p. 242. Aici se spune că satul este de cumpărătură lui Stan Horja, din vremea lui Ştefan cel Mare: ѡт оурик кȣпєжно что имал дѣд их стан хоржа ѡт стараго стєфана воєвода єдно сєло что є волост лапȣшною оу глав писко до кръниц пєпєриго єж сѫда имєнȣєтса хоржєщи. Un sat Horjeşti, pe Bogdana, este pomenit într'un uric din 6961 (1453) Iunie 2, Acad. Rom. CXCIX/2, Ghib. Sur. 1 p. 163-166, Ioan Antonovici, Istoria comunei Bogdana, Bârlad, 1905.
6 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 480.
7 Ibid. 2 p. 26-27.

шитъ чтучи, оже то(т) истинныи слȣга на(ш) марко синъ боити(н) слѹжи(л) на(м) правою вѣрно. и мы видѣвше его правою и вѣрною слȣжбѹ до на(с) жаловали есмы его wсобною нашеи ма(с)тїю и дали и потвръдили[1] есмы емѹ ⟨ѹ нашеи⟩ земли его правою w(т)чинѹ, нанмѣ боитещїи на стебникѹ и дрѹгое село на бръладѣ ѹ дво(м)[2] кръници, где сѹ(т) нижнїи боитещи, и мѣсто w(т) млинъ[3] на бръла(д) що выслѹжи(л) wтецъ его наїмашъ боита, ѹ родителѣ нашего, ѹ алеѯандра воево(д)ы. тое да е(ст) емѹ wт на(с) ѹри(к) съ въсѣмъ доходомъ емѹ и сестри его стани и сестричичѹ и(х) микѹ(л) и дѣтемъ и(х) равно и wнѹчато(м) и(х) и праwнѹчато(м) ихъ и прашрѣтомъ и(х) и въсемѹ родѹ и(х), кто сѣ имъ избере(т) наиближнїи непорѹшено имъ на вѣкы. а хотаръ ты(м) селамъ по старомѹ хотарѹ, кѹда из вѣка wживали. а на то е(ст) вѣра нашего г(с)п(д)ва выше писанни(х) илїа воеводи и бра(т) г(с)д)ва ми стефана воеводи и вѣра боꙗры наши(х), вѣра пана хѹдича дворника и дѣтеи его, вѣра пана кръстѣ и дѣтеи его, вѣра пана нѣгоꙗ логофета и дѣтеи его, вѣра пана дѹми чорного, вѣра пана негрила, вѣра пана дѹми немецкого и брата его пана мирчи, вѣра пана петра дворника, вѣра пана wанѣ ѹрѣкле, вѣра пана лазора и брата его пана станчюла постелника, вѣра пана wанча логофета, вѣра пана дѹми браевича, вѣра пана ивана балчина[4] чашника, вѣра пана щефѹла и брата его пана мындри жѹмототева, вѣра пана wанѣ портарѣ, вѣра пана станчюла пенича, вѣра пана тоадера вистѣрника, вѣра пана радѹла постелника и вѣра въсѣхъ боꙗръ нашихъ молдавскы(х) и великы(х) и малы(х). а по наш⟨емъ⟩ животѣ кто бѹдетъ г(с)п(д)ръ нашеи земли, w(т) дѣтеи нашихъ, или w(т) братеи нашихъ, или w(т) нашего родѹ, или бѹ(д) кто кого въ избере(т) быти, тотъ щобы имъ непорѹшилъ нашего данїа и потвръж(д)енїе, али ⟨щобы⟩ имъ ѹтвръдилъ и ѹкрѣпилъ, занѹже есмы имъ дали, за и(х) правою слѹжбѹ. а или бѹлшее крѣпостъ и потвръждені[4] томѹ въсевышеписанномѹ велѣли есми нашемѹ вѣрномѹ панȣ симѣ логофетѹ писати и привѣсити нашѹ печа(т) къ семѹ листѹ нашемѹ. пи(с) ѹ ва(с)лѹи. в лто ꙃѯ҃ци м(с)цѣ аѹ(гст) л[5].

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ilie Voevod şi fratele Domniei mele, Stefan Voevod, Domnii Ţării Moldovii, facem cunoscut cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa

1 In original: потврьди.
2 Sau двѣ.
3 Sau млинѣ.
4 Sic.
5 Sau ї.

sau o vor auzi citindu-se, că această adevărată slugă a noastră, Marco, fiul lui Bonte, ne-a slujit drept credincios. Şi noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat şi i-am întărit, în Ţara noastră, ocina lui dreaptă, anume Bonteştii, pe Stebnic, şi alt sat pe Bârlad, la două fântâni, unde sânt Bonteştii de jos, şi loc de moară, în Bârlad, ce a slujit tatăl său, Iliaş Bonta, părintelui nostru, lui Alexandru Voevod. Aceasta să-i fie dela noi uric cu tot venitul, lui şi surorii sale, Stanei, şi nepotului lor de soră, Micul, şi copiilor lor, asemenea şi nepoţilor lor şi strănepoţilor lor şi răstrănepoţilor lor şi întregului neam al lor, cine se va alege lor mai aproape, nestricat lor, în veci.

Iar hotarul acestor sate, după vechile hotare, pe unde din veac au umblat.

Şi la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrişilor, Ilie Voevod şi fratele Domniei mele, Stefan Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Hudici vornicul şi a copiilor lui, credinţa panului Crâstea şi a copiilor lui, credinţa panului Neagoie logofăt şi a copiilor lui, credinţa panului Duma Negru, credinţa panului Negrilă, credinţa panului Duma Nemţanul şi a fratelui său, pan Mircea, credinţa panului Petru vornic, credinţa panului Oană Ureacle, credinţa panului Lazor şi a fratelui său, pan Stanciul postelnic, credinţa panului Oancea logofăt, credinta panului Duma Braevici, credinţa panului Ivan Balcin ceaşnic, credinţa panului Şteful şi a fratelui său, pan Mândrea Jumătate, credinţa panului Oanea portar, credinţa panului Stanciul Ponici, credinţa panului Toader visternic, credinţa panului Radul postelnic şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni şi mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, din copiii noştri sau din fraţii noştri sau din neamul nostru sau ori pe cine Dumnezeu va alege să fie, acesta să nu le strice dania noastră şi întăritura, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentrucă le-am dat pentru a lor dreaptă slujbă.

Iar pentru mai mare tărie şi întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Sima logofătul, să scrie şi să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

Scris în Vaslui, în anul 6950 luna August 30.

Pergament, cu pecetea pierdută, în Arhiva Sf. Spiridon din Iaşi, moşia Dumeşti, seliştea Marcoviceni, pachet 4, nr. 1. A fost publicat în Ghib. Isp. 1^1 p. 13-16, cu mici diferenţe şi data 6950

August 10. O copie e la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. E pomenit, cu data 6950 August 10, în N. Iorga, Stud. şi Doc. 5 p. 3. Data lunei nu e clară л sau ї, 30 sau 10. Mai curând 30.

Satele Bonteşti nu mai sânt azi. Au fost in judeţul Vasluiu, în trupul moşiei Dumeşti, din plasa Negreşti, mai de demult Fundurile[1]. Satul e pomenit într'un uric din 6998 (1490) Ianuarie 14, când se întăreşte lui Toader Marele şi nepotului său de frate, Costin, fiul lui Neagu, село на имѣ бонтещїи, межи бръладъ и межи стебник (satul anume Bonteştii, între Bârlad şi între Stebnic), cumpărat drept 70 zloţi tătăreşti, dela Toader Hărniş şi dela nepoţii săi, Bilţu şi Nicoară Şeremet[2]. Se pare că el a ieşit curând din stăpânirea neamului lui Bonta, neam destul de cunoscut din alte documente. Bonteştii îşi au numele dela Bonta, poate tatăl lui Ilieaş Bonta, care, cum spune uricul din 1442, a slujit sub Alexandru cel Bun. Satul era poate şi în veacul al XIV-lea. — Mai cunoscut este din documente, satul Marcoviceani, numit după Marco, fiul lui Ilieaş Bonta. S'a păstrat numai ca nume de selişte, în trupul moşiei Dumeşti[3]. Satul Marcoviceani s'a păstrat multă vreme în neamul lui Bonta. Intr'un uric din 7010 (1502) Martie 14 se întăreşte fetelor lui Nistrea, Fedcăi, Ilenei şi Anuşcăi şi vărului lor, Stanciul, fiul lui Dragoş, şi nepoţilor de frate ai lui Stanciul, Sima şi Urîta, copiii lui Aver şi nepoţilor de soră ai lui Stanciul, Isaia şi Iurie, satul на бръладѣ на имѣ село марковичани гдє были домове нистрины и драгошевь (pe Bârlad, anume satul Marcoviceani, unde au fost casele lui Nistrea şi Dragoş) şi satul Terpeşti, tot pe Bârlad[4]. Lucrurile se complectează prin uricul lui Petru Rareş, din 7054 (1546) Aprilie 15, prin care neamul lui Bonta împarte satul Marcoviceani şi satul Terpeşti „care acuma se numesc Borăştii, tot pe Bârlad“. Aceştia sânt Bârlad şi fratele său Ion, fiii Fedcăi, şi vara lor, Neaga, fiica Ilenei, şi verii lor, Fădor şi fratele lui, Toma, şi sora lui, Nastea, copiii Anuşcăi, toţi nepoţi Nistrei, şi Sima Marcovici şi sora lui, Urîta, copiii lui Avăr şi verii lor, Mihăilă şi fratele lui, Dumitru Căprioară şi surorile lor, Măgdălina şi

---

1 Dicţ. statistic al României 2 p. 990, Dicţ. geogr. al jud. Vasluiu p. 75-77. Aici se spune că se cunosc locurile unor sate vechi, dispărute azi. Harta stat. major, planşele Vasluiu, Bacău, 1 : 100.000.

2 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 387-389, Ghib. Sur. 1 p. 149-154.

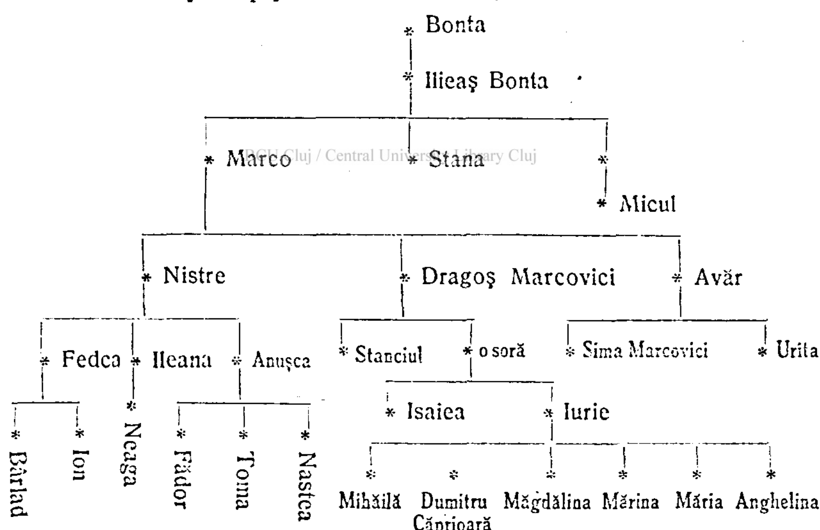
3 Cp. un pârău Marcocenii, în com. Dumeşti, jud. Vasluiu, Dicţ. geogr. al jud. Vasluiu p. 111.

4 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 202-203, Ghib. Isp. 1^1 p. 40-44. Uricul face parte din Arhiva Sf. Spiridon din Iaşi, moşia Dumeşti, seliştea Marcoviceni pachet 4 nr. 2.

Mărina şi Mărie şi Anghelina, fiii lui Iurie, nepoţii lui Dragoş Marcovici[1]. Deci Dragoş din uricul din 1502, adus mai sus, e fiul lui Marco, din 1442. Este pomenit apoi în 7127 (1619) Iunie 3[2], 7124 (1616) Aprilie 2[3], 7142 (1634) Fevruarie[4] etc. Satul poate e mai vechiu decât Marco. In orice caz e dela începutul veacului al XV-lea[5].

Stebnicul, numit azi Stemnicul, este un pârău, din judeţul Vasluiu, care nu trebuie să se confunde cu Stavnicul[6]. Pe el se pomenesc în veacul al XV-lea multe sate. Aşa албещїи на стебникꙋ, în 6977 (1469) Iunie 5[7], грозещїи на стебницѣ, în 6996 (1488) Martie 1[8], Băltenii în gura Stebnicului, în 6999 (1491) Octomvrie 15[9], Cocoşeri pe Stemnic, în 7003 (1495) Ianuarie 25[10], село на ꙋсти стебничела на нлѣ балещи, în 7010 (1502) Martie 14[11]. Regiunea e locuită, din vremuri străvechi. Numele Stebnicului e din vremea Slavilor.

Dau mai jos spiţa neamului Bonta, dela 1400—1550.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Ghib. Isp. 1¹ p. 71-75.
2 Ghib. Isp. 1² p. 126.
3 Ghib. Isp. 2¹ p. 3.
4 Ibid. p. 29, 30. Cp. Isp. 4² p. 82-93.
5 Un Mihul Bontea îl găsim cumpărând, împreună cu alţii, jumătate din satul Fofâşăşti, pe Cuţitna, la Vasluiu, în uricul din 7003 (1495) Ianuarie 10, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 40-41.
6 Dicţ. geogr. al jud. Vasluiu p. 171-173, Harta stat. major, planşa Vaslui, 1 : 100.000. Vezi mai sus 1 p. 340.
7 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 136-137.
8 Ibid. 1 p. 325-326.
9 Ibid. p. 478.
10 Ibid. 2 p. 62.
11 Ibid. 2 p. 206-207.

34.

1442 Septemvrie 8.

Ilie şi Stefan Voevozi întăresc boerului Bode Hirje satul Balomireşti, între Siretiu şi Moldova, la Muncel.

„Suret dela Iliiaş Vodă ‹şi Ştefan Vodă›[1], din leat 6950 Septemvrie 8.

Facem înştiinţare pentru sluga şi boiariul nostru, dumnelui Bode Hirje, carele slujind mai înainte la răposatul părintele Domnii meale, iară astăzi slujeşte şi noaă, pentru care văzându noi a lui dreaptă şi credincioasă slujbă, miluitu-l-am pre dânsul osăbit de altă milă a noastră şi i-am dat şi i-am întărit lui întral nostru pământ al Moldaviei, pre a lui dreaptă ocină, satul anume Balomireşti, cu amândoaă cuturile, la Muncel, între Sâretiu şi între Moldova, la ţânutul Sucevii. Pentraceia ca să-i fie lui dela noi uric şi cu tot venitul, lui şi copiilor lui, nepoţilor şi strănepoţilor şi a tot neamul ce i să va alege mai aproapi, neruşuit nici odinioară în veaci.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar hotarul satului aceluia, anume Balomireşti, cu amândoaă cuturile, la Muncel, între Sâretiu şi între Moldova, să fie despre toate părţile după hotarul cel vechiu, pre unde au îmblat din vechi.

Pentru aceia credinţa Domnii meale şi a fratelui Domnii meale, Stefan Vodă şi a preaiubit fiului Domniei meale, Roman Vvod, şi credinţa a tuturor boiarilor noştri mari şi mici, credinţa dumisale Petre Hudici vornic şi a dumnelui Stanciul postelnic şi dumnelui Baloş păharnic şi dumnelui Ionaş spătar şi dumnelui Ioan visternic şi dumnelui Sas (?) comis şi credinţa tuturor boiarilor noştri.

Iar după a noastră viiaţă şi domnie, cine va fi Domn Ţării aceştie să nu strice a noastră danie şi întăritură, ci mai vârtos să de şi să-i întăriască.

Iar pentru mai mare credinţa şi întăritura am poroncit cinstitului şi credinciosului boiariului nostru, dumnelui Costea logofăt, să scrie şi a noastră pecete cătră această adevărată carte a noastră să o lege.

S'au tălmăcit de Evloghie dascal la 1768 Fevr. 19.

Posleduită după ispisoc la 1796 Iunie 26, de Dimitrie Sturza spatar, Iancul Miclescul pah."

---

[1] Scos din corpul documentului.

Suretul de mai sus se află în Ghibănescu, Condica de documente nr. 14. E publicat în Ghib. Sur. 18 p. 51.

Nu se poate identifica sigur satul Balomireşti, de care e vorba în document. Un sat Balomireşti este în comuna Bâra, judeţul Roman. Acesta se află pomenit şi în hotarnica satului Fundenii, încă din 6936 (1428) Septemvrie 3 [1]. Dar greutatea identificării constă în aceia că satul din 1442 este arătat la ţinutul Sucevei, ceia ce nici într'un caz nu se poate potrivi cu satul din judeţul Roman. Apoi acesta nu vine între Siretiu şi Moldova. Poate e satul Balomireşti, din 6954 (1446) Iunie 6 [2]. Determinarea că satul se află la Muncel nu ajută prea mult. Este poate vorba de pârăul Muncelul de pe teritoriul satului Muncelul de sus, din comuna Mogoşeşti, judeţul Roman [3]. Acest pârău se arată în hotarnica satului Mogoşeşti, din uricul din 7011 (1503) Septemvrie 30: хотар селѹ могошещем що на серетѣ ж . . . . до потѡк мѹнчелѡв [4]. Aici s'ar potrivi şi arătarea că satul e între Siretiu şi Moldova şi la ţinutul Sucevei. — Satul era probabil şi în veacul al XIV-lea. — Satul Muncelul, de care e vorba mai sus, e pomenit uneori în documentele din trecut. Aşa în 7147 (1639) Mai 17 [5], în 7148 (1640) Martie 31 [6], 7168 (1660) Aprilie 10 [7], 7178 (1670) Iunie 23 [8] etc. Numele Muncel vine dela starea locului [9].

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Boerul Bode Hirje este necunoscut aiure. Cp. pan Budul, în 6929 (1421) [10], Buda stolnic, în 6956 (1448) Fevruarie 23 [11], numele Bode şi satele Bodeşti şi Budeşti.

Documentul din nefericire nu e păstrat în original. Interesează lucrul acesta cu atât mai mult cu cât este ultimul document ce cunosc, dat de amândoi fraţii Domni, Ilieaş şi Ştefan. Documentele începând cu cel din 6950 (1442) Septemvrie 21 [12] sânt date numai de Ştefan Voevod. Aceasta înseamnă că în acest timp, între

1 Vezi mai sus 1 p. 224, rândul 3 şi 12-13, p. 227.
2 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
3 Dicţ. statistic al României 2 p. 794, Harta stat. major, planşa Miroslăveşti.
4 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 234, 237.
5 Ghib. Sur. 3 p. 24.
6 Ibid. p. 267.
7 Ghib. Sur. 4 p. 5.
8 Ibid. p. 63.
9 Pentru Muncel, cp. uricul din 6944 (1436) Iulie 1, vezi mai sus 1 p. 455, rândul 3. Ibid. p. 458 pentru alte sate din Moldova şi pomeniri din trecut.
10 Vezi mai sus 1 p. 142, rândul 5.
11 I. Bogdan, Contribuţii, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 29 (1907) secţ. ist. p. 638.
12 Wick. Moldowiza p. 61.

9 şi 20 Septemvrie 1442, Ştefan Voevod a orbit pe fratele său, rămânând singur domn. Sânt caracteristice pentru aceasta documentul lui Ilie Voevod către craiul Cazimir, din 6950 (1442) Fevruarie 9 şi răspunsul lui Cazimir către Ilie Voevod, din 6950 (1442) Iulie 8[1]. Era sfârşitul unor lupte nenorocite, pentru domnie, care ţinuseră 10 ani. Ele începuseră îndată după moartea lui Alexandru cel Bun. Cronicele vechi ne arată în privinţa aceasta următoarele. Letopiseţul dela Bistriţa vorbeşte de întâiul războiu între Ilie şi Ştefan la Loloni, când birui Ştefan Voevod pe Ilie Voevod. Mai spune letopiseţul că Ilie Voevod, după moartea lui Alexandru cel Bun, a domnit singur 21 luni, iar după lupta dela Loloni, a domnit iarăşi 22 luni[2]. Faptul este povestit şi în cea mai veche cronică scrisă în româneşte, puţin schimbat[3].

A doua luptă a fost la Dărmăneşti, în anul 6942 (1434) Fevruarie 1, într'o Luni, în săptămâna albă, când a biruit Ştefan Vodă[4].

---

1 Vezi mai sus 2 p. 79-80.

2 I. Bogdan, Cronice inedite p. 36 (şi II): и бы(ст) прѫвїи развои межд8 сн(м) алеѯанадра воеводи 8 лолони и вьзможе стефа(н) воевода на иліа во(д)а, и wбл(д)а же иліа воев(д)а по смрти wца своего алеѯанадра воеводы са(м) ка м(с)ца, по ра(з)бою же w(т) лолони wбл(д)а са(м) земли w кв м(с)ца.

3 Letopiseţul Ţării Moldovei până la Aron Vodă, ed. C. Giurescu, Bucureşti, 1916, p. 27-28: „După moartea lui Alexandru Vodă cel Bun au stătut la domnie fiu său cel mai mare Iliaş Vodă, carele au priimit şi pre frate său, pre Ştefan Vodă, la domnie. Şi legând prieteşug cu Leşii, le-au întors Pocuţia cu toate târgurile şi le-au ertat şi banii. De aci au intrat vrajbă între fraţi, că Iliaş Vodă vrând să omoare pre fratesău, pre Ştefan Vodă, au fugit Ştefan Vodă la Munteni. Scrie letopiseţul nostru cel moldovenesc că dacă au fugit Ştefan Vodă la Munteni de nevoia frăţine-său, de acolo luând ajutor de oaste au venit spre ţară, unde i-au eşit înainte frate-său Iliaş Vodă la locul ce se chiamă Loloni, şi dând războì birui Ştefan Vodă pre frate-său Iliaş Vodă şi-l goni din ţară şi apucă Ştefan Vodă scaunul". Lupta aceasta trebuie să fi fost în toamna anului 1433, înainte de Noemvrie 3, de când încep a fi date urice de Stefan Voevod, vezi mai sus 1 p. 364. Pentru Loloni, cp. Loloi, localitate din jud. Buzău şi Lolalu, în jud. Râmnicul Sărat, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 269, localităţi ce s'ar potrivivi cu expresia din cronică: „au venit spre ţară, unde i-au eşit înainte". Cp. asemenea Lăleşti, din jud. Tutova, Lăloaia din jud. Bacău, Dicţ. statistic al României 2 p. 974, 1 p. 66, I. Bogdan, Cronice inedite p. 66-68. Interesante pentru aceasta sânt documentele externe din 1433 Iunie 3, al lui Ilieaş către Vladislav al Poloniei, Hurm. 1² p. 581, al boerilor lui Ilie Voevod, către Vladislav, din 6941 (1433) Iunie 4, Hurm. 1² p. 840-841, al lui Ilie Voevod către acelaş, din 1433 Iunie 5, ibid. p. 841-842. Asemenea scrisorile lui Vladislav şi boerilor săi către Ştefan Voevod, din 1433, ziua Sfântului Luca (13 Dechemvrie), ibid. 842-848, ceia ce înseamnă că Polonii îl părăsiseră pe Ilie, care se prezentase ca pribeag la ei, pela 11 Noemvrie 1433, I. Minea, în Cercetări ist. (Iaşi), anul 1 (1925) p. 227.

4 I. Bogdan, Cronice inedite p. 36 (şi II): в ра(з)бои бы(ст) 8 дрь-

In al treilea războiu a venit Ilie Voevod dela Poloni şi a lovit pe Ştefan Vodă la Podraga şi l-a biruit pe el, în 6944 (1436) August 4, într'o Vineri [1], dată ce nu poate fi exactă, în letopiseţul dela Bistriţa, căci imediat acelaş letopiseţ spune că al patrulea războiu a fost la Pipereşti, în anul 6944 (1436) luna Martie 8, într'o Joi [2]. In cea mai veche cronică moldovenească însă despre lupta dela Podraga nu se înseamnă anul şi se spune că Ilieaş a pierdut războiul, contrar de ce spune letopiseţul dela Bistriţa [3], iar despre al patrulea războiu se spune că a avut loc la 1435 August 4, la Pipereşti [4]. Ştirile izvoarelor sânt cu totul încurcate, provenite poate din faptul că au fost luate pe dos unele ştiri, dintr'un text mai

---

мѫнещи, вѣ(т) ѕ҃ц҃м҃в фе(в) а дни ѕ ма(с)по(ст) в пне(д) и вѫзможе стефанѣ воевода. La fel în cea mai veche cronică românească, Letopiseţul Ţării Moldovei până la Aron Vodă, ed. C. Giurescu, Bucureşti, 1916, p. 28: „deaci nu după multă vreme, de iznoavă au venit Iliaş Vodă cu oaste asupra frăţine-său lui Ştefan Vodă, în anul 6942, unde i-au eşit Ştefan Vodă înainte la Dărmăneşti, Fevruarie 1, Luni în săptămîna albă, şi dând războiu vitejaşte iarăş birui Ştefan Vodă". Ştirea se întăreşte şi prin faptul căci în cursul anului 1434 îl găsim pe Ştefan Vodă, domnind singur, după lupta dela Dărmăneşti. Este satul Dărmăneşti, de pe Suceava, din com. Hatna, jud. Suceava, din Bucovina, Dicţ. geogr. al Bucovinei p. 82. Este un străvechiu sat, pomenit şi într'un uric din 1499, când e vorba şi despre nişte strănepoate ale lui Dărman: на сѹчавѣ на нимѣ дрѫ(мѫне)щи. Alt Dărmăneşti, ibid. pe Jijiea, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 166-167. Nu poate fi satul Dărmăneşti, din jud. Neamţ, com. Gârcina, nici cel din jud. Bacău, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 157, Dicţ. statistic al României 1 p. 66, cum crede I. Bogdan, Cronice inedite p. 67. Ar fi de admis unul din aceste două sate de pe urmă numai în cazul, când Ilieaş ar fi venit din jos dela Munteni. Dar cum se pare că el venea dela Poloni, Dărmăneştii sânt cei de pe Suceava, din Bucovina. De altfel Ştefan Voevod în 6942 (1434) Ianuarie 29 era la Suceava, de unde dăruia sate, — vezi mai sus 1 p. 374-380, — ceia ce ar fi mai greu de admis, dacă la 1 Fevruarie, luptând cu Ilie, ar fi ajuns la Dărmăneştii din Neamţ sau Bacău. După aceia îl găsim pe Ştefan Voevod în Fevruarie 10, în Suceava, dăruind iarăşi sate, vezi mai sus 1 p. 380. Caracteristic poate pentru cele ce Ştefan Voevod simţia că se pregătesc în Polonia de Ilie Voevod în contra sa, este scrisoarea lui şi a boerilor săi, către Vladislav, din 6942 (1434) Ianuarie 13. Hurm. Doc. 1² p. 849-851.

1 I. Bogdan, Cronice inedite, p. 36 (şi II, III): на третѡ(м) ра(з)вои прїиде илїа воевода из лѧхо(в) и ѹдари на стефана воево(д)а ѹ подраги и вѫзможе на него като ѕ҃ц҃м҃д ав(г) д впа(тк).

2 Ibid. четврътїиже развои бы(ст) ѹ пипере(щи) вѣ(т) ѕ҃ц҃м҃д м(с)ца м(рт) и в че(к).

3 Letopiseţul Ţării Moldovei până la Aron Vodă, ed. C. Giurescu, Bucureşti, 1916, p. 28: „după aceia de iznoavă, nu după multă vreme, s'au mai ispitit Iliaş Vodă al treilea rând, de au mai intrat în ţară cu oaste leşască, unde i-au eşit înainte Ştefan Vodă la Podraga şi lovindu-se oştile de faţă, iar pierdu Iliaş Vodă războiul". Podraga e numită azi Podriga, pârău şi sat în jud. Dorohoiu, pomenit încă din 6942 (1434) Aprilie 24, vezi mai sus 1 p. 383, rândul 7, p. 385.

4 Letopiseţul cit. p. 28-29: „De noroc era Ştefan Vodă cu fratesău

vechiu sau e o greşală de copist[1]. Cred că în realitate 1435 August 4 şi 1436 Martie 8 sânt datele exacte, pentru cele două din urmă lupte, dela Podraga şi Pipereşti[2]. In 6943 (1435) Mai 12, Ştefan Voevod era în Suceavă făcând danii[3], în Mai 26, însă era în gura Başeului, adică la Ştefăneşti, pe Prut[4], adresând scrisori Braşovenilor şi judeţilor din Bacău şi Totruş[5]. Fiinţa lui aici se explică de minune cu înaintarea lui Ilie în aceste părţi şi lupta dela Podraga, cum se potriveşte şi pentru cea dela Pipereşti, localitate nu departe de Iaşi, la vărsarea Bahluiului în Jijiea[6]. Se prea poate ca Ilieaş să fi fost învingător, cum spune letopiseţul dela Bistriţa, căci în acelaş an 6943 (1435) August 27 îl găsim pe Ştefan Voevod în Bârlad, scriind regelui polon că s'a împăcat cu fratele mai mare Ilieaş, „care ne este nouă ca frate“ [7]. In Septemvrie 1, acelaş an, Ilie Voevod, din Suceava, adresează o scrisoare regelui Vladislav, în care arată că nu-şi va răzbuna pentru că l-a ţinut în captivitate şi-i promite ajutor, cerând la rându-i acelaş lucru[8]. In acelaş an, lună şi zi, tot din Suceavă, Ilie Voevod scrie regelui polon că s'a împăcat cu fratele său, Ştefan Voevod, dându-i unele ţinuturi în Moldova de jos[9]. Faptul că Ştefan se mulţumeşte cu atât ar fi o dovadă că el a fost învins. Tot aşa scrisoarea lui Ilie din 6943 (1435) Septemvrie 1, către Vladislav, regele Poloniei, dată din Suceava[11], cum şi acea a boerilor săi, dată tot din Suceava, în 6943 (1435) Septemvrie 3 [11]. Este foarte interesant, în această privinţă, şi faptul că în Septemvrie 19, acelaş an, Ilie se găsea în Liov, de unde scrie regelui polon[12]. La fel cu aceiaşi dată,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iliaş, că bine nu se curăţia de dânsul, atuncea şi sosia de iznoavă cu oaste asupra lui Ştefan Vodă, în anul 6943 Avgust în 4 zile. Şi s'au lovit cu Ştefan Vodă al patrulea rând la Pipereşti într'o Vineri, ce norocul său cel rău iarăş nu i-au slujit, că iară pierdu Ilieaş Vodă războiul . . .“ Este vorba probabil de satul Chipereşti, pe Jijiea, din com. Ţuţora, jud. Iaşi, Dicţ. geogr. al jud. Iaşi, p. 62-63, Dicţ. statistic al României 1 p. 482.

1 I. Minea, Cercetări ist. (Iaşi), 1 (1925) p. 227. I. Vlădescu, Inceputul anului în cronicile moldoveneşti până la Ureche, Anal. Acad. Rom. seria 3, tom. 4 (1925) secţ. ist. p. 445.

2 Cp. ziarul Neamul românesc, Bucureşti, 1931 Martie 22.

3 Vezi mai sus 1 p. 409.

4 Dicţ. statistic al României 1 p. 122, Harta stat. major, planşa Ştefăneşti.

5 I. Bogdan, Doc. mold. în Arhivul Braşovului, Bucureşti, 1905, p. 12-13. St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 89-91.

6 Harta stat. major, planşa Iaşi, 1: 100.000.

7 Hurm. Doc. 1² p. 861-863.

8 Hurm. Doc. 1² p. 598.

9 Ibid. p. 855-856.

10 Ibid. p. 856-857.

11 Ibid. p. 858-859.

12 Hurm. Doc. 1² p, 863-865. Documentul e din 6944 Septemvrie 19,

1435 Septemvrie 19, tot din Liov, boerii lui Ilie Voevod scriu lui Vladislav al Poloniei[1]. Foarte important e că la sfârşitul anului 1435 este Ilieaş singur domn, făcând danii unor boeri şi unui preot, despre care se spune, în uric, că slujiseră sub părintele său, Alexandru cel Bun. Era slujba credincioasă către părinte, care se continua şi sub fiul, Domn legitim, ca fiul mai mare, care fusese asociat la domnie de Alexandru cel Bun[2]. Data pentru lupta dela Pipereşti, 1436 Martie 8, n'ar avea cred contra ei nimic scos din documentele interne, căci după 1435 Noemvrie 25 până în 1436 Aprilie 12 aceste documente lipsesc, iar la data aceasta de pe urmă găsim pe Ilieaş şi Ştefan domnind împreună[3], iar în 1436 Aprilie 21, făcând amândoi danii din Vasluiu[4], în Mai 23, din Suceava[5], în Iunie 13, Iunie 15, din Vasluiu[6], în Iulie 1, din Suceava[7], în Iulie 17, din Vasluiu[8], în Iulie 24, din Suceava[9], în August 11, din Vasluiu[10], în August 20, din Vasluiu[11], în August 27, Septemvrie 8, Septemvrie 19, din Suceava[12], în Dechemvrie 7, din Vasluiu[13]. Dar din 6944 Noemvrie 30 avem uricul dat din Suceava, de Ilieaş singur[14].

Data letopisetului dela Bistrita 6944 August 4 nu poate fi

BCU Cluj / Central University Library Cluj

corespunzător anului 1435 şi nu 1436. Că e aşa se vede din uricele interne, din 6944 (1436) Septemvrie 19, date din Suceava, de amândoi fraţii. Asemenea cel din 6944 (1436) Septemvrie 8, vezi mai sus 1 p. 484-489. In 19 Septemvrie, Ilie nu putea să fie şi în Suceava şi în Liov.

1 Hurm. Doc. I² p. 865-867. Documentul are data 6944 Septemvrie 19, corespunzător lui 1435 Septemvrie 19 şi nu 1436. Că e aşa ne arată uricul intern din 6944 (1436) Septemvrie 19, unde găsim la Suceava, boerii Vâlcea, Hudici, Uncleat, Stan Bârlici, Şteful şi Mândrea Jumătate, Isaica, Lazor şi Stanciul, fiii lui Oană vornicul, Vitolt, Băloş ceaşnicul, Berendei stolnicul, Alexandru spatar, Hodco dela Mămorniţa, Stanciul comis, boeri pe care-i găsim şi în documentul extern din 6944 Septemvrie 19, în Liov, unde n'ar fi putut să fie în 1436 Septemvrie 19.

2 Vezi mai sus 1, p. 416-426, documentele ce-l arată pe Ilie singur domn, cel din 6943 (1435) Octomvrie 8, cel din Octomvrie 18, dat din Hotin, lucru foarte interesant, şi cel din Noemvrie 25, dat din Suceava. Documentele nu pot fi din 1434, căci în acest an domnia singur Stefan Voevod, cum ne arată de ex. uricele din 6942 Octomvrie 8, vezi mai sus 1 p. 395-399.

3 Vezi mai sus 1 p. 427.
4 Ibid. p. 429-430.
5 Ibid. p. 441-442.
6 Ibid. p. 444-446, 449-451.
7 Ibid. p. 454-456.
8 Ibid. p. 459-461.
9 Ibid. p. 467-469.
10 Ibid. p. 473-474.
11 Ibid. p. 475-477.
12 Ibid. p. 481-483, 484-486, 487-489.
13 Ibid. p. 497-500.
14 Ibid. p. 494-496.

nici într'un caz exactă, căci la data aceasta, cum ne arată documentele aduse mai sus, Ilieş şi Ştefan domniau împreună[1].

Se poate să fi fost şi o a cincea luptă, între cei doi fraţi, luptă de care vorbeşte cea mai veche cronică românească. Data, Joi, Martie 8, nu este adevărată, fiind împrumutată greşit din letopiseţul dela Bistriţa, unde e, *şi aici,* transcrisă greşit, cum am văzut mai sus. Anul 6945 (1437) poate fi exact[2]. Poate aşa ar trebui explicate documentele, din 6945 (1437) Martie 12, — dacă nu e falş, — dat *numai* de Ilie Voevod, din Suceava[3], cel din 6945 (1437) Aprilie 23, dat din Vasluiu *numai* de Ştefan Voevod negustorilor din Braşov şi Ţara Bârsei[4], cel din 6945 (1437) Aprilie 29, dat *numai* de Ilie Voevod, din Dorohoiu, negustorilor din Braşov[5], cel din 6945 (1437) Iunie 30, dat numai de Ilie Voevod, din Suceava[6], cel din 1437, adresat din Liov *numai* de Ilie Voevod regelui Poloniei[7]. Era o oscilare, care trebuie interpretată ca o neînţelegere între cei doi domni.

Orbirea lui Ilie de către Ştefan este arătată de letopiseţul dela Bistriţa că s'a petrecut în 1444 Mai, Vineri înainte de Pogorîrea Sfântului Duh, care cade în ziua de 24 Mai[8]. In analele dela Putna se spune numai că Ştefan, după o domnie de 7 ani, împreună cu Ilieaş, l-a orbit pe acesta şi a domnit apoi singur 5 ani[9].

---

1 Pentru luptele lui Ilieaş şi Ştefan cp. şi A. D. Xenopol, Istoria Românilor, ed. 3, vol. 3, p. 134-137. N. Iorga, Geschichte des rum. Volkes 1 p. 309-311, 318. Acelaş Istoria lui Ştefan cel Mare p. 29-36. Acelaş în Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţii albe p. 91-99, etc. I. Minea, Principatele române şi politica orientală a împăratului Sigismund, 1919, p. 231-239. Acelaş, Letopiseţele moldoveneşti, scrise slavoneşte, în Cercetări ist. (Iaşi), anul 1 (1925) p. 226-228. Aici se admite data de 1443 Martie 8, pentru lupta dela Pipereşti. Acelaş Informaţiile româneşti ale cronicii lui Ian Dlugosz, Iaşi, 1926, p. 20-30. P. P. Panaitescu, Influenţa polonă în opera şi personalitatea cronicarilor Grigore Ureche şi Miron Costin, Anal. Acad. Rom. seria 3, tom. 4 (1925) secţ. ist. p. 286-289. I. Vlădescu, Isvoarele Istoriei Românilor 1 p. 60. Acelaş, Inceputul anului în cronicile moldoveneşti până la Ureche, Anal. Acad. Rom. seria 3, tom. 4 (1925), secţ. ist. p. 445, etc.

2 Letopiseţul Ţării Moldovei cit. p. 29.

3 Vezi mai sus 1 p. 511-514.

4 I. Bogdan, Doc. mold. în Arhivul Braşovului, Bucureşti, 1905, p. 14-16, St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 92-94.

5 I. Bogdan, cit. p. 20-21.

6 Vezi mai sus 1 p. 520-523.

7 Hurm. Doc. 1² p. 871-873.

8 I. Bogdan, Cronice inedite p. 36 (şi III): влѣто ѕ҃ц҃нв маі(і) въ пѧ(тк) прѧ(д) сьшествїемь стго дх҃а ꙗть стефа(н) воевода илїѧша воеводи и ѡслѣпи его.

9 I. Bogdan, Vechile cronice mold. p. 144: иліашь воевода . . . господствова . . . , въкоупѣ же съ братомь своимъ, стефаномь вое-

La fel spune şi letopiseţul lui Azarie[1]. La fel Cronica moldopolonă[2]. Cronica anonimă pune domnia împreună a lui Ilie şi Ştefan 7 ani, iar după orbirea lui Ilieaş, Ştefan domneşte singur 7 ani[3]. Cam la fel spune şi cea mai veche cronică românească[4]. Arătările tuturor izvoarelor sânt exacte, în ce priveşte numărul anilor, cât au domnit cei doi fraţi: Ştefan împreună cu Ilieaş au domnit 7 ani, din 1436-1442 şi apoi Ştefan singur 5 ani, dela sfârşitul anului 1442-1447. Dacă am lua de bună arătarea izvoarelor, că Ilieaş a fost orbit şi detronat în 1444 Mai, ar ieşi pentru domniea împreună 9 ani şi pentru domniea lui Ştefan singur 3 ani[5]. Arătările documentelor sânt cred foarte exacte în această privinţă şi întăresc cronicele.

Numai în general, aceleaşi arătări ale documentelor interne şi externe sânt la fel cu ale cronicelor, şi pentru domniile *separate* ale lui Ilie şi Ştefan, de dinainte de 1436. Anume documentele arată pe Ilie singur domn dela începutul lui Ianuarie 1432 până pe la sfârşitul lui Octomvrie 1433, sau 22 luni, pe Ştefan singur de pe la începutul lui Noemvrie 1433 până pe la începutul lui Septemvrie 1435, sau 22 luni. Letopiseţul dela Bistriţa îl arată pe Ilie

BCU Cluj / Central University Library Cluj

водомь, господстовашѫ з лѣть, и ѫть стефань воевода брата своего илїаша воеводѫ и ослѣпи его и господствова самь е҃ лѣть.

1 I. Bogdan, Letopiseţul lui Azarie, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 31 (1909), secţ. ist. p. 90: илїаш . . . съ братом своим стефаном господствоваша въ коупѣ з лѣт. ѩть стефан воевода брата своего илїашѫ и ослѣпи его, а стефан воевода сам господствова е҃ лѣто.

2 I. Bogdan, Cronice inedite p. 120.

3 I. Bogdan, Vechile cronice mold. p. 188-189.

4 Letopiseţul Ţării Moldovei cit. p. 53: „când au fost în anii 6952 în luna lui Mai, înaintea Rusaliilor, aflä vreme Ştefan Vodă ca să se curăţească de frate-său Iliaş . . . l-au prins şi i-au scos ochii, după ce au domnit ţara amândoi 7 ani. Şi de aci au domnit singur Ştefan Vodă nu multă vreme, numai 5 ani".

5 Pentru acest fapt cp. şi A. D. Xenopol, cit. p. 134-138, care pune domnia lui Ilie în 1433, a lui Ştefan în 1433-1435, apoi cea împreună a lui Ilie şi Ştefan între 1435-1444, Ştefan, deodată cu Roman şi Petru, între 1444-1447. I. Bogdan, Cronice inedite p. 68-69. D. Onciul, Din Istoria României, Bucureşti, 1914, p. 184, Ilieaş singur domneşte în 1433, Ştefan în 1433-1435, împreună 1435-1443, apoi Ştefan singur, în 1443-1447. N. Iorga, Geschichte des rum. Volkes, 2 p. 534 pune pe Ilie singur din iarna lui 1433 (1432) până în Septemvrie 1434. Ştefan singur din Septemvrie 1434 până în 27 August 1435. Ilie cu Ştefan din 27 August 1435 până în 29 Mai 1443. Ştefan singur din 29 Mai 1443 până în Iulie 1447. Ibid. I p. 319. N. Iorga, Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţii Albe p. 99-100, admite că orbirea lui Ilie s'a făcut în 1444 Mai 29, cu toate că Ştefan domnia singur din Martie 1443. Acelaş, Histoire des Roumains, tableau chronologique I. I. Minea, în Cercetări ist. (Iaşi), 1 (1925) p. 228, admite lupta dela Pipereşti în 1443 Martie 8, ca reînceputul duşmăniei dintre Ilieaş şi Ştefan şi orbirea în 1444 Mai 29. Acelaş în Informaţiile româneşti ale cronicii lui Ian Dlugosz, Iaşi, 1926, p. 29-30. I. Vlădescu, Inceputul anului în cronicile moldoveneşti până la Ureche, Anal. Acad. Rom. seria 3, tom. 4 (1925), secţ. ist. p. 445.

domn, după moartea lui Alexandru cel Bun, 21 de luni, numai cât adaugă că după Loloni a domnit iarăşi 22 luni. Aceste 22 de luni sânt de atribuit lui Ştefan Voevod[1]. Letopiseţul greşeşte aici, cum greşeşte şi cu arătarea că Ştefan a fost biruit la Loloni. Analele dela Putna arată 2 ani pentru Ilieaş şi nu spune nimic de cei 2 ani, ce a domnit singur Ştefan[2]. La fel letopiseţul lui Azarie dă domniei lui Ilieaş 2 ani şi 9 luni şi nu vorbeşte de domnia lui Ştefan, dela 1433-1435[3]. La fel cronica moldopolonă[4], cronica anonimă[5] şi cea mai veche cronică românească[6].

Ilie orbit trăia în 1444 Fevruarie 28, când o scrisoare a Marincăi, soţia sa, dată din Liov, împreună cu Manuil dela Hotin, adresată lui Ion, castelanul de „Czyszow“ şi lui Petru „Odrowansch“, spune că le încredinţează cetăţile Hotin, Ţeţina şi Hmielovul cu ţinuturile lor, până la Sfântul Petru, pentru ca aceştia să intervină la regele Poloniei, să se dea înapoi moşiile ce Ilie şi ai săi le au în Polonia: „ut sua serenitas de bonis competentibus hic in regno Polonie magnifico domino Elie et nobis ac pueris nostris prouidere dignaretur. Que bona regalia essent ad placitum domino Elie et nobis ac pueris nostris. Quod si dominus rex non fecerit . . . eadem castra . . . in manus magnifici domini Elie woyewode moldauiensis et nobis . . . etc.“ [7].

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Data de 6952 (1444) Mai, Vineri, înainte de Pogorîrea Sfântului Duh, pusă de cronice, pentru orbirea lui Ilie, mai poate fi înţeleasă şi astfel: sau că înainte de 1442 Septemvrie 21 Ilie a fost detronat de Ştefan şi a fugit în Polonia, de unde se va fi înturnat în contra lui Ştefan, în 1444 Mai, va fi fost prins şi orbit, sau data aceasta ultimă este cea a morţii lui Ilieaş.

La domniea lui Ştefan Vodă, cum vom vedea, găsim totdeauna ca asociat şi pe fratele său, Petru Voevod, ceia ce ne face să credem că va fi fost şi el părtaş la fapta grozavă a fratelui. In divanul lui Ştefan apar uneori boeri, cari sânt proprii ai lui Petru Voevod.

1 Vezi mai sus 2 p. 107.
2 I. Bogdan, Vechile cronice mold. p. 143: илїашь воевода . . . господьствова два лѣта.
3 I. Bogdan, Letopiseţul lui Azarie, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 31 (1909), secţ. ist. p. 90: илїаш . . . господствова в лѣт(ѣ) и д мѣсѧць сам.
4 I. Bogdan, Vechile cronice mold. p. 174.
5 Ibid. p. 188.
6 Letopiseţul Ţării Moldovei cit. p. 30.
7 Hurm. Doc. 1² p. 699, I. Bogdan, Cronice inedite p. 69.

35.

1436-1442.

Ilie şi Ştefan Voevozi întăresc lui Sima logofătul şi surorii sale, Ana, satele Glodenii, jumătate din Voinova, Socii şi Duşeştii.

Ilie şi Ştefan Voevozi întăresc lui Sima logofătul şi surorii lui, Ana, soţia lui Bârsan, satele Glodenii, jumătate de Voinova, unde au şezut vătămanul Paşcu, şi satele Socii şi Duşeştii, la ţinutul Neamţului.

După un document la Acad. Rom. LXXX/107. A fost publicat de Radu Rosetti, Pământul p. 182. Nu ştiu dacă în original era „la ţinutul Neamţului" sau e un adaus târziu al traducătorului.

Satele din document, în parte, se pot identifica. Glodenii sânt în comuna Ţibăneşti, judeţul Vasluiului[1]. A fost al neamului Carp, în arhiva căruia se află foarte multe din actele satului. E pomenit, cu satul la Voinova, unde a fost Paşco vătăman, şi cu Socii şi Strâmbii, într'un uric din 7037 (1529) Martie 22, când scoborîtorii din Sima logofăt şi sora sa, Ana, îşi împart satele. Aici sânt pomenite şi uricele dela Ilie şi Ştefan Voevozi — cele de mai sus — şi dela Ştefan cel Mare, acesta necunoscut azi[2]. Intr'un document din 7060 (1552) Fevruarie 14, dela Ştefan Voevod, se întăreşte vânzarea unei a patra părţi de Glodeni, vânzare făcută de Ion Gherasim[3]. In alt document, dela Alexandru Voevod, din 7061 (1553)

1 Dicţ. statistic al României 2 p. 992. E numit Glodenii Gândului. Ibid. observaţia că dela 1913 se numeşte Gârbeşti. Frunzescu, Dicţionar topografic p. 216. Harta stat. major, planşa Dagâţa. Să nu se confunde cu Gârbeştii de mai la nord. Alt sat Glodeni, în jud. Vasluiu, este în com. Negreşti, Dicţ. statistic cit. 2 p. 990.

2 Ghib. Sur. 18 p. 140-143: бранъ снъ настн(н) н племенница его федка дочка марїн н братаннчеве ен мога н бра(т) его драгоше сновε попꙋ лꙋкн н сестрнчнчевε н(х) тоадерь н сестра его, дѣтн васчнин н тн(ж) племенннковε н(х) рома(н) н бра(т) его ιѡ(н), дѣтн ангелнин н тютка н(х) маренка, ꙋсн ꙋнꙋковε снмн логофета н сестра его анна кнѣгннѣ бръсана . . . нспрнвнлїε що нма(л) дѧ(д) н(х) снма логофеть ѡ(т) прѣꙋнкѡ(в) нашн(х) ѡ(т) нлїѧ н стефана воеводовε н сестра снмн логофета анна, кнѣгннѣ бръсанова що ѡна нмала еще прнвнлїа съ марторїю ѡ(т) роднтелѣ гсповамн стефана воеводы, села на нмѣ глодѣнїн н половнна села на воııновѣ где бы(л) пашко ватама(н) н село сочїн н дꙋшещїн . . . Cp. Radu Rosetti, Pământul p. 182.

3 N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 74.

August 1 se vorbeşte iarăşi de satul Glodeni[1]. In alt uric din 7063 (1555) Aprilie 24 se arată cum Ion Gherasim, fiul Anghelinei, fata lui Micle, strănepoată lui Sima logofăt, vinde a patra parte din satul Glodeni „din privilegiu de cumpărătură ce a avut strămoşul lui, Sima logofătul, dela înaintaşii Domniei mele, Ilie şi Ştefan Voevozi[2]". Apoi în foarte multe documente, din 7099 (1591) Iunie 8[3], 7117 (1609) Martie 14[4], 7145 (1637) Mai 6[5], 7184 (1676) Fevruarie 9[6], 7187 (1679) Fevruarie[7], etc.[8]. Dacă satul, cum se spune mai sus, în 1555, era de cumpărătură lui Sima logofătul, cu uricul dela Ilie şi Ştefan Voevozi, atunci el e mult mai vechiu. Era, cred, şi în veacul al XIV-lea. Numele îi vine dela glod[9]. — E greu de identificat satul la Voinova, unde a şezut Paşco vătămanul, на воиновѣ гдє бы(л) пашко ватама(н), cum se spune în uricul din 7037 (1529) Martie 22, adus mai sus. Poate că satul să fi fost lângă Soci şi Duşeşti, din judeţul Neamţului, unde găsim chiar lângă Duşeşti, dealul Păşcăniţa, o amintire poate a unui sat Paşcani, în legătură cu vătămanul Paşco[10]. Pârăul sau valea Voinova, în acest caz, este poate Valea Mare sau Pârăul Duşeştilor. Se poate însă ca satul să fi fost aiurea, poate peste Prut. Intr'un uric din 6953 (1445) Iulie 15 se arată că cealaltă jumătate din satul de pe Voinova, unde este Paşco vataman, era a lui Oancea logofătul[11]. Un sat Voinova este în volostea Cobâlca, judeţul Orheiu[12]. Este poate pomenit şi într'un document din 6943 (1435) Aprilie 14: мѣсто ѡ(т) пустини на воинавцѣ близъ ѡанчи[13].

1 Ibid. „din giumătate a patra parte a satului, a cincea parte" şi „din giumătate a patra parte de sat de Glodeni, a zăce parte". Aici se vorbeşte de Dumitru, feciorul Fedii şi de Flore, fecior Anghelinei, nepot Fedii.

2 Ghib. Sur. 19 p. 21-24: ıѡн герасимь снъ ангєлини дочки микли прѣоунoучатъ сими логофєта . . . испривилїє коупєжноє щo имал праѣд єго сима логофєт ѡт прєдковє гспдвми илїа и стєфана воєводовє. Cp. N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 75-76.

3 N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 76.

4 Ibid.

5 Ibid. 78.

6 Ibid. p. 89-90.

7 Ibid. p. 91.

8 Ibid. 94, 96, 100, 101, 102, 107, 109, 114, 115, 119.

9 Pentru satele cu acest nume, vezi mai sus 1 p. 371.

10 Harta stat. major, planşa Peatra.

11 Ulianiţchi, Materiali p. 67-68. I. Bogdan, Cnejii români, Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 26 (1903) secţ. ist. p. 25, greşit 1455.

12 Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 228, Harta Basarabiei, de Nour. Asemenea Z. Arbure, Basarabia p. 725.

13 Vezi mai sus 1 p. 403, rândul 3, p. 405. Cp. numele Voina, dintr'un document din 7001 (1493) Martie 5: un sat pe Tutova, anume Oideştii, unde au fost giude Voina, I. Bogdan, 2 p. 13. Asemenea satele Voineşti din jud.

Satul era probabil şi în veacul al XIV-lea. — Socii este în comuna Cârligi, judeţul Neamţ[1]. Este pomenit întâia oară în hotarnica satelor Cornii şi Strâmbii de pe Cracău, într'un uric din 6936 (1428) Aprilie 22: ѡ(т) сочи[2]. Intr'un document din 6970 (1462) Septemvrie 25 se întăreşte Anii, jupânesii lui Bârsan, sora lui Sima logofătul, satele Socii şi Duşeştii. Se mai spune aici că Ana a pârît pe vărul său, Şandru Negru, pentru diresele „ce au avut dela unchiul nostru, dela bătrânul Ştefan Vodă" pentru aceste sate, Şandru mărturisind că le-a pierdut la Cetatea-Albă[3]. La împărţeala între nepoţii lui Sima logofătul şi sora lui, Ana, ce se vede în uricul din 7037 (1529) Martie 22, de care a fost vorba mai sus, găsim şi satul сочїи. Satul este pomenit şi mai târziu[4]. Este un sat străvechiu, care era şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela socii mulţi, cari erau în această parte[5]. — Satul Duşeşti este în comuna Cârligi, judeţul Neamţ, la miază-zi de Soci[6]. El este pomenit şi în documentele de care a fost vorba mai înainte, cel din 6970 (1462) Septemvrie 25 şi cel din 7037 (1529) Martie 22, şi mai târziu[7]. Era cred şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un străvechiu Duşea (dela slav. доуша, suflet)[8].

Sima sau Simon logofătul este unul din boerii mari ai tim-

Vasluiu, Iaşi, Tutova, Dicţ. statistic al României 2 p. 988, 1 p. 478, 2 p. 976. Cel din jud. Iaşi, în timpul lui Ştefan cel Mare era al lui Şteful Mânja paharnic, cum se vede din documente din 7091 (1582) Noemvrie 25, 7091 (1583) Aprilie 30, 7095 (1586) Septemvrie 7, 7139 (1631) August 15, Ghibănescu, Condica de documente originale nr. 4, fila 3, 5, 7, 20: „din uricul ce au avut moşii lor dela bătrânul Ştefan Vvd. şi di la Alexandru Vvd.".

1 Dic. statistic al României 2 p. 642, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 449, Harta stat. major, planşa Peatra.

2 Vezi mai sus 1 p. 209, rândul 19, p. 212.

3 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 60-61.

4 Cp. Uricariul 6 p. 275.

5 Cp. satul Cornii, alăture cu Socii. Alte sate cu acest nume, în Moldova, sânt în jud. Fălticeni (fost Suceava), în com. Borca şi Miroslăveşti, şi în jud. Bacău, Dicţ. statistic al României 2 p. 856, 860, 1 p. 74. Un loc Soci a fost în jud. Iaşi, lângă Voroveşti, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 449. Termenul topografic este foarte întrebuinţat. Cp. în jud. Iaşi, dealul Socilor, valea Socilor, Dicţ. geogr. al jud. Iaşi, p. 208, Dicţ. geogr. al jud. Vaslui p. 169 etc. Un sat Socii poate la Tutova este pomenit pe Dumitra, într'un document din 7001 (1493) Martie 5, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 7-11, asemenea într'un document dela Ştefăniţă Vodă: Socii на вєрхъ дͧмитри, N. Iorga, Stud. şi Doc. 5 p. 211. Cp. asemenea în hotarnica statului Ştiubeeni, din jud. Dorohoiu, dintr'un uric din 7000 (1492) Noemvrie 24: зкнодїю сочилѡр, ibid., зкнодїи стамилѡр, I. Bogdan, D. Şt. 1, p. 510-513.

6 Dicţ. statistic al României 2 p. 642, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 185, Harta stat. major, planşa Peatra.

7 Uricariul 6 p. 298.

8 Cp. numele de femeie Duşa, într'un uric din 6996 (1488) Martie 12, o nepoată a lui Zvorâşte, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 327-328.

pului său. El apare în divanul boerilor, începând din 6944 (1436) August 20[1], ca Sima scriitorul documentului, în 6945 (1437) Mai 15[2], ca Sima logofăt, în 6946 (1438) Martie 5[3], August 21[4], în 6947 (1439) Iulie 30[5], în 6948 (1440) Noemvrie 12[6], în 6950 (1442) August 30[7], în 6951 (1443) Martie 6[8], Mai 14[9], Mai 18[10], Mai 28[11], Mai 30[12], Mai 31[13], Iunie 8[14], August 3[15], August 24[16], August 25[17], Noemvrie 29[18], în 6953 (1445) Fevruarie 18[19], Aprilie 5[20], Iulie 15[21], August 8[22], August 11[23], Septemvrie 30[24], în 6954 (1446) Martie 5[25]. Aceasta este ultima dată, când îl găsesc pomenit în documente, între boerii de divan. Nu trebuie să se confunde cu Simion Turcul şi Sima vornicul lui Petru Voevod, cu care apare, cam în acelaş timp. Dacă este vre-o legătură între el şi Sima lui Mihailaş dela нзгѣрцъ, din 6944 (1435) Septemvrie 19, nu ştiu[26].

Şandru Negru vărul lui Sima logofătul este necunoscut aiurea.

Bârsan, soţul Anei, e necunoscut şi el. Poate e acelaş cu Bârsan, pomenit într'un uric din 7003 (1495) Martie 15 şi a cărui fiică Măria şi cu ai săi cumpără jumătate din satul Floreşti, pe Polocine[27].

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Vezi mai sus 1 p. 476, rândul 11-12.
2 Ibid. 1 p. 516, rândul 9. Ibid. p. 515, rândul 34 şi Simion Turcul.
3 Ibid. 2 p. 15, rândul 29. Ibid. rândul 12 şi Simeon Turcul.
4 Ibid. 2 p. 27, rândul 7. Ibid. rândul 6 şi 7 şi Simeon Turcul.
5 Ibid. 2 p. 52, rândul 38.
6 Ibid. 2 p. 73, rândul 33.
7 Ibid. 2 p. 101, rândul 31-32.
8 Hurm. Doc. 1^2 p. 881. Aici şi Sima vornicul lui Petru voevod, cu care deci nu trebuie să se confunde.
9 Hurm. Doc. 1^2 p. 883. Aici şi Sima vornic.
10 Ghib. Isp. 1^1 p. 18. Aici şi Sima vornic.
11 Ghib. Sur. 5 p. 116. Aici şi Sima vornic.
12 Hurm. Doc. 1^2 p. 885. Aici şi Sima vornic.
13 Ghib. Sur. 10 p. 2. Aici şi Sima vornic.
14 Ghib. Sur. 18 p. 53. Aici şi Sima vornic.
15 Wick. Woronetz und Putna 2 p. 151-152.
16 Originalul la d. M. I. Cogălniceanu, Bucureşti, Ghib. Sur. 20 p. 196.
17 Acad. Rom. LI/1.
18 I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 36. Aici şi Sima vornic.
19 Ulianiţchi, Materialî p. 65-66, Uricarul 11 p. 57. Aici şi Sima fost vornic.
20 Ulianiţchi, Materialî p. 66-67, Uricarul 11, p. 61. Aici şi Sima vornicul
21 Ulianiţchi, Materialî p. 67-68.
22 Melchisedec, Notiţe ist. şi arh. p. 99-100.
23 Ghib. Sur. 1 p. 139.
24 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare, Melchisedec, Cronica Romanului 1 p. 112.
25 Acad. Rom. (dela Şaraga, Iaşi).
26 Hurm. Doc. 1^2 p. 865.
27 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 76.

Urmaşii lui Sima logofătul şi al surorii sale, Ana, se pot urmări, deşi nu lămurit, în uricele din 7037 (1529) Martie 22, 7063 (1555) Aprilie 24, de care a fost vorba mai sus, şi altele[1].

36.

1442 Septemvrie 21.

Ştefan Voevod dăruieşte Mănăstirii Moldoviţa două care de peşte pe an şi scutire de vamă.

Stefan Vvd. al Moldovii dărueşte Mănăstirii Moldoviţa, pentru hrana părinţilor, câte două care de peşte, pe fiecare an, în ziua de hramul bisericii Buna vestirea Sfintei Marii şi pentru aceste două care să nu plătiască nicăiri vamă.

6950/1442 Septemvrie 21.

Documentul cum îl dau mai sus se află rezumat în limba germană la Wick. Moldowiza p. 61, care l-a aflat, se vede, într'un suret. Originalul nu se păstrează.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Moldoviţa s'a bucurat de multe danii ale domnilor celor vechi. Ele sânt întărite prin numeroase privilegii. Cel mai vechiu este din 6910 (1402) Octomvrie 31[2], urmează apoi cele din 6917 (1409) Noemvrie 18[3], 6918 (1410) Fevruarie 15[4], 6919 (1411) Aprilie 14[5], 6923 (1415) Aprilie 14[6], 6942 (1434) Iulie 12[7], 6947 (1439) Martie 12[8], 6951 (1443) Noemvrie 29[9], 6953 (1445) Fevruarie 20[10], 6955 (1447) Fevruarie 11[11], 6957 (1449) Mai 26[12], 6959 (1451) Ianuarie 10[13], 6959 (1451) Septemvrie 13[14], 6961 (1453)

1 Radu Rosetti, Pământul p. 182-184.
2 Vezi mai sus 1 p. 45-46.
3 Ibid. p. 72-74.
4 Ibid. p. 75-77.
5 Ibid. p. 80-84.
6 Ibid. p. 119-121.
7 Ibid. p. 393-394.
8 Ibid. 2 p. 31-34.
9 Ulianiţchi, Materialî p. 60, Uricarul 11 p. 51, Iaţimirski, Darstveniia jalov... gramotî mold. în Drevnosti trudî slav. kommissii imp. mosk. arheolog. obştestva, 4 (Moskva, 1907) p. 294-295.
10 Wick. Moldowiza p. 61.
11 Wick. Moldowiza p. 61-62. Direcţia fond. rel. Cernăuţi nr. 3.
12 Acad. Rom. LXVII/118.
13 Wick. Moldowiza p. 63-64.
14 Orest Popescu, Câteva doc. mold. p. 5.

Ianuarie 1[1], Ianuarie[2], 6962 (1454) August 25[3], Octomvrie 6[4], 6964 (1456) Iunie 13[5]. Ele continuă şi sub Stefan cel Mare, cu urice din 6965 (1457) August 12[6], 6966 (1458) August 31[7], 1462[8], 6981 (1473) Ianuarie 8[9], 6996 (1488) Martie 12[10], 6998 (1490) Martie 16[11], 7007 (1499) Noemvrie 15[12]. Deci nu mai puţin de 27 de privilegii, până la moartea lui Ştefan cel Mare.

E regretabil că nu s'a păstrat originalul, cu atât mai mult cu cât documentul este foarte interesant, arătându-ne că domnia lui Stefan, fără fratele său, începe din 1442[13].

37.

Neamţ. 1443 Martie 6.

Ştefan Voevod întăreşte lui Mihul pisar satul pe Cotovţea, Săseni, satul sub Botne, unde a fost Iuga Negrul, prisaca lui Vrabie, alături cu Săseni, şi mori la Cotovţea.

† мл(с)тїю бжїю мы стєфанъ воєво(д) господаръ зємли молдавскои знамєнито чини(м) и сѣмъ[14] наши(м) листо(м) въсѣмъ кто на(н) оузрє(т) илї єго оуслыши(т) чтоучи, ѡжє тотъ истинны(и) болѣри(н) на(ш) вѣрны(и) панъ михоу(л) писа(р) слоужи(л) намъ на оуси(х) мисти(х) право и вѣрно. тѣмъ мы видѧвшє правоую и вѣрноу(ю) єго слоужбоу до на(с), жаловали єсми єго ѡсобно(ю) нашє(ю) мл(с)тїю и дали єсми ємоу оу нашєи зємли, єдно село на котовцѧ, на имѧ сѫсѣни, гдє живє(т) лаоуръ, що ємоу продалъ слоуга на(ш) панъ ива(н) болдоръ, за пѧ(т) дєсѣтъ златы(х), прѧ(д) нами и прѧ(д) нашими паны, на имѧ прѧ(д) пано(м) нѧ-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Wick. Moldowiza p. 64.
2 Uricariul 18 p. 21-26, Wick. Moldowiza p. 64.
3 Iaţimirski, Darstveniia jalov... gramotî mold. în Drevnosti trudî slav. kommissii imp. mosk. arheolog. obştestva, 4 (Moskva, 1907) p. 295. Altul în Orest Popescu, Câteva doc. mold. p. 8-9.
4 Wick. Moldowiza p. 65.
5 Acad. Rom. Peceţi 290. L-am publicat în Buletinul Ion Neculce fasc 7 (1929) p. 174-175.
6 I. Bogdan D. Şt. 1 p. 3.
7 Ibid. p. 14-16 şi altul ibid. p. 16-18.
8 Ibid. p. 70-72.
9 Ibid. p. 178-180.
10 Ibid. p. 327-330.
11 Ibid. p. 429-430.
12 Ibid. 2 p. 143.
13 Vezi mai sus 2 p. 106-113.
14 ѣ ca ъ, aproape totdeauna în uric.

гоємъ и панъ петръ хоудн(ч) и панъ дума браєвн(ч) дворни(к) и панъ петръ спатаръ и панъ иванъ балчанъ чашникъ и панъ сима дворни(к) петра воєводи(н) и па(н) тадоръ чашни(к) петра воєводи(н), панъ бадѣ дворни(к), па(н) михаилъ пъхно, панъ косте вистѧрни(к) и бра(т) єго панъ петръ и панъ шендрика граматика и па(н) петришоръ столни(к) и панъ вана коморни(к) и па(н) албъ спатаръ и панъ черна(т) плоскаръ. того ради мы видѣвше и(х) доброу(ю) волю и лагодоу прѣ(д) нами и прѣ(д) нашими паны, що сѧ полагодили и мы дали єсми нашемоу вѣрномоу паноу михоулови писарю тоє выше писанноє єло, да боудє(т) ємоу оури(к). и такожъ дали єсми ємоу и дроугоє село по(д) ботнѣми подли блъкана, пониже лоукани, на имѧ гдє бы(л) чермны(и)[1] юга. и такожъ дали єсми ємоу ѡдноу пасикоу, подли съсѣни, на имѧ воробиєва пасика и такожъ варє гдє имє(т) мочи поставити соби млины на котовцѧ, ѡнъ да постави(т) боу(д) колко. того ради да боудє(т) тоє въсє выше писанноє паноу михоулови оури(к) и съ въсѣмъ доходо(м) ємоу и дѣтє(м) єго и братиѧ(м) єго и оуноучато(м) єго и праоуноучато(м) єго и прашоурѧто(м) єго и въсємоу родоу єго непороушєно, николижє на вѣки. а хотари ты(м) село(м) и пасицѧ съ въсѣми старыми хотарми, коуда извѣка ѡживали. а на то є(ст) вѣра нашего г(сд)ва вышеписаннаго стєфана воєво(д) и вѣра възлюбленнаго ми брата петра воєво(д) и вѣра болѣръ нашн(х), вѣра пана кръсти, вѣра пана нѣгоѧ логоѳєта, вѣра пана петра ходича, вѣра пана доумы браєвича дворника, вѣра пана юргича пръкалаба билогоро(д)ского и зѣта єго пана ѡанчи логоѳєта, вѣра пана петра спатарѣ, вѣра пана доумы лимбъдоулчича и брата єго пана мирчи, вѣра пана ѳомы верєшчака, вѣра пана негрила, вѣра пана станчула постєлника, вѣра пана кръсти чорного, вѣра пана ивана балчана чашника, вѣра пана ваны оурѣклє, вѣра пана алба чашника, вѣра пана богдана бывшаго столника, вѣра пана ваны жоулича, вѣра пана днениша спатарѣ, вѣра пана станчоула понича, вѣра пана кости[2] перєчкиѧ вистѣрника и брата єго пана петра, вѣра пана порки вистѣрника кнѣгинина, вѣра пана тадора васковича, вѣра пана маноуила гръбовола, вѣра пана богоуша и брата єго пана пашка, вѣра пана фети чорного, вѣра пана шендрики граматика, вѣра пана радоула столника, вѣра пана боунги комиса, вѣра пана алба спатарѣ и вѣра въсѣхъ болѣръ нашн(х) молдав-

1 чермныи e greşală în loc de черныи sau червныи ?
2 Originalul are коти.

ѥски(х) и велики(х) и малы(х). а по нашемъ животѣ кто боуде(т) г(с)п(д)ръ оу нашеи земли, w(т) дѣтеи наши(х) илї w(т) брате(і) наши(х) илї w(т) нашего съродства[1] илї боу(д) кто кого бъ извере(т) быти, тотъ щобы имъ непороушн(л) нашего даанїа, але щобы имъ оутверди(л) и оукрепи(л) и записа(л), зан8(ж) дали есми емоу за его правоу(ю) и за вѣрноую слоужбоу. а на болшее потвръжение и крепос(т) томоу въсемоу вышеписанномоу велѣли есми нашемоу вѣрномоу и почтенномоу болѣриноу паноу сима логофетоу писати и прївѣсити нашоу печа(т) к семоу листоу нашемоу. пи(с) тадоръ грамати(к) оу немцѧ в лѣ(т) ѕ҃ц҃нa м(р) ѕ҃ днь.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ştefan Voevod, Domnul Ţării Moldovii, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că acest adevărat boer al nostru, credinciosul pan Mihul pisar a slujit nouă în toate locurile, drept şi credincios. De aceia, noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat, în Ţara noastră, un sat pe Cotovţea, anume Săseani, unde trăeşte Laur, ce i l-a vândut sluga noastră, pan Ivan Boldor, drept 50 de zloţi, înaintea noastră şi înaintea boerilor noştri, anume înaintea panului Neagoe şi pan Petru Hudici şi pan Duma Braevici vornic şi pan Petru spatar şi pan Ivan Balcean ceaşnic şi pan Sima vornicul lui Petru Voevod şi pan Tador ceaşnicul lui Petru Voevod, pan Badea vornic, pan Mihail Pâhno, pan Coste visternic şi fratele lui, pan Petru, şi pan Şendrică gramatic şi pan Petrişor stolnic şi pan Vană comornic şi pan Albu spatar şi pan Cernat ploscar.

De aceia noi văzând a lor bună voe şi înţelegere înaintea noastră şi înaintea panilor noştri, ce s'au înţeles, şi noi am dat credinciosului nostru pan, Mihului pisar, acest mai sus scris sat, să-i fie lui uric. Şi asemenea i-am dat şi alt sat sub Botne, lângă Vâlcan, mai jos de Lucani, anume unde a fost Iuga Negrul. Şi asemenea i-am dat o prisacă, lângă Săseani, anume prisaca lui Vrabie şi asemenea ori unde va putea să-şi aşeze mori pe Cotovţea, el să-şi aşeze ori unde. De aceia, să fie aceste toate scrise mai sus panului Mihului uric şi cu tot venitul, lui şi copiilor lui şi fraţilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, nestricat niciodată, în veci.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Originalul are: съродств.

Iar hotarele acestor sate şi prisăci, cu toate hotarele lor vechi, pe unde din veac au umblat.

Şi la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului, Ştefan Voevod, şi credinţa iubitului meu frate, Petru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Crâstea, credinţa panului Neagoie logofăt, credinţa panului Petru Hudici, credinţa panului Duma Braevici vornic, credinţa panului Iurghici pârcălab de Cetatea Albă şi a ginerelui său, pan Oancea logofăt, credinţa panului Petru spătar, credinţa panului Duma Limbădulce şi a fratelui său, pan Mircea, credinţa panului Toma Vereşceac, credinţa panului Negrilă, credinţa panului Stanciul postelnic, credinţa panului Crâstea Negru, credinţa panului Ivan Balcean ceaşnic, credinţa panului Vană Ureacle, credinţa panului Albu ceaşnic, credinţa panului Bogdan fost stolnic, credinţa panului Vană Julici, credinţa panului Dieniş spatar, credinţa panului Stanciul Ponici, credinţa panului Costea Perecichiu vistearnic şi a fratelui său, pan Petru, credinţa panului Porcu visternicul Doamnei, credinţa panului Tador Vascovici, credinţa panului Manuil Gârbovul, credinţa panului Boguş şi a fratelui său, pan Paşcu, credinţa panului Fetea Negrul, credinţa panului Şendrică gramaticul, credinţa panului Radul stolnic, credinţa panului Bunghe comis, credinţa panului Albu spatar şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni şi mari şi mici.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn, în Ţara nostră, din copiii noştri sau din fraţii noştri sau din seminţia noastră sau ori pe cine Dumnezeu va alege să fie, acela să nu le strice dania noastră, ci să le întăriască şi înputerniciască şi scrie, pentrucă i-am dat, pentru a lui dreaptă şi pentru credincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare întăritură şi tărie acestor toate mai sus scrise, am poruncit boerului nostru credincios şi prea cinstit, Sima logofătul, să scrie şi să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Tador gramatic, în Neamţ, în anul 6951 Martie 6 zile.

Pergament, cu pecetea cea mare atârnată, în Arhiva ministerului de externe din Moscova. Pe pecete cu inscripţia cam stricată se citeşte: пєча⟨ть іѡ стє⟩фана вѡєводы ⟨господарѣ зємли м⟩олдавскои. O fotografie la Acad. Rom. fotografii pachet 10 nr. 36. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat, cu abateri ortografice, în Ulianiţchi, Materialî p. 60-61 şi în Hurm. Doc. I² p. 880-882. Aici numele prisăcii e короєнєра,

ceia ce nu e în original. O traducere se află în Uricarul 11 p. 51-53. Aici mai multe greşeli ca: Săceanii în loc de Săseani, unde trăit-a Lauri, sub Botneami, prisaca Vorobinei şi altele.

Satele lui Mihul pisarul erau toate dincolo de Prut. Un sat era pe Cotovţea, un pârău, pe care l-am întâlnit şi într'un uric din 6944 (1436) Iulie 17, prin judeţul Chişinău[1]. Era prin apropiere de Botna. Aici era satul Săseani, care azi nu se mai întâlneşte, ca nume. Un sat Săsăni a fost la ţinutul Orheiului, cu ispisoace domneşti, pomenit într'un izvod de ispisoace şi zapise din 7257 (1749) Martie 2[2]. Poate e acelaş cu satul Săseani, dintr'un uric dela Petru Rareş, din 7054 (1546) Mai 27[3]. Satul dela Orheiu, împreună cu Ghermăneşti şi Ghetulova e pomenit şi în 1806 Mai 26[4]. Săseanii din 1443 însă erau sigur în judeţul Chişinău. Aici trăia Laur, ca jude poate, cneaz sau vătăman. Numele îi vine dela un străvechiu Sas[5]. Era poate şi în veacul al XIV-lea. Satul Săseani fusese mai înainte al boerului Ivan Boldor. — Satele de sub

---

1 Vezi mai sus 1 p. 459, rândul 17 şi 18, p. 463. Pentru nume cp. satul Cotova, din jud. Soroca, ibid. Asemenea Cotoviţa, selişte, pomenită împreună cu Dogenii şi Zăpădenii, în ţinutul Sorocii, pe pârăul Căinarului, într'un document din 7036 (1528) Septemvrie 3, prin care se dăruesc lui Marco Ciuciuma, Acad. Rom. LXXIII/4. Cp. şi Ghib. Sur. 9 p. 91.

2 Ghib. Sur. 9 p. 228.

3 Ghib. Sur. 21 p. 98-100.

4 Acad. Rom. CXLIII/95, Creşterea colecţiilor Acad. Rom. 1912 p. 155.

5 Cp. Sas Dan pomenit în uricul din 6950 (1442) Martie 8, vezi mai sus 2 p. 93, rândul 8, N. Iorga, Rev. Ist. 16 (1930) p. 250. Cp. satul Săseni, din jud. Covurluiu, Dicţ. statistic al României 1 p. 248, Dicţ. geogr. al jud. Covurluiu p. 142, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 420. Un sat Săseşti a fost pe Bârlad, pomenit într'un uric din 6968 (1460) Dechemvrie 5, ca fiind al lui Ivaşco comis, ce îl avea dela socrul său Ivan visternicul, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 41-43. Cp. N. Iorga, Stud. şi Doc. 5 p. 70. Cp. Săşciorii în Bucovina, pomenit încă din 6951 (1443) Noemvrie 29, Ulianiţchi, Materiali p. 60, Uricarul 11 p. 51, I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 36. Acelaş cu cel din 6962 (1454) August 25, Ulianiţchi, Materiali p. 82, Wick. Moldowiza p. 64, Iaţimirski, Darstveniia jalov. . . . gramotî mold. în Drevnosti trudî slav. kommissii imp. mosk. arheolog. obştestva, 4 (Moskva, 1907) p. 295. Acelaş cu Saşii pe Costina din 7007 (1499) Noemvrie 15, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 143. Cp. Sasa, din jud. Roman, Sasca din jud. Fălticeni (fost Suceava), Sascut, din jud. Putna, Sasova, din jud. Vasluiu, Sasu, din jud. Putna, Dicţ. statistic al României 2 p. 792, 856, 742, 984, 732. Sasca e pomenită încă din 6961 (1453) Ianuarie 26, Hasd. Arh. Ist. 1^1 p. 102, I. Bogdan, Album paleografic cit. nr. 42. Intr'un document din 7056 (1548) Aprilie 7, Ilieş Voevod întăreşte postelnicului Macsim Harabor (sic), feciorul Giurgii comisul, şi verii sale, Marica, fata Negurenii, satele Bălăneştii pe Bârlad şi Fărcăşăşti pe Zăletin, ce se cheamă Ruguşănii şi un loc pustiu dela Tinoh, anume din Socii, cei din jos jumătate şi a treia parte dintr'un loc de pustiu, pe lângă Frăţăleni şi pe lângă Curmezăşeni, pe pârăul Gerului, şi jumătate din Poiana Sasului, cea din jos, jumătate, ce este în lunca Siretiului. Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 32 fila 290 v.

Botne[1] nu se pot identifica sigur. Satul lui Vâlcan poate este totuna cu satul Volconeşti sau Vulcăneşti numit şi Şăndreni din volostea Nisporeni, judeţul Chişinău, nu prea departe de apa Botnei[2]. Acesta îşi are numèle chiar dela un Vâlcan, Vulcan (dela Vâlcu, Vulcu). Satul e de pe la începutul veacului al XV-lea[3]. — Aici la Botne erau şi Lucanii, în apropiere de Vulcăneşti, dar care azi nu se mai întâlnesc. El îşi are numele dela un străvechiu Luca. Era cred şi în veacul al XIV-lea[4]. — Satul unde a fost Iuga Negru (sau Roşu?) de lângă Vulcăneşti nu-l pot identifica. Era şi în veacul al XIV-lea. — Prisaca lui Vrabie de lângă Săseani, este cred aceiaşi prisacă dela Botne, care printr'un uric din 6991 (1483) August 17 se întăreşte împreună cu seliştea tot pe Botne, Leucăuţi, la Gotăuţi, cumpărate dela nepoţii lui Mănăilă Şerbescul cel Bătrân[5]. Trebuie să fi fost în apropiere de satul Manuileşti, de pe Botna, din volostea Vasieni, judeţul Chişinău, care îşi are numele probabil dela Mănăilă Şerbescul[6]. Era şi în veacul al XIV-lea.

---

1 Pentru Botna cp. uricul din 6937 (1429) Fevruarie 10, vezi mai sus 1 p. 248, rândul 23, p. 251, 6939 (1431) Fevruarie 6, ibid. 1 p. 311, rândul 20, p. 315, etc.

2 Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 202, 229, Harta Basarabiei, de Nour.

3 In hotarnica satului Băloşeşti, dela Iucaşi, jud. Neamţ, din 6983 (1475) Mai 7 e pomenită fântâna lui Vâlcan: ѡт крѫницѣ влъканова, до крѫницѣ влъканова, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 206-207.

4 Cp. satele Luceşti, din jud. Ismail, Lucăceni, din jud. Bălţi şi Lucăşeni din jud. Hotin, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 137. Satele din Bălţi şi Hotin îşi au numele dela Lucaciu. Cp. satul Lucăceşti din jud. Bacău şi Luceni, din jud. Iaşi, Dicţ. statistic al României 1 p. 66, 482, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 270. Cp. Lucăceşti, din districtul Gura Humorului, Dicţ. geogr. al Bucovinei p. 132-133. Satul din Bacău e pomenit încă din 6967 (1459) Mai 20: лоукачещи, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 30-31. Cel din Bucovina, a fost al marelui boer Dragoiu, cu uric dela Alexandru cel Bun, pomenit în 6970 (1462) Dechemvrie 3, ibid. 1 p. 66-68. Asemenea în 7006 (1498) Septemvrie 24, ibid. 2 p. 126-127. Cel din Ismail, de peste Prut, este şi el foarte vechiu. E pomenit într'un document din 7027 (1519) Iulie 1, prin care se întăreşte de Ştefan Voevod lui Toader pârcălabul dela Cetatea Nouă (Roman) un loc de pustie la Cahov, pe de amândouă părţile de Cahov, mai sus de Chicera, unde să apropie drumul cel mare către Cahov, ca să-şi facă sate şi loc de moară în Cahov. Toader pârcălabul mai cumpără, drept 150 zloţi tătăreşti, dela Anuşca şi sora ei, Stanca, fratele Marinii, nepoatele lui Ioan (Oană) Limbădulce, din uricul acestuia dela strămoşul Alexandru cel Bun, satul Toceanii, peste Prut, unde a fost Borzea. Şi iarăşi a mai cumpărat, drept 50 zloţi, din *acelaş uric*, dela Alexandru cel Bun, dela nepoţii lui Oană Limbădulce, dela Vlaşin şi Danciul şi ai lor, o selişte Luceanii, peste Prut. Foarte interesant, pentru vechimea satelor din aceste părţi. Acad. Rom. ms 111 fila 74 r. Ibid. 74 v., într'un document din 7105 (1597) Iunie 3, se întăresc de Ieremia Moghilă Voevod Mănăstirii Humorului satele Troeneşti, Luceani şi Toceani, dela ţinutul Tigheciului, etc.

5 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 269-271: єдинѹ пасикѹ на имѣ врабїа с полѣнами.

6 Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 140, Harta Basarabiei, de Nour. I. Bogdan, D. Şt. p. 271.

Mihul pisar este acelaş cu Mihail ori Mihul gramaticul sau Mihul logofătul, fiul lui popa Iuga şi despre care a fost vorba aiurea [1].

Este foarte interesantă apariţia boerului Ivan Boldor. Acest neam avea sate şi în Moldova de peste Prut. Un Boldur cu jupâneasa lui, Nastea, apare într'un document din 6973 (1465) Dechemvrie 30[2]. Poate că Ivan Boldor este tatăl cunoscutului boer al lui Ştefan cel Mare, Boldur visternicul şi apoi vornicul. Acesta apare în divanul lui Ştefan cel Mare, începând ca visternic, din 6987 (1479) Martie 9[3], apoi din 6994 (1486) Septemvrie 14[4] regulat până în 6999 (1491) Fevruarie 26[5]. Din 6999 (1491) Martie apare ca vornic[6] până în 15 Octomvrie[7]. Apare apoi din Noemvrie 2 tot ca vornic[8] până în 7010 (1502) Martie 14[9]. Este ultima oară, când apare în divan. El se numea Sima Boldur, cum se vede dintr'un uric din 7030 (1522) Octomvrie 31, prin care Măgdălina, fiica lui Sima Boldor vornic, vinde din uricul ce acesta l-a avut dela „bunul Domniei mele, Ştefan Voevod, un sat anume Mălineşti, la Glodurile, pe Botnişoara şi o selişte tot pe Botnişoara, mai sus de Resteiani, chiar sub pădure[10]". Intr'un document din 7150 (1642) Mai 28 se vorbeşte de satul Brăniştenii, unde a fost casa lui Boldor vistieriu, şi se vorbeşte de vii din Soltăneşti, de satul Părăucenii la Buzoaea, ce se numesc Brănişten ii şi satul Boldureşti[11], toate dincolo de Prut[12]. Se pare că aici era aşezarea lui. Soţia lui Boldor vornic se numea Muşa, cum se vede dintr'un document dela Stefăniţă Vodă, circa 1522, prin care Mariica, fiica lui Boldor şi a Muşei, vinde moşia Socii la obârşia Dumitrei, pe care tatăl ei Boldor vornicul şi Muşa o avea de cumpărătură dela Ştefan cel Mare[13].

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Vezi mai sus 1 p. 501-506.
2 Ghib. Sur. 22 p. 81.
3 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 222.
4 Ibid. 1 p 290.
5 Ibid. 1 p. 459.
6 Ibid. 1 p. 462.
7 Ibid. 1 p. 471.
8 Ibid. 1 p. 492.
9 Ibid. 2 p. 252.
10 Originalul pergament l-am văzut la d. Sever Zotta, din Iaşi. O fotografie la mine: ѡ(т) ꙋрика ѡща єи сима бѡ(л)дора дворника що и(н) има(л) ѡ(т) дѣда г(сд)ка мы стефана воеводы єдно село на имѣ мѫлинєщи ꙋ глодꙋрѣле на ботнишоарѣ и ѡдна селищѣ ти(ж) на ботнишоарѣ по вышє ѡ(т) рестеꙗ(н) по(д) самою лѣсꙋ.
11 Condica Mitropoliei Moldovei, 1818, p. 251, nr. 1.
12 Cp. satul Boldureşti, jud. Chişinău, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 32, Harta Basarabiei, de Nour.
13 N. Iorga, Stud. şi Doc. 5 p. 211.

Documentul este foarte important, căci ne vorbeşte despre aşezări străvechi de peste Prut.

Ca formă este extrem de interesant, căci înglobează în el, la început, formularul corespunzător zapiselor de mai târziu.

Să se observe apoi că documentul e dat din Neamţ.

38.

1443 Mai 1.

Stefan Voevod dăruieşte Mănăstirii Pobrata patru sălaşe de ţigani.

† мл(с)тїю бжїею мы стефанъ воевода господаръ земли молдавской чини(м) знаменито нс сѣмъ нашимъ листомъ вхсѣмъ кто нанъ оузритъ илї его оуслыши(т) чтꙋчи, ѡже произволи господство ми нашимъ благи(м) произволениемъ и чисты(м)[1] и свѣтлимъ срьдце(мъ) и оучинили есми въ за дшїе стопочившаго родителѣ нашего алеѯандра воево(д) и за дшѫ матере нашеѧ и за наше здравие и дали есми нашемꙋ монастирю ѡ(т) побраты где е(ст) хра(м) стаго архистрарха и чꙋдотворца николы и е(ст) игꙋме(н) доситеи и дали есми томꙋ вышеписанномꙋ монастирю четири челѣди циганъ, щобы на имѣ микоула и съ оусею его челѣдню и кълима(н) и съ оусею его челѣдню и бизилъ и съ оусею его челѣдню и слакъ и съ оусею его челѣдню. того ради тоты четири челѣди да боудꙋтъ нашемꙋ монастирю оури(к) и съ оусемъ ихъ имѣнием и съ оусими и(х) челѣдми на вѣки вѣчныѧ, неподвижно на вѣки. а на то е(ст) вѣра господства ми и вѣра възлюбленнаго ми брата петра воеводы и вѣра болѣръ наши(х), вѣра пана кръсти, вѣра пана нѣгоѧ логодета, вѣра пана петра хꙋдича, вѣра пана дꙋмы браевича дворника, вѣра пана юргича и зѧта его пана ѡанчи, вѣра пана негрила, вѣра пана ваны оурѣкие[2], вѣра пана ивана балчана, вѣра пана томы верешчака, вѣра пана костѧ вистѣрника и вѣра въсѣ(х) болѣръ наши(х) молдавски(х) и велики(х) и малы(х). (а) по наше(м) животѧ кто боуде(т) господаръ оу нашеи земли или[3] ѿ(т) дѣтеи наши(х) илї ѡ(т) братеи наши(х) илї ѡ(т) нашего съродства боу(д) кто кого бъ избере(т), тотъ щобы непорꙋши(л) (наш)е даание и писание, заиꙋжъ

1 Sic.
2 Interesantă este forma aceasta.
3 In original: и.

дали и ѹчинили есми за наши(х) прѣдко(въ) дшѫ и за наше здравие. а кто покꙋси(т) сѧ порꙋшити наше даание и писание (да иматъ противн)ик свѧтыи ѡтецъ никола. а на болшꙋю крѧпостъ томꙋ вхсемꙋ вышеп(исанномꙋ ве)лѣли есми нашемꙋ вѣрномꙋ панꙋ михаилꙋ писарю писати и (нашꙋ печать при)вѣсити к семꙋ листꙋ нашемꙋ. пи(с) тадоръ грамати(к) в лѣ(т) ѕѱна маи а.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a binevoit Domnia mea cu a noastră bună voire şi curată şi luminată inimă şi am făcut pentru pomenirea sfântrăposatului părintelui nostru, Alexandru Voevod, şi pentru sufletul maicei noastre şi pentru sănătatea noastră şi am dat mănăstirii noastre dela Pobrata, unde este hramul sfântului arhistrarh şi de minuni făcător Nicolae şi unde este egumen Dositei, şi am dat acestei mai sus scrise mănăstiri patru sălaşe de ţigani, anume Micula şi cu tot salaşul său şi Căliman şi cu tot salaşul său şi Bizilă şi cu tot sălaşul său şi Slav şi cu tot sălaşul său. De aceia, aceste patru sălaşe să fie mănăstirii noastre uric şi cu toată averea lor şi cu toate sălaşele lor, în veacurile veacurilor, neclintit, în veci.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar la aceasta este credinţa Domniei mele şi credinţa iubitului meu frate, Petru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Crâstea, credinţa panului Neagoie logofăt, credinţa panului Petru Hudici, credinţa panului Duma Braevici vornic, credinţa panului Iurghici şi a ginerelui său, pan Oancea, credinţa panului Negrilă, credinţa panului Vană Ureachie, credinţa panului Ivan Balcean, credinţa panului Toma Vereşceac, credinţa panului Costea visternic şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni şi mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine 'va fi Domn, în Ţara noastră, sau din copiii noştri sau din fraţii noştri sau din seminţia noastră, ori pe cine Dumnezeu va alege, acesta să nu strice dania şi scrisoarea noastră, pentrucă am dat şi am făcut pentru pomenirea înaintaşilor noştri şi pentru sănătatea noastră.

Iar cine s'ar încerca, să strice dania şi scrisoarea noastră să aibă protivnic pe sfântul părinte Nicolai.

Iar pentru mai mare tărie a acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Mihail pisar, să scrie şi să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Tador gramatic, în anul 6951 Mai 1.

Pergamentul, cu pecetea cea mică atârnată, se află la Archiv. Stat. Bucureşti (dela Câmpina). Pe verso: стєфа(н) вво(д) за циганн (Stefan Voevod pentru ţigani). Pe pecete se citeşte: пєчать стєфан воєводы. O copie se află la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan.

Dania din documentul de mai sus corespunde exact celei făcute de Ilie Voevod în 6949 (1441) Aprilie 23[1]. Ţiganii sânt aceiaşi. Micola este Nicola. Să se observe cu această ocazie forma *ungurizată* Micola, faţă de Nicola, ce ne arată o simplă modă, ca şi cea slavonă, ca şi cea franceză de azi, în numirea oamenilor. Slav din 1443 este Slav Hârlăuanul la 1441. Ceilalţi doi sânt la fel. Doi din ei apar şi în 6942 (1434) Iunie 26[2].

Repetarea întocmai de către Ştefan Voevod a daniei către Mănăstirea Pobrata, aşa cum o făcuse şi Ilie Voevod, are mare importanţă. Mănăstirile erau şi ele cred sprijinitoare domniilor. Cp. documentul următor.

39.

Suceava. 1443 Mai 7.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Stefan Voevod întăreşte mănăstirii din Poiană 9 sălaşe de tătari.

† мл(с)тїю бжїю[3] мы стєфанъ воєво(д) господаръ землн молдавской знамєннто чнни(м) н сѣмъ наши(м) лнсто(м) въсѣмъ кто нанъ оузрн(т) нлї єго оуслышнтъ чтѹчн, ѡжє пронзволн господство мн нашн(м) благнмъ пронзволєннємъ н чнстн(м) н свѣтлн(м) србдцє(м) н оучнннлн єсмн въ за дшиє стопочнвшаго роднтєлѣ нашєго н за нашє здравиє н потвърднлн єсмн н оукрєпнлн[3] ѡтца нашєго даннє н далн єсмн нашємѹ монастрю ѡ(т) полѣны гдє є(ст) хра(м) стаго архнстрарха н чѹдотворца ннколы ѳ҃ тата(р), на нмѧ нванчѹ(к) н съ брато(м) своимъ н съ оусимн чєлѣдмн н(х) н нванка съ брато(м) н съ оусимн чєлѣдмн н(х), чочан съ брато(м) н съ оусєю чєлѣдню н(х) н хрнцъ съ чєлѧдмн своимн, мѹнтѧ съ чєлѧдмн своимн, пана(с) съ чєлѣдмн своинмн[3], чѹна(к) съ чєлѣдмн своимн, щєфънє(л) съ чєлѣдмн своимн н тѹлѧ катама(н) н съ оусимн чєлѣдмн своимн. ты оусн вышєпнсанны татаровє да боудѹ(т) на-

---

1 Vezi mai sus 2 p. 80-82.
2 Ibid. 1 p. 392-393.
3 Sic.

нємꙋ монастирю оурн(к) и съ въсѣмы и(х) чєлѣдми и съ оусѣмъ и(х) имѣниємъ и добитко(м) на вѣки вѣчныѧ и дѣти и(х) и оунꙋчата и(х) и праоунꙋчата и(х) и вє(с) ро(д) и(х). а на то є(ст) вѣра нашєго господства вышєписаннаго стєфана воєводы и вѣра възлюблєннаго ми брата пєтра воєво(д) и вѣра болѣръ наши(х), вѣра пана кръсти, вѣра пана нѣгоѧ логофєта, вѣра пана пєтра хꙋдича, вѣра пана дꙋмы браєвича дворника, вѣра пана юргича и зѣта єго пана ѡаныи логофєта, вѣра пана нєгрилє, вѣра пана ваны оурѣклє, вѣра пана братꙋлє, вѣра пана ивана калчанє, вѣра пана дꙋмы ламбъдꙋлчича и брата єго пана мирчи, вѣра пана домы вєрєничака, вѣра пана сины дворникє, вѣра пана костича постєлникє, вѣра пана станчꙋ попича, вѣра пана днєшина спатарѧ, вѣра пана кости вистѧрника, вѣра пана богꙋша и брата єго пана пашка нєстѣковичи, вѧра 1 пана кръсти чорного, вѣра пана манꙋила шєрбича, вѣра пана богдана, вѣра пана радꙋла столника, вѣра пана боуиги комиса и вѣра въсѣхъ болѣръ наши(х) молдавски(х) и вєлики(х) и малы(х). а по нашємъ животѣ кто боудє(т) господаръ оу нашєи зємли ѡ(т) дѣтєи наши(х) илї ѡ(т) братии наши(х) илї ѡ(т) нашєго плємєнє, боу(д) кто кого въ извєрє(т) быти, то(т) абы нєпорꙋши(л) нашє даанїє и запи(с), алє да оутвръди(т) и оукрѣпи(т) понєжє оучинихмо въ за дꙋшє прєдковъ наши(х) и за нашє здравиє. а на болшꙋю крѣпость томꙋ въсємꙋ вышєписанномꙋ вѣлѣли 1 єсми нашємꙋ вѣрномꙋ панꙋ михꙋлꙋ писарю писати и привѧсити нашꙋ пєча(т) к сємꙋ листꙋ нашємꙋ. пи(с) тадоръ грамати(к) оу сочавѣ в лѣ(т) ѕ҃ѳ҃на маи з.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domnul Ţării Moldovii, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a binevoit Domnia mea cu a noastră bună voire şi curată şi luminată inimă şi am făcut pentru pomenirea sfântrăposatului părintelui nostru şi pentru sănătatea noastră şi am întărit şi înputernicit dania părintelui nostru şi am dat mănăstirii noastre din Poiană, unde este hramul sfântului arhistrarh şi făcător de minuni Nicolae 9 tatari, anume Ivanciuc şi cu fratele său şi cu toate sălaşele lor şi Ivanca cu fratele şi cu toate sălaşele lor, Ciocian cu fratele şi cu toate sălaşele lor şi Hriţă cu sălaşul său, Muntea cu sălaşul său, Panas cu sălaşul său, Ciunac cu sălaşul său, Ştefănel cu sălaşul său şi Tulea vătăman şi cu tot sălaşul său. Toţi aceşti mai sus scrişi

1 Sic.

tatari să fie mănăstirii noastre uric şi cu toate sălaşele lor şi cu toată averea lor şi cu vitele lor, în vecii vecilor şi copiii lor şi nepoţii lor şi strănepoţii lor şi întreg neamul lor.

Iar la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului, Stefan Voevod, şi credinţa iubitului meu frate, Petru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Crâstea, credinţa panului Neagoie logofăt, credinţa panului Petru Hudici, credinţa panului Duma Braevici vornic, credinţa panului Iurghici şi a ginerelui său, pan Oană logofăt, credinţa panului Negrilă, credinţa panului Vană Ureacle, credinţa panului Bratul, credinţa panului Ivan Balcean, credinţa panului Duma Limbădulce şi a fratelui său, pan Mircea, credinţa panului Toma Vereşciac, credinţa panului Sin vornic, credinţa panului Costici postelnic, credinţa panului Stanciul Ponici, credinţa panului Dieniş spatar, credinţa panului Costea visternic, credinţa panului Boguş şi a fratelui său, pan Paşcu Nesteacovici, credinţa panului Crâstea Negrul, credinţa panului Manuil Şerbici, credinţa panului Bogdan, credinţa panului Radul stolnic, credinţa panului Bunghe comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni şi mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn în Ţara noastră, din copiii noştri sau din fraţii noştri sau din seminţia noastră, ori pe cine Dumnezeu va alege, acesta să nu strice dania şi zapisul nostru, ci să întăriască şi înputerniciască, pentrucă am făcut pentru pomenirea înaintaşilor noştri şi pentru sănătatea noastră.

Iar pentru mai mare tărie acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Mihul pisar, să scrie şi să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

Scris-a Tador gramatic, în Suceava, în anul 6951 Mai 7.

Pergamentul, cu pecetea cea mare atârnată, la Arhiv. Stat. Bucureşti (dela Câmpina). Pe pecete se citeşte: печать іwа(н)а (сте)фана вое(воды и) господарѣ о земли молдавскои. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat de Hasd. Arh. Ist. 1[1] p. 123, care a lăsat la o parte unele părţi din text.

Documentul este interesant pentru donaţiile mănăstirii Pobrata[1] şi pentru istoricul tătarilor din Moldova.

1 Vezi mai sus 1 p 18.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

40.

Suceava. 1443 Mai 14.

Stefan Voevod întăreşte lui Mihul pisar jumătate din satul Bălăneşti, lângă Tutova, cumpărat dela boerii Andreico şi Luca, apoi vechea ţarină şi hotar al Lieştilor, jumătate din satul Coposeşti de pe Şumuz, însă în jumătate cu Luca şetrarul. Fratelui lui Mihul, lui Duma aprodul, satul pe Sana, fost al lui Vlad Matus.

† мл(с)тїю бжїю[1] мы стефанъ воево(да) господаръ земли молдавской знаменито чини(м) не сѣмъ[2] наши(м) листо(м) въсѣмъ кто нанъ оузри(т) илї его оуслыши(т) чтꙋчи, ѡже прїиде прѣ(д) нами и прѣ(д) нашими болѣры панъ андреико и бра(т) его лоука по своеи доброи воли и продали нашем(ꙋ) болѣринꙋ панꙋ михоулови писарю половина ѡдного села, що е(ст) по(д)ле тꙋтовы, на имѧ бълъннещи, тотꙋ частъ що е(ст) ѿ(т) потока къ тꙋтовѣ и съ оусѣмы домы, що сꙋ(т) ѿ(т) то(и) стороны потока и половина ѿ(т) оусего хотарѧ, що прїслꙋхаетъ къ бълънаще(м)[1] и старая царина и ве(с) хотаръ, що е(ст) лиещемъ, развѣ новая царина, що лиещине имъ разомъ загороднли. и такожъ мы видѧвше и(х) добрꙋю волю на то и мы дали есми нашемꙋ вѣрномꙋ болѣринꙋ, панꙋ михꙋлови писарю, тотꙋ половинꙋ того прѣдъречен<ого>[3] села и съ тѣмъ вышеписанны(м) хотаре(м) да бꙋде(т) емꙋ оури(к) на вѣки. и еще есми дали нашемꙋ вѣрномꙋ болѣринꙋ ѡпроче того що кꙋпи(л) оу наїашевы(х) сыновъ, половина ѿ(т) копосещи на шꙋмꙋзѣ, да бꙋде(т) панꙋ михꙋлови на полы съ лꙋкою шетраре(м) и и съ оуси(м) прїходо(м), що е(ст) до того села, да бꙋде(т) имъ на полы. и еще есми дали нашемꙋ вѣрномꙋ панꙋ, дꙋмѣ апродꙋ, братꙋ пана михꙋла писарѧ, едно село на санной що было вла(д) матꙋсово. тое оусе вышеписанное да бꙋде(т) имъ оури(к) и съ въсѣмъ доходо(м) и(м) и дѣтемъ и(х) и братиамъ и(х) и оунꙋчатомъ и(х) и праоунꙋчато(м) и(х) и пращꙋрѧто(м) и(х) и въсемꙋ родꙋ и(х), непорꙋшено николиже на вѣ<кы>[4]. и да не имаютъ николи оуспоминати наїашевы сынове ѿ той половинѣ села, на имѣ

1 Sic.
2 ѣ e făcut de multe ori ca ъ.
3 In original numai прѣдъречен.
4 In original: вѫ.

бълънещи, и ѡ то(м) вышеписаном хотари, половина що вь бълъне(щ)ем[1] прислоушает и ве(с) хотар лиещи(м) и поле оусе и стараа царина, развѣ тота новаа царина, що си(м) разом загорожена, таѧ да е(ст) лиещем. а иліашевы сынове да не имаю(т) николи оусиоминати, ани ро(д) и(х) занѥже продали по своеи доброи воли и оузѧли за него своут[1] л злоты(х). и хотар тѣм селом съ всѣми старыми хотарми, куда и(з) вѣкка[1] оужинвали. а на то е(ст) вѣра нашего г(сд)ва вышеписанного стефана воеводы и вѣра възлюбленнаго ми брата петра воево(д) и вѣра болѣр нашихь, вѣра пана крьстѣ, вѣра пана нѣгоѧ логофета, вѣра пана петра худича, вѣра пана негрила, вѣра пана дьмы браевича дворника, вѣра пана в(р)ъича и зѧта его пана ѡанчи логофета, вѣра пана ваны оурѣвле, вѣра пана ивана чашника, вѣра пана братула, вѣра пана станчула понича, вѣра пана домы верешчака, вѣра пана кости вистарника, вѣра пана дьмиша спатарѣ, вѣра пана симы дворника, вѣра пана костича постелника, вѣра пана дьмы лимбъдулчича и брата его пана мирчи, вѣра пана тадора васковича, вѣра пана радула столника, вѣра пана тадора кьмила, вѣра пана воучири комиса и вѣра всѣх болѣр наши(х) молдавски(х) и велики(х) и малы(х). а по нашем животѣ, кто боуде(т) г(с)п(д)р оу нашеи земли ѡ(т) дѣтеи наши(х) илї ѡ(т) братеи наши(х) илї ѡ(т) нашего племене, боу(д) кто кого бы изберe(т) быти, тот щобы нам непорушил(а) нашего даанıа, але щобы им оутвердил(а) и оукрѣпил(а), занѥже дали есми им за и(х) правоу и вѣрноую слоужбоу. а на болшее потвьржд(е)ние томоу всемоу вышеписанномоу велѣли есми нашемоу вѣрномоу паноу симѣ логофетоу писати и прївѣсити нашоу печа(т) к семоу листоу нашемоу. пи(с) тадо(р) оу сочавѣ в лѣто ѕ҃ц҃на маи д҃ї.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domnul Ţării Moldovii, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a venit înaintea noastră şi înaintea boerilor noştri pan Andreico şi fratele său Luca, de a lor bună voie şi au vândut boerului nostru, panului Mihului pisar, jumătate dintr'un sat, ce este lângă Tutova, anume Bălăneşti, această parte, ce este dela pârău către Tutova, şi cu toate casele ce sânt de cealaltă parte a pârăului şi jumătate din tot hotarul, care ascultă de Bălăneşti şi ţarina veche şi tot hotarul ce este al Lieştilor, afară de ţarina nouă, ce şi-au îngrădit odată Lieştii. Şi asemenea noi văzându-i cu bună voie, de aceia şi noi am dat credinciosului nostru boer, panului Mihu-

1 Sic.

ui pisariu, această jumătate din acest sat, de care a fost vorba maĭ înainte şi cu acest hotar scris mai sus, să-i fie lui uric, în veci. Şi încă am dat credinciosului nostru boer, afară de aceasta ce a cumpărat dela fiii lui Iliiaş, jumătate din Copoşeşti, la Şumuz, să-i fie panului Mihului, în jumătate cu Luca şetrariul şi cu tot venitul, ce este către acest sat, să fie lor, în jumătate. Şi încă am mai dat credinciosului nostru pan, Duma aprod, fratele panului Mihului pisar, un sat la Sana, ce a fost a lui Vlad Matus. Toate aceste mai sus scrise să fie lor uric şi cu tot venitul lor şi copiilor lor şi fraţilor lor şi nepoţilor lor şi strănepoţilor lor şi răstrănepoţilor lor şi întregului neam al lor, nestricat niciodată, în veci. Şi să nu mai pomenească niciodată fiii lui Ilieaş despre această jumătate a satului, anume Bălăneşti şi despre acest mai sus scris hotar, jumătatea ce ascultă de Bălăneşti şi tot hotarul Lieştilor şi tot câmpul şi ţarina veche, afară de această ţarină nouă, ce şi-au îngrădit odată pentru dânşii, aceasta să fie Lieştilor. Iar fiii lui Iliiaş să nu aibă niciodată a pomeni şi nici neamul lor, pentru că au vândut de a lor bună voie şi au luat pentru ele vite ‹de› 30 zloţi.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar hotarul acestor sate, cu toate vechile hotare, pe unde din veac au umblat.

Iar la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului, Stefan Voevod, şi credinţa iubitului meu frate, Petru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Crâstea, credinţa panului Neagoe logofătul, credinţa panului Petru Hudici, credinţa panului Negrilă, credinţa panului Duma Braevici vornic, credinţa panului Iurghici şi a ginerelui său, pan Oancea logofătul, credinţa panului Vană Ureacle, credinţa panului Ivan ceaşnic, credinţa panului Bratul, credinţa panului Stanciul Ponici, credinţa panului Toma Vereşceac, credinţa panului Costea vistiernic, credinţa panului Dieniş spătar, credinţa panului Sima vornic, credinţa panului Costici postelnic, credinţa panului Duma Limbădulce şi a fratelui său, pan Mircea, credinţa panului Tador Vascovici, credinţa panului Radul stolnic, credinţa panului Tador Cămilă, credinţa panului Bunghe comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni şi mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn, în Ţara noastră, din copiii noştri sau din fraţii noştri sau din seminţia noastră, oricine, pe care Dumnezeu îl va alege să fie, acesta să nu le strice dania noastră, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentru că le-am dat pentru a lor dreaptă şi credincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Sima logofătul, să scrie şi să lege pecetea noastră către această carte a noastră. A scris Tador, în Suceava, în anul 6951 Mai 14.

Pergamentul, cu pecetea lipsă, se păstrează în Arhiva ministerului de externe din Moscova. O fotografie la Acad. Rom. fotografii pachet 10 nr. 25. O copie, cu mici deosebiri de felul cum îl dau eu mai sus, e la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat de Ulianiţchi, Materialî nr. 55, p. 61 cu data 6951 Mai 4, cu abateri ortografice şi lipsa boerilor marturi. Cu multe abateri ortografice a fost publicat şi în Hurm. Doc. 1² p. 882-884. Cu data 1443 Mai 24 e pomenit în Radu Rosetti, Pământul p. 150. Satele de mai sus sânt greu de identificat. Satul Bălăneşti nu mai este lângă Tutova. Un sat Bălăneşti este cel din comuna Giurgiuoana, judeţul Tecuciu, aproape de Zeletin[1], altul în acelaş judeţ, comuna Vultureşti, aproape de Berheciu[2], dar aceste sânt departe de Tutova. Ar putea crede cineva că Bălăneştii din uricul din 1443 Mai 14 erau în apropiere de satul Strâmba, în legătură cu satul lui Balan din Strâmba, din uricul din 6939 (1431) Aprilie 30[3] al lui popa Iuga, tatăl lui Mihul pisar, şi care apare şi în alte urice, ca proprietate a acestora, ca în 6942 (1434) Aprilie 24[4], în 6944 (1436) Dechemvrie 7[5], în 6947 (1439) Iulie 2[6]. Din alte date, din unele documente, se vede însă că satul Bălăneşti din 1443, era altul. Aşa într'un document din 7018 (1510) Septemvrie 21 Bogdan Voevod întăreşte stăpânirea lui Dragoş vornicul peste satul Bălăneşti, unde a fost jude Bălan, cumpărat cu 60 zloţi tătăreşti dela Luca Ilieşescul, fiul lui Ilieaş paharnicul, şi dela neamurile sale. Asemenea îi mai întăreşte lui Dragoş vornicul satul Gura Strâmbei, pe Tutova, cumpărat cu 280 zloţi tătăreşti dela Mircea Iezereanul şi sora lui, Maruşca[7]. Documentul de mai sus, reprodus defectuos, îl complectez cu un regest al aceluiaş uric, care

---

1 Dicţ. statistic al României 2 p. 878. Harta stat. major, planşa Bârladul 1 : 100.000.
2 Ibid. p. 870. Harta stat. major, planşa Răcăciuni şi Căiuţul, 1 : 100.000.
3 Vezi mai sus 1 p. 315, rândul 6, p. 316.
4 Vezi mai sus 1 p. 383, rândul 6, p. 385 şi p. 386, rândul 17-18, p. 389-390.
5 Ibid. 1 p. 498, rândul 9, p. 500-501.
6 Ibid. 2 p. 41, rândul 23, p. 45.
7 Arhiv. Stat. Bucureşti, Condica M-rea Răchitoasa IV, 73 (109), la Iulian Marinescu, Bogdan III cel Orb, Bucureşti, 1910 p. 111.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

spune că se întăreşte lui Dragoş vornicul un sat pe Iaura, anume Bălăneştii, unde a fost giude Bălan şi alt sat, pe Gura Strâmbei, pe Tutova, anume unde a fost giude Todăr[1]. Uricul este adus în pricina dintre Mănăstirea Răchitoasa şi casa răposatului boer Iordache Manul, clironomul răposatului boer Ioan Jora, pentru moşiile Bălăneşti şi Ciurileşti. Din documentele aduse aici se vede că satul Ciurileşti era lângă Tomeşti, acesta în comuna Pogana, judeţul Tutova, aşezat în adevăr pe Tutova[2]. Pe lângă Tomeşti deci a fost satul Bălăneşti, al lui Ilieaş ceaşnicul[3]. Un alt sat Bălăneşti pe Bârlad e pomenit într'un document din 7056 (1548) Aprilie 7, adus într'un proces între răzeşii din moşia Buceştii şi Lieştii dela ţinutul Tecuciului şi Mănăstirea Adam cu moşia ei Dămăceni[4]. Interesantă este apariţia atâtor sate cu acest nume Bălăneşti, în aceşte părţi ale Tutovei. Satul din 1443 îşi are numele de la un jude Bălan, cum am văzut în documentul din 7018

1 Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 54 fila 43 v. Vezi mai sus 1 p. 447.

2 Dicţ. statistic al României 2 p. 976, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 488, Harta stat. major, planşa Bârlad, 1 : 100.000. Un sat Bălăneşti în jud. Tutova, este în apropiere de Docani, dar acesta este în altă parte, Frunzescu, cit. p. 21.

3 Pentru moşia Ciurileşti se aduce un document dela Ştefan Voevod, din 7001 (1493) Martie 3, întăritoriu lui Dragoş Timişăscu pe un sat pe Tutova, „pe ustiia Studineţului, anumi Bumbăreştii, ci l-au cumpărat di la nepoţii lui Dragoş Timişăscu (sic)", Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 54, fila 46 r. Cp. satele vechi Timişeştii, din aceste părţi. Ibid. fila 47 r., un regest de pe ispisocul lui Alexandru Voevod, din 7068 (1560) Martie 13, aflător la Mănăstirea Răchitoasa, care arată Bălăneştii la fântâna Straova. Ibid. un ispisoc dela Petru Voevod, din 7097 (1589) Iunie 7 „cuprinzători de giudecata urmată între Dragoslav şi Buiul şi Muntul cu tovarăşii lor şi între Tudoran visternicul şi ficiorii lui, Ionaşcu şi Cozma, zăcând cum că i-ar fi luat o bucată din *hotarul Tomeştilor, pintri Tomeşti şi pintri Ciurileşti* şi cum că s'ar fi făcut lui uric de cumpărătură di la Alicsandru Vvd. pe ace bucată de pământ, care au cumpărat-o dela Nădăbaicu vorc. Deci i-au întrebat de hrisov, cu ce dovadă ţini acia bucată de pământ, iară iai au arătat uric di la Alexandru Vvd., în cari scrie cum acel loc iaste cumpărătură lui Tuduran dela Nădăbaico vornicul şi au văzut acel uric şi au aflat cum că după peirea lui Nădăbaicu vornicul s'au făcut. Şi i-au întrebat pe dânşii sufleţăşti cum este făcut acel uric şi cum l-au vândut Nădăbaicu lui Tudoran, cumpăratu-l-au de la aceşti oameni, au le sânt niam lor. Iar ei au zis, că nici l-au vândut, nici le sânt niam, ce numai atâta cum că are Tudoran satul Ciurileştii şi să împreună cu hotarul Tomeştilor şi vrând să le facă cineva strâmbătate, pentru aceiia au făcut că esti acel loc a lor fără ştiria lor, după peiria lui Nădăbaicu. Deci Domniia sa şi boerii li-au poroncit lor ca să priimiască cu sufletili lor, au să vie cu 24 de giurători ca să mărturisască cum că Nădabaicu li-au vândut lor şi aceia n'au putut să priimască cu sufletili lor, nici mărturii n'au adus, ci sânguri iai cu bună voia lor s'au lăsat şi au arătat cum că sânguri au scris cu mâinile lor acel loc în uricul lor. Deci pe Dragoslav cu ai lui i-au îndreptat, luând dela dânşii . . . . . . şi ficiorii lui Tudoran, di acum înainte au rămas să nu stăpâniască şi să nu mai aibă pâră". Document interesant şi pentru istoria vechiului drept românesc.

4 Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 32, fila 288 r., 290 v.

(1510) Septemvrie 21, de care a fost vorba mai sus. De aici se vede şi că satul s'a întors iarăşi în stăpînirea neamului Ilieş. Era probabil şi în veacul al XIV-lea [1].—Satul Lieşti este greu de identificat. Un sat Lieşti este în judeţul Tutova, pe Pereschiv [2], altul este în judeţul Tecuciu, pe Bârlad [3]. Poate cel dintâiu este satul din 1443, dacă nu cumva va fi fost un sat Lieşti, pe lângă Tomeştii, de care a fost vorba mai sus, şi care a dispărut sau şi-a schimbat numele. Un sat Lieşti a fost la gura Jirăvăţului, tot în judeţul Tutova, poate pe unde e azi satul Griviţa, pomenit încă din 6922 (1414) August 2 [4] şi în 6944 (1436) Septemvrie 19 [5]. Işi are numele de la un străvechiu Lie, poate un cneaz, cum e cel din 1414 August 2, de care a fost vorba mai sus. Satul poate era şi în veacul al XIV-lea [6]. In vremea lui Ştefan cel Mare este pomenit pe Bârlad, într'un uric din 7003 (1495) Ianuarie 12 [7] şi în hotarnica Bârladului, din 1495 Ianuarie [8]. — Uneori numele poate deriva şi dela un Leu [9], sau dela Ilie [10]. — Satul Coposeşti, pe

1 Un alt sat Bălăneşti este în jud. Neamţ, Dicţ. statistic al României 2 p. 634. Altul în jud. Fălciu, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 21. Altul e în jud. Chişinău, volostea Boldureşti, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 22. Cele din Muntenia sânt foarte multe, Dicţ. statistic cit. 2 p. 1095. In trecut ele sânt pomenite. Cel din Neamţ în 7137 (1629) Iunie 20, Ghib. Isp. 1² p. 216. Cel din Fălciu, pe Elan, s'a numit mai înainte Terpeşti, şi e pomenit în 7055 (1547), Ghib. Sur. 19 p. 3. Un sat la Fălciu, pe Bujor, e pomenit în 7189 (1680) Septemvrie 8, Ghib. Sur. 5 p. 45. Cp. asemenea satul de pe Bogdana, unde este Balan, din uricul din 6944 (1436) Iunie 13, vezi mai sus 1 p. 444, rândul 13-14, p. 447. Apoi documentul din 6945 (1437) Octomvrie 5, ibid. 1 p. 533, rândul 15. Acesta este numit Bălăneşti, în uricul Pobratei, din 7062 (1554) Martie 20, ibid. 1 p. 535, N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 75.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

2 Dicţ. statistic al României 2 p. 962, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 266, Harta stat. major, planşa Tecuciu 1 : 100.000.

3 Dicţ. statistic cit. 2 p. 872, Frunzescu cit. Harta stat. major, planşa Nămoloasa şi Pechea.

4 Vezi mai sus 1 p. 103, rândul 13-14, p. 107.

5 Vezi mai sus 1 p. 488, rândul 7, p. 492. Harta stat. major, planşa Bârlad.

6 Un sat Lieşti, probabil cel din jud. Tecuciu, este pomenit între satele lui Cernat ploscarul şi fratelui său, Şteful, într'un uric din 6956 (1448) Iulie 15, Acad. Rom. CXXXIV/45.

7 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 47-48 : село на Бръладѣ оу рѫтꙋ, на имѣ Лїещїи.

8 Ibid. p. 63.

9 Aşa de ex. într'un uric din 7054 (1546) Iunie 26, se vorbeşte că nepoţii Leului îşi împart între dânşii satele *Лїещїи на вишнїи конец сте(н)коу где ко(л) тола(р) ко(л)тезеоу и кан(н)дещь по тою страни ѕижи*. Pergamentul e al meu. A fost publicat în Documente din Basarabia, adunate de Visarion Puiu ş. a. Chişinău, 1928, p. 56. Din acest sat a rămas numele dealului şi pârâului, pe teritorul satului Rădiul Aldei, com. Copou, jud. Iaşi, Dicţ. geogr. al jud. Iaşi, p. 145, Harta stat. major, planşa Ţigănaşi. Asemenea în alte acte ca în 7117 (1609) Martie 30, Ghib. Isp. 1² p. 72-73, în 7144 (1636) Ianuarie 24, ibid. 2¹, p. 211 etc.

10 Cp. satele Ileşti din jud. Bacău, Dicţ. statistic al României 1 p. 78

Şumuz, nu-l mai găsesc azi. Va fi dispărut sau şi-a schimbat numele. Şi numele e curios[1]. Satul era poate şi în veacul al XIV-lea.— Satul la Sana, ce a fost al lui Vlad Matus, nu-l pot identifica. Numele sânt foarte curioase.

Despre Mihul pisar a fost vorba în alt loc[2].

Andreico şi Luca şetrarul erau fiii boerului Ilieaş. Acesta este totuna cu Ilieaş ceaşnicul, despre care a fost vorba aiurea[3]. Fiii săi, Andreico şi Luca, sânt pomeniţi într'un uric din 6968 (1460) Aprilie 13, în care e vorba şi de o pâră între Frâne Dragoş şi Andreica şi fratele său Luca, fiii lui Ilieaş paharnic, pentru satul Cheţeleştii, pe Sireti[4]. Despre Luca Iliaşescul, feciorul lui Ilieaş paharnicul, a fost vorba în uricul din 7018 (1510) Septemvrie 21, adus mai sus. Intr'un document din 7036 (1528) Martie 7 e pomenită cneaghina lui Coste prosadnic, fata lui Pântecel, nepoata lui Ilieaş ceaşnicul[5].

Uricul este extrem de important şi pentru formele de veche cultură a satului românesc, ce cuprinde. E vorba de case, de ţarina veche şi nouă. Să se observe iarăşi românismul ц.рина, pe care l-am întâlnit şi în uricul din 6908 (1400) August 4[6].

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Că satul Bălăneşti, cumpărat de Mihul, îl găsim iarăşi în neamul lui Ilieaş să nu ne mire. Moşiile Mihului au fost confiscate de Ştefan Vodă, la fugirea boerului în Polonia.

Un sat Ilieşti pe apa Suhuluiului este pomenit într'un uric din 6999 (1491) Octomvrie 16. Originalul la mine. L-am publicat în Buletinul Ion Neculce, fasc. 3 (1923) p. 108. Vezi şi Documente din Basarabia, adunate de Visarion Puiu ş. a., Chişinău, 1928, p. 49-51.

1 Un sat Coposeni a fost în ţinutul Cârligătura, pe lângă Drăgoeşti, Brătuleni şi Cucuteni, lângă Iaşi, pomenit în hotarnica satului Cucuteni, într'un uric din 7001 (1493) Martie 26, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 26-28. Aici se vorbeşte de єдно селище ѹ кржлигжтѹрѣ на имѣ гдє била жѹдє юга .... ѡт оурика дєда єи Щєрба ржспопа и нє привилїє що имал ѡни ѡт дѣда нашєго ѡт алєѯандра воєводї .. а хотар .... ѡт драгоєщии .... мт могили ѡт копосєни. Că seliştea unde a fost jude Iuga conrespunde cu satul Cucuteni, de lângă Iaşi, se vede dintr'un document din 7077 (1569) Septemvrie 21, prin care Bogdan Voevod întăreşte vânzarea ce Draga, fata lui Alexa diac, cu uric dela Ştefan cel Mare, o face Banului dregătorul de Bacău, o selişte în Cârligătură unde a şezut Iuga, ce să chiamă Cucutenii, N. Iorga, Stud. şi Doc. 11 p. 73.

2 Vezi mai sus 1 p. 501-506.

3 Vezi mai sus 1 p. 418-419.

4 Ghib. Sur. 18 p. 69.

5 N. Iorga, Stud. şi Doc. 16 p. 157.

6 Vezi mai sus 1 p. 41, rândul 4-5.

41.

Suceava. 1443 Mai 18.

Stefan Voevod întăreşte lui Ştefan Breb, satul la Iadrici, unde este casa lui.

† мл(с)тїю бжїею мы стефанъ воевода господаръ земли мо(л)давскои чини(м) знаменито всѣмъ листомъ нашимъ вьсѣмъ кто нанъ оузритъ или его оуслыши(т) чтучи, оже тотъ истинны слуга нашъ щефанъ бребъ служилъ намъ право и вѣрно. и мы видѣвши его правовѣрнúю службу до на(с), жаловали есми его оусобною [1] нашею мл(с)тїю и дали и потвердили есми ему его ѿчину село на ıадричѣ [2] на имѣ где е(ст) домъ его. тое щобы емоу урикъ съ вьсѣмъ доходомъ, ему и дѣтемъ его и братїамъ его и оунучатомъ [1] его и прѣоунучатомъ его и прѣщурѣтомъ его и вьсему роду его непорушено, николиже на вѣкы. а хотаръ томоу селу по старомоу хотару, куда е(ст) из вѣка ѿживали. а на то е(ст) вѣра г(с)вами вышеписаннаго ми г(с)ва стефана воеводы и вѣра вьзлюбленнагоми брата петра воеводы и вѣра наши(х) боıаръ, вѣра пана кръстѣ, вѣра пана нѣгоıа логофета, вѣра пана гудича и дѣти его, вѣра пана негрила, вѣра пана думы браевича дворника и дѣти его, вѣра пана юргича и зѧтѧ его пана оанчи логофета, вѣра пана братоула, вѣра пана пана оурѣвлѣ, вѣра пана ивана банчана чашника, вѣра пана оана жуanча, вѣра пана доумы дулчича и брата его пана мирчи, вѣра пана козмы шандровича, вѣра пана кръстѣ черного, вѣра пана станчула понича, вѣра пана дїениша спатарѣ, вѣра пана томы [3] бересчака [1], вѣра пана кости вистѣрника, вѣра пана тадора васковича, вѣра пана костича постелника, вѣра пана симы дворника, вѣра пана алеѯандра левича, вѣра пана богуша и брата его пана пашка нестѣ⟨ковича⟩, вѣра пана маноила гръбовѣ, вѣра пана ⟨ . . . . . . ⟩[4], вѣра пана ⟨ . . . . ⟩[5] ⟨вѣ⟩ра пана . . . . вѣра пана . . . . . . [6] и вѣра боıаръ наши(х) и великы(х) и малы(х). а по наше⟨мъ животѣ к⟩то будетъ г(с)п(д)ръ нашеи земли ѿ(т) дѣтеи наши(х) или ѿ(т) братїи наши(х) или ѿ(т) ⟨наш⟩его племене

1 Sic.

2 ѣ e făcut ca ъ, aici şi în alte cazuri.

3 Sau томи.

4 Cam 8 litere şterse cu totul.

5 Sfârşitul rândului şi cel următor tot rupt, din cauza îndoiturei.

6 Rândul rupt la îndoitură.

бу(д) кто кого бѫ изберетъ быти, тотъ щобы нам(у) непорушил(а) нашего данїа але що бы намъ оутврьдилъ и оукрѣпилъ за его правою и вѣрною слѹжбу. а на болшее потврьж(д)енїе том(у) всемоу вышеписанномѹ велѣли есми нашем(у) вѣрномоу пану спмѣ логофетѹ писати и привѣсити печатъ всемѹ листу нашемѹ. пи(с) оу со(ч)вѣ влѣ(т) ѕ҃ѳ҃ца ма(і) иі҃.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ştefan Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că aceastǎ adevǎratǎ slugǎ a noastrǎ, Ştefan Breb, a slujit nouă drept şi credincios. Şi noi văzând a lui drept credincioasă slujbă cătră noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat şi i-am întărit ocina lui, satul la Iadrici, anume unde este casa lui. Acesta să-i fie uric cu tot venitul, lui şi copiilor lui şi fraţilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestui sat, după vechiul hotar, pe unde din veac au umblat.

Iar la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului, Domniei mele, Stefan Voevod, şi credinţa iubitului meu frate, Petru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Crâstea, credinţa panului Neagoie logofătul, credinţa panului Gudici şi a copiilor lui, credinţa panului Negrilă, credinţa panului Duma Braevici vornic şi a copiilor lui, credinţa panului Iurghici şi a ginerelui său, pan Oancea logofăt, credinţa panului Bratul, credinţa panului Vană Ureacle, credinţa panului Ivan Baicean ceaşnic, credinţa panului Oană Julici, credinţa panului Duma Dulcici şi a fratelui său, pan Mircea, credinţa panului Cozma Şandrovici, credinţa panului Crâstea Negru, credinţa panului Stanciul Ponici, credinţa panului Dieniş spatar, credinţa panului Toma Vereşciac, credinţa panului Costea visternic, credinţa panului Tador Vascovici, credinţa panului Costici postelnic, credinţa panului Sima vornic, credinţa panului Alexandru Levici, credinţa panului Boguş şi a fratelui său, pan Paşco Nesteacovici, credinţa panului Manoil Gârbov, credinţa panului . . . . . . credinţa panului . . . . . . credinţa panului . . . . , credinţa panului . . . . şi credinţa boerilor noştri şi mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, din copiii noştri sau din fraţii noştri sau din seminţia noastră, ori pe

cine Dumnezeu va alege, să fie, acela să nu le strice dania noastră, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentru a lui dreaptă şi credincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Sima logofătul, să scrie şi să lege pecetea către această carte a noastră.

Scris în Suceava, în anul 6951 Mai 18.

Pergamentul, cu pecetea cea mare atârnată, cu şnur roş de mătasă, se păstrează în Arhiva Sf. Spiridon din Iaşi, moşia Roşieşti, seliştea Brebu, pachet 8 nr. 1. Pecetea de ceară neagră, turtită şi stricată la o margine, are inscripţiunea următoare: печать іѡан стєфана вѡєвода ⟨господар⟩ земли молдавскои. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat cu oarecare abateri, de cum îl dau mai sus, de Ghib. Isp. 1^1 p. 17-20. E menţionat în N. Iorga, Stud. şi Doc. 5 p. 3 şi I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 236.

Satul Brebii este azi trup de moşie, Brebu, în satul Roşieşti, din judeţul Fălciu, aşezat pe pârăul Idriciu[1]. Numele îi vine dela Ştefan Breb sau tatăl acestuia, care trebuie să fi trăit pe la începutul veacului al XV-lea[2]. — Pârăul Iadrici sau Idrici, ce curge prin judeţul Fălciu[3], este pomenit din cele mai vechi vremuri. Apoi în 7005 (1497) Martie 14[4], 7015 (1507) Fevruarie 22[5]. Este slavul ıадро, sân.

42.

Suceava. 1443 Mai 28.

Stefan Voevod întăreşte lui Tador Vlădescul şi surorii sale, Lola, satul de pe Sireti, Vlădeşti, lângă Purceleşti.

† ма(с)тїю бжїєю мы[6] стєфанъ воєвода господаръ земли молдавскои чиниმъ знаменито исѣмъ листо(м) наши(м) въсѣмъ кто

1 Dicţ. statistic al României 1 p. 374. Dicţ. geogr. al jud. Fălciu p. 169-170. Harta stat. major, planşa Fălciu, 1 : 100.000. Sate cu acest nume avem în jud. Buzău, Dâmboviţa, Prahova, Dicţ. statistic cit. 1 p. 184, 282, 2 p. 708, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 67.

2 Un proprietar sau sat Breb este pomenit în hotarnica mai multor sate dela Vasluiu, într'un uric din 6908 (1400) Fevruarie 11, vezi mai sus 1 p. 31, rândul 26, p. 36. Un alt sat Brebii la Neamţ este pomenit lângă Porceşti şi Hociungi, într'un document din 6998 (1490) Martie, Ghib. Isp. 1^1 p. 31, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 433, apoi în 7068 (1560) Aprilie 8, Ghib. Isp. cit. p. 112.

3 Dicţ. geogr. al jud. Fălciu p. 122.

4 Ghib. Sur. 18 p. 91.

5 Ghib. Isp. 1^1 p. 44.

6 ь este făcut, aici şi în alte locuri, ca ѡ.

на нь оѹзритъ илї его оѹслышит(т) чтѹчи, ѡже тоть истины слѹга нашь тадоръ влъдескѹ(л) слѹжилъ намъ право и вѣрно. тѣмъ мы видѣвше его право(ю) и вѣрною слѹжбою до на(с), жаловали есми его ѡсобною нашею мл(с)тїю и дали есми ем(ѹ) и потв(р)ъдили[1] его ѡчинѹ село на серетѣ, на имѧ влъдещи, по(д)ли пѹрчелещи, да бѹде(т) панѹ тадорѹ оѹри(к) и съ въсѣмъ доходо(м) и дѣте(м) его и сестрѣ его ло(л)ѣ и оѹнѹчато(м) его и праоѹнѹчато(м) его и въсем(ѹ) родѹ его, непорѹшено николиже на вѣки. а хотаръ томѹ селѹ съ въсѣми старыми хотарми[2] кѹда извѧка оѹживали. а на то ес(т) вѣра нашего г(сд)ка вышеписаннаго стефана воеводы и вѣра възлюбленнаго ми брата петра воеводы и вѧра болѣръ наши(х), вѣра пана кръсти, вѣра пана нѣгоѧ, вѣра пана петра хѹдича, вѣра пана дѹмы браевича дворника, вѣра пана юргича[3] и зѣта его пана ванчи логофета, вѣра пана негрила, вѧра пана ивана балчана чашника, вѣра пана дѹмы лимбъдѹлчича и брата его пана мирчи, вѣра пана братѹла, вѣра пана симы дворника, вѣра пана ваны оурѣкле, вѣра пана домы верешчака, вѣра пана станчѹла поинча, вѣра пана дениша спатарѧ, вѣра пана кости кист(їѧ)рника, вѣра пана порки чашника, вѣра пана ваны (жоѹли)ча, вѣра пана богѹша и брата его пана пашка нестѣковичи, вѣра пана костича постелника, вѣра пана богдана столника, вѣра пана тадора петра воеводина чашника и вѣра пана мынзѹла, вѣра пана тадора васковича, вѣра пана радѹла писка столника, вѣра пана бадѣ, вѣра пана боѹнги комиса и вѣра въсѣхъ болѣръ наши(х) молдавски(х) и великихъ и малы(х). а по нашемъ животѣ кто бѹдетъ г(с)п(д)ръ оѹ наше(i) земли ѡ(т) дѣтеи наши(х) илї ѡ(т) братеи наши(х) илї ѡ(т) нашего племене, бѹ(д) кто кого бъ изебре(т) быти, то(т) щобы имъ непорѹши(л) нашего даанна, але щобы имъ оѹтверди(л) и оѹкрепи(л), занѹжъ дали есми емѹ, за его правѹю и вѣрнѹю слѹжбоѹ. а на болшее потвържд(д)енние том(ѹ) въсемѹ вышеписанномѹ велѣли есми нашемѹ вѣрномѹ панѹ симонѹ логофетѹ писати и прївѧсити нашѹ печа(т) к семѹ листѹ нашемѹ. пи(с) тадо(р) граматик(к) оѹ сочавѣ вл(ѣ)(т) ѕѫна ма(i) ки днъ.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ştefan Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau_o vor auzi citindu-se, că a-

1 Originalul are потвъднлѹ.
2 хотарми de 2 ori.
3 ч aici şi în alte locuri e făcut ca ѹ.

ceastă adevărată slugă a noastră, Tador Vlădescul, a slujit nouă drept şi credincios. De aceia, noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă slujbă către noi l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat şi i-am întărit ocina lui, satul la Sireti, anume Vlădeşti, alăturea cu Purceleştii, să fie panului Tador uric şi cu tot venitul şi copiilor lui şi surorii lui, Lola, şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi întregului neam al lui, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestui sat, cu toate vechile hotare, pe unde din veac au umblat.

Şi la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului, Stefan Voevod, şi credinţa iubitului meu frate, Petru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Crâstea, credinţa panului Neagoie, credinţa panului Petru Hudici, credinţa panului Duma Braevici vornic, credinţa panului Iurghici şi a ginerelui său, pan Vancea logofăt, credinţa panului Negrilă, credinţa panului Ivan Balcean ceaşnic, credinţa panului Duma Limbădulce şi a fratelui său, pan Mircea, credinţa panului Bratul, credinţa panului Sima vornic, credinţa panului Vană Ureacle, credinţa panului Toma Vereşciac, credinţa panului Stanciul Ponici, credinţa panului Dieniş spatar, credinţa panului Costea vistiarnic, credinţa panului Porc ceaşnic, credinţa panului Vană Julici, credinţa panului Boguş şi a fratelui său, pan Paşcu Nesteacovici, credinţa panului Costici postelnic, credinţa panului Bogdan stolnic, credinţa panului Tador, ceaşnicul voevodului Petru, şi credinţa panului Mânzul, credinţa panului Tador Vascovici, credinţa panului Radul Pisc stolnic, credinţa panului Badea, credinţa panului Bunghe comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni şi mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn, în Ţara noastră, din copiii noştri sau din fraţii noştri sau din seminţia noastră, ori pe cine Dumnezeu va alege să fie, acela să nu le strice dania noastră, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentru că i-am dat, pentru a lui dreaptă şi credincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Simon logofătul, să scrie şi să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Tador gramatic, în Suceava, în anul 6951 Mai 28 zile.

Pergamentul, cu pecetea atârnată, se află în Arhiva D. Greceanu, dela Stânca, Iaşi. Pecetea e cu totul stricată, că nu se poate citi nimic pe ea. O fotografie în colecţia mea. O copie la Acad.

Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan, cu mici abateri ortografice, de cum îl dau eu mai sus. A fost publicat, cu puţine abateri ortografice, de Ghib. Sur. 5 p. 115-117.

Satul Vlădeşti nu mai este astăzi. Era lângă Purceleşti, azi selişte în trupul moşiei Stolnicenii-Prăjescu, din judeţul Fălticeni (fost Suceava), aşezat pe Sireti[1]. El apare deseori în documentele vechi. Aşa de ex. într'un uric din 7030 (1522) Iunie 26, prin care se întăreşte lui Gavril Calapod, fiul panului Petru stolnic, din privilegii dela Alexandru cel Bun şi Ştefan cel Mare, satele pe Sireti: село где была Драгоше и Симеѡн Жоудеке, где была дкѡрж ѡца его пана петра стѡлника (Stolnicenii) и село на нмѣ пѫрчелещїи .... и село владещїи подли пѫрчелещи и село кратїещїи etc.[2]. Asemenea în 7089 (1580) Septemvrie 1. De aici se vede că satul a fost în vremea lui Ştefan cel Mare al boerului Hrăman şi apoi al ginerelui său Şarpe postelnicul[3]. Apoi în 7090 (1581) Septemvrie 16, din care se vede că în vremea lui Ştefan cel Mare satul a fost de cumpărătură lui Hărman[4]. In 7127 (1619) Mai 23[5], 7133 (1625) Aprilie 23[6], 7133 (1625) August 31[7]. Interesant pentru mersul proprietăţii în satul Vlădeşti este uricul din 7144 (1636) Ianuarie 24[8]. Işi are numele probabil dela dela Vlad dela Sireti, dela începutul veacului al XV-lea[9], care nu trebuie să se confunde cu Vlad dela Valea Albă şi Vlad vornicul, cu care apare în aceiaşi vreme[10]. — Satul de alăturea cu Vlădeştii, Purceleştii l-am găsit pomenit încă din 6937 (1429) Ianuarie 10, în stăpânirea lui Cră-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Dicţ. statistic al României 2 p. 860, Harta stat. major, planşa Miroslăveşti. Să nu se confunde cu Stolnicenii-Ghiţescu, din acelaş judeţ, Dicţ. cit. p. 852.

2 Ghib. Sur. 21 p. 88.

3 Ibid. p. 109.

4 Ibid. p. 110. Altul cu aceiaşi dată ibid. p. 112.

5 Ibid. p. 209.

6 Ghib. Sur. 24 p. 129.

7 Ibid. p. 131.

8 Ghib. Isp. 2[1] p. 213.

9 Vezi mai sus 1 p. 304. Pentru alte sate cu acest nume, în Moldova, cp. ibid.

10 Ibid. 1 p. 115. Pentru vechimea satelor cu numele Vlădeşti, Vlădeni, cp. uricele din 6920 (1412) Aprilie 5, ibid. 1 p. 98, rândul 10, p. 100, şi din 6922 (1414) Dechemvrie 20, ibid. 1 p. 111, rândul 28. Un sat Vlădeşti pe Racova, numit şi Leuceşti, cu uric dela Ştefan cel Mare, e pomenit într'un uric din 7068 (1560) Aprilie 3, Ghib. Sur. 19 p. 44-45. Un sat Vlădenii pe Jijica, ce s'a numit mai înainte Şipoteanii, e pomenit în 7121 (1613) Martie 26, Ghib. Sur. 20 p. 208, acelaş poate cu Vlădeanii dela Turie, din 7135 (1627) Ianuarie 16, Ghib. Sur. 24 p. 199-200. Un sat Dădeştii, în sus de Lărgeani, care acuma se numesc Vlădeştii, în părţile Prutului, numit dela Vlad cel bătrân, e pomenit într'un uric din 7112 (1604) Mai 17, Ghib. Sur. 21 p. 146. etc. Satele cu acest nume sânt foarte multe.

ciun Purcelescul[1]. Il găsesc şi în uricul lui Radu Voevod, din 7125 (1617) Aprilie 8, prin care se întăresc lui Nicoară Prăjescul multele lui sate[2].

Tador Vlădescul este necunoscut altfel. El îşi are numele sau dela cel al satului sau e fiul lui Vlad dela Sireti. Sora lui Tador se numea Lola.

43.

Suceava. 1443 Mai 30.

Stefan Voevod dăruieşte boerilor Mihul pisar şi fratelui său, Tador gramaticul, la Mileatin, seliştea unde a fost Vană Berbeace şi unde a fost Eremia, şi moara dela Mileatin, ce a fost a lui Ştefan Zugraf, şi unde a fost Bearchiş şi unde a fost Hodor Burciuc.

† ма(с)тїю бжїею мы стефанъ воевода господаръ землн молдавскои чини(м) знаменито сѣмъ[3] листо(м) наши(м) въсѣ(м) кто на(н) ꙋзритъ или его ꙋслыши(т) чтꙋчи, оже тоти истинныи слꙋгы и боıаре нашй, вѣрны(и) панъ михꙋ(л) писаръ и па(н) тадоръ граматикъ слꙋжили намъ право и вѣрно. тѣм[4] мы видѣвше правꙋю и вѣрноую и(х) слꙋжбꙋ до на(с), жаловали есми и(х) особною нашею ма(с)тїю и дали есми и(м) ѡбомъ посполно ꙋ нашеи земли оу молдавскои, на милѣтинѣ, селище гдѣ бы(л) вана бербѣче и где бы(л) еремеи и мнинъ на милѣтинѣ, що былъ щефана зꙋграфа, и понижє, где бы(л) вѣркишъ, и пониже где бы(л) ходор[4] бꙋрчꙋ(к) и съ великы(м) глемъ що е(ст) ви(з) милѣтина и съ въсѣмъ тръгїе(м) що сꙋ(т) виизко милѣтина и на поли вꙋ(д) где оу томъ хотари везде. тое все да бꙋдетъ имъ оурикъ, равно съ въсѣмъ доходо(м) имъ и дѣтемъ и(х), равно и братїа(м) их и оунучато(м) и(х) и прѣꙋнꙋчато(м) и(х) и прѣщꙋрѣто(м) и(х) и въсемоу племеню и(х), кто бꙋдетъ имъ наиближныи, равно ꙋнимъ и непорꙋшено и(м) николиже на вѣкы. а хотаръ тѣмъ въсѣмъ селище(м) да бꙋдетъ съ въсѣми своими старыми хотары, кꙋда извѣка ѡживали. на то е(ст) вѣра г(сд)вами вышеписанаго стефана воево(дї)

1 Vezi mai sus 1 p. 239, rândul 7 şi 9, p. 241.
2 Acad. Rom. Peceţi 297.
3 ѣ cu ъ aproape totdeauna.
4 Sic.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

и вѣра брата нашего петра воево(д), вѣра болѣръ наши(х), вѣра пана кръсти старого, вѣра пана нѣгоѥ логодета, вѣра пана петра хꙋдича, вѣра пана дꙋмы браевича дворника, вѣра пана негрила, вѣра пана братоула, вѣра пана юргича бѣлогра(д)ского и зѣта его пана оанчи, вѣра пана оаны ꙋрѣкли, вѣра пана ивана балчана, вѣра пана дꙋмы лимбъдꙋлчевича и брата его пана мирчи, вѣра пана симы дворника, вѣра пана станчꙋла понича, вѣра пана томы керещака, вѣра пана дїениша спатарѧ, вѣра ⟨пана⟩ кости вистїарника, вѣра пана ивана поркы чашника, вѣра пана костича, вѣра пана ваны жꙋлича, вѣра пана маноила шербескꙋла и брата его пана юрїа, вѣра пана кр(с)ти чорного, вѣра пана тодера васковича, вѣра пана радꙋла столника, вѣра па⟨на ма⟩ноила[1] гръбовꙋла, вѣра пана фети чорного, вѣра пана бꙋнгы комиса и брата его пана лази спатарѧ и вѣра въсѣ(х) болѣр[2] наши(х) молдавскы(х) и великы(х) и малы(х). а по нашемъ животѣ кого бъ изберетъ г(сп)дре(м) быти нашеи земли мо(л)да(в)скои ⟨и⟩ли ѡ(т) дѣтїи наши(х) или ѡ(т) братїи наши(х) или бꙋ(д) кто ѡ(т) нашего племене то(т) бы имъ непорꙋшилъ нашего данїа, али щобы и(м) оутвръдилъ и оукрѣпилъ, занеже дали есми емоу за его правꙋю и вѣрнꙋю слоу(ж)бꙋ. а на болшее потвръж(д)енїе томоу въсемоу вышеписаномоу велѣли есми нашемоу вѣрномоу панꙋ симѣ логодетоу писати и нашꙋ печатъ привѣсити к семоу листꙋ нашемоу. пи(с) христофоръ ꙋ сѡчавѣ, в лѣ(т) ѕ҃ѯ҃на м(с)ца ма(и) а.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că aceste adevărate slugi şi boeri ai noştri, credinciosul pan Mihul pisar şi pan Tador gramatic au slujit nouă drept şi credincios. De aceia, noi văzând dreapta şi credincioasa lor slujbă către noi, i-am miluit cu osebita noastră milă şi le-am dat amândurora deplin, în Ţara noastră, în Moldova, la Mileatin, seliştea unde a fost Vana Berbeace şi unde a fost Eremeia şi moara la Mileatin, ce a fost a lui Ştefan Zugraf, şi mai în jos, unde a fost Bearchiş, şi mai în jos, unde a fost Hodor Burciuc şi cu pădurea cea mare, ce este lângă Mileatin, şi cu tot mărăcinişul, ce este lângă Mileatin şi la câmp, ori unde în acest hotar, pretutindeni, toate aceste să le fie uric, asemenea cu tot venitul, lor şi copiilor lor, asemenea şi fra-

1 Originalul are паноила.
2 Sic.

ţilor lor şi nepoţilor lor şi strănepoţilor lor şi răstrănepoţilor lor şi întregii seminţii a lor, cine le va fi mai aproape, asemenea tuturor, şi nestricat lor, niciodată, în veci.

Iar hotarul tuturor acestor selişti să fie cu toate vechile lor hotare, pe unde din veac au umblat.

La aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului, Stefan Voevod, şi credinţa fratelui nostru, Petru Voevod, credinţa boerilor noştri, credinţa panului Crâstea cel bătrân, credinţa panului Neagoie logofăt, credinţa panului Petru Hudici, credinţa panului Duma Braevici vornic, credinţa panului Negrilă, credinţa panului Bratul, credinţa panului Iurghici dela Cetatea Albă şi a ginerelui său, pan Oancea, credinţa panului Oană Ureacle, credinţa panului Ivan Balcean, credinţa panului Duma Limbădulce şi a fratelui său, pan Mircea, credinţa panului Sima vornic, credinţa panului Stanciul Ponici, credinţa panului Toma Vereşciac, credinţa panului Dieniş spatar, credinţa panului Costea vistiarnic, credinţa panului Ivan Porcu ceaşnic, credinţa panului Costici, credinţa panului Vană Julici, credinţa panului Manoil Şerbescul şi a fratelui său, pan Iurie, credinţa panului Crâstea Negrul, credinţa panului Toder Vascovici, credinţa panului Radul stolnic, credinţa panului Manoil Gârbovul, credinţa panului Fete Negrul, credinţa panului Bunghe comisul şi a fratelui său, pan Lazea spatar, şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni şi mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, pe cine va alege Dumnezeu să fie Domn Ţării noastre Moldovii, sau din copiii noştri sau din fraţii noştri sau oricine din seminţia noastră, acesta să nu le strice dania noastră, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentru că i-am dat pentru a lui dreaptă şi credincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru, pan Sima logofătul, să scrie şi să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Hristofor, în Suceava, în anul 6951 luna Mai 30.

Pergamentul, cu pecetea cea mare atârnată, se păstrează în Arhiva ministerului de externe din Moscova. Pe pecete se citeşte: печать іwа стефана воеводы господарѣ земли молдавскои. O fotografie la Acad. Rom. fotografii, pachet 10, nr. 37. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat cu multe abateri ortografice şi prescurtări de Ulianiţchi, Materiali p. 62, nr. 56, apoi asemenea cu abateri ortografice şi unele greşeli, în Hurm. Doc. 1[2] p. 884-886. O traducere se află în Uricarul 11 p. 55-56.

Seliştele din 1443 erau la Mileatin şi le-am întâlnit şi în uricul din 6933 (1425) Ianuarie 30, în stăpânirea lui Ştefan Zugraful[1], cum le întâlnim în stăpânirea lui Mihail logofătul şi în 6953 (1445) Fevruarie 18[2]. Satul Ieremieştii din 1425 în 1443 şi 1445 se numeşte „unde a fost Ieremia". Numele îi vine deci dela un străvechiu Ieremia. Era poate şi în veacul al XIV-lea. — Satul Berchişeştii din 1425 e numit „unde a fost Bearchiş", în 1443 şi 1445. Numele îi vine deci dela un străvechiu Bearchiş (din berc + iş ?). Era cred şi în veacul al XIV-lea[3]. — Seliştea lui Hodor Burciuc în uricul din 1445, de care a fost vorba mai sus, este arătată prin expresia: „unde au fost satele lui Ştefan Zugraful, unde este Hodor Burcic", ceia ce înseamnă că este unul din satele lui Ştefan Zugraful, din 1425, fără să-l pot preciza, care anume[4]. Satul era cred şi în veacul al XIV-lea. — Seliştea „unde a fost Vană Berbeace" trebuie să fie tot în cuprinsul satelor lui Ştefan Zugraful din 1425, fără să pot spune în ce loc anume.

Despre Mihul pisar, acelaş cu Mihail gramaticul şi Mihul logofătul, a fost vorba în alt loc[5]. Fratele său Tador gramaticul apare uneori în documente. Aşa în 6951 (1443) Martie 6[6], Mai 1[7], Mai 14[8], Mai 28[9], August 24[10], August 25[11], Noemvrie 29[12]. In

1 Vezi mai sus 1 p. 168-172.
2 Ulianiţchi Materiali p. 65-66, Uricarul 11 p. 57.
3 Cp. satul Berchişeştii din districtul Gura Humorului, din Bucovina şi Bercheza, în districtul Rădăuţi, Dicţ. geogr. al Bucovinei, de Grigoroviţă p. 10-11. Berchişeştii în 6981 (1473) Septemvrie 13 erau ai boerului Corlat, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 183-185. Intr'un document din 7023 (1515) Dechemvrie 21, dela Bogdan Voevod, Luca Ilieşescu, nepotul lui Ivan Corlat, cu copiii săi, vinde ocina pe care străbunul Ivan Corlat şi fiica lui Ana, mama lui Luca Ilieşescu, o aveau cu privilegiu dela străbunul Domnului, Alexandru cel Bun, satul Bucureşti, pe Moldova, în sus de Berchişeşti, Wick. Woronetz und Putna p. 104-106. Pentru Luca Ilieşescul cp. uricul din 6951 (1443) Mai 14, vezi mai sus 2 p. 131, 137. Cp. Runcul lui Bercheaz, în hotarul braniştei Mănăstirii Putna, în 6998 (1490) Martie 15: до рѹнкѹ беркѣзев, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 420, şi în 7010 (1502) Noemvrie 17: на рѹнкь беркѣзев, ibid. 2 p. 210.
4 Cp. Hodora, din com. Cotnari, jud. Iaşi, Dicţ. statistic al României 1 p. 474, Dicţ. geogr. al jud. Iaşi p. 115, Harta stat. major, planşa Ruginoasa. Cp. satul Hodoreştii în ţinutul Cârligăturii, fost al lui Cozma Şarpe postelnicul, pomenit într'un uric din 7056 (1548) Fevruarie 29, Ghib. Isp. 1[1] p. 82, Acesta venea lângă Dumeşti şi Păuşeşti, după o hartă a moşiei Chilişoaia-Roşiori, în Arhiva Sf. Spiridon, Iaşi.
5 Vezi mai sus 1 p. 501-506.
6 Ibid 2 p. 121, rândul 9-10.
7 Ibid. 2 p. 127, rândul 6.
8 Ibid. 2 p. 132, rândul 27.
9 Ibid. 2 p. 141, rândul 32-33.
10 Ghib. Sur. 20 p. 196.
11 Acad. Rom. LI/1.
12 I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr 36.

anii următori apare un Tador diac sau pisar, care poate e altcineva decât fratele lui Mihul. Aşa în 6953 (1445) Fevruarie 18[1], Aprilie 5[2]. In acesta de pe urmă apare şi Tador, ca frate al lui Mihail logofătul şi al lui Duma postelnicul, şi un Tador diac. Se pare că acest Tador diac sau pisar e totuna cu Tador Prodan, cum se vede din 6955 (1447) Ianuarie 14[3]. Tador pisar apare ca martur în 6956 (1448) Septemvrie 22, în care e vorba de o pâră pentru sate a fraţilor Mihail logofătul, Duma şi Tador. Tador pisarul apare apoi în Octomvrie 5[4]. Tador Prodan pisar apare în 6960 (1452) Octomvrie 27[5]. Tador pisar apare în 6960 (1452) Dechemvrie 21[6], în 6961 (1453) Ianuarie[7]. Tador Prodan apare şi în alte documente şi sub Ştefan cel Mare. Celalt Tador, împreună cu fraţii săi, a plecat în Polonia, la venirea lui Ştefan cel Mare[8].

Celalt frate, Duma, apare ca aprod în 6951 (1443) Mai 14[9], iar în 6953 (1445) Aprilie 5 e postelnic[10].

Pe Ştefan Zugraful l-am întâlnit în uricul din 1425, de care a fost vorba mai sus. Este foarte importantă apariţia unui zugraf, în acest an.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

44.

Suceava. 1443 Mai 31.

Stefan Voevod întăreşte lui Giurgiu Drăguşanul şi fratelui său, Alexa, satul Drăguşani, pe Stavnic, şi un loc de prisacă dela Glodeani.

† ма(с)тїю бжїєю мы стєфанъ воєвода господаръ зємли молдавскои знамєнито чиним всѣмъ листомъ наши(м) въсѣмъ кто на нь оузрит или єго оуслыши(т) чтѹчи, ожє тоты истинныи слѹгы наши жѹржъ дръгѹшанѹ(л) и братъ єго алєѯа слѹжили право

1 Ulianiţchi, Materialî p. 65-66, Uricarul 11 p. 59.
2 Ulianiţchi, Materialî p. 66-67, Uricarul 11 p. 61.
3 Acad. Rom. XXXI/63.
4 Arhiv. Stat. Bucureşti, Hasd. Arh. Ist. 1^1 p. 113.
5 Ulianiţchi, Materialî p. 77-78, Uricarul 11 p. 74.
6 Arhiv. Stat. Bucureşti (dela Câmpina) şi altul Acad. Rom. LXXV/1.
7 Uricariul 18 p. 22.
8 Vezi mai sus 1 p. 504-505.
9 Vezi mai sus 2 p. 131, rândul 26.
10 Ulianiţchi, Materialî p. 66-67, Uricarul 11 p. 60.

и вѣрно. тѣмъ мы видѣвше ихъ правою и вѣр⟨ною слꙋж⟩бою до на(с), жаловали єсми ихъ ѡсобною нашєю ма(с)тїю и дали єсми имъ оу нашеи ѕемли єдно село, на ставницѣ, на имѧ драгꙋшанє, що(ж) є(ст) ѡтина и(х), на старомъ хотарѣ ихъ, на имѧ кръницѧ ѡ(т) холмъ, да ѡсадѧ(т) собѣ село. тоє выше писанноє що бы ємꙋ оурикъ и съ въсѣмъ доходо(м). и дали єсми имъ єдно мѣсто ѡ(т) пасыкы ѡ(т) глодѣнє, на имѧ гдє былъ ⟨тома?⟩. тоє въсє що бы ємꙋ оури(к) и въсѣмъ доходомъ и дѣтємъ ихъ, равно и оунꙋчатo(м) и(х), равно и прѣоунꙋчатомъ ихъ и прѧщꙋрѧтомъ ихъ и въсємꙋ родꙋ ихъ непорꙋшено николиже на вѣкы. а хотаръ томꙋ селоу по старомꙋ хотарю кꙋды извѣка оживали[1]. а на то є(ст) вѣра нашєго г(с)ва вышеписаннаго стєфана воєво(д) и вѣра брата гвами петра воєво(д) и вѣра боꙗръ наши(х), вѣра пана кръсти, вѣра пана нѣгоꙗ ло(г)фета, вѣра пана петра хоудича и дѣти єго, вѣра пана дꙋмѣ браєвича дворника и дѣтеи єго, вѣра пана братꙋла, пана дꙋмѣ браєвича дворника[2] и дѣтеи єго, вѣра пана дꙋмѣ немецского и вѣра пана мирча, вѣра пана ѡанѣ оурѣкли, вѣра пана юргича и зѧтѧ єго пана ѡанчи ло(г)фета, вѣра пана негрила, вѣра пана козми шандровича[3], вѣра пана тома вис⟨тїꙗ⟩рника, вѣра пана костѣ вистѣрника, вѣра па(н) ивана балчана чашника, вѣра пана кръстѣ чорного, вѣра пана тадора васковича, вѣра пана ⟨радꙋ с⟩толника, вѣра пана симѣ дворника, вѣра пана костича постелника, вѣра пана богоуша и брата ⟨єго пашко нестѣковича⟩, вѣра пана маноила шербича, вѣра пана фетїи чорного, вѣра пана моикы и брата єго пана тадора, вѣра пана ⟨бꙋнгы комиса? и⟩ вѣра въсѣхъ боꙗръ наши(х) молдавскы(х) и великы(х) ⟨и малы(х). а по нашемъ⟩ животѣ, кто боудє(т) г(с)п(д)ръ ѕемли нашеи ⟨ѡ(т) братеи наши(х) или⟩ ѡ(т) нашєго племенє, боу(д) кто кого бъ избєрє(т) быти ⟨господаръ що бы⟩ непорꙋши(л) нашєго даанїа, але що бы имъ оутвръди(л) и оукрѣпи(л), за нꙋ(ж) єсми дали имъ за ихъ право вѣрною слꙋжбꙋ. а на б(ол)шєє потвръж(д)енїє томꙋ въсємꙋ вышеписанномꙋ, велѣли єсми нашємꙋ вѣрномꙋ панꙋ симѣ ло(г)фетꙋ привѣсити нашꙋ печа(т) ксємꙋ листꙋ нашємꙋ. писа лꙋка граммати(к) оу сочавѣ въ лѣто ѕѯна ма(і) ла.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domnul Ţării Moldovii, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a-

1 Originalul are ожавали.
2 Sic.
3 Originalul are шандровивича.

ceste adevărate slugi ale noastre, Giurgiu Drăguşanul şi fratele său, Alexa, au slujit drept şi credincios. De aceia, noi văzându-i cu dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, i-am miluit cu osebita noastră milă şi le-am dat, în Țara noastră, un sat, la Stavnic, anume Drăguşanii, care este ocina lor, la vechiul lor hotar, anume fântâna dela Holm, să-şi aşeze sat. Aceasta mai sus scrisă să-i fie uric şi cu tot venitul. Şi le-am dat un loc de prisacă dela Glodeni, anume unde a fost ‹Toma ?›. Toate aceste să-i fie uric şi cu tot venitul şi copiilor lor, asemenea şi nepoţilor lor, asemenea şi strănepoţilor lor şi întregului neam al lor, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestui sat, după vechiul hotar, pe unde din veac au umblat.

Iar la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului, Stefan Voevod, şi credinţa fratelui Domniei mele, Petru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Crâstea, credinţa panului Neagoie logofăt, credinţa panului Petru Hudici şi a copiilor lui, credinţa panului Duma Braevici vornic şi a copiilor lui, credinţa panului Bratul, ‹credinţa› panului Duma Braevici vornic şi a copiilor lui, credinţa panului Duma Nemţanul şi credinţa panului Mircea, credinţa panului Oană Ureacle, credinţa panului Iurghici şi a ginerelui său, pan Oancea logofătul, credinţa panului Negrilă, credinţa panului Cozma Şandrovici, credinţa panului Toma vistiarnic, credinţa panului Costea vistiarnic, credinţa panului Ivan Balcean ceaşnic, credinţa panului Crâstea Negru, credinţa panului Tador Vascovici, credinţa panului Radu stolnic, credinţa panului Sima vornic, credinţa panului Costici postelnic, credinţa panului Boguş şi a fratelui său, Paşco Nesteacovici, credinţa panului Manoil Şerbici, credinţa panului Fete Negrul, credinţa panului Moica şi a fratelui său, pan Tador, credinţa panului ‹Bunghe comis ?› şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni şi mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, din fraţii noştri sau din seminţia noastră, ori pe cine Dumnezeu va alege să fie ca Domn, să nu le strice dania noastră, ci să le întărească şi împuternicească, pentrucă le-am dat pentru a lor dreptcrediocioasă slujbă.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Sima logofăt, să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Luca gramatic, în Suceava, în anul 6951 Mai 31.

Pergamentul, cu pecetea pierdută, la d. Ghibănescu, Iaşi. A fost publicat în Ghib. Sur. 10 p. 1—4. O fotografie de pe document e în colecţia mea.

E vorba de satul Drăguşeni, din judeţul Vaslui, aşezat pe Stavnic[1]. Este numit şi Holmul[2]. Se păstrează deci şi azi numele de la 1443. Este des pomenit în documente. Aşa în 7016 (1508) Fevruarie 16, când se întăreşte nepoţilor lui Dragoş dela Stavnic a treia parte din Drăguşeni, ce sânt pe Stavnic[3]. Apoi în 7094 (1586) August 15[4], 7095 (1587) Martie 15[5], 7100 (1592) Iulie 15[6], 7127 (1619) Iunie 4[7], 7142 (1634) Ianuarie 5[8], etc. Satul e de la începutul veacului al XV-lea. Işi are numele dela un străvechiu Dragoş, care este numit într'un uric din 6940 (1432) Ianuarie 17 Dragoş dela Stamnic[9] şi care poate că e acelaş cu vechiul boer Dragoş Viteazul, care se pare că a avut sate şi în ţinutul Vasluiului, pe care le găsim în stăpânirea neamului său, în documente de mai târziu. Ceia ce s'ar opune identificării între Dragoş Viteazul şi Dragoş dela Stramnic, din 1432, este că cel dintăi se mai numeşte în documente Dragoş staroste, Dragoş şi Dragoş *dela Neamţ*. Denumirea de Dragoş dela Neamţ şi Dragoş dela Stamnic nu arată oare că sând doi boeri diferiţi? Fiii lor—unul cel puţin—însă se potrivesc ca nume. Despre Dragoş Viteazul a fost vorba în alt loc[10], că apare începând din 6900 (1392) Martie 30. La cele spuse acolo, adaug că se mai întâlneşte între boerii divanului şi în 6928 (1420) Aprilie 25[11], în 6929 (1421)[12], 6930 (1422) Martie 12[13], Dechemvrie 25[14], 6932 (1424) Fevruarie 16[15], 6933 (1425) Ianuarie 30[16], 6935 (1427) August 18[17], 6936 (1428) Fevruarie 16[18],

1 Dicţ. statistic al României 2 p. 990.
2 Dicţ. geogr. al jud. Vasluiu p. 73, Harta stat major, planşa Iaşi, 1 : 100000.
3 Ghib. Sur. 10 p. 8.
4 Ibid. p. 10.
5 Ibid. p. 11.
6 Ibid. p. 12.
7 Ibid. p. 14.
8 Ibid. p. 15.
9 Vezi *mai sus* 1 p. 337, *rândul* 7, p. 340.
10 Vezi mai sus 1 p. 87.
11 Ibid. p. 136, rândul 4.
12 Ibid. p. 141, rândul 12.
13 Ibid. p. 147, rândul 27.
14 Ibid. p. 151, rândul 19.
15 Ibid. p. 162, rândul 21.
16 Ibid. p. 169, rândul 12.
17 Ibid. p. 189, rândul 10-11.
18 Ibid. p. 202, rândul 20.

ROMÂNIA Biblioteca Universitară

Aprilie 22[1], Iulie 8[2], Iulie 24[3], Iulie 29[4], Septemvrie 3[5], 6937 (1429) Septemvrie 1[6], 6938 (1430) Dechemvrie 23[7]. Ultima oară în divan apare în 6939 (1431) Iunie 15[8]. Fiul lui Dragoş Viteazul, Giurgiu Drăguşanul, din uricul din 1443 Mai 31, e pomenit uneori în documente de mai târziu. Astfel într'un document din 7015 (1507) Fevruarie 28 întâlnim următorii scoborîtori din Dragoş Viteazul: „Anuşca, fiica lui Dragoş Viteazul şi vara ei, Marena, fiica Neagşei, şi nepoatele ei de frate, Marena şi Anuşca şi Magda şi mătuşele lor, Nastea şi Anuşca şi Grişca, fiicele lui Giurgiu Drăguşanul şi de asemenea verele lor, Nastea şi sora ei, Fedorca, şi de asemenea verii lor, slugile noastre, Sima Rotâmpan şi fratele său, Şteful, şi nepoţii lor de frate, copiii lui Toader Maleşco, Vasutca şi Nastasia şi Parasca şi asemenea vărul lor, Dragoş, fiul lui Dancu, şi de asemenea verii lor, Giurgiu şi surorile lui, Anuşca şi Maria şi Vasutca şi Neagşa şi asemenea verele lor, Maria şi sora sa, Anuşca, şi nepoţii lor de soră, fiicele Negritei, Ana şi Nastea, toţi nepoţii şi tot neamul lui Dragoş Viteazul . . . şi verii lor, copiii lui Iachim Săcuianul, Săcuianu ceaşnic şi sora sa, Maruşca, şi nepoata lor de soră, Magda, şi verii lor, copiii lui Mihăilă, Ion şi Anuşca şi Marena şi Nastea şi Agatona[9]. El se întâlneşte şi în uricul din 7028 (1520) Iulie 15, unde apar Ion Al-

---

1 Vezi mai sus 1 p. 210, rândul 5.
2 Ibid. p. 213, rândul 12.
3 Ibid. p. 216, rândul 12.
4 Ibid. p. 218, rândul 21.
5 Ibid. p. 224, rândul 19.
6 Ibid. p. 287, rândul 29.
7 Ibid. p. 308, rândul 23.
8 Ibid. p. 318, rândul 4.
9 Originalul la d. Ghibănescu, Iaşi. L-am publicat în Buletinul Ion Neculce, fasc. 5 (1926) p. 200: анȣшка дочка драгоша витѣза и племеници еи марена дочка нѣгшина и братаници еи марена и анȣшка и магда и матȣшии ихъ настѣ и анȣшка и гришка дочки жȣржа драгȣшанȣла и тижъ племеници и(х) настѣ и сестра еи федорка и тижъ племеникове и(х) наши слȣги сима ротъмпанъ и братъ его щефȣ(л) и братаничеве и(х) дѣти толдера малечкого васȣтка и настасїа и параска и тижъ племеникь ихъ драгоше сиь да(н)кѡ(в) и тижъ племеникове и(х) жȣржа и сестри его анȣшка и марїа и васоутка и нѣгша и тижъ племеникове и(х) марїа и сестра еи анȣшка и сестричичи и(х) дочки негритиии анна и настѣ ȣси оунȣкове и весь рѡ(д) драгоша витѣза . . . . . . ; племеникѡ(м) своимь дѣтемь ıакима сакȣıанȣла . . . ıанȣ сакȣıанȣ чашникȣ и сестри его марȣшки и сестричичи ихъ магди и тижъ племеникѡ(м) ихъ дѣтемь михаиловимь ıѡнȣ и анȣшки и марени и настии и агадони. Cp. Ghib. Sur. 18 p. 97. Aici sânt sărite câteva cuvinte.

botă şi fratele său, Coste, şi sora lor, Sasca, şi verii lor, Gliga şi Nastea, nepoţii lui Sima Drăguşanul, şi mătuşele lor, Nastasca şi surorile ei, Anuşca şi Agrişca şi nepoata lor, Marena, nepoţii lui Giurgiu Drăguşanul. Că Sima Drăguşanul era frate cu Giurgiu Drăguşanul se vede şi din aceia că scoborîtorii din ei impart în două satele Drăguşani şi Zăvoiani, depe Moldova[1]. Alţi scoborîtori din Dragoş Viteazul sânt pomeniţi într'un uric din 6989 (1481) Fevruarie 1: Danco, fiul lui Sima, nepot lui Dragoş Viteazul şi nepoţii săi de soră, Giurgiu, Anuşca, Vasutca, Mărie şi Neagşa[2]. Sima şi feciorul său, Danco, este pomenit şi într'un document din 6991 (1483) August 14, în care între altele se spune că se întăreşte lui Nicoară şi Once, feciorii lui Oniţă, satul dela Vasluiu, Gârbeştii pe Şacovăţ, cumpărat de Oniţă dela Sima lui Dragoş şi dela fiul său, Danco[3]. Un alt fiu al lui Dragoş Viteazul este poate Costea lui Dragoş, arătat în divan, în uricul din 6941 (1433) Iunie 15[4], în în 6943 (1435) Aprilie 14[5], 6944 (1436) Aprilie 21[6], Iunie 13[7], Iunie 15[8] şi în 6945 (1437) Mai 15[9].

Mai jos va urma spiţa neamului lui Dragoş Viteazul deşi nu e întru totul sigură[10]. In Moldova sânt mulţime de sate Drăguşeni, care toate duc la un străvechiu Dragoş, care uneori este Dragoş Viteazul[11].

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Originalul la Muz. municipal din Iaşi, pachet 8 nr. 4, Ghib. Sur. 18 p. 110-111: ѡ(н) ѧлботѫ и брать єго костє и сєстра и(х) саска и племєнникокє и(х) глнга и настѫ оуноукокє сими драгоушанꙋла и тютки и(х) настаска и сєстри єѩ аноушка и агришка и оуноука и(х) марєна оунꙋкы жоуржи драгоушанꙋла.

2 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 248: данко сынь симин нєпот драгоша витѣзѫ и съ своими сєстричичи, на имѣ жꙋржа и анꙋшка и касꙋтка и мѫріє и нѧгша.

3 O copie din 1833 Mai 5 depe un suret făcut de dascalul Evloghie la preutul C. Bobulescu, din Bucureşti. După un suret mai puţin complect e publicat în Ghib. Sur. 18 p. 78-80.

4 Vezi mai sus 1 p. 359, rândul 19.

5 Ibid. p. 403, rândul 18.

6 Ibid. p. 430, rândul 19.

7 Ibid. p. 445, rândul 3.

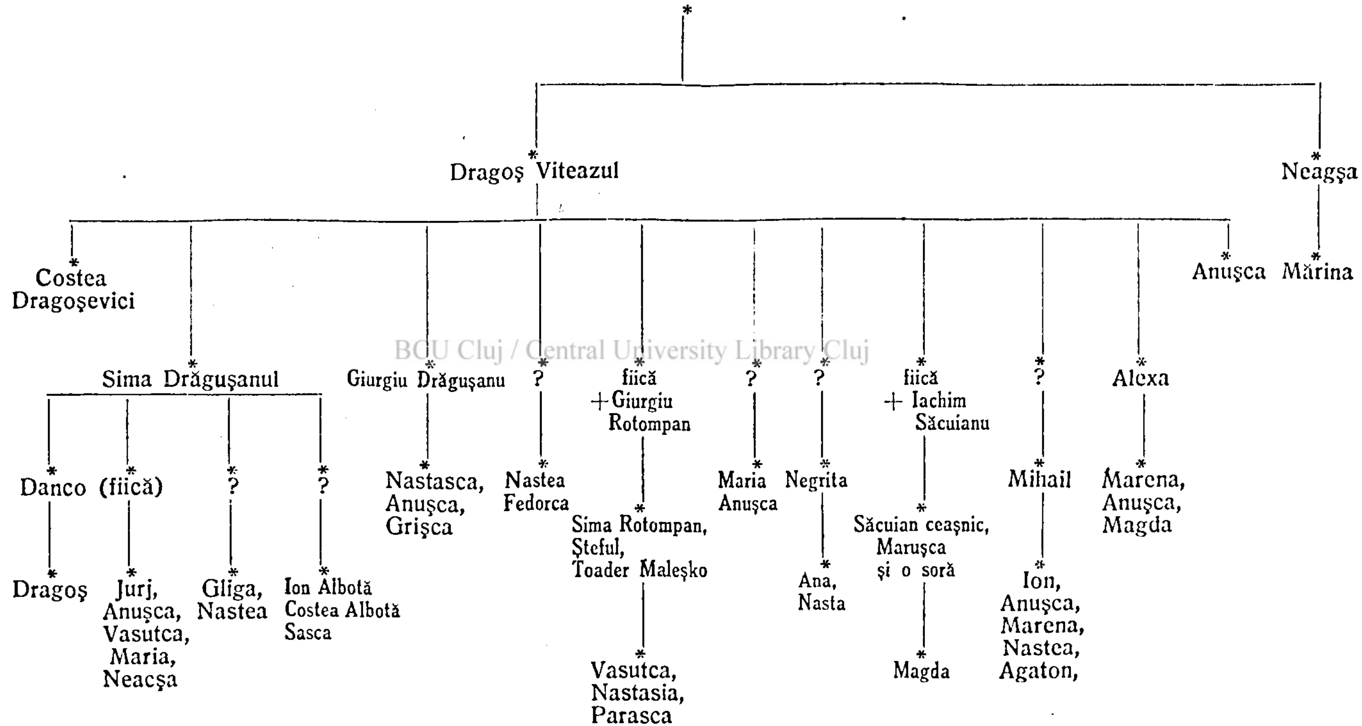
8 Ibid. p. 450, rândul 15.

9 Ibid. p. 515, rândul 35.

10 Cp. şi Ghib. Sur. 18 p. 100.

11 Vezi mai sus 1 p. 165 şi mai ales p. 509-510. Numele acesta de Dragoş a fost foarte întrebuinţat în vechea Moldovă. In vremea lui Ştefan cel Mare avem de ex. pe Dragoş pârcălabul de Cetatea Nouă, Dragoş pârcălabul de Neamţ, Dragoş spătarul, Dragoş vornicul. Acesta din urmă este Dragoş Boul, cum apare uneori în documentele timpului, de ex. în 6995 (1497) Martie 8, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 302. Apoi în Octomvrie 7, ibid. p. 305. Acesta în 6995 (1497) Octomvrie 9 apare numai ca Boul vornic, ibid. p. 308. Pentru Dragoş din Maramureş cp. Mihályi, Diplome Maramureşene, Maramureş-Sziget, 1900, p. 647.

Neamul lui Dragoş Viteazul.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

In uricul din 1443 Mai 31 se mai dă lui Giurgiu Drăguşanul şi fratelui, Alexa, şi un loc de prisacă în Glodeani. Acesta este cred satul numit Glodenii Gândului, pe care, împreună cu alte sate, îl întăresc Ilie şi Ştefan Voevozi lui Sima logofătul şi surorii sale, Ana, soţia lui Bârsan[1]. Neamul lui Sima logofăt stăpânia în aceste părţi ale Vasluiului satul Tungujănii şi jumătate de poiană la câmp cu Ţibăneştii, cum se vede din documentul din 6991 (1483) August 14, de care a fost vorba mai sus.

Aceste sate se întăresc lui Nicoară, feciorul lui Oniţă, cumpărate dela Tungul, iar Tungul cumpărase aceste sate dela Dima, fratele lui Sima logofătul şi dela Şandru cel Negru. Locul este foarte important, căci ne vorbeşte de un frate necunoscut altfel al lui Sima logofătul, despre care a fost vorba în alt loc[2]. Se poate ca acest Dima să fie totuna cu Duma, care împreună cu fraţii săi, Petrea şi Oană stăpâneşte, pe lângă alte sate dela Vasluiu, şi jumătate din Tonguzeani pe Şacovăţ, în 1469, cum se vede din uricul din 6977 (1469) Fevruarie 9[3].

BCU Cluj / Central University Library Cluj

45.

Suceava. 1443 Iunie 8.

Stefan Voevod întăreşte boerului Ilieaş Şanga satul Văsieşti, la Urmeniş, şi la Tazlău Băseşti şi jumătate din Bădeşti şi la Totruş, Poiana Borila.

† мл(с)тїю бжїєю мы стефа(н) воєво(д) и г(сд)нъ земли молдавскои знаменито чинимъ всѣмъ нашимъ листомъ въсѣмъ кто на(н) оузри(т) илї его оуслиши(т) чтучи, ѡже тоти истинныи слуга нашъ вѣрныи па(н) илїашъ шанга служи(л) намъ право и вѣрно. тѣмъ мы видѣвше его право и вѣрною службу до на(с), жаловали есми его ѡсобною нашею мл(с)тїю и дали есми ему оу нашеи земли, оу молдавскои, села на имѣ въсиещи, на оурмениша, где е(ст) до(м) его и на тазловѣ бъсещи и половина бъдещи[4] и на тотру(ш) една полѣна, на имѣ борила. тое все вишеписанное щобы ему оури(к) бы(л) съ всѣмъ доходомъ ⟨ему⟩ и дѣтемъ его и братїамъ его и ѡнучатомъ его и прѣѡнучатомъ его и прѣщорѣтомъ

1 Vezi mai sus 2 p. 114-115.
2 Vezi mai sus 2 p. 116-117.
3 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 134-135.
4 Ultimele 2 cuvinte sânt şterse în original.

єго и вьсємꙋ родꙋ єго непорꙋшено николи на вѣки. а хотарь тѣмь села(м) по старомь хотарꙋ да є(ст), кꙋды изь вѣки ѡжикали. а на то є(ст) вѣра г(с)п(д)ка ми вишеписаннаго стєфана воєво(д) и вѣра брата ми петра воєвода и вѣра боıарь наши(х), вѣра пана кр(с)ти старого, вѣра пана нѣгоѧ, вѣра пана петра хꙋди(ч), вѣра пана дꙋми немецского ⟨и брата єго мирчи, вѣра пана дꙋми браєвича дворника⟩, вѣра пана негрила, вѣра пана ѿани оурѣкли, вѣра пана кр(с)ти черного, вѣра пана братꙋла, вѣра пана юргича и зѧтѣ єго пана ѡанчи, вѣра пана-калчана, вѣра пана козми шандрови(ч), вѣра пана вчичю(л), вѣра пана богда(н) столни(к), вѣра пана бани жꙋли(ч), вѣра пана[1] манола шерби(ч) и брата єго пана крїа, вѣра пана си⟨ма⟩ дворни(к), вѣра пана богꙋ(ш) и брата єго пана пашка, вѣра пана кости постелни(к), вѣра пана станчю(л) попи(ч), вѣра пана дїенища спатарь, ⟨вѣра пана⟩ шандра лѣкви(ч), вѣра пана томи верешчака, вѣра пана кости вистѣрника, вѣра пана кости андро⟨ника⟩ чашника, вѣра пана тадорь касобвич(ч), вѣра пана порки чашни(к), вѣра пана радꙋ(л) столни(к), вѣра пана оани портарѣ, вѣра пана ⟨монка⟩ и брата єго пана тадорь, вѣра пана мано⟨ила⟩ грьковь, вѣра пана бади дворни(к), вѣра пана фети, вѣра пана ⟨радꙋла стол⟩ника, вѣра пана ика(н), вѣра пана ⟨бѹнги⟩ комиса и брата єго ла⟨зи спатарѧ⟩ и ⟨вѣра боıарь наши(х) молдавскы(х) великы(х) и малы(х). а по нашемь животѣ кто⟩ бꙋдеть г(с)п(д)рь земли нашеи ѡ(т) ⟨дѣтеи наши(х)⟩ или ѡ(т) брата наши(х) или ѡ(т) нашего племени бꙋ(д) кто кого бь изберєть быти г(с)п(д)ремь, то(т) што⟨бы им⟩ непорꙋши(л) нашего данїє, али штобы имь оутвръди(л) и крѣпи(л), за нꙋ(ж) єсми дали ємꙋ за єго право и вѣрною слꙋжбꙋ. а на болшею крѣпос(т) томꙋ вьсємꙋ вишеписанномꙋ велѣли єсми нашемꙋ панꙋ симонꙋ логофетꙋ писати и печа(т) нашꙋ привѣсити к семꙋ листꙋ нашемꙋ. ѡанца пи(с) оу сочавѣ вълѣто ҂ѕ҃ц҃нa м(с)ца ю(н) и дни.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod şi Domn al Ţării Moldovii cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că această adevărată slugă a noastră, credinciosul pan Ilieaş Şanga a slujit nouă drept şi credincios. De aceia, noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat, în Ţara noastră, în Moldova, satele anume Văsieşti la

[1] вѣра пана de două ori.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Urmeniş, unde este casa lui, şi la Tazlău Băseşti şi jumătate din Bădeşti şi la Totruş o poiană, anume Borila. Toate aceste mai sus scrise, să-i fie uric cu tot venitul lui şi copiilor lui şi fraţilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestor sate după vechiul hotar să fie, pe unde din veci au umblat.

Iar la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului, Stefan Voevod, şi credinţa fratelui meu, Petru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Crâstea Bătrânul, credinţa panului Neagoie, credinţa panului Petru Hudici, credinţa panului Duma Nemţanul şi a fratelui său, Mircea, credinţa panului Duma Braevici vornic, credinţa panului Negrilă, credinţa panului Oană Ureacle, credinţa panului Crâstea Negrul, credinţa panului Bratul, credinţa panului Iurghici şi a ginerelui său, pan Oancea, credinţa panului Balcean, credinţa panului Cozma Şandrovici, credinţa panului Banciul, credinţa panului Bogdan stolnic, credinţa panului Vană Julici, credinţa panului Manoil Şerbici şi a fratelui său, pan Iurie, credinţa panului Sima vornic, credinţa panului Boguş şi a fratelui său, pan Paşcu, credinţa panului Costea postelnic, credinţa panului Stanciul Ponici, credinţa panului Dieniş spatarul, credinţa panului Şandru Levici, credinţa panului Toma Vereşciac, credinţa panului Costea visternic, credinţa panului Costea Andronic ceaşnic, credinţa panului Tador Vascovici, credinţa panului Porcu ceaşnic, credinţa panului Radul stolnic, credinţa panului Oană portar, credinţa panului Moica şi a fratelui său, pan Tador, credinţa panului Manoil Gârbov, credinţa panului Badea vornic, credinţa panului Fete, credinţa panului Radul stolnic, credinţa panului Ivan, credinţa panului Bunghe comis şi a fratelui său, Lazea spatar şi credinţa boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, din copiii noştri sau din fraţii noştri sau din seminţia noastră, ori pe cine Dumnezeu va alege să fie ca Domn, acesta să nu strice dania noastră, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentru că i-am dat pentru a lui dreaptă şi credincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare tărie acestor toate mai sus scrise, am poruncit panului nostru, Simon logofătul, să scrie şi pecetea noastră să o lege către această carte a noastră.

A scris Oanţa, în Succava, în anul 6951 luna Iunie 8 zile.

Pergamentul, cu pecetea pierdută, se afla la Acad. Rom. Creşterea colecţiilor Acad. Rom. 1908 p. 51. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. După o copie, cu unele abateri, dela Arhiv. Stat. Bucureşti plicul 1 nr. 2 a fost publicat de Ghib. Sur. 18 p. 52-54. O traducere de pe originalul sârbesc „din cuvânt în cuvânt“, făcută la 1840 Mai 18 de Hrisante ermonah, se află la Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 806, op. 916, dos. 25, divanul domnesc fila 22 r. E vorba de pâră între răzăşii de moşia Văsâeştii şi cu răzăşii de Băsăşti, dela ţinutul Bacăului, cu căminarul Spiridon Pandelis pentru pământ. Traducerea este în general exactă, lipsind numai „jumătate de Bădeşti“, care e ştearsă în original. La Arhiv. Stat. Iaşi, în o condică de Anaforale fără număr p. 50, e vorba de o anafora din 1820 Martie 22, pentru o pâră între răzăşii de moşia Comăneşti şi Văsăuţi dela ţinutul Bacău cu casa răposatului logofăt Costache Ghica şi e menţionat şi ispisocul din 6951 Iunie 8, dela Ştefan Voevod. Cp. şi Uricariul 6 p. 219. E pomenit şi în I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 320, unde se spune greşit că originalul se află la Arhiv. Stat. Bucureşti.

Uricul din 1443 Iunie 8 e pomenit şi într'un document dela Alexandru Lăpuşneanu din 7068 (1560) Aprilie 9, prin care se întăreşte nepoatelor lui Ilieaş Şanga, Maria şi sora sa, Drăghiţa, ocinele şi moşiile din ispisocul de danie, ce au avut dela moşul lor, Ilieaş Şanga, „dela moşul Domnii mele Stefan Vvd.“ jumătate din Băsăşti, jumătatea din jos şi a patra parte din Văsâeşti, partea de către apa Trotuşului „şi cu poenile, anume Podena şi Runcul, ce este terebejul lor (terebej, adică curătură, sic !), cari sânt piste apa Trotuşului şi a patra parti din poeni Borâlei“, la Arhiv. Stat. Iaşi, cit. fila 23 r.

Satele din uricul de mai sus se pot identifica.

Văsieştii sânt în judeţul Bacău, pe Urmeniş şi nu departe de Trotuş[1]. Este pomenit şi într'un document din 7043 (1535) Martie 9, dela Petru Rareş[2] şi în documentul lui Alexandru Lăpuşneanu, din 7068 (1560) Aprilie 9, de care a fost vorba mai sus. Işi are numele dela un străvechiu Văsiiu, forma veche a lui Vasile[3]. Era cred şi în veacul al XIV-lea. — Interesant e că s'a păs-

---

1 Dicţ. statistic al României 1 p. 68. Aici şi păraele Urmenişul mare şi mic. Frunzescu, Dicţionar topografic p. 516, 502. Harta stat. major, planşa Târgul-Ocna, 1 : 100.000.

2 Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 806, op. 916, dos. 25, fila 33 r.

3 Cp. кѣсїю în 7003 (1495) Ianuarie 12, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 48. Pentru sate cu acest nume cp. Vasieni, din jud. Chişinău şi Orheiu, Vasilcăul,

trat numele pârâului Urmeniş. — Băseştii este în comuna cu acelaş nume, judeţul Bacău, pe Tazlău[1]. Este pomenit şi în alte documente vechi. Intr'un document din 6996 (1488) Ianuarie 9 se spune că Bâlco Băsăscul vinde ocina sa, din al său drept uric, jumătate din satul Băsăşti, partea de sus, lui Neagul şi fratelui său, Stoica armaşul[2]. Se pare că Bâlco era fiul lui Ilieaş Şanga. Jumătatea din jos din Băsăşti era în stăpânirea unui fiu sau fiice, al lui Ilieaş Şanga, ale cărui nepoate o stăpânesc în 7068 (1560) Aprilie 9, cum am văzut mai sus. Este un sat străvechiu, care era poate şi în veacul al XIV-lea. Numele îi vine dela un Basea[3]. — Satul Bădeşti nu se mai găseşte azi, ca nume. Poate şi-a schimbat numele. Era cred şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela Bade[4]. — Poeana Borila de pe Trotuş pomenită şi în documentul din 7068 (1560) Aprilie 9, de care a fost vorba mai sus, nu o pot identifica. Ea îşi are numele dela un Borilă[5].

Pentru numele lui Ilieaş Şanga să se compare cuvântul şangău, ciangău.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

în jud. Soroca, Vasiliuţi, în jud. Bălţi, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 224-225. Asemenea Vasileu, în districtul Coţmani, Dicţ. geogr. al Bucovinei p. 235. Cp. satul васнлоѵкѫ надѫ нистрѣ, într'un document din 6956 (1448) Fevruarie 23, I. Bogdan, Contribuţii, în Anal. Acad. Rom. seria 2-a, tom. 29 (1907), secţ. ist. p. 637.

1 Dicţ. statistic al României 1 p. 78, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 35. Aici Băseştii boereşti, Băseştii de jos şi Băseştii de sus. Harta stat. major, planşa Buhuşi, 1 : 100.000.

2 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 319-320.

3 Alte sate cu acest nume, în Moldova, găsim în jud. Fălciu, Dicţ. statistic al României 1 p. 374. Altul este în jud. Iaşi, ibid. 1 p. 486, Dicţ. geogr. al jud. Iaşi p. 24. Altul a fost în jud. Tutova, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 35. In Muntenia sânt în jud. Argeş, Dâmboviţa, Mehedinţi şi Teleorman, Dicţ. statistic cit. 1 p. 38, 294, 2 p. 566, 894. Un sat басинци, cred în Bucovina, e pomenit în 6998 (1490) Martie 15, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 407, 415. Cel din Fălciu a fost al neamului Ureche, pomenit în 7125 (1617) Aprilie 16, Ghib. Sur. 2 p. 170.

4 Sate Bădeşti, Bădeni, în Moldova, avem în jud. Iaşi, Dicţ. statistic al României 1 p. 476. Cp. Bădăuţ în jud. Rădăuţi, Dicţ. geogr. al Bucovinei p. 7. Asemenea Badiuţi, în jud. Botoşani. Ele sânt pomenite din vechi. Cp. documentul din 6932 (1424) August 26 şi 6944 (1436) Septemvrie 19, vezi mai sus 1 p. 166-167, 488, 493. In Muntenia satele cu acest nume se găsesc în jud. Argeş, Buzău, Dâmboviţa, Muscel, Teleorman, Olt, Dicţ. statistic cit. 1 p. 20, 166, 188, 282, 606, 612, 616, 906.

5 Cp. Ştefan Borâlovici şi satul Borileşti, Borleşti, în uricul din 6927 (1419) Aprilie 8, vezi mai sus 1 p. 131-133.

46.

1443 Iunie 20.

Stefan Voevod întăreşte boerului Vlaşin Creţescul ocina sa, seliştea la Caşin, unde a fost casa tatălui său, Stan Creţul, mai sus de Stan Caşin şi patru poiene şi seliştea lui Delea, Albia, la Narilă.

† милостїю божїю мы стефан воевода и гсдрь земли молдавской чиним знаменито сѣм нашим листом всѣм, кто нан оузрит или его оуслышит чтꙋчи, оже тот истинныи слꙋга нашь, вѣрны пан влашинь кречесскꙋль, слꙋжил нам правои и вѣрно. тѣм мы видѣвше правꙋ вѣрнꙋю его слꙋжбꙋ до нас, жаловали есми его ѡсобною нашею милостїю и дали есми емꙋ оу нашии земли оу молдавской и потврьдили есми емꙋ ѡчинꙋ его, силище на кашин, на имѧ где бил домь ѡтца его стана крецꙋла, повыше стана кашина, и четири полѣны оу томже хотари, що ѡсадил ѿць его, да ѡсадит собѣ села, и на вранчи селище дѣлино албїа на[1] нарилꙋ. тое все щобы емꙋ оурик съ въсем доходом емꙋ и дѣтем его и братїамь его и ѕнꙋчатом его и прѣѕнꙋчатом его и прѣщꙋрѣтом его и всемꙋ племеню его, кто бꙋдет наиближии, непорꙋшено николиже на вѣкы. а хотар тѣм всѣм да бꙋдет сь всеми своими старыми хотары, кꙋда из вѣка ѡживали. а на то ест вѣра гсдвми вышеписанного стефана воеводы и вѣра брата нашего, петра воеводы, и вѣра болѣр нашиχ.

лѣт ѕ҃ц҃на юн к.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod şi Domn Ţării Moldovii facem cunoscut cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că această adevărată slugă a noastră, credinciosul pan Vlaşin Creţescul a slujit nouă drept şi credincios. De aceia, noi văzând drept credincioasa lui slujbă către noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat, în Ţara noastră a Moldovii şi i-am întărit ocina lui, seliştea la Caşin, anume unde a fost casa tatălui său, Stan Creţul, mai sus de Stan Caşin, şi patru poiene în acelaş hotar, ce le-a întemeiat tatăl său, să-şi întemeieze sate, şi la Vrancea seliştea lui Delea, Albiia, la Narilă. Toate aceste să-i fie uric, cu

---

1 Poate fi şi албїана?.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

tot venitul, lui şi copiilor lui şi fraţilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregii seminţii a lui, cine va fi mai apropiat, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestor toate să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde din veac au umblat.

Iar la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului, Stefan Voevod, şi credinţa fratelui nostru, Petru Voevod, şi credinţa boerilor noştri.

Anul 6951 Iunie 20.

Arhiv. Stat. Bucureşti, Condica Asachi 1 (nr. Arhivei 261 bis/613). Un suret din 1733, cumpărat dela D. Anghel, Iaşi, se află la Acad. Rom. CXXXVII/255. Cp. şi Creşterea colecţiilor Acad. Rom. 1911 p. 119. Aici greşit: Ştefan Voevod Moldovei dăruieşte lui Vlaşin Creţăscul o silişte la Caşin, unde a fost casa tatălui său, Costin Creţului şi seliştea Albii Ana. Uricul este pomenit şi într'o anafora din 1813 Martie 1, întărită la 1814 Dechemvrie, dela Calimah Vodă, în pricina visternicului Iordache Ruset cu preutul Şerban, Toader Ţârde, Constantin Taftă şi alţi răzeşi, din cuprinsul ocolului Vrancea, ţinutul Putnei, pentru moşiile de acolo, Uricariul 6 p. 213-214. In anaforaua obşteştei adunări a Moldovei din 1817, pentru felul proprietăţii în ţară, din vechime, se citează asemenea uricul din 6951 (1443) Iunie 20, dela Ştefan Vvod., prin care se întăreşte lui Vasile Creţăscul moşiile lui, sileştea la Casin, unde a fost casa tatălui său, Costantin Creţăscu, şi la Vrancea moşia Albiana, întărindu-i stăpânirea după hotarele ce au umblat din vechiu, Uricariul 4 p. 338. E menţionat şi în A. V. Sava, Documente Putnene, 1 p. 1, 173, 174, 194. In aceste locuri e Albiana, provenită din contopirea cuvântului албїа şi cel următor, prepoziţia на.

E vorba în document de Caşin, pârău şi munte, în judeţul Bacău, plaiul Trotuş. Aici se află şi satul Caşin, pomenit din 6918 (1410) Martie 15 [1]. Numele îşi are conrespundentul său dincolo de munţi, în judeţul Ciucului [2]. Stăpânirea era mai veche decât 1443, căci aici fusese casa tatălui lui Vlaşin Creţescul, a lui Stan Creţul, cu care ne suim în vreme cătră începutul veacului al XV-lea. Mai în jos de seliştea lui Stan Creţul, era proprietatea lui Stan Caşin, nume foarte interesant. In-

1 Vezi mai sus 1 p. 78. Frunzescu, Dicţionar topografic p. 100. Harta stat. major, planşa Târgul-Ocna, 1 : 100.000. Asemenea planşa Soveja şi Munţii Vrancea, 1 : 100.000.

2 N. Mazere, Supliment la Harta etnografică a Transilvaniei, Iaşi, 1909 p. 83: Kászónaltiz, Kászonfeltiz, Kászonimpér, Kászonjakabfalva, Kászonújfalu. Românii pronunţă Căşuni. De aici era mocanul Vintilă, străbunicul tatălui meu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

teresantă este şi menţiunea celor patru poieni, curăţite din codru de Stan Caşin, pentru a-şi face sate, pe care poate trebuie să le căutăm între satele încunjurătoare. Pentru numele din document să se compare numele satului Vlaşca, numit şi Gura Curiţii, din comuna Caşin, judeţul Bacău[1] şi pârăul Creţul, de pe teritorul comunei Bogdăneşti, din apropiere[2]. — Foarte interesantă este pomenirea Vrancei, numele unui plaiu, din judeţul Putna[3]. Aici era seliştea, care a fost mai înainte a lui Delea[4], Albia, la Narilă, localităţi pe care nu le pot identifica cu cele de azi. Albia trebuie pusă în legătură cu Alba, pârău, pe teritorul comunei Răcoasa, plasa Zăbrăuţi, care se varsă în Şuşiţa, între Răcoasa şi Gogoiu[5]. Poate fi pusă de asemenea în legătură cu Albianu, localitate sărată, în comuna Spineşti, plasa Vrancea[6], Albu, pârău pe teritorul comunei Vizantea, din plasa Zăbrăuţi[7], Alghianu sau Albianu, pârău ce udă teritorul comunei Poiana, plasa Vrancea[8]. — Narilă este o formaţie din Nare + ilă, ca şi Berilă, Zorilă etc.

Uricul ne arată Vrancea moldovenească, înainte de Ştefan cel Mare. Ştirea este foarte importantă, căci, împreună cu altele, infirmă data cronicei. Cea mai veche cronică românească spune că alipirea ţinutului acestuia s'a făcut la 1475, după lupta dela Vasluiu contra Turcilor şi după lupta ce s'a dat mai sus de Râmnic contra Muntenilor cu Radu Vodă[9]. O altă variantă, din ace-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Dicţ. statistic al României 1 p. 88, Harta stat. major, planşa Târgul-Ocna, 1 : 100000.
2 Ibid.
3 Dicţ. geogr. al jud. Putna p. 380-395. Şi un sat în jud. Bacău, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 531.
4 Un Delea la Bacău e pomenit într'un uric din 6917 (1409) Ianuarie 28, vezi mai sus 1 p. 65, rândul 4, p. 69. Pentru sate cu numele Deleni, Deleşti, cp. uricul din 6938 (1430) Iulie 7, mai sus 1 p. 299, rândul 2, p. 300-301. Asemenea într'un document din 6958 (1450) Ianuarie 23, V. A. Ureche, în Anal. Acad. Rom. seria 2-a, tom. 11 (1890) secţ. ist. p. 146.
5 Dicţ. geogr. al jud. Putna p. 10, Dicţ. statistic al României 2 p. 752. Harta stat. major, planşa Adjud-Mărăşeşti, 1 : 100.000.
6 Dicţ. geogr. cit.
7 Dicţ. geogr. cit. Harta stat. major, planşa Soveja şi Munţii Vrancei, 1 : 100.000.
8 Dicţ. geogr. cit. p. 11, Dicţ. statistic al României 2 p. 750, Harta stat. major, planşa Soveja şi Munţii Vrancei. Cp. şi A. V. Sava, Documente Putnene 1 p. 1.
9 Letopiseţul Ţării Moldovei până la Aron Vodă, ed. C. Giurescu, Bucureşti 1916 p. 58-59: „Dacă i-au bătut pre Turci, ei dela Podul Inalt au luat pen păduri . . . Şi acolo deasupra Siretului, la movila cea mare a Tecuciului, odihnind 3 zile, i-au venit veste dela starostii de Crăciuna, ce-i zîc acmu Putna, cum Radul Vodă vine cu oşti asupra lui Ştefan Vodă fără veste . . .". „Inţelegând Ştefan Vodă cum că adevărat Radul Vodă, domnul muntenesc şi cu oastea sa îi vine asupră, Ghenarie în 13 zile, au trecut Siretul şi mai sus de Râmnic le-au fost războiul şi dând războiu vitejeşte despre amândouă

iaşi cronică dă faptul ca petrecut în 6990 (1482) Martie 10[1]. Ştirea din urmă e luată probabil din letopiseţul dela Bistriţa, unde o găsim în forma următoare: въ лѣто ѕ҃ц҃ч мартїа ї прѣлть стефань воевода градъ отъ крачюна и постави свои пръкалаби вълча и иванка[2]. Mai pe scurt găsim ştirea şi în cronica dela Putna[3]. Ştirea e dată şi în letopiseţul lui Azarie[4]. La fel e arătat lucrul şi în Cronica lui Ştefan cel Mare, din 1502, nou descoperită la München[5]. Păcat însă că date lipsesc spre a controla spusele cronicelor, a celei româneşti, cât şi a celor slavone.

Crăciuna, după Miron Costin, a fost mai sus de Focşani, deasupra Odobeştilor[6]. După Dimitrie Cantemir era la poalele munţilor Vrancei, nu departe de Mira[7].

Pârcălabi de Crăciuna nu sânt cunoscuţi, afară de Mihul, care apare într'un document din 6992 (1484) Mai 13, prin care cumpără satul Găleşăştii pe Crasna[8]. Se vede că pârcălabii de aici nu aveau importanţa celorlalţi, de aceia nu apar în divan.

---

părţile multă pagubă s'au făcut şi cu vrerea lui Dumnezeu fu izbânda la Ştefan Vodă, că pierdură Muntenii războiul . . . Şi zăbăvind Ştefan Vodă acolo până a se strânge oştile toate, aducând şi pre mulţi din boerii ţării româneşti şi alte capete oameni de frunte acolo, au pus pre ai săi boeri şi oameni de cinste de au vorovit şi au tocmit, de au despărţit din Milcovul cel mare o parte de pârău, ce vine pre lângă Odobeşti şi trece de dă în apa Putnei şi până astăzi este hotarul ţării Moldovei şi a ţării româneşti acel pârău, ce se desparte din Milcovul cel mare". Foarte importantă este mai ales partea ce urmează, căci ne arată lupte vechi între Moldova şi Muntenia, pentru acest ţinut, lupte despre care izvoarele istorice, foarte sărace, nu ne-au păstrat ştiri: „Iară mai înainte au fost având ţările amândouă pricină, că ţara românească vrea să fie hotarul său până în apa Trotuşului, iară Moldovenii nu-i lăsa, până au vrut Dumnezeu de s'au tocmit aşa. Şi au luat Ştefan Vodă cetatea Crăciuna cu ţinut cu tot, ce se chiamă ţinutul Putnei şi l-au lipit de Moldova şi au pus pârcălabii săi pre Vâlcea şi pre Ivan".

1 Ibid. p. 66.

2 I. Bogdan, Cronice inedite p. 43, 76.

3 I. Bogdan, Vechile cronice mold. p. 147, 262-264.

4 I. Bogdan, Letopiseţul lui Azarie, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 31 (1909), secţ. ist. p. 150, p. 118, 111.

5 Olgierd Górka, Kronika czásow Stefana wielkiego moldawskiego, w Krakowie 1931, p. 108: „6990 (1482). In dem menet Martij am 10 tag an eynem suntag so besatz Stephan voyvoda eyn schloss an der grantzken Thurkey mit dem namen Ketzo vnd satzt 2 purgraffen dar eyn myt dem namen Vylcza vnd Juanka".

6 Letopisiţile Ţării Moldovii publicate de M. Kogălniceanu, ed. 1, tom. 1 p. 24: „multe cărora le stau năruiturile, cât deabia semnele se cunoscu, cum este . . . . . . pe Milcov mai sus de Focşani, deasupra Odobeştilor, de care pomeneşte Urechi vornicul că o chiamă Crăciuna".

7 Dimitrie Cantemir, Descriptio Moldaviae, Bucureşti 1875 p. 12. Cp. N. Iorga, Istoria lui Ştefan cel Mare p. 131, 327, Geschichte des rum. Volkes 1 p. 165, 345, 356. Al. Lăpădatu, Vlad Călugărul, Bucureşti 1905 p. 37. Dicţ. geogr. al jud. Putna p. 86-87, p. 60-61.

8 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 281-282.

Un Vâlcea, — cronicele spun că un Vâlcea a fost numit de Ştefan Vodă pârcălab de Crăciuna, — e pomenit că a avut moşii în aceste părţi, într'un uric din 6996 (1488) Aprilie 5. Aici se spune că Ştefan Voevod dăruieşte lui Duma pârcălabul, vărul său, „un sat din satele noastre, anume unde a fost Fete pe Bogdana şi o selişte în acelaş hotar la Totruş, anume unde a fost Oană dela Moişa, ce ne-au rămas nouă aceste sate dela Vâlcea şi cneaghina lui, Olga, din privilegiu bunului nostru, Alexandru Voevod" [1]. Satul şi seliştea din uricul de mai sus este cred Bogdana, din comuna cu acelaş nume, plasa Trotuş, judeţul Bacău, aşezat aproape de Trotuş [2]. Proprietarul acestui sat este unul din cei mai mari boeri ai Moldovei, din întâia jumătate a veacului al XV-lea. Apare întâia oară în 1400, intervenind cu Ivaşco, fiul lui Petru Voevod, la craiul Poloniei [3]. Apoi sub Alexandru cel Bun, în divan, în documente ca cel din 6915 (1407) Martie 8 [4], în 6917 (1409) Ianuarie 28 [5], Aprilie 18 [6], în 6919 (1411) Aprilie 14, ca visternic [7], Septemvrie 22 [8], 6920 (1412) Aprilie 3 [9], 6922 (1414) August 2 [10], Dechemvrie 20 [11], 6923 (1415) Aprilie 13 [12], 6927 (1419) Aprilie 8 [13], 6928 (1420) Aprilie 25 [14], 6929 (1421) [15], 6930 (1422) August 20 [16], Dechemvrie 25 [17], 6931 (1423) Martie 12 [18], Martie 31 [19], 6932 (1424) Fevruarie 16 [20], în 6933 (1425) Ianuarie 30 [21], Mai

1 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 345-346: єдино село ѡт нашиχ селаχ на имѣ гдє бил фєтє на богдана и єдна селища ѹ томжє χотари на тотрѹш, на имѣ гдє бил ѡана ѡт моиша, що нам ѡстало таа села ѡт вльчи и ѡт кнѣгини єго ѡлгы испривилїє дєда нашєго алєѯандра воєводи.

2 Dicţ. statistic al României 1 p. 88, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 51, Harta stat. major, planşa Răcăciunii şi Căiuţul 1 : 100.000.

3 Hurm. Doc. 1^2 p. 819.

4 Vezi mai sus 1 p. 56, rândul 29.

5 Ibid. p. 65, rândul 18.

6 Ibid. p. 70, rândul 6.

7 Ibid. p. 81, rândul 26.

8 Ibid. p. 92, rândul 25 şi altul ibid. p. 95, rândul 15.

9 Ibid. p. 97, rândul 15.

10 Ibid. p. 104, rândul 3.

11 Ibid. p. 112, rândul 2.

12 Ibid. p. 116, rândul 23.

13 Ibid. p. 132, rândul 10.

14 Ibid. p. 136, rândul 8.

15 Ibid. p. 141, rândul 12.

16 Ibid. p. 150, rândul 8.

17 Ibid. p. 151, rândul 19.

18 Ibid. p. 154, rândul 14.

19 Ibid. p. 157, rândul 7.

20 Ibid. p. 162, rândul 20.

21 Ibid. p. 169, rândul 8.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

12[1], în 6934 (1426) August 12[2], în 6935 (1427) August 18[3], Septemvrie 14[4], Septemvrie 16[5], Octomvrie 15[6], 6936 (1428) Fevruarie 16[7], Aprilie 15[8], Aprilie 22[9], Iulie 8[10], Iulie 24[11], Iulie 29[12], August 17[13], Septemvrie 3[14], Dechemvrie 4[15], Dechemvrie 28[16], 6937 (1429) Ianuarie 10[17], Fevruarie 1[18], Fevruarie 10[19], Aprilie 17[20], Mai 27[21], Iunie 1[22], Iunie 3[23], Iunie 19[24], Septemvrie 1[25], Septemvrie 24[26], în 6938 (1430) Fevruarie 21[27], Dechemvrie 23[28], în 6939 (1431) Fevruarie 6[29], Iunie 15[30]. Se întâlneşte apoi în divanul lui Ilie Voevod. Aşa în 6940 (1432) Ianuarie 4[31], 6940 (1432) Ianuarie 17[32], în 6941 (1433) Ianuarie 28[33], Fevruarie 26[34], Iunie 15[35], Noemvrie 3[36]. Noemvrie 9[37], în 6942 (1434) Ianuarie 29[38], Fevruarie 10[39], Aprilie 24[40], Oc-

1 Vezi mai sus, p. 174, rândul 26.
2 Ibid. p. 178, rândul 21.
3 Ibid. p. 189, rândul 9.
4 Ibid. p. 191, rândul 2.
5 Ibid. p. 193, rândul 20.
6 Ibid. p. 196, rândul 26.
7 Ibid. p. 202, rândul 19.
8 Ibid. p. 207, rândul 4.
9 Ibid. p. 210, rândul 4.
10 Ibid. p. 213, rândul 11.
11 Ibid. p. 216, rândul 9.
12 Ibid. p. 218, rândul 19.
13 Ibid. p. 221, rândul 14.
14 Ibid. p. 224, râudul 17.
15 Ibid. p. 228, rândul 17.
16 Ibid. p. 231, rândul 6 şi altul ibid. p. 233, rândul 28.
17 Ibid. p. 239, rândul 24.
18 Ibid. p. 242, rândul 23.
19 Ibid. p. 249, rândul 13.
20 Ibid. p. 258, rândul 25.
21 Ibid. p. 261, rândul 20.
22 Ibid. p. 267, rândul 6.
23 Ibid. p. 270, rândul 11.
24 Ibid. p. 280, rândul 24.
25 Ibid. p. 287, rândul 28.
26 Ibid. p. 291, rândul 4.
27 Ibid. p. 297, rândul 19.
28 Ibid. p. 308, rândul 22.
29 Ibid. p. 311, rândul 25.
30 Ibid. p. 318, rândul 4.
31 Ibid. p. 331, rândul 5.
32 Ibid. p. 338, rândul 11.
33 Ibid. p. 350, rândul 17.
34 Ibid. p. 354, rândul 2.
35 Ibid. p. 359, rândul 14.
36 Ibid. p. 364, rândul 15.
37 Ibid. p. 367, rândul 19.
38 Ibid. p. 374, rândul 22.
39 Ibid. p. 381, rândul 3.
40 Ibid. p. 383, rândul 14 şi altul ibid. p. 386, rândul 26.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

tomvrie 8[1], în 6943 (1435) Aprilie 14[2]. In Octomvrie 8 apare ca logofăt[3]. In Octomvrie 18, acelaş an, sub Ilie Voevod, apare ca vornic[4]. Tot aşa în 6943 (1435) Noemvrie 25[5]. Apare în 6944 (1436) Aprilie 21[6], Mai 23[7], Iunie 13[8], Iunie 15[9], Iulie 1[10], Iulie 17[11], Iulie 24[12], August 11[13], August 20[14], August 27[15], Septemvrie 8[16], Septemvrie 19[17], Noemvrie 30[18], Dechemvrie 7[19], în 6945 (1437) Fevruarie 24[20], Mai 15[21], August 19[22], Dechemvrie 20[23], în 6946 (1438) Ianuarie 17[24], Fevruarie 17[25], Fevruarie 23[26], Iunie 20[27], August 21[28], în 6947 (1439) Martie 12[29], Aprilie 3[30], Iulie 2[31], Iulie 15[32], Iulie 30[33], Octomvrie 26[34]. Este ultima oară, când apare în divan. Curând după aceasta va fi murit. Era un boier de mare încredere domnilor. El împreună cu Cupcici purta scrisorile între Vladislav, regele Poloniei, şi Ştefan Voevod contra lui Ilie Voevod, cum se vede din documentul din 6943 (1435) August 27[35]. Se pare că îşi avea aşezarea principală

1 Vezi mai sus 1 p. 395, rândul 17.
2 Ibid. p. 403, rândul 15.
3 Ibid. p. 416, rândul 21.
4 Ibid. p. 420, rândul 23.
5 Ibid. p. 424, rândul 19.
6 Ibid. p. 430, rândul 14.
7 Ibid. p. 442, rândul 9.
8 Ibid. p. 444, rândul 30.
9 Ibid. p. 450, rândul 11.
10 Ibid. p. 455, rândul 11.
11 Ibid. p. 460, rândul 3.
12 Ibid. p. 468, rândul 4.
13 Ibid. p. 473, rândul 19.
14 Ibid. p. 476, rândul 6.
15 Ibid. p. 481, rândul 21.
16 Ibid. p. 484, rândul 21.
17 Ibid. p. 488, rândul 14.
18 Ibid. p. 494, rândul 22.
19 Ibid. p. 498, rândul 20.
20 Ibid. p. 507, rândul 29.
21 Ibid. p. 515, rândul 29.
22 Ibid. p. 529, rândul 22.
23 Ibid. p. 536, rândul 19 şi altul ibid. p. 541, rândul 44.
24 Vezi mai sus 2 p. 1, rândul 12.
25 Ibid. 2 p. 7, rândul 20.
26 Ibid. 2 p. 11, rândul 4.
27 Ibid. 2 p. 24, rândul 14.
28 Ibid. 2 p. 27, rândul 1.
29 Ibid. 2 p. 32, rândul 6.
30 Ibid. 2 p. 35, rândul 24.
31 Ibid. 2 p. 42, rândul 8.
32 Ibid. 2 p. 46, rândul 20.
33 Ibid. 2 p. 52, rândul 19.
34 Ibid. 2 p. 62, rândul 9.
35 Hurm. Doc. 1² p. 861.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

la satul Lipnic, cum se vede din documentul din 6944 (1435) Septemvrie 19, când era în Liov[1]. El nu poate fi acelaş cu Vâlcea, care apare ca pârcălab de Roman, sub Ştefan cel Mare, de câteva ori. Aşa în 6983 (1475) Aprilie 25[2], Mai 7[3], 6984 (1476) Mai 22[4]. După această dată nu mai apare în divan, ceia ce e foarte curios. Ştirea din uricul din 6987 (1479) Mai 19, că a hotărnicit împreună cu boierul Arbure jumătatea satului Hlăpeşti, de pe Valea Albă, vorbeşte se pare de trecut[5].

Acesta din urmă trebuie să fi fost un boier tânăr, ceia ce nu se potriveşte cu Vâlcea celalt, care, ca să se întâlnească în divan, începând din 1400, când trebue să fi avut 25-30 ani, s'a născut pe la 1370. Acesta nu poate fi totuna cu pârcălabul de Roman al lui Ştefan cel Mare, căci nu-mi pot închipui ca un bătrân de peste 100 de ani să fi avut rolul de pârcălab, care era şi comandant militar.

De ce nu mai apare Vâlcea, pârcălabul de Roman, în documente? Va fi murit în lupta groaznică dela Valea Albă, va fi fost numit pârcălab la Crăciuna, cum spun cronicele, şi aceşti pârcălabi nu sânt pomeniţi în divan, nu pot ştie. In această privinţă, uricele nu lămuresc cronicele. Nici cu celalt pârcălab de Crăciuna, ce-l dau cronicele, Ivancul, lucrurile nu-s mai lămurite. Un Ivanco, pârcălab de Orheiu, îl întâlnim în 7007 (1499) Iulie 12[6] şi Septemvrie 14[7]. Incolo, el nu se mai întâlneşte.

In ce priveşte faptul şi timpul alipirii ţinutului Putnei cu Vrancea la Moldova părerile istoricilor noştri sânt împărţite. Hasdeu crede că acest ţinut a fost luat de Ştefan cel Mare şi adăugat Moldovei la 1475[8]. I. Bogdan crede că lucrul s'a petrecut după

---

1 Hurm. Doc. 1² p. 865: панх вилча ѡ(т) липникы. Cp. I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 32. Pentru dată vezi mai sus 1 p. 496-497, 2 p. 109-110.

2 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 204.

3 Ibid. p. 206: в. п. вылчи паркалаб(а) новоградского.

4 Ibid. p. 209: пан вл҄ъча пръкалаб нѡвоградскыи.

5 Ibid. p. 228.

6 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 425: иванко и алѣѯа пръкалаби ѡрхеискїи.

7 Ibid. p. 444.

8 Hasd. Ist. Critică 1 (1875) p. 10: „Peste un deceniu după cucerirea Chiliei (1465) care implica în sine împingerea hotarului moldovenesc dela Bârlad până la Dunăre, Ştefan cel Mare şi-a întors de astă dată privirile în direcţiunea Bacăului, tinzând a strămuta marginea ţării dela Siret la Milcov". „Inainte de 1475 Muntenia stăpânia toată laturea occidentală a Moldovei, până la Bacău". Ibid. p. 56. Pentru neexactitatea afirmărilor de mai sus să se vadă mulţimea documentelor înainte de Ştefan cel Mare, cari vorbesc de sate dela sudul Bârladului, cum şi cele dela Ştefan cel Mare şi de mai târziu, ce conţin ştiri despre aceste sate, de dinainte de Ştefan cel Mare şi deci de în-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

10 Martie 1482[1]. La fel A. D. Xenopol[2]. Alţii cred că acest teritoru a aparţinut Moldovei şi înainte de 1475 sau 1482. E. Picot crede că Vrancea a aparţinut şi mai înainte Moldovei, cucerită de Ştefan Vodă, în 1471, după lupta dela Soci[3]. Melchisedec zice că a aparţinut Moldovei înainte de Ştefan cel Mare[4]. C. Giurescu crede că încă de sub Alexandru cel Bun acest ţinut a fost al Moldovei[5]. La fel N. Iorga[6]. Generalul R. Rosetti crede că Moldova stăpânia acest ţinut înainte de 1482[7].

Ce a fost cu acest hotar moldovenesc de sud, cuprinzând Putna cu Vrancea, înainte de Alexandru cel Bun nu pot ştie, dar că încă de sub acest Domn Moldova stăpânia ţinutul nu mai rămâne îndoială, astăzi. Intr'un tratat de alianţă între Matei Corvin,

---

inderea Moldovei în sud, până acolo unde şi mai târziu îi aflăm hotarul. Cp. şi N. Iorga, Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţii Albe, Bucureşti, 1899 p. 74.

1 I. Bogdan, Vechile cronice mold. p. 262. Referitor la partea din cronica dela Putna, cu luarea cetăţii Crăciuna, el spune: „Cronica moldopolonă n'are acest pasagiu. El este foarte preţios, căci lămureşte chestia atât de încurcată a ocupării ţinutului Putnei de Ştefan". Şi ibid. p. 264: „In urma textului nostru al analelor putnene nu mai încape îndoială că această din urmă dată este singura exactă".

BCU Cluj / Central University Library Cluj

2 A. D. Xenopol, Ist. Rom. ed. 1 (1889) vol. 2 p. 331 e pentru 1475, dar ed. 3-a, vol. 4 p. 88 e pentru 1482: „Ţăpeluş rămânând o veşnică ameninţare pentru Ştefan . . . . . . Domnul Moldovei cere ca mulţămită dela Vlad Călugărul pentru întronarea lui, să-i cedeze o cetate Crăciuna cu ţinutul ce o înconjură, acel al Putnei". In privinţa datei 1475, ibid. p. 89, spune că Ureche se înşală: „Din toate acestea reiese într'un chip învederat că Ureche amestecă lucrurile şi strămută luarea Crăciunei şi a ţinutului Putnei cu 7 ani înaintea adevăratei date a alipirei lor de Moldova, care dată nu poate fi alta decât anul 1482 al Cronicei putnene".

3 E. Picot, Chronique de Moldavie, par Grégoire Urechi, Paris 1878 p. 135.

4 Melchisedec, Notiţe ist. şi arh. p. 97. Vorbind de uricul din 1445 August 8 zice că: „este cea mai bună dovadă, că Vrancea şi cu râul ei Putna a aparţinut Moldovei din vechime, înainte de marele Ştefan".

5 In Conv. Lit. 33 (1899) p. 837-838: „pe vremea lui Alexandru cel Bun, însă, acest ţinut aparţinea Moldovei".

6 N. Iorga, în Stud. şi Doc. 3 p. XXXVI, vorbind de anul 1472: „La 8 Novembre se împart steagurile la Milcov, *care era acum al lui Ştefan*". Acelaş în Geschichte des rum. Volkes 1 p. 345 spune: „Hier galt es, zuerst eine feste, haltbare Grenze zu gewinnen, östlich und westlich bis zur Linie des unteren Sereth vorzudringen, den Besitz des Bezirkes Putna, der dem Fürsten der Moldau schon seit den Tagen Alexanders des Grossen gehörte, zu erobern . . .". Acelaş în Istoria armatei româneşti 1 (1910) p. 172 vorbind de luptele lui Ştefan cel Mare cu Muntenii, din 1480-1481, zice: „Iarna Ţepeluş se întoarse. El putu pune mâna pe cetatea Crăciunei, căci nu e de crezut ca aceasta să fi fost până acum, după atâtea biruinţe a lui Ştefan, încă a Muntenilor".

7 In Rev. Ist. 10 (1924) p. 187-190: „ . . . mi se pare că în timpul Domniei lui Ştefan cel Mare, chiar înainte de 1482, Moldova stăpânia *de fapt*, dacă nu de drept, tot teritoriul până în Milcov şi Putna şi că aşa zisa anexare a ţinutului Putnei în 1482, arătată mai întâiu de Ureche, a fost numai confirmarea în drept, recunoscută şi de Munteni, a acestei stări de fapt".

regele Ungariei, şi Ştefan cel Mare, din 1475 August 15, se vorbeşte de hotarele vechi, dintre Moldova şi Muntenia, după privilegiile lui Alexandru cel Bun şi Mircea cel Mare, fără să se arate însă care erau aceste hotare[1]. Ele se pot vedea însă din unele izvoare istorice. Aşa în 6931 (1423) Martie 12, Alexandru cel Bun întăreşte lui Batin trei sate pe Putna: Bătineşti, altul unde a fost Lupşe, şi al treilea unde este vadul la Putna, identificat cu Călimăneştii, într'un uric de mai târziu, din 7005 (1497) Martie 14, când e pomenit şi Batin şi uricul acestuia dela Alexandru cel Bun[2]. Acesta în partea de sud, iar în partea de sus, încă la 6918 (1410) Martie 15 se dăruieşte de Alexandru cel Bun lui Domoncuş stolnicul şi fraţilor săi, Blaj şi Iacob, fiii lui Ghelebi Miclouş, satele Caşen, Ohtuz, Stănişoreşti, Laslouţi, Grozeşti şi Stoeneşti, probabil toate la sud de apa Trotuşului[3].—Probabil tot aici sânt satele întărite lui Stanciul David, în 6932 (1424) August 26: satul lui Stanciul, al lui Purcel şi al Mărinii[4].—Prin uricul din 6943 (1435) Aprilie 14 se întăreşte lui Petru Hudici între altele şi seliştea Lumireani, pe Milcov[5].—Vine apoi documentul din 1443 Iunie 8, adus mai sus.—Apoi uricul din 6953 (1445) August 8, prin care se întăresc lui Oană Ureacle sate pe Putna[6]. —Dela Ştefan cel Mare avem câteva date, cari dovedesc stăpânirea Moldovei la sud de Trotuş, înainte de 1475 sau 1482. Din 6966 (1458) Dechemvrie 14 avem dania făcută Mănăstirii Bistriţa de Măruşca, fata lui Andrieş Slujăscul, giupâneasa lui Negrilă, a satelor, „giumatate de Slujeşti, unde au fost curtea tatălui ei şi giumatate de moară . . . şi la Maluri amândoă coturi Oneştii şi Lăbăşeştii şi fântâna Horgului, unde au fost mănăstirea tătâni-său“[7]. Slujeştii au dispărut sau şi-au schimbat numele. Oneştii şi Lăbăşeştii — două coturi —

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 334-335: „Super metis etiam provinciae Moldaviae cum provincia Transalpina secundum antiquos terminos et consuetudines per praedecessores vayvodas possessos et tentos utrumque vayvodam, tam scilicet Stephanum Moldaviensem quam Vlad Transalpinum, secundum privilegia Alexandri et Mirczae utriusque partis vayvodarum concordamus“. Cp. şi C. Giurescu, Conv. Lit. 33 (1899) p. 837.
2 Vezi mai sus 1 p. 153-156. Harta stat. major, planşa Adjud-Mărăşeşti, 1:100.000.
3 Vezi mai sus 1 p. 77-80. Harta stat. major, planşa Târgul-Ocna, 1 : 100.000.
4 Vezi mai sus 1 p. 166-167. Harta stat. major, planşa Adjud-Mărăşeşti cit.
5 Vezi mai sus 1 p. 403, 406.
6 Melchisedec, Notiţe ist. şi arh. p. 98-101, Uricarul 9 p. 137, Dicţ. geogr. al jud. Putna p. 11-12, p. 392.
7 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 26.

sânt Oneştii, din comuna cu acelaş nume, judeţul Bacău, la sud de Trotuş[1]. Lângă el se află satul Malul[2], şi la miazăzi de acesta satul Răcăuţi, care mai înainte se numea Malurile[3]. — In privilegiul comercial dat negustorilor din Lemberg, de Ştefan cel Mare, în 6968 (1460) Iulie 3 se vorbeşte de vama Putnei[4], ceia ce n'ar putea fi, dacă în acest an hotarul nu s'ar fi întins până aici. — Intr'un uric din 6970 (1462) Octomvrie 6, se întăreşte de Ştefan Vodă lui Petru Negrea, pe lângă satul Zeameştii de lângă gura Tazlăului, cumpărat dela Timpăşor, şi Sacălişeşti, chiar în gura Tazlăului, şi a patra parte din Filipeştii de pe Oituz[5]. Este vorba de satul Filipeşti, din comuna Bogdăneşti, judeţul Bacău, pe Caşin[6]. — Prin uricul din 6974 (1466) Fevruarie 18, Ivanco Ungureanul şi cu jupâneasa lui, fiica lui Furău, vinde lui Ioaniş Izvareţ ocina fiicei lui Furău, satul Munte, din ţinutul Totruşului[7]. Este vorba de uricul moşiei Rădiana, din ţinutul Bacăului, ocolul Trotuşului, cum se vede din scrisorile acestei moşii[8]. Aici şi satele Cozmeşti, Buciumi şi Negreşti. Satul Rădiana, din comuna Bogdana, judeţul Bacău, e aşezat la sud de Trotuş şi nu departe de Buciumi[9]. Satul Cozmeşti şi-a lăsat numele în dealul Cozminu[10]. — In 6977 (1469) Octomvrie 13 se întăreşte lui Iuga Grasul dela Zăbrăuţi stăpânirea peste jumătatea satului Şoldeşti la Zăbrăuţi, cumpărată dela Aldomir, şi peste jumătate din Bătineşti, la Putna, cumpărată dela Stamnicoi[11]. Despre satul Bătineşti a fost vorba mai sus. Lângă

---

1 Dicţ. statistic al României 1 p. 92, Harta stat. major, planşa Târgul Ocna, 1 : 100.000

2 Netrecut în dicţionare, dar este în Harta stat. major, cit.

3 Harta stat. major, cit. Marele dicţ. geogr. al României 5 p. 19.

4 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 274: „ѹ баковѣ и ѹ ажѹда и ѹ поѹтною . . .".

5 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 63-64: четвертѹю част ѡт филипещїи на ѡитѹз.

6 Dicţ. statistic al României 1 p. 88, Harta stat. major, cit. Cp. acelaş sat în 7100 (1591) Octomvrie 4, Hasd. Arh. Ist. 1¹ p. 105.

7 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 93-94: село мѹнте ѹ тотрѹшскои волости.

8 Uricarul 11 p. 269, 270-275. Aici p. 274: „pentru Capota i muntele lui Bucă *tot Rădiana*". Pentru Capota, cp. un uric dela Petru Rareş, din 7043 (1535) Martie 9, prin care se întăreşte lui Toader şi Pătru şi Vasilca, copiii lui Pătru Bută şi verii lor, Petrea şi Micul Dragoş, fiii lui Banciul правѹю ѡтчинѹ и выкѹпленїа ѿцех свои(х) пѣтра бѹтѣ и ба(н)чѹла едно село на вр[х](х) парѫша на имѣ капотѣ. Uricul de cumpărătură dela fratele Domnului, Bogdan Voevod, l-au adus înaintea divanului stricat. O fotografie în colecţia mea.

9 Dicţ. statistic al României 1 p. 88, Harta stat. major, planşa Târgul Ocna şi Răcăciunii şi Căiuţul, 1 : 100 000.

10 Dicţ. statistic cit.

11 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 137-138.

Bătineşti, pe Putna, este satul Igeştii, mai vechiu Iugeşti, care-şi are numele dela Iuga Grasul[1]. Şoldeştii erau pe Zăbrăuţi[2]. Şoldeştii pe apa Zăbrăuţului se pomenesc şi în 6997 (1489) Octomvrie 31, când se întăreşte satul lui Stan şi Oană, fiii lui Iuga Grasul[3]. — Astăzi este un cătun al comunei Fitioneşti, judeţul Putna[4]. — In 6996 (1488) Aprilie 5, document de care a fost vorba mai sus, Ştefan Voevod dăruieşte vărului său, pârcălabului Duma, satul unde a fost Fete pe Bogdana şi o selişte în acelaş hotar, pe Totruş, anume unde a fost Oana dela Moişa, ce rămăseseră Domnului, dela Vâlcea şi cneaghina lui, Olga, cu privilegiu dela Alexandru cel Bun. E vorba de satul Bogdana, din comuna cu acelaş nume, judeţul Bacău, aşezat la sud de Trotuş[5] şi aproape de Borzeşti. — Datele scoase din uricele de după 1475 şi 1482, pentru satele dela sud de Trotuş, nu sânt convingătoare, în chestia ce ne interesează, decât atunci când vorbesc despre o stare de lucruri de mai înainte. Aşa de ex. nu putem scoate nimic mai mult, decât stăpânirea lui Ştefan al Moldovei, la această dată, din uricul din 7003 (1495) Ianuarie 12, prin care se întăreşte lui Alexa, Giurca, Dragoş şi Giurgiu satul la Dimaci, numit Ţigăneii[6]. Tot aşa din documentul din 7003 (1495) Martie 13, prin care se întăreşte lui Crâstea şi fratelui său, Dobrul, şi surorilor lor, Niaga şi Nastea, jumătate de sat la Zăbrăuţi, anume jumătate din Spărieţi, unde a fost Spărietul, partea din jos, cumpărată dela Şteful şi fraţii săi „drept 25 auraş tătărăşti". Hotarul să fie din tot hotarul jumătate, „iar despre alti părţi să fii după hotarul vechi, pi undi din vechi au umblat[7]. E vorba de satul Spărieţi, din comuna Diocheţi, judeţul Putna, aşezat pe Zăbrăuţi[8]. — Altfel se prezintă cazul cu

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Dicţ. statistic al României 2 p. 736, Harta stat. major, planşa Adjud-Mărăşeşti, 1 : 100.000.

2 Pentru Zăbrăuţi, vezi Dicţ. geogr. al jud. Putna p. 400-404. Cp. numirile din Moldova de dincolo de Prut.

3 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 383.

4 I. Bogdan cit. Harta stat. major, planşa Fitioneşti.

5 Dicţ. statistic al României 1 p. 88, Harta stat. major, planşa Răcăciunii şi Căiuţul, 1 : 100.000.

6 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 46: село ȣ димач на имѣ цигѫнении. E vorba de satul Dimaciu, din com. Suraea, jud. Putna, Dicţ. statistic al României 2 p. 734. In apropiere, pe pârăul Putna e şi Cotul-Ţiganului, care poate corespunde Ţigăneilor de altă dată. Harta stat. major, planşele Focşani şi Iveşti.

7 Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 62 fila 39r. Ibid. fila 33r., e vorba de proces între Ecaterina Sturza, proprietara Băloteştilor dela ţinutul Putnei şi răzeşii de Diocheţi şi Spărieţi. Cp. şi I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 75.

8 Dicţ. statistic al României 2 p. 752, Dicţ. geogr. al jud. Putna p. 328, Harta stat. major, planşa Adjud-Mărăşeşti, 1 : 100.000.

uricul din 7005 (1497) Martie 14, prin care Ion Batin, nepot lui Batin, vinde jumătate de sat, anume Călimăneştii pe Putna, la vad, din privilegiu ce a avut Batin, dela Alexandru cel Bun, uric de care a fost vorba mai sus. — Tot aşa e cazul cu uricul din 7007 (1499) Noemvrie 26, prin care se întăreşte comisului Ilea seliştea pe Putna, anume Alba, unde a fost Miclăuş Catina, cumpărată delà Ivul, fiul Voicăi, nepot lui Bogdan stolnic, din uricul bunului său, Bogdan stolnic [1]. Pentru Alba să se compare numele pârăului Alba şi Albu, din plasa Zăbrăuţi şi despre care a fost vorba mai înainte. Să se compare asemenea numele pârăului Miclăuşen, care se varsă în Milcov [2]. Pentru ca să se hotărască cel puţin aproximativ timpul când a stăpânit Bogdan stolnicul seliştea de care e vorba, să vedem cariera acestuia. Un Bogdan, fără nici un epitet, apare în 6929 (1421) [3]. In 6940 (1432) Iunie 29 apare un Bogdan diac [4]. Boerii aceştia de care a fost vorba până acuma poate sânt totuna cu Bogdan stolnicul, care apare în 6942 (1434) Fevruarie 10 [5], Aprilie 24 [6], Octomvrie 8 [7], în 6943 (1435) Ianuarie 3 [8], în 6944 (1436) Aprilie 21 [9], Iunie 13 [10], Iunie 15 [11], Iulie 17 [12], August 11 [13], August 20 [14], Dechemvrie 7 [15], în 6945 (1437) Mai 15 [16], în 6946 (1438) Martie 5 [17], August 21 [18], în 6947 (1439) Mai 10 [19], Iulie 30 [20]. In acest din urmă loc apare ca fost stolnic. Apare apoi în 6950 (1442) Martie 8 [21]. In 6951 (1443) Martie 6

1 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 160-161 : ивꙋль сынъ воикыи, ꙋнꙋк бог-дана столника . . . ѡт ѹрика дѣда єго богдана столника, єдино сєлищє на поутнои на имѣ бѣлѣ, гдє была мыклаѹшь катина.
2 Dicţ. geogr. al jud. Putna p. 183.
3 Vezi mai sus 1 p. 142, rândul 8.
4 Ibid. p. 343, rândul 7.
5 Ibid. p. 381, rândul 11.
6 Ibid. p. 383, rândul 21 şi în altul ibid. p. 386, rândul 32.
7 Ibid. p. 395, rândul 22.
8 Ibid. p. 401, rândul 27.
9 Ibid. p. 430, rândul 21.
10 Ibid. p. 445, rândul 6.
11 Ibid. p. 450, rândul 18.
12 Ibid. p. 460, rândul 8-9.
13 Ibid. p. 473, rândul 24.
14 Ibid. p. 476, rândul 12.
15 Ibid. p. 498, rândul 26.
16 Ibid. p. 515, rândul 37.
17 Vezi mai sus 2 p. 15, rândul 13.
18 Ibid. 2 p. 27, rândul 8.
19 Ibid. 2 p. 39, rândul 18-19.
20 Ibid. 2 p. 54, rândul 24-25.
21 Ibid. 2 p. 93, rândul 20.

apare iarăşi ca fost ceaşnic [1]. Apare apoi în 6951 (1443) Mai 7 [2], Mai 28 [3], Iunie 8 [4], August 3 [5], în 6954 (1446) Ianuarie 25 [6]. Intr'un uric din 6960 (1452) August 9, se întăreşte lui Stan Păstrăv satul Păstrăveştii, cumpărat dela Ştefan, nepotul lui Bogdan stolnic [7]. El trăieşte şi în vremea lui Ştefan cel Mare, căci îl întâlnim într'un uric din 6987 (1479) Martie 8, când vinde satul Podoleanii din ţinutul Neamţului, la gura pârăului Negriteasca, din „a sa dreaptă ocină şi moştenire, din al său drept uric [8]". La această dată el trebuie să fi fost foarte bătrân, de cel puţin 80 de ani. Aproape sigur că Bogdan stolnicul stăpânise seliştea Alba, dela Putna, înainte de Ştefan cel Mare.

Intr'un regest de document din 7016 (1508) Fevruarie 19, dela Bogdan Voevod, Drăgălina, fata Nastei, nepoată lui Nan cluceriul, vinde satul Muncelul de pe Zăbrăuţi „după drept uricul moşi-său lui Nan cruceru" lui Dragomir Munceleanu [9]. E vorba de satul Muncelul din comuna Străoanii de sus, din judeţul Putna, aşezat pe Zăbrăuţi [10]. Nan clucerul trăieşte probabil înainte de Ştefan cel Mare. El e pomenit într'un uric din 7005 (1497) Martie 20, în care găsim pe aceiaşi Drăgălina, fata Nastei, nepoată a clucerului Nan. Aici se vorbeşte că bunul Nan clucerul avusese sate la Polocini, anume Crăiniceşti şi Găleşti, unde a fost Mic Gălescul [11]. Satele aceste se aflau acolo unde-s azi Găleştii, în comuna Hurueşti, judeţul Tecuciu [12].

Nu trebuiesc nesocotite nici unele date din cronicele noastre, din care se poate scoate că Ştefan cel Mare stăpânia ţinutul Putna şi Crăciuna înainte de 1475 sau 1482. Aşa cu privire la anul 6981 (1473) Noemvrie 8, la lupta lui Ştefan cel Mare cu Radu cel Frumos, domnul Munteniei, letopiseţul dela Bistriţa [13], cel al lui Aza-

---

1 Vezi mai sus 2 p. 120, rândul 30.
2 Ibid. 2 p. 129, rândul 15.
3 Ibid. 2 p. 141, rândul 21.
4 Ibid. 2 p. 156, rândul 10.
5 Wick. Woronetz und Putna 2 p. 151-152.
6 Ulianiţchi, Materialî p. 68, Uricarul 11 p. 64.
7 Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 1788, op. 2039, dos. 241, secţia 1 fila 179 r., Radu Rosetti, Pământul p. 175.
8 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 221.
9 A. V. Sava, Documente Putnene 1 p. 4-5.
10 Dicţ. statistic al României 2 p. 754, Dicţ. geogr. al jud. Putna p. 192, Harta stat. major, Adjud-Mărăşeşti, 1 : 100.000.
11 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 118-120.
12 Ibid. Dicţ. statistic al României 2 p. 868.
13 I. Bogdan, Cronice inedite p. 39: въ лѣто ѕцпа мѣсѧца ноем-врїа и въ понедѣлникь раздѣли стефань воевода воинцѣ свои и

rie [1], cronica dela Putna [2] şi cea mai veche cronică românească spun că Ştefan Voevod împărţi oştirei sale steagurile la Milcov şi porniră din nou, împreună cu Băsărab asupra lui Radul voevod. In ultima, ştirea e ceva mai precisă [3]. Numai cronica germană, nou descoperită la München, din 1502, spune în plus: „a pus armata sa şi steagurile sale în Muntenia, la Milcov [4]", înţelegându-se poate partea de dincolo.—Trebuie ţinut seama şi de ştirea din cea mai veche cronică românească, că după lupta dela Podul Inalt, pe când Ştefan era deasupra Siretiului, la movila cea mare a Tecuciului „i-au venit veste dela starostii de Crăciuna, ce-i zic acmu Putna" că Radu Vodă vine cu oşti asupra sa [5]. Cum ar fi putut veni veşti dela staroştii din Crăciuna, dacă în acest an cetatea nu ar fi fost a lui Ştefan.

Relativ la luptele ce s'au dat între Moldoveni şi Munteni pentru cetatea Crăciuna şi ţinutul Putna să se compare şi scrisoarea lui Cazan, marele vornic, din Muntenia, cătră Mihăilă şi Bârcă şi Oprea, să lase pe Saşii din Braşov să se ducă la casele lor şi pe Prahova şi pe Teleajen: „iar voi să veniţi la cetatea Crăciunei, cât puteţi mai de grabă" [6].

BCU Cluj / Central University Library Cluj

La credinţa veche a istoricilor că înainte de Ştefan cel Mare, Muntenia se întindea până la Bacău, au contribuit nu puţin şi unele expresii din cele mai vechi privilegii comerciale date de Moldoveni negustorilor din Lemberg. In ele se vorbeşte de o vamă „la margine, la Bacău", însă şi la Trotuş. Aceste acte comerciale sânt

---

стѣгове ꙋ милкови и паки поиҳашѧ и съ бъсърабомь на радꙋла воеводи . . .

1 I. Bogdan, Letopiseţul lui Azarie, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 31 (1909) secţ. ist. p. 92.

2 I. Bogdan, Vechile cronice mold. p. 146.

3 Letopiseţul Ţării Moldovei până la Aron Vodă, ed. C. Giurescu, Bucureşti, 1916, p. 54: „dacă au sosit Ştefan Vodă la margine, Noemvrie 8 zile, au împărţit steagurile oştii sale pre Milcov . . .".

4 Olgierd Górka, Krónika czasów Stefana wielkiego moldawskiego, w Krakowie 1931 p. 98: „6981. In dem mened Nouembryss an dem 8 tag an eynem montag do leget Stephan voyvoda seyn here vnd seyn panyr in Montienen zu der Wylkova; in yr theyel mit 48 panyrn vnd zogen auff 12 theyll mit dem Bassarabe voyvoda auff dem Radull voyvoda". Ibid. Górka spune nota 4 că râul Milcov în veacul al XV-lea a fost hotar între Moldova şi Muntenia.

5 Letopiseţul Ţării Moldovei până la Aron Vodă, ed. C. Giurescu, Bucureşti 1916 p. 58. Cp. şi generalul R. Rosetti, Rev. Ist. 10 (1924) p. 188-189.

6 I. Bogdan, Relaţiile Ţării Româneşti cu Braşovul şi cu Ţara Ungurească, 1905, p. 286: али ви да придете на град крачꙋнег, како знате поскоро. Cu această cetate a lui Crăciun din sudul Moldovei să se compare „târgul dela Peatra lui Crăciun", Peatra Neamţului, într'un uric din 6961 (1453) Iunie 20, Ulianiţchi, Materiali p. 81-82.

cel al lui Alexandru cel Bun, din 6916 (1408) Octomvrie 6[1], al lui Ştefan Voevod din 6942 (1434) Martie 18[2], al lui Petru Voevod din 6964 (1456) Iunie 29[3]. In cel al lui Ştefan cel Mare din 6968 (1460) Iulie 3 expresia e schimbată, vama e arătată la Bacău, Ajud, Putna[4]. Dar cuvântul краи, margine, nu trebuie luat aici în înţelesul de hotar, ci e vorba de o vamă de margine. Nu s'a observat că în aceleaşi acte la fel e numită vamă de margine şi cea dela Bârlad[5] şi se pot aduce sute de dovezi scoase din documente, începând de sub Alexandru cel Bun şi continuând sub domnii următori şi sub Ştefan cel Mare, că Moldova se întindea şi în ţinuturile Tecuciului şi Covurluiului. E vorba în special de donaţii de sate şi uneori şi acte externe, cum e cel din 6943 (1435) Septemvrie 1[6].

Ca să fie împăcată ştirea scoasă din cronice, cu cea scoasă din documentele interne de proprietate, trebuie să se admită ceia ce şi cea mai veche cronică românească spune — cum am văzut mai sus[7] — că a fost o luptă îndelungată pentru acest hotar. El a aparţinut dela începutul veacului al XV-lea Moldovei, dar că în răstâmpuri ar fi fost ocupat şi de Muntenia[8]. Poate aceasta era situaţia şi înainte de 1475 sau 1482[9].

In ce priveşte regiunea muntoasă, a Vrancei, nu trebuie să ne o închipuim mare cum e azi şi plină de sate. Era un ţinut

---

1 Acty zapad. Ross. 1 (1846) nr. 21 : на краи у бакокѣ. Cp. şi Hasd. Arh. Ist. 1[1] p. 131, unde se traduce greşit: „la fruntarie la Bacău". Ibid. pentru mărfurile pentru Braşov şi dela Braşov încoace: у бакокѣ . . . у тотруша . . . ; коли сѧ имуть воротити . . . на тотруша . . . а у баковѣ.

2 E. Kałužniacki, Dokumenta mołdawskie i multańskie z archiwum miasta Lwowa, 1878 nr. 4: на краи оу бакокѣ. Şi citatul cu Totruşul ca şi în 1408.

3 Hurm. Doc. 2[2] p. 678 : на краи оу бакокѣ. Şi citatul cu Totruşul e la fel ca în 1408.

4 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 274 : оу бакокѣ и оу ажѹда и оу поутнои.

5 In actul din 1408 cit. лвковчѧне што имуть поити до браиловоа . . . . . . на краниее мыто или у бакокѣ или у берладѣ. La fel în 1434 cit. In 1456 cit. p. 679: на краниі(м) мыти оу бакоки а либо оу берлади. In 1460 cit. p. 274-275: оу касаоуи и оу берладѣ и оу текоучи, dar şi: на краиных мита оу бакокѣ или оу берлад.

6 Hurm. Doc. 1[2] p. 855.

7 Vezi mai sus 2 p. 163.

8 C. Giurescu, în Conv. Lit. 33 (1899) p. 838 crede că ţinutul a fost al Munteniei între 1447 şi 1457.

9 N. Iorga, Istoria armatei româneşti 1 (1910) p. 172. Nu înţeleg cum această regiune, înainte de Ştefan cel Mare, a putut să nu fie nici munteană, nici moldovenească, cp. Cr. Mironescu în Anuarul de geografie şi antropogeografie, 2 p. 99, Rev. Ist. 10 (1924) p. 186-187.

cutreierat mai mult de păstori. Erau şi pe aici pustii, locuri domneşti, pe care domnii de mai târziu le fac danii, cum se vede de ex. din documentul din 7092 (1584) Aprilie 18, prin care Petru Voevod arată ca viind „înaintea Domnii sali Broştog, starostile de Putna şi cerând dela Domniia sa un loc pustiiu, în ţânutul Putnii, întri Vrancia şi întri Şuşâţa, pe amândoă Vizănţâli, din muntele Ghergheleului pân în dialul Şuşâţâi, cât esti loc domnesc, i-au dat şi l-au miluit pe acel Broştog cu acel loc pisti tot, undi esti loc domnesc, pre amândoă Vizănţâli“ [1].

Din cele mai vechi vremuri, Vrancea are înţelesul cred de munte, din care s'a dezvoltat apoi cel de ţinut, nu în înţelesul de judeţ, ci de ocol. La originea cuvântului poate e vechiul slavon врани (corb), bulgarul vrana (cioară), врани (negru), sârbul vran (corb), vrana (cioară), vran (negru). Ori e bulgarul врана, (cep, românescul vrană), sârbul вранъ (cep şi vrană). In cazul când e în legătură cu cuvântul slav vran, vrana, ce înseamnă corb, cioară, e corespunzător cuvântului Vorona, din nordul Moldovei, care e rusul воронъ (corb), ворона (cioară)[2]. Pentru Vrancea nu e imposibil însă să ne gândim şi la numele unui vechiu proprietar, cum e Dragomir Vranici, pomenit în divan în 6929 (1421)[3], sau boerul Coste Vranici din uricul din 6961 (1453) Septemvrie 7[4]. Un Petru Vrană, din timpul lui Alexandru cel Bun, e pomenit într'un document din 6983 (1475) Aprilie 17[5]. Să se compare asemenea numele Vrancean, spatarul lui Ştefan cel Mare, care apare în divanul Domnului, începând din

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 53 fila 34v. Ibid. fila 31r. e vorba de pâră între răzăşii de moşia Găurile, dela ţinutul Putnii şi Mănăstirea Vizantea. Un regest şi în A. V. Sava, Documente Putnene 1 p. 7. In ce priveşte nota de aici, care se referă la începutul domniei a treia a lui Petru Voevod, după cronica cea mai veche românească, 7092, Octomvrie 17, data e 1583 şi nu 1584, *Letopiseţul Ţării Moldovei până la Aron Vodă*, ed. C. Giurescu, Bucureşti, 1916, p. 251. Cp. şi N. Iorga, Histoire des Roumains, tableau chronologique IV.

2 Un sat Vrancea se află în com. Crivina, jud. Mehedinţi, Dicţ. statistic al Romaniei 2 p. 550, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 531. Cp. Vorona sate în jud. Botoşani, Dicţ. statistic cit. 1 p. 112. Aceste sânt foarte vechi. Unul din ele e pomenit în 6911 (1403) Ianuarie 7, vezi mai sus 1 p. 47, rândul 5. Apoi în 6941 (1433) Noemvrie 16, ibid. p. 369, rândul 8, p. 370.

3 Vezi mai sus 1 p. 142, rândul 9. Cp. şi Hasd. Ist. Critică 1 (1875) p. 54-56.

4 Ulianiţchi, Materialĭ p. 78-79, Uricarul 11 p. 8, 74.

5 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 199-201: ѡт алеѯандра воевода . . . на двѣ сел(ѣ) . . . петра вранича где была дворь . . . E vorba de un sat lângă Balasineştii Mănăstirii Horodnic, pe lângă Rădăuţii, din Bucovina. Cp. satul Vrăneşti, de pe malul Prutului, jud. Bălţi, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 230. Asemenea satul Vrăneşti, din jud. Muscel, Dicţ. statistic al României 2 p. 612.

6979 (1471) August 13[1], apoi în Septemvrie 10[2], Octomvrie 24[3], în 6980 (1472) Ianuarie 25[4], Aprilie 25[5], Iunie 5[6], Iulie 1[7], apoi cu oarecare întrerupere, în 6981 (1473) Dechemvrie 9[8].

Uricul, cum vedem, este foarte important. Păcat că nu s'a păstrat în original. El e pomenit însă în documentele vechi, ca de ex. în 7095 (1587) Iulie 19: „un loc din Gura Albii, undi cadi în prund, de îmbi părţili Albii . . . să cuprindi acel locu cu un uric dela Ştefan Vvod. cel Bătrân“ [9].

47.

Suceava. 1443 August 3.

Stefan Voevod întăreşte lui Stan din Gicov şi fiului său, Drăguş, Gicovul de sus.

Din mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domn Ţării Moldovii, cunoscut facem cu această carte a noastră tuturor, cari vor căta la dânsa sau cetindu-se o vor auzi, pentru această adevărată BCU Cluj / Central University Library Cluj slugă a noastră, Stan din Jicov şi fiul său, Drăguş, ne-au slujit nouă cu dreptate şi cu credinţă. Pentru aceia, noi văzându-i pe dânşii cu dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, i-am miluit cu deosebita noastră milă şi le-am dat, în Ţara noastră, un sat unde iese Suceava din poiană, anume Jicovul de sus, unde este casa lor, ca să le fie uric cu tot venitul, lor, copiilor lor, nepoţilor lor, strănepoţilor lor şi răstrănepoţilor lor şi întregului neam al lor, nestricat niciodată, în veac.

Iar hotarul acestui sat să fie cu toate hotarele vechi, pe unde din veac a umblat.

Şi la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului, Stefan Voevod şi credinţa prea iubitului frate al Domniei mele, Petru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Neagoe logofătul, credinţa panului Petre Hudici şi a copiilor săi, credinţa

---

1 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 157.
2 Ibid. p. 160.
3 Ibid. p. 164.
4 Ghib. Sur. 18 p. 75.
5 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 170.
6 Ibid. p. 172.
7 Ibid. 2 p. 246.
8 Ibid. 1 p. 190.
9 A. V. Sava, Documente Putnene 1 p. 7-8.

credinţa panului Duma dela Neamţ şi a fratelui său, pan Mircea, credinţa panului Duma Braevici vornicul, credinţa panului Negrilă, credinţa panului Oană Ureacle, credinţa panului Bratul, credinţa panului Iurghici şi a ginerelui său, Oancea logofătul, credinţa panului Cozma Şandrovici, credinţa panului Ivan Balcean ceaşnicul, credinţa panului Bogdan stolnicul, credinţa panului Oană al Danciului, credinţa panului Manoil Şerbici şi a fratelui său, pan Iurie, credinţa panului Boguş şi a fratelui său, pan Paşco Nesteacovici, credinţa panului Stanciul Ponici, credinţa panului Dieniş spătarul, credinţa panului Toma Vereşceac, credinţa panului Costea visternicul, credinţa panului Costea Andronicovici, credinţa panului Tador Vascovici, credinţa panului Ivan Porcu ceaşnicul, credinţa panului Radul stolnicul, credinţa panului Oană portarul, credinţa panului Moica şi a fratelui său, pan Tador, credinţa panului Albu ceaşnicul, credinţa panului One, credinţa panului Manoil Hârbov, credinţa panului Bodi vornicul, credinţa panului Bunghe comis şi a fratelui său, pan Lazea spatarul, şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn al Ţării noastre, din copiii noştri sau din fraţii noştri sau din neamul nostru, ori pe cine Dumnezeu va alege, acela să nu strice dania noastră, ci mai vârtos să o întăriască, căci li-am dat pentru a lor dreaptă şi credincioasă slujbă.

Şi spre mai mare întăritură, am poruncit credinciosului nostru jupan, Simon logofătul, să scrie şi pecetea noastră să o lege către această carte a noastră.

A scris Luca în Suceava, în anul 6951 August 3.

Documentul de mai sus a fost publicat în traducere germană de Wick. Woronetz und Putna 2 p. 151-152, care face observaţia: „H. S. Perg. Ksl.“, adică uricul e scris pe pergament în limba slavă bisericească şi are pecetea atârnată. Numele principale din uric sânt date de Wick. în felul următor: „Stan von Shikowă“, „Drăgusch“, „wo die Soćawa aus den Almen hervorkommt, namens Ober Shikowa, wo ihr Haus ist“. Numele boerilor sânt transcrise în felul următor, uneori de bună seamă greşit: Nêgoe, Duma von Remz, Nêgril, Oan Urêkl, Jorgić, Oanće, Cozma Şandrowić, Iwan Balćan, Oan Danćulowić, Manoil Şerbić, Jori, Tomă Wereschćak, Kostea, Kostă Andronicović, Tador Wartowić (sic), Iwan Porka, Oan, Manoil Hrăbow, Bodi, Bunga, Lasa. Originalul, care

la data publicaţiei lui Wick. era la Mănăstirea Putna, azi nu se mai găseşte. Uricul e rezumat de Vartolomeiu Măzăreanu, în Catastihul cu scrisorile Mănăstirii Putna, publicat în Dan, Mănăstirea şi Com. Putna p. 168.

Stan din Gicov din document, în uricul din 6944 (1436) Martie 23, e numit Stan Babici. Aici este arătat ca stăpân al satului, Jicovul de sus, Stan Babici cu fraţii săi[1]. Pentru alte sate şi neamul acestui boer cp. uricul din 6943 (1435) Octomvrie 18[2].

Satul era sigur şi în veacul al XIV-lea.

48.

Suceava. 1443 August 24.

Stefan Voevod întăreşte boerului Moica şi fratelui său, Tador, satele pe Rebricea, Pojereşti şi Petrileşti şi pe Rebriceoara, satul lui popa Micu şi unde au fost juzi Stoean şi Giurgiu Blidarul şi unde a fost Stoean Folea şi seliştea Marcului şi a lui Nicoară, şi altele.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

† мл(с)тїю бжїю[3], мы стефанъ воево(да), господаръ земл(и мол)давскои, чини(м) знаменито и сѣмъ наши(м) листо(м) въсѣмъ, кто на(н) оузри(т) или ⟨его⟩ оуслы(шит)[3] чтѹчи, ѡже то(т) истины(и) на(ш) вѣрны(и) болѣре, па(н) моика и бра(т) его па(н) тадо(р) слѹжили на(м) пр⟨аво и⟩ вѣрно. тѣмъ мы видѣвше и(х) правѹю и вѣрнѹю слѹжбоу до на(с), жаловали есмы и(х) особною нашею мл(с)тию и дали и потвръдили есми имъ и(х) села и пра⟨вовѣрн⟩ое выслѹжение, що имаетъ ѡ(т) на(с), села на ребричи на имѧ пожерещи и петрилещи, где е(ст) домъ пиѧтрово(і), и на ребричоарѣ село попа миковѣ и пони(ж) где бы(л) стоѧ(н) и жоуржѣ (?) блидарѣ (?) жѹдеве и пониже где бы(л) . . . . . .[4] и ⟨пониже⟩ где бы(л) стоѧ(н) фолѣ и пониже марково селище и никорово селище и на вас⟨лѹю⟩ . . . дър . . . и на текѹчѧ где бы(л) андрию ватама(н) . . .[5] и на котии места ѡ(т) пѹстинѣ на оустие . . . . на тѹтовѣ . . . . имаемъ да⟨ти⟩[6]

1 Vezi mai sus 1 p. 441-444.
2 Ibid. 1 p. 420-423.
3 Sic.
4 Cam 5 litere lipsă.
5 Lipsă cam ¹|₃ din rând.
6 Câteva cuvinte dintr'un rând.

. . . . челѣди цигански на имѣ косте ⟨и съ своими челѣдми . . . . . . ⟩ своими челѣдми. тое ⟨все що бы⟩ имъ оурикъ и съ вьсѣмъ доходо(м) и дѣте(м) ихъ и братиамъ ихъ и оуничато(м) ихъ и праоуничатомъ ихъ и прѣщурѣтомъ ихъ и въсемꙋ роду ихъ непорушено николиже на вѣки. а хота(р) тѣмъ въсѣмъ село(м) и селищо(м) да боудетъ имъ по старими хотарми[1], куда из вѣка ѡживали. ⟨а хота(р)⟩ поустинѣмъ колко оузмогу(т) оуживати села досы(т). а на то е(ст) вѣра нигег[2] г(сд)ва вышеписаннаго стефана воево(ды) и вѣра възлюбленнаго ми брата петра воеводы и вѣра болѣръ наши(х), вѣра пана нѣгоѡ, вѣра пана петра худича, вѣра пана думы браевича дворника, вѣра пана думы и брата его пана мирчи лимъдучичи, вѣра пана негрила, вѣра пана ѡаны оурѣвлѣ, вѣра пана думы исаева, вѣра пана братула, вѣра пана юргича и зѣта его пана ѡанчи логофета, вѣра пана връсти чорного, вѣра пана козмы шандровича, вѣра пана ивана балчана, вѣра пана богдана столника, вѣра пана мануила шербича и брата его пана юрїа, вѣра пана ⟨сими⟩ дворника, вѣра пана богуша и брата его пана паш⟨ко не⟩стѣковича, вѣра пана костича постелника, вѣра пана станчула поисича, вѣра пана днишна спатарѣ, вѣра пана домы верешчака, вѣра пана ?костѣ вистѣрника, вѣра пана кости андрониковa, вѣра пана ⟨тадо⟩ра васковича, вѣра пана ивана порка чашника, вѣра пана ⟨лаво⟩ чашника, вѣра пана мануила гръкова, вѣра пана води ⟨дворника, вѣра пана боуги комиса и брата его пана лази спатарѣ и вѣра оусихъ болѣръ нашихъ молдавскы(х) великы(х) и малы(х)⟩. а по нашемъ животѣ кто боуде(т) г(с)дръ ⟨земли нашеи ѡ(т) дѣтеи наши(х) или ѡ(т) братїи наши(х) или ѡ(т) нашего племени боуд кто кого бъ изберетъ⟩ господаремъ що бы имъ непорушил(а) нашего даанїа, але що бы имъ оутвръждалъ и оукрѣпилъ, за поуже дали есми имъ за ихъ правою и за вѣрною слоужбоу. а на болшее потвръж(д)ение том(у) въсему вышеписанному велѣли есми нашему вѣрному пану симѣ логофету великому писати и прївѣсити нашу печатъ к сему листу нашему. пи(с) тадо(р) граматн(к) оу сочавѣ ва̾(т) ѕцна лу(г) кд днъ.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domn Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau vor auzi-o citindu-se, că acest adevărat credincios boer al nostru, pan Moica şi fratele său, pan

1 хотарми de două ori.
2 Sic.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tador, au slujit nouă drept şi credincios. De aceia, noi văzându-i pe ei cu dreaptă şi credincioasă slujbă către noi i-am miluit pe ei cu osebita noastră milă şi le-am dat şi le-am întărit a lor sate şi drept credincioasa vislujenie, ce au dela noi, satele la Rebricea, anume Pojereşti şi Petrileşti, unde este casa lui Piatră, şi la Rebriceoara satul lui popa Micu şi mai jos, unde au fost Stoian şi Giurgiu Blidarul juzi şi mai jos, unde a fost . . . . . şi mai jos, unde a fost Stoian Folea şi mai jos selişte a Marcului şi selişte a lui Nicoară şi la Vaslui . . . . . . şi la Tecuci, unde a fost Andrei vataman . . . . . . şi la Botna . . . . . locuri din pustie, la gura . . . . . . la Tutova . . . . . . sălaşe de ţigani, anume Coste cu sălaşele sale . . . . . . cu sălaşele sale. Toate aceste să le fie uric şi cu tot venitul şi copiilor lor şi fraţilor lor şi nepoţilor lor şi strănepoţilor lor şi răstrănepoţilor lor şi întregului neam al lor, nestricat niciodată, în veac.

Iar hotarul tuturor acestor sate şi selişti să fie după vechile hotare, pe unde din veac au umblat. Iar hotarul pustiilor cât vor putea să trăiască sate din destul.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului, Stefan Voevod, şi credinţa iubitului meu frate, Petru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Neagoe, credinţa panului Petru Hudici, credinţa panului Duma Braevici vornic, credinţa panului Duma şi a fratelui său, pan Mircea Limbădulce, credinţa panului Negrilă, credinţa panului Oană Ureacle, credinţa panului Duma lui Isaiea, credinţa panului Bratul, credinţa panului Iurghici şi a ginerelui său, pană Oancea logofăt, credinţa panului Crâstea Negrul, credinţa panului Cozma Şandrovici, credinţa panului Ivan Balcean, credinţa panului Bogdan stolnic, credinţa panului Manuil Şerbici şi a fratelui său, pan Iurie, credinţa panului Sima vornic, credinţa panului Boguş şi a fratelui său, pan Paşco Nesteacovici, credinţa panului Costici postelnic, credinţa panului Stanciul Ponici, credinţa panului Dieniş spatar, credinţa panului Toma Vereşceac, credinţa panului Coste visternic, credinţa panului Coste Andronic, credinţa panului Tador Vascovici, credinţa panului Oană portar, credinţa panului . . . . . . , credinţa panului Manuil Gârbov, credinţa panului Bodea vornic, credinţa panului Bunghe comis şi a fratelui său, pan Lazea spătar, şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn ţării noastre, din copiii noştri sau din fraţii noştri sau din seminţia noastră, ori pe

cine Dumnezeu va alege ca Domn, să nu le strice dania noastră, ci să le-o întăriască şi înputerniciască, pentrucă le-am dat pentru a lor dreaptă şi credincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare tărie acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Sima marele logofăt, să scrie şi să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Tador gramătic, în Suceava, în anul 6951 August 24 zile.

Pergamentul, cu pecetea pierdută, se află la d. M. I. Cogălniceanu, Bucureşti. Se păstrează şnurul de mătasă, roşu, galben şi negru, cu care a fost legată pecetea. E ros şi foarte şters la încheieturi, mai ales la locul unde sânt înşirate satele. Verso are scris: пържнгꙋ şi S'au trecut la condică, ceia ce înseamnă că a servit într'un proces. E greu de citit şi din cauză că scrisul e foarte mic şi cuvintele legate. A fost publicat cu foarte multe abateri în Ghib. Sur. 20 p. 195-198.

O parte din satele şi seliştele de mai sus se aflau pe Rebricea şi Rebriceoara, în judeţul Vasluiu. Rebricea izvorăşte din pădurea statului, numită Valea Satului, de sub coasta dealului Bordea şi se varsă în Bârlad. In partea stângă se află şi Rebriceoara, nenumită în Dicţionarul geografic, dar însemnată în Harta statului major[1]. Rebricea e pomenită încă din 6931 (1423) Martie 31[2]. Apoi de multe alte ori, ca în 6967 (1459) Ianuarie 13[3], în 6970 (1462) Octomvrie 8[4], în 6990 (1482)[5], în 6996 (1488) Ianuarie 9[6], în 7003 (1495) Martie 17[7], în 7005 (1497) Mai 18[8]. Rebriceoara mai e pomenită în 6998 (1490) Ianuarie 17[9]. Regiunea era foarte

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Dicţ. geogr. al jud. Vasluiu p. 160, Harta stat. major, planşele Iaşi şi Vasluiu 1 : 100 000.

2 Vezi mai sus 1 p. 156, rândul 11.

3 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 27. Aici şi ребрїчоарѣ.

4 Ibid. p. 65. Se pomenesc aici satele: unde a fost curtea lui Duma Negru (Scânteia), unde au fost Grecii lui Duma Negru, Drăgeştii, Boriseştii, Ţibăneştii, Munceii, „unde a fost cetatea lui Duma Negru", şi satul unde a fost Moişă Filosoful, pe Rebricea.

5 Ibid. p. 265: на ребричи . . . кꙋхнещїи . . . cu privilegii dela Ilieaş şi Ştefan Voevozi. Ibid. p. 267, N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 142, 143, 144.

6 Ibid. p. 317-318: на ребричи . . . голъещїи. Cp. N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 140, 141.

7 Ibid. 2 p. 80-81.

8 Ibid. 2 p. 122-123: pe Rebricea, „unde au fost Leontineştii".

9 Ibid. 1 p. 390-391: село на ꙋстїе ребричоари на нивѣ где била роман и ходко. Acesta fusese al boerului Giurgiu Peatră, cu uric dela Ilieaş şi Ştefan Voevozi.

populată, din cele mai vechi timpuri. Numele celor două pârae vine dela slavul рєбро, coastă şi poate nu e întâmplător numele satului Sârbii de pe Rebricea, pomenit în uricul din 1423 Martie 31, de care a fost vorba mai sus. Asemenea şi numele satului Şcheia, de pe Rebricea. — Pe Rebricea a fost satul Pojereşti, din care azi n'a mai rămas decât numele unei văi, pârău şi iaz, în apropiere de satul Căueşti, comuna Şcheia[1]. Satul venia pe lângă Căueşti, Căpoteşti şi Tatomireşti. E pomenit şi într'un uric din 7037 (1529) Martie 11, prin care Nastea, fiica Dragainei, sora Bratului, vinde din privilegiul mamei sale, Dragainei, dela Ştefan cel Mare, din jumătate de sat a patra parte din пожерещи на рѫбрчи[2]. Satul este străvechiu. Işi are numele dela un străvechiu Pojar[3]. — In apropiere, peste Rebricea, este satul Petreşti, numit şi Sasova, conrespunzător vechiului Petrileşti[4]. Aici era casa lui Peatră, care este Giurgiu Peatră, boer a cărui carieră am văzut-o în alt loc[5] şi dela care-şi are numele satul, întemeiat pe la începutul veacului al XV-lea. El avea sate în aceste părţi, cum se vede din uricul din 6998 (1490) Ianuarie 17. Se numea şi Petrilă[6]. — Pe Rebriceoara era satul lui popa Micul. Acesta avea uric dela Ilie Voevod, din 6943 (1435) Noemvrie 25[7] şi, cum se vede dintr'un document din 6999 (1491) Martie 9, e vorba de satul Crăeşti de pe Rebricea, sat, care azi nu mai este[8]. Nu departe, pe Cuţitna, e pomenită se-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Dicţ. geogr. al jud. Vasluiu p. 144. Harta stat. major, planşa Iaşi, 1 : 100.000.

2 Pergament la Muz. municipal din Iaşi, Ghib. Sur. 18 p. 137-140.

3 Cp. într'un uric din 6980 (1472) Aprilie 25 пан Тѫбоуч ѡт Кобылех и брат его Пожарь и сестра их Настасїа, cari aveau privilegiu dela Alexandru cel Bun pe satul Ostriţa de pe Prut, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 169-171. Un Mihul Pojar, în timpul lui Ştefan cel Mare, avea satul Bogdăneşti de pe Sireti, pomenit în urice din 7044 (1536), Aprilie 27, 7044 (1536), Ghib. Sur. 1 p. 248-252, în 7045 (1537) Martie 19, Ghib. Sur. 18 p. 195. Alte sate cu acest nume Pojăreşti, Pojăreni, în Moldova, avem în jud. Fălciu, Dicţ. statistic al României 1 p. 380. Altul în jud. Chişinău, Dicţ. geogr. al Basarabiei, p. 166.

4 Dicţ. geogr. al jud. Vasluiu p. 162, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 352, Harta stat. major, planşa Iaşi, 1 : 100.000.

5 Vezi mai sus 2 p. 14-19.

6 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 389-391, N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 139. Cp. satul Petrileşti, în jud. Fălciu, Dicţ. statistic al României 1 p. 384. In trecut, satele cu acest nume sânt pomenite. Aşa în 6956 (1448) Septemvrie 3: селище Петрилово, Acad. Rom. Peceţi 103. Era probabil în jud. Bacău. Asemenea, tot aici satul Petrileşti, din 6969 (1461) Septemvrie 16, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 51, acelaş în 6999 (1491) Septemvrie 16, ibid. p. 466. Alt sat Petrileşti, pe Valea Albă, cu uric dela Ilieaş şi Ştefan Voevozi, e pomenit în 7002 (1494) Fevruarie 27: Петрилещь на Бѣлом потоци, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 32-34, etc.

7 Vezi mai sus 1 p. 424-426.

8 Ibid. I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 461-462.

liştea Micului, într'un uric din 6935 (1427) Septemvrie 16[1]. — In jos de acesta, era satul unde fuseseră juzi Stoean şi Giurgiu Blidarul. Intr'un uric din 6967 (1459) Ianuarie 13 se întăreşte lui Ivaşco Goenescul селище що было кононово на ребричи cumpărată dela Băloş, и черес гороу на малою ребрїчоарѣ селище никошарино и селище жоуржа бландарѣ, aceste două cumpărate dela Băla şi dela Malea, fiica lui Ivan[2]. Cam la fel şi într'un uric din 7037 (1529) Martie 19[3]. Dintr'o hotarnică din 1777 Septemvrie 21 se vede că seliştele vechi, Nicorinul, Giurgea Blidarului şi Cononovul se numesc Filimoneşti[4]. Acesta numit Hilimoneştii împreună cu Glodenii e pomenit în 7110 (1602) Iunie 30[5]. Intr'un uric din 7125 (1617) dela Radul Mihnea Voevod, în care găsim şi alte sate din aceste părţi, e vorba şi de „seliştea Nicoriţa, pe Rebricea mică, ce se numeşte acum Hilimoneşti". Aici e vorba şi de Stoileştii de pe Răbricea, care poate corespunde lui Stoean, din 1443[6]. Pentru Giurgiu Blidarul să se compare fântâna Blidarilor, în hotarnica târgului Vasluiu, din 6999 (1491) Octomvrie 15[7]. Juzii Stoean şi Giurgiu Blidarul au trăit pe la începutul veacului al XV-lea, poate şi mai înainte. — In apropiere de ei era satul unde fusese Stoean Folea, din care nu mai găsesc nici o urmă azi, pe la Rebriceoara. Un sat Foleşti este în comuna Soleşti, judeţul Vasluiu, aproape de pârăul Crasna[8], dar acesta este altul. — Tot aici era

1 Vezi mai sus 1 p. 193, rândul 12. Cp. pe Mic Ruptură din uricul din 6942 (1434) Ianuarie 29, ibid. p. 374, rândul 15, p. 376.

2 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 27-28.

3 N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 139-140. Se întăreşte nepoţilor lui Ivaşco Goenescul, din uricul dela Ştefan cel Mare: лешинтещи где была дом лешинтин, селище конѹново на ребричи и черест горѹ на малои ребричоарѣ селище никоарино и селище жѹржа бландарѣ.

4 N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 165, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 28.

5 N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 142.

6 Ghib. Sur. 5 p. 123: селище никорица на малои ръбрици чтос нынѣ именѹет хилимонещїи . . . Ibid. p. 122: стоилещи на ръбричѣ. Aici şi село шофрънещи на шаковъц, село цибънещи на шаковъц . . . кръчѹнещїи, село тѹлова чтос именѹет глодѣни . . . село скънтѣе . . . коцещи . . . кѹлтѹрещїи etc. Cu unele din aceste cp. satele Vultureştii, Glodenii, Boţoaia, Crăciuneştii, Scânteia, din apropiere de Rebricea şi satele ce ne interesează în uricul din 1443, Harta stat. major, planşele Iaşi şi Vasluiu 1 : 100.000.

7 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 484.

8 Dicţ. geogr. al jud. Vasluiu p. 82, Harta stat. major, planşa Huşii. Acesta este străvechiu, pomenit într'un document din 7010 (1502): „o sălişte la Crasna, anume Foleştii". Aici e pomenit şi uricul dela Ştefan Vodă, unchiul lui Ştefan cel Mare, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 212-214. El e pomenit şi mai târziu în 7193 (1685) Mai 1, N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 93.

selıştea Marcului, din care n'a mai rămas urmă. Ea se afla probabil pe lângă séliştea lui Nicoară, de care a fost vorba.

Boerii Moica, vornic de gloate, şi fratele său, Tador spătarul, aveau şi alte sate, cum se vede din uricul din 6944 (1436) Iunie 15[1].

49.

Roman. 1443 August 25.

Stefan Voevod întăreşte lui Sava călugărul via din sus de Cetatea Neamţului, cumpărată dela Andrica din Neamţ. Ii dă şi chilia lui Macarie, din jos de Mănăstirea Neamţului.

† ма(с)тїю бжїю мы стефанъ воево(д) господаръ земли молдавскои знаменито чиниме и сѣмъ нашимъ листомъ въсѣмъ, кто нанъ оузритъ илї его оуслышит(т) чтȣчи, ѡже то(т) истины калȣгеръ и молебни(к) нашъ сава кȣпи(л) виногра(д) оу андрика ѡ(т) немца и е(ст) виногра(д) выше немецкого города и е(ст) мѣсто где е(ст) тѣскъ того виногра(д). и дали есми емȣ тое мѣсто да оучини(т) собѣ келию. и тако(ж) дали есми емȣ макарневȣ келию, що е(ст) пониже немецкого монастирѣ, да боуде(т) емȣ и его градиною и съ въсѣмъ намѣстиемъ. тое оусе вышеписанное и виногра(д) и мѣсто ѡ(т) келїи и калоугера макарнева келиа и съ въсѣмъ приселениемъ, да боуде(т) нашемоу молебникȣ калȣгерȣ савѣ оури(к) и съ въсѣмъ доходо(м), до его живота, неподвижно ни оу чемъ. и на своеи съмрътн комȣ сава ѡ(т)дастъ, томȣ да боуде(т), неподвижно, тако(ж) на вѣки. и тако(ж) ни ѡди(н) игȣме(н) илї ины калȣгеръ, да не имаетъ иного прїмѣсȣ, ни оу че(м) къ нашемȣ калȣгерȣ савѣ, а ни къ томȣ намѣстю. и такожде къ его виноградȣ ни ѡди(н) наши пръкалаби, а ни ключници наши а ни десѧтници да не имаютъ примѣсȣ брати десѧтинȣ ѡ(т) вина, николи на вѣки, занȣжъ дали есми емȣ за дшѫ стопочившиꙵ(х) родителеи наши(х) и за наше здравие. а на то е(ст) вѣра г(сд)ва ми и вѣра брата ми петра воеводы и вѣра болѣръ наши(х), вѣра пана нѣгоѧ, вѣра пана хȣдича, вѣра пана дȣмы дворника, вѣра пана негрїла, вѣра пана кости вистѣрника и вѣра въсѣхъ болѣрх наши(х) молдавски(х) и велики(х) и малы(х). а на болшȣю кренос(т) велѣли есми нашемȣ вѣрномȣ болѣринȣ панȣ симѣ логофетȣ писати и печа(т) привѣсити нашȣ к семȣ нашемȣ листȣ. пи(с) тадо(р) грамати(к) оу долнемъ тръгȣ в лѣто ѕ҃ѯ҃на ау(г) ке.

1 Vezi mai sus 1 p. 449-454.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domnul Ţării Moldovii, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că acest adevărat călugăr şi rugător al nostru, Sava, a cumpărat o vie dela Andrica dela Neamţ şi este via mai sus de Cetatea Neamţului şi este locul, unde este teascul acestei vii. Şi i-am dat acest loc, să-şi facă chilie. Şi asemenea i-am dat chilia lui Macarie, care este mai jos de Mănăstirea Neamţului, să-i fie lui şi cu imprejmuirea ei şi cu toate dependinţele. Toate aceste mai sus scrise şi viea şi locul de chilie şi chilia călugărului Macarie şi cu toată populaţia, să fie rugătorului nostru călugăr, Sava, uric şi cu tot venitul, cât va fi viaţa lui, neclintit întru nimic. Şi la moartea sa, cui îi va da Sava, acestuia să fie, neclintit asemenea, în veci. Şi asemenea nici un egumen sau alt călugăr să nu aibă alt amestec, întru nimic, cu călugărul nostru, Sava, şi nici cu acest loc. Şi asemenea cu via lui, nici unul din pârcălabii noştri şi nici clucerii noştri şi nici strângătorii de deseatine să nu aibă amestec, a strânge deseatina de vin, nici odată, în veci, pentrucă i-am dat, pentru sufletul sfântrăposaţilor părinţilor noştri şi pentru sănătatea noastră.

Şi la aceasta este credinţa Domniei mele şi credinţa fratelui meu, Petru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Neagoie, credinţa panului Hudici, credinţa panului Duma vornic, credinţa panului Negrilă, credinţa panului Costea visternic şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni şi mari şi mici.

Iar pentru mai mare tărie, am poruncit credinciosului nostru boer, panului Sima logofătul, să scrie şi să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Tador gramaticul, în Târgul de jos, în anul 6951 August 25.

Pergamentul, cu pecetea pierdută, la Acad. Rom. LI/1. Se păstrează numai şnurul albastru. Verso: виногра(д) никандро(в). O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. E citat în Radu Rosetti, Pământul p. 140.

Este foarte interesantă arătarea unei vii în sus de Cetatea Neamţului, cum e interesantă însăşi pomenirea acestei cetăţi.

Uricul este foarte important, pentru istoria bisericească a Românilor. E vorba de chilii, din care una să şi-o facă Sava la via lui, din sus de Cetatea Neamţului şi alta a lui Macarie, mai jos de Mănăstirea Neamţului.

50.

Suceava. 1443 Noemvrie 29.

Stefan Voevod întăreşte Mănăstirei Moldaviţa vama şi satul Moldaviţa, trei mori la Baia, în jumătate cu călugării dela Neamţ şi două mori la Baia, în jumătate cu pârgarii din Baia şi piua de sucmane şi satul Săşciori cu moară şi Vaculinţii, alături cu Brainţii, şi seliştea lui Zârnă.

† мл(с)тїю бжїю мы стефанъ воєво(да) г(с)дрь земли молдавско(і) знаменито чини(м) нсѣмъ наши(м) листо(м) вьсѣмъ кто на нь оузри(т) илї єго оуслыши(т) чтучи, иже произволи г(с)во ми нашимъ благи(м) произволениемъ и чисты(м) и свѣтлимъ срь(д)цемъ и оучинили єсми вь за дшие стопочившии(м) родителе(і) наши(х) и за наше здравие и оумыслихмо сь нашеѧ доброѧ волеіа и ѡ(т) ба помощиа, да оутврьдимо на(ш) монастирь, еже є(ст) на молдавици, храмъ стаго благовѣщениа прѣстыѧ вл(д)чицѧ нашѧ бца и прїснодѣвы мрїа. и потврьждаемь томи прѣ(д)реченном(у) монастирю не сѣмъ нашимъ листо(м), єго села що имаетъ ѡ(т) родителеи наши(х), такождере и млины и мыто, именуемо мыто ѡ(т) молдавице, и сь селомь и[1] три млины що су(т) оу баиѣ, що су(т) имь на полы сь немецкими калугеры, два млины що су(т) оу баиѣ, та є(ст) имъ на полы сь баискими пръгари и ступа що сукно шпихаетъ и ѡдно село и сь млино(м), именемъ сьшчори и за буковиною вакулинци по(д)ли браинци и селища зрьнова. тое вьсевышеписанное да буде(т) томи прѧ(д)реченноми монастирю вь оури(к) и вь ѡхабж, непо(д)вижно николиже на вѣки и сь вьсѣмъ доходомъ. а хотарь тѣмь вышеписанным селомь и селище(м) да є(ст) сь вьсѣмы старыми хотари, куда извѣка оуживали. а на то є(ст) вѣра нашего г(с)ва вышеписанного стефана воево(ды) и вѣра любимаго ми брата петра воеводы и вѣра болѣрь наши(х), вѣра пана нѣгомѧ, вѣра пана петра хӱдича, вѣра пана думы браєвича дворника, вѣра пана юргича и зѣта его пана ѡанча логофета, вѣра пана симона логофета, вѣра пана негрила, вѣра пана ваны оурѣкле, вѣра пана братула, вѣра пана симы дворника, вѣра пана ивана балчана, вѣра пана домы верешчака, вѣра пана костича постелника, вѣра пана ваны портарѣ, вѣра пана станчула понича, вѣра пана днениша спатарѣ,

1 и seamănă cu ѡ aici şi în alte locuri.

вѣра пана косте кистнарника и брата его, пана петра чашника, вѣра пана ивана порковича чашника, вѣра пана когуша и брата его, пана пашка нестѣковичи, вѣра пана мануила гръбока, вѣра пана фети чорного, вѣра пана маноила шербича, вѣра пана кръсти чорного, вѣра пана тадора васковича, вѣра пана радула писка столника, вѣра пана бѹиги комиса и вѣра всѣхъ болѣръ наши(х) молдавски(х) и велики(х) и малы(х). а кто будетъ г(с)дрь оу наше(і) земли ѿ(т) дѣтеи наши(х) илї ѿ(т) братеи наши(х) илї ѿ(т) нашего племене, бу(д) кто кого бъ избере(т) быти, то(т) що бы имъ непоруши(л) наше даание и потвръж(д)еніе, але да имъ оутвърди(т) и оукрѣпи(т). а кто сѧ покуситъ взѧти илї порушити имъ бу(д) що ѿ(т) того вышеписаннаго, таковы да е(ст) прокльтъ ѿ(т) гā бā вседръжителѣ сътворшаго небо и зем(ли) и прѣч(с)тна бцā и ѿ(т) вї ап(с)лъ и ѿ(т) д̄ еу(г)литъ и ѿ(т) т̄ и иї бгоносны(х) ѿтецъ, събравшихсѧ на безбжнаго арна, похулившаго на стаа троица и да е(ст) подобе(н) искарио(т)ском(у) иоудѣ прѣдателю и да има(т) оучастие съ тѣмы еже възъпиша на х(с)а г(с)а нашего и рекоша: кръвь его на ни(х) и на чадѣхъ и(х). а на болшее потвръждение тому въсему вышеписанному велѣли есми нашему вѣрном(у), пану михаилу логофету, писати и прївѣсити нашу печа(т) к сему листу нашему. пи(с) тадоръ оу сочавѣ вьѣ(т) ѕ̄ц̄на но(е) кд.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domnul Ţării Moldovii, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a binevoit Domniea mea cu a noastră bună voire şi curată şi luminată inimă şi am făcut pentru pomenirea sfântrăposaţilor părinţilor noştri şi pentru sănătatea noastră şi am cugetat cu a noastră bună voie şi cu ajutor dela Dumnezeu, ca să întărim mănăstirea noastră, care este la Moldaviţa, hramul Sfintei Buneivestiri a Preacuratei Stăpânei noastre Născătoare de Dumnezeu şi Pururea Fecioarei Maria. Şi întărim acestei mănăstiri, ce s'a zis mai înainte, şi cu această carte a noastră satele sale, ce are dela părinţii noştri, asemenea şi morile şi vama, numită vama dela Moldaviţa şi cu satul şi trei mori, ce sânt la Baia, ce sânt lor în jumătate cu călugării dela Neamţ, şi două mori ce sânt în Baia şi le sânt lor în jumătate cu pârgarii dela Baia şi piua de bătut sucmane şi un sat şi cu moară, cu numele Săşciori, şi peste bucovină, Vaculinţii, alături cu Brainţii, şi seliştea lui Zârnă. Toate aceste mai sus scrise să fie acestei mai înainte zise mănăstiri în uric şi în ohabă, nestricate niciodată, în veci, şi cu tot venitul.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar hotarul acestor sate mai sus scrise şi selişti să fie cu toate vechile hotare, pe unde din veac au umblat.

Iar la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului, Stefan Voevod, şi credinţa iubitului meu frate, Petru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Neagoie, credinţa panului Petru Hudici, credinţa panului Duma Braevici vornic, credinţa panului Iurghici şi a ginerelui său, pan Oancea logofăt, credinţa panului Simon logofătul, credinţa panului Negrilă, credinţa panului Vană Ureacle, credinţa panului Bratul, credinţa panului Sima vornic, credinţa panului Ivan Balcean, credinţa panului Toma Vereşceac, credinţa panului Costici postelnicul, credinţa panului Vană portarul, credinţa panului Stanciul Ponici, credinţa panului Vană Julici, credinţa panului Dieniş spatar, credinţa panului Coste vistiarnic şi a fratelui său, pan Petru ceaşnic, credinţa panului Ivan Porcovici ceaşnic, credinţa panului Boguş şi a fratelui său, pan Paşco Nesteacovici, credinţa panului Manuil Gârbovul, credinţa panului Fete Negrul, credinţa panului Manoil Şerbici, credinţa panului Crâstea Negrul, credinţa panului Tador Vascovici, credinţa panului Radul Pisc stolnic, credinţa panului Bunghe comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni şi mari şi mici.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar cine va fi Domn în Ţara noastră, din copiii noştri sau din fraţii noştri sau din seminţia noastră, ori pe cine Dumnezeu va alege să fie, acela să nu le strice dania noastră şi întăritura, ci să le întăriască şi înputerniciască.

Iar cine s'ar s'ar încerca să le ia sau să le strice orice din aceia ce scrie mai sus, acela să fie blăstămat de Domnul Dumnezeu atotţiitorul, făcătorul cerului şi pământului şi de Preacurata Născătoare de Dumnezeu şi de cei 12 apostoli şi de cei 4 evanghelişti şi de cei 318 purtători de Dumnezeu părinţi, asemănându-se lui Arie cel fără de Dumnezeu, hulitorul sfintei Troiţe, şi să fie asemenea lui Iuda Iscarioteanul vânzătorul şi să aibă parte cu cei ce au strigat asupra lui Hristos, Domnul nostru şi ziseră: sângele lui asupra lor şi asupra copiilor lor.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru, pan Mihail logofătul, să scrie şi să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Tador în Suceava, în anul 6951 Noemvrie 29.

Pergamentul, cu pecetea cea mare atârnată, se află în Muzeul Rumianţev din Moscova, colecţia Lucaşevici nr. 6. Scrisoarea este

foarte măruntă. Pecetea e pe jumătate sfărâmată. Pe ea se citeşte: ⟨печать іѡ стефана воеводы⟩ госп⟨одарѣ⟩ земли молдавскои. O planşă se află în I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 36. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Un suret se află la Acad. Rom. LXXXIV/119. E rezumat în Ulianiţchi, Materialî p. 60. Asemenea în Uricarul 11 p. 51. A fost publicat cu unele greşeli de Iaţimirski, Darstveniia jalov. . . . gramotî mold. în Drevnosti trudî slav. kommissii imp. mosk. arheolog. obştestva 4 (Mòskva, 1907) p. 294-295, cu data 1442 Noemvrie 29. Intre greşeli avem aici: схимчари, какулинци по(д)ли кранинци и села ащазрхинока. Asemenea жети чорного etc. Documentul e citat şi în I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 143.

Toate localităţile din document se pot identifica uşor. Despre privilegiile Mănăstirei Moldoviţa a fost vorba în alt loc[1]. Vama Moldoviţei e dăruită încă din 6917 (1409) Noemvrie 18[2]. Această vamă, care este şi sat, se întăreşte şi prin alte urice, ca cel din 6919 (1411) Aprilie 14[3], etc. Aici a fost un străvechiu jude Crâstea[4]. — Moldoviţa stăpânia mori în Baea încă din 6910 (1402) Octomvrie 31[5]. La Baea era şi piuă de sucmane. — Săşciorii erau în districtul Sucevei, din Bucovina. E pomenit ca proprietate a mănăstirei şi în 6962 (1454) August 25[6] şi în 7007 (1499) Noemvrie 15: Saşii pe Costina[7]. Pentru Costina cp. documentul din 6998 (1490) Martie 15: на ѹстїе костини[8]. In 1742-1743, Săşciorii erau sălişte, la Suceava, fără de oameni, în proprietatea Mănăstirii Ilişeşti[9]. Azi nu mai este. Este un străvechiu sat, care ne arată poate o colonie de Saşi[10]. — Vaculinţii se numesc azi Văculeşti, în judeţul Dorohoiu. E pomenit între satele mănăstirii şi în 6923 (1415) Aprilie 14[11], cum e pomenit şi în

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Vezi mai sus 2 p. 118-119.
2 Vezi mai sus 1 p. 72-74. Dicţ. geogr. al Bucovinei, de Grigoroviţă p. 234.
3 Ibid. 1 p. 80-84.
4 Ibid. 1 p. 74-75.
5 Ibid. 1 p. 45-46.
6 Wick. Moldowiza p. 64, Ulianiţchi, Materialî p. 82, Iaţimirski, Darstveniia jalov. . . . gramotî mold. în Drevnosti trudî slav. kommissii imp. mosk. arheolog. obştestva 4 (Moskva, 1907) p. 295.
7 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 134.
8 Ibid. 1 p. 407, 417.
9 Buletinul Com. Ist. 1 (1915) p. 277.
10 Pentru Saşii din Baea, cp. documentul din 6961 (1453) Ianuarie 26, Hasd. Arh. Ist. 1^1 p. 102: сасове ѡ(т) баии. Asemenea cel din 6962 (1454) August 25, Wick. Moldowiza p. 65, Ulianiţchi, Materialî p. 82, Orest Popescu, Câteva doc. mold. p. 8-9.
11 Vezi mai sus 1 p. 119, rândul 8, p. 121.

7007 (1499) Noemvrie 15[1]. Işi are numele dela un Vaculea? Era şi în veacul al XIV-lea. — El e arătat lângă Brainţi, care e satul Brăeşti, din comuna cu acelaş nume, judeţul Dorohoiu, aşezat în adevăr lângă Văculeşti[2]. El este probabil totuna cu satul din ţinutul Hârlăului al lui Boris Braevici, cu uric dela Alexandru cel Bun, pomenit într'un document din 1613[3]. Işi are numele dela străvechiul boer Brae. Acesta a avut proprietăţi la Strahotin, cum se vede din uricul lui Iuga Vodă, din 1400[4]. Aici se spune că slujise Domnitorilor de mai înainte de 1400. Nu ştiu cine e Brăescul, din divanul lui Alexandru cel Bun, din 6920 (1412) Aprilie 3[5]. Probabil că Boris Braevici e fiul său. Acesta apare în 6929 (1421)[6]. Urmaşi ai săi găsim în uricul din 7007 (1499) August 15, din care se vede că el avusese satul Costeşti, la gura Ciuhrului, unde cade în Prut[7]. Alţi urmaşi găsim în 7028 (1520) Fevruarie 12[8] şi 7035 (1527) Martie 16[9]. Probabil că fiu al lui Boris Braevici este cunoscutul boer, Duma Braevici[10]. El apare în divan, începând din 6950 (1442) Fevruarie 24[11]. In Aprilie 5 e vornic[12]. Apare apoi în August 30[13], în 6951 (1443) Martie 6[14], Mai 1[15], Mai 7[16], Mai 14[17], Mai 18[18], Mai 28[19], Mai 30[20], Mai 31[21], Iunie 8[22], August 3[23], August 24[24], Noemvrie 29[25]. Apoi

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 142-143. Harta stat. major, planşa Bucecea.
2 Dicţ. geogr. al jud. Dorohoiu p. 31-33, Dicţ. statistic al României 1 p. 366, Harta stat. major, planşa Bucecea.
3 V. A Urechc, Miron Costin 2 p. 515.
4 Vezi mai sus 1 p. 26-29.
5 Ibid. 1 p. 97, rândul 14.
6 Ibid. 1 p. 142, rândul 10-11, ibid. p. 28-29.
7 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 130: Iurie Braevici, fiul lui Boris Braevici, şi nepoatele lui de soră, Marina şi Nastea şi verii lor, Ivanco şi surorile lui, Nastea şi Fădora şi Anuşca, fiii lui Ivaşco, şi altă Nastea, fiica Oliuşcăi.
8 Acad. Rom. ms 2812 fila 96r.
9 Ibid.
10 După o spiţă de neam, circa 1660, publicată în Buletinul Ion Neculce fasc. 8 (1930) p. 127.
11 Vezi mai sus 2 p. 88, rândul 18-19.
12 Ibid. 2 p. 97, rândul 9.
13 Ibid. 2 p. 101, rândul 21.
14 Ibid. 2 p. 120, rândul 19.
15 Ibid. 2 p. 126, rândul 20.
16 Ibid. 2 p. 129, rândul 7.
17 Ibid. 2 p. 132, rândul 11.
18 Ibid. 2 p. 138, rândul 18.
19 Ibid. 2 p. 141, rândul 13.
20 Ibid. 2 p. 145, rândul 3.
21 Ibid. 2 p. 149, rândul 15.
22 Ibid. 2 p. 156, rândul 6.
23 Ibid. 2 p. 178, rândul 2.
24 Ibid. 2 p. 180, rândul 11.
25 Ibid. 2 p. 187, rândul 29-30.

în 6953 (1445) Fevruarie 18[1], Aprilie 5[2], Iulie 15[3], August 8[4], August 11[5], Septemvrie 30[6], în 6954 (1446) Ianuarie 25[7], Ianuarie 26[8], Martie 5[9], Iunie 6[10], Iulie 20[11], în 6955 (1447) Ianuarie 14[12], Fevruarie 11[13]. Boier de seamă sub Ilie şi Ştefan voevozi, apoi sub Ştefan voevod, el apare şi sub Petru voevod. Aşa în 6956 (1448) Aprilie 23[14], Iulie 15[15], Septemvrie 3[16], Septemvrie 15[17], Septemvrie 22[18], Octomvrie 5[19], Octomvrie 10[20]. Apoi sub Alexandru Voevod în 6957 (1449) Mai 26[21], Iunie 5[22], August 3[23]. Apoi în documentul lui Bogdan Voevod din 6958 (1450) Fevruarie 11[24]. Apoi sub Alexandru Voevod în 6960 (1452) August 12[25], Septemvrie 7[26], Octomvrie 27[27], Dechemvrie 21[28], în 6961 (1453) Ianuarie 22[29], Ianuarie 26[30], Ianuarie[31], Fe-

---

1 Ulianiţchi, Materialî p. 65-66, Uricarul 11 p. 59.
2 Ulianiţchi, Materialî p. 66-67, Uricarul 11 p. 61.
3 Ulianiţchi, Materialî p. 67-68. Uricarul 11 p. 63.
4 Melchisedec, Notiţe ist. şi arh. p. 99.
5 Ghib. Sur. 1 p. 138-139.
6 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare, Melchisedec Cronica Romanului 1 p. 112.
7 Ulianiţchi, Materialî, p. 68, Uricarul 11 p. 64.
8 I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 37, Uricarul 11 p. 66.
9 Acad. Rom. (dela Şaraga, Iaşi).
10 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
11 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, pachet 21, nr. 5.
12 Acad. Rom. XXXI/63.
13 Direcţia fond. rel. Cernăuţi nr. 3.
14 Ulianiţchi, Materialî p. 71-72, Uricarul 11 p. 69.
15 Acad. Rom. Peceţi 269, Ghib. Sur. 18 p. 58 şi altul Acad. Rom. CXXXIV/45.
16 Acad. Rom. Peceţi 3.
17 Ghib. Sur. 1 p. 277.
18 Ulianiţchi, Materialî p. 70-71, Uricarul 11 p. 68.
19 Hasd. Arh. Ist. 1[1] p. 113.
20 Ghib. Sur. 5 p. 118.
21 Acad. Rom. LXVII/118, I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 40.
22 Ulianiţchi, Materialî p. 75-76.
23 I. Bogdan, Doc. mold. în Arhivul Braşovului, Bucureşti 1905, p. 27, St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 102, 527 Documente istorice, Bucureşti, 1931, p. 493.
24 I. Bogdan, Cinci documente istorice în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 11 (1889) secţ. ist. p. 53.
25 I. Bogdan, Doc. mold. în Arhivul Braşovului, Bucureşti, 1905 p. 31, St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 108. 527 Documente istorice, Bucureşti, 1931, p. 495.
26 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
27 Ulianiţchi, Materialî p. 77-78, Uricarul 11 p. 73.
28 Arhiv. Stat. Bucureşti (dela Câmpina) şi altul Acad. Rom. LXXV/1.
29 Arhiv. Stat. Bucureşti, depuneri particulare.
30 Arhiv. Stat. Bucureşti, Hasd. Arh. Ist. 1[1] p. 103.
31 Uricariul 18 p. 22.

vruarie 8[1], Fevruarie 23[2], Aprilie 3[3], Iunie 12[4], Iunie 20[5], Iulie 20[6], Septemvrie 7[7], în 6962 (1454) Ianuarie 1[8], în 6963 (1455)[9]. Lipseşte în documentele lui Petru Voevod. Apare apoi în 6963 (1455) Fevruarie 8[10], sub Alexandru Voevod. Lipseşte în multe urice ale lui Petru Voevod, ceia ce arată îndoială faţă de schimbările politice şi de domnie. Apare în 6964 (1456) sub Petru Vodă[11], în 6964 (1456) Iunie 8[12], Iunie 29[13]. La venirea lui Ştefan cel Mare, în Moldova, Duma Braevici, care, se vede, se alipise de politica lui Petru Aron, fuge cu acesta şi câţiva boeri prieteni ai fugarului Domn, în Polonia, unde îl găsim în 6966 (1458) Ianuarie 24[14]. Dar chiar în acest an vine în Moldova şi e unul din boerii lui Ştefan cel Mare, în divanul căruia apare, începând din 6966 (1458) Octomvrie 10[15] şi până în 1466[16]. Curând după această dată va fi murit. — Alt boer din acest neam este Ivanco Braevici, care apare între boerii de divan, sub Alexandru Voevod, în 6963 (1455) înainte de Iunie[17]. Soţia acestuia, Marena, fata lui Iaţco Branici, şi fiii săi, Ivaşco şi Ilieaş, sânt pomeniţi într'un uric din 6976 (1468) Octomvrie 2[18].—Altul este Petru Brăescul, ce are copii pe Nastea, soţia lui Duma clucerul, şi pe Iurie, Fedora şi Oliuşca şi despre care e vorba în uricul din 6988 (1480) Septemvrie 15[19].

Dela acest neam îşi are numele şi satul Brăeşti din judeţul Iaşi[20].— Seliştea lui Zârnă era a Mănăstirii Moldoviţa şi în 6923

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Muz. municipal Iaşi, publicat în Buletinul Ion Neculce, fasc. 4 (1924) p. 176, Ghib. Sur. 18 p. 60.
2 Acad. Rom. XL/3, I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 43.
3 Hasd. Arh. Ist. 1¹ p. 142.
4 Acad. Rom. CXCIX/2, Ghib. Sur. 1 p. 164.
5 Ulianiţchi, Materialî p. 81-82, Uricarul 11 p. 77.
6 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
7 Ulianiţchi, Materialî p. 78-79, Uricarul 11 p. 8, 75.
8 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
9 Hurm. Doc. 2² p. 659.
10 Acad. Rom. XXX/87.
11 Hurm. Doc. 2² p. 669.
12 D. Ionescu-Dolj, Bucureşti, Conv. Lit. 35 (1901) p. 671.
13 Hurm. Doc. 2² p. 680.
14 I. Bogdan, Contribuţii, Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 29 (1907) secţ. ist. p. 642.
15 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 23.
16 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 116, 2 p. 515.
17 Hurm. Doc. 2² p. 659.
18 Wick. Woronetz und Putna p. 154-156, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 132.
19 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 246-247.
20 Dicţ. geogr. al jud. Iaşi p. 38, Dicţ. statistic al României 1 p. 474. Un sat Brăeşti este în districtul Gura Humorului, Dicţ. geogr. al Bucovinei, de Grigoroviţă p. 18. Pentru satul Brăeşti, din Iaşi, fost în Cârligătură, cp. N. Iorga, Stud. şi Doc. 5 p. 557, 16 p. 213.

(1415) Aprilie 14[1]. Ea e pomenită şi în 7007 (1499) Noemvrie 15: „unde a şezut Zârnă“[2]. Era lângă Văculeşti. N'a mai rămas ca amintire din ea decât numele unui pârău şi a unei bălţi, de lângă satul pomenit[3]. Este o străveche aşezare în părţile Dorohoiului. Era cred şi în veacul al XIV-lea[4].

51.

1443 Noemvrie 29.

Stefan Voevod întăreşte Mănăstirei Pobrata satele Neagomireştii, Iurceştii şi Bodeştii pe Pobrata, Grăbăuţii, Ciulineştii, Bereştii, la Prut, Prisaca înaltă, Radovţii ş. a.

„Uric dela Stefan Vvoda din vlt 6951 Noemvrie 29[5], întru care scrie că Domnia sa au miluit a sa sfântă rugă sfânta mănăstire Pobrata ş'au întărit pi a ei sate, ce-au avut dela părintele Domniei sale, trei[6] sate pe Pobrata, anume Negomireaştii şi Iurceştii şi Bodeştii şi cu moara, ca să fie sfintii m⟨ă⟩năstiri drepte ocini şi moşii în veaci. Iar hotarul acestor mai sus numite trei[6] sate, ca să fie pe hotarul veachiu, pe unde au lăcuit din veaci. Iar pentru alte moşii, ce mai scrie într'acest hrisov, anume Grăbăuţii, Ciulineştii[7] şi Bereştii[8], la Prut[9] şi cu moara pe Teliţa şi Prisaca înaltă şi Radovţii şi moara la Bahluiu, aceste toate s'or scrie la rândul său“.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Documentul aşa cum l-am dat mai sus se află în Arhiv. Stat. Bucureşti, Condica Asachi 1 nr. Arhivei 261 bis/540. Acelaş şi la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Fragmentar se află şi la Arhiv. Stat. Iaşi, Condica nr. 325 fila 22 r.: „Ispisoc dela D. Ştefan Vvod. din 6951, Noem. 29, pe moşiile Negomireştii, Iur-

---

1 Vezi mai sus 1 p. 119, rândul 8.
2 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 142-143.
3 Vezi mai sus 1 p. 121.
4 Cp. satul Zărneşti, din jud. Covurluiu, Dicţ. statistic al României 1 p. 248. Alte sate cu acest nume sânt în jud. Buzău, Vâlcea, Argeş, ibld. 1 p. 160, 2 p. 1012, 1 p. 14.
5 Noemvrie 29 lipseşte în Condica Asachi, dar este în regestele dela Arhiv. Stat. Iaşi.
6 In Condica Asachi: 3 sate.
7 In Condica Asachi: Ciumăneştii. In regestul dela Arhiv. Stat. Iaşi: Ciulineştii.
8 In Condica Asachi: Bereţii. In regestul dela Arhiv. Stat. Iaşi: Bereştii.
9 La Prut numai în regestul dela Arhiv. Stat. Iaşi.

ceştii şi Bodeştii, întăritură Mănăstirii Probota, zicând că le-au avut mănăstirea dela părintele d-sale, cuprinzând şi alte moşii de peste Prut". Ibid. Anaforale nr. 65 fila 37 r. (E vorba de proces între spătarul Dimitrii Ghelemen, proprietarul moşiei Şăndrenii, dela ţin. Eşâi şi între Sf. Mormânt, proprietarul moşiilor Ferijănii şi Ciulineştii): „6951 Noemv. 29. Uric sârbăsc dela Domnul Ştefan Vvod. cu a lui tălmăciri, întăritori Mănăstirii Pobritii, între alte moşâi şi la Prut, satili Ciulineştii şi Bereştii". Ibid. şi suretul uricului din 7008 (1500) Martie 30[1]. Documentul din 6951 (1443) Noemvrie 29 este pomenit, pentru satele Negomireşti, Iurceşti şi Bodeşti şi într'o anafora din 1804 Aprilie 2, întărită de Moruz Vodă, la 1805 Martie 26, în pricina răzeşilor de moşia Ţoleştii, Forăştii, Macsineşti şi răzeşii de moşia Secueni, cu arhimandritul Antim, egumenul Mănăstirei Probota[2].

Mănăstirea Pobrata sau Mănăstirea din Poeană s'a bucurat de multe privilegii ale Domnilor[3], începând din 6906 (1398) Iulie 2[4].

Satele întărite mănăstirei în 6951 (1443) Noemvrie 29 se pot identifica. Negomireştii nu mai sânt astăzi. El trebuie să fi fost lângă Iurceşti şi Bodeşti, de lângă Probota şi Tătăruşi[5]. Este pomenit, împreună cu alte sate ale Pobratei, şi în documentul lui Alexandru Lăpuşneanu, din 7062 (1554) Martie 20[6]. Işi are numele dela un străvechiu Neagomir[7]. Era probabil şi în veacul al XIV-lea[8]. — Iurceştii se numesc azi Iorcani şi sânt în comuna Tătăruşi, din judeţul Fălticeni, fost Suceava[9]. E pomenit împreună cu Bodeştii şi Tătarii pe Pobrata, „din ţinutul Sucevei",

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Cp. şi alt suret de pe acest uric al lui Ştefan cel Mare, la I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 176-178.

2 Uricariul 6 p. 194-195.

3 Vezi mai sus 2 p. 81-82.

4 Ibid. 1 p. 16-19.

5 Harta stat. major, planşa Paşcani.

6 N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 75.

7 Nume foarte rar format din Neagu + mir, ca şi Vladimir, Dobromir, Dragomir, etc.

8 Cp. satul Negomiru din jud. Mehedinţi, Dicţ. statistic al României 2 p. 584. Asemenea Negomireasa, moşie în jud. Muscel, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 311. Negomireşti, în jud. Tutova, ibid. Acesta de pe urmă este foarte vechiu. Este pomenit împreună cu Orgoeştii, într'un uric dela Ştefan cel Mare, din 6988 (1480) Aprilie 17. Aici se spune că bunul proprietarului din acest an al satelor ωрговщи и нѣгомирещи на ωбржиие ховрꙋлта, bun ce se numea Ştefan Orgone, avusese pe aceste sate urice dela Alexandru cel Bun şi Ilie şi Ştefan Voevozi, urice pierdute „când a venit împăratul turcesc şi a prădat ţara noastră", I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 238-240. E pomenit şi în uricul din 7007 (1499) Noemvrie 26, ibid. 2 p. 162, 166.

9 Dicţ. statistic al României 2 p. 852, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 250. Harta stat. major, planşa Paşcani şi Drăgăneşti.

ca proprietate a mănăstirei, în 6980 (1472) August 19[1]. Ca Iurceşti e pomenit în documentul din 7062 (1554) Martie 20, de care a fost vorba. Este pomenit şi într'o hotarnică din 7277 (1768) Septemvrie 5[2]. Satul este străvechiu. Era probabil şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un Iurc, Iurg[3]. — Bodeştii au fost donaţi mănăstirii încă din 6906 (1398) Iulie 2[4]. Era deci şi în veacul al XIV-lea. — Grăbăuţii este poate satul Gârbeşti, din comuna Lunca, judeţul Botoşani[5]. Satul Dobârceni din comuna Bârsăneşti, judeţul Botoşani, într'un uric din 6935 (1427) Octomvrie 15 este arătat на грабовы(х)[6], adecă la Cărpiniş[7]. Intr'un uric din 6945 (1437) Dechemvrie 20 se vorbeşte de село где грабовци сидѧ(т) оу вишнїи конецъ кѹлисека где радоу(л) сидил[8], pe care l-am identificat cu unul din satele Gârboveţi, din judeţul Orheiu[9]. In acest uric însă este vorba şi de оу грабови село где ста(н) сиди(т) и оу вишнїи конецъ грабо(в) на каши где мадеи сиди(т)[10], în care e vorba de sate din judeţul Dorohoiu[11]. Este greu de identificat

1 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 173-177: юрканїи на побратѧ ѡт сѹчавскои волости.

2 Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 37 p. 191 v. Vezi mai sus 1 p. 18.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

3 Sate cu acest nume, în Moldova, avem Iurcăuţi, în districtul Coţmani, Dicţ. geogr. al Bucovinei, de Grigoroviţă p. 120-121. Apoi Iurceni, în jud. Chişinău, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 124. Un sat Iurcovţii pe apa Bârladului, pe lângă Todireşti, în jud. Vasluiu, este pomenit într'un document din 7011 (1503) August 8, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 220-221. Cel din Bucovina, probabil, este pomenit într'un document din 6956 (1448) Fevruarie 23: юрковци, I. Bogdan, Contribuţii, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 29 (1907), secţ. ist. p. 637. Un sat Iurcovţi este pomenit în 7078 (1570) Ianuarie 21 şi Iunie 20, Creşterea colecţiilor Acad. Rom. 1908 p. 57. Cp. vestitul boer Iurghici şi satul Iurghiceni (Erghiceni, Erbiceni) din jud. Iaşi, vezi mai sus 1 p. 465-467.

4 Vezi mai sus 1 p. 16-18, p. 49-51, etc. Pentru sate cu acest nume cp. satele Bodeşti, din jud. Putna, Vasluiu, Neamţ, Dicţ. statistic al României 2 p. 750, 984, 642. Asemenea Budeni, din jud. Suceava, Budeşti în jud. Fălciu, Iaşi, Tutova, Neamţ, ibid. 2 p. 852, 1 p. 382, 478, 2 p. 974, 628, 636. Cp. Frunzescu, Dicţionar topografic p. 50, 76. Cp. Bodeşti, în jud. Soroca, Budeşti, în jud. Chişinău, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 31, 39 etc. Ele sânt foarte vechi. Un sat Budeşti pe la apa Trotuşului este pomenit într'un uric din 6956 (1448) Septemvrie 3, Acad. Rom. Peceţi 103.

5 Dicţ. statistic al României 1 p. 118, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 205.

6 Vezi mai sus 1 p. 196, rândul 11-12, p. 198.

7 Aşa se numeşte regiunea în secolul al XVIII-lea şi XIX-lea. Intr'un document din 7246 (1738) Aprilie 12 e vorba de satul Dolnicenii „ce sânt în ţinut Dorohoiului, în capul Cărpenişului din sus, stâlpul din sus dispre Jijie", Acad. Rom. CLXXIX/66. In actele Dolnicenilor, de aici, satul e arătat când la Dorohoiu, când la Botoşani şi Hârlău.

8 Vezi mai sus 1 p. 541, rândul 30-31.

9 Ibid. 1 p. 552.

10 Ibid. 1 p. 541, rândul 34-35, p. 553.

11 Ibid. 1 p. 553.

satul Grabăuţii, în original sigur грабовцїи, din 1443. El este pomenit în aceiaşi ordine ca şi în 1443, în documentul dat de Alexandru Lăpuşneanu în 7062 (1554) Martie 20: Grabovţii. Satul este străvechiu. Probabil era şi în veacul al XIV-lea. Numele îi este traducerea slavă a cuvântului Cărpiniş sau vine dela un străvechiu Gârbov? Pentru acest din urmă caz cp. boerul Manoil Gârbov. Acesta apare în divanul boerilor întâia oară în 6948 (1440) August 6[1]. Apoi în 6950 (1442) Fevruarie 24[2], în 6951 (1443) Martie 6[3], Mai 18[4], Mai 30[5], Iunie 8[6], August 3[7], August 24[8], Noemvrie 29[9], apoi în 6953 (1445) Iulie 15[10], August 11[11]. Ultima dată când îl găsesc. Nu trebuie să se confunde cu Manoil dela Hotin, cu care e împreună, în divan, în unele documente, ca în 1440 August 6 şi 1442 Fevruarie 24, cum nu e totuna nici cu Manoil Şerbici, cu care deasemenea apare, în divan, în documente, ca în 1443 Mai 30, Iunie 8, August 3, August 24, Noemvrie 29. In aceiaşi vreme, apare, ca boer de divan, şi Manoil Grecul, care probabil că nu e acelaş cu Manoil Gârbovul. Manoil Grecul apare întăia oară în 6944 (1436) Iulie 24[12], apoi în Septemvrie 19[13], în 6945 (1437) Dechemvrie 20[14]. Apoi în 6946 (1438) Fevruarie 17[15], apoi tocmai în 6955 (1447) Fevruarie 11[16]. Acesta după ce apare cu numele de Grecul în 1438 Fevruarie 17, în Fevruarie 23 se numeşte Manoil Protopopovici, adică fiul unui protopopă[17]. Nu ştiu dacă acesta nu este totuna cu vestitul boer Manoil pârcălabul, cu care apare în acelaş timp, câtăva vreme, însă niciodată amândoi odată, în divan. Acesta apare la început numai cu numele, fără alt atri-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Vezi mai sus 2 p. 66, rândul 6. Aici şi Manoil Hotineanul, p. 65-66, rândul 19 şi 1, ceia ce înseamnă că nu e unul şi acelaş cu acest boer.
2 Ibid. 2 p. 88, rândul 22. Ibid. rândul 20 şi Manoil dela Hotin.
3 Ibid. 2 p. 120, rândul 34.
4 Vezi mai sus 2 p. 138, rândul 27.
5 Ibid. 2 p. 145, rândul 12. Ibid. rândul 10 şi Manoil Şerbescul, ceia ce înseamnă că-s persoane diferite.
6 Ibid. 2 p. 156, rândul 19. Ibid. rândul 11 şi Manoil Şerbici.
7 Ibid. 2 p. 178, rândul 15. Ibid. rândul 7 şi Manoil Şerbici.
8 Ibid. 2 p. 180, rândul 22-23. Ibid. rândul 16 şi Manoil Şerbici.
9 Ibid. 2 p. 188, rândul 3. Ibid. rândul 4 şi Manoil Şerbici.
10 Ulianiţchi, Materiali p. 67-68, Uricarul 11 p. 63.
11 Ghib. Sur. I p. 139.
12 Vezi mai sus 1 p. 468, rândul 11.
13 Ibid. 1 p. 488, rândul 21.
14 Ibid. 1 p. 536, rândul 26. Şi în altul ibid. p. 542, rândul 8.
15 Ibid. 2 p. 8, rândul 5.
16 Direcţia fond. rel. Cernăuţi, nr. 3 şi Wick. Moldowiza p. 61-62.
17 Vezi mai sus 2 p. 11, rândul 11.

but. Intăia oară în 6944 (1436) Mai 23[1], apoi în Iulie 1[2], August 27[3], Septemvrie 8[4], apoi în 6945 (1437) Fevruarie 24[5], în 6946 (1438) Ianuarie 17[6]. In Iunie 20 apare ca Manoil dela Hotin[7] şi tot aşa în 6947 (1439) Martie 12[8], Aprilie 3[9], Iulie 2[10], Iulie 15[11], Octomvrie 26[12], în 6948 (1440) August 6[13], în 6950 (1442) Fevruarie 24[14], Martie 8[15], Aprilie 5[16], în 6953 (1445) Septemvrie 30[17]. In 6956 (1448) Fevruarie 18, apare ca Manoil cel Mare[18]. Apare ca Manoil dela Hotin în Fevruarie 23[19], în 6957 (1449) Mai 26[20], Iunie 5[21], 6960 (1452) August 12[22], Dechemvrie 21[23], în 6961 (1453) Ianuarie 22[24], Ianuarie 26[25], Ianuarie[26], Fevruarie 8[27], Fevruarie 23[28], Aprilie 3[29], Iunie 12[30], Iunie 20[31], Iulie 20[32], în 6962 (1454) Ianuarie 1[33], în 6963 (1455) Fevruarie 3[34], Fe-

1 Vezi mai sus 1 p. 442, rândul 16.
2 Ibid. 1 p. 445, rândul 18.
3 Ibid. 1 p. 482, rândul 4.
4 Ibid. 1 p. 484, rândul 28.
5 Ibid. 1 p. 508, rândul 2.
6 Ibid. 2 p. 1, rândul 15.
7 Ibid. 2 p. 24, rândul 24-25.
8 Ibid. 2 p. 32, rândul 14-15.
9 Ibid. 2 p. 35, rândul 33.
BCU Cluj / Central University Library Cluj
10 Ibid. 2 p. 42, rândul 17.
11 Ibid. 2 p. 46, rândul 32.
12 Ibid. 2 p. 62, rândul 17-18.
13 Ibid. 2 p. 66, rândul 1.
14 Ibid. 2 p. 88, rândul 20.
15 Ibid. 2 p. 93, rândul 16. Aici rândul 23 şi Manoil Şerbici.
16 Ibid. 2 p. 97, rândul 10.
17 Arhiv. Stat. Bucureşti, depuneri particulare, Melchisedec, Cronica Romanului 1 p. 112.
18 Ulianiţchi, Materialî p. 70. O fotografie Acad. Rom. colecţia I. Bogdan.
19 I. Bogdan, Contribuţii în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 29 (1907) secţ. ist. p. 638.
20 Acad. Rom. LXVII/118.
21 Ulianiţchi, Materialî p. 75-76. O fotografie Acad. Rom. colecţia I. Bogdan.
22 I. Bogdan, Doc. mold. în Arhivul Braşovului, Bucureşti, 1905, p. 31, St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 108, 527 Documente istorice, Bucureşti, 1931 p. 495.
23 Arhiv. Stat. Bucureşti, (dela Câmpina) şi altul Acad. Rom. LXXV/1.
24 Arhiv. Stat. Bucureşti, depuneri particulare.
25 Hasd. Arh. Ist. 1^1 p. 103, I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 42.
26 Uricariul 18 p. 22.
27 Muz. municipal, Iaşi, Buletinul Ion Neculce, fasc. 4 (1924) p. 176, Ghib. Sur. 18 p. 60.
28 Acad. Rom. XL/3, I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 43.
29 Arhiv. Stat. Bucureşti, Hasd. Arh. Ist. 1^1 p. 142.
30 Acad. Rom. CXCIX/2, Ghib. Sur. 1 p. 164.
31 Ulianiţchi, Materialî p. 81-82, Uricarul 11 p. 77.
32 Arhiv. Stat. Bucureşti, depuneri particulare.
33 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
34 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.

vruarie 8[1], Iulie 2[2], August 15[3], August 20[4], August 23[5], August 29[6], Dechemvrie 12[7], Dechemvrie 20[8], în 6964 (1456) Fevruarie 18[9], *Iunie* 8[10]. *In anii ultimi apare numai cu numele fără nici un* atribut. El fusese în acest timp pârcălab de Neamț, căci la începutul domniei lui Ștefan cel Mare apare în divan uneori cu titlul de Manoil fost la Neamț. Așa în 6965 (1457) Septemvrie 8[11]. De cele mai multe ori apare numai cu numele, ca în 6966 (1458) Fevruarie 13[12], Aprilie 12[13] etc. In uricul din 6966 (1458) Noemvrie 11 apare cu titlul de Manoil fost de Hotin[14]. Ultima oară apare în 6975 (1467) Ianuarie 10[15]. Va fi murit curând, fiind bătrân. El nu e totuna cu Manoil Șerbici, căci apar amândoi, în divan, în uricul din 1442 Martie 8, de care a fost vorba.

Dela Gârbov, care uneori e și un adiectiv din Gârbea, poate derivă satele Gârbești și Gârbeni[16]. Un stolnic Radu Gârbovăț e pomenit în 6987 (1479) Dechemvrie 30[17]. Un Pătru Gârbovăț este pomenit în 7003 (1495) Ianuarie 10[18]. Un Roman Gârbovăț, care a trăit în timpul lui Ștefan cel Mare și care fugise la Munteni, e pomenit într'un uric din 7054 (1546) Aprilie 8[19].

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Acad. Rom. XXX/87.
2 Ulianițchi, Materialî p. 84-85, Uricarul 11 p. 10, 80. O fotografie la Acad. Rom. col. I. Bogdan.
3 Acad. Rom. ms. 126, dăruit de I. Bogdan.
4 Muzeul dela Arhiv. Stat. București, Buletinul Ion Neculce, fasc. 7 (1929) p. 173.
5 Acad. Rom. LXXVI/123.
6 Acad. Rom. Peceți 158.
7 Arhiv. Stat. București, M-rea Neamț, depuneri particulare.
8 Arhiv. Stat. București, M-rea Neamț, depuneri particulare.
9 Acad Rom. Peceți 179.
10 Originalul la d. Ionescu-Dolj, București, Conv. Lit. 35 (1901) p. 671.
11 I. Bogdan, D. Șt. 1 p. 4.
12 Ibid. p. 6.
13 Ibid. p. 11.
14 Ibid. p. 25.
15 Ibid. p. 119.
16 Cp. Gârbeni în jud. Dorohoiu, Gârbești în jud. Vasluiu, Dicț. statistic al României 1 p. 360, 2 p. 992. Asemenea Gârbovana din jud. Bacău, Gârbovăț din jud. Tutova, ibid. 1 p. 88, 2 p. 962. Părăul Gârbovăț din Vasluiu e pomenit încă din 1399 Noemvrie 28, vezi mai sus 1 p. 21, rândul 18, 21.
17 I. Bogdan, D. Șt. 1 p. 236.
18 Ibid. 2 p. 40.
19 Pergamentul la mine, publicat în M. Costăchescu, Observări istorice cu privire la neamul lui Ștefan cel Mare, Iasi, p. 16: тое село ⟨на⟩ имѣ кошещїн би(л) ѡ(с)та(л) родителю г(сд)ка ми стефанꙋ воево(дї) ѡ(т) хикл҄ѣнистки ѡ(т) романа гръбовеца коли побег до мꙋнтѣнскои земли. Poate acesta este Roman pribeagul care înainte de 1507 Octomvrie 28, cu Radul cel Mare al Muntenici, a năvălit în Moldova, ibid. p. 14-15.

Satul Ciulineşti este în comuna Probota, judeţul Iaşi[1]. In 6937 (1429) era al lui Dan Uncleata[2], curând însă, chiar în vremea lui Alexandru cel Bun a fost dat Mănăstirii Probota, cum aflu din uricul din 7008 (1500) Martie 30. De aici se vede că satul era lângă Verejeni, pe apa Prutului. In hotarnica amânduror'satelor se înseamnă între altele: „den margine luncii . . . . . ţărmurile bălţii lui Budin . . . preste balta lui Budin . . . vale lui Cucoară . . . la şesul Prutului . . . ţărmurile bălţii Ciulinii den gios de Bratu . . . preste Ciulină . . . drept la Prut". Se mai spune că dresele dela Alexandru cel Bun pe aceste sate „acele direse, amândoo s'au stricat, precum ştim şi noi şi boerii noştri" [3]. Satul Ciulineşti este pomenit şi în uricul din 6956 (1448) Aprilie 5[4] şi în 7062 (1554) Martie 20[5], împreună cu alte sate ale mănăstirii.—Bereştii sânt poate cei din comuna Bosia, judeţul Iaşi, aşezaţi pe Prut, în sus de Bosia[6]. El îşi are conrespondentul său dincolo de Prut, pe malul Prutului chiar, lângă Ungheni, în judeţul Bălţi[7]. Este un sat străvechiu, din veacul al XIV-lea poate. Işi are numele dela un Berea[8]. — Teliţa este un pârău. Este pomenit şi într'un uric al Pobratei din 6961 (1453) Ianuarie 26: вышє оустиє тєлици[9]. In documentul din 7062 (1554) Martie 20 e greşit: „moară cu teliţă" [10]. Poate era dincolo de Prut, unde aflu satul Teliţa, în judeţul Bender, aşezat pe malul Nistrului[11].—Prisaca înaltă e nu-

---

1 Vezi mai sus 1 p. 283.

2 Ibid. 1 p. 280, rândul 6.

3 Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 63 fila 39v., I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 176-178.

4 Hasd. Arh. Ist. 1^1 p. 153.

5 N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 75.

6 Dicţ. geogr. al jud. Iaşi p. 28, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 40, Harta stat. major, planşa Ungheni. In Dicţ. statistic al României 1 p. 482 e numit Bosia-Bereşti.

7 Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 28, Harta Basarabiei de Nour.

8 Satele cu acest nume în Moldova sânt multe. Aşa în jud. Dorohoiu, Covurluiu, Putna, Bacău, Dicţ. statistic al României 1 p. 368, 246, 2 p. 740, 1 p. 60, 78, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 40. Ele sânt foarte vechi. Cel dela Bacău este pomenit într'un document din 6969 (1461) Septemvrie 16, când se întăreşte satul Marinei, fetei lui Berilă, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 51. Asemenea în 6999 (1491) Septemvrie 16. Aici Berilă se numeşte Berea, ibid. 1 p. 466. Asemenea în 7005 (1497) Martie 15, ibid. 2 p. 114. Cel din Dorohoiu e pomenit în 7000 (1492) Martie 17, ibid. 1 p. 497, 498. Altul a fost în vechiul ţinut al Cârligăturii, azi în jud. Iaşi, pomenit într'un uric din 6967 (1459) Iunie 12: бєрєщи, ibid. 1 p. 32. Altul a fost la Vasluiu, pomenit într'un uric din 6977 (1469) Fevruarie 9: бєрєщїи понижє соуолєщїи, ibid. 1 p. 134-135, etc.

9 Hasd. Arh. Ist. 1^1 p. 103, I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 42.

10 N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 75.

11 Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 210-211.

mită Visoca, în uricul din 6947 (1439) Mai 10 şi e pe Botne[1]. Asemenea în 6974 (1466) Iulie 9[2]. — Radovţii i-am întâlnit în stăpânirea mănăstirii şi în documentul din 6945 (1437) Octomvrie 5[3], care poate e satul Rădeni, din judeţul Botoşani. E pomenit şi în documentul din 7062 (1554) Martie 20: Radovtii „ce să chiamă acum Rădenii“[4]. — Moara la Bahlui nu ştiu în ce loc venia.

52.

1443.

Stefan Voevod dăruieşte satul Mereşti, pe Şomuz.

Stefan Voevod dăruieşte lui Bratul satul Mereşti pe Şomuz. 6951.

Regestul de mai sus, cu totul necomplect, se află într'un „izvod de urice şi alte scrisori de moşii a răposatului Miron logf. . . .“ din 7222 (1714) Martie 1, la N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 151, unde e dat în cuprinsul următor: „un uric vechi pre Mereşti pe Şomuz, dania lui Brat, dela Ştefan Vod(ă) din lt. 6951, cu pecet(e) de ceară“.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Este vorba de satul Mereşti, din comuna Pleşeşti, judeţul Fălticeni (fost Suceava), la nord de Hreaţca şi Giurgeşti[5]. Este un sat străvechiu, poate din veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un Merea sau poate Mirea[6].

1 Vezi mai sus 2 p. 39, rândul 9.
2 Ibid. p. 40.
3 Ibid. 1 p. 533, rândul 15.
4 Ibid. 1 p. 534-535.
5 Dicţ. statistic al României 2 p. 850, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 288.
6 Harta stat. major, planşa Fălticeni. Cp. satele Mereni, din jud. Olt, Vlaşca, Meria din jud. Covurluiu, Dicţ. statistic al României 2 p. 670, 1058, 1 p. 246, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 288. Asemenea Mireni din jud. Tutova şi Botoşani, Dicţ. statistic cit. 2 p. 968, 1 p. 108, Frunzescu, cit. p. 294. Cp. Mireni sau Mereni, din jud. Chişinău, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 145 Un sat Mereşti este pomenit pe Bârlad în 6956 (1448) Iulie 15, Acad. Rom. CXXXIV/45. Satul Mireni dela Tutova e pomenit în 6992 (1484) Mai 14, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 284-285. Un sat Mireşti pe Sohului e pomenit în 7003 (1495). Acesta e arătat: гдє былъ иван мирїоуа, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 87-88.

53.

Suceava. 1444 Aprilie 8.

Stefan Voevod pentru mitropolia din Suceava.

Stefan Voevod întăreşte mitropoliei din Suceava posluşnicii săi, cărora le dă scutiri.

Suceava, 6952 Aprilie 8.

Documentul de mai sus îl dau după regestul care se află în Index Zolkieviensis, în Candela (Cernăuţi), 3 (1884) p. 687: „Stefan Woywoda privilegiret die zur Suczawaer Metropolie gehörige Posluszniken und ertheilet denenselben Freiheiten, de dato Suczawa 6952 den 8. April“. Uricul a făcut parte din documentele Mitropoliei Moldovei, duse de mitropolitul Dosoftei în Galiţia şi pierdute până astăzi. La 1783 el era în arhiva principilor Radziwill din Zolkiew, unde a fost inventariat de Manowarda, casierul oraşului Lemberg.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pentru alte danii către Mitropolia Moldovei cp. documentele din 6911 (1403) Ianuarie 7 [1] şi cel din 6942 (1434) Aprilie 11 [2] etc.

54.

Roman. 1444 Aprilie 26.

Petru Voevod întăreşte mănăstirei dela Pobrata patru sălaşe de ţigani.

† ма(с)тїю бжиею мы петръ воеwда wтчи(ч) земли молдаскои знамѣнитw [3] чины(м) нс сѣ(м) нашы(м) [4] листо(м) всѣ(м) кто на(и) възры(т) или его ѹслиши(т) егѡ чтѹчи, аже благопроизволихw(м) нашы(м) благы(м) произволѣныe(м) и чисти(м) и свѣтлы(м) ср҃дцемъ и оучинили есмы въ за дшые стопочивъшаго рwдителіа нашегw [3] алеѯандра воеwдї и за наше здравые и дали есмы нашемѹ монастирю w(т) побраты гдѣ есть храм стаго архыереа [3] и чюдотворци николы, идеже е(ст) егѹменъ еустатые и дали есмы

1 Vezi mai sus 1 p. 46-49.
2 Ibid. 1 p. 382.
3 Sic.
4 Caracteristic documentului este acest ы în loc de и.

томꙋ вышеписанномꙋ монастирю четиры челяды цигани, пръвыи на имѣ микꙋла и съ его челѣдыю всею и кълиманъ съ всею его челядью и бизнлъ съ всею его челядью и славъ съ всею его челядью. тот⟨ы⟩ четиры челяды да бꙋдоу(т) нашемꙋ манастирю оурикъ и съ всы(м) ихъ имѣнїе(м) и съ всими и(х) челядмы на вѣкы вѣчные, неподвижно, николи(ж). а на то есть вѣра господствами вышепи(с)ннаго петра воеводы и вѣра болѣръ нашыи(х) [1], вѣра пана братꙋлa, вѣра пана си(м)а дворника, вѣра пана тодера чашника, вѣра пана ивана минѕюла, вѣра пана никомана, вѣра пана юрыя коупчича, вѣра пана стецка, вѣра пана д⟨ави⟩да столника, вѣра пана кости хришкана и вѣра всѣ(х) нашыхъ болярх великыи(х) [1] и малыи(х) [1]. а на потвръждение томꙋ всемꙋ вышеписанномꙋ велѣли есмы нашемꙋ вѣрномꙋ панꙋ илыи [1] логоѳетꙋ писати и привѣсити нашю печать к семꙋ нашемꙋ листꙋ. ꙋ долне(м) тръгꙋ влѣ(т) ҂ѕцнв а(п.) кѕ.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Petru Voevod, părintele Ţării Moldavii, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că am binevoit cu a noastră bună voire şi curată şi luminată inimă şi am făcut pentru pomenirea sfântrăposatului părintelui nostru, Alexandru Voevod, şi pentru sănătatea noastră şi am dat mănăstirii noastre dela Pobrata, unde este hramul Sfântului Arhiereu şi făcător de minuni Nicolai, unde este egumen Evstatie şi am dat acestei mai sus scrise mănăstiri patru sălaşe de ţigani, întâiul, anume Micula şi cu tot sălaşul lui şi Căliman cu tot sălaşul lui şi Bizilă cu tot sălaşul lui şi Slav cu tot sălaşul lui. Aceste patru sălaşe să fie mănăstirii noastre uric şi cu toată averea lor şi cu toate sălaşele lor, în vecii vecilor, nestricat niciodată.

Iar la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului, Petru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Bratul, credinţa panului Sima vornic, credinţa panului Toader ceaşnic, credinţa panului Ivan Mânzul, credinţa panului Nicoman, credinţa panului Iurie Cupcici, credinţa panului Steţcu, credinţa panului David stolnic, credinţa panului Costea Hrişcan şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici.

Iar pentru întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Ilie logofătul, să scrie şi să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

In Roman, în anul 6952 Aprilie 26.

---

1 Sic.

BCU Cluj - Central University Library Cluj

Pergament, cu pecetea cea mică atârnată, la Arhiv. Stat. Bucureşti. A fost publicat în rezumat în Hasd. Arh. Ist. 1^1 p. 123-124.

Dania celor patru sălaşe de ţigani către Mănăstirea Pobrata am întâlnit-o şi în 6949 (1441) Aprilie 23, făcută de Ilie Voevod[1] şi în 6951 (1443) Mai 1, făcută de Ştefan Voevod[2].

Este foarte interesantă dania aceasta făcută numai de Petru Voevod, din Roman. Uricul ne vorbeşte, în chip foarte laconic, de lupta pentru domnie, desigur, între cei doi fraţi Ştefan şi Petru. Documentul din 1444 Aprilie 8 este dat din Suceava de Ştefan Voevod. Se vede că în această luptă, Petru, atrăgându-şi de partea sa o parte din boeri, care în mare parte nu-s cei obicinuiţi, se retrăsese spre Roman, începând cu daniile spre a-şi atrage ţara. Singurul loc, care ne mai vorbeşte despre aceste lupte este scrisoarea lui Ştefan Voevod, cu data de lună şi de zi, Mai 28, fără an, dar sigur din 1444, trimisă din Vasluiu către Braşoveni, în care pomeneşte despre luptele cu fratele său, Petru, şi despre împăcarea lor[3]. Lupta nu ţine mult. Ea încetase la Mai 28 şi în adevăr documentul din 6952 (1444) Iunie 18 este dat de Ştefan Voevod, având alături pe Petru Voevod[4], dar în cel din August 1 acesta lipseşte[5].

BCU Cluj / Central University Library Cluj

55.

1444 Iunie 18.

Stefan Voevod întăreşte popei Toader din Bârlad moara fratelui său, popa Draghie, de pe Smila, şi pe Lahova, unde a fost mănăstirea lui popa Draghie.

⟨Stefan Voevod, cu mila lui Dumnezeu, Domn Ţării Moldovii⟩ facem ştire tuturor cui se cade a şti, pentru acest adevărat popa Toader din Bârlad, care slujind nouă cu dreptate şi cu credinţă şi cu dreaptă şi curată rugă către Dumnezeu pentru noi. Pentru

---

1 Vezi mai sus 2 p. 80-82.
2 Ibid. 2 p. 126-128.
3 Hurm. Doc. 15 p. 32: „Noveritis me esse wayvodam in isto regno, videlicet in Moldwa, licet retroactis temporibus, non multum elapsis, in guerra seu discordia quam gerebamus cum Petro fratre nostro wayvoda, sinistra manu mihi invadente, non modicum persequebamur vosmet ipsos. Nunc, dei per graciam, sumus in regno nostro pacifice“. Despre aceasta şi A. D. Xenopol, Ist. Rom. ed. 3, vol. 3 p. 138.
4 Ghib. Sur. 2 p. 210-212.
5 Wick. Horodnik p. 203-204.

care noi văzând a lui dreaptă şi credincioasă slujbă cătră noi, l-am miluit pre el cu osebită mila noastră şi i-am dat şi i-am întărit lui, întru al nostru pământ, moara fratelui său, a popii lui Draghie, ce iaste pe Smila, unde au fost hăleşteul Bistricenilor, valea până unde cade Smila în Bârlad, şi am poruncit lui să-şi facă şi sat, iar altul nime să n'aibă a se amesteca pe acel de mai sus zis pârău, cât iaste lui mai sus scris. Şi pe Lahova, unde au fost mănăstire a fratelui său, a popei lui Draghie, încă am mai dat acelui de mai sus zis, popa Toader din Bârlad. . . . .[1]. Deci toate acele de mai sus scrise să-i fie lui uric şi cu tot venitul, lui şi feciorilor lui şi fraţilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi a tot neamul lui, ce să va alege mai aproape, neruşeit niciodată, în veci.

Iar hotarul acei pustii să fie cât va fi de agiuns unui sat.

Spre aceasta este credinţa Domniei mele, de mai sus scris, Stefan Voevod, şi credinţa fratelui Domniei mele, Petru Voevod, şi credinţa tuturor boerilor noştri ai Moldovei a mari şi a mici.

Iar după a noastră viaţă, cine va fi Domn ţării aceştie din fiii şi neamul nostru, sau pe cine Dumnezeu va alege, să nu strice a noastră danie şi întăritură, ci mai ales să de şi să întăriască, de vreme ce şi noi am dat şi am întărit, pentru a lui dreaptă şi credincioasă slujbă.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Şi pentru mai mare tărie a celor de mai sus scrise, am poroncit credincios boerului nostru, d(umne)lui Mihaiu logofăt, să scrie şi a noastră pecete cătră această adevărată carte a noastră să o lege.

6952 Iunie 18".

„S'au tălmăcit de Gheorghe Evloghie dascal, leat 1780 Martie 23".

Traducerea e adeverită la 1826 Iulie 27.

Suretul acestui uric, fost al lui Gh. Ionescu, şeful Arhivelor Statului din Iaşi, a fost publicat în Ghib. Sur. 2 p. 210-212. O traducere din 1780 şi 1826 se afla la Acad. Rom., Creşterea colecţiilor Acad. Rom. 1908 p. 55. Suretul acesta fiind cumpărat dela anticvarul Şaraga din Iaşi, cred că e acelaş cu cel publicat în Ghib. Un regest al uricului din 1444 e cuprins într'un document din 1818 Dechemvrie 20, la Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 1765, op. 2014,

1 In suret: „două rânduri din ispisocul cel sârbesc fiind rase cu cuţitul şi şterse cu condeiul, n'am putut cunoaşte nimica şi pentru aceasta am lăsat loc".

dos. 79, fila 518 r. : „Ispisocul Domnului Ştefan Vvod., din anii 6952 Iunii 18, că preutul Toadir din Bârlad slujând Domnii sali cu credinţi l-au miluit pre el şi i-au întărit cu o moară a frăţânisău a popii lui Draghii pe Simila, undi au fost heleşteul Bistricenilor, în gios pâră undi dă Simila în Bârlad, dându-i voi ca si-ş facă şi sat acolo, cum mai pre larg, pentru aciasta arată ispisocul". Un suret al uricului cu data 6952 Iunie 18 s'a publicat şi în revista Miron Costin, din Bârlad, 1 (1913) p. 19. Acest suret are data din 7257 (1749) August 8. Suretul publicat în Ghib. a fost reprodus şi în Iacov Antonovici, Documente Bârlădene, 4, p. 2-4.

Stăpânirea lui popa Draghie şi apoi a lui popa Toader din Bârlad, fratele său, era parte pe Simila, în sus de Bârlad[1]. Heleşteul Bistricenilor este în legătură cu dania din 6930 (1422) August 20, făcută de Alexandru cel Bun Mănăstirii Bistriţa asupra vămii din Bârlad[2].—Lahova este un pârău, nume care se continuă până azi în valea Lauii[3] sau Laovei[4], între satul Ghermăneşti şi Banca, din judeţul Tutova. Numele e pomenit şi în hotarnica Bârladului din circa Ianuarie 1495: лахокою бѹкоѵвин(о)ю (prin codrul Lahovei)[5]. Aici era şi seliştea Lăhoveni, pomenită într'un uric din 6996 (1488), prin care Dasco, fiul lui Gostilă, vinde lui Toader Gherman (сели)щє на имѣ лѫховѣнїи[6]. Aceasta e azi parte din moşia Fedeşti, din comuna Banca, judeţul Tutova[7] şi lângă Ghermăneşti, în aceiaşi comună, care-şi trage numele din Toader Gherman din 1488[8]. Satul Laova e pomenit des într'o hotarnică a moşiei Banca, din 1823 Septemvrie 11[9]. Lahova este un termen străvechiu, care-şi are rădăcina Lah, în лѣхъ, polon, pentru care cp. uricul din 7003 (1495) Ianuarie 22[10]. Mănăstirea străveche a lui popa Draghie este identificată cu acea dela Recea, din fundul satului Banca, pentru care se păstrează până azi numirea topică de mănăstire[11].

1 Harta stat. major, planşa Bârlad.
2 Vezi mai sus 1 p. 150, rândul 2-3, p. 151.
3 Harta stat. major, planşa Bârlad.
4 Harta stat. major, planşa Bârlad, 1 : 100.000.
5 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 63, 65.
6 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 247-248, Ghib. Sur. 7 p. 231-232.
7 Ibid. p. 248, Dicţ. statistic al României 2 p. 962.
8 Ibid. Harta stat. major, planşa Bârlad, 1 : 100.000.
9 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 500.
10 Ibid. p. 57 : Iurie şi Măruşca сынове лѣхоѵла, оѵнѹкове петр(ашк)о и марѣ оѵси оѵноѵкове негрилово бившаго чашник(а), ceia ce înseamnă că era un nume obicinuit. Cp. ibid. p. 65.
11 Iacov Antonovici, Documente Bârlădene 4 p. 4.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Neamul lui popa Toader din Bârlad nu-l cunosc[1]. Fratele său, popa Draghie, e mai cunoscut. El a trăit în vremea lui Alexandru cel Bun, dela care a avut o parte din satul Pomârla, dela Dorohoiu, cum se vede dintr'un uric dela Petru Rareş din 7054 (1546) Martie 30, în care găsim pe strănepoţii săi[2].

Documentul este important, căci ne vorbeşte de aşezările străvechi pe de apa Similei, numită azi Simila. Este singurul loc, înainte de Ştefan cel Mare, unde e pomenit acest pârău. In uricele lui Ştefan cel Mare e pomenit, în 6976 (1468) Septemvrie 24[3], în 6999 (1491) Ianuarie 16[4] şi în 1495[5].

56.

Suceava. 1444 August 1.

Stefan Voevod dă Mănăstirii Horodnic şi satului său Balasineşti o sumă de scutiri.

† ма(с)тию бж҇їею мы стефанъ воевода господа(р) земли молдавской знаменито чиним҇ и сѣмъ листомъ нашимь въсѣмъ, кто нанъ ѹзрить или его оуслышитъ чтѹчи, ѡже произволи господство ми нашимъ благимъ произволенїемъ и чисты(м) и свѣтлымь срѫдцемъ и сь вьсеꙗ нашеꙗ доброѫ воѫ[6] волеꙗ и ѡ(т) бога помощїꙗ и дали есми се(с) листъ нашъ нашемѹ монастирю ѡ(т) хородника, на то, ѡже тое село що прислѹхаетъ к томѹ монастирю, на имѣ балансиновци, да не да(ст) тое село ни да(н), нї ланша, ни подводѹ, ни десѣтинѹ, ни ѡслѹ(х), ни посадѹ, ни на мли(н) да не робѣтъ, ни на горо(д), ни вино да не возѣтъ, ни на конско и нї-

---

1 Nu poate fi totuna acest popă Toader din Bârlad cu Petru Tudor, din vremea lui Alexandru cel Bun, ai cărui nepoţi îi găsim în uricul Bârladului din 1495, Ghib. Sur. 1 p. 368, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 64. Un popă Toader din Iaşi, попоу тоадероу ѡт ꙗсѡх întâlnim în uricul din 7005 (1497) Ianuarie 20, I. Bogdan, cit. p. 96.

2 Acad. Rom. Peceţi 227: сима и братїꙗ и(х) драгоше и тоаде(р) синве ба(с)ка михаилаща и племенники и(х) дѹмша чашникъ и кодрѣнѹ(л) и сестри и(х) настасїа и сафта дѣти федорини . . . изприбилїе що има(л) прѣдѣ(д) по(п) драгїю ѡ(т) прѣдѣда г(сд)ка ми алеѯандра воево(дї) петаа ча(ст) села ѡ(т) помрѫла сере(д)нѣа ча(ст). După un suret şi în Ghib. Sur. 1 p. 366-367.

3 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 130: на верх смилѣ.

4 Ibid. p. 447: на смилои. Şi altul ibid. p. 455.

5 Ibid. 2 p. 63: черес смила.

6 Sic.

колн да нє ходѣтъ, ни на жол(д) и ни инȣю[1] никоторȣю нашȣ слȣжбȣ и данїє нє имаютъ, николи на вѣки. прото(ж) ни єдинъ болѣринъ, ни дворникъ, ни ѡслȣхарь, ни жолдȣнарь, ни посадникъ[2], ни глобникь, ни илишарь, а нї инъ никто ѡ(т) наши(х) ȣрѣдниковъ, да нє їмаєтъ ни постати до того села. паки имє(т) кто бантовати ты(х) люди или ȣзѣти ѡ(т) ни(х) бȣ(д) що, бєз и(х) воли, томȣ шїа плати(т). а такожъ що бȣдє(т) прихо(д) бȣ(д) какїи ѡ(т) того села, а ѡни нє хаи[3] бєрȣ(т) ис того монастиръ. и також ты(х) людеи и никто да нє смѣєтъ сȣдити николи, алє да и(х) сȣдѣть ȣрѣдники ѡ(т) того монастирѣ, а иного сȣдцȣ да нє имаютъ николи на вѣки. и тако(ж) сє(с) листъ[4] нашъ да є(ст) имъ нєпорȣшє(н) до и(х) живота. а на то є(ст) вѣра господства ми и вѣра въсѣхъ болѣрь наши(х) и вєлики(х) и малы(х). а кто бы хотѧль сїє нашє данїє и запи(с) порȣшити или прѣстъпити и хотѣлъ бы и(х) бантовати, бȣ(д) ȣ чємь, то(т) да є(ст) проклє(т) ѡ(т) господа бога и ѡ(т) прѣчистїа єго матєри и ѡ(т) д҃ єв(ан)г(єлист)ъ и ѡ(т) вї апостоль връховни(х) и ѡ(т) въсѣ(х) свѧтихъ. а на болшȣю крѣпостъ и печатъ нашȣ єсми привѣсили к сємȣ листȣ нашємȣ.

пи(с) оу со(ч)вѣ в лѣто ѕ҃цнв мсца авгȣс(т) а днъ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ştefan Voevod, Domnul Ţării Moldovii, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a binevoit Domnia mea cu a noastră bună voire şi cu curată şi luminată inimă şi cu toată a noastră bună voie şi cu ajutor dela Dumnezeu şi am dat această carte a noastră mănăstirii dela Horodnic, întru aceia, că acest sat ce ascultă de acestă mănăstire, anume Balasinouţii, să nu dea acest sat nici dare, nici iliş, nici podvoadă, nici deseatină, nici osluh, nici posadă, nici la moară să nu robiască, nici la cetate, nici vin să nu care, nici la oaste nici odată să nu meargă, nici cu jold (leafă), şi nici vreo altă oarecare slujbă a noastră şi danie să nu aibă, nici odată în veci.

Pentru aceasta nici un boer, nici vornic, nici osluhar, nici joldunar, nici posadnic, nici globnic, nici ilişar şi nici altcineva din dregătorii noştri, să nu aibă nici a se opri la acest sat.

Iar dacă cineva va bântui pe aceşti oameni sau va lua dela

---

1 La Wick.: назю.
2 La Wick. greşit госданикъ.
3 Sic.
4 La Wick.: лицъ.

dânşii orice, fără voia lor, acestuia îi va plăti gâtul. Şi asemenea, ce venit va fi, orice, din acest sat, iar ei să nu-l adune din această mănăstire. Şi asemenea pe aceşti oameni nimeni să nu îndrăznească să-i judece, niciodată, ci să-i judece dregătorii din această mănăstire şi pe alt judecător să nu aibă niciodată, în veci.

Şi asemenea această carte a noastră să le fie nestricată, cât viaţa lor.

Şi la aceasta este credinţa Domniei mele şi credinţa tuturor boerilor noştri şi mari şi mici.

Iar cine ar vrea să strice această danie a noastră şi zapis sau să-l calce şi ar vroi să-i bântuească întru ceva, acesta să fie blăstămat de Domnul Dumnezeu şi de Precurata lui Maică şi de cei 4 evanghelişti şi de cei 12 apostoli fruntaşi şi de toţi sfinţii.

Iăr pentru mai mare tărie şi pecetea noastră am atârnat-o către această carte a noastră.

Scris în Suceava, în anul 6952, luna August 1 zile.

Dau documentul de mai sus după o copie a lui Wickenhauser, ce se păstrează la Comitetul Ţării, din Cernăuţi, pachetul 36, caetul Horodnic. L-am îndreptat pe ici, colea, căci probabil că copia are unele abateri. A fost publicat, în traducere germană, în Wick. Horodnik p. 203—204, cu observaţia „H. S. Perg. Ksl.“, adecă că uricul e scris pe pergament, în limba slavonă bisericească şi are pecetea atârnată. Asta înseamnă că la 1881 Wick. a văzut originalul, care azi nu ştiu unde se află. O copie slavonă de pe cea a lui Wick, se află la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. E rezumat în Catastihul cu scrisorile Mănăstirii Putna al lui Vartolomeiu Măzăreanu, în Dan, Mănăstirea şi Com. Putna p. 172, ceia ce înseamnă că la 1764 uricul era în această mănăstire. E pomenit într'un document din 1781 Mai 29, în Dan, Mănăstirea Suceviţa p. 137. E menţionat şi în I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 201 şi unele părţi din el discutate de acelaş, în Documentul Răzenilor din 1484, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 30 (1908) secţ. ist. p. 409. In còpii ale lui Wick. se află şi alte urice ale Horodnicului, ca cel din 6947 (1439) Iulie 15[1] şi cel din 6983 (1475) Aprilie 17[2]. Traducerea lui Wick. în general e bună. Astfel: Horodnik, Balasinowez. Fac rezervă în ce priveşte terminologia diferitelor dări şi a dregătorilor ce le strângeau, al căror înţeles este în mare parte obscur, azi.

1 Vezi mai sus 2 p. 46-49.
2 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 199-202.

Despre Mănăstirea Horodnic sau Gorodnic şi satul Balasinouţi a fost vorba la uricul din 1439 Iulie 15.

дань e dare, dajdie, dar de ce natură, căci ea era diferită? Cp. pentru aceasta uricul mănăstirii din 6961 (1453) Iulie 8[1], apoi cel din 6966 (1458) Aprilie 12, dat satelor Leucuşanii şi Dragomireştii a Mitropoliei de la Roman[2], apoi cel din 6978 (1470) Fevruarie 8[3], cel din 6998 (1490) Martie 15[4], cel din 7010 (1502) Noemvrie 17[5].—Tot aşa de nelămurit e ilişul, pomenit uneori în uricele cele mai vechi, ca în 6961 (1453) Iulie 8, şi 6966 (1458) Aprilie 12, despre care a fost vorba mai sus, în 6974 (1466) Martie 13[6] şi 6983 (1475) Aprilie 17[7]. El a fost pus în legătură cu ung. élés, proviant de L. Şăineanu şi H. Tiktin şi cu tătarul ülüš, parte, de H. Tiktin[8]. Cel ce aduna asemenea dări se numea ilişar[9].— подвода înseamnă cărătură[10]. — Deseatina sau dijma era a zecea parte din produse[11]. Ea se întâlneşte des în uricele vechi. Aşa în 6961 (1453) Iulie 8, în 6966 (1458) Aprilie 10, August 31, de care a fost vorba, apoi în 6967 (1459) Mai 20[12], în 6971 (1463) Iulie 13[13], în 6996 (1488) Aprilie 4[14]. Cel ce strângea asemenea dări se numea deseatnic[15]. — Osluha era o dare pentru nesupunere, neascultarea poruncilor domneşti. Cp. vechiul rus ослуха, neascultare. Osluhar se numea cel ce strângea asemenea dări[16].— Posada era o dare, nelămurită[17]. — Hasdeu o socoate ca o „dare pentru subsistenţa garnizoanelor de prin cetăţi“ [18]. Cel ce aduna

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Acad. Rom. LXXXV/43, I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 44.
2 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 10, 11.
3 Ibid. p. 140.
4 Ibid. p. 408, 418, şi altul ibid. p. 420.
5 Ibid. 2 p. 210. Cp. şi N. Iorga, Geschichte des rum. Volkes 1 p. 293.
6 I Bogdan, D. Şt. 1 p. 95.
7 Ibid. p. 200.
8 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 607. Cp. şi Melchisedec, Cronica Romanului 1 p. 121-122.
9 Cp. I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 14, într'un document din 6966 (1458) August 31. Cp. şi N. Iorga, Geschichte des rum. Volkes 1 p. 293.
10 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 592, 601, Melchisedec, Cronica Romanului p. 121, N. Iorga, Geschichte cit. p. 256, 293. I. Nistor, Handel und Wandel p. 40.
11 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 597.
12 Ibid. 1 p. 30: deseatina din albine.
13 Ibid. 1 p. 75, 76: deseatină din albine, din prisăcile mănăstireşti.
14 Ibid. 1 p. 342: deseatina din varză, deseatina din peştele proaspăt.
15 Ibid. 1 p. 8, 75, 76. Cp. N. Iorga, Geschichte cit. 1 p. 245, 293, 2 p. 157, 400.
16 Ibid. 2 p. 600.
17 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 601. Acelaş în Documentul Râzenilor din 1484, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 30 (1908), secţ. ist. p. 374, 413, 414.
18 Hasd. Arh. Ist. 1[1] p. 153.

asemenea dări se numea posadnic[1]. — Despre robota la mori, cetăţi, căratul vinului şi mersul la oaste cp. uricul din 6961 (1453) Iulie 8, 6962 (1454) Audust 25[2] şi cel din 6983 (1475) Aprilie 17, de care a fost vorba. Cp. asemenea documentele munteneşti[3]. — жолдъ înseamnă leafă, polon żołd, ung. zsold[4]. Slujbaşii însărcinaţi cu joldul se numeau joldunari. Este extrem de importantă menţiunea oştilor cu plată[5].

Documentul este extrem de important pentru vechea organizare din Moldova.

57.

Suceava. 1445 Fevruarie 18.

Stefan Voevod dăruieşte şi întăreşte lui Mihail logofătul satul, pe Sireti, Ciumăleşti, şi satele dela Mileatin, în jos de Şipote, unde au fost satele lui Ştefan Zugraful, unde este Hodor Burcic, unde a fost Bearchiş, unde a fost Eremia, unde a fost moara lui Ştefan Zugraful şi selişte a lui Iuga Păturnichearìul şi cu Stejerei.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

† мл(с)тїю бжїю мы стефанъ воево(д) г(с)даръ землн мо(л)давско(і) знаменито чини(м) иссѣмъ нашн(м) листо(м) въсѣмъ кто на(н) оузри(т) иаї его оуслышн(т) чтѵчи[6], ѡже то(т) истиныи(н) и препо(ч)теныи(н) болѣри(н) на(ш) вѣрныи(н) па(н) михаи(л) логоде(т) слѵжи(л) на(м) право и вѣрно. тѣмъ мы видѣвше его правою и вѣрною слѵжбою до на(с) жаловали есми его ѡсобною нашею мл(с)тїю и дали есми ем(ѵ), оу нашеи землн оу мо(л)давскои, едно село на серетѣ на имѧ чѵмълещи, ѡба кѹты и съ млино(м) и съ перевозомъ и съ въсѣми своими старыми хотарми да оучинн(т) собѧ дворъ оу то(м) селѣ и млины на серетѣ. и еще есми емѵ дали и потвърждаемъ ем(ѵ) села на милѣтинѣ ниже ѡ(т) ши-

1 Cp. uricul din 6961 (1453) Iulie 8, despre care a fost vorba. I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 202.

2 Orest Popescu, Câteva doc. mold. p. 8-9, Wick. Moldowiza p. 65, Ulianiţchi, Materialî p. 82.

3 I. Bogdan, Documentul Râzenilor cit. p. 409-412, N. Iorga, Geschichte cit. 1 p. 293.

4 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 597. N. Iorga, Geschichte cit. 1 p. 293, 2 p. 521: „allgemeine Verpflichtung dem Fürsten Pferde zu geben".

5 Cp. şi uricele din 6956 (1448) Aprilie 5, Hasd. Arh. Ist. 1[1] p. 153, I. Bogdan, Documentul Râzenilor cit. p. 407-408, etc.

6 ч aici şi în alte locuri e făcut ca ѵ.

поте ѡ(т) тополи долу где была села щефана зуграфа, где є(ст) ходо(р) бурчи(к) и пониже бурчика, где бы(л) бѣрки(ш), и выше проти(в) маннови, где бы(л) еремеи, и где бы(л) мал(н)[1] щефана зуграфа, да постави(т) собѣ мли(н), и селище юги пътурникѣра и съ стежерен и ста(в) на сухои жежиорѣ и варе колко оузможетъ собѣ ѡсади(т)(і) оу то(м) хотари ѡт тополна долȣ а ѡ(н) да ѡсади(т). тое оусе вышеписанное да буде(т) ем(у) оури(к) и съ въсѣмх доходо(м) ем(у) и дѣте(м) его и братиа(м) его и оунучато(м) его и праоунучато(м) его и пращурѣто(м) его и въсем(у) род(у) его непорушено николиже на вѣки. а хота(р) том(у) вышеписанном(у) селу чумълеще(м) да є(ст) съ въсѣми старыми хотарм(і) куда извѣка оуживали и колко оузможетъ оуживати досы(т) съ оусими своими прїку(т)ки. и тѣмъ село(м) ѡ(т) милѣтина тако(ж) да є(ст) съ въсѣми старыми хотари ѡ(т) тополна долу, варе колко оузмогу(т) оуживати тота села досы(т). а на то є(ст) вѣра нашего г(сд)ка вышеписанного стефана воеводы и вѣра възлюбленнаго ми брата петра воеводы и вѣра болѣръ наши(х), вѣра пана нѣгоѧ логодета, вѣра пана петра худича и дѣтеи его, вѣра пана думы браевича дворника и дѣтеи его, вѣра пана негрила и дѣте(і) его, вѣра пана юргича, вѣра пана симы логодета, вѣра пана ѡанчи логодета, вѣра пана станчула понича и дѣтеи его, вѣра пана брат(у)ла, вѣра пана дениша спадарѣ, вѣра пана думы дулчесчула и брата его пана мирчи и дѣте(і) и(х), вѣра пана симы бывшаго дворника, вѣра пана кости вистиарника, вѣра пана тадора столника, вѣра пана порки чашника и вѣра въсѣхъ болѣръ наши(х) молдавски(х) и велики(х) и малы(х). а по наше(м) животѣ кто буде(т) г(с)даръ оу наше(і) земли ѡ(т) дѣтеи наши(х) наї ѡ(т) брате(і) наши(х) наї ѡ(т) нашего племене, бу(д) кто кого бъ изберe(т) быти, то(т) щобы имъ непоруши(л) нашего даанна и записи, але щобы имъ оутвърди(л) и оукрѣпи(л), зану(ж) даали есми ем(у) за его праву и за вѣрную служби. а на болшее потвръждение том(у) въсем(у) вышеписанном(у), велѣли есми слуѕѣ нашем(у), тадору диаку, писати и прїкѣсити наш(у) печа(т) к сем(у) нашем(у) лист(у). пи(с) оу сочавѣ в лѣ(т) ѕцнг фе(в) иї днъ.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ştefan Voevod, Domnul Ţării Moldovii, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că acest adevărat şi preacinstit boer al nostru, credinciosul pan, Mihail Io-

---

1 мли(н) de 2 ori.

gofătul, a slujit nouă drept şi credincios. De aceia, noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat în Ţara noastră, în Moldova, un sat, la Siret, anume Ciumăleşti, amândouă cuturile şi cu moara şi cu podul umblător şi cu toate vechile sale hotare, să-şi facă curte în acest sat şi mori la Sireti. Şi încă i-am mai dat şi-i întărim satele la Mileatin, în jos de Şipote, dela Plop în jos, unde au fost satele lui Ştefan Zugraful, unde este Hodor Burcic şi mai în jos de Burcic, unde a fost Bearchiş şi în sus împotriva morii, unde a fost Eremia şi unde a fost moara lui Ştefan Zugraful, să-şi aşeze moară, şi seliştea lui Iuga Păturnichearius şi cu Stejereii şi cu heleşteul la Jijioara uscată şi oricât va putea să-şi aşeze în acest hotar dela Plop în jos, să-şi aşeze. Toate aceste mai sus scrise să-i fie uric şi cu tot venitul, lui şi copiilor lui şi fraţilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestui mai sus scris sat, Ciumăleşti, să-i fie cu toate vechile sale hotare, pe unde din veac au umblat şi cât vor putea să trăiască în destul cu toate cotunele sale. Iar hotarul acestor sate dela Mileatin, asemenea să fie cu toate hotarele vechi dela Plop în jos, oricât vor putea trăi aceste sate, îndestul.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului, Ştefan Voevod, şi credinţa iubitului meu frate, Petru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Neagoie logofăt, credinţa panului Petru Hudici şi a copiilor săi, credinţa panului Duma Braevici vornic şi a copiilor săi, credinţa panului Negrilă şi a copiilor săi, credinţa panului Iurghici, credinţa panului Sima logofătul, credinţa panului Oancea logofătul, credinţa panului Stanciul Ponici şi a copiilor săi, credinţa panului Bratul, credinţa panului Dieniş spatarul, credinţa panului Duma Dulcescul şi a fratelui său, pan Mircea, şi a copiilor lor, credinţa panului Sima fost vornic, credinţa panului Costea visternic, credinţa panului Tador stolnic, credinţa panului Porc ceaşnic şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni şi mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn, în Ţara noastră, din copiii noştri sau din fraţii noştri sau din neamul nostru, ori pe cine Dumnezeu va alege să fie, acesta să nu le strice dania noastră şi zapisul, ci să le întărească şi împuternicească, pentru că i-am dat pentru a lui dreaptă şi credincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise,

am poruncit slugii noastre, lui Tador diac, să scrie şi să lege peceteă noastră cătră această carte a noastră.

S'a scris în Suceava, în anul 6953 Fevruarie 18 zile.

Pergamentul, cu pecetea cea mare atârnată, se află în Arhiva ministerului de externe din Moscova. La Acad. Rom. se află o fotografie, în colecţia de fotografii, dăruită de I. Bogdan. La Acad. Rom. se află şi o copie în ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat în Ulianiţchi, Materialî p. 65-66, cu multe abateri ortografice, dar cu numirile proprii exacte. O traducere cu greşeli mari în Uricarul 11 p. 57-59. Aici de ex.: „Ciumăleştii Obacuţii şi cu mori şi cu vaduri", „silişte la miazăzi de Păturnicheni şi cu opust şi stavile pentru secetă mare vara", „la acel hotar de Topol" etc. In copia din ms 126 e greşit шипоқє în loc de шипотє. E menţionat în I. Bogdan, Cnejii români, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 26 (1903), secţ. ist. p. 30.

Unele din satele lui Mihail logofătul le-am mai întâlnit şi până aici. Satul Ciumăleşti, de pe Sireti, era în apropiere de Paşcani, unde se aflau şi alte sate ale lui Mihail logofătul[1]. Aici în apropiere de Hărmăneşti, din judeţul Fălticeni (fost Suceava) se află Ciumalu, care cred că e o amintire a vechiului sat Ciumăleşti[2]. Nu poate să fie satul din 1445 acelaş cu Ciumuleştii, din acelaş judeţ, dar aşezat pe Moldova şi departe pe Siret[3]. In 6961 (1453) Iunie 20, Mihail logofătul dă satul Ciumaleşti de pe Sireti, în schimbul satului Vânătorii de pe Bistriţa[4]. Este unul din satele străvechi, care era poate şi în veacul al XIV-lea. Numele îi vine dela un Ciumulea, Ciumalea, pentru care cp. Ciumuleasa din Cobâle, dintr'un document din 6948 (1440) Noemvrie 12[5]. Satul avea două cuturi. Aici era şi moară şi pod umblător.—Satele dela Mileatin le-am întâlnit încă din 6933 (1425) Ianuarie 30, în proprietatea lui Ştefan Zugraful[6]. Ca ceva nou, în 1445, sânt arătate în jos de Şipotę. Acesta este în comuna cu acelaş nume, judeţul Iaşi, aşezat pe Miletin[7]. A fost moşia şi aici au fost şi curţile vestitului

1 Cp. între altele I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 307, 310.
2 Frunzescu, Dicţionar topografic p. 120.
3 Dicţ. statistic al României 2 p. 846, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 120, Harta stat. major, planşa Drăgăneşti.
4 Ulianiţchi, Materiali p. 81-82, Uricarul 11 p. 76.
5 Vezi mai sus 2 p. 73, rândul 9, 21. Aici p. 74 şi Ciumalevici.
6 Vezi mai sus 1 p. 168-172.
7 Dicţ. statistic al României 1 p. 486, Dicţ. geogr. al jud. Iaşi p. 221-222. Harta stat. major, planşa Andrieşeni.

boer Luca Arbore, pârcălabul Sucevei, dela care a rămas biserica de azi a satului, zidită în 1507[1]. Este cum se vede un sat străvechiu, poate din veacul al XIV-lea. Numele îi vine de la şipot[2].— Satul lui Hodor Burcic în 1425 Ianuarie 30 nu e pomenit, dar e pomenit în uricul din 6951 (1443) Mai 30[3].—Satul unde a fost Bearchiş în 1443 Mai 30 e arătat în sus de satul lui Hodor Burcic[4], pe când în 1445 e arătat în jos de acesta. In 1425 Ianuarie 30 e numit Berchişeşti[5]. — Satul unde a fost Eremia e numit tot aşa în 1443 Mai 30[6], iar în 1425 Ianuarie 30 e numit Eremieşti[7].— Moara lui Ştefan Zugraful a fost pe Mileatin, la satul Zugrafii şi e pomenită şi în 1443 Mai 30[8].—Seliştea lui Iuga Păturnichearul era în aceleaşi părţi.— Aici erau şi Stejăreii.—Heleşteul dela Jejioara seacă trebuie să fi fost pe acolo pe unde pe cursul acestui pârău sânt iazurile, ce se ţin unul de altul, dela Bulbucani, Gropniţa şi Mălăeşti[9].

Despre Mihail logofătul a fost vorba în alt loc[10].

58.

1445 Fevruarie 18.

Stefan Voevod întăreşte Mănăstirii Homorului un sat sub Dumbrava, apoi Vornicenii, Antileştii şi Parteştii, date mănăstirii de Lazor şi fratelui său, Stanciul.

„Uric scris pe sârbie dela Ştefan Voevod, în care scrie că face ştire tuturor celor ce vor vedea sau cetindu-l îl vor auzi, precum au venit înainte Mării sale adevaraţii şi credincioşii boiari ai Mării sale, boiariul Lazor şi cu fratele lui, Stanciul, şi de a lor bună voe au dat mănăstirii Mării sale, Homorului, cu hramul Sfintei Adormiri a Maicii Domnului, trei sate, un sat supt Dumbrava, ca şi altele, anume Vorniceanii şi alt sat Antileştii şi al treile sat Parteştii.

6953 Fevr. 18".

---

1 G. Balş, Bisericile lui Ştefan cel Mare p. 182.
2 Sate cu acest nume avem în jud. Covurluiu, Bacău, Dorohoiu, Dicţ. statistic al României, 1 p. 246, 60, 68, 358 şi multe în Muntenia ibid. 2 p. 1187.
3 Vezi mai sus 2 p. 144, rândul 16, p. 147.
4 Ibid 2 p. 144, rândul 16, p. 147.
5 Ibid. 1 p. 168, rândul 11-12, p. 171-172.
6 Ibid. 2 p. 144, rândul 15, p 147.
7 Ibid. 1 p. 168, rândul 12, p. 171-172.
8 Ibid. 1 p. 171, 2 p. 144, rândul 15.
9 Harta stat. major, planşa Belceşti.
10 Vezi mai sus 1 p. 501-506.

Documentul rezumat, aşa cum îl dau mai sus, se află la Acad. Rom. ms 111, fila 40 r. A fost publicat şi în Ghib. Sur. 18 p. 54-55. După o condică de documente din Arhiva dela Stânca Roznovanu, Iaşi, a fost publicat într'un rezumat mai mic în Ghib. Sur. 24 p. 162.

Satele date Mănăstirii Homorului sânt parte cunoscute din alte documente. Dumbrava este Dumbrava înaltă, de care a fost vorba în uricul din 6936 (1428) Dechemvrie 28[1] şi în cel din 6937 (1429) Iunie 3[2] şi în alte documente dela Ştefan cel Mare[3].— Vorniceanii este satul care în uricul din 1428 Dechemvrie 28, de care a fost vorba, e numit „unde a fost vătăman Minco", cum ne arată uricul din 6983 (1475) Aprilie 25[4]. Ca şi în 1428 e numit şi în 1429 Iunie 3[5]. Satul se numeşte Vorniceani dela Oană vornicul, tatăl lui Lazor şi Stanciul şi în a cărui proprietate fusese el. Satul Vorniceni este şi azi. — Antileştii sânt azi în trupul satului Ciumuleşti, din judeţul Fălticeni (fost Suceava)[6]. El e pomenit şi într'un document din 6982 (1474) Aprilie 5, când satul se întăreşte lui Ion Bulbosea şi fratelui său, Mihul din Fărăoani[7]. Satul este străvechiu. Era poate şi în veacul al XIV-lea. — Satul Parteştii este în stăpânirea acestui neam şi în 6923 (1415) Aprilie 13, când e însemnat prin: „un sat la obârşia Solonţului, unde a fost Tatomir şi Pârtea[8]". El se numeşte azi Pârteştii. Era probabil şi în veacul al XIV-lea. — Mănăstirea Homor apare încă din 6923 (1415) Aprilie 13[9].

Despre Lazăr şi Stanciul, fiii lui Oană vornicul, a fost vorba în alt loc[10].

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Vezi mai sus 1 p. 233, rândul 17, p. 235-236.
2 Ibid. 1 p. 269, rândul 25, p. 275.
3 Ibid. 1 p. 236.
4 Ibid. 1 p. 233, rândul 17, p. 236.
5 Ibid. 1 p. 269, rândul 25.
6 Marele dicţ. geogr. al Rom. 1 p. 90.
7 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 247.
8 Vezi mai sus 1 p. 116, rândul 11, p. 119.
9 Ibid. p. 116, rândul 11, p. 118.
10 Ibid. 1 p. 236-238.

59.

1445 Fevruarie 20.

Stefan Voevod dă Mănăstirei Moldoviţa jumătatea iezerului Covur şi jumătate din iezerul dela Covur, care dă în Ilp.

Ştefan Voevodul Moldovei face cunoscut cum a dat şi dă sfintei mănăstiri Moldoviţa jumătatea iezerului de la Covur şi jumătatea acelui iezer dela Covur, care dă în Ilp, cu toate veniturile şi vama din toate părţile Covurului.

Cine ar prinde peşte aici, trebuie călugării să ia jumătate din venit şi vamă pe uscat.

Cine însă ar cuteza să ia măcar un groş din acel venit al călugărilor, fără voia lor, unul ca acela să fie blăstămat.

6953/1445 Fevruarie 20.

Documentul, cum îl dau mai sus, se află publicat în traducere germană, la Wick. Moldowiza p. 61, cu observaţia „Sr.“, adecă: sârbeşte. Cred că a avut în faţă o copie slavă de pe original, căci de-ar fi avut chiar originalul ar fi pus: Perg. Ksl. Partea principală la Wick. este dată astfel: „gibt dem heil. Kloster Moldowiza die Hälfte des Sees von Kowur und die Hälfte jenes Sees bei Kowur, der in den Ilp fällt“.

Documentul este foarte important, nu numai pentru daniile Moldoviţei, dar şi prin termenii toponimici, ce cuprinde. Iezerul Covurul este lacul Covurlui, numit azi Cuhurlui sau Cugurlui, în judeţul Izmail, de dincolo de Prut, lângă Dunărea[1]. La nord de lacul Cuhurlui şi în legătură cu el este şi lacul Ialpuh, care conrespunde Ilpului, din 1445. In el dă pârăul Ialpuh[2]. Iezerul Covur şi Ialpug sânt întărite Moldoviţei şi în 6957 (1449) August 26[3]. Cum se vede numele sânt foarte vechi[4].

Documentul este important, căci ne arată stăpânirea Moldovei până la Dunărea, la 1445.

1 Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 80, Harta Basarabiei, de Nour.
2 Dicţ. geogr. cit. p. 121-122, Harta Basarabiei, de Nour.
3 Wick. Moldowiza p. 63.
4 Cp. cu Covurul, Cuhurluiul şi Cugurluiul de dincolo de Prut, Covurluiul de dincoace de Prut, pârău şi ţinut. Aceste sânt foarte vechi. Intr'un uric din 6956 (1448) Iulie 15 se vorbeşte de селище мнишко на коврълоу şi извѫръ коврълоуискїи, Acad. Rom. CXXXIV/45. Asemenea într'un alt uric din 6956 (1448) Septemvrie 3: села на коврълоу, Acad. Rom. Peceţi 103. Intr'un

60.

Suceava. 1445 Aprilie 5.

Stefan Voevod întăreşte lui Mihail logofătul seliştea Stănigeşti, aproape de Baea, cumpărată dela Coste Andronicovici, drept 50 de zloţi şi un cal. Mai dăruieşte Domnul lui Mihail logofătul, Duma postelnicul şi Tador satele la Bârzota, unde este Ciunca Stan şi unde a fost Ciunca Giurgiu şi un loc din pustie, aproape de graniţa leşească, anume seliştea Gavrilouţi.

† мл(с)тїю бжїю мы стефа(н) воево(д) г(с)дарь земли мо(л)давско(і) знаменито чини(м)[1] и свѣмъ наши(м) листо(м) въсѣ(м) кто на(н) оузри(т) илї его оуслыши(т) чтѵчи, ѡже то(т) истинны(н) па(н) косте андрониковичи(ч) прїиде пре(д) нами и пре(д) нашими боѧры своею доброю волею и прода(л) из своего правовѣрного выслѵжениа нашем(ѵ) вѣрном(ѵ) панѵ михаилѵ логоѳет(ѵ) едно селище[2] на име стънижещи, близ банѣ, где бы(л) стънига, що его па(н)[3] косте выкѵпи(л) ѡ(т) стъниговы(х) сыно(в), ѡ(т) ѡанчи и ѡ(т) или, а ѡ(н) па(к) его продава(л) пан(ѵ) михаилѵ логоѳет(ѵ) за н златы(х) и за ѡди(н) ко(н) съ въсѣми старыми хотари, що к том(ѵ) селѵ из вѣка прїслѵшало, прї стънигѣ. и свои(х) привїлїи да(л) оу рѵки панѵ михаилѵ логоѳет(ѵ) пере(д) нами, що имѣ(л) на тое селище. тѣмъ мы видѣвше и(х) добрѵю волю на то и лагодѵ, що межи собою оучинили пере(д) нами и пере(д) нашими боѧры и мы потомѵ(ж) даемъ и дали есми панѵ михаилѵ логоѳетѵ тое прѣ(д)реченное селище стъниговo съ въсѣмъ прїходо(м) и старыми хотари. и еще есми дали прѣ(д)реченном(ѵ) болѣрин(ѵ) пан(ѵ) михаилѵ логоѳет(ѵ) и бра(тѵ) его пан(ѵ) дѹмѣ постелникѵ села на бръзетѣ, на имѣ где е(ст) чѵнка ста(н) и где бы(л) чѵнка жѵржъ и мо-

---

uric din 6976 (1468) Septemvrie 24 se găseşte: ѡзера коꙋрлѹиское şi на коꙋрлѹи, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 130. In alt uric din 6999 (1491) Octomvrie 16 se arată satul къцелещїи на ковоурлѹи. Pergament în proprietatea mea, l-am publicat în Buletinul Ion Neculce, fasc. 3 (1923) p. 108-109. — Pentru Ialpug şi în legătură cu stăpânirea tătărească de aici şi năvălirile lor dincoace de Prut, cp. blăstămul: „să te duci pe Ialpug cu oala în cap“, care poate însemna lucrul robilor, luaţi în timpul năvălirilor.

1 ч e făcut ca ѵ de multe ori.

2 селище sau селищю.

3 па(н) de două ori.

настѝ(р) чѹника станє(в) и єдино мѣсто ѡ(т) пѹстини близко граници лѣ(д)цкои, на имѣ селищє гавриловци, да ѡсади(т) собѣ село. и тоє въсє вышеписанно да бѹдє(т) имъ ѹри(к) и съ въсѣ(м) доходо(м) и бра(тѹ) и(х) тадорѹ и дѣтє(м) и(х) и ѹнѹчатѡ(м) и(х) и праѹнѹчато(м) и(х) и пращѹрѣто(м) и(х) и въсє(мѹ) родѹ и(х), непорѹшено николиже на вѣки. а хотаръ гавриловцє(м) да є(ст) по ѹсимъ стары(м) хотарє(м), кѹда из вѣка ѹживали и колко ѹзмогѹ(т) ѹживати досы(т). а на то є(ст) вѣра нашєго г(сд)ка вышеписаннаго стєфана воєводы и вѣра възлюбленнаго брата г(сд)ка ми петра воєводы и вѣра болѣръ наши(х), вѣра пана нѣгоѧ, вѣра пана петра хѹдича, вѣра пана негрила, вѣра пана дѹмы браєвича дворника, вѣра пана юргича, вѣра пана симона логофєта, вѣра пана братѹла, вѣра пана балчана чашника старого, вѣра пана симы дворника, вѣра пана станчѹла понича, вѣра пана дієниша спатарѣ, вѣра пана дѹмы дѹлческѹла и братѹ єго пана мирчи, вѣра пана кости вистиарника, вѣра пана тадора васковича, вѣра пана порки чашника и вѣра въсѣхъ болѣръ наши(х) мо(л)давски(х) и велики(х) и малы(х). а по нашє(м) животѣ кто бѹдє(т) г(с)даръ ѹ нашеи земли ѡ(т) дѣтєи наши(х) илї ѡ(т) братєи наши(х) илї ѡ(т) нашего племенє, бѹ(д) кто кого бъ извєрє(т) быти, то(т) щобы имъ непорѹши(л) нашего даанна, але щобы имъ ѹтвърди(л) и ѹкрѣпи(л), занѹ(ж) дали єсми имъ за и(х) правѹю и за вѣрнѹю слѹжбѹ. а на болшеє потвържденне то(мѹ) въсем(ѹ) вышеписанном(ѹ) велѣли єсми слѹѕѣ нашєм(ѹ) тадорѹ днакѹ писати и прївѣсити нашѹ печа(т) к семѹ нашєм(ѹ) лист(ѹ). пи(с) ѹ сочавѣ в лѣ(т) ꙅ҃ѯ҃ц҃г м(с)ца а(пр) є днъ.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ştefan Voevod, Domnul Ţării Moldovii, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că acest adevărat, pan Coste Andronicovici, a venit înaintea noastră şi înaintea boerilor noştri de a sa bună voie şi a vândut, din a sa dreptcredincioasă vislujenie, credinciosului nostru pan, Mihail logofătul, o selişte, anume Stănigeşti, aproape de Baea, unde a fost Stăniga, ce a cumpărat-o pan Coste de la fiii lui Stăniga, dela Oancea şi de la Ilie. Şi el iarăşi a vândut-o panului Mihail logofătul, drept 50 zloţi şi un cal, cu toate vechile hotare, ce au ascultat din veac către acest sat, pe timpul lui Stăniga. Şi privilegiile sale, ce le-a avut pe această silişte, le-a dat în mânele panului Mihail logofătul, dinaintea noastră. De aceia, noi văzând a lor bună voie, pentru aceasta, şi înţelegerea ce au făcut-o între dânşii, dinaintea noastră

BCU Cluj / Central University Library Cluj

şi dinaintea boerilor noştri, şi noi după aceasta dăm şi am dat panului Mihail logofătul această mai înainte zisă selişte a lui Stăniga cu tot venitul şi cu vechile hotare. Şi încă am dat boerului mai înainte zis, panului Mihail logofătul şi fratelui său, lui pan Duma postelnic, satele la Bârzota, anume unde este Ciunca Stan şi unde a fost Ciunca Giurgiu şi mănăstirea lui Ciunca Stan şi un loc din pustie aproape de graniţa leşească, anume seliştea Gavriloutii, să-şi întemeieze sat. Şi aceste toate mai sus scrise să fie lor uric şi cu tot venitul şi fratelui său, Toader, şi copiilor lor şi nepoţilor lor şi strănepoţilor lor şi răstrănepoţilor lor şi întregului neam al lor, nestricat niciodată, în veci.

In hotarul Gavriloutilor să fie după tot vechiul hotar, pe unde din veac au umblat şi cât vor putea să trăiască îndestul.

Şi la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului, Ştefan Voevod, şi credinţa iubitului frate al Domniei mele, Petru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Neagoie, credinţa panului Petru Hudici, credinţa panului Negrilă, credinţa panului Duma Braevici vornic, credinţa panului Iurghici, credinţa panului Simon logofătul, credinţa panului Bratul, credinţa panului Balcean cel bătrân ceaşnic, credinţa panului Sima vornic, credinţa panului Stanciul Ponici, credinţa panului Dieniş spatar, credinţa panului Duma Dulcescul şi a frateui său, pan Mircea, credinţa panului Costea vistearnic, credinţa panului Tador Vascovici, credinţa panului Porc ceaşnic şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni şi mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn în Ţara noastră, din copiii noştri sau din fraţii noştri sau din seminţia noastră, ori pe cine Dumnezeu va alege să fie, acela să nu le strice dania noastră, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentru că le-am dat pentru a lor dreaptă şi pentru credincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit slugii noastre, lui Toader diac, să scrie şi să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

Scris în Suceava, în anul 6953 luna Aprilie în 5 zile.

Pergamentul, cu pecetea cea mare atârnată, se află în Arhiva ministerului de externe din Moscova. O fotografie la Acad. Rom. colecţia de fotografii, dăruită de I. Bogdan. A fost publicat cu multe abateri ortografice de Ulianiţchi, Materiali p. 66-67. O traducere cu greşeli se află în Uricarul 11 p. 60-62. Aici: Mihalachi

logofăt, „care acel sat din veac ascultat-a de Stăneni“, „satul cu numele Brăzetea“, etc. O copie a uricului se află la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan.

Satele din uric se pot identifica. Stănigeştii din apropiere de Baea şi lângă Rădăşeni i-am întâlnit încă din 6932 (1424) Fevruarie 16[1], apoi în 6936 (1428) Iulie 29[2]. El a fost a lui Stanigă, al lui Nan, al fiilor lui Stănigă, dela care a trecut, prin vânzare, la Coste Andronicovici.—Alte sate erau pe Bârzota. Acesta este un pârău, ce curge prin judeţul Tutova şi se varsă în Bârlad[3]. Este pomenit şi în alte documente vechi, ca 6956 (1448) Iulie 15[4]. Apoi în 6974 (1466) Dechemvrie 8[5] şi în 6976 (1468) Septemvrie 24[6]. Aici erau satele unde este Ciunca Stan şi unde a fost Ciunca Giurgiu şi Mănăstirea lui Ciunca Stan. Ele erau pe acolo pe unde nu departe de Bârzota, pe la Cerţeşti şi Cârlomăneşti, este dealul Mănăstirei[7], mănăstire de care vorbeşte şi uricul din 1466 Dechemvrie 8, arătat mai sus şi fântâna Călugărului, din 1448 Iulie 15 şi 1468 Septemvrie 24. Vre-un sat Ciunceşti, Ciungeşti nu găsesc pe Bârzota. Un sat Ciungeşti este arătat în apropiere de Horincea şi în apropiere de un sat al neamului Corod, într'un document din 6996 (1488) Ianuarie 14[8]. Dar acesta îşi poate avea numele dela Ciungu. Singurul sat Ciunceşti a fost în ţinutul Cârligăturei, azi în judeţul Iaşi, în trupul moşiei Brăeşti[9]. Din el a mai rămas numele unui deal şi pârău Ciunca şi a

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Vezi mai sus 1 p. 162, rândul 9, p. 165.
2 Ibid. 1 p. 218, rândul 11, p. 220.
3 Harta stat. major, planşa Tecuciu, 1 : 100.000, Dicţ. statistic al României 2 p. 962.
4 Acad, Rom. CXXXIV/45.
5 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 112-114: татоуа ѡт бръзотъ . . . . . . єдно мѣсто ѡт пустини на бръзотѣ, на имѣ гдє монастирѣ была.
6 Ibid. 1 p. 130: на верх бырзотѣ у кръиници калугерокѣ у городище.
7 Harta stat. major, planşa Tecuciu, cit.
8 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 320-322.
9 Formată din trupurile Sârbii, Brăeştii şi Ciunceştii. Vezi M. Costăchescu, Satul Goeşti, în Buletinul Ion Neculce, fasc. 3 (1923) p. 32, acelaş Satul Prigoreni, ibid. fasc. 5 (1925), p. 40, 46, acelaş, Satul Cristeşti, cu trupurile sale Popişcani, Coşeşti şi Bărbeşti, ibid. fasc. 8 (1930) p. 23. El este des pomenit în documentele vechi. Cp. de ex. 7142 (1633) Dechemvrie 20, Ghib. Sur. 2 p. 174-201, în 7143 (1635), Martie, N. Iorga, Stud. şi Doc 6 p. 77, în 7144 (1635) Noemvrie 28, Ghib. Isp. 2[1] p. 110, în 7143 (1635) August 29, Ghib. Isp. 2[1] p. 106, circa 1642, Ghib. Sur. 3 p. 254, în 7173 (1665) Iulie 25, Ghib. Sur. 4 p. 34, 35, în 7167 (1659) Martie 28, N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 82, 7184 (1676) Mai 12, V, A. Ureche, Miron Costin 1 p. 151, etc.

unei părţi de moşie[1]. Acesta îşi are numele dela un străvechiu Ciunca.—Satul Gavrilouţi se numeşte azi Havrileşti, în districtul Coţmani, din Bucovina[2]. Este pomenit încă între satele lui Mihail logofătul în uricele din 6954 (1446) Ianuarie 25[3], în 6961 (1453) Iunie 20[4], în 6963 (1455) Iulie 2[5], în 6981 (1473) Mai 7[6], în 7011 (1503) August 26[7]. Este un sat străvechiu, care era poate şi în veacul al XIV-lea. Numele îi vine de la un Gavril.

Despre Mihail logofătul a fost vorba în alt loc[8]. Asemenea despre Stăniga[9] şi Andronic şi fiul său, Costea Andronicovici[10].

61.

Suceava. 1445 Iulie 15.

Stefan Voevod dăruieşte boerului Oancea logofătul satul Procopeani, la Răut şi peste Prut înpotriva Podoleanilor, unde este Călugăriţa şi unde este Vanţa şi aproape de Şumuz, Bezhaci şi la Suceava, Satul mare, la Voinava jumătate din satul unde este Paşco vătăman şi trei sălaşe de ţigani.

† мл(с)тїю бжїею мы стефанъ воевo(д) г(с)п(д)ръ земли молдавскои чиии(м) знаменито и сѣмъ листо(м) нашимъ въсѣмъ, кто нанъ оузритъ или его чтоучи оуслышии(т), оже тотъ истинныи нашъ вѣрныи(і) панъ шанча логодетъ слоужилъ намъ право и вѣрно. тѫмъ мы видѣвше его правою и вѣрною слоужбѹ до на(с), жаловали есми его ѡ(со)бною[11] нашею мл(с)тїю и дали есми емоу оу нашею земли, оу молдавскои, села на имѣ прокопѫни на реутѫ и за проутомъ противъ по(д)лѫне(х), где е(ст) калоугерица и где е(ст) ванца и влизъ шоумоуза безхачи и на сочавѣ великосилци и три челѣди цыганскы(і), на имѫ косте съ челѫдею своею и микоула съ

1 Dicţ. geogr. al jud. Iaşi p. 66. Cp. poeana Ciunca, în 7142 (1633) Dechemvrie 20, Ghib. Sur. 2 p. 175, 198. Harta stat. major, planşa Podul-Iloaea.
2 Dicţ. geogr. al Bucovinei, de Grigoroviţă, 168.
3 Ulianiţchi, Materialî p. 68, Uricarul 11 p. 64.
4 Ulianiţchi, Materialî p. 81-82, Uricarul 11 p. 76.
5 Ulianiţchi, Materialî p. 84-85, Uricarul 11 p. 10, 80.
6 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 180.
7 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 225.
8 Vezi mai sus 1 p. 501-506.
9 Ibid. 1 p. 220.
10 Ibid. 2. p. 90-92.
11 Originalul are: ѡбною.

челѧ(д)ю своею и михаилъ съ челѧ(д)ю своею. а еще есми дали емоу на воинавѣ половина селѡ где е(ст) пашко ватаманх. тое въсе вышеписанное да е(ст) емꙋ ѡ(т) на(с) оурикъ съ въсѣмъ доходо(до)мъ [1] емоу и дѣтемъ его и братїамъ его и оуноучатомъ его и прѣоуноучатомъ его и прѣщоурѧтомъ его и въсемоу родоу его, кто боудетъ наиближнїи, непороушено николи, на вѣкы. а хотаръ тѣмъ селѡмъ да е(ст) по въсѣми своими старыми хотары, коуда из вѣка ѡживали. а на то е(ст) вѣра г(с)ва ми, вышеписаннаго стефана воеводы и вѣра болѧръ наши(х), вѣра пана нѣгоѧ логофета, вѣра пана петра ходича, вѣра пана негрила, вѣра пана доумы краевича дворника, вѣра пана ѡана оурѧкли, вѣра пана юргичѧ, вѣра пана симона логофета, вѣра пана ивана балчана, вѣра пана дїениша спатарѧ, вѣра пана станчюла понича, вѣра пана ѡана жоулича, вѣра пана дꙋмы доулческоула и брата его пана мирчи, вѣра пана маноила гръбова, вѣра пана кости вистїарника [2], вѣра пана кости андрониковъ, вѣра пана тоадера васковича, вѣра пана поркы чашника, вѣра пана бади дворника и вѣра въсѣхъ болѧръ нашихъ молдавскы(х) великы(х) и малы(х). а по нашемъ животѣ кто боудетъ г(с)п(д)ръ нашеи земли ѡ(т) дѣтеи наши(х) или ѡ(т) братїи наши(х) или ѡ(т) нашего племене, коу(д) кого бъ изберетъ быти, тотъ бы имъ непороушилъ нашего даанїа, але щобы имъ оутвръдилъ и оукрѣпилъ, понеже есми дали емоу за его правою и вѣрноую слоужбоу. а на болшеи крѣпости томоу въсемоу вышеписанномоу, велѣли есми нашемоу вѣрномоу паноу михаилоу логофетоу писати и нашоу печатъ привѣсити к семоу ли(с)тоу нашемоу. писа шандрѡ граматикъ оу сочавѣ в лѣто ҂ѕ҃ѯ҃н҃г м(с)ца юлїа еї.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ştefan Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că acest adevărat al nostru, credinciosul pan Oancea logofăt, a slujit nouă drept şi credincios. De aceia, noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat, în Ţara noastră, în Moldova, satele anume Procopeani, la Răut, şi peste Prut, împotriva Podoleanilor, unde este Călugăriţa, şi unde este Vanţa şi, aproape de Şumuz, Bezhaci, şi la Suceava, Satul mare, şi trei sălaşe de ţigani, anume Coste cu

1 Originalul are дохомъ.
2 Originalul are вистїаника.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

sălaşul său şi Micula cu sălaşul său şi Mihail cu sălaşul său. Şi încă i-am dat, la Voinova, jumătate de sat, unde este Paşco vătaman. Toate aceste mai sus scrise să-i fie de la noi uric, cu tot venitul, lui şi copiilor lui şi fraţilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, cine va fi mai aproape, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestor sate să fie, cu toate vechile sale hotare, pe unde din veac au umblat.

Iar la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului, Ştefan Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Neagoie logofăt, credinţa panului Petru Hudici, credinţa panului Negrilă, credinţa panului Duma Braevici vornic, credinţa panului Oană Ureacle, credinţa panului Iurghici, credinţa panului Simon logofăt, credinţa panului Ivan Balcean, credinţa panului Dieniş spatar, credinţa panului Stanciul Ponici, credinţa panului Oană Julici, credinţa panului Duma Dulcescul şi a fratelui său, pan Mircea, credinţa panului Manoil Gârbovul, credinţa panului Costea vistiarnic, credinţa panului Coste Andronic, credinţa panului Toader Vascovici credinţa panului Porc ceaşnic, credinţa panului Badea vornic şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, din copiii noştri sau din fraţii noştri sau din seminţia noastră, ori pe cine Dumnezeu va alege să fie, acesta să nu le strice dania noastră, ci să le întăriască şi împuterniciască, pentrucă i-am dat pentru a lui dreaptă şi credincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare tărie acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Mihail logofătul, să scrie şi să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Şandru gramatic, în Suceava, în anul 6953 luna Iulie 15.

Pergamentul, cu pecetea cea mare atârnată, se află în Arhiva ministerului de externe din Moscova. O fotografie e la Acad. Rom. colecţia de fotografii, dăruită de I. Bogdan. Aici e şi o copie, cu mici abateri ortografice, în ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat cu foarte multe abateri în Ulianiţchi, Materialî p. 67-68. O traducere cu mari greşeli se află în Uricarul 11 p. 62-63. Aici: „satul cu numele Pricopeanu pe Revtea la Prut, faţă cu moşia unde este călugăriţa şi lângă Şomuzul lui Bezhaci şi Veli-

cosilţii Sucevei" ş. a. Cu data 1455 Iulie 15 e menţionat în I. Bogdan, Cnejii români, Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 26 (1903) secţ. ist. p. 25.

Satul Procopeani la Răut, în uricul din 6944 (1436) Iulie 17, prin care se întăresc lui Vancea logofătul sate, se numeşte „Procopinţi, unde a fost Procop şi Vasile vătăman" [1]. El e pomenit şi în 6961 (1453) Iunie 20 [2], când e în stăpânirea lui Mihail logofătul [2] şi tot aşa şi în 6963 (1455) Iulie 2 [3].—Satul de peste Prut împotriva Podoleanilor l-am întâlnit între satele boerului Mihail şi în 6947 (1439) Iulie 2. Aici se spune că are două cuturi [4]. In 1445 cele două cuturi se lămuresc prin „unde este Călugăriţa şi unde este Vanţa", ce nu-mi dă putinţa de a identifica cele două sate. El era poate pe la Botne, căci într'un uric din 6956 (1448) Iulie 28, prin care se întăresc satele lui Ivan Porcul, vorbind de unele dela Botne se arată şi гдє кроуглѫ ⟨ѡа⟩нча (unde-i cercul Oancei) [5].—Nu pot identifica Bezhacii din apropiere de Şumuz.—Velicosilţii e Satul mare, din districtul Rădăuţi, aşezat pe Suceava. E compus azi din Satul mare românesc şi cel nemţesc [6].

Greu de identificat e şi satul la Voinava, unde este vătăman Paşco. Jumătate din acest sat era a logofătului Oancea, cealaltă jumătate era a lui Sima logofătul, cum ne arată un document dela Ilie şi Ştefan Voevozi [7]. Poate e satul Voinova, din volostea Cobâlca, judeţul Orheiu [8]. Satul e pomenit şi într'un uric din 6943 (1435) Aprile 14 [9] şi în altul dela Petru Rareş, din 7037 (1529) Martie 22 [10]. Poate ar trebui să ne gândim şi la un sat Paşcanii de dincolo de Prut [11].

Despre Oancea logofătul a fost vorba şi în alt loc [12].

---

1 Vezi mai sus 1 p. 459, rândul 15-16, p. 462.
2 Ulianiţchi, Materialî p. 81-82, Uricarul 11 p. 76.
3 Ulianiţchi, Materialî p. 84-85, Uricarul 11 p. 10, 79-80.
4 Vezi mai sus 2 p. 41, rândul 20, p. 45.
5 Acad. Rom. Peceţi 7, I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 39. Cp. într'un uric din 6937 (1429) Iunie 19, între satele lui Dan Uncleata, şi unul pe lângă Prut, „unde a fost Vanţa", vezi mai sus 1 p. 280, rândul 7, p. 283.
6 Dicţ. geogr. al Bucovinei, de Grigoroviţă p. 190-191. Buletinul Com. Ist. 1 (1915) p. 274-275.
7 Vezi mai sus 2 p. 114, rândul 5-6, p. 115.
8 Ibid. 2 p. 115.
9 Ibid. 1 p. 403, rândul 3, p. 405.
10 Ibid 2 p. 114-115.
11 Pascani sânt în jud. Chişinău, Orheiu, Bălţi şi Hotin, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 162. Harta Basarabiei, de Nour. Cel din Orheiu, aşezat pe Ichel, e pomenit într'un document din 7003 (1495) Martie 13, când se întăreşte lui Cozma Păşco, fratelui său, Mihul, şi surorii lor, Nasta, feciorii lui Hodco Păşcan şi satul Păşcanii pe Ichel, partea de jos, L. T. Boga, Documente Basarabene 4 (1929), Chişinău p. 14.
12 Vezi mai sus 1 p. 459-467.

62.
Suceava. 1445 August 8.

Stefan Voevod dăruieşte lui pan Oană Ureacli satele la Putna, unde a fost Stan Hărţăgan, unde a fost casa Radului şi Andriiaş şi în rediul lui Andriiaş Căliman.

† мл(с)тїю бжїю мы стєфанъ воєвода г(с)даръ ⟨зємли⟩ молдавскои чиним знаменито исѣмъ листомъ нашимъ вьсѣмъ кто на нємъ оузритъ или єго оуслышит(т) чтꙋчи, ожє тотъ истинныи нашъ вѣрныи панъ ѡанъ оурѣкли слꙋжилъ прѣждє стопочившємоу родителю нашємоу право и вѣрно, а днє(с) слꙋжитъ на(м) право и вѣрно. тѣмъ мы видѣвши єго правою и вѣрною слоужбоу до на(с), жаловали єсми ѡсобною нашєю мл(с)тїю и дали єсми ємоу ѡ(т) нашєи зємли ѡ(т) молдавскои села на поутнои, на имѣ гдє бы(л) станъ хърцъганъ[1], гдє былъ[2] ⟨домъ⟩[3] радоулово и андрїашъ повыши и оу рѫ(д) андрїа(ш) ⟨к⟩алимана. тоє вишєписанноє да є(ст) ємоу ѡ(т҇) на(с) оури(к) съ вьсѣмъ доходомъ ємоу и дѣтє(м) єго и братїамъ єго и оуноучатомъ єго и прѣоуноучатомъ єго и прѣщꙋратомъ єго и вьсємоу родꙋ єго, кто бꙋдє(т) наиближнїи нєпороущєнно, николи на вѣкы. а хотаръ тѣмъ сєламъ да є(ст) по старомоу хотарꙋ, коуда ѡ(т) вѣка ѡживали. а на то є(ст) вѣра г(д)вами вышєписаннаго стєфана воєводы и вѣра боꙗ(р) наши(х), вѣра пана нѣгои логоѳєта, вѣра пана пєтра хꙋдича и дѣтєи єго, вѣра пана нєгрила и дѣтєи єго, вѣра пана дꙋмы дворника браєвичи и дѣтєи єго, вѣра пана юргича, вѣра пана симона логоѳєта, вѣра пана ѡанчи логоѳєта, вѣра пана ивана калчана, вѣра пана станчюла поничa, вѣра пана дїєниша спатарѣ, вѣра пана дꙋмы дꙋлчича и брата єго пана мирчи[4], вѣра пана кр(с)ти, вѣра пана кости вистїарника, вѣра пана порка[5] чашника и вѣра вьсѣхъ боꙗръ наши(х) вєлики(х) и малы(х). а по нашємъ животѣ кто бꙋдє(т) г(сд)рь нашєи зємли или ѡ(т) дѣтєи наши(х) или ѡ(т) братїи наши(х) или ѡ(т) нашєго плємєни или бꙋ(д) кого бъ избєрє(т) быти г(сд)рє(м) нашєи зємли, тои имъ нєпорꙋши(л) нашєго данїа, алє щобы имъ оутвръдилъ и оукрѣпилъ, за єго правою и вѣрною слꙋжбꙋ. а на болшє потвръждєнїє томоу вьсємоу вышєписанномꙋ вєлѣли єсми нашємоу вѣрномоу паноу михаилꙋ логоѳєтоу писати и привѣсити нашоу пєчать всємоу листоу нашємоу. пи(с) иаїашъ оу со(ч)вѣ вл(ѣ)(т) ѕ҃ц҃нг авгꙋ(ст) и.

1 La Melchisedec: панъ хъцъванъ, la Arhiv. Stat. Iaşi: Stan Hărţăgan.
2 La Melchisedec: вълъ.
3 In traducerea din Uricarul 9: casa lui Radu.
4 La Melchisedec: лакочю.
5 La Melchisedec: порчи.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ştefan Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că acest adevărat credincios al nostru, pan Oană Ureacli, a slujit mai înainte sfântrăposatului părintelui nostru drept şi credincios şi astăzi slujeşte nouă drept şi credincios. De aceia, noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat, din Ţara noastră a Moldovii, satele la Putna, anume unde a fost Stan Hărţăgan, unde a fost casa Radului şi Andriiaş, mai sus, şi în rediul lui Andriaş Caliman. Aceste scrise mai sus să-i fie şi dela noi uric cu tot venitul, lui şi copiilor lui şi fraţilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, cine va fi mai aproape, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestor sate să fie după vechiul hotar, pe unde din veac au umblat.

Iar la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului, Ştefan Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Neagoie logofăt, credinţa panului Petru Hudici şi a copiilor lui, credinţa panului Negrilă şi a copiilor lui, credinţa panului Duma Braevici vornic şi a copiilor lui, credinţa panului Iurghici, credinţa panului Simon logofătul, credinţa panului Oancea logofăt, credinţa panului Ivan Balcean, credinţa panului Stanciul Ponici, credinţa panului Dieniş spatar, credinţa panului Duma Dulcici şi a fratelui său, pan Mircea, credinţa panului Crâstea, credinţa panului Costea vistiarnic, credinţa panului Porc ceaşnic şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, sau din copiii noştri sau din fraţii noştri sau din seminţia noastră sau ori pe cine Dumnezeu va alege să fie ca Domn Ţării noastre, acesta să nu le strice dania noastră, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentru a lui dreaptă şi credincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare întăritură tuturor acestor mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru, pan Mihail logofăt, să scrie şi să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Iliaş, în Suceava, în anul 6953 August 8.

Documentul de mai sus, cu mici schimbări, îl dau după Melchisedec, Notiţe ist. şi arh. p. 97-101, care spune că i l-a adus, spre a-l traduce în româneşte, un preut vrâncean. E scris pe per-

gament „lung ca de o palmă domnească şi lat de o palmă ordinară. Este rupt şi usat în mai multe locuri, ceea ce îngreuează transcrierea lui în câteva locuri, mai ales pasagiul ce se rapoartă la numirea locului, dăruit lui panu Ureacli. Pecetea domnească nu există, au rămas numai găurile, prin care era petrecut şnurul de care atârna pecetea". O traducere se află publicată în Uricarul 9 p. 137-138. O copie slavonă, după Melchisedec, se află la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. O traducere, după Melchisedec, se află în Dicţ. geogr. al jud. Putna p. 11-12. Aici se spune greşit că documentul a fost găsit de Melchisedec, la Mănăstirea Soveja. E menţionat şi ibid. p. 392. El este rezumat şi cu ocazia unor procese. Aşa se află în Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 196, op. 219, dos. 29 (divanul domnesc) fila 17 r. E vorba de proces între răzăşii de moşia Vrancea cu Mănăstirea Mira, pentru moşie şi se aduce un opis de scrisorile Vrâncenilor, în 1835 Aprilie 25: „6953 Avg. 8. Hrisov dela Ştefan Vodă, Domnu pământului Moldavvi, prin cari dărueşti dum. boerului Uană Urecli şi tot neamului dum. în pământul Moldavvi satili pi Putna, anumi undi esti Stan Hărţăgan, undi-i casa lui Milcov şi Andrieş, pi din sus di Orlandani şi di Căliman". Acesta se află reprodus şi în A. V. Sava, Documente Putnene 1 p. 1. Cp. şi ibid. p. 2. Tot la Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 410, op. 446, dos. 16 (divanul domnesc) fila 116 r. se află rezumat iarăşi acest uric. E vorba de proces între locuitorii din Vrancea cu Mănăstirea Mira (în 1837 Noemvrie 13). In Perilipsisul de dovezile răzăşilor moşiilor Şândelarii de sus şi jos, ţinutul Putnii, a neamului Bouroşăsc şi Găgesc se aduce şi: „6953 Avg. 8. Copia suretului di pi ispisocul sârbesc dela Ştefan Vvd., ci să dă lui One Urechi înputernicitori pi pământ în Moldava, la Putna, unde este Stan Hărţaganu, undi esti casa lui, adică satul Gololău şi mai sus di Andrieş şi Olandrenii din Căliman, ci acum să poriclesc Şindilari şi li-au dat pentru slujbă lui Urechi şi pogorîtorilor lui, ficiori şi feti, din cari tragim stăpâniri şi până astăzi". Asemenea la Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 15 fila 406 v. E vorba de proces între Mănăstirea Mira cu locuitorii de Vrancea, numiţi neamul Bouroşăsc: „6953 Avg. 8. Copie încredinţată de vornicii Vrancei de pe un ispisoc a Domnului Ştefan Vvd. cuprinzătoare că au miluit pe un Urechi şi i-au dat în pământul Moldavviei, pe Putna, anume unde este Stan Hăţăganul, unde este casa lui, satul Galulov şi mai sus de Andrieş şi Ulandrenii din Căliman, ca să-i fii lui uric cu tot venitul şi urmaşâlor lui". Cp. şi

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 518, op. 562, dos. 24, fila 34 r. Ele se află menţionate şi în M. Costăchescu, Despre neamul de boeri moldoveni Ureche, în Cercetări ist. (Iaşi) 4^1 (1928) p. 46.

Nu ştiu întrucât citirea lui Melchisedec, având în vedere că uricul era stricat la locul satelor, este exactă, dar e sigur că în numele din regeste sânt multe greşeli, cari, cred, că se bazează pe aceiaşi traducere. In ce priveşte autenticitatea uricului, chiar în lipsa originalului, nu este nici o îndoială.

In ce priveşte identificarea satelor din uric, ea nu e de loc uşoară [1].

Nu cunosc locul pe Putna, unde a fost Stan Hărţăgan, nici unde a fost casa Radului. Intr'un zapis din 7196 (1688) August 22, pentru moşiile Mănăstirii Miera, megieşite cu moşiile Vrancei, de danie şi miluire, precum şi dela răzăşii de Vrancea şi de Odobeşti se spune şi de Mârza şi Tudora, femeia lui, dela Odobeşti, că de a lor bună voie au dat sfintei mănăstri a lor dreaptă ocină şi moşie o poiană pe Milcov, care se cheamă Hărţăgeasca, 7 fălci de loc şi mai sus o curăţitură de trei fălci, care se trage de pe Stan Hărţăgan din Vrancea. Asemenea şi preotul Ioan Ciochină din Vrancea cu un nepot al său au dat sfintei mănăstiri a lor dreaptă ocină şi moşie, care este din jos de gura Reghiului, în poeniţă, în hliza Oleşească. Deci satul era pe Milcov, pe la Şindrilari. In acest caz „la Putna“ poate însemna nu pârăul, ci ţinutul [2]. Hărţăgeasca ne-ar arata că numele de Hărţăgan este cel adevărat, în uricul din 1445.—Pentru Andriiaş cp. satul Andrieşi, din comuna Reghiu, judeţul Putna [3]. Acesta s'a numit mai înainte Şindrilarii-Andreiaş [4], pus în legătură cu uricul din 1445. Este aşezat în stânga Milcovului [5]. Peste Milcov, în dreapta lui, se află satele Andreiaşul de jos şi de sus, în judeţul Râmnicul Sărat [6]. Satul îşi are numele dela un Andriaş [7]. — Rediul lui An-

1 Este şi părerea că uricul nu ar aparţinea Vrancei, cp. V. A. Sava, Documente Putnene 1 p. 2-3, 118.

2 Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 196, op. 219, dos. 29 (divanul domnesc) fila 17 r.

3 Dicţ. statistic al României 2 p. 738.

4 Dicţ. geogr. al jud. Putna p. 11-12. Cp. satul Şindrilari, din com. Mera, Dicţ. statistic al României 2 p. 738.

5 Harta stat. major, planşa Adjud-Mărăşeşti, 1 : 100000.

6 Dicţ. statistic al României 2 p. 766, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 7, Harta stat. major, planşa Focşani.

7 Sate cu acest nume, in Moldova, avem in jud. Iaşi, Andrieşeni, şi Andrieşeşti, în jud. Bacău, Dicţ. statistic al României 1 p. 484, 60. Cp. într'un uric din 6937 (1429) Iunie 3, între satele fiilor lui Ivan vornicul şi satul „unde-i Andriiaş“, vezi mai sus 1 p. 269, rândul 28-29, p. 277. Asemenea într'un uric

driiaş Caliman îl pun în legătură cu satul Căliman, din comuna Vidra, judeţul Putna, aşezat în apropiere de Putna, la miazăzi de Voloşcani[1]. El e pomenit şi în alte documente, ca în 7120 (1612) Aprilie 3[2], 7150 (1642)[3], etc. Dacă identificarea e bună, ar fi o continuare a numelui până azi[4].

Despre boerul Oană Ureacle a fost vorba în alt loc[5].

Uricul este foarte important şi pentru vechimea moldovenească a ţinutului Putna şi a Vrancei[6].

63.

Suceava. 1445 August 11.

Stefan Voevod dă lui Toader Gănescul satul la Ialan, unde a fost socrul său, popa Oană, şi la Tutova, unde e Vlad, fiul lui Oană, şi la obârşia Ialanului, unde a şezut Toma, socrul său. Asemenea satul Grumăzeşti, cumpărat dela Stan posadnicul, drept 60 zloţi.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

† мл(с)тїю бжїею мы стефанъ воевода г(с)п(д)ръ земли молдавскои, чиним(м) знаменито исѣмъ нашимъ листо(м) ⟨всѣмъ кто нань взри(т) или его оуслиши(т)⟩ чтѹчи, ѡже тотъ истинны слѹга на(ш) па(н) тоадеръ гънескѹ(л) слѹжи(л) намъ право и вѣрно. ии⟨о мы видѣвши его правоую и вѣрнѹю⟩ слѹжбѹ до на(с), жаловали есми его ѡсобною нашею мл(с)тю и дали есми емоу оу нашеи земли оу молдавстѣи ⟨на ıала⟩нѫ едно село на имѣ где бы(л) тестъ его

din 6937 (1429) Iunie 19 lângă Zubreuţi este arătat satul lui Andriiaş, ibid. 1 p. 280, rândul 16, p. 283. Cp. asemenea într'un uric din 7011 (1503) Fevruarie 2: село гдє была фалчии ниже андрїıаша, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 215. Apoi într'un uric din 7011 (1503) Octomvrie 6: село костичанїи где бил андриаш, ibid. 2 p. 239. Acesta era pe valea Dobrovăţului, la Vasluiu, ibid. 2 p. 554. Apoi într'un uric din 6977 (1469) Fevruarie 9: андрїєщїи на крълдѣ, ibid. 1 p. 134. Acesta era la Vasluiu, ibid. p. 135.

1 Dicţ. statistic al României 2. p. 746, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 88, Harta stat. major, planşa Adjud-Mărăşeşti.

2 A. V. Sava, Documente Putnene 1 p. 8.

3 Ibid. p. 11.

4 Un sat Călimăneşti, în jud. Putna, este în com. Pădureni, Dicţ. statistic al României 2 p. 736, Dicţ. geogr. al jud. Putna p. 55-56. Sate cu acest nume, în Moldova, sânt multe, vezi mai sus 2 p. 55.

5 Vezi mai sus 1 p. 539-540.

6 Vezi mai sus 2 p. 160-177.

попь ѡана, на . . . . тоутови (?), где є(ст) вла(д) снь ѡании и на вѣрхъ ıаланѣ . . . . где ѡсилъ тома тестъ емȣ. и ⟨тако(ж) прїидо⟩шѣ прѣ(д) нами станъ посадникъ съ своими дѣтми ⟨и прода(л)⟩ нашемȣ панȣ тоадерȣ гънескȣлȣ едно село нанмѣ грȣмазещи . . . . ӡ златы. тѫмже и мы дали ⟨и потвръдили⟩ нашемȣ панȣ тоадерȣ гънескȣлȣ тое прѣдреченное село грȣмазещи да ⟨є(ст) его ѡтчиноу и съ⟩ въсемоу доходоу емоу и дѣтемъ его и братїамъ его и оуноучатомъ его и прѣȣнȣчатомъ его и прѫщȣратомъ и въсемȣ родоу ⟨его кто⟩ боуде(т) наиближнїи, непорȣшенно николиже ⟨на вѣкы. а хо⟩таръ тѣмъ селомъ, да є(ст) по вѣсо(м) своими старими хотари ⟨коуда из вѣка ѡживали⟩. а на то є(ст) вѣра г(сп)вами вишеписаннагомы стефана воеводы ⟨и вѣра⟩ боıаръ нашихъ, вѣра пана нѫгои логофета, вѣра пана ⟨петра хȣдича и дѣтеи его, вѣра пана негрила и дѣтеи его, вѣра пана дȣмы браевича дворника и дѣтеи его⟩, вѣра пана юргича, вѣра пана сима логофета, вѣра ⟨пана ѡанчи логофета⟩, вѣра пана ивана балчана, вѣра пана стан⟨чюла понича⟩, вѣра пана дїениша спатарѣ, вѣра пана ѡана жȣлича, вѣра пана доума доулческȣла и бра(т) его пана мирчи, вѣра пана маноила гръбока, вѣра пана кѡсти вистїарника, вѣра пана костына чарната, вѣра пана тоадера васковича, вѣра пана поркы чашника, вѣра пана тоадера столника и вѣра въсѣхъ болѫръ наши(х) молдавскы(х) великы(х) и мали(х). а по нашемъ животѫ, кто бȣде(т) г(с)п(д)ръ нашеи земли, ѡ(т) дѣтеи наши(х), или ѡ(т) братїи наши(х), или ѡ(т) нашего племень, боудкого бъ изберѣе(т) г(оспода)ръ быти, тотъ бы имъ непорꙋшилъ нашего даанїа, але щобы имь оутвръдилъ и оукрѣпилъ, понеже есми дали емȣ за его правȣю и вѣрнȣю слȣжбȣ. а на болшеи крѣпость томꙋ въсемꙋ вишеписанномꙋ, велѣли есми нашемꙋ вѣрномꙋ панȣ михаилꙋ логофетоу писати и нашоу печатъ привѣсити ксемꙋ листоу нашемоу. писа(л) . . . . граматикꙋ оу сочавѣ, влѣто ѕ҃ц҃нг. ау(г) аї днь.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că această adevărată slugă a noastră, pan Toader Gănescul, a slujit nouă drept şi credincios. Alta, noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat, în Ţara noastră, în Moldova, la Ialan, un sat, anume unde a fost socrul său, popa Oană, la . . . . . . Tutova (?), unde este Vlad, fiul Oanei, şi la obârşia Ialanului . . . . . . unde a şezut Toma,

socrul său. Şi deasemenea a venit înaintea noastră Stan posadnic cu copiii săi şi a vândut panului nostru, Toader Gănescul, un sat, anume Grumazeşti . . . . . . 60 zloţi. De aceia şi noi am dat şi am întărit panului nostru, lui Toader Gănescul, acest mai înainte zis sat, Grumazeşti, să-i fie ocină şi cu tot venitul, lui şi copiilor lui şi fraţilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, cine va fi mai aproape, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestor sate să fie după toate vechile hotare, pe unde din veac au umblat.

Şi la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului, Stefan Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Neagoie logofăt, credinţa panului Petru Hudici şi a copiilor lui, credinţa panului Negrilă şi a copiilor lui, credinţa panului Duma Braevici vornic şi a copiilor lui, credinţa panului Iurghici, credinţa panului Sima logofătul, credinţa panului Oancea logofătul, credinţa panului Ivan Balcean, credinţa panului Stanciul Ponici, credinţa panului Dieniş spatar, credinţa panului Oană Julici, credinţa panului Duma Dulcescul şi a fratelui său, pan Mircea, credinţa panului Manoil Gârbovul, credinţa panului Costea vistiernic, credinţa panului Costin Cernat, credinţa panului Toader Vascovici, credinţa panului Porc ceaşnic, credinţa panului Toader stolnic şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni şi mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, din copiii noştri sau din fraţii noştri sau din seminţia noastră, ori pe cine Dumnezeu va alege să fie Domn, acesta să nu le strice dania noastră, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentru că i-am dat pentru a lui dreaptă şi credincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare tărie acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Mihail logofătul, să scrie şi să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris . . . . . . gramaticul, în Suceava, în anul 6953 August 11 zile.

Dau uricul de mai sus după Ghib. Sur. I p. 138-144. Aici se spune că documentul este scris pe pergament, cu pecetea pierdută. E proprietatea lui Gh. Tutovan, din Grumăzoaia, din judeţul Fălciu. Literele sânt aşa de şterse că deabea li se cunosc urmele.

Satele lui Toader Gănescul erau pe Ialan. Acesta este un pârău, ce izvorăşte din nordul comunei Urlaţi, judeţul Fălciu,

străbate judeţul Tutova şi se varsă în Prut, pe teritorul judeţului Covurluiu, la satul Vădeni[1]. Este o regiune locuită din vechi vremuri[2].—Nu pot identifica satul unde a fost popa Oană, dar trebuie să fi fost în apropiere de Grumăzeşti. – La obârşia Ialanului, în uricele vechi, din 6995 (1487) Martie 5 găsim satul Plăvăţeşti, iar în 6999 (1491) Octomvrie 15 găsim Măneştii[2]. Nu pot identifica însă satul dela obârşia Ialanului, unde şezuse Toma, socrul lui Vlad, acesta cumnatul lui Toader Gănescul.—Grumăzeştii erau şi ei pe la obârşia Ialanului. Se numesc azi Grumezoaia sau Grumăzoaia, în comuna cu acelaş nume, judeţul Fălciu[3]. El s'a numit până nu demult Grumăzeşti[4]. Işi are numele dela un străvechiu Grumezea sau Grumaz[5]. Era poate şi în veacul al XIV-lea.

Boerul Toader Gănescul nu e cunoscut altfel. Işi are numele poate dela satul Găneşti, din comuna Buneşti, judeţul Fălciu[6] sau

1 Dicţ. geogr. al jud. Fălciu p. 57-58, Dicţ. geogr. al jud. Covurluiu p. 71, Harta stat. major, planşele Huşi, Fălciu şi Bereşti şi Oancea 1 : 100000.
BCU Cluj / Central University Library Cluj
2 E pomenit de multe ori în documentele vechi, ca în 6956 (1448) Iulie 15, Acad. Rom. Peceţi 269, Ghib. Sur. 18 p. 53. Apoi în 6972 (1464) Iunie 5 : Gâgeştii pe Ialan, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 79. Asemenea în 6974 (1466) August 28: гдє била дворъ крєцъки на ꙗланѣ, ibid. 1 p. 110-111. In 6995 (1487) Martie 5: плъкъцєцїи на вєрхъ ꙗлана, ibid. 1 p. 295-296. In 6998 (1490) Ianuarie 9; витолтєщїи по ѡкѣ сторони ꙗлана, ibid. 1 p. 384-385. In 6999 (1491) Octomvrie 15 : Duma fiul lui Manea ѡт вєрхъ ꙗлана . . . . сєло на вєрхъ ꙗлана на имѣ мънєщи, ibid. 1. p. 466-468. In 7003 (1495) Fevruarie 4: сєло на ꙗланѣ на имѣ ꙋ салчє межи їѡаньшинь триколєскꙋа и межи гъжоанє, ibid. 2 p. 69-70. In 7005 (1497) Martie 20: сєло на ꙋстїє ꙗлана на имѧ ръдѣнїи, ibid. 2 p. 121-122. In 7008 (1500) Martie 25: сєло на ꙗланѣ на имѧ ботєщи, ibid. 2 p. 175-176. In 7010 (1502) Martie 14 : Micşineştii pe Ialan, ibid. 2 p. 208-209.
3 Dicţ. statistic al României 1 p. 332, Dicţ. geogr. al jud. Fălciu p. 91-92, Ghib. Sur. 1 p. 141, Harta stat. major. planşa Huşii.
4 Cp. 7194 (1686) Iunie 9, Ghib. Sur. 9 p. 138.
5 Cp. Ion Grumaz staroste de Cernăuţi, în 7007 (1499) Iulie 12, I. Bogdan, D. Şt 2, 425. Asemenea în 7007 (1499) Septemvrie 14, ibid. 2 p. 444. Asemenea Ion Grumaz vornic de Ţara de sus, în vremea lui Ioan Vodă cel Cumplit, pomenit de ex. într'un uric din 7082 (1574) Martie 26, Ghib. Isp. 1[1] p. 141. Un Grumezea Ştefan e pomenit în 72:5 (1697) Martie 24, Ghib. Sur. 8 p. 2.—Sate cu numele Grumăzeşti, în Moldova, sânt în jud. Neamţ, Putna, Dicţ. statistic al României 2 p. 632, 748, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 226. Altul a fost în jud. Vasluiu, pomenit în hotarnica târgului Vasluiu, în uricul din 6999 (1491) Octomvrie 15, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 483, 487. Cp. Ghib. Sur. 20 p. 206, Ghib. Sur. 8 p. 252, 260, 261, 291. Un sat Grumăzeni a fost la Hotin, pomenit în 7229 (1721) Fevruarie 15, Ghib. Sur. 7 p. 271, in 7272 (1763) Octomvrie 2, ibid. p. 275, cp. ibid. p. 294, 297.
6 Dicţ. statistic al României 1 p. 384. Acesta vine pe Crasna, Harta stat. major, planşa Huşi, 1 : 100000.

dela cei din judeţul Covurluiu[1]. Sau face parte din neamul vechiu al Găneştilor, din care Neagoe Gănescul este pomenit într'un uric din 6941 (1433) Ianuarie 28[2].

Stan posadnicul vânzătorul Grumăzeştilor din 1445 este cunoscut din documente. El apare în divan, în uricul din 6944 (1436) Mai 23[3]. El este întemeietorul satului Posadnici, care s'a numit mai înainte Lăleşti, pe lângă Popricani, Cârniceni şi Stânca Roznovanului, din judeţul Iaşi[4]. Posadnicii sânt pomeniţi întăia oară într'un uric din 6984 (1476) Mai 22[5]. El apare şi în 7083 (1575) Mai 17, când se vorbeşte de numirea de mai înainte a satului, Lăleşti, despre vechiul stăpân Stan posadnic şi de uricul dela Ilie Voevod[6]. Intr'un document din 7095 (1587) Ianuarie 17 apare Măriica, cneaghina lui Dracsin pârcălabul, fiica lui Hrană vornic, nepoata Anghelinei, strănepoată lui Coste posadnic, răstrănepoată lui Fădor şi Stan posadnic. Se mai vorbeşte aici de dresele vechi ce au avut bunii ei „dela bătrânul Alexandru Voevod şi dela Ilie şi Ştefan Voevod“, pentru a patra parte din satul „Lăleşti, ce acum se numesc Posadnicii“[7]. Dintr'un alt uric din 7036 (1528) Martie 7 se vede că Coste posadnicul şi Fedor posadnic erau fraţi[8]. Intr'un uric din 7056 (1548) Martie 1 apar Neacşa şi Anghelina, fiicele lui Coste posadnicul[9]. Nepoţi ai lui Costea posadnicul apar şi în 7066 (1558) Martie 15[10].

Era, cum se vede, un neam puternic de boeri vechi.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Dicţ. statistic al României 1 p. 248, Dicţ. geogr. al jud. Covurluiu p. 100-101, Harta stat. major, planşa Bereşti şi Oancea, 1: 100000.

2 Vezi mai sus 1 p. 350, rândul 9, p. 352-353. Pentru neamul Găneştilor cp. şi Ghib. Spiţa familiei Gane, în Buletinul Ion Neculce, fasc. 3 (1923) p. 139-151.

3 Vezi mai sus 1 p. 442, rândul 11-12.

4 Harta stat. major, planşa Sculeni.

5 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 208-210 : попринканїи на жежїи межи посадничи и межи кржиничани оу тихwва.

6 Ghib. Sur. 21 p. 105 : иwнашко и братїа его тоадер и захарїа и сава и сестри их софїнка и држгана и соломїа и дүмитра и ангелина дѣти юрши ѕиүкове хилипа и племенникове их еремїа и сестра его wдокїа дѣти андрею и тиж племенникове их козма и братїа его иwн и лүкwч и симїwн и матеи и сестри их мжрїнка и . . . анна и антимїа и ангелина дѣти никоар и тиж племенница их марїнка дwчка ангелина оуси внѕци и wнүчатове стан посадника . . . исприкнаїе за даанїе що имаа прадѣд их стан посадник wт иаїа воеводи . . . . . село wт лжлещи на ѕижү що с тепер именѕют посадничїи. Cp. ibid. p. 108.

7 Ibid. p. 113-115.

8 Ghib. Sur. 24 p. 168: Maruşca giupâneasa lui Coste posadnic, fata Pântecelului, nepoata lui Iliaş paharnic . . . Coste şi fratesău Fedor posadnic.

9 Ghib. Sur. 19 p. 3.

10 Ghib. Sur. 1 p. 144-145.

64.

1445 Septemvrie 23.

Stefan Voevod scuteşte de vama de peşte Mănăstirea Homorului.

„Uric scris pe sirbie dela Stefan Vvod. dat sfintei Mănăstiri Homorului, ca când vor trimite două cară, să aducă peşte de la Galaţi sau ori de unde, în toată ţara, să nu plătiască vama domnească şi de toţi vameşii şi în tot locul să nu fie supăraţi. 6953 Sept. 23".

Dau documentul de mai sus, aşa cum îl aflu în Condica Homorului, dela Acad. Rom. ms 111, fila 81 r.

Este unul din privilegiile acordate Mănăstirii Homorului de Domnii cei vechi. Ea apare din 6923 (1415) Aprilie 13[1]. Apoi în 6936 (1428) Dechemvrie 28[2], în 6937 1429) Iunie 3[3], în 6953 (1445) Fevruarie 18[4], în 6962 (1454) Octomvrie 2[5], Octomvrie 8[6], 6964 (1456) Ianuarie 20[7]. Apoi alte privilegii dela Ştefan cel Mare. Din 6967 (1459) August 30[8], 6975 (1467) Septemvrie 11[9], 6983 (1475) Aprilie 25[10], 6998 (1490) Noemvrie 26[11], în 6999 (1491) Octomvrie 26[12].

Intâia oară în uricele noastre apar Galaţii, care trebuie să fie străvechiu. El se întâlneşte şi în uricul din 6962 (1454) Octomvrie 8, de care a fost vorba mai sus.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Vezi mai sus 1 p. 116, rândul 11, p. 118.
2 Ibid. 1 p. 233, rândul 15.
3 Ibid. 1 p. 269, rândul 19.
4 Ibid. 2 p. 215-216.
5 Acad. Rom. LXXXV/44. I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 45.
6 Acad. Rom. ms 111 fila 81 r.
7 Acad. Rom. ibid.
8 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 34.
9 Ibid. 1 p. 120-121.
10 Ibid. 1 p. 203-205.
11 Ibid. 1 p. 436-437.
12 Ibid. 1 p. 487-488.

65.

Roman. 1445 Septemvrie 30.

Stefan Voevod dăruieşte mitropolitului Chir Calistu dela Roman un tatar dintre cei dela Neamţ.

† мл(с)тїю бжїею мы стефанъ воевода г(с)п(д)ръ земли молдавскои чини(м) знаменито и сѣмъ листо(м) наши(м) всѣ(м), кто нанъ оузритъ илї его ѹслышитъ чтоучи, оже благопроизволи г(с)во ми наши(м) благимъ произволенїемъ и чисты(м) и свѣтлы(м) сръдцемъ и съ всеѧ нашеѧ добраѧ волеѧ и дали есмы всеѡсщенномоу митрополитоу кѵръ калистоу романскомоу едного татарина на имѣ пашка, ѡт в(аш)и(х) тата(р) ѡ(т) немца, и съ его челѣдми и съ его товаромъ и съ всѣмъ его товаромъ, що колї имаетъ, да е(ст) емоу ѹри(к), непороушенъ николиже на вѣки. а по его смрти или его лиши(т) цркви или его комѹ да(ст) или его ѡслободи(т), а ѡ(н) е(ст) воленъ. а оу то(м) мы не имаемъ ѥдно(г)о примѣсоу. па(к) ли его попрости(т), а ѡ(н) где иметъ жити, оу нашеи земли, тамъ да живе(т) слободно, на волоско(м) законѣ, а про холопство никто да емоу несмѣетъ оуспоминати и да его неможе(т) оувести. а на то е(ст) вѣра г(сд)ва ми стефана воеводы и вѣра боѧръ наши(х), вѣра пана нѣгоѧ логофета, вѣра пана петра хоудича, вѣра пана доумы браевича дворника, вѣра пана симона логофета, вѣра пана кости (в)истиарника, вѣра пана манаила хотинского, вѣра пана кости андрониковича, вѣра пана порки чашника и вѣра всѣ(х) боѧръ наши(х) молдавски(х) велики(х) и малы(х). а на болшее потврьжденїе томоу всемоу вышеписанномоу и печа(т) нашоу привѣсили есми к семоу листоу нашемоу. пи(с) лоука оу долнемъ тръгоу в лѣто ѕ҃ѣ҃н҃г мсца се(п) л.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ştefan Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a binevoit Domnia mea cu a noastră bună voie şi curată şi luminată inimă şi cu toată a noastră bună voie şi am dat prea sfinţitului Mitropolit, Chir Calist al Romanului, un tatar, anume Paşca, din tatarii noştri dela Neamţ, şi cu sălaşurile sale şi cu averea lui şi cu toată averea lui, oricâtă are, să-i fie uric, nestricat niciodată, în veci.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar după moartea lui, ori că-l va lăsa bisericii, ori îl va da cuiva, ori îl va slobozi, el este volnic. Iar întru aceasta noi nu avem vre-un amestec. Iarăşi dacă îl va ierta, el unde va trăi, în Ţara noastră, acolo să trăiască slobod, după dreptul românesc, iar pentru robie, nimeni să nu îndrăzniască să-i amintiască şi să nu poată să-l ia.

Şi la aceasta este credinţa Domniei mele, Ştefan Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Neagoe logofăt, credinţa panului Petru Hudici, credinţa panului Duma Braevici vornic, credinţa panului Simon logofăt, credinţa panului Costea vistiarnic, credinţa panului Manoil Hotineanul, credinţa panului Costea Andronic, credinţa panului Porc ceaşnic şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar pentru mai mare întăritură a acestor toate mai sus scrise, am atârnat şi pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Luca, în Târgul de jos, în anul 6953 luna Septemvrie în 30.

Pergament, cu pecetea pierdută, la Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat cu multe abateri în Melchisedec, Cronica Romanului 1 p. 112-113. E menţionat în I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 141.

BCU Cluj Central University Library Cluj

Uricul este foarte important pentru Istoria bisericei româneşti şi pentru episcopia dela Roman. Apoi pentru istoricul tătarilor robi din Moldova. In anumite cazuri ei puteau fi eliberaţi şi atunci trăiau după dreptul românesc. Cp. pentru complectarea ştirilor din acest uric, documentul din 6978 (1470) Fevruarie 8, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 140-143.

66.

Suceava. 1446 Ianuarie 25.

Stefan Voevod dăruieşte lui Mihail logofătul satul Vânătorii, pe Bistriţa, mai jos de Peatra lui Crăciun. Ii intăreşte şi satul Gavrilouţi, dela graniţă şi şese sălaşe de ţigani.

† мл(с)тїю бжїею мы стефа(н) воево(да) г(с)п(д)рь земли мо(л)да(в)скои чини(м) знаменито сѧ(м) ли(с)мь нашн(м) всѣ(м), кто на(н) оузри(т) или его чтучи[1] оуслышить, иже тоть[2] истины

1 ч aici şi în alte locuri e făcut ca ѵ.

2 ь e făcut uneori ca о.

нашь вѣрны болѣринь, пань михаи(л) лѡ(г)оѳеть слѹжи(л) на(м) право и вѣрно. тѣмь мы видѣвши его правѹю и вѣрнѹю слѹ(ж)бою до на(с), жаловали есмы его ѡсобною нашею ма(с)тїю и дали есмы емѹ ѹ нашеи земли, едно село, ѡ(т) наши(х) сель, на имѣ лѡ(к)ци наши на бистрици, що сѹ(т) пони(ж) крачѹнова камене и с прикѹ(т)кы. еще есмы емѹ дали и потвердили его село на граници, близь сиѣтина, на имѣ гавриловци, що его са(м) ѡ(т) пѹ(с)тини ѡсади(л). еще есмы емѹ дали шесть челѣ(д) цигански(х), на имѣ брълада и дѹмитра и бѹздѹгана и косте и микѹлица и пичорога съ женами и дѣ(т)ми и(х) и съ вьсѣми наслѣ(д)кы и(х). тое вьсе абы емѹ ѡ(т) на(с) биль ѹри(к) съ вьсѣ(м) доходо(м), непорѹшено николи(ж) на вѣкы, емѹ и дѣте(м) его и братиа(м)[1] его и ѹнѹчато(м) его и прѣѹнѹчато(м) его и прѣщѹрѣто(м) его, кто бѹде(т) наиближ(ж)ныи. а хотарь тѣ(м) села(м), да е(ст) по вьсѣми и(х) старими хотары, кѹда из вѣка ѡжикали. а на то е(ст) вѣра г(с)вами вы(ш)писанаго ми стефана воево(д) и вѣра болѣрь наши(х), вѣра пана нѣгоѣ лог(о)ѳета, вѣра пана петра гѹдича, вѣра пана негрила, вѣра пана петра спатарѣ, вѣра пана дѹмы браевича дворника, вѣра пана юргича и затѣ его пана ѡанчи лѡ(г)оѳета, вѣра пана ѡаны ѹрѣклѣ, вѣра пана богдана сто(л)ника, вѣра пана костича посте(л)ника, вѣра пана дѹмы дѹ(л)ческѹла, вѣра пана мирчи, вѣра пана ка(л)чана, вѣра пана томы верешчака, вѣра пана братѹла, вѣра пана дѹмы исаїева, вѣра пана козмы шандровича, вѣра пана кръсти чорно(г), вѣра пана тоадера касковича, вѣра пана радѹла сто(л)ника, вѣра пана бѹнгы комиса и брата его, пана лази и вѣра вьсѣ(х) болѣрь наши(х) мо(л)да(в)скы(х) великыхь и малы(х). а по наше(м) животѣ, кто бѹде(т) г(с)п(д)ръ нашеи зем(л)и или ѡ(т) дѣтеи наши(х) или ѡ(т) братеи наши(х) или ѡ(т) наше(г) племене, бѹ(д) кого бѹ избере(т) бити г(с)п(д)рь, то(т) шобы[2] емѹ непорѹши(л) нашего даанїа, але щоби емѹ ѹтверди(л) и ѹкрѣпиль. поне(ж) есмы емѹ дали и ѹкрѣпили за его правѹю и вѣрнѹю слѹ(ж)бѹ. а на бѹ(л)шеи потвръждени[3] томѹ вьсемѹ ви(ш)писаномѹ велѣли есми слѹѕѣ нашемѹ, вѣрномѹ стецкѹ писарю, писати и нашѹ печа(т) привѣсити к семѹ нашемѹ листѹ. пи(с) оу сѹчавѣ в лѣ(т) ѕ҃ѯ҃нд м(с)ца ге(н) ке.

1 Sau братїа(м).
2 Pare a fi mai curând би.
3 Sic.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ştefan Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut cu această carte a noastră tuturor, care vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că acest adevărat al nostru credincios boer, pan Mihail logofăt, a slujit nouă drept şi credincios. De aceia, noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă slujbă cătră noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat, în Ţara noastră, un sat, din satele noastre, anume Vânătorii noştri, la Bistriţa, care-s mai jos de Peatra lui Crăciun şi cu coturile. Incă i-am dat şi întărit satul la graniţă, aproape de Sneatin, anume Gavrilouţii, ce el însuşi şi l-a întemeiat din pustie. Incă i-am dat şese sălaşe de ţigani, anume Bârlad şi Dumitru şi Buzdugan şi Coste şi Miculiţă şi Piciorog, cu femeile lor şi copiii lor şi cu toţi urmaşii lor. Toate aceste să-i fie dela noi uric, cu tot venitul, nestricat niciodată, în veci, lui şi copiilor lui şi fraţilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui, cine va fi mai aproape.

Iar hotarul acestor sate să fie după vechile lor hotare, pe unde din veac au umblat.

Iar la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului, Stefan Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Neagoie logofăt, credinţa panului Petru Gudici, credinţa panului Negrilă, credinţa panului Petru spătar, credinţa panului Duma Braevici vornic, credinţa panului Iurghici şi a ginerelui său, pan Oancea logofăt, credinţa panului Oană Ureacle, credinţa panului Bogdan stolnic, credinţa panului Costici postelnic, credinţa panului Duma Dulcescul, credinţa panului Mircea, credinţa panului Balcean, credinţa panului Toma Vereşceac, credinţa panului Bratul, credinţa panului Duma lui Isaia, credinţa panului Cozma Şandrovici, credinţa panului Crâstea Negru, credinţa panului Toader Vascovici, credinţa panului Radul stolnic, credinţa panului Bunghe comis şi a fratelui său, pan Lazea, şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, sau din copiii noştri sau din fraţii noştri sau din seminţia noastră, ori pe cine Dumnezeu va alege să fie Domn, acesta să nu le strice dania noastră, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentru că i-am dat şi i-am întărit, pentru a lui dreaptă şi credincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit slugii noastre, credinciosului Steţcu pisar, să scrie şi să lege pecetea noastră cătră această carte a noastră.

Scris în Suceava, în anul 6954 luna Ianuarie în 25.

Pergamentul, cu pecetea pierdută, se păstrează în Arhiva ministerului de externe din Moscova. O fotografie la Acad. Rom. în colecţia de fotografii, dăruită de I. Bogdan. O copie cu mici abateri la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat cu multe abateri ortografice în Ulianiţchi, Materialî p. 68. In traducere romînească, cu unele greşeli, a fost publicat în Uricarul 11 p. 64-65. Aici „Lovţii noştri . . . . . . cetatea Crăciuna, de cumpărătură“ etc.

Este vorba de satele Vânătorii Pietrei şi Vânătorii-Dumbrava roşie, de pe Bistriţa, din jos de Peatra, din judeţul Neamţ [1]. Este pomenit între satele lui Mihail logofătul şi în uricul din 6961 (1453) Iunie 20 [2]. E unul din satele străvechi ale Moldovei, dela începutul veacului al XV-lea sau şi de mai înainte. Era sat domnesc, de vânători [3].—Peatra lui Crăciun este oraşul Peatra de azi, aşezat, tocmai aşa cum îl arată uricul, în sus de Vânători. In uricul din 6961 (1453) Iunie 20 este arătat chiar ca târg. Se vede că a aparţinut din vechime unui Crăciun. Este străvechiu. Era cred şi în veacul al XIV-lea.—Despre satul Gavrilouţii, dela graniţă, de aproape de Sneatin, a fost vorba şi în uricul lui Mihail logofătul din 6953 (1445) Aprilie 5 [4].

Despre Mihail logofătul a fost vorba în alt loc [5].

Importantă e dania de ţigani şi numele lor frumoase, româneşti. Interesant este în special numele de Bârlad, care apare, ca onomastic, şi aiurea. Aşa găsim un Toader Bârlad într'un uric din 7030 [6]. Altul este pomenit într'un uric dela Vasile Lupu, din 7149 (1641) Aprilie 22 [7], în 7147 (1638) Dechemvrie 24 [8], în 7147 (1639) Ianuarie 5 [9], etc.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Dicţ. statistic al României 2 p. 630, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 518-519. Harta stat. major, planşa Peatra. Să nu se confunde cu celalt sat, din judeţul Neamţ, Vânătorii Neamţului, Dicţ. statistic cit. p. 634, Harta stat. major, planşa T. Neamţ.

2 Ulianiţchi, Materialî p. 81-82, Uricarul 11 p. 78.

3 Sate cu acest nume sânt, în Moldova, în jud. Iaşi, lângă Iaşi chiar, în jud. Putna, Botoşani, Covurluiu, Dicţ. statistic al României 1 p. 480, 2 p. 732, 1 p. 104, 254. Apoi dincolo de Prut, în jud. Chişinău, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 228.

4 Vezi mai sus 2 p. 219, rândul 2, p. 222.

5 Vezi mai sus 1 p. 501-506.

6 Ghib. Sur. 1 p. 113.

7 Ghib. Sur. 21 p. 46.

8 Ghib. Sur. 3 p. 193.

9 Ibid. p. 181.

67.

Suceava. 1446 Ianuarie 26.

Stefan Voevod întăreşte lui Ostapcu Ugorilcu satul lui, Bugaiciouţi, pe Răut.

† мл(с)тїю бжїєю мы стєфа(н) воєво(д) г(с)дарь землı мо(л)давской чиним знамєнито исѣм листом нашим вьсѣм, кто на(н) оузрит или єго оуслышит чтꙋчи, ѡжє тот истинныи слꙋга нашь ѡстапкꙋ ѡгори(л)кꙋ слꙋжил нам право и вѣрно. тѣм мы видѣвшє єго правою и вѣрною слꙋжбою до на(с), жаловали єсми єго ѡсобною нашєю мл(с)тїю и дали єсми ємꙋ оу нашєи землı оу молдавской єдно сєлѡ, ѡ(т)чинꙋ єго, на рєтѣ, гдє был дом єго на имѣ бꙋгаичовци. тоє вьсє вышєписанноє да єсть ємꙋ оури(к) сь вьсѣм доходом, ємꙋ и дѣтєм єго и братїам єго и оунꙋчатом єго и прѣоунꙋчатом єго и прѣщꙋрѣтом єго и вьсємꙋ родꙋ єго, кто бꙋдєт наиближнїи, нєпорꙋшєно николижє, на вѣкы. а хотар томꙋ сєлꙋ да єсть сь вьсѣми своими старыми хотары, кꙋда из вѣка ѡживали. а на то єсть вѣра г(с)ками вышєписанного стєфана воєводы и вѣра болѣр наши(х) молдавскы(х), вѣра пана нѣгоѫ ло(г)фєта, вѣра пана пєтра гꙋдича, вѣра пана нєгрила, вѣра пана оургича и зѧта єго, пана ѡанча ло(г)фєта, вѣра пана вана оурѣкли, вѣра пана дꙋма браєвича дворника, вѣра пана кости вистїарника, вѣра пана кости андроников, вѣра пана станчюла поничa, вѣра пана ѡана жꙋлича, вѣра пана тоадєра касковн(ч), вѣра пана поркы чашника, вѣра пана пєтра чашника, вѣра пана лабꙋла спатарѣ, вѣра пана вади, вѣра пана пыхчи, вѣра пана лꙋка комиса и вѣра вьсѣх болѣр наших молдавскы(х) и вєликы(х) и малы(х). а по нашєм животѣ, кто бꙋдєт г(с)дарь нашєи землı, ѡ(т) дѣтии наши(х) или ѡ(т) братїи наши(х) или бꙋ(д) кто кого бѫ извєрєт быти г(с)дарєм, то(т) бы им нэпорꙋшил нашєго даанїа, алє що бы ємꙋ оутвєрди(л) и оукрѣпи(л), за нꙋжє єсми дали ємꙋ за єго правою и вѣрною слꙋжбꙋ. а на во(л)шєи потвєрж(д)єнїє томꙋ вьсємꙋ вышєписанномꙋ вєлѣли єсми нашємꙋ вѣрномꙋ болѣринꙋ панꙋ михаилꙋ ло(г)фєтꙋ писати и привѣсити нашꙋ пєчат к сємꙋ нашємꙋ листꙋ. пи(с) оу сꙋчавѣ влѣ(т) ѕ҃ц҃нд м(с)ца гє(н) к҃ѕ.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ştefan Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră

tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că aceastâ adevărată slugă a noastră, Ostapcu Ogorilcu, a slujit nouă drept şi credincios. De aceia, noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat, în ţara noastră, în Moldova, un sat, ocina lui, la Răut, unde a fost casa lui, anume Bugaicioutii. Toate aceste mai sus scrise să fie lui uric cu tot venitul, lui şi copiilor lui şi fraţilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, cine va fi mai aproape, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestui sat să fie cu toate vechile sale hotare, pe unde din veac au umblat.

Iar la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului, Ştefan Voevod, şi credinţa boerilor noştri moldoveni, credinţa panului Neagoie logofătul, credinţa panului Petru Gudici, credinţa panului Negrilă, credinţa panului Urghici şi a ginerelui său, pan Oancea logofăt, credinţa panului Vană Ureacle, credinţa panului Duma Braevici vornic, credinţa panului Costea vistiarnic, credinţa panului Costea Andronic, credinţa panului Stanciul Ponici, credinţa panului Oană Julici, credinţa panului Toader Vascovici, credinţa panului Porc ceaşnic, credinţa panului Petru ceaşnic, credinţa panului Albul spatar, credinţa panului Badea, credinţa panului Pâhnă, credinţa panului Luca comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni şi mari şi mici.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, din copiii noştri sau din fraţii noştri sau ori pe cine Dumnezeu va alege să fie ca Domn, acesta să nu le strice dania noastră, ci să le întăriască şi înputernicească, pentru că i-am dat pentru a lui dreaptă şi credincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru boer, pan Mihail logofătul, să scrie şi să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

Scris în Suceava, în anul 6954 luna Ianuarie 26.

Pergamentul, cu pecetea cea mare atârnată, se păstrează în Arhiva ministerului de externe din Moscova. Pecetea este stricată. O fotografie la Acad. Rom. colecţia de fotografii, dăruită de I. Bogdan. O Planşă în I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 37. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat, în rezumat, de Ulianiţchi, Materiali p. 68-69. In traducere românească este publicat în Uricarul 11 p. 65-67. Aici u-

nele greşeli ca „la Revtea“ ş. a. E menţionat în Radu Rosetti, Pământul p. 135.

Bugaicioutii corespunde unui sat Buhăeşti. Un sat Buhăeni, dincolo de Prut, este pomenit într'un zapis din 7158 (1649) Octomvrie 14: „2 selişte în pustie, din susul Şovăţului, din ţinutul Eşului, pe nume Buhăenii şi Melıştenii în mijlocul Ustiei“. „Cele 2 sate den sus pe Şovăţ Bohăenii şi Mâneştergurenii, ce sânt cuprinsă tot într'un hotar“[1]. Asemenea într'un act din 7180 (1672) Aprilie 29: „moşie din pustiiu de pe Valea Sacă ce-i zic Şovătul de sus, anume siliştea Buhăenii, Mâneştergurenii . . . la ţinutul Iaşului, între Ustie şi între Soci şi capul moşiilor din gios să hotărăsc cu Cârpiţii, iară din sus cu Doşmanii mari şi mici“[2]. Buhăenii sau Bohăenii din aceste documente erau aproape de Şovăţ[3], Ustiea[4], Cârpiţi[5] şi Duşmani[6]. Aşa cum e arătat satul acesta Buhăeni este aproape de Răuţel[7]. Din documentele aduse mai sus se vede că satul a fost al lui Dragoş vornicul, din vremea lui Ştefan cel Mare. Işi are numele, dacă identificarea e bună, dela un străvechiu Bugaici, Buhai[8]. Satul era poate şi în veacul al XIV-lea.

Stăpânul satului, Ostapcu Ogorilcu e necunoscut altfel[9].

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Ghib. Sur. 9 p. 143.

2 Ibid. p. 159-160, Ghib. Sur. 22 p. 28-29.

3 Şovăţul pârău în jud. Bălţi: Şovăţul de jos, Şovăţul mare şi Şovăţul mic, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 204, Harta Basarabiei, de Nour. Şovăţul mic este format din pâraele Ustiea şi Obreja.

4 Ustiea pârău, vale şi sat în jud. Bălţi, Dicţ. cit. p. 220.

5 Cârpiţa sat în jud. Bălţi, aşezat în valea Ustiea, Dicţ. cit. p. 68, Harta Basarabiei cit.

6 Duşmani sat în jud. Bălţi, Dicţ. cit. p. 92, Harta cit.

7 Harta Basarabiei cit.

8 In documentul din 7158 (1649) Octomvrie 14, de care a fost vorba, aflăm şi Şovăţul Bugăi. Sate cu acest nume, în Moldova, avem Buhăeni, în jud. Iaşi, Buhăeşti, din jud. Vasluiu, Dicţ. statistic al României 1 p. 484, 2 p. 988. Cp. Buhăceni, din jud. Botoşani, ibid. 1 p. 124. Cp. asemenea Buhalniţa din jud. Neamţ şi Iaşi, ibid. 2 p. 638, 1 p. 474. Buhalniţa din jud. Iaşi este numit în vechime Buhainţi. Aşa de ex. în 7120 (1612) Ianuarie 31: бу-хаинци, Ghib. Sur. 2 p. 80-81.

9 Cp. într'un document din 6981 (1473) Ianuarie 8: satul Ostăpceani, în ţinutul Iaşilor „unde a fost Ostapco, vătămanul din Turie“, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 179. Asemenea în 7030 (1522) Aprilie 4: село ѡт остъпчан оу турїи где былъ ватаман ѡстапко, Uricariul 18 p. 91, Creşterea colecţiilor Acad. Rom. 1912, p. 110. Cp. Ghib. Isp. 3² p. 31, 46, 51. Cp. satele Ostopceni, din jud. Botoşani, Dicţ. statistic al României 1 p. 122.

68.

Suceava. 1446 Fevruarie 19.

Stefan Voevod întăreşte Mănăstirii Neamţului pe fiecare an 2 măji de peşte dela Chilia şi din partea Doamnei trei cântare de icre negre.

† мл(с)тїю[1] бжїєю мы стєфа(н) воєвода господарь зємли молдавскои знамєнито чиним(м) ис сы(м)[2] лысто(м)[2] наши(м) вьсѣ(м), кто на(н) ꙋзри(т) или єго ꙋслиши(т) чтꙋчи, ѡжє благопроизволили єсми наши(м) добри(м) произволєнїє(м) и ꙋчинили єсми за дшꙋ стопочивши(х) родитє(л) наши(х) и за нашєи госпожди[3] и дѣтєи наши(х) здравїє, ꙗко да ꙋтврьди(м) по мл(с)ти божїа на(ш) монасти(р) ѡ(т) нємца, възнєсєнїа христова, и дали єсми томꙋ монастирю на каждоє лѣто по[4] в̃ мажи рибꙋ ѡ(т) кєлїи, а ѡ(т) нашєи кнєшии[5] три кантари икрꙋ чорнꙋю. про то(ж) варє кто ѡ(т) наши(х) боѧрь бꙋдє(т) паркала(б) ꙋ кєлїи и и(х) ꙋрєдници, щобы давали тоє оусє вышєписанноє томꙋ монастирю ѡ(т) нємца, ꙗко прїидꙋ(т) послании ѡ(т) мо⟨на⟩стирѣ. а кто би ѡ(т) паркала(б) или ѡ(т) ꙋрєднико(в), тоє нє да(л), тотыє имаю(т) на(м) заплатити л̃ рꙋбли чистого срєбра, а бє(з) того єщє ꙋзри(т) казнь господства ми. а тоє вьсє вишєпис⟨а⟩нно, що би ꙋри(к) ѡ(т) на(с) то⟨мꙋ⟩ монастирю сь вьсє(м) прихѡдо(м). а нє имає(т) тоти два вози нєкто забавити, нигдѣ, ни ꙋ чо(м), на мито или на бродꙋ, на проданны(х) мито(х) и нє на проданни(х), а нигдѣ вь зємли господства ми. а кто би позабави(л) или задрьжа(л) тыє вози ис си(м) листо(м), то(т) на(м) имає(т) намь заплатити в̃ золоти(х). иначє нє бꙋдє(т). а на то є(ст) вѣра господства ми и вѣра дѣтєи наши(х) и вѣра вьсѣ(х) боѧрь наши(х) вєлики(х) и мали(х). пи(с) ꙋ со(ч)ви влѣ(т) ѕ҃ц҃н҃д фє(в) ѳ҃і.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ştefan Voevod, Domnul Ţării Moldovii, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că am binevoit cu a noastră bună voie şi am făcut pentru pomenirea

1 In original: ма(с)тїю стїю.
2 Sic.
3 In original: госпосподжди.
4 In original: по(д).
5 Poate în loc de кнѧжини.

sfânträposaţilor părinţilor noştri şi pentru sănătatea Doamnei noastre şi a copiilor noştri, ca să întărim, din mila dumnezeiască, mănăstirea noastră dela Neamţ, Inălţarea lui Hristos, şi am dat acestei mănăstiri, în fiecare an, câte 2 măji de peşte din Chilia şi de la Doamna[1] noastră trei cântare de icre negre.

Pentru aceasta, oricine din boerii noştri va fi pârcălab în Chilia şi dregătorii lor să deie toate aceste scrise mai sus acestei mănăstiri dela Neamţ, când vor veni trimişi de mănăstire.

Iar cine din pârcălabi sau din dregători nu vor da aceasta, aceştia ne vor plăti 30 de ruble de argint curat şi fără aceasta încă vor vedea cazna Domniei mele.

Şi toate aceste scrise mai sus să-i fie uric dela noi acestei mănăstiri cu tot venitul.

Şi nimeni nu va întârzia aceste două care nicăiri, întru nimic, la vamă sau la vad, la vămile vândute şi la cele nevândute, dar nicăiri, în Ţara Domniei mele.

Iar cine ar zăbovi sau ar opri aceste care cu această carte, acesta ne va plăti 20 zloţi. Altfel nu va fi.

Iar la aceasta este credinţa Domniei mele şi credinţa copiilor noştri şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici.

Scris în Suceava, în anul 6954 Fevruarie 19.

Pergamentul, cu pecetea perdută, se afla la Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare. Verso însemnarea veche cu unciale: дка мажи. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan.

Uricul face parte din şirul de privilegii cu cari Domnii întăresc Mănăstirea Neamţului[2]. Maja este o măsură[3]. Asemenea cântarul[4]. — Foarte interesantă e apariţia Chiliei dela Dunărea[5]. Ea apare de altfel şi în 6943 (1435) Septemvrie 1: городъ келїю[6]. Apoi în alte documente vechi, ca în 6974 (1466) Martie 13[7],

1 Am tradus astfel pe кнешни, care cred că e greşit scris, în loc de кнѧжни.
2 Vezi mai sus 2 p. 77-78.
3 Ibid. 2 p. 79.
4 I. Nistor, Handel und Wandel p. 149.
5 Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 55, Harta Basarabiei, de Nour.
6 Hurm. Doc 1^2 p. 855.
7 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 96.

6978 (1470) Aprilie 1 [1], în 6979 (1471) August 15 [2], 6980 (1472) Ianuarie 22 [3], în 6968 (1460) Iulie 3 [4] etc.

Documentul ne dă mulţime de ştiri despre vechea organizare a Moldovei, despre pârcălabii de Chilia, despre vămi vândute şi nevândute etc.

69.

1446 Fevruarie 21.

Stefan Voevod întăreşte lui Pipou şi fratelui său, Costea Birovici, satul Biräeşti, pe Bistriţa.

Ştefan Voevod pentru slujbele lui Pipou şi fratelui său, Coste Birovici, îi milueşte cu un sat pe apa Bistriţei, anume Biräeştii, cumpărat drept 60 de galbeni dela Mihăilă Moimescul.

6954 Fevruarie 21.

Dau acest regest de uric, după un regest de pe „Suret di la Stefan Vodă, tălmăcit din slavonie la 7262 (1754) April 9, di preotul Vasâlie, cuprinzătoriu pentru slujbele lui Coste Birovici [5], l-au miluit cu un sat pe apa Bistriţâi, anumi Biräeştii, cari au fost cumpărătură în 60 galbeni di la Mihăilă Moimescul", cu data 6954 Fevruarie 21, la Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 1788, op. 2039, dos. 241 (secţia 1-a), fila 195 r. Acesta l-am complectat cu un alt regest după un suret de pe uric dela Ştefan Vv. din 24 Fevruarie 1446, prin care Pipou şi frate-său, Costea Birovici, cumpără dela Mihail Mosici, drept 60 galbeni, satul Biräeştii, pe Bistriţa, în Radu Rosetti, Pământul p. 177, după Arhiva moşiei Fântânelele dela Bacău, a princepelui de Schönburg-Waldenburg.

Este vorba de unul din satele Gheräeşti, din comuna Mărgineni, judeţul Bacău [6], aşezat pe Bistriţa. Satul este pomenit şi în alte documente vechi, din care şi într'unul dela Ioan Voevod, din 7082 (1574) Martie 1, prin care se întăreşte satul Biräeştii stră-

---

1 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 143, 144.
2 Ibid. p. 159.
3 Ibid. p. 166.
4 Ibid. 2 p. 274, 275
5 In regest: Barovici.
6 Dicţ. statistic al României 1 p. 62, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 210. Harta stat. major, planşa Bacău, 1: 100000.

nepoţilor lui Coste şi Pipou Birovici[1]. O parte este stăpânită şi azi de urmaşii neamului Birovici[2]. El îşi trage numele dela un străvechiu Birai. Unul din satele Gherăeşti de pe Bistriţa e pomenit într'un uric din 7007 (1499) Noemvrie 26. Aici se spune că Alexandru cel Bun a dat mănăstirii Bistriţa, în schimbul altor sate, „trei sate pe Bistriţa, în sus de Bacău, anume Biraviceşti, unde a fost Birai, şi Vâlcsaneşti şi Manoileşti[3]". Aceste sânt date de Ştefan cel Mare iarăşi Mănăstirei Bistriţa, cu uricul din 7008 (1500) Martie 22[4]. Satul era şi în veacul al XIV[5].

70.

Suceava. 1446 Martie 5.

Stefan Voevod întăreşte lui Dragomir Oţel satul Bozianii dela obârşia Albânei şi o monastire, cumpărate dela verii săi.

† мл(с)тїю бжїєю мы стефа(н) воєвода господарь земли молдавскои знаменито чини(м) не с҄ѣ(м) листо(м) наше(м) оусѣ(м), кто на не(м) оузри(т) или єго чтоучи оуслыши(т), оже то(т) истиннїи слоуга на(ш), па(н) драгомирь ѡцє(л), слоужи(л) на(м) право и вѣрно. тѣ(м) мы видѣвши єго правою и вѣрною слоужбою до на(с), жаловали ⟨єсм⟩и єго ѡсобною нашею мл(с)тїю и дали и потвердили єсми ємоу оу нашеи земли оу молдавскои правоє єго ѡ⟨т⟩чиноу и выкоуплєнїє, село на имѣ бозїанїи на верхь албанею и сь монастирєю и сь ѡбама поточки, щоже ємоу продали тоє село и монастирь племеници єго станчоу(л) кормохоу(з) и сестра єго негрита, сноке попа илїаша за рл҃ зла(т) татарски(х). тоє всє ⟨вы⟩шеписанноє да є(ст) слоуѕѣ нашємоу паноу дра⟨го⟩мирєу ѡцєлоу ѡ(т) на(с) оури(к) и сь всє(м) доходо(м) и дѣтє(м) єго и оуноучато(м) єго и прѣоуноучато(м) єго и праѱоурѣто(м) єго и всємоу родоу ⟨єго⟩, кто сѧ ємоу изберє(т) наиближнїи, непороушено нико-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Arhiv. Stat. Iaşi, cit., Radu Rosetti, cit.
2 Radu Rosetti. cit.
3 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 162: и бистричьскомоу монастирѹ далѧ трн села на бистрици, выше бакова, на имѣ бнравичєщи, гдє былѧ бираи, и вльксанєщи и маноилєщи. Cp. ibid. p. 166.
4 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 173: на бистрици выше бакова, село бираино и село вльксаново и село манѹилєщи. Ibid. p. 174.
5 Alt sat Gherăeşti, cu aceiaşi origină desigur, este cel din jud. Roman, Dicţ. statistic al României 2 p. 794, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 210.

миже на вѣки. а хотаръ томоу селоу да е(ст) по старомоу хотарю ѡ(т) оуси(х) ⟨сторо(н)⟩ коуда из вѣка ѡжикали. а на то е(ст) вѣра нашего гсподства више писан⟨наго⟩ стефана воевода[1] и вѣра болѧръ наши(х), вѣра пана ⟨нѣгоıа⟩ логофета, вѣра пана петра гоудича, вѣра пана доуми браевича ⟨дво⟩рника, вѣра пана симѣ логофета, вѣра пана юргича, ⟨вѣр⟩а ⟨пан⟩а ѡанчи логофета, вѣра пана ѡана оурѣкле, вѣра пана ивана банчана, вѣра пана ѡана жоулича, вѣра пана станчоу⟨ла попи⟩ча, вѣра пана дїениша спатарѣ, вѣра пана доумѣ и брата его пана мирчи, вѣра пана костѣ вистїарника и вѣра пана ⟨к⟩ости а⟨н⟩дроника, вѣра пана тоадера васковича, вѣра пана поркы чаши⟨ка⟩, вѣра пана вади дворника, и вѣра вьсѣ(х) болѧръ наши(х) молдавскы(х) велики(х) и мали(х). а по наши(х)[1] животи, кто боуде(т) гсподръ нашеи земли, ѡ(т) дѣтеи наши(х) или ѡ(т) нашего племене или па(к) коу(д) кого бъ изубере(т) гсподремъ бити нашеи земли молдавскои, а то(т) да не пороуши(т) нашего даанїа и нашего оутвръждєнїа, али що би емоу оутврьди(л) и оукрѣпи(л), за ноуже есми емоу дали и потврьдили за его правою и вѣрною слоужбоу. а на болшее крѣпост⟨ь⟩ и пооутвръждєнїе, вѣлѣли[1] есми слоузѣ нашемоу, вѣрномоу паноу михаилоу логофетоу, писати и нашоу печать превѣсити[1] к семоу листоу нашемоу. пи(с) жоуржоу оу со(ч)вѣ лѣто ѕ҃цнд м(с)ца марта є҃ днь.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domn Ţării Moldovei, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că această adevărată slugă a noastră, pan Dragomir Oţel, a slujit nouă drept şi credincios. De aceia, noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat şi i-am întărit, în Ţara noastră, în Moldova, dreapta lui ocină şi cumpărătură, satul anume Bozianii, la obârşia Albânei, şi cu mănăstirea şi cu amândouă pâraieşele, ce i-au vândut acest sat şi mănăstirea verii săi, Stanciul Cormohuz şi sora lui, Negrita, fiii lui popa Iliiaş, drept 130 zloţi tătărăşti. Toate aceste mai sus scrise să fie slugii noastre, panului Dragomir Oţel, dela noi uric şi cu tot venitul şi copiilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, cine i se va alege mai de aproape, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestui sat să fie după vechiul hotar, din toate părţile, pe unde din veac au umblat.

1 Sic.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar la aceasta este credința Domniei noastre, mai sus scrisului, Stefan Voevod, și credința boerilor noștri, credința panului Neagoie logofătul, credința panului Petru Gudici, credința panului Duma Braevici vornic, credința panului Sima logofătul, credința panului Iurghici, credința panului Oancea logofăt, credința panului Oană Ureacle, credința panului Ivan Baicean, credința panului Oană Julici, credința panului Stanciul Ponici, credința panului Dieniș spatar, credința panului Duma și a fratelui său, pan Mircea, credința panului Costea vistiarnic și credința panului Costea Andronic, credința panului Toader Vascovici, credința panului Porc ceașnic, credința panului Badea vornic și credința tuturor boerilor noștri moldoveni mari și mici.

Iar după viața noastră, cine va fi Domn Țării noastre, din copiii noștri sau din seminția noastră sau iarăși ori pe cine Dumnezeu va alege, să fie ca Domn, în Țara noastră a Moldovii, acesta să nu strice dania noastră și întăritura noastră, ci să-i întăriască și înputerniciască, pentrucă i-am dat și întărit pentru a lui dreaptă și credincioasă slujbă.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar pentru mai mare tărie și întăritură, am poruncit slugii noastre, credinciosului pan, Mihail logofătul, să scrie și să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Giurgiu, în Suceava, în anul 6954 luna Martie 5 zile.

Pergament, cu pecetea pierdută, la Acad. Rom. (cumpărat dela anticvarul I. Șaraga, din Iași), Creșterea colecțiilor Acad. Rom. 1907 p. 130, 1908 p. 55. Verso are: „uric de 275 de ani este pă cându a fost la văletul 7229 mșta iun‹i› 3 (anul 7229 — 1721 — luna Iunie 3). Și am socotit văletul eu Andrieș Cudrescul". Ibid. Acad. Rom. o tălmăcire de Procope dascalu i uricariu, din 1766 Mai 24. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Traducerea din 1766 Mai 24:—„s'au tălmăcit hrisovul acesta de pe sârbie, moldovinește, de Procopie dascalul i uricar" — e publicată în Uricaru 16 p. 3-4. Traducerea, din care lipsesc boerii marturi, în general, este exactă. E greșit numai „Stanciul Cormohut", prețul cumpărării, 120 zloți tătărești, și alte câteva mici lucruri. E menționat și în I. Bogdan, D. Șt. 1 p. 280.

Este vorba de satul Oțăleni, din comuna Bâra, județul Roman[1], așezat în adevăr chiar la obârșia Albâei[2]. Că e așa, se

1 Dicț. statistic al României 2 p. 802, Frunzescu, Dicționar topografic p. 337.
2 Harta stat. major, planșele Târgul-Frumos și Roman.

vede şi dintr'o hotarnică din 7276 (1768) Martie 7, în care se spune „că satul Oţălenii ce s'au chemat mai înainte Bozienii umblă în unsprezăci bătrâni“ [1]. Işi are numele de azi dela boerul Dragomir Oţel. Mai înainte se numea Boziani, dela un străvechiu Boz, Bozea. Era cred şi în veacul al XIV-lea [2].

Regiunea Albânei era locuită din vechiu, căci am întâlnit-o şi în uricul din 6936 (1428) Septemvrie 3 [3].

Boerul Dragomir Oţel e necunoscut altfel. Era frate poate cu Mihail Oţel, despre care a fost vorba în alt loc [4]. Uricul din 1446 întregeşte ştirile despre neamul lui Oţel. E vorba de verii lui Dragomir Oţel, Stanciul Cormohuz şi sora acestuia, Negrita, fiii lui popa Iliaş, care a stăpânit mai înainte satul Bozianii.

Foarte interesant e amănuntul cumpărării unei mănăstiri, foastă, probabil, a popei Iliaş.

71.

Davideni. 1446 Martie 11.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Stefan Voevod dă satelor Mănăstirii Neamţului, unde este Samoilă vătăman, Dvorineşti, Timişeşti, Crâstieneşti, Băloşeşti, unde a fost Barbă-geamâră, Başoteani, Fântâreale, Dragomireşti şi Telibeacinţi, mai multe scutiri.

† мл(с)тїю бжїею мы стефанъ воево(д) господаръ земли молдавскои чиниимъ знаменито и сѣмъ листо(м) наши(м) въсѣмъ, кто на(н) оузри(т) ⟨и⟩ли его чтоучи оусли⟨ши(т)⟩, оже благопроизволи господствоми благымъ благопроизволенїемъ и чисты(м) и свѣтлы(м) срдцемъ и дали есми се(с) ли(ст) нашемоу монастирю ѡ(т) нѣмца,

1 Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 1 fila 40 r.

2 Un sat Boziani, tot la Roman, este pomenit într'un uric din 6944 (1436) August 20, vezi mai sus 1 p. 475, rândul 18, p. 480. Ibid. alte sate, în Moldova, cu acest nume. — Pentru satele Oţăleni, Oţeleşti cp. uricul din 6942 (1434) Aprilie 24, vezi mai sus 1 p. 383, rândul 8, p. 385. Asemenea cel din 6944 (1436) Iulie 17, ibid. 1 p. 459, rândul 19, p. 464-465. Asemenea uricul din 6946 (1438) Iunie 6, ibid. 2 p. 21, rândul 5, p. 22. Satul Oţăleştii, pe Berheciu, despre care e vorba în acest de pe urmă uric, în care îl găsim în stăpânirea lui Mihail Oţel pisarul, e pomenit şi într'un document din 7036 (1528) Martie 7, prin care Petru Voevod întăreşte lui Sandu şi Fetion Farcaş uşăriul „giumătati sat Oţăleştii, pe Berheciu“. In 7054 (1546) Aprilie 20 această jumătate de Oţăleşti se întăreşte lui Şandru, pârcălabul de Cetatea Nouă, Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 2 fila 94 r.

3 Vezi mai sus 1 p. 223, rândul 10-11, p. 226-227.

4 Vezi mai sus 1 p. 523-524.

идеже е(ст) хр(а)(м) стого вьзнесенїе[1] господне и дали есми на то каре колко се(л) прислоухают к нашемоу монастирю, на имѣ где е(ст) ⟨с⟩амоила ватаманъ на бистрици и двориненщи и тимишещи и крьстї⟨енещи и б⟩ълошещи и на тополици где выль ⟨б⟩арба жамырь[1] и башотѧни и ⟨фънтырѣла⟩и и драгомирещи на шоумоузѧ и телибѣчинци на серетѧ, ⟨сїа въ⟩сѣ вышеписанаѧ села монастирскаѧ слободникы ѡ въсемъ, да не дадоутъ тоты люди не тѧ(х) села(х) ни да(н), ни посадоу, ни илиша, ни подводоу, ни десѣтиноу ѡ(т) пчо(л), ани ѡ(т) свинїи. а тако(ж) ни на горо(д) да не робѧ(т), а ни на млинины[1] и ставо(х)[1], а ни иное даанїе и слоужбы никоторои да не имают. а також оу тѧ(х) села(х) да не имаютъ ходити ни глобникы[1], ни припашаре, ни илишаре, а ни них никто ѡ(т) наши(х) оурѧдникѡ(х) и перероубце(х). а тако(ж) тоты люди не тѧ(х) села(х) никто да не смѣетъ соудити и(х), ни оу чемъ, а ни оу которо(м) дѣлѣ. дале комоу име(т) сѣ видѣти, аже имаетъ кривда ѡ(т) ты(х) людеи не тѧ(х) села(х), а ѡ(н) да е(х) ничие(т) прѧ(д) игоуменѡ(м) ѡ(т) нѣмца и прѧ(д) оурѧдникы монастиръскыи, а иного соудцѣ да не имаютъ. а тако(ж) ни ѡслоухаре да не имаютъ ходити оу тѧ(х) села(х), ни соудци никоторыи, да не имаютъ глобоу, коли име(т) сѧ оучинити котораѧ смрьти оу е(х) села(х), але сами ка⟨лоу⟩гере да возмоу(т) глобоу. а кто иметъ сѧ поко⟨усит⟩и ѡ(т) наши(х) оурѧднико(х) и роушати[1] наше сїе вышеписанное воу(д) оу чемъ, то(т) да ⟨им⟩етъ (?) великаѧ казни[1] и ѡргїю господства ми. а на то е(ст) вѣ⟨ра господства⟩ми вышеписанаго стефана воево⟨ды⟩ и вѣра всѣхъ болѣ⟨ръ⟩ наши(х) великы(х) ⟨и малы(х). а⟩ на то есми дали се(с) лис(т) поуд[1] нашеи печати. пи(с) оу давидово ⟨село, в лѣто⟩ ѕ҃ц҃н҃д҃ мѣсѧца м(р)а аї.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domn Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a binevoit Domnia mea cu bună voire şi curată şi luminată inimă şi am dat această carte mănăstirii noastre dela Neamţ, unde este hramul Sfintei Inălţări a Domnului, şi i-am dat, pentru aceasta, oricâte sate ascultă de mănăstirea noastră, anume unde este Samoil vătăman, pe Bistriţa, şi Dvorineşti şi Timişeşti şi Crâstieneşti şi Băloşeşti şi, la Topoliţă, unde a fost Barbă-geamără şi Başoteani şi Fântăreale şi Dragomireşti, pe Şumuz, şi Telibeacinţi, pe Sereti, toate aceste mai sus scrise sate mănăstireşti să fie slobode de

1 Sic.

toate, să nu dea aceşti oameni din aceste sate nici dare, nici posadă, nici iliş, nici podvoadă, nici deseatină dela albine şi nici dela porci. Şi de asemenea, nici la cetate să nu robiască şi nici la mori şi iazuri şi nimeni să nu aibă nici o altă dare şi slujbe. Şi asemenea, în aceste sate, să nu aibă a umbla nici globnicii, nici pripaşarii, nici ilişarii şi nici altul nimeni din dregătorii şi pererubţii noştri. Şi de asemenea, pe aceşti oameni din aceste sate nimeni să nu îndrăzniască a-i judeca, întru nimic, şi nici pentru orice faptă. Iar cui i se va părea că are strâmbătate dela aceşti oameni din aceste sate acela să-i ducă înaintea egumenului dela Neamţ şi înaintea dregătorilor mănăstireşti şi pe alt judecător să nu aibă. Şi de asemenea, nici osluharii să nu aibă a merge în aceste sate, nici judecătorii, ori cari, să nu aibă a lua gloabă, când se va face vre-o moarte în satele lor, ci singuri călugării să ia gloaba.

Iar cine din dregătorii noştri s'ar încerca şi ar strica aceste ale noastre mai sus scrise, ori în ce, acesta să aibă mari cazne şi urgie dela Domnia mea.

Şi la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului, Stefan Voevod, şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici.

Şi pentru aceasta, am dat această carte sub pecetea noastră.

Scris în satul lui David, în anul 6954 luna Martie 11.

Pergament, cu pecetea pierdută, la Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, pachet 21, nr. 4. Ibid. un suret al lui Pavel Debriţ, din 15 Iulie 1803, care traduce pe „Davidovo selo“ cu Davideni. Creşterea colecţiilor Acad. Rom. 1915 p. 59. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan.

Este unul din multele privilegii acordate Mănăstirii Neamţului [1].

Satul „unde este Samoilă vătăman“ este Seucouţii, după uricul din 6946 (1438) Fevruarie 23 [2]. El e pomenit la fel şi într'un uric din 6962 (1454) Dechemvrie 8 [3]. — Dvorineştii se numesc azi Zvorăneşti. Ei se găsesc pomeniţi încă în 6935 (1427) Septemvrie 14 [4] şi în alte documente, ca în 6954 (1446) Iunie 6 [5], Iulie 20 [6]. In acest de pe urmă satul e arătat pe Moldova, cum e în adevăr. E pomenit în

---

1 Vezi mai sus 2 p. 77-78.
2 Vezi mai sus 2 p. 10, rândul 9-10, p. 13.
3 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, pachet 21, nr. 7.
4 Vezi mai sus 1 p. 190, rândul 19, p. 193.
5 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
6 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, pachet 21 nr. 5.

6955 (1447) August 22[1], în 6962 (1454) Dechemvrie 8[2], în 6990 (1482) Mai 9[3]. Satul vine lângă Timişeşti, Ungheni, Preuţeşti[4]. Pentru numele dela дворѫ, curte, cp. din дворищє, Zvorâştea, din judeţul Dorohoiu[5]. — Timişeştii i-am întâlnit în stăpânirea Mănăstirei Neamţului, încă din 6915 (1407) Ianuarie 7. Aici se spune că satul era dat mănăstirei încă de Petru Muşat[6]. El e pomenit între satele mănăstirei şi în alte urice, ca în 6935 (1427) Septemvrie 14[7], 6944 (1436) Noemvrie 30[8] şi în altele[9]. Işi are numele dela un străvechiu Teameş[10]. — Crâstieneştii i-am întâlnit în stăpânirea mănăstirei şi în uricul din 6915 (1407) Ianuarie 7, de care a fost vorba. Şi acesta a fost dat de Petru Muşat Mănăstirei Neamţului[6]. Este pomenit şi în alte urice, ca în 6935 (1427) Septemvrie 14[11]. Aici este arătat în acelaş hotar cu Timişeştii. Este deci satul Cristeşti, din comuna cu acelaş nume, judeţul Fălticeni (fost Suceava)[12]. Intre satele mănăstirii e pomenit apoi în 6955 (1447) August 22[13], în 6962 (1454) Dechemvrie 8[14], în 6978

1 Vezi mai sus 1 p. 193.

2 Ibid.

3 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 263-265 BCU Cluj Central University Library Cluj дворєници на молдавѣ.

4 Nu se află trecut în Harta stat. major, planşele Paşcani, Miroslăveşti, Drăgăneşti şi Târgul Neamţ.

5 Dicţ. statistic al României 1 p. 368, Dicţ. geogr. al jud. Dorohoiu p. 327-328. Acesta este pomenit într'un document din 6996 (1488) Martie 12. Vechiul stăpân Giurgiu Zvorâşte a trăit in timpul lui Alexandru cel Bun, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 327-331.

6 Vezi mai sus 1 p. 53, rândul 11-13, p. 55.

7 Ibid. 1 p. 190 rândul 12, p. 192.

8 Ibid. 1 p. 494, rândul 9-10. Aici se spune că e sat tătăresc.

9 Ibid. 1 p. 497.

10 Harta stat. major, planşele Păşcani şi Drăgăneşti. Cp. pentru Teameş şi alţi Timişeşti, uricele din 6942 (1434) Aprilie 24, vezi mai sus 1 p. 386, rândul 17, p. 389. Asemenea în 6944 (1436) Dechemvrie 7, ibid. 1. p. 498, rândul 7, p. 500. In 6947 (1439) Iulie 2, ibid. 2 p. 41, rândul 19, p. 45. Mai ales este important uricul din 6956 (1448) Septemvrie 22, în care satul Timişeşti, din Moldova de jos, este însemnat prin: гдє была дрангѹш тамеш . . . и гдє была старии тѣмеш петрѫ, Ulianiţchi, Materialî p. 70-71, Acad. Rom. colecţia de fotografii dăruită de I. Bogdan. Pentru Tamaş cp. uricul din 6922 (1414) August 2, vezi mai sus 1 p. 103, rândul 16, p. 107. Asemenea uricul din 6941 (1433) Fevruarie 26, ibid. 1 p. 353, rândul 10, p. 355. Cp. satele Tămăşeni, din jud. Fălciu, Roman, Putna (aici Tămăşoaia), Dicţ. statistic al României 1 p. 374, 2 p. 796, 740. Cp. Timişani în jud. Gorjiu, ibid. 1 p. 424. Tămaşa, în comitatul Cojocna, Tămăşăşti, în Hunedoara, N. Mazere, Supliment la Harta etnografică a Transilvaniei, Iaşi, 1909. p. 74.

11 Vezi mai sus 1 p. 190, rândul 11-12, p. 192.

12 Dicţ. statistic al României 2 p. 860, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 147, Harta stat. major, planşa Paşcani.

13 Arhiv. Stat. Bucureşti, pachet 21 nr. 6, I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 38, St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 221.

14 Arhiv. Stat. Bucureşti, pachet 21, nr. 7.

(1470) Aprilie 1[1]. Satul avea, se vede, două cuturi şi Crâstieneştii Mănăstirii Neamţului corespund mai târziu Băhnenilor, cum ne arată uricul din 1427 Septemvrie 14, de care a fost vorba, şi cum aflăm din Sămile mănăstirilor din Moldova, pe anul 1742[2]. Băhneni a rămas numai numele unui loc lângă Cristeşti şi Timişeşti[3]. Căci un sat Cristeştii de pe Moldova îl aflu pomenit într'un uric din 7001 (1493) Noemvrie 4, când se întăreşte Nastasiei, fiicei Mărinei, nepoatei lui Crâstea, între alte sate, rămase dela bunul Crâstea şi кръстещїи на мωладакѣ где бил мирослав и ѹ томже хотарѹ дрѹгое село на имѣ хирещїи[4]. Se poate ca acest sat Cristeşti să corespundă şi cu satul Miroslăveştii de azi, în apropiere de care găsesc pe harta statului major însemnate la nord, răsărit şi miazăzi mai multe locuri cu numele Crâsteşti. Bunul, Crâstea, al Nastasiei, stăpâna din 1493 a Cristeştilor, numai întâmplător se potriveşte ca nume cu alt Crâstea, mult mai vechiu, care a dat numele satului, care era şi în veacul al XIV-lea[5].— Satul Băloşeşti nu mai este azi. El a fost acolo unde pe pârăul Neamţului este şesul Bălăşeni, la nord de Blebea şi unde e locul numit Bălăşeni, în apropiere de Graşi, Plăeşu şi Băhneni[6]. E pomenit şi alte ori în documentele vechi, ca în 6954 (1446) Iunie 6[7], în 6955 (1447) August 22[8], în 6962 (1454) Dechemvrie 8[9]. In 6963 (1455) Dechemvrie 12, călugării dela Neamţ se judecă pentru acest sat cu Gostilo şi-l câştigă[10]. Este pomenit apoi în 6963 (1455) Dechemvrie 20[11], în 6966 (1458) Fevruarie 13[12]. Satul a trecut mai târziu în stăpânirea Mănăstirei Agapia[13]. Işi are numele dela un străvechiu Baloş[14], care poate a fost un cneaz sau un vechiu

1 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 145, 147.
2 Buletinul Com. Ist. 1 (1915 p. 242.
3 Harta stat. major, planşa Drăgăneşti.
4 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 30-32. Cp. Hereşti, din aceiaşi comună Cristeşti, jud. Fălticeni (fost Succava), Dicţ. statistic cit. 2 p. 860. Ibid. Miroslăveşti. Harta stat. major, planşele Paşcani şi Miroslăveşti.
5 Satele cu acest nume, Cristeşti, în Moldova, sânt multe. Cp. uricul din 6941 (1433) Noemvrie 3, vezi mai sus 1 p. 364, rândul 10, p. 365. Asemenea cel din 6945 (1437) Dechemvrie 20, ibid 1 p. 541, rândul 9, p. 547-548.
6 Harta stat. major, planşele Târgul Neamţ şi Drăgăneşti.
7 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
8 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, pachet 21 nr. 6, I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 38, St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 221.
9 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, pachet 21 nr. 7.
10 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
11 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
12 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 6-7: село на имѣ балошещи на нѣмцѣ.
13 Buletinul Com. Ist. 1 (1915) p. 253, 255.
14 Sate cu acest nume, în Moldova, sânt multe. Aşa Bălăşeşti, in jud.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

boer. Dintre boeri, în prima jumătate a veacului al XV-lea, nu cunosc decât pe Baloş ceaşnicul. Acesta apare întăia oară în divan, în 6940 (1432) Ianuarie 4[1]. Apoi în 6940 (1432) Ianuarie 17[2], în 6941 (1433) Ianuarie 28[3], Fevruarie 26[4], Iunie 15[5], Iunie după 15[6], în Iunie 4[7], toate date de Ilie Voevod. Lipseşte apoi in divanul lui Ştefan Voevod, când apare Albu ceaşnic. Apare apoi în documentul lui Ilie Voevod din 1435 Fevruarie 17[8], în 6944 (1435) Septemvrie 19[9], în 6943 (1435) Octomvrie 8[10], Octomvrie 18[11], Noemvrie 25[12]. Apare în divanul lui Ilie şi Ştefan Voevozi, în 6944 (1436) Mai 23[13], Iulie 1[14], Iulie 17[15], Iulie 24[16], August 27[17], Septemvrie 8[18], Septemvrie 19[19], Noemvrie 30[20], în 6945 (1437) Fevruarie 24[21], Mai 15[22], August 19[23], Dechemvrie 20[24]. Asemenea în 6946 (1438) Ianuárie 17[25], Fevruarie 17[26], Fevruarie

---

Tutova, Baluş în jud. Bacău, Băluşeni în jud. Botoşani, Băluşeşti, în jud. Neamţ, Fălticeni, Roman, Dicţ. statistic al României 2 p. 958, 1 p. 84, 110, 2 p. 644, 852, 790, 802. Satul din jud. Neamţ este pomenit şi în 6983 (1475) Mai 7, când se întăreşte lui Cozma, fiul lui Băloş, şi satul бълошещїи на юкашн, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 206-208. E satul din com. Mărgineni. Cp. Harta stat. major, planşa Bozieni. E pomenit şi în 7054 (1546) Martie 30, Ghib. Sur. 1 p. 210. Cp. într'un uric din 6933 (1425) Ianuarie 30, zăpodia lui Băluş, vezi mai sus 1 p. 168, rândul 17, p. 172, Dicţ. geogr. al jud. Iaşi p. 23-24. Un sat Băloşani, în jud. Iaşi, a fost lângă Borşa. E pomenit în 7115 (1607) Iunie, Ghib. Isp. 1^{1} p. 60. Cp. asemenea un sat Băloşeşti, într'un uric din 7078 (1570) Iunie 20, Ghib. Sur. 19 p. 74. In 7087 (1579) Iulie 15, ibid. p. 120, etc.

BCU Cluj/Central University Library Cluj

1 Vezi mai sus 1 p. 331, rândul 10.
2 Ibid. 1 p. 338, rândul 16-17.
3 Ibid. 1 p. 350, rândul 22-23.
4 Ibid. 1 p. 354, rândul 8-9.
5 Ibid. 1 p. 359, rândul 22.
6 Ibid. 1 p. 362, rândul 4.
7 Hurm. Doc. 1^{2} p. 840.
8 Vezi mai sus 1 p. 413, rândul 14.
9 Hurm. Doc. 1^{2} p. 865: панх бълошх подчашїи.
10 Vezi mai sus 1 p. 416, rândul 26.
11 Ibid. 1 p. 420, rândul 28.
12 Ibid. 1 p. 424, rândul 24.
13 Ibid. 1 p. 442, rândul 17.
14 Ibid. 1 p. 455, rândul 19.
15 Ibid. 1 p. 460, rândul 12.
16 Ibid. 1 p. 468, rândul 9-10.
17 Ibid. 1 p. 482, rândul 3.
18 Ibid. 1 p. 484, rândul 26.
19 Ibid. 1 p. 483, rândul 24-25
20 Ibid. 1 p. 494, rândul 27.
21 Ibid. 1 p. 508, rândul 3-4.
22 Ibid. 1 p. 515, rândul 38.
23 Ibid. 1 p. 530, rândul 4.
24 Ibid. 1 p. 536, rândul 25 şi altul ibid. 1 p. 542, rândul 7.
25 Ibid. 2 p. 1, rândul 15.
26 Ibid. 2 p. 8, rândul 6.

23[1], Iunie 20[2], în 6947 (1439) Martie 12[3], Aprilie 3[4], Iulie 2[5], Iulie 15[6], Octomvrie 26[7], în 6948 (1440) August 6[8], 6949 (1441) Aprilie 23[9], în 6950 (1442) Fevruarie 24[10], Aprilie 5[11], Septemvrie 8[12]. Apare apoi în documentul lui Roman Voevod, dat din Colomeia, în 6956 (1448) Fevruarie 23[13], ceia ce ne explică politica lui pentru Ilie Voevod şi fiul acestuia. Neamul lui foarte numeros îl găsim în documentele de mai târziu ale satului Holohoreni, pe Racovăţ, dincolo de Prut. Aşa în 7081 (1573) Mai 27[14], în 7085 (1577) Aprilie 30[15], 7085 (1577) Iunie 30[16], Iulie 20[17], în 7086 (1577) Octomvrie 4[18], în 7095 (1587) Martie 30[19], etc. — Intemeietorul satului Băloşeşti al Mănăstirii Neamţului este mai vechiu decât acest boer. — Pe Topoliţă era satul unde a fost Barbăgeamâră. Topoliţa este un pârău ce curge prin judeţul Neamţ şi se varsă în Moldova, aproape de satul Păstrăveni[20]. Este pomenit încă din veacul al XIV-lea. Aşa în 6900 (1392) Martie 30[21], apoi în 1400[22], în 6930 (1422) Martie 12[23], în 6960 (1452) Septemvrie 7[24], în 6961 (1453) Ianuarie 26[25], în 6963 (1455) Fevruarie

1 Vezi mai sus 2 p. 11, rândul 10.
2 Ibid. 2 p. 24, rândul 23.
3 Ibid. 2 p. 32, rândul 15.
4 Ibid. 2 p. 35, rândul 32.
5 Ibid. 2 p. 42, rândul 16.
6 Ibid. 2 p. 46, rândul 30-31.
7 Ibid. 2 p. 62, rândul 17.
8 Ibid. 2 p. 66, rândul 4.
9 Ibid. 2 p. 80, rândul 17-18.
10 Ibid. 2 p. 88, rândul 20-21.
11 Ibid. 2 p. 97, rândul 10-11.
12 Ibid. 2 p. 105, rândul 23-24.
13 I. Bogdan, Contribuţii, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 29 (1907) secţ. ist. p. 638.
14 Ghib. Sur. 19 p. 215, 217. L. T. Boga, Doc. Basarabene 5 (1929), Chişinău, p. 22. Aici se pomeneşte şi uricul ce a avut Băloş ceaşnic ѡт иліа и ѡт стефана воевода село на имѣ голоторѣнїи на раковец.
15 Ghib. cit. p. 219, L. T. Boga cit. p. 29.
16 L. T. Boga cit. p. 30.
17 Ghib. cit. p. 221, L. T. Boga, cit. p. 31-32. Şi aici e pomenit uricul ce a avut Băloş ceaşnic dela Ilie şi Stefan Voevod ѡт село ѡт воловерѣни что на раковец.
18 Ghib. cit. p. 222-224, L. T. Boga, cit. p. 33-34.
19 L. T. Boga cit. p. 38-40.
20 Frunzescu, Dicţionar topografic p. 489, Harta stat. major, planşele Târgul Neamţ şi Miroslăveşti.
21 Vezi mai sus 1 p. 7, rândul 16.
22 Ibid. 1 p. 29, rândul 7, p. 31.
23 Ibid. 1 p. 147, rândul 11.
24 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
25 Hasd. Arh. Ist. 1¹ p. 102, I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 42.

8[1], Mai 12[2], Iunie 7[3]. Asemenea în 6978 (1470) Aprilie 1[4]. Este o regiune locuită din adâncă vechime. Satul lui Barbăgeamără este numit „Giumăneştii la Neamţu, pe apa Topoliţii, unde este mitohul mănăstirii“, în 1742/1743[5]. In uricul din 6930 (1422) Martie 12, rezumat în Opisul documentelor Mănăstirii Neamţului fila 22, Gemeneştii e pus în loc de Seliştea lui Nenavice, cum e în original, ceia ce înseamnă că ele erau identice[6]. In 6955 (1447) August 22 e numit жімминєщи[7]. Asemenea în 6978 (1470) Aprilie 1 : на тополницѣ жємєрєщїи[8]. Este un sat străvechiu, poate din veacul al XIV-lea. Işi are numele dela Barbăgeamără[9]. Interesantă e forma cu rotacism, geamără în loc de geamână. — Başoteanii au fost daţi Mănăstirii Neamţului printr'un uric din 6936 (1428) Dechemvrie 4[10]. — Fântârealele sânt poate Fântânelele, din comuna Paşcani, judeţul Fălticeni (fost Suceava), în sus de Paşcani[11]. Este pomenit între satele mănăstirii şi în alte urice, ca în 6954 (1446) Iulie 20[12]. Aici se spune că satul e pe Pobrata şi a fost dat mănăstirii de pan Crâstea. Asemenea în 6955 (1447) August 22[13], în 6962 (1454) Dechemvrie 8[14], în 6978 (1470) Aprilie 1[15], in 6990 (1482) Mai 9[16]. Numele îi vine dela fântână. Este foarte răspândit

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Acad. Rom. XXX/87, Ghib. Sur. 18 p. 63.
2 Acad. Rom. XXXIII/87, Radu Rosetti, Pământul p. 138.
3 Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 24, fila 163 r. şi Anaforale 14, fila 158 v.
4 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 145-147.
5 Buletinul Com. Ist. 1 (1915) p. 242.
6 Vezi mai sus 1 p. 147, rândul 11-12.
7 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, pachet 21 nr. 6, I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 38, St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 221.
8 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 145, 147.
9 Sate cu acest nume, în Moldova, avem Geamâna, în jud. Bender, dincolo de Prut, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 103. Apoi Gemine în districtul Câmpulung, Dicţ. geogr. al Bucovinei p. 101-102. Cp. Gemene, munte şi pârău în jud. Neamţ, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 209. Pentru trecut cp. Locurile gemene în 6941 (1433) Dechemvrie 14, vezi mai sus 1 p. 373, rândul 5. Asemenea Jamenii, în 6959 (1451) Iulie 10, Ghib. Sur. 2 p. 167, Sur. 18 p. 154. Cp. asemenea села на имѣ мєнмєщи и сръби и жамири повыш ꙗского тръга, într'un uric din 6980 (1472) Ianuarie 25, Ghib. revista Teodor Codrescu (Iaşi) 1 (1916) p. 177, Ghib. Sur. 18 p. 75. Şi aici forma e cu rotacism.
10 Vezi mai sus 1 p. 228-230. Nici un sat cu acest nume nu cunosc azi în Moldova. Unul a fost pe Tazlău, pomenit într'un uric din 6956 (1448) Septemvrie 3, Acad. Rom. Peceţi 103.
11 Dicţ. statistic al României 2 p. 860, Harta stat. major, planşa Paşcani.
12 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, pachet 21, nr. 5. Aici forma cu rotacism.
13 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, pachet 21, nr. 6, St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 221.
14 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, pachet 21 nr. 7.
15 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 145: на сєрѣтѧ фынтырѣлє. Ibid. p. 147.
16 Ibid. 1 p. 263: фынтънѣнєлє на побратѧ. Ibid. p. 265.

în toată ţara[1]. Poate a fost şi în veacul al XIV-lea. — Dragomireştii, pe Şumuz, nu mai este astăzi. E pomenit şi în alte urice ale mănăstirii, ca în 6955 (1447) August 22[2], şi în 6962 (1454) Dechemvrie 8[3]. A fost numai trecător în stăpânirea mănăstirii, întorcându-se la vechii stăpâni, cum se vede dintr'un uric din 7007 (1499) Noemvrie 23, în care se spune că Mărina, fiica lui Oanţă Bârlici, şi vara ei, Ilca, fiica Muşatei, şi nepoatele lor de soră, Muşa şi sora ei, Anuşca, fiicele Nastei, şi nepoatele lor, Mărina, fiica lui Grozea Cufta, şi vara ei, Nastea, fiica lui Iurie, şi verii lor, Ghidion şi fratele său, Petrea, şi sora lor, Anuşca, fiii lui Ivaşco Cufta şi nepoata lor, Mălina, fiica lui Lazor, toţi nepoţii lui Stan Bârlici, vând din uricul bunului lor, Stan Bârlici şi din privilegiu dela Alexandru cel Bun, două sate pe Sireti на имѧ драгомирещи на оустїе крълинского потока, а дрѹгое село на имѧ тълкещи що ест wсажено тое село на хотарѣ кръницi, где былa wника,

1 Vezi mai sus 2 p. 52, rândul 9, într'un uric din 6947 (1439) Iulie 30. Şi aici forma cu rotacism. Ibid. p. 59. La aceste adaugă uricul din 6916 (1408) Septemvrie 16, vezi mai sus 1 p. 61, rândul 4. Asemenea în 6918 (1410) Fevruarie 15, ibid. 1 p. 75, rândul 17-18. Asemenea în 6919 (1411) Aprilie 14, ibid. 1 p. 81, rândul 7. Asemenea în 6937 (1429) Iunie 3, ibid. p. 269, rândul 28. Asemenea în 6937 (1429) Iunie 19, ibid. 1 p. 280, rândul 10-11. In 6942 (1434) Mai 25, ibid. 1 p. 391, rândul 7. In 6944 (1436) Iunie 13, ibid. 1 p. 444, rândul 15, 17-18. In 6944 (1436) Iulie 17, ibid. 1 p. 459, rândul 17. In 6945 (1437) Dechemvrie 20, ibid. 1 p. 541, rândul 26. In 6950 (1442) August 30, ibid. 2 p. 101, rândul 6. In 6956 (1448) Iulie 15, Acad. Rom. Peceţi 269, Ghib. Sur. 18 p. 57. In 6961 (1453) Iunie 20, Ulianiţchi, Materialî p. 81-82. Cp. asemenea Fântâna Stanciului, Fântâna Blidarilor, în 6999 (1491) Octomvrie 15, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 482, 484. In 6976 (1468) Septemvrie 24: на верх вырзотѣ ѹ кръницi калѹгерокѣ, ibid. 1 p. 130. In 6983 (1475) Mai 7: wт кръницѣ кълканова до кръницѣ корина, ibid. 1 p. 206. In 6999 (1491) Octomvrie 26: до кръница драгомирова, ibid. 1 p. 488. In 7001 (1493) Martie 15, Fântâna Dringăi, ibid. 2 p. 25. In 6998 (1490) Noemvrie 26: до кръницi дѹмитроки, ibid. 1 p. 440. In 7001 (1493) Martie 5: Fântâna lui Epure, Fântâna lui Solomon, ibid. 2 p. 7-9. In 6995 (1487) Octomvrie 2: Fântâna Grădiştei, ibid. 1 p. 303, ѹ кръницѹ градищеи, ibid. p. 516. In 6966 (1458) Dechemvrie 14: Fântâna Horgăi, ibid. 1 p. 26. In 6987 (1479) Martie 9: оу кръница хрисова, ibid. 1 p. 221. In 6977 (1469) Iunie 5: оу кръницi на wб(ы)оршїи ларцнеи, ibid. 1 p. 136. In 1462: Fântâna lui Leordiş, Fântâna lui Nanu, ibid. 1 p. 69. In 6968 (1460) Octomvrie 2: Fântâna lui Mordeş, ibid. 1 p. 40. In 7007 (1499) Noemvrie 23: кръницi где была wника, ibid. 2 p. 153-155. In 6981 (1473) Dechemvrie 9: кръницоу . . . пеперигов(а), ibid. 1 p. 190. In 6974 (1466) Dechemvrie 8: оу щобеекы кръницi, ibid. 1 p. 114. In 6975 (1467) Ianuarie 1: щюбеева кръница, ibid. 1 p. 117, etc. La aceste se adaugă numele Cârniceni etc.

2 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, pachet 21 nr. 6, I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 38, St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 221.

3 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, pachet 21 nr. 7.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

понижє пâнєшєвци, le vând lui Ştefan cel Mare, care le dă Mănăstirii Bistriţa[1]. Aceste trei sate, Dragomireşti, Tălveşti şi Ilieşeşti se află azi în trupul moşiei Osoiu, din comuna Valea Glodului, judeţul Fălticeni (fost Suceava)[2], care se află în apropiere de Şomuz şi nu prea departe de Sireti[3]. In uricul adus mai sus se arată şi hotarele satului Dragomireşti: „din obârşie . . . iazul Cârligenilor, tot la vale pe pârăul lui Bârlici . . . pe Sireti". Satul este foarte vechiu, dacă în vremea lui Alexandru cel Bun a fost în stăpânirea lui Stan Bărlici, un neam vechiu de boeri[4]. Pe Stan Bârlici îl găsesc în divan întăia oară în 1407 Octomvrie 6[5]. Apoi în 6919 (1411) Septemvrie 22[6], în 6920 (1412) Aprilie 3[7], în 6923 (1415) Aprilie 13[8], în 6927 (1419) Aprilie 8[9], în 6929 (1421)[10], în 6931 (1423) Martie 31[11], în 6934 (1426) August 12[12], 1426[13], în 6936 (1428) Iulie 8[14], Iulie 24[15], Iulie 29[16], Septemvrie 3[17], Dechemvrie 28[18], în 6937 (1429) Fevruarie 10[19], Mai 27[20], Septemvrie 1[21], în 6941 (1433) Fevruarie 26[22], Iunie după 15[23], Noemvrie 3[24], Noemvrie 9[25], în 6942 (1434) Aprilie 24[26], Octomvrie 8[27], în 6943 (1435) Aprilie 14[28], în 6944 (1436) Mai 23[29],

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 153-155.
2 Ibid. p. 159.
3 Dicţ. statistic al României 2 p. 850, Harta stat. major, planşa Fălticeni.
4 Vezi mai sus 1 p. 130-131, p. 89.
5 Hurm. Doc. 1^2 p. 828: панъ бърличь станъ чашникъ.
6 Vezi mai sus 1 p. 92, rândul 26. Aici rândul 25 şi Sin Bârlici. Altul ibid. 1 p. 95, rândul 18-19.
7 Ibid. 1 p. 97, rândul 15.
8 Ibid. 1 p. 116, rândul 29.
9 Ibid. 1 p. 132, rândul 12.
10 Ibid. 1 p. 142, rândul 2. Aici şi fratele său, Vană.
11 Ibid. 1 p. 157, rândul 13.
12 Ibid. 1 p. 178, rândul 25.
13 Ibid. 1 p. 182, rândul 33.
14 Ibid. 1 p. 213, rândul 17-18.
15 Ibid. 1 p. 216, rândul 20.
16 Ibid. 1 p. 219, rândul 2.
17 Ibid. 1 p. 224, rândul 24.
18 Ibid. 1 p. 231, rândul 12.
19 Ibid. 1 p. 249, rândul 19.
20 Ibid. 1 p. 262, rândul 3-4.
21 Ibid. 1 p. 287, rândul 34.
22 Ibid. 1 p. 354, rândul 6-7.
23 Ibid. 1 p. 361-362, rândul 20, 1.
24 Ibid. 1 p. 364, rândul 17-18.
25 Ibid. 1 p. 367, rândul 23.
26 Ibid. 1 p. 383, rândul 18 şi altul ibid. p. 386, rândul 29-30.
27 Ibid. 1 p. 395, rândul 20.
28 Ibid. 1 p. 403, rândul 16.
29 Ibid. 1 p. 442, rândul 10.

Iulie 17[1], Iulie 1[2], Iulie 24[3], August 27[4], Septemvrie 8[5], Septemvrie 19[6], Noemvrie 30[7], în 6945 (1437) Fevruarie 24[8], August 19[9], Dechemvrie 20[10], în 6946 (1438) Ianuarie 17[11], Fevruarie 27[12], Fevruarie 23[13], Iunie 20[14], în 6947 (1439) Martie 12[15], Aprilie 3[16], Iulie 2[17], Iulie 15[18], Octomvrie 26[19]. Este cea din urmă oară, când apare în divan. — Satul Dragomireşti, întemeiat de un Dragomir, era şi în veacul al XIV-lea[20]. — Telebeacinţii, pe Sireti, este Tereblecea sau Terebleştii, în Bucovina, districtul Siretiului[21]. Este pomenit des în uricele vechi. Aşa în 6954 (1446) Iunie 6[22], în 6955 (1447) August 22[23], în 6962 (1454) Dechemvrie 8[24], 6978 (1470) Aprilie 1[25], în 6996 (1488) Aprilie 6[26], în 6998 (1490) Martie 15[27]. Intr'un document din 7016

1 Vezi mai sus 1 p. 460, rândul 11.
2 Ibid. 1 p. 455, rândul 14.
3 Ibid. 1 p. 468, rândul 6.
4 Ibid. 1 p. 481, rândul 23.
5 Ibid. 1 p. 484, rândul 23-24.
6 Ibid. 1 p. 488, rândul 16.
7 Ibid. 1 p. 494, rândul 24.
8 Ibid. 1 p. 507, rândul 31-32.
9 Ibid. 1 p. 259, rândul 23-24.
10 Ibid. 1 p. 536, rândul 20-21 şi altul ibid. p. 542, rândul 1.
11 Ibid. 2 p. 1, rândul 13.
12 Ibid. 2 p. 7, rândul 22.
13 Ibid. 2 p. 11, rândul 6.
14 Ibid. 2 p. 24, rândul 17.
15 Ibid. 2 p. 32, rândul 8.
16 Ibid. 2 p. 35, rândul 27.
17 Ibid. 2 p. 42, rândul 10.
18 Ibid. 2 p. 46, rândul 22.
19 Ibid. 2 p. 62, rândul 11.
20 Sate cu acest nume, în Moldova, avem în jud. Neamţ şi Tutova, Dicţ. statistic al României 2 p. 636, 972. Dragomireşti e o moşie în jud. Roman, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 175. Unul e în Bucovina, districtul Suceava, Dicţ. geogr. al Bucovinei p. 89. In trecut ele sânt pomenite. Cel din jud. Roman, în 6966 (1458) Aprilie 12, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 10, 12. Asemenea în 6996 (1488) Aprilie 4. Aici se spune că satele erau dăruite bisericei Sf. Paraschiva din Roman de Alexandru cel Bun, ibid. 1 p. 342. Vezi mai sus 1 p. 60-64, uricul din 6916 (1408) Septemvrie 16 Cel din jud. Neamţ e pomenit într'un document din 7036 (1528) dela Petru Rareş, când se pomeneşte şi uricul dela Ştefan cel Mare şi stăpânul mai vechiu al satului, Filip Baliţa, Ghib. Sur 5 p. 220-222. Asemenea în 7111 (1603) Iunie 4, când stăpânii satului Dragomireşti, dela Valea Albă, se arată scoborîtori din Ivan Uscatul şi se vorbeşte de uricul dela Ilie şi Ştefan Voevozi, Ghib. Sur. 20 p. 120, cp. uricul din 6947 (1439) Octomvrie 26, vezi mai sus 2 p. 61-64. Cp. 7112 (1604) Mai 4, Ghib. Sur. 20 p. 125. Cp. 7084 (1576), Ghib. Sur. 19 p. 91 etc.
21 Dicţ. geogr. al Bucovinei p. 222-223.
22 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
23 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, pachet 21 nr. 6, I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 38, St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 221.
24 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, pachet 21 nr. 7.
25 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 145-146.
26 Ibid. 1 p. 348, 350.
27 Ibid. 1 p. 407, 413-414.

(1508) Fevruarie 2, prin care se întăreşte Mănăstirii Neamţului satul Telibeciuţii, pe Sireti, se spune că satul a fost dat mănăstirii de Sân Bârlici, în zilele lui Alexandru cel Bun[1]. Sân Bârlici a trăit la sfârşitul veacului al XIV-lea şi începutul celui de al XV-lea. Apare în divan, întâia oară, sub Roman Voevod, în 6901 (1393) Noemvrie 18[2], apoi sub Alexandru cel Bun, în 6911 (1403) Ianuarie 7[3], în 1404[4], în 6915 (1407) Martie 8[5], Octomvrie 6[6], în 6916 (1408) Septemvrie 16[7], în 6917 (1409) Ianuarie 28[8], Aprilie 18[9], Noemvrie 18[10], în 6918 (1410) Fevruarie 15[11], Martie 15[12], în 6919 (1411) Aprilie 14[13], Septemvrie 22[14]. Este ultima dată, când îl găsesc pomenit între boerii de divan. El trăia şi în 1418 Martie 17, când dăruieşte sate Mănăstirii Moldoviţa[15]. De aici se vede că era fiul boerului Bârlă. — Satul Telebeacinţi este străvechiu. Era şi în veacul al XIV-lea. — Satul lui David, în care e scris uricul de danie al Mănăstirei Neamţului, este Davidenii, din comuna Păstrăveni, judeţul Neamţ[16], în apropiere de unele sate date mănăstirii. Işi are numele dela un David[17]. E întemeiat pela începutul veacului al XV-lea.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Acad. Rom. CLXXXVII/45. L-am publicat în Buletinul Ion Neculce, fasc. 7 (1929) p. 169. Pentru istoricul satului cp. Dan, Mănăstirea şi Com. Putna p. 248-249.
2 Vezi mai sus 1 p. 14, rândul 8. Aici şi fratele său, Baliţă Bârlici.
3 Ibid. 1 p. 47, rândul 2.
4 Hurm. Doc. 1^2 p. 826. Aici apare şi fratele său, Baliţă.
5 Vezi mai sus 1 p. 56, rândul 26.
6 Hurm. Doc. 1^2 p. 827.
7 Vezi mai sus 1 p. 61, rândul 17.
8 Ibid. 1 p. 65, rândul 19.
9 Ibid. 1 p. 70, rândul 4.
10 Ibid. 1 p. 73, rândul 7.
11 Ibid. 1 p. 75, rândul 25.
12 Ibid. 1 p. 78, rândul 14.
13 Ibid. 1 p. 81, rândul 21-22.
14 Ibid. 1 p. 92, rândul 25 şi altul ibid. p. 95, rândul 15.
15 Ibid. 1 p. 129-131.
16 Dicţ. statistic al României 2 p. 632, Harta stat. major, planşa Miroslăveşti.
17 Sate cu acest nume, în Moldova, avem Davidu în jud. Roman, Davideşti în jud. Fălciu, Davidoaia în jud. Dorohoiu, Dicţ. statistic al României 2 p. 796, 1 p. 378, 358, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 158. Apoi Davideni, în districtul Storojineţ, Davideşti, în districtul Coţmani, Dicţ. geogr. al Bucovinei p. 81. Cel din Coţmani e pomenit în documente vechi, ca în 6921 (1413) Iulie 6, vezi mai sus 1 p. 101, rândul 13, p. 102. Asemenea în 6960 (1452) Octomvrie 27, Ulianiţchi, Materialî p. 77-78, Uricarul 11 p. 73. In acest de pe urmă însă înţelesul e greşit. Asemenea în 7011 (1503) August 26, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 225-226. Altul a fost pe Berheciu, pomenit într'un uric din 7007 (1499) Noemvrie 26: на керхъчи на имѣ давидєщи гдє былъ давида, fost al lui Negrilă ploscarul, I. Bogdan, cit. 2 p. 162, 166. — Puţini sânt boerii David, cunoscuţi la începutul veacului al XV-lea. Un Stanciul lui

Despre dare, posadă, iliş, podvoadă, robire la cetăţi, globnici, ilişari, osluhari, posadnici, a fost vorba în alt loc, la uricul din 6952 (1444) August 1 [1]. Apare aici, în 1446, deseatina din albine şi porci [2], apoi robirea la mori şi heleşteie. Globnicii erau strângătorii de gloabe, amenzi [3]. Pripaşarii erau funcţionarii ce încasau amenzile pentru vitele găsite „de pripas" [4]. Pererubţii erau dregătorii ce însemnau şi scoteau oamenii la lucrul cetăţilor, morilor, heleşteilor [5].

Uricul este foarte important şi pentru istoricul vechiului drept românesc, complectând ştirile aflate în documentul din 6952 (1444) August 1, de care a fost vorba.

David e pomenit în 6932 (1424) August 26, vezi mai sus 1 p. 166-167. Acelaş, ca martor, se întâlneşte într'un uric din 6940 (1432) Iunie 29, ibid. 1 p. 343, rândul 7. — Un David comisul a trăit în vremea lui Alexandru cel Bun. Aceasta se vede dintr'un uric din 6998 (1490) Martie 17, în care întâlnim pe Mănăilă şi fratele său, Danul, şi surorile lor, Zoica şi Nastea, fiii lui Iurie Dăvidescul, nepoţii lui David comisul, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 432. David comisul — complectat aici — apare şi într'un uric dela Gaspar Vodă, din 7128 (1620) Aprilie 13, prin care se întăreşte satele Băşenii, Hălăşănii, Feşcanii, Şărbăneştii şi Bădicenii, de pe Bistriţa, nepoţilor şi strănepoţilor lui David comisul, cari aduseră un ispisoc dela Ştefan Tomşa Voevod, în care se spune că David comisul a stăpânit satul Băşăni, cu drese dela Alexandru cel Bun, şi acele drese au ars în casa lui Isaia Visternicul, Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 1788, op. 2039, dos. 241, secţia 1, fila 199 r., complectat cu Radu Rosetti, Pământul p. 176. In acest de pe urmă loc data greşită 1630, în loc de 1620. Neamul lui David comisul stăpânia în părţile Davidenilor satele Tâmpeştii, pe Valea Albă, Mânjeştii, deasupra pârâului Negru şi o bucată din Bungeşti, cum se vede dintr'un uric din 7060 (1552) Fevruarie 19, Acad. Rom., Creşterea colecţiilor Acad. Rom. 1908 p. 57, Uricarul 25 p. 11, Dan, Mănăstirea Suceviţa p. 121-122 (aici multe greşeli). I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 281. — Alt David e stolnicul, care apare în urice, ca martur, în uricele lui Petru Voevod, în 6952 (1444) Aprilie 26, vezi mai sus 2 p. 203, rândul 10. In 6956 (1448) Aprilie 23, Ulianiţchi, Materiali p. 71-72, Uricarul 11 p. 69. In Iulie 15, Acad. Rom. Peceţi 269, Ghib. Sur. 18 p. 58 şi altul Acad. Rom. CXXXIV/45. In Iulie 27, Acad. Rom. Peceţi 7, I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 39. In Septemvrie 15, Ghib. Sur. 1 p. 277. In Octomvrie 5, Hasd. Arh. Ist. 1[1] p. 113. In Octomvrie 10, Ghib. Sur. 5 p. 118. Un Costea lui David apare în 6961 (1453) Ianuarie 22, Arhiv. Stat. Bucureşti, depuneri particulare.

1 Vezi mai sus 2 p. 207-211.

2 Ibid. 2 p. 210.

3 Se întâlneşte uneori şi în documentele lui Ştefan cel Mare, ca în 6965 (1457) Septemvrie 8, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 4. Asemenea în 6966 (1458) Aprilie 12, ibid. p. 10, 6967 (1459) Fevruarie 16, ibid. p. 29, etc.

4 Ibid. 2 p. 608, 602. Şi el se întâlneşte în documentele vechi, ca în 6966 (1458) Aprilie 12, ibid. 1 p. 10, 6967 (1459) Fevruarie 16, ibid. p. 29, 6974 (1466) Martie 13, ibid. 1 p. 95, în 6978 (1470) August 19, ibid. p. 173 în 6983 (1475) Aprilie 17, ibid. p. 200.

5 Ibid. 2 p. 600, 1 p. 231. Şi acest termen se întâlneşte în documentele vechi. In cele dela Ştefan Vodă se întâlneşte în 6966 (1458) Aprilie 12, ibid. 1 p. 10, în 6987 (1479) August 30, ibid. 1 p. 231, în 6989 (1481) August 23, ibid. 1 p. 257, etc.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

72.

Vasluiu. 1446 Iunie 6.

Stefan Voevod dăruieşte Mănăstirii Neamţului mănăstirea dela Boişte şi bisericile din Telebeacinţi, Başoteani, Dvorineşti, Băloşeşti, din Gura Cracăului, din Trestiana şi Balomireşti.

† мл(с)тїю бжїєю мы стєфанъ воєво(д) господаръ землн молдавскон чинимъ знаменито нс сємъ наши(м) листо(м) въсѣмъ кто на нъ оузри(т) или єго чтоучи оуслыши(т), коли(ж) того комоу боудє(т) потрєбизна, понєжє помощїє [1] божїєѧ благопроизволи господство ми благымъ благопроизволєнїи(м) [1] и чисты(м) и свѣтлы(м) сєрдцємъ [1] и потвръждаємъ нашъ монастиръ ѡ(т) нѣмца, идєжє є(ст) хра(м) стого възнєсєнїє, и дали єсми прѣдрєчєнномоу монастирю єдинъ монастиръ оу боищи, гдє была кєлїа вадкѫ иѡсифова, идє(ж) соу(т) калоугєрици, съ оусими старыми хотары, коуда из вѣка ѡживали. єщє єсми дали прѣдрєчєнномоу монастирю ѡ(т) монастирскаѧ сєла оуси попы, на имѣ цръковъ ѡ(т) тєлєбѣчиници и цръковъ ѡ(т) башотѧнє(х) и цръковъ ѡ(т) дворинєщє(х) и цръковъ ѡ(т) балошєщє(х) и цръковъ ѡ(т) оустїю краковѣ и цръковъ из трєстїѧна и ѡ(т) баломирєщє(х), щобы прислоухали к нашємоу монастирю съ оусими доходы. тоє въсє вышєписанноє да є(ст) нашємоу монастирю оури(к) съ въсѣмъ доходомъ, нєподвижно николи на вѣкы. а на то є(ст) вѣра господства ми, вышєписанного стєфан⟨а вое⟩воды и вѣра пана нѣгоѧ логофєта, вѣра пана пєтра гоуднча, вѣра пана ⟨доу⟩мы браєвича дворника, вѣра пана нєгрила, вѣра пана ѡана оурѫкаи, вѣра пана ивана⟨а балчана⟩, вѣра пана станчюла поннча, вѣра пана поркы чашника и вѣра въсѣхъ болѣръ наши(х) вєликы(х) и малы(х). а на болшєи крѣпости томоу въ⟨сємоу⟩ вышєписанномоу вєлѣли єсми нашємоу вѣрномоу паноу михаилоу лого⟨фєтоу⟩ писати и нашоу пєча(т) привѣсити к сємоу листоу нашємоу. писа шандро оу васлѹи, в лѣто ѕ҃ѯ҃н҃д м(с)ца ю(н) ѕ҃.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, oricui îi va fi de trebuinţă să ştie, pentru că cu ajutorul lui Dumnezeu a binevoit Domnia mea cu bună voire şi curată şi luminată inimă şi întărim mănăstirea noastră dela Neamţ, unde este hramul

1 Sic.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sfintei Inălţări, şi am dat mănăstirii zise mai înainte o mănăstire, la Boişte, unde a fost chilia vlădicăi Iosif, unde sânt călugăriţe, cu toate vechile hotare, unde din veac au umblat. Incă am dat mănăstirii zise mai înainte pe toţi popii din satele mănăstireşti, anume biserica din Telebeacinţi şi biserica din Başoteani şi biserica din Dvorineşti şi biserica din Baloşeşti şi biserica din Gura Cracăului şi biserica din Trestiana şi din Balomireşti, ca să asculte de mănăstirea noastră, cu toate veniturile. Toate aceste mai sus scrise să fie mănăstirii noastre uric cu tot venitul, neclintit nicicodată în veci.

Iar la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului, Stefan Voevod, şi credinţa panului Neagoie logofăt, credinţa panului Petru Gudici, credinţa panului Duma Braevici vornic, credinţa panului Negrilă, credinţa panului Oană Ureacli, credinţa panului Ivan Balcean, credinţa panului Stanciul Ponici, credinţa panului Porcu ceaşnic şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici.

Iar pentru mai mare tărie acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Mihail logofăt, să scrie şi să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A scris Şandru, în Vaslui, în anul 6954 luna Iunie 6.

Pergamentul, cu pecetea pierdută, la Arhiv. Stat. Bucureşti, depuneri particulare. Pe verso însemnarea contimporană: монастирѫ ѡ(т) боиши. Alta mai nouă: „pomătul de supt Boişte“. Este însemnat în Opisul documentelor Mănăstirii Neamţului fila 22, nr. 1823. A fost publicat, în rezumat exact, de Narcis Creţulescu, în Arhiva soc. şt. şi lit. Iaşi, 23 (1912) p. 336, cu data greşită, „6959 Iuni 6 (1446)“. Se menţionează aici originalul sârbesc şi o copie din 1804 Iunie 9. O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan.

Locurile din documentul de mai sus se pot identifica. Despre Telebeacinţi, Başoteani, Dvorineşti, Baloşeşti a fost vorba într'un uric al Mănăstirii Neamţului din 6954 (1446) Martie 11 [1]. — Boiştea este în comuna Petricani, judeţul Neamţ, aşezat în apropiere de Topoliţă [2]. Este un sat străvechiu, care poate era şi în veacul al XIV-lea, şi unde a fost o veche mănăstire de călugăriţe [3]. Mai este pomenită mănăstirea într'un document din 6957

1 Vezi mai sus 2 p. 250-262.

2 Dicţ. statistic al României 2 p. 632, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 53, Harta stat. major, planşa Târgul Neamţ.

3 Sate cu acest nume mai avem în jud. Bacău, Dicţ. cit. 1 p. 90. Un sat Boişte a fost pe Prut, în Moldova de dincolo de acest râu, pomenit într'un uric din 7010 (1502) Iulie 2, Ghib. Sur. 9 p. 7, 9, apoi in 7011 (1503)

(1449) Fevruarie 21 [1]. Aici fusese chilia Mitropolitului Iosif. — Satul din Gura Cracăului, al Mănăstirii Neamţului, într'un uric din 6946 (1438) Fevruarie 23, e numit Seucouţii, unde este Samoilă vătăman [2]. El era pe unde e Roznovul de azi [3]. Intr'un uric din 6947 (1439) Septemvrie 13 e numit tot Gura Cracăului [4]. In 6954 (1446) Martie 11 e numit „unde este Samoilă vătăman“ [5]. E numit Sauceşti în 6955 (1447) August 22 [6]. In 6962 (1454) Dechemvrie 8 e numit „unde este Samoil vătăman, pe Bistriţă“ [7]. — Trestiana sau Trestiani este în districtul Siretiului, în Bucovina. Este numit şi Dimca [8]. Este pomenit uneori în documentele vechi, ca în 6962 (1454) Dechemvrie 8 [7], în 6978 (1470) Aprilie 1 [9], în 7016 (1508) Fevruarie 2 [10]. In acest de pe urmă loc se spune că satul a fost dat Mănăstirii Neamţului, împreună cu Telibeciuţii, în vremea lui Alexandru cel Bun, de către Sân Bârliciu. In acest document satul e numit „Tristeneţul, supt codru“. I se arată şi hotarele : „Iară hotarul Tristeneţu, ca să fie pi undi au hotărît al nostru credincios boeriu, dum. Tăutu logoft., din obârşie dela Mihuceni pintri dânşii, începând din margine dumbrăvii, dintron stejar uscat mare şi însemnat, de acolo dreptu către satu la un păr însămnat, ce esti la sat la Mihuceni şi înpregiuru acelui păru o movilă, de acolo piste pârău Cotovăţu, asupra fântânii la movila săpată, deci drept piste câmpu . . . la unghiul ţarinii . . . . . . drept pin codru la pârău Derehluiul. Acesta este hotarul despre Mihuceni“. Este cum se vede un sat străvechiu, care era şi în veacul al XIV-lea [11]. — Balo-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Fevruarie 2, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 215 : на прѣтѣ . . . . . . ѡт хотара концка мало ниже оусти конци. Cp. într'un document din 7127 (1619) Fevruarie 12, Ghib, Sur. 21 p. 205.

1 Muz. municipal, Iaşi IV/40. L-am publicat în Buletinul Ion Neculce, fasc. 5 (1925) p. 177. Cp. şi Ghib. Sur. 22 p. 81.

2 Vezi mai sus 2 p. 10, rândul 9-10.

3 Ibid. 2 p. 13.

4 Ibid. 2 p. 60, rândul 7.

5 Ibid. 2 p. 251, rândul 2-3, p. 252.

6 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, pachet 21, nr. 6, St. Nicolaescu Doc. sl. rom. p. 221.

7 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, pachet 21 nr. 7.

8 Dicţ. geogr. al Bucovinei p. 227.

9 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 145-146.

10 Acad. Rom. CLXXXVII/45. L-am publicat în Buletinul Ion Neculce fasc. 7 (1929) p. 169.

11 Sate şi locuri cu acest nume, în Moldova, avem Trestiana, în jud. Dorohoiu şi Vasluiu, Dicţ. statistic al României 1 p. 358, 2 p. 984. Asemenea Trestineţ, în districtul Storojineţ, Dicţ. geogr. al Bucovinei p. 227. Asemenea Trestieni, în jud. Hotin, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 214. Pârăul Trestiana în hotarnica târgului Bârlad este pomenit în uricul din 1495, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 63, 65. E pârăul din jud. Tutova, ce se varsă în Bârlad, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 491.

mireştii nu-i pot identifica. Poate e satul Balomireşti, între Siretiu şi Moldova, la Muncel, care printr'un document din 6950 (1442) Septemvrie 8 se întăreşte lui Bode Hirje[1]. Altul este cel din comuna Bâra, judeţul Roman, pomenit într'un uric din 6936 (1428) Septemvrie 3[2]. Altul a fost în ţinutul Cârligătura, azi în judeţul Iaşi, lângă Hoiseşti, pomenit într'un uric din 7001 (1493) Martie 15, când se pomeneşte şi uricul dela Alexandru cel Bun şi străvechiul întemeietor: „unde a fost giude Balomir“[3]. Toate sânt foarte vechi. Erau şi în veacul al XIV-lea.

Uricul este foarte important şi pentru istoria bisericească a Românilor.

73.

Suceava. 1446 Iunie 20.

Stefan Voevod întăreşte lui Petru Vlaşnecul satul Vlaşineşti, cumpărat dela Oană păharnicul, drept 50 zloţi tătăreşti.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Cu mila lui Dumnezău, Domnu Pământului Moldovei, Ştefan Voevod, facem ştire cu această carte a noastră tuturor, cui să cade a şti, precum au venit înainte noastră şi denainte boiarilor noştri dumnealui Oana ce-au fostu păh⟨arnic⟩ de a lui bună voe ş'au vândut un sat dintr'al său uric slugii noastre Petrii Vlaşnecul, drept 50 zlatih tatarskih, anume Vlaşineşti, din ocinile lui. Şi noi văzând a lor bună voe şi tocmală, datu-i-am slugii noastre Petrăi Vlaşnecul pe acel de mai sus scris satul Vlaşineaştii, ca să-i fie lui uric cu tot venitul, lui şi fiilor lui şi nepoţilor şi fraţilor şi a toată săminţiia lui.

Iară hotarăle acestui sat să fie după cum au umblat hotarăle bătrâne de veci. Aceasta facem ştire[4].

U Suceava, vlto 6954 Iunie 20“.

Dau documentul de mai sus, aşa cum se află rezumat în Arhiv. Stat. Bucureşti, Condica Asachi 1, nr. Arhivei 261 bis, p. 470. El se află şi la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan.

1 Vezi mai sus 2 p. 105, rândul 11-12, p. 106.
2 Ibid. 1 p. 224 rândul 3, p. 227.
3 Ibid. 1 p. 227.
4 Expresia: „Aceasta facem ştire“ este fără îndoială a traducătorului, care a căutat să rezumeze în ea restul uricului.

Satul Vlaşineaştii cred că e Vlăsineştii, din comuna cu acelaş nume, judeţul Dorohoiu, singurul sat ce cunosc, cu acest nume [1]. E aşezat pe Başeu. Este pomenit într'un uric din 7030 (1522) Fevruarie 4: село на баши на имѧ петинѣ межꙋ бранещи и влашинѣсок [2]. Cred că e acelaş cu влашинещи на прꙋтѣ, din 7079 (1571) Iunie 4 [3]. Işi are numele dela un străvechiu Vlaşin [4]. Era poate şi în veacul al XIV-lea.

Petru Vlaşnecul, — dacă cumva numele exact nu va fi fiind Vlaşinescul — e necunoscut. E greu de identificat şi Oană fost păharnic, stăpânul de mai înainte al satului. Din această vreme, cunosc trei Oană, Ioan, ceaşnici. Unul e Ion Urecle acelaş cu Oană Ureacle, care apare ca paharnic în 6943 (1435) Ianuarie 3 [5] şi ca păhărnicel în 6945 (1437) Dechemvrie 20 [6], dar în 6946 (1438) August 21 e vornic [7]. Tot vornic e cred şi în documentele ce urmează. Altul e Ivan Porcu ceaşnic, despre care va fi vorba mai târziu, şi altul e Ivan Balcean sau Baicean ceaşnic. Unul din aceşti doi de pe urmă, mai curând Balcean, cred că e vânzătorul şi vechiul stăpân al satului Vlăsineşti. Acesta apare întâia oară în 6944 (1436) August 20 [8], apoi în Dechemvrie 7 [9], în 6946 (1438) Martie 5 [10], August 21 [11], în 6947 (1439) Mai 10 [12], Iulie 30 [13], în 6950 (1442) Martie 8 [14], August 30 [15], în 6951 (1443) Martie 6 [16], Mai 1 [17], Mai 7 [18], Mai 18 [19], Mai 28 [20],

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Dicţ. statistic al României 1 p. 356, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 529, Dicţ. geogr. al jud. Dorohoiu p. 363-364.
2 Uricariul 18 p. 90-91.
3 Ibid. p. 190.
4 Cp. Vlaşin Creţescul în 6951 (1443) Iunie 20, vezi mai sus 2 p. 160, rândul 9. Cp. asemenea în 7001 (1493) Martie 7, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 14. Asemenea în 7003 (1495) Martie 15, ibid. p. 78. Asemenea în 7003 (1495) Martie 16, ibid. p. 248.
5 Vezi mai sus 1 p. 401, rândul 28.
6 Ibid. 1 p. 535, rândul 7-8, p. 539-540.
7 Ibid. 2 p. 27, rândul 5.
8 Ibid. 1 p. 476, rândul 15-16.
9 Ibid. 1 p. 498, rândul 28.
10 Ibid. 2 p. 15, rândul 15.
11 Ibid. 2 p. 27, rândul 11.
12 Ibid. 2 p. 39, rândul 20.
13 Ibid. 2 p. 52, rândul 27.
14 Ibid. 2 p. 93, rândul 17.
15 Ibid. 2 p. 101, rândul 21.
16 Ibid. 2 p. 120, rândul 29.
17 Ibid. 2 p. 126, rândul 22.
18 Ibid. 2 p. 129, rândul 9.
19 Ibid. 2 p. 138, rândul 20.
20 Ibid. 2 p. 141, rândul 14-15.

Mai 30[1], Mai 31[2], Iunie 8[3], August 3[4], August 24[5], Noemvrie 29[6], în 6953 (1445) Aprilie 5[7]. Aici apare ca Balcean ceaşnicul cel bătrân, ceia ce s'ar potrivi cu „fost ceaşnic", din 1446. Apare apoi în 5953 (1445) Iulie 15[8], August 8[9], August 11[10], în 6954 (1446) Ianuarie 25[11], Martie 5[12], Iunie 6[13], Iulie 20[14], în 6955 (1447) Fevruarie 11[15], în 6956 (1448) Aprilie 23[16], Iulie 15[17], Iulie 27[18], Septemvrie 3[19], Septemvrie 15[20], Octomvrie 5[21], Octomvrie 10[22], în 6957 (1449) Mai 26[23], Iunie 5[24], în 6960 (1452) Octomvrie 27[25], Dechemvrie 21[26], în 6961 (1453) Ianuarie[27], Ianuarie 22[28], Ianuarie 26[29], Fevruarie 8[30], Fevruarie 23[31], Aprilie 3[32], Iunie 20[33], Iulie 20[34], Septemvrie 7[35], în

1 Vezi mai sus 2 p. 145, rândul 5.
2 Ibid. 2 p. 149, rândul 20.
3 Ibid. 2 p. 156, rândul 9.
4 Ibid. 2 p. 178, rândul 5.
5 Ibid. 2 p. 180, rândul 15.
6 Ibid. 2 p. 187, rândul 33.
7 Ibid. 2 p. 219, rândul 13.
8 Ibid. 2 p. 223, rândul 12.
9 Ibid. 2 p. 226, rândul 24.
10 Ibid. 2 p. 231, rândul 16.
11 Ibid. 2 p. 238, rândul 22.
12 Ibid. 2 p. 248, rândul 7.
13 Ibid. 2 p. 263, rândul 23.
14 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, pachet 21 nr. 5.
15 Wick. Moldowiza p. 61-62, Direcţia fond. rel. Cernăuţi nr. 3.
16 Ulianiţchi, Materialî p. 71-72, Uricarul 11 p. 69.
17 Acad. Rom. Peceţi 269. In Ghib. Sur. 18 p. 58 lipseşte. Altul Acad. Rom. CXXXIV/45.
18 Acad. Rom. Peceţi 7, I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 39.
19 Acad. Rom. Peceţi 103, Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
20 Ghib. Sur. 1 p. 277.
21 Hasd. Arh. Ist. 1[1] p. 113.
22 Ghib. Sur. 5 p. 118.
23 Acad. Rom. LXVII/118, I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 40.
24 Ulianiţchi, Materialî p. 75-76. O fotografie Acad. Rom. colecţia de fotografii, dăruită de I. Bogdan.
25 Ulianiţchi, Materialî p. 77-78, Uricarul 11 p. 74.
26 Arhiv. Stat. Bucureşti (dela Câmpina) şi altul Acad. Rom. LXXV/1.
27 Uricariul 18 p. 22.
28 Arhiv. Stat. Bucureşti, depuneri particulare.
29 Hasd. Arh. Ist. 1[1] p. 103, I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 42.
30 Muz. municipal, Iaşi, Buletinul Ion Neculce, fasc. 4 (1924), p. 176. Ghib. Sur. 18 p. 60.
31 Acad. Rom. XL/3, I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 43,
32 Hasd. Arh. Ist. 1[1] p. 142.
33 Ulianiţchi, Materialî p. 81-82, Uricarul 11 p. 77.
34 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
35 Ulianiţchi, Materialî p. 78-79, Uricarul 11 p. 8, 75.

BCU Cluj Central University Library Cluj

6962 (1454) Ianuarie 1[1], în 6963 (1455) Iulie 2[2], August 15[3], August 20[4], August 23[5], August 29[6], Dechemvrie 12[7], Dechemvrie 20[8], în 6964 (1456) Fevruarie 18[9], Iunie 8[10]. Asemenea în 6964 (1456) Iunie 29[11], în 6964 (1456)[12]. Este un boer mare, din prima jumătate a veacului al XV-lea. Numele lui, Balcean şi Baicean, încurcă pe cel ce ar vrea să-i afle originea. Derivă din Balc, Bâlco sau din Baico? Cp. în legătură cu numele aacesta cel al satelor Balcani, din judeţele Neamţ şi Bacău, Balciu din judeţul Iaşi[13]. Asemenea Băicani, din judeţul Tecuciu, Băiceni din judeţul Botoşani, Iaşi[14]. Asemenea Băceşti, din judeţul Roman[15]. Unele din ele sânt foarte vechi. De ex. Băceştii dela Roman sânt pomeniţi în 6975 (1467) Ianuarie 10[16]. Acesta într'un uric din 6997 (1489) Ianuarie 22 e numit баиковци гдѣ бил ходор катаман. Aici se spune că în vremea lui Alexandru cel Bun fusese al lui Ţiban cel bătrân[17]. Un sat Băiceni a fost în judeţul Roman, pomenit într'un uric din 7011 (1503) Septemvrie 30, în sus de Orzeşti şi în jos de Vornutăreşti[18], în apropiere de Cozmeşti, Mogoşeşti, Muncel şi Oboroceni. Lângă Cosmeşti este poiana Baicului[19]. O moşie Băiceni şi un deal al Baicului este pe lângă Oboroceni[20]. — Un sat Băiceni este pomenit într'un uric din 6962 (1454) August 25[21]. Satele Băiceni îşi pot trage numele şi dintr'un străvechiu Baico.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
2 Ulianiţchi, Materialî p. 84-85, Uricarul 11 p. 11, 80.
3 Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan.
4 Muzeul dela Arhiv. Stat. Bucureşti. L-am publicat în Buletinul Ion Neculce, fasc. 7 (1929) p. 173.
5 Acad. Rom. LXXVI/123.
6 Acad. Rom. Peceţi 158.
7 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
8 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
9 Acad. Rom. Peceţi 179.
10 Originalul la D. Ionescu-Dolj, Bucureşti, I. Bogdan, Conv. Lit. 35 (1901) p. 671.
11 Hurm. Doc. 2^1 p. 680.
12 Ibid. p. 669.
13 Dicţ. statistic al României 2 p. 630, 1 p. 78, 478.
14 Ibid. 2 p. 878, 1 p. 110, 472 etc.
15 Ibid. 2 p. 790.
16 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 119.
17 Ibid. 1 p. 367-368.
18 Ibid 2 p. 233, 237-238.
19 Harta stat. major, planşa Miroslăveşti.
20 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 238, Harta stat. major, planşa Târgu-Frumos.
21 Ulianiţchi, Materialî p. 82, Iaţimirski, Darstveniia jalov. . . . gramoti mold. în Drevnosti trudî slav. kommissii imp. mosk. arheolog. obştestva 4 (Moskva, 1907) p. 295.

74.

Suceava. 1446 Iulie 20.

Stefan Voevod întăreşte Mănăstirii Neamţului satul Dvoreneşti, pe Moldova, şi Fântâreale, pe Pobrata.

† мл(с)тїю бжїею мы стефанъ воево(д), господаръ земли молдавскои; чиним знаменито и сѣмъ листомъ нашимъ всѣмъ кто нанъ оузритъ йли[1] его оуслышитъ чтȣчи, ѡже благопроизволи господство ми благымъ благѡпроизволенїемъ и чистымъ и свѣтлымъ срдцемъ и даемъ и потвръждаемъ села монастирѧ нашего ѡ(т) нѣмца, идеже е(ст) храмъ стое възнесенїе, на имѣ двореници, на молдавѣ, и фынтырѧле[2], на побратѧ, що да(л) тое село нашемоу монастирю панъ кръстѣ ѡ(т) своего оурика. тое вышеписанное да е(ст) нашемȣ монастирю оурикъ съ всѣмъ доходѡмъ, непорȣшено николи на вѣкы. а хотаръ двореници(м) да е(ст) по старомȣ хотарю, кȣда хотарилъ панъ негра, пониже села, кръница, та гори водою, ѡ(т) воды на дȣбъ, ѡ(т) дȣба повыше хородка[1], ѡ(т) хородка на дȣрноую[2] могилȣ, ѡ(т) дȣрнȣю могилȣ чере(с) дȣбровȣ, та на краи дȣбровȣ, могила, а ѡ(т) тою могилȣ прости на молдавѣ. а хотаръ фынтырѧле(м) да е(ст) по оусими старыми хотары, кȣда из вѣка ѡживали. а на то е(ст) вѣра господства ми, вышеписаннаго стефана воеводы, и вѣра болѣръ наши(х), вѣра пана нѣгоѧ логофета, вѣра пана петра гȣдичѧ, вѣра пана негрила, вѣра пана дȣмы браевича дворника, вѣра пана юргичѧ, вѣра пана ѡана оурѧкли, вѣра пана ивана балчана, вѣра пана ѡанча логофета, вѣра пана ѡана жȣлича, вѣра пана ста́нчюла понича, вѣра пана кръсти чорногѡ, вѣра пана вѡсти вистїарника, вѣра пана кости андроникѡвъ, вѣра пана тоадера васкѡвичѧ, вѣра пана гынии[2] вистїарника, вѣра пана поркы чашника, вѣра пана бади дворника, вѣра пана лȣкы комиса и вѣра всѣхъ болѣръ наши(х) молдавскы(х) великы(х) и малы(х). а по нашемъ животѧ, кто бȣдетъ господаръ нашеи земли, ѡ(т) дѣтеи наши(х), или ѡ(т) братїи наши(х), или ѡ(т) нашего племене, бȣ(д) кого въ изберетъ быти, тотъ щобы непорȣшилъ нашего даанїа, але щобы оутвръдилъ и оукрѣпилъ вышеписанномȣ монастирю нашемоу, понеже есми дали и потвръдили въ задшїе стопочившїи(х) родителїе наши(х) и за нашего здравїе и

1 In original: илли.
2 Sic.

за дѣтеї наши(х). а на болшеи крѣпости томȣ всемȣ вышеписанномȣ велѣли есми нашемȣ вѣрномȣ панȣ михаилȣ логофетȣ писати и нашȣ печать привѣсити к семȣ листȣ нашемȣ. писа шандрш, ѹ сочавѣ, в лѣто ѕџнд м(с)ца юлїа к.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a binevoit Domnia mea cu bună voire şi curată şi luminată inimă şi dăm şi întărim satele mănăstirii noastre dela Neamţ, unde este hramul Sfintei Inălţări, anume Dvoreneşti, pe Moldova, şi Fântâreale, pe Pobrata, ce a dat acest sat mănăstirii noastre pan Crâstea, din al său uric. Toate aceste mai sus scrise să fie mănăstirii noastre uric cu tot venitul, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul Dvoreneştilor să fie după vechiul hotar, pe unde a hotărît pan Negrea, mai jos de sat, o fântână, apoi la deal pe apă, din apă la un stejar, din stejar mai sus de Cetăţuie, dela Cetăţuie la movila găunoasă, dela movila găunoasă peste Dumbravă, apoi la marginea Dumbrăvii o movilă, apoi dela această movilă drept la Moldova. Iar hotarul Fântârealelor să fie după toate vechile hotare, pe unde din veac au umblat.

Iar la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului Stefan Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Neagoie logofătul, credinţa panului Petru Gudici, credinţa panului Negrilă, credinţa panului Duma Braevici vornic, credinţa panului Iurghici, credinţa panului Oană Ureacli, credinţa panului Ivan Balcean, credinţa panului Oancea logofătul, credinţa panului Oană Julici, credinţa panului Stanciul Ponici, credinţa panului Crâstea Negrul, credinţa panului Costea vistiarnic, credinţa panului Costea Andronic, credinţa panului Toader Vascovici, credinţa panului Gânea vistiarnic, credinţa panului Porc ceaşnic, credinţa panului Badea vornic, credinţa panului Luca comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, din copiii noştri sau din fraţii noştri sau din seminţia noastră, ori pe cine Dumnezeu va alege să fie, acela să nu le strice dania noastră, ci să întăriască şi înputerniciască mai sus scrisei mănăstiri a noastre, pentrucă am dat şi am întărit, pentru pomenirea sfântrăposaţilor părinţilor noştri şi pentru sănătatea noastră şi a copiilor noştri.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar pentru mai mare tărie acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Mihail logofătul, să scrie şi să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Şandru, în Suceava, în anul 6954 luna Iulie 20.

Pergamentul, cu pecetea pierdută, la Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, pachet 21, nr. 5. Verso are însemnarea veche, cu unciale: двєринєцин и фин(ты)рѣлє. O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. E menţionat, ca şi uricul din 1446 Martie 11, şi în Opisul documentelor Mănăstirii Neamţului fila 13. O traducere din 1800 se află la Acad. Rom. CLXXV/8. Aici se află, la CLXXV/5, şi traducerea din 1792 a uricului din 6945 (1437) Martie 12, vezi mai sus 1 p. 511-514, apoi traducerea uricului din 6946 (1438) Fevruarie 23, la CLXXV/6, vezi mai sus 2 p. 10-14, apoi traducerea din 1803 a uricului din 6954 (1446) Martie 11, la CLXX/7, vezi mai sus 2 p. 250-252. Cp. şi Creşterea colecţiilor Acad. Rom. 1915 p. 58-59. O traducere complectă şi, în general, exactă a uricului se află la Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 1764, op. 2013, dos. 4062, fila 351. Boerul martur Gânea, aici e Ghinea, iar Porc e Porschie.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Despre satul Dvorineşti a fost vorba şi în alte urice[1]. Interesantă e hotarnica satului Dvorineşti, în care se pomeneşte Cetăţuia, din care nu mai găsesc nici o urmă, pe harta statului major, şi Dumbrava, pentru care să se compare Dumbrăvile, dela sud de Timişeşti[2]. — Despre Fântâreale asemenea a fost vorba[3]. Se aduce aici amănuntul că satul a fost dăruit mănăstirii de pan Crâstea, probabil acelaş ce a dat Mănăstirii Neamţului satul Cârniceani, în jos de Pobrata, de care e vorba în uricul din 6956 (1448) Octomvrie 10[4].

Despre boerul Negrea, hotarnicul satului Dvoreneşti, a fost vorba în alt loc[5].

1 Vezi mai sus 2 p. 252-253.
2 Harta stat. major, planşele Miroslăveşti şi Târgu-Neamţ.
3 Vezi mai sus 2 p. 257.
4 Ghib. Sur. 5 p. 118-119.
5 Vezi mai sus 1 p. 334-336.

75.

Suceava. 1447 Ianuarie 14.

Stefan Voevod întăreşte lui Şandru spătarul satele de pe Nistru, Coleşeuţi, Răşcinţi, Dubovaia, Neporotova, Vişneuţi, Ojogovul şi la Gura Cobâlcinei, unde-i moara, pentru cari se judecase cu boerii Negrilă, Başa şi Sârbul.

† ми(с)тїю бжїю[1] мы стєфа(н) воєво(д), г(сд)рь земли молдав⟨скои, знам⟩єнито чини(м) нс самь наши(м) листо(м) вьсѣ(м), кто нанє(м) ѹзри(т) или єго ѹслыши(т) чтѹчи, ѡжє то(т) истинныи ⟨слоуга и⟩ болѧри(н), па(н) шандро спадарь, слѹжи(л) на(м) пра⟨во и вѣрно⟩. тѣмь мы видѣвшє єго правою и вѣрною слѹжбою до на(с), жаловали єсми єго ѡсобною нашєю ми(с)тїю и дали єсми, ѹ нашєи земли, ѹ молдавскои, села на днистри, ⟨на⟩ имѣ колєшєвци и рѫшчинци и дѹбоваѧ и нєпоротова и вишнєвци и ѡжого(в) и на ѹстиє кобылчина, гдє є(ст) мли(н). тоє ѹсє вышписанноє да є(ст) ємѹ ѡ(т) на(с) ѹрикь и сь вьсѣмь доходо(м) ємѹ и дѣтє(м) єго и братиа(м) єго и ѹнѹчато(м) єго и праоунѹчато(м) єго и прашѹрѣто(м) єго и вьсємѹ родѹ єго, нєпорѹшєно николижє, на вѣки. а хота(р) тѣмь селомь сь вьсѣми старыми хотари, кѹда из вѣка ѡживали. а за ⟨т⟩аѧ вышєписаннаа села тѣгалсѧ па(н) шєндрика пєрє(д) нами и пєрє(д) нашими ⟨болѣры⟩[2] нс пано(м) нєгрило(м) и сь пано(м) баша и сь пано(м) срѫбоуло⟨м⟩, ѹ сочавѣ, и добы(л) па(н) шєндрика ⟨своими п⟩рикланєми, нє имаю(т) ѹспоминати тоти прѣдрєчєны панокє ѡ тыто[1] вышєписаны села на пана шєндрика, николи на вѣки[1], занє⟨ж⟩ зыскал[1] шєндрика ⟨сь вь(с)⟩ єго права ⟨ѡ(т) вышєписании(х) болѣрь⟩. а на то є(ст) вѣра нашєго г(сд)ства вышєписанного, стєфана воєводы, и вѣра наши(х) болѧ(р), вѣра пана нѧгоѧ и вѣра пана пєтра хѹдича, вѣра пана дѹмы браєвича дворника, вѣра пана юргича и зѣта єго, пана ванчи логофєта, вѣра пана ⟨кости⟩ вистиарника, вѣра пана кости андроника, вѣра пана ваны ж⟨ѹлича⟩, вѣра пана ⟨ивана балчана⟩, вѣра пана ⟨маноила грѫчина⟩, вѣра пана станчѹла повича, вѣра пана днєниша спадарѣ, вѣра пана васкана столника, вѣра пана ⟨лѹкы⟩ комиса и вѣра вьсѣ(х) наши(х) болѣрь молдавски(х) вєлики(х) и мали(х). а по нашє(м) животѣ, кто боудє(т) господа-

1 Sic.
2 Lipseşte.

ремѣ, или ѡ(т) дѣтеи наши(х) или ѡ(т) братеи наши(х) или ѡ(т) нашего племене, боу(д) кто кого бѫ изберe(т) быти, то(т) що бы емꙋ непорꙋшилѫ ⟨нашего⟩ даанiа, ⟨али щобы оутврѫдилѫ и оукрѣпилѫ занꙋ(ж)⟩ дали ⟨есми емꙋ⟩, за его правоую и за ⟨его⟩ вѣр⟨ноую слоу⟩ж⟨боу⟩. а на болшее потврѫждение томꙋ оусемꙋ, велѣ⟨ли есми нашемꙋ⟩ вѣрномꙋ панꙋ, михаилꙋ логофетꙋ, писати и привѣсити нашꙋ печа(т) к семꙋ нашемꙋ листоу. пи(с) тадо(р) продано(к), оу сочавѣ, в лѣ(т) ѕ҃ц҃не ге(н) ді.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domn Țării Moldovii, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că aceastâ adevărată slugă şi boer, pan Şandro spatar, a slujit nouă drept şi credincios. De aceia, noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat, în Țara noastră, în Moldova, satele la Dnistru, anume Coleşeuți şi Răşcinții şi Dubovaia şi Neporotova şi Vişneuții şi Ojogovul şi la Gura Cobâlcinei, unde este moara. Toate aceste mai sus scrise să fie lui uric dela noi şi cu tot venitul, lui şi copiilor lui şi fraților lui şi nepoților lui şi strănepoților lui şi răstrănepoților lui şi întregului neam al lui, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestor sate, cu toate vechile lor hotare, pe unde din veac au umblat.

Iar pentru aceste mai sus scrise sate s'a pârît pan Şendrică, înaintea noastră şi înaintea boerilor noştri, şi cu pan Negrilă şi cu pan Başa şi cu pan Sârbul, în Suceava, şi a câştigat pan Şendrica cu privilegiile sale, ca să nu mai pomeniască aceşti pani, ce s'a zis mai înainte, de aceste sate mai sus scrise panului Şendrica, niciodată în veci, pentru că a câştigat Şendrica cu tot dreptul său dela aceşti mai sus scrişi boeri.

Iar la aceasta este credința Domniei noastre, mai sus scrisului Stefan Voevod, şi credința boerilor noştri, credința panului Neagoie şi credința panului Petru Hudici, credința panului Duma Braevici vornic, credința panului Iurghici şi a ginerelui său, pan Vancea logofătul, credința panului Costea vistiarnic, credința panului Costea Andronic, credința panului Vană Julici, credința panului Ivan Balcean, credința panului Manoil Grecul, credința panului Stanciul Ponici, credința panului Dieniş spatar, credința panului Vascan stolnic, credința panului Luca comis şi credința tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar după viaţa noastră, cine va fi ca Domn, sau din copiii noştri sau din fraţii noştri sau din seminţia noastră, ori pe cine Dumnezeu va alege să fie, acesta să nu le strice dania noastră, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentru că i-am dat pentru a lui dreaptă şi pentru a lui credincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Mihail logofătul, să scrie şi să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Toader al lui Prodan, în Suceava, în anul 6955 Ianuarie 14.

Pergamentul, cu pecetea pierdută, la Acad. Rom. XXXI/63. Verso are: „Stefan Vv. din leat 6955 Ghen. 17, dă boeriului său, Şendrii spatariu, sate pe Nistru, Culeşeuţii, Răşinţii şi altile", apoi „A lui Dumitru Savin din Rădeni, uricul satului, 1805 Mart 30". O copie, cu mici abateri, la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan,

Cele mai multe din satele lui Şandru spătarul, din 1447, se află şi astăzi, pe Nistru. Coleşeuţii se numeşte azi Culişăuca [1] sau Culeşovca [2], volostea Româncăuţi, judeţul Hotin, aşezat pe Nistru. Un nume apropiat de al acestui sat este кѹлисѣка din 6945 (1437) Dechemvrie 20 [3]. Satul Colişeuţi lângă Şărbiceni este pomenit apoi în documente, ca în 7140 (1632) Iulie 11 [4] şi în August 26 [5]. Aici se arată hotarul satului despre Şărbiceni: „dela gura Cormanul până la obârşia Cormanul şi până la un pârău ce se varsă, ce se numeşte Proschi, dela Şerbiceani drept prin pădurea ce se cheamă a Dovhii, de acolea drept prin podul Letii, de acolea pe după Popovca, drept la pârăul Dovhii, la un drum ce merge dela Şărbiceni la Răşcinţi şi tot pe drum până la pârău în Dohva, la un pod ce se cheamă podul Hrihului, în jos la matca Dovhii, ce cade în Nistru". Este un sat străvechiu, care era şi în veacul al XIV-lea. Numele, cred, nu se poate despărţi de cel al Culei şi Culişoarei [6]. — Răşcinţii erau lângă Culişăuca. Azi nu-i mai găsesc

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 81.
2 Harta Basarabiei, de Nour.
3 Vezi mai sus I p. 541, rândul 31, p. 553.
4 L. T. Boga, Doc. Basarabene 7 (1929), Chişinău, p. 14.
5 Ibid. 6 (1929), Chişinău, p. 28.
6 Un sat Culişăul a fost în jud. Orheiu, pe aproape de Ghermăneşti sau Hărmăneşti, Dicţ. geogr. al Basarabiei, p. 102, Harta Basarabiei, de Nour. Acesta este pomenit într'un document dela Eremia Movilă Voevod, Acad. Rom. CXL/211, Creşterea colecţiilor Acad. Rom. 1912 p. 151. Asemenea în 7115 (1607) Fevruarie 10, Acad. Rom. CXL/213, Creşterea cit. In 7115 (1607)

nici în dicţionarul geografic, nici pe hartă. Satul e pomenit şi în hotarnica Colişeuţilor, din 1632 August 26, despre care a fost vorba mai sus. Un sat Raşcov, tot în judeţul Hotin, pe Nistru, este în volostea Rucşin, dar în sus de Hotin [1]. In apropiere se află satul Rădăuţi, ruseşte Aristovca [2], şi am văzut că pe verso uricului din 1447 scrie că e al satului Rădeni, aşa că cineva ar fi aplecat a crede că Raşcovul de alături de Rădeni, şi din sus de Hotin, e corespunzător satului Răşcinţi, dacă în 1632 August 26 acesta nu ar fi arătat ca ржшчинци alături cu Colişeuţi. Raşcovul din sus de Hotin e pomenit ca Raşcouţi şi în 6961 (1453) Iunie 20 [3] şi în 6963 (1455) Iulie 2. Aici se spune că satul fusese al lui Mândrea Jumătate [4]. Este pomenit şi într'un regest de hrisov dela Ştefan cel Mare: „Raşcovul şi Onutul de gios, ce-i zâc acum şi Balamutiţa şi satul Malinţii . . .“ [5]. Satul este străvechiu. Era şi în veacul al XIV-lea [6]. — Dubovaia nu se mai întâlneşte azi, ca nume. Trebuie să fi fost între Culeşăuca şi Neporotova. Poate e satul Vitranca sau Mihalcovo, din apropiere [7]. Este un sat străvechiu, care era şi în veacul al XIV-lea [8]. — Neporotova este în volostea Romancăuţi, judeţul Hotin, pe Nistru, aproape de Culeşăuca [9]. Este un sat, care era şi în veacul al XIV-lea. — Aproape e şi satul Vişneuţi, numit azi Vişneva, pe Nistru, în volostea Să-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Fevruarie 24, Acad. Rom. CXL/212, Creşterea cit. Numele a fost cunoscut şi dincoace de Prut, pomenit pe la Tutova, într'un uric din 6947 (1439) Iulie 30, vezi mai sus 2 p. 52, rândul 5, p. 56-57.

1 Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 172, Harta Basarabiei, de Nour.

2 Dicţ. cit. p. 173. Harta cit.

3 Ulianiţchi, Materiali p. 81-82, Uricarul 11 p. 76.

4 Ulianiţchi, Materiali p. 84-85, Uricarul 11 p. 10, 80.

5 L. T. Boga, Doc. Basarabene 4 (1929), Chişinău, p. 16.

6 Cp. asemenea nume de sate, Râşca, din jud. Fălticeni (fost Suceava) şi Botoşani, Dicţ. statistic al României 2 p. 846, 1 p. 122. Asemenea Raşca, în districtul Câmpulung din Bucovina, Dicţ. geogr. al Bucovinei p. 176. Râşcanii în jud. Vasluiu, Dicţ. geogr. al jud. Vasluiu p. 159-160, Dicţ. statistic cit. 2 p. 982. Râşcani în jud. Fălciu, Dicţ. geogr. al jud. Fălciu p. 167, Dicţ. statistic cit. 1 p. 376. Asemenea Râşca, din jud. Orheiu, Râşcanca, suburbie a oraşului Chişinău, Râşcani, târguşor în jud. Bălţi, Râşcova din jud. Orheiu, Dicţ. geogr al Basarabiei p. 177. In trecut ele sânt des pomenite. Aşa în 6943 (1435) Aprilie 14, vezi mai sus 1 p. 403, rândul 4, p 406. Un sat Râşcani, la Vasluiu, e pomenit într'un uric din 6977 (1469) Iunie 5, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 136-137: рышканїи. Asemenea în 7008 (1500) Martie 27: ржшкани, Ghib. Sur. 10 p. 5, etc. Cp. satele Roşcani.

7 Harta Basarabiei, de Nour.

8 Pentru acest nume cp. Dubăuţi, din districtul Coţmani, Dubina ibid., Dubova, în districtul Cernăuţi şi Sireti, Dubovăţ, nume de înălţimi şi pârău, în districtul Storojineţ, Dicţ. geogr. al Bucovinei, p. 90-91. Satul din Coţmani este pomenit şi într'un uric din 6972 (1464) Noemvrie 2: дѹбовжцоул, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 85-86.

9 Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 150, Harta Basarabiei, de Nour.

cureni, judeţul Hotin[1]. Este pomenit şi în alte documente, ca în 6945 (1437) Dechemvrie 20[2], în 6964 (1456) Iunie 8[3]. Era şi în veacul al XIV-lea. Numele satului poate e în legătură cu вишнꙗ, cireş[4]. — Ojogovul este poate totuna cu Ojeva, de pe Nistru, în volostea Săcureni, judeţul Hotin, şi aproape de celelalte[5]. Cobâlcina, Cobâlceni, este un pârău, în judeţul Hotin[6]. La gura acestui pârâu, în Nistru, se află satul Vasiliuţi, care conrespunde satului din 1447. Satul era şi în veacul al XIV-lea. Pentru nume cp. Cobâlca, Cobâlnea. Cp. cuvintele ruseşti кобыла, кобылка.

Şandru spătar sau Şendrică este totuna cu Alexandru spătar, căruia i se întăresc sate printr'un uric din 6944 (1436) Iulie 1[7]. Sub acest nume este cunoscut boer de divan. Ca Şendrică apare între boerii de divan, în 6963 (1455) August 23[8]. Alte ori se poate confunda uşor cu alţi Şandru, din acest timp, cum de exemplu cu Şandru dela Dorohoiu.

Boerul Negrilă sau Negrilaş se întâlneşte în întâia jumătate a veacului al XV, ca ceaşnic şi apoi ca vornic, între boerii de divan. Apare întâia oară în 6935 (1427) Octomvrie 15, ca ceaşnic[9]. Asemenea în 6936 (1428) Fevruarie 16[10], Iulie 8[11], Iulie 24[12], Iulie 29[13], August 17[14], Septemvrie 3[15], Dechemvrie 4[16],

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Harta Basarabiei, de Nour. In Dicţ. geogr. al Basarabiei nu e trecut.
2 Vezi mai sus 1 p. 541, rândul 12, p. 549.
3 Originalul la D. Ionescu-Dolj, Bucureşti, I. Bogdan, în Conv. Lit. 35 (1901) p. 671.
4 Cp. cu acest nume cel al pârăului şi Mănăstirei Vâşnevăţ, azi Işnovăţ, pomenite în 6937 (1429) Fevruarie 10, vezi mai sus 1 p. 248, rândul 11, p. 251-252, 140.
5 Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 156, Harta Basarabiei, de Nour.
6 Dicţ. geogr. al Basarabiei, p. 69-70. Harta Basarabiei, de Nour. La obârşia lui este şi un sat Cobâlceni. Acesta este pomenit împreună cu Bilosouţii, azi Belousovca, într'un uric din 6978 (1470) Iulie 18, când Ana, sora lui Dobrul logofătul, îl dă verilor săi, boerilor Barsu comis şi lui Şuşman. Satele fuseseră cumpărate de Ghidea, fiul Anei, dela Mănăstirea Neamţului, I. Bogdan, D. Şt. I p. 155-157: кобѫлчин и билосовци на днистри. Dicţ. geogr. cit. p. 26, Harta cit.
7 Vezi mai sus 1 p. 454-459.
8 Acad. Rom. LXXVI/123.
9 Vezi mai sus 1 p. 197, rândul 2-3. Aici p. 196, rândul 27 şi Negrea.
10 Ibid. 1 p. 202, rândul 28. Ibid. rândul 20 Negrea.
11 Ibid. 1 p. 213, rândul 19. Ibid. rândul 12 şi Negrea.
12 Ibid. 1 p. 216, rândul 19. Ibid. rândul 10 şi Negrea.
13 Ibid. 1 p. 219, rândul 4. Ibid. p. 218, rândul 20 şi Negrea.
14 Ibid. 1 p. 221, rândul 20. Ibid. rândul 16 şi Negrea.
15 Ibid. 1 p. 224, rândul 26. Ibid. rândul 19 şi Negrea.
16 Ibid. 1 p. 228, rândul 23.

în 6937 (1429) Ianuarie 10[1], Fevruarie 10[2], Aprilie 17[3], Mai 27[4], Iunie 1[5], Iunie 3[6], Iunie 19[7], Septemvrie 1[8], Septemvrie 24[9], în 6938 (1430) Fevruarie 21[10], Iulie 7[11], Dechemvrie 23[12], în 6939 (1431) Fevruarie 6[13], Iunie 15[14]. In 6941 (1433) Noemvrie 3 e vornic[15]. Tot aşa în Noemvrie 9[16], Noemvrie 16[17]. In 6942 (1434) Ianuarie 29 apare numai cu titlul[18]. Tot aşa în Aprilie 24[19], în Octomvrie 8[20], în 6943 (1435) Aprilie 14[21], în 6944 (1436) Aprilie 21[22], Iunie 13[23], Iunie 15[24], Iulie 17[25], August 20[26]. In Dechemvrie 7 apare iarăşi cu titlul de vornic[27]. In 6945 (1437) Fevruarie 24 apare ca Negrilaş[28]. Apare fără titlu în Mai 15[29]. Asemenea şi în August 19[30]. Fără titlu apare în 6946 (1438) Martie 5[31]. In Iunie 20 e numit Negrilaş[32]. Apare apoi în August 21[33]. Ca vornic apare în 6947 (1439) Martie 12[34], Aprilie 3[35], Mai 10[36], Iulie 2[37]. In Iulie 15 apare ca Negrilaş

1 Vezi mai sus 1 p. 239, rândul 29. Ibid. rândul 25 şi Negrea.
2 Ibid. p. 249, rândul 24. Ibid. rândul 14 şi Negrea.
3 Ibid. p. 259, rândul 3. Ibid. p. 258, rândul 26 şi Negrea.
4 Ibid. p. 262, rândul 5. Ibid. p. 261, rândul 21 şi Negrea.
5 Ibid. p. 267, rândul 12. Ibid. rândul 6 şi Negrea.
6 Ibid. p. 270, rândul 16-17. Ibid. rândul 12 şi Negrea.
7 Ibid. p. 280, rândul 31. Ibid. rândul 26 şi Negrea.
8 Ibid. p. 288, rândul 1. Ibid. p. 287, rândul 29 şi Negrea.
9 Ibid. p. 291, rândul 10. Ibid. rândul 6 şi Negrea.
10 Ibid. p. 297, rândul 23.
11 Ibid. p. 299, rândul 17.
12 Ibid. p. 308, rândul 19.
13 Ibid. p. 311, rândul 31.
14 Ibid. p. 318, rândul 8-9.
15 Ibid. p. 364, rândul 16-17.
16 Ibid. p. 367, rândul 20.
17 Ibid. p. 369, rândul 11.
18 Ibid. p. 374, rândul 25.
19 Ibid. p. 383, rândul 17. Ibid. p. 386, rândul 28, în alt document cu aceiaşi dată.
20 Ibid. 1 p. 395, rândul 20.
21 Ibid. 1 p. 403, rândul 16-17.
22 Ibid. 1 p. 430, rândul 17.
23 Ibid. 1 p. 445, rândul 3.
24 Ibid. 1 p. 450, rândul 12-13.
25 Ibid. 1 p. 460, rândul 6.
26 Ibid. 1 p. 476, rândul 10.
27 Ibid. 1 p. 498, rândul 22.
28 Ibid. 1 p. 507, rândul 34.
29 Ibid. 1 p. 515, rândul 32.
30 Ibid. 1 p. 530, rândul 2.
31 Ibid. 2 p. 15, rândul 11.
32 Ibid. 2 p. 24, rândul 21.
33 Ibid. 2 p. 27, rândul 5.
34 Ibid. 2 p. 32, rândul 12.
35 Ibid. 2 p. 35, rândul 30.
36 Ibid. 2 p. 39, rândul 18.
37 Ibid. 2 p. 42, rândul 14.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

vornic [1]. Apare apoi ca Negrilă vornic în Iulie 30 [2], Octomvrie 26 [3]. Poate că e acelaş cu Negrilă nepotul stolnicului Danciul din 6949 (1441) Iulie 7 [4]. Apare ca Negrilă în 6950 (1442) Fevruarie 24 [5], Martie 8 [6]. In Aprilie 5 apare iarăşi ca ceaşnic [7]. Ca Negrilă apare în August 30 [8], în 6951 (1443) Martie 6 [9], Mai 1 [10], Mai 7 [11], Mai 14 [12], Mai 18 [13], Mai 28 [14], Mai 30 [15], Mai 31 [16], Iunie 8 [17], August 3 [18], August 25 [19], Noemvrie 29 [20], în 6953 (1445) Fevruarie 18 [21], Aprilie 5 [22], Iulie 15 [23], August 8 [24], August 11 [25], Noemvrie 26 [26], în 6954 (1446) Ianuarie 25 [27], Ianuarie 26 [28], Iunie 6 [29], Iulie 20 [30], în 6955 (1447) Fevruarie 11 [31], în 6964 (1456) [32]. Un Negrilă ceaşnic apare şi sub Ştefan cel Mare, începând din 6970 (1462) Aprilie 20 [33] până în 6978 (1470) August 10 [34]. Acesta a fost ucis de Ştefan cel Mare, în Vasluiu, în anul 1471 Ianuarie 16, împreună cu vornicul Isaia şi stolnicul Alexa [35].

---

1 Vezi mai sus 2 p. 46, rândul 27-28 şi altul ibid. p. 50, rândul 21.
2 Ibid. 2 p. 52, rândul 23.
3 Ibid. 2 p. 62, rândul 15.
4 Ibid. 2 p. 82, rândul 12.
5 Ibid. 2 p. 88, rândul 18. BCU Cluj / Central University Library Cluj
6 Ibid. 2 p. 93, rândul 17.
7 Ibid. 2 p. 97, rândul 8.
8 Ibid. 2 p. 101, rândul 18.
9 Ibid. 2 p. 120, rândul 27.
10 Ibid. 2 p. 126, rândul 21.
11 Ibid. 2 p. 129, rândul 8.
12 Ibid. 2 p. 132, rândul 11.
13 Ibid. 2 p. 138, rândul 17.
14 Ibid. 2 p. 141, rândul 14.
15 Ibid. 2 p. 145, rândul 3.
16 Ibid. 2 p. 149, rândul 18.
17 Ibid. 2 p. 156, rândul 7.
18 Ibid. 2 p. 178, rândul 2.
19 Ibid. 2 p. 185, rândul 27.
20 Ibid. 2 p. 187, rândul 31.
21 Ibid. 2 p. 212, rândul 19.
22 Ibid. 2 p. 219, rândul 11.
23 Ibid. 2 p. 223, rândul 10.
24 Ibid. 2 p. 226, rândul 22.
25 Ibid. 2 p. 231, rândul 13.
26 Acad. Rom. fotografii pachet 10 nr. 38. La Hurm. Doc. 1^2 p. 887 lipseşte.
27 Vezi mai sus 2 p. 238, rândul 18.
28 Ibid. 2 p. 241 rândul 18.
29 Ibid. 2 p. 263, rândul 23.
30 Ibid. 2 p. 270 rândul 21.
31 Direcţia fond. rel. Cernăuţi nr. 3, Wick. Moldowiza p. 61-62.
32 Hurm. Doc. 2^2 p. 669.
33 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 53.
34 Ibid. p. 310.
35 Letopiseţul dela Bistriţa, în I. Bogdan, Cronice inedite p. 38, 72. Asemenea Cronica Moldopolonă, ibid. p. 123. Acelaş, Vechile cronice mold.

Nu cred că acesta e totuna cu boerul de dinainte de Ştefan cel Mare. Nepoţii lui Negrilă fost ceaşnic sânt pomeniţi într'un uric din 7003 (1495) Ianuarie 22, când vând satul dela Tutova, Pulpeştii, unde a fost jude Pulpe [1]. — Un Negrilă pârcălab sau staroste de Hotin, în vremea lui Ştefan cel Mare, se întâlneşte începând din 7006 (1498) Septemvrie 24 [2] până în 7010 (1502) Martie 14 [3]. Acesta apare şi sub Bogdan Voevod.

Alt boer, Sârbul, amestecat în pâra, pentru satele din 1447 Ianuarie 14, e cunoscut ca boer de divan. Apare ca postelnic în 6956 (1448) Iulie 15 [4], sub Petru Voevod. Asemenea în Iulie 27 [5], Septemvrie 3 [6], Septemvrie 22 [7], Octomvrie 10 [8]. Ca vistiarnic se întâlneşte sub Alexandru Voevod, în 6957 (1449) August 3 [9]. Se întâlneşte sub Bogdan Voevod, în 6958 (1450) Fevruarie 11 [10]. Poate că Gheorghe Sârbul e fiul său. Acesta apare în 6962 (1454) Octomvrie 2, sub Petru Voevod [11] şi în 6964 (1456) Ianuarie 20 [12]. Tot fiu al său poate e şi Petru Sârbescul din 6964 (1456) [13].

Al treilea boer, Başa, din uricul din 1447, e necunoscut. Intr'un uric din 7010 (1502) Fevruarie 17 se vorbeşte de satul dela Turia, Băşenii, „unde au fost Başa" [14].

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Uricul este foarte important pentru satele de pe Nistru, ce le arată, în 1447.

---

p. 179. Acelaş, Letopiseţul lui Azarie, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 31 (1909) secţ. ist. p. 92. Asemenea Letopiseţul Ţării Moldovei până la Aron Vodă, ed. C. Giurescu, Bucureşti, 1916, p. 51. N. Iorga, Istoria lui Ştefan cel Mare p. 129.

1 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 57.

2 Ibid. 2 p. 126.

3 Ibid. 2 p. 252.

4 Acad. Rom. Peceţi 269, Ghib. Sur. 18 p. 58 şi în altul Acad. Rom. CXXXIV/45.

5 Acad. Rom. Peceţi 7, I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 39.

6 Acad. Rom. Peceţi 103.

7 Ulianiţchi, Materialî p. 70-71, Uricarul 11 p. 68.

8 Ghib. Sur. 5 p. 118.

9 I. Bogdan, Doc. mold. în Arhivul Braşovului, Bucureşti, 1905, p. 27. Asemenea în 527 Documente istorice, Bucureşti, 1931, p. 493.

10 I. Bogdan, Cinci documente istorice, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 11 (1889) secţ. ist. p. 53. Ibid. planşa nr. 2.

11 Acad. Rom. LXXXV/44, I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 45. Aici e arătat şi пѣвє(ц), adică cântăreţ.

12 Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan.

13 Hurm. Doc. 2^{2} p. 669.

14 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 194.

76.

Suceava. 1447 Fevruarie 11.

Stefan Voevod întăreşte Mănăstirii Moldoviţa dania dela Alexandru cel Bun, anume vama ce este în jos de mănăstire şi satul Vama şi la Prut iezerul Blişceatul şi la Chigheaci prisaca Brumariului. Asemenea îi dă jumătate din Vadul călugăresc cu jumătate de vamă, din podul umblător, din ozer şi zece vase de vin.

† мл(с)тїю бжїєю мы стєфанъ воєво(д) господаръ зємли молдавскои знамєнито чини(м) и сѣ(м) листѡ(м) нашимъ въсѣ(м), кто нанъ ѹзритъ или єго ꙋслыши(т) чтꙋчи, ожє произволи господство ми нашимъ благимъ благопроизволєнїємъ и чисти(м) и свѣтлы(м) сръдцємъ и съ въсєю нашєю добрую волєѧ и ѡ(т) ба помощїѧ, ꙗко да ѹтвръдимъ и ѹкрѣпимъ монастирю нашємꙋ ѡ(т) молдавици, идєжє є(ст) храмъ стаго благовѣщєнїа, прѣстѣи богородици, даанїє стопочившаго родитєлѣ нашєго алєѯандра воєвѡ(д), почєнше мыто идꙋчи до ꙋгръскѡи зємли, що є(ст) нижє монастирѣ, на ꙋстїє молдавици, и сєлѡ що є(ст) ѹ мыта, гдє бы(л) жꙋдє кръстѣ, и на прꙋтѣ єдно ѡзєро, на имѣ блишчатꙋ(л) и съ ѹсими своими гръламии и на кигѧчи єдна пасика, на имѣ брꙋмарєва пасика, и съ полѣною. и такождє дали єсмї имъ мы ѡ(т) на(с) половина ѡ(т) калꙋгєрского бродꙋ и съ половина мыта и съ половина пєрєвоза и съ половина ѡ(т) ѡзєръ, що к томꙋ мытꙋ прислꙋхаютъ и съ половина ѡ(т) ѹсєго приходꙋ, частъ кнѣгини нашєи. а такожъ имаєми дати томꙋ прѣдрєчєнномꙋ монастирю на кажды го(д) по десѣтъ бочки вина. тоє въсє вышєписанноє да є(ст) нашємꙋ монастирю ѹри(к) и съ ѹси(м) доходѡ(м), нєпорꙋшєно николи на вѣки. а хотаръ томꙋ сєлꙋ ѡ(т) мыта и тои пасицѣ[1] ѡ(т) кєгичѧ, да є(ст) съ ѹсими старыми хотарми, кꙋда из вѣка оживали. а на то є(ст) вѣра господства ми, вышєписанного стєфана воєвѡ(д) и вѣра болѧръ наши(х), вѣра пана нѣгои логофєта, вѣра пана пєтра гꙋдича, вѣра пана нєгрила, вѣра пана дꙋмы браєвича дворника, вѣра пана ивана балчана, вѣра пана кости вистїарника, вѣра пана маноила гричина[2], вѣра пана станчꙋла понича, вѣра пана кости андроникновича, вѣра пана тадора васковича, вѣра

1 In original: посицѣ.
2 Sic.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

пана ваны жꙋлича, вѣра пана оанчи логофета, вѣра пана норки чашника и вѣра всѣ(х) боѧрь наши(х) велики(х) и малы(х). а по нашемь животѣ, кто бꙋде(т) господарь нашеи земли ѡ(т) дѣтеи наши(х) илї ѡ(т) братеи наши(х) илї ѡ(т) нашего племене, бꙋ(д) кто кого[1] бь изберетъ быти, тоть щобы намъ непорꙋшилъ нашего даанїа, але щобы намъ потвердилъ и оукрѣпилъ понеже есми дали тое нашемꙋ монастирю по нашеи доброи воли, ꙗкожь вышеписахѡ(м). а на болшее потвръжденїе томꙋ всемꙋ вышеписанномꙋ, велѣли есми нашемꙋ вѣрномꙋ панꙋ, михаилꙋ логофетꙋ, писати и привѣсити нашꙋ печать к семꙋ листꙋ нашемꙋ. пи(с) лꙋка граммати(к) оу сочавѣ в лѣтѡ ѕ҃ц҃не м(с)ца фе(в) аї днь.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domnul Țării Moldovii, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a binevoit Domnia mea cu a noastră bunăvoire şi curată şi luminată inimă şi cu toată a noastră bună voie şi cu ajutor dela Dumnezeu, ca să întărim şi înputernicim mănăstirii noastre dela Moldavița, unde este hramul Sfintei Buneivestiri a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, dania sfântrăposatului părintelui nostru, Alexandru Voevod, începând cu vama ce duce în Țară Ungurească, ce este mai în jos de mănăstire, la gura Moldaviței, şi satul ce este în Vama, unde a fost jude Crâstea, şi la Prut un ozer, anume Blişceatul, şi cu toate gârlele sale şi la Chigheaci o prisacă, anume prisaca Brumarului, şi cu poiana. Şi de asemenea le-am dat dela noi jumătate din Vadul călugăresc şi cu jumătate de vamă şi cu jumătate din podul umblător şi cu jumătate din ozerul, ce ascultă de această vamă, şi cu jumătate din tot venitul, partea Doamnei noastre. Şi deasemenea vom da acestei mănăstiri zise mai înainte, în fiecare an, câte zece vase de vin. Toate aceste mai sus scrise să fie mănăstirii noastre uric şi cu tot venitul, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestui sat din Vama şi acestei prisăci dela Chigheaci să fie cu toate vechile lor hotare, pe unde din veac au umblat.

Iar la aceasta este credința Domniei mele, mai sus scrisului Stefan Voevod, şi credința boerilor noştri, credința panului Neagoie logofătul, credința panului Petru Gudici, credința panului Negrilă, credința panului Duma Braevici vornic, credința panului Ivan

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Sic.

Balcean, credinţa panului Costea vistiarnic, credinţa panului Manoil Grecul, credinţa panului Stanciul Ponici, credinţa panului Costea Andronicovici, credinţa panului Tador Vascovici, credinţa panului Vană Julici, credinţa panului Oancea logofăt, credinţa panului Porc ceaşnic şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, din copiii noştri sau din fraţii noştri sau din seminţia noastră, ori pe cine Dumnezeu va alege să fie, acesta să nu le strice dania noastră, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentrucă i-am dat aceste mănăstirii noastre, de a noastră bună voe, precum am scris mai sus.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Mihail logofăt, să scrie şi să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Luca gramatic, în Suceava, în anul 6955 Fevruarie în 11 zile.

Pergamentul, cu pecetea cea mare atârnată, la Direcţia fond. rel. Cernăuţi, nr. 3. Pecetea e stricată. O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat, în traducere germană, la Wick. Moldowiza p. 61-62. Cp. acelaş Solka p. 205. Traducerea este exactă. De ex.: „die Maut unterhalb des Kloster an der Mündung der Moldoviza gehend gegen das ungarische Land und das Dorf, das bei der Maut liegt, wo der Richter K'rste gewesen, und am Prut eine Lake, Namens Blischcat mit all ihren Wassergräben und auf der Kigiac einen Bienengarten, nämlich Brumars Bienengarten mit der Wiesmahd. Auch haben wir ihnen gegeben von uns aus die Hälfte der Kaligär-Furt mit der halben Maut, der halben Ueberfähre und der Hälfte vom Teiche, so alles zu dieser Maut dienstbar ist, und der Hälfte vom ganzen Einkommen, den Antheil unserer Ehefrau . . .". Intre boeri avem: „Njago, Peter Hudic, Negril, Iwan Balcan, Koste, Manuel Hricin . . . Iwan Shulic, Oance, Porka . . .". Este pomenit şi în I. Bogdan, Cnejii români, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 26 (1903), secţ. ist. p. 24. Acelaş, D. Şt. 1 p. 179. Cp. Uricaru 16 p. 223. La Arun Pumnul, Fund relegiunariu, Cernăuţi, 1865 p. 68, e citat cu data greşită 1445 Faur 11.

Vama este azi târg în districtul Câmpulung, aşezat la vărsarea Moldoviţei în Moldova[1]. Este pomenit în stăpânirea Mol-

1 Dicţ. geogr. al Bucovinei p. 234.

dovіţei încă din 6917 (1409) Noemvrie 18[1], iar ca punct de vamă către Ardeal în 6916 (1408) Octomvrie 8[2]. Se întăreşte mănăstirei de mai multe ori[3]. Interesantă este arătarea unui străvechiu jude Crâstea[4]. Satul era şi în veacul al XIV-lea. — Ezerul Blişceatul dela Prut, într'un document al Moldoviţei din 6981 (1473) Ianuarie 8 e numit: „două şomoldoace la Prut, anume Blişceatu mare şi Blişceatu mic“[5]. Este vorba de un ezer Gemenul, prin părţile Chigheciului sau Tigheciului şi în apropiere de Prut. Balta Geamenele e pomenită într'un ispisoc din 7136 (1628) Martie 11[6]. Asemenea în 7241 (1733) Ianuarie 15: Negrileştii şi Briţcanii cu balta Gemenele şi Şomuldlule[7]. Gemenul este traducerea lui блишчатѹ(л), dela близнчатъ, îngemănat, înbinat[8]. Balta era a mănăstirii din vremea lui Alexandru cel Bun[9]. Era cunoscută din vremuri străvechi. — Chigheaciul, numit azi Tigheciul, este pomenit şi în 6944 (1436) Iunie 13[10], în 6960 (1452) Septemvrie 10[11] şi sub Ştefan cel Mare. Aici la 1447 era prisaca Brumarului şi poiana. Ele sânt pomenite în stăpânirea mănăstirii şi în 6981 (1473) Ianuarie 8[12]. Fuseseră date sub Alexandru cel Bun, deci Brumar a trăit la sfârşitul secolului al XIV-lea sau începutul celui de al XV-lea. — Vadul călugăresc nu-l pot identifica. Era cred în aceleaşi părţi, spre Tigheci şi Prut. E pomenit în stăpânirea Moldoviţei şi în 6962 (1454) August 25[13]. Asemenea în 6978 (1470) Aprile 1[14]. Jumătate din venitul acestui Vad fusese al Doamnei lui Ştefan Voevod.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Vezi mai sus 1 p. 73, rândul 1, p. 74.

2 Ibid.

3 Ibid. 1 p. 80-84, ibid. 2 p. 187-190. Asemenea în 7007 (1499) Noemvrie 15, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 143, Buletinul Com. Ist. 1 (1915) p. 229.

4 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare, un uric din 6960 (1452) Septemvrie 7. Asemenea în 6963 (1455) Iulie 2, Ulianiţchi, Materiali p. 84-85, Uricarul 11 p. 10, 79. Asemenea în 6998 (1490) Martie 17, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 432, M. Costăchescu, Satele Bălţaţi, Codreşti, în Buletinul Ion Neculce, fasc. 7 (1929) p. 85, 86, 87, etc. Cp. satele Crâsteşti, Cristeşti.

5 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 179, Wick. Moldowiza p. 68.

6 N. Iorga, Stud. şi Doc. 5 p. 216.

7 Uricarul 23 p. 278.

8 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 595. Ibid. p. 63: дка дѹки близчата.

9 O vale, pârău şi sat Geamâna este în jud. Bender, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 103, Harta Basarabiei, de Nour.

10 Vezi mai sus 1 p. 444, rândul 15, p. 448.

11 N. Iorga, Stud. şi Doc. 7 p. 284.

12 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 178-179.

13 Orest Popescu, Câteva doc. mold. p. 8-9.

14 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 144.

Despre numeroasele danii ale Moldoviţei a fost vorba în alt loc [1].

Uricul de mai sus este foarte important, fiind cel din urmă document intern, datat complect, ce ni s'a păstrat dela Ştefan Voevod. Curând după asta, în Iulie 13, este ucis de fiul lui Ilie Voevod, Roman Voevod.

77.

1443 Fevruarie 24 — 1447 Fevruarie 24.

Stefan Voevod întăreşte Mănăstirii Moldoviţa balta Leonta, de pe Nistru, şi alte scutiri.

Stefan Voevod dă şi întăreşte sfintei Mănăstiri Moldoviţa o baltă în sus pe Nistru, anume Leonta, din gură până în obârşie, unde este mănăstirea, cu toate prisăcile şi toate gârlele şi şomuldoacele, cu toate apele ce le cuprind, şi toate fânaţele, cât cuprinde lungimea bălţii sus zisă, de sus până la gură. Asemenea lunca cu cele de mai sus şi drumul cu vadul peste Nistru. Asemenea dela carele ce duc peşte să nu se ia vamă şi din toţi stupii acestor prisăci să nu se ia deseatină.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Hotarele să fie pe unde le-a aşezat dedemult boerul Vâlcea.

6917 (1409) Fevruarie 24.

Documentul aşa cum îl dau mai sus a fost publicat, în traducere germană, de Wick. Moldowiza p. 55. El pune numele voevodului Stefan cu semn de întrebare, din cauza datei 6917 (1409) Fevruarie 24. Probabil el a avut înainte un suret, cu data greşită. Arun Pumnul, Fund relegiunariu, Cernăuţi, 1865 p. 65, care menţionează documentul, după Wick., îl pune, din cauza datei 6917, dela Alexandru cel Bun. Nu am nici un element, cu care să-l pot data sigur. Nu ar fi exclus ca documentul să fie şi dela Ştefan cel Mare.

Balta şi celelalte proprietăţi ale Moldoviţei, din documentul de mai sus, poate era acolo unde pe Nistru, în judeţul Bender aproape de hotarul spre Cetatea Albă, în volostea Căuşani, este satul Leonteva [2]. Ea îşi are numele dela un străvechiu Leonte [3].

---

1 Vezi mai sus 2 p. 118-119.
2 Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 135, Harta Basarabiei, de Nour.
3 Cp. satul Liontenieşti, din 6907 (1399) Martie 12, vezi mai sus 1 p.

Fusese dată mănăstirii probabil de Alexandru cel Bun. Hotarele îi fuseseră însemnate de boerul Vâlcea[1].

Despre alte danii ale Moldoviţei a fost vorba în alt loc[2].

78.

Circa 1447 Aprilie 19.

Stefan Voevod pentru satul Târzieni.

Ispisoc dela Stefan Voevod din 6955 Aprilie 19, dat răzeşilor de Târzieni.

Dau documentul de mai sus, atât cât e pomenit din el, după Arhiv. Stat. Iaşi, O condică de Anaforale, fără număr, fila 103 r., în o carte din 1804 Fevruarie 12, în pricina dintre moşia Târzienii, dela ţinutul Orheiului şi moşia Brăvicenii. Acelaş şi în Uricariul 6 p. 252-253. Ibid. un ispisoc dela Bogdan Vodă, din 7077 (1569) Aprilie 6. In amândouă locurile data ispisocului e 6959, pe care am îndreptat-o, socotind că traducătorul va fi citit greşit în loc de є (5), ѳ (9).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nu este exclus ca documentul să fie dela Ştefan cel Mare. Traducătorul va fi citit greşit, în acest caz, н (50) în loc de п (80).

Satul Târzâeni este în volostea Ciocolteni, judeţul Orheiu[3]. Este un sat străvechiu, ce-şi are numele dela un Târziu[4].

79.

1442 Octomvrie 24 — 1446 Octomvrie 24.

Stefan Voevod pentru satul Trudeşti.

„Ispisoc dela Stefan Vodă . . . ce dă şi întăreşte pe . . . Toader Trudescu cu acest sat Trudeştii, pe Valea Neagră, ţinutul
5 Neamţului".

---

20. Altul a fost pe Rebricea: „unde au fost Leontineştii", pomenit într'un document din 7005 (1497) Mai 18, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 122-123. Cu data 7005 (1497) Martie 1, am publicat un suret al acestui uric în Buletinul Ion Neculce, fasc. 5 (1925) p. 194-195. — Satul dela Bacău în vremea lui Ştefan cel Mare a fost al lui Dragoş stolnicul, cum se vede din documentul din 7178 (1669) Septemvrie 26, publicat de Iuliu Tuducescu, în Amintire lui Ion Bianu, Bucureşti, 1916, p. 163-164.

1 Despre aceasta vezi mai sus 2 p. 164-167.

2 Vezi mai sus 2 p. 118-119.

3 Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 212, Harta Basarabiei, de Nour.

4 Cp. Târzia, în jud. Fălticeni (fost Suceava), Târzii în jud. Fălciu, Dicţ. statistic al României 2 p. 848, 1 p. 384.

Dau regestul de uric de mai sus aşa cum se află într'o hotarnică a Trudeştilor, din 7175 (1667) Martie 10, Uricarul 25 p. 69. Regestul are data greşită 6959 (1451) Octomvrie 24. Ibid. p. 68, un zapis cu data greşită, 6909 (1401) Noemvrie 8 şi tot aşa un ispisoc dela Radul Vodă, 7054 (1546) Martie 15. Zapisul de care e vorba e de danie lui Iordăchiţă dela Sofronia, fata Antemiei, nepoata Anii, strănepoata lui Toader Trudescu. Nu ar fi exclus ca uricul de mai sus să fie dela Ştefan cel Mare, la care traducătorul a citit în loc de п (80), н (50).

Este vorba de un sat Trudeşti, din comuna Şerbeşti, plaiul Peatra, judeţul Neamţ, din care a rămas numai o locuinţă izolată[1]. In hotarnica din 1667 satul Trudeşti e arătat lângă Bungeşti, Tătăraşi, Ilisăşti, Sârbi şi Unguraşi[2]. Este pomenit alături cu Ghigoeştii, într'un uric din 6998 (1490) Martie 9: гигоещи част ѡт трꙋдѣщи на чорном потоцѣ. Aici e pomenit uricul dela Alexandru cel Bun al satului Ghigoeşti, când acesta fusese în stăpânirea lui Drăguş[3]. Aici e pomenit şi satul Unguraşi. Trudeştii îşi au numele dela un străvechiu Trudă. A fost poate şi în veacul al XIV-lea.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

80.

1443 Aprilie 25 — 1447 Aprilie 25.

Stefan Voevod întăreşte sate lui Toma Ghindă.

Ispisoc dela Ştefan Vodă, prin care întăreşte lui Toma Ghindă două sate, Vlineştii şi Naharoe.

Dau regestul uricului de mai sus aşa cum se află la Erbiceanu, Ist. Mitr. Mold. p. 23. Aici documentul are data greşită 6960 (1452) Aprilie 25.

Nu ştiu dacă în regestul de mai sus numele satelor sânt date exact. Nu le pot identifica.

Toma Ghindă este necunoscut[4].

---

1 Frunzescu, Dicţionar topografic p. 493. Harta stat. major, planşa Bozieni.

2 Harta stat. major, cit.

3 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 397-399.

4 Cp. Ghinda nume de femeie, într'un uric din 7003 (1495) Fevruarie 5, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 71.

81.

Suceava. 1447 August 22.

Petru Voevod întăreşte Mănăstirii Neamţului satele Temişeşti, Dvoreneşti, Crâstieneşti, Băloşeşti, Gemineşti, Paşco şi Petrica, Sauceşti, Başoteani, Fântâneale, Dumbrăviţa, Telebeacinţi, Clocuşna, Cobâlcini, Bilosouţi, Dragomireşti, Hlapeşti, ozerele Luciul şi Zahorna. Ii dă şi scutiri.

† мл(с)тїю бжїею мы петрь воєво(д) г(с)п(д)рь земли молдавскои чиним знаменито и' всѣмь листомь нашимь всѣмь, кто на(н) оузри(т) илї его оуслыши(т) чтоучи, иже благопроизволи г(с)вомь нашим благимь произволенїи(м) и чисти(м) и свѣтлим ср(д)цемь и сь всеѫ нашеѫ доброѫ волеѫ, ꙗко да оутврьдимь и оукрѣпимь на(ш) монастирь ѿ(т) немцѣ, ꙗже є(ст) хра(м) стоє вьзнесенїє га ба и спса нашего ису х(с)а, и оучинили єсми вь за дшїє стопочившаго ѿ(т)цѣ нашего але(к)саидра воєво(д) и за наша здравїє и дали єсми се(с) ли(ст) наш селамь монастирским ѿ(т) немцѣ, на имѣ темишещи и дворенищи и крьстїенещи и бьлошещи и жеминещи и пашко и петрика и на оустїє краковѣ саучещи и башотѣ(н) и фынтынѣле и думбрьвица и телебѣчинци сь млины и клокочна и кобы(л)чи(н) и билосовци ⟨и⟩ [1] драгомирещи и хлапещи и ѡзеры и(х) лучїю и захорна. тоты се(л) оуси вышеписанны(х) и ѡзеры що бы сѧ никто ѿ(т) наши(х) панов не оумѣша(л) ни оучи(м) але що бы неплатили намь да(н), ни поса(д), ни пли(ш), ни по(д)во(д), ни оу жо(лду) що бы не платили, ни на мли(н), ни на горо(д), що бы не робили, ни глобници, ни припашари, ни ѡсмухаре, що бы не смѣли бантовати и(х), а ни су(д)ци глобу оузѧти ѿ(т) ты(х) лю(д), ѿ(т) ты(х) се(л), ни глобници и(х), ни припашаре, ни глобоу, ни третиноу оузѧти ѿ(т) ты(х) се(л), хотѣ буде(т) ме(ж) тѣми лю(д)ми душегу(б)ство, хотѣ татбу, хотѣ бу(д) какоє [2] дило, или великоє, или малоє, що бы наши рѣ(д)ци дила не имали судити и(х) ло(д) [3], а ни грабити и(х), але сами калугери ѿ(т) монастирѣ ѿ(т) немцѣ сь егуменомь и с ке(м) ѡни знаю(т), що бы соудили свои лю(д), ѿ(т) ты(х) вышеписанны(х) се(л) и що бы ѡни оучинили с тою глобою ка(к) зна(т) и ни

1 Lipseşte în original.
2 In original: каkакоє.
3 Sic.

жаднею нашꙋ слꙋжбоꙋ, а ни работꙋ що бы не платили намъ тоты лѣ(д), а ни платили намъ, развѣ воиска, коли г(с)во ми поиде(т) своимъ жи⟨во⟩томъ[1]. а кто име(т) оумѣшати сѧ оу тое вышеписанное, оузѣти бꙋ(д) що, чере(с) нашъ ли(ст) или (гло)вꙋ или бꙋ(д) що, то(т) оузри(т) великою казни и оургїю г(с)вами, и да е(ст) непростъ ѡ(т) га ба. тое въ вышеписанное що бы томꙋ пре(д) реченномꙋ монастиреви было, непорꙋшенно ни[2] оу едномъ нити, до живота г(с)вами. а на то е(ст) вѣра г(с)вами, вышеписанного ми петра воево(д) и вѣра брата г(с)вами рома(н) воево(да) и вѣра оуси(х) болѧръ наши(х) молдавски(х) велики(х) и малы(х). а на болшею крѣпость томꙋ въсемꙋ вышеписанномꙋ велѣли есми нашемꙋ вѣрномꙋ панꙋ, илїи логофетꙋ, привѣсити нашꙋ печа(т) к семꙋ листꙋ наш⟨е⟩мꙋ[3]. ѡанца пи(с) оу сочавѣ влѣто ѕѯне. м(с)ца аѵ(г) кв.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a binevoit Domnia mea cu a noastră bună voire şi curată şi luminată inimă şi cu toată a noastră bună voie, ca să întărim şi înputernicim mănăstirea noastră dela Neamţ, unde este hramul Sfintei Inălţări a Domnului Dumnezeu şi a Mântuitorului nostru Isus Hristos, şi am făcut pentru pomenirea sfântrăposatului părintelui nostru, Alexandru Voevod, şi pentru sănătatea noastră şi am dat această carte a noastră satelor mănăstireşti dela Neamţ, anume Temişeşti şi Dvorenişti şi Crâstieneşti şi Băloşeşti şi Gemineşti şi Paşco şi Petrică şi la gura Cracăului, Sauceştii, şi Başoteani şi Fântâneale şi Dumbrăviţa şi Telebeacinţii cu mori şi Clocoşna şi Cobâlcini şi Bilosăuţi şi Dragomireşti şi Hlapeşti şi ozerele lor, Luciu şi Zahorna. La toate aceste sate mai sus scrise şi ozere să nu se amestice întru nimic nimeni din panii noştri, şi să nu ne plătiască nouă dare, nici posadă, nici iliş, nici podvoadă, nici în jold să nu plătiască, nici la mori, nici la cetate să nu ne robiască, nici globnicii, nici pripaşarii, nici osluharii să nu îndrăzniască să-i bântuiască şi nici judecătorii să nu ia gloabă dela aceşti oameni, din aceste sate, nici globnicii lor, nici pripaşarii să nu ia din aceste sate nici gloabă, nici tretină, fie între aceşti oameni duşegubină, fie furtişag, fie orice fel de faptă sau mare sau mică,

1 In original: житомъ.
2 ни de două ori.
3 Originalul are: нашмꙋ.

dregătorii noştri să nu aibă dreptul a judeca pe oamenii lor şi nici să-i globiască[1], ci numai călugării din Mănăstirea Neamţul cu egumenul şi cu cine ştiu ei, să judece pe oamenii lor, din aceste sate scrise mai sus, şi să facă cu această gloabă ce ştiu şi să nu ne plătiască aceşti oameni nici o slujbă a noastră şi nici muncă, şi să nu ne plătiască, afară de oaste, când Domnia mea merge cu viaţa sa.

Iar cine se va amesteca în aceste mai sus scrise, să ia orice, peste cartea noastră, sau gloabă sau orice, acesta va vedea marea caznă şi urgie a Domniei mele şi să fie neiertat de Domnul Dumnezeu.

Toate aceste mai sus scrise să fie acestei mai înainte zise mănăstiri nestricat, nici într'un fir de păr, în viaţa Domniei mele.

Şi la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului Petru Voevod, şi credinţa fratelui Domniei mele, Roman Voevod, şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar pentru mai mare tărie acestor toate mai sus scrise am poruncit credinciosului nostru pan, Ilie logofătul, să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

Oanţa a scris, în Suceava, în anul 6955 luna August în 22.

Pergamentul, cu pecetea pierdută, se află la Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, pachet 21 nr. 6. Verso are scris за глоб-ници (pentru globnici). O planşă fotografică în I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 38. O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Aceasta are data greşită 6958 (1450) August 22, din cauză că s'a citit pe є (5), drept и (8). A fost publicat de St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 221-225. Este menţionat în Opisul documentelor Mănăstirii Neamţului, fila 18.

Despre unele din satele de mai sus a fost vorba în alte locuri. Aşa de ex. în uricul din 6954 (1446) Martie 11 a fost vorba de satele Temişeşti[2], Dvoreneşti[3], Crâstieneşti[4], Băloşeşti[5], Gemineşti[6], Başoteani[7], Fântâneale[8], Telebeacinţi[9] şi Dragomireşti[10].

1 грабити înseamnă a jefui, fura.
2 Vezi mai sus 2 p. 251, rândul 3 p. 253.
3 Ibid. 2 p. 251, rândul 3, p. 252-253.
4 Ibid. 2 p. 251, rândul 4, p. 253-254.
5 Ibid. 2 p. 251, rândul 4, p. 254-256.
6 Ibid. 2 p. 251, rândul 4-5, p. 257.
7 Ibid. 2 p. 251, rândul 5, p. 257.
8 Ibid. 2 p. 251, rândul 5, p. 257.
9 Ibid. 2 p. 251, rândul 6, p. 260-261.
10 Ibid. 2 p. 251, rândul 5, p. 258-259.

Sauceşti, între altele din satele de mai sus ale Mănăstirii Neamţului, în uricul din 6954 (1446) Iunie 6 e numit din Gura Cracăului[1]. Ar rămânea de identificat celelalte, din care unele sânt cunoscute şi din alte locuri. Pentru satul lui Paşco mă gândesc la Paşcanii, care au fost pe Bistriţa, lângă Borleşti, pomeniţi încă din 6927 (1419) Aprilie 8[2]. Satul mănăstirii nu ştiu care şi unde va fi fost. — Pentru satul lui Petrică mă gândesc la satul Petricani, din judeţul Neamţ[3], aşezat nu departe de Boişte[4], care era tot al Mănăstirii Neamţului[5]. Acesta îşi are numele dela un vechiu Petrică[6]. — Dumbrăviţa în uricul Mănăstirii Neamţului din 6978 (1470) Aprilie 1 e arătat pe Şumuz: на шимѹза дѹмбравица[7]. El conrespunde cu satele Dumbrăviţa de sus şi de jos, din comuna Fântâna mare, judeţul Fălticeni (fost Suceava), aşezat pe pârăul Şumuz[8]. Işi are numele dela pădurile de stejar, cari au fost în aceste locuri[9].—Clocoşna, Clocuşna este în volostea Secureni, din judeţul Hotin[10]. Este un străvechiu sat, care era şi în veacul al XIV-lea. Numele să-i fie în legătură cu клокотати sau cu клокъ? — In aceiaşi voloste Secureni, din judeţul Hotin, este şi satul Cobâlceni[11]. Este un străvechiu sat, care era şi în veacul al XIV-lea. Numele îi e în legătură cu кобыла, кобылка. — Alături cu Cobâlcenii, în

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Vezi mai sus 2 p. 263, rândul 17, p. 265.

2 Ibid. 1 p. 132, rândul 1, p. 133. Cp. şi satul dela Mileatin, unde este jude Paşco, pomenit în 6933 (1425) Ianuarie 30, ibid. 1 p. 168, rândul 12. Asemenea la Voinava, unde este Paşco vătăman, din 6953 (1445) Iulie 15, ibid. 2 p. 223, rândul 2, p. 225.

3 Dicţ. statistic al României 2 p. 632.

4 Harta stat. major, planşa Târgu-Neamţ..

5 Cp. uricul din 6954 (1446) Iunie 6, vezi mai sus 2 p. 263, rândul 12, p. 264-265.

6 Alt sat cu acest nume este Petricanii din jud. Dorohoiu, Dicţ. statistic al României 1 p. 356. Altul este în jud. Chişinău, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 164. Satul dela Dorohoiu este pomenit în hotarnica Ştiubeenilor, în uricul din 7000 (1492) Noemvrie 24, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 510, p. 514. Satul a fost al nepotului de soră al lui Ştefan cel Mare, Dumşa postelnicul, cum se vede din uricul din 7009 (1501) Aprilie 25, ibid. 2 p. 181. Cp. asemenea uricul din 7054 (1546) Aprilie 11, Ghib. Sur. 21 p. 93.

7 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 145, 147.

8 Dicţ. statistic al României 2 p. 854, Harta stat. major, planşele Fălticeni şi Drăgăneşti.

9 Alte sate cu acest nume, în Moldova, avem în jud. Fălticeni (fost Suceava), în com. Ruginoasa, apoi în jud. Putna, Dicţ. statistic al României 2 p. 852, 734. Asemenea Dumbrăviţa în jud. Bălţi, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 91.

10 Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 69, Harta Basarabiei, de Nour.

11 Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 69-70. Harta Basarabiei, de Nour. Pârăul Cobâlceni este pomenit într'un uric din 6955 (1447) Ianuarie 14, vezi mai sus 2 p. 273, rândul 14, p. 277.

judeţul Hotin, este şi satul Bilosouţii sau Belousovca[1]. Intr'un uric din 6978 (1470) Iulie 18 se spune că satele коблъчнин и билосовци на днистри fuseseră cumpărate de Ghidea, fiul Anei, dela Mănăstirea Neamţului. Ana, sora logofătului Dobrul, le dăruieşte lui pan Barsu comis şi fratelui său, Şuşman[2]. Satul e străvechiu. Era şi în veacul al XIV-lea. — Hlăpeştii sânt în comuna Talpa, judeţul Neamţ[3]. Sânt pomeniţi încă din 6922 (1414) Dechemvrie 20[4]. Satul a ieşit curând de sub stăpânirea mănăstirii, căci într'un uric din 6987 (1479) Mai 19, jumătate de sat, partea de jos, e în stăpânirea fraţilor Ilea, Duma şi Cozma. Această parte, hotărîtă de boerii Arbure şi Vâlcea, începea din „obârşia pârăului din sus şi pe pârăul Arinilor la vale şi prin mijlocul satului la vale şi pe şanţul vechiu, până în hotarul Şerbeştilor[5]". Intr'un uric din 6991 (1483) Septemvrie e pomenită „o prisacă în sus de Hlăpeşti, în pădure, unde a fost Văleşoae"[6]. — Ozerul Luciul e dat mănăstirii de Alexandru cel Bun, prin uricul din 6917 (1409) Noemvrie 7[7].— Ozerul Zahorna este dat mănăstirii încă din 6937 (1429) August 31[8]. Dania aceasta s'a întărit de mai multe ori[9].

Despre dare, posadă, iliş, podvoadă, globnici, osluhari, jold, pripaşari a fost vorba în uricele din 6952 (1444) August 1[10] şi din 6954 (1446) Martie 11[11]. Gloaba era o amendă de natură nehotărîtă. — третина, a treia parte, era o amendă, de natură nehotărîtă. Se întâlneşte uneori şi în documentele lui Ştefan cel Mare, ca în 6966 (1458) Aprilie 12[12], 6967 (1459) Fevruarie 16[13]. Intr'un document extern din 1496, în care se vorbeşte despre hoţiile dela graniţă, se cere pedepsirea oamenilor răi şi ѡтъ поличъного третего бы не брали и брали бы десятое (iar din lucrurile

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 26, Harta Basarabiei, de Nour.
2 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 155-157.
3 Dicţ. statistic al României 2 p. 638, Harta stat. major, planşele Miroslăveşti şi Bozieni.
4 Vezi mai sus 1 p. 111, rândul 25, p. 115.
5 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 228-229: хлъпещи на биломь потоци. Şerbeştii de aici sânt Talpa de azi, vezi mai sus 1 p. 115.
6 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 275-276: тоту пасику повише ѡт хлъпещїи оу лѧс где била вълешоае.
7 Vezi mai sus 1 p. 71, rândul 9, p. 72.
8 Ibid. 1 p. 285, rândul 8-9, p. 286.
9 Ibid.
10 Vezi mai sus 2 p. 207-208, 210-211.
11 Ibid. 2 p. 251-252, p. 262.
12 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 10.
13 Ibid. 1 p. 29.

furate să nu ia a treia parte, ci să ia a zecea parte)[1]. Uneori tretina înseamnă slujba care se face morţilor, la trei zile după înmormântare. Acesta este înţelesul din documentul din 6974 (1466) Mai 10[2]. — доушегоубство ca şi доушегоубина înseamnă ucidere, moarte de om. Se întrebuinţează uneori în uricele vechi, ca în 6974 (1466) Martie 13[3], în 6980 (1472) August 19[4], în 6987 (1479) August 30[5], în 6989 (1481) August 23[6]. Uneori în ele e vorba şi de gloabă pentru ucidere de om. — Este foarte interesantă ştirea cu privire la oaste, ştiri ce apar rar de tot, cum sânt cele din uricul din 6966 (1458) August 31[7] şi din 6983 (1475) Aprilie 17[8].

Documentul este foarte important, pentru că aparţine unei domnii nouă, celei a lui Petru Voevod.

Ştefan Voevod a fost ucis de Roman Voevod, fiul lui Ilie Voevod, în 1447 Iulie 13 şi înmormântat în ziua de 16 Iulie, în Mănăstirea Neamţului[9]. La orbirea lui Ilie va fi consimţit şi Petru Voevod, căci pe acesta îl găsim de foarte multe ori în uricele fratelui său, Ştefan Voevod[10]. Apare *regulat*, ca frate al lui Ştefan Voevod, în uricele acestuia, începând din 6951 (1443) Martie 6[11] până în 6953 (1445) Aprilie 5[12]. Din acest an Iulie 15[13] până în 6955 (1447) Fevruarie 11[14], ultimul document intern al domniei lui Ştefan Voevod, Petru Voevod nu mai apare. El începuse lupta, pentru domnie desigur, cu fratele său, încă de mai înainte, cum ne arată documentul intern, dat de Petru Voevod Mănăstirei Pobrata, în 6952 (1444) Aprilie 26[15] şi scrisoarea adresată de Ştefan Voevod, din Vasluiu, Braşovenilor, în Mai 28, fără an, dar sigur din 1444, în care el vorbeşte despre lupta cu fratele său Petru[16].

1 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 405.
2 Ibid. 1 p. 100.
3 Ibid. 1 p. 95.
4 Ibid. 1 p. 173. Aici глобоу ѡт дȣшегȣбство.
5 Ibid. 1 p. 230, 231. Aici глобȣ . . . за дȣшегȣбство.
6 Ibid. 1 p. 257. Aici глобȣ . . . за дȣшегȣбство.
7 Ibid. 1 p. 10.
8 Ibid. 1 p. 200. Cp. I. Bogdan, Documentul Râzenilor din 1484, în Anal. Acad. Rom. seria 2-a, tom. 30 (1908), secţ. ist. p. 408-409.
9 Vezi mai sus 2 p. 78-79. Cp. şi Tocilescu, Revista p. istor. arh. şi fil. 2 p. 140, I. Bogdan, Vechile cronice mold. p. 248, St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 97.
10 Vezi mai sus 2 p. 113.
11 Vezi mai sus 2 p. 120.
12 Ibid. 2 p. 219.
13 Ibid. 2 p. 223.
14 Ibid. 2 p. 281.
15 Ibid. 2 p. 202-203.
16 Ibid. 2 p. 204.

După uciderea lui Ştefan Voevod de către Roman Voevod, acesta a ocupat domnia, un an, spun cronicele, în luptă probabil cu Petru Voevod[1]. In adevăr, din 6955 (1447) August 4 avem un document dat din Bacău de Roman Voevod judeţilor, şoltuzului, pârgarilor şi negustorilor din Braşov, în care între altele spune: вѣдомо да ест вамъ аже помогалъ нам богъ и добили есми нашꙋ ѡчинꙋ правою (cunoscut să vă fie că ne-a ajutat Dumnezeu şi am dobândit moşia noastră adevărată)[2]. Nu era deplin stăpân pe Moldova, cum ne-ar arăta faptul că actul e dat din Bacău, apoi documentul din acelaş an, din August 22 e dat de Petru Voevod din Suceava (în el însă e şi credinţa *fratelui* Roman), ca şi cel din Septemvrie 15, dat tot de Petru[3]. In 6956 (1448) Fevruarie 18, Roman Voevod e domn în Suceava, de unde întăreşte unui boer sate, aducând mărturia şi a fratelui său, Ilihno, (Alexandru)[4]. Boerii de pe lângă dânsul sânt: Oană mare vornic, Manoil cel Mare, Costea pârcalabul şi fratele său, Petru, Şteful Jumătate, Miclea Greul, Micul vistiarnic, Hodco Ştibor şi Şăndrică aprod. Din 6956 (1448) Fevruarie 23, avem documentul dat de Roman, din Colomeia, lui Didrih Buceaţchi, starostele Podoliei şi al Cameniţei, şi prin care îi întăreşte mai multe sate din nordul Moldovei.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Letopiseţul dela Bistriţa nu spune nimic de acest lucru. Cronica dela Putna vorbind despre domnia de 5 ani a lui Ştefan Voevod, după ce el a orbit pe Ilieaş Voevod, adăugă: и отсѣче емоу главꙋ романь воевода, сынь илїаша воеводы и господствова романь воевода едино лѣто (i-a tăiat lui capul Roman Voevod, fiul lui Ilieaş Voevod, şi a domnit Roman Voevod un an), I. Bogdan, Vechile cronice mold. p. 144, 248. La fel Cronica Moldopolonă: „Potem nastal Roman voieuoda i scział tego Stephana i bil hospodarem ten Roman, sin Iliassa voieuodi, rok ieden" (după el a urmat Roman voevod şi a tăiat pe acest Ştefan şi a fost domn acest Roman, fiul lui Ilieaş Voevod, un an), I. Bogdan, Cronice inedite p. 120, Vechile cronice, cit. 174. Intocmai ca în Cronica dela Putna şi Cronica anonimă, ibid. p. 189. La fel I. Bogdan Letopiseţul lui Azarie, în Anal. Acad. Rom. seria 2-a, tom. 31 (1909), secţ. ist. p. 90. Mai complectă pare a fi cea mai veche Cronică moldovenească, care spune despre domnia lui Roman Vodă, feciorul lui Iliaş Vodă, văleatul 6956: „Roman, feciorul lui Iliaş Vodă, neputând răbda atâta nedumnezeire a unchiu-său, s'au vorovit cu o seamă din curtea domnească şi au prins pre unchiu-său, pre Ştefan Vodă, şi i-au tăiat capul, şi s'au apucat Roman de domnie. De aici Roman Vodă iar neputând să-şi îngăduiască cu văru-său, cu Petru Vodă, pentru domnie, că cerca Roman se omoare pre Petru, de i-au căutat a fugi lui Petru Vodă la Unguri", Letopiseţul Ţării Moldovei până la Aron Vodă, ed. C. Giurescu, Bucureşti, 1916, p. 32.

2 I. Bogdan, Doc. mold. în Arhivul Braşovului, Bucureşti, 1905, p. 21—23. Acelaş în 527 Documente istorice, Bucureşti, 1931, p. 490. Asemenea în St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 98, unde se înclină pentru data 4 Aprilie.

3 Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 63, fila 247 r.

4 Ulianiţchi, Materiali p. 70, Uricarul 11 p. 6—7, 70—71, o fotografie la Acad. Rom. colecţia de fotografii, dăruită de I. Bogdan.

unele pe Nistru, în schimbul făgăduinţei şi ajutorului lui Buceaţchi[1]. El era alungat de Petru Voevod şi, desigur, se refugiase la Colomeia cu boerii lui, mulţi cunoscuţi din uricul de mai înainte, şi făgăduise satele, în schimbul ajutorului, pentru a-şi căpăta domnia. Documentul spune precis: слюбилъ ми . . . . . чтоби его милости стоѧлъ подли насъ добыти наша wчизна (mi-a juruit . . . . ca domnia sa să stea pe lângă noi, ca să ne dobândim baştina noastră). Din 6956 (1448) Aprilie 5 încep documentele date de Petru Voevod[2]. Cu *întreruperea* documentelor lui Petru din 1447 August 22 şi Septemvrie 15, domnia lui Roman Vodă arătată de cronicari nu iese la un an, ci la vre-o şepte luni.

Roman e fiul lui Ilie Voevod. El apare de foarte multe ori în uricele lui Ilie Voevod, fie acesta domnind singur, fie împreună cu fratele său, Ştefan Voevod. S'a născut, după cum spune Letopiseţul dela Bistriţa, în 6935 (1427)[3]. Incă din primele urice ale lui Ilie îl găsesc pomenit şi pe fiul Roman. Aşa în 6940 (1432) Ianuarie 4[4], Ianuarie 13[5], Ianuarie 17[6], în 6941 (1433) Ianuarie 28[7], Fevruarie 26[8], Iunie 15[9], Iunie după 15[10]. Lipseşte în uricele lui Ştefan Voevod. Apare iar în uricele lui Ilie Voevod, în 6943 (1435) Octomvrie 8[11], Octomvrie 18[12], Noemvrie 25[13], 1435 Noemvrie 30[14], în 6945 (1437) Martie 12[15], Iunie 20[16], în 6947 (1437) Septemvrie 13[17], în 6948 (1440) August 6[18], în

1 I. Bogdan, Contribuţii, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 29 (1907) secţ. ist. p. 637—639. Bogdan crede ibid. p. 630—633 că Roman nu era alungat din ţară, ci domn fiind se dusese să-şi asigure ajutorul lui Buceaţchi.
2 Hasd. Arh. Ist. 1^1 p. 153.
3 I. Bogdan, Cronice inedite p. 35 şi II (faximile): и ро(дї) сѧ емѹ снь вато ѕцле и нменоваша его романь (şi se născu lui fiu—lui Ilie— în anul 6935 şi îl numiră Roman). După acelaş loc, tatăl, Ilie, se născuse în 1409 Iulie 20 şi se căsătorise în 6933 (1425) Octomvrie 23, deci la vrâsta de 16 ani.
4 Vezi mai sus 1 p. 331, rândul 3.
5 Ibid. 1 p. 336 rândul 21.
6 Ibid. 1 p. 338 rândul 10.
7 Ibid. 1 p. 350 rândul 15.
8 Ibid. 1 p. 353 rândul 16.
9 Ibid. 1 p. 359 rândul 11.
10 Ibid. 1 p. 361, rândul 17.
11 Ibid. 1 p. 416, rândul 20.
12 Ibid. 1 p. 420, rândul 22.
13 Ibid. 1 p. 424, rândul 18.
14 Ibid. 1 p. 494, rândul 21.
15 Ibid. 1 p. 512, rândul 4.
16 Ibid. 1 p. 520, rândul 18.
17 Ibid. 2 p. 60, rândul 4.
18 Ibid. 2 p. 65, rândul 15-16.

6949 (1441) Aprilie 23 [1]. Apare *de multe* ori în uricele lui Ilieaş şi Ştefan, ca în 6944 (1436) Mai 23 [2], Iulie 1 [3], Iulie 24 [4], August 27 [5], Septemvrie 8 [6], Septemvrie 19 [7], în 6945 (1437) Fevruarie 24 [8], August 19 [9], Dechemvrie 20 [10], în 6946 (1438) Ianuarie 17 [11], Fevruarie 17 [12], Fevruarie 23 [13], Iunie 20 [14], în 6947 (1439) Martie 12 [15], Aprilie 3 [16], Iulie 2 [17], Iulie 15 [18], Octomvrie 26 [19], în 6950 (1442) Fevruarie 24 [20], Septemvrie 8 [21]. Foarte curioasă e arătarea uricului din 6955 (1447) August 22, în care Roman Voevod apare ca frate al lui Petru Voevod. Sigur aici frate este dat pentru ñepot [22]. Cronica moldovenească am văzut că-l numeşte văr lui Petru Vodă [23]. In documentul dat de el Braşovenilor, în 6955 (1447) August 4 numeşte pe Alexandru cel Bun родитєль, părinte, în loc de дѣдꙋ, bunic [24]. Domnia lui e cu totul trecătoare, din cauza unchiului său Petru. Cea mai veche cronică moldovenească vorbeşte limpede despre aceste lupte [25]. In timp ce cerca, cu ajutor polon,

1 Vezi mai sus 2 p. 80, rândul 15.
2 Ibid. 1 p. 442, rândul 7.
3 Ibid. 1 p. 455, rândul 10.
4 Ibid. 1 p. 468, rândul 3.
5 Ibid. 1 p. 481, rândul 20.
6 Ibid. 1 p. 484, rândul 20.
7 Ibid. 1 p. 488, rândul 13.
8 Ibid. 1 p. 507, rândul 27.
9 Ibid. 1 p. 529, rândul 20.
10 Ibid. 1 p. 536, rândul 18 şi altul ibid. p. 541, rândul 43.
11 Ibid. 2 p. 1, rândul 11.
12 Ibid. 2 p. 7, rândul 18.
13 Ibid. 2 p. 11, rândul 2.
14 Ibid. 2 p. 24, rândul 12.
15 Ibid. 2 p. 32, rândul 4.
16 Ibid. 2 p. 35, rândul 22.
17 Ibid. 2 p. 42, rândul 6.
18 Ibid. 2 p. 46, rândul 19.
19 Ibid. 2 p. 62, rândul 7.
20 Ibid. 2 p. 88, rândul 12.
21 Ibid. 2 p. 105, rândul 21.
22 Ibid. 2 p. 289, rândul 9.
23 Ibid. 2 p. 294.
24 I. Bogdan, Doc. mold. în Arhivul Braşovului, Bucureşti, 1905, p. 21, St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 99. Asemenea 527 Documente istorice, Bucureşti, 1931, p. 490.
25 Letopiseţul Ţării Moldovei până la Aron Vodă, ed. C. Giurescu, Bucureşti, 1916, p. 33-34: „Petru Vodă, dacă au pribegit în ţara ungurească de nevoia văru-său lui Roman Vodă, n'au făcut zăbavă multă, ce curândă vreme, ajutorit de Ioan Huniad, ţiitorul ţării ungureşti, au venit cu oaste şi au împins pre Roman Vodă din ţară, după ce au domnit Roman Vodă 1 an şi s'au apucat Petru Vodă de domnie. Iar Roman Vodă, fiind seminţie de pre înmă craiului leşesc, lui Cazimir, au năzuit la dânsul, şi făcând jalbă au sfătuit craiul să-i tocmească au cu tărie să-l pue la domnie. Mai apoi au socotit că de-i vor şi împăca cu Petru Vodă să domnească ţara împreună, cândai mai apoi vreunul de dânşii să nu paţă mai rău de cum au păţit Iliaş Vodă cu

BCU Cluj / Central University Library Cluj

să-şi capete domnia a fost otrăvit de boeri, Marţi 2 Iulie 1448, după Długosz [1]. După ce am stăruit asupra lui Roman, în acest loc, căci domnia lui este amestecată cu a lui Petru Voevod, să vedem cine este acesta. Este un fiu al lui Alexandru cel Bun, altul de cât Petru Aron. El e cred totuna cu Petru, născut din Mărina, fiica lui Mearea, în 1422 [2]. Acest Petru, ca fiu al Marinei, apare şi în uricul din 6937 (1429) Fevruarie 10 [3]. El apare, împreună cu alţi fraţi, în uricele lui Alexandru cel Bun. Aşa în 6936 (1428) Dechemvrie 4 [4], în 6937 (1429) Aprilie 17 [5], Mai 27 [6], Iunie 1 [7], Iunie 3 [8], Septemvrie 1 [9], Septemvrie 24 [10], în 6938 (1430) Fevruarie 21 [11], în Dechemvrie 23 [12], în 6939 (1431) Fevruarie 6 [13], Aprilie 30 [14], Iunie 15 [15], Iulie 31 [16], în 6940 (1432) Dechemvrie 20 [17].

---

fratesău Ştefan Vodă, ci au ales sfat să-l pue cu tărie la domnie. Şi au scos craiul şleahta rusească, şi dela Premişlea, dela Liov, dela Belz, dela Helm şi dela Podolia, şi mătuşa lui Roman încă merse acolo, căriia i-au dat craiul Colomia să ţie. Şi au purces şi craiul cu oastea de au venit până la Liov, ce mai apoi, dacă au oblicit că Roman au murit otrăvit de văru-său Petru Vodă, s'au lăsat de acela gând . . . ". Cp. şi G. Şincai, Hronica Românilor, Iaşi, 1853, 2 p. 13-15.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Pentru domnia lui Roman Vodă cp. A. D. Xenopol, Ist. Rom. ed. 3-a, vol. 3 p. 137-139. D. Onciul, Geschichte der Bukowina p. 27, Din Istoria României, Bucureşti, 1914 p. 184, N. Iorga, Geschichte des rum. Volkes 2 p. 534. Aici domnia lui Roman II e pusă din Iulie 1447 până la 2 Iulie 1448. La fel în Histoire des Roumains, tableau chronologique II. Acelaş, Istoria lui Ştefan cel Mare, p. 37-38. Date interesante asupra domniei lui Roman, în N. Iorga, Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţii Albe, Bucureşti, 1899, p. 100-101. I. Bogdan, Doc. mold. în Arhivul Braşovului, Bucureşti, 1905, p. 22-23, Contribuţii, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 29 (1907), secţ. ist. p. 630-633. I. Ursu, Relaţiunile Moldovei cu Polonia până la moartea lui Ştefan cel Mare, p. 65. V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 27-28. I. Minea, Informaţiile româneşti ale cronicii lui Ian Długosz, 1926, p. 38-39. St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 99.

2 I. Bogdan, Cronice inedite p. 35, planşa II: петрѫ же воєво(д)а ро(дї)сѧ ѡ(т) марини дъщи мѣрина. Mearea şi nu Mărin, cum citeşte Bogdan.

3 Vezi mai sus 1 p. 248, rândul 11 şi 14.

4 Ibid. 1 p. 228, rândul 15.

5 Ibid. 1 p. 258, rândul 22. Aici şi fraţii Ilieaş, Steţcu şi Alexandru.

6 Ibid. 1 p. 261, rândul 19. Aici şi fraţii Ilieaş, Steţcu şi Alexandru.

7 Ibid. 1 p. 267, rândul 5. Aici şi fraţii Ilieaş, Steţcu şi Alexandru.

8 Ibid. 1 p. 270, rândul 9. Aici şi fraţii Ilieaş, Steţcu şi Alexandru.

9 Ibid. 1 p. 287, rândul 26. Aici şi fraţii Ilieaş, Steţcu şi Alexandru.

10 Ibid. 1 p. 291, rândul 2. Aici şi fraţii Ilieaş, Steţcu şi Alexandru.

11 Ibid. 1 p. 297, rândul 17. Aici şi fraţii Ilieaş, Steţcu şi Alexandru. Acest fiu Alexandru apare aici ultima oară. Probabil va fi murit.

12 Ibid. 1 p. 308, rândul 21.

13 Ibid. 1 p. 311, rândul 24.

14 Ibid. 1 p. 315, rândul 13.

15 Ibid. 1 p. 318, rândul 2.

16 Ibid. 1 p. 325, rândul 14.

17 Ibid. 1 p. 327, rândul 19.

Apare de două ori, în uricele lui Ilieaş Voevod, în 6940 (1432) Ianuarie 13[1], Ianuarie 17[2]. După aceasta dispare şi nu mai apare decât în domnia fratelui său, Ştefan, cum am văzut mai sus, din 6951 (1443) Martie 6 până în 6953 (1445) Aprilie 5.

Că e deosebit de celalt Petru, Aron, nu mai e îndoială. Cronicele fac deosebire între unul şi altul. Aşa Cronica dela Putna spune despre el că a domnit 1 an, pe celalt îl numeşte Aron[3]. La fel spune Cronica anonimă, numai cât despre Petru Aron spune că a domnit 2 ani[4]. Asemenea şi Letopiseţul lui Azarie[5]. In Cronica Moldopolonă se spune la fel de Petru, întâiul fiu al lui Alexandru cel Bun. Despre Petru Aron spune că a domnit 2 ani şi apoi 3 ani[6]. Deosebirea e făcută şi în cea mai veche Cronică moldovenească, care numeşte pe cel de al doilea Aron[7].

Insuşi Petru Aron în unele documente ale sale vorbeşte de celalt frate, Petru Voevod. Aşa de ex. în 6963 (1455) Iunie 2: кь дни родителѣ нашего алеѯандра воевод и въ дни братїю нашиχ илиꙗша и стефана и петра воеводї[8]. Asemenea în 6964 (1456) Ianuarie 15: що имают ѡт нашиχ братїи, ѡт стефана воевод и ѡт петра воевод[9].

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Istoricii noştri îi deosebesc asemenea pe aceşti doi Petru[10].

---

1 Vezi mai sus 1 p. 336, rândul 20. Aici împreună cu fratele Steţcu.

2 Ibid. 1 p. 338, rândul 9. Aici împreună cu fraţii Steţcu şi Bogdan.

3 I. Bogdan, Vechile cronice mold. p. 144: петрь же воевода, сынь алеѯандра воеводи, господство вага лѣто едино. Despre celalt: петрь воевода рекомыи аронь. Sau numai арон.

4 Ibid. p. 189. петрь воевода, рекомыи аронь, а самь петрь воевода господьство вага в лѣта.

5 I. Bogdan, Letopiseţul lui Azarie, in Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 31 (1909) secţ. ist. p. 146-147.

6 I. Bogdan, Vechile cronice mold. p. 174, 45-46, Cronice inedite p. 120-121.

7 Letopiseţul Ţării Moldovei până la Aron Vodă, ed. C. Giurescu, Bucureşti, 1916, p. 32-34. „Acest Petru Vodă au dat cetatea Chilia Ungurilor şi el după aceia au domnit un an şi au murit. Iar letopiseţul cest moldovenesc . . . scrie că după moartea lui Petru Vodă au domnit Ciubăr Vodă 2 luni". Ibid. p. 41: „După doi ani a domniei lui Bogdan Vodă . . . au venit fără veste Petru Vodă, ce l-au poreclit Aron şi au aflat pre Bogdan Vodă la sat la Răuseni . . .".

8 I. Bogdan, Doc. mold. în Arhivul Braşovului, Bucureşti, 1905, p. 34. St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 112. Ibid. p. 115, Nicolaescu deosebeşte pe cei doi Petru. 527 Documente istorice, Bucureşti, 1931, p. 503.

9 Hurm. Doc. 2² p. 672.

10 D. Onciul, Din Istoria României, Bucureşti, 1914, p. 184: Petru II şi Petru III Aron. N. Iorga, Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţii Albe, Bucureşti, 1899, p. 101-103 şi mai ales p. 105. Acelaş, Geschichte des rum. Volkes 2 p. 354-355. Aici p. 534: „Peter II, Bruder des Ilie". Acelaş Histoire des Roumains, tableau chronologique II. Acelaş, Istoria lui Ştefan cel Mare p. 41, 55.

82.

1447 Septemvrie 15.

Petru Voevod întăreşte o danie Mănăstirii Neamţului.

Petru Voevodul Moldovei dă Mănăstirii Neamţu, ce este pe Nemţişor, locul ce este din susul mănăstirii şi pe din jos şi plaiul ce se cheamă Neamţul.

6955 Septemvrie 15.

Dau documentul de mai sus după Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 63 fila 247 v. (E vorba de proces între Mănăstirile Neamţu şi Secu cu moşiile Munţii şi moşia Bălţăteştii şi altele a cneazului, supus rus, Gheorghe Cantacuzin). Ibid. şi regestele documentelor din 6945 (1437) Martie 12, dela Ilie Voevod, cel din 6963 (1455) Fevruarie 3, dela Alexandru Voevod şi cel din 7004 (1496) Martie 15, dela Ştefan cel Mare. Despre toate e bănuiala că sânt falşe. Vezi mai sus 1 p. 511-514. La Acad. Rom. CLXXV/9 se află o traducere din 1792 a acestui document, ce prezintă deosebirea faţă de cel de mai sus că e dat de „Bogdan Vvod. Mold., feciorul lui Ştefan Vvod. bătrânul", Creşterea colecţiilor Acad. Rom. 1915 p. 59. Ibid. foarte multe surete ale documentelor Mănăstirii Neamţului, cumpărate dela Nec. Vasiliu, Târgu Neamţ.

Cuprinsul documentului de mai sus este la fel cu cel din 1437 Martie 12.

83.

Suceava. 1448 Fevruarie 18.

Roman Voevod dă lui pan Petrea, fiul lui Toma, satul Storojineţ, pe Sireti, în sus de Rubcea, şi poiana Sârbului.

† мл(с)тїю бжїєю ⟨мы⟩[1] рома(н) воєво(д)а господарь земли мо(л)давьскои[2] чини(м) знаменито си(м) нашi (м) ли(с)томь вьсѣмь, кто нань оузри(т) или єго оуслыши(т) чтоучи, аже то(т) вѣрныи нашь

A. D. Xenopol, Ist. Rom. ed. 3, vol. 3 p. 137, 139-145, crede că e unul singur. Ibid. p. 143: „Deşi Petru al III-lea poartă astă dată supranumele de *Aron* la Ureche, se vede că este aceeaşi persoană cu domnitorul din 1448-49" . . . „Se vede deci că Petru Aron al cronicarilor este tot Petru al III-lea fiul lui Alexandru cel Bun". Ii deosebeşte V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 112, 124-125. Asemenea I. Minea, Informaţiile româneşti ale cronicii lui Ian Dlugosz, Iaşi, 1926, p. 39, 43.

1 Lipseşte în original.

2 Sic.

слоуга, па(н) петрѧ, томи(н) снь, слоужилъ прѣж(д)є родителю нашєм(ȣ) правою слоужбою и днє(с) слоужить на(м) вѣрою и правдою. тѣмжє мы видѣвшє вѣрною єго слоу(ж)бȣ до на(с) и жаловали єсми єго ѡсобною нашєю мл(с)тїю и дали єсми єм(ȣ) ѡдино село ȣ нашєи земли, на имѧ сторожинєцъ, на серетѣ, повышє роубча. а хотаръ томоу селȣ коуда оужикало тоє село издавна. и такѡ(ж) к томȣ селоу и к том(ȣ)[1] хотарю и сербоулова полѣна. то да є(ст) єм(ȣ) оури(к) съ въсѣмъ дохѡ(д)мъ єм(ȣ) и дѣтє(м) єго и оуноучатѡ(м) єго и прѣоуноучатѡ(м) єго и прѣсчюрѣтѡ(м) єго и въсємȣ родоу єго, кто боудє(т) наиближє. а на то є(ст) вѣра г(сд)ва ми, рома(н) воєводы, и вѣра възлюбленнаго брата г(сд)вми, илиѧша, и вѣра боꙗръ наши(х), вѣра пана ѡны дворника великого и вѣра пана маноила великаго и вѣра пана костѣ пръкалаба и брата єго па(н) петра и вѣра пана щєфȣла жюмотатєвича и вѣра пана миклѣ грєкȣла и вѣра пана микȣлы вистїꙗрника и вѣра пана хѡ(д)ка щибора и вѣра пана шандрикы апрода и вѣра боꙗрь наши(х) великы(х) и малы(х). а такѡ(ж) кого въ изберє(т) господарє(м) быти, оу нашєи земли, по нашє(м) животѣ или ѡ(т) наши(х) братїи или ѡ(т) наши(х) дѣтїи, то да єм(ȣ) непорȣши(т) али єм(ȣ) пот(в)ръди(г) нашє данїє. а кто порȣши(т) нашє данїє то(т) да є(ст) проклѣ(т) ѡ(т) ба и ѡ(т) прѣчистои єго мтрє и ѡ(т) д҃ єѵ(г)листы и ѡ(т) вї връховны(х) ап(с)лъ и ѡ(т) тиї сты(х) ѡ(т)ць иже въ никеи. а на болшєє потвръжєнїє том(ȣ) въсєм(ȣ) вышєписанном(ȣ) велѣли єсми нашєм(ȣ) логоѳєтоу, паноу станчюлȣ, привѣсити нашю печатъ и к сєм(ȣ) ли(с)тȣ. пи(с) оу сочавѣ въ лѣ(т) ѕ҃ц҃нѕ҃ фє(в) иї.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Roman Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că această credincioasă slugă a noastră, pan Petrea, fiul lui Toma, a slujit mai înainte părintelui nostru cu dreaptă slujbă şi astăzi slujeşte nouă cu credinţă şi dreptate. De aceia, noi văzându-l cu dreaptă slujbă către noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat un sat, în Ţara noastră, anume Storojineţ, pe Sireti, mai sus de Rubcea.

Iar hotarul acestui sat, pe unde a umblat acest sat de demult. Şi deasemenea către acest sat şi către acest hotar şi poiana Sârbului. Acesta să-i fie uric cu tot venitul lui şi copiilor lui şi nepo-

1 Sic.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, cine va fi mai aproape.

Iar la aceasta este credinţa Domniei mele, Roman Voevod, şi credinţa iubitului frate al Domniei mele, Ilihno, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Oană vornicul cel mare, şi credinţa panului Manoil cel Mare şi credinţa panului Costea pârcălab şi a fratelui său, pan Petru, şi credinţa panului Şteful Jumătate şi credinţa panului Miclea Greul şi credinţa panului Micul vistiarnic şi credinţa panului Hodco Ştibor şi credinţa panului Şandrică aprod şi credinţa boerilor noştri mari şi mici.

Şi asemenea pe cine Dumnezeu va alege să fie ca Domn, în Ţara noastră, după viaţa noastră, sau din fraţii noştri sau din copiii noştri, acesta să nu-i strice, ci să-i întăriască dania noastră.

Iar cine ar strica dania noastră acesta să fie blestemat de Dumnezeu şi de Preacurata lui Maică şi de 4 evanghelişti şi de 12 fruntaşi apostoli şi de 318 sfinţi părinţi, cari au fost la Nicheia.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit logofătului nostru, panului Stanciului, să lege pecetea noastră şi către această carte.

Scrisă în Suceava, în anul 6956 Fevruarie în 18.

Pergamentul, cu pecetea cea mare atârnată, e în Arhiva ministerului de externe din Moscova. O fotografie la Acad. Rom. colecţia de fotografii, dăruită de I. Bogdan. O copie slavonă, cu mici abateri, la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat cu abateri în Ulianiţchi, Materialî p. 70. In traducere românească e publicat în Uricarul 11 p. 6-7 şi 70-71. E pomenit în I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 500.

Satele din uric se pot identifica. Storojineţul este târgul cu acest nume din districtul Storojineţ din Bucovina, aşezat pe Sireti [1]. Este pomenit în 6998 (1490) Martie 15. Aici se spune că satul fusese şi în vremea lui Alexandru cel Bun [2]. Este un sat străvechiu. Era şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela rusul сторожъ, strajă. — Rubcea în jos de Storojineţ trebuie să fie Ropcea, de pe Sireti, din judeţul Storojineţ [3]. Este străvechiu. Era şi în

1 Dicţ. geogr. al Bucovinei p. 205-206. Aici e citat şi uricul de mai sus. Harta Bucovinei, de Ed. Fischer.
2 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 406.
3 Dicţ. geogr. al Bucovinei p. 182. Aici e pus în legătură cu uricul din 1448. Harta Bucovinei, de Ed. Fischer.

veacul al XIV-lea. Numele să-i fie în legătură cu рѹбка, tăietură?— Din poiana Sârbului nu a mai rămas nici o amintire la Storojineț[1].

Boerii din acest uric sânt greu de identificat. Un Toma este fiul lui Giurgiu Vereşceac. El apare ca Toma Vereşceac. Despre el a fost vorba în alt loc[2].

Un alt Toma este Toma vornicelul, care apare în 6940 (1432) Ianuarie 4[3], şi 6941 (1433) Iunie 15[4].

Alt Toma este vistiarnicul, care apare în 6944 (1436) Dechemvrie 7[5], în 6946 (1438) August 21[6], în 6947 (1439) Mai 10[7], în 6951 (1443) Mai 31[8].

Boerii Petru din acest timp nu sânt puţini. Unul este Petru spatarul. El apare în divan în 6944 (1436) Iunie 13[9], Iunie 15[10], în 6946 (1438) Iunie 20[11], în 6947 (1439) Aprilie 3[12], Iulie 2[13], Iulie 15[14], în 6950 (1442) Martie 8[15], 6951 (1443) Martie 6[16]. Urmaşii acestui boer îi găsim în documente de mai târziu. Aşa într'un uric din 7003 (1495) Martie 13 se spune că Măgdălina, fiica lui Petru spătarul, vinde jumătate din satul Floreşti, la Polocine, partea de sus[17]. Asemenea într'un alt uric din 7003 (1495) Martie 15 se spune că Măgdălina, fiica lui Petru spătarul, vinde jumătate din satul Floreşti, partea de jos[18]. Intr'un document din 7022 (1514) Dechemvrie 17, dela Bogdan Voevod, se întăreşte lui Ioan tălmaciul satul, pe Tutova, Simineştii, cumpărat dela Sofiica, fata Magdalinii, nepoata lui Petru spătar şi două locuri de pustietate în ţinutul Tecuciului, o selişte pe Dămici, numită Sâlişte şi Oltenii, între Calieni şi Năneşti . . ." [19].

---

1 Pentru acest sat cp. uricul din 6931 (1423) Martie 31, vezi mai sus 1 p. 156, rândul 12, p. 158. Asemenea 6944 (1436) Septemvrie 19, ibid. 1 p. 488, rândul 7, p. 492. Asemenea uricul din 6945 (1437) Dechemvrie 20, ibid. 1 p. 536, rândul 11, p. 539.
2 Vezi mai sus 1 p. 295.
3 Ibid. 1 p. 331, rândul 10.
4 Ibid. 1 p. 359, rândul 22.
5 Ibid. 1 p. 498, rândul 27.
6 Ibid. 2 p. 27, rândul 10.
7 Ibid. 2 p. 39, rândul 20.
8 Ibid. 2 p. 149, rândul 19.
9 Ibid. 1 p. 445, rândul 7.
10 Ibid. 1 p. 450, rândul 18.
11 Ibid. 2 p. 24, rândul 22.
12 Ibid. 2 p. 35, rândul 30.
13 Ibid. 2 p. 42, rândul 14.
14 Ibid. 2 p. 46, rândul 28.
15 Ibid. 2 p. 93, rândul 21.
16 Ibid. 2 p. 120, rândul 26.
17 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 74.
18 Ibid. 2 p. 76.
19 Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 1769, op. 2017 dos. 166, fila 38 r.

Un Petrişor stolnic apare în 6951 (1443) Martie 6[1]. Acesta poate e totuna cu Petru stolnicul, din vremea lui Ştefan cel Mare, care apare întâia oară în 6981 (1473) Octomvrie 14, ca fiu al lui Andriţă[2]. Acesta ca stolnic al lui Ştefan cel Mare apare regulat din 6986 (1478) Fevruarie 11[3] până în 6995 (1487) Martie 8[4]. El nu e boerul care ne interesează, din 1448.
Un Petru vornic se întâlneşte în divanul 6950 (1442) August 30[5].

Petru Postelnicul apare în 6961 (1453) Ianuarie 22 ca Petrică postelnicul[6]. Tot aşa în Ianuarie 26[7]. In Fevruarie 8 ca Petru postelnic[8]. In Fevruarie 23 e Petrică postelnic[9]. In Iulie 20 apare ca Petru postelnic[10]. In Septemvrie 7 e Petrică postelnic[11]. Asemenea în 6962 (1454) Ianuarie 1[12], în 6963 (1455) Fevruarie 8[13].

Alt Petru din acest timp e Petru pârcălabul. Apare în 6961 (1453) Iunie 12[14], Iunie 20[15], Iulie 20[16], în 6962 (1454) Ianuarie 1[17], în 6963 (1455) Fevruarie 3[18], Fevruarie 8[19], Iulie 2[20], August 15[21], August 20[22], August 23[23], August 29[24], Dechemvrie 12[25], Dechemvrie 20[26], în 6963 (1455)[27], în 6964 (1456)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Vezi mai sus 2 p. 120, rândul 6.
2 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 186—187.
3 Ibid. 1 p. 219.
4 Ibid. 1 p. 302.
5 Vezi mai sus 2 p. 101, rândul 19.
6 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
7 Arhiv. Stat. Bucureşti, Hasd. Arh. Ist. 1^1 p. 103, I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 42.
8 Muz. municipal Iaşi. IV/1. L-am publicat în Buletinul Ion Neculce, fasc. 4 (1924) p. 176. Cp. şi Ghib. Sur. 18 p. 60.
9 Acad. Rom. XL/3, I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 43.
10 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
11 Ulianiţchi, Materialî p. 78-79, Uricarul 11 p. 9, 75.
12 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
13 Acad. Rom. XXX/87, Ghib. Sur. 18 p. 64.
14 Acad. Rom. CXCIX/2., Ghib. Sur. 1 p. 164.
15 Ulianiţchi, Materialî p. 81-82, Uricarul 11 p. 77.
16 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
17 Ibid.
18 Ibid.
19 Acad. Rom. XXX/87.
20 Ulianiţchi, Materialî p. 84-85, Uricarul 11 p. 11, 80.
21 Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan.
22 Muz. dela Arhiv. Stat. Bucureşti. L-am publicat în Buletinul Ion Neculce fasc. 7 (1929) p. 173.
23 Acad. Rom. LXXVI/123.
24 Acad. Rom. Peceţi 158.
25 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
26 Ibid.
27 Hurm. Doc. 2^2 p. 659.

Fevruarie 18[1], Iunie 8[2], Iunie 29[3], în 6964 (1456)[4]. Este acelaş probabil cu Petru pârcălabul de la începutul domniei lui Ştefan cel Mare, care apare în 6965 (1457) Septemvrie 8[5], Septemvrie 13[6] şi în 6966 (1458) Fevruarie 13[7].

Alt boer Petru e logofătul. Acesta apare în 6962 (1454) August 25, ca Petru fost logofăt[8]. In altul cu aceiaşi dată apare ca Petru logofătul[9]. Apare în 6963 (1455) Iunie 6[10], în August 20[11], August 23[12], August 29[13], Dechemvrie 12[14], Dechemvrie 20[15], în 6964 (1456) Fevruarie 18[16], Iunie 8[17]. Ca петрь канцлирь apare în 6964 (1456) Iunie 29[18]. Apare şi în 6964 (1456)[19]. Fiul său, Luca, este pomenit într'un document din 6972 (1464) Aprilie 28, ca stăpân în satul Toporăuţi[20].

Un Petru ceaşnic este pomenit în documentul lui Roman Voevod, dat din Colomeia, în 6956 (1448) Fevruarie 23[21].

Despre Petru comis va fi vorba în alt loc.

Uricul este extrem de important, fiind singurul intern, de la Roman Voevod.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Acad. Rom. Peceţi 179.
2 Originalul la D. Ionescu-Dolj, Bucureşti, I. Bogdan, în Conv. Lit. 35 (1901) p. 671.
3 Hurm. Doc. 2² p. 680.
4 Ibid., p. 669.
5 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 4.
6 Ibid. 2 p. 258.
7 Ibid. 1 p. 6. Un Petru fost pârcălab, fiul lui Paşcu Hăciugă, trăieşte şi în 7025 (1517) Dechemvrie 26, Hasd. Arh. Ist. 1¹ p. 27.
8 Iaţimirski, Darstveniia jalov. . . . gramotî mold. în Drevnosti trudî slav. kommissii imp. mosk. arheolog. obştestva, 4 (Moskva, 1907) p. 295.
9 Orest Popescu, Câteva doc. mold. p. 8—9.
10 Arhiv. Stat. Bucureşti (dela Câmpina).
11 Muz. de la Arhiv. Stat. Bucureşti. L-am publicat în Buletinul Ion Neculce, fasc. 7 (1929) p. 173.
12 Acad. Rom. LXXVI/123.
13 Acad. Rom. Peceţi 158.
14 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
15 Ibid..
16 Acad. Rom. Peceţi 179.
17 Orig. la D. Ionescu-Dolj, Bucureşti, I. Bogdan, Conv. Lit. 35 (1901) p. 671.
18 Hurm. Doc. 2² p. 680.
19 Ibid., p. 669.
20 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 78.
21 I. Bogdan, Contribuţii în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 29 (1907) secţ. ist. p. 638.

84.

Colomeia. 1448 Fevruarie 23.

Roman Voevod întăreşte lui Didrih Buceaschi satele Vasilăul pe Dnistru, satul lui Boris, Cuciurul, satul lui Lenţovici, Iurcouţii şi Verbouţii.

† милостїю божїєю мы романь воєвода, господарь земли молдавской, исъ радою ѡтьца моєго илїа воєводы и маткы моєи марєнѣ госпожда и съ всєи нашєи чистою [1] радѣ и съ ѹсими нашими боꙗри, чинимо знамєнито и сѣмъ листомъ нашимъ добрымъ, кто на нємь ѹзритъ или єго ѵслышитъ чтѵчи, ѡжє тотъ истинный нашъ милый ѡтєцъ панъ дидрихъ боѹчаскый, старостѣ подолскою зємли и камєнскомоѹ, а то наипрьвы стоѧ подли моєго ѡтца илїа воєводы и чинилъ ємоѹ добро много, а по томъ стоѧлъ подли моєи маткы, на имѧ марєнѣ госпожда, а тєпєрь стоитъ подли насъ и стоитъ о нашємъ добротѵ, и прїѧлъ мѧ къ єго вєлєбности въ мѣсто сына, а єго милости да ми бѹдєтъ въ мѣсто ѡтца, и слюбилъ ми и записалъ сѧ стоѧти подли насъ съ ѹсєю своєю радѣ и съ ѹсєю своєю моци, что єго милости милый богь далъ, и слюбилъ ми миловати мѧ до своєго живота, ꙗко ѡтца сына своєго милꙋєтъ, и чтоби єго милости стоѧлъ подли насъ добыти наша ѡчизна. а мы, подлꙋгъ єго милости слюблєнїю и подлꙋгъ єго милости записоѹ, къ що намъ добро чинилъ и записалъ сѧ чинити добро намы, а мы слюбили єсмо и записали єсмы сѧ, ꙗко нашєго милого ѡтца, и потвєрждаємъ листи моєго ѡтца илїа воєводы и дали єсми ємѵ ѡт насъ, ꙗко моємѵ миломѵ ѡтцѵ, сєлы, на имѧ василовъ на днистрѣ [2] и борисово сєло и коѹчоѹровъ, лѣнцовичово сєло и юрковци и вєрбовци, то щоби ємоѹ ѹрикъ и съ всѣмъ доходомъ и съ ѹсими старыми хотары, кѵда ѡт вѣка ѡживали. а коли нє бѹдємъ подлꙋгъ дєржати записи нашєго родитєлѣ илїа воєводы и наши записи, а панъ дидрихъ бѹчаскый щоби волєнъ брати на наши кꙋпци, ѹ зємли королєвской и ѹ нашєи зємли, коли нє бꙋдємъ ємꙋ заплатиты що єсми ємꙋ записали, а мои милии ѡтєцъ и мы такождє щобихми нє могли молвити пєрєдъ нашємъ милымъ королємъ полскымъ и литовской зємли и иныхъ,

1 Probabil în loc de чиститою.
2 La Bogdan надъ нистрѣ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

(передъ) оусѣмъ землѣномъ и передъ оусею полскою радою. а на то естъ вѣра господства ми, романа воеводы вышеписанного, и вѣра всѣхъ боѩръ молдавскыхъ, вѣра пана косте перечкїѩ, великы дворникъ и вѣра пана маноила хотинскы и вѣра пана шана пѫнтеча и вѣра пана козмѣ шандровича и вѣра пана шефꙋла жꙋметатича и вѣра пана мисѣ и вѣра пана ходка шикора и вѣра пана косте чашника и вѣра пана миклѣ греоула и вѣра пана бълоша чашника и вѣра пана петра чашника и вѣра пана микоула вистїарника и вѣра пана корчꙋла и вѣра пана петра вистїарника и вѣра пана юрїа столника и вѣра пана тадора постелника и вѣра пана вꙋда столника и вѣра пана ивашко чертана и вѣра пана гънѣ и вѣра пана ивана бъздыга и вѣра всѣхъ боѩръ нашихъ великыхъ и малыхъ. а кто не сдержитъ нашъ записъ, тотъ да естъ проклѧтъ [1] шт вышнаго бога и шт прѣчистыѩ его матере и шт вї връховныхъ апостолъ и шт тиї штьцъ и да оуподобит сѧ юудѣ (и) арїеви. а на болшеи крѣпость семꙋ нашемꙋ записꙋ велѣли есми нашемꙋ вѣрномꙋ и прѣпочетенномꙋ боѩринꙋ, панꙋ станчюлꙋ логофетꙋ, писати и нашꙋ печать привѣсити къ семꙋ нашемꙋ листꙋ вышеписанномꙋ. писанъ оу коломы(и) въ лѣто ѕ҃ц҃н҃ѕ мѣсѧца февꙋарїа кг.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Roman Voevod, Domnul Ţării Moldovii, şi cu sfatul tatălui meu, Ilie Voevod, şi al mamei mele, Marina Doamna, şi cu întreg sfatul nostru cinstit şi cu toţi boerii noştri facem cunoscut şi cu această carte a noastră celor buni, cini vor căuta la dânsa sau va auzi-o citindu-se, că acest adevărat iubit al nostru părinte, pan Didrih Buceaschi, staroste al Ţării Podoliei şi al Cameniţei, care mai întăi stând lângă tatăl meu, Ilie Voevod, şi i-a făcut mult bine şi după aceia a stat lângă mama mea, anume Doamna Marena, iar acuma stă lângă noi şi stă pentru binele nostru şi m'a luat pe lângă măria sa, în loc de fiu, iar domnia sa să-mi fie în loc de părinte şi mi-a făgăduit şi mi-a scris, că va sta alăturea cu noi, cu tot sfatul său şi cu toată puterea sa, ce i-a dat-o domniei sale bunul Dumnezeu şi mi-a făgăduit că mă va milui până la sfârşitul vieţii sale, cum un părinte miluieşte pe fiul său şi ca domnia sa să stea alăturea cu noi, ca să ne dobândim moşia noastră. Iar noi, după făgăduiala domniei sale şi după scrisoarea domniei sale, în care ne-a făcut

---

1 In original greşit: покрѧтъ.

bine şi a scris să ne facă bine, şi noi am făgăduit şi am dat scris, ca iubitului nostru părinte, şi întărim cărţile părintelui meu, Ilie Voevod, şi i-am dat dela noi, ca iubitului meu tată, satele anume, Vasilăul pe Dnistru şi satul lui Boris şi Cuciurul, satul lui Lenţovici şi Iurcăuţii şi Verbouţii, acesta să-i fie uric şi cu tot venitul şi cu toate vechile hotare, pe unde din veac au umblat.

Iar dacă nu vom ţinea după zapisele părintelui nostru, Ilie Voevod, şi zapisele noastre, atunci pan Didrih Buceaschi să fie volnic a lua dela negustorii noştri, în Ţara craiului şi în Ţara noastră, când nu-i vom plăti, ce i-am scris lui.

Iar scumpul meu părinte şi noi asemenea să nu putem a ne plânge înaintea scumpului nostru craiu al Poloniei şi al Ţării Litvaniei şi altora, înaintea tuturor boerilor şi înaintea întregului sfat al Poloniei.

Iar la aceasta este credinţa Domniei mele, Roman Voevod mai sus scris, şi credinţa tuturor boerilor moldoveni, credinţa panului Costea Perecichiu mare vornic şi credinţa panului Manoil dela Hotin şi credinţa panului Oană Pântece şi credinţa panului Cozma Şandrovici şi credinţa panului Şteful Jumătate şi credinţa panului Misea şi credinţa panului Hodco Ştibor şi credinţa panului Costea ceaşnic şi credinţa panului Miclea Greul şi credinţa panului Băloş ceaşnic şi credinţa panului Petru ceaşnic şi credinţa panului Micul vistiarnic şi credinţa panului Borciul şi credinţa panului Petru vistiarnic şi credinţa panului Iurie stolnic şi credinţa panului Tador postelnic şi credinţa panului Bude stolnic şi credinţa panului Ivaşco Ciortan şi credinţa panului Gânea şi credinţa panului Ivan Bâzdâgă şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici.

Iar cine nu ar ţinea zapisul nostru, acesta să fie blăstămat de Dumnezeu de sus şi de Preacurata lui Maică şi de 12 apostoli fruntaşi şi de 318 părinţi şi să se asemene cu Iuda şi Arie.

Iar pentru mai mare tărie a acestui zapis al nostru, am poruncit credinciosului nostru şi preacinstitului boer, panului Stanciul logofăt, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră mai sus scrisă.

Scrisă în Colomeia, în anul 6956 luna Fevruarie 23.

Dau acest document după I. Bogdan, Contribuţii, în Anal. Acad. Rom. seria 2-a, tom. 29 (1907) secţ. ist. p. 637-639. Ibid. p. 629-630 Bogdan spune că originalul se păstrează în muzeul Czartoryski din Cracovia. E scris pe pergament şi are pecetea cea mare domnească stricată.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Satele din document se pot în parte identifica. Vasilăul pe Nistru este cred Vasilăul, moşie în districtul Coţman, din Bucovina[1]. Este pomenit şi în 7125 (1617) Ianuarie 15[2]. Este un sat străvechiu. Era şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un Vasile[3]. — Satul lui Boris era tot pe Nistru. Un sat Boriscouţi, la graniţă, este pomenit într'un uric din 6964 (1456) Iunie 8[4]. Un sat Borosăni la Hotin e pomenit în 7177 (1669) Iulie 5[5]. Este străvechiu. Era cred şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un Boris[6]. — Cuciurul era tot la Hotin. Un sat Cuciurul, село кȣчаров что именȣет нинѧ вертипорох . . . на чюхрѹ ȣ власт хотинскомѹ (satul Cuciarul ce se numeşte acum Vertiporoh, pe Ciuhru, în ţinutul Hotinului) este pomenit într'un document din 7164 (1656) Aprilie 4[7]. Acest sat Vertiporoh este pomenit uneori în documentele vechi. Aşa în 7110 (1602) Aprilie 17[8], în 7111 (1602) Noemvrie 15[9], Noemvrie 28[10], 7111 (1603) Ianuarie 11[11] etc. Identificarea însă cu acest sat dela Hotin nu e sigură, întru cât în Bucovina, în districtul Cernăuţi este satul Cuciurul Mare[12], iar în districtul Coţman este Cuciurul Mic[13]. Cuciurul Mare este pomenit într'un uric din 6930 (1422) Dechemvrie 25[14]. El este

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Dicţ. geogr. al Bucovinei p. 235. In districtul Cernăuţi este satul Văslăuţi, ibid. I. Bogdan, Contribuţii cit. p. 639.

2 Acad. Rom. Creşterea colecţiilor Acad. Rom. 1908 p. 62.

3 Sate cu acest nume, în Moldova, avem Vasieni în jud. Chişinău, Orheiu, Vasilcău, in jud. Soroca, Vasilica în jud. Bălţi, Vasilievca în jud. Izmail, Vasilina pârău şi vale în jud. Hotin, Vasiliuţi în jud. Bălţi, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 224-225. Asemenea Văsieşti în jud. Bacău. Acesta este pomenit încă din 6951 (1443) Iunie 8, vezi mai sus 2 p. 155, rândul 11, p. 158-159. Un sat василеȣци pe Prut, în ţinutul Iaşilor, este pomenit în 7164 (1656) Aprilie 4, Ghib. Sur. 9 p. 146.

4 Orig. la D. Ionescu-Dolj, Bucureşti, I. Bogdan, Conv. Lit. 35 (1901) p. 671.

5 L. T. Boga, Doc. Basarabene 11 (1930), Chişinău, p. 33.

6 Cp. панъ борисъ кȣчеровскыи în 6944 (1435) Septemvrie 19, Hurm. Doc. 1² p. 865. Cp. satele Borosăşti, în jud. Vasluiu, Boroseni în jud. Botoşani, Dicţ. statistic al României 2 p. 984, 1 p. 118. Boroseni, în jud. Soroca, Borosenii noi şi vechi, în jud. Bălţi, Borisouca în jud. Bender, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 34. Satul Măcăreşti, din jud. Chişinău, s'a numit în trecut Boroseşti, ibid. 142. I. Bogdan, Contribuţii cit. p. 639 identifică satul cu Borosenii din jud. Bălţi. Satul dela Vasluiu este pomenit într'un uric din 6970 (1462) Octomvrie 8, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 65 : борисещи.

7 Ghib. Sur. 9 p. 147.

8 Acad. Rom. LXXII/10.

9 Acad. Rom. LXXII/11.

10 Acad. Rom. LXXII/12.

11 Acad. Rom. LXXII/13.

12 Dicţ. geogr. al Bucovinei p. 77-78.

13 Ibid. p. 78.

14 Vezi mai sus 1 p. 151, rândul 10, p. 153.

pomenit şi în alte urice, ca în 6996 (1488) Aprilie 3, în hotarnica Cozminului[1]. Asemenea în 6998 (1490) Martie 15[2]. — Satul lui Lenţovici poate e satul Lenţeşti din districtul Cernăuţi, din Bucovina[3]. Este un sat străvechiu, dela începutul veacului al XV-lea. Işi are numele dela Lenţea[4]. — Iurcăuţii este în districtul Coţman, în Bucovina[5]. Satul e pomenit împreună cu Vasâlău şi Doroşăuţii, într'un document din 7125 (1617) Ianuarie 15[6] Este un sat străvechiu, care era şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un Iurg[7]. — Verbouţii sânt Verbăuţii, din districtul Coţman, lângă Iurcăuţi şi Cuciurul Mic[8]. Intr'un document din 7062 (1554) Aprilie 20 se întăreşte de Alexandru Lăpuşneanu lui Ioan Moghilă logofăt satele Hudinţii, Mateuţii, Gligeanii, Napadouţii, Verbova şi altele[9]. Nu ştiu dacă Verbova este totuna cu Verbouţii din 1448. Numele să fie în legătură cu кєрба, salcie? Pentru nume să se compare Verbia sau Verghia de pe Jijiea, pe moşia Văculeşti, despre Dimăcheni şi Corlăteni, judeţul Dorohoiu[10].

Despre nobilul polon Didrih Buceaţchi şi legăturile lui cu Roman Voevod a fost vorba în alt loc[11].

Documentul este foarte important, fiind unul din cele trei cunoscute dela Roman Voevod.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Documentul ar fi putut fi trecut şi la cele externe. L-am trecut între cele interne, fiind vorba de o donaţie de sate, din Moldova.

1 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 334: ѡт кѹчѹра.
2 Ibid. 1 p. 407, 417, 420.
3 Dicţ. geogr. al Bucovinei p. 128-129, I. Bogdan, Contribuţii cit. p. 639.
4 Cp. valea Lenţi în jud. Bălţi, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 134.
5 Dicţ. geogr. al Bucovinei, p. 120-121.
6 Acad. Rom. Creşterea colecţiilor Acad. Rom. 1908, p. 62.
7 Satele, cu acest nume, în Moldova şi pomenirea lor în trecut le-am văzut într'un document din 6951 (1443) Noemvrie 29, vezi mai sus 2 p. 194, rândul 7-8, p. 196.
8 Dicţ. geogr. al Bucovinei p. 237.
9 Acad. Rom. Peceţi 42.
10 Dicţ. geogr. al jud. Dorohoiu p. 310, 358. Acesta e pomenit într'un uric din 6995 (1487) Martie 5, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 293-295 кєрбїа на жєжию. Intr'un uric din 7027 (1519) Iunie 30 se spune că satul în vremea lui Alexandru cel Bun a fost al lui Vlad, Hasd. Arh. Ist. 1^1 p. 86.
11 Vezi mai sus 2 p. 294-295 şi I. Bogdan, Contribuţii cit. p. 629-633.

85.

Mănăstirea din Poiană. 1448 Aprilie 5.

Petru Voevod dă scutiri satelor mănăstirii din Poiană, Ciulineşti, Beresteani şi Roşca, de aproape de Hârlău.

† мл(с)тїю бжїею мы петрѫ воевода господарѫ земли молдавскои знаменито чиним и нс сѣмъ листомъ нашимъ всѣмъ кто на(н) оузри(т) илї его оуслиши(т) чтоучи, ѡже благоизволи господство ми нашимъ благимъ произволенїемъ и чисти(м) и свѣтли(м) срѫдцемъ и оучинили есми въ задшїе стопочивши(х) родителеи наши(х) и за наше здравїе, ꙗко да оутврѫдимъ на(ш) монастирѫ ѿ(т) полѣнꙋ, ꙗже е(ст) хра(м) стого николѣ, и дали есми се(с) лис(т) на(ш) селамъ монастирски(м), людемъ ѿ(т) чюлинецли и ѿ(т) берестѣни и ѿ(т) рошка, що е(ст) бли(з) хролова, на то що бы не платили да(н), ни поса(д), ни подводꙋ, ни или(ш), ни на млины що бы не робили, ни оу жолдꙋ що бы ходили, ни бочки наши що бы не возили, и ни ѡдинꙋ нашꙋ слꙋжбоу, щобы не имали. и варе. кꙋлко кожохари сꙋ(т) оу ты(х) се(л), или бꙋ(д) какии мастеры, що бы монастирю бы(л) то(т) ве(с) прихо(д). а також сꙋдци ѿ(т) ꙗсо(х) и ѿ(т) хролова и глобници и(х), ни припашари, щобы не имали дила сꙋдити ты(х) лю(д), ни грабили и(х), ни гло(б), ни третинꙋ оузѣти ѿ(т) ты(х) людї, а ни ѡслꙋхꙋ, бꙋ(д) какое дило пригоди(т) сѧ межи ти людми, щобы и(х) сꙋдили калꙋгери и щобы ѡни брали тотꙋ гло(б) и ве(с) прихо(д), ѿ(т) ты(х) лю(д), що приходи(т). а кто бы хоти(л) порꙋшити имъ наше данїе, то(т) оузри(т) казни господства ми и да е(ст) анаѳема. тое всее щобы имъ было непорꙋшенно, до живота господства ми. а на то е(ст) вѣра господства ми и вѣра оуси(х) боꙗрѫ наши(х) велики(х) и малы(х). а на болшею крѣпос(т) привѣсихо(м) нашꙋ печа(т) к семꙋ листꙋ наш‹е›мꙋ. ѡанца пи(с) оу монасти(р) ѿ(т) полѣнꙋ влѣ(т) ѕ҃ц҃н҃ѕ а(п). е.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a binevoit Domnia mea cu a noastră bună voire şi curată şi luminată inimă şi am făcut pentru pomenirea sfântrăposaţilor părinţilor noştri şi pentru sănătatea noastră, ca să întărim mănăstirea noastră din Poiană, care este hramul Sfântului Nicolae, şi am dat a-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ceastă carte a noastră satelor mănăstireşti, oamenilor din Ciulineşti şi din Beresteani şi din Roşca, care este aproape de Hârlău, pentru aceasta, ca să nu plătiască dare, nici posadă, nici podvoadă, nici iliş, nici la mori să nu robiască, nici în jold să nu umble, nici vasele noastre să nu le care, şi nici o altă slujbă a noastră să nu aibă.

Şi oricâţi cojocari sânt în aceste sate sau oricari meşteri, să fie mănăstirii întreg acest venit.

Şi asemenea judecătorii din Iaşi şi din Hârlău şi globnicii lor şi nici pripaşarii să nu aibă treabă, să judece pe aceşti oameni, nici să-i globiască [1], nici să nu ia gloabă,, nici tretină, dela aceşti oameni, nici pentru neascultare de porunci, orice fel de faptă s'ar întâmpla între aceşti oameni, să-i judece călugării şi ei să strângă această gloabă şi tot venitul ce se cuvine dela aceşti oameni.

Iar cine ar vrea să le strice dania noastră, acesta va vedea caznele Domniei mele şi să fie anatema.

Toate aceste să le fie nestricate, cât viaţa Domniei mele.

Şi la aceasta este credinţa Domniei mele şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici.

Iar pentru mai mare tărie, am atârnat pecetea noastră către această carte a noastră.

Oanţa a scris în mănăstirea din Poiană, în anul 6956 Aprilie 5.

Pergamentul, cu pecetea cea mică atârnată, la Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Probota. Pe pecete se află scris: печать петра воеводы. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat cu prescurtări de Hasd. Arh. Ist. 1^1 p. 153-154. Aici greşit гересткии în loc de бересткии, кожжхари în loc de кожохари etc.

Satele Mănăstirii Pobrata le-am întâlnit şi în alte urice. Aşa Ciulineştii i-am întâlnit şi în uricul din 6951 (1443) Noemvrie 29 [2].— Roşca în uricul Mănăstirii Pobrata din 6945 (1437) Octomvrie 5 e numit „unde este Mihil Roşca“ [3]. — Satul Beresteani să fie

---

1 Am tradus astfel slavul гравити.

2 Vezi mai sus 2 p. 194, rândul 12, p. 200.

3 Ibid. 1 p. 533, rândul 15, p. 534. Cp. documentul din 6944 (1436) Aprilie 12, ibid. 1 p. 427, rândul 10, p. 429. Asemenea cel din 6944 (1436) Iunie 13, ibid. 1 p. 444, rândul 14, p. 447. Asemenea cel din 6944 (1436) Septemvrie 19, ibid. 1 p. 488, rândul 5, p. 490. Asemenea într'un uric din 6956 (1448) Iulie 15, Acad. Rom. CXXXIV/45.

satul Ulmi, din comuna Belceşti, judeţul Iaşi ?[1]. In acest caz am avea traducerea în slavoneşte a cuvântului Ulmi, căci кєрєстъ e ulm. Ar putea crede cineva că acesta e satul Mănăstirii Pobratei, care în regestul defectuos al uricului din 6951 (1443) Noemvrie 29 e însemnat Bereştii, dacă acesta, aici, ca şi în uricul Mănăstirii din 7062 (1554) Martie 20, n'ar fi arătat la Prut[2]. Satul Ulmi într'un uric din 7105 (1597) August 2 este întărit metohului Sinaiţilor: село . . . оулміи . . . на вахлѹи . . . что того села било наше правое господарское прислѹшеи къ окол котнарскїи[3]. Numele îi vine dela pădurea de ulmi, ce acoperea odată locul[4].

Pentru dare, posadă, podvoadă, iliş, robire la mori, umblatul în jold, caratul de vase, globnici, pripaşari, tretină, osluhă, vezi uricul din 6952 (1444) August 1[5] şi cel din 6954 (1446) Martie 11[6].

Extrem de importantă este existenţa cojocarilor şi meşterilor din sate, cari plătiau dări.

Apar asemenea judecătorii din Iaşi şi din Hârlău. Cei din Iaşi i-am întâlnit şi în uricul din 6942 (1434) Octomvrie 8[7].

Iaşii apar pomeniţi chiar la începutul veacului al XV-lea. Intâia oară apare în privilegiul comercial dat de Alexandru cel Bun negustorilor din Lemberg, din 6916 (1408) Octomvrie 6[8]. Era târg şi centru important în drumul comercial către ţinutul tătăresc. Este pomenit asemenea şi în privilegiul de acelaş fel al lui Ştefan Voevod, din 6942 (1434) Martie 18[9]. Asemenea în 6942 (1434) Mai 25[10], Octomvrie 8[11]. In 6957 (1449) Iunie 27[12]. In

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Dicţ. geogr. al jud. Iaşi, p. 241, Dicţ. statistic al României 1 p. 472. Harta stat. major, planşa Ruginoasa.

2 Vezi mai sus 2 p. 194, rândul 12, p. 200, N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 75.

3 Hasd. Arh. Ist. 3 p. 76.

4 Cp. Beresta sat şi pârău, în jud. Hotin, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 28. Acesta este *pomenit într'un uric din 6964 (1456) Iunie 8, orig.* la D. Ionescu-Dolj, Bucureşti, I. Bogdan, Conv. Lit. 35 (1901) p. 671. Cp. село повише ѹстїе съратн на нмѣ гдє сѧ зовет оулмїи, într'un uric din 6995 (1487) Octomvrie 12, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 516, 303-304. Asemenea Zăpodia Ulmilor — зъподїи оулмилwр, în hotarnica Ştiubeenilor, de pe Başeu, într'un uric din 7000 (1492) Noemvrie 24, ibid. 1 p. 510.

5 Vezi mai sus 2 p. 207—211

6 Ibid. 2 p. 250-252, 262.

7 Ibid. 1 p. 398, rândul 9—10.

8 Acty zapad. Ross. 1 (1846) p. 30—32, Hasd. Arh. Ist. 1 p. 130—132: у ӕсы.

9 E. Kaluzniacki, Dokumenta moldawskie i multańskie z archiwum miasta Lwowa, 1878 nr. 4: оу ꙗсы.

10 Vezi mai sus 1 p. 391, rândul 13.

11 Ibid. 1 p. 393, rândul 10.

12 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Probota: оу ꙗсо(х).

6962 (1454) August 25[1]. In 6963 (1455) Fevruarie 8[2]. In privilegiul comercial dat Lembergului de Petru Aron, în 6964 (1456) Iunie 29[3]. Apoi de multe ori în uricele lui Ştefan cel Mare. Este un târg străvechiu. Era şi în veacul al XIV-lea. — Hârlăul apare întâia oară în 1384 Mai 1[4]. Asemenea în 1400[5], în 6945 (1437) Iunie 30[6], în 6956 (1448) Octomvrie 5[7], în 6961 (1453) Ianuarie 26[8]. Asemenea şi în uricele lui Ştefan cel Mare. In documentele latineşti este numit uneori Bahlovia, ca în 1477 Ianuarie 27[9], Bohlovia, ca în 1498 Mai 20[10].

86.

Suceava. 1448 Aprilie 23.

Petru Voevod dăruieşte lui Mihail logofătul un loc din vechile mori domneşti, din Baea.

† мл(с)тїю бжїєю мы петръ воєвода господаръ земли молдавской чини(м) знамє(ни)то[11] не сѣ(м) листо(м) наши(м) всѣ(м), кто нань оузрить илї єго ꙋслыши(т) чтꙋчи, оже то(т) истинны[12] нашь вѣрный и по(ч)теный боꙗринь, панъ михаи(л) лѡгофе(т), слꙋжилъ на(м) право и вѣрно. тѣмже мы видѣвше єго правꙋю и вѣрнꙋю слꙋ(ж)боу до на(с), жаловали єсми єго ѡсобною нашею мл(с)тїю и дали єсми єм(ꙋ) оу нашей земли, оу молдавской, ѡ(т) на(с) мисто наши(х) млиновъ ѡ(т) нашего торгꙋ ѡ(т) баии, где были господарскїи старый млины наши(х) ро(дї)телей и наши(х) братей, да оучини(т) собѣ млины и що коли бꙋде(т) єго волѣ, или жерствилѡ, или валила, или бꙋ(д) що, или ст(ꙋ)пы. а хотаръ тѧ(м) млиномъ и том(ꙋ) мѣстꙋ, колко єм(ꙋ) бꙋде(т) просторонно досы(т), на оуси стороны и гори и доловъ и да є(ст) прихѡ(д) к ты(м) млино(м) не нашего мѣста ѡ(т) баии, колко быль до

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Orest Popescu, Câteva doc. mold. p. 8—9: ꙋ ыскомь трьгꙋ.
2 Acad. Rom. XXX/87, Ghib. Sur. 18 p. 64: оу ꙗсѡ(х).
3 Hurm. Doc. 2^2 p. 678: оу ꙗском торгоу.
4 Vezi mai sus 1 p. 5, rândul 22.
5 Ibid. 1 p. 27, rândul 2, 5, p. 29.
6 Ibid. 1 p. 520, rândul 10.
7 Hasd. Arh. Ist. 1^1 p. 113.
8 Ibid. 1^1 p. 102.
9 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 342.
10 Ibid. 2 p. 408.
11 Originalul: знамєто.
12 ы ca о, aici şi alte ori.

ты(х) млиновѣ приходꙋ, при наши(х) пре(д)ковѣ, такижѣ и теперѣ. всѣе тое да прислꙋхаетѣ кѣ ты(м) вышеписаны(м) млино(м). и да е(ст) волнѣ панѣ михаи(л) логѡфетѣ казнити и брати ис того, кто е(ст) ѹ его хотари и не иметѣ возити на тоты млины. тое всѣе вышеписанное дано ем(ȣ) ѡ(т) на(с) ѹри(к) и сѣ всѣмѣ доходо(м) емȣ и дѣтемѣ его и братиамѣ его и ȣнȣчатомѣ его и праȣнȣчатомѣ его и прашȣрѣто(м) его и всѣемȣ племеню его, кто бȣде(т) наиближнїи, непорꙋшено николиже на вѣки. а на то е(ст) вѣра г(с)дьва ми вы(ш)писанаго петра воеви(д) и вѣра бояр наши(х), вѣра пана нѣгои логофета, вѣра пана петра хȣди(ч), вѣра пана дȣмы краевича, вѣра пана братȣла, вѣра пана станчȣла, вѣра па(н) кости орыешескꙋла дворника, вѣра пана ивана ванчана, вѣра пана ивана мынзȣла, вѣра пана дȣмы и брата его, мирчи дꙋческȣла, вѣра пана ко(с)ти андроникович, вѣра пана давида столника, вѣра пана никомана, вѣра пана тадора васкови(ч) столника, вѣра пана данчꙋла вистїарника, вѣра пана тадора монческꙋло, вѣра пана ра(д)ѹла писка столника, вѣра пана петра чашника и вѣра всѣ(х) бояр наши(х) молдавски(х) велики(х) и малы(х). а по наше(м) животѣ, кто бȣдетѣ господарѣ наше(і) земли, ѡ(т) дѣтеи наши(х), или ѡ(т) братеи наши(х) илї ѡ(т) нашего племене, бȣ(д) кто кого вѣ изберe(т) быти господаре(м), ѹ нашеи земли, ȣ молдавскои, то(т) щобы имѣ непорȣши(л) нашего даанїа, але щобы имѣ потвѣрди(л) и ȣкрѣпи(л), заnȣ(ж) дали есми емꙋ за его правȣю и за вѣрнȣю слѹжбȣ. а на болшее потврѣж(д)енїе томȣ всѣемȣ вышеписаном(ȣ) велѣли есми нашем(ȣ) вѣрном(ȣ) жȣпанȣ, наїи ло(г)фетȣ, писати и привѣсити нашȣ печа(т) к семȣ листȣ нашем(ȣ). писа лоука грамати(к) ѹ сѡчавѣ вѣ лѣто ѕ҃ц҃нѕ҃ м(с)ца а(п). кг днѣ.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi PetruVoevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că acest adevărat al nostru credincios şi cinstit boer, pan Mihail logofăt, a slujit nouă drept şi credincios. De aceia, noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat, în Ţara noastră, în Moldova, de la noi, locul morilor noastre, din târgul nostru, din Baea, unde au fost vechile mori domneşti ale părinţilor noştri şi ale fraţilor noştri, să-şi facă mori şi ori ce va fi voia lui, fie torcătorie de lână sau piue de sumane sau orice sau moară de sfărmat minerale[1].

[1] ступа înseamnă în malorusă толчея, moulin à pilons, bocard.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar hotarul acestor mori şi acestui loc să fie cât îi va fi destul de întins, în toate părţile şi în sus şi în jos şi să fie venitul către aceste mori, din locul nostru, dela Baea, cât a fost venitul către aceste mori, pe vremea înaintaşilor noştri, tot aşa şi acuma. Toate aceste să asculte către aceste mori mai sus scrise. Şi să fie volnic pan Mihail logofăt să pedepsiască şi să ia dela acela care este în hotarul lui şi nu va umbla la aceste mori. Toate aceste mai sus scrise să fie date lui dela noi uric şi cu tot venitul, lui şi copiilor lui şi fraţilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, cine va fi mai deaproape, nestricat niciodată în veci.

Iar la aceasta, este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului, Petru Voevod şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Neagoe logofăt, credinţa panului Petru Hudici, credinţa panului Duma Braevici, credinţa panului Bratul, credinţa panului Stanciul, credinţa panului Costea Orâşescul vornic, credinţa panului Ivan Baicean, credinţa panului Ivan Mânzul, credinţa panului Duma şi a fratelui său, Mircea Dulcescul, credinţa panului Costea Androinicovici, credinţa panului David stolnic, credinţa panului Nicoman, credinţa panului Tador Vascovici stolnic, credinţa panului Danciul vistearnic, credinţa panului Tador Moicescul, credinţa panului Radul Pisc stolnic, credinţa panului Petru ceaşnic şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, din copiii noştri sau din fraţii noştri sau din seminţia noastră, ori pe cine Dumnezeu va alege să fie ca Domn, în Ţara noastră, în Moldova, acesta să nu le strice dania noastră, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentru că i-am dat pentru a lui dreaptă şi pentru credincioasa slujbă.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru jupan, Ilie logofăt, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Luca gramatic, în Suceava, în anul 6956 luna Aprilie în 23 zile.

Pergamentul, cu pecetea cea mare atârnată, se păstrează în Arhiva ministerului de externe din Moscova. O fotografie la Acad. Rom. colecţia de fotografii dăruită de I. Bogdan. O copie, cu abateri ortografice, la Acad. Rom, ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat cu foarte multe greşeli şi lăsând multe părţi de

Ulianiţchi, Materialî p. 71-72. In traducere românească, cu greşeli, şi cu data 1447, a fost publicat, în Uricarul 11 p. 68-70. E menţionat de Radu Rosetti, Pământul p. 137.

Morile din Baea sânt pomenite încă din 6910 (1402) Octomvrie 31[1]. Asemenea în 6938 (1430) Dechemvrie 23[2], în 6951 (1443) Noemvrie 29[3].

Documentul este foarte important, căci ne arată Baea târg domnesc şi cu mare dezvoltare în industria morilor de tot felul.

Despre Mihail logofătul a fost vorba în alt loc[4].

87.

Suceava. 1448 Iulie 15.

Petru Voevod întăreşte boerilor Roşţea şi Cojea satele anume Călimăneşti, sub Dumbravă şi la Tutova, Broşteani şi seliştea lui Stan şi mai jos, Micul şi Călimăneşti, unde a fost Ion Călimănescul şi Bogeşti şi la obârşia Luminatei, seliştea Ivului şi Măciucă şi mai jos Mic şi cu seliştea lui Brătan şi prisaca lui Micşin şi la Seaca un loc din pustie, la Prut în sus de Făurei, la Ialan Micşineşti.

† ма(с)тїю бжїю[5] мы петръ воєво⟨да господ⟩аръ земли мо(л)давскои чини(м) знаменито всѣмъ листо(м) наши(м) късѣмъ, кто на(н) ѹзри(т) илї его ꙋслыши(т) чтꙋчи, ѿж⟨е⟩ тотъ[5] истинныи слꙋѕи наши, вѣрныи панъ рошц⟨ѣ⟩ и братꙋ[5] его кожѣ слꙋжили на(м) прако и кѣрно. та(м) мы видѣвш⟨е⟩ и(х) правꙋю и вѣрнꙋю слꙋжбꙋю до на(с), жаловали есми ⟨и(х)⟩ ѡсобною нашею ма(с)тїю и дали есми и(м), ѹ нашеи земли, села на имѣ кълимънещи по(д) дꙋбровою, где е(ст) рошчи(н) домъ, и на тꙋтовѣ, брощѣни, где е(ст) домъ кожи(н), и селищ⟨е на им⟩ѣ станово и пони(ж) микꙋ(л), где бы(л) кълима(н), и ⟨къ⟩лимънещи, где бы(л) iѡнъ кълимънескꙋ(л), и божещи, где ⟨бы(л) щє⟩фан (?) и ꙋ връ(х) ⟨лꙋ⟩минатеи, ꙋ кръници селище . . . ⟨и⟩вꙋла . . . и мъчюкъ и пони(ж) ⟨м⟩икъ и съ братано⟨во селище и⟩[6] микшинова пасика и на сѣкои пони(ж) па-

1 Vezi mai sus 1 p. 45-46.
2 Ibid. 1 p. 307-310.
3 Ibid. 2 p. 187-190,
4 Ibid. 1 p. 501-506.
5 Sic.
6 Lipsă cam 8-9 litere. Sau братанїн şi un alt cuvânt.

сники, ѥдно мѣсто ѡ(т) пѹстини, на прѹтѣ, пови(ш) фал<реи> . . . . и(м) ѥдно мѣсто ѡ(т) пѹстини и на жланѣ микшинеши дѣтемъ ми<кшино>вы. тое въсе вышеписанное да ѥ(ст) и(м) ѡ(т) на(с) съ въсѣмъ доходомъ <имъ и дѣтемъ> и(х) и братїа(м) и(х) и ѹнѹча<томъ> и(х) и праѹнѹчато(м) и(х) и праирѹрѣто(м) и(х) и въсемѹ родѹ и(х), кто вѹдетъ наивлижнїи, непорѹшено николиже на вѣкы. а хотаръ тѡ(м) села(м) и селище(м) да ѥ(ст) по старомѹ хотарѹ кѹда изъ <вѣ>ка[1] ѡживали, а тѡ(м) пѹстини колко ѹзмогѹ(т) ѡживати доситъ. а на то ѥ(ст) вѣра г(с)ва ми вышеписанного, петра воеводы, и вѣра болѣ<ръ> наши(х), вѣра пана нѣгои логофета, вѣра пана петра гѹдика, вѣра пана дѹми браевича дворника, вѣра пана братѹла, вѣра пана станчюла, вѣра пана кости ѡрыша, вѣра пана вани жѹлича, вѣра пана дѹми <дѹлче>ви(ч) и брата его, пана мирчи, вѣра пана иван<а б>а(л)чана, вѣра пана ивана мынзѹла, вѣра пана давида ст<олника>, вѣра пана ванѣ портарю, вѣра пана тадора <чр>ъного, вѣра пана тадора васковича сто(л)ника, вѣра пана никомана, вѣра пана тадора монческѹла, вѣра пана хринѣ спатарѣ, вѣра пана сръбѹла постелника, вѣра пана данчюла вистиарника, вѣра пана <радѹла> писка, вѣра пана петра чашника, <вѣра пана гоѩна комиса ?> и вѣра въсѣхъ боѩръ наши(х) великы(х) <и малы(х)>. а по нашемъ животѣ кто <бѹдетъ г(с)пръ нашеи земли ѡ(т) дѣтеи наши(х) или ѡ(т) братеи наши(х) или ѡ(т) нашего племене>, бѹ(д) кто кого въ <изберетъ быти> нашеи земли, то(т) що <бы имъ непорѹши(л) нашего даанїа, але щобы имъ потвръди(л) и ѹкрѣпи(л)>, за ну(ж) дали есми и(м) за и(х) правѹ и за <и(х) вѣрнѹ слѹжбѹ>. а на болшее поѹтвержд(д)енїе <томѹ въ>семѹ вы(ш)писанномѹ велѣли есми наш<емѹ> вѣрномѹ панѹ, нѣги логофетѹ, писати и при<вѣсит>и нашѹ печа(т) к семѹ нашемѹ листѹ. пи(с) < . . . . . . >ѹпашевъ снъ, ѹ сѹ(ч)вѣ, влѣто ѕ҃ц҃н҃ѕ м<(с)ц>а юлїа еі҃ днъ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. — Cu mila lui Dumnezeu, Noi Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că aceste adevărate slugi ale noastre, credinciosul pan Roştea şi fratele său, Cojea, au slujit nouă drept şi credincios. De aceia, noi văzându-i cu dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, i-am miluit cu osebita noastră milă şi le-am dat, în Ţara noastră, sa-

1 Originalul are ка.

tele, anume Călimăneşti sub Dumbravă, unde este casa lui Roştea, şi la Tutova Broşteani, unde este casa lui Cojea, şi seliştea anume a lui Stan şi mai jos Micul, unde a fost Căliman, şi Călimăneşti, unde a fost Ion Călimănescul, şi Bogeşti, unde a fost Ştefan (?), şi la obârşia Luminatei, la fântână, seliştea . . . . . . Ivului şi Măciucă şi mai jos Mic şi cu seliştea Brătanului şi prisaca lui Micşin şi la Seaca, mai în jos de prisacă, un loc din pustie, la Prut, mai sus de Făurei . . . . un loc din pustie şi la Ialan Micşineştii copiilor lui Micşin. Toate aceste mai sus scrise să-i fie dela noi cu tot venitul, lor şi copiilor lor şi fraţilor lor şi nepoţilor lor şi strănepoţilor lor şi răstrănepoţilor lor şi întregului neam al lor, cine va fi mai aproape, nestricat, niciodată, în veci.

Inr hotarul acestor sate şi selişti să fie după vechiul hotar, pe unde din veac au umblat. Iar acestor pustii cât vor putea trăi, îndestul.

Şi la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului, Petru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Neagoie logofăt, credinţa panului Petru Hudici, credinţa panului Duma Braevici vornic, credinţa panului Bratul, credinţa panului Stanciul, credinţa panului Costea Orâş, credinţa panului Vană 'Julici, credinţa panului Duma Dulcevici şi a fratelui său, pan Mircea, credinta panului Ivan Balcean, credinţa panului Ivan Mânzul, credinţa panului David stolnic, credinţa panului Vanea portariu, credinţa panului Tador Negrul, credinţa panului Tador Vascovici stolnic, credinţa panului Nicoman, credinţa panului Tador Moicescul, credinţa panului Hrinea spatar, credinţa panului Sârbul postelnic, credinţa panului Danciul vistiarnic, credinţa panului Radul Pisc, credinţa panului Petru ceaşnic, credinţa panului Goian comis? şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, din copiii noştri sau din fraţii noştri sau din seminţia noastră, ori pe cine Dumnezeu va alege să fie Ţării noastre, acesta să nu le strice dania noastră, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentrucă le-am dat pentru a lor dreaptă şi credincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Ilie logofăt, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris . . . . . . fiul lui . . . . . . în Suceava, în anul 6956 luna Iulie în 15 zile.

Pergamentul, cu pecetea cea mare atârnată, la Acad. Rom. Peceţi 269. Pe pecete este scris: † печать їѡ петра воеводы господарѧ ⟨земли мо⟩лдавскои. La Acad. Rom. o fotografie pachet 5, nr. 72. Pergamentul este stricat şi şters la îndoituri, aşa că nu se poate citi decât cu multă greutate şi cu lipsuri, din care am căutat să complectez câteva. Uricul aceloraşi boeri din 6947 (1439) Iulie 30[1] nu mă ajută mult pentru aceste complectări. A fost publicat de Ghib. Sur. 18 p. 57—60, cu unele deosebiri faţă de cum îl dau eu mai sus. O copie de pe altă copie de pe suretul uricului „de la Ioan Petru Vodă, din velet 6956 Iuli 5" se află la Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 740, op. 1, 831, dos. 30, divanul domnesc, fila 9 r. E vorba de proces între răzăşii de moşia Broştenii, Luminata şi Fundul Poenilor, dela ţinutul Tutovei, mărginite cu Bogeşti, a clironomilor răposatului agă C. Sturza. Traducerea aceasta este plină de greşeli. Dau câteva din ele. Boerii se numesc pan Roşiţă şi Cojan. Satele sânt: „Călimăneştii supt Dumbravă, parte de gios, unde au fost casa lui Roşcă şi a lui Ion Căliman şi pre Tutove, Broştenii, unde au fost casa lui Cojan şi să le fie cu loc de casă, unde au fost Căliman şi Bogeştii pre apa Tutovei, cu loc de casă, cu vad de moară, în Tutova şi Luminata, în fundul văii Bogeştilor, până la fântână, cu loc de prisacă, cu livezi de pomăţ". Controlând uricul şi fotografia de mai multe ori nu am găsit unele lucruri din această traducere, a cărei copie este din 1814. Arhiv. Stat. cit. fila 9 v. se află şi copia de pe suretul uricului din 6947 (1449) Iulie 30. O copie din 1814 Iunie 7, de pe un suret din 7208 (1700) Martie 5 se află publicată în revista Miron Costin, din Bârlad, 1 (1913) p. 49. Ea e la fel cu cea din Arhiv. Stat. Iaşi, deci tot aşa de plină de greşeli. Se pare că la 1700 uricul era tot aşa de stricat şi traducătorul cam nepriceput.

Unele din satele de mai sus se pot identifica. Satul Călimăneşti sub Dumbravă nu mai este astăzi. El trebuie să fi fost pe acolo pe unde e dealul Dumbrăvii între Läleşti şi pârâul Tutova[2]. In sus de Läleşti este celalt sat Călimăneşti, unde a fost Ion Călimănescul şi pe care l-am întâlnit în stăpânirea boerilor fraţi, Oană Roşca şi Cojea Pătru, şi în uricul din 6947 (1439) Iulie 30[3].—Broşteanii pe Tutova nu-i mai găsesc azi. Erau însă lângă Luminata, Fundul Poenilor şi Bogeşti, pe Tutova, cum se

1 Vezi mai sus 2 p. 51—59.
2 Harta stat. major, planşa Bârlad, 1: 100000.
3 Vezi mai sus 2 p. 52, rândul 3-4, p. 55.

vede dintr'un proces între clironomii răposatului agă C. Sturza, ce stăpânise Bogeştii, şi între răzăşii din celelalte sate[1]. Este un sat străvechiu. Era poate şi în veacul al XIV-lea. Işi ia numele dela un Broască[2].—Seliştea lui Stan este arătată aproape de Micul. Acesta l-aşi identifica cu Miceştii din judeţul Tutova[3]. Aici pe la Corodeşti şi Stâncăşeni este pomenit satul Stănileşti, într'un act din 1775 Martie 12[4]. Un sat Stănueşti şi poiana lui Stan este pe Pereschiv, în judeţul Tutova[5]. Numele este obişnuit în aceste părţi. Pe Berheci, pela Oţăleşti, într'un document din 6946 (1438) Iunie 6, e pomenit satul „unde iaste Stan giudele"[6].—Satul lui Micul este poate Miceştii, cum s'a spus mai înainte[7]. Satul este dela începutul veacului al XV-lea, dacă nu mai vechiu, întemeiat de un Micu[8].—In jos de satul lui Micul era satul unde a fost Căliman. Dacă identificarea cu Miceştii e bună, atunci satul unde a fost Căliman poate e totuna cu Dragomăneştii din comuna Miceşti, judeţul Tutova[9]. Acesta este un sat, care era cred şi în

---

1 Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 740, op. 1, 831, dos. 30, divanul domnesc, fila 9 r.

2 Sate cu acest nume, în Moldova, avem în jud. Dorohoiu, Broscăuţi, apoi Broşteni, în jud. Botoşani, Iaşi, Roman, Fălticeni (fost Suceava), Vasluiu, Dicţ. statistic al României 1 p. 358, 120, 486, 2 p. 798, 858, 846, 994. Asemenea Broscăuţi în jud. Storojineţ, Dicţ. geogr. al Bucovinei, de Grigoroviţă p. 20. Satul dela Roman îl aflu pomenit în 6999 (1491) Ianuarie 16, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 449: Брѡщѧни, p. 450. Asemenea în 7005 (1497) Ianuarie 3, ibid. 2 p. 94, 95.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

3 Dicţ. statistic al României 2 p. 974, Harta stat. major, planşa Vasluiu, 1 : 100000.

4 Iacov Antonovici, Documente Bârlădene 4 p. 198.

5 Dicţ. statistic al României 2 p. 968. Harta stat. major, planşa Bârladul, 1 : 100000.

6 Vezi mai sus 2 p. 21, rândul 7, p. 23. Pentru nume cp. uricele din 6918 (1410) Martie 15, ibid 1 p. 78, rândul 3, p. 79. Asemenea uricul din 6932 (1424) Februarie 16, ibid. 1 p. 162, rândul 8, p. 164. Asemenea 6932 (1424) August 26, ibid. 1 p. 166, rândul 6 şi 7, p. 167. Apoi cel din 6936 (1428) Dechemvrie 28, ibid. 1, p. 233, rândul 18, p. 236. Apoi cel din 6937 (1429) Iunie 3, ibid. 1, p. 269, rândul 26, p. 275. Asemenea cel din 6940 (1432) Ianuarie 4, ibid. 1 p. 330, rândul 10, p. 333. Apoi cel din 6945 (1437) Dechemvrie 20, ibid 1 p. 541, rândul 34, p. 553. Apoi cel din 6960 (1452) Septemvrie 10, N. Iorga, Stud. şi Doc. 7 p. 284, etc.

7 Satele, cu acest nume, în trecut, se întâlnesc nu rar. Cp. uricul din 6935 (1427) Septemvrie 16, vezi mai sus 1 p. 193, rândul 12, p. 195. Apoi uricul din 6942 (1434) Aprilie 24, ibid. 1 p. 386, rândul 15, p. 388. Cp. asemenea uricul din 6969 (1461) August 8: село на чорном потоцѣ на имѣ микоулещии гд[е бил] дом ѿтца их никола, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 45, 47. O dovadă aici de influenţă maghiară, ce consta în maghiarizarea numelor: Nicola se numea şi Micul, de unde Miculeştii. Cp. asemenea uricul din 7005 (1497) Martie 20: гълещии где бил микъ гълескоулъ, ibid. 2 p. 119, 120. Asemenea uricul din 6942 (1434) Ianuarie 29, vezi mai sus 1 p. 374, rândul 15, p. 376. Şi 6998 (1490) Martie 7, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 396, etc.

8 Cp. Horaiţă Micu, vezi mai sus 1 p. 88-89.

9 Dicţ. statistic al României 2 p. 974, Harta stat. major, planşa Vasluiu, 1 : 100000.

veacul al XIV-lea. Spre apus de acesta, nu prea departe, e şi satul Călimăneştii, unde a fost Ion Călimănescul.—In jos pe Tutova erau Bojeştii, Bogeştii de azi, din comuna Pogana, judeţul Tutova[1]. Işi are numele poate dela un străvechiu Boga, Buga. Era cred şi în veacul al XIV-lea. Şi aici жє reproduce sunetul moldovenesc ǯ́e.—Lângă Bogeşti pe Harta stat. major găsesc şi Fundătura Luminata, pe care am găsit-o ca satul Luminata într'o anafora de la Arhiv. Stat. Iaşi şi de care a fost vorba mai înainte.—Satul Ivului aş cerca să-l identific cu Iveştii, de pe Tutova, din acelaş judeţ[2]. Işi are numele dela un străvechiu Ivul[3]. E dela începutul veacului al XV[4].—Satul lui Măciucă în uricul din 6947 (1439) Iulie 30, dat aceloraşi boeri, e numit Coleşăua, unde a fost Hodco şi Măciucă[5], sat pe care nu-l pot identifica. Un sat Măciucaşii de sus şi altul de jos, pe Bârlad, în ţinutul Bârladului sau Tutovei, este pomenit între satele lui Nistor Ureche, în uricul acestuia din 7125 (1617) Aprilie 17[6]. — Nu ştiu unde era seliştea Bratanului, pe care am găsit-o în stăpânirea aceloraşi boeri, şi în uricul din 6947 (1439) Iulie 30[7]. — Satul lui Mic, altul ca cel de mai sus, nu-l pot identifica. — Prisaca lui Micşin am aflat-o în stăpânirea boerilor Roşca şi Cojea şi în uricul din 6947 (1439) Iulie 30. Era pe Pârăul sec[8]. Acesta în 1448 Iulie 15 e însemnat cu nume românesc, Seaca[9]. O dovadă că cancelaria vremii slaviza numele româneşti, aici şi în alte cazuri. — Nu pot identifica locul din pustie, de pe Prut, mai sus de Faurei. Locul de pe urmă era pe acolo pe unde e pădurea Făurenilor sau a Şchiopenilor[10]. Făureii

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Dicţ. statistic al României 2 p. 976, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 52, Harta stat. major, planşa Bârladul, 1 : 100000.

2 Dicţ. statistic al României 2 p. 966. După Frunzescu, Dicţionar topografic p. 251 satul se numeşte şi Mărgiucani. Harta stat. major, planşa Bârlad, 1 : 100000. Alt sat in jud. Tutova, cu acest nume, este Iveştii Blăjari, Frunzescu cit.

3 Pentru nume cp. Ivul Solca dintr'un uric din 6969 (1461) August 8, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 45. Asemenea Ivul diac din 6990 (1482) Martie 15, ibid. 1 p. 260. Apoi Ivul Mândrea, din 7001 (1493) Martie 15, ibid. 2 p. 18, 19. Asemenea Ivul din 7007 (1499) Noemvrie 26, ibid. 2 p. 160. Altul e cel din 7010 (1502) Martie 7, ibid. 2 p. 198.

4 Alt sat cu acest nume avem în jud. Tecuciu, Dicţ. statistic al României 2 p. 872.

5 Vezi mai sus 2 p. 52, rândul 5, p. 57.

6 Ghib. Sur. 2 p. 170-171.

7 Vezi mai sus 2 p. 52, rândul 6, p. 57-58.

8 Ibid. 2 p. 52 rândul 7, p. 58.

9 Dicţ. statistic al României 2 p. 968 : dealul Saca şi satul Seaca, în com. Stănueşti, jud. Tutova. Harta stat. major, planşa Bârlad, 1 : 100000.

10 Frunzescu, Dicţionar topografic p. 183, 423. Harta stat. major, planşa Huşii, Dicţ. geogr. al jud. Fălciu p. 192-193.

sânt pomeniţi într'un document din 6997 (1489) Ianuarie 24, prin care se întăreşte lui Toma şi fraţilor săi, Dobrăcin şi Burul, feciorii Tatului din Bârzota, ocinele şi satele următoare: Cerţăştii, Făureii şi mănăstirea şi Şchiopenii în gura Sacăi (e vorba de proces între moşiile Cerţăştii a răzăşilor dela ţinutul Tutovii şi moşiile Pochii şi Măneştii a spătarului Iordache Grigoriu)[1]. Poate este acelaş sat cu Faurii dela Fălciu, pomenit, împreună cu „Sârbii în gura Lohanului, care acum se numesc Căşoteştii şi cu mănăstire şi Tecuceştii, în dreptul Căşoteştilor şi pe Horăiata, unde a fost Vâlce şi în matca Chigheciului, unde au fost Silea şi peste deal pe Ialpuh fântânele Căşoteştilor", într'un document din 7066 (1558) Aprilie 14: „şi în dreptul gurii Lohanului de ceia parte de Crasna, Faurii"[2]. Aici se vorbeşte că satul fusese, cu ispisoc dela Alexandru cel Bun şi Ştefan cel Mare, al neamului Caşotă[3]. Intr'un document din 7265 (1757) Fevruarie 23 se vorbeşte despre moşii dela Fălciu şi între altele şi de Făureştii ce se chiamă acum Şchiopenii[4]". Ar urma că satul Şchiopenii din judeţul Fălciu conrespunde vechiului sat Faurii. Acesta îşi are numele dela un străvechiu Faur. Era cred şi în veacul al XIV-lea[5]. — Satul de pe Ialan Micşineşti nu mai este astăzi. Era pe lângă Hurdugi, Futeleşti, Grozeşti şi Hoceni, cum se vede din unele documente[6]. Aşa de exemplu, în documente, ca în 7188 (1680) August 15[7], în 1783 Mai 10[8]. Se vede că el a ieşit curând de sub stăpânirea boerilor din 1448, întorcându-se iarăşi în stăpânirea vechiului neam al lui Micşin, în-

1 Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 24 fila 87 r. şi 91 r.. Asemenea şi I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 371.
2 Ghib. Sur. 19 p. 38.
3 Acesta este un neam strălucit de boeri. Dragomir şi Grozea Caşotă erau fiii lui Bratul Viteazul, cum se vede din uricul din 6999 (1491) Ianuarie 7, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 445-446. Asemenea cel din 6999 (1491) Ianuarie 16, ibid. 1 p. 447-448. Asemenea cel din 7030 (1522) Octomvrie 29, Ghib. Sur. 1 p. 244-248. Vezi M. Costăchescu, Satul Goeşti, în Buletinul „Ion Neculce, fasc. 3 (1923) p. 33-36.
4 Ghib. Sur. 1 p. 77.
5 Sate cu acest nume, în Moldova, avem în jud. Putna şi Neamţ, Dicţ. statistic al României 2 p. 738, 636. Pentru trecut cp. uricul din 6937 (1429) Septemvrie 24, vezi mai sus 1 p. 290, rândul 12, p. 293. In acest de pe urmă loc alte citaţii. Un sat Făuroanea la Tutova este pomenit într'un uric din 6963 (1455) August 15, Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan.
6 Harta stat. major, planşa Huşi, 1 : 100000. Dicţ. geogr. al jud. Fălciu, p. 100-102, 83.
7 Ghib. Sur. 7, p. 139-140.
8 Ibid. p. 147-148, 153, 154, 155, etc.

temeietorul, cum se vede din documentul din 7010 (1502) Martie 14, prin care se întăreşte Neagăi, fetei lui Micşin, stăpânirea peste satul ei Micşineştii pe Ialan[1]. Este un sat dela începutul veacului al XV-lea, întemeiat de un Micşin[2].

88.

Suceava. 1448 Iulie 15.

Petru Voevod dă şi întăreşte boerului Cernat ploscarul şi fratelui său, Şteful, vre-o patruzeci de sate, selişti, pustii, mori, iezere şi altele, pe Corod, Suhului, Ger, Bârzota, Cneaja, Covurlui, Prut, Ialan, Cracău, Bârlad, Bârlădeţ şi Călmăţui.

† ми(с)тїю бжїею мы петрꙿ воевода, господарꙿ землѧ молдавскои, чини(м) знаменито нс сѣмꙿ листомꙿ наши(м) вꙿсѣмꙿ, кто на(н) оузритꙿ или его ꙋслиши(т) чтꙋчи, оже тоты истинныи слꙋги наши, вѣрныи панꙿ черна(т) плоскарꙿ и братꙿ его щефꙋ(л), слꙋжили намꙿ право и вѣрно. тѣмꙿ мы видѣвши его правꙋю и вѣрнꙋю слꙋжбꙋ до на(с), жаловали есмо и(х) ѡсобною нашею ми(с)тїю и дали и потврꙿдили есмо имꙿ ꙋ нашеи землѧ, оу молдавскои, села на кородѣ, на имѣ пꙿткꙿещи, що кꙋпили ѿ(т) пꙿткова за ӡ҃ зла-ты(х), обѣ части, и по тои сторонѣ, межи мотосещи и межи ви-тезещи, едно мѣсто ѿ(т) пꙋстини, да ѡсадѧтꙿ село, и пониже витезещи, оу крꙿницѣ, мѣсто ѿ(т) пꙋстини, да оучинѧтꙿ село, и змꙋлци на сꙋхолꙋи и пониже где жꙋде ꙋлиꙋ, на имѣ милещи, и селище дꙿбещие(м) и чернꙿтещи, на обрꙿшина(х) жерꙋла, и пониже, горꙋнещи, и межи ми⟨л⟩ещи и межи фрꙿцилеще[3] мѣсто ѿ(т) пꙋс-тини и селище фрꙿцилещие(м) и н⟨а врꙿхꙋ⟩ брꙿзотѣ, една пасика, ꙋ крꙿницѣ, где бы(л) калꙋгерꙿ и проти(в) козлещи, где была пасика рошкова, и гꙿоуноса[3], ѿ(т) ѡбр⟨ꙿшї⟩а до оустиѧ, и селище лацка фꙋрꙋла, на сꙋхолꙋи, и селище комꙿнещи(м), на оус⟨тїи⟩ кнѧжа, и

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Ghib. Sur. 1 p. 126-128, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 208-209.

2 O parte din moşia Deleni, din jud. Fălciu, se cheamă Micşuneşti, Dicţ. geogr. al jud. Fălciu p. 135. Acesta a aparţinut aceluiaş neam, cum ne arată uricul din 7040 (1532) Martie 12, în care găsim pe Petru Micşin şi surorile sale, Alba şi Maruşca, înpărţindu-şi satele de ocină şi de întăritură dela Ştefan cel Mare, Deleanii pe Bujor şi Poniceştii pe Ialan, pe amândouă părţile Ialanului, Ghib. Sur. 1 p. 129-135. Pentru satul Micşuneşti, dela Neamţ, vezi mai sus 2 p. 58.

3 Sic.

селище мынево[1], на коврълꙋи, и селище шкьѫе и пониже, селище фалъфонино и радꙋлово и радичево, где жꙋде дригоше, и ѩзеръ коврълꙋискїи съ грълою и где вꙋдрѣ (?) и на прꙋтѫ, фъреши, и гръла фалъмынꙁилоръ и половина ѡ(т) манно(в) наши(х) коврълꙋиски(х), на прꙋтѣ, да ꙋчинѣтъ соби до(м) и половина ѡ(т) ли(с) и половина ѡ(т) калнаъ и ѡ(т) р‹ыби› и ѡ(т) ѹсего приходꙋ и по водѣ и по сꙋ(х), да е(ст) имъ половина, и по той сторонѣ ставꙋ, да ꙋчинѣтъ жерствило, и ѡ(т) ста(в) доловъ прꙋто‹мь›, ѡ(т) ꙋ‹сеи› тръ‹го›вли, да е(ст) имъ всее тое мыто и по водѣ и по сꙋ(х), и селище фолтещемъ и селище вер‹е›во‹е›во, на ѫлаи, и кръница валиное, на сꙋхолꙋи, и кръница вꙋковы и съ ‹манны› и на враковѣ, где жꙋде драганъ и насое, обѣ части, и монастиръ, и на бръладѣ влажари и мерещи и монастиръ, на ꙋстие бръладецѣ[1], где агапие, и лиещи и гръмещи и тълъвещи, ѡтчина и(х), где бы(л) конко и цефꙋлъ и микꙋ(л), съ всѣ(м) гръло‹м› ѡ(т) бръла(д), и тоичещи съ гръломъ, и гръло братешево съ село(м), и селище дꙋмино, на въмъцꙋи. тое всее вы(ш)писанное да е(ст) і(м) ѡ(т) на(с) ѹри(к) и съ всѣмъ доходомъ, имъ и дѣтемъ и(х) и ѹнꙋчатомъ и(х) и праꙋнꙋчатомъ и(х) и прапрꙋрѣтомъ и(х) и всемꙋ родꙋ и(х), кто вꙋдетъ наиближнїи, непорꙋшено николиже на вѣки. а хотаръ тѫмъ вышеписаны(м) селамъ и селищамъ да е(ст) по старомꙋ хотарю, кꙋда из вѣка ожикали. а хота(р) тѣмъ пꙋстинѣмъ колко ꙋзмогꙋ(т) ожикати досы(т). а на то е(ст) вѣра господства ми, вышеписанного петра воеводы, и вѣра боѧръ наши(х), вѣра пана нѣгои логофета, вѣра пана петра хꙋдича, вѣра пана дꙋмы враевича, вѣра пана братꙋла, вѣра пана станчꙋла, вѣра пана кости оры(ш), вѣра пана дꙋмы и брата его, пана мирчи, вѣра пана ивана вънчана, вѣра пана оана жꙋлича, вѣра пана ивана мынꙁꙋла, вѣра пана давида столника, вѣра пана оана портарѣ, вѣра пана тадора черного, вѣра пана тадора васкови(ч) столника, вѣра пана никомана, вѣра пана тадора моческꙋла, вѣра пана хрипѣ спатарѣ, вѣра пана сръбꙋла постелника, вѣра пана дан‹ч›ꙋла вистиарника, вѣра пана радꙋла писка, вѣра пана петра чашника, вѣра пана гоѫна комиса и вѣра всѣхъ болѣрь наши(х) молдавски(х) велики(х) и малы(х). а по нашемъ животѣ, кто бꙋде(т) господаръ нашеи земли, ѡ(т) дѣтеи наши(х) или ѡ(т) братеи наши(х) или ѡ(т) нашего племене, бꙋ(д) кто кого бъ извере(т) быти господаремъ, ѹ нашеи земли, ѹ молдавской, то(т) щобы имъ непорꙋши(л) нашего даанна, але щобы имъ пот-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

[1] La I. Bogdan бръложацѣ. In traducerea dela Acad. Rom. Bârlăjiţa.

врꙿдил(л) и оукрѣпилꙿ, заиȣ(ж) дали есми имꙿ за и(х) правȣю и за вѣрнȣю слȣжбȣ. а на болшее потврꙿждение томȣ всемȣ вышеписанномȣ, велѣли есми нашемȣ вѣрномȣ жȣпанȣ [1], наїи логофетȣ, писати и привꙿѣсити нашȣ печать к. семȣ листȣ нашемȣ. пи(с) лȣка граматик(к) оу со(ч)вѣ, в лѣто ѕ҃ц҃н҃ѕ м(с)ца ю(л) єї.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că aceste adevărate slugi ale noastre, credinciosul pan, Cernat ploscarul şi fratele său, Şteful, au slujit nouă drept şi credincios. De aceia, noi văzându-l pe el cu dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, i-am miluit cu osebita noastră milă şi le-am dat şi le-am întărit, în Ţara noastră, în Moldova, satele la Corod, anume Pâtcăeşti, ce l-au cumpărat dela Pâtcău, drept 60 de zloţi, amândouă părţile, şi de ceia parte, între Motoseşti şi între Vitezeşti, un loc din pustie, să-şi întemeieze sat, şi mai în jos de Vitezeşti, la fântână, un loc de pustie, să facă sat, şi Zmulţii la Suholui şi mai în jos, unde e jude Uliu, anume Mileşti, şi seliştea Dăbeştilor şi Cernăteştii, la obârşiile Gerului, şi mai în jos, Goruneşti şi între Mileşti şi între Frăţileşti un loc din pustie, şi seliştea Frăţileştilor şi la obârşia Bârzotei o prisacă, la fântâna, unde a fost Călugărul, şi înpotriva Cozăeştilor, unde a fost prisaca lui Roşca, şi Găunosa, dela obârşie până la gură, şi seliştea lui Laţcu Furul, la Suholui, şi seliştea Comăneştilor, la gura Cneajei, şi seliştea lui Mânea, la Covurlui, şi seliştea Şcheaia şi mai jos seliştea Fâlfonii şi a Radului şi a lui Radici, unde este jude Dragoş, şi iazărul Covurluiului cu gârla şi unde-i Cudrea şi la Prut Făreşti şi gârla Flămânzilor şi jumătate din morile noastre dela Covurlui, de pe Prut, să-şi facă casă, şi jumătate din pădure şi jumătate din pivele de sumane şi din peşte şi din tot venitul şi pe apă şi pe uscat, să le fie jumătate, şi de cealaltă parte a lacului, să-şi facă torcătorie de lână, şi dela lac la vale pe Prut, din toată marfa, să fie lor toată această vamă şi pe apă şi pe uscat, şi seliştea Folteştilor şi seliştea lui Berevoi, la Ialan, şi seliştea lui Balin, la Suholui, şi fântâna Cucului şi cu morile şi la Cracău, unde este jude Dragań şi Nasoe, amândouă părţile, şi mănăstirea, şi la Bârlad Blajarii şi Mereştii şi mănăstirea la gura Bârlădeţului, unde-i Agapie, şi Lieştii

1 Sic.

şi Gârleştii şi Tălăbeştii ocina lor, unde a fost Voico şi Şteful şi Micul, cu toată gârla dela Bârlad, şi Tonceştii cu gârla şi gârla Brateşului cu satul şi seliştea Dumii, la Călmăţui. Toate aceste mai sus scrise să fie lor dela noi uric şi cu tot venitul, lor şi copiilor lor şi nepoţilor lor şi strănepoţilor lor şi răstrănepoţilor lor şi întregului neam al lor, cine va fi mai deaproape, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestor sate mai sus scrise şi selişti să fie după vechiul hotar, pe unde din veac au umblat. Iar hotarul acestor pustii cât vor putea să trăiască, în destul.

Iar la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului Petru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Neagoie logofăt, credinţa panului Petru Hudici, credinţa panului Duma Braevici, credinţa panului Bratul, credinţa panului Stanciul, credinţa panului Costea Orâş, credinţa panului Duma şi a fratelui său, pan Mircea, credinţa panului Ivan Baicean, credinţa panului Oană Julici, credinţa panului Ivan Mânzul, credinţa panului David stolnic, credinţa panului Oană portarul, credinţa panului Tador Negrul, credinţa panului Tador Vascovici stolnic, credinţa panului Nicoman, credinţa panului Tador Moicescul, credinţa panului Hrinea spatar, credinţa panului Sârbul postelnic, credinţa panului Danciul vistiarnic, credinţa panului Radul Pisc, credinţa panului Petru ceaşnic, credinţa panului Goean comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, din copiii noştri sau din fraţii noştri sau din seminţia noastră, ori pe cine Dumnezeu va alege să fie ca Domn, în Ţara noastră, în Moldova, acesta să nu strice dania noastră, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentrucă le-am dat, pentru a lor dreaptă şi credincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru jupan Ilie logofăt, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Luca gramatic, în Suceava, în anul 6956 luna Iulie 15.

Pergamentul, cu pecetea pierdută, la Acad. Rom. CXXXIV/45. A fost într'o vreme al episcopului Melchisedec[1], apoi al profesorului Gr. Tocilescu, dela care a trecut la Acad. Rom.[2]. Ibid. şi o

1 Melchisedec, Cronica Huşilor, 2 p. 18.
2 Creşterea colecţiilor Acad. Rom. 1910 p. 263.

traducere din 1837 Septemvrie 2, de Ioan Vladovici paharnic. O copie slavonă cu foarte mici deosebiri faţă de cea de mai sus se află la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Aici de ex.: межи мє⟨тос⟩єщи и межи фрѫцилєщє, în loc de межи ми⟨л⟩єщи . . . Asemenea ibid. коноєщи (?) în loc de козаєщи, şi altele. In original locurile sânt cam şterse şi citirea nesigură şi eu am dat ми⟨л⟩єщи şi козаєщи, după traducerea dela Arhiv. Stat. Iaşi. Tot de aici am complectat şi ѡ(т) р⟨ѣки⟩. Originalul are şi alte locuri şterse, care se pot reconstitui mai uşor. Părţile cu juzii din el sânt amintite şi la Melchisedec, cit. O parte din el, în traducere rezumat, se află la Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 379, op. 410, dos. 1 (divanul domnesc) fila 113 r. şi 155 r. Ibid. dos. 552, din 1835, Divanul apelativ al Ţării de jos, fila 6 r., este o tălmăcire complectă şi încredinţată din 1835 Fevruarie 1. Traducerea este exactă. După locul întâiu din Arhiv. Stat. Iaşi, documentul este pomenit şi în Radu Rosetti, Pământul p. 110.

Identificarea satelor şi locurilor din acest uric nu e totdeauna uşoară. Corodul este un pârău, ce izvorăşte din judeţul Tutova, trece în judeţul Tecuciu şi se varsă în Bârlad[1]. Este pomenit şi BCU Cluj / Central University Library Cluj alte ori în documentele vechi, din vremea lui Ştefan cel Mare, ca în 6981 (1473) Aprilie 15[2], 6976 (1468) Septemvrie 24[3], în 1497[4]. Intr'un document din 7036 (1528) Martie 13, dela Petru Voevod se întăreşte unor fii ai lui Stanislav satul Blânzii pe Corod[5]. Aici era satul Pâtcăeşti. Cum se vede dintr'un uric din 6976 (1468) Septemvrie 24, acesta este satul Cernăteştii de pe Corod, din care n'a rămas azi decât numele Cernăteşti şi dealul Cernăteşti, lângă Fundeanul[6]. In uricul dela Ştefan cel Mare se întăreşte lui Şteful Cernătescul, între altele, satul гдє єст ємꙋ дом чєрнѣтєщи на кородѣ що кꙋпил ꙋ стана пѣткѣѡа за сєдєм дєсѧт златых[7]. Numele

1 Frunzescu, Dicţionar topografic p. 135. Harta stat. major, planşa Tecuciu 1 : 100000. Aici Corodul e o continuare a pârăului Nicoriţa. Corodul se înpreună cu Corozelul.

2 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 74.

3 Ibid. 1 p. 130-132.

4 Ibid. 2 p. 123-125.

5 Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 65, fila 149 v. Pentru nume cp. satul Corodeştii, unde a fost Corod Stan, pe Horincc, într'un document din 6996 (1488) Ianuarie 14, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 320-322. Aici se spune că Giurgiu Corod avea ispisoc asupra satului dela Ilie şi Ştefan Voevozi. Tot aici se vorbeşte despre Corod Vlad, tatăl lui Giurgiu Corod. Alt sat Corodeşti este în jud. Tutova, Dicţ. statistic al României 2 p. 972, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 135. Cp. asemenea satul Corod, din jud. Tecuciu, Dicţ. statistic cit. 2 p. 874, Harta stat. major, planşa Tecuciu, 1 : 100000. Numele pârăului este cel mai vechiu.

6 Harta stat. major, planşa Tecuciu, cit.

7 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 130-131.

nou şi-l are dela neamul lui Cernat. Cel vechiu de Pâtcăeşti şi-l avea dela Pâtcău, dela care uricul din 1448 spune că Cernat cumpărase satul. Este un sat străvechiu. Era la începutul veacului al XV-lea, dacă nu şi mai înainte. — Satul Motoseşti era nu departe de Cernăteşti, pe acolo pe unde la miazăzi de Fundeanul şi apus de Drăguşeni este dealul Motoş şi pădurea Motoş[1]. Satul era al boerului Oţel. Acesta înpreună cu fiica sa, Crâstina, îl dăruieşte, înpreună cu alte sate, prin uricul din 6971 (1463) Aprilie 15, nepotului său de frate, pan Herman şi acesta îl vinde lui Şteful Cernătescul sau Şteful Cernat: на имѣ селоу мотишещїи на верхь корода повиш(е) двора чернатова (anume satul Motişeştii la obârşia Corodului, mai sus de curtea lui Cernat). In uric se mai pomeneşte şi и повише где сѧ зовет селище татоулово, на тоу[мже] хотарѣ на верх корода и единоу полѣноу wт дѣла що ест оу доу[бров'ѣ] ѿт деwкіаци (şi mai sus, unde se cheamă seliştea Tatului, în acelaş hotar, la obârşia Corodului, şi o poiană din deal, ce este în dumbrava dela Deochiaţi)[2]. Satul este pomenit şi în uricul din 6976 (1468) Septemvrie 24, prin care, între altele, se întăreşte lui Şteful Cernătescul şi satul мотишещїи. Satul este arătat aproape şi mai sus de Cernăteşti şi în sus de Motişeşti, la obârşia Corodului, seliştea Tatului şi полана wт деwкїаци[3]. Tot el este, probabil, satul pomenit într'un document din 7086 (1578) Aprilie 18, prin care Petru Voevod dă satul Motosăştii, cu vad de moară, din locul domnesc, ce a fost supus Tecuciului, lui Sălţ, starostele de Tecuciu, şi nepoţilor săi, Gherman, Avram, Drăgăilă, Ignat şi Stan, drept 500 zloţi tătăreşti, ce au plătit în visterie[4]. Işi are numele dela un străvechiu Motăş. Era poate şi în veacul al XIV-lea[5]. —

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Harta stat. major, planşa Tecuciu 1: 100000.

2 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 73-75. Cp. între Fundeanul şi Drăguşeni locul şi pârâul Diocheţi.

3 Ibid. 1 p. 129-131.

4 Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 7 (e vorba de proces între răzăşii din moşiile Moineşti, Ochişăşti, dela ţinutul Tecuciului şi între Mănăstirea Răchitoasa).

5 Sat cu acest nume, în Moldova, avem Motoşenii din com. Burdusaci, jud. Tecuciu, Dicţ. statistic al României 2 p. 878, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 303. Acesta îşi are numele dela un Motăş, cum arată uricul din 7063 (1555) Mai 12, prin care Odochia, fiica lui Moga, şi Tudora şi fratele ei, Cozma, copiii lui Hasan, vând din privilegiu de întăritură ce a avut bunul lor Toader Iucaş, dela Ştefan cel Mare, lui Mihăilă Motăş „o bucată de pământ din hotarul Oprişeştilor, din partea de jos, la obârşia Sohodolului, anume Fântâna Belciroasă şi cu loc până în vârful dealului dinspre răsărit .... până în hotarul Burdisacilor" O fotografie la mine. A fost publicat în Ghib. Sur. 19 p. 211—212. Alt sat Motăşeni, a fost în ţinutul Cârligăturii, lângă Văcoteşti şi Mânjeşti. E pomenit deseori, în documente, ca în 7168 (1660) Apri-

In apropiere de acesta era satul Vitezeşti, pe care nu-l mai întâlnesc azi. A dispărut sau şi-a schimbat numele. Este un sat străvechiu. Era şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela unul din vitejii cei vechi, ca Bratul Viteazul, Ionaş Viteazul, Dragoş Viteazul etc.[1]. — Nu ştiu care sânt satele întemeiate de Cernat ploscarul şi frateie său, Şteful, în pustia dintre Motoseşti şi Vitezeşti şi în cea din jos de Vitezeşti, la locul însemnat prin o fântână.— Pe Suhului erau Zmulţii. Pârăul Suhului curge prin judeţul Covurluiu şi se varsă în Sireti, între satul Piscul şi Independenţa[2]. Este pomenit uneori în documentele vechi. Aşa în 6999 (1491) Octomvrie 16: ръспопїи и наїещїи на сохолѹи[3]. Asemenea în 1495[4], 1495 s. 1496: село wт деwк'кци на сохоулоуи где была бwгдан брат щефана легетиша[5]. Asemenea în 7010 (1502) Martie 14[6]. Zmulţii din uric sânt Smulţii, din judeţul Covurluiu, aşezat în adevăr pe pârăul Suhului şi nu departe de Cernăteşti şi Motoseşti[7]. Işi are numele dela un străvechiu Smultu. Era cred şi în veacul al XIV-lea. — In jos de acesta era satul unde era jude Uliu. Intr'un uric din 7010 (1502) Martle 14 se vede că Oancea, nepotul lui Bodea ploscarul, vinde din uricul bunului Bodea a patra parte din satul на сохолѹи на н[м]ѣ милещи, где была милѣ ѹлиѹл[8]. Este satul Mileşti, azi numai moşie, în comuna Smulţi, judeţul Covurluiu[9]. La sud de satul Smulţi este şi dealul şi valea Mileştilor,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

lie 17, 7177 (1669) Iulie 16, 7178 (1670), August 10, Ghib. Sur. 4 p. 219, 231, 281-282, etc.

1 Cp. între satele apropiate de Cernăteşti, Drăguşenii şi Brătuleştii, Hartă stat. major, planşa Tecuciu, 1 : 100000.

2 Dicţ. geogr. al jud. Covurluiu p. 152, Harta stat. major, planşa Tecuciu şi Nămoloasa şi Pechea, 1 : 100000.

3 Orig. la mine. L-am publicat în Buletinul Ion Neculce, fasc. 3 (1923) p. 108-109. Cp. Documente din Basarabia, adunate de Visarion Puiu ş. a., Chişinău, 1928, p. 49-51.

4 I. Bogdan, D.Şt. 2 p. 87-88.

5 Ibid. p. 92-93. Deochiaţii sânt un sătişor lângă Drăguşeni, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 160.

6 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 207. Pentru nume cp. Soholeţul sau Suhuleţul din jud. Vasluiu, pomenit încă din 1399 Noemvrie 28, vezi mai sus 1 p. 22, rândul 4, 6, p. 25-26. Asemenea gârla Suholeţ, la Prut, în 6960 (1452) Septemvrie 10, N. Iorga, Stud. şi Doc. 7 p. 284. Cp. asemenea Suhodolul, pomenit în 6917 (1409) Ianuarie 28, vezi mai sus 1 p. 64, rândul 13, p. 67. Asemenea în 6943 (1435) Ianuarie 3, ibid. 1 p. 401, rândul 12, p. 402.

7 Dicţ. geogr. al jud. Covurluiu p. 149-151, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 449, Dicţ. statistic al României 1 p. 246, Harta stat. major, planşa Tecuciu, cit.

8 I. Bogdan, D.Şt. 2 p. 207-208.

9 Dicţ. geogr. al jud. Covurluiu p. 122, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 292, Marele dicţ. geogr. al Rom. 4 p. 342.

urmă din vechiul sat[1]. Satul e dela începutul veacului al XV-lea. Işi are numele dela Milea Uliul[2]. — Dàbeşti este o moşie nelocuită în judeţul Covurluiu, plasa Sireti[3]. Nu ştiu dacă aceasta este totuna cu seliştea din 1448. Numele să-i fie în legătură cu bulgarul дѫбъ, stejar, conrespunzând lui Goruneşti? — Gerul este un pârău ce izvoreşte din pădurea Geroşiţa, comuna Smulţi, şi se varsă în pârăul Bârlăzel şi prin acesta în Sireti[4]. Este pomenit uneori în uricele vechi. Aşa în 6976 (1468) Septemvrie 24[5], 7004 (1496) Ianuarie[6] şi Ianuarie 24[7] etc. La obârşiile Gerului este arătat în 1448 alt loc Cernăteşti, decât cel de pe Corod. Este pomenit ca selişte între satele lui Şteful Cernătescul, în uricul din 6976 (1468) Septemvrie 24, deosebit de satul unde era casa lui, pe Corod, Cernăteşti : на верх жерѹла селищ(е) на имѣ чернѫтещїи[8]. Poate este satul Mândreştii din judeţul Tecuciu, care este tocmai pe acolo, pe unde e arătată seliştea Cernăteşti, din 1448[9]. Mândreştii este arătat la obârşia Gerului, într'un uric din 7010 (1502) Martie 13 : селѡ на верхъ жерѹла на имѣ мѫндрещи где былк иванк мѫндрѹлѹ[10]. — Alături este şi satul Gorneşti, din comuna Smulţi, judeţul Covurluiu[11], care conrespunde vechiului Goruneşti. Satul îşi are numele dela un Gorun. Era cred şi în veacul al XIV-lea[12].— In apropiere de Mileşti era şi seliştea Frăţileşti, din care azi nu

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Harta stat. major, planşa Tecuciu cit.

2 Sate cu acest nume, în Moldova, avem Mileştii de jos şi de sus din jud. Bacău, Dicţ. statistic al României 1 p. 76. Cp. Mileanca din jud. Dorohoiu, ibid. 1 p. 364. Asemenea Mileşti, în jud. Chişinău, Milişeni, în jud. Orheiu, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 144. Pentru trecut cp. documentul din 6960 (1452) Septemvrie 10, N. Iorga, Stud. şi Doc. 7 p. 284.

3 Frunzescu, Dicţionar topografic p. 153.

4 Dicţ. geogr. al jud. Covurluiu p. 101-102, Harta stat. major, planşa Tecuciu, Nămoloasa şi Pechea cit.

5 I. Bogdan, D.Şt. 1 p. 130-132.

6 Ibid. 2 p. 89-90.

7 Ibid. 2 p. 91.

8 Ibid. 1 p. 130-132.

9 Dicţ. statistic al României 2 p. 872.

10 I. Bogdan, D.Şt. 2 p. 201-202. Harta stat. major, planşa Tecuciu cit. Satul işi va fi schimbat numele dintâi Cernăteşti. Sate cu acest nume, in Moldova, nu mai sânt azi. Un sat Cernăteşti, dincolo de Prut, fost în vremea lui Alexandru cel Bun al lui Stoian Procelnicul, este pomenit într'un uric din 6998 (1490) Octomvrie 14: за прѹтом масловани на ѹстїи халкинци ѡбѣ кѹтове и негоещи и стѣнкѫѹцїи и скѹтѹричѣни и чернѫтещїи и гаѹрѣнїи и дамещїи на ѹсти дѣли ѡба кѹтове.

11 Dicţ. geogr. al jud. Covurluiu p. 106, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 220, Dicţ. statistic al României 1 p. 246, Harta stat. major, planşa Tecuciu cit.

12 Cp. satul Goruni, din jud. Iaşi şi Goruneşti, din jud. Vâlcea, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 221, Dicţ. statistic al României 1 p. 478, 2 p. 1008.

mai găsesc nici o urmă. Este pomenită însă într'un document din 7056 (1548) Aprilie 7, dela Ilieş Voevod[1]. Numele şi-l are dela un străvechiu Frăţilă, poate din veacul al XIV-lea[2]. — Bârzota am întâlnit-o şi într'un uric din 6953 (1445) Aprilie 5[3]. Izvoarele ei sânt nu prea departe de Cernăteşti. Aici boerii Cernat ploscarul şi fratele său, Şteful, aveau o prisacă la o fântână, unde a fost Călugărul. In uricul din 6976 (1468) Septemvrie 24, cu satele lui Şteful Cernătescul, locul acesta e numit на верх вырзотѣ ꙋ кръиници калꙋгеровѣ ꙋ городище[4]. Este probabil locul pe care în Hartă îl găsesc însemnat cu numele de valea şi pădurea Mănăstirei, lângă Cârlomăneşti[5]. Aici în uricul din 6953 (1445) Aprilie 5 este arătată mănăstirea lui Ciunca Stan[6], dacă nu cumva el va fi fiind călugărul. Mănăstirea de pe Bârzota este pomenită şi într'un uric din 6974 (1466) Dechemvrie 8, prin care Tatul dela Bârzota[7] vinde едно мѣсто ѡт пꙋстинии на бръзотѣ на имѣ где монастирѣ выла и тою потокꙋ и до хотар крач[ю]нов и до ꙋсти того парова lui Bodea din Dumbravă, ca să-şi întemeieze sat şi să-şi facă prisacă[8]. Interesantă e menţiunea de pustie, unde înainte fusese locuinţe omeneşti. — Nu ştiu unde venia satul Cozaeşti, dacă lectura aceasta e cea dreaptă[9]. Pentru lectura lui I. Bogdan ms 126 dela Acad.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 32 fila 290 v.: „Ilie Voevod întăreşte lui Maxim Hrabor postelnicul, fecior Giurgii comis, şi verei sale, Mărica, fata Negurei, satul Bălăneştii pe Bârlad, Fărcăşăştii pe Zăletin, ce se cheamă Ruguşănii şi un loc de pustie dela Tinoh, anume din Socii cei din jos jumătate şi a treia parte dintr'un loc de pustie, pe lângă Frăţâleni şi pe lângă Curmezâşeni, pe pârăul Gerului, şi jumătate din poiana Sasului, cea din jos jumătate, ce este în lunca Siretiului".

2 Sate cu acest nume, în Moldova, nu mai sânt astăzi. Cp. însă satele Frăteşti, Frăteni, Frătăuţi, Brăteni, Brăteşti, Brătuleni, Brătuleşti.

3 Vezi mai sus 2 p. 218, rândul 26, p. 221.

4 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 130.

5 Harta stat. major, planşa Tecuciu cit.

6 Vezi mai sus 2 p. 219, rândul 1, p. 221.

7 Probabil acelaş cu cel din 6976 (1468) Septemvrie 24: на верхъ бородѣ селище татꙋлово I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 130.

8 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 113. Cp. la obârşia Bârzotei, la răsărit de Cerţeşti, pădurea Bodeşti, urmă din vechea stăpânire a lui Bode. Harta stat. major, planşa Tecuciu cit. Cp. бръзотещїи на быстрици în 6967 (1459) Septemvrie 3, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 35-36.

9 Pentru nume cp. Coza din jud. Putna, Cozia din jud. Fălciu, Cozieni din jud. Buzău şi Ilfov, Dicţ. statistic al României 2 p. 748, 1 p. 386, 176, 2 p. 530, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 142. Asemenea Cozăşti, din jud. Bălţi, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 77. Pentru trecut cp. uricul din 6939 (1431) Fevruarie 6, vezi mai sus 1 p. 311, rândul 18, p. 314. Asemenea uricul din 6962 (1454) Ianuarie 1, Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare. Asemenea cel din 6963 (1455) August 29, Acad. Rom. Peceţi 158, Radu Rosetti, Bohotin, Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 28 (1905), secţ. ist. p. 202.

Rom. Copoeşti cp. dealul, valea şi movila Copoiului, pe apa Gerului, în judeţul Covurluiu, la apus de Slobozia Conachi[1]. — Alături cu satul Cozaeşti este arătată prisaca lui Roşcov, pe care nu o pot identifica. Un sat Roşcani e în comuna Vlădeşti, în judeţul Covurluiu[2]. N'aşi putea preciza dacă e totuna cu locul din 1448, dar n'ar fi imposibil, căci boerii cu uricul din 1448 au avut sate şi în aceste locuri. Satul Roşcani e pomenit şi în alte documente. Aşa în 7063 (1555) Aprilie 30[3]. Numele din 1448 ne arată o veche aşezare a unui Roşca, care a trăit poate în veacul al XIV-lea[4]. — Găunoasa este pârăul şi valea de lângă Puţeni, în judeţul Covurluiu, care dă în pârăul Gerului. La nord între Mândreşti şi Corni este şi locul numit la Găunoasa şi pădurea Găunoasa[5].—Pe Suhului era seliştea lui Laţco Furul, în apropiere, cred, de Găunoasa. Azi nu se mai află. Numele ne arată o străveche aşezare, din veacul al XIV-lea, poate[6]. — Cneaja, azi Chineja, este

1 Harta stat. major, planşa Nămoloasa şi Pechea 1 : 100000.

2 Dicţ. geogr. al jud. Covurluiu p. 141, Dicţ. statistic al României 1 p. 254. Harta stat. major, planşa Bereştii şi Oancea, 1 : 100000.

3 Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 20 fila 206 r. (e vorba de moşiile Oancea, Sârbii, Chilienii, Moineştii şi Roşcanii, toate cu nume de Oancea). Ibid. fila 211 v.: ispisoc dela Alexandru Voevod prin care se întăreşte împărţeala urmată între Negrilă Peleş şi fratele său, Micul Peleş, feciorii lui Stan Peleş, şi niamurile lor pe moşiile Roşcani, Moineşti şi Saca.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

4 Pentru nume cp. uricul din 6943 (1435) Aprilie 14, vezi mai sus 1 p. 403, rândul 4, p. 406. Asemenea cel din 6944 (1436) Aprilie 12, ibid. 1 p. 427, rândul 10, p. 429. Asemenea cel din 6945 (1437) Octomvrie 5, ibid. 1 p. 533, rândul 15, p. 534. Apoi cel din 6956 (1448) Aprilie 5, ibid. 2 p. 310, rândul 12, p. 311. Asemenea cel din 6961 (1453) Iunie 20, Ulianiţchi, Materialî p. 81-82, Uricarul 11 p. 76. Asemenea cel din 6963 (1455) Iulie 2, Ulianiţchi, Materialî p. 84-85, Uricarul 11 p. 10, 80. Cp. şi uricul Bârladului, din 1495, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 63, 65.

5 Harta stat. major, planşa Tecuciu cit. Aproape lângă Mileşti este şi pădurea Găvanul.

6 Cp. satul Leţcani, din jud. Iaşi, Leţcana, din jud. Bacău, Dicţ. statistic al României 1 p. 480, 62. Pentru satul din jud. Iaşi, vezi uricul din 7024 (1516) Dechemvrie 10, prin care Bogdan Voevod întăreşte lui Cozma Şarpe postelnicul satul Laţcanii pe Bahluiu, cu mori şi cu loc de prisacă, pe care-l cumpărase dela Maruşca şi Zoica, fetele Teodorinei, nepoatele Giurgii, ce-l aveau dela strămoşul lor Laţco Grăbinu, cu uric dela Ilieş şi Ştefan Voevozi, Acad. Rom. Peceţi 87, Iulian Marinescu, Bogdan III cel Orb, Bucureşti, 1910 p. 114-115. Pentru altele vezi uricul din 7008 (1500) Martie 22: село лацкани що противъ калїнещь под доубровою, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 173-174. Satul era al lui Ştefan cel Mare şi e probabil cel dela Bacău. Altul a fost în hotarul satului Bâra, din jud. Roman, pomenit într'un uric din 6992 (1484) Mai 13: фундацїи на алвинѣ и . . . . ꙋ томже хотарю село на имѧ лацканїи, ibid. 1 p. 278-280. Altul a fost în jud. Tecuciu, pe la Coroeştii de jos, pomenit într'un document din 7001 (1493) Martie 5, ibid. 2 p. 7-10. Altul a fost dincolo de Prut, pela valea Nârnovei, pomenit într'un document din 7150 (1642) Mai 28, lângă satul Brănişteri, Boldureşti şi Pănceşti, Condica Mitropoliei Moldovei, 1818, p. 251, Arhiv. Stat.

un pârău ce curge în judeţul Covurluiu, din comuna Bereşti şi se varsă în Covurluiu la Umbrăreşti[1]. Este pomenit în cele mai vechi documente, ca în 6967 (1459) Septemvrie 3[2], în 7003 (1495) Ianuarie 10[3]. — Aici, la gura Cneajei, era seliştea Comăneşti, deci pe la Umbrăreşti. Un sat Comăneşti, în judeţul Covurluiu, este în comuna Găneşti, pe Horincea[4]. Işi are numele dela un Coman. Era cred şi în veacul al XIV-lea[5]. — Covurluiul este un pârău din judeţul Covurluiu, ce începe la satul Huleşti, în comuna Joräşti şi se varsă în lacul Covurluiu şi Prut, la satul Folteşti[6]. Este pomenit rar în trecut. Aşa într'un uric din 6999 (1491) Octomvrie 16[7]. — Pe Covurluiu era seliştea lui Mânea sau Manea, care azi nu se mai găseşte. Işi are numele dela un străvechiu Manea, poate din veacul al XIV-lea[8]. — Seliştea Şcheaea nu mai este astăzi, dar în trecut este pomenită, într'un document din 7029 (1521) Aprilie 20[9]. După arătările acestui document seliştea Şcheia trebuie să fi fost în apropiere de Sârbii, trup de moşie în comuna

Iaşi. Un Laţco, în veacul al XV-lea, a stăpânit satul Mogoşeştii din ţinutul Cârligăturii, cum se vede dintr'un uric din 7138 (1630) Aprilie 2, la Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 379, op. 410, dos. 1 (divanul domnesc) fila 24, etc.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Dicţ. geogr. al jud Covurluiu p. 36-37, Harta stat. major, planşa Bereşti şi Oancea 1 : 100000.

2 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 35-36: на кнѣжѣк край.

3 Ibid. 2 p. 39-40.

4 Dicţ. geogr. al jud. Covurluiu p. 38, Dicţ. statistic al României 1 p. 248.

5 Pentru Comăneşti cp. documentul din 6906 (1398) Iulie 2, vezi mai sus 1 p. 16, rândul 8, 11, p. 18-19. Asemenea cel din 6912 (1404) Iulie 20, ibid. 1 p. 50, rândul 2, 5. Asemenea cel din 6917 (1409) Ianuarie 28, ibid. 1 p. 64, rândul 15, p. 68. Asemenea cel din 6920 (1412) Aprilie 3, ibid. 1 p. 97. Unul a fost poate în Cârligătura, pomenit într'un uric din 6967 (1459) Septemvrie 3, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 35-37.

6 Dicţ. geogr. al jud. Covurluiu p. 39-40, Harta stat. major, planşele Tecuciu, Bereşti şi Oancea şi Galaţi, 1 : 100000.

7 Orig. la mine. L-am publicat în Buletinul Ion Neculce, fasc. 3 (1923) p. 108: кѫцєлнрїи на ковоурлоуи. Asemenea în Documente din Basarabia, adunate de Visarion Puiu ş. a., Chişinău, 1928, p. 49-51.

8 Pentru sate cu numele Măneşti, cp. uricul din 6944 (1436) Iunie 13, vezi mai sus 1 p. 444, rândul 16, p. 448-449. Asemenea cel din 6941 (1433) Noemvrie 9, ibid. 1 p. 367, rândul 11, p. 368. Asemenea cel din 6945 (1437) Fevruarie 24, ibid. 1 p. 507, rândul 17, p. 510. Asemenea cel din 6962 (1454) Dechemvrie 8, Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, pachet 21 nr. 7. Altul a fost pe Ialan, cp. 6999 (1491) Octomvrie 15, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 466-468, etc.

9 Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 20 fila 211 v. Ştefan Voevod întăreşte înpărţiala urmată între Barbul şi fratele său, Şărban, feciorii lui Ivaşcu Plopul. S'a venit în partea Barbului satul Sârbii în gura Oancei, unde a fost jude Jula şi pe din sus de Şcheia şi jumătate de Ezurcani şi jumătate de sat de Grăpeni, pe Horince, iar în partea lui Şărban au rămas Dăneştii la Prut şi Şovârcanii şi jumătate de sat de Grăpeni pe Horince şi jumătate de Ezurcani. Ibid. fila 206 r. e vorba de moşiile Oancea, Sârbii, Chilienii, Moineştii şi Roşcanii, toate cu nume de Oancea. Ibid. Anaforale nr. 26, fila 87 r., 91 v.

Oancea, judeţul Covurluiu[1]. In apropiere de satul Oancea şi Slobozia Oancea se află pe Hartă dealul şi valea Slovenească, în legătură cu vechii Sârbi[2], iar mai spre apus, spre valea Gerului se află dealul Sârbului, care cred că e conrespunzător vechei selişti Şcheaea. Numele este foarte important pentru arătarea de străvechi aşezări de sârbi sau bulgari. Ştirea se complectează exact cu arătările uricului dela Ştefan cel Mare, din 6976 (1468) Septemvrie 24, prin care între satele ce se întăresc lui Şteful Cernătescul se arată şi на ковꙋрлꙋи на имѣ рꙁдичещїи и покыше гдѣ было село быларское (la Covurluiu, anume Rădiceştii şi mai sus, unde a fost satul bulgăresc)[3]. Satul bulgăresc este Şcheaea[4]. — Seliştea Fâlfonii era în jos de Şcheaea, unde azi nu mai aflu nici o urmă. Işi are numele dela un străvechiu Fâlfone, de prin veacul al XIV-lea, poate[5]. — In jos de această selişte era seliştea lui Radu şi Radici, unde era jude Dragoş. In uricul lui Şteful Cernătescul, cu satele lui, din 6976 (1468) Septemvrie 24 satul e numit на ковꙋрлꙋи на имѣ рꙁдичещїи[6]. Intr'un ispisoc adus de răzeşii din moşia Dălbăneşti sau Dălbăniaza, dela ţinutul Covurluiului, din 7028 (1520) Aprilie 24, dela Ştefan Voevod, se spune că Ioan Cernat şi surorile lui, Solomia şi Neaga, fiii lui Ştefan, au vândut lui Luca şi fraţine-său, Ioan Dălban, un sat, unde au fost Radul şi Rădiciul, amândouă cotunurile „sau săliştile", drept optzeci de zloţi tătăreşti[7]. Este vorba de un sat, din care a rămas numele unei cariere de peatră, Dălbăneasa, în comuna Fârţăneşti, judeţul Co-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Dicţ. geogr. al jud. Covurluiu p. 142.

2 Harta stat. major, planşa Bereştii şi Oancea cit.

3 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 130-132, 2 p. 577.

4 Cp. uricul din 6944 (1436) Iulie 1, vezi mai sus 1 p. 454, rândul 11, p. 457-458. Asemenea cel din 6931 (1423) Martie 31, ibid. 1 p. 156, rândul 12, p. 158. Apoi cel din 6944 (1436) Septemvrie 19, ibid. 1 p. 488, rândul 7, p. 492. Asemenea cel din 6945 (1437) Dechemvrie 20, ibid. 1 p. 536, rândul 11, p. 539. Asemenea cel din 6956 (1448) Iulie 27, Acad. Rom. Peceţi 7, I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 39. Altul cel din 6963 (1455) August 23, Acad. Rom. LXXVI/123. Asemenea cel din 7011 (1503) Fevruarie 2, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 215: шкѣи на оусти фрꙋмоасѣ.

5 Pentru nume cp. фалꙁфоє dintr'un uric din 6970 (1462) Aprilie 20, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 52-53: село на имѣ оунгоул гдє бил жоудє доумичка по нижє фалꙁфоє на жєжїю и двѣ ѡꙁєра що соуть межє проутомь и межє жєжїю. E vorba de satul Folfâeşti, fost lângă Iaşi, numit şi Fulfueşti, cp. Uricarul 5 p. 212, Uricarul 6 p. 94. Cp. „la sat la Fâlfoeşti, de ţinutul Fălciiului, la obârşia Lileaei", într'un document din 7170 (1662) Iunie 20, Uricarul 23 p. 257.

6 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 130-132.

7 Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 3 fila 20 v.

vurluiu, un deal și o vale Dălbăneasa, pe Covurluiu[1]. La meazănoapte, peste Covurluiu, este și dealul și valea Rădiciului, aproape de dealul Sârbului[2], urmă a străvechiului sat Rădicești[3]. Numele ne arată vechi stăpânitori, poate din veacul al XIV-lea. Aici era jude Dragoș. — Iezerul Covurluiului este pe Prut, la gura pârăului Covurluiu[4]. La 6976 (1468) Septemvrie 24, Șteful Cernătescul avea numai jumătate din ozerul Covurluiu și jumătate din gârlă[5]. — Nu știu unde venia satul unde era Cudrea[6]. — La Prut era satul Fărești. Acest sat în uricul din 6976 (1468) Septemvrie 24 al lui Șteful Cernătescul e numit: село ѹ маинок ѿ прѹта гдє была фара[7]. Era deci în apropiere de morile domnești dela Covurluiu, pe care în 1448 Petru Voevod le dăruiëște lui Cernat ploscarul. Numele Fara ne arată pe străvechiul întemeietor al satului Fărești, care era poate și în veacul al XIV-lea[8]. — In apropiere va fi fost și gârla Flămânzilor. — La miazăzi de lacul Covurluiu este și satul

1 Dicț. geogr. al jud. Covurluiu p. 67, Harta stat. major, planșa Berești și Oancea cit.

2 Dicț. geogr. al jud. Covurluiu p. 139, Harta stat. major, planșa Berești și Oancea cit.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

3 La Arhiv. Stat. Iași, tom. 1 nr. 2320 K., Condica divanului . . . de giudecăți și anaforale pe anii 1827, 1828, 1829, fila 1 r., rezumându-se ispisocul din 7028 (1520) Aprilie 24, dela Ștefan Voevod, pe satul Dălbăniasa, Ion Cernat și surorile lui sânt numiți fiii Ștefului și se spune că au avut uric de întăritură dela Iliaș și Ștefan Voevozi, uric necunoscut azi.

4 Dicț. geogr. al jud. Covurluiu p. 39-40, Harta stat. major, planșa Galați, 1: 100000.

5 I. Bogdan, D. Șt. 1 p. 130: половина ѡзєра ковѹрлѹиског. Pentru nume cp. Cugurluiul lac din jud. Izmail, Dicț. geogr. al Basarabiei. p. 80. Cuhurluiu, Covurluiu în Harta Basarabiei, de Nour. Pentru trecut cp. uricul din 6953 (1445) Fevruarie 20, vezi mai sus 2 p. 217, rândul 5-7. Interesantă e forma Covur. Cp. asemenea uricul din 6956 (1448) Septemvrie 3, Acad. Rom. Peceți 103. Asemenea cel din 6957 (1449) August 26: Covur, Wick. Moldowiza p. 63.

6 Cp. Codreni o parte din o moșie din jud. Covurluiu, Frunzescu, Dicționar topografic p. 125. Pentru nume cp. numele de sate Codreni, jud. Dorohoiu, Dicț. statistic al României 1 p. 364, Codreni în jud. Soroca, Dicț. geogr. al Basarabiei p. 70. Un sat Codrești, Cudrești, a fost în ținutul Cârligăturii, lângă Mădrâjești, cp. M. Costăchescu, Satele Bălțați, Codrești, în Buletinul Ion Neculce, fasc. 7 (1929) p. 43-55. Un sat „Cudrinții, ce să numește Șărbicenii, pe Verdriliști, din uric ce-au avut . . . Șărbica dela bătrânul Ștefan Vvod." este pomenit într'un document din 7089 (1581) Mai 11, Condica Mitropoliei Moldovei, 1818, p. 621. Acesta se numea Cudrinții înainte de Ștefan cel Mare. Cp. într'un document din 6998 (1490) Martie 15, I. Bogdan, D. Șt. 1 p. 407: гдє кѹдрѣ ѡпришє, p. 413. Un Cudre ce trăiește sub Ilieș și Ștefan Voevozi e pomenit în 7010 (1502), I. Bogdan, D. Șt. 2 p. 212-213.

7 I. Bogdan, D. Șt. 1 p. 130.

8 Cp. Ferești în jud. Vasluiu, dela фълєр pomenit încă din 6908 (1400) Fevruarie 11, vezi mai sus 1 p. 31, rândul 28, p. 35.

Folteşti[1]. Işi are numele dela un străvechiu Folte, poate din veacul al XIV-lea[2]. — La Ialan era selişţea lui Berevoiu. Intr'un uric din 6992 (1484) Mai 14, Şteful Cernătescu vinde lui Ioan Pârău şi lui Tatul Berivoescul селище на навѣ веривоещїи на сърате, пениже плотѹнещи[3]. Satul era deci în judeţul Fălciu, pe Elan, în sus de Hurdugi şi în jos de Plotuneşti[4]. In Berevoi este primitivul Bere, Berea[5]. — Fântâna lui Balin la Suhului este satul Băleni, din judeţul Covurluiu[6]. Este un sat străvechiu. Poate era şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela Balin, format din Bale, care intră şi în compunerea lui Baloş[7]. — Fântâna Cucului este satul Cuca din judeţul Covurluiu, aşezat nu departe de Băleni[8]. Işi are numele dela un străvechiu Cucu. Era poate şi in veacul al XIV-lea[9]. — La Cracău, unde era jude Dragan şi Nasoe nu-l pot identifica. Un sat Drăgăneşti, pe apa Cracăului, la Neamţ a fost al Mănăstirii Neamţului. Este un sat de pe la începutul veacului at XV-lea şi îşi are numele dela Dragan[10]. Nasoe cred că e o formă veche a lui Năsoiu[11]. — Pe Bârlad este satul Blăjarii de jos, în comuna

1 Dicţ. geogr. al jud. Covurluiu p. 75-77. Dicţ. statistic al României 1 p. 252.

2 Sat Folteşti mai avem în jud. Tutova, Dicţ. statistic cit. 2 p. 970. Vezi mai sus 1 p. 164-165. Cp. „Sârbii în gura Oancii, unde au şăzut jude Jule", din 7029 (1521) Aprilie 20, Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 20, fila 211 v.

3 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 282-283.

4 Harta stat. major, planşa Huşi, 1 : 100000.

5 Cp. uricul din 6908 (1400) August 4, vezi mai sus 1 p. 40, rândul 12, p. 42-43. Cp. satele Bereşti. Un Berehoiu, căruia i se dăruieşte un loc de pustie la fundul Covurluiului cu apă, între Rădeşti şi Voineşti, este pomenit într'un document din 7003 (1495) Ianuarie 12, Iacov Antonovici, Documente Bârlădene, 4. p. 13-16. Ibid. în arătarea hotarului : „în culme Jăravăţului, unde se disparte ţinutul Covurluiului de ţinutul Tutovei".

6 Dicţ. geogr. al jud. Covurluiu p. 18-19, Dicţ. statistic al României 1 p. 244, Harta stat. major, planşa Tecuciu.

7 Sate, cu acest nume în Moldova, avem în jud. Bacău, Băleni, Băleşti, în jud. Vasluiu, Bălineşti în jud. Dorohoiu, Dicţ. statistic al României 1 p. 64, 2 p. 986, 1 p. 356. Asemenea Balinţi în jud. Dorohoiu, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 23. Pentru trecut cp. documentul din 6938 (1430) Iulie 7, vezi mai sus 1 p. 299, rândul 7, p. 300, 303. Asemenea satul Băleşti, pe Stemnic, în 1484, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 288-289. Asemenea на Ѹсти стебничела на навѣ балещи, ibid, 2 p. 206-207. Asemenea în 6998 (1490) Martie 15, ibid. 1 p. 406, 412.

8 Dicţ. geogr. al jud. Covurluiu p. 61-63, Dicţ. statistic al României 1 p. 250. Harta stat. major, planşa Galaţi şi Tecuciu, 1 : 100000.

9 Cp. Cuca în jud. Argeş, Cuceşti în Vâlcea, Cuci în Roman, Dicţ. statistic al României 1 p. 22, 2 p. 1026, 790. Frunzescu, Dicţionar topografic p. 149-150. Cucioaia în jud. Bălţi, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 79.

10 Buletinul Com. Ist. 1 (1915) p. 242.

11 Un sat Năsoeşti este în jud. Bacău, Dicţ. statistic al României 1 p. 80, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 309. Acesta este pomenit încă din 6969 (1461) Septemvrie 16, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 51 şi în 6999 (1491) Septemvrie 16, ibid. 1 p. 466. Un Ion Nasoi e pomenit într'un uric din 7056 (1548) Fe-

Buceşti, judeţul Tecuciu, iar în comuna Iveşti este Blăjarii de sus[1]. Işi are numele dela un străvechiu Blaj[2]. Era poate şi în veacul al XIV-lea[3]. — Pentru Mereşti să se compare Merea, pârău şi sat în comuna Bereşti, judeţul Covurluiu[4]. Asemenea satul Mireşti, din judeţul Tutova[5]. Aşi cerca însă să identific satul din 1448 cu село на сохоулоуи на имѣ мирещїи где была иван мїерїоуа выше деwкѣци[6]. Acesta, Mireştii, care azi nu mai este, în sus de Deocheaţi, îşi are numele dela Ivan Mieriul. Era cred şi în veacul al XIV-lea[7]. Mieriul este de pus în legătură cu cuvântul miere[8]. — Bârlădeţul e totuna cu gârla Bârlăzelul, o gârlă a Siretiului, ce începe la Tălăbeasca şi Blehani şi ţine până pe la Şerbeştii vechi[9]. El se vărsa altădată în Bârlad, de unde numele de Bârlădeţ. Pe aici era cursul vechiu al Bârladului, care nu se vărsa în Siretiu la Călieni şi Şerbăneşti, ca azi, ci mergea în jos alături cu Siretiul, poate până la Dunărea[10]. Aici la gura Bârlădeţului era mănăstirea

vruarie 29, ca având stăpânire la Prut, Ghib. Isp. I[1] p. 82. Un alt Nasoi având stăpânire în Hlăpeşti dela Neamţ e pomenit într'un zapis vechiu, fără dată, Ghib. Sur. 9 p. 225.

1 Dicţ. statistic al României 2 p. 870, 872, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 46, Harta stat. major, planşa Nămoloasa şi Pechea, 1 : 100000.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

2 Pentru nume cp. Blaj, fratele lui Domoncuş stolnicul, din uricul din 6918 (1410) Martie 15, vezi mai sus 1 p. 77, rândul 13. Asemenea uricul din 6942 (1434) Ianuarie 29, ibid. 1 p. 374, rândul 9, p. 376.

3 Alt sat cu acest nume este în jud. Tutova, Dicţ. statistic al României 2 p. 962.

4 Dicţ. geogr. al jud. Covurluiu p. 121-122, Dicţ. statistic al României 1 p. 246.

5 Dicţ. statistic al României 2 p. 968, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 294 : Mireni.

6 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 87-88. Cp. Mireasca din jud. Tecuciu, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 294.

7 Un sat Mereşti este în jud. Fălticeni (fost Suceava), Dicţ. statistic al României 2 p. 850. El e pomenit încă din 6951 (1443), vezi mai sus 2 p. 201. Cel din jud. Tutova e pomenit în 6992 (1484) Mai 14, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 284-285.

8 Un Stan Mieriul ce avea jumătate din seliştea Fundenii la Bârlad e pomenit în 7003 (1495) Ianuarie 13, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 49. Cp. ochi mierâi, de culoarea mierei.

9 Harta stat. major, planşa Nămoloasa şi Pechea şi Galaţi cit.

10 Dovadă că Bârladul mergea mult mai la sud, ca azi, avem în unele mărturii scoase din documente, din care mă mulţămesc a da câteva aici. Intr'un uric din 7003 (1495) Ianuarie 11 se întăreşte lui Câlnău spatarul jumătate din селѡ на брълаѕѣ на имѧ пискоулъ partea de sus. Partea cealaltă era a lui Eremia postelnicul. Printr'un alt uric din acelaş an Ianuarie 12 se întăreşte jumătate din satul de pe Bârlad, Piscul, partea de jos, cealaltă fiind a lui Câlnău spatarul, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 43, 44-45. Satul a fost al Mănăstirei Neamţului. In Sama mănăstirei din 1742 găsim „Satul Piscu la Tecuciu", *Buletinul Com. Ist. 1 (1915)* p. 242. *In tabloul moşiilor secularizate* e trecut Piscu la Covurluiu, I. Bogdan cit. p. 55. Harta stat. major, planşa Nămoloasa şi Pechea cit. — Intr'un uric din 7004 (1496) Ianuarie 24 se întăreşte lui Toader diacul „giumătate de sat pe Bârlad, în marginea ezerului celui mare a Bârladului, ce-i în gura Gerului, anume Ciofreştii, partea cea de sus...

lui Agapie, pe care nu o pot identifica azi, cu atât mai mult cu

---

însă în ezer în Bârlad, ce-i în gura Gerului să aibă împreună cu dumnialui Frunteş stolnicul amândoi a patra parte", I. Bogdan, D. Şt. 2, p. 91-92. Cp. Harta stat. major, planşa Nămoloasa şi Pechea cit. Movila Ciofreşti, pe Ger, în sus de satul Tudor Vladimirescu. Intr'un alt uric cu aceiaşi dată se întăreşte lui Ion Frunteş stolnic половина село на Бръладѫ на краи великаго ѡзера Бръладла що на оустїе жероу[л]а, [на имѧ чо]фрещїи, [нижн]нѣа част . . . а пак оу ѡзеро оу Бръладъ, що на оустїе жероула да имает съ паном Тѡадерѡм писарем нашим ѡба чътврътоую част (jumătate de sat pe Bârlad, la marginea ezerului celui mare al Bârladului, ce-i la gura Gerului, anume Ciofreştii, partea de jos . . . dar iarăşi în ezerul dela Bârlad, ce-i la gura Gerului, să aibă cu pan Toader, pisarul nostru, amândoi a patra parte), I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 89-90. Pentru acelaş sat cp. documentul din 7078 (1570) Aprilie 20, prin care se întăreşte de Bogdan Voevod Mănăstirei Berzunţul „jumătate de sat pe Bârlad, pe marginea ezerului celui mare al Bârladului, ce este în gura Gerului, anume Ciofreştii, partea cea din sus", Uricarul 10 p. 163. — Intr'un uric din 7007 (1499) Noemvrie 14 se întăreşte lui Duma Brudur половина село на Бръладѣ въ Ѡлтѧноух, на имѣ Цъпещїи нижнѣа част и четвъртаѧ част ѡзера на имѣ ѿ Лозова (jumătate din satul de pe Bârlad, în Olteni, anume Ţăpeştii, partea de jos şi a patra parte din ezerul, anume dela Lozŏva), I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 140-141. Partea de sus din Ţăpeşti şi a patra parte din ezerul Lozova a dat-o Ştefan cel Mare lui Luca Arbure, portarul de Suceava, care le vinde în 7028 (1520) Iulie 28 nepotului său, Dragoş dela poartă, Melchisedec, Cronica Romanului 1 p. 156-158: село ѿ Цъпещи на Бръладе на оустїе Лозови вишнѧѧ част и ѿ ѡзеро ѿ Лозова четвертаа част. Balta şi satul Lozova sânt în jud. Covurlui, *pe Siret azi*, între satele Vasile Alexandri şi Braniştea, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 270. Lozova-Ţăpeştii, Dicţ. geogr. al jud. Covurluiu p. 112 şi Ţipeşti-Şerbeşti, ibid. p. 157, amândouă moşii ale statului în com. Braniştea, foaste ale episcopiei dela Roman. Harta stat. major, planşa Nămoloasa şi Pechea cit.—Intr'un uric din 7037 (1529) Martie 17, în care e vorba de un schimb de moşii, se spune că mitropolia de Roman a dat din ale sale drepte ocine едно село на Бърладѣ на имѧ Ѩдещи више оустїе Лозови и половина ѡзеро ѿ Лозови, Melchisedec. cit. p. 160. Cp. Edu în faţa Lozovei, Harta stat. major, cit. Intr'un uric fără dată dela Petru Rareş se spune că printr'un schimb de sate, Domnul ia dela Alexandru Nebojatco şi alţii, nepoţi ai lui Duma Brudur, din privilegiu dela Ştefan cel Mare, половина село ѿ Цъпещи что оу Олтеноух на Бърладѣ съ гърлами и съ четвертаѧ част озером Лозова, pe care le dă mitropoliei dela Roman, Melchisedec cit. p. 166-167. Intr'un alt uric dela Petru Rareş, din 7054 (1546) Mai 15, Domnul dă mitropoliei dela Roman половина село оу Олтѣноух на Бърладѣ на имѧ Цъпещїи съ гърлами и съ четвертаѧ част ѡзером Лозова що тота половина село ѿ Цъпещи оу Ѡлтеноух на Бърладѣ съ гърлами и съ четвертаѧ част ѡзером Лозова оузел еи брат господва ми Богдан воевода ѿ Драгоше что бысть портар ѿ Арбоуре въ Сочавстѣм градѣ, ащо тот Драгоше портар сказил едноу поушкоу ѿ многоцѣноу и такождере дадох господва мы едно мѣсто ѿ ѡвцах по имѧ Лозовица подли хотара Цъпещем, что была наша бранище из вѣка (...... ce această jumătate de sat de Ţăpeşti ...... le-a luat fratele Domniei mele, Bogdan Voevod, dela Dragoş ce-a fost portar, dela Arbŭre, în cetatea Suceava, căci acest Dragoş a stricat un tun de mare preţ şi asemenea a dat Domnia mea un loc pentru oi, anume Lozoviţa, lângă hotarul Ţăpeştilor, ce a fost braniştea noastră din veac). Hotarul Ţă-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

cât nu ştiu unde venia gura Bârlădeţului [1]. — Tot pe Bârlad şi cu toate gârlele erau Lieştii. Este satul Lieşti din judeţul Tecuciu, aşezat pe Bârlad, în sus de Şerbăneşti [2]. Aici fusese dedemult Voico. Satul îşi are numele dela un Lie. Este pomenit şi în 7003

---

peştilor este foarte interesant: „Hotarul . . . satului anume Ţăpeşti să fie pe unde a hotărît şi a însemnat Bogdan Dorobăţ staroste şi Opre vătav, începând din Sireti, pe aproape de balta Stanciului şi de acolea într'o movilă din jos peste Bârlad (черєз бжолла), la vârful dealului şi de acolea drept peste drumul Galaţilor la o movilă, de acolea drept într-o zăpodie înbinată, unde se împreună cu hotarul Corlăteştilor şi drept deacurmezişul la rediul lui Colun, în Lozova cea mare şi de acolea pe matca Lozovei, la capătul ezerului şi de acolea drept prin mijlocul ezerului, la Bârlad şi drept la capătul Strâmtei şi în Sireti". „Hotarul acestui loc de oi, ce a fost braniştea noastră, anume Lozoviţa, ce-i aproape de hotarul Ţăpeştilor, să fie iarăşi, pe unde a însemnat pan Bogdan Dorobăţ staroste şi Opre vătav, începând de unde se împreună hotarul Ţăpeştilor şi a Corlăteştilor, în valea înbinată, drept în movila Hemeiului (ꙋ хмелнко могилꙋ) şi de acolea drept la pârăul Lolin, la un stejar cu bour, şi de acolea deacurmezişul la o zăpodie, la un stejar cu bour şi de acolea drept la Lozoviţa cea mică, puţin mai sus de drumul ce vine dela Suhului şi de acolea la o movilă aproape de ţarina Suhuluianilor, iar de acolea pe rediul cu movile până în matca Lozovei mari şi de acolea pe pârău până în rediul lui Colun, până în hotarul Ţăpeştilor", Melchisedec, cit. p. 170-172. La fel într'un document dela Duca Vodă, ibid. p. 308. Lozoviţa aici se numeşte Branişte. Valea Lozoviţei şi movila Hameiului sânt şi azi, la nord de satul Costache Negri, vezi Harta stat. major, planşa Galaţi, cit. Ţăpeştii deci erau tot aici. Aici şi Oltenii, pentru care cp. şi documentul din 6943 (1435) Septemvrie 1, Hurm. Doc. 1² p. 855. Ştirea cu Bârladul în aceste părţi e până târziu, cum se vede din unele documente din veacul al XIX-lea. De ex. într'un document din 1830 Mai 30 se spune: „In ţinutul Covurluiului . . . . . . moşie . . . Bărboşii, Tătăraii, Vlaşâneştii, Lohâneştii, Şândrenii, Branişte, Şărbeştii, Băltiţa şi Vlădenii . . . capitelor ce trec piste apa Sâretiului următoriu şi merg până la malul Sâretiului cel vechiu (fiindcă această apă urma din vechiu pi acolo şi din năvălirea apilor, lăsându-şi matca sa, s'au mutat în matca Bârladului, care urmează şi până astăzi) până în hotarul Chetroi a raelii Ibrăilii . . .", Buletinul Ion Neculce, fasc. 8 (1930) p 223. Cp. ibid. p. 225-227.

Lucrul îl ştie şi Miron Costin în Chronika ziem moldawskich y multanskich, când despre Bârlad spune că „se uneşte cu Siretiul, dar lucru ciudat, iese iarăşi din el cu aceiaşi mărime şi se varsă apoi singur sub Galaţi, în Dunăre", I. Bogdan, Cronice inedite p. 175.

Nu trebuie să se confunde acest Bârlădeţ vechiu cu Bârlăzelul, care era în partea de sus a Bârladului şi pentru care cp. uricul din 6944 (1436) August 20, vezi mai sus 1 p. 475, rândul 18, p. 480. Asemenea într'un document din 6961 (1453) Octomvrie 22, Ghib. Isp. 4² p. 71, Sur. 24 p. 162. Asemenea în 6975 (1467) Ianuarie 10, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 118-120. Asemenea în 6977 (1469) Fevruarie 9, ibid. 1 p. 133-135. Cp. asemenea în 7109 (1601), Ghib. Sur. 20 p. 101. In 7148 (1640) Iulie 9: Negreşti la Vasluiu pre apa Bârlăzălului, Ghib. Sur. 21 p. 44.

1 Cp. Ghib. Sur. 3 p. 261, în 7144 (1636) Martie 28: „din Brălădiţ pără în apa Brăladului pân poenile Agapiei". E vorba de satele Torceşti şi Umbrăreşti, cp. Harta stat. major, planşa Nămoloasa şi Pechea, la nord de de Blăjerii de sus. Ibid. pădurea la plopul lui Agapie.

2 Dicţ. statistic al României 2 p. 872. Frunzescu, Dicţionar topografic p. 266. Harta stat. major, planşa Nămoloasa şi Pechea, 1 : 100000.

(1495) Ianuarie 12: село на брьладѣ оу рьтꙋд на имѣ лїещїи[1]. Era sigur şi în veacul al XIV-lea[2]. — Tot pe Bârlad sânt arătaţi Gârleştii, care sânt azi pe Sireti — Bârladul vechiu, — lângă Nămoloasa, în judeţul Putna. Satul de lângă Nămoloasa e numit şi Costieni[3]. Aici fusese Şteful. Satul e pomenit şi într'un document din 7036 (1528) Martie 23, prin care Nicoară Grozavul, pârcălabul de Cetatea Nouă, cumpără, drept 150 zloţi tătăreşti, a patra parte din moşia Gârleştii, pe Bârlad, din partea de mijloc, dela Toader şi fraţii săi, Bejan şi Crâstea, şi sora lor, Crâstina[4]. Satul îşi are numele dela un Gârle. Era şi în veacul al XIV-lea[5]. — Tot pe Bârlad era satul Tălăbeşti, din care a rămas azi, pe Sireti — vechiul Bârlad — localitatea Tălăbasca, balta şi movila Tălăbasca, lângă satul Tudor Vladimirescu, din judeţul Tecuciu[6]. Aici fusese Micul. Işi are numele dela un Tălabă. Era şi în veacul al XIV-lea. Dacă aceste sate, Gârleşti şi Tălăbeşti, sânt arătate pe Bârlad şi azi sânt pe Sireti, e o dovadă că Bârladul curgea în jos şi se vărsa în Dunărea, cum ne arată şi ştirile aduse în o notă precedentă. — Tonceştii erau sau pe Bârlad, în jos de Gârleşti şi Tălăbeşti sau mai curând pe Prut, aproape de Brateş. Işi are numele dela un străvechiu Tonce. Era şi în veacul al XIV-lea. — Gârla Brateşului este lacul cu acest nume de lângă Galaţi[7]. Aici era şi un sat. Işi are numele dela un străvechiu Brateş (din братъ, frate + eş)[8]. — Călmăţuiul este o vale şi un pârău ce curge în

1 I. Bogdan, D.Şt. 2 p. 47-48. Aici e identificat greşit cu satul din jud. Tutova.

2 Pentru sate Lieşti cp. uricul din 6922 (1414) August 2, vezi mai sus 1 p. 103, rândul 14, p. 107. Asemenea uricul din 6944 (1436) Septemvrie 19, ibid. 1 p. 488, rândul 7, p. 492-493. Asemenea cel din 6951 (1443) Mai 14, ibid. 2 p. 131, rândul 17-18, p. 136.

3 Frunzescu, Dicţionar topografic p. 206, 138, Dicţ. geogr. al jud. Putna p. 83, Harta stat. major, planşa Nămoloasa şi Pechea cit.

4 Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 2 fila 35 r.

5 Un sat Gârleşti, aproape de cel din Putna, este în com. Măicăneşti, jud. Râmnicul Sărat, altul Gârleni, la Bacău, altul în Dâmboviţa, altele Gârleşti în jud. Doljiu, Dicţ. statistic al României 2 p. 772, 1 p. 60, 268, 308.

6 Harta stat. major, planşa Nămoloasa şi Pechea cit.

7 Dicţ. geogr. al jud. Covurluiu, p. 28-29. Harta stat. major, planşa Galaţi cit.

8 Regiunea aceasta este ocupată din vechi vremuri. Mănăstirea Tazlăul avea ezerul Dadovul pe Prut cu ezercane şi gârlele Porcianului, ce dă pe Curcubeta în Prut, cum se vede dintr'un document din 7038 (1530) Martie 3, Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 379, op. 410, dos. 1 (divanul domnesc), fila 92 r. Asemenea în 7060 (1552) Aprilie 29 se întăreşte Tazlăului satul Tătăranii şi ezerul Dadovul pe Prut şi ezăraşele pe lângă dânsul, Lişceanul şi Porcianul şi gârla Curcubeta, până în Prut. Hotarul ezerului şi a grindului să fie Pruteţul şi Prutul, până în hotarul Tătăranilor, iar despre Brateş grindul, ibid. Ibid. fila 95 r. documentele moşiei Şiviţa a Mănăstirei Galata. Ibid. fila 96 r. documenele ezerului Bilău a mănăstirei Probota, etc.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

județul Tecuciu, începând de pe la Cudalbi și mergând până la Sireti, pe la balta Tălăbasca[1]. Prin apropiere de aceasta era seliștea lui Duma, ce ne arată un vechiu stăpân, poate din veacul al XIV-lea[2].

Boerii Cernat ploscarul și fratele său, Șteful, sânt puțin cunoscuți. Cernat apare ca martur într'un uric din 6951 (1443) Martie 6[3]. Un Costin Cernat apare în 6953 (1445) August 11[4]. Pe Șteful, fratele lui Cernat ploscarul, nu-l pot identifica. Șteful Cernat sau Cernătescul, boerul lui Ștefan cel Mare, probabil era fiul lui Cernat. El apare în 6971 (1463) Aprilie 15[5], în 6976 (1468) Septemvrie 24[6]. Apare ca boer de divan în 6976 (1468) Octomvrie 2[7], 6977 (1469) Octomvrie 20[8], 6978 (1470) Fevruarie 8[9], Aprilie 1[10], Mai 7[11], ultima oară în 6992 (1484) Mai 14[12].

Un Bodea ploscarul, bunul lui Oancea, care în 7010 (1502) Martie 14 stăpânia a patra parte a satului pe Suhului, Mileștii, unde a fost Milea Uliul, trebuie să fi fost de aproape înrudit, poate chiar frate cu Cernat ploscarul[13].

Uricul este extrem de important, căci ne arată pe unul din cei mai bogați boeri, în moșii, înainte de Ștefan cel Mare, care se poate compara cu Mihail dela Dorohoi sau Mihul logofătul. Apoi ne arată vechimea satelor moldovenești, în părțile de jos, spre Galați. Și în aceste părți țara era plină de oameni și sate, în veacul al XIV-lea.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Harta stat major, planșa Tecuciu și Nămoloasa și Pechea cit. Călmățui e un părău în jud. Olt, altul în Buzău, altul în Teleorman. Un sat Călmățuiu e în jud. Tecuciu, altul în Brăila, Frunzescu, Dicționar topografic p. 88-89. O vale și părău Călmățuiu este în jud. Chișinău. Un sat în jud. Izmail, Dicț. geogr. al Basarabiei p. 50. Toate au aceiași origine.
2 Cp. satele Dumești.
3 Vezi mai sus 2 p. 120, rândul 7.
4 Ibid. 2 p. 231, rândul 19.
5 I. Bogdan, D. Șt. 1 p. 74.
6 Ibid. 1 p. 130.
7 Ibid. 1 p. 133.
8 Ibid. 1 p. 139.
9 Ibid. 1 p. 141.
10 Ibid. 1 p. 146.
11 Ibid. 1 p. 148.
12 Ibid. 1 p. 282.
13 Ibid. 2 p. 207.

89.

Suceava. 1448 Iulie 27.

Petru Voevod întăreşte boerului Ivan Porcu satele anume Porceştii, pe Valea Neagră, şi Sârbii şi Arămeştii, Româneştii, Ştiubeeştii, Corneştii, Tuleştii, moara lui Andreica, Cuciulăteştii, Bârjoveanii, seliştea Manuileştii, Săcueanii, şi la Tutova, Mihail Croitorul şi în Glod şi la Bâc, în Botne Voloseanii şi în Creţul şi în Clim şi unde-i cercul Oancei, în Mălure, unde-i Oancea, şi în Jac şi în Dragoman şi Grozeştii şi Marcone şi în Golâmboanie şi Nebureştii şi la Tecuciu selişte şi casa lui Frâham din Roman şi ţigani.

† мл(с)тїю бжїею мы петръ воево(да) г(с)п(д)ръ земли молдавскои ⟨чиним⟩ знаменито ис сѣмъ листомъ нашим въсѣмъ, кто на нь оузрит или его оуслышитъ чтꙋчи, ѡже тот истинны болѣринъ[1], нашъ вѣрны п⟨анъ⟩ иванъ порка, слꙋжилъ намъ право и вѣрно. тѣмъ мы видѣвше его правою и вѣрною слꙋжбою до на(с), жаловали есми его ѡсобною нашею м⟨л(с)тїю⟩ и дали и потвердили есми его ѡчин(н)ꙋ, оу нашеи земли, оу молдавскои, села на имѣ где дворъ его, на черномъ потоцѣ, и сръби и аръмещи ⟨и ро⟩мънещи и щюбеещи и корнещи и тꙋлещи и млинъ ѡ(т) полѣ що былъ андреиковъ и кꙋчꙋлътещи и бръжовѣни и селище манꙋилещи ⟨и съ⟩кꙋѧни и на тꙋтовѣ, михаилъ кроиторъ, и ꙋ гло⟨д⟩ъ и на быкꙋ, ꙋ котне(х), волосѣни и ꙋ крецоула и ꙋ клима и где кроуглъ ⟨ѡа⟩нча, ꙋ мълꙋре где ѡанчѣ и ꙋ жакъ и ꙋ драгоманъ и грозещи и марконе и ꙋ голымбоанїе съ ⟨бро⟩домъ и небꙋрещи и на текꙋчь си⟨лище по⟩ ѡбѣ сторонѣ потока и домъ фръхамови ѡ(т) долнего тръга и цигани на имѣ синатъ и никꙋла жꙋде и ианъ и гръдѣ и костѣ[2] и кꙋрка и косте и радꙋлъ и дадꙋлъ и дꙋма и батосъ. тое въсе вышеписсаное[3] да е(ст) емꙋ ѡ(т) на(с) оурикъ съ въсѣмъ доходомъ емꙋ и дѣтемъ его и братїамъ его и ѡнꙋчатомъ его и пранꙋчатомъ его и пращꙋрѣтомъ его и въсемꙋ родꙋ его, кто бꙋдетъ наиближнїи. а хотаръ тѣмъ селомъ да е(ст) по старомꙋ хотарю, кꙋда из вѣка ѡживали на вѣкы. а на то е(ст) вѣра г(сд)вами, вышеписанаго[3] петра воеводы, и вѣра боляръ на-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 ѣ aici şi în alte locuri făcut ca ъ.
2 Tăiat cu cuţitul vre-o două cuvinte.
3 Sic.

ни(х), вѣра пана нѣгоѧ логоѳета, вѣра пана петра гꙋдича, вѣра пана <дꙋмы браевича> дворника, вѣра пана бoатꙋла, вѣра пана станчꙋла, вѣра пана <кости ѡрышескꙋла>, вѣра пана кани жꙋанча, вѣра пана дꙋми <и бра>та его, пана мирчи, вѣра пана ивана калчана, вѣра пана мынѕꙋла, вѣра пана давида столника, вѣра пана ванѣ портарѣ, вѣра пана тадора черного, вѣра пана тадора васковича столника, вѣра пана никомана, вѣра пана тадора монческꙋла, вѣра пана хринѣ спатарѣ, вѣра пана срѫкꙋла постелника, вѣра пана данчꙋла кистиѧрника, вѣра па<на>1 радꙋла писка, вѣра пана петра чѣшника, вѣра пана <гоѭ>на комиса и вѣра вьсѣ(х) боѩрь наши(х) молдавскы(х) и великы(х) и малы(х). а по нашемь животѣ, кто бꙋдеть г(с)п(д)рь нашеи земли, <ѡ(т)> дѣтеи наши(х) или ѡ(т) братии наши(х) или ѡ(т) нашего племени, бꙋд кто2 кого бꙋ избереть г(с)п(д)ремь быти оу нашеи земли молдавскои, тоть що бы емꙋ непорꙋшиль нашего даанїа, але що бы имь потвердиль и оукрѣпиль, за нѫже дали есми емꙋ за его правꙋю и вѣрною слꙋжбꙋ. а на болшее потвержденїе томꙋ вьсемꙋ вышеписанномꙋ велѣли есми нашемꙋ вѣрномꙋ панꙋ, наїи логоѳетꙋ, писати и печа(т) нашꙋ привѣсити к семꙋ листꙋ нашемꙋ. добрꙋлець писа, оу сѡчавѣ, вълѣто ѕ҃ѱ҃н҃ѕ҃ м(с)ца <ю>лїа кз.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că acest adevărat boer al nostru, credinciosul pan Ivan Porcul, a slujit nouă drept şi credincios. De aceia, noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă slujbă cătră noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat şi i-am întărit ocina lui, în Ţara noastră, în Moldova, satele anume unde este curtea lui, la Valea Neagră, şi Sârbii şi Arămeştii şi Româneştii şi Ştiubeeştii şi Corneştii şi Tuleştii şi moara din câmp, ce a fost a lui Andreica, şi Cuciulăteştii şi Bârjoveanii şi seliştea Manuileştii şi Săcueanii şi la Tutova, Mihail Croitorul şi în Glod şi la Bâc, în Botne, Voloseanii şi în Creţul şi în Clim şi unde-i cercul Oancei, în Mălure, unde-i Oancea, şi în Jac şi în Dragoman şi Grozeştii şi Marcone şi în Golâmboanie cu vadul şi Nebureştii şi la Tecuci silişte, pe amândouă părţile pârăului, şi casa lui Frâham din Roman şi ţigani, anume Sinat şi judele Nicula şi Nan şi Gârdea şi Costea şi Curca şi Coste şi Radul şi

1 Orig. are numai на.
2 Sic.

Dadul şi Duma şi Batos. Toate aceste mai sus scrise să-i fie dela noi uric cu tot venitul, lui şi copiilor lui şi fraţilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, cine va fi mai deaproape.

Iar hotarul acestor sate să fie după vechiul hotar, pe unde din veac au umblat.

Şi la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului Petru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Neagoie logofătul, credinţa panului Petru Gudici, credinţa panului Duma Braevici vornic, credinţa panului Bratul, credinţa panului Stanciul, credinţa panului Costea Orâşescul, credinţa panului Vană Julici, credinţa panului Duma şi a fratelui său, pan Mircea, credinţa panului Ivan Balcean, credinţa panului Mânzul, credinţa panului David stolnic, credinţa panului Vanea portar, credinţa panului Tador Negrul, credinţa panului Tador Vascovici stolnic, credinţa panului Nicoman, credinţa panului Tador Moicescul, credinţa panului Hrinea spatar, credinţa panului Sârbul postelnic, credinţa panului Danciul vistiarnic, credinţa panului Radul Pisc, credinţa panului Petru ceaşnic, credinţa panului Goian comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni şi mari şi mici.

BCU Cluj Central University Library Cluj

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, din copiii noştri sau din fraţii noştri sau din seminţia noastră, ori pe cine Dumnezeu va alege să fie ca Domn, în Ţara noastră a Moldovii, acesta să nu-i strice dania noastră, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentru că i-am dat pentru a lui dreaptă şi credincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Ilie logofăt, să scrie şi pecetea noastră să o atârne către această carte a noastră.

Dobruleţ a scris, în Suceava, în anul 6956 luna Iulie 27.

Pergament, cu pecetea cea mare sfărmată, la Acad. Rom. Peceţi 7. O planşă fotografică în I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 39. O copie cu unele deosebiri de cum îl dau eu mai sus se află la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Documentul e şters în unele locuri şi de aceia foarte greu de citit. E citat în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 28. Asemenea în Radu Rosetti, Pământul p. 135 cu data greşită 21 Iulie. Asemenea ibid. p. 164.

Unele din satele lui Ivan Porcu erau la Valea Neagră sau Pârăul Negru. Valea Neagră, conrespunzătoare cu Valea Albă, curge

în judeţul Neamţ şi Roman, începând pe la Bozieni, trece pe la Dulceşti, Brăniştenii de jos, Bugeşti, Trifeşti, Chelăreşti, Rădiu, Sofroceşti şi se varsă în Moldova ,în sus de Hârleşti. O altă Valea Negrei este pe la Prăjeşti[1]. Ea e pomenită încă din 6908 (1400) August 4[2], apoi în 6915 (1407) Martie 8[3], în 6963 (1455) August 23[4], în 6974 (1466) Martie 13[5], în 6996 (1488) Fevruarie 29[6], în 6996 (1488) Octomvrie 15[7], în 6998 (1490) Martie 9[8], în 7007 (1499) Noemvrie 20[9], în 6969 (1461) August 8[10], etc. Valea Neagră din uricul din 1448 nu conrespunde cu cea de care a fost vorba mai sus, decât în parte, cum ne arată satele din acest uric. Satul unde era curtea lui Ivan Porcul este Porceştii, din judeţul Roman[11]. Satul e pomenit şi în alte urice vechi, înpreună cu Brebii şi Hociungii, ca în 6998 (1490) Martie, când e în stăpânirea nepoţilor lui Ivan Porcu[12]. Asemenea în 7068 (1560) Aprilie 8[13], în 7138 (1630) Fevruarie 20[14], Martie 21[15] etc. El îşi are numele dela vechiul boer Ivan Porcu, care a locuit aici[16]. — Sârbii nu mai sânt astăzi în aceste părţi. Dar lângă Porceşti şi Săcueni este satul Ruşi şi valea şi dealul Sârbilor, amintire a vechiului sat[17]. Poate e satul Sârbii de pe Sireti, care înpreună

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Harta stat. major, planşele Bozieni, Roman, Buhuş şi Icuşeşti.
2 Vezi mai sus 1 p. 41, rândul 6, p. 43.
3 Ibid. 1 p. 56, rândul 14, p. 58-59.
4 Acad. Rom. LXXVI/123.
5 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 95: негоещи . . . на чорном потоцѣ, p. 98-99.
6 Ibid. 1 p. 323: гостилещїи на чорном потоцѣ, p. 324.
7 Ibid. 1 p. 354, 356, 358.
8 Ibid. 1 p. 397: третїю част села ѿт гигоещи, част ѿт тр8дещи на чорном потоцѣ, p. 399.
9 Ibid. 2 p. 144: село 8 немецкои волости на чѡрнѡм потоцѣ на имѣ жоулещи, p. 146.
10 Ibid. 1 p. 45: село на чорном потоцѣ на имѣ миховлещи гд[е была] дом ѿтца их никола. Identificarea de aici p. 47 nu este exactă. — O Valea Neagră pe Nistru e pomenită într'un uric din 7060 (1552) Martie 29, Acad. Rom. XLVII/231.
11 Dicţ. statistic al României 2 p. 800, Harta stat. major, planşa Buhuş şi Icuşeşti.
12 Ghib. Isp. 1^1 p. 31, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 433, ibid. 451-452.
13 Ghib. Isp. 1^1 p. 111-112.
14 Ibid. p. 221.
15 Ibid. p. 222.
16 Pentru sate cu acest nume cp. Porceşti în jud. Mehedinţi, Dicţ. statistic al României 2 p. 588, Porcescul în districtul Câmpulung, Dicţ. geogr. al Bucovinei, de Grigoroviţă p. 169, Porculenii în districtul Vijniţa, ibid. Purceleşti, în jud. Fălticeni (fost Suceava), vezi mai sus 1 p. 239, rândul 9, p. 241. Satul lui Purcel, în 6932 (1424) August 26, ibid. 1 p. 166, rândul 7, p. 167.
17 Harta stat. major, planşa Buhuş şi Icuşeşti. Acest sat Ruşi nu e tre-

cu Mirceştii — cari-s alăturea — şi altele în 6963 (1455) Iunie 7 era al lui Gavril spătarul[1]. Numele ne arată o străveche colonie de Sârbi[2]. Dacă vechiul sat Sârbi conrespunde cu Ruşii de azi, ar fi un caz când termenul Sârb se da şi Ruşilor[3]. — Arămeştii sânt în aceleaşi părţi, la miazăzi de Porceşti, aproape de Broşteni, Urzici, Bahna şi Cârligi, în comuna Bahna judeţul Roman[4]. El e pomenit în hotarnica satului Urziceni, azi Urzici, în uricul din 6999 (1491) Ianuarie 16[5]. Asemenea în 7005 (1497) Ianuarie 3[6]. Este un sat străvechiu, care-şi are numele dela un Aramă. Era cred şi în veacul al XIV-lea[7]. — Româneştii au dispărut, dar în aceleaşi părţi, la Valea Neagră, la Brăniştenii de jos este pârăul Româneşti, o amintire a vechiului sat[8]. Satul este pomenit în uricele vechi. Aşa într'un uric din 7117 (1609) August 25 se întăreşte lui Nicoară Prăjescul din jumătate de sat a treia parte din рємѫнєщи . . . на чєрнакодѣ что ѹ колост нємєцкои, cumpărat dela Dumitra Ciolpăneasă şi fiica ei, Crâstina Samoileasă. Acestora le fusese cumpărătură în vremea lui Petru Voevod dela Ionaşco Dinga, fiul Salomiei, nepot lui Efrim, strănepot Mărinei, din privilegiu de înpărţială, ce a avut Marena dela Ştefan cel Mare[9]. El se întăreşte, înpreună cu multele sate ale lui Nicoară Prăjescu, şi printr'un uric dela Radul Vodă, din 7125 (1617) Aprilie 8: шє(с)таа ча(ст) ѡ(т) сєло рομѫнєщи что ѹ коло(ст) нємєцкои[10]. Asemenea într'un ispisoc din 7141 (1632) Noemvrie 2: сєло рємѫнєщи . . . на чєрни

cut în Dicţionarul geografic, căci Ruşii din com. Roşiori, ibid. 2 p. 792 e departe. Cp. ibid. p. 800 Valea Sârghilor, — aici şi Valea Neagră — la Săcueni.

1 Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 24 fila 163 r., Anaforale nr. 14 fila 158 v.

2 Cp. uricul din 6931 (1423) Martie 31, vezi mai sus 1 p. 156, rândul 12, p. 158-159. Asemenea cel din 6944 (1436) Septemvrie 19, ibid. 1 p. 488, rândul 7, p. 492. Asemenea cel din 6945 (1437) Dechemvrie 20, ibid. 1 p. 536, rândul 11, p. 539.

3 Cp. Şcheia şi Bulgarii.

4 Dicţ. statistic al României 2 p. 798, Harta stat. major, planşele Buhuş şi Icuşeşti.

5 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 449. Aici şi drumul vechiu la Troean, în marginea dumbrăvii dela Broşteani до хотарѣ арѫмєщилωрь, . . . în râpă, . . . jidovină . . . mai sus de mănăstire . . . Pârăul Rău, ibid. p. 450.

6 Ibid. 2 p. 94-95. Aici popa Ivan Aramă cumpără satul Urziceni. S'ar înşela cineva deci, dacă ar crede că dela numele acestui Aramă s'ar trage numele satului Arămeşti.

7 Pentru nume cp. Arama din jud. Iaşi, Arămoea din jud. Neamţ, Dicţ. statistic al României 1 p. 474, 2 p. 638. Arămoasa în jud. Bacău, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 9. Satul Şerbăneşti din jud. Bacău se numeşte şi Arameşti, ibid. p. 431.

8 Harta stat. major, planşa Roman.

9 Ghib. Sur. 21, p. 176.

10 Acad. Rom. pergament, Peceţi 297.

потоци, între multele sate ale lui Dumitru Buhuş [1]. Işi are numele dela un Roman. Era poate şi în veacul al XIV-lea [2]. — Ştiubeeştii nu mai sânt azi. El trebuie să fi fost în aceleaşi părţi. Işi are numele dela un Ştiubeiu, Era cred şi în veacul al XIV-lea [3]. — Corneştii sânt nu prea departe de Arămeşti, peste Sireti, în faţa Cârligilor, în comuna Onişcani, din judeţul Roman [4]. Işi are numele dela un Cornea. Era şi în veacul al XIV-lea [5]. — Tuleştii nu mai sânt astăzi, dar au fost lângă Buciumi şi Galbeni, în aceleaşi locuri, unde erau şi satele celelalte ale lui Ivan Porcu, cum se vede din o mărturie hotarnică din 1793 Octomvrie 3, unde se pomeneşte şi un ispisoc sârbesc dela Ştefan Voevod, din 6968 (1460) Septemvrie 3, pentru moşiile Buciumi, ce s'au numit şi Răpezeştii,

---

1 Ghib. Sur. 2 p. 116. Aici şi Branişteanii şi село некѹлешїи что с(ѣ) именѹет трифещїи . . . ѹ потоци черни. Harta stat. major, planşa Roman. Trifeştii s'au numit mai înainte Neculeşti şi acesta e totuna cu satul din uricul din 6969 (1461) August 8: село на чорном потоцѣ на имѧ микоулещи гд[е бил] дом wтца их николаи третїа част wт [бродѹ на мол]давѣ, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 45. Interesant caz de felul cum cancelaria vremii maghiariza numele româneşti. Nicola se numia şi Micul, după moda ungurească, de unde satul Miculeşti. Alături era însă şi forma Niculeşti.

2 Pentru sate cu acest nume, în Moldova, cp. uricul din 6937 (1429) Iunie 19, vezi mai sus 1 p. 280, rândul 18. Asemenea cel din 6942 (1434) Octomvrie 8, ibid. 1 p. 395, rândul 11, p. 397, etc.

3 Sate cu acest nume avem Ştiubeeni, în jud. Dorohoiu, Ştiubeile-Tisa în Dâmboviţa. Ştiubeiu în Doljiu, Prahova, Râmnicul Sărat, Ilfov, Dicţ. statistic al României 1 p. 356, 282, 342, 2 p. 718, 764, 510. Apoi Ştiubeiana în jud. Tecuciu, Ştiubeeni în jud. Iaşi, Ştiubeiu în jud. Buzău, Frunzescu, Dicţionarul topografic p. 460. Pentru trecut, satul dela Dorohoiu este pomenit într'un uric din 7000 (1492) Noemvrie 24: щѹбеюл на башиѹ. Aici se pomeneşte şi privilegiul ce a avut pe acest sat Hodco Costici postelnicul şi Leu, dela Alexandru cel Bun, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 509, 510, 514, vezi mai sus 1 p. 371-372. Asemenea în 7011 (1503) Fevruarie 2, ibid. 2 p. 215. Asemenea e pomenit în 7054 (1546) Aprilie 11, Ghib. Sur. 21 p. 94, Sur. 18 p. 209. Deci Ştiubeiu a trăit înainte de Alexandru cel Bun. Intr'un uric din 6961 (1453) Ianuarie 26, în hotarnica unei pustii e pomenită movila cea mare a lui Ştubeiu, Hasd. Arh. Ist. 1[1] p. 102.—Un loc pustiu, la Cârligătură, între Popâşcani , Ruscani şi Găneşti, numit ѹ щѹбеевы кръиници (la fântâna lui Ştiubeiu), e pomenit într'un uric din 6974 (1466) Dechemvrie 8 şi acelaş loc numit selişte где сѧ зовет щюбеева кръница (unde se cheamă fântâna lui Ştiubeiu), între Găneşti, Ruscani şi Coşeşti, e pomenit într'un alt uric din 6975 (1467) Ianuarie 1, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 114-116, ibid. p. 117-118. Cp. pentru acest loc M. Costăchescu, satul Cristeşti cu trupurile sale Popişcani, Coşeşti şi Bărbeşti, în Buletinul Ion Neculce fasc. 8 (1930) p. 24.

4 Dicţ. statistic al României 2 p. 800, Harta stat. major, planşa Icuşeşti.

5 Sate cu acest nume, în Moldova, avem în jud. Fălticeni (fost Suceava), Dorohoiu, Iaşi, Dicţ. statistic al României 2 p. 850, 1 p. 364, 478. Apoi în jud. Bacău, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 134. Dincolo de Prut, Corneşti sânt în jud. Bălţi şi Chişinău, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 74-75. Pentru trecut cp. uricul din 6928 (1420) Aprilie 25, vezi mai sus 1 p. 135, rândul 14, p. 138. Cp. Corni.

Galbenii şi Tuleştii[1]. E pomenit şi în alte documente vechi, ca în circa 1641[2], 7149 (1641) Aprilie 7[3], 7147 (1639) Ianuarie 2[4], înainte de 1634[5]. Işi are numele dela un străvechiu Tulea. Era cred şi în veacul al XIV-lea[6]. Aici era şi o moară, care mai înainte fusese a lui Andreica.—Cuciulăteştii se numesc azi Cuciulaţi, în comuna Secueni, judeţul Roman[7]. Este pomenit într'un zapis dela sfârşitul veacului al XVI[8]. Numele să-i vie dela un Cuciulat? Era cred şi în veacul al XIV-lea.—Bârjoveanii sânt în aceleaşi locuri, la miazănoapte de Porceşti, în comuna Butnăreşti, din judeţul Roman[9]. Nu departe de acesta, în comuna Siliştea, din judeţul Neamţ, este şi satul Bârjovenii Lipoveni[10], numit mai înainte Creţenii Lipoveni[11]. Satul Bârjoveni este pomenit uneori în documente, ca în 7137 (1628) Noemvrie 25[12], circa 1630[13], 7169 (1661) Mai 26[14], etc.. Este un sat, care era cred şi în veacul al XIV-lea[15].—Seliştea Manuileşti trebuie să fi fost prin apropiere. Işi are numele dela un Manuil. Era poate şi în veacul al XIV-lea[16].—Săcueanii sânt în judeţul Roman, în sus de Cuciulaţi[17]. E pomenit şi în do-

1 Ghib. Sur. 18 p. 155, Dicţ. statistic al României 2 p. 800, Harta stat. major, planşa Icuşeşti. BCU Cluj / Central University Library Cluj
2 Ghib. Sur. 3 p. 80.
3 Ibid. p. 81-82.
4 Ibid. p. 86.
5 Ghib. Sur 2 p. 235. Aici şi satele de prin prejur Aldeşti, Sârbi, Cârligi, Galbeni.
6 Cp. un Tulea într'un uric din 6987 (1479) Mai 24, Ghib. Sur. 8 p. 90. Un Tulici, deci fiul lui Tulea, este pomenit într'un uric din 7007 (1499) Septemvrie 15, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 136. Un sat Tuleşti este în jud. Tutova, Dicţ. statistic al României 2 p. 972, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 494. Acesta s'a numit înainte Clopoteştii, pomenit în 7114 (1606) Martie 30, Ghib. Sur. 21, p. 9. Alte documente în Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 5, fila 194, 195, 201, 204, 205, etc. Pentru nume cp. Tulova.
7 Dicţ. statistic al României 2 p. 800, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 150, Harta stat. major, planşa Icuşeşti.
8 Ghib. Sur. 20 p. 36.
9 Dicţ. statistic al României 2 p. 798, Harta stat. major, planşa Bozieni, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 32.
10 Dicţ. statistic al României 2 p. 630, Harta stat. major, planşa Buhuşi.
11 Frunzescu, Dicţionar topografic p. 32, 146.
12 Ghib. Isp. 1[2] p, 203.
13 Ibid., 2[1] p. 66.
14 Ibid., 3[1] p. 171.
15 Un sat Bârjovenii-Rădeşti este în jud. Tutova, Dicţ, statistic al României 2 p. 970.
16 Cp. Manoil Gârbov, Manoil de la Hotin, Manoil Şerbici, Manoil Grecul, Manoil pârcălabul, vezi mai sus 2 p. 197-199. Cp. satele Şerbeşti din apropierea satelor lui Ivan Porcul. Sate Manoileşti, Manuileşti, Mânăileşti în Moldova, avem în jud. Chişinău şi Bălţi, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 140. Cp. şi I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 269-271.
17 Dicţ. statistic al României 2 p. 800, Harta stat. major, planşa Icuşeşti.

cumente de mai târziu, ca în 7080 (1572) Iulie 16[1]. Işi are numele dela un străvechiu Secuiul sau ne arată o veche colonie de Secui[2]. Ivan Porcu avea proprietăţi şi la Tutova[3]. Aici avea satul ce fusese înainte al lui Mihail Croitorul, care e Croitorii, ce se numesc azi Fântânele, în comuna Läleşti, din judeţul Tutova[4]. El e pomenit în actele vechi. Aşa într'un catastih slavon de pe la sfârşitul veacului al XVI-lea[5], în zapise din 7182 (1674) Iunie 10[6], 7183 (1675) Martie 12[7], Aprilie 9[8], etc. Este un sat dela începutul veacului al XV-lea. Işi are numele dela Mihail Croitorul[9].— Tot aici, la Tutova, era satul în Glod, pe care nu-l pot identifica. Intre satele lui Petru Comis, din 6963 (1455) August 15 găsesc la Tutova şi satul Glodeani[10]. Este un sat, ce-şi are numele dela starea locului, glodoasă[11]. — Ce să fie la Bâc? Să arate un sat pe Bâc, nedeterminat, în uric? Sau este satul Bâc numit şi Şendreni, din comuna Ipate, judeţul Vasluiu?[12]. — Nu este exclus să

1 Ghib. Sur. 19 p. 78.

2 Sate, cu acest nume, în Moldova avem Secueni, în jud. Bacău, Secuia în jud. Vasluiu, Dicţ. statistic al României 1 p. 86, 2 p. 998, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 429. In trecut ele sânt pomenite. Cel din Vasluiu e pomenit într'un uric din 6999 (1491) Octomvrie 15: „Săcuenii, unde au fost Stanciul Săcuiul", I. Bogdan. D. Şt. 1 p. 480, ibid. p. 483-484, pârâul Săcuiului, p. 486. Un sat Săcuenii de jos „unde a fost Cozma" lângă Drăguşeni, Zăvoiani şi Şoimăreşti, la Suceava, fost al lui Dragoş Viteazul e pomenit în 7015 (1507) Februarie 28, Ghib. Sur. 18 p. 97, în 7028 (1520) Iulie 15, ibid. p. 111, în 7041 (1533) Martie 6, ibid. p. 184.

3 Vezi mai sus 1 p. 500

4 Frunzescu, Dicţionar topografic p. 148, 195, Dicţ. statistic al României 2 p. 974, Harta stat. major, planşa Vasluiu, 1 : 100000.

5 Ghib. Sur. 1 p. 176-177.

6 Ghib. Sur. 5 p. 65.

7 Ibid. p. 68.

8 Ibid. p. 69.

9 Sate cu acest nume avem în jud. Argeş, Croitori, apoi Croitoru în Vâlcea, Dicţ. statistic al României 1 p. 14, 2 p. 1032, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 148.

10 Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan.

11 Satele cu acest nume sânt foarte multe, în ţara întreagă, din care în Moldova avem în jud. Vasluiu, Glodeni, Glodişoarele şi Glodosu în Bacău, Glodu în Fălticeni (fost Suceava), Glodurile în Bacău, Dicţ. statistic al României 2 p. 990, 992, 1 p. 84, 88, 2 p. 860, 1 p. 84, 68. Altul a fost în jud. Roman, numit şi Buciumeni, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 71, 216. Alte sate Glodeni au fost în jud. Iaşi, numite şi Broşteni şi Iepureni, ibid. p. 216, 69, 243. Glodu în jud. Fălticeni (fost Suceava) numit şi Păltiniş, ibid. p. 216, 339. Asemenea în jud. Dorohoiu, ibid. p. 216. Asemenea Gloduri în jud. Tecuciu, ibid. Asemenea Glodeni, în jud. Bălţi, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 104. Şi în trecut ele sânt des pomenite. Vezi mai sus 1 p. 371. La cele de acolo adaugă următoarele date. Se mai află în 6934 (1426) August 12, ibid. 1 p. 178, rândul 12, p. 180-181. In 6936 (1428) Aprilie 22, ibid. 1 p. 209, rândul 21, 25, p. 212. In 6941 (1433) Noemvrie 16, ibid. 1 p. 369, rândul 9, p. 370-371.

12 Frunzescu, Dicţionar topografic p. 16, 430, Dicţ. geogr. al jud. Vasluiu p. 19, Dicţ. statistic al României 2 p. 990. Despre Bâcul de dincolo de

fie vorba de un sat nenumit de pe Bâc, mai ales că îndată în uric se înseamnă proprietatea lui Ivan Porcu de pe Botne, văi şi pâraie de dincolo de Prut[1]. Aici la Botne erau Voloseanii, pe care azi nu-i mai găsesc. In trecut îi găsesc pomeniţi. Aşa într'o diată din 1785 Noemvrie 26: moşie Volosănii din ţinutu Lăpuşnii[2]. Asemenea în Condica liuzilor, din 1803, unde se arată că e sat răzăşesc şi aparţine ocolului Bâcovăţului şi ţinutului Orheiu[3]. Este unul din satele străvechi, care era şi în veacul al XIV-lea Işi are numele dela un Volos[4]. Pentru nume cp. rusul колосх păr.—Este greu de identificat satul fost al lui Creţul. M'aşi gândi la satul Bârjovenii Lipoveni, din judeţul Neamţ, şi din apropierea celorlalte sate dela Roman ale lui Ivan Porcu şi care mai înainte s'a numit Creţeni, cum am văzut mai sus. Işi are numele dela Creţul, dela începutul veacului al XV-lea[5].—Satul lui Clim cred că e Climeştii, numit şi Ghirva, din judeţul Neamţ, nu departe de celelalte sate ale lui Ivan Porcu[6]. Işi are numele dela Clim, dela începutul veacului al XV-lea[7]—Nu pot identifica satul în Mălure, unde-i Oancea, din apropiere de cercul de sate ale lui Oancea. Acesta, totuna cu Vancea logofătul, apare cu satele lui, dincolo de Prut, la Răut, Itchil şi Bâc într'un uric din 6944 (1436) Iulie 17[8]. Mălure pare a fi un pârău[9].—Nu pot identifica satul fost al lui Jac. Pentru acesta cp. satul Jacota din comuna Pleşeşti, judeţul Fălticeni (fost Suceava)[10]. Un sat „undi au fostu Jac Ivance", fost al lui Dan, cu drese dela Alexandru cel Bun, se întăreşte, împreună cu altele,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Prut, cp. uricele din 6944 (1436) Iunie 15, vezi mai sus 1 p. 450, rândul 2, şi cel din 6944 (1436) Iulie 17, ibid. 1 p. 459, rândul 20, p. 464-465.

1 Vezi mai sus 1 p. 315.

2 L. T. Boga, Doc. Basarabene 3 (1929), Chişinău, p. 21.

3 Uricarul 8 p. 262.

4 Alt sat cu acest nume este Volosenii din jud. Fălciu, Dicţ. statistic al României 1 p. 380. Poate paralel cu acesta este numele Vlăsineşti, din jud. Dorohoiu, ibid. 1 p. 356. Cp. vechiul slav şi bulgar калсх, păr. Cp. uricul din 6954 (1446) Iunie 20, vezi mai sus 2 p. 266, rândul 9, p. 267.

5 Sate cu acest nume, Creţeşti, în Moldova, avem în jud. Fălciu, Dicţ. statistic al României 1 p. 382. Cp. гдѣ была Дкосх кршцхкн на влаиѣ, într'un uric din 6974 (1466) August 28, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 109-111. Asemenea în 7008 (1500) Martie 25, ibid. 2 p. 175-176.

6 Dicţ. statistic al României 2 p. 636, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 122, Harta stat. major, planşa Bozieni.

7 Alt sat cu acest nume este în jud. Bacău, Dicţ. statistic al României 1 p. 60.

8 Vezi mai sus 1 p. 459-467.

9 Cp. Maluri în jud. Bacău, pomenit într'un uric din 6966 (1458) Dechemvrie 14, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 26. Malu e un sat în jud. Neamţ, Malurile în jud. Putna, Dicţ. statistic al României 2 p. 642, 732.

10 Dicţ. statistic al României 2 p. 850.

într'un document din 7036 (1528) Martie 6, lui Glăvan pisarul [1].— Tot aşa nu pot identifica satul fost al lui Dragoman. Un sat Dragomăneşti este în comuna Miceşti, judeţul Tutova [2]. Acesta este pomenit într'un uric din 7001 (1493) Martie 5, înpreună cu alte sate, ce-şi înpărţesc Mărina şi Stana, fetele lui Dragomir Banul, nepoatele Şoldii dela Dumitra [3]. Asemenea e pomenit în 7006 (1498) Aprilie 11, când se întăreşte lui Petru Hâra, fiul Stanei, satele Dragomăneştii şi Spinenii [4]. Asemenea într'un uric dela Petru Voevod, din 7097 (1589) Aprilie 24, prin care Frăteiu, fiul петрꙋ хѫрѫеи кнꙋ(к) стани vinde ocina lui din privilegiul ce a avut buna lui, Stana, dela bătrânul Ştefan Voevod, din a treia parte jumătate ѡ(т) село ѡ(т) дрѫгꙋмѫнещи что є(ст) ѡ(т) кѫ вѡ(дї) скѫата [5]. Este un sat dela începutul veacului al XV-lea. Işi are numele dela Dragoman. — Grozeştii nu-i pot identifica. Işi au numele dela un Grozea. Era cred şi în veacul al XIV-lea [6]. — Nu pot identifica satele Marcone şi în Golâmboanie. Nici Nebureştii, cu rotacism, în loc de Nebuneştii.—Nu e determinată mai deaproape nici seliştea dela Tecuciu.—Interesant e faptul că i se întăreşte şi o casă din Roman, ce fusese a lui Frâham.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ivan, Vană sau Oană Porcu era ceaşnicul Doamnei. Trăeşte şi sub Alexandru cel Bun, dela care avea uric pe o poiană, pe Tazlăul mare, на пѫрѫꙋ, cum se vede dintr'un uric din 6999 (1491) Ianuarie 16, prin care nepoţii săi, Petriman şi surorile sale, Sofiica şi Sasca, vând această poiană lui Ştefan cel Mare [7]. El apare sub Alexandru cel Bun, în 6929 (1421) [8], în' 6951 (1443) Martie 6,

---

1 L-am publicat în Buletinul Ion Neculce, fasc. 5 (1926) p. 195.
2 Dicţ. statistic al României 2 p. 974, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 174, Harta stat. major, planşa Vasluiu 1 : 100000.
3 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 7, 8, 10, 11.
4 Ibid. 2 p. 125.
5 Pergament Acad. Rom. CLXXXIV/29.
6 Sate cu acest nume, în Moldova, avem în jud. Bacău, Fălciu, Dicţ. statistic al României 1 p. 90, 386. Altul în jud. Putna, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 226. Grozeşti, în jud. Chişinău, Grozinţi, în jud. Hotin, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 106. Pentru trecut cp. documentul din 6918 (1410) Martie 15, vezi mai sus 1 p. 78, rândul 3, p. 79. Asemenea în 6937 (1429) Mai 27, ibid. 1 p. 261, rândul 11, p. 264. Asemenea în 6939 (1431) Iunie 15, ibid. 1 p. 317, rândul 28, p. 325. Pentru Grozeştii de pe Stemnic, dela Vasluiu, cp. 1484, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 288-289, şi 6996 (1488) Martie 1, ibid. 1 p. 325-326. Pentru Grozeştii de peste Prut, cp. uricul din 6987 (1479) August 11, L. T. Boga, Doc. Basarabene, 4 (1929), Chişinău, p. 10. Pentru Grozea cp. Grozea Viteazul, care apare la sfârşitul veacului al XIV-lea. Aşa în 6900 (1392) Martie 30, vezi mai sus 1 p. 8, rândul 6. In 1395, Hurm. Doc. 1² p. 817. In 1399 Noemvrie 28, vezi mai sus 1 p. 8, rândul 6.
7 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 451.
8 Vezi mai sus 1 p. 142, rândul 6.

ca vistiernic al Doamnei lui Ştefan Voevod[1]. Apare în 6951 (1443) Mai 28[2], Mai 30[3], Iunie 8[4], August 3[5], August 24[6], Noemvrie 29[7], în 6953 (1445) Fevruarie 18[8], Aprilie 5[9], Iulie 15[10], August 8[11], August 11[12], Septemvrie 30[13], Noemvrie 26[14], în 6954 (1446) Ianuarie 26[15], Martie 5[16], Iunie 6[17], Iulie 20[18], în 6955 (1447) Fevruarie 11[19], în 6956 (1448) Octomvrie 5[20]. Este cea de pe urmă dată, când îl găsesc pomenit în documente.

Uricul este important şi pentru istoricul ţiganilor din Moldova.

90.

Suceava. 1448 Septemvrie 3.

Petru Voevod întăreşte Mănăstirii Neamţului patru sălaşe de ţigani, daţi de Alexandru cel Bun.

✝ ма(с)тїю божїею мы петрь воевода господарь земли молдавское чиним знаменито и не сѣмь листомь нашимь вьсѣмь, кто на(н) оузри(т) илї его оуслиши(т) чтоучи, іѡже благопроизволи господство ми нашимь благимь произволенїемь и чистимь и свѣтлимь срьдцемь и оучинили есми вь дшїе стопочивши(х) родителей наши(х), александра воево(д), и матери нашеи, м<а>рїи, іако да оутврьдимь нашь монастирь ѿ(т) немцѣ, идеже е(ст) хра(м) стое вьзнесенїе господа бога и спаса нашего ісоу христа и дали есмы томоу стомоу нашемꙋ предреченномоу монастирю челѣдй ци-

---

1 Vezi mai sus 2 p. 120, rândul 33. Aici rândul 3 şi Sima vornic al lui Petru Voevod şi Tador ceaşnic al lui Petru Voevod.
2 Ibid. 2 p. 141, rândul 19.
3 Ibid. 2 p. 145, rândul 9.
4 Ibid. 2 p. 156, rândul 17.
5 Ibid. 2 p. 178, rândul 12.
6 Ibid. 2 p. 180, rândul 22.
7 Ibid. 2 p. 188, rândul 2.
9 Ibid. 2 p. 212, rândul 25.
8 Ibid. 2 p. 219, rândul 16.
10 Ibid. 2 p. 223, rândul 16.
11 Ibid. 2 p. 226, rândul 27.
12 Ibid. 2 p. 231, rândul 20.
13 Ibid. 2 p. 236, rândul 22.
14 Hurm. Doc. 1[2] p. 887.
15 Vezi mai sus 2 p. 241, rândul 23.
16 Ibid. 2 p. 248, rândul 11.
17 Ibid. 2 p. 236, rândul 25.
18 Ibid. 2 p. 270, rândul 27.
19 Ibid. 2 p. 282, rândul 1-2.
20 Arhiv. Stat. Bucureşti, Hasd. Arh. Ist. 1[1] p. 113.

ганскы(х), на имѣ вла(д) и лацка и зави(д) и хѣртѣ[1]. тоты оуси и съ своими челѣдми и дѣтми своими, що бы нашемоу предреченномоу монастирю, никомиже на вѣки вѣчнiѧ, ѩкож да(л) бы(л) и(х) на(ш) родите(л), стопочившии алеѯандръ воевода, томѹ монастирю, тако и мы даемъ и потв(р)ъждаемъ и(х) томѹ монастирю нашемоу. а на то е(ст) вѣра господства ми, вышеписанного ми петра воево(д), и вѣра боѩръ наши(х), вѣра пана нѣгои, вѣра пана петра гоудѝ(ч), вѣра пана станчюла, вѣра пана дѹми дворника, вѣра пана мынѕѹла, вѣра пана калчана, вѣра пана кости ѡрыша, вѣра пана дѹми и брата его, пана мирчи, вѣра пана никомана, вѣра пана тадора чорного, вѣра пана кости андрѡшика, вѣра пана тадо⟨ра⟩[2] столника, вѣра пана петра чашника, вѣра пана гоѩнъ коми(с) и вѣра оуси(х) боѩръ наши(х) молдавски(х) велики(х) и мали(х). а тако(ж) каре кто ѿ(т) наши(х) боѩръ, бѹ(д) кто оусхоче(т) ти(х) цигани задержати или затаити пре(д) калоугерми, то(т) заплати(т) свою шїю. а по нашемъ животѣ, кто бѹде(т) господаръ земли нашеи, ѿ(т) дѣтеи наши(х) или ѿ(т) братии нашиѣ(х) или бѹ(д) кто кого бъ извере(т) быти, то(т) щобы не порѹши(л) нашемѹ монастирю наше данiе, що родите(л) на(ш) да(л) и мы дали за его дшѹ и паме(т) и за наше здравiе. а кто бы хоти(л) тое пороушити, то(т) да е(ст) непростъ ѿ(т) ба. а на болшее потвръжденiе томоу всемоу вышеписанномоу велѣли есми нашемѹ вѣрномѹ паноу, наїн логофетоу, привѣсити нашоу печа(т) к семоу листоу нашемѹ. ѡаница писа оу сѡчавѣ в лѣто ѕѯнѕ, м(с)ца се(п) г днъ.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Petru Voievod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a binevoit Domnia mea cu a noastră bună voire şi curată şi luminată inimă şi am făcut pentru pomenirea sfântrăposaţilor părinţilor noştri, Alexandru Voevod, şi a mamei noastre, Maria, ca să întărim mănăstirea noastră dela Neamţ, unde este hramul Sfintei Inălţări a Domnului Dumnezeu şi Mântuitorului nostru, Isus Hristos, şi am dat acestei sfinte mănăstiri a noastre mai înainte zise sălaşe de ţigani, anume Vlad şi Laţcu şi Zavid şi Heartea. Toţi aceştia şi cu toate sălaşele lor şi copiii lor să fie mănăstirii noastre

1 Sau: хортѣ.
2 In orig. тадо.

mai înainte zise totdeauna[1], în vecii vecilor, cum i-a fost dat părintele nostru, sfântrăposatul Alexandru Voevod, acestei mănăstiri, tot aşa şi noi îi dăm şi întărim acestei mănăstiri a noastre.

Şi la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului Petru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Neagoie, credinţa panului Petru Gudici, credinţa panului Stanciul, credinţa panului Duma vornic, credinţa panului Mânzul, credinţa panului Balcean, credinţa panului Costea Orâş, credinţa panului Duma şi a fratelui său, pan Mircea, credinţa panului Nicoman, credinţa panului Tador Negrul, credinţa panului Costea Andronic, credinţa panului Tador stolnic, credinţa panului Petru ceaşnic, credinţa panului Goian comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Şi asemenea oricare din boerii noştri, oricare ar vrea să opriască pe aceşti ţigani sau i-ar ascunde înaintea călugărilor, acesta va plăti cu gâtul său.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre din copiii noştri sau din fraţii noştri sau ori pe cine Dumnezeu va alege să fie, acesta să nu strice mănăstirii noastre dania noastră, ce a dat părintele nostru şi am dat şi noi, pentru sufletul şi pomenirea lui şi pentru sănătatea noastră.

Iar cine ar vrea să strice aceasta, acesta să fie neiertat de Dumnezeu.

Iar pentru mai mare întăritură a acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Ilie logofăt, să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

Oanţa a scris, în Suceava, în anul 6956 luna Septemvrie în 3 zile.

Pergamentul, cu pecetea pierdută, la Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţul, depuneri particulare. In dosul uricului însemnarea cu unciale: за циганы (pentru ţigani). O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan.

Documentul este important pentru daniile Mănăstirei Neamţului şi pentru istoricul ţiganilor din Moldova.

1 Orig.: niciodată.

91.

Suceava. 1448 Septemvrie 3.

Petru Voevod întăreşte boerului Ulea şi fratelui său, Iuga, satele la Covârluiu, jumătate din Ungureanii dela Nevira şi jumătate de moară, Sperleştii la Turluiu, Proceştii, în jos de Sperleşti, Negaşeştii, înpotriva Sperleştilor, Băşoteanii la Tazlău, seliştea lui Petrilă, Tiseştii, la Totruş, şi Budeştii.

† мл(с)тїю бжїєю мы петръ воєвода г(с)п(д)ръ земли молдавскои чинимъ знаменито ис сѣмъ листомъ наши(м) въсѣмъ, кто нанъ оузритъ или єго оуслышитъ чтоучи, ожє тотъ истинныи слꙋга на(ш), па(н) оулѣ, слꙋжилъ намъ право и вѣрно. тѣмжє мы видѣвшє єго правою и вѣрною слꙋжбою до на(с), жаловали єго ѡсобною нашєю мл(с)тїю и дали єсми ємоу, оу нашєи земли, оу молдавскои, села на коврълꙋю, половина села ѡ(т) оунгꙋрѣни ѡ(т) нєвира и половина ѡ(т) млина и спєрлєщи, на тꙋрлꙋю, и прочєщи, нижє спєрлєщи, и нєгашєщи, противъ спєрлєщи, и бъшотѣни, на тазловѣ, и сєлищє пєтрилово и тисєщи, на тотрꙋша, и бꙋдєщи. тоє въсє вышєписанноє да є(ст) ємꙋ и братꙋ єго, юзи, ѡ(т) на(с) оурикъ, равно и дѣтємъ и(х) и братїамъ и(х) и оунꙋчатомъ и(х) и прѣоунꙋчатомъ и(х) и прѣщюрѣтомъ и(х) и въсємоу родꙋ и(х), кто бꙋдєтъ наиближнїи, нєпорꙋшєнно николижє на вѣки. а хотаръ тѣмъ сєламъ и сєлищѣмъ да бꙋдєтъ по старомꙋ хотарꙋ, коуда из вѣка ѡживали. а на то є(ст) вѣра г(с)п(д)ствами, вышєписаннаго пєтра воєводы, и вѣра болѣръ[1] наши(х), вѣра пана нѣгоя логофєта, вѣра пана пєтра гꙋдича, вѣра пана ⟨дꙋмы бр⟩аѥ⟨вича⟩, вѣра пана братꙋла, вѣра пана станчюла, вѣра пана костє ѡрыша, вѣра пана ѡаны жꙋдича, вѣра пана дꙋмы дꙋлчєскꙋла и брата єго, пана мирчи, вѣра пана ⟨мынѕꙋ⟩ла, вѣра пана ивана калчана, вѣра пана д⟨авида столни⟩ка, вѣра пана ѡаны портарѣ, вѣра пана тадєра ⟨чорн⟩ого, вѣра пана тадєра баскана, вѣра пана никомана, вѣра пана тадєра мончєскꙋла, вѣра пана хринѣ спътарѣ, вѣра пана сръбꙋла постєлника, вѣра пана данчюла вистїарника, вѣра пана радоула писка, вѣра пана пєтра чашника, вѣра пана гоиана комиса и вѣра въсѣхъ болѣръ наши(х) и вєликы(х) и

1 In orig. болѣръ de două ori.

малы(х). а по нашемъ животѣ, кто бѹдетъ г(с)п(д)рь нашеи земли или w(т) дѣтеи наши(х) или w(т) братїи наши(х) или w(т) нашего племене, бѹ(д) кто кого бъ избретъ быти, тотъ про бы имъ не порѹшилъ нашего даанїа, але просы имъ ѹтвръдилъ и ѹкрѣпилъ, занѹже есми дали имъ за и(х) правою и вѣрною слѹжбѹ. а на болшее потвръжденїе томѹ всемѹ вышеписанномѹ велѣли есми нашемѹ вѣрномѹ панѹ, наїи логоѳетѹ, писати и привѣсити печатъ нашѫ к семѹ листѹ нашемѹ. писа паїшинъ ѹ со(ч)вѣ в лѣ(т) ѕ҃ѱ҃н҃ѕ м(с)ца се(п) г.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că această adevărată slugă a noastră, pan Ulea, a slujit nouă drept şi credincios. De aceia, noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat, în Ţara noastră, în Moldova, satele la Covârluiu, jumătate de sat din Ungureanii, dela Nevira, şi jumătate de moară şi Sperleşti, la Turluiu, şi Proceşti, mai jos de Sperleşti, şi Negaşeşti, înpotriva Sperleştilor, şi Băşoteanii, la Tazlău, şi seliştea lui Petrilă şi Tiseşti, la Totruş, şi Budeşti. Toate aceste mai sus scrise să fie lui şi fratelui său, Iuga, dela noi uric, asemenea şi copiilor lor şi fraţilor lor şi nepoţilor lor şi strănepoţilor lor şi răstrănepoţilor lor şi întregului neam al lor, cine va fi mai aproape, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestor sate şi selişti să fie după vechiul hotar, pe unde din veac au umblat.

Iar la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului Petru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Neagoie logofătul, credinţa panului Petru Gudici, credinţa panului Duma Braevici, credinţa panului Bratul, credinţa panului Stanciul, credinţa panului Costea Orâş, credinţa panului Oană Julici, credinţa panului Duma Dulcescul şi a fratelui său, pan Mircea, credinţa panului Mânzul, credinţa panului Ivan Balcean, credinţa panului David stolnic, credinţa panului Oană portar, credinţa panului Tader Negrul, credinţa panului Tader Vascan, credinţa panului Nicoman, credinţa panului Tader Moicescul, credinţa panului Hrinea spatar, credinţa panului Sârbul postelnic, credinţa panului Danciul vistiarnic, credinţa panului Radul Pisc, credinţa panului Petru ceaşnic, credinţa panului Goian comis şi credinţa tuturor boerilor noştri şi mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre sau din copiii noştri sau din fraţii noştri sau din seminţia noastră, ori pe cine Dumnezeu va alege să fie, acesta să nu le strice dania noastră, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentru că le-am dat pentru a lor dreaptă şi credincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Ilie logofătu, să scrie şi să atârne pecetea noastră cătră această carte a noastră.

A scris Iliaş, în Suceava, în anul 6956 luna Septemvrie 3.

Pergamentul, cu pecetea stricată, la Acad. Rom. Peceţi 103. A fost cumpărat dela anticarul Şaraga din Iaşi. In dos are scris: „Ispisoc dela Pătru Vodă pi Spirleşti şi pre Procişti, dengios di Spărleşti şi di pe Gotăşti, înpotriva Prociştilor". O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan, cu foarte mici deosebiri, de cum îl dau eu mai sus. Este pomenit şi de Radu Rosetti, Pământul p. 134.

Unele din satele de mai sus le-am găsit în stăpânirea lui Giurgiu Ungureanul, în uricul din 6917 (1409) Ianuarie 28 [1] şi în 6940 (1432) Iunie 29 [2]. In acesta de pe urmă tocmai e vorba de dania ce o face Giurgiu Ungureanul nepoţilor săi de soră, Ulea şi Iuga. Ungureanii dela Nevira nu trebuie să se confunde cu satul Ungureanii de lângă Bacău, pomenit în 6917 (1409) Ianuarie 28. Satul din 1448 este numit în 6940 (1432) Iunie 29, în dania lui Giurgiu Ungureanul „unde este casa lui la Nevira" [3]. Acesta este un străvechiu sat, ce s'a numit Ungureanii, după numele lui Giurgiu, vechiul stăpân. Satul era la Covurluiu [4]. Pe valea Covurluiului însă nu mai găsesc satul Ungureni şi nici Nevira [5]. — Sperleştii, la Turluiu, Proceştii, Negaşeştii i-am întâlnit în uricul din 6917 (1409) Ianuarie 28 [6] şi în 6940 (1432) Iunie 29, am întâlnit Proceştii şi Neaghişeştii [7]. — Băşoteanii pe Tazlău se numesc azi Boşoteni şi sânt în comuna Enăcheşti, judeţul Bacău [8]. Satul este pomenit în

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Vezi mai sus 1 p. 64-69.
2 Ibid. 1 p. 342-344.
3 Ibid. 1 p. 343, rândul 3, p. 344.
4 Ibid. 2 p. 333.
5 Pentru satele Ungureni, vezi uricul din 6945 (1437) Dechemvrie 20, vezi mai sus 1 p. 541, rândul 5, p. 545.
6 Vezi mai sus 1 p. 64, rândul 14-15, p. 67-68.
7 Ibid. 1 p. 343, rândul 2.
8 Dicţ. statistic al României 1 p. 80, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 58, Harta stat. major, planşa Buhuşi, 1 : 100000.

documentele vechi. Aşa în 6969 (1461) Septemvrie 16, când se întăreşte Mărinei, fata lui Berilă, pe lângă satele Bereşti, Petrileşti şi mai sus de Nadişa, Năsoeştii, şi Boşotenii [1]. Asemenea în 6999 (1491) Septemvrie 16, prin care se întăreşte Mărinii, fata Berinii, pe satele de pe Tazlău, anume Bereştii şi pe din sus Petrileştii şi Boşotenii şi deasupra Nadişii, Năsoeştii [2]. Asemenea în 7146 (1638) Aprilie 1 [3]. Intr'un document din 1802 Iulie 3 se arată hotarele Boşotenilor [4]. Este un sat străvechiu. Işi are numele dela un Başotă. Era poate şi în veacul al XIV-lea [5]. — Seliştea lui Petrilă am văzut-o că se numeşte mai târziu, în documentele lui Ştefan cel Mare, aduse mai sus, Petrileşti. Azi nu mai este. Hotarnica Petrileştilor, cari au fost lângă Bereşti, se poate vedea în documentul din 7262 (1754) August 14 [6]. E pomenit apoi în 7271 (1763) Ianuarie 17 [7], etc. Işi are numele dela Petrilă, dela începutul veacului al XV-lea [8]. Tiseştii pe Trotuş sânt la miază-zi de Târgu-Ocna, în judeţul Bacău [9]. Este un sat străvechiu. Numele să-i fie în legătură cu Tisa, tisă? [10]. — Budeştii nu-i pot identifica. Işi au numele dela un Bude, Bode. Era şi în veacul al XIV-lea [11].

Urmaşii lui Ulea şi Iuga nu sânt bine cunoscuţi. O fiică a lui Ulea, Marina, o aflăm în uricul din 6970 (1462) Mai 15 [12].

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 13 fila 127 v. (e vorba de răzăşii de moşiile Bereştii, Boşotenii şi Petrileştii, dela ţinutul Romanului), I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 51.

2 Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 29 fila 65 r., I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 466.

3 Ghib. Sur. 3 p. 318: вошотѣнии ѡт власт ваковѣ.

4 Uricaru 17 p. 289-290.

5 Cp. Başotă Manuil şi satul Başoteani în uricul din 6936 (1428) Dechemvrie 4, vezi mai sus 1 p. 228, rândul 7, 8-9. Ibid. p. 230 alte citate cu acest sat al Mănăstirii Neamţului. Un alt sat Boşotenii în jud. Bacău a fost în plasa Bistriţa de jos, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 58.

6 Uricaru 17 p. 262-264.

7 Ibid. p. 269.

8 Un sat Petrileşti este în jud. Fălciu, Dicţ. statistic al României 1 p. 384. Un sat Petrileşti pe Valea Albă este pomenit într'un uric din 7002 (1494) Fevruarie 27, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 32-33. Aici se vorbeşte şi de un uric al satului dela Ilieaş şi Ştefan Voevozi.

9 Frunzescu, Dicţionar topografic p. 486. Aici 2 sate, unul în com. Târgu-Ocna şi altul în com. Bogdăneşti, Harta stat. major, planşa Târgu-Ocna, 1 : 100000.

10 Cp. Tisa, în jud. Bacău, Tisăuţi în jud. Botoşani, Tisa în Prahova, Dâmboviţa, Vâlcea, Tisău, în Buzău, Dicţ. statistic al României 1 p. 82, 84, 108, 2 p. 702, 698, 1 p. 278, 2 p. 1018, 1 p. 174. Cp. şi Tişăuţi din Bucovina. Pentru trecut cp. documentul din circa 1429-1432 Aprilie 10, vezi mai sus 1 p. 254, rândul 4, p. 256 şi 6940 (1432) August 14, ibid. 1 p. 344, rândul 2, p. 345.

11 Cp. documentul din 6906 (1398) Iulie 2, vezi mai sus 1 p. 16, rândul 7, p. 17-18 Asemenea 6912 (1404) Iulie 20, ibid. 1 p. 50, rândul 1. Asemenea 6943 (1435) Octomvrie 18, ibid. 1 p. 420, rândul 14, p. 423. Asemenea în 6951 (1443) Noemvrie 29, ibid. 2 p. 194, rândul 8, p. 196. Cp. Budilei în 6961 (1453) Iunie 20, Ulianiţchi, Materiali p, 81-82, Uricarul 11 p. 76.

12 I. Bogdan. D. Şt. 1 p. 55-57.

92.

Suceava. 1448 Septemvrie 15.

Petru Voevod dăruieşte boerului Marco satul Panceşti, la obârşia Bârladului, prisaca Fearţei, la gura Racovei, în hotarul târgului Vasluiu, şi un loc de moară pe Racova.

† мл(с)тїю бжїєю мы петръ воєвѡ(д) г(с)п(д)ръ земли молдавскои. чини(м) знаменито всѣмъ листо(м) наши(м) вьсѣмъ кто на(н) оузритъ илї єго ѹслыши(т) чтѹчи, оже то(т) истинныи слѹга на(ш), вѣрныи панъ марко, слѹжилъ намъ право и вѣрно. тѣм[1] мы видѣвши єго правѹю и вѣрнѹю слѹжбѹ до на(с), жаловали єсмы єго особною нашею мл(с)тїю и дали єсми ємѹ, оу нашеи земли, ѹ молдавскои, єдно село, на имѧ панчещи, на обръшїє (бръ)лада, и єдна пасѣка, на ѹстиє раковѣ, на имѧ фѣрцина пасѣка, оу васлѹиского тръгѹ хотари, и мѣсто млинѹ на раковѣ, где иметъ бѹвати, оу тръговско(м) хотари. тоє да є(ст) ємоу ѹри(к) и съ вьсѣмъ доходо(м) и дѣтемъ єго и братиамъ єго и ѹноучато(м) єго и праоунѹчатомъ єго и пращѹрѣто(м) єго и вьсєм(ѹ) племеню єго, кто бѹдє(т) наиближнїи непорѹшено, николиже на вѣки. а хотаръ том(ѹ) селѹ да є(ст) по старомѹ хотарю, кѹда из вѣка оживали. а на то є(ст) вѣра г(сд)вами вышеписаннаго петра воєво(д) и вѣра болѧръ наши(х), вѣра пана нѣгои логофета, вѣра пана петра хѹдича, вѣра пана дѹмы браєви(ч) дворника, вѣра пана братѹла, вѣра пана станчѹла, вѣра пана кости ѡрꙑшескѹла, вѣра пана ѡана пꙑ(н)теча, вѣра пана дѹмы и брата єго, пана мирчи, вѣра пана ивана банчана, вѣра пана ивана мꙑ(н)ѕѹла, вѣра пана кости андроникови(ч), вѣра пана тадора чорно(г), вѣра пана давида столника, вѣра пана тадора васкови(ч) столника, вѣра пана никомана, вѣра пана ѡана портарѣ, вѣра пана хрѣнѣ спатарѣ, вѣра пана данчѹла ви(с)тиарника, вѣра пана петра чашника и вѣра вьсѣхъ болѧръ наши(х) велики(х) и малы(х). а по наше(м) животѣ кто бѹдетъ гс(пд)ръ нашеи земли ѡ(т) дѣтеи наши(х) илї ѡ(т) братеи наши(х) или ѡ(т) нашего племене, бѹ(д) кто кого бъ изберє(т) бꙑти, то(т) щобы имъ непорѹши(л) нашего данїѧ, але щобы имъ потвръди(л) и оукрѣпи(л), занѹ(ж) дали єсми ємѹ за єго правѹю и вѣрнѹю слѹжбѹ. а на болшеє потвръж(д)єниє томѹ вьсємѹ вышеписанномѹ, велѣли єсми нашем(ѹ) вѣрномѹ панѹ, нѣгїи логофетѹ, писати и привѣсити нашѹ печа(т) к семѹ листѹ нашемѹ. пи(с) лѹка грамати(к), оу со(ч)вѣ, в лѣто ѕ҃ц҃н҃ѕ҃ м(с)ца се(п) єї.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Sic.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că această adevărată slugă a noastră, credinciosul pan Marco, a slujit nouă drept şi credincios. De aceia, noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă slujbă cătră noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat, în Ţara noastră, în Moldova, un sat, anume Panceşti, la obârşia Bârladului, şi o prisacă, la gura Racovii, anume prisaca lui Fearţea, în hotarul târgului Vasluiu, şi un loc de moară, la Racova, unde-i va plăcea, în hotarul târgului. Aceasta să-i fie lui uric şi cu tot venitul şi copiilor lui şi fraţilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregei seminţii a lui, cine va fi mai aproape, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestui sat să fie după vechiul hotar, pe unde din veac au umblat.

Iar la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului Petru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Neagoie logofăt, credinţa panului Petru Hudici, credinţa panului Duma Braevici vornic, credinţa panului Bratul, credinţa panului Stanciul, credinţa panului Costea Orâşescul, credinţa panului Oană Pântece, credinţa panului Duma şi a fratelui său, pan Mircea, credinţa panului Ivan Baicean, credinţa panului Ivan Mânzul, credinţa panului Costea Androinic, credinţa panului Tador Negrul, credinţa panului David stolnic, credinţa panului Tador Vascovici stolnic, credinţa panului Nicoman, credinţa panului Oană portar, credinţa panului Hrinea spatar, credinţa panului Danciul vistiarnic, credinţa panului Petru ceaşnic şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, din copiii noştri sau din fraţii noştri sau din seminţia noastră, ori pe cine Dumnezeu va alege să fie, acesta să nu le strice dania noastră, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentru că i-am dat pentru a lui dreaptă şi credincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Ilie logofăt, să scrie şi să atârne pecetea noastră cătră această carte a noastră.

A scris Luca gramatic, în Suceava, în anul 6956 luna Septemvrie 15.

Pergamentul, fără pecete, a fost al magistratului Hina. Azi e al d-lui Ghibănescu din Iaşi, care l-a şi publicat în Sur. 1 p.

276-280. Pe dos are: „Petr Vvod. din leat 6956 Sept. 15, pe satul Pănceşti, la Vasluiu. Tot la d-l Ghibănescu se află două traduceri de pe acest uric, una din 1804 Septemvrie 7, făcută de diaconul Miron Iorga, şi alta din 1805 Iunie 11, făcută de polcovnicul Pavăl Debrici ot Mitropolie. O fotografie de pe original e în colecţia mea. O copie slavonă se află la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Un rezumat după traducerea din 1804, cu data 14 Septemvrie 6956, e publicat în N. Iorga, Stud. şi Doc. 16 p. 157.

Satul Pănceşti dela obârşia Bârladului este în comuna cu acelaş nume, judeţul Roman[1]. Inainte a aparţinut judeţului Vasluiu. Aşa îl găsim în Condica Liuzilor din 1803[2], în Catagrafia Vasluiului din 1820[3] şi în cea din 1831[4]. Este străvechiu. Işi are numele dela un Pancu. Era şi în veacul al XIV-lea. Este pomenit poate chiar în uricul din 1399 Noemvrie 28[5]. — Prisaca lui Fearţea, de la gura Racovei, nu a mai lăsat nici o amintire[6].

Boerul Marco dela Vasluiu e necunoscut. Un alt Marco, fiul lui Bonte, dela Vasluiu, este pomenit în 6950 (1442) August 30[7].

Foarte interesantă este pomenirea hotarului târgului Vasluiu, din care Domnul începe să facă donaţii.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

93.

Suceava. 1448 Septemvrie 22.

Petru Voevod întăreşte boerului Mihail logofătul şi fraţilor săi, Duma şi Tador, satele unde a fost Drăguş Teameş, la gura Studenţei, şi unde a fost bătrânul Teameş Petru, pentru care ei avuseseră pâră cu Stan Poiană.
Se pune şi zavească.

† мл(с)тїю бжїею мы петръ воевода г(с)п(д)ръ земли молдавскои чиним(м) знаменито ис сѣмъ листо(м) наши(м) въсѣ(м),

1 Dicţ. statistic al României 2 p. 804, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 340. Harta stat. major, planşa Dagâţa.
2 Uricarul 7 p. 374, Ghib. Sur. 15 p. 218.
3 Ghib. Sur. 15 p. 252.
4 Ibid. p. 261.
5 Vezi mai sus 1 p. 22, rândul 1 şi 12 p. 23, rândul 1, p. 26. Pentru sate cu nume Pănceşti în trecut cp. uricul din 6915 (1407) Martie 8, vezi mai sus 1 p. 56, rândul 15, p. 59. Asemenea cel din 6936 (1428) Fevruarie 16, ibid. 1 p. 202, rândul 9, p. 204. Cp. asemenea uricul din 6964 (1456) Iunie 13, Acad. Rom. Peceţi 290. L-am publicat în Buletinul Ion Neculce, fasc. 7 (1929) p. 174-175. Asemenea în 6998 (1490) Martie 15, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 403, 405.
6 Harta stat. major, planşa Vasluiu.
7 Vezi mai sus 2 p. 100-104.

кто нанъ ѕзритъ наї его ѕслышн(т) чтѕчи, ѡже прїидоша пре(д) нами и пре(д) нашими боѧри панъ михаилъ логофетъ и бра(т) его, дѕма и тадоръ, и ста(н) полѣна и тѧгали сѣ за два села, нанмѣ где бы(л) дрѫгѕ(ш) тѧме(ш), на оустие стѕденца, и где бы(л) старыи тѧме(ш) петръ, повы(ш), и поставили своа прївилїа на тота села. и поставили при‹ви›лїе[1] панъ михаилъ логофетъ съ своими братиами ѡ(т) иліаша и ѡ(т) стефана воево(д) ѡ(т) токмежа, аже потокмилисѧ ста(н) полѣна съ н(х) ѡ(т)цемъ, съ югою протопопо(м). ино панъ михаилъ ло(г)ф(е)тъ добы(л) съ своими братиа(м) тота пре(д)реченаа села, где бы(л) драгѵ(ш) тѧме(ш), на ѕстие стѕденца, и где бы(л) старыи тѣме(ш) петръ и съ своими прївилїами, ꙗко(ж) выше пише(м). того ра(дї) мы чере(с) тое поставили есми панѵ михаилѵ логофетѵ и братиамъ его завѣскѵ, ꙃ рѕбли серебра лито(г), варе коли бы ѕсталъ поѧна ста(н) наї братиа е(г) или дѣти его или бѵ(д) кто ѡ(т) его племене на пана михаила логофе(та) или на братию его или дѣтї н(х) или бѕ(д) на которо(г) ѡ(т) н(х) племене. за тота села или тѧжею или свадою или бѕ(д) чимъ, бѕ(д) коли, оу которы(х) дно(х), то(т) заплати(т) вышеписаннѵю завѣзкѕ, ꙃ рѕбли серебра лито(г). а при то(м) мартори наши боꙗри: панъ дѕма браеви(ч) дворни(к) и панъ ста(н)чѕлъ и панъ ко(с)те андроникови(ч) и панъ драго(ш) и панъ данчѕ(л) вистарни(к) и панъ петръ ча(ш)ни(к) и панъ тадоръ писаръ и панъ сръбѵ(л) постелни(к) и иныи наши болѣри, що при то(м) были. а на болшѵю крѣпо(с)тъ том(ѵ) въсем(ѵ) вышеписанном(ѵ) велѣли есми слѕѕѣ нашем(ѵ), лѕци дїѧкѵ, писа(т) и привѣсити нашѕ печа(т) к сем(ѕ) листѕ нашем(ѵ). пи(с) ѕ со(ч)вѣ в лѣтѡ ѕ҃цн҃ѕ се(п) кв.

Traducere: Cu mila lui Dumnezeu, Noi Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că au venit înaintea noastră şi înaintea boerilor noştri pan Mihail logofătul şi fratele său, Duma şi Tador, şi Stan Poiană şi s'au pârît pentru două sate, anume unde a fost Drăguş Teameş, la gura Studenţei, şi unde a fost bătrânul Teameş Petru, mai în sus, şi şi-au pus privilegiile lor pe aceste sate. Şi şi-au pus pan Mihail logofătul cu fraţii săi privilegiul de tocmeală dela Iliaş şi dela Stefan Voevod, ce s'au tocmit Stan Poiană cu tatăl lor, cu Iuga protopopa. Alta pan Mihail logofătul cu fraţii săi a dobândit a-

1 Orig. прилїе.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ceste mai înainte zise sate, unde a fost Draguş Teameş, la gura Studenţei, şi unde a fost bătrânul Teameş Petru, cu privilegiile lor, cum scriem mai sus. De aceia, noi peste aceasta am pus panului Mihail logofătul şi fraţilor lui zavească 60 ruble de argint topit, ori când s'ar scula Poiană Stan sau fraţii lui sau copiii lui sau oricine din seminţia lui contra panului Mihail logofătul sau contra fraţilor lui sau a copiilor lui sau a oricui din seminţia lor pentru aceste sate, ori cu judecată ori cu sfadă ori cu orice, oricând, în orice zile, acela va plăti mai sus scrisa zavească, 60 ruble de argint topit.

Şi la aceasta au fost marturi boerii noştri: pan Duma Braevici vornic şi pan Stanciul şi pan Coste Androinicovici şi pan Dragoş şi pan Danciul vistiarnic şi pan Petru ceaşnic şi pan Tador pisar şi pan Sârbul postelnic şi alţi boeri ai noştri, cari au fost la aceasta.

Iar pentru mai mare tărie acestor toate mai sus scrise, am poruncit slugii noastre, lui Luca diac, să scrie şi să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

Scris în Suceava, în anul 6956 Septemvrie 22.

Pergamentul, cu pecetea cea mică atârnată, se află în Arhiva ministerului de externe din Moscova. O fotografie la Acad. Rom. colecţia de fotografii, dăruită de I. Bogdan. O copie cu mici abateri ortografice la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat, cu unele părţi lăsate la o parte, şi cu foarte multe abateri în Ulianiţchi, Materialî p. 70-71. O traducere cu foarte multe greşeli e publicată în Uricarul 11 p. 67-68. Satele aici sânt: „unde a fost ştiuta Draguşa“ şi „unde fost-a ştiutul bătrân Petrea“.

Satele unde a fost Drăguş Teameş, la gura Studenţei, şi unde a fost bătrânul Teameş Petru, mai sus de celalalt, le-am întâlnit în uricele din 6942 (1434) Aprilie 24, sub numele de Temeşeşti, amândouă părţile judecii, în stăpânirea popei Iuga[1], apoi în 6944 (1436) Dechemvrie 7, în stăpânirea protopopei Iuga şi a fiilor săi, între care şi Mihul gramaticul[2], apoi în 6947 (1439) Iulie 2, în stăpânirea protopopei Iuga şi a fiului său, Mihail[3]. Aici se vorbeşte foarte laconic şi de tocmeala cu Stan Poiană, ceia ce înseamnă că acesta este privilegiul cu care s'a înfăţişat la jude-

1 Vezi mai sus 1 p. 386, rândul 17, p. 389.
2 Ibid. 1 p. 498, rândul 7-8, p. 500.
3 Ibid. 2 p. 41, rândul 19-20, p. 45.

cata din 1448 Septemvrie 22 Mihail logofătul cu fraţii săi. Satele fuseseră mai înainte ale lui Stan Poiană şi uricul prezent, cu pâra, ne arată că ele îi fusese date lui popa Iuga, cam contra voinţei lui Stan Poiană. Ni se arată, cred, un fel de vânzare silită, chiar dacă aparenţele sânt altele, cum le vedem din uricul din 1439 Iulie 2.

La gura Studineţului în Tutova nu mai sânt satele Temeşeşti. Aici se află azi satul Hălăreştii[1].

Despre popa Iuga, mai apoi protopopă, a fost vorba în alt loc[2]. Asemenea în alt loc a fost vorba despre cariera fiului său, Mihail logofătul[3]. Asemenea despre fraţii lui Mihail, Tador gramaticul şi Duma aprodul şi postelnicul[4].—Neamul lui Poiană este şi el cunoscut. Stan Poiană, stăpânul Temişeştilor înainte de 1434, a trăit şi în vremea lui Alexandru cel Bun. Dintr'un uric din 6966 (1458) Octomvrie 26 aflăm nepoţi ai lui Stan Poiană, cum şi privilegii ale acestuia, în care scria despre satul тимишєщи. Se vede că satul se înturnase iar în neamul său, când prin fuga lui Mihul şi a fraţilor săi, în Polonia, la venirea lui Ştefan cel Mare, moşiile îi fuseseră confiscate[5]. Nu cred că boerul din documentul din 7000 (1492) Martie 30 e totuna cu acest Stan Poiană[6]. — Un Dan Poiană ce trăeşte în vremea lui Alexandru cel Bun este pomenit în uricele din 6986 (1478) Fevruarie 11[7] şi în 6995 (1487) Martie 7[8]. — Un Ivan Poiană, ce trăeşte în vremea bătrânului Ştefan Voevod şi care împreună cu fraţii, Negrilă, Crâstea şi sora lor, Ana, au stăpânit satul Poenile, ci se numeşte mai târziu Petreşti,— la Roman, — e pomenit într'un uric din 7071 (1572) Dechemvrie 3[9].

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Cp. Harta stat. major, planşa Bârladul, 1 : 100000. Pentru alte sate Temeşeşti, Tămaş, vezi mai sus 1 p. 389.
2 Vezi mai sus 1 p. 165-166, p. 218-220, p. 383, 386 etc.
3 Ibid. 1 p. 501-506.
4 Ibid. 2 p. 147-148.
5 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 20-21.
6 Ibid. 1 p. 502.
7 Ibid. 1 p. 219.
8 Ibid. 1 p. 300.
9 Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 661, op. I, 727, dos. 92, fila 207 r. şi Uricaru 17 p. 254, un suret cu data greşită 7181.

94.

Mănăstirea din Poiană. 1448 Octomvrie 5.

Petru Voevod dăruieşte Mănăstirii din Poiană, pe fiecare an, câte 6 vase de vin, din deseatina dela Hârlău sau Cotnari şi ceara din Târgul Frumos.

† мл(с)тїю бжїю мы петръ воєвода господаръ земли молдавскои знаменито чини(м) и сѣмъ наши(м) листо(м) въсѣмъ, кто на не(м) оузри(т) илї єго чтоучи оуслыши(т), ѡже благопризволи господство ми наши(м) благимъ произволєнїє(м) и чисты(м) и свѣтлы(м) срдцемъ и съ въсеѧ нашеѧ доброѧ волеѧ и ѡ(т) ба помоцина и оучинили єсми въ за дшие стопочившии(х) родителеи наши(х), алеѯандра воєводы, и матери нашеи, госпожди марїи, и дали єсми нашемꙋ монастирю ѡ(т) полѧны, идє(ж) є(ст) хра(м) стаго архїєрарха и чоудотворца николы, на въсѧкои лѣто, по шести бочо(к) вина, ѡ(т) нашеи десѧтины илї ѡ(т) хрълова илї ѡ(т) котнарѧ илї па(к) боу(д) не котораго дѣла. и тако(ж) дали єсмо томꙋ прѧдреченномꙋ монастирю воскъ ѡ(т) краснаго тръга оуве(с), да берꙋ(т) калꙋгери, на въсѧкоє лѣто, ѡ(т) въсѧ(х) кто име(т), въсє да є(ст) нашемꙋ1 монастирю оури(к) и вино и вос(к), на вѣка вѣчныѧ, непорꙋшено и непоколѣбимо. и такождере варє кто боуде(т) игꙋме(н) оу то(м) прѧдреченно(м) монастирю и єлико бꙋде(т) братеи а ѡни имаю(т) грижати за спасениє дꙋши господства ми въсегда и имаю(т) слꙋжити на въсѧкꙋю срѣдꙋ, вече(р) паракли(с), а оу четвырто(к) литоургию и братиа(м) дати по чирпалꙋ на трапезѧ и тоє имаєтъ быти непрѣмѣнно, по въсѧ недели, по въсѧ лѣта. а мы имаємо наплънити въсє тоє вышеписанноє. а на то є(ст) вѣра господствами, вышеписаннаго петра воєводы, и вѣра наши(х) болѣръ, вѣра пана нѧгоѧ, вѣра пана петра хꙋдича, вѣра пана дꙋмы браєвича дворника, вѣра пана братꙋла, вѣра пана станчꙋла пръкалаба, вѣра пана кости ѡрыша, вѣра пана ваны жꙋлича, вѣра пана дꙋмы и брата єго, пана ми⟨рчи⟩, вѣра пана ивана балчана, вѣра пана кости андрониковича, вѣра пана ваны пор⟨кы⟩, вѣра пана ивана мынꙁꙋла, вѣра пана давида столника, вѣра пана тадора васков⟨ича с⟩толника, вѣра пана тадора чорн⟨ого⟩, вѣра пана петра чашника, вѣра пана хринѧ спада⟨рѧ⟩,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 In orig. нашемꙋ de două ori.

вѣра пана да(на дворни)ка, вѣра пана козми(ца) и вѣра вьсѧ(х) наши(х) боѧ(р) молдавски(х) и велики(х) и малы(х). а по наше(м) жив(отѣ), кто боуде(т) ѡ(т) благочестиви(х) господар(еи) и боуде(т) господарь нашеи земли (илї ѡ(т)) дѣтеи наши(х) илї ѡ(т) брат(ї)и наши(х) илї боу(д) кто кого бꙋ извере(т) быти, т(отꙋ що)бы имꙋ непорꙋши(л) нашего данїа, але щобы прида(л) и потвьрди(л), понеже дали есмо за д(ш) вьсѧ(х) предко(в) молдавски(х), еже потрꙋдиша сѧ за молдавскꙋю землю. а кто сѧ покꙋси(т) илї господарꙋ илї болѣри(н) разорити едно ѡ(т) си(х), такови да е(ст) проклѧ(т) ѡ(т) господа бога и ѡ(т) прѧчистна его матере и ѡ(т) вї врьховны(х) апостолꙋ и ѡ(т) четире еvглистꙋ и ѡ(т) ти и ні[1] богоносны(х) ѡтецꙋ никїиски(х) сьбравши(х) сѧ на безбожнаго арна и да е(ст) подобе(н) июдѣ прѣдателю и тѣмꙋ еже вьзьпиша на владыка христова врьвꙋ его на ни(х) и на чѧдѣхꙋ и(х). а кто боуде(т) игоуме(н) илї братиа оу томꙋ монастирю и не имꙋт (грижа)ти сѧ ѡ спасенїи нашемꙋ и ѡ памѧти предко(в) наши(х), а имꙋ да е(ст) сѫдиа богꙋ и свѧты никола. а на болшее потврьждение велѣли есмо нашемоу вѣрномꙋ панꙋ, илїи логофетоу, писати и привѣсити нашꙋ печа(т) к семꙋ нашемꙋ листꙋ. пи(с) тадо(е) оу манастиры ѡ(т) полѣны, вл҃ѣ(т) ѕ҃ц҃нѕ м(с)ца ѡ(х) є.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a binevoit Domnia mea cu a noastră bună voie şi curată şi luminată inimă şi cu toată a noastră bună voie şi cu ajutor dela Dumnezeu şi am făcut pentru pomenirea sfântrăposaţilor părinţilor noştri, Alexandru Voevod, şi a mamei noastre, Doamna Maria, şi am dat mănăstirii noastre din Poiană, unde este hramul Sfântului Arhierarh şi făcător de minuni Nicolae, în fiecare an, câte şese vase de vin, din deseatina noastră, sau dela Hârlău sau dela Cotnari sau iarăşi ori din care parte. Şi asemenea am dat acestei mănăstiri mai înainte zise toată ceara din Târgul Frumos, să adune călugării, în fiecare an, din toate cât are. Toate să fie mănăstirii noastre uric şi vin şi ceară, în veacul vecilor, nestricat şi neclintit.

Şi asemenea oricine va fi egumen în această mănăstire mai înainte zisă şi cât va fi din fraţi, ei să aibă a îngriji de mântuirea sufletului Domniei mele, totdeauna, şi vor sluji în fiecare Miercuri, la vecernie, paraclis, iar Joi liturghie şi fraţilor să se dea câte o

[1] Sic.

cupă la trapeză şi aceasta va fi numaidecât, în toată săptămâna, în fiecare an. Iar noi vom îndeplini toate aceste mai sus scrise.

Iar la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului Petru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Neagoie, credinţa panului Petru Hudici, credinţa panului Duma Braevici vornic, credinţa panului Bratul, credinţa panului Stanciul pârcălab, credinţa panului Costea Orâş, credinţa panului Vanea Julici, credinţa panului Duma şi a fratelui său, pan Mircea, credinţa panului Ivan Balcean, credinţa panului Coste Andronic, credinţa panului Vană Porcu, credinţa panului Ivan Mânzul, credinţa panului David stolnic, credinţa panului Tador Vascovici stolnic, credinţa panului Tador Negrul, credinţa panului Petru ceaşnic, credinţa panului Hrinea spatar, credinţa panului Dan vornic, credinţa panului Cozmiţă şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni şi mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi din blagocistivii Domni şi va fi Domn Ţării noastre sau din copiii noştri sau din fraţii noştri sau ori pe cine Dumnezeu va alege să fie, acesta să nu strice dania noastră, ci să dea şi întăriască, pentru că am dat pentru sufletul tuturor înaintaşilor moldoveni, cari s'au trudit pentru Ţara Moldovii.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar cine s'ar încerca, fie Domn sau boer să strice unul din aceste, acela să fie blăstămat de Domnul Dumnezeu şi de Preacurata lui Maică şi de 12 fruntaşi apostoli şi de 4 evanghelişti şi de cei 318 părinţi purtători de Dumnezeu dela Nicheia, cari s'au adunat contra lui Arie cel fără de Dumnezeu şi să fie asemenea lui Iuda vânzătoriul şi acelora cari au strigat contra stăpânului Hristos sângele lui asupra lor şi asupra copiilor lor.

Şi cine va fi egumen sau fraţi în această mănăstire şi nu se vor griji de mântuirea noastră şi de pomenirea înaintaşilor noştri, acestora să le fie judecător Dumnezeu şi sfântul Nicolae.

Iar pentru mai mare întăritură, am poruncit credinciosului nostru pan, Ilie logofătul, să scrie şi să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Tador, în mănăstirea din Poiană, în anul 6956 luna Octomvrie 5.

Pergamentul, cu pecetea cea mare atârnată, la Arhiv. Stat. Bucureşti. Pecetea are marginele stricate şi din legendă se poate citi abia: † печать їѡ пе . . . . . . O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat, cu multe părţi lăsate la o parte, de Hasd. Arh. Ist. 1 p. 113.

Pe lângă dania Mănăstirii Pobrata, documentul este foarte important, căci ne vorbeşte de veniturile domneşti, din deseatina de pe moşiile târgurilor. Cotnarul şi Hârlăul şi atunci erau locuri bogate în vii. Hârlăul l-am aflat pomenit încă din 1384 Mai 1 [1].— Cotnarul se află pomenit şi în alte urice vechi. Aşa în 6961 (1453) Ianuarie 26 [2], Iunie 20 [3], în 6962 (1454) August 25 [4]. Este o străveche colonie ungurească. — Târgul Frumos apare întâiaşi dată aici. Apare şi alte ori în uricele vechi. Aşa în 6957 (1449) Aprilie 8 [5], în 6960 (1450) Aprilie 8 [6], în 6961 (1453) Ianuarie 26 [7], în 6962 (1454) August 25 [8], în 6974 (1466) Iulie 9 [9]. Este un târg, cred mai vechiu ca descălicatul. Numele îi e o enigmă [10]. Satele de prin prejur Plotuneştii, Dădeştii, Ruscanii sânt foarte vechi.

95.

Suceava. 1448 Octomvrie 10.

Petru Voevod întăreşte Mănăstirii Neamţului satul Cârniceani, în jos de Pobrata, dat mănăstirii de boerul Crâstea.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

† мл(с)тїю бжїею мы петръ воевода г(с)п(д)ръ земли молдавской чинимъ знаменито всѣмъ листомъ нашимъ. всѣмъ кто нанъ оузри(т) или его оуслышитъ чтѹчи, ѡже даемъ и потверждаемъ нашемѹ монастирю ѡ(т) нѣмца, где е(ст) храмъ сТмѹ взне(с)нїю, едно село що далъ панъ кръстѣ ѡ(т) своего оурика, на имѧ крънargчани, ниже побрати, да бѹдетъ ѡ(т) на(с) оурикъ и съ въсѣмъ доходомъ, непорѹшено николиже на вѣкы. а хотаръ томѹ село да е(ст) повыше потокомъ долѹ, до крънинци солодкоу, а ѡ(т) крънницю до побратѧ, а побратою доловъ, а ѡ(т) побратѧ на кръ-

1 Vezi mai sus 1 p. 5, rândul 22.
2 Arhiv. Stat. Bucureşti, Hasd. Arh. Ist. 1¹ p. 102.
3 Ulianiţchi, Materiali p. 81-82, Uricarul 11 p. 77.
4 Orest Popescu, Câteva doc. mold. p. 8-9.
5 Arhiv. Stat. Bucureşti.
6 Arhiv. Stat. Bucureşti, Hasd. Arh. Ist. 1¹ p. 102, cu data greşită 6950.
7 Arhiv. Stat. Bucureşti, Hasd. Arh. Ist. 1¹ p. 102.
8 Orest Popescu, Câteva doc. mold. p. 8-9.
9 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 105.
10 Cp. Frumosul din uricul din 6919 (1411) Aprilie 14, vezi mai sus 1 p. 81, rândul 11. Cp. însă Crasna, din 6942 (1434) Ianuarie 29, vezi mai sus 1 p. 374, rândul 13. Asemenea în 6939 (1431) Iunie 15, ibid. 1 p. 317, rândul 15, p. 322. Asemenea în 6944 (1436) Iunie 15, ibid. 1 p. 449, rândul 14, p. 453. Asemenea în 6946 (1438) Martie 5, ibid. 2 p. 14, rândul 15. Asemenea 1399 Noemvrie 28, ibid. 1 p. 22, rândul 12. Asemenea în 6914 (1406) Mai 1, ibid. 1 p. 51, rândul 6.

ницю борниоу, коуда и панъ кръстѣ далъ. а на то є(ст) вѣра г(с)п(д)ками, вышеписанное петра воєводи, и вѣра боꙗръ нашихъ, вѣра пана нѣгоꙗ логофета, вѣра пана петра гꙋдича, вѣра пана братѹла, вѣра пана дѹмы браєвича дворника, вѣра пана станчюла, вѣра пана кости ѡрыша, вѣра пана ѡаны жѹлича, вѣра пана ивана калчана, вѣра пана дѹмы и брата єго, пана мирчи, вѣра пана давида столника, вѣра пана ѡаны портарѣ, вѣра пана тадєра в(с)ковича, вѣра пана сръбѹла постєлника, вѣра пана мынꙁѹла, вѣра пана петра чашника, вѣра пана данчюла кистїарника, вѣра пана гоꙗна комиса и вѣра въсѣхъ болѣръ наши(х) молдавскы(х) и великы(х) и малы(х). а по нашемъ животѣ, кто бꙋдетъ г(с)прь нашї(х) земли, ѡ(т) дѣтеи наши(х) или ѡ(т) братїи наши(х) или ѡ(т) нашего племе(н), бѹд кто кого б(г)ь изберетъ быти, тотъ бы непорѹ(ши)лъ[1] нашего даанїа, але щобы потвердилъ и оукрѣпилъ, занѹже єсми дали томоу монастирю. а на болше потвръжденїе томꙋ въсемꙋ вышеписанномꙋ велѣли єсми нашемꙋ вѣрномѹ панѹ, илїи логофетѹ, писати и привѣсити нашѹ печатъ всемѹ листѹ нашемѹ. писа илїашъ оу со(ч)вѣ влѣ(т) ꙅ҃ц҃нꙅ ѡ(х) ı҃.

Pe marginea de jos, întoarsă, a pergamentului este cusută o altă făşie de pergament, ce cuprinde actul de donaţie, cu unciale, al boerului Crâstea, şi după care s'a făcut uricul de întăritură:

BCU Cluj / Central University Library Cluj

† се азъ панъ кръстѣ да(л) єсмь єдино село манастирꙋ нѣмецкомꙋ, идеже є(ст) игꙋмен по(п) силꙋанъ, наиме село кръничѧни. тое вышеписанное даль єсмъ за своѧ дшѫ и за дшѫ възлюбленнагомн сна нїланаш(к)а и за дшѫ своєѫ пани и всѣ(х) дѣтеи наши(х). тое вышеписаное, аще кто би хотѣ(л) порꙋшити ѡ(т) наши(х) дѣтеи, или нашего плѣмене, таковъ да є(ст) проклѧ(т) ѡ(т) га ба и ѡ(т) пречтыѧ єго мт҃ръ и ѡ(т) на(с). а хотарь селꙋ повыше потоко(м) долꙋ на кръници солоткꙋ, ѡ(т) кръници на побратѣ, побратою долꙋ, ѡ(т) побратѣ на кръници борниꙋ. пи(с) дончь.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că dăm şi întărim mănăstirii noastre dela Neamţ, unde este hramul Sfintii Inălţări, un sat, ce l-a dat pan Crâstea din uricul său, anume Cârniceanii, în jos de Pobrata, să fie dela noi uric şi cu tot venitul, nestricat niciodată, în veci.

---

1 Orig. непорѹлъ.

Iar hotarul acestui sat să fie mai sus de pârău, în jos până la fântâna dulce, iar din fântână, până la Pobrata şi pe Pobrata în jos şi dela Pobrata la fântâna lui Borea, pe unde şi pan Crâstea a dat.

Şi la aceasta este credinţa Domniei mele mai sus scris, Petru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Neagoie logofătul, credinţa panului Petru Gudici, credinţa panului Bratul, credinţa panului Duma Braevici vornic, credinţa panului Stanciul, credinţa panului Costea Orâş, credinţa panului Oană Julici, credinţa panului Ivan Balcean, credinţa panului Duma şi a fratelui său, pan Mircea, credinţa panului David stolnic, credinţa panului Oană portarul, credinţa panului Tader Vascovici, credinţa panului Sârbul postelnic, credinţa panului Mânzul, credinţa panului Petru ceaşnic, credinţa panului Danciul vistiarnic, credinţa panului Goian comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni şi mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, din copiii noştri sau din fraţii noştri sau din seminţia noastră, ori pe cine Dumnezeu va alege să fie, acesta să nu strice dania noastră, ci să întăriască şi înputerniciască, pentru că am dat acestei mănăstiri.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Şi pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Ilie logofăt, să scrie şi să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Iliaş, în Suceava, în anul 6956 Octomvrie 10.

Iată eu pan Crâstea am dat un sat Mănăstirii Neamţului, unde este egumen pop Siluan, anume satul Câniceani. Acesta mai sus scris l-am dat pentru sufletul meu şi pentru sufletul iubitului fiu, Iliaşcu, şi pentru sufletul jupânesii noastre şi a tuturor copiilor noştri.

Iar cine din copiii noştri sau din seminţia noastră ar vrea să strice aceste scrise mai sus acela să fie blăstămat de Domnul Dumnezeu şi de Preacurata lui Maică şi de noi.

Iar hotarul satului mai sus de pârău, în jos la fântâna dulce, dela fântână la Pobrata, pe Pobrata în jos, dela Pobrata, la fântâna lui Borea.

A scris Donciu.

Pergamentul, cu pecetea pierdută, se află în Arhiva D. Greceanu, dela Stânca, Iaşi, pachetul Fântânele nr. 8. A fost publicat de Ghib. Sur. 5 p. 118-120. O copie la Acad. Rom. ms 126, dă-

ruit de I. Bogdan. Scrisoarea lui Donciu de pe fâşia de pergament e identică cu cea din uricul din 6941 (1433) Noemvrie 16, al cărui original azi e proprietatea mea. Vezi mai sus 1 p. 369.

Satul Cârniceanii în jos de Pobrata este în comuna Ţigănaşi, judeţul Iaşi [1]. E aşezat pe Prut, chiar aşa cum scrie în uric, în jos, adecă la miazăzi de Probota [2]. Pârăul de care e vorba în hotarnică este Cârniceni. Este pomenit şi în uricul din 6984 (1476) Mai 21: сєлищє . . . поприпканїи на жєжїи мєжи посадничи и мєжи кръничани оу тихѡка. A ieşit curând de sub stăpânirea mănăstirei, cum ne arată, între altele, şi documentul din 7169 (1661) Iulie 15 [3]. Este un sat străvechiu, poate din vremea Slavilor. Işi are numele dela кръница, fântână [4].— Pobrata este Probota din comuna Ţigănaşi, judeţul Iaşi [5]. Este un sat străvechiu, numit după Mănăstirea Pobrata, în a cărei stăpânire a fost. Să fie Onicenii din 6937 (1429) Iunie 1 [6], din 6940 (1432) Ianuarie 13 [7] şi cel din 6966 (1458) Iunie 8? [8] Dar acesta se numeşte Oniceani în 6967 (1459) Fevruarie 16 [9]. Cred că e vorba de un alt sat al Mănăstirei Probota. — Din fântâna lui Borea n'a rămas nici o urmă.

Să cercetăm acuma cine este boerul Crâstea. El nu e acelaş cu Crâstea Negrul, de care a fost vorba în alt loc [10]. Apare în urice, în divan, întâia oară în 6918 (1410) Martie 15 [11]. In 6919 (1411) Septemvrie 22 apare ca ceaşnic, înpreună cu fratele său, Vlad dela Sireti [12]. Tot aşa în 6920 (1412) Aprilie 3 [13]. Apare, înpreună cu Vlad, dar fără atributul ceaşnic în 6922 (1414) August 2 [14]. Asemenea în Dechemvrie 20 [15], în 6923 (1415) Aprilie 13 [16]. Din uricul din 6926 (1418) Ianuarie 15 se pare că e totuna cu Crâstea din Solca, care după alt uric din 7010 (1502) Martie 7, e numit, probabil după numele tatălui, Crâstea Goraeţă [17]. Apare

1 Dicţ. geogr. al jud. Iaşi p. 53-54. Dicţ. statistic al României 1 p. 486
2 Harta stat. major, planşa Ţigănaşi.
3 N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 538.
4 Cf. Fântâna, Fântânele.
5 Cp. Probota-Ciulineşti, Dicţ. statistic al României 1 p. 486, Probota, Dicţ. geogr. al jud. Iaşi, p. 185-186, Harta stat. major, planşa Ţigănaşi.
6 Vezi mai sus 1 p. 266, rândul 10, p. 268.
7 Ibid. 1 p. 336, rândul 13.
8 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 12-13.
9 Ibid. 1 p. 28-29.
10 Vezi mai sus 1 p. 526-527.
11 Ibid. 1 p. 78, rândul 17.
12 Ibid. 1 p. 92, rândul 22 şi în altul ibid. 1 p. 95, rândul 13.
13 Ibid. 1 p. 97, rândul 13.
14 Ibid. 1 p. 103, rândul 25 şi în altul ibid. 1 p. 108, rândul 24.
15 Ibid. 1 p. 112, rândul 1.
16 Ibid. 1 p. 116, rândul 24.
17 Ibid. 1 p. 127, rândul 2-3, p. 128.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

în 6928 (1420)[1], în 6930 (1422) August 20[2], în 6936 (1428) Iulie 8[3], Iulie 29[4], Septemvrie 3[5], în 6937 (1429) Fevruarie 10[6], Septemvrie 24[7], în 6938 (1430) Dechemvrie 23[8]. In 6941 (1433) Iunie după 15 sub Ilie Voevod[9]. In 6941 (1433) Noemvrie 16, sub Ştefan Voevod[10]. Asemenea în 6942 (1434) Ianuarie 29[11], Fevruarie 10[12], Aprilie 24[13], Octomvrie 8[14], în 6943 (1435) Aprilie 14[15]. In 6944 (1436) Aprilie 21 apare ca vornic, sub Ilie şi Ştefan Voevozi[16]. Asemenea în Iunie 13[17], Iunie 15[18], Iulie 17[19], August 11[10], August 20[21], Dechemvrie 7[22], în 6945 (1437) Fevruarie 24[23], Mai 15[24], August 19[25], în 6946 (1438) Fevruarie 17[26], Martie 5[27], Iunie 20[28], August 21[29], în 6947 (1439) Martie 12[30], Aprilie 3[31], Mai 10[32], Iulie 2[33], Iulie 15[34], Iulie 30[35], Octomvrie 26[36]. In 6950 (1442) Fevruarie 24 apare

---

1 Vezi mai sus 1 p. 142, rândul 3.
2 Ibid. 1 p. 150, rândul 10.
3 Ibid. 1 p. 212, rândul 15.
4 Ibid. 1 p. 219, rândul 3.
5 Ibid. 1 p. 224, rândul 25.
6 Ibid. 1 p. 249, rândul 16.
7 Ibid. 1 p. 291, rândul 7.
8 Ibid. 1 p. 308, rândul 25.
9 Ibid. 1 p. 361, rândul 20.
10 Ibid. 1 p. 369, rândul 11.
11 Ibid. 1 p. 374, rândul 24.
12 Ibid. 1 p. 381, rândul 6.
13 Ibid. 1 p. 383, rândul 15 şi altul ibid. 1 p. 386, rândul 26.
14 Ibid. 1 p. 395, rândul 17-18. Aici se întăreşte boerului Crâstea Vornutai un sat în Cârligătură. Acesta e alt boer Crâstea.
15 Ibid. 1 p. 403, rândul 15.
16 Ibid. 1 p. 440, rândul 13.
17 Ibid. 1 p. 445, rândul 1.
18 Ibid. 1 p. 450, rândul 13.
19 Ibid. 1 p. 460, rândul 4-5.
20 Ibid. 1 p. 473, rândul 20.
21 Ibid. 1 p. 476, rândul 7.
22 Ibid. 1 p. 498,, rândul 20.
23 Ibid. 1 p. 507, rândul 29.
24 Ibid. 1 p. 515, rândul 30.
25 Ibid. 1 p. 529, rândul 23.
26 Ibid. 2 p. 7, rândul 22.
27 Ibid. 2 p. 15, rândul 10.
28 Ibid. 2 p. 24, rândul 15.
29 Ibid. 2 p. 27, rândul 2.
30 Ibid. 2 p. 32, rândul 7.
31 Ibid. 2 p. 35, rândul 26. Ibid. rândul 33-34 şi Crâstea Negrul.
32 Ibid. 2 p. 39, rândul 17.
33 Ibid. 2 p. 42, rândul 9. Ibid. rândul 17-18 şi Crâstea Negrul.
34 Ibid. 2 p. 46, rândul 21. Ibid. rândul 32 şi Crâstea Negrul. Ibid. p. 50, rândul 19, în alt document cu aceiaşi dată.
35 Ibid. 2 p. 52, rândul 20.
36 Ibid. 2 p. 62, rândul 11. Ibid. rândul 19 şi Crâstea Negrul.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ca Crâstea cel Mare[1]. Tot aşa în Aprilie 5[2]. Fără acest epitet apare în August 30[3]. Asemenea sub Ştefan Voevod, în 6951 (1443) Martie 6[4], Mai 1[5], Mai 7[6], Mai 14[7], Mai 18[8], Mai 28[9], Mai 30[10]. In acest de pe urmă loc apare ca Crâstea bătrânul. Apare în Mai 31[11]. In Iunie 8 apare iarăşi ca Crâstea bătrânul[12]. Apare apoi în 6953 (1445) August 8[13]. Este probabil acelaş boer ce a dat satul Fântâreale pe Pobrata Mănăstirei Neamţului[14]. — Un Crâstea pisar apare în 6949 (1441) Aprilie 23[15] şi în 6960 (1452) Octomvrie 27[16]. — Fratele său, Vlad dela Sireti, nu trebuie să se confunde cu Vlad vornicul şi cu Vlad dela Valea Albă, cu cari apare uneori împreună. El se întâlneşte în 6915 (1407) Martie 8[17], Octomvrie 6[18], în 6917 (1409) Ianuarie 28[19], Noemvrie 18[20], în 6918 (1410) Fevruarie 15[21], în 6919 (1411) Aprilie 14[22], Septemvrie 22[23], în 6920 (1412) Aprilie 3[24], în 6922 (1414) August 2[25], Dechemvrie 20[26], în 6923 (1415) Aprilie 13[27]. De aici înainte Vlad dela Sireti nu mai apare în divan. Cp. satul Vlădenii de pe Sireti, fost mai târziu al lui Herman şi Cozma Şarpe postelnicul[28].

---

1 Vezi mai sus 2 p. 88, rândul 14.
2 Ibid. 2 p. 97, rândul 4-5.
3 Ibid. 2 p. 101, rândul 16.
4 Ibid. 2 p. 120, rândul 23.
5 Ibid. 2 p. 126, rândul 19.
6 Ibid. 2 p. 129, rândul 6.
7 Ibid. 2 p. 132, rândul 10.
8 Ibid. 2 p. 138, rândul 16.
9 Ibid. 2 p. 141, rândul 12.
10 Ibid. 2 p. 145, rândul 2. Ibid. rândul 11 apare şi Crâstea Negrul.
11 Ibid. 2 p. 149, rândul 13. Ibid. rândul 21 şi Cristea Negrul.
12 Ibid. 2 p. 156, rândul 4-5. Ibid. rândul 8 şi Crâstea Negrul.
13 Ibid. 2 p. 226, rândul 26.
14 Ibid. 2 p. 270, rândul 10-11, p. 272.
15 Ibid. 2 p. 80, rândul 21-22.
16 Ulianiţchi, Materialî p. 78, Uricarul 11 p. 74. Cp. şi M. Costăchescu, Satul Cristeşti, cu trupurile sale, Popişcani, Coşeşti şi Bărbeşti, în Buletinul Ion Neculce fasc. 8 (1930) p. 42-44.
17 Vezi mai sus 1 p. 56, rândul 27. Ibid. rândul 25 şi Vlad vornic.
18 Hurm. Doc. 1² p. 827. Ibid. Vlad vornic, ibid. p. 828 Vlad Negrul.
19 Vezi mai sus 1 p. 65, rândul 19. Ibid. rândul 16 şi Vlad vornic.
20 Ibid. 1 p. 73, rândul 7, ibid. rândul 8 şi Vlad vornic.
21 Vezi mai sus 1 p. 75, rândul 25. Ibid. rândul 26 şi Vlad vornic.
22 Ibid. 1 p. 81, rândul 22. Ibid. rândul 23 şi Vlad vornic.
23 Ibid. 1 p. 95, rândul 12-13. Ibid. rândul 14 şi Vlad vornic şi altul ibid. p. 92, rândul 22. Ibid. rândul 23 şi Vlad vornic.
24 Ibid. 1 p. 97, rândul 13.
25 Ibid. 1 p. 103, rândul 25. Ibid. rândul 26 şi Vlad dela Valea Albă şi altul ibid. p. 108, rândul 23-24, ibid. rândul 22 Vlad şi rândul 25 Vlad dela Pârăul Alb.
26 Ibid. 1 p. 111, rândul 34. Ibid. şi Vlad dela Valea Albă.
27 Ibid. 1 p. 116, rândul 23. Ibid. rândul 24 şi Vlad dela Valea Albă.
28 Cp. documentele din 7089 (1580) Septemvrie 1, Ghib. Sur. 21 p. 109. Asemenea cel din 7090 (1581) Septemvrie 16, ibid. p. 110 şi 112 etc.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

96.

1448.

Petru Voevod întăreşte Mănăstirei Moldoviţa o casă din Suceava, dată mănăstirii de Cămârzan şi soţia sa, Stana.

Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovei, . . . că a venit înaintea Domniei sale Cămârzan şi soţia sa, Stana, şi de a lor bună voie au dat sfintei mănăstiri danie casa lor, din uliţa ce duce drept la Cetate.

Cât timp vor fi în viaţă, să aibă a rămânea în casă, dar să dea mănăstirii în fiecare an o camănă de ceară. După moartea lor însă casa să se dea mănăstirii.

Dau în româneşte documentul de mai sus aşa cum a fost publicat în traducere germană de Wick. Moldowiza p. 63. De aici e citat în Arun Pumnul, Fund relegiunariu, Cernăuţi, 1865 p. 68. Aici Cămârzan se numeşte şi Ion. Cred că Wick. a avut înaintea sa un suret. Aici găsim: „Kämärsan“ şi „eine Schenknis, ihr Haus in der Gasse, die gerade zur Burg geht“, „dem Kloster aber jährlich einige Stein Wachs geben“.

Probabil acest Cămârzan era armean de origine.

Casa cu pricina e pomenită şi în documentul dela Bogdan Voevod din 6959 (1451) Ianuarie 10: „wo die Armenerin Stana wohnhaft ist“[1] şi în cel dela Ştefan cel Mare, din 6965 (1457) August 12: „wo die Armenerin Stana wohnt“[2], ceia ce înseamnă că soţia, Stana, trăia încă în 1457.

Despre camene sau pietre de ceară, cp. uricele din 6965 (1457) Septemvrie 8: ѡт камєнь воскоу[4], în 6974 (1466) Iulie 9[5], în 6996 (1488) Aprilie 3[6] etc. Era o măsură pentru ceară.

Documentul din 1488 Octomvrie 10 este ultimul document intern ce cunosc dela acest Petru Voevod. Ultimul document extern este din acelaş an Septemvrie 11[7]. Documentul din 6957 (1449)

1 Wick. Moldowiza p. 63-64.
2 Wick. Moldowiza p. 65-66, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 3.
3 Interpretarea de aici e greşită: „unde locuesc Armeanca şi Stana“.
4 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 4.
5 Ibid. 1 p. 105.
6 Ibid. 1 p. 333. Cp. N. Iorga, Geschichte des rum. Volkes 2 p. 150, I. Nistor, Handel und Wandel p. 153.
7 I. Bogdan, Cinci documente istorice, în Anal. Acad. Rom. seria 2,

Martie 23 dela Petru Voevod e fals[1]. Iar documentul lui Petru Voevod din 5 Aprilie 1449, de care vorbeşte V. Pârvan[2], în realitate e din 1448 Aprilie 5[3]. Greşala a rezultat din citirea lui ѕ (= 6) drept з (= 7), adecă 6957 în loc de 6956, cum e de fapt. Lucrul este foarte important, căci în acest caz domnia lui Petru Voevod s'ar prelungi, până după 1449 Aprilie 5, cum crede şi V. Pârvan[4]. Sfârşitul domniei acestui Petru, după documentele ce le am, este de pus în timpul de după 10 Octomvrie 1448 şi 21 Fevruarie 1449, de când am primul document dela Alexandrel Vodă[5].

Despre domnia acestui Petru Voevod letopiseţele noastre vechi spun că a domnit 1 an. Astfel Cronica dela Putna[6] şi Cronica

---

tom. 11 (1889) secţ. ist. p. 50-52 şi acelaş în Doc. mold. în Arhivul Braşovului, Bucureşti, 1905, p. 23-25, 527 Documente istorice, Bucureşti, 1931 p. 490-492.

1 La Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 196, op. 219, dos. 75, divanul domnesc, fila 211 r., într'un „jurnal" din 1834 Mai 24, în o „copie din Condica ce să găsăşti păstrată la sfânta Mitropolii, adiverită cu iscălitura preosfinţitului Mitropolit al Moldovvii, Veniamin", ibid. fila 105 v., 251 v., 242 r. Acest document are cuprinsul următor: „Petru Vvd. la anul 6957 Mart 23 au dat uric de întăritură lui Petre Tâmpa, din uricul de miluire ci au avut bunul lui di la Ştefan Vvd. din let 6901, pre un sat la gura Tazlăului mare, în ţânt. Trotuşului, anume Zămeşăştii şi Săcăloşăştii, care i-au zis Edumereştii, alăture pe din sus di satul Măneştii. Iar hotarul acestora ca să fie precum au hotărît şi s'au socotit în sămni, ce s'au început din apa Caraclăului la muche Babii Biciului, la Tazlău, la mal, aproape mal a Tazlăului de sălişte Zămeşăştii şi tot alăture cu Măneştii, piste apa Tazlăului şi piste pârăul Belice, la deal, la râpa Roşii şi de acole drept pre râpă la vale, la Trotuş, ceva mai jos din gura Tazlăului şi tot Trotuşul în sus la Caraclău, unde iaste tot hotarul satului Edumereştii, alăture cu Măneştii, de unde s'au început". Documentul s'a publicat tot după o copie dintr'o condică dela Mitropolie, în Uricaru 22 p. 338 şi după un suret din arhiva G. Strat, Heleşteni, Roman, în Ghib. Sur. 18 p. 8-9. N. Iorga în Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţii Albe, Bucureşti, 1899, p. 105 consideră documentul ca fals. Cp. şi V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 33-34. Ceia ce mă face să cred că în adevăr acest document e fals e şi faptul că e intercalat în domnia lui Alexandrel Voevod, dar mai ales că „uricul de întăritură" al lui Petre Tâmpa se bazează pe „uricul de miluire, ci au avut bunul lui di la Stefan Vvd. din let 6901". La Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 6, fila 100 r., relativ la aceleaşi sate, vorbindu-se de uricul lui Ştefan Vodă din 6901 Octomvrie 6 (dat bunului lui Petre Tâmpa, din 1449) se spune că lui Petre Ciorănul i-au întărit satile, anume Zămeştii, la gura Tazlăului, cari el au cumpărat dela Tămpişul drept 100 galbeni şi Sacalâşeştii, chiar la gura Tazlăului. *Ori acest document este cel al lui Ştefan cel Mare* din 6970 (1462) Octomvrie 6, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 63-64, asupra datei căruia s'a încercat un fals adăugindu-se o codiţă lui о (= 70) spre a-l preface în а (= 1) şi odată această schimbare făcută s'au înegrit, cu aceiaşi cerneală, şi primele cifre ѕц (= 6900), Ghib. Sur 18 cit.

2 V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 33-34.

3 Vezi mai sus 2 p. 310-313.

4 V. Pârvan cit.: „Lipsa sau, mai bine, negăsirea acestui document făcu să se crează că după August 1448 Petru e înlocuit prin Alexandru . . . După 5 Aprilie urma lui Petru se pierde . . .".

5 Vezi mai jos 2 p. 376-377.

6 I. Bogdan, Vechile cronice mold. p. 144, 248.

Moldo-polonă[1]. Cea mai veche cronică românească pune fuga la Unguri a lui Petru Voevod, în luptă cu Roman Voevod, în 1448, iar domnia lui Petru, după 1 an de domnie a lui Roman, o pune în 6957 (1449). Cronica spune că acest Petru a dat cetatea Chilia Ungurilor şi „el după aceia au domnit un an şi au murit"[2].

Istoricii nu sânt de acord asupra acestui sfârşit. Emile Picot crede că Petru Voevod dispare la sfârşitul lui 1448 sau începutul lui 1449[3]. După A. D. Xenopol, Petru Voevod, care după acest istoric e tot una cu Petru Aron, a domnit împreună cu Alexandru Voevod în 1448-1449[4]. D. Onciul îl pune în 1448-1449[5]. N. Iorga din August 1448 . . . . . . 1449[6]. Conduratu pune sfârşitul domniei lui Petru Voevod după August 1448[7]. I. Bogdan pune prima domnie a lui Petru II între Iunie 1447 — Iulie 1448 şi a doua domnie între Iulie 1448 — Mai 1449[8]. Tot aşa pune domnia lui Petru până în Mai 1449 I. Ursu[9] şi V. Pârvan[10].

Felul cum a sfârşit acest Petru Voevod nu e cunoscut[11].

97.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1449 Fevruarie 21.

Alexandru Voevod întăreşte Maruşcăi lui Stroe Mănăstirea Boiştea.

„Uricu sârbăscu mic ot Alicsandru Vodă din velet 6957 fev. 21, scriindu precum au dat ş'au întărit Maruşcăi lui Stroi ot[12] Mănăstire Boişşte[13], lângă Graş, unde este hramul Naşştire[13]

1 I. Bogdan, Vechile cronice mold. p. 174, acelaş în Cronice inedite p. 120.
2 Letopiseţul Ţării Moldovei până la Aron Vodă ed. C. Giurescu, Bucureşti, 1916, p. 32-34.
3 Emile Picot, Chronique de Moldavie par Grégoire Urechi p. 73.
4 A. D. Xenopol, Ist. Rom. ed. 3 vol. 3 p. 139-141.
5 D. Onciul, Din Istoria României, Bucureşti, 1914, p. 184. In Geschichte der Bukowina, Wien 1899 p. 27 pune sfârşitul domniei lui Petru în 1449.
6 N. Iorga, Geschichte des rum. Volkes 2 p. 534, acelaş Histoire des Roumains tableau chronologique II. Cp. acelaş Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţii Albe, Bucureşti, 1899, p. 101-102.
7 Conduratu, Relaţiile Ţărei-Româneşti şi Moldovei cu Ungaria p. 363, 364.
8 I. Bogdan, Cinci documente istorice, în Anal. Acad. Rom. seria 2-a, tom. 11 (1889), secţ. ist. p. 34.
9 I. Ursu, Relaţiunile Moldovei cu Polonia p. 70.
10 V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 34.
11 Vezi mai sus 2 p. 293-298.
12 Să fi fost în original ѡ(т), din, sau în regest este o greşală în loc de o (1) ?
13 Sic.

Presfintii de Dumnezău Născători, ce i-au dat ei maica lui Draguş, ca să-i fie ei neclătit, şi cu poiana ce este supt ascultare acei mănăstiri şi cu tot vinitul".

Acest regest se află într'un „suret di pe uriceli Stroeşştilor să să ştie, lt 7224 Dec. 12", la Muz. municipal, Iaşi, IV/40. L-am publicat în Buletinul Ion Neculce, fasc. 4 (1924) p. 177. E publicat şi în Ghib. Sur. 22 p. 81.

Mănăstirea Boiştea am întâlnit-o şi în 6954 (1446) Iunie 6[1], când era în stăpânirea Mănăstirei Neamţului. — Graşii sânt în comuna Petricani, din judeţul Neamţ, chiar lângă Boiştea[2]. Satul este pomenit şi în 6963 (1455) August 23, când se întăreşte lui Tador Limbădulce, înpreună cu alte sate dela Neamţ[3]. Este un sat vechiu, care era cred şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un Grasu.

Despre Maruşca lui Stroe va fi vorba şi în uricul din 6961 (1453) Fevruarie 8[4].

Documentul este extrem de important, căci ne arată sigur domnia lui Alexandru Voevod, încă dela începutul anului 1449.

98.

Suceava. 1449 Aprilie 8.

Alexandru Voevod întăreşte Mănăstirei Pobrata toată ceara din Târgul Frumos şi şepte vase de vin, pe fiecare an, din deseatina domnească.

† мл(с)тїю бжїю[5] и мы и[5] алеѯанъдръ[5] воєвода господаръ земли молдавскои чиним҄ знамєнито и си(м) наши(м) листо(м) вс҄кмъ, кто на нъ оузритъ иаї єго оуслыши(т) чтѹчи, коли(ж) того комѹ бѹдєтъ потрєбизна[6], ѡжє проиѕволи господство ми въсє благы(м) проиѕволєниємъ и въсєсвѣтлы(м) и чисты(м) наши(м) сръдцє(м) за дша наши(х) родитєлєи, иаїа воєводы, и за нашє здравїє, єжє дає(м) и потвєржаємъ данїє наши(х) родитєлии[5] на-

1 Vezi mai sus 2 p. 263, rândul 12, p. 264-265.
2 Dicţ. statistic al României 2 p. 632, Harta stat. major, planşa Târgul-Neamţ.
3 Acad. Rom. LXXVI/123.
4 Muz. municipal Iaşi, IV/1. L-am publicat în Buletinul Ion Neculce, fasc. 4 (1924) p. 176-177. Asemenea Ghib. Sur. 18 p. 60-62, 154-155.
5 Sic.
6 Orig. are потрєбизно.

шємꙋ монастирю ѡ(т) пократы, ѡ(т) полѣны[1], идєжє є(ст) хра(м) стаго ѡтца николы, да є(ст) ѡ(т) на(с) нашємꙋ монастирю воскъ ѡ(т) красного торгꙋ ѹвє(с). колко корчы(м) сѧ чинѧтъ ѹ красно(м) торгꙋ, а ѡни да бєрꙋ(т) калꙋгєри ѡ(т) пократы воскъ нашємꙋ монастирю. и тако(ж) ѡ(т) вина ѡ(т) нашєи дєсѧтины на каждыи[2] го(д) по сєдємъ бочо(к) вина нашємꙋ монастирю да є(ст) ѡ(т) на(с) ѹри(к), нєпорꙋшєно николи, на вѣкы. про то(ж) коли(ж) кто имє(т) рꙋбити дєсѧтинꙋ ѡ(т) вина ѡ(т) нас по нашєи зємли[3], а ѡ(н) бы далъ нашємꙋ монастирю вышєписанномꙋ по сєдє(м) бочо(к) вина. а ина(к) бы нє смѧ(л) ѹчинити ни ѡди(н) на(с) ѹрѧдни(к). а кто коли которыи на(с) ѹрѧдни(к) задєржати и прѣстꙋпи(т) на(ш) листъ и нашє данїє, то(т) ѹзри(т) нашꙋ казнъ и ѡргию господства ми. а на то є(ст) вѣра господства ми, вышєписанаго алєѯандра воєводы, и въсѣ(х) болѧръ наши(х) вєликы(х) и малы(х). а на болшєє потвєръжєниє[1] нашємꙋ листꙋ вєлѣхмо нашємꙋ вѣрномꙋ панꙋ, михаилꙋ логофєтꙋ, писати и пєчатъ нашꙋ привѣсити къ сємꙋ нашємꙋ листꙋ. а писа васко грамати(к) ѹ со(ч)вѣ в лѣ(т) ѕ҃ц҃нз апри(л) и.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Alexandru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, cui aceasta îi va fi de trebuinţă să ştie, că a binevoit Domnia mea cu toată buna voie şi cu deplin luminata şi curata noastră inimă, pentru sufletul părinţilor nostri, Ilie Voevod, şi pentru sănătatea noastră, că dăm şi întărim dania părinţilor noştri mănăstirii noastre dela Pobrata, din Poiană, unde este hramul Sfântului Părinte Nicolae, să fie dela noi mănăstirii noastre toată ceara din Târgul Frumos. Câte cârciumi se vor face în Târgul Frumos, să adune călugării din Pobrata ceara mănăstirii noastre. Şi asemenea din vin, din deseatina noastră, în fiecare an, să fie câte şepte vase de vin mănăstirii noastre, dela noi uric, nestricat niciodată în veci.

Pentru aceasta, oricine va tăia deseatina de vin dela noi, prin Ţara noastră, acela să dea mănăstirii noastre mai sus scrise câte şepte vase de vin.

Şi astfel să nu cuteze să facă nici unul din dregătorii noştri.

Iar oricine din ureadnicii noştri ar opri şi ar călca cartea

1 Sic.
2 Orig. are каждтыи.
3 Orig. are зєми.

noastră şi dania noastră, acesta va vedea cazna noastră şi urgia Domniei mele.

Iar la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului Alexandru Voevod, şi a tuturor boerilor noştri mari şi mici.

Iar pentru mai mare întăritură cărţii noastre am poruncit credinciosului nostru pan, Mihail logofăt, să scrie şi să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

Şi a scris Vasco gramatic, în Suceava, în anul 6957 Aprilie 8.

Pergament, cu pecetea cea mică atârnată, la Arhiv. Stat. Bucureşti. Pe pecete: печат александра воевод. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Este pomenit şi în I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 600.

Despre Târgul-Frumos a fost vorba în uricul din 6956 (1448) Octomvrie 5[1]. Era, cum este şi azi, o regiune bogată în viţă de vie şi cultura albinelor.

Uricul este extrem de interesant pentru vechea organizare românească.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

99.

Târgul de jos. 1449 Mai 26.

Alexandru Voevod întăreşte Mănăstirei Moldoviţa posada de pe Moldova, dăruită de boerul Oană Păntece.

† мл(с)тїю бжїею мы алеѯандръ воевода г(с)п(д)ръ землн мо(л)давскои чини(м) знаменито исѣмъ листо(м) наши(м) вьсѣмъ, кто на(н) оузритъ или его оуслышитъ чтоучи, оже прїиде прѣ(д) нами и прѣ(д) нашими болѣри болѣрина нашего вѣрного пана шана пы(н)теча по своею доброю волею и чини(л) за дшоу стопочившаго родителѣ своего и за свое з(д)равїе и за свою дшу и далъ ѡ(т) своего оурика монастирю нашемꙋ ѡ(т) молдавицоу, идеже ı(ст) храмъ благовѣщенїю прѣстыѧ бци посадꙋ що ı(ст) на мо(л)давѣ. ино ми видѣвше его доброе произволенїе на тѡ тако(ж) и мы оучинили есмо за наше з(д)равїе и за нашихъ дѣт⟨еи и⟩ да⟨лъ⟩ есми тое прѣ(д)реченое посадоу, идеже е(ст) на молдавѣ, да естъ монастирю нашемꙋ ѡ(т) молдавицѣ оурикъ съ вьсѣмъ доходомъ непороушенно, николиже на вѣкы вѣчныѧ. а на то е(ст) вѣра г(с)вами, вышепи-

1 Vezi mai sus 2 p. 365, rândul 16, p. 368.

саннаго ми ⟨ал҃еѯ⟩андра воевод⟨ы⟩ и вѣра нашихъ болѣръ, вѣра пана петра гꙋдича, вѣра пана дꙋми браевича, вѣра пана станчꙋла, вѣра пана маноила хоти(н)ского, вѣра пана мирчи дꙋлческꙋла, вѣра пана ко(с)ти дворника и бра(т) его, па(н) ⟨петра⟩ пръкалаба билогра(д)ско(г), вѣра пана ко(с)ти андронника, вѣра пана ивана ба(л)чана, вѣра пана шандрика апро(д), вѣра пана петра вистїарника и вѣра въсѣхъ болѣръ наши(х) великы(х) и малы(х). а на болшее потвержденїе ⟨томꙋ въсѣмꙋ⟩ вишеписанномꙋ, велѣли есми нашемꙋ вѣрномꙋ жꙋпанꙋ, михаилꙋ логофетꙋ, писати и привѣсити нашꙋ печа(т) к семꙋ нашемꙋ листꙋ. пи(с) вꙋ(л)пашъ граматикъ, оу до(л)не(м) тръгꙋ, влѣто ѕ҃ѯ҃нз. м(с)ца ма(і) кѕ.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Alexandru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a venit înaintea noastră şi înaintea boerilor noştri boerul nostru credincios, pan Oană Pântece, de a lui bună voie şi a făcut pentru sufletul sfântrăposatului părintelui său şi pentru sănătatea sa şi pentru sufletul său şi a dat din al său uric mănăstirii noastre dela Moldaviţa, unde este hramul Buneivestiri a Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, posada ce este la Moldova.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Alta noi văzând a lui bună voie pentru aceasta, asemenea şi noi am făcut pentru sănătatea noastră şi a copiilor noştri şi am dat această înainte zisă posadă, unde este la Moldova, să fie mănăstirii noastre dela Moldaviţa uric cu tot venitul, nestricat niciodată, în vecii vecilor.

Iar la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisul Noi Alexandru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Petru Gudici, credinţa panului Duma Braevici, credinţa panului Stanciul, credinţa panului Manoil dela Hotin, credinţa panului Mircea Dulcescul, credinţa panului Costea vornic şi a fratelui său, pan Petru pârcălab de Cetatea Albă, credinţa panului Costea Androinic, credinţa panului Ivan Balcean, credinţa panului Şandrică aprod, credinţa panului Petru vistiarnic şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru jupan, Mihail logofătul, să scrie şi să lege pecetea noastră către această carte a noastră.

Scris-a Vulpaş gramatic, în Târgul de jos, în anul 6957 luna Mai 26.

Pergament, cu pecetea pierdută, la Acad. Rom. LXVII/118. Ibid. şi o traducere. O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. O planşă fotografică în I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 40. Un scurt rezumat german în Wick. Moldowiza p. 63, cu menţiunea Sr., adică sârbeşte, ceia ce ne face să credem că a avut înaintea sa vre-o copie slavonă, originalul fiind înstrăinat în acea vreme. Documentul e citat în Arun Pumnul, Fund relegiunariu, Cernăuţi, 1865 p. 65-66, care traduce posadă prin colonie. E citat şi de Radu Rosetti, Pământul p. 141. Aici: „satul Posada". E citat şi în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 35 şi rezumat ibid. p. 117.

Posada de pe Moldova se întăreşte mănăstirii şi în uricele din 6947 (1439) Martie 12[1] şi din 6961 (1453) Ianuarie[2], deci a fost dată mănăstirii de Oană Pântece încă înainte de 1439 Martie 12.

Să vedem acuma cine e boerul Oană Pântece. El e cunoscut şi ca Vanea Pântece, ca Oană şi Vanea Julici. Cel mai vechiu boeriu, pe care-l cred întemeietorul acestui neam din Moldova şi care trăieşte în veacul al XIV-lea şi la începutul celui de al XV-lea, este Giulea, de care a fost vorba în alt loc[3]. Fiica acestuia era măritată cu Şoldan Petru, de care a fost vorba în uricele din 6919 (1411) Septemvrie 22[4]. Intr'un uric din 7114 (1606) Martie 30 sânt pomeniţi Costin şi sora lui, Sofiica, fiii Borcei ceaşnic, nepoţi пану жула старому, că vând din privilegiu de slujire, ce au avut străbunii lor dela bătrânul Alexandru Voevod, anume a patra parte din sat din Borăşti, la gura Huruiatei, unde a fost Bora giude[5]. Un fiu al acestui Giule va fi fiind Danciul Julici sau Giulici, pomenit în 6929 (1421)[6]. Fiul acestuia este Oană Julici sau Pântece, din 1449. El trăeşte şi sub Ilieş Voevod, cum se vede din uricul din 7114 (1606) Martie 30, în care Teatiul, fiul lui Şteful, şi Anghelina, fiica Melanei, şi Dragoş, fiul lui Iachim, nepoţii lui Fărâmă, strănepoţii lui Oană Giulici, din privilegiu de slujire ce a avut străbunul, Oană Giulici, dela Ilie Voevod, vând seliştea Iapa, la obârşia Fântânei[7]. Acest Oană e boer de

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Vezi mai sus 2 p. 31, rândul 11-13, p. 34.
2 Uricariul 18 p. 21.
3 Vezi mai sus 1 p. 92, rândul 10, p. 94.
4 Ibid. rândul 9-10 şi ibid. 1 p. 95, rândul 7.
5 Muz. municipal, Iaşi, X/5, Ghib. Sur. 21 p. 10.
6 Vezi mai sus 1 p. 142, rândul 11.
7 Ghib. Sur. 21 p. 10. N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 55 şi Stud. şi Doc. 16, p. 161-162. Pentru aceasta cp. şi documentul din 7131 (1623) Ianuarie 1, Uricarul 2, p. 263-264.

divan. Apare în 6951 (1443) Martie 6[1], Mai 18[2], Mai 28[3], Mai 30[4], Iunie 8[5]. In August 3 apare ca Oană al Danciului, dovadă că e fiul lui Danciul Julici[6]. Apare în Noemvrie 29[7], în 6953 (1445) Iulie 15[8], August 11[9], Noemvrie 26[10], în 6954 (1446) Ianuarie 26[11], Martie 5[12], Iulie 20[13], în 6955 (1447) Ianuarie 14[14], Fevruarie 11[15]. Până aici apare ca Julici. De aici înainte apare şi numele de Pântece. Aşa în documentul lui Roman Voevod din 6956 (1448) Fevruarie 23[16]. In Iulie 15 apare iar ca Julici[17]. Tot aşa în Iulie 27[18], Septemvrie 3[19]. Ca Pântece apare în Septemvrie 15[20], dar ca Julici în Octomvrie 5[21], Octomvrie 10[22]. Ca Pântece în 6957 (1449) Iunie 5[23]. Ca Julici apare în 6958 (1450) Fevruarie 11[24]. Ca Pântece în 6959 (1451) Iulie 31[25], în 6960 (1452) Octomvrie 27[26], ca Julici în Dechemvrie 21[27], în 6961 (1453) Ianuarie[28], Ianuarie 22[29]. In Ianuarie 26 apare ca hotarnic Oană Julici, care în lista divanului e trecut ca Pântece, ceia ce ar face să se creadă că sânt doi boeri deosebiţi[30]. Apare ca Julici în Fevruarie 8[31],

1 Vezi mai sus 2 p. 120, rândul 31.
2 Ibid. p. 138, rândul 20-21.
University Library Cluj
3 Ibid. p. 141, rândul 19.
4 Ibid. p. 145, rândul 10.
5 Ibid. p. 156, rândul 10-11.
6 Ibid. p. 178, rândul 6-7.
7 Ibid. p. 187, rândul 35.
8 Ibid. p. 223, rândul 13.
9 Ibid. p. 231, rândul 17.
10 Acad. Rom. fotografii pachet 10, nr. 38. In acelaş document în Hurm. Doc. 1² p. 887 lipseşte.
11 Vezi mai sus 2 p. 241, rândul 22.
12 Ibid. p. 248, rândul 7.
13 Ibid. p. 270, rândul 24.
14 Ibid. p. 273, rândul 30.
15 Ibid. p. 282, rândul 1.
16 Ibid. p. 306, rândul 4-5.
17 Ibid. p. 317, rândul 13-14 şi altul ibid. p. 324, rândul 28.
18 Ibid. p. 343, rândul 3.
19 Ibid. p. 355, rândul 27.
20 Ibid. p. 359, rândul 22.
21 Ibid. p. 365, rândul 30.
22 Ibid. p. 369, rândul 5.
23 Ulianiţchi, Materialî p. 75-76.
24 I. Bogdan, Cinci documente istorice, în Anal. Acad. Rom. seria 2-a, tom. 11 (1889), secţ. ist. p. 53.
25 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
26 Ulianiţchi, Materialî p. 77-78, Uricarul 11 p. 74.
27 Arhiv. Stat. Bucureşti (dela Câmpina) şi altul Acad. Rom. LXXV/1.
28 Uricariul 18 p. 22.
29 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ.
30 Arhiv. Stat. Bucureşti, Hasd. Arh. Ist. 1¹ p. 103.
31 Muz. municipal, Iaşi IV/1. Buletinul Ion Neculce, fasc. 4 (1924) p. 176, Ghib. Sur. 18 p. 60.

Fevruarie 23[1], ca Pântece în Iunie 12[2], ca Julici în Iunie 20[3], ca Pântece în Iulie 20[4], ca Julici în Septemvrie 7[5], în 6962 (1454) Ianuarie 1[6], ca Pântece în August 25[7], ca Julici în 6963 (1455) Fevruarie 3[8], Fevruarie 8[9], ca Pântece în August 15[10], ca Julici în August 20[11], August 23[12], August 29[13], Dechemvrie 12[14], Dechemvrie 20[15], în 6964 (1456) Fevruarie 18[16]. Ca Pântece în Iunie 29[17]. Tot aşa în 6964 (1456)[18]. Apare, în primul an, şi în divanul lui Ştefan cel Mare, cum se vede din uricul din 6965 (1457) Septemvrie 8[19] şi Septemvrie 13[20]. Nu mult după aceasta va fi murit. Că Oană Julici şi Oană Pântece sânt una şi aceiaşi persoană se vede din urice de mai târziu, ca în cel din 1488[21] şi cel din 7003 (1495) Martie 16[22], unde Iurcă Pântece, Petriman şi Sofiica sânt arătaţi întâi fiii lui Ion Julici şi în al doilea ai lui Oană Pântece. Un frate al său, Giuliu Pântece, şi o soră, Maruşca, sânt pomeniţi în uricul din 7003 (1495) Martie 16, citat. Giuliu şi Ioan Pântece sânt pomeniţi şi în 6973 (1465) Aprilie 11[23]. Celelalte rude din acest uric nu-s lămurite ca legătură, dar într'un uric din 7037 (1529) Martie 25, lămuritor al acestuia dela Ştefan cel Mare, se arată aceste rude coborîtoare din Stan[24]. Fiind vorba de satele Horodniceani şi mori pe Brădăţel, cred că acest

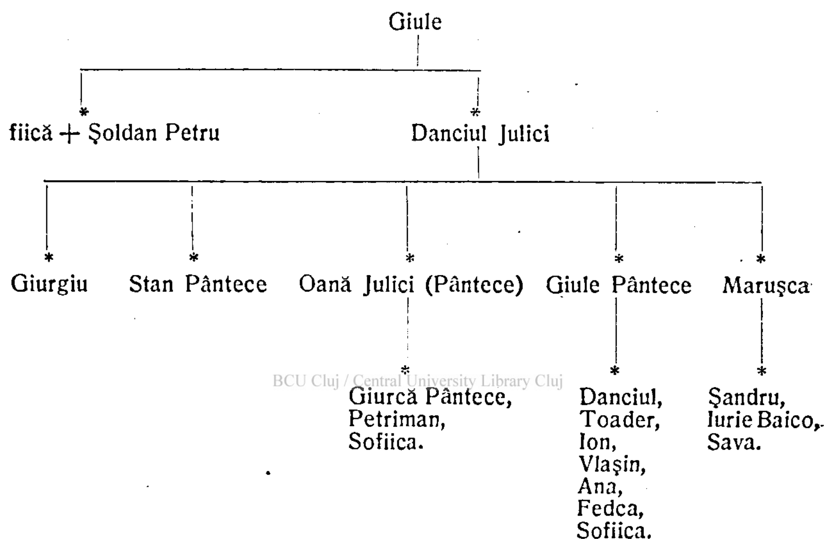
---

1 Acad. Rom. XL/3, I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 43.
2 Acad. Rom. CXCIX/2, Ghib. Sur. 1 p. 164.
3 Ulianiţchi, Materialî p. 81-82, Uricarul 11 p. 77.
4 Arhiv. Stat Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
5 Ulianiţchi, Materialî p. 78-79, Uricarul 11 p. 8, 75.
6 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
7 Orest Popescu, Câteva doc. mold p. 8-9 şi altul în Iaţimirski, Darstveniia jalov. . . . gramotî mold. în Drevnosti trudî slav. kommissii imp. mosk. arheolog. obştestva 4 (Moskva 1907) p. 295.
8 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
9 Acad. Rom. XXX/87, Ghib. Sur. 18 p. 64.
10 Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan.
11 Muz. la Arhiv. Stat. Bucureşti. L-am publicat în Buletinul Ion Neculce, fasc. 7 (1929) p. 173.
12 Acad. Rom. LXXVI/123.
13 Acad. Rom. Peceţi 158, Radu Rosetti, Bohotin p. 45.
14 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
15 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
16 Acad. Rom. Peceţi 179.
17 E. Kaluźniacki, Dokumenta moldawskie i multańskie z archiwum miasta Lwowa, 1878, p. 39. La Hurm. Doc. 2² p. 680 lipseşte, în loc : Duma Braevici.
18 Hurm. Doc. 2² p. 669.
19 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 4.
20 Ibid. 2 p. 258.
21 Ibid. 1 p. 365.
22 Ibid. 2 p. 248.
23 Ibid. 1 p. 89.
24 Ghib. Sur. 1 p. 230-231.

Stan e totuna cu Stan Pântece, vechiul stăpân al satului Fulticeanii, de pe Şumuz, care apare în uricul din 6998 (1490) Martie 15: гдє бы(л) ста(н) пѫнтєчє[1]. Acest Stan apare în uricul din 6932 (1424) Fevruarie 16[2]. Este, cred, totuna cu Stan dela Şumuz, care apare împreună cu fratele său, Giurgiu, în 1407 Octomvrie 6[3].

Numele Pântece este o poreclă.

Am avea următoarea spiţă de neam:

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Satele lor, din puţinul ce se poate reconstitui, au fost Tămârtaşăuţi (Şoldăneştii) din 6919 (1411) Septemvrie 22[4], Mihăeştii la Brădăţel[5], satul Movila, unde a fost jude Bora, în gura Horăeţii, pe Bârlad, cu uric al lui Ion Julici dela Ilieş şi Ştefan Voevozi[6], Horodnicenii şi alte două sate pe Bârlad, Mărceştii şi Grijlivii[7], seliştea Iapa, la obârşia Fântânii, la Tutova, din uricul lui Oană Julici dela Ilie Voevod[8], etc.

1 Vezi mai sus 1 p. 164.
2 Ibid. 1 p. 162, rândul 8.
3 Hurm. Doc. 1² p. 827: панѫ жюржь и станѫ ѡ(т) шѹмѹза.
4 Vezi mai sus 1 p. 92-94.
5 Uricul din 6973 (1465) Aprilie 11, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 89.
6 Uricul din 1488, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 365.
7 Uricul din 7003 (1495) Martie 16, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 249 şi cel din 7037 (1529) Martie 25, Ghib. Sur. 1 p. 230.
8 Uricul din 7114 (1606) Martie 30, Ghib. Sur. 21, p. 10.

100.

Suceava. 1449 Iunie 5.

Alexandru Voevod hotărăşte în pâra dintre Costea pârcălabul şi Gherghe Heregarul. Costea dăduse lui Gherghe cu înprumut 800 zloţi şi acesta vrând să câştige cumpărase dela Petru Voevod vama şi hereghiea şi pierduse banii, pentru care dă lui Costea şi Domnul îi întăreşte satul de lângă Vasluiu, cu moară în Bârlad, şi nişte case în Suceava. Se pune şi zaveazcă.

† мл(с)тїю бжїю мы алеѯандръ воевода г(с)п(д)ръ земли мо(л)давскои чини(м) знаменито и с сѣмъ листѡ(м) наши(м) каждомоу добром(ȣ), коли кто на не(м) ȣзри(т) алибѡ его чтȣ(ч) оуслыши(т), колиже того комȣ боуде(т) потрѣбизна, оже прїиде прѣ(д) на(с) и прѣ(д) оусѣми нашими боꙗре па(н) косте пръкала(б) и тѧга(л) на гергѣ хересгарѣ, рекоу(ч): да(л) есмъ тобѣ оу роука(х) ѡсмъ со(т) зла(т) на подержанїе, ка(к) прїꙗтелю, дай ми и(х). и герге сѧ тоу(т) не запрѣлъ, ре(к) прѣ(д) на(с): правда, еси да(л) ȣ мои(х) рȣ(к) твои злати, на подержанїе, али ꙗ есмъ хоти(л) себѣ зискъ оучинити твоими пинѣзми, кȣпи(л) есмъ ѡ(т) петра воево(д) мыто и хересгїю и оу то(м) сѧ ѥсмъ схитри(л) и твои пинѣзи есмъ страви(л) и теперъ есмъ тобѣ винова(т). и па(н) косте ре(к): не бȣ(д) инимъ винова(т), дай мои пинѣзи. а герге стоꙗвши ре(к): не имаю иное при души тоу(л)ко село що ми да(л) стефа(н) воево(д) по(д)ли васлуꙗ съ млиньмъ и домове мои що есмъ са(м) добȣва(л) на розѣ оу сȣчавѣ, возми, пане косте, тое, бо иное ничо(г) не имаю, а що бȣдеть болше, ты ми про бъ ѡ(т)пȣсти. ино тоу(т) были мно(г) рѣчи, занȣ(ж) панȣ кости сѧ видѣло аже мало имае(т) за свои пинѣзи. ино на посли(д) герге ȣставшисѧ з добрыми лю(д)ми перепроси(л) пана костю абы его прости(л) на тое село и на домы и па(н) косте сѧ смилова(л) на не(г) и да(л) емȣ герге своею волею тое село вы(ш)писанное, що е(ст) по(д)ли васлȣꙗ, и домы свои сȣчавскы и съ всемъ правомъ панȣ кости пръкалабȣ за его питомы товаръ за ѡсемъ со(т) зла(т) готовы(х), пре(д) нами и пре(д) нашими боꙗри. и мы того видѣвши що(ж) герге з доброи воли да(л), за свою винȣ, село и домы свои и мы тако(ж) дае(м) и дали есмо нашемоу вѣрномоу паноу кости пръкалабȣ тое прѣ(д)реченное село по(д) васлȣїмъ и съ млиномъ оу бръла(д) и домы гергеви сȣ-

чавскы, щобы емоу ѡ(т) на(с) ѹри(к) съ въсѣмь доходо(м), емоу и братїа(м) его и ѹноучато(м) его и прѣоунѹчатомъ его и праощѹрѣтѡ(м) его и въсемоу родѹ его наиближнемѹ, непорѹшенно николи(ж), на вѣкы. а хотаремъ старимъ село що стефа(н) воевода хотарилъ. а домы съ въсемъ правомъ. а завѣзкѹ ме(ж) ними поставлѣемъ ѿ рѹбли чисто(г) сребра. аже бы(л) поча(л) герге или дѣти его їли братїа его или вѹ(д) кто ѡ(т) его племене, вѹ(д) коли, или пре(д) на(с) или на(к) пере(д) ини(м) воеводою, ко(г) въ извере(т) бытн г(с)п(д)ремъ оу наше земли, тѣгати на пана кости или на братїю его или вѹ(д) на ко(г) ѡ(т) его наслѣ(д)ки, вѹ(д) коли, оу которы(х) дне(х) и часѡ(х), то(г)ди то(т) имае(т) справне завѣзкѹ тоую заплатити ѿ рѹ(б)ли сребра, заноу(ж) герге да(л) тое селѡ и тоты домы за его правы това(р), јако(ж) стои(т) вышпи(с)ино. а при то(м) были наши панове, бы(л) па(н) манояло, па(н) браеви(ч), па(н) ста(н)чюлъ, па(н) лазоръ, па(н) ѡана пы(н)тече, па(н) ива(н) банча(н), па(н) козма шандрѡви(ч), па(н) косте андрѡѵини(к), па(н) ѡанчѣ ло(г)фе(т), па(н) алѹ(л) спата(р), па(н) шендрико апро(д), па(н) косте данови(ч), па(н) скѹртоу(л), па(н) тадоръ васка(н), па(н) тадо(р) моика, па(н) р(д)оулъ пи(с)къ, па(н) хо(т)ко крецѣнъ, па(н) лазѫ, па(н) шендрика тол(ч)ко, па(н) жѹржѫ коми(с) и при ины(х) наши(х) боѩрь велици и малы. и мѣсти(ч) добри люди, при то(м) были, именѹе(м) ихъ васначѣ мытни(к), ники(л) вои(т), серки(з) вои(т) ѡрмѣнскы, тома и ины добры лю(ди), що при то(м) были. а на бо(л)шее потвърж(д)енїе томоу въсемоу вышепи(с)номѹ велѣли есми нашемѹ вѣрномѹ панѹ, михаилоу ло(г)офтѹ, привѣсити нашѹ пе(ч)тъ к семѹ нашемоу листоу. пи(с) шандрь грамати(к), оу сѹ(ч)вѣ, въ лѣтѡ ҂ѕ҃ц҃н҃з к(н) є.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Alexandru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră oricărui om bun, care va căuta la dânsa sau o va auzi citindu-se, oricui va trebui să ştie, că a venit înaintea noastră şi înaintea tuturor boerilor noştri pan Coste pârcălab şi a pârît pe Gherghe Heregariul, zicând: ţi-am dat în mâni opt sute de zloţi cu înprumut, ca unui prieten, dă-mi-i. Şi Gherghe atunci nu s'a apărat, zicând înaintea noastră: drept, ai dat în mânele mele zloţii tăi cu înprumut, însă eu am voit să-mi fac câştig cu banii tăi, am cumpărat dela Petru Voevod vama şi hereghiea şi în aceasta m'am înşelat şi banii tăi i-am mâncat şi acuma sânt vinovat către tine. Şi pan Coste a spus: ne fiind vinovat faţă cu alţii, dă-mi

banii mei. Iar Gherghe stând a spus : nu am alta la sufletul meu decât satul ce mi l-a dat Stefan Voevod, lângă Vasluiu, cu moară, şi casele mele, ce eu singur am dobândit în Corn, în Suceava, ia, pan Costea, căci alta nimic nu am, şi ce va fi mai mult, tu, pentru Dumnezeu, iartă-mi. Şi atunci au fost multe cuvinte, pentru că lui pan Coste i s'a părut că are puţin pentru banii săi. Apoi mai în urmă, Gherghe ostenindu-se cu oameni buni, a cerut îndurare dela pan Costea, ca să-l ierte, pentru acest sat şi pentru case şi pan Coste s'a milostivit cu dânsul şi i-a dat Gherghe cu voia sa acest sat mai sus scris, ce este lângă Vasluiu, şi casele sale din Suceava, cu tot dreptul, lui pan Costea pârcălab, drept propria lui avere, drept opt sute zloţi gata, înaintea noastră şi înaintea boerilor noştri.

Iar noi văzând aceasta, că Gherghe de bună voe a dat, pentru vina sa, satul şi casele sale, şi noi de asemenea dăm şi am dat credinciosului nostru pan, lui Costea pârcălab, acest mai înainte zis sat, sub Vaslui, şi cu moară în Bârlad şi casele lui Gherghe din Suceava, să-i fie dela noi uric cu tot venitul, lui şi fraţilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui mai de aproape, nestricat niciodată, în veci.

Iar ca hotar vechiu al satului ce a hotărît Ştefan Voevod. Iar casele, cu tot dreptul.

Şi zaveazcă între dânşii punem 60 ruble de argint curat. Dacă ar începe Gherghe sau copiii lui sau fraţii lui sau oricine din seminţia lui, ori când, ori înaintea noastră ori chiar înaintea altui voevod, pe care Dumnezeu îl va alege să fie ca Domn, în Ţara noastră, să pârască pe pan Costea sau pe fraţii lui sau ori pe cine din urmaşii lui, ori când, în orice zile şi ceasuri, atunci acesta va plăti, cu dreptul, această zaveazcă, 60 ruble de argint, pentru că Gherghe a dat acest sat şi aceste case, pentru a lui dreaptă avere, cum este scris mai sus.

Şi la aceasta au fost panii noştri, a fost pan Manoil, pan Braevici, pan Stanciul, pan Lazor, pan Oană Pântece, pan Ivan Baicean, pan Cozma Şandrovici, pan Coste Androinic, pan Oancea logofăt, pan Albul spatar, pan Şendrico aprod, pan Coste Danovici, pan Scurtul, pan Tador Vascan, pan Tador Moica, pan Radul Pisc, pan Hotco Creţean, pan Lazea, pan Şendrica Tolocico, pan Giurgea comis şi înaintea altor boeri ai noştri mari şi mici. Şi târgoveţi, oameni buni, au fost la aceasta, pe numele lor, Vasilcea

vameş, Nichil voit, Serchiz voit armean, Toma şi alţi oameni buni, cari au fost la aceasta.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Mihail logofătu, să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Şandro gramatic, în Suceava, în anul 6957 Iunie 5.

Pergamentul, cu pecetea cea mică atârnată, se păstrează în Arhiva ministerului de externe din Moscova. Pe pecetea neagră nu se poate distinge nimic. O fotografie e la Acad. Rom. colecţia de fotografii, dăruită de I. Bogdan. Ibid. ms 126, dăruit de I. Bogdan, o copie slavonă cu unele lipsuri şi abateri. A fost publicat cu foarte multe abateri în Ulianiţchi, Materialî p. 75-76. E rezumat greşit în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 117.

Satul de lângă şi de sub Vasluiu poate e Lipovăţul, care în uricul din 6945 (1437) Fevruarie 24 era al lui Şteful Jumătate[1] şi care e pomenit şi în documentele lui Ştefan cel Mare. — Ce să însemneze Corņul din Suceava?

Costea apare, împreună cu fratele său, Petru, ca visternic, vornic şi pârcălab. Apare ca visternic, cu fratele său, Petru, în 6951 (1443) Martie 6[2]. Aici apare ca fiul lui Perecichiu. Apare singur în Mai 1[3]. Tot aşa în Mai 7[4], Mai 14[5], Mai 18[6], Mai Mai 28[7], Mai 30[8], Mai 31[9], Iunie 8[10], August 3[11], August 24[12], August 25[13]. In Noemvrie 29 apare împreună cu fratele său, Petru ceaşnicul[14]. Apare singur în 6953 (1445) Fevruarie 18[15], Aprilie 5[16], Iulie 15[17], August 8[18], August 11[19], Septemvrie 30[20], No-

1 Vezi mai sus 1 p. 507, rândul 16, p. 510.
2 Ibid. 2 p. 120, rândul 32.
3 Ibid. 2 p. 126, rândul 23.
4 Ibid. 2 p. 129, rândul 12-13.
5 Ibid. 2 p. 132, rândul 15.
6 Ibid. 2 p. 138, rândul 24.
7 Ibid. 2 p. 141, rândul 18.
8 Ibid. 2 p. 145, rândul 8.
9 Ibid. 2 p. 149, rândul 20.
10 Ibid. 2 p. 156, rândul 15.
11 Ibid. 2 p. 178, rândul 10.
12 Ibid. 2 p. 180, rândul 20.
13 Ibid. 2 p. 185, rândul 27.
14 Ibid. 2 p. 188, rândul 1.
15 Ibid. 2 p. 212, rândul 24.
16 Ibid. 2 p. 219, rândul 15.
17 Ibid. 2 p. 223, rândul 15.
18 Ibid. 2 p. 226, rândul 26.
19 Ibid. 2 p. 231, rândul 19.
20 Ibid. 2 p. 236, rândul 21.

emvrie 26[1], în 6954 (1446) Ianuarie 26[2], Martie 5[3], Iulie 20[4], în 6955 (1447) Ianuarie 14[5], Fevruarie 11[6]. Apare ca pârcălab, înpreună cu fratele său, Petru, sub Roman Voevod, în 6956 (1448) Fevruarie 18[7]. In Fevruarie 23 apare ca Costea Perecichiu, mare vornic[8] şi e înpreună cu Domnul şi boerii în Colomeia. Să nu se confunde cu Coste Orâş vornicul, care apare în uricele lui Petru Voevod, din acest an. Apare ca vornic înpreună cu fratele său, Petru, pârcălabul de Cetatea Albă, în 6957 (1449) Mai 26, sub Alexandru Voevod[9], dar în Iunie 5 e iarăşi pârcălab. In August 3 apare ca vornic, înpreună cu fratele său, Petru pârcălabul[10]. Nu apare în documentele lui Bogdan Voevod. Apare sub Alexandru Voevod, ca pârcălab, înpreună cu fratele său, Petru, în 6960 (1452) August 12[11]. Singur Costea pârcălabul apare în 6960 (1452) Septemvrie 7[12]. Inpreună cu fratele său, Petru, apare în Octomvrie 27[13]. Asemenea în Dechemvrie 21[14], în 6961 (1453) Ianuarie 22[15], Ianuarie[16], Fevruarie 8[17], Fevruarie 23[18]. Singur apare in Aprilie 3[19], înpreună cu fratele său, Petru, în Septemvrie 7[20]. Este ultima oară, când apare în divan. Va fi murit curând după asta. Nu trebuie să se confunde cu Costea Danovici[21], Costea Andronic[22], Costea lui Dragoş[23], de cari a fost vorba în alt loc. Nu trebuie

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Acad. Rom. colecţia de fotografii pachet 10 nr. 38.
2 Vezi mai sus 2 p. 241, rândul 20.
3 Ibid. 2 p. 248, rândul 9.
4 Ibid. 2 p. 270, rândul 25.
5 Ibid. 2 p. 273, rândul 29.
6 Ibid. 2 p. 281, rândul 32.
7 Ibid. 2 p. 300, rândul 14.
8 Ibid. 2 p. 306, rândul 3-4.
9 Ibid. 2 p. 380, rândul 4-5.
10 I. Bogdan, Doc. mold. în Arhivul Braşovului, Bucureşti, 1905, p. 27, St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 102, 527 Documente istorice, Bucureşti, 1931, p. 493.
11 I. Bogdan, Doc. mold. în Arhivul Braşovului, Bucureşti, 1905, p. 31, St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 108, 527 Documente istorice, Bucureşti, 1931, p. 495.
12 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
13 Ulianiţchi, Materialî p. 77-78, Uricarul 11 p. 74.
14 Arhiv. Stat. Bucureşti (dela Câmpina) şi altul Acad. Rom. LXXV/1.
15 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
16 Uricariul 18 p. 22.
17 Muz. municipal, Iaşi, IV/1. L-am publicat în Buletinul Ion Neculce, fasc. 4 (1924) p. 176. Asemenea Ghib. Sur. 18 p. 60.
18 Acad. Rom. XL/3, I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 43.
19 Arhiv. Stat. Bucureşti, Hasd. Arh. Ist. 1 p. 142.
20 Ulianiţchi, Materialî p. 78-79, Uricarul 11 p. 8, 75.
21 Vezi mai sus 1 p. 357-358.
22 Ibid. 2 p. 90-92.
23 Ibid. 2 p. 153-154.

să se confunde nici cu Costea Orâş, despre care va fi vorba în alt loc.

Fratele lui Costea pârcălabul e Petru pârcălabul, despre care a fost vorba şi în alt loc[1]. La cele spuse acolo să se adauge şi cele ce urmează. Inpreună cu fratele său, Coste Perecichiu, apare încă din 6951 (1443) Martie 6[2], cum am văzut mai sus. In acelaş an Noemvrie 29, înpreună cu fratele său, Costea visternicul, apare ca Petru ceaşnic, cum am văzut mai sus.

Apare ca Petru ceaşnic în 6954 (1446) Ianuarie 26[3]. Uneori, apare fără nici un titlu, ca în 6956 (1448) Fevruarie 18, înpreună cu fratele său, Costea pârcălabul, cum am văzut mai sus. In acelaş an Fevruarie 23 e la Colomeia, înpreună cu Roman Voevod şi boerii acestuia, între care e şi fratele său, Costea Perecichiu[4]. Apare ca ceaşnic, singur, în uricul lui Petru Voevod, din 6956 (1448) Aprilie 23[5]. Tot aşa în Iulie 15[6], Iulie 27[7], Septemvrie 3[8], Septemvrie 15[9], Septemvrie 22[10], Octomvrie 5[11], Octomvrie 10[12]. Apare ca pârcălab de Cetatea Albă încă din 6957 (1449) Mai 26, înpreună cu fratele său, Costea vornicul[13]. Apare în 6960 (1452) Septemvrie 7, fără titlu, dar sigur tot pârcălab fiind, înpreună cu fratele său, Costea, care la rându-i apare şi el pârcălab, cum am văzut mai sus. Tot aşa în Dechemvrie 21, în 6961 (1453) Ianuarie 22, pentru care vezi mai sus. In Ianuarie 26 apare singur ca pârcălab[14]. In Ianuarie apare numai ca nume, înpreună cu fratele său, Costea pârcălabul, cum am văzut mai sus. Tot aşa în Fevruarie 8, Fevruarie 23, Septemvrie 7[15].

Erau fiii unui Perecichiu, necunoscut altfel în ştirile noastre vechi.

---

1 Vezi mai sus 2 p. 303-304.
2 Ibid. 2 p. 120, rândul 33.
3 Ibid. 2 p. 241, rândul 23. Ibid. rândul 20 şi fratele său, Costea visternicul.
4 Vezi mai sus 2 p. 304, 306, rândul 8 şi 3.
5 Ibid. 2 p. 314, rândul 17.
6 Ibid. 2 p. 317, rândul 20 şi în altul ibid. p. 324, rândul 33.
7 Ibid. 2 p. 343, rândul 9-10.
8 Ibid. 2 p. 353, rândul 17 şi în altul ibid. p. 355, rândul 33.
9 Ibid. 2 p. 359, rândul 28.
10 Ibid. 2 p. 362, rândul 22.
11 Ibid. 2 p. 365, rândul 34.
12 Ibid. 2 p. 369, rândul 9.
13 Ibid. 2 p. 380, rândul 4-5.
14 Hasd. Arh. Ist. 1^1 p. 103. I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 42.
15 Vezi mai sus la Costea pârcălabul. Pentru acest an şi următorii vezi mai sus 2 p. 303-304, în continuare.

Gherghe Heregarul sau Bănarul este necunoscut aiurea.

херегїа sau харагїа înseamnă monetărie[1].

Uricul este extrem de important, pentru ştirile ce ne dă asupra cumpărării dela Domn a vămii şi a monetăriei.

101.

Iaşi. 1449 Iunie 27.

Alexandru Voevod întăreşte mănăstirei din Poiană mai multe privilegii.

† мл(с)тїю бжїю[2] и мы алеѯандръ воєвода, господаръ землї молдавъскои[2], чини(м) знаменито нс сѣ(м) наши(м) листо(м) въсѣ(м), кто на нъ оузри(т) или єго оуслыши(т) чтꙋчи, ѡже даємъ и дали єсми сє(с) листъ нашъ нашемꙋ монастирю ѡ(т) полѣнꙋ, ѡ(т) стого николы, на то аже варє колко села присл8хаютъ къ[3] томꙋ монастирю нашемꙋ, а оу ты(х) села(х) да нє смѧєтъ ходити ни єдинъ нашъ оурѧдни(к), а ни глобни(к), а ни припашаръ, ани инъ никто ѡ(т) наши(х) оурѧднико(х). а тако(ж) тоти люди нс тѧ(х) монастїръскы(х)[2] селъ да нє имаѥ(т) никто ѡ(т) наши(х) пано(в) и оурѧднико(к) сꙋдити и(х), ни оу чє(м), ни оу которо(м) дѣлѣ, алї комꙋ сѧ имє(т) видѣти кривда аже имаю(т) ѡ(т) ты(х) людеи нс тѣ(х) селъ, бꙋ(д) оу чє(м), илї за малоє дѣло или за великоє, а ѡни да тѣжꙋтъ и да ищꙋ(т) и(х) прѣ(д) игꙋмєно(м), кто коли бꙋдє(т) оу храма стого нико<ли>[4], и прѣ(д) оурѧдникы єго, бꙋ(д) оу чє(м), хотѣ бы съмъртноє дѣло или бꙋ(д) какоє дѣло, а иного сꙋдъца[2] да нє имаю(т), николи на вѣк<и>, ни оу чи(м), али да сꙋди(т) са(м) свои люди и да довидаю(т) и(х) ѡ оуси(м) и оу глоба(х) и оу въсѣкы(х) вина(х), що коли бꙋдꙋ(т) сѧ[5] чинити на и(х) людє(х). а тако(ж) варє колко попы бꙋдꙋ(т) оу тѣ(х) вы(ш)писаны(х) монастиръскы(х)[2] село(х)[2], а ѡни такождерє да слꙋхаю(т) къ[3] храмꙋ стаго николы съ оуси(м) приходомъ или коли имаю(т)

---

1 I. Bogdan, Relaţiile Ţării Româneşti cu Braşovul şi cu Ţara Ungurească, 1905, p. 22-23, 395. Cp. I. Nistor, Handel und Wandel p. 115. Cp. în 1433 Martie 15: „Laurencius, fusor monetarum nostrarum“, N. Iorga, în Hurm. Doc. 15 p. 18-19, nr. 25. Asemenea Stanciul aurariul din 6992 (1484) Mai 29, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 285-286.

2 Sic.

3 In orig. кꙋ.

4 In orig. lipseşte ли.

5 сѧ de două ori.

и даю(т) митрополїто(м) и протопопо(м). про то̂(ж) митрополи(т) кто бꙋдє(т) ѹ нашєи земли, на нашо(м)[1] столци, ѹ сочавѣ, алибо протопо(п), да нє имає(т) ни єдно дѣло, а ани примѧсꙋ жадного до ты(х) попо(в), занꙋ(ж) єсми дали то(т) прихо(д) храмꙋ стого нїколы, за нашє здравиє и за дꙋшꙋ наши(х) родитєлии и братии наши(х). тоє вьсє вышєписаноє да є(ст) нашємꙋ монастирю, нєпорꙋшєно на вѣ⟨кы⟩ ни ѹ чимъ. а на то є(ст) вѣ⟨ра⟩[2] вышєписаннаго господства ми, алєѯандра воєводы, и вѣра вьсѣхъ боѧръ наши(х) вєликы(х) и малы(х). а кто тоє нашє даниє порꙋши(т), хотѧ за єди(н) колосъ, да є(ст) проклѣ(т) ѡ(т) ба и ѡ(т) прѣчистои єго матєрє и ѡ(т) вьсѧ(х) сты(х) и анатєма ємꙋ. а на болшєє потвєрьждєниє[1] семꙋ нашємꙋ листꙋ велѣли єсми нашємꙋ вѣрномꙋ панꙋ, михꙋлꙋ логофєтꙋ, на тои печа(т) нашꙋ привѣсити. а писа васко грамати(к) ѹ ꙗсо(х) в лѣто ҂ѕ҃ц҃нз ию(н) кз.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu şi Noi Alexandru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că dăm şi am dat această carte a noastră mănăstirii noastre din Poiană, a Sfântului Nicolai, pentru aceasta, ori câte sate ascultă de această mănăstire a noastră, în aceste sate să nu cuteze să meargă nici unul din dregătorii noştri şi nici globnic şi nici pripaşar şi nimeni altul din dregătorii noştri. Şi asemenea pe aceşti oameni din aceste sate mănăstireşti să nu aibă a-i judeca nimeni din panii şi dregătorii noştri, întru nimic, nici pentru o faptă, iar cui i se va părea că are strâmbătate dela aceşti oameni, din aceste sate, ori în ce, sau pentru faptă mică sau pentru mare, ei să-i pârască şi să-i tragă înaintea egumenului, ori cine ar fi în Mănăstirea Sfântului Nicolai, şi înaintea dregătorilor lui, ori pentru ce, fie chiar pentru fapt de omor, ori pentru ori ce fel de faptă, pe alt judecător să nu-l aibă, niciodată în veci, întru nimic, ci el însuşi să judece oamenii săi şi să-i dovediască de toate, şi în gloabe şi în tot felul de vini, ori cari se vor face oamenilor lor. Şi asemenea orice popi vor fi în aceste sate mănăstireşti scrise mai sus, ei asemenea să asculte de hramul Sfântului Nicolae, cu tot venitul, ori care-l au şi-l dau mitropoliţilor şi protopopilor.

Pentru aceasta, cine va fi mitropolit, în Ţara noastră, în scaunul nostru, în Suceava, ori protopop, să nu aibă nici o treabă

1 Sic.
2 In orig. ра lipseşte.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

şi nici un amestec cu aceşti popi, pentru că am dat acest venit hramului Sfântului Nicolae, pentru sănătatea noastră şi pentru sufletul părinţilor noştri şi fraţilor noştri.

Toate aceste mai sus scrise să fie mănăstirii noastre nestricat, în veci, întru nimic.

Şi la aceasta este credinţa mai sus scrisului Domniei mele, Alexandru Voevod, şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici.

Iar cine ar strica această danie a noastră, fie într'un fir de păr, să fie blăstămat de Dumnezeu şi de Preacurata lui Maică şi de toţi sfinţii şi anatema lui.

Iar pentru mai mare întăritură acestei cărţi a noastre, am poruncit credinciosului nostru pan, Mihul logofătul, să lege pecetea noastră la aceasta.

Şi a scris Vasco gramatic, în Iaşi, în anul 6957 Iunie 27.

Pergamentul, cu pecetea pierdută, la Arhiv. Stat. Bucureşti. In dos însemnare contimporană: за глоке и за попоке (pentru gloabe şi pentru popi). O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Nu e cunoscut în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Documentul face parte din multele acte de întăritură ale Mănăstirei Probota. Este extrem de important pentru vechea organizare românească, în ce priveşte mai ales biserica.

102.

1449 August 26.

Alexandru Voevod întăreşte Mănăstirii Moldoviţa jumătate din lacul Covur, jumătate din râul Ialpug, ş. a.

Alexandru Voevod Moldovii dă Mănăstirii Moldoviţa „jumătate din lacul Covur, dealungul Dunării, jumătate din râul Ialpug, care dă în Covur, jumătate din bălţile cele mici, care sânt din Covur, jumătate din vama de peşte, pe apă şi uscat, din toate părţile, şi jumătate din toate veniturile de acolo, din judecarea gâlcevilor şi a drumurilor".

6957/1449 August 26.

Dau regestul de mai sus după traducerea germană ce o găsesc în Wick. Moldowiza p. 63. Aici partea principală a documentului e dată astfel: „die Hälfte des Sees Kowur, entlang der

Donau, die Hälfte des Flusses Ialpuch, der in den Kowur fällt, die Hälfte der kleinen Seen, die aus dem Kowur sind, die Hälfte Zoll von Fischen am Wasser und auf dem trockenen Lande von allen Seiten und die Hälfte von Allem, so viel dort von Rechtshadereien und Strassen eingeht". Wick. pune Sr., ceia ce înseamnă că va fi avut înaintea sa vre-o traducere slavonă. Documentul este pomenit în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 118.

Dania aceasta a Moldoviţei am găsit-o şi în documentul lui Ştefan Voevod, din 6953 (1445) Fevruarie 20[1].

103.

1449 August 27.

Alexandru Voevod întăreşte boerului Ioan Armenciocul scutire asupra casei din Suceava şi scutire de vamă.

Alexandru Voevod Moldovei întăreşte boerului Ioan Armenciocul tarcan, că s'a milostivit cu dânsul, ca să nu dea nimic din casa sa, din Suceava, şi din ceia ce ar cumpăra oricând, în Ţara Moldovii, să nu-plătiască nici o vamă.

6957/1449 August 27.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dau regestul de mai sus după traducerea germană din Wick. Moldowiza p. 63. Aici partea principală a documentului e dată astfel: „bestätiget dem Bojarn Iohann Armenciocul Tarkan —: wienach er ihn begnädiget, dass er von seinem Hause in Sucawä nichts zu leisten, und von dem was immer er im moldauischen Lande erkaufe, auch keinen Zoll zu bezahlen habe". Wick. pune Sr. ceia ce înseamnă că va fi avut înaintea sa vre-o copie slavonă a documentului. Documentul este pomenit şi în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 36, 118.

Armenciocul ne vorbeşte de colonia armenilor din Suceava[2].

Cuvântul Tarkan din Wick. este sigur nu un nume propriu, ci e cuvântul тарканъ, rusul тарханъ, scutire, de origine tătărască[3].

Documentul este foarte important, fiind cel din urmă document din această întâie domnie a lui Alexandrel. Era fiul lui Ilie

1 Vezi mai sus 2 p. 217.
2 Ibid. 2 p. 374.
3 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 4-5.

Voevod şi frate cu Roman Voevod, care-l aduce în mărturie, în uricul din 6956 (1448) Fevruarie 18[1]. Aici e numit Ilihno, nume polon. S'a născut, cum spune letopiseţul dela Bistriţa, în 6946 (1438) August 17[2], deci la vrâsta de 10 ani şi câteva luni a ajuns domn. Domnia lui e turburată însă de Bogdan, fiul lui Alexandru cel Bun, care veni asupră-i din Muntenia sau poate din Ardeal[3]. De aceia îl vedem pe Alexandru Voevod mai mult în Moldova de jos. In Mai 26 din 1449 e în Roman (Târgul de jos)[4]. Dacă în 1449 Iunie 5 e în Suceava[5], în Iunie 27 e în Iaşi[6], în August 3 e în Vasluiu, de unde dă o carte de privilegii neguţitorilor din Braşov şi toată Ţara Bârsei[7]. Documentul din urmă ne-ar explica că primejdia venia şi din această parte. Lupta contra lui Bogdan s'a dat la Tămăşeni, aproape de târgul Romanului[8], în ziua de 12 Octomvrie din 6957 (1449), cum spune letopiseţul dela Bistriţa[9], dată absolut exactă. Aici i-au murit lui Alexandrel Vodă mulţime de boeri, între cari şi Oancea logofătul şi Costea Andronic. Războiul a fost pierdut de Alexăndrel, care biruit fuge cu mama sa, Maria, în Polonia[10]. Bogdan Voevod ocupă tronul Moldovei şi din Suceava, în 6957 (1449) Dechemvrie 2 adresează lui Detrih Buceaţchi din Iazloveţ, staroste de Cameniţa şi Podolia, o cerere de sprijin pe lângă craiul Poloniei şi sfetnicii săi, cum şi rugămintea de a nu ţinea în târgurile, cetăţile, satele sau ţinutul său pe vreunul din neprietenii săi ни самого ѡлеѯандра, илиѧшева сына, а ни кнѧгиню, матькоу его, а ни боѧрь (nici chiar pe Alexandru, fiul lui Ilieaş, şi nici pe Doamna, maica lui, şi nici boerii)[11].

Biblioteca Centrală Universitară Cluj

---

1 Vezi mai sus 2 p. 300, rândul 12.

2 I. Bogdan, Cronice inedite p. 35 (II): ѡлє(х)ножє ро(дї)сѧ лѣ(т) ѕ҃ц҃м҃ѕ ав(г) зі.

3 N. Iorga, Istoria lui Ştefan cel Mare p. 43-46, V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă Bucureşti, 1904, p. 34-37.

4 Vezi mai sus 2 p. 380 rândul 10-11.

5 Ibid. 2 p. 386, rândul 31-32.

6 Ibid. 2 p. 392, rândul 14.

7 I. Bogdan, Doc. mold. în Arhivul Braşovului, Bucureşti, 1905, p. 25-29, St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 100-105, 527 Documente istorice, Bucureşti, 1931, p. 492-494.

8 Dicţ. statistic al României 2 p. 796, Harta stat. major, planşa Roman. Satul vine pe Sireti, la miază noapte de Roman.

9 Vezi mai sus 1 p. 466-467 şi 2 p. 92. La citatele de aici adaugă St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 110-112, I. Bogdan, Contribuţii, în Anal. Acad. Rom. seria 2 tom. 29 (1907) secţ. ist. p. 634-635.

10 Cp. N. Iorga, Istoria lui Ştefan cel Mare, p. 46-47, V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 38. Cp. şi A. D. Xenopol, Ist. Rom. ed. 3-a, vol. 3 p. 141.

11 I. Bogdan, Contribuţii, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 29 (1907), secţ. ist. p. 640, V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 40-41.

104.

1450 Ianuarie 23.

Bogdan Voevod întăreşte Mănăstirii Neamţului un loc de două mori în hotarul Delenilor, dat mănăstirii de Şteful şi Mândre, feciorii lui Fumu.

„Carte dela Io Bogdanŭ Voevodŭ, Domnŭ Ţării Moldovei, din 6958 Ghenarie 23.

Facem înştiinţare precum au venit, înaintea noastră şi a boiarilor noştri, dumnealui Şteful, feciorŭ lui Fumu, şi fratele lui, dumnealui Mândre, de a lor bună voe au dat mănăstirii noastre a Neamţului, pentru sufletele răposaţilor părinţilor lor, un loc pe hotarul Delenilor, însă ca să facă două mori, iar în hotarul pământului ca să nu se amestice, ci numai călugării să aibă a-şi face mori pe hotarul acela.

Deci noi văzând a lor bună învoială, am dat şi am întărit acel loc, ca să-şi facă călugării dela Neamţ loru-şi mori.

Pentru aceia, nimine din neamul Ştefului sau al Mândrei sau feciorii lor ca să nu aibă a se amesteca niciodinioară, în veac, la acel loc.

Şi credinţa Domniei mele şi a toţi boiarii noştri.

Iar pentru mai mare întăritură pentru acel loc de mai sus scris, am poruncit d-sale cinstitu credinciosu boiarului nostru, Petru vel logof., să scrie şi a noastră pecete cătră această carte a noastră să o lege".

L. S. D. Vel logof.

„Şi s'a tălmăcit de Evloghie Dascalŭ, la anii 7269 Iunie 27. S'au posleduit de Constantinŭ Leondarie slugeriul".

Suretul acesta face parte din actele Delenilor dela Hârlău şi a fost publicat de V. A. Urechia, Biserica din Cetatea Neamţu, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 11 (1890), secţ. ist. p. 146. După traducerea din 7269 Iunie 27 a lui Evloghie e publicat în rezumat în N. Iorga, Stud. şi Doc. 11 p. 73. Şi aici tatăl lui Ştefu l şi al lui Mândre se numeşte Fumu. Lipseşte în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904 p. 118.

Satul Delenii din sus de Hârlău l-am găsit pomenit în stăpânirea neamului Jumătate, în uricul din 6938 (1430) Iulie 7, când

prin înpărţirea satelor între fiii lui Ion Jumătate, acest sat vine în partea lui Giurgiu[1]. Giurgiu nu mai apare după 1433, când va fi murit[2]. E curios că stăpânii satului din 1450, Şteful şi Mândre, au aceleaşi nume ca şi fraţii lui Giurgiu Jumătate, aşa că ar putea crede cineva chiar că sânt aceiaşi şi că Fumu, ar fi numele lui Jumătate, tatăl lor, care „Jumătate" ar fi o poreclă[3].

Documentul este foarte inportant, fiind cel întâi document intern, cunoscut dela Bogdan Voevod.

105.

1451 Ianuarie 10.

Bogdan Voevod dă mai multe scutiri Mănăstirii Moldoviţa asupra caselor din Suceava, unde este armeanca Stanca.

Bogdan Voevod Moldovii dă Mănăstirii Moldoviţa un uric, ca mănăstirea să nu dea din casele sale din Suceava, unde este locuinţa armencii Stana, nici un fel de dare domnească, nici mare, nici mică şi nici ceară să nu dea. Asemenea aceste case nu au a lucra la morile domneşti, nici un fel de dări domneşti să nu dea, nici slujbe domneşti să nu facă, niciodinioară, ci toate veniturile de acolo să fie ale Mănăstirii Moldoviţa, să le ia călugării şi alţii să nu fie judecători peste dânşii.

6959/1451 Ianuarie 10.

Dau documentul de mai sus aşa cum se află în traducere germană la Wick. Moldowiza p. 63-64. El pune Sr., ceia ce înseamnă că a avut înainte vre-o copie slavonă. Aici: „von seinen Häusern in Sucawä, wo die Armenerin Stana wohnhaft ist". E pomenit în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 119 şi în Arun Pumnul, Fund relegiunariu, Cernăuţi, 1865, p. 68.

Casa din Suceava fusese dată mănăstirii încă din 1448 de către Cămârzan şi soţia sa, Stana[4].

1 Vezi mai sus 1 p. 299, rândul 2, p. 300.
2 Ibid. p. 306.
3 Ibid. p. 304-307.
4 Ibid. 2 p. 374.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

106.

Suceava. 1451 Aprilie 3.

Bogdan Voevod pentru boerul Colţea.

Bogdan Voevod întăreşte boerului Colţea satul Micleşti cu cuturile sale.

Suceava. 6959 Aprilie 3.

Dau regestul documentului de mai sus aşa cum se află în Index Zolkieviensis, în Candela (Cernăuţi), 3 (1884) p. 550: „Bogdan Wojwoda privilegiret das Dorf Mikleszty nebst attinentia dem Bojarn Kolz, ddto. Suczawa, 6959, den 3. April". A făcut parte din documentele Mitropoliei Moldovei, duse în Galiţia de Mitropolitul Dosoftei şi rătăcite până azi. La 1783 se afla în Zolkiew, în arhiva principilor Radziwiłł, unde a fost inventariat de Manowarda. In rezumat se află şi în Erbiceanu, Ist. Mitr. Mold. p. 23 şi în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 119.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nu pot identifica satul Micleşti. El este un sat străvechiu. Işi are numele dela Micle. Era şi în veacul al XIV-lea[1].

Boerul Colţea e necunoscut altfel.

107.

1451 Iulie 10.

Bogdan Voevod întăreşte lui Dragoş Albescul şi fratelui său, Petru, jumătate din Albeştii pe Stemnic şi Jamenii.

„Tălmăcire de pe ispisoc sârbesc din anul 6959 Iulie 10, dela Domnul Bogdan Vodă, întăritor lui Dragoş Albescul şi fratelui său, Petru, pe giumătate sat Albeştii pe Stemnic ⟨şi⟩ Jamenii,

1 Sate cu acest nume, în Moldova, avem în jud. Vasluiu şi Fălciu, Dicţ. statistic al României 2 p. 984, 1 p. 376. Altul este în jud. Orheiu, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 144. Cel dela Vasluiu, cu uric dela Alexandru cel Bun, a fost al lui Hasnăş, pomenit în 6999 (1491) Octomvrie 15, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 479, 486. Un sat Micleştii, cu uric dela Ştefan cel Mare, e pomenit în 7054 (1546) Aprilie 20, Ghib. Sur. 18 p. 210-211. Altul pe Trotuş, cu uric dela Ştefan cel Mare, e pomenit în 7054 (1546) Mai 14, ibid. p. 223: „Oşmeleştii, cari astăzi se numesc Micleştii. — Pentru Micle cp. uricul din 6939 (1431) Aprilie 30, vezi mai sus 1 p. 315, rândul 5, p. 316, etc. Asemenea cel din 6941 (1433) Dechemvrie 14, ibid. 1 p. 373, rândul 4.

ce au cumpărat-o ei în preţ drept 35 galbeni dela un Vlad Zlătărescul, din uricul lui, ce au avut, cum pe larg să cuprinde în acelaş ispisoc".

Regestul uricului de mai sus se află într'un jurnal al divanului din 1829 Martie 12 (pricină între biserica Sf. Ion Zlataust din Iaşi şi răzăşii din Albeşti, Vasluiu, pentru jumătate din satul Albeşti, încălcată de biserică), publicat în Ghib. Sur. 2 p. 167 şi apoi în Sur. 18 p. 154. In acest de pe urmă loc data e 6959 Iulie 19.

Satul Albeştii pe Stamnic este pomenit în stăpânirea lui Dragoş dela Stamnic şi în 6940 (1432) Ianuarie 17[1]. — Jamenii, adecă Geamenii, nu ştiu ce este. Este numele jumătăţii de sat din Albeşti, sau este un alt sat? Cred că e vorba de un alt sat, căci Dragoş Albescul este acelaş cu Dragoş dela Stamnic din 1432 Ianuarie 17 şi în acest caz cum ar fi putut cumpăra jumătate din acest sat dela Vlad Zlătărescul? Această cumpărare cred că se referă la Geamenii. Un sat cu acest nume nu este în judeţul Vasluiu[2]. — Vlad Zlătărescul, vechiul stăpân al satului, este necunoscut altfel[3], E curios că un Vlad Mursă stăpâneşte jumătate din satul Albeşti, mai târziu, cum se vede din documentele din 6972 (1464)[4] şi din 6977 (1469) Iunie 5[5].

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Vezi mai sus 1 p. 337, rândul 7, p. 338, rândul 3, p. 339-340. Harta stat. major, planşa Vasluiu, 1 : 100000.

2 Cp. unde a fost Barbă Geamără în 6954 (1446) Martie 11, vezi mai sus 2 p. 251, rândul 4-5, p. 257. Asemenea în 6955 (1447) August 22, ibid. 2 p. 288, rândul 17 etc. Asemenea Locurile gemene în 6941 (1433) Dechemvrie 14, ibid. 1 p. 373, rândul 5. Un sat Gemenii lângă Joldeşti, Liteni şi Vercicani e pomenit în actele Litenilor, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 236, Harta stat. major, planşa Dolhasca, la Coşarele geamăne. Cp. bălţile de peşte anume ѹѣмени, în ţinutul Chigheaciului în 7112 (1604) Mai 17, Ghib. Sur. 21 p. 146 şi în 7125 (1617) Aprilie 16, Ghib. Sur. 2 p. 170.

3 Cp. Unde iaste Zlotariul din 6946 (1438) Iunie 6, vezi mai sus 2 p. 21, rândul 9, p. 23. Cp. поле на нмѣ на злътхрониыи, în 6975 (1467) Septemvrie 11, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 120. Cp. ibid. p. 122, în 1520 Iulie насикѕ на имѣ златарсаю.

4 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 87.

5 Ibid. 1 p. 135-137.

108.

Târgul de jos. 1451 Iulie 31.

Bogdan Voevod întăreşte Mănăstirii Neamţului doi tătari, Paşco şi Petrică.

† мл(с)тию бжїею мы богданъ воево(д) господаръ земли молдавскои чини(м) знаменито ис сѣ(м) наши(м) листо(м) оусѣ(м), кто на нъ оузрїтъ или его оуслишитъ чтоучи, ѡже благопроизволи господство ми благи(м) произволенїе(м) и свѣтли(м) и чисти(м) сръдцемъ и дали есми нашемѹ монастирю ѡ(т) немца, идеже е(ст) хра(м) стое възнесенїе и потвръждае(м) два татари, на имѣ пашко и петрика съ че(д) и(х), да соу(т) нашемоу монастирю оури(к) съ въсѣ(м) доходо(м) не⟨под⟩вижено николи на вѣкы, ꙗко да(л) и(х) испервa братие(м) наши(м)[1] стефана[1] воевода и петра[1] воевода и потвръди(л) имъ листо(м) свои(м). а на то ⟨е(ст)⟩ вѣра вышеписанного мы богданъ[1] воевода и вѣра възлюбленнаго ми ⟨сна⟩[2], стефана воеводъ[1] и вѣра боѧръ наши(х), вѣра пана братоула, вѣра пана ѡцела, вѣра пана драгомира дворника, вѣра пана ваны пинтеча, вѣра па⟨на⟩[3] ѡнинчци вистиѧрника, вѣра пана чопеѧ постелника и вѣра въсѣхъ боѧръ наши(х) и велики(х) и мали(х). а на болшеи[1] крѣпостъ томѹ в⟨ъсем⟩ѹ ⟨вы⟩шеписанномѹ велѣли есми нашемѹ вѣрномоу панѹ, петрѹ логофетоу, при⟨вѣс⟩ити наш⟨ѹ печ⟩атъ к семѹ нашемѹ листѹ. пи(с) соломо(н), оу долни тръгѹ, въ лѣто ѕ҃ц҃н҃ѳ҃ м(с)ца юли[1] ла.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Bogdan Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a binevoit Domnia mea cu bună voie şi luminată şi curată inimă şi am dat mănăstirii noastre dela Neamţ, unde este hramul Sfintii Inălţări, şi întărim doi tatari, anume Paşco şi Petrică cu copiii lor, să fie mănăstirii noastre uric cu tot venitul, neclintit niciodată, în veci, precum i-a dat dela început fraţii noştri, Stefan Voevod şi Petru Voevod, şi i-a întărit lor cu cărţile lor.

Iar la aceasta este credinţa mai sus scrisului Bogdan Voevod

---

1 Sic.
2 In orig. lipseşte сна.
3 In orig. на lipseşte.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

şi credinţa iubitului meu fiu, Stefan Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Bratul, credinţa panului Oţel, credinţa panului Dragomir vornic, credinţa panului Vană Pântece, credinţa panului Onicică vistiarnic, credinţa panului Ciopei postelnic şi credinţa tuturor boerilor noştri şi mari şi mici.

Iar pentru mai mare tărie acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Petru logofăt, să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Solomon, în Târgul de jos, în anul 6959 luna Iulie 31.

Pergament, cu pecetea pierdută, la Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare. In dos are însemnarea contimporană: к тата(р) пашко и петрика. O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. E rezumat şi în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 119. E pomenit şi în I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 402, 2 p. 186.

Tătarul Paşco în 6953 (1445) Septemvrie 30 e dat, dintre tătarii domneşti dela Neamţ, de Ştefan Voevod mitropolitului Chir Calistu dela Roman[1].

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Interesantă e apariţia în document a fiului domnesc, Ştefan cel Mare.

109.

Suceava. 1451 Septemvrie 13.

Bogdan Voevod dăruieşte Mănăstirii Moldaviţa câte zece vase de vin, pe fiecare an.

† мл(с)тїю бжїею мы богданъ воевода г(с)п(д)ръ земли мо(л)давской чиним знаменито и с самь листомь нашимь всѣмь, кто нань оузри(т) или его оуслышить чтѹчи, аже оумыслили есми добрымь нашимь оумысломь и нашею доброю волею, си имаеми давати на кажды го(д) по і бочкы вина монастырю нашемѹ ѡ(т) молдавици, ⟨прѣстыѧ⟩ благовѣщенїе, и тое вино имаеми ⟨дати родн(т)сѣ⟩ или нероди(т) сѣ. и даемь за дшѫ родити(л) нашы(х) и ⟨за наше здравие⟩ и за здравье дѣтей наши(х). и тое да е(ст) непорѹшенно монастырю нашемѹ до нашего живота. а на то е(ст) вѣра г(с)вми и вѣра въсѣ(х) болѣрь наши(х) молдавскы(х) великы(х) и малы(х). пи(с) добрѹ(л), оу со(ч)вѣ, влѣтѡ ѕ҃ц҃н҃ѳ҃ се(п) г҃і.

---

1 Vezi mai sus 2 p. 236-237.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Bogdan Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că am gândit cu al nostru bun gând şi cu a noastră bună voie, că vom da în fiecare an câte 10 vase de vin mănăstirii noastre dela Moldaviţa, a Preasfintei Bunei Vestiri, şi acest vin îl vom da, fie că va fi rod sau nu va fi.

Şi dăm pentru sufletul părinţilor noştri şi pentru sănătatea noastră şi pentru sănătatea copiilor noştri. Şi aceasta să fie nestricat mănăstirii noastre, cât viaţa noastră.

Şi la aceasta este credinţa Domniei mele şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

A scris Dobrul, în Suceava, în anul 6959 Septemvrie 13.

Pergament mic, înalt 15.3 cm. şi lat 15.5, cu pecetea cea mică atârnată cu şnur de mătasă subţire. Pe pecete se află scris: печат бωгдана ·воеωды. Il dau mai sus, cu unele complectări, aşa cum se află la Orest Popescu, Câteva doc. mold. p. 5. El spune că scrisoarea e frumoasă, semiuncială. Originalul nu ştiu unde se află. Orest Popescu spune că până la 1775 era la călugării dela Moldoviţa. O copie slavonă, după Popescu, la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. E publicat în rezumat german şi în Wick. Moldawiza p. 64: „begnädigt das heil. Kloster Moldowiza, dass man demselben jährlich zehn Fass Wein gebe, es mögen die Weingärten tragen oder nicht", 6951/1451 Sept. 13. Wick. face observaţia Sr. ceia ce înseamnă că va fi avut înainte vre-o copie slavonă. E rezumat şi în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 119.

Uricul este interesant pentru dania Mănăstirii Moldoviţa. Vinul era dat din deseatina domnească.

110.

Suceava. 1451 Octomvrie 17.

Bogdan Voevod întăreşte lui Pătru Durnea un loc de prisacă în pustie, pe Şacovăţ, la capătul Cornişului, un loc de moară şi hlabnic.

† мл(с)тїю бжїею мы богдана воевода, г(с)п(д)рь земли мо(л)-давскои, знаменито чини(м) ис сѣмь листо(м) нашимь оусѣмь, кто нане(м) оузри(т) или его чтоучи оуслыши(т), оже то(т) ис-

ти(н)нїи слȣга нашъ, пѫтрȣ дȣрнѣ, слȣжи(л) на(м) право и вѣрно. тѣм[1] мы видѣвши его правои и вѣрною слȣжбȣ до на(с), жаловали єсми его особною нашею ма(с)тїю и дали и потвердили єсми ємоу, оу нашеи земли, оу мо(л)давскои, мѣсто ѡ(т) пасикоу, оу поустини, на шаковци, на имѣ оу конецъ дерено(к), где оупадає(т) гроуєцъ на шаковци, на тоуи сторо(н) шаковцѣ, и мѣсто ѡ(т) мли(н) на ма(т)ки шаковци и хлабникъ, що є(ст) више гроуєцѣ, аби ємоу била⟨ъ⟩ на синожатъ и аби прислоухаю(т) тот хлабни(к) къ томоу пасикоу. тоє въсє вышеписа(н)ноє да є(ст) ємоу ѡ(т) на(с) оурикъ и съ въсѣмъ доходо(м) ємоу и дѣтє(м) его и оунȣчато(м) его и прѣоунȣчато(м) его и пращоурѣто(м) его и въсемоу, родоу его, кто сѣ ємоу изберетъ наиближнїи, непороушено николиже на вѣки. а хотаръ томоу мѣстȣ ѡ(т) пасикоу да є(ст) по ѡбичаю пасика(м), на оуси(х) сторо(н). а на то є(ст) вѣра нашего гп(д)ва вышеписа(н)наго мы бо(г)дана воєвода и вѣра възлюбленнаго ми сна, стефана воєводи, и вѣра вьсѣ(х) дѣтеи наши(х) и вѣра вьсѣ(х) болѣръ наши(х) молдавски(х) велики(х) и мали(х). а на бо(л)шеє крѣпости и поутвержденїє томоу въсемоу вишеписа(н)номоу ⟨велѣли єсми нашемоу вѣрномоу панȣ, петрȣ лого⟩ѳетоу писати и нашоу печа(т) завѣсити к семоу листоу нашемоу. оу со(ч)вѣ вато ҂ѕ҃ѯ҃ѳ ѡ(к) ѕї.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Bogdan Voevod, Domnul Ţării Moldovei, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că această adevărată slugă a noastră, Pătru Durnea, a slujit nouă drept şi credincios. De aceia, noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat şi i-am întărit, în Ţara noastră, în Moldova, un loc de prisacă în pustie, pe Şacovăţ, anume la capătul Cornişului, unde dă Grueţul în Şacovăţ, pe partea de dincolo de Şacovăţ, şi loc de moară în matca Şacovăţului, şi hlabnicul care este în sus de Grueţ, să-i fie pentru fânaţ şi să asculte acest hlabnic către această prisacă. Toate aceste mai sus scrise să-i fie lui dela noi uric şi cu tot venitul, lui şi copiilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, cine i se va alege mai deaproape, nestricat nici odată, în veci.

Iar hotarul acestui loc de prisacă să-i fie după obiceiul prisăcilor, în toate părţile.

---

1 Sic.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Şi la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului Noi Bogdan Voevod, şi credinţa iubitului meu fiu, Stefan Voevod, şi credinţa tuturor copiilor noştri şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar pentru mai mare tărie şi întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Petru logofăt, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

In Suceava, în anul 6959 Octomvrie 17.

Pergament, cu pecetea pierdută, înalt 26.5 cm., lat 25.5, cu scrisoare frumoasă, semiuncială, cum spune Orest Popescu, Câteva doc. mold. p. 6-7, care l-a publicat cu multe deosebiri, faţă de cum îl dau eu mai sus. Pe dos: ѡ(т) бѡ(г)дана воеводе потврѣж(д)еніе пѫтрови дꙋ(р)нѣ на єди(н) паси(к) на шаковцѣ, ѕ҃ц҃нѳ ѡ(к) ꙁї (dela Bogdan Voevod întăritură lui Pătru Durnea pe o prisacă, pe Şacovăţ). O fotografie la Acad. Rom. pachet 1 nr. 60, rămasă dela V. A. Ureche. La Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan, se află o copie slavonă, cu mici abateri. E rezumat în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 119.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Şacovăţul este un pârău ce izvorăşte din dealul la Trei parale, din pădurea Goeştilor, din judeţul Iaşi, trece în pădurea Sineştilor, din acelaş judeţ, apoi în judeţul Vasluiu şi se varsă în Bârlad la Todireşti [1]. Este pomenit uneori în cele mai vechi documente ale noastre. Aşa în 6964 (1456) Fevruarie 18 [2], în 6966 (1458) Noemvrie 11 [3], în 6977 (1469) Fevruarie 9: тонгоузѣніи и место манноу на шаковьц и вышнѣа полѣна на шаковец [4]. Asemenea în 6991 (1483) Septemvrie 23: нвжнецїи на шаковецѫ [5].— Cornişul, adecă pădurea de corni, trebuie să fi fost acolo unde pe Harta stat. major, la miază zi de Runcu şi Palanca, la începutul văii Veja, nu departe de Şacovăţ, e însemnat Cornişul [6]. — Gruieţul din 1451 conrespunde dealului Piscul dintre valea Veja şi pârăul Şacovăţ [7]. Acelaş Gruiu şi aceiaşi prisacă, poate, într'un uric din 6966 (1458) Noemvrie 11 le găsim în stăpânirea lui Stan-

1 Dicţ. geogr. al jud. Iaşi p. 218, Dicţ. geogr. al jud. Vasluiu p. 175, Harta stat. major, planşa Podul Iloaei, Dagâţa.
2 Acad. Rom. Peceţi 179.
3 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 24.
4 Ibid. 1 p. 134.
5 Ibid. 1 p. 272.
6 Harta stat. major, planşa Dagâţa.
7 Ibid. Gruiu înseamnă pisc de deal, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 607. E acelaş termen ca şi chiceră. Cp. Chicera lui Onicică, între Onişcani şi Goeşti, în uricul din 7009 (1501) Dechemvrie 14, I. Bogdan, cit. 2 p. 184.

ciul Sinescul, care stăpânia în ţinutul Cârligăturii şi satele Sineştii pe Cireşniţa, sub pădure, Crepăturenii, Şturneştii[1]. Aici locul e însemnat astfel: пасикꙋ на конец грꙋнѣ ѿт шаковци на потока крѫницѣмѫ (prisaca la capătul Gruiului dela Şacovăţ, pe pârăul Fântânelor). — Hlabnicul din sus de Grueţ este azi Runcul, sat în comuna Ţibana, judeţul Vasluiu[2]. Din uric se vede că hlabnic înseamnă curătură din pădure, pentru fân, ca şi runc[3].

Interesant este hotarul prisăcii: „după obiceiul prisăcilor". Acest obiceiu îl găsim lămurit în unele urice de mai târziu. Aşa într'un uric din 7054 (1546) Aprilie 6 se spune: а хота(р) тои пасики що е(ст) ꙋ хота(р) попещо(м) да е(ст) коли е(ст) хотар е(д)ное пасикꙋ и колико бꙋде(т) моче бе(д) един(н) молодець ѡ(т) сою(д) пасики е(д)нимѫ киемь на ꙋси сторони (iar hotarul acestei prisăci, ce este în hotarul Popeştilor, să fie cât este hotarul unei prisăci şi cât va putea arunca un tânăr, din mijlocul prisăcii, cu o măciucă, în toate părţile)[4]. Tot aşa în 7054 (1546) Iunie 8: колико можетъ метнѫти еднѫ чловѣкѫ кїе(м) на ꙋси сторони ѿ(т) по срѣдѣ пасикоу (cât poate arunca un om cu măciuca, în toate părţile, din mijlocul prisăcii)[5]. Uneori aruncarea se făcea cu toporul. De ex. în 7127 (1619) Iulie 5: „Şi pren pregiur prisecei loc în toate părţile căt va putea arunca un omu cu un topor" [6], etc.

Pătru Durnea, înpreună cu fraţii săi, Ivan şi Giurgiu, apare într'un uric din 6941 (1433) Iunie după 15, când li se întăreşte satul Durneşti[7].

Uricul este foarte inportant fiind cel din urmă din domnia lui Bogdan Voevod. In scurta lui domnie e hărţuit mereu de detronatul domn, Alexandru Voevod şi de poloni, cari susţineau pe a-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 24-25, M. Costăchescu, Sâneştii, Onişcanii etc. în Buletinul Ion Neculce, fasc. 4 (1924), p. 1-45, Harta stat. major planşa Podul Iloaea.

2 Dicţ. geogr. al jud. Vasluiu p. 161, Dicţ. statistic al României 2 p. 992, Harta stat. major, planşa Dagâţa.

3 Cp. uricul din 6948 (1440) Noemvrie 12, vezi mai sus 2 p. 73, rândul 24. Asemenea în 6999 (1491) Ianuarie 17, I. Bogdan, 1 p. 456-457, în 7007 (1499) Noemvrie 26, ibid. 2 p. 163, 165-166. Asemenea în 7002 (1494) Martie 11, ibid. 2 p. 34, pentru hlabnic. Pentru runc cp. uricul din 7010 (1502) Noemvrie 17, ibid. 2 p. 210, 6998 (1490) Martie 15, ibid. 1 p. 420, în 6999 (1491) Octomvrie 15, ibid. 1 p. 473, ibid. 2 p. 605. Cp. G. Popovici „Runc", în Conv. Lit. 25 (1891) p. 705.

4 Orig. C. Cerchez, Iaşi. O fotografie în colecţia mea. Ghib. Sur. 18 p. 204.

5 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 25.

6 Hasd. Arh. Ist. 1² p. 6.

7 Vezi mai sus 1 p. 361-364.

cesta. Este foarte inportantă lupta lui Bogdan cu polonii, din 1450, ce a avut loc pe la Lipovăţ şi Crasna, în jos de Vasluiu, în zilele de 5 şi 6 Septemvrie, despre care vorbesc pe larg cronicarii poloni, Dlugosz, Cromer, Miechowski, Bielski şi cea mai veche cronică moldovenească, scrisă în româneşte[1]. Bogdan Voevod a fost ucis de Petru Aron, la sat la Răuseni, în jos de Suceava, unde fusese chemat de un unchiu de frate al acestui Petru(germanus avunculus eiusdem Petri), cum spune Dlugosz, în ziua de 16 Octomvrie 1451, într'o Vineri, în zori de ziuă, deci cu o zi înainte de a apărea uricul de mai sus[2]. Cum se înpacă data de 16 Octomvrie, pentru moartea lui Bogdan Voevod, şi cea de 17 Octomvrie a uricului de mai sus? Explicaţia poate fi aceia adusă de V. Pârvan, că „hotărîrea fusese probabil dată de Domn înainte de a pleca la Răuseni, iar pisarul n'o scrise decât în ziua de 17"[3]. Nu este exclus ca data de zi a lunei Octomvrie şi numele zilei, din letopiseţ, să fie transmisă greşit, căci dealtfel nici Vineri nu conrespunde cu 16 Octomvrie, la 1451, ci Sâmbătă[4]. Explicaţia acestei nepotriviri a fost căutată de N. Iorga în aceia că: „ucigaşul, Petru Vodă, veni în adevăr Vineri, dar ucise pe Bogdan „în faptul zilei" următoare, de Sâmbătă 16[4].

1 Cp. N. Iorga, Istoria lui Ştefan cel Mare, p. 47-52, Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţii Albe, Bucureşti, 1899 p. 103-105, V. Pârvan Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904 p. 47-53, I. Minea, Informaţiile româneşti ale cronicii lui Ian Dlugosz, Iaşi, 1926, p. 41-42, P. P. Panaitescu, Influenţa polonă în opera şi personalitatea cronicarilor Grigore Urechi şi Miron Costin, Acad. Rom. seria 3-a, tom. 4 (1925), secţ. ist. p. 290-293, Letopiseţul Ţării Moldovei până la Aron Vodă, ed. C. Giurescu, Bucureşti, 1916, p. 35-41, etc.

2 N. Iorga, Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţii Albe, Bucureşti, 1899, p. 105. Cp. Letopiseţul dela Bistriţa, în I. Bogdan, Cronice inedite p. 36-37, 70 (III): вато ѕ҃цнд м(с)ца ѡ(х) ѕі҃ прїиде петрь воево(да) наре(ч)ннїи аро(н) нощїю и нападе на богда(на) воеводи ѹ рѫѡсѣ(н) свитавше въ пѧтѡ(к) и ѡсѣче емѹ главѫ. Cp. în Letopiseţul Ţării Moldovei până la Aron Vodă, ed. C. Giurescu Bucureşti, 1916, p. 41, N. Iorga, Istoria lui Ştefan cel Mare p. 54, V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 57-61. Aici şi ştirile din Dlugosz şi Miechowschi. I. Minea, Informaţiile româneşti ale cronicii lui Ian Dlugosz, Iaşi, 1926, p. 43, P. P. Panaitescu, Influenţa polonă în opera şi personalitatea cronicarilor Grigore Ureche şi Miron Costin cit. p. 293.

3 V. Pârvan cit. p. 59.

4 N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 627, V. Pârvan cit. p. 58-59.

111.

Vasluiu. 1452 Fevruarie 24.

Alexandru Voevod întăreşte Mănăstirii Bistriţa, Botna cu ezerele ei, două năvoade de prins peşte pe Dnistru, prisaca şi scuteli.

† мл(с)тїю бжїєю мы алеѯандръ воєвода, господаръ землн молдавскои, чини(м) знаменито нс сѣмъ листомъ нашимъ ѹсимъ, кто нанъ ѹзри(т) или єго ѹслыши(т) чтѹчи, ѡже благопроизволи господство ми нашимъ благы(м) произволенїемъ и чисты(м) и свѣтлы(м) сръдцемъ и ѹчинили єсми въ за дши стопочившїи[1] родителеи наши(х) и за наше здравїє и даємъ и дали єсми се(с) нашъ лис(т) монастырю нашемѹ ѿ(т) быстрици. на то потвержаємъ и(м) ботна и съ ѹсими ѡзерами, кѹлко прислѹхаю(т) ѿ(т) ботна, и кѹда є(ст) и(м) стыры хотаръ и двѣ си(ж) на днистрїа[1], где издавна бы(л) и пасикѹ и(х). тое въсе вышеписанное да є(ст) и(м) ѹри(к) и съ ѹсимъ приходо(м), непорѹшенно николи, на вѣкы. прото(ж) бѹ(д) кто бѹде(т) ѿ(т) на(с) держати тегинѣ ни ины никто да сѣ не ѹмѣшає(т) ѹ ты(х) ѡзеры, ни ѹ чо(м), ни мыто ѹзѧти ѿ(т) и(х) хотаръ, а ни припасы, а ни иное нищо, але то(т) прихо(д) ве(с) и припасы да бере(т) сами калѹгери, а ины никто. а кто сѣ покѹси(т) ѹзѧти ѿ(т) и(х) бѹ(д) що то(т) є(ст) противни(к) намъ ⟨и⟩ нашемѹ листѹ. а на то є(ст) вѣра господства ми, вышеписаннаго алеѯандра воєводы, и вѣра въсѧ(х) боıаръ наши(х) великы(х) и малы(х). а на болшею крѣпостъ томѹ въсемѹ и нашѹ печа(т) привѣсихо(м) к семѹ листѹ нашемѹ. пи(с) добрѹ(л), ѹ васлѹи, влѣтѡ ѕ҃ц҃ѯ фе(в) кд.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Alexandru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a binevoit Domnia mea cu a noastră bună voire şi curată şi luminată inimă şi am făcut pentru sufletele sfântrăposaţilor părinţilor noştri şi pentru sănătatea noastră şi dăm şi am dat această carte a noastră mănăstirii noastre dela Bistriţa. Cu aceasta îi întărim Botna şi cu toate ezerele, care ascultă de Botna şi pe unde le este vechiul hotar şi două năvoade de prins peşte la Dnistru, unde a fost dedemult şi prisaca lor. Toate aceste mai sus scrise să fie lor uric şi cu tot venitul, nestricat niciodată în veci.

1 Sic.

BCU Cluj - Central University Library Cluj

Pentru aceasta, oricine din noi va ţinea Teghina, nimeni altul să nu se amestice în aceste ezere, întru nimic, nici vamă să nu ia din hotarul lor şi nici pripas şi nici altceva nimic, ci tot acest venit şi pripase să le adune însişi călugării şi altcineva nime.

Iar cine s'ar încerca să ia dela ei orice, acesta este protivnic nouă şi cărţii noastre.

Şi la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului Alexandru Voevod, şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici.

Iar pentru mai mare tărie acestor toate şi pecetea noastră am legat către această carte a noastră.

A scris Dobrul, în Vasluiu, în anul 6960 Fevruarie 24.

Pergament, cu pecetea pierdută, la Arhiv. Stat. Bucureşti. Pe dos însemnarea veche: єзєро ѡ(т) ботна (ezerul dela Botna). O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat, prescurtat, de Hasd. Arh. Ist. 1^1 p. 141. E pomenit şi rezumat în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 68, 119, N. Iorga, Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţii Albe, Bucureşti, 1899 p. 106, etc.

Botna e pomenită încă din 6937 (1429) Fevruarie 10[1]. — Prisasa dela gura Botnei se întăreşte Mănăstirii Bistriţa, încă din 6939 (1431) Fevruarie 6[2]. Ezerele dela Botna se întăresc Bistriţei şi de Petru Voevod, în 6963 (1455) Iunie 6[3], în 6966 (1458) Aprilie 10[4]. Foarte interesantă e apariţia Teghinei, ca târg domnesc. Tighina apare întăia oară în privilegiul comercial acordat de Alexandru cel Bun negustorilor din Lemberg, din 6916 (1408) Octomvrie 6: на тагаплакачю[5], apoi în 6942 (1434) Martie 18 al lui Ştefan Voevod: на тєгєнѣкєчю[6], în 6964 (1456) Iunie 29: оу тигинѣкачоу şi оу тєгєнакичоу[7], în 6968 (1460) Iulie 3: оу тигини[8]. Este sigur o aşezare străveche, care era pe Nistru şi în veacul al XIV-lea.

Documentul este foarte inportant, fiind cel întăi din această a doua domnie a lui Alexandru Voevod. Domnul se afla în Ţara de jos, la Vasluiu.

1 Vezi mai sus 1 p. 248, rândul 23, p. 252.
2 Ibid. 1 p. 311, rândul 20, p. 315.
3 Arhiv. Stat. Bucureşti (dela Câmpina).
4 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 8.
5 Acty zapad. Ross. 1 (1846) p. 30-32, Hasd. Arh. Ist. 1^1 p. 131.
6 E. Kaluźniacki, Dokumenta mołdawskie i multańskie z archiwum miasta Lwowa, 1878, nr. 4.
7 Hurm. Doc. 2^2 p. 678.
8 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 273.

112.

1452 August 9.

Alexandru Voevod întăreşte lui Stan Păstrăv satul Păstrăveştii.

„6960 Avg. 9. Ispisoc sârbăscu cu tălmăcire lui di la Domnul Alixandru, prin care întăreşti satul Păstrăveştii, amândouă coturile, lui Stan Păstrăv, ce l-au cumpărat di la Ştefan, nepotul lui Bogdan stolnic, drept 60 zloţi tătăreşti".

Acest regest se află în Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 1788, op. 2039, dos. 241, secţia 1, fila 179r. Originalul se păstrează în Arhiva moşiei Fântânele, din judeţul Bacău, pachetul Păstrăveştilor, de unde e rezumat de Radu Rosetti, Pământul p. 175. Aici: обѧ кѹтьи.

Este vorba de un sat dispărut, din judeţul Bacău, care într'un document din 7210 (1702) Martie 15 se numeşte Păstrăveni[1] şi care a intrat ca trup de moşie în Fântânele[2]. A fost pe Bistriţa, lângă Ciumaşi şi Iteşti, unde este şi astăzi pădurea Păstrava[3]. Îşi are numele dela Păstrăv[4]. Satul e dela începutul veacului al XV-lea, dacă nu cumva va fi fost şi mai înainte.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Bogdan stolnicul este cunoscut boer de divan, care a stăpânit sate, prin aceste părţi[5].

113.

Suceava. 1452 Septemvrie 7.

Alexandru Voevod întăreşte Mănăstirii Neamţului o bucată de pământ, cumpărată dela Tizoane, fiica lui Conatas, şi fiul său, Leurinţ, drept 35 zloţi, peste Pârăul sec. Se pune şi zaveazcă.

† мл(с)тїю бжїєю мы алеѯандрѣ воєвода, господарѣ земли молдавскои, чини(м) знаменито нс сѣмѣ листомѣ нашимѣ вѣсѣ(м), кто на(н) оузритѣ или єго оуслышитѣ чтѹчи, ѡже тоты истинни тизоанє, дочка конатасова ѡ(т) нѣмца и сѣ своимѣ сином[6],

---

1 Arhiv. Stat. Iaşi, cit.
2 Radu Rosetti, Pământul p. 173.
3 Harta stat. major, planşa Bacău, 1 : 100000.
4 Un sat Păstrăveni este în jud. Neamţ, Dicţ. statistic al României 2 p. 632. Işi are numele tot dela un Păstrăv.
5 Vezi mai sus 2 p. 172-173.
6 Sic.

леоурници(м), по своєю доброю воли и прода(л) єдну бꙋкатꙋ землю, що є(ст) и(м) ѡтчина, монастырю нашємꙋ ѡ(т) нѣмца и симонꙋ єгꙋмєнꙋ, за тридєсѧ(т) и пѧ(т) златы(х), на имѣ за сꙋхо(м) потоцѣ и гдє є(ст) крѫстъ, на поли, мало нижє крѫста, и пони(ж) сакалышєщє(м) ѡ(т) топлици, ѡ(т) сакалышєщє(м) хотаръ прости на сꙋхомъ потоцѣ. ино мы видѣвшє и(х) доброє произволєнїє и лагодꙋ, такжє и мы єсми дали томꙋ бꙋкатꙋ землю монастырю нашємꙋ ѡ(т) нѣмца, идє(ж) є(ст) хра(м) стомꙋ възнєсєнїю, да є(ст) ѡ(т) на(с) оурй(к) и съ въсѧ(м) доходомъ имъ, нєпорꙋшєнно николи(ж), на вѣкы. а кто бы хоти(л) тѣгати ѡ(т) ты(х) люди или ѡ(т) и(х) родꙋ бꙋ(д) кто за томꙋ бꙋкатꙋ землю, то(т) да заплатитъ закѣзкꙋ ѯ рꙋбли литого сребра. а на то є(ст) вѣра господства ми вышєписаннаго, алєѯандра воєводы, и вѣра боꙗръ ⟨нашихъ⟩, вѣра пана браєвича дворника, вѣра пана кости пръкалаба, вѣра пана лазара, вѣра пана радꙋла[1] писка, вѣра пана[2] лази питика, вѣра пана дꙋми вистїарника, вѣра пана пєтрика постєлника и вѣра въсѧ(х) боꙗръ наши(х) вєликы(х) и малы(х). а на болшєє крѣпостъ томꙋ въсємꙋ вышєписанномꙋ, вєлѣли єсми нашємꙋ вѣрномꙋ панꙋ, михаилꙋ логофєтꙋ, писати и нашꙋ пєча(т) привѣсити к сємꙋ листꙋ нашємꙋ. пи(с) добрꙋ(л), оу сѡ(ч)вѣ, в лѣтѡ ѕ҃ц҃ѯ м(с)ца сє(п) з днъ.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Alexandru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că această adevărată Tizoane, fiica lui Conatas din Neamţ şi cu fiul său, Leurinţ, de a sa bună voie şi a vândut o bucată de pământ, ce-i este ocină ei, mănăstirii noastre dela Neamţ şi lui Simon egumenul, drept treizeci şi cinci de zloţi, anume peste Pârăul sec şi unde este Crâstea, la câmp, mai în jos puţin de Crâstea şi mai jos de Sacalâşeştii dela Topliţă, dela hotarul Sacalâşeştilor drept la Pârăul sec.

Deci noi văzând a lor bună voire şi învoială, deasemenea şi noi am dat această bucată de pământ mănăstirii noastre dela Neamţ, unde este hramul Sfintei Inălţări, să fie dela noi uric şi cu tot venitul lor, nestricat niciodată, în veci.

Iar cine ar vroi să se plângă, din aceşti oameni sau din neamul lor, oricine, pentru această bucată de pământ, acesta să plătească zaveazcă 60 de ruble de argint topit.

1 Orig. are радила.
2 вѣра пана de două ori.

Iar la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului Alexandru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Braevici vornic, credinţa panului Costea pârcălab, credinţa panului Lazăr, credinţa panului Radul Pisc, credinţa panului Lazea Pitic, credinţa panului Duma vistiarnic, credinţa panului Petrică postelnic şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici.

Iar pentru mai mare tărie acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Mihail logofătul, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Dobrul, în Suceava, în anul 6960 luna Septemvrie 7 zile.

Pergament, cu pecetea pierdută, la Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare. Ibid. un suret al lui Pavel Debriţ ot Mitropolie, din 1801 Iunie 12. In dos însemnarea contimporană, cu unciale: землѣ ѡ(т) леѡриниць (pământul dela Leurinţ) şi на сȣхои потоцѣ пони(ж) сакелише(щ) (pe Pârăul sec mai jos de Sachelişeşti). O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. La Arhiv. Stat. Bucureşti, Condica M-rei Neamţ, nr. 2 p. 276 e rezumat acest document cu data greşită de 1452 Aprilie 7. Aici: „peste „Pârăul uscat", „Tizoana fata lui Conatar". Cu aceiaşi dată greşită, 6960 Aprilie 7, e trecut şi în Opisul documentelor Mănăstirii Neamţului, fila 22: „Uric dela Alexandru Vvd. întăreşte vânzarea făcută de pe Zoana, fata lui Costantin din Neamţ, o bucată de loc către Măn. Neamţ, peste Pârăul uscat. Acesta este arătat ca număr deosebit faţă de cel din 7 Septemvrie şi de V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 68 şi 120.

Locul de care e vorba în uricul de mai sus era între pâraele Valea seacă şi Topoliţa, nu prea departe de Târgul Neamţ. Aici sânt toate semnele date pentru hotarul locului[1]. Pârăul sec este Valea seacă[2]. — Pârăul Topoliţa, numit în document Topliţa, apare din cele mai vechi timpuri, în documente. Aşa în 6900 (1392)

1 Harta stat. major, planşa Târgul Neamţ.

2 Numele este răspândit. Cp. Suhodolul din 6917 (1409) Ianuarie 28, vezi mai sus 1 p. 64, rândul 13, p. 67. Asemenea în 6943 (1435) Ianuarie 3, ibid. 1 p. 401, rândul 12-13, p. 402. Cp. Suhoverhul, în 6921 (1413) Iulie 6, ibid. 1 p. 101, rândul 12, p. 102. Asemenea în 6937 (1429) Iunie 3, ibid. 1 p. 269, rândul 29, p. 277. Asemenea Suha în 6919 (1411) Aprilie 14, ibid. 1 p. 81, rândul 8. Cp. Seaca în 6956 (1448) Iulie 15, ibid. 2 p. 316, rândul 22, p. 321. In 6947 (1439) Iulie 30, ibid. 1 p. 52, rândul 7, p. 58, etc.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Martie 30[1], în circa 1400[2], în 6930 (1422) Martie 12[3], în 6954 (1446) Martie 11[4] etc. La locul unde se varsă pârăul Valea seacă în Topoliţa este şi satul Topoliţa, în comuna Grumăzeşti[5]. — Nu pot identifica satul „unde este Crâstea“, în câmp. — Sacalâşeştii sânt şi azi în comuna Filioara, din judeţul Neamţ, aşezat pe Topoliţa[6]. Este un sat străvechiu, care era poate şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un Sacalâş, Sacaluş[7]. Cp. numele comun sacaluş.

Foarte interesante sânt numele vânzătorilor: Tizoane, Conatas, Leurinţ, sigur de origină străină, poate unguri.

114.

1452 Septemvrie 10.

Alexandru Voevod întăreşte lui Ignat postelnicul 22 sate şi selişti pe Dumitra, Prut, Tutova şi Tigheciu.

„Suret uricului dela Alexandru Vodă cel bătrân, din let 6960, Sept. 10. Pentru „giupânul Ignat postelnicul“ dându-i „Şoldeştii[8], la Dumitra[9], şi Cioräştii şi Bârlăleştii i Soltăneştii şi Socii cu mănăstiri şi cu Stanul şi pe Prut, Dănişoara şi Ciocăneştii şi Borzăştii şi tot acolo Vadul Ruşilor, unde este Niag, şi de acolo câmpul, până unde ajunge la o altă săliştí, unde au fost Mane ‹şi› Ştelunova şi pe din sus la gura Sărăţii silişte Buvini . . . . . . şi pe din sus de Hu‹sul›ova şi Dobromireştii peste Mile şi Balosineştii

1 Vezi mai sus 1 p. 7, rândul 16. Acest pârău poate e altul.
2 Ibid. 1 p. 29, rândul 7, p. 31.
3 Ibid. 1 p. 147, rândul 11.
4 Ibid. 2 p. 251, rândul 4, p. 256-257.
5 Dicţ. statistic al României 2 p. 632.
6 Ibid. 2 p. 632, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 414, Harta stat. major, planşa Târgul Neamţ.
7 Sate cu acest nume sânt pomenite în trecut. Unul сакалышещїи на кырлхꙋѣлꙋ în jud. Roman, pomenit într'un uric din 6977 (1469) Fevruarie 9, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 134-135. Cp. o moşie Sacaluşa la Vasluiu, cu ispisoc sârbesc dela Ştefan cel Mare, din 6992 (1484) Martie 1, e pomenită într'o anafora din 1801 Iunie 5, lângă Oşeşti, Uricariul 6 p. 244. Un sat сакѫлишещїи на самоум оусти тазлоувѣ (Sacălişeştii chiar la gura Tazlăului) e pomenit într'un uric din 6970 (1462) Octomvrie 6, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 63. Acesta e pomenit şi în documentul fals din 6957 (1449) Martie 23, vezi mai sus 2 p. 375: Săcăloşăştii, care i-au zis Edumereştii. E pomenit şi într'un zapis din 7159 (1650) Septemvrie 27: „den Sacalăşăşti den bătrân Sacalăşăscu“, Ghib. Sur. 3 p. 109.
8 In suret: Joldeştii.
9 In suret: Dumitru.

peste Milişoara şi pe Tutova, unde est(e) fratele lui Loi . . ., unde este casa lui Moina, şi sileşte Negrileştii şi sălişte pe Lucoveţ, unde au fost Frumuşălul, şi Zorilă, pe Tigheci, şi la Prut pe gârla Suholeţu, unde au avut şi iaz. Să-i fii şi di la noi uric".

Dau documentul de mai sus după un suret din secolul al XVIII-lea, din colecţia C. Em. Krupenschi, publicat în N. Iorga, Stud. şi Doc. 7 p. 284. Aici observaţia că boerii lipsesc şi traducerea e din veacul al XVIII-lea. E pomenit şi în Radu Rosetti, Pământul p. 164.

Nu este uşor de identificat satele lui Ignat postelnicul. Şoldeştii erau în judeţul Tutova, lângă satul Epureni[1], din care a rămas azi valea Şoldeni[2]. Satul este pomenit şi într'un uric dela Ştefan cel Mare, din 7001 (1493) Martie 5, în care se întăreşte o înpărţială de sate Mărinei şi Stanei, fetele lui Dragomir Banul, nepoatele Şoldii dela Dumitra, şi între ele este şi Şoldenii[3]. Satul este pomenit într'un regest de document dela Ioan Voevod, din 7081 (1573) Aprilie 23, în care vorbindu-se de un loc în hotarul satului Şoldeni, se arată începând din matca pâraului Dumitra, valea în sus, până în hotarul satului Solomonilor şi de acolo dialul în gios, până în hotarul Ciorănilor"[4]. Satul a fost şi în stăpânirea neamului Costachi, cum se vede dintr'un document din 7188 (1679) Septemvrie 8[5]. Dintr'o hotarnică din 1816 August 20 se vede că satul mergea din pârăul Dumitrei «până în marginea Brăiţenilor de sus, ce-i zic şi Şuletea dinspre Fedeşti». Este un sat străvechiu, dela începutul veacului al XV-lea, dacă nu de mai înainte, ce-şi are numele de la Şoldea, pomenit şi în uricul lui Ştefan cel Mare, adus mai sus[6].—Dumitra ca nume de pârău s'a pierdut. Numele ne arată aşezări străvechi, din veacul al XIV-lea.—Ciorăştii au dispărut şi ei, lăsându-şi numele în dealul Cioranilor lângă Bârlăleşti şi aproape de Schineni, lângă

1 Dicţ. statistic al României 2 p. 964.
2 Harta stat. major, planşa Fălciul, 1: 100000.
3 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 7, 8, 9, 10, 11, 12. Regeste ale acestui document se află în Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 53 fila 67 r. şi nr. 62 fila 183 r. Un suret publicat de d. Ghibănescu se află în Buletinul Ion Neculce, fasc. 4 (1924) p. 208. Aici greşit: „Dragomir Iuba".
4 Ghib. Sur. 19 p. 62-63, Sur. 7 p. CXLVIII-CXLIX.
5 N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 33.
6 Cp. un Toderaşco Şoldea ot Soleşti, în 7149 (1641) Mai 10, Ghib. Sur. 3 p. 219. Un alt sat Şoldeşti la Zăbrăuţi, în Putna, e pomenit în 6977 (1469) Octomvrie 13, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 137-138. Asemenea în 6997 (1489) Octomvrie 13, ibid. 1 p. 382-383.

valea Florenţii, care trebuie să fie Dumitra de altădată[1]. Este pomenit între satele foaste ale lui Şoldea de la Dumitra, în 7001 (1493) Martie 5[2]. Este pomenit şi în hotarnica locului din Şoldeni, în documentul din 7081 (1573) Martie 5, cum am văzut mai sus. Işi are numele de la un străvechiu Ceoară. Era şi în veacul al XIV-lea[3].—Bârlăleştii sânt în apropiere, în comuna Epureni, judeţul Tutova[4]. Este pomenit ca fost în stăpânirea lui Şoldea de la Dumitra, în uricul din 7001 (1493) Martie 5, de care a fost vorba[5]. Satul era cred şi în veacul al XIV-lea. Işi are originea într'un străvechiu Bârlă+ilă ?— Soltăneştii nu au mai lăsat nici o amintire în aceste părţi. Erau însă prin apropiere. Işi au numele dela un străvechiu Soltan, Sultan. Era poate şi în veacul al XIV-lea[6].—Socii din apropiere au dispărut fără urmă. Satul e pomenit între satele foaste ale lui Şoldea dela Dumitra, în uricul din 7001 (1493) Martie 5[7]. Satul a fost şi al lui Ştefan cel Mare, care îl vânduse lui Boldor vornicul, cum se vede dintr'un document dela Ştefăniţă Vodă, fiul lui Bogdan Vodă: на вѣрхъ дѹмитри[8]. Este un sat străvechiu, care-şi are numele dela mulţimea de soci, din partea locului. Era cred şi în veacul al XIV-lea[9]. In uric este vorba de mănăstiri, ceia ce ne-ar arăta că satul se afla pe la Monastireni, în jos de Schineni[10].—Stanul nu-l pot identifica. Era însă în aceleaşi părţi[11].—E greu de identificat şi Dănişoara

1 Harta stat. major, planşa Fălciul 1:100000.
2 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 7, 10.
3 Un sat Ciorăşti, în jud. Tutova, este în com. Lieşti, Dicţ. statistic al României 2 p. 962. Acesta este pomenit într'un uric din 6996 (1488), cumpărat de Ion Frunteş stolnicul dela Neag pârcălabul şi fiica lui, Mărenca, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 363-364.
4 Dicţ. statistic al României 2 p. 964, Harta stat. major, planşa Fălciul cit.
5 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 7-12.
6 Cp. un Soltan, frate cu Cozma Mocrul, cu alţi boeri dela Fălciu, apar într'o scrisoare din 1481, trimisă din Târgovişte, unde erau prinşi, într'o luptă, de Basarab Voevod, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 358-359, acelaş în Doc. mold. în Arhivul Braşovului, Bucureşti, 1905, p. 57-58, St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 343-345. Asemenea 527 Documente istorice, Bucureşti, 1931, p. 533-534. Cp. Ghib. Isp. 1[1] p. 237.
7 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 7-12.
8 N. Iorga, Stud. şi Doc. 5 p. 211.
9 Pentru satele cu acest nume cp. uricul din 6936 (1428) Aprilie 22, vezi mai sus 1 p. 209, rândul 19, p. 212. Asemenea în cel din 1436-1442, ibid. 2 p. 114, rândul 6, p. 116. Cp. în 7180 (1672) Aprilie 29, în care e vorba de strănepoţi ai lui Dragoş vornicul ce vând „moşie din pustiiu de pe Vale sacă, ce-i zic Şovăţul de sus, anumi săliştile Buhăenii i Mâneştergurenii... la ţinut Iaşului, între Ustiia şi între Soci", Ghib. Sur. 22 p. 28, 29, Sur. 9, p. 159.
10 Harta stat. major, planşa Fălciul 1:100000.
11 Cp. în 6946 (1438) Iunie 6: unde iaste Stan giudele, vezi mai sus 2 p. 21, rândul 7.

de pe Prut. Pentru aceasta să se compare Dăneşti, trup de moşie din comuna Oancea, judeţul Covurluiu, aşezată pe Prut [1]. Un alt sat Dăneşti a fost în comuna Grumăzoaia din judeţul Fălciu, altul pe la Hurdugi şi Ivăneşti, din acelaş judeţ [2]. Dănişoara ar fi soţia lui Dan, străvechiul întemeietor. — Ciocăneştii nu se mai întâlnesc azi ca nume de sat, în Moldova. Un sat Ciocăneşti a fost în ţinutul Lăpuşnei, pomenit într'un document din veacul al XVII-lea [3]. Un altul pe Prut, lângă Sălăgeni, în judeţul Fălciu, care s'a numit mai înainte Argişani, e pomenit într'un uric din 7003 (1495) Martie 15 [4]. Satul îşi are numele dela un Ciocan. Era şi în veacul al XIV-lea.—Borzăştii au fost probabil dincolo de Prut, nu departe de Vişnevca, din judeţul Ismail, unde se află valea Borzeştilor, care dă în Ialpugel, şi odaea Borzeşti, urmă a unui străvechiu sat [5]. Era cred şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele de la un Borzea [6].—Vadul Ruşilor, unde este Neag, era poate în aceleaşi părţi, la Prut [7].—Seliştea unde a fost Mane nu o pot identifica. Este vorba de satul Măneşti, dela obârşia Ialanului: село на верхъ ıалана на имѣ мѫнєщи, fost al lui Manea dela obârşia Ialanului, numit şi село на верхъ ıалана на имѣ мѫнєщи, гдє біла дѡм ѡтца их ман(ѣ), pomenit într'un uric din 6999 (1491) Oc-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Dicţ. geogr. al jud. Covurluiu, p. 67, Harta stat. major, planşa Bereşti şi Oancea, 1: 100000. Acesta este pomenit într'un ispisoc sârbesc din 7029 (1521) Aprilie 20, dela Ştefan Voevod, în care se întăreşte o înpărţială de sate între Barbul şi Şărban, fiii lui Ivaşcu Plopul, şi în care e vorba pe lângă Sârbii din gura Oancii, unde a fost jude Jula, Şcheia, Ezurcani, Grăpeni pe Horince, Şovârcani şi de satul Dăneşti pe Prut. Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 20 fila 206 r., 211 v. In altul din 7036 (1528) Aprilie 21 e vorba de aceleaşi sate, ibid. Anaforale nr. 26 fila 91 v. Aici se spune că unde sânt Sucevenii lângă Roşcani, acolo au fost din vechime Dăneştii. Cp. şi Dicţ. geogr. al jud. Covurluiu p. 124-125, Ghib. Sur. 18 p. 174-175.

2 Dicţ. geogr. al jud. Fălciu p. 44, Harta stat. major, planşa Huşii, 1: 100000.

3 N. Iorga, Stud. şi Doc. 5 p. 82.

4 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 77-79, Harta stat. major, planşa Răducăneni.

5 Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 34. In Harta Basarabiei de Nour lipseşte.

6 Cp. într'un document dela Iancu Sasul Vodă, din 7089 (1581) Aprilie 18: Rădiul Borzii, Ghib. Sur. 2 p. 180. Sate cu acest nume avem în jud. Dorohoiu şi în Bacău, în com. Băhnăşeni şi Bogdana, Dicţ. statistic al României 1 p. 354, 78, 88. Cp. pan Trifu Borzescul într'un uric din 6963 (1455) August 20, Muz. dela Arhiv. Stat. Bucureşti. L-am publicat în Buletinul Ion Neculce, fasc. 7 (1929) p. 172-174. E pomenit Trif Borzescul şi în 7005 (1497) Martie 15, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 112-113.

7 Cp. Movila Rusului, din circa 1415, vezi mai sus 1 p. 122, rândul 1. Cp. un sat Rusii pe Bârlad, pomenit într'un document din 6987 (1479) Dechemvrie 30, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 236-237. Asemenea într'unul din 7016 (1508) Martie 2. Aici se spune că satul fusese al lui Rus Toader cu uric dela Alexandru cel Bun, Ghib. Sur. 1 p. 65-67, 70. Cp. asemenea satul Ruşi, lângă Vorona, Liteni, Glodeni şi care e pomenit într'un document din 6971 (1463) Iulie 31, cumpărat de boerul Arbore dela Ivaşcu cel Orb, fratele lui Mihul Jumătate,

tomvrie 15?[1]. Să fie seliştea lui Mânea de pe Covurluiu, de care vorbeşte uricul din 6956 (1448) Iulie 15?[2]. Sau e satul Maneşti dela Chigheci, din uricul din 6944 (1436) Iunie 13?[3]. Intr'un uric din 7010 (1502) Iulie 2 e vorba de unele sate şi selişti, cumpărate de Ştefan cel Mare şi date Mănăstirii Putna. Intre acestea el cumpără dela nepoţii lui Crâstea Negrul şi a fratelui său, Giurgiu, din uric dela Ilieş şi Ştefan Voevozi, împreună cu ezerul Cerlenul şi satul Balinteşti şi „din gios de Balinteşti sălăştea Manei, în gura Frumuşiţei“[4]. Poate această selişte de dincolo de Prut şi nu departe de el, conrespunde seliştei lui Mane, din 1452[5]. — Ştelunova, nume curios, dacă e redat exact în suret, nu-l pot identifica. Era, cum se vede din document, un sat sau o selişte în jos de gura Sărăţii. — E greu de identificat seliştea Buvini, dacă e redată exact în suret, la gura Sărăţii. Nu se poate preciza dacă e vorba de Sărata din dreapta sau cea din stânga Prutului. Sărata din judeţul Fălciu se varsă în Prut, în sus de Berezeni, iar Sărata de

---

Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 410, op. 446, dos. 19, divanul domnesc, fila 29 v., 38 r., I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 78. Altul în jud. Tutova e pomenit într'un uric din 6966 (1458) Octomvrie 26, fost al boerului Poiană Stan: роуси ѡт езера, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 20-21. Asemenea în 1605, N. Iorga, Stud. şi Doc. 7 p. 75 şi în 7114 (1605) Dechemvrie 20; рѹси что на езера, Ghib. Sur. 2 p. 240, 241. Un sat рѹси, unde a fost curtea lui Stan Popovici, pe Dobrovăţ, fost al lui Ivan Damianovici, cu uric dela Alexandru cel Bun, e pomenit într'un uric din 7007 (1499) Noemvrie 26, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 162-165. Un sat între Suceava şi Sireti ѡ(т) села петра рѹсина що сѧ тепер наменѹют рошканїи şi гдє бил петрѣ рѹсоул, ce a fost al lui Isaia cu uric dela Ştefan, fiul lui Alexandru cel Bun, e pomenit într'un uric din 7055 (1547) Aprilie 14. Pergament al meu. Cp. satul Rusii în 7134 (1626) Aprilie 20, N. Iorga, Stud. şi Doc. 5 p. 217, etc. Pentru Neag, cp. село на имѣ нежещи на козовѣ потоцѣ fost în ţinutul Cârligăturii, pomenit într'un uric din 6967 (1459) Iunie 12, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 32-33. Asemenea în 7001 (1493) Martie 15, ibid. 2 p. 25-26. Cp. satul Malaeşti, unde au fost jude Malaiu Neag, fost al lui Manoilă, cu uric dela Alexandru cel Bun, care e pomenit într'un document din 7036 (1528) Martie 6. Suret la mine. L-am publicat în Buletinul Ion Neculce, fasc. 5 (1925) p. 195. Cp. satele Ruseni, în jud. Neamţ, Tutova, Iaşi, Ruşieşti, în jud. Bacău, Ruşi în jud. Fălticeni (fost Suceava), Dorohoiu, Tutova, Roman, Bacău, Dicţ. statistic al României 2 p. 628, 640, 974, 1 p. 480, 68, 2 p. 846, 1 p. 356, 2 p. 976, 792, 1 p. 76, etc.

1 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 466-468, Harta stat. major, planşa Huşii, 1 : 100000.

2 Vezi mai sus 2 p. 324, rândul 1, p. 333.

3 Ibid. 1 p. 444, rândul 16, p. 448.

4 Ghib. Sur. 9 p. 8-12.

5 Pentru sate cu acest nume cp. documentul din 6941 (1433) Noemvrie 9, vezi mai sus 1 p. 367, rândul 11, p. 368. Asemenea cel din 6945 (1437) Fevruarie 24, ibid. 1, p. 507, rândul 17, p. 510. Asemenea cel din 6962 (1454) Dechemvrie 8, Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, pachet 21, nr. 7. Un sat Măneşti, la Tutova, lângă Cerţăşti şi Pochi, este pomenit în trecut. Cp. Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 24, fila 87 r.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

dincolo de Prut se varsă în jos de satul Hănăşeni[1]. Este pomenită din adâncă vechime. Aşa în 6914 (1406) Mai 1[2], în 6942 (1434) Octomvrie 8[3], în 6944 (1436) August 11[4]. In acest de pe urmă loc este vorba chiar de un sat la gura Săratei, de dincolo de Prut, sat însemnat în uric prin „unde a fost Mihail“. Apoi în 6992 (1484) Mai 14: вернвоецїи на сѫратѣ пониже плотѹнеци[5], în 6995 (1487) Octomvrie 7: село повыше ѹстїе сѫрати, на имѣ гдѣ сѧ зовет ѹламїи, и половина ѡт хѹсїан, пониж(е) ѹст[їе сѫ]рати и сѫ сѫратою (satul mai sus de gura Săratei, anume unde se cheamă Ulmii, şi jumătate din Huseani, în jos de gura Săratei şi cu Sărata), foaste ale lui Stanciul Husea[6]. Asemenea în 6997 (1489) Martie 13: ѡт хотарѣ албѡтещилор на ѹстїе сѫратѣ (din hotarul Alboteştilor, la gura Săratei) şi едноу селищоу за прѹтом, гдѣ была тръгъ сѫрати, повыше ѹстїе сѫрати (o selişte peste Prut, unde a fost Târgul Săratei, mai sus de gura Săratei), cel întâiu fost al neamului lui Oană vornicul, cea de a doua a lui Giurgiu Husea. In hotarnica celui întăi loc se pomeneşte malul Prutului, rădiul lui Goran şi Troianul, iar în hotarnica seliştei unde a fost târgul Săratei se pomeneşte malul Prutului, seliştea lui Bodea Sârbul şi a lui Bodea Rumârul şi hotarul lui Limbădulce[7]. In 7003 (1495) Ianuarie 22 e pomenit satul на сѫратѣ, на имѣ кѹзещїи, гдѣ была вѣрничка, fost de demult al lui Mihăilă Buzea şi al lui Husul[8]. In alt uric din 7010 (1502) Ianuarie 23 se vorbeşte de „o bucată de pământ pe Sărata, partea ce este despre Ialan, pe din jos de târgul Huşului, ce-i pe Drislavăţ pârăul“, foastă de demult a lui Mihail Buzea şi a lui Hus[9]. Asemenea în 7011 (1503) Septemvrie 13: un loc din pustie la Sărata, în jos de gura pârăului кънъцъроаси. In hotarnică se arată Troianul, dovadă că e Sărata de dincolo de Prut[10]. Asemenea în 7013 (1505) Fevruarie 16: Ungurenii, de ceia parte de Sărata, de către Prut. In hotarnică e şi pârăul Pă-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Dicţ. geogr. al jud. Fălciu p. 172-173, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 185, Harta stat. major, planşa Fălciu 1 : 100000, Harta Basarabiei, de Nour.
2 Vezi mai sus 1 p. 51, rândul 8, p. 52.
3 Ibid. 1 p. 398, rândul 7, p. 399.
4 Ibid. 1 p. 473, rândul 12, p. 475.
5 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 282-283.
6 I. Bogdan, D. Şt. p. 303-304, 516-518.
7 Ibid. 1 p. 373-375.
8 Ibid. 2 p. 55-56.
9 Ibid. 2 p. 189-191.
10 Ibid. 2 p. 228-229.

curarilor[1]. Ţinând seama de seliştea lui Bodea din uricul din 6997 (1489) Martie 13, adus mai sus, mă întreb dacă nu cumva Buvini, din suretul uricului din 1452, nu e o greşală în loc de бѹдини, a lui Bodea?—Pe din sus este aratat satul lui Husul, căci aşa cred că trebuie întregit Hu . . ova, din suret, slavul fiind хоусѹлова, ca adiectiv, aşa cum apare în uricul din 7003 (1495) Ianuarie 22, de care a fost vorba mai sus: мжрина, дочка хоусѹлова. Pentru satele neamului Husu am adus datele de mai înainte. Nu este de loc exclus ca Huşii să-şi aibă originea în acest străvechiu Hus, care-şi avea proprietăţile chiar în această regiune[2].—Dobromireştii i-am întâlnit în uricul din 6949 (1441) Iulie 7, când Ignat stolnicul îi cumpără dela Danciul stolnicul şi nepotul acestuia, Negrilă[3]. Pentru Mile să se vadă uricul din 7037 (1529) Martie 17, dela Petru Voevod, în care e vorba şi de satul de pe Tutova, unde a fost Mile[4].—Balosineştii i-am întâlnit în stăpânirea lui Ignat stolnicul şi în uricul din 6949 (1441) Iulie 7[5]. Satul este arătat în 1452 peste Milişoara.—Satul la Tutova, la Moina, nu-l pot identifica. Un sat Moineşti a fost lângă Ochişeşti, în ţinutul Tecuciului[6]. Acesta este pomenit într'un uric din 7096 (1588) Fevruarie 26, prin care se întăreşte stăpânirea lui Gâlţ, fost staroste Oancii, pe o bucată de pământ din hotarul Moineştilor şi a Ochişăştilor, deasupra Corodului, din deal de pârău şi pân la locul Troianului, până la locul Ciriteilor, până unde se înpreună cu hotarul cel bătrân al târgului Tecuciu, loc răscumpărat de la Leva[7]. Altul e în hotarul Oancei dela Covurluiu, înpreună cu Sârbii, Chilienii şi Roşcanii, pomenit într'un ispisoc dela Alexandru Voevod, din 7063 (1555) Aprilie 30, prin care se întăreşte în-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Ghib. Sur. 1 p. 124-126. Intr'un suret dela Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 115, fila 18 r. al aceluiaş uric, e pârăul Oilor în loc de Păcurarilor. Şi o expresie şi alta vorbeşte de ciobani, poate din Ardeal. Cp. satul Mocanii, o mahala a târgului Fălciu, Harta stat. major, planşa Fălciul, 1: 100000, Dicţ. geogr. al jud. Fălciu p. 78, 137.

2 Cp. I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 191, Ghib. Sur. 1 p. 74-77, N. Iorga, Geschichte des rum. Volkes 1 p. 181-182, etc.

3 Vezi mai sus 2 p. 82, rândul 14, p. 83-84. Cp. pârăul Dobromira într'un uric din 6937 (1429) Iunie 3, vezi mai sus 1 p. 269, rândul 31, p. 277.

4 Vezi mai sus 2 p. 56. Cp. satul Mileşti într'un uric din 6956 (1448) Iulie 15, ibid. 2 p. 323, rândul 18, p. 329-330.

5 Ibid. 2 p. 82, rândul 14, p. 84. Pentru alte sate cu acest nume şi pentru trecut cp. uricul din 6947 (1439) Iulie 15, vezi mai sus 2 p. 46, rândul 10, p. 49. Cp. documente din 7212 (1704) Martie 13 şi 7219 (1711) Aprilie 16, Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 2 fila 257 r.

6 Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 7.

7 Ibid. Anaforale nr. 38, fila 204 r., 206 r.

părţiala urmată între Negrilă Peleş şi fratele său, Micul Peleş, feciori lui Stan Peleş, şi neamurile lor pe moşiile Roşcani, Moineşti şi Saca [1]. Satele Moineşti îşi au numele dela un străvechiu Moinea. Erau cred şi în veacul al XIV-lea [2].—Seliştea Negrileşti nu o pot identifica. Un sat Negrileştii, înpreună cu Childina şi Murgeştii, este pomenit într'un document din 6940 (1432) Aprilie 5 [3]. Altul e cel din 6917 (1409) Ianuarie 28 [4]. Altul pe Bârlad, în 7036 (1528) Martie 13 se întăreşte de Petru Voevod lui Ion Liciu postelnicul [5]. In aceste părţi la Tutova şi Tecuciu a stăpânit neamul lui Negrilă ceaşnicul, cum vedem din documente de mai târziu, ca cel din 7001 (1493) Martie 5, unde nepoţii lui Negrilescul vând satul de pe Tutova, anume Oideştii, unde a fost jude Voina [6] şi din 7003 (1495) Ianuarie 22, unde urmaşii lui Negrilă, fost ceaşnic, vând satul de pe Tutova, anume Pulpeştii, unde a fost jude Pulpe [7]. Negrileştii îşi au numele dela un vechiu Negrilă, care în unele cazuri poate fi Negrilă ceaşnicul [8].—Lucovăţul nu-l pot identifica. Era un pârău, cum se vede din document, poate peste Prut. In partea de nord a Moldovei, în Bucovina, găsim satele Lucavăţul de jos şi de sus şi Lucavăţul-Maidan, în districtul Vijniţa, şi Lucaviţa, în districtul Cernăuţi [9]. Cel din Vijniţa este pomenit în 6936 (1428) Fevruarie 16 [10]. Cel din Cernăuţi e pomenit în hotarnica Cozminului, din ţinutul Cernăuţi, într'un uric din 6996 (1488) Aprilie 3 [11]. Un sat Lucavăţ, în ţinutul Sucevei, cu uric dela Alexandru cel Bun, e pomenit în 6998 (1490) Martie 15: ѡт соучавскои колости . . . на лоукавци [12]. Pe pârăul Lucoveţ era satul „unde au fost Frumuşelul", pe care nu-l pot identifica. Un sat Frumuşelul este cel dela Tecuci, din comuna Muncelu, pomenit

1 Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 20 fila 206 r., 211 v.

2 Un sat Moineşti pe Bistriţa este pomenit în 6946 (1438) Noemvrie 9, vezi mai sus 2 p. 30, rândul 6. Intr'un ispisoc din 7098 (1590) Mai 13, dela Petru Voevod, se întăreşte lui Ciolpan suliţaşul jumătate de sat din Orbic, cumpărată dela Mihăilă şi Frăţiţă, feciorii lui Ghedeon, nepoţi lui Margeni, strănepoţi Marinii şi lui Mihăilă Moinescul, Arhiv. Stat. Iaşi, Condica K, tom. 1, nr. 2320, anaforale pe 1827, 1828 şi 1829, fila 87 r.

3 Vezi mai sus 1 p. 341, rândul 4, p. 342.

4 Ibid. 1 p. 64, rândul 14, p. 68.

5 Acad. Rom. Creşterea colecţiilor Acad. Rom, 1914 p. 84.

6 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 12-13.

7 Ibid. 2 p. 56-58.

8 Pentru Negrilă vezi mai sus 2 p. 85, ibid. p. 277-280.

9 Dicţ. geogr. al Bucovinei, de Grigoroviţă, p. 131-132.

10 Vezi mai sus 1 p. 202, rândul 9, p. 204.

11 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 334: почениии ѡт лоуковице, p. 337.

12 Ibid. 1 p. 406, 412. Cp. Grozea din Lucoviţ, în 7117 (1608) Noemvrie 5, Ghib. Isp. 1² p. 68.

încă din 6936 (1428) Iulie 24 [1]. Un sat Văcăşani „undi au fost giudile Frumuşălul“ e pomenit într'un document din 7054 (1546) Martie 31. Aici e pomenit şi uricul dela Ştefan cel Mare [2]. Satul e străvechiu. Era şi în veacul al XIV-lea [3]. — La Tigheci era satul numit in 1452 Zorilă. Tigheciul, aiurea Chigheciul, e pomenit din vechi vremi, cum am văzut într'un uric din 6944 (1436) Iunie 13 [4] şi în altul din 6955 (1447) Fevruarie 11 [5] şi în alte urice de sub Ştefan cel Mare. Satul lui Zorilă nu mai este în aceste părţi. Un sat Zorileşti, cu uric dela Ştefan cel Mare, este pomenit într'un document din 7054 (1546) Martie 31 [6]. O selişte Zorilova pe Prut şi „Colacul Bălţei, ce se numeşte Zorilova, unde a fost seliştea bătrână“ e pomenită într'un document din 7164 (1656) Aprilie 4 [7]. Acesta poate e totuna cu Zorilova, dintr'un uric din 7095 (1587) Ianuarie 17, fost al neamului Posadnic [8]. Numele cum se vede este obicinuit şi ne arată locuinţe din veacul al XIV-lea [9]. — Gârla Suholeţului la Prut nu o pot identifica. Dar pe la Rânceni, numit şi Spârcoceni, în judeţul Fălciu [10], e pomenit într'un document din 7217 (1709) Martie 20, hotarul Soholeţului, pe lângă apa Muşeţii, care azi se numeşte Muşata [11]. Dar tocmai prin aceste părţi, în

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Vezi mai sus 1 p. 215, rândul 13-14, p. 218.
2 Buletinul Ion Neculce, fasc. 5 (1926) p. 198-199, Uricarul 23 p. 9-10.
3 Cp. Frumoasa şi Frumuşiţa, două pârae de dincolo de Prut, pomenite încă din 7010 (1502) Iulie 2: „sălişte Manei în gura Frumuşiţei“, „trei sate peste Prut, pe Frumoasa, anume Frăcenii din gios de Troian, . . . şi Scheia în gura Frumoasei“. Aici se pomeneşte de uricul dela Alexandru cel Bun. Ibid. „satul pe Frumuşiţa, unde a fost Fălcin mai gios de Andrieş“. Ibid. Troianul şi „peste Grădişte la movila cea săpată ce-i despre hotarul Huşilor“, Ghib. Sur. 9 p. 7-11. Asemenea 7011 (1503) Fevruarie 2, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 215.
4 Vezi mai sus 1 p. 444, rândul 16, p. 448.
5 Ibid. 2 p. 281, rândul 19, p. 284.
6 Buletinul Ion Neculce, fasc. 5 (1926) p. 198, Uricarul 23, p. 9-10.
7 Ghib. Sur. 9 p. 149.
8 Ghib. Sur. 21 p. 114: зорилова.
9 Cp. Zorlenii din jud. Tutova şi Zorleştii din jud. Gorjiu, Dicţ. statistic al României 2 p. 966, 1 p. 406. Zorlenii au la origină Zorilenii şi au ca întemeietor un Zorilă. Cp. Zorileanii pe apa Bârladului, în 7102 (1594) Martie 28, N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 12, Ghib. Sur. 20 p. 42-43. Asemenea 7130 (1622) Martie, ibid. p. 18, 7142 (1434) Iulie 15, ibid. p. 20. Zorleni faţă de Zorileni, este ca şi în Borleşti, din Borileşti, din Borilă, în uricul din 6927 (1419) Aprilie 8, vezi mai sus 1 p. 131-133. Cp. Borâle în 6940 (1432) August 14, ibid. 1 p. 344, rândul 4, p. 346. Cp. Borila din 6951 (1443) Iunie 8, ibid. 2 p. 155, rândul 13, p. 159. La fel Horleştii, faţă de Horileşti, din Horilă, din jud. Iaşi, fost în Cârligătură, Dicţ. statistic al României 1 p. 480, 482. Pentru Horileşti, cp. documente din 7148 (1640) Aprilie 20, 7158 (1650) Aprilie 30, 7159 (1651) Fevruarie 14 etc. unde apare ca Horileşti, Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 2 fila 169 v.
10 Dicţ. geogr. al jud. Fălciu p. 166, Harta stat. major, planşa Fălciul, 1 : 100000.
11 Ghib. Sur. 22 p. 69-70.

județul Fălciu, în comuna Rănceni și Berezeni, curge pârăul Stuhuleț, care se varsă în balta Berezenilor și care poate e Suholețul vechiu[1]. Stuhuleț în loc de Suhuleț ar fi o etimologie populară[2]. Soholețul la Fălciu este pomenit și într'un document din 7016 (1508) Martie 22: „siliște de pe Hulubăț, din gios de Soholeț, la fântâna cu budăiul, mai din sus de gura Mușatei". Seliștea pe jumătate e vândută de Oană Istăvoiu, fiul lui Giurge Istăvoiu, lui Petru Soholeț și fratelui său, Marcu, cari o înpart între dânșii, Petru Suholeț luând partea despre Istăvoiu, iar lui Marcu partea despre Prut[3].

Ignat postelnicul, care apare și ca stolnic, e puțin cunoscut[4]. Coborîtori din el se cunosc puțin, din documentul din 7062 (1554)[5] și din cel din 7090 (1581) Noemvrie 14, când se vorbește despre satul Dobroslăvești, ce se numește acum Ignătești, și despre un uric dela Ilie și Ștefan Voevozi[6].

115.

Suceava. 1452 Octomvrie 27.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Alexandru Voevod întărește vânzarea ce o face boerul Manc al Globnicului cu fiii săi, Luca, Iurie și Lazăr, lui Mihail logofătul, drept 120 zloți turcești, anume seliștele dela graniță, Ivancouți, Pogorilouți și Hatcinți, cu toate cuturile, afară de Davidouți. Se pune și zaveazcă.

† ми(с)тїю бжїею мы але꙯андръ воево(д), г(с)п(д)ръ земли мо(л)да(в)скои, съвѣдомо чини(м)[7] сѫ(м) ли(ст)мь наши(м) въсѫ(м), кто нань ѹзрить або его чтѹчи ѹслышит(т), аже прише(д)ши пре(д) нами и пре(д) нашими бояре своею доброю волею и ники(м) не-

1 Dicț. geogr. al jud. Fălciu p. 190, Harta stat. major, planșa Fălciul, 1 : 100000.

2 Un pârău Suhuleț a fost în jud. Vasluiu, pomenit încă din 1399 Noemvrie 28, vezi mai sus 1 p. 22, rândul 6, p. 25-26. El e pomenit și în 6997 (1489) Ianuarie 22: боиковици где бил ходор катаман на потоцѣ сѹхо[ле]цилор, I. Bogdan, D. Șt. 1 p. 367-368. Cp. în jud. Vasluiu satul Suhuleț, Dicț. geogr. al jud. Vasluiu p. 174-175. Acesta este pomenit în uricele vechi, ca în 6977 (1469) Fevruarie 9: сохолецїи, I. Bogdan, D. Șt. 1 p. 134-135. Apoi în 6977 (1469) Iunie 6, ibid. 1 p. 137. Asemenea în 6996 (1488) Martie 1: сохѹлець, ibid. 1 p. 325.

3 Uricarul 23 p. 7-8.

4 Vezi mai sus 2 p. 85.

5 Acad. Rom. Creșterea colecțiilor Acad. Rom. 1910 p. 264.

6 Vezi mai sus 2 p. 85 și Acad. Rom. Creșterea colecțiilor Acad. Rom. 1906, p. 95.

7 ч făcut ca г, aici ca și aiurea.

понѣжде(н) па(н) манѣ глѡбниковн(ч) из дѧтми своими, лꙋкою и юрие(м) и лазоро(м), и продали селища своа пꙋ(с)тая, що сꙋ(т) на границы, а на имѧ ива(н)ковци и погорилѡ(в)ци и ха(т)чинцы и своими хотарми и с прикꙋткы своими и стары(м) хотаре(м), кꙋды на и(х) старое приклие випнсꙋе(т), съ ꙋси(х) сторо(н), ѡпро(ч) давидовець, а продали и(х) нашемꙋ вѣрномꙋ боѧринꙋ, панꙋ михаилꙋ лѡ(г)офетꙋ, за сто и два десѧ(т) зла(т) тꙋрецкы(х). и да(л) имъ пань михаиль чѧ(ст) пинѣзей напре(д), а ѡстато(к) имае(т) имь дати, коли ѡны вывдꙋ(т) и ꙋздадꙋ(т) емꙋ ве(с) хотарь старый тѧ(х) то селищь, по(д)лꙋ(г) еднанїа, занꙋ(ж) та(к) сѧ еднали и(ж) бы прѧ(д)рече(н)ны, па(н) мань з дѣтми своими да(л) по(д)вины день панꙋ михаилꙋ, абы вышли с паны и межнаши и съ и(х) стары(м) привилие(м), абы дали и ꙋзнаменали панꙋ михаилꙋ тоть ꙋве(с) хотарь, съ вси(х) сторо(н) тѧ(х) то селища(х), ка(к) же на старое и(х) привилие стои(т). а да(в)ши и ꙋзнаменавш(и) тое з добрыми (и) статочними лю(д)ми, тогди па(н) михаи(л) имае(т) имь дати ѡстато(к) пинѧзей панꙋ маню и дѧте(м) е(г). а мы имае(м) то(г)ды потвердити великы(м) привилие(м) по(д)лꙋ(г) справе(д)ливости и зе(м)ли нашей обычаѧ. а дотолѣ и ѿото(м) ю(ж) па(н) михаи(л) имае(т) таа сели(щ)ча держати и ѡживати и ѡсадити и млины и ставы собѣ чинити, ка(к) ꙋ свое(м) правы(м) ѡчизны и ꙋ свое(м) имѣнии, що(ж) да(л) свои правыи пинѣзы. и тако(ж) завѣзкꙋ поставлѣе(м) и поставили есмы ме(ж) ними пѧ(т) десѧ(т) грие(н) сребра, кто ѡ(т) ни(х) почне(т) иначе, або ꙋсхоче(т) ꙋверинꙋти или па(н) михаи(л) и его наслѣ(д)кы или па(н) ма(н) и з дѧ(т)ми своими и и(х) наслѣ(д)кы, а то(т) заплати(т) завѣзкꙋ ви(ш)писа(н)нꙋю. а тое все имае(т) быти панꙋ михаилꙋ и е(г) братїи и е(г) наслѣ(д)ки ꙋри(к) съ въсѧ(м) доходо(м), на вѣкы вѣчнии. а при то(м) были наши боѧре, па(н) дꙋма браеви(ч) дворни(к) и па(н) лазо(р) и па(н) ста(н)чꙋ(л) и па(н) косте пръкала(б) и па(н) петръ и пань ива(н) ка(л)ча(н) и па(н) ѡана пы(н)тече и па(н) козма ша(н)дрови(ч) и па(н) тоаде(р) васка(н) сто(л)ни(к), па(н) ше(н)дрика толо(ч)ко, па(н) скꙋртꙋ(л), па(н) козмицѣ и писареве наши, па(н) тоаде(р) прода(н) и добрꙋ(л) и кръстѣ и вꙋ(л)па(ш). а на бꙋ(л)шꙋю крѧпо(ст) томꙋ въсемꙋ ви(ш)пи(с)номꙋ велѣли есмы слꙋзѣ нашемꙋ, стецкꙋ писарю, писати а нашꙋ печа(т) привѣсити к семꙋ то нашемꙋ листꙋ. пи(с) ꙋ сꙋчавѣ, въ лѣ(т) ѕ҃ц҃ѯ҃ ѡ(хт) кз.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Alexandru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, ştiut facem cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că

BCU Cluj / Central University Library Cluj

venind înaintea noastră şi înaintea boerilor noştri, de a sa bună voie şi de nimene nesilit Manea al Globnicului şi cu fiii săi, Luca şi Iurie şi Lazor, şi au vândut seliştele lor pustii, ce sânt la graniţă, anume Ivancouţii şi Pogorilouţii şi Hatcinţii şi cu hotarele lor şi cu cuturile lor şi cu hotarul vechiu, pe unde le scrie în vechiul lor privilegiu, din toate părţile, afară de Davidouţi, şi le-a vândut credinciosului nostru boer, lui pan Mihail logofătul, drept o sută şi două zeci de zloţi turceşti.

Şi le-a dat pan Mihail o parte din bani înainte, iar restul li-l va da când vor eşi ei şi-i vor da tot hotarul vechiu al acestor selişti, după înţelegere, pentrucă aşa s'au înţeles. Cel mai înainte zis,. pan Manea cu fiii săi să dea asemenea zi lui pan Mihail, să iasă cu boeri şi megieşi şi cu vechiul lor privilegiu, să dea şi să însemne lui pan Mihail tot acest hotar, din toate părţile, acestor selişti, cum e în vechiul lor privilegiu. Iar dând şi însemnând acesta cu oameni buni şi vrednici, atunci pan Mihail le va da rămăşiţa de bani, lui pan Manea şi fiilor lui, şi noi atunci vom întări privilegiul cel mare, după dreptate şi obiceiul ţării noastre, iar până atunci şi însfârşit pan Mihail va ţinea aceste selişti şi va trăi şi va întemeia şi mori şi îşi va face şi heleşteie, ca în a sa dreaptă ocină şi în a sa avere, pentrucă a dat drepţii săi bani.

Şi asemenea punem zaveazcă şi am pus între dânşii 50 de grivne de argint, cine dintrânşii va începe altfel şi ar vroi să întoarcă, ori pan Mihail şi urmaşii lui, ori pan Manea şi cu copiii săi şi urmaşii lor, acesta va plăti zaveazca de mai sus scrisă.

Şi toate aceste vor fi panului Mihail şi fraţilor lui şi urmaşilor lui uric cu tot venitul, în vecii vecilor.

Şi la aceasta au fost boerii noştri pan Duma Braevici vornic şi pan Lazor şi pan Stanciul şi pan Coste pârcălabul şi pan Petru şi pan Ivan Balcean şi pan Oană Pântece şi pan Cozma al Şandrului şi pan Toader Vascan stolnic şi pan Şendrică Tolocico, pan Scurtul, pan Cozmiţă şi pisarii noştri, pan Toader Prodan şi Dobrul şi Crâstea şi Vulpaş.

Iar pentru mai mare tărie a acestor toate mai sus scrise, am poruncit slugii noastre, lui Steţcu pisariu, să scrie şi pecetea noastră să o atârne cătră această carte a noastră.

Scris în Suceava, în anul 6960 Octomvrie 27.

Pergamentul, cu pecetea cea mică atârnată, se păstrează în Arhiva ministerului de externe din Moscova. O fotografie la Acad.

Rom. în colecţia de fotografii, dăruită de I. Bogdan. A fost publicat cu multe abateri şi cu prescurtări de Ulianiţchi, Materiali p. 77-78. In traducere românească, cu foarte multe greşeli, e publicat în Uricarul 11 p. 72-74. O copie slavonă, cu mici abateri ortografice, e la Acad. Rom. ms. 126, dăruit de I. Bogdan. Rezumat, fără sate şi greşit, în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 120. E pomenit şi în I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 402.

Ivancouţii sau Ivancăuţii sânt în districtul Coţman din Bucovina [1]. Satul este pomenit între cele ale lui Mihail logofătul, ca fiind cumpărat dela Manea Globnicul în 6963 (1455) Iulie 2 [2]. Asemenea într'un uric din 6981 (1473) Mai 7, unde se spune că satul este cumpărat dela Crâstea şi ai lui de Dragoş uşerul [3]. Hotarele satului sânt arătate către Coţmani, Oşihlib, dealul Volhoveţ, drumul Hmielovului, drumul Suhoverhului, Havrileşti, Volhovăţ. Işi are numele dela un străvechiu Ivanco. Era cred şi în veacul al XIV-lea [4].—Pogorilouţii este arătat şi în uricul din 6963 (1455) Iulie 2, despre care a fost vorba mai sus, între satele lui Mihail logofătul. Aici satele sânt arătate la graniţă, sub Sneatin. Este satul Pohorlăuţi, din districtul Coţman, din Bucovina [5]. Era şi în veacul al XIV-lea. Numele să-i fie în legătură cu un străvechiu Pogorilă (din Pogor+ilă)? [6].—Hatcinţii nu-i pot identifica, dar erau tot acolo. In loc de acesta în 1455 Iulie 2, este trecut Gavrilouţii, arătat ca fiind cumpărat dela Manea Globnicul. Să fie totuna cu acesta?—Davidouţii este probabil satul Davideşti, din districtul Coţman [7]. Ceiace e curios însă este că satul Davidăuţi, înpreună cu altele din aceleaşi părţi, a fost dat de Alexandru cel Bun soacrei sale, Doamnei Anastasia, ca după moartea ei să treacă în stăpânirea Episcopiei de Rădăuţi, cum se vede din documentul din 6921 (1413) Iulie

1 Dicţ. geogr. al Bucovinei, de Grigoroviţă, p. 121. Aici e pomenit şi uricul din 1452 Octomvrie 27 (aici greşit 1451).

2 Ulianiţchi, Materiali p. 84-85, Uricarul 11 p. 10, 80.

3 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 180-181, N. Iorga, Stud. şi Doc. 5 p. 394.

4 Un sat Ivancouţi peste Prut e pomenit într'un uric din 6937 (1429) Aprilie 17, vezi mai sus 1 p. 258, rîndul 11, p. 260-261. Altul Ivancicăuţi, în Bucovina, este pomenit încă din 6943 (1435) Octomvrie 8, ibid. 1 p. 416, rândul 12-13, p. 417. Cp. prisaca lui Ivanco în 6964 (1456) Martie 1, Acad. Rom. ms 4606, fila 18, Ghib. Sur. 18 p. 67.

5 Dicţ. geogr. al Bucovinei, de Grigoroviţă, p. 166.

6 Cp. satul Pogorăşti din jud. Botoşani, Dicţ. statistic al României 1 p. 118. Cp. asemenea numele Pogor.

7 Dicţ. geogr. al Bucovinei, de Grigoroviţă, p. 81. Aici pomenit şi uricul din 1452 Octomvrie 27 (aici greşit 1451 Octomvrie 20).

6[1]. Ele se află în stăpânirea episcopiei şi în 7001 (1503) August 26: давидовци[2]. Aici sânt şi хавриловци, sat care a fost şi el al lui Mihail logofătul, cum se vede din uricele din 6961 (1453) Iunie 20[3] şi din 6963 (1455) Iulie 2, de care a fost vorba mai sus. Un alt sat Davideni, în Bucovina de nord, este cel din districtul Storojineţ[4]. Ele îşi au numele dela un străvechiu David. Cel din Coţman era şi în veacul al XIV-lea[5].

Despre Mihail logofătul este vorba în alt loc[6].

Manea al Globnicului e necunoscut altfel documentelor vechi. Nu era boer de divan. Un Giurgiu ·Globnicul este pomenit în 6932 (1424)[7] şi în 6933 (1425) Ianuarie 30[8]. Poate acesta este tatăl lui Manea al Globnicului. Fiii acestuia, Luca şi Iurie, cred că sânt totuna cu Luca şi Iurie Manevici, ai căror fii se întâlnesc în uricul din 6995 (1487) Octomvrie 9, că vând satul Onceştii de pe Şomuzul Mocirlos[9]. Despre Laslău Globnicul va fi vorba mai departe.

Uricul este extrem de inportant, pentrucă ne fixează graniţa despre Polonia şi apoi pentru istoria vechiului drept românesc, arătându-ne chipul de procedare în cazul de cumpărare de sate. Se vorbeşte chiar de obiceiul ţării. Se pune şi zaveazcă.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

116.

Suceava. 1452 Dechemvrie 21.

Alexandru Voevod întăreşte lui Oană Cândescul satele lui, Drăgoeşti la gura Dobrotvorului şi la Zeletin jumătate de Petreşti şi la gura Pojeritei în Banca şi la gura Berheaciului Verişeşti.

† мл(с)тїю·бжїю мы алеѯандрь воевo(д), господар(ь) земли молдавскои, знаменито чини(м) нс сѣмь нашимь листомь вьсѣмь, кто на не(м) оузрить алибо его чтѹчи оуслыш(ить), иже тоты нс-

1 Vezi mai sus 1 p. 101, rândul 13, p. 102. Cp. Buletinul Com. Ist. 10 (1931) p. 83.
2 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 224-226.
3 Ulianiţchi, Materialî p. 81-82, Uricarul 11 p. 76.
4 Dicţ. geogr. al Bucovinei, de Grigoroviţă, p. 81.
5 Pentru sate cu acest nume vezi mai sus 2 p. 261-262. Pentru cel din jud. Neamţ, cp. şi uricul din 6954 (1446) Martie 11, ibid. 2 p. 251, rândul 27.
6 Vezi mai sus 1 p. 501-506. Pentru fraţii săi, ibid. 2 p. 147-148.
7 Vezi mai sus 1 p. 167, rândul 5.
8 Ibid. 1 p. 169, rândul 14.
9 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 306.

тины и на(ш) вѣрны слꙋга, пань ѡна кындѣскꙋ(л), слꙋжи(л) намь право и вѣрно. тѣ(м) мы видѣвши его правою и вѣрною слꙋжбою до нась, жаловали есми его ѡсобною нашею ма(с)тїю и дали и потвердили есми емꙋ его ѿ(ин)ны дръгоещи на оусти добротвора и на зелетинѣ половина ѿ(т) петрещи и на оусти пожериты оу банка и на оусти берхѣча веришещи. тоеже вышеписанное да е(ст) емꙋ оури(к) съ оусимь доходо(м), емꙋ и дѣте(м) его и братиамь его и оунꙋчато(м) его и праоунꙋчато(м) его и прапрꙋрѣто(м) его и въсемꙋ родꙋ его, непорꙋшено николиже, на вѣки. а хотарь тѣмь селомь да е(ст) по въсѣмь стары(м) хотаре(м), кꙋда из вѣка оужи-вали. а на то е(ст) вѣра нашего господства вышеписаннаго, але-ѯандра воеводы, и вѣра наши(х) боѧрь, вѣра пана дꙋмы браевича дворника, вѣра пана манꙋила хотинского, вѣра пана станчꙋла, вѣра пана косте пръкалаба и брата его, пана петра, вѣра пана банчана[1], вѣра пана братꙋла, вѣра пана козмы шандровича, вѣра пана ваны жꙋлича, вѣра пана косте ѡрыша, вѣра пана косте дановича, вѣра пана тадора васкана, вѣра пана тадора моики, вѣра пана шандра ѿ(т) дорогоıѣ, вѣра пана жꙋржа гъоурича, вѣра пана ходка кре-цѣна, вѣра пана влашина, вѣра пана дꙋмы кистнарника, вѣра пана алба спатарѣ, вѣра пана гоѧна чашника, вѣра пана жꙋржи комиса и вѣра оусе(х) наши(х) боѧрь и велики(х) и малы(х). а по наше(м) животѣ, кто боудеть господарь оу нашеи земли ѿ(т) дѣти (на-ши(х)) или ѿ(т) нашего племене илї боу(д) кто ко(го въ) извере(т) быти, то(т) ѡбы емꙋ непорꙋши(л) нашего даниѧ, а(ле) ѡбы емꙋ оутверди(л) и записа(л)[1], занꙋ(ж) есми емꙋ дали за его пра-вꙋю и за вѣрнꙋю слꙋжбоу. а на болшее потвыржение[1] томꙋ въ-семꙋ вышеписанномꙋ велѣли есми нашемꙋ вѣрномꙋ боѧринꙋ, панꙋ михаилꙋ логофетꙋ, писати и привѣсити нашꙋ печа(т) к семꙋ нашемꙋ листꙋ. пи(с) тадо(р), оу сочавѣ, в лѣ(т) ѕ҃ц҃ѯ м(с)ца де(к) ка.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Alexandru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, cunoscut facem cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că această adevărată şi credincioasă a noastră slugă, pan Oană Cândescul, a slujit nouă drept şi credincios. De aceia, noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă slujbă cătră noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat şi i-am întărit ocinele lui, Drăgoeşti la gura Dobrotvorului şi la Zeletin jumătate de Petreşti şi la gura Pojeritei în Banca şi la gura Berheaciului Verişeşti. Aceste mai sus

1 Sic.

scrise să-i fie lui uric cu tot venitul, lui şi copiilor lui şi fraţilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestor sate să fie după întreg hotarul vechiu, pe unde din veac a umblat.

Şi la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului Alexandru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Duma Braevici vornic, credinţa panului Manoil dela Hotin, credinţa panului Stanciul, credinţa panului Coste pârcălabul şi a fratelui său, pan Petre, credinţa panului Băicean, credinţa panului Bratul, credinţa panului Cozma Şandrovici, credinţa panului Vană Julici, credinţa panului Coste Orâş, credinţa panului Coste Danovici, credinţa panului Tador Vascan, credinţa panului Tador Moica, credinţa panului Şandru dela Dorohoi, credinţa panului Giurgiu Găurice, credinţa panului Hodco Creţeanu, credinţa panului Vlaşin, credinţa panului Duma vistiarnic, credinţa panului Albu spătar, credinţa panului Goian ceaşnic, credinţa panului Giurgiu comis şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn în Ţara noastră din copiii noştri sau din seminţia noastră sau ori pe cine Dumnezeu îl va alege să fie, acesta să nu le strice dania noastră, ci să le întăriască şi scrie, pentrucă i-am dat pentru a lui dreaptă şi pentru credincioasa slujbă.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru boier, panului Mihail logofătul, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Tador, în Suceava, în anul 6960 luna Dechemvrie 21.

Pergament, cu pecetea pierdută, la Arhiv. Stat. Bucureşti (dela Câmpina), fost al M-rei Răchitoasa. In dos e scris: M-rea Răchitoasa nr. 1. O copie slavonă se află la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Un regest la Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 39 fila 51 v. (ibid. fila 31 r. e vorba de proces între M-rea Răchitoasa şi răzăşii de Petreşti sau Băicani, pe apa Zeletinului, şi Drăgoeştii sau Musteştii şi Sămeştii sau Mohorîţii, pe apa Dobrotforiului, după pretenţia mănăstirei că ar suferi o înpresurare moşiile ei Sănăteştii de pe Zeletin şi Stănileştii, ce se numesc acum Ţăpoaia, pe pârăul Grivnei): „6960 Decv. 21, ispisoc sârbăscu cu tălmăcire lui di la Domnul Alixandru Vvod. cuprinzător că au miluit pe Oana Chindescu cu giumătati de Petreşti pe Zăletin şi altile“. E pomenit şi în I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 61. Lipseşte în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904.

Pârăul Dobrotvorul, numit azi Dobrotforul, curge prin judeţul Tecuciu şi se varsă în Zeletin, în apropiere de satul Chicera [1]. Este pomenit şi în uricul din 6960 (1452) Dechemvrie 21 [2] şi în alte urice dela Ştefan cel Mare, de care va fi vorba mai departe. Işi are originea cred în slavul доброткорити. La gura lui era satul Drăgoeşti, care azi nu mai există. Este pomenit în stăpânirea lui Isaiea Muste şi a fratelui său, Toader, într'un uric din 6989 (1481) Aprilie 25: Drăgoeştii în gura Dobrotvorului [3]. Il găsim în stăpânirea aceluiaş neam, coborîtor din Laslău Globnicul, şi în 7003 (1495) Ianuarie 22: дрѫгоещїи на доброткорѣ [4]. Intr'un document din 7041 (1533) Martie 8, dela Petru Voevod, „înpărţitor întri ficiorii Baicului, Simion vatavul di Botoşăni i fraţii lui, Lazăr şi Petre, şi sorâsa, Muşa, şi nepoţii lor, Cristina şi cumnată-sa, Iliana şi Mariica, ficiorii lui Toader, şi nepotul lui, Pânte i Anuşca, ficiorii lui Andrii, şi între ficiorii lui Isai Muste, anume Toader i Criste i Parasca şi Tomina, arătând că pi Zăletin au rămas stăpânitori ficiorii Baicului şi nepoţii lor cu bucată din Drăgoeşti, lipită de Petreşti şi anumi din piscul Sohodolului, iar în Drăgoeşti pe Dobrotfor că au rămas ficiorii lui Isai Muste" [5]. In alt document din 7062 (1554) Martie 2 dela Alexandru Voevod se întăreşte lui Fătul Motăş a patra parte din Drăgoeşti, cumpărătură dela Creste sân Isai Muste [6]. Intr'o carte din 1817 Martie e vorba de înpresuarea moşiei Chetreşti şi Drăgoeşti răzăşeşti, dela ţinutul Tecuciului, despre moşia Stănuleşti, iarăşi răzăşească. Aici se citează şi uricul dela Ştefan cel Mare, din 6989 Aprilie 25, de care a fost vorba mai sus [7]. In anaforaua dela Arhiv. Stat. Iaşi, de care a fost vorba, satul Drăgoeşti era numit şi Musteşti, dela Muste din vremea lui Ştefan cel Mare. Identific Drăgoeştii cu Chicera, din judeţul Tecuciu, comuna Burdusaci, aşezat lângă Chetreni şi Stănueşti [8]. Satul Dragoeşti este străvechiu. Işi are numele dela un Drăgoiu, care poate

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Harta stat. major, planşele Răcăciunii şi Căiuţul şi Bârladul, 1 : 100000. Aici e greşit Drobotforu. In Dicţ. statistic al României 2 p. 880, 882 e Dobrotfor.
2 Acad. Rom. LXXV/1.
3 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 254-256, Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 39 fila 42r.
4 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 59, 61, Arhiv. Stat. Iaşi, cit.
5 Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 39, fila 51 v.
6 Ibid.
7 Uricariul 6 p. 309.
8 Dicţ. statistic al României 2 p. 878, Harta stat. major, planşa Bârladul, 1 : 100000. Intre Chetreni şi Chicera, unul lângă altul, trece despărţirea între jud. Tecuciu şi Tutova.

fi şi vechiul boer cu acest nume. Era şi în veacul al XIV-lea [1].— Pârăul Zeletinul curge prin judeţul Tecuciu [2]. E pomenit în uricele vechi, încă din 6936 (1428) Iulie 24 [3]. Este pomenit şi în uricul din 6960 (1452) Dechemvrie 21 [4]. Asemenea sub Ştefan cel Mare, în 7003 (1495) Ianuarie 16: un sat pe Zălitin, anume Gheieştii, între Negoane şi între Colunoi, unde a fost Gheia [5]. Asemenea în altele, de care va fi vorba [6]. La Zeletin este satul Petreşti, numit azi Chetreni, în comuna Stănueşti, din judeţul Tutova, alături cu Chicera, din judeţul Tecuciu [7]. Satul este pomenit şi în 6989 (1481) Aprilie 25, când se întăreşte lui Ion Baico şi fraţilor săi, Toader şi Andriicu, satul Petreştii pe Zeletin „cu toate fântânele ce sânt întru acel hotar“ [8]. Asemenea în 7003 (1495) Ianuarie 22, când între urmaşii lui Laslău Globnicul, cărora li se întăresc mai multe sate, găsim şi pe Isaia Muste şi verii săi, Andreica cu fraţii săi, Ion şi Toader, aceiaşi din uricul precedent, deci fiii lui Baico, aceştia fiind arătaţi aici ca fiii Ilcăi, care era deci măritată cu Baico, şi cărora li se întăresc a treia parte din toate satele, între cari sânt şi на зелетинѣ петрещїи и оу тѡмже хотароу село плачинтѣнїи [9]. Dacă Plăcinteanii este totuna cu Plăcinţenii din comuna Giurgioana, judeţul Tecuciu [10], atunci hotarul Petreştilor era foarte întins dealungul *Zeletinului. Este pomenit apoi în documentul din* 7041 (1533) Martie 8, de care a fost vorba mai sus. In anaforaua de la Arhiv. Stat. Iaşi, de care a fost vorba mai sus, satul e numit Petreşti sau Băicani, dela neamul lui Baico, care l-a stăpânit în vremea lui Ştefan cel Mare. Dela acesta a rămas ca amintire numele satului şi dealului Băicani, aproape de vărsarea Dobrotforului în Zeletin, peste care aproape se află şi Chicera şi Chetre-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Vezi mai sus 1 p. 414-415. Aici şi satele cu acest nume. Ibid. uricul din 1435 Fevruarie 17, p. 412, rândul 14, pentru Drăgoeştii de pe Cracău. La cele spuse aici p. 414, adaugă pentru complectarea ştirilor asupra neamului lui Drăgoi, amănuntele din documentul din 7066 (1558) Aprilie 5, Wick. Woronetz und Putna p. 108-109, şi cel din 7083 (1575) Iulie 16, ibid. p. 109-110.

2 Harta stat. major, planşele Bacău, Vasluiu, Bârlad şi Tecuciu, 1 : 100000.

3 Vezi mai sus 1 p. 215, rândul 13.

4 Acad. Rom. LXXV/1.

5 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 51-52.

6 Un Zeletin este pomenit peste Prut, într'un ispisoc din 7037 (1529) Martie 16: „peste Prut satul la Maluri, anume Tomeştii şi cu moară şi un loc din pustiu din sus de Troian pe Cahul, la fântâna Zeletinului, anume Spriia“, Ghib. Sur. 9 p. 16, 237.

7 Dicţ. statistic al României 2 p. 968, Harta stat. major, planşa Bârlad.

8 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 254.

9 Ibid. 2 p. 59-61.

10 Dicţ. statistic al României 2 p. 878, Harta stat. major, planşa Bârladul cit.

nii. Este sat străvechiu. Poate era şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un Petre sau Peatră[1].—Pojerita este un pârău numit azi Pojorâta, în judeţul Tecuciu, ce se varsă în Dobrotfor pe la satul Beneşti[2]. Este pomenit şi în documentele lui Ştefan cel Mare, de care va fi vorba. La gura acestui pârău e pomenit satul în Banca. Intr'un uric din 6989 (1481) Aprilie 25 în gura Pojerâtii este arătat satul Simeştii[3]. Intr'un uric din 7003 (1495) Ianuarie 22, între satele aceluiaş neam, este pomenit satul мохорицїи понижє оустїє пожєрити[4]. In anaforaua dela Arhiv. Stat. Iaşi, de care a fost vorba, satul Sămeştii se mai numeşte şi Mohorîţii. Deci acesta este satul conrespunzător satului „în Banca", din 1452. In 1481 satul se numeşte Simeşti, după un Sima, în 1495 Mohorîţi ca şi azi[5]. Acesta îşi are numele dela un Mohor. Pentru Banca să se compare satul Banca din judeţul Tutova[6].—Berheciul este un pârău din judeţul Tecuciu, care se varsă în Bârlad[7]. El este pomenit în uricele vechi, ca în 6945 (1437)[8], în 6946 (1438) Iunie 6[9], August 21[10], în 6999 (1491) Octomvrie 15[11], în 7007 (1499) Noemvrie 26[12]. La gura Berheciului este a-arătat satul Verişeşti, care nu se mai întâlneşte azi aici, ca nume. Aici este satul Negrileşti[13]. Işi va fi schimbat numele. Poate a-

---

1 Cp. un Petru, tatăl lui Bena, Macrea, Mihail, Giurgiu, Micul şi Manea, într'un uric din 6937 (1429) Septemvrie 24, vezi mai sus 1 p. 290, rândul 13. Asemenea în 6944 (1436) Iunie 15, ibid. 1 p. 450, rândul 1-2, p. 453. Asemenea în 6946 (1438) Martie 5, ibid. 1 p. 14, rândul 10, p. 18-19. Satele cu numele Petreşti sânt multe, în Moldova. Aşa în jud. Botoşani, Iaşi, Bacău, Vasluiu, Putna, Dicţ. statistic al României 1 p. 116, 480, 74, 84, 2 p. 990, 732, 746. Asemenea Chetreşti jud. Vasluiu, ibid. 2 p. 986. Cp. Petreni în jud. Soroca, Petreşti în jud. Bălţi, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 164. Pentru trecut cp. satul Petreşti dela Vasluiu dintr'un uric din 6995 (1487) Martie 6, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 297-298. Asemenea în 6999 (1491) Octomvrie 15, ibid. 1 p. 482. Tot aşa cel din 6980 (1472) Iulie 1, ibid. 2 p. 245-246 etc. Pentru alţi boeri Petru, vezi mai sus 2 p. 302-304, 388-390.

2 Harta stat. major, planşa Bârladul, 1: 100000.

3 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 255.

4 Ibid. 2 p. 59, 61.

5 Dicţ. statistic al României 2 p. 880, Harta stat. major, planşa Bârladul cit.

6 Dicţ. statistic al României 2 p. 962. Cp. Bănceşti, districtul Sireti, din Bucovina, Dicţ. geogr. al Bucovinei, de Grigoroviţă p. 9. Bănceşti în jud. Tutova, Frunzescu. Dicţionar topografic p. 28. Pentru trecut cp. uricul din 6918 (1410) Fevruarie 15, păltinişul lui Banco, vezi mai sus 1 p. 75, rândul 12, p. 77.

7 Harta stat. major, planşele Răcăciunii şi Căiuţul şi Tecuciul, 1: 100000.

8 Vezi mai sus 1 p. 557, rândul 4.

9 Ibid. 2 p. 21, rândul 5-6.

10 Ibid. 2 p. 26, rândul 11.

11 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 471-472, 487.

12 Ibid. 2 p. 162, 166.

13 Harta stat. major, planşa Tecuciul 1: 100000.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

cesta este satul boerului Toader Pitic, din 6922 (1414) August 2, unde a fost Veariş Stanislav[1]. Satul îşi are numele dela un Veariş şi era şi în veacul al XIV-lea[2].

Boerul Oană Cândescul nu este bine cunoscut. Işi are numele de Cândescul sau după tatăl său ,care se numia Cânde, sau după un sat, care se numia Cândeşti. Probabil că era din neamul lui Laslău Globnicul, de care va fi vorba în uricul următor. Un Toma Cândevici apare în vremea lui Petru Aron ca boer de divan, în 6962 (1454) August 25[3]. Acesta, numit Cândevici, îşi arenu mele după tatăl său, Cânde. Acest Toma Cânde e cunoscutul boer de divan al lui Ştefan cel Mare, care se întâlneşte începând din 6966 (1458) Fevruarie 13[4] până în 6977 (1469) Iunie 5[5]. Un Cânde Laţco pârcălabul e pomenit într'un manuscris slavon, din Mănăstirea Neamţului, din 1436[6]. Pentru sate Cândeşti cp. documentul din 6938 (1430) Iulie 7[7], cel din 6945 (1437) Dechemvrie 20[8] etc.

117.

Suceava. 1452 Dechemvrie 21.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Alexandru Voevod întăreşte fiilor lui Şandru dela Iucaş, Trişor şi Tador, satele lor de ocină, Oprişeştii la Zeletin şi Cârna şi Răchitişul şi la Dobrotvor, unde este popa Duma, şi la Iucaş, unde este casa tatălui lor, şi Margine.

† ма(с)тїю вжїю[9] мы алеѯандрь воево(д), господарь земли молдавскои, чини(м) знаменито нс сѣмь нашемь листомь вьсѣмь, кто на не(м) възри(т) алибо его чтѹчи ѹслышить, ѡже тоть истины и наше вѣрны слѹга, па(н) тришо(р), си(н) шандра ѿ(т) ю-

1 Vezi mai sus 1 p. 103, rândul 13, p. 106.

2 Cp. satul lui Vereşceac în 6937 (1429) Octomvrie 15, vezi mai sus 1 p. 294, rândul 3, p. 295. Asemenea în 6941 (1433) Noemvrie 16, ibid. 1 p. 369, rândul 9. In 6941 (1433) Septemvrie 19, ibid. 1 p. 488, rândul 6, p. 491. Cp. satul Verijani de pe Moldova, în 6961 (1453) Iunie 20, Ulianiţchi, Materialì p. 81-82, Uricarul 11 p. 76. Un sat Verejanii, unde a fost Dan, lângă Ciulineşti, pe Prut, cu uric dela Alexandru cel Bun, e pomenit în 7008 (1500) Martie 30, I. Bogdan. D. Şt. 2 p. 177-178.

3 Iaţimirski, Darstveniia jalov.... gramotî mold. în Drevnosti trudî slav. kommissii imp. mosk. arheolog. obştestva, 4 (Moskva 1907) p. 295 şi în altul cu aceiaşi dată în Orest Popescu, Câteva doc. mold. p. 8-9.

4 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 6.

5 Ibid. p. 136.

6 Iaţimirski, Slavianskiia i rusk. rukopisi Rumînskih bibliotek, Sanktpeterburg, 1905, p. 268.

7 Vezi mai sus 1 p. 299, rândul 4, p. 301-302.

8 Ibid. 1 p. 541, rândul 4, p. 544.

9 Sic.

каша, слȣжилъ намъ право и вѣрно. того радї, мы видѣвши его правȣю и вѣрнȣю слȣжбоу, жаловали есми его ѡсобною нашею ма(с)тїю и дали и потврьдили есми емȣ ѡтчины его, села на имѣ ѡпришещи на зелетинѣ и крьна и рѫкити(щ) и на добротворѣ, где е(ст) по(п) дȣма, и на юкаши, где е(ст) домъ ѡтцѣ его, и маржины и мели(с) . . . то оусе да е(ст) емȣ оури(к) сь всѣ(м) доходо(м) емȣ и братȣ его, тадорȣ, и дѣтемъ и(х) и оунȣчато(м) и(х) и праоунȣчато(м) и(х) и праще(оу)рѣто(м) и(х) и всемȣ родȣ и(х), непорȣшено николиже, на вѣкы. а хотаръ тѣ(м) селомъ да е(ст) по всѣмъ старымъ хотаре(м), кȣда из вѣка оу(ж)ивали. а на то е(ст) вѣра нашего г(с)дства, вышеписанного алеѯандра воеводы, и вѣра наши(х) болѧ(р), вѣра пана дȣмы браевича дворника, вѣра пана манȣила хотинского, вѣра пана станчȣла, вѣра пана косте пръкалаба, вѣра пана петра, вѣра пана балчана, вѣра пана братȣла, вѣра пана козмы шандровича, вѣра пана ваны жȣлича, вѣра пана косте ѡрыша, вѣра пана косте дановича, вѣра пана тадора баскана, вѣра пана тадора монки, вѣра пана шандра ѡ(т) дорогонѣ, вѣра пана ходка крецѣна, вѣра пана жȣржа гъоурики 1, вѣра пана радȣла писка, вѣра пана влашина, вѣра пана дȣмы вистиѧрника, вѣра пана алба спатарѧ, вѣра пана гоѧна чашника, вѣра пана ивана столника, вѣра пана жȣржи комиса и вѣра оуси(х) наши(х) болѧръ молдавски(х) велики(х) и малы(х). а по наше(м) животѣ, кто боуде(т) господаръ оу нашей земли ѡ(т) дѣтей наши(х) илї ѡ(т) нашего племене или боу(д) кто бь избере(т) быти, тоть бы имъ непорȣши(л) нашего дала(нїѧ), а(ле) що бы имъ оутверди(л) и оукрѣпи(л), занѐ(ж) есми имъ дали за и(х) правȣю и вѣрнȣю слȣжбоу. а на болшее потвьрждение том(ȣ всемȣ) вышеписанномȣ велѣли есми нашемȣ вѣрномȣ болѧринȣ, панȣ михаилȣ логофетȣ, писати и печать нашȣ привѣсити к семȣ нашемȣ листоу. пи(с) тадоръ, оу сочавѣ, в лѣ(т) ѕ҃цѯа м(с)ца де(к) ка.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Alexandru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că această adevărată şi credincioasă slugă a noastră, pan Trişor, fiul lui Şandru dela Iucaş, a slujit nouă drept şi credincios. De aceia, noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă slujbă, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat şi i-am întărit ocinile lui, satele anume Oprişeşti la Zeletin şi Cârna şi Răchitişul şi la Do-

1 Sic.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

brotvor, unde este popa Duma, şi la Iucaş, unde este casa tatălui său şi Margine şi Melis. . . . Toate aceste să-i fie uric cu tot venitul, lui şi fratelui său, Tador, şi copiilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestor sate să fie după toate vechile hotare, pe unde din veac au umblat.

Şi la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului Alexandru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Duma Braevici vornicul, credinţa panului Manuil dela Hotin, credinţa panului Stanciul, credinţa panului Coste pârcălab, credinţa panului Petre, credinţa panului Balcean, credinţa panului Bratul, credinţa panului Cozma Şandrovici, credinţa panului Vană Julici, credinţa panului Coste Orâş, credinţa panului Coste Danovici, credinţa panului Tador Vascan, credinţa panului Tador Moica, credinţa panului Şandru dela Dorohoi, credinţa panului Hodco Creţeanul, credinţa panului Giurgiu Găurice, credinţa panului Radul Pisc, credinţa panului Vlaşin, credinţa panului Duma vistiarnicul, credinţa panului Albu spătar, credinţa panului Goean ceaşnic, credinţa panului Ivan stolnic, credinţa panului Giurgiu comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn, în Ţara noastră, din copiii noştri sau din seminţia noastră sau ori pe cine Dumnezeu va alege să fie, acesta să nu le strice dania noastră, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentru că le-am dat pentru a lor dreaptă şi credincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate de mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru boier, panului Mihail logofătul, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Tador, în Suceava, în anul 6960 luna Dechemvrie 21.

Pergamentul, cu pecetea pierdută, la Acad. Rom. LXXV/1. In dos: satul Oprişăşti la Tecuciu. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. O traducere la Arhiv. Stat. Bucureşti, documentele M-rei Răchitoasa, pachet 3. Un rezumat, în care lipsesc satele, în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 121. Un regest complect la Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 289, op. 317, dos. 57, divanul domnesc fila 58 r. (e vorba de proces între M-rea Răchitoasa şi răzăşii de Oprişăşti, pentru înpresurarea moşiilor Răchitişul şi Cârna a mănăstirei, ibid. fila 55 r.: „6960 (1452)

Dechemvr. 21. Suret di pi ispisoc sârbesc, tălmăcit la 1785 Iulie 24 de Gheorghi Evloghi şi cu cel adevărat faţă, dela Domnul Alexandru Vvd. ce întăreşti lui Trişor, ficior lui Şăndre de Iucaş, şi fratelui său, Toader, cu satul Oprişăştii pe Zăletin i Cârna i Răchitişul şi dela Dobrotfor, unde este popa Duma, şi la Iucaş, unde este casa tatălui său, şi Margina şi mori. Aceste toate să fii lor cu uric dela Domnie sa".

Satul Oprişeşti este şi azi pe Zeletin, în comuna Burdusaci, din judeţul Tecuciu [1]. Este pomenit şi în alte urice de mai târziu, ca în 7003 (1495) Ianuarie 22, când se întăreşte lui Toader Iucaş, fiilor lui Petru Iucaş, Farco aprodul, Dolca şi Măruşca, apoi vărului acestuia, Isaia, fiul lui Oană Mustea, apoi verilor lor, Andreica, Ion (Baicu) [2] şi Toader, fiii Ilcăi, apoi vărului lor, Giurgiu Vulpe, fiul Măruşcăi, toţi nepoţii lui Laslău Globnicul, pe lângă altele şi на зелетнѣ . . . . ѡпрішещїи [3]. In 7063 (1555) Mai 12, Odochia, fiica Mogăi, şi Toader şi Cozma, fiii lui Hasan, nepoţii lui Toader Iucaş, din privilegiu dela Ştefan cel mare al lui Toader Iucaş, vând lui Mihăilă Motăş o bucată de pământ ѡ(т) хотарь ѡпрішещимь ѡ(т) нижнюю часть на вєрхь сохдолꙋ на нмѣ крьница кєлчироаса . . . . до хотарь бꙋрдисачємь [4]. Satul îşi are numele dela un străvechiu Opriş. Era cred şi în veacul al XIV-lea [5]. — Cârna este şi azi în aceiaşi comună Burdusaci, pe Zeletin [6]. Satul e po-

---

1 Dicţ. statistic al României 2 p. 878, Harta stat. major, planşa Bârladul, 1 : 100000.

2 Din 6989 (1481) Aprilie 25, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 254-255.

3 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 58-61.

4 O fotografie în colecţia mea. Publicat în Ghib. Sur. 19 p. 211-214. Cp. Sohodolul, Burdusacii, Belciunoasa şi Motoşănii, Harta stat. major, planşele Bârladul, Răcăciuni şi Căiuţul, 1 : 100000. In sat a avut cumpărătură şi Miron Costin, cum se vede din zapisul din 7185 (1676) Dechemvrie 20 şi din cartea de întăritură a Domnului Anton Ruset Voevod, din 7185 (1677) Ianuarie 6. Aceste părţi rămân fiicei lui Miron Costin, Tudoscăi, care le dă zestre fiicei sale, măritată cu Pavel Vârnav medelnicer, fiul lui Toader Vârnav stolnic, cum se vede din documentele din 7242 (1734) Martie 30 şi 7255 (1747) Ianuare 29, Arhiv. Stat. Iaşi, divanul domnesc, Tr. 289, op. 317, dos. 57, fila 58 r., 58 v., 59 r. etc.

5 Sate cu acest nume avem în jud. Suceava, Iaşi, Oprişeni, apoi Oprişiţa în jud. Vasluiu, Dicţ. statistic al României 2 p. 856, 1 p. 482, 2 p. 994. Asemenea Oprişeni în districtul Sireti, din Bucovina, Dicţ. geogr. al Bucovinei, de Grigoroviţă, p. 155. Pentru trecut cp. uricul din 6926 (1418) Martie 17, vezi mai sus 1 p. 129, rândul 12, p. 131. Asemenea cel din 6927 (1419) Aprilie 8, ibid. 1 p. 132, rândul 3, p. 134. Asemenea în 6935 (1427) Octomvrie 15, ibid. 1 p. 196, rândul 19-20, p. 199. Asemenea în 6936 (1428) Aprilie 3, ibid. 1 p. 204, rândul 2, p. 205. Ibid. boerul Opriş. Cp. uricul din 6966 (1458) Octomvrie 10, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 22. Asemenea cel din 6998 (1490) Martie 15: гдє кꙋдрѣ ѡпрішє, ibid. 1 p. 407, 413.

6 Dicţ. statistic al României 2 p. 878, Harta stat. major, planşa Bârladul cit.

menit şi în alte urice de mai târziu. Aşa în 7000 (1492) Octomvrie 10, prin care se întăreşte Burei şi surorei sale, Neacşei, „giumătate sat din Cârna de pi Zăletin, parte din gios, pe amândouă părţile Zăletinului, iar hotarul acei giumătăţi de sat din Cârna să fii după hotarâle vechi, pe unde au umblat din veci. Această parte au avut Burii cumpărătură dela Toader Iucaş şi alte niamuri“ [1]. Se pomeneşte apoi în uricul din 7003 (1495) Ianuarie 22, prin care se întăreşte coborîtorilor din Laslău Globnicul, pe care i-am văzut mai sus, între altele şi на зєлєтинѣ . . . . кръна [2]. Târziu în veacul al XVII-lea găsim stăpânind aici şi Ioniţă, feciorul lui Miron Costin logofătul, cum se vede din documentele din 7184 (1676) Ianuarie 14 şi 7185 (1677) Martie 25 [3]. Este un sat străvechiu, care era poate şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela o străveche, stăpână poreclită Cârna [4]. — Răchitişul este Răchitoasa din judeţul Tecuciu, aşezat pe Zeletin [5]. In unele documente de mai târziu apare Răchitişul deosebit de Răchitoasa, dar trebuie să fi fost sate unul lângă altul [6]. Este pomenit între satele coborîtorilor din Laslău Globnicul, între care sânt şi Toader Iucaş şi urmaşii lui Petru Iucaş, în uricul din 7003 (1495) Ianuarie 22: на зєлєтинѣ . . . . ръкитишоуа [7]. Din 7125 (1616) Dechemvrie 28 avem un document prin care se întăreşte Episcopiei Romanului şi Sfintei Mitropolii o prisacă din satul Răchitoasa ot ţinut Tecuciu, din ispisoc de danie dela Simion Vodă şi de întăritură dela Ştefan Vodă, dată danie de Ioan Mihul şi feciorii lui [8]. Satul este străvechiu. Işi are numele dela starea locului, acoperită cu răchiţi, în lunca Zeletinului [9]. — Pe Dobrotvor era satul „unde este popa Duma“, pe care nu-l pot identifica. Să fie totuna cu Mohorîţii, pe care în uricele din timpul lui Ştefan cel Mare îl găsim în stăpânirea acestui

---

1 Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 289, op. 317, dos. 57, divanul domnesc fila 55 r.. Nu se află în I. Bogdan, D. Şt.

2 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 59-61.

3 Arhiv. Stat. Iaşi, cit. fila 58 r..

4 Cp. Cârna din jud. Doljiu, Dicţ. statistic al României 1 p. 312.

5 Dicţ. statistic al României 2 p. 880, Harta stat. major, planşa Bârladul cit.

6 Arhiv. Stat. Iaşi, cit.

7 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 59, 61.

8 Arhiv. Stat. Iaşi, cit. fila 55 v.

9 Cp. Răchiteni în jud. Roman, Răchitişu în jud. Bacău, Răchiţii-Popăuţi în jud. Botoşani, Dicţ. statistic al României 2 p. 796, 1 p. 80, 102. Răchitna în jud. Hotin, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 173, Răchitişul în districtul Câmpulung, Dicţ. geogr. al Bucovinei, de Grigoroviţă, p. 176. Pentru trecut cp. Răchitişul în branişte a Mănăstirei Bistriţa, din 6966 (1458) Octomvrie 30, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 22. Asemenea în 6945 (1437) Dechemvrie 20 vezi mai sus 1 p. 541, rândul 6, p. 545.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

neam, în 6989 (1481) Aprilie 25 sub numele de Simeşti, iar în 7003 (1495) Ianuarie 22 sub numele de мохорницїи şi care poate conrespunde satului оу банка din 6960 (1452) Dechemvrie 21 ?[1]. Dar ceia ce se opune la această presupunere este că amândouă uricele, cu aceiaşi dată, 1452 Dechemvrie 21, deşi se referă la sate din aceiaşi regiune, dar sânt sate diferite şi sânt date la persoane diferite şi nu se poate ca satul оу банка să figureze în amândouă uricele din aceiaşi zi, dat la două persoane diferite. Poate e satul Fundătura sau altul din aceste părţi, de pe Dobrotvor[2].— Satul dela Iucaş, unde în 1452 era casa tatălui lui Trişor şi Toader, a lui Şandru dela Iucaş, este vreunul din satele aşezate la Movila Iucaşului din judeţul Neamţ, pe care nu-l pot identifica[3]. In vechime aici sânt arătate mai multe sate. Aşa Moişinţii la Iucaş, în 6937 (1429) Iunie 3[4], Jideştii şi Avereştii lângă Movila Iucaşului, în 6946 (1438) Fevruarie 17[5], unde a fost Iucaş, în 6944 (1436) Iunie 15[6], Băloşeştii la Iucaş, în 6983 (1475) Mai 7[7], satul Văleanii lângă Iucaş, în ţinutul Neamţului, din 6990 (1482) Martie 15[8]. Crâstea Iucăşanul şi satul lui la Iucaş în 6950 (1442) Martie 8[9]. Numele ne arată un vechiu stăpân al locurilor, Iucaş (Iuga+aş). Aici la Iucaş este şi satul Margine, totuna cu Marginenii dela Iucaş, pe care în 6948 (1440) August 6 i-am găsit în stăpânirea boerului Fete[10].

Din documentele din 1452 Dechemvrie 21, 6989 (1481) Aprilie 25, 7003 (1495) Ianuarie 22, 7063 (1555) Mai 12, 7041 (1533) Martie 8, de care a fost vorba mai sus, şi din 7027 (1519) Ia-

---

1 Vezi mai sus 2 p. 426, rândul 6, p. 430.

2 Pentru Duma şi Dumeşti cp. uricul din 6928 (1420) Aprilie 25, vezi mai sus 1 p. 135, rândul 15, p. 139. Asemenea cel din 6956 (1448) Iulie 15, ibid. 2 p. 324, rândul 16, p. 341. Cp. satul pe Dobrovăţ доумешии где былъ дадоуа fost al lui Ivan Damianovici, cu uric dela Alexandru cel Bun, pomenit în 7007 (1499) Noemvrie 26, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 162-163.

3 Harta stat. major, planşa Bozieni.

4 Vezi mai sus 1 p. 269, rândul 21, p. 274. Cp. 6963 (1455) August 23, ibid.

5 Ibid. 2 p. 7, rândul 11, p. 9.

6 Ibid. 1 p. 449, rândul 15, p. 452.

7 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 206-208.

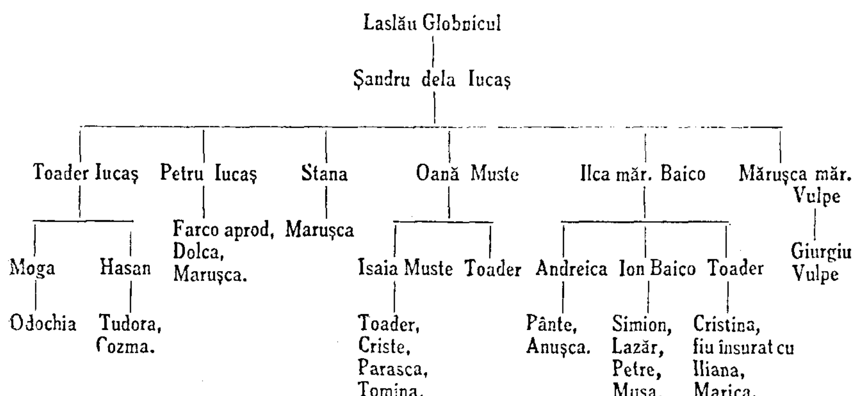
8 Ibid. 1 p. 260-261.

9 Vezi mai sus 2 p. 92, rândul 1-2, 5, p. 95.

10 Vezi mai sus 2 p. 65, rândul 6 şi 9, p. 67.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

-nuarie 9[1], neamul lui Laslău Globnicul se poate reconstitui în felul următor:

Trişor (Petrişor) din 1452 este Petru Iucaş, frate cu Toader Iucaş şi ceilalţi. Ei sânt fiii lui Şandru dela Iucaş[2] şi acesta fiul lui Laslău Globnicul, care trebuie să fi trăit cătră 1400[3]. El a avut şi Laslăoanii dela Cracău şi Şerbeştii sub Peatra Cracăului, cum se vede din documentul din 7003 (1495) Ianuarie 22, de care a a fost vorba.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

118.

Suceava. 1452.

Alexandru Voevod dăruieşte lui Giurgiu Mâjatco satul Dragoteşti, pe Mileatin, şi satul Drăgăneşti, pe Cracău. Acesta din urmă era dat lui Giurgiu de fratele său, Ivan Cuşterca. Pentru Drăgăneşti s'a sculat Vlaşin cu pâră.

Cu mila lui Dumnezeu, Noi Alexandru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, cunoscut facem cu această carte a Domniei mele, tuturor cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a noastră adevărată slugă, pan Giurgiu Mâjatco, ne a slujit nouă cu credinţă. De aceia, noi l-am miluit cu un sat Dragoteşti[4], pe Mileatin, cu tot venitul, ca să-i fie uric nestricat, în veac.

---

1 Hasd. Arh. Ist. 1¹ p. 38-39.
2 Cp. Şăndreşti, pe Pereschiv, la nord de Burdusăci, Harta stat. major, planşa Bârladul cit.
3 Cp. spiţa lui Laslău Globnicul, altfel dată, în Ghib. Sur. 1 p. 228, Sur. 19 p. 214, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 61.
4 Corectat din Dragoşeşti.

Asemenea a venit înaintea noastră şi înaintea boerilor noştri Ivan Cuşterca şi de a lui bună voie a dat fratelui său, Mâjatco Giurgiu, o parte a sa în Draganeşti.

Deci, Domnia mea văzând această de bună voe dăruire, am dat acest sat Dragăneşti, pe Cracău, slugii noastre, lui Giurgiu, copiilor săi, nepoţilor, strănepoţilor şi întregului neam al său, ca să-i fie uric nestricat, cu tot venitul.

Şi s'a sculat Vlaşin şi a pârît pe Giurgiu, pentru satul Drăgăneşti, la care pârîşul a fost înpiedecat pentru alte pâri cu o zavescă de 100 zloţi[1].

Şi la aceasta este credinţa Domniei mele, Alexandru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Braevici vornic şi a copiilor lui, credinţa panului Manoil şi a copiilor lui, credinţa panului Lazar[2] şi a fratelui lui, pan Stanciul, credinţa panului Coste pârcălabul şi a fratelui său, pan Petru, credinţa panului Ivan Balcean[3] . . . ., credinţa panului Cozma Şandrovici stolnic, credinţa panului Toader Moica, credinţa panului Hodco Creţevici, credinţa panului Şendrică . . . . şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar după viaţa noastră, cine va fi ales Domn Ţării noastre, acesta să nu strice dania şi întăritura noastră.

Iar pentru mai mare tărie tuturor celor mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru . . . ., marelui logofăt, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Toma diac, în Suceava, în anul 6960[4]...

Dau documentul de mai sus după copia germană dela Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan, care l-a luat tot după o traducere germană, făcută de Iohan Marcińkiewicz şi care se află în posesiunea lui A. Czołowski, directorul arhivei municipale din Lemberg. In cele ce urmează reproduc şi această traducere germană: Wir Alexander Waywod aus Gothes Gnaden Fürst der Landschaft Moldau thun mittelst gegenwärtigen Briefe unserer Herrlichkeit allen die ihn sehen oder hören werden, kund, dass unser wahrer Diener H. Zurzu Myżatko uns getreu gedienst habe; in

1 Această parte cu Vlaşin e redată cu vorbele traducătorului, uricul fiind rupt („welches sich wegen Faulniss nicht übersetzen lässt").
2 In traducere: Kalazar = (па)на лазар.
3 In traducere: Salczan.
4 In traducere: 6900.

deren Rücksicht wir ihm besonders belohnen und zebreichen (?) ein Dorf Dragoteszczy[1] am Miliatyn sammt allen Einkünften, damit er ihme (sic) in Ewigkeit eine ungestörte Urschrift seye. Anbey kamm vor uns und vor unsere Bojaren Iohann Kuszczerca und gab freywillig seinem Bruder Myżatko Zurzu einen eigenthümlichen Anteil zu Draganeszczy. Da unsere Herrlichkeit diese freywillige Schenkung sahen, haben dieses Dorf Draganeszczy am Krakova unserem Diener Zurżu, seinen Kindern, Enkeln, Urenkeln und seinem sämmtlichen von ihm abstamenden Geschlechte, damit es selben sammt allen Einkünften ein ungestörtes Erbeigenthum seye gegeben. Aici nota: Hier wird angeführt dass ein gewisser Właszyn wider den Zurzu wegen das Dorf Draganeszczy Klage geführt, wobey dem Kläger die sonstigen Beschwerden eine Strafe von 100 Zehner verbothen wurden,—velches sich wegen Faulniss nicht übersetzen lässt.

Hierzu ist die Versicherung unserer Herrlichkeit Alexander Waywod, unserer Bojaren, des H. Brajewicz Richters und dessen Kinder, des H. Manila und dessen Kinder, des H. Kalazar und seines Bruders, des H. Stancziul, des H. Coste Stadtkommandanten und dessen, Bruders H. Peter, des H. Iohann Salczan,—corrosum—, des H. Kozma Szander Truchsess, des H. Theodor Monka, des H. Chodka Krecewicz, des H. Szandryka,—corrosum—, und die Versicherung aller unserer grossen und kleinen Bojaren. Der nach unserem Ableben zum Beherscher unserer Landschaft erwählet wird, derseble soll unsere Schenkung und Bestäthigung nicht zerstören. Und zu grösserer Bestäthigung alles des oben geschriebenen, haben wir unserem getreuem . . . . Grosskanzler zu schreiben und unser Jansiegel diesem unserem Briefe anzuhängen befohlen. Thomas diak hat geschrieben zu Suczawa im Iahre 6900.

Der Tag und Monat ist unlesbar.

Verdolmetscht von Iohann Marcińkiewicz illyrischen beeideten (?) Dolmetscher. „Oryg. brak“, „Putna“, Litt. A. Fasc. 18.

Data 1452 este nesigură. Se poate ca în original să fi fost ѕцѯ şi ѯ era cu totul şters. Despre lună şi zi însuşi autorul spune că nu se pot citi. Uricul era stricat pe unele locuri. Se poate ca şi numele boerilor, stăpâni ai satelor, să fie date greşit, afară de al lui Vlaşin.

---

1 Corectat din Dragoszeszczy.

E greu de identificat satul Dragoteşti pe Miletin. Pârăul Miletin este pomenit încă din 6933 (1425) Ianuarie 30[1]. Asemenea în 6951 (1443) Mai 30[2] şi în 6953 (1445) Fevruarie 18[3]. Un Răcilă dela Mileatin este pomenit în 6998 (1490) Martie 16[4]. Satul Dragoteşti îşi va fi schimbat numele sau a dispărut. Este poate totuna cu satul „unde este Dragotă", care în 6945 (1437) Octomvrie 5 era al Mănăstirei Probota şi care mai târziu nu mai este în stăpânirea mănăstirei. El e arătat aici lângă satul „unde este Şandrea", care în acest caz este Şendrenii, din judeţul Botoşani, de lângă Frumuşica, şi nu departe de Miletin[5]. Dragoteştii îşi are numle dela Dragotă[6].—Drăgăneştii pe Cracău nu mai este astăzi. Un sat pe Cracău, „unde-i jude Dragan şi Nasoe" e pomenit între satele lui Cernat ploscaru şi ale fratelui său, Şteful, în uricul din 6956 (1448) Iulie 15[7]. Un sat Drăgăneşti pe Cracău, la ţinutul Neamţului, este pomenit între satele Mănăstirii Neamţului, în 1742/1743[8]. Satul îşi are numele dela un Drăgan. E dela începutul veacului al XV-lea sau de mai înainte[9].

---

1 Vezi mai sus 1 p. 168, rândul 11, p. 170-172.
2 Ibid. 2 p. 144, rândul 14, p. 147.
BCU Cluj / Central University Library Cluj
3 Ibid. 2 p. 211, rândul 18, p. 214-215.
4 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 429-430.
5 Vezi mai sus 1 p. 533, rândul 16, p. 535. Harta stat. major, planşa Hârlău, 1 : 100000.
6 Nici un sat Drăgoteşti nu mai este azi în Moldova, după Dicţ. statistic al Românici cit. In trecut ele au fost, unul Drăgoteni în com. Hărmăneşti, din jud. Fălticeni (fost Suceava) şi altul Drăgoteşti în jud. Putna, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 175. Cele din trecut sânt des pomenite. Unul a fost la Nechid, lângă Borleşti, în Câmpul lui Dragoş, pomenit încă din 6927 (1419) Aprilie 8, vezi mai sus 1 p. 132, rândul 2, p. 133. Altul a fost la Fălciu, pe părăul Lohanului, pomenit în 7146 (1638) Martie 7, Ghib. Sur. 3 p. 191-192, în 7149 (1641) Aprilie 22, Ghib. Sur. 21, p. 46-47, în 7214 (1705) Septemvrie 12, 7218 (1709) Noemvrie 17, Ghib. Sur. 22 p. 63, 72. Asemenea în 1784 Iunie 1, Ghib. Sur. 7 p. 300. Altul Drăgoteni, prin jud. Fălticeni (fost Suceava), Roman sau Neamţ, pomenit în veacul al XVII-lea, Ghib. Sur. 3 p. 296, Sur. 5 p. 55, în 7114 (1606) Aprilie 2, ibid. p. 239, în 7140 (1631) Dechemvrie 7, ibid. p. 287 etc. Pentru Dragotă cp. pe Giurcă Dragotescul din 6920 (1412) Aprilie 5, vezi mai sus 1 p. 98, rândul 7, p. 101.
7 Vezi mai sus 2 p. 324, rândul 11-12, p. 336.
8 Buletinul Com. Ist. 1 (1915) p. 242.
9 Sate cu acest nume, în Moldova, avem în jud. Fălticeni (fost Suceava) Dicţ. statistic al României 2 p. 846, 1 p. 484, 2. p. 870, în jud. Iaşi şi Tecuciu, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 173. In trecut cp. uricul din 6939 (1431) Iunie 15, vezi mai sus 1 p. 317, rândul 11, p. 320. Cel din jud. Fălticeni circa 1580, Ghib. Sur. 19 p. 167. Asemenea în 1742/1743, Buletinul Com. Ist. 1 (1915) p. 242. Asemenea în 7242 (1734) şi în 7255 (1747) Mai 31, Ghib. Sur. 24 p. 12, 32. Altul la ţinutul Fălciului e pomenit în 7189 (1681) Fevruarie 18, Ghib. Sur, 7 p. 2. Altul în jud. Soroca, într'un uric dela Vasilie Voevod, Ghib. Sur. 9 p. 229. Vezi şi Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 90. Altul la Vasluiu e pomenit în 1818 Iulie 27, Ghib. Sur. 10 p. 141. Altul a fost în Bucovina, pomenit în 1620 Martie 20, I. Bodan, D. Şt. 1 p. 416, apoi în 1742/1743, în stăpânirea Mănăstirii Solca, Buletinul Com. Ist. cit p. 259.

Boerii Giurgiu Mâjatco şi Ivan Cuşterca sânt necunoscuţi. Vlaşin este vre-unul din boerii timpului, cu acest nume. Un Vlaşin spătarul apare în 6943 (1435) Noemvrie 25[1]. Un Vlaşin apare în 6945 (1437) August 19[2]. Poate e acelaş cu Vlaşin Ponici din 6946 (1438) Fevruarie 23[3], Iunie 20[4]. Apare ca Vlaşin în 6960 (1452) Dechemvrie 21[5], în 6961 (1453) Ianuarie 11[6]. Un Petre Vlaşnecul stăpân în satul Vlăşineşti este pomenit într'un uric din 6954 (1446) Iunie 20[7]. Un Vlaşin Creţescul, fiul lui Stan Creţul, e pomenit într'un uric din 6951 (1443) Iunie 20, stăpân în părţile Caşinului[8].

119.

1453 Ianuarie 1.

Alexandru Voevod dă scuteală de vamă pentru peşte, sare şi miere Mănăstirii Moldoviţa.

Alexandru Voevod se milostiveşte şi întăreşte Sfintei Mănăstiri Moldoviţa, ca trei mari care ale mănăstirei să umble în întreaga ţară şi ori unde ar duce peşte sau sare, să nu aibă nicăiri a plăti vamă. Iar din mierea din prisăcile sale să nu plătească nici o vamă.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

6961/1453 Ianuarie 1.

Dau documentul de mai sus aşa cum se află rezumat în traducere germană la Wick. Moldowiza p. 64. El face observaţia Sr., ceia ce înseamnă că a avut sub ochi o copie slavonă. Un rezumat după acest rezumat din Wick. se află în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 121. Originalul nu ştiu unde se află.

Documentul adaugă la daniile Mănăstirii Moldoviţa.

1 Vezi mai sus 1 p. 424, rândul 26.
2 Ibid. 1 p. 530, rândul 6.
3 Ibid. 2 p. 11, rândul 13-14.
4 Ibid. 2 p. 24, rândul 26-27.
5 Ibid. 2 p. 426, rândul 19 şi altul ibid. p. 432, rândul 19.
6 Uricariul 18 p. 22.
7 Vezi mai sus 2 p. 266-267.
8 Ibid. 2 p. 160-161.

120.

Suceava. 1453 Ianuarie 22.

Alexandru Voevod întăreşte Mănăstirii Neamţului mai multe sălaşe de ţigani.

† мл(с)тїю бжїею мы алеѯандръ воєвода, господаръ земли молдавскои, чинимъ знаменито ис сѣмъ листомъ нашимъ вьсѧмъ, кто нанъ оузритъ или его оуслышитъ чтȣчи, аже благопроизволи господство ми нашимъ благымъ произволенїемъ и чистимъ и свѣтли(м) срьдцє(м) и оучинили есми въ задшїє стопочивши(х) родителеи наши(х) и за наше здравїє, ѩко да оутвръди(м) нашъ монастыръ ѡ(т) нѣмцѣ, идеже є(ст) храмъ стоє възнесенїє га ба и спаса нашего ис⟨ѹ⟩ христа, и дали есми томȣ стомȣ нашемȣ прѣдреченномȣ монастырю челѣди циганскы(х), на имѣ неноу(л), синъ владо(в), и братїа его, михȣ(л) и воика и радȣ(л) и синомъ лацковимъ, лȣка и алекса и заве(д) с челѣдми своими, и алекса, си(н) хѣрци(н), и динга, си(н) никȣлеви. тоты оуси съ челѣдми своими и съ дѣтми своими да є(ст) нашемȣ монастырю оури(к) съ вьсѧмъ доходомъ, непорȣшенно николи(ж)[1], на вѣкы вѣчныѧ. ѩко(ж) да(л) дѣ(д) и(х) на(ш) родите(л) томȣ монастырю, тако(ж) и мы даємъ и потверждаємъ нашемȣ монастырю. а на то є(ст) вѣра нашего господства вышеписанаго, алеѯандра воєводы, и вѣра боѩръ наши(х), вѣра пана дȣми бравича дворника, вѣра пана маноило хотинского, вѣра пана лазора и брата его, пана станчȣла, вѣра пана кости пръкалака и брата его, пана петра, вѣра пана банчана, вѣра пана козми шандровича, вѣра пана вани жȣлича, вѣра пана кости ѡркиша, вѣра пана витолта, вѣра пана кости давига[2], вѣра пана шандра, вѣра пана алба спатарѣ, вѣра пана тадера васкана, вѣра пана тадора мончєскȣла, вѣра пана крєцєвича, вѣра пана шиска, вѣра пана гоѩна чашника, вѣра пана дȣми вистїарника, вѣра пана петрика постелника, вѣра пана ивана столника, вѣра пана жȣржи комиса и вѣра вьсѧ(х) боѩръ наши(х) молдавскы(х) великы(х) и малы(х). а тако(ж) варе кто ȣсхоче(т) ѡ(т) наши(х) боѩръ ти(х) цигани задръжати или затаити прѣ(д) калȣгерми, то(т) да заплатитъ свои шїю. а по нашемъ животѣ, кто бȣдетъ господаръ нашеи земли ѡ(т) дѣтеи наши(х) или ѡ(т) на-

1 In orig. николи(ж) николиже.
2 Sic.

шего племене или бȣ(д) кто кого бъ изберe(т) быти, то(т) щобы не порȣшил(л) н⟨а⟩ш⟨е⟩мȣ монастырю нашего даніа, що родите(л) нашъ да(л) и ми дали за его дшȣ и за наше здравіе. а кто бы хотил(л) тое порȣшати, то(т) да е(ст) непростъ ѡ(т) ба. а на болшее потвръжденіе томȣ всемȣ вышеписанномȣ велѣли есми нашемȣ вѣрномȣ панȣ, михаилȣ логофетȣ, писати и нашȣ печа(т) привѣсити к семȣ листȣ нашемȣ. пи(с) добрȣ(л) ѹ сѡ(ч)вѣ, ⟨в лѣто⟩[1] ѕ҃ц҃ѯ҃а м(с)ца ге(н) кв.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Alexandru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a binevoit Domnia mea cu a noastră bună voire şi curată şi luminată inimă şi am făcut pentru pomenirea sfântrăposaţilor părinţilor noştri şi pentru sănătatea noastră, ca să întărim mănăstirea noastră dela Neamţ, unde este hramul Sfintii Inălţări a Domnului Dumnezeu şi a Mântuitorului nostru, Isus Hristos, şi am dat acestei sfinte a noastre mănăstiri, ce s'a spus mai înainte, familiile de ţigani, anume Nenul, fiul lui Vlad, şi fraţii lui, Mihul şi Vonca şi Radul şi cu fiul lui Laţcu, Luca şi Alexa şi Zavid cu sălaşele lor şi Alexa, fiul lui Herţa, şi Dinga, fiul Niculei. Toţi aceştia cu sălaşele lor şi cu copiii lor să fie mănăstirii noastre uric cu tot venitul, nestricat niciodată, în vecii vecilor. Precum i-a dat pe bunii lor părintele nostru acestei mănăstiri, asemenea şi noi dăm şi întărim mănăstirii noastre.

Şi la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului Alexandru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Duma Braevici vornicul, credinţa panului Manoil dela Hotin, credinţa panului Lazor şi a fratelui său, pan Stanciul, credinţa panului Costea pârcălab şi a fratelui său, pan Petre, credinţa panului Baicean, credinţa panului Cozma Şandrovici, credinţa panului Vană Julici, credinţa panului Coste Orâş, credinţa panului Vitolt, credinţa panului Coste Davig, credinţa panului Şandru, credinţa panului Albu spătar, credinţa panului Tader Vascan, credinţa panului Tador Moicescul, credinţa panului Creţevici, credinţa panului Pisc, credinţa panului Goian ceaşnic, credinţa panului Duma vistiarnic, credinţa panului Petrică postelnic, credinţa panului Ivan stolnic, credinţa panului Giurgiu comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

1 In orig. в лѣто lipseşte.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Şi asemenea, ori cine ar dori din boerii noştri să oprească aceşti ţigani sau să-i ascundă înaintea călugărilor, acesta să plătiască cu gâtul său.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, din copiii noştri sau din seminţia noastră sau ori pe cine Dumnezeu va alege să fie, acesta să nu strice dania noastră mănăstirii noastre, ce părintele nostru a dat şi am dat şi noi, pentru sufletul său şi pentru sănătatea noastră.

Iar cine ar vrea să strice aceasta, acesta să fie neiertat de Dumnezeu.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Mihail logofătul, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Dobrul, în Suceava, în anul 6961 luna Ianuarie 22.

Pergament, cu pecetea pierdută, la Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare. In dos, însemnarea contimporană: за цигани şi монастырю ѡ(т) нѣмца (pentru ţigani, mănăstirii dela Neamţ). O copie slavonă la Acad. Rom. ms. 126, dăruit de I. Bogdan. Un rezumat în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 121.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Este unul din multele privilegii ale Mănăstirii Neamţului.

Documentul este interesant şi pentru istoricul ţiganilor din România.

121.

Suceava. 1453 Ianuarie 26.

Alexandru Voevod dă şi întăreşte Mănăstirii Pobrata toată ceara din Târgul Frumos şi din Cotnari sau 6 vase de vin din deseatina domnească din Hârlău. Asemenea prisaca lui Bozea, în Branişte, la Bohotin. Din morile din Baea, în fiece an, 12 coloade de orz şi 4 de grâu. Apoi poiana lui Ureacle şi 3 tătari, moara din Topliţa şi hotarul la gura Cacovei, o pustie în pârăul Ezerului. Apoi 2 ţigani şi 1 tătar. Asemenea 2 pârae ce cad în Bahluiu şi un loc de moară mai sus de gura Teliţei.

мл(с)тию бжїю [1] мы [2] алеѯандрь воевода, г(с)п(д)рь земли молдавскои, чинe(м) [3] знаменито всѣ(м) нашe(м) листо(м) въ-

1 Sic.
2 Orig. ы ca oy.
3 ч făcut ca г, aici şi aiurea.

сѣ(м), кто нa(н) оузрїтъ или єгѡ чтоучи оуслышит(т), ѡже бaгопроизволи г(с)п(д)коми нашим(м) багы(м) произволенїє(м) и сты(м) и чисти(м) ср(д)це(м) и оучинихо(м) въ за душе стопочивши(х) наши(х) прє(д)ко(х) и дали и потврьдили єсми нсѣ(м) нашим(м) листо(м) нашєм(ѵ) монастири ѡ(т) побрати, идеже є(ст) хра(м) стго ѡца нашего николы чюдотворца и где є(ст) по(п) євстат(и)є игȣмє(н) вꙍсвъ вє(с) ѡ(т) красного тръга и ѡ(т) ко(т)нарѣ, или ѡ(т) хорлова шестъ бочкы вина исъ нашеи десѣтины и еще пасика ȣ нашеи бранищє, ȣ бохотинъ, на имѣ бозова. еще є(с)ми[1] дали сволею шолтȣзы и пръгары ѡ(т) бани, що бы имали ѡ(т) ихъ млинъ, на ка(ж)ды го(д), по дванадесѣ(т) коло(д) соло(д) и четири коло(д) пшеницє, то що бы давали на кажды го(д) нашєм(ѵ) монастирю безавака[2]. про то(ж), варє коли сасове ѡ(т) бани имє(т) ѡ(т)стоупити ѡ(т) свои(х) токмѫ(л) бѵ(д) коли, тогди сасове на(м) имє(т) платити ѯ҃ роубли сребра. еще оурѣкаєва полѣна оусѣ и три татары, на имѣ банко и съ челѣ(д)ю и съ именїє(м) его и дȣмша съ челѫ(д)ю и съ именїє(м) и щєфа(н) съ челѣ(д)ю и съ именїємъ. и млинъ оу топлицю и хотаръ ѡ(т) оусти каковѣ, що пѵ(т) залѣса исходи(т), ѡ(т) конецъ прости дѣла и чере(с) полѣ, та на столпъ, таже на рȣптȣрȣ и ѡ(т) толѣ прости на ѵстиє саскȣ, таже гори на велики немцъ, та по водȣ и до оусти потока, меже полѣны оурѣкаєва и рȣскова. тои вє(с) хота(р). а хотарни(к) былъ ѡана жȣличȣ[2] и межиѫши. еще є(д)но поустиню оу пото(к) езеро(в) ста(в) и лѣтовищє и село садити. а хота(р) тои пȣстини на верхъ долины, ниже пȣтѣ столпъ, таже долиною, оу хрицєнє, таже потоко(м) и до ȣсти сто(л)пъ, ниже могилицȣ, та прости на дѣ(л), на малои могилици, та чере(с) долини, на могилȣ великою, на имѣ щȣбеи, таже прости чере(с) полє на великою могилоу, выше пѵтѣ, таже прости оу кроуглаи гло(д), таже гори на дѣ(л), на сто(л)пъ, та прости на тȣржоу(к) рѵбѣжи, та прости ниже пȣтѣ, на сто(л)пъ. то и(м) вє(с) хота(р). а хотарни(ци)[3] были па(н) тадора васка(н) и па(н) ива(н) къцелѣ(н) и оуси межиѫши, що сѵ(т) ѡколо. еще два цигани, на имѣ лалȣ и съ челѣ(д)ми своими и бо(с)на съ челѣ(д)ми и єди(н) татари(н), на имѣ кожѣ и съ челѣ(д)ю. еще єсми дали двѣ потоцѣ на верхъ полє, що падаю(т) на бахлуи, да ставѣть мли(н), еще є(д)но мѣсто млиновы, выше оустиє телици. тоє въсе вышеписаноє да є(ст) имъ ѡ(т) на(с) оури(к) съ всѣ(м) дохѡдо(м) непороушено николиже,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Orig. єми,
2 Sic.
3 In orig. ци lipseşte.

на вѣки вѣчина. а на то е(ст) вѣра вышеписаннаго, мы алеѯандръ воевода, и вѣра бояр[1] наши(х), вѣра пана доумѣ браевича дворника, вѣра пана маноило хотинского, вѣра пана станчоула пръкалаба бѣлогра(д)скаго, вѣра пана[2] петра пръкалаба, вѣра пана козми шандровича, вѣра пана ивана банчана, вѣра пана кости wръша, вѣра пана братула, вѣра пана ваии пи(н)теча, вѣра пана шандра дорогинского, вѣра пана кости дановича, вѣра пана албула спатарѣ, вѣра пана тадора баскана, вѣра пана хо(д)ко крецевича, вѣра пана тадора монка, вѣра пана журжу гъоурича, вѣра пана петрика постелника, вѣра пана ⟨доу⟩ми вистиярника, вѣра пана ивана столника, вѣра пана журжи комисула и вѣра въсѣхъ бояръ наши(х) и велики(х) и мали(х). а по наши(м) животѣ, кто буде(т) г(с)п(д)рь нашеи земли или w(т) братие наши(х) или w(т) нашего племени, бу(д) кто кого бъ изберե(т) г(с)п(д)ръ быти, то(т) що бы и(м) неп(о)рушилъ нашего данїа, али що бы и(м) оутвръдилъ и оукрѣпи(л), за ноуже есми дали въ за души стопочившии(х) прѣ(д)ко(х) и за наше здравие. а на бо(л)ше потвръждениіе том(у) въсем(у) вышеписанном(у) велѣли есми нашем(у) вѣрном(у) пан(у), михаила(у) логофету, писати и привѣсити нашъ печа(т) к сем8 листоу нашем(у), ⟨писа ги⟩дио(н) оу сучавѣ вълѣ(т) ѕцѯа м(с)ца ге(н) кѕ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Alexandru Voevod Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a binevoit Domnia mea cu a noastră bună voie şi luminată şi curată inimă şi am făcut pentru pomenirea sfântrăposaţilor înaintaşilor noştri şi am dat şi am întărit şi cu această carte a noastră mănăstirii noastre dela Pobrata, unde este hramul părintelui nostru, Sfântului Nicolai făcătorul de minuni şi unde este egumen popa Eustatie, toată ceara din Târgul Frumos şi din Cotnari, sau din Hârlău şese vase de vin din deseatina noastră şi încă prisaca din Braniştea noastră, dela Bohotin, anume a lui Bozea. Şi încă am mai dat cu voia şoltuzilor şi pârgarilor din Baea, să aibă din morile lor, în fiecare an, câte douăsprezece coloade de orz şi patru coloade de grâu, să dea în fiecare an mănăstirii noastre fără zăbavă.

Pentru aceasta, oricând Saşii din Baia vor călca din toc-

1 Sic.
2 пана de două ori.

melile lor, oricând, atunci Saşii ne vor plăti 60 ruble de argint. Şi încă am dat poiana lui Ureacle toată şi trei tătari, anume Baicu şi cu sălaşul său şi cu averea lui şi Dumşa cu sălaşul şi cu averea şi Ştefan cu sălaşul şi cu averea. Şi moara din Topliţa şi hotarul din gura Cacovei, unde iese drumul din pădure, din capăt drept dealul şi peste câmp, apoi la stâlp, apoi la ruptură şi de acolea drept la gura Sascăi, apoi în sus la Neamţul cel Mare, apoi dealungul apei şi până la gura pârăului, între poenile lui Ureacle şi a lui Rusco. Acesta-i tot hotarul. Iar hotarnic a fost Oană Julici şi megieşii. Şi încă o pustie în pârăul Iezerului, să-şi aşeze heleşteu şi văratec şi sat. Iar hotarul acestei pustii la obârşia văii, în jos de drum, un stâlp, apoi pe vale, în Hriţone, apoi pe pârău şi până la gură, un stâlp, în jos de moghiliţă, apoi drept la deal, la moghiliţa cea mică, apoi peste vale, la moghila cea mare, anume a lui Ştiubeiu, apoi drept peste câmp la moghila cea mare, în sus de drum, apoi drept la Glodul rotund, apoi în sus la deal, la stâlp, apoi drept la marginea Turjucăi, apoi drept în jos de drum, la stâlp. Acesta este tot hotarul. Iar hotarnici au fost pan Tador Vascan şi pan Ivan Căţelean şi toţi megieşii, ce sânt înprejur. Şi încă doi ţigani, anume Lalu şi cu sălaşele sale şi Bosna cu sălaşele şi un tătar, anume Cojea şi cu sălaşul. Incă am dat două pâraie la obârşia câmpului, ce cad în Bahlui, să-şi aşeze moară, şi încă un loc de moară, în sus de gura Teliţei. Toate aceste mai sus scrise să fie lor dela noi uric cu tot venitul, nestricat niciodată, în vecii vecilor.

Iar la aceasta este credinţa mai sus scrisului, Noi Alexandru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Duma Braevici vornicul, credinţa panului Manoil dela Hotin, credinţa pannlui Stanciul pârcălab de Cetatea Albă, credinţa panului Petru pârcălab, credinţa panului Cozma Şandrovici, credinţa panului Ivan Băicean, credinţa panului Coste Orâş, credinţa panului Bratul, credinţe panului Vană Pântece, credinţa panului Şandru dela Dorohoi, credinţa panului Costea Danovici, credinţa panului Albul spătar, credinţa panului Tador Vascan, credinţa panului Hodco Creţevici, credinţa panului Tador Moica, credinţa panului Giurgiu Găurice, credinţa panului Petrică postelnic, credinţa panului Duma vistiarnic, credinţa panului Ivan stolnic, credinţa panului Giurgiu comisul şi credinţa tuturor boerilor noştri şi mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre sau din fraţii noştri sau din semenţia noastră ori pe cine Dumnezeu

va alege să fie, acesta să nu le strice dania noastră, ci să le întărească şi înputerniciască, pentru că am dat pentru sufletele sfântrăposaţilor înaintaşi şi pentru sănătatea noastră.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Mihail logofătul, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Ghidion, în Suceava, în anul 6961 luna Ianuarie 26

Pergamentul, cu pecetea cea mare atârnată, la Arhiv. Stat. Bucureşti. Pe pecete e scris: печать (їѡ а)ле(ксандрь воевода и господинь) земли мѡлдавскои. O planşă fotografică se află în I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 42. O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat de Hasd. Arh. Ist. 1[1] p. 102-103, cu unele deosebiri. E rezumat necomplect în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 121.

Locurile de care e vorba în document se pot identifica în mare parte. Târgul Frumos[1], Cotnarii[2] şi Hârlăul[3], ca târguri, le-am întâlnit şi până aici. — Braniştea domnească, de care vorbeşte documentul, este un şes de vre-o 600 hectare, la miazănoapte de Cozia şi pe malul drept al Jijiei[4]. Se vede că altădată numele se aplica unei întinderi mult mai mari, care mergea şi dealungul pârăului Bohotinului. Braniştea aceasta este pomenită şi în 6961 (1453) Ianuarie[5] apoi în 6963 (1455) August 29[6]. Un boer Duma, stăpânitor în aceste părţi, e numit Duma Braniştearul, în 6944 (1435) Septemvrie 19[7]. Sânt locuri ocupate din cele mai vechi vremuri[8]. — Pârăul Bohotinului l-am aflat pomenit încă de

---

1 Vezi uricul din 6956 (1448) Octomvrie 5, mai sus 2 p, 365, rândul 16, p. 368. Ibid. 2 p. 378, rândul 3, p. 379.

2 Ibid. 2 p. 365, rândul 15, p. 368.

3 Ibid. 2 p. 365, rândul 14, p. 368.

4 Dicţ. geogr. al jud. Fălciu, Harta stat. major, planşa Răducăneni şi Nisporeni, 1: 100000.

5 Uricariul 18 p. 21, 26.

6 Acad. Rom. Peceţi 158, Radu Rosetti, Bohotin p. 2, 45.

7 Hurm. Doc. 1[2] p. 865.

8 Cp. uricul din 6908 (1400) August 4, vezi mai sus 1 p. 41, rândul 7, p. 43. Un sat Braniştea este pe Sireti, în jud. Covurluiu, Dicţ. geogr. al jud. Covurluiu p. 26-28, Harta stat. major, planşa Nămoloasa şi Pechea, 1 : 100000. El e pomenit încă din 7054 (1546) Mai 15: пак хотарѹ томѹ мѣсто ѡт ѡвцах ще била наше бранище на имѧ лозовица, что близ хотара цѫпещем (iarăşi hotarul acestui loc de oi, ce a fost Braniştea noastră, anume Lozoviţa, ce-i aproape de hotarul Ţăpeştilor), Melchisedec, Cronica Romanului 1 p. 171. Cp. I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 141.

sub Alexandru cel Bun, în uricul din 6939 (1431) Fevruarie 6[1]. El e pomenit de multe ori. Aşa în 6961 (1453) Ianuarie[2], în 6962 (1454) August 25[3], în 6963 (1455) August 29[4], etc.[5]. Era un loc vestit pentru prisăci. Prisaca lui Bozea nu mai este în părţile Bohotinului. Nu prea departe însă în comuna Drănceni este un loc Buzoaea[6]. Şi departe, în jos pe Prut, este satul şi balta Bozia[7]. Işi are numele dela un străvechiu Bozea. Acest Bozea poate e tot una cu Mihăilă Buzea, înrudit cu Husul, ai căror nepoţi sânt pomeniţi în uricul din 7003 (1495) Ianuarie 22, stăpâni în satul de pe Sărata, Buzeşti, unde a fost Bericica[8] şi din care a rămas dealul şi valea Buzeşti, dintre Căpoteşti şi Ivăneşti[9].— Poeana lui Ureacle este în legătură cu satul Urecheni, pe Topoliţa, în judeţul Neamţ[10]. Işi are numele dela vechii boeri Ureacle, Ureche[11].— Topoliţa, ca pârău, este pomenit de multe ori, începând poate din 6900 (1392) Martie 30[12]. — Hotarul dela gura Cacovei trebuie să fi fost pe acolo pe unde e pădurea Cacova, nu departe de Vânătorii-Neamţului.—In hotarul locului din documentul din 1453 se vorbeşte şi de pârăul Sasca şi de pârăul Neamţului. Acesta este a-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Vezi mai sus 1 p. 311, rândul 18, p. 314.
2 Uricariul 18 p. 21.
3 Orest Popescu, Câteva doc. mold. p. 8-9.
4 Acad. Rom. Peceţi 158, Radu Rosetti, Bohotin p. 2, 45.
5 Radu Rosetti, Bohotin.
6 Dicţ. geogr. al jud. Fălciu p. 22.
7 Dicţ. geogr. al jud. Fălciu p. 16-17, Harta stat. major, planşa Fălciu, 1 : 100000.
8 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 55: михѫила боузѣ, село на сѫратѣ на имѣ боузещїи, гдє бил беричка.
9 Harta stat. major, planşa Huşii, 1 : 100000, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 56.
10 Frunzescu, Dicţionar topografic p. 501, Harta stat. major, planşa Târgul-Neamţ. Uricheni în Dicţ. statistic al României 2 p. 634.
11 Vezi documentul din 6915 (1407) Ianuarie 7, mai sus 1 p. 53, rândul 8, p. 55. Asemenea cel din 6945 (1437) Dechemvrie 20, ibid. 1 p. 536, rândul 7, p. 539-540. Asemenea în 6953 (1445) August 8, ibid. 2 p. 226, rândul 8, p. 230. Sate cu acest nume în Moldova, avem în jud. Putna, Dicţ. statistic al României 2 p. 744. Acesta este pomenit încă din 7129 (1621) Martie 28, Ghib. Isp. 1^{2} p. 138-139. Asemenea în 7131 (1623) Martie 23, ibid. p. 151.
12 Vezi mai sus 1 p. 7, rândul 16. Cp. documentul din 6960 (1452) Septemvrie 7, ibid. 2 p. 410, rândul 5, p. 411-412. La documentul din 1400: Solomoneştii pe Topoliţă. Ibid. 1 p. 29, rândul 7, p. 30, să se observe că a rămas numele unui loc Solomoneşti, lângă Ghindăoani, Harta stat. major, planşa Târgul-Neamţ. Pentru Topoliţa să se adauge pomenirea din documentul din 6963 (1455) Fevruarie 8, Acad. Rom. XXX/87, Ghib. Sur. 18 p. 63. Asemenea cel din acelaş an Mai 12, Acad. Rom. XXXIII/87. Asemenea cel din Iunie 7, Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 24, fila $163^{r.}$ şi Anaforale nr. 14, fila $158^{v.}$ Asemenea în 6978 (1470) Aprilie 1, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 145-147. O altă Topoliţa e în jud. Bacău, pomenită în 7005 (1497) Martie 15, ibid. 2 p. 114. Vezi mai sus 2 p. 256-257.

proape de Cacova[1]. — Ruptura din hotarnică e pomenită şi în 6930 (1422) Martie 12[2].—Sasca este un pârău în aceleaşi părţi[3].— Pentru poiana lui Rusco vezi dealul Ruşilor de lângă Urecheni[4].— Pârăul Ezerului[5], valea în Hriţone, moghila lui Ştiubeiu, Glodul Rotund, Turjuca, care sânt hotarele unei pustii, sânt greu de identificat. Locul de pustie era poate prin judeţul Dorohoiu. Pentru Hriţone cp. Hriţenii, din comuna Manoleasa, judeţul Dorohoiu[6]. Pentru Ştiubeiu cp. Ştiubeenii, din judeţul Dorohoiu[7]. Alături cu Ştiubeiul, dela Dorohoiu, într'un uric din 7000 (1492) Noemvrie 24 se vorbeşte de un loc de pustie по тои стороини подрагѣ ѡт дороги іакимови долѹв до трех глодѡв (de cealaltă parte a Podragăi, dela drumul lui Iachim, în jos până la trei gloduri)[8]. In hotarnica Petricanilor, de lângă Ştiubeeni, într'un uric din 7054 (1546) Aprilie 11 se vorbeşte de Glodul Alb (на бѣлїи глѡд)[9], care numire se păstrează şi până azi[10]. — Pâraele ce dau în Ba-

1 Harta stat. major, planşa Târgul-Neamţ şi Drăgăneşti. Pentru Cacova cp. pârăul Cacova în jud. Râmnicul-Sărat, apoi Cacova, sat în jud. Vâlcea şi altul în jud. Dâmboviţa, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 85, Dicţ. statistic al României 1 p. 272, 2 p. 1026.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

2 Vezi mai sus 1 p. 147, rândul 19, p. 149, ibid. 2 p. 275.

3 Cp. Săscuţa, pârău, în jud. Neamţ, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 420. Cp. satele Sasca, din jud. Fălticeni (fost Suceava), Dicţ. statistic al României 2 p. 856, Harta stat. major, planşa Cornu-Luncei. Pentru nume cp. uricul din 6950 (1442) Martie 8, vezi mai sus 2 p. 93, rândul 7, p. 96. Asemenea uricul din 6951 (1443) Martie 6, ibid. 2 p. 119, rândul 12, p. 123. Asemenea Săşciori din 6951 (1443) Noemvrie 29, ibid. 2 p. 187, rândul 21, p. 190, etc.

4 Harta stat. major, planşa Târgul-Neamţ. Cp. satele Rusca, Ruscani, Ruseni, Ruşi. Cp. satul Ruscani, din 6974 (1466) Dechemvrie 8 şi în 6975 (1467) Ianuarie 1, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 114-115, p. 117-118, M. Costăchescu, Satul Ruscani şi Găneşti, în Buletinul Ion Neculce, fasc. 6 (1927) p. 85-97. Vezi documentul din 6960 (1452) Septemvrie 10, mai sus 2 p. 412, rândul 8, p. 415-416, etc.

5 Cp. pârăul Ezereaua, în hotarul de azi al Sineştilor, din jud. Iaşi, într'un uric din 7009 (1501) Dechemvrie 14, I. Bogdan, D. Şt. 2 184. Acelaş în 7005 (1497) Ianuarie 22, ibid. 2 p. 100-101. Altul la Fălciu, în 6972 (1464) Iunie 11, ibid. 1 p. 80.

6 Dicţ. geogr. al jud. Dorohoiu p. 182, Dicţ. statistic al României 1 p. 354.

7 Dicţ. geogr. al jud. Dorohoiu p. 321-323, Dicţ. statistic al României 1 p. 356. Acesta este pomenit sub numele de щѹбеꙗ на камїѹ, într'un uric din 7000 (1492) Noemvrie 24, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 509-510, 514. Aici se pomeneşte şi uricul dela Alexandru cel Bun al lui Hodco Costici postelnicul şi fratele său, Leu, pe sat. E pomenit şi între satele Mănăstirii Putna, în 7011 (1503) Fevruarie 2, ibid. 2 p. 215: село щѹбеи на камиѡ. Un sat Ştiubeeşti e pomenit în 6956 (1448) Iulie 27, vezi mai sus 2 p. 342, rândul 19, p. 347. Pentru fântâna lui Ştiubeiu, din Cârligătură, ibid.

8 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 510.

9 Ghib. Sur. 21 p. 94.

10 Dicţ. geogr. al jud. Dorohoiu p. 145.

hluiu nu le pot identifica. Erau însă probabil cătră izvoarele Bahluiului, poate prin părţile Hârlăului. Bahluiul este pomenit din vechi vremuri. Aşa în 6919 (1411) Iunie 20[1], în 6934 (1426) August 12[2], în 6939 (1431) Iunie 15[3], în 6942 (1434) Octomvrie 8[4], în 6951 (1443) Noemvrie 29[5]. In acest de pe urmă loc e vorba chiar de o moară pe Bahluiu a Mănăstirei Pobrata. — Teliţa este pomenită în documentul Pobratei din 6951 (1443) Noemvrie 29[6]. — Despre morile din Baea a fost vorba încă din 6910 (1402) Octomvrie 31[7]. Asemenea în 6938 (1430) Dechemvrie 23[8], în 6951 (1443) Noemvrie 29[9], în 6956 (1448) Aprilie 23[10], etc.

Boerul Oană Julici este cunoscut[11]. El avea moşii prin apropiere.

Boerul Ioan Căţelean e necunoscut, altfel. Dela acest neam îşi trage probabil numele satul Căţeleşti: кєцєлєщїи на сърєтѣ, pomenit într'un uric din 6968 (1460) Aprilie 13 şi fost al lui Ilieaş păharnicul[12]. Din neamul acestui Căţelean este poate scoborîtor comisul Toma Căţelean, din prima jumătate a veacului al XVI-lea[13].

Boerul Tador Vascan este cunoscut boer de divan, care apare şi ca stolnic. Il întâlnesc întâia oară în 6951 (1443) Martie 6, sub Ştefan Voevod[14], apoi în Mai 14[15], Mai 18[16], Mai 28[17], Mai 30[18], Mai 31[19], Iunie 8[20], August 3[21], August 24[22], Noemvrie 29[23] în 6953 (1445) Aprilie 5[24], Iulie 15[25], August 11[26]. Apare

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Vezi mai sus 1 p. 84, rândul 16-17, p. 97.
2 Ibid. 1 p. 178, rândul 12, p. 180.
3 Ibid. 1 p. 317, rândul 21, p. 323-324.
4 Ibid. 1 p. 395, rândul 11, p. 396.
5 Ibid. 2 p. 194, rândul 13, p. 201.
6 Ibid. 2 p. 194, rândul 12, p. 200.
7 Ibid. 1 p. 45-46.
8 Ibid. 1 p. 308.
9 Ibid. 2 p. 187, 190.
10 Ibid. 2 p. 313, 316.
11 Ibid. 2 p. 379-384.
12 Ghib. Sur. 18 p. 69. Cp. satul Căţeleşti în jud. Bacău, Dicţ. statistic al României 1 p. 62.
13 Uricariul 18 p. 524, Ghib. Sur. 18 p. 107.
14 Vezi mai sus 2 p. 120, rândul 33-34.
15 Ibid. 2 p. 132, rândul 17.
16 Ibid. 2 p. 138, rândul 24-25.
17 Ibid. 2 p. 141, rândul 22-23.
18 Ibid. 2 p. 145, rândul 11.
19 Ibid. 2 p. 149, rândul 21.
20 Ibid. 2 p. 156, rândul 16.
21 Ibid. 2 p. 178, rândul 11-12.
22 Ibid. 2 p. 180, rândul 21.
23 Ibid. 2 p. 188, rândul 5.
24 Ibid. 2 p. 219, rândul 16.
25 Ibid. 2 p. 223, rândul 16.
26 Ibid. 2 p. 231, rândul 20. Aici şi un Toader stolnic, ceia ce înseamnă că Tador stolnicul din 6953 (1445) Fevruarie 18, ibid. 2 p. 212, rândul 24-25 nu e Tador Vascovici.

în 6954 (1446) Ianuarie 25[1], Ianuarie 26[2], Martie 5[3], Iulie 20[4], în 6955 (1447) Ianuarie 14[5], Fevruarie 11[6], în 6956 (1448) Aprilie 23[7], Iulie 15[8], Iulie 27[9], Septemvrie 3[10], Septemvrie 15[11], Octomvrie 5[12], Octomvrie 10[13]. Un Vasco gramatic, care poate e altcineva, e pomenit în 6957 (1449) Aprilie 8[14]. Apare ca Tador Vascan în Iunie 5[15]. In Iunie 27 apare iar Vasco gramatic[16]. Apare sub Bogdan Voevod, în 6958 (1450) Fevruarie 11[17]. Apoi sub Alexandru Voevod, în 6960 (1452) Octomvrie 27[18], Dechemvrie 21[19], în 6961 (1453) Ianuarie 22[20], Ianuarie 26[21], Ianuarie[22], Iunie 12[23], Iunie 20[24], Iulie 20[25], Septemvrie 7[26], în 6962 (1454) Ianuarie 1[27]. Este fiul unui Vasco. Dela un Vasco îşi au numele satele Vascouţi, pomenite în 6939 (1431) Iunie 15[28], în 6943 (1435) Octomvrie 18[29], în 6945 (1437) Fevruarie 24[30]. Cp. Vascanii din judeţul Fălticeni (fost Suceava)[31].

Documentul este foarte important şi pentru multele amănunte, ce cuprinde. Aşa vorbeşte despre cultura albinelor, în părţile Târ-

---

1 Vezi mai sus 2 p. 238, rândul 24.
2 Ibid. 2 p. 241, rândul 22.
3 Ibid. 2 p. 248, rândul 10.
4 Ibid. 2 p. 270, rândul 26.
5 Ibid. 2 p. 273, rândul 32.
6 Ibid. 2 p. 281, rândul 34.
7 Ibid. 2 p. 314, rândul 15.
8 Ibid. 2 p. 317, rândul 17 şi altul ibid. 2 p. 324, rândul 30.
9 Ibid. 2 p. 343, rândul 6-7.
10 Ibid. 2 p. 355, rândul 30.
11 Ibid. 2 p. 359, rândul 25-26.
12 Ibid. 2 p. 365, rândul 33.
13 Ibid. 2 p. 369, rândul 7-8.
14 Ibid. 2 p. 378, rândul 17.
15 Ibid. 2 p. 386, rândul 23.
16 Ibid. 2 p. 392, rândul 14.
17 I. Bogdan, Cinci documente istorice, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 11 (1889), secţ. ist. p. 53.
18 Vezi mai sus 2 p. 422, rândul 32.
19 Ibid. 2, p. 426, rândul 17 şi altul ibid. p. 432, rândul 16-17.
20 Ibid. 2 p. 442, rândul 27.
21 Ibid. 2 p. 446, rândul 8.
22 Uricariul 18 p. 22.
23 Acad. Rom. CXCIX/2, Ghib. Sur. 1 p. 164.
24 Ulianiţchi, Materialî p. 81-82, Uricarul 11 p. 77.
25 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
26 Ulianiţchi, Materialî p. 78-79, Uricarul 11 p. 9, 75.
27 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
28 Vezi mai sus 1 p. 317, rândul 15 şi 16, p. 322-323.
29 Ibid. 1 p. 420, rândul 12, p. 422-423.
30 Ibid. 1 p. 507, rândul 15, p. 509.
31 Dicţ. statistic al României 2 p. 852. Cp. Radu Rosetti, Cronica Vascanilor, Anal. Acad, Rom. seria 2, tom. 29 (1906), secţ. ist. Acesta s'a numit mai înainte Onceştii, ibid. p. 37, etc..

gului-Frumos, a Cotnarilor şi a Bohotinului, viile dela Hârlău, morile dela Baea. Foarte importante sânt ştirile cu Saşii din Baea, ca şi organizarea cu şoltuzi şi pârgari a oraşelor, ei însişi Saşi.

Coloada e o măsură de capacitate, pentru grâu, orz, şi care în Galiţia avea 4 găleţi, la Lemberg trăgea 532 funţi polonezi. Se vede că era făcută dintr'un trunchiu de copac scobit, ca dimerlia sau stamboala moldovenească, căci колода în limba rusească, ca şi paleoslovenicul клада înseamnă şi trunchiu de lemn [1].

122.

Suceava. 1453 Ianuarie.

Alexandru Voevod întăreşte Mănăstirei Moldaviţa obroc, în fiecare an, câte 12 vase de vin din deseatina domnească şi posada de pe Moldova, din sus de Baea. Ii mai întăreşte şi dania boerului Coste Orâş, anume prisaca din Branişte, la Bohotin, la izvorul Tatarcăi.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

† ма(с)тю бжїею азь рабь владыки моего, ісу ха, іш алеѯандрь воевода, господарь ѕемли молдавской, знаменито чини(м) и сѣмь наши(м) листо(м) вьсѣмь, кто на не(м) оузрить алибь его чтѹчи оуслыши(т), иже благопроизволи гжоми нашимь блгымь произволениемь и чистымь и добры(мь) оумысломь и наставлени(м) бжїемь и наоучаемь добраго сьвѣта и оучинили есми вь за дѹшїе стопочивши(х) передковь наши(х) и па(к) и за наше здравие и дали и потвердили есми шбро(к) нашемѹ монастирю ш(т) молдавице, идеже е(ст) хра(м) стаго благовѣщениа прѣстѣи бци, доколѣ дасть намь бь гоставти вь молдавѣ, а господвоми да давае(т) на кажды го(д) томѹ прѣдреченномѹ монастирїю по вї бочки вина нс нашеи десѧтины. и тако(ж) потвержаемь даание передко(в) наши(х) и даемь стомѹ монастирю молдавици посадѹ, що е(ст) на молдавѣ, выше ш(т) бани, и сь оусими приходы и хотаре(м) и изворы. и тако(ж) прїиде прѣ(д) нами и прѣ(д) нашими болѧры на(ш) болѧри(н), на(н) косте оуры(ш), по своей доброи воли и оучини(л) радї божїи мастї, а бы емѹ вѣчнои памѣти и да(л) свою паснкѹ, що

---

1 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 142-143, 2 p. 598. Cp. I. Nistor, Handel und Wandel p. 148: „Von den Polen haben die Moldauer zwei Getreidemasse entlehnt, nämlich das Klod (rum. clod, pl. cloade, aus dem Slawischen колода, ein aus einem Baumstamm ausgehölltes Hohlgefäss) und den. Koretz (rum. coreţ)".

є(ст) оу нашє(м) браницꙋ, оу бохотинѣ, на изворꙋ на татарцѣ и да(л) єи нашємꙋ монастирю ѡ(т) молдавици. ино мы видѣвшє доброє и(х) произволєниє и ѡ(т) ба наставлєниє, а мы тако(ж) дали тотѵ прѧдрєчєннꙋю пасикꙋ нашємꙋ монастирю, да є(ст) оури(к) съ в(ъс)ѣмъ[1] доходомь. и кто коли имѣ(т) оу тои пасици ставити свои бчолы, а дєсѧтиноу бы калꙋгєри ѡ(т) молдавицє брали, а и(н) никто. тоє оусє вышєписанноє да є(ст) монастирю оури(к) съ въсѣмь доходомь на вѣки вѣчныѧ. а хота(р) тои пасицѣ да є(ст) по єи старомꙋ хотарю, кꙋда бы(л) издавна. а на то є(ст) вѣра нашєго гдва вышєписаннаго, алєѯандра воєводы, и вѣра наши(х) боѧ(р), вѣра пана дꙋмы браєвича дворника, вѣра пана манꙋила хотинского, вѣра пана станчꙋла, вѣра пана костє пръкалаба и брата єго, пана пєтра, вѣра пана баичана, вѣра пана братꙋла, вѣра пана козмы шандровича, вѣра пана ваны жꙋлича, вѣра пана костє ѡрыша, вѣра пана костє данокича, вѣра пана тадора моики, вѣра пана тадора баскана, вѣра пана шандра ѿ(т) дорогонѧ, вѣра пана ходка крєцѣна, вѣра пана гъоурича, вѣра пана радꙋла писка, вѣра пана влашина, вѣра пана алба, вѣра пана дꙋмы вистиарника, вѣра пана гоѧна чашника, вѣра пана жꙋржи комиса и вѣра оуси(х) наши(х) боѧрь молдавски(х) и вєлики(х) и малы(х). а по нашємь животѣ, кто боудє(т) гдрь оу нашєи зємли ѡ(т) дѣтєи наши(х) или ѡ(т) нашєго родꙋ и(ли) па(к) боу(д) кто кого бъ изберє(т) быти, а бы нєпорꙋши(л) нашєго даанїѧ, алє щобы оукрѣпи(л). а кто сѧ покꙋси(т) разорити що ѡ(т) вышєписаннаго, таковы да є(ст) проклѧ(т) ѡт га ба въсєдръжитєлѧ и ѡ(т) прѣчты єго мтєрє и ѡ(т) въсѣхь стыхъ бгꙋ из вѣка оугождьши(х), ами(н). а на болшєє потвърждєниє вєлѣли єсми нашємꙋ вѣрномꙋ панꙋ, михаилꙋ логофєтѵ, писати и пєча(т) нашꙋ привѣсити к сємꙋ нашємꙋ листꙋ. пи(с) тадо(р), оу сочавѣ, влѣ(т) ѕ҃ц҃ѯа гє(н).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Eu robul stăpânului meu, Isus Hristos, Io Alexandru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a binevoit Domnia mea cu a noastră bună voire şi curat şi bun cuget şi cu rânduiala lui Dumnezeu şi cu învăţătura bunului sfat şi am făcut pentru pomenirea sfântrăposaţilor înaintaşilor noştri şi iarăşi şi pentru sănătatea noastră şi am dat şi am întărit obroc mănăstirii noastre dela Moldaviţa, unde este hramul Sfintei Bunei-vestiri a Prea

[1] Orig. are вѣмъ.

curatei Născătoare de Dumnezeu, cât ne va da nouă Dumnezeu să domnim în Moldova, Domnia mea să dea, pe fiecare an, acestei mănăstiri, ce s'a spus mai înainte, câte 12 vase de vin, din deseatina noastră. Şi asemenea întărim dania înaintaşilor noştri şi dăm Sfintei Mănăstiri Moldaviţei posada, care este la Moldova, mai în sus de Baea şi cu toate veniturile, hotarele şi izvoarele.

Şi asemenea a venit înaintea noastră şi înaintea boerilor noştri, boerul nostru, pan Coste Orâş, de a sa bună voie şi a făcut pentru mila lui Dumnezeu, să-i fie vecinică pomenire, şi a dat prisaca sa, care este în Braniştea noastră, la Bohotin, la izvor la Tatarca, şi a dat-o mănăstirii noastre dela Moldaviţa. Alta, Noi văzând a sa bună voie şi dela Dumnezeu rânduială şi Noi asemenea am dat această mai înainte zisă prisacă mănăstirii noastre, să-i fie uric cu tot venitul. Şi oricine îşi va aşeza în această prisacă albinele sale, deseatina s'o ia călugării dela Moldaviţa şi altul nimenea. Toate aceste mai sus scrise să fie mănăstirii uric cu tot venitul, în vecii vecilor.

Iar hotarul acestei prisăci să fie pe vechiul său hotar, pe unde a fost dedemult. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Şi la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului Alexandru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Duma Braevici vornic, credinţa panului Manuil de la Hotin, credinţa panului Stanciul, credinţa panului Coste pârcălab şi a fratelui său, pan Petru, credinţa panului Baicean, credinţa panului Bratul, credinţa panului Cozma Şandrovici, credinţa panului Vană Julici, credinţa panului Coste Orâş, credinţa panului Coste Danovici, credinţa panului Tador Moica, credinţa panului Tador Vascan, credinţa panului Şandru dela Dorohoi, credinţa panului Hodco Creţean, credinţa panului Găurice, credinţa panului Radul Pisc, credinţa panului Vlaşin, credinţa panului Albu, credinţa panului Duma vistiarnic, credinţa panului Goean ceaşnic, credinţa panului Giurgiu comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni şi mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn în Ţara noastră, din copiii noştri sau din neamul nostru sau ori pe cine Dumnezeu va alege să fie, să nu strice dania noastră, ci să întăriască.

Iar cine s'ar încerca să strice cele de mai sus, acela să fie blăstămat de Domnul Dumnezeu atotţiitorul şi de Preacurata lui Maică şi de toţi sfinţii, cari din veac au plăcut lui Dumnezeu, amin.

Şi spre mai mare întăritură, am poruncit credinciosului nostru pan, Mihail logofătul, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Tador, în Suceava, anul 6961 Ianuarie.

Pergamentul, cu pecetea cea mare atârnată, la Arhiv. Stat. Iaşi, găsit împreună cu altele şi adus aici, când a ars Palatul administrativ din Iaşi, în 1880. Pe pecete e scris: печать їѡ алеѯанд(ра) воев)ѡда господарѣ земли молдав(ск)ои. Cerneala e albăstrie. O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Tot la Acad. Rom. XIX/52 e o traducere românească. A fost publicat cu abateri în Uricariul 18 p. 21-26. Un rezumat german se află în Wick. Moldowiza p. 64. E pomenit şi în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 121. Data zilei lipseşte în document.

Posada de pe Moldova o găsim în stăpânirea Mănăstirii Moldaviţa încă din 6947 (1439) Martie 12[1]. In 6957 (1449) Mai 26 se spune că această posadă a fost dată mănăstirii de boerul Oană Pântece[2]. Este vorba în documentul din 1453 de hotarele şi izvoarele posadei. Despre Branişte a domnească şi Bohotin a fost vorba în uricul din 6961 (1453) Ianuarie 26 şi în alte locuri[3]. Prisaca dăruită aici de boerul Costea Orâş era la izvor la Tatarca. Pârăul Tatarca l-am găsit pomenit şi într'un document din 6946 (1438) Fevruarie 23[4]. Asemenea în 7011 (1503) Septemvrie 30[5]. Numele ne arată vechi aşezări tătăreşti, pomenite şi aiurea, ca în 6944 (1436) Iulie 17[6], în 1435 sau 1436 Noemvrie .30[7], în 7003 (1495)[8], în 6992 (1484) Mai 14[9], în 6995 (1487) Ianuarie 12[10], etc.

Boerul Coste Orâş este cunoscut boer de divan. Apare din 6956 (1448) Aprilie 23[11], Iulie 15[12], Septemvrie 3[13], Septemvrie

1 Vezi mai sus 2 p. 31, rândul 12-13 p. 34.
2 Ibid. 2 p. 379, rândul 7-8, 11, p. 381.
3 Ibid. 2 p. 445, rândul 9, p. 448-449.
4 Ibid. 2 p. 10, rândul 10, p. 13.
5 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 233-234: оу нашеи браници ѿт бохотина, на оусти татаркы.
6 Vezi mai sus 1 p. 459, rândul 21, p. 464-465.
7 Ibid. 1 p. 494, rândul 9-10, p. 497.
8 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 64.
9 Ibid. 1 p. 284-285.
10 Ibid. 1 p. 291-292.
11 Vezi mai sus 2 p. 314, rândul 12.
12 Ibid. 2 p. 317, rândul 13 şi altul ibid. p. 324, rândul 26.
13 Ibid. 2 p. 353, rândul 14 şi altul ibid. p. 355, rândul 26.

15[1], Octomvrie 5[2], Octomvrie 10[3]. Apare sub Bogdan Voevod, în 6958 (1450) Fevruarie 11[4], sub Alexandru Voevod, în 6960 (1452) August 12[5], în Dechemvrie 21[6], în 6961 (1453) Ianuarie[7], Ianuarie 22[8], Ianuarie 26[9], Iunie 12[10], Iunie 20[11], Iulie 20[12], Septemvrie 7[13], în 6962 (1454) Ianuarie 1[14], sub Petru Voevod, în August 25[15], în 6963 (1455) Dechemvrie 12[16], în 6964 (1456)[17]. Il găsim şi în divanul lui Ştefan cel Mare, în 6966 (1458) Septemvrie 8[18], în 6972 (1464) Aprilie 28[19], Iunie 11[20], Septemvrie 12[21], Noemvrie 2[22]. El trăia şi la începutul anului 1495, cum se vede din uricul din 7003 (1495) Martie 15, prin care el vinde a treia parte din satul Argişani pe Prut[23]. Din uricul din 1448 Aprilie 23, de care a fost vorba, se vede că a fost vornic. Este un neam cunoscut. Intr'un document din 7095 (1587) Mai se întâlneşte Văscan Orăş aprod, fiul lui Gligorie Orăş vornic, nepot lui Iurii Orăş, strănepot lui Fădor Orăş cel bătrân, ce avea privilegii dela Ştefan cel Mare, pentru satul Orăşanii[24]. Un Orăş hatman cu vii la Huşi „la Dric" e pomenit într'un document din 7177 (1669) Aprilie 8[25]. Acesta este totuna cu Văscan Orăş

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Vezi mai sus 2 p. 359, rândul 22.
2 Ibid. 2 p. 365, rândul 29.
3 Ibid. 2 p. 369, rândul 5.
4 I. Bogdan, Cinci documente istorice, în Anal. Acad. Rom. seria 2-a, tom. 11 (1889), secţ. ist. p. 53.
5 I. Bogdan, Doc. mold. în Arhivul Braşovului, Bucureşti, 1905, p. 31, St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 108, 527 Documente istorice, Bucureşti, 1931, p. 495.
6 Vezi mai sus 2 p. 426, rândul 16, şi altul ibid. p. 432, rândul 16.
7 Vezi mai sus 2 p. 454, rândul 14.
8 Ibid. 2 p. 442, rândul 25.
9 Ibid. 2 p. 446, rândul 5.
10 Acad. Rom. CXCIX/2, Ghib. Sur. 1 p. 164.
11 Ulianiţchi, Materialî p. 81-82, Uricarul 11 p. 77.
12 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
13 Ulianiţchi, Materialî p. 78-79, Uricarul 11 p. 9, 75.
14 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
15 Iaţimirski, Darstveniia jalov.... gramotî mold. în Drevnosti trudî slav. kommissii imp. mosk. arheolog. obştestva, 4 (Moskva 1907) p. 295 şi altul in Orest Popescu, Câteva doc. mold. p. 8-9.
16 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
17 Hurm. Doc. 2² p. 669.
18 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 4.
19 Ibid. 1 p. 79.
20 Ibid. 1 p. 81.
21 Ibid. 1 p. 84.
22 Ibid. 1 p. 86.
23 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 77-79.
24 Hurm. Doc. 11, regeste de Documente mai mult interne, p. 901.
25 Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 379, op. 410, dos. 1, divanul domnesc, fila 22.

aprodul de mai înainte[1]. Neamul lui e pomenit şi în 7146 (1638) Fevruarie 25[2]. Dela numele acestui neam avem numele de sate Orâşa, în judeţul Bacău[3], Orăşenii din judeţul Botoşani[4]. Cp. un Oriş Vlad sub Alexandru cel Bun, pomenit într'un uric din 6997 (1489) Martie 14: село на сиретѣ на имѣ владѣнїи, где билъ ориш владъ[5], ce ne arată existenţa unui Orâş în părţile Botoşanilor. Ar greşi cineva, dacă ar crede că origina Orăşenilor ar fi cuvântul oraş. Oriş, Orâş este cred ung. Orosz, Rusul.

123.

Suceava. 1453 Fevruarie 8.

Alexandru Voevod întăreşte lui Oană postelnicul satul Stroeştii, la gura Şimuzului, pe Moldova, dat de mătuşă-sa Stroeasa Maruşca.

† ма(с)тїю бжїею мы алеѯа(н)дръ воевода, г(с)п(д)ръ земли мо(л)да(в)ской, чини(м) знаменито и(с) сѣ(м) листо(м) наши(м), кто на(н) оузри(т) или его оуслыши(т) чтучи, ѡже прїиде прѣ(д) нами и прѣ(д) нашими боıары строѧсова мару(ш)ка по своею доброю воли и да(л) непоту своеи, пану ѡани посте(л)нику, село свое строещи, на оустїе шимузѧ, на мо(л)давѣ, ѡба куты. ино мы видѣвше и(х) доброе произволенїе, такжe и мы есми дали тое прѧ(д)рече(н)ное село, строещи, ѡба куты и съ млино(м), да і(ст) пану ѡани оури(к) и съ всѧ(м) доходо(м) ему и дѣтемъ его и братїıамъ его и ѡнучатомъ и всему роду его, непоруше(н)но николи(ж), на вѣкы. а тако(ж) варе кто бы хотил тѣгати за тое село ѡ(т) и(н)ни(х) еи братїи или непоти или бу(д) кто ѡ(т) еи роду или ѡ(т) ро(ду) ѡцоу еи или ѡ(т) роду матери еи[6] бѹ(д) кто . . . тѣгати на ѡана за тое село, то(т) да заплати(т) завѣзкѹ ѯ рубли литого сребра. а при то(м) бы(л) мартори, па(н) думѣ браеви(ч) дворни(к) и па(н) маноило и па(н) ста(н)чу(л), па(н) косте пръкала(б) и бра(т) его, па(н) петръ, па(н) ива(н) банча(н), па(н) вана жули(ч) и па(н) козмѣ шандрови(ч), па(н) вито(л)тъ, па(н) кости данови(ч), па(н)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Uricariul 18 p. 494.
2 N. Iorga, Stud. şi Doc. 5 p. 398. Despre neamul Orâş cp. şi N. Iorga, Stud. şi Doc. 7 p. 74, Uricarul 14 p. 335, 339, 340, 370, 372.
3 Dicţ. statistic al României 1 p. 82.
4 Ibid. 1 p. 110.
5 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 376, 379.
6 In orig. еи de 2 ori.

алБъ спатарула, па(н) думѣ вистїарни(к), па(н) петру пості(л)[1], па(н) щиборъ, па(н) ива(н) сто(л)ни(к), па(н) журжѣ коми(с) и инны(х) оуси(х) наши(х) боıаръ и великы(х) и малы(х). а на бо(л)шею крѣпо(с)тъ велѣли есми нашему вѣрному пану, михаилу логофету, писати и нашу печа(т) привѣсити к сему ли(с)ту на(ш)му. пи(с) добру(л), оу сѡ(ч)вѣ, влѣтѡ ҂ѕ҃ц҃ѯа фе(в) и.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Alexandru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră, cine va căuta la dânsa sau o va auzi citindu-se, că a venit înaintea noastră şi înaintea boerilor noştri Stroeasa Maruşca de a sa bună voie şi a dat nepotului său, lui pan Oană postelnic, satul său Stroeşti, la gura Şimuzului, pe Moldova, amândouă cuturile. Alta, noi văzând a lor bună învoială, asemenea şi noi am dat acest sat zis mai înainte, Stroeştii, amândouă cuturile şi cu moara, să fie lui pan Oană uric şi cu tot venitul, lui şi copiilor lui şi fraţilor lui şi nepoţilor şi întregului neam al lui, nestricat niciodată, în veci.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Şi asemenea oricine ar vrea să părască pentru acest sat din alţi fraţi ai ei sau nepoţi sau oricine din neamul ei sau din neamul tatălui ei sau din neamul mamei ei, oricine ar pârî pe Oană, pentru acest sat, acesta să plătiască zaveazcă 60 de ruble de argint topit.

Şi la aceasta au fost marturi pan Duma Braevici vornic şi pan Manoil şi pan Stanciul, pan Coste pârcălab şi fratele său, pan Petru, pan Ivan Baicean, pan Vană Julici şi pan Cozma Şandrovici, pan Vitolt, pan Coste Danovici, pan Albul spătarul, pan Duma vistiarnic, pan Petru postelnic, pan Ştibor, pan Ivan stolnic, pan Giurgiu comis şi toţi alţi boeri ai noştri şi mari şi mici.

Iar pentru mai mare tărie, am poruncit credinciosului nostru pan, lui Mihail logofătul, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Dobrul, în Suceava, în anul 6961 Fevruarie 8.

Pergamentul, cu pecetea cea mică atârnată, la Muz. municipal, Iaşi, donaţia Drossu, pachet IV/1. Pe pecete se poate citi: . . . ‹алекс›анд . . . . . . Pe dos: nr. 1. 6961 Fevr. 8. Altă însemnare: „Pe satul Stroeştii, în gura Şomuzului, pe Moldova". O

1 Sic.

fotografie de pe uric se află în colecţia mea. La Muz. municipal, Iaşi, se află şi 3 traduceri ale uricului de mai sus. Un regest din 7224 (1715) Dec. 12, „alt uricu mic dela Alexandru Vod(ă) din velet 6961 fevr. 8, scriindu precumu au vinit dinaint(e) Stroiasca Măruşca..." etc. Un suret din 1768 Iunie 19, făcut de Evloghie dascal, în care e greşit: Stroe, sora Maruşcăi", prin citirea „строѧ сора марꙋ(ш)ка" în loc de „строѧсока". Aici şi: „să dea gloabă 60 ruble", în loc de zaveazcă. Alt suret din 1815 Iunie 13, făcut de Pavăl Debrici clucer. Am publicat uricul şi suretul din 1768 Iunie 19 în Buletinul Ion Neculce, fasc. 4 (1924) p. 176-179. A fost publicat şi în Ghib. Sur. 18 p. 60-62. Alte 2 regeste sânt publicate ibid. p. 154 şi p. 155, primul din o mărturie hotarnică din 1803 Sept. 11 a Drăguşenilor, al doilea din o cercetare din 1774 Mai 18.

Satul Stroeştii, pe Moldova, la gura Şomuzului, este azi numai trup de moşie în satul Drăguşeni, din judeţul Fălticeni (fost Suceava)[1]. Dela satul de odinioară a rămas numele unui iaz şi al unui deal Stroeşti[2]. El este pomenit şi în documente de mai târziu. BCU Cluj / Central University Library Cluj Aşa în 6973 (1465) Dechemvrie 30 se vorbeşte că Boldur cu jupâneasa lui, Naste, şi Petre Stravici şi Fete Brătulescul au pârît pe Ona pentru satul ce i-l dăduse lui Ona mătuşa sa, Maruşca, anume Stroeştii de pe Moldova, şi aflându-se satul dat denaintea lui Alexandru Voevod, i-au rămas cu judeţ, după lege ţării, să fie satul a lui Onă, iar Boldur şi ceilalţi au rămas să n'aibă nici o treabă[3]. Este pomenit şi în 7003 (1495) Martie 13, când satul se întăreşte lui Dragoş şi fraţilor săi, Petrea, Gliga şi Cârţilă, şi nepoatele lor de soră, Nastea, Paraschiva şi Anghelina „ca ocină şi moşie"[4]. Satul îşi are numele dela Stroe, soţul Maruşcăi. Este dela începutul veacului al XV-lea[5]. Stroe, soţul Maruşcăi, poate e din neamul lui Stravici despre care a vost vorba în alt loc[6]. Intre urmaşi, după uricul din 6973 (1465) Dechemvrie 30, de care a fost vorba mai sus, se întâlneşte şi un Petre Stra-

---

1 Dicţ. geogr. al jud. Suceava p. 329, 112, Dicţ. statistic al României 2 p. 846.

2 Harta stat. major, planşa Fălticeni, 1 : 100000.

3 Muz. municipal, Iaşi, pachet IV/40. L-am publicat în Buletinul Ion Neculce, fasc. 4 (1924) p. 177. Cp. şi Ghib. Sur. 22 p. 81.

4 Ghib. Sur. 18 p. 87. Muz. municipal cit. Buletinul Ion Neculce cit. p. 177, Ghib. Sur. 22 p. 81.

5 Pentru sate cu acest nume vezi mai sus 1 p. 272. Cp. uricul din 6937 (1429) Iunie 3, vezi mai sus 1 p. 269, rândul 16. Acesta era la obârşia Şumuzului. Cp. asemenea uricul din 6946 (1438) Martie 5, vezi mai sus 2 p. 14, rândul 13, p. 18.

6 Vezi mai sus 1 p. 186-187.

vici. Un Strovici se întâlneşte în uricul din 6933 (1425) Mai 12[1]. Oană postelnicul nu se poate identifica. Era probabil un postelnic al doilea sau al treilea, care nu apare în divan. M'aş gândi la Sârbul postelnic, fiindcă pe moşia Drăguşeni, în care se află trupul Stroeşti, se află şi satul Sârbi[2], dar acest Sârbu e postelnic în 1448, iar în 1449 şi 1450 este vistiarnic[3]. Oană postelnic trăeşte şi în 1465 Dechemvrie 30. Pentru Maruşca lui Stroe cp. 6957 (1449) Fevruarie 21[4].

124.

Suceava. 1453 Fevruarie 23.

Alexandru Voevod dăruieşte mănăstirii lui Iaţcu, de lângă Suceava, să-şi aşeze sat în hotarul mănăstirii, chemând oameni din ţări străine sau din Moldova, cărora le dă scuteli.

† ма(с)тїю бжїею мы алеѯандръ воевода, г(с)п(д)ръ земли мо(л)давской, чини(м) знаменито всѣмъ листомъ наши(м) вьсѧ(м), кто на(н) оузри(т) или его оуслы⟨ши⟩(т)[5] чтѹчи, ѡже благопроизволи г(с)воми нашимъ благы(м) произволенїмъ и чисти(м) и стлымъ ср(д)це[6] и оучинили есми въ за дшие стопочившиι(х) родителе(м)[6] наши(м) и за наше здравїе и дали есми монастырю нашемѹ, що е(ст) по(д)ли сѡчавѣ, ꙗцковѹ монастырю, где е(ст) храмъ оуспенїе стѣи бце, где е(ст) старицѣ февронїа, да ѡсади(т) село, оу монастырскы(х) хотаръ, ѡколо монастирю, где име(т) любити, и каре кто име(т) звати или ѿ(т) чѹжеи земли или ѿ(т) лѫ(д)цкѹю земли или ѿ(т) нашеи земли, а тоты люди оуси кѹлко имѹ(т) быти, оу тотѹ монасты(р), да е(ст) и(м) свобо(д)но ѡрали[6] соби и жито сїати и сино косити, оу торговскою царинѹ сѡчавскоe, ꙗко(ж) торговескы(х) людїе. а тако(ж) тоты люди да имаю(т) слободѹ, или мастрове имѹ(т) бы или кожѹхари или бѹ(д) какы мастеръ или рѹси(н) или гръчи(н) или бѹ(д) какы ѧзы(к), да не да(ст) ты(х) люди ни да(н), ни посадѹ, ни пли(ш), ни на млино(х) наши(х) да не робѧ(т), ни на горо(д), ни десѧтинѹ ѿ(т) бче(л) да не да(ст), ни ѿ(т) виногра(д), а ни иное нищо да не да(ст) николи на вѣкы. а тако(ж) ты(х) люди да е(ст) и(м) слобо(д)но ѿ(т) доброво(л)но ходити съ хорнцо(м) или с солею или по рибѹ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Vezi mai sus 1 p. 173, rândul 8, p. 177.
2 Dicţ. geogr. al jud. Suceava p. 294.
3 Vezi mai sus 2 p. 280.
4 Ibid. 2 p. 376-377.
5 Orig. are оуслы(т).
6 Sic.

или живы(м) товаро(м) име(т) ходити или мртвы(м) чи(м) мочї имоу(т) годовати сѣ везде, по нашеи земли, продаючи и коупꙋючи и по тръго(м) и по село(м), а мыто нигде да не да(ст) ни гро(ш) или прода(н)ны или непрода(н)на. а тако(ж), ни дворници сꙍчавскы(х) [1] а ни и(н) никто да не имаю(т) дила с тими лю(д)ми, ни соудити и(х), а ни иное нищо исни(х) не брати. а комоу сѣ оузри(т) кри(в)да на ты(х) люди, а ѡ(н) да ище(т) и(х) прѧ(д) старицѣ, алико прѧ(д) свои моужи, иного соу(д)цѣ да не имаю(т), але то(т) прихо(д) оуве(с) да е(ст) монастырю нашемоу. тое все вышеписа(н)ное да е(ст) монастырю нашемоу оури(к) и съ въсѧ(м) доходо(м) непороушено на вѣкы. а на то е(ст) вѣра на(ш)го г(с)ва вы(ш)писа(н)ного алеѯа(н)дра воеводы и вѣра боꙗръ наши(х), вѣра пана доуми дво(р)ника, вѣра пана маноило, вѣра пана ста(н)чоула, вѣра пана кости пръкалаба и брата его, пана петра, вѣра пана ба(л)чана, вѣра пана жоулича, вѣра пана козмиша [1], вѣра пана доуми ви(с)тїарника, вѣра пана пе(т)рика по(с)те(л)ника, вѣра пана жоржи комиса и вѣра всѧ(х) боꙗръ наши(х) мо(л)давскы(х) великы(х) и малы(х). а по наше(м) животѣ, кто боуде(т) г(с)п(д)ръ нашеи земли, то(т) бы непороуши(л) монастырю нашемоу нашего данїа. а кто име(т) пороушити сїе наше данїе, то(т) да е(ст) проклѣ(т) ѿ(т) га ба и и спса нашего, исоу ха, и ѿ(т) прѣч(с)та его мтри и ѿ(т) тиї ѿ(т)ци никеискы(х) и ѿ(т) въсѧ(х) сты(х) и(ж) възъпиша кро(в) его на ни(х) и на чадѧ(х) и(х) [2]. а на бо(л)шею крѣпо(ст) велѣли есми нашемоу вѣрномоу пану, михаилоу лого⟨фетоу⟩ [3] пи(с)ти и привѣсити нашоу печа(т) к семоу ли(с)тоу нашемоу. пи(с) добрꙋ(л), оу соч(ч)вѣ, лѣ(т) ѕ҃ц҃ѯа ф҃е(в) к҃г.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Alexandru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a binevoit Domnia mea cu a noastră bună voire şi cu curată şi luminată inimă şi am făcut pentru pomenirea sfânträposaţilor părinţilor noştri şi pentru sănătatea noastră şi am dat mănăstirii noastre, care este lângă Suceava, mănăstirii lui Iaţcu, unde este hramul Adormirea Sfintei Născătoare de Dumnezeu, unde este stariţa Fevronia, să-şi aşeze sat în hotarele mănăstirii, înprejurul mănăstirii, unde-i va plăcea, şi pe cine va chema, ori din ţară străină, ori din Ţara leşească, ori din Ţara noastră, toţi aceşti oameni, câţi

1 Sic.
2 Aici scriitorul a sărit ceva din formula blăstămului.
3 In orig. numai лого.

vor fi în această mănăstire, să fie slobozi să-şi are şi să-şi samene grâu şi să cosiască fân în ţarina târgului Suceava, ca şi oamenii târgoveţi.

Şi asemenea aceşti oameni să aibă slobozenie, fie că vor fi meşteri, ori cojocari, sau orice fel de meşter, fie el rus, fie grec sau orice fel de limbă, să nu dea aceşti oameni nici dare, nici posadă, nici iliş, nici la morile noastre să nu robiască, nici la cetate, nici deseatină din albine să nu dea, nici din vii şi nici alta nimic să nu dea, niciodată, în veci.

Şi asemenea aceşti oameni să fie slobozi de bună voie, să meargă cu oale sau cu sare sau după peşte, fie că vor merge cu marfă vie sau moartă, cu ce vor putea trăi, pretutindeni, în Ţara noastră, vânzând şi cumpărând şi prin târguri şi prin sate şi vamă nicăire să nu dea nici un groş, fie că vama este vândută sau nevândută.

Şi asemenea, nici vornicii din Suceavă şi nici altul nimene să nu aibă treabă cu aceşti oameni, nici să-i judece şi nici alta nimic dela ei să nu ia. Iar cui i se va părea strâmbătate contra acestor oameni, acela să-i cheme dinaintea stariţei sau dinaintea oamenilor săi, dar alt judecător să nu aibă, ci tot acest venit să fie mănăstirii noastre.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Aceste toate mai sus scrise să fie mănăstirii noastre uric şi cu tot venitul, nestricat, în veci.

Iar la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului Alexandru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Duma vornic, credinţa panului Manoil, credinţa panului Stanciul, credinţa panului Costea pârcălab şi a fratelui său, pan Petru, credinţa panului Balcean, credinţa panului Julici, credinţa panului Cozmiş, credinţa panului Duma vistiarnic, credinţa panului Petrică postelnic, credinţa panului Giurgiu comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, acesta să nu strice mănăstirii noastre dania noastră. Iar cine va strica această danie a noastră acesta să fie blăstămat de Domnul Dumnezeu şi Mântuitorul nostru, Isus Hristos, şi de Preacurata lui Maică şi de cei 318 părinţi dela Nicheia şi de toţi sfinţii, ce au strigat: sângele lui asupra lor şi asupra copiilor lor.

Iar pentru mai mare tărie, am poruncit credinciosului nostru pan, Mihail logofătul, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Dobrul, în Suceava, în anul 6961 Fevruarie 23.

Pergamentul, cu pecetea cea mare stricată, se află la Acad. Rom. XL/3. Ibid. şi o traducere. O planşă fotografică este în I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 43. O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. O traducere cu unele greşeli s'a publicat în Uricarul 20 p. 90-100. După o traducere din 1782, din Arhiva Tribunalului şi a Delegaţiei Ţării, din Cernăuţi, s'a publicat un rezumat în N. Iorga, Stud. şi Doc. 5 p. 393-394. E rezumat, după original, în Radu Rosetti, Pământul p. 129, 137. E rezumat şi în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 122. După o copie slavonă, cu foarte multe greşeli, dela Arhiv. Stat. din Cernăuţi, a fost publicat în Codrul Cosminului, anul 2 şi 3 (1927), Cernăuţi, p. 435-437. Cp. ibid. p. 431-432.

Este vorba de o mănăstire Iţcani şi un sat Iţcani, de lângă Suceava, în Bucovina. Aici găsim mahalaua Iţcanii Vechi din târgul Sucevei, cum şi Iţcanii Noi, în districtul Sucevei [1]. Satul vechiu este întemeiat pe hotarul mănăstirei de călugăriţe, ea însăşi în hotarul Sucevei.

Documentul este foarte important prin amănuntele ce ne dă asupra felului cum se adunau uneori oamenii în sate, prin acordarea de scuteli. Ei veniau uneori din ţări străine. Documentul mai vorbeşte de meşteri şi cojocari, de negoţul cu oale şi sare, de vornicii din Suceava.

Iaţcu, întemeietorul mănăstirii din 1453, nu se poate identifica [2]. Un Iaţcu, frate cu Herman, e pomenit într'un document din 6935 (1427) August 18 [3]. Un altul este Iaţcu Hudici, care este şi boer în divanul lui Ştefan cel Mare [4]. Altul a fost Iaţco Branici, care a trăit înainte de Ştefan cel Mare şi care a avut satul Maneuţi, pe Suceava, cum se vede din documentul din 6976 (1468) Octomvrie 2 [5]. Cel mai vechiu Iaţco e pisarul şi care apare începând din 6882 (1374) Iunie 3 [6]. El e logofăt în 1399 Noemvrie 28 [7], în 6908 (1400) Fevruarie 11 [8], Iunie 29 [9], August 4 [10], Sep-

1 Dicţ. geogr. al Bucovinei de Grigoroviţă, p. 210, 120. Harta Bucovinei de Ed. Fischer.
2 Un sat Iţcani e în jud. Tutova, Dicţ. statistic al României 2 p. 974.
3 Vezi mai sus 1 p. 188, rândul 7, p. 190.
4 Ibid. 1 p. 408-409.
5 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 132.
6 Vezi mai sus 1 p. 1, rândul 15.
7 Ibid. 1 p. 22, rândul 18.
8 Ibid. 1 p. 32, rândul 14.
9 Ibid. 1 p. 37, rândul 35.
10 Ibid. 1 p. 41, rândul 25.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

temvrie 11[1]. Apare în 1404 ca pisar[2], în 6915 (1407) Martie 8, fără titlu[3], în Octomvrie 6[4], în 6916 (1408) Septemvrie 16[5], în 6917 (1409) Aprilie 18[6], în Noemvrie 18[7], în 6918 (1410) Fevruarie 15[8], în 6919 (1411) Aprilie 14[9].

125.

Suceava. 1453 Martie 5.

Alexandru Voevod întăreşte Mitropoliei din Suceava nişte ţigani.

Alexandru Voevod întăreşte dania unor ţigani Mitropoliei din Suceava, cu hramul Sfântului Gheorghe, danie făcută de înaintaşul său, Ilie Voevod.

Suceava, 6961 Martie 5.

Dau rezumatul documentului de mai sus aşa cum se află în Index Zolkieviensis, publicat în Candela (Cernăuţi), 3 (1884) p. 690: „Alexander Wojwod bestättiget die durch seinen Vorfahrer Ilie Wojwod an die Suczawaer Metropolie ad S-tum Georgium beschehene Abtrettung deren Zigeunern ddto. Suczawa den 5 März 6961". Cp. ibid. p. 545-546. E rezumat şi în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 122. Documentul a făcut parte din actele Mitropoliei Moldovei, duse de Mitropolitul Dosofteiu în Galiţia şi rătăcite până azi. La 1783 se afla în arhiva principilor Radziwiłł din Zolkiew, unde a fost inventariat de casierul oraşului Lemberg, Manowarda.

126.

Neamţ. 1453 Aprilie 3.

Alexandru Voevod întăreşte Mănăstirei Pobrata un tătar dela Neamţ.

† мл(с)тїю бжїєю мы алеѯандръ воевода, господаръ земли молдавской, чини(м) знамените ис сѣ(м) листо(м) наши(м), кто на(н) оузри(т) или его оуслыши(т) чтѹчи, иже благопроизволи гос-

1 Vezi mai sus 1 p. 44, rândul 19.
2 Hurm. Doc. 1² p. 826.
3 Vezi mai sus 1 p. 56, rândul 30.
4 Hurm. Doc. 1² p. 828.
5 Vezi mai sus 1 p. 61, rândul 16.
6 Ibid. 1 p. 70, rândul 6.
7 Ibid. 1 p. 73, rândul 9.
8 Ibid. 1 p. 75, rândul 27.
9 Ibid. 1 p. 81, rândul 24.

подство ми наши(м) благы(м) произволенїємъ и чисты(м) и свѣтлы(м) срьдцє(м) и оучинили єсми въ задшїє стопочившии(х) родители наши(х) и далї єсми монастырю нашємꙋ ѡ(т) побратѧ, идє(ж) є(ст) хра(м) стого николи, єдного ѡ(т) наши(х) татарє ѡ(т) нѣмца, на имѣ баико и сн(н) єго, дꙋмитрꙋ, съ челѣдми своими, да є(ст) монастирю нашємꙋ ѹри(к) съ всє(м) приходо(м), да прислꙋхаю(т) къ нашємꙋ монастырю. при то(ж) никто по нашє(м) животѣ, кто бꙋдє(т) господаръ ѹ нашєи зємли или бꙋ(д) кто бꙋдє(т) тѡгдїи[1] нємєцъ держати, да нє имаю(т) ѡтнѣти ты(х) вы(ш)писанны(х) татарє ѡ(т) нашєго монастырю. а кто бы хоти(л) порꙋшити илї ѡтнѣти ты(х) татарє, то(т) да є(ст) проклѣтъ ѡ(т) га ба и спаса нашєго исꙋ христа и ѡ(т) тиї ѡ⟨т⟩єци, ижє въ никєи, и ѡ(т) въсѧ(х) сты(х) и да є(ст) подоби(н) ıоудѣ ⟨и⟩ проклѣтомꙋ арїи и възъпиша: кръ(в) єго на ни(х) и на чадѣ(х) и(х). и да є(ст) томꙋ съпєрни(к) стого никола. а на то є(ст) вѣра нашєго господства вы(ш)писаннаго, алєѯандра воєводы, и вѣра боѩръ наши(х), вѣра пана браєви(ч) дворника, вѣра пана маноило, вѣра пана станчꙋла, вѣра пана кости пръкалаба, вѣра пана бачана и вѣра въсѧ(х) боѩръ наши(х) вєлики(х) и малы(х). а на болшєю крѣпостъ, вєлѣли єсми жꙋпанꙋ михаилꙋ логофєтꙋ писати и нашꙋ печа(т) привѣсити к сємꙋ листꙋ нашємꙋ. пи(с) добрꙋ(л) дїа(к) на(ш), ѹ нємцѣ, в лѣтѡ ҂ѕ҃ѯ҃а а(п) г днъ.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Alexandru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră, cine va căuta la dânsa sau o va auzi citindu-se, că a binevoit Domnia mea cu a noastră bună voire şi curată şi luminată inimă şi am făcut pentru pomenirea sfânträposaţilor părinţilor noştri şi am dat mănăstirii noastre dela Pobrata, unde este hramul Sfântului Nicolai, pe unul din tătarii noştri dela Neamţ, anume Baico şi fiul lui, Dumitru, cu sălaşele lor, să fie mănăstirii noastre uric cu tot venitul, să asculte către mănăstirea noastră.

Pentru aceasta, nimene după viaţa noastră, cine va fi Domn în Ţara noastră sau cine va stăpâni atunci Neamţul, să nu ia aceşti mai sus scrişi tătari dela mănăstirea noastră.

Iar cine ar vrea să strice sau să ia aceşti tători, acesta să fie blăstămat de Domnul Dumnezeu şi Mântuitorul nostru, Isus Hristos, şi de cei 318 părinţi, cari au fost la Nicheia, şi de toţi

1 Sic.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

sfinții și să fie asemenea cu Iuda și blăstămatul Arie și celor ce au strigat: sângele lui asupra lor și asupra copiilor lor. Și acestuia să-i fie pârnic Sfântul Neculai.

Și la aceasta este credința Domniei noastre, mai sus scrisului Alexandru Voevod, și credința boerilor noștri, credința panului Braevici vornic, credința panului Manoil, credința panului Stanciul, credința panului Costea pârcălab, credința panului Băicean și credința tuturor boerilor noștri mari și mici.

Iar pentru mai mare tărie, am poruncit jupanului Mihail logofătul să scrie și să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Dobrul, diacul nostru, în Neamț, în anul 6961 Aprilie 3 zile.

Pergamentul, cu pecetea pierdută, se află la Arhiv. Stat. București. E scris cu cerneală albăstrie. O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat în părțile principale de Hasd. Arh. Ist. I[1] p. 142. E rezumat și în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă și Bogdan Vodă, București 1404, p. 122.

Documentul face parte din multe privilegii date Mănăstirii Pobrata.

127.

Suceava. 1453 Iunie 12.

Alexandru Voevod dăruiește lui Sima Tunsul, Băloș Horgescul, Ștefan Tunsul și Ioan Horgescul satul Horgești, pe Bogdana. Asemenea Tunseștii, tot pe Bogdana, cumpărat dela Iuca.

† мл(с)тїю бжїею мы алеѯандръ воево(д), господаръ землн мо(л)давской, знаменито чинн(м) нсѣ(м) нашн(м) лнсто(м) всѣ(м), кто нанъ оузрн(т) нлн его оуслышн(т) чтꙋчн, ѡже тотн ист⟨ииины⟩ нашн слꙋгы, на нма сима тꙋнсꙋлꙋ н бълo(ш) хоржескꙋ(л) н щефа(н) тꙋнсꙋлꙋ н нѡа(н) хоржескꙋ(л) ⟨слꙋ⟩ж⟨нлн⟩ на(м) право н вѣрно. тѣ(м) мы вндѣвше правꙋю н вѣрнꙋю слꙋжбою до на(с), жаловалн есмн н(х) ѡсобною нашею ⟨мл(с)тїю н⟩ далн есмн нмъ, оу нашеи землн, едно село на богданѣ, на нма хоржещн, що(ж) н(х) ѡ(т)⟨нина. н оу то(м)⟩ тако(ж)⟨де прї⟩нде прѣ(д) намн н прѣ(д) нашнмн болѧры юка[1] своею доброю волю н прода(л) нмъ ѡ(т)

---

1 In юка, ка alt scris, peste cel vechiu.

своѥго оурика ѥдно село на богданѣ, на имѧ тɤисещии, за пг зла(т). тоѥ всѥ ви(ш)писано[1] да ѥс(т) имъ оури(к) и съ всѣ(м) доходо(м) ⟨имъ, р⟩авно и дѣтѥ(м) и(х), равно и оунɤчато(м) ихъ и прѣоунɤчато(м) ⟨ихъ⟩ и прѣщɤрѣто(м) и(х) и вьсѥмɤ и(х) ⟨родɤ⟩[2], непорɤшенно николиже на вѣки. а хота(р) тѣ(м) село(м) по старомɤ хотарɤ, кɤда ѥ(з)вѣка ѡживали. а на то ѥ(ст) вѣра нашѥго г(с)ва, вышеписаннаго алеѯандра воѥво(д), и вѣра боѩръ наши(х), вѣра пана браѥвича дворника, вѣра пана маноила, вѣра пана станчюла, вѣра пана петра[3] пркалаба, вѣра пана ѡанѣ пынте(ч), вѣра пана козми шандровича, вѣра пана кости ѡрыша, вѣра пана кос⟨ти дан⟩овича, вѣра пана ⟨шан⟩дра хроловского, вѣра пана тадора васковича, вѣра пана ⟨т⟩одора монк⟨и, вѣра пана ход⟩ко крѣцевича, вѣра пана ⟨гъоур⟩ика, вѣра пана радоула пыска, вѣра пана ⟨гоѫна, вѣра пана петра ꙗкимова, вѣра пана юрїѫ михаилашевича, вѣра пана петра поповича, вѣра пана петра скꙋртꙋла, вѣра пана козмы вистиарника⟩, вѣра пана ивана столника, ⟨вѣра пана жꙋржи комиса⟩ и вѣра оусихъ боꙗ(р) наши(х) молдавскы(х) ⟨великы(х) и мал⟩ы(х). а по нашѥ(м) животѣ ⟨кого бъ изберѥ(т) быти⟩ господаръ нашеи мо(л)давскои земли . . . . ⟨ѡ(т) дѣтеи наши(х)⟩ или ѡ(т) нашего племене ⟨иаї па(к) боу(д) кто бꙋде(т), тотъ бы⟩ имъ непорɤши(л) нашего даанїа, але ⟨а бы им⟩ъ оутвръди⟨лъ и оукрѣпилъ и записалъ за нѫже дали ѥсми⟩ имъ, за ихъ правоввѣрнɤ слɤжбɤ. а на болшии крѣпостъ томɤ вьсѥмɤ вышеписанномɤ, велѣли ѥсми нашѥмɤ вѣрномɤ панɤ, михаилɤ логофетɤ, писати[4] и нашɤ печа(т) привѣсити всѥмɤ листɤ нашѥмɤ. писа лɤка, оу со(ч)вѣ, вълѣто ѕџ҃ѯа в(и) вї[5].

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Alexandru Voevod, Domnul Țării Moldovii, cunoscut facem și cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că aceste adevărate slugi ale noastre, anume Sima Tunsul și Băloș Horgescul și Ștefan Tunsul și Ioan Horgescul ne-au slujit nouă drept și credincios. De aceia, noi văzându-i cu dreaptă și credincioasă slujbă către noi, i-am miluit cu osebita noastră milă și le-am dat, în Țara noastră, un sat pe Bogdana, anume Horgești, ce le este ocină.

1 Ultimele 7 cuvinte scrise mai negru de altă mână.
2 Lipsește în original.
3 т și р combinat.
4 In orig. după писати e сати.
5 Sau в.

Şi în aceasta, asemenea a venit înaintea noastră şi înaintea boerilor noştri Iuca de a sa bună voie şi le-a vândut lor din al său uric un sat pe Bogdana, anume Tunseştii, drept 83 zloţi. Toate aceste mai sus scrise să le fie lor uric şi cu tot venitul lor, asemenea şi copiilor lor, asemenea şi nepoţilor lor şi strănepoţilor lor şi răstrănepoţilor lor şi întregului lor neam, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestor sate după hotarul vechiu, pe unde din veac au umblat.

Şi la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului Alexandru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Braevici vornic, credinţa panului Manoil, credinţa panului Stanciul, credinţa panului Petru pârcălab, credinţa panului Oană Pântece, credinţa panului Cozma Şandrului, credinţa panului Costea Orâş, credinţa panului Costea Danovici, credinţa panului Şandru dela Hârlău, credinţa panului Tador Vascovici, credinţa panului Tador Moica, credinţa panului Hodco Creţeanul, credinţa panului Găurice, credinţa panului Radul Pisc, credinţa panului Goian, credinţa panului Petru Iachimovici, credinţa panului Iurie Mihailaşevici, credinţa panului Petru Ponici, credinţa panului Petru Scurtul, credinţa panului Cozma vistiarnic, credinţa panului Ivan stolnic, credinţa panului Giurgiu comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, pe cine Dumnezeu va alege să fie Domn Ţărei noastre, din copiii noştri . . . . sau din neamul nostru, sau oricine va fi, acesta să nu le strice dania noastră, ci să le întăriască şi înputerniciască şi scrie, pentrucă le-am dat, pentru a lor dreptcredincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare tărie acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Mihail logofătul, să scrie şi pecetea noastră să o atârne cătră această carte a noastră.

A scris Luca, în Suceava, în anul 6961 Iunie 12.

Pergamentul, cu pecetea pierdută, se află la Acad. Rom. CXCIX/2, dăruit de Episcopul de Huşi, Iacov Antonovici. Ibid. se află şi o traducere veche. Scrisoarea e albàstrie. Documentul este foarte şters şi ros la îndoituri, aşa că citirea este foarte anevoioasă şi în unele locuri nesigură. Lipsa din lista boerilor, am complectat-o după uricul din acelaş an Iunie 20. Data de zi nu e sigură, кї sau в. O copie slavonă, cu abateri, se află la Acad. Rom.

ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat cu multe abateri de d. Ghibănescu, în Arhiva soc. şt. şi lit. Iaşi, 11 (1900) p. 85-86, cu data 6961 Iunie 12. Asemenea Ghib. Sur. 1 p. 163-166. In amândouă locurile lipseşte Iuca, vânzătorul satului Tunseşti. A fost publicat, cu abateri, şi de Ioan Antonovici, Istoria comunei Bogdana, Bârlad, 1906, p. 3-6, cu data de 2 Iunie. Aici vânzătorul e Iuga. E rezumat şi în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 122.

Locurile din uric se pot identifica. Bogdana este un pârău în judeţul Tutova[1], pe care l-am întâlnit şi într'un uric din 6944 (1436) Iunie 13[2]. Asemenea în 6949 (1439) Aprilie 16: pre Bogdana, anume Dilţeganii, unde au fost . . . Delţeg[3]. Asemenea în 6976 (1468) Septemvrie 24: на богданѣ . . . где была пѫтрꙋ [д]·[л]царъ[4]. Asemenea în 6977 (1469) Octomvrie 20: зъмищелещи на богданѣ şi шерказнещи на богданѣ[5]. Işi are numele dela un străvechiu stăpân al locului, Bogdan[6]. Dela numele pârăului îşi au numele satele Bogdana, Bogdăniţa, din judeţul Tutova[7].— Pe Bogdana era satul Horgeşti, care azi nu mai este. A fost pe pârăul Sucevenilor, cam la 2 km. de satul Suceveni[8]. Intr'un document din 7170 (1662) Fevruarie 11, vorbindu-se de a patra parte din Horgeşti, se spune că umblă: „din zare Orgoeştilor piste apa Bogdanii pâră în zare Gâdesăi şi din movila ci esti lângă dumbravă la capătul *traştului*, ci-i pi spinare Porcului şi în gios pâr în hotarul Tunsăştii“[9]. Satul este pomenit şi în alte documente de mai târziu, ca în 7090 (1582)[10], 7102 (1594) Martie 31[11], în 7145 (1636) Septemvrie 4[12]. Aici se vorbeşte despre urmaşii lui Coste şi Băloş şi despre uricul ce-l aveau aceştia dela Ştefan cel Mare şi Petru Rareş. Din trupul Horgeştilor s'au format 3 trupuri de moşie: Băloşeştii, numită după Băloş Horgescul, Impuţita şi Botăşeştii, după

1 Harta stat. major, planşa Vasluiul şi Bârladul, 1:100000.

2 Vezi mai sus 1 p. 444, rândul 13, p. 446-447.

3 Actele C. Diamandi, Gura Idriciului, jud. Fălciu, Ghibănescu, Condica Surete 46, p. 682-683.

4 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 130.

5 Ibid. 1 p. 138.

6 Cp. un pârău Bogdana, în jud. Bacău, pomenit într'un uric din 6996 (1488) Aprilie 5: где была фете на богдана.

7 Dicţ. statistic al României 2 p. 970, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 51, Harta stat. major, planşa Vasluiul şi Bârladul, cit. Cp. Ioan Antonovici, Istoria comunei Bogdana, Bârlad, 1906.

8 Ioan Antonovici, cit. p. XXVIII, Harta stat. major, planşa Vasluiul cit.

9 Ioan Antonovici cit. p. 348. Ibid. p. XXIX.

10 Ibid. p. 13.

11 Ibid. p. 16.

12 Ibid. p. 343.

un Ioan Botăş, care trăia în Şărbăneşti[1]. Este un sat străvechiu, care-şi are numele dela un Horga. Era şi în veacul al XIV-lea[2]. Horjeşti în loc de Horgeşti ne arată pronunţarea dialectal moldovenească a lui ǵ, ca şi în alte cazuri. — Pe Bogdana este şi satul Tunseştii, în comuna Bogdăniţa, judeţul Tutova[3]. Satul e pomenit şi în alte documente de mai târziu. Aşa în 7054 (1546) Martie 23 se spune că Stanciul şi fraţii săi, Lazor şi Gavril şi sora lor, Ilca, copiii lui Ion Tunsul, se plâng Domnului că uricul de cumpărătură al tatălui lor, Ion Tunsul, dela Ilga, drept 300 zloţi tătăreşti, dat de Ştefan cel Mare, s'a pierdut când a ars satul[4]. Este pomenit apoi în 7146 (1638) Martie 15[5], în 7160 (1652) Mai 12[6]. Işi are numele dela un străvechiu Tunsu. Este cred dela începutul veacului al XV-lea.

128.

Suceava. 1453 Iunie 20.

Alexandru Voevod întăreşte lui Mihail logofătul şi fraţilor săi, Duma şi Tador, satul pe Bistriţă, Vânătorii, Procopeanii cu moară şi Izbişcea cu prisăci, pe Răut, şi la Fântânele albe şi mai sus de Hotin, pe Dnistru, Raşcouţii şi lângă Sneatin Gavrilouţii şi mai sus de Budilci, jumătate din Şirouţi. Asemenea satul Verigeani, pe Moldova, cumpărat dela pan Petru Gudici şi ai săi. Asemenea satele cumpărate dela Vană Pâşca, anume Curtea din jos a lui Neagoe, pe Sireti, şi în sus Părtănoşii şi peste Sireti, Pobrata, Berindeeşti, Valea Seacă şi Heaciul şi lângă Cotnari, Giuleştii.

† ма(с)тїю бжїю мы алеѯандрь воевода, господарь земли мо(л)давской, знаменито чини(м) и(с) сїмь нашимь листомь вьсѣмь, кто на немь оузрить алибо его чт(ꙋ)чи оуслышить оже тоть истины(и) и почесны(и) и нашь вѣрны болри(н), пань михаиль

1 Ioan Antonovici cit. p. XXIX.
2 Pentru satul Horgeşti dela Bacău, cp. uricul din 6950 (1442) Aprilie 5, vezi mai sus 2 p. 96, rândul 14, p. 99-100. Pentru altele ibid.
3 Dicţ. statistic al României 2 p. 970, Harta stat. major, planşa Bârladul cit.
4 Ghib. Sur. 1 p. 183-190, Ioan Antonovici cit. p. 10-11.
5 Ioan Antonovici cit. p. 25.
6 Ibid. p. 30.

логофеть, слȣжиль преже стопочи(в)шимь пере(д)комь нашимь право и вѣрно, а д҄не(с) намь слѹжи(т) и прилѣеть право и вѣрно ꙗко присны(и) хр(с)тїани(н). того ра(дї) мы видѣвше его правѹю и вѣрнѹю слѹжбѹ до на(с), жаловали есмо его особною нашею мл(с)тїю и даемь и дали есми емѹ села, ѹ нашеи земли, ѹ мо(л)давскои, едно село на бистрїцѣ, на имѣ ловци наши, що сѹть пониже торгѹ ѡ(т) короченека каменѣ, що(ж) мы и(х) сами дали ѡ(т)минѹ, за его село, за чѹмалещи, що сѹ(т) на серетѣ, и тако(ж) потвержаемь емѹ его села и выслѹженна и ѡ(т)нины правы, що(ж) имаеть ѡ(т) наши(х) пере(д)ко(в), на . ревтѣ, на имѣ прокопѣне, и съ млино(м) и извинича[1] и съ пасиками, що к ты(м) села(м) прислѹшали и прислѹхаю(т), и пониже ревтомь, ѹ билои кръницы, где сили, и повыше нашего города, хотина, едно село, на (д)нистри, на имѣ рашковци, що и(х) кѹпи(л) за свои това(р) правы, а дрѹгое село, по(д)ли снѧтина, на имѧ гавриловцѝ, и выше ѡ(т) боѹдн(л)чи, на имѧ половина шировци, що и(х) кѹпи(л) ѡ(т) шендрики. а еще прїиде прѧ(д) нами и прѣ(д) нашими боꙗры па(н) петрь гѹди(ч) и сы(н) его, ꙗцко, и зѧ(т) его, па(н) ша(н)дро, и продали едно село, що е(ст) на мо(л)давѣ, на имѧ вержане, ѹси три кѹты, нашем(ѹ) вѣрном(ѹ) боꙗрин(ѹ), панѹ михаилѹ логофетѹ, по и(х) добромѹ произволению, за сто и ѕ҃ı ҃м золоты(х). и заплати(л) па(н) михаиль ѹсе пере(д) нами. а ѡни дали свое привилие пере(д) нами, що имали на тое село, ѡ(т) наши(х) пере(д)ко(в), панѹ михаилѹ логофетѹ. ино мы видѣвше и(х) доброе произволение, а мы такожь дали панѹ михаилѹ тое село вержане, абы емѹ ѡ(т) на(с) ѹри(к), ѹси три кѹты. и тако(ж) потвержаемь емѹ его правая села, що и(х) кѹпи(л) за свои правы пинѧзи ѡ(т) пана ваны пышка и ѡ(т) его жены, ѡ(т) ранчиновы сестры, на имѣ дво(р) нижни нѧгоевь, що е(ст) на серетѣ, а дрѹгое село, повыше ѡ(т) двора, на имѧ пръткнеши, а дрѹгаѧ села на дрѹгои сторонѧ серета, на имѣ побрата и вери(н)деещи и валесѣвъ и хѧ(ч), а дрѹгое село, по(д)ли ко(т)нарѣ, на имѧ жѹлещи. тое ѹсе вышеписанное да е(ст) панѹ михаилѹ ѡ(т) на(с) ѹри(к) съ ѹсимь доходо(м) емѹ и дѣтемь его и братиамь его, панѹ дѹмѣ и панѹ тадорѹ, и ѹнѹчато(м) и(х) и праѹнѹчато(м) и(х) и пращѹрѣто(м) и(х) и въсемѹ родѹ и(х), непорѹшено николиже на вѣки вѣчныѧ. а хотарь тѣмь село(м) въсѣмь да е(ст) по ѹсимь и(х) старымъ хотаре(м), кѹда из вѣка ѹживали. а на то е(ст) вѣра нашего г(сд)ва вышеписаннаго, алеѯандра воеводы, и вѣра наши(х) боꙗрь, вѣра пана

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 ч de multe ori făcut ca ѵ.

дꙋмы браевича дво(р)ника, вѣра пана манꙋила хоти(н)ского, вѣра пана станчꙋла, вѣра пана банчана, вѣра пана петра прѫкалаба, вѣра пана ваны жꙋлича, вѣра пана косте орыша, вѣра пана братꙋла, вѣра пана козмы ша(н)дровича, вѣра пана косте дановича, вѣра пана тадора васкана, вѣра пана да(н)чꙋла прѫкалаба, вѣра пана ша(н)дра ѿ(т) дорогоиѫ, вѣра пана алка спадарѣ, вѣра пана тадора монки, вѣра пана хо(д)ка крецѣна, вѣра пана радꙋла шска, вѣра пана гоѫна, вѣра пана жꙋржа гѫоурича, вѣра пана петра ıакимока, вѣра пана юрна михаилашевича, вѣра пана петра понича, вѣра пана петра скꙋртꙋла, вѣра пана козмы вистиарника, вѣра пана ивана сто(л)ника, вѣра пана жꙋржи комиса и вѣра оуси(х) наши(х)[1] боѫ(р) мо(л)давски(х) и велики(х) и малы(х). а по наше(м) животѣ, кого бѫ изберe(т) быти г(с)дарем[2] оу нашей земли, ѿ(т) дѣтеи наши(х) илї ѿ(т) нашего племене илї па(к) коу(д) кто бꙋде(т), то(т) абы емꙋ непорꙋши(л) нашего данїа и потвържденїѫ, але абы емꙋ оутвырди(л) и записа(л), заи(ж) есми емꙋ дали за его вѣрнꙋю слꙋжбоу и стато(ч)нꙋю приѫзнь. а на бо(л)шее потвърждение томꙋ оусемꙋ вышеписанномꙋ, велѣли есми слꙋзѣ нашемꙋ, тадорꙋ продановичꙋ, писати и печа(т) нашꙋ привѣсити к семꙋ нашемꙋ листꙋ. пи(с), оу сочавѣ, вълѣ(т) ѕ҃ц҃ѯ҃а м(с)ца ю(н) к.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Alexandru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că acest adevărat şi prea cinstit şi al nostru credincios boer, pan Mihail logofătul, a slujit mai înainte sfântrăposaţilor noştri înaintaşi drept şi credincios, iar astăzi slujeşte nouă şi ne ajută[3] drept şi credincios, ca adevărat creştin. De aceia, noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă slujbă cătră noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi-i dăm şi i-am dat sate, în Ţara noastră, în Moldova, un sat pe Bistriţa, anume Vânătorii noştri, cari sânt mai jos de Târgul de la Peatra lui Crăciun, ce i-am dat noi înşine libertate[4], pentru satul lui, pentru Ciumăleşti, cari sânt pe Sireti, şi de asemenea îi întărim satele şi vislujenia lui şi dreptele ocine, ce le are de la înaintaşii noştri, pe Răut, anume Procopeani şi cu moară şi Izbişcea şi cu prisăcile, cari au ascultat cătră a-

1 наши(х) de 2 ori.
2 Sic.
3 припяти=содѣйствовати, a coopera, colabora.
4 отмѣна, abolition.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ceste sate şi ascultă, şi mai jos pe Răut, la Fântânele albe, unde au fost, şi mai în sus de cetatea noastră, Hotin, un sat, pe Dnistru, anume Raşcouţii, ce le-au cumpărat cu averea lui dreaptă, şi alt sat alături de Sneatin, anume Gavrilouţii şi mai sus de Budilci, anume jumătate de Şirouţi, ce le-au cumpărat de la Şendrică. Şi încă a venit înaintea noastră şi înaintea boerilor noştri pan Petru Gudici şi fiul său, Iaţcu, şi ginerele său, pan Şandru, şi au vândut un sat, ce este pe Moldova, anume Verigeanii, toate trei cuturile, credinciosului nostru boer, panului Mihail logofătul, de a lor bună voie, drept o sută şi patruzeci de zloţi. Şi a plătit pan Mihail totul, înaintea noastră. Iar ei au dat, înaintea noastră, privilegiul lor, ce l-au avut, pe acest sat, de la înaintaşii noştri, panului Mihail logofătul. De aceia, noi văzând a lor bunăvoe şi noi de asemenea am dat panului Mihail acest sat Verigeani, ca să-i fie de la noi uric, toate trei cuturile. Şi de asemenea îi întărim satele lui drepte, ce el şi le-a cumpărat pe ai săi drepţi bani, de la pan Vană Pâşcu şi de la soţia lui, de la sora lui Raiciu, anume Curtea de jos a lui Neagoe, care este pe Sireti, şi alt sat mai sus de Curte, anume Părtanoşi, şi alte sate de cealaltă parte a Siretiului, anume Pobrata şi Berindeeşti şi Valea Seacă şi Heciu, şi alt sat lângă Cotnari, anume Giuleşti. Toate aceste mai sus scrise să fie panului Mihail de la noi uric cu tot venitul, lui şi copiilor lui şi fraţilor lui, panului Duma şi panului Tador, şi nepoţilor lor şi strănepoţilor lor şi răstrănepoţilor lor şi întregului neam al lor, nestricat niciodată, în vecii vecilor.

Iar hotarul tuturor acestor sate să fie după toate vechile lor hotare, pe unde din veac au umblat.

Iar la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului Alexandru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Duma Braevici vornic, credinţa panului Manuil de la Hotin, credinţa panului Stanciul, credinţa panului Baicean, credinţa panului Petru pârcălab, credinţa panului Vană Julici, credinţa panului Coste Orâş, credinţa panului Bratul, credinţa panului Cozma Şandrului, credinţa panului Coste Danovici, credinţa panului Tador Vascan, credinţa panului Danciul pârcălab, credinţa panului Şandru de la Dorohoi, credinţa panului Albu spatar, credinţa panului Tador Moica, credinţa panului Hodco Creţean, credinţa panului Radul Pisc, credinţa panului Goean, credinţa panului Giurgiu Găurice, credinţa panului Petru lui Iachim, credinţa panului Iurie a lui Mihailaş, credinţa panului Petru Ponici, credinţa panu-

lui Petru Scurtul, credinţa panului Cozma vistiarnic, credinţa panului Ivan stolnic, credinţa panului Giurgiu comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, pe cine Dumnezeu va alege să fie ca Domn, în Ţara noastră, din copiii noştri sau din neamul nostru sau oricine va fi, acesta să nu le strice dania şi întăritura noastră, ci să le întăriască şi scrie, pentru că i-am dat, pentru a lui dreaptă slujbă şi prietenie posibilă.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit slugii noastre, lui Tador a lui Prodan, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

Scris, în Suceava, în anul 6961 luna Iunie 20.

Pergamentul, cu pecetea cea mare atârnată, se păstrează în Arhiva ministerului de externe din Moscova. O fotografie la Acad. Rom. colecţia de fotografii, dăruită de I. Bogdan. Pe pecete se citeşte: печать їwн алеѯандра воеводѣ господарѣ земли молдавскои. O copie cu unele abateri la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat în extras, părţile principale, cu foarte multe abateri de Ulianiţchi, Materialî p. 81-82. O traducere cu foarte multe greşeli e publicată în Uricarul 11 p. 76-78. Aici: „Lovţii noştri, ce sânt ce-va mai jos de petrăria de la Coroceneva“, „Revtea“, „ce-va mai jos de Revtea, unde a început şi s'a întins cetatea noastră Hotinul“ etc. Este pomenit în I. Bogdan, Cnejii români, Anal. Acad. Rom. seria 2-a, tom. 26 (1903), secţ. ist. p. 30. Asemenea în I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 307. E rezumat, fără sate, după Ulianiţchi şi Uricarul, în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 122-123.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Satele din uric se pot identifica. Vânătorii de pe Bistriţa i-am întâlnit în stăpânirea lui Mihail logofătul şi în uricul din 6954 (1446) Iauuarie 25 [1].—Asemenea târgul de la Peatra lui Crăciun, pomenit încă din 6939 (1431) Iulie 31 [2]. Asemenea în 6954 (1446) Ianuarie 25 [3]. Crăciun se vede că este un vechiu stăpân al locului [4]. Peatra îşi are numele de la starea locului [5].—Ciumaleştii pe Sireti l-am întâlnit în stăpânirea lui Mihail logofătul încă din 6953 (1445)

1 Vezi mai sus 2 p. 238, rândul 5, p. 240.
2 Ibid. 2 p. 325, rândul 11, p. 326.
3 Ibid. 2 p. 238, rândul 5, p. 240.
4 Cp. un Crăciun pârcălabul în 6945 (1437), vezi mai sus 1 p. 557.
5 Cp. o Peatră lângă Bacău, pomenită în 6917 (1409) Ianuarie 28, vezi mai sus 1 p. 65, rândul 2.

Fevruarie 18[1].—Răutul e pomenit deseori în trecut. Aşa în 6944 (1436) Iulie 17[2], în 6945 (1437) Dechemvrie 20[3], în 6947 (1439) Iulie 2[4], în 6953 (1445) Iulie 15[5], în 6954 (1446) Ianuarie 26[6], etc. Aici era satul Procopeani, care într'un uric din 6944 (1436) Iulie 17 e numit Procopinţi şi era în stăpânirea lui Vancea logofătul[7]. Tot aşa în 6953 (1445) Iulie 15[8]. Dela acesta a trecut în stăpânirea lui Mihail logofătul. In stăpânirea acestuia îl găsim şi în 6963 (1455) Iulie 2[9]. — Izbişcea este satul Izbeşti, din volostea Hârtop, judeţul Orheiu, aşezat în valea Răutului[10]. Este pomenit şi în uricul din 6963 (1455) Iulie 2[11]. Aici se adaugă, după numele satului, „unde este Danilo şi Budul". Numele îi este în legătură cu vorba rusă изба, colibă.—In jos de Izbişce, pe Răut, era şi satul Fântânele albe, arătate în uric şi prin expresia „unde au fost", ceia ce înseamnă că aşezarea este foarte veche şi că era şi la sfârşitul veacului al XIV-lea. In uricul din 6944 (1436) Iulie 17, între satele lui Vancea logofătul de pe Răut, după Procopinţi, Macicăuţi, Cozarouţi se arată şi Fântâna albă[12]. Se numeşte după fântânele locului[13].—Cetatea Hotinului apare încă din 6908 (1400) Fevruarie 11, pomenită în documentele noastre. In acest timp, apare în divan un Şandru de la Hotin[14]. In sus de Hotin, pe Dnistru, apare satul Raşcouţi. Este satul Raşcov, din volostea Rucşin, în judeţul Hotin, aşezat pe Nistru şi în sus de oraş[15]. Satul e pomenit între cele ale lui Mihail logofătul şi în 6963 (1455) Iulie 2. Aici se spune că a fost cumpărat de la Mândrea Jumătate[16]. Un sat Răşcinţi, tot pe Nistru, a fost lângă Culişăuca

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Vezi mai sus 2 p. 211, rândul 15, p. 214.
2 Ibid. 1 p. 459, rândul 15.
3 Ibid. 1 p. 451, rândul 27, 28, 29, p. 552.
4 Ibid. 2 p. 41, rândul 18, p. 45.
5 Ibid. 2 p. 222, rândul 14, p. 225.
6 Ibid. 2 p. 241, rândul 10.
7 Ibid. 1 p. 459, rândul 15-16, p. 462.
8 Ibid. 2 p. 222, rândul 14, p. 225.
9 Ulianiţchi, Materiali p. 84-85, Uricarul 11, p. 10, 79-80.
10 Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 124, Harta Basarabiei de Nour.
11 Ulianiţchi, Materiali p. 84-85, Uricarul 11 p. 10, 80. In acest de pe urmă loc tradus prin „căsoae".
12 Vezi mai sus 1 p. 459, rândul 17, p. 463.
13 Numele este foarte răspândit. Cp. în trecut uricul din 6937 (1429) Iunie 19, vezi mai sus 1 p. 280, rândul 10. Asemenea în 6944 (1436) Iunie 13, ibid. 1 p. 444, rândul 15, p. 448. Asemenea în 6945 (1437) Dechemvrie 20, ibid. 1 p. 541, rândul 26. Asemenea în 6956 (1448) Iulie 15, ibid. 2 p. 323, rândul 22, etc. Cp. numele Fântânele.
14 Vezi mai sus 1 p. 32, rândul 10.
15 Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 172, Harta Basarabiei de Nour.
16 Ulianiţchi, Materiali p. 84-85, Uricarul 11 p. 10, 80.

şi care e pomenit între satele lui Şandru spătarul, într'un uric din 6955 (1447) Ianuarie 14[1]. Este un sat străvechiu, care era şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele de la străvechiu Raşcu[2]. Lângă Sneatin erau Gavriloutii, pe cari i-am întâlnit între satele lui Mihail logofătul încă din 6953 (1445) Aprilie 5[3], apoi în 6954 (1446) Ianuarie 25[4]. E pomenit şi în 6963 (1455) Iulie 2[5], etc. — Satul Budilci nu-l pot identifica. Era însă cred în ţinutul Hotinului. In sus de Budilci e arătat satul Şirouţi. Un sat cu acest nume este Şirăuţii de sus, din volostea Clişcova, judeţul Hotin, şi nu departe de Raşcov. Tot în judeţul Hotin, volostea Lipcani, pe malul Prutului, este şi satul Şirăuţii de jos[6]. Unul din aceste două dela Hotin este satul lui Mihail logofătul. Alte sate Şerăuţii de sus şi de jos sânt în districtul Cernăuţi, desvoltate din unul singur[7]. Satul din Bucovina, care vine peste Prut, la nord de Sadagura şi lângă graniţa polonă, a fost dăruit Mănăstirii Putna de visternicul Iuga, cum se vede din documentul din 6984 (1476) Ianuarie 25: село за проутомь на имѧ широкоуци[8]. De această danie se vorveşte şi în documentele din 6984 (1476) Iunie 1[9] şi Iunie 26[10]. In aceste două de pe urmă satul se arată în ţinutul Cernăuţilor: широѡкци оу черьновскои дрьжави. Acesta nu poate fi satul lui Mihail logofătul, căci într'un document din 6986 (1478) Fevruarie 11 se spune că visternicul Iuga îl cumpărase dela Mihăilă şi Piţurcă, nepoţii lui Poleana Dan, care îl avusese cu un mare privilegiu dela Alexandru cel Bun[11]. De acelaş lucru se vorbeşte şi în 6995 (1487) Martie 7, când Şirăuţii ies de sub stăpânirea Mănăstirii Putna[12]. Toate satele vor fi având aceiaşi origine. Ele erau cred şi în veacul al XIV-lea. — Verigeanii de pe Moldova este cred satul Verşeni, care s'a numit mai înainte Vereşeni, de pe Moldova, din comuna Miroslăveşti, judeţul Fălticeni (fost Suceava)[13]. El poate

---

1 Vezi mai sus 2 p. 273, rândul 13, p. 275-276.
2 Ibid. 2 p. 276.
3 Ibid. 2 p. 219, rândul 2, p. 222.
4 Ibid. 2 p. 238, rândul 7.
5 Ulianiţchi, Materiali p. 84-85, Uricarul 11 p. 10, 80.
6 Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 203, Harta Basarabiei de Nour.
7 Dicţ. geogr. al Bucovinei de Grigoroviţă, p. 215-216.
8 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 211-212.
9 Ibid. 1 p. 215.
10 Ibid. 1 p. 217.
11 Ibid. 1 p. 218-220. Aici identificat greşit cu Şirăuţii de lângă Hotin.
12 Ibid. 1 p. 300.
13 Dicţ. geogr. al jud. Suceava p. 376, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 521, Dicţ. statistic al României 2 p. 860, Harta stat. major, planşa Miroslăveşti.

deriva din Verigeni. E pomenit în 7117 (1609) Iunie 11[1], în 7147 (1639) Martie 1[2], 7152 (1644) Aprilie 8[3]. El se numeşte chiar Verejeani în 7146 (1638) Aprilie 29[4]. Satul a fost înainte de 1453 al lui Petru Gudici. Işi are numele dela un străvechiu Verigă. Era cred şi în veacul al XIV-lea[5]. — Alte sate erau pe Sireti, dela Paşcani, în sus. Aici pe la Paşcani poate era Curtea de jos a lui Neagoe, care în 6976 (1468) Iulie 28 e numită дворъ пана михꙋлов що ест на серети (Curtea panului Mihului, ce este pe Sireti)[6], iar în 6978 (1470) August 10 e numită ca sat, негоещии[7]. Din arătarea uricului din 1453 se vede că era în stânga Siretiului. E pomenită şi în 6963 (1455) Iulie 2[8]. Să fie Păşcanii din judeţul Fălticeni (fost Suceava), de pe Sireti?[9]. In acest caz şi-ar avea numele dela Vană Pâşco, care l-a vândut boerului Mihail. In pomelnicul Mănăstirei Probota, scris în 1823, se identifică satul Negoeşti cu Hârtoapele: „Negoeşti pe Siret, în ţinutul Sucevei, care acum se numesc Hârtopele“[10]. Identificarea aceasta pare a fi cea mai aproape de adevăr. — In sus de curte era satul Părtănoşi, tot pe stânga Siretiului. Era lângă satul Hârtoapele, din comuna Lespezi, judeţul Fălticeni (fost Suceava), căci acesta e format din două sate des-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Ghib. Sur. 5 p. 240.
2 Ghib. Sur. 3 p. 22.
3 Ibid. p. 28.
4 Ghib. Sur. 3 p. 42.
5 Cp. Verigă vătămanul din 6931 (1423) Aprilie 15, vezi mai sus 1 p. 159, rândul 6. Acesta avea sat lângă Rotopăneşti, lângă care este satul Mihăeştii şi aproape de Moldova, Harta stat. major, planşa Cornu Luncei. Ar putea crede cineva că satul Mihăeşti este vechiul sat Verigeani, care ajuns în stăpânirea lui Mihail logofătul şi-a schimbat numele în Mihăeşti. Lucrul nu e chiar imposibil. Din documente de mai târziu nu se vede că acesta a fost în stăpânirea lui Mihail logofătul. In 6966 (1458) îl găsim în stăpânirea Mitropoliei dela Suceava, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 7: Mihăieştii pe Şomuz, lângă podul de peatră, din sus de Bahrineşti. In Index Zolkieviensis, în Candela (Cernăuţi), 3 (1884) p. 551: Bohrineşti. Cp. dealul şi valea Borghineşti, lângă Mihăeşti, Harta stat. major, cit. Satul a ieşit de sub stăpânirea mitropoliei, căci în 6972 (1464) Septemvrie 12, Mitropolitul Teoctist cumpără dela boerul Rotompan satul de pe Brădăţel, anume Mihaeşti, ibid. 1 p. 83-84. In 6973 (1465) Aprilie 11 întărindu-se satul mitropoliei se spune că Giurgiu Rotompan, stăpânul de mai înainte al satului, îl avea cumpărat dela Giule, fratele lui pan Ioan Pântece, ibid. 1 p. 89. Despre el se vorbeşte şi în 6996 (1488) Aprilie 6, ibid. 1 p. 347, 350. Asemenea în 7011 (1503) August 26, ibid. 2 p. 227. — Un alt sat Verejani, unde a fost Dan, dat de Alexandru cel Bun Mănăstirei Pobrata, este pomenit pe Prut, alături cu Ciulineştii, într'un uric din 7008 (1500) Martie 30, ibid. 2 p. 177-178. Acesta venia în jud. Iaşi.
6 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 306-307.
7 Ibid. 2 p. 310.
8 Ulianiţchi, Materialî p. 84-85, Uricarul 11 p. 10, 79.
9 Dicţ. geogr. al jud. Suceava p. 232-237, Dicţ. statistic al României 2 p. 860, Harta stat. major, planşa Paşcani.
10 Dicţ. geogr. al jud. Suceava p. 256.

fiinţate, Negreşti şi Părtinişu[1]. Aici pe Sireti se află şi azi balta lui Mihail, care poate fi o amintire a vechei stăpâniri. E pomenit şi în 6963 (1455) Iulie 2[2], în 6976 (1468) Iulie 28[3] şi în 6978 (1470) August 10[4]. Este un străvechiu sat, care era şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un Pârtan, dela Pârtea[5]. — In dreapta Siretiului era satul Pobrata, satul Probota din comuna Dolhasca, judeţul Fălticeni (fost Suceava)[6]. In uricul din 6963 (1455) Iulie 2 satul e numit „la gura Pobratei, unde este jude Cârstea şi Danciul, amândouă judeciile“[7]. Satul îşi are numele dela Mănăstirea Pobrata. — Berindeeştii din felul cum sânt arătaţi în uric s'ar părea că sânt pe lângă Probota şi celelalte sate de pe dreapta Siretiului. Se poate să fie satul Berindeeşti, care a fost lângă Sabaoani, din judeţul Roman[8], pomenit în 7114 (1606) Mai 12: два селове ѹнгарскїѫ сѫбоганнии и берендїещїи, ѡт волѡст ѹроманскомѹ[9]. Asemenea în 7117 (1609) Fevruarie 4[10], în 7117 (1609) August 21: «Iucşenii, care iaste între Săbăoani şi între Berendieşti, ci au fost supt ascultare de ocolul Romanului»[11]. Azi nu mai este. Este un sat străvechiu. Işi are numele cred de la un Berindeiu, cum e boerul cu acest nume[12]. Alt sat Berindeşti este în comuna Costina, districtul Suceava, din Bucovina[13]. Acesta nu poate fi satul lui Mihail logofătul, pentru că până târziu a aparţinut altui neam. Aceasta se vede dintr'un document din 7015 (1507) Martie 4, prin care nepoţii lui Albul spătarul, ai lui Onişor vistierul şi ai fratelui său, Bizdega, vând lui Gavril To-

---

1 Dicţ. geogr. al jud. Suceava p. 149, 232, Dicţ. statistic al României 2 p. 852, Harta stat. major, planşa Paşcani.
2 Ulianiţchi, Materiali p. 84-85, Uricarul 11 p. 10, 79.
3 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 306: прѫтонешии.
4 Ibid. 2 p. 310: прѫтѫнѹшии.
5 Cp. uricul din 6923 (1415) Aprilie 13, vezi mai sus 1 p. 116, rândul 12, p. 119, în 6937 (1429) Iunie 3, ibid. 1 p. 269, rândul 18, p. 273. Asemenea cel din 6953 (1445) Fevruarie 18, ibid. 2 p. 215, rândul 11, p. 216. Asemenea în 6964 (1456) Ianuarie 20, Acad. Rom. ms. 111, fila 81 r. Asemenea în 6983 (1475) Aprilie 25: пьртещїи, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 203. Cp. satele Pârteştii de sus şi de jos, în districtul Gura Humorului, din Bucovina, Dicţ. geogr. al Bucovinei de Grigoroviţa, p. 158-159.
6 Dicţ. geogr. al jud. Suceava p. 255, Dicţ. statistic al României 2 p. 848, Harta stat. major, planşa Păşcani.
7 Ulianiţchi, Materiali p. 84-85, Uricarul 11 p. 10, 79.
8 Dicţ. statistic al României 2 p. 797, Harta stat. major, planşa Roman.
9 Orig. pergament la mine, publicat Ghib. Sur. 21 p. 155, 157.
10 Ghib. Sur. 2 p. 369.
11 Idem, 5 p. 241.
12 Un sat Berendeşti este în com. Răcăciuni, jud. Bacău, Dicţ. statistic al României 1 p. 72, Harta stat. major, planşa Răcăciunii şi Căiuţul, 1:100000.
13 Dicţ. geogr. al Bucovinei de Grigoroviţă p. 12.

truşanul vistier satul Berindeşti pe Costina [1].— Valea Seacă este tot pe dreapta Siretiului, în comuna cu acelaşi nume, judeţul Fălticeni (fost Suceava) [2]. In 6963 (1455) Iulie 2 e numit slavoneşte сухы потокъ [3], încă un caz, în care cancelaria slavonă slaviza numele româneşti. In 6978 (1470) August 10 e numit tot româneşte: вальѣ секкх [4]. Işi are numele dela starea locului [5].—Heciul este în comuna Lespezi, judeţul Fălticeni (fost Suceava) [6], în sus de Conţeşti, arătat şi el în 6978 (1470) August 10, ca fost al lui Mihail logofătul [7]. Heciul e pomenit încă din 6917 (1409) Aprilie 18 [8]. Este pomenit între satele lui Mihail logofătul şi în 6963 (1455) Iulie 2 [9]. Satul a fost mai târziu al Mănăstirii Pobrata, cum se vede dintr'un document din 7022 (1514), prin care Bogdan Voevod dă „M-rei Pobratii un sat anume Heaciul, pe care au fost dat acel sat *vara Domniei-sale, Neacşa, fata Mariei, sora tatălui Domniei-sale, Ştefan Vodă* [10], la moartea sa, din al său drept uric

---

1 N. Iorga, Stud. şi Doc. 5 p. 394-395.
2 Dicţ. geogr. al jud. Suceava p. 371-372, Dicţ. statistic al României 2 p. 860, Harta stat. major, planşa Paşcani.
3 Ulianiţchi, Materiali p. 84-85, Uricarul 11 p. 10, 79.
4 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 310.
5 Cp. Dicţ. statistic al României 2 p. 1197. Cp. Suhodolu, în 6917 (1409) Ianuarie 28, vezi mai sus 1 p. 64, rândul 13, p. 67. Asemenea în 6943 (1435) Ianuarie 3, ibid. 1 p. 401, rândul 12-13, p. 402 etc..
6 Dicţ. geogr. al jud. Suceava p. 150-151, Dicţ. statistic al României 2 p. 852, Harta stat. major, planşa Paşcani.
7 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 310.
8 Vezi mai sus 1 p. 69, rândul 11, p. 71.
9 Ulianiţchi, Materiali p. 84-85, Uricarul 11 p. 10, 79.
10 Maria, sora lui Ştefan cel mare, e soţia lui Şandrea portarul. Mormântul ei, ca şi al lui Şandrea, e la biserica din Dolheşti. A fost înmormântată aici în anul 6994 (1486) Martie 27, Luni după Paşti, vezi M. Costăchescu, Observări istorice cu privire la neamul lui Ştefan cel Mare, Iaşi, p. 8-9. Inscripţia de pe piatra de mormânt e următoarea: † сьи гроб е(ст) рабѣ божи марїи кнѣгинѣ пана шандри портарѣ иже и прѣстави сѧ къ вѣчнѣи wбитѣли и погребена зде в лѣ(т) ѕцчд м(с)ца ма(рт) кз в нед по пасцѣ (această groapă este a roabei lui Dumnezeu, Maria, cneaghina lui pan Şandrea portarul, care s'a strămutat către veşnicul locaş şi a fost îngropată aici în anul 6994 luna Martie 27, Luni după Paşti), G. Balş, Bisericile lui Ştefan cel Mare, in Buletinul Comisiunii monumentelor istorice, 18, 1925, Bucureşti, p. 287, N. Iorga, Inscripţii 1 p. 63. In afară de Neacşa, ea mai are ca fii pe Ivancu, Marina şi Dragna, aceasta din urmă măritată cu Clănău spatarul, M. Costăchescu, cit. p. 9.—Altă sora a lui Ştefan cel Mare e Sora, mama lui Dumşa postelnicul, acesta îngropat la Probota. Inscripţia de pe peatra de mormânt e următoare: † (сьи гр)об е(ст) рабабжїѧ пана дꙋмшин постелника снь сорин сестра стефана воеводи иже и прѣстави сѧ къ вѣчнѣи wбитѣли в лто зи ген (această groapă este a robului lui Dumnezeu, pan Dumşa postelnic, fiul Sorei, sora lui Ştefan Voevod, care s'a strămutat către veşnicul locaş, în anul 7008 (1500) Ianuarie), G. Balş, Bisericile moldoveneşti din veacul al

şi cumpărătoare, ce li-au fost cumpărat tatăl Domniei Sale, răposatul Ştefan Vodă, dela Maruşca, fata Mihului logofătul, din drease de cumpărături, ce-au avut tatăl ei, Mihul logofăt, dela pan Oană Paşco şi de la socru-său, Dragul, unchiul lui Neagoe logofăt, şi dela Zoica, nepoata lui Neagoe logofătul, din drease, ce-au avut Neagoe logofătul dela strămoşul Domniei sale, Alexandru Vodă, şi de la străunchii Domniei sale, Ilieaş şi Ştefan Voevozi" [1]. In uricul din 1453 se spune că satele Negoeşti, Părtănoşi, Pobrata, Berindeeşti, Valea Seacă, Heciul şi Giuleştii le-a cumpărat Mihail logofătul dela Oană Pâşco şi soţia lui, iar în 1455 Iulie 2 aceştia sânt arătaţi verii lui Neagoe logofătul. Satul era şi în veacul al XIV-lea [2].—Satul Giuleşti, de lângă Cotnari, l-am întâlnit şi în 6945 (1437) Iunie 30 [3]. Işi are numele dela un străvechiu Giule. Era cred şi în veacul al XIV-lea [4].

Persoanele de care e vorba în uric sânt în mare parte cunoscute. Neagoe logofătul apare ca gramatic din 6930 (1422) Martie 12 [5]. Apoi în 6932 (1424) Fevruarie 16 [6]. Apare ca logofăt în 6933 (1425) Mai 12 [7], în 6934 (1426) August 12 [8], în 6935 (1427) August 18 [9], Septemvrie 14 [10], Septemvrie 16 [11], în 6935 (1427) [12], în 6936 (1428) Fevruarie 16 [13], Aprilie 15 [14], Aprilie 22 [15], Iulie 8 [16], Iulie 24 [17], Iulie 29 [18], August 17 [19], Septemvrie 3 [20], Dechemvrie 4 [21], Dechemvrie 28 [22], în 6937 (1429) Ianuarie

XVI-lea, în Buletinul Comisiunii monumentelor istorice, 21, 1928, Bucureşti, p. 343. Cp. şi N. Iorga, cit. p. 61. Dumşa e arătat ca mort nu de mult în 7009 (1501) Aprilie 25. Tot aici e arătat ca nepot de soră al lui Ştefan cel Mare: на(ш) сестричи(ч) на(ш) дѹмша постелни(к), покоиникъ, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 181, cp. şi M. Costăchescu, cit. p. 10-11.

1 Arhiv. Stat. Bucureşti, Condica Asachi 1, nr. 261, b, fila 540 v., Iulian Marinescu, Bogdan III cel Orb, Bucureşti, 1910, p. 113.

2 Pentru satul Heciu din valea Răutului, jud. Bălţi, cp. uricul din 7096 (1588) August 20: хѫчюл şi хечещїи, Ghib. Sur. 9 p. 47, 48.

3 Vezi mai sus 1 p. 520, rândul 10, p. 521-522.

4 Ibid. 1 p. 522, 94, ibid. 2 p. 381-384.

5 Vezi mai sus 1 p. 148, rândul 3-4.

6 Ibid. 1 p. 162, rândul 32.

7 Ibid. 1 p. 173, rândul 32.

8 Ibid. 1 p. 179, rândul 2.

9 Ibid. 1 p. 189, rândul 25.

10 Ibid. 1 p. 191, rândul 13.

11 Ibid. 1 p. 194, rândul 10.

12 Ibid. 1 p. 200, rândul 28.

13 Ibid. 1 p. 202, rândul 35.

14 Ibid. 1 p. 207, rândul 18.

15 Ibid. 1 p. 210, rândul 17.

16 Ibid. 1 p. 213, rândul 31.

17 Ibid. 1 p. 217, rândul 2.

18 Ibid. 1 p. 219, rândul 11.

19 Ibid. 1 p. 221, rândul 28.

20 Ibid. 1 p. 224, rândul 33-34.

21 Ibid. 1 p. 228, rândul 23.

22 Ibid. 1 p. 231, rândul 19 şi altul ibid. 1 p. 234, rândul 12-13.

10[1], Fevruarie 10[2], Aprilie 17[3], Iunie 1[4], Iunie 3[5], Iunie 19[6], Septemvrie 1[7], Septemvrie 24[8], în 6938 (1430) Iulie 7[9], Dechemvrie 23[10], în 6939 (1431) Fevruarie 6[11], Iunie 15[12], Iulie 31[13], în 6940 (1432) Ianuarie 17[14], în 6941 (1433) Fevruarie 26[15], Iunie 15[16], Iunie după 15[17], Noemvrie 3[18], Noemvrie 9[19], Noemvrie 16[20]. In 6941 (1433) Iunie 4 e numit панъ нѧгои писаръ[21]. Apare între boerii lui Ştefan Voevod, în 6942 (1434) Ianuarie 13[22], Ianuarie 29[23], Fevruarie 10[24], Aprilie 24[25], Octomvrie 8[26], în 6943 (1435) Aprilie 14[27]. Apare sub Ilieaş şi Ştefan Voevozi, în 6944 (1436) Iulie 17[28], August 11[29], Noemvrie 30[30], în 6945 (1437) Fevruarie 24[31], Mai 15[32], August 19[33], în 6946 (1438) Fevruarie 23[34], Iunie 20[35], în 6947 (1439) Martie 12[36], Aprilie 3[37], Iulie 2[38], Iulie 15[39]. In 6948 (1440) August 6, sub Ilie Voevod[40]. In

1 Vezi mai sus 1 p. 240, rândul 3-4.
2 Ibid. 1 p. 249, rândul 34-35.
3 Ibid. 1 p. 259, rândul 11.
4 Ibid. 1 p. 267, rândul 11.
5 Ibid. 1 p. 270, rândul 24.
6 Ibid. 1 p. 280, rândul 30.
7 Ibid. 1 p. 288, rândul 15.
8 Ibid. 1 p. 291, rândul 17.
9 Ibid. 1 p. 299, rândul 19.
10 Ibid. 1 p. 309, rândul 2.
11 Ibid. 1 p. 312, rândul 6.
12 Ibid. 1 p. 318, rândul 16.
13 Ibid. 1 p. 325, rândul 17.
14 Ibid. 1 p. 338, rândul 23.
15 Ibid. 1 p. 354, rândul 15.
16 Ibid. 1 p. 359, rândul 29.
17 Ibid. 1 p. 362, rândul 11.
18 Ibid. 1 p. 364, rândul 26.
19 Ibid. 1 p. 367, rândul 34.
20 Ibid. 1 p. 369, rândul 13-14.
21 Hurm. Doc. 1^2 p. 840.
22 Hurm. Doc. 1^2 p. 850.
23 Vezi mai sus 1 p. 374, rândul 34.
24 Ibid. 1 p. 381, rândul 19.
25 Ibid. 1 p. 383, rândul 29 şi altul ibid. p. 387, rândul 5.
26 Ibid. 1 p. 395, rândul 29-30.
27 Ibid. 1 p. 403, rândul 28.
28 Ibid. 1 p. 460, rândul 6.
29 Ibid. 1 p. 473, rândul 21.
30 Ibid. 1 p. 494, rândul 23-24.
31 Ibid. 1 p. 507, rândul 31.
32 Ibid. 1 p. 515, rândul 32.
33 Ibid. 1 p. 529, rândul 23.
34 Ibid. 2 p. 11, rândul 5.
35 Ibid. 2 p. 24, rândul 16.
36 Ibid. 2 p. 32, rândul 8.
37 Ibid. 2 p. 35, rândul 26.
38 Ibid. 2 p. 42, rândul 9-10.
39 Ibid. 2 p. 46, rândul 22.
40 Ibid. 2 p. 66, rândul 1.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

6950 (1442) Fevruarie 24, sub Ilie şi Ştefan Voevozi[1], în Aprilie 5[2], August 30[3]. Sub Ştefan Voevod, în 6951 (1443) Martie 6[4], Mai 1[5], Mai 7[6], Mai 14[7], Mai 18[8], Mai 28[9], Mai 30[10], Mai 31[11], Iunie 8[12], August 3[13], August 24[14], August 25[15], Noemvrie 29[16], în 6953 (1445) Fevruarie 18[17], Aprilie 5[18], Iulie 15[19], August 8[20], August 11[21], Septemvrie 30[22], în 6954 (1446) Ianuarie 25[23], Ianuarie 26[24], Martie 5[25], Iunie 6[26], Iulie 20[27], în 6955 (1447) Ianuarie 14[28], Fevruarie 11[29]. Apare în 6956 (1448), sub Petru Voevod, în Aprilie 23[30], Iulie 15[31], Iulie 27[32], Septemvrie 3[33], Septemvrie 15[34], Octomvrie 5[35], Octomvrie 10[36]. In documentul din 1455 Iuli 2, de care a fost vorba mai sus, Neagoe logofătul este arătat ca văr cu Vana Păşco, poate prin soţia acestuia, sora lui Raiciu. Vană Păşco este totuna cu Oană Păşcu, pomenit într'un uric din 6977 (1469) Iunie 6, când se întăreşte lui pan Oană Păşcu şi fratelui său, Ivaşcu Păşcu, satele Lipovă-

1 Vezi mai sus 2 p. 88, rândul 14.
2 Ibid. 2 p. 97, rândul 5.
3 Ibid. 2 p. 101, rândul 16-17
4 Ibid. 2 p. 120, rândul 23.
5 Ibid. 2 p. 126, rândul 19.
6 Ibid. 2 p. 129, rândul 6.
7 Ibid. 2 p. 132, rândul 10.
8 Ibid. 2 p. 138, rândul 16-17.
9 Ibid. 2 p. 141, rândul 12.
10 Ibid. 2 p. 145, rândul 2.
11 Ibid. 2 p. 149, rândul 14.
12 Ibid. 2 p. 156, rândul 5.
13 Ibid. 2 p. 177, rândul 19.
14 Ibid. 2 p. 180, rândul 10.
15 Ibid. 2 p. 185, rândul 26.
16 Ibid. 2 p. 187, rândul 29.
17 Ibid. 2 p. 212, rândul 18.
18 Ibid. 2 p. 219, rândul 10.
19 Ibid. 2 p. 223, rândul 9.
20 Ibid. 2 p. 226, rândul 21.
21 Ibid. 2 p. 231, rândul 12.
22 Ibid. 2 p. 236, rândul 19.
23 Ibid. 2 p. 238, rândul 17.
24 Ibid. 2 p. 241, rândul 18.
25 Ibid. 2 p. 248, rândul 4.
26 Ibid. 2 p. 263, rândul 22.
27 Ibid. 2 p. 270, rândul 21.
28 Ibid. 2 p. 273, rândul 27.
29 Ibid. 2 p. 281, rândul 30.
30 Ibid. 2 p. 314, rândul 10.
31 Ibid. 2 p. 317, rândul 11 şi altul ibid. p. 324, rândul 24.
32 Ibid. 2 p. 343, rândul 1.
33 Ibid. 2 p. 353, rândul 7 şi altul ibid. p. 355, rândul 24.
34 Ibid. 2 p. 359, rândul 20.
35 Ibid. 2 p. 365, rândul 26.
36 Ibid. 2 p. 369, rândul 3.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ţul, pe Bârlad, cu moară, Soholeţul în obârşia Hulubăţului, Soholeţul pe Gârbovăţ şi Negoteştii dela ţinutul Sucevei. „Pentru că Ivaşcu au răscumpărat pe soră-sa, pe Stana, dela Tătari, precum şi ia sângură s'au dat şi s'au lăsat frăţini-său lui Ivaşcu, pentru că ia copii n'au avut“ [1]. Intr'un document din 7010 (1502) Iulie 2, apar ca nepoţi ai lui Neagoe logofătul, Manuil Păşco şi fratele său, Toader, şi nepoata lor de soră, Neaga, că vând lui Ştefan cel Mare, din uricul lui Neagoe dela Alexandru cel Bun, trei sate peste Prut, pe Frumoasa, anume Frăcenii din jos de Troian şi cu moară şi Şcheia, în gura Frumoasei, şi la fântâna lui Maceş, ce-i în capul cel de jos al ezerului Cerlenul şi cu toate gârlele din dreptul acelor sate şi până la Prut [2]. Manoil şi Toader Păşco sânt sigur fiii lui Vană Păşco sau ai lui Ivaşcu Păşco. Aceştia sânt fiii lui Paşco. Cine să fie acest Păşco, Paşco, nu pot spune sigur. Un Păşco Nesteacovici, frate cu Boguş Nesteacovici, fiii lui Nesteac, apare în divan. Tatăl său, Nesteac, apare începând din 6919 (1411) Septemvrie 22 [3]. Apoi în 6920 (1412) Aprilie 5 [4], în 6923 (1415) Aprilie 13 [5], circa 1415 [6], în 6928 (1420) Aprilie 25 [7], în 6929 (1421) [8], în 6930 (1422) Dechemvrie 25 [9], în 6931 (1423) Martie 12 [10], în 6932 (1424) Fevruarie 16 [11], August 26 [12], în 6933 (1425) Ianuarie 30 [13], Mai 12 [14], în 6934 (1426) August 12 [15], 1426 [16], în 6935 (1427) August 18 [17], Septemvrie 14 [18], Septemvrie 16 [19], Octomvrie 15 [20], 1427 [21], în 6936 (1428) Fevruarie 16 [22], Aprilie 15 [23],

---

1 N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 73, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 137.
2 Ghib. Sur. 9 p. 3. Cp. I. Bogdan, D. Şt, 2 p. 215.
3 Vezi mai sus 1 p. 92, rândul 24 şi altul ibid. p. 95, rândul 15.
4 Ibid. 1 p. 98, rândul 20.
5 Ibid. 1 p. 116, rândul 28.
6 Ibid. 1 p. 122, rândul 22.
7 Ibid. 1 p. 136, rândul 9.
8 Ibid. 1 p. 142, rândul 1.
9 Ibid. 1 p. 151, rândul 12.
10 Ibid. 1 p. 154, rândul 16.
11 Ibid. 1 p. 162, rândul 21.
12 Ibid. 1 p. 166, rândul 10.
13 Ibid. 1 p. 169, rândul 9.
14 Ibid. 1 p. 173, rândul 28.
15 Ibid. 1 p. 178, rândul 23.
16 Ibid. 1 p. 182, rândul 29.
17 Ibid. 1 p. 189, rândul 12.
18 Ibid. 1 p. 191, rândul 3.
19 Ibid. 1 p. 194, rândul 1.
20 Ibid. 1 p. 196, rândul 28.
21 Ibid. 1 p. 200, rândul 17.
22 Ibid. 1 p. 202, rândul 21.
23 Ibid. 1 p. 207, rândul 5.

Aprilie 22[1], Iulie 8[2], Iulie 24[3], Iulie 29[4], August 17[5], Septemvrie 3[6], Dechemvrie 4[7], Dechemvrie 28[8]. Este cea din urmă dată când apare în divan[9]. El are ca fii, bine cunoscuţi, pe Boguş şi Paşco. Boguş apare întâia oară în 6930 (1422) Dechemvrie 25[10]. Apoi în 6940 (1432) Ianuarie 17[11]. In 6944 (1436) Mai 23, apare înpreună cu fratele său, Paşco[12]. Asemenea în Iulie 1[13], Iulie 24[14], August 27[15], Septemvrie 19[16], în 6945 (1437) Fevruarie 24[17], în 6951 (1443) Martie 6[18], Mai 7[19], Mai 18[20], Mai 28[21], Mai 31[22], Iunie 8[23], August 3[24], August 24[25], Noemvrie 29[26]. E puţin probabil însă că acest Paşco să fie tatăl lui Oană Păşco, din 1453.

Alt Paşco e diac, gramatic. Apare întâia oară, ca diac al lui Cupcici, în 6940 (1432) Ianuarie 4[27]. Apoi ca diac în Iunie 29[28], ca gramatic în 6944 (1436) Iulie 24[29], Septemvrie 19[30], în 6945 (1437) Martie 12[31], ca diac în Iunie 30[32], August 19[33], Dechemvrie 20[34], în 6946 (1438) Fevruarie 23, ca gramatic[35], în

1 Vezi mai sus 1 p. 210, rândul 6.
2 Ibid. 1 p. 213, rândul 13.
3 Ibid. 1 p. 216, rândul 13.
4 Ibid. 1 p. 218, rândul 22.
5 Ibid. 1 p. 221, rândul 16.
6 Ibid. 1 p. 224, rândul 20.
7 Ibid. 1 p. 228, rândul 20.
8 Ibid. 1 p, 231, rândul 8 şi altul ibid. p. 234, rândul 1.
9 Ibid. 1 p. 153.
10 Ibid. 1 p. 151-155.
11 Ibid. 1 p. 338, rândul 16.
12 Ibid. 1 p. 442, rândul 20-21.
13 Ibid. 1 p. 455, rândul 22-23.
14 Ibid. 1 p. 468, rândul 12-13.
15 Ibid. 1 p. 482, rândul 7.
16 Ibid. 1 p. 488, rândul 22.
17 Ibid. 1 p. 508, rândul 11-12.
18 Ibid. 2 p. 120, rândul 34-35.
19 Ibid. 2 p. 129, rândul 13.
20 Ibid. 2 p. 138, rândul 26-27.
21 Ibid. 2 p. 141, rândul 20.
22 Ibid. 2 p. 149, rândul 23.
23 Ibid. 2 p. 156, rândul 12-13.
24 Ibid. 2 p. 178, rândul 8.
25 Ibid. 2 p. 180, rândul 17-18.
26 Ibid. 2 p. 188, rândul 2-3.
27 Ibid. 1 p. 331, rândul 19.
28 Ibid. 1 p. 343, rândul 10.
29 Ibid. 1 p. 468, rândul 27.
30 Ibid. 1 p. 488, rândul 33.
31 Ibid. 1 p. 512, rândul 13.
32 Ibid. 1 p. 520, rândul 21.
33 Ibid. 1 p. 530, rândul 15.
34 Ibid. 1 p. 536, rândul 36 şi altul ibid. p. 542. rândul 18.
35 Ibid. 2 p. 11, rândul 29.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iunie 20[1], în 6947 (1439) Martie 12[2], Aprilie 3[3], Iulie 2[4], Septemvrie 13[5], Octomvrie 26[6], în 6950 (1442) Fevruarie 24[7], Aprilie 5[8]. Uneori are şi funcţiunea logofătului, care scrie şi atârnă pecetea. N'ar fi inposibil ca acesta să fie fie tatăl lui Oană Păşco.

Raiciu, cumnatul lui Oană Păşco, fiul lui Dragul, din documentul din 7022 (1514) adus mai sus, este necunoscut altfel.

Un Berindei stolnicul e cunoscut boer de divan, din întăia jumatate a veacului al XV-lea. Apare întăia oară în 1435 Fevruarie 17[9], în 6943 (1435) Octomvrie 8[10], Octomvrie 18[11], sub Ilie Voevod. Asemenea în 6944 (1435) Septemvrie 19[12], în Noemvrie 25[13]. Apoi sub Ilie şi Ştefan Voevozi, în 6944 (1436) Mai 23[14], Iulie 1[15], Iulie 24[16], August 27[17], Septemvrie 8[18], Septemvrie 19[19]. In Noemvrie 30, sub Ilie Voevod[20], în 6945 (1437) Fevruarie 24, sub Ilie şi Ştefan Voevozi[21], August 19[22], Dechemvrie 20[23], în 6946 (1438) Ianuarie 17[24], Fevruarie 17[25], Fevruarie 23[26], Iunie 20[27], în 6947 (1439) Martie 12[28], Aprilie 3[29], Iulie 2[30], Iulie 15[31], Octomvrie 26[32], sub Ilie Voevod, în 6948 (1440) Au-

1 Vezi mai sus 2 p. 24, rândul 39.
2 Ibid. 2 p. 32, rândul 31.
3 Ibid. 2 p. 36, rândul 12.
4 Ibid. 2 p. 42, rândul 27.
5 Ibid. 2 p. 60, rândul 6.
6 Ibid. 2 p. 62, rândul 29.
7 Ibid. 2 p. 88, rândul 31.
8 Ibid. 2 p. 97, rândul 22.
9 Ibid. 1 p. 413, rândul 15.
10 Ibid. 1 p. 416, rândul 27.
11 Ibid. 1 p. 420, rândul 27.
12 Hurm. Doc. 1² p. 865.
13 Vezi mai sus 1 p. 424, rândul 24.
14 Ibid. 1 p. 442, rândul 18.
15 Ibid. 1 p. 455, rândul 19.
16 Ibid. 1 p. 468, rândul 10.
17 Ibid. 1 p. 482, rândul 3-4.
18 Ibid. 1 p. 484, rândul 27.
19 Ibid. 1 p. 488, rândul 20.
20 Ibid. 1 p. 494, rândul 27-28.
21 Ibid. 1 p. 508, rândul 4.
22 Ibid. 1 p. 530, rândul 5,
23 Ibid. 1 p. 536, rândul 26 şi altul ibid. p. 542, rândul 8.
24 Ibid. 2 p. 1, rândul 15.
25 Ibid. 2 p. 8, rândul 6.
26 Ibid. 2 p. 11, rândul 11.
27 Ibid. 2 p. 24, rândul 23.
28 Ibid. 2 p. 32, rândul 15.
29 Ibid. 2 p. 35, rândul 32-33.
30 Ibid. 2 p. 42, rândul 16-17.
31 Ibid. 2 p. 46, rândul 31.
32 Ibid. 2 p. 62, rândul 17.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

gust 6[1], sub Ilie şi Ştefan Voevozi, în 6950 (1442) Februarie 24[2], Martie 8[3], Aprilie 5[4].

Despre Petru Hudici şi fiul său, Iaţcu, a fost vorba în alt loc[5]. Asemenea despre boerii Jumatate[6].

Boerul Şandru, ginerele lui Petru Hudici, nu e uşor de lămurit[7]. Un boer de divan, Şandru, aparţine secolului al XIV-lea şi începutul veacului al XV-lea, până prin 1407[8]. Un altul numit Şandrişor şi apoi Şandru apare din 1408[9]. Aşa în 6916 (1408) Septemvrie 16[10], 6917 (1409) Noemvrie 18[11], 6918 (1410) Fevruarie 15[12], 6919 (1411) Aprilie 14[13], Septemvrie 22[14], în 6920 (1412) Aprilie 3[15], Aprilie 5[16], în 6922 (1414) August 2[17], Dechemvrie 20[18], circa 1415[19], 6927 (1419) Aprilie 8[20], în 6928 (1420) Aprilie 25[21], în 6929 (1421)[22], în 6930 (1422) Dechemvrie 25[23]. Fiul său este cunoscutul boer de divan, Cozma Şandrovici, care apare întâia oară, în 6922 (1414) August 2, când i se întăreşte un sat[24]. In divan apare în 6940 (1432) Ianuarie 4, sub Ilie Voevod[25], apoi în 6941 (1433) Iunie 15[26], Iunie după 15[27], în 1435 Fevruarie 17[28], Octomvrie 8[29], Octomvrie 18[30], Noemvrie 25[31], în 6944 (1436) Mai 23, sub Ilie

1 Vezi mai sus 2 p. 66, rândul 4.
2 Ibid. 2 p. 88, rândul 21.
3 Ibid. 2 p. 93, rândul 22.
4 Ibid. 2 p. 97, rândul 11.
5 Ibid. 1 p. 406-409.
6 Ibid. 1 p. 304-307.
7 Un Şandru spătar, totuna cu Alexandru spătar, vezi mai sus 1 p. 458-459, 2 p. 277.
8 Vezi mai sus 1 p. 50.
9 Ibid. 1 p. 50-51.
10 Ibid. 1 p. 61, rândul 17.
11 Ibid. 1 p. 73, rândul 8.
12 Ibid. 1 p. 75, rândul 25-26.
13 Ibid. 1 p. 81, rândul 23.
14 Ibid. 1 p. 95, rândul 16.
15 Ibid. 1 p. 97, rândul 14.
16 Ibid. 1 p. 98, rândul 20.
17 Ibid. 1 p. 108, rândul 7.
18 Ibid. 1 p. 112, rândul 3.
19 Ibid. 1 p. 122, rândul 22.
20 Ibid. 1 p. 132, rândul 6.
21 Ibid. 1 p. 136, rândul 7.
22 Ibid. 1 p. 141, rândul 12.
23 Ibid. 1 p. 151, rândul 20.
24 Ibid. 1 p. 108, rândul 14.
25 Ibid. 1 p. 331, rândul 8.
26 Ibid. 1 p. 359, rândul 19.
27 Ibid. 1 p. 362, rândul 3.
28 Ibid. 1 p. 413, rândul 10.
29 Ibid. 1 p. 416, rândul 25.
30 Ibid. 1 p. 420, rândul 26-27.
31 Ibid. 1 p. 424, rândul 23.

şi Ştefan Voevozi[1], în Iulie 1[2], Iulie 24[3], August 20[4], August 27[5], Septemvrie 19[6], în 6945 (1437) Fevruarie 24[7], August 19[8], în 6946 (1438) Ianuarie 17[9], Fevruarie 17[10], Fevruarie 23[11], Martie 5[12], Iunie 20[13], August 21[14], în 6947 (1439) Martie 12[15], Aprilie 3[16], Iulie 2[17], Iulie 15[18], Iulie 30[19], Octomvrie 26[20], în 6948 (1440) August 6, sub Ilie Voevod[21], sub Ilie şi Ştefan Voevozi, în 6950 (1442) Fevruarie 24[22], Martie 8[23], Aprilie 5[24], în 6951 (1443) Mai 18, sub Ştefan Voevod[25], în Mai 31[26], Iunie 8[27], August 3[28], în 6954 (1446) Ianuarie 25[29], sub Roman Voevod, în 6954 (1448) Fevruarie 23[30], sub Alexandru Voevod, în 6957 (1449) Iunie 5[31], în 6960 (1452) Octomvrie 27[32], Dechemvrie 21[33], în 6961 (1453) Ianuarie 22[34], Ianuarie 26[35], Ianuarie[36], Fevruarie 8[37], Iunie 12[38], Iunie 20[39], Iulie 20[40], Septemvrie

1 Vezi mai sus 1 p. 442, rândul 15-16.
2 Ibid. 1 p. 455, rândul 17.
3 Ibid. 1 p. 468, rândul 10-11.
4 Ibid. 1 p. 476, rândul 9-10.
5 Ibid. 1 p. 482. rândul 2.
6 Ibid. 1 p. 488, rândul 19.
7 Ibid. 1 p. 508, rândul 2.
8 Ibid. 1 p. 530, rândul 2-3.
9 Ibid. 2 p. 1, rândul 15.
BCU Cluj / Central University Library Cluj
10 Ibid. 2 p. 8, rândul 5.
11 Ibid. 2 p. 11, rândul 10.
12 Ibid, 2 p. 15, rândul 16.
13 Ibid. 2 p. 21, rândul 24.
14 Ibid. 2 p. 27, rândul 4-5.
15 Ibid. 2 p. 32, rândul 14.
16 Ibid. 2 p. 35, rândul 32.
17 Ibid. 2 p. 42, rândul 16.
18 Ibid. 2 a. 46, rândul 30.
19 Ibid. 2 p. 52, rândul 25.
20 Ibid. 2 p. 62, rândul 16.
21 Ibid. 2 p. 65, rândul 19.
22 Ibid. 2 p. 88, rândul 19.
23 Ibid. 2 p. 93, rândul 19.
24 Ibid. 2 p. 97, rândul 9.
25 Ibid. 2 p. 138, rândul 22.
26 Ibid. 2 p. 149, rândul 19.
27 Ibid. 2 p. 156, rândul 9.
28 Ibid. 2 p. 178, rândul 5.
29 Ibid. 2 p. 238, rândul 23.
30 Ibid. 2 p. 306, rândul 5.
31 Ibid. 2 p. 386, rândul 21.
32 Ibid. 2 p. 422, rândul 31-32.
33 Ibid. 2 p. 426, rândul 15 şi altul ibid. 2 p. 432, rândul 15.
34 Ibid. 2 p. 442, rândul 24.
35 Ibid. 2 p. 446, rândul 4-5.
36 Ibid. 2 p. 454, rândul 14.
37 Ibid. 2 p. 458, rândul 22.
38 Ibid. 2 p. 468, rândul 10.
39 Ibid. 2 p. 473, rândul 4. Aici şi un Cozma vistiarnic, rândul 10.
40 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare. Ibid. şi Cozma vistiarnic.

7[1], în 6962 (1454) Ianuarie 1[2], în 6963 (1455) Fevruarie 8[3]. In Iulie 2, sub Petru Voevod[4], August 15[5], August 20[6], August 23[7], August 29[8], Dechemvrie 12[9], Dechemvrie 20[10], în 6964 (1456) Fevruarie 18[11]. Apare în primul an şi în divanul lui Ştefan cel Mare, de ex. în 1457 Septemvrie 8[12], Septemvrie 13[13]. In acest an va fi murit. Neamul lui este destul de cunoscut, în documente. Cunosc 4 copii ai lui Cozma Şandrovici: Vasutca, Buceaţchi, Iurie şi Anuşca. Vasutca este pomenită ca fiică a lui Cozma şi nepoată a lui Şandru şi Martei, în 7007 (1499) August 31[14]. Asemenea în 7011 (1503) Septemvrie 30[15]. Buceaţchi este pomenit ca fiu al lui Cozma Şandru într'un uric din 7015 (1507) Martie 22[16]. Aici e pomenit şi fiul lui Buceaţchi, Danciul. Amândoi trăiseră în timpul lui Ştefan cel Mare. Asemenea e pomenit în 7011 (1503) Septemvrie 30, de care a fost vorba. Fiul său, Danciul Buceaţchi, trăia în 1503 Septemvrie 30, când cumpără, înpreună cu vărul său, Isaico, şi mătuşa lor, Vasutca, două sate la Vilia, anume Hodorecinţii şi Gvozdăuţii, dela ţinutul Hotinului. Danciul Buceaţchi are fiu pe Şteful Buceaţchi şi acesta pe Crăciun Buceaţchi, pomeniţi într'un uric din 7089 (1581) Mai 28, când Crăciun vinde satul Criva, pe Prut[17]. Iurie al treilea copil al lui Cozma Şandrovici este pomenit în acelaş document din 7011 (1503) Septemvrie 30, unde e pomenit şi fiul său, Isaico. Iurie era mort în acest an. Al patrulea copil al lui Cozma este Anuşca, pomenită într'un uric din 6988 (1480) Mai 27, ca soră cu Vasutca. Aici e

BCU Cluj / Central University Library Cluj

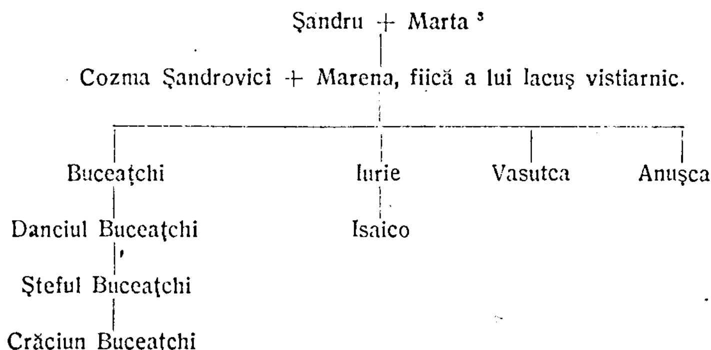
---

1 Ulianiţchi, Materiali p. 78-79, Uricarul 11, p. 9, 74.
2 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare. Ibid. şi Cozma vistiarnic.
3 Acad. Rom. XXX/87, Ghib. Sur. 18 p. 64.
4 Ulianiţchi, Materiali p. 84-85, Uricarul 11 p. 11, 80.
5 Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan.
6 Muz. de la Arhiv. Stat. Bucureşti, l-am publicat în Buletinul Ion Neculce fasc. 7 (1929) p. 173.
7 Acad. Rom. LXXVI/123.
8 Acad. Rom. Peceţi 158, Radu Rosetti, Bohotin p. 45.
9 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
10 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
11 Acad. Rom. Peceţi 179.
12 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 4.
13 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 258.
14 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 132. Aici greşit: Martin, vezi mai sus 1 p. 108, rândul 13.
15 Ibid. 2 p. 230 şi altul ibid. p. 233-234.
16 Ghib. Isp 1[1] p. 47.
17 Acad. Rom. Peceţi 284, publicat de mine în Buletinul Ion Neculce, fasc. 6 (1927) p. 275-277 şi Ghib. Sur. 19 p. 117. Cp. ibid. p. 120.

pomenită şi mama lor Marena, fiica lui Iacuş vistiarnicul, deci soţia lui Cozma Şandrovici [1].

După documentele arătate mai sus, ei aveau următoarele sate: Muntenii scutaşi, la Roman [2], Batineşti, la Tutova, unde a fost Mezeu, satul pe Sireti, Mogoşeşti, aşezat în hotarul satului Şendreşti, şi Criva pe Prut.

Spiţa acestui neam e cea următoare:

BCU Cluj / Central University Library Cluj

In afară de Cozma vistiarnicul, cu care nu trebuie să se confunde Cozma Şandrovici, în 6962 (1454) August 25 [4] apare un Cozma logofăful. Un Cozma fără nici un titlu apare în 6964 (1456) Iunie 8 [5].

Boerul Şendrică e greu de identificat. Un Şendrică gramatic sau Şandru gramatic apare în documente. Aşa în 6951 (1443) Martie 6 [6], în 6953 (1445) Iunie 15 [7], în 6954 (1446) Iunie 6 [8], Iulie 20 [9], apoi sub Alexandru Voevod, în 6957 (1449) Iunie 5 [10]. Aici şi un Sendrică aprod [11], ceia ce înseamnă că sânt doi diferiţi.

1 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 241: марена дъщерѣ пана ꙗкѹша вистїарника и съ дъщери ен анѹшкою и васѹткою и къ своими непоти, сынове бѹчацкови и юрїеви.

2 Vezi mai sus 1 p. 108-110.

3 Cp. şi I. Bogdan D. Şt. 2 p. 232, Ghib. Sur. 19 p. 120.

4 Iaţimirski, Darstveniia jalov . . . gramotî mold. în Drevnosti trudi slav. kommissii imp. mosk. arheolog. obştestva, 4 (Moskva 1907) p. 295 şi în altul în Orest Popescu, Câteva doc. mold. p. 8-9.

5 Orig. la D. Ionescu-Dolj, Bucureşti, Conv. Lit. 35 (1901) p. 671.

6 Vezi mai sus 2 p. 120, rândul 35-36.

7 Ibid. 2 p. 223, rândul 25.

8 Ibid. 2 p. 263, rândul 29.

9 Ibid. 2 p. 271, rândul 3.

10 Ibid. 2 p. 286, rândul 31.

11 Ibid. rândul 22.

Şendrică aprodul apare şi în 6956 (1448) Fevruarie 18[1], în 5957 (1449) Mai 26[2]. Un boer cunoscut în acest timp este iarăşi Şandru dela Dorohoiu, care apare în 6960 (1452) Dechemvrie 21, sub Alexandru Voevod[3], în 6961 (1453) Ianuarie 22, fără menţiunea că e dela Dorohoiu[4], ca Şandru dela Dorohoiu, în Ianuarie 26[5], Ianuarie[6]. In Iunie 12 apare ca Şandru dela Hârlău[7]. In Iunie 20 apare ca Şandru dela Dorohoiu[8], în 6962 (1454) Ianuarie 1[9]. In 6963 (1455) Fevruarie 8 apare un Şandru logofătul[10]. In Iulie 2 apare ca Şendrică dela Dorohoiu[11]. Apare ca Şandru dela Dorohoiu şi sub Ştefan cel Mare, începând din 6966 (1458) Fevruarie 13[12], până în 6975 (1467) Octomvrie 9[13]. Un Şendrică Tolocico, care apare în 6957 (1449) Iunie 5[14], în 6960 (1452) Octomvrie 27[15], în 6964 (1456)[16], în 6974 (1466) Septemvrie 15[17], în 6975 (1467) Ianuarie 1[18], este cred totuna cu Şandru dela Dorohoiu.

129.

Suceava. 1453 Iulie 8.

Alexandru Voevod întăreşte Mănăstirei Horodnic şi anume oamenilor din Balosinăuţi mai multe scuteli.

† мл(с)тїю бжїею мы алеѯандръ воевода, г(с)п(д)ръ земли мо(л)давской, чинимъ знамените всѣмъ листомъ наши(м) всѣмъ, кто на нъ оузри(т) илї его оуслиши(т) чтүчи, ѡже благопроизволи г(с)воми наши(м) благы(м) произволенїемъ и ч(с)тимъ и стан(м) ср(д)цемъ и оучинили есмо въ за души стопочївши(х) родителе(м)

1 Vezi mai sus 2 p. 300, rândul 16-17.
2 Ibid. 2 p. 380, rândul 6.
3 Ibid. 2 p. 426, rândul 17-18 şi altul ibid. p. 432, rândul 17-18.
4 Ibid. 2 p. 442, rândul 26.
5 Ibid. 2 p. 446, rândul 6-7.
6 Ibid. 2 p. 454, rândul 16.
7 Ibid. 2 p. 468, rândul 11.
8 Vezi mai sus 2 p. 473, rândul 6.
9 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
10 Acad. Rom. XXX/87, Ghib. Sur. 18 p. 64.
11 Ulianiţchi, Materialî p. 84-85, Uricarul 11 p. 11, 80.
12 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 6.
13 Ibid 2 p. 297.
14 Vezi mai sus 2 p. 386, rândul 25, ibid. şi Şendrică aprod şi Şandru gramatic.
15 Ibid. 2 p. 422, rândul 32-33.
16 Hurm. Doc. 2² p. 669.
17 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 112.
18 Ibid. 1 p. 117.

нашимъ[1] и за наше здравїе и дали есми се(с) ли(ст) нашъ мои(м) люде(м), монастирю ѡ(т) горо(д)ника, иде(ж) е(ст) хра(м) чесного и животвор⟨и⟩щаго въздви(д)жение кр(с)та, а на имѣ люде(м) ѡ(т) балосиновци и потвердили есмо и(м) даа(нїе) наши(х) пре(д)ко(в), на то ꙗко да ймаю(т) слободȣ на вѣки, ѡ(т) вси(м), да не дадȣ(т) да(н), ни посадȣ, ни по(д)во(дȣ), ни илиша, ни на млино(х) наши(х) да не робѣть, ни на горо(д), ни на сторожȣ да не ходѧ(т), ни горщинȣ ѡ(т) свинии да не дадȣ(т), ни десѣтинȣ ѡ(т) вче(л)[2], ни вино да не возѧтъ тоты лю(дї), а ни иное никоторое наше даание и слȣ(ж)ба да не имаю(т) ты(х) лю(дї) на вѣки, ни ȣ воиско да не ходѧ(т), николи. тако(ж) ȣ тое село, ȣ балосинеци, да не имаю́ѡ(т) ходити ни гловници, ни припъшари, ни ѡслȣхари и ни нерерȣ(в)цѣ никакы ȣрѧ(д)ни(к), ни сȣдити ти(х) лю(дї), а ни главȣ не брати и(с) ни(х), а ни р . . нȣ, а ни иное ницѡ, не никоторо(м) днѣ, ни велико(м), ни ѡ мало(м). тое все да е(ст) и(м) непорȣшено ⟨на в⟩ѣки ⟨вѣчны . . . ⟩. а на то е(ст) вѣра г(сд)ва вышеписанного, алеѯандра воеводи, и вѣра всѣхъ боꙗръ наши(х) велики(х) и мали(х). а кто сѧ покȣси(т) порȣшити и(м) даанїе г(с)ва ми, такови да е(ст) проклѧ(т) ѡ(т) га ба и ѡ(т) всѧ(х) сты(х). тако(ж) и ѡ(т) на(с) имае(т) видѣти на себѣ казнъ и ѡргїи. а на бо(л)шее потвер(д)енїе томȣ всем(ȣ) вышеписанном(ȣ) велѣли есми жȣпанȣ михаилȣ логофет(ȣ) привѣсити нашȣ печа(т) к семȣ ли(с)тȣ нашемȣ. пи(с) вȣ(л)па(ш), ȣ сѡ(ч)авѣ, вълѣто ѕ҃ц҃ѯ҃а м(с)ца їюлїа и днъ.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Alexandru Voevod, Domn Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a binevoit Domnia mea cu a noastră bună voire şi curată şi luminată inimă şi am făcut pentru sufletul sfântrăposaţilor părinţilor noştri şi pentru sănătatea noastră şi am dat această carte a noastră oamenilor mei, din mănăstire de la Horodnic, unde este hramul Cinstitei şi de Viaţă Făcătoare, Inălţarea lui Cristos, şi anume oamenilor din Balosinăuţi şi le-am întărit dania înaintaşilor noştri, ca să aibă slobozenie în veci, de toate, să nu dea dare, nici posadă, nici podvoadă, nici iliş, nici la morile noastre să nu robiască, nici la cetate, nici la strajă să nu meargă, nici gorştină de porci să nu dea, nici desetină din albine, nici vin să nu care aceşti

1 Sic.
2 In orig. впе(л).

oameni şi nici o altă oarecare dare a noastră şi slujbă să nu aibă aceşti oameni în veci, nici la oaste să nu meargă niciodată.

Asemenea în acest sat în Balosineşti să nu aibă a merge nici globnici, nici pripăşari, nici osluhari şi nici pererubţii, nici un fel de dregător, nici să judece pe aceşti oameni şi nici gloabă să nu adune dela dânşii şi nici . . . . . . şi nici altceva nimic, pentru nici o faptă, nici mare, nici pentru mică. Toate aceste să fie lor nestricate, în vecii vecilor.

Iar la aceasta este credinţa Domniei mai sus scrise, Alexandru Voevod, şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici.

Iar cine s'ar încerca să le strice lor dania Domniei mele, acela să fie blăstămat de Domnul Dumnezeu şi de toţi sfinţii.

Asemenea şi dela noi va vedea asupra sa cazně şi urgie.

Iar pentru mai mare tărie acestor toate mai sus scrise, am poruncit jupanului Mihail logofătul să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Vulpaş, în Suceava, în anul 6961 luna Iulie 8 zile.

Pergament, cu pecetea pierdută, la Acad. Rom. LXXXV/43. O planşă fotografică în I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 44. O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. E citat în Dan, Mănăstirea Suceviţa p. 137. Asemenea în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 123.

Mănăstirea dela Gorodnic am întâlnit-o şi în uricul din 6947 (1439) Iulie 15[1] şi în cel din 6952 (1444) August 1[2]. In acesta de pe urmă se găsesc şi un şir de scuteli, asemănătoare cu cele din 1453. In amândouă locurile e vorba şi de satul Balosinăuţi.

130.

Suceava. 1453 Iulie 20.

Alexandru Voevod întăreşte Mănăstirii Neamţului 3 tătari.

† ма(с)тїю бжїєю мы алеѯандръ воєвода, господаръ земли молдавской, чини(м) знаменито нс сѣмъ листо(мъ) наши(м) въсѣмъ, кто на нъ оузрить или єго ѹслыши(т) чтѹчи, ѡже благопроизволи господствоми благы(м) наши(м) произволенїємъ и чистимъ и свѣтлимъ срдцє(м)[3] и дали и потвердили єсми монастирю

1 Vezi mai sus 2 p. 46-49.
2 Ibid. 2 p. 207-211.
3 Sic.

нашемѹ ѡ(т) нѣмца, идеже е(ст) хра(м) възнесенїе га ба и спаса нашего, исѹ христа, татари, на имѣ пантѣ и жѹржѧ и иѡнх, абы были монастырю нашемѹ вышеписанномѹ ѹри(к) и съ ѹсимъ доходо(м), непорѹшено николиже, на вѣкы. а на то е(ст) вѣра господства ми, вышеписаннаго алеѯандра воеводы, и вѣра наши(х) боіаръ, вѣра пана дѹми браевича дворника, вѣра пана маноила хотин⟨и⟩ского, вѣра пана станчюла, вѣра пана ивана баичанѹла, вѣра пана петри пръкалаба, вѣра пана ѡани пынтеча, вѣра пана ⟨козми⟩ шандровича, вѣра пана кости ѡрыша, вѣра пана кости дановича, вѣра пана тадора васковича, вѣра пана братѹл⟨а, вѣра пана⟩ тадора моическѹла, вѣра пана радѹла писка, вѣра пана алвѹла спатарѣ, вѣра пана петра постелн⟨ика, вѣра пана⟩ гоѧна чашника, вѣра пана козми вистиѧрника, вѣра пана ивана столника, вѣра пана жѹржа комиса и вѣра ⟨всѣ(х) боіаръ⟩ наши(х) велики(х) и малы(х). а по нашемъ животѣ, кто бѹдетъ господаръ нашеи земли, ѡ(т) дѣтеи наши(х) или ѡ(т) нашег⟨о племе⟩не, бѹ(д) кто кого въ извере(т) господаремъ быти, ѹ нашеи земли, ѹ молдавскои, то(т) щобы не порѹши(л) нашего даанї⟨а, але⟩ бы ѹтвердилъ и ѹкрѣпи(л). а на болшее потвержденїе томѹ въсемѹ вышеписанномѹ, велѣли есми наш⟨емѹ вѣр⟩номѹ панѹ, михаилѹ логофетѹ, писати и привѣсити нашѹ печатъ к семѹ листѹ нашемѹ. пи(с) вѹ⟨л⟩па⟨(ш)⟩ ѹ сѹ(ч)вѣ в лѣтѡ ѕ҃ц҃ѯа, м(с)ца ю(л) к днъ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Alexandru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a binevoit Domnia mea cu a noastră bună voire şi curată şi luminată inimă şi a dat şi a întărit mănăstirii noastre de la Neamţ, unde este hramul Inălţării Domnului Dumnezeu şi a Mântuitorului nostru, Isus Hristos, tatarii, anume Pantea şi Giurgiu şi Ion, ca să fie mănăstirii noastre mai sus scrise uric şi cu tot venitul, nestricat niciodată, în veci.

Iar la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului Alexandru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Duma Braevici vornic, credinţa panului Manoil de la Hotin, credinţa panului Stanciul, credinţa panului Ivan Băicean, credinţa panului Petru pârcălab, credinţa panului Oană Pântece, credinţa panului Cozma Şandrului, credinţa panului Coste Orâş, credinţa panului Coste Danovici, credinţa panului Tador Vascovici, credinţa panului Bratul, credinţa panului Tador Moicescul, credinţa panului

Radul Pisc, credinţa panului Albul spatar, credinţa panului Petru postelnic, credinţa panului Goean ceaşnic, credinţa panului Cozma vistiarnic, credinţa panului Ivan stolnic, credinţa panului Giurgiu comis şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi domn Ţării noastre, din copiii noştri sau din neamul nostru, ori pe cine Dumnezeu va alege să fie ca Domn, în Ţara noastră, în Moldova, acesta să nu strice dania noastră, ci să întăriască şi înputerniciască.

Iar pentru mai mare tărie acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Mihail logofătul, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Vulpaş, în Suceava, în anul 6961 luna Iulie 20 zile.

Pergament, cu pecetea pierdută, la Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare. In dos are însemnarea veche : мо(на)стырю немецкомꙋ. O copie slavonă se află la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. E citat şi în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 123.

Documentul este foarte important pentru mulţimea daniilor ce fiecare Domn ţinea să le adauge mănăstirilor, apoi pentru istoricul ţiganilor în Moldova.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

131.

1453 Septemvrie 7.

Alexandru Voevod întăreşte lui pan Vitolt satul Lujani, mai jos de Ripujinţi, pe Prut, cumpărat dela pan Coste Vranici.

† мл(с)тїю бжїею мы алеѯа(н)дрь воевода, господарь зе(м)ли мо(л)давскои, чиим(м) знаменито ис сѣ(м) листо(м) наши(м) всѣм(м), кто на(н) оузри(т) или е(г) чтоучи оуслыши(т), оже то(т) истинныи слоуга на(ш), па(н) косте врани(ч) прїиде прѣ(д) нами и пре(д) нашими болѧре своею доброю волею и свои(м) добры(м) оумысло(м) и прода(л) свое село, свою правꙋю о(т)чизнꙋ [1], на имѣ лꙋжане, що єꙋ(т) пониже рипоужинци, на прꙋтѣ, а прода(л) и(х) панꙋ вито(л)тꙋ за чотыри ста злати тоуре(ц)кы(х) сь всыми [1] хотарми и сь вси(м) право(м), ничого собѣ не оставлѣючи, а ни ближши(м) свои(м). тѣмь мы видѣвше доброю и(х) волю, к томꙋ [2]

1 Sic.
2 In orig. ктоомꙋ.

и правꙋю заплатꙋ, дае(м) и дали есмо нашемꙋ вѣрном(ꙋ) боꙗринꙋ, панꙋ вито(л)тꙋ, тое вышеписа(н)ное село, на имѣ лꙋжаны 1, що бы емꙋ ѹри(к) съ вси(м) доходѡ(м) емꙋ и дѣте(м) егѡ и ѹнꙋчато(м) его и прѣѹнꙋчато(м) егѡ и прѣщꙋрꙗто(м) его и въсемꙋ родꙋ его, непорꙋшено николи, на вѣки. а хотаръ томꙋ вы(ш)писа(н)номꙋ селꙋ съ всѣми старыми хотарми, кꙋда из вѣка ѡживали и съ вси(х) сторо(н). а на то е(ст) вѣра наше(г) г(сд)ва, вы(ш)писа(н)наго алеѯа(н)дра воеводы, и вѣра боꙗръ наши(х), вѣра пана дꙋмы браевича дворника, вѣра пана ста(н)чоѹла, вѣра пана косте пръкалаба и брата е(г), пана петра, вѣра пана банчана, вѣра пана ваны жоѹлича, вѣра пана лаба спатарѣ, вѣра пана радꙋла писка, вѣра пана гоꙗна, вѣра пана да(н)чоѹла пръкалаба, вѣра пана косте орыша, вѣра пана козмы ша(н)дровича, вѣра пана косте дановича, вѣра пана ша(н)дра спатарѣ, вѣра пана тадора васкана, вѣра пана моиви, вѣра пана жꙋржи гъѹрича, вѣра пана петрика постелника, вѣра пана жꙋржики комиса и вѣра въсѣ(х) наши(х) боꙗръ мо(л)да(в)ски(х) велики(х)же и малы(х). а по наше(м) животѣ, кто боудe(т) г(с)п(д)ръ оу нашеи земли ѡ(т) дѣтеи наши(х) или ѡ(т) наше(г) племене, бꙋ(д) кто бо(г) въ изволе(т) быти, то(т) ѡбы не порꙋши(л) наша потвержд(д)енїа записы и даанїа. а на болшее потверж(д)енїе томꙋ въсемꙋ вышписа(н)номꙋ велѣли есмо слꙋзѣ нашe(мꙋ), михаи(л) логофе(т), пи(с)ти и печа(т) нашꙋ привѣсити к сем(ꙋ) листоѹ нашем(ꙋ). лꙋка писа в лѣ(т) ѕ҃ц҃ѯа се(п) з д(н).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Alexandru Voevod, Domn Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că această adevărată slugă a noastră, pan Coste Vranici, a venit înaintea noastră şi înaintea boerilor noştri de a sa bună voe şi cu al său bun gând şi a vândut satul său, a sa dreaptă ocină, anume Lujani, care sânt mai jos de Ripujinţi, pe Prut, şi l-a vândut panului Vitolt, drept patru sute de zloţi turceşti, cu toate hotarele, si cu tot dreptul, nerămânând nimic sie şi nici apropiaţilor săi. De aceia, noi văzându-i cu bună voe către aceasta şi dreaptă plată, dăm şi am dat credinciosului nostru boier, panului Vitolt, acest sat scris mai sus, anume Lujani, să-i fie uric cu tot venitul, lui şi copiilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, nestricat niciodată, în veci.

1 Sic.

Iar hotarul acestui sat scris mai sus, cu toate vechile hotare, pe unde din veac au umblat şi din toate părţile.

Şi la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului Alexandru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Duma Braevici vornic, credinţa panului Stanciul, credinţa panului Coste pârcalab şi a fratelui său, pan Petru, credinţa panului Baicean, credinţa panului Vană Julici, credinţa panului Albu spătar, credinţa panului Radul Pisc, credinţa panului Goean, credinţa panului Danciul pârcălab, credinţa panului Coste Orâş, credinţa panului Cozma Şandrovici, credinţa panului Coste Danovici, credinţa panului Şandru spătar, credinţa panului Tador Vascan, credinţa panului Moica, credinţa panului Giurgiu Găurice, credinţa panului Petrică postelnic, credinţa panului Giurgică comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn în Ţara noastră, din copiii noştri sau din neamul nostru, ori pe cine Dumnezeu va alege să fie, acesta să nu le strice întăritura noastră, zapise şi danii.

Iar pentru mai mare întăritură acestor toate mai sus scrise, am poruncit slugii noastre, lui Mihail logofătul, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Luca a scris, în anul 6961 Septemvrie 7 zile.

Pergamentul, cu pecetea cea mică atârnată, se află în Arhiva ministerului de externe din Moscova. O fotografie la Acad. Rom. în colecţia de fotografii, dăruită de I. Bogdan. O copie slavonă, cu mici abateri, la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat cu abateri în Ulianiţchi, Materialî p. 78-79. O traducere cu unele greşeli în Uricarul 11 p. 8-9, p. 74-75. Ibid. p. 8 în loc de: „nerămânând nimic sie şi nici apropiaţilor săi" e: „nimica sieşi să nu fie ertat nici celor mai de aproape a lor sei", iar la p. 74: „nimic sieşi să-şi oprească decât părţile înmegieşite". După Ulianiţchi şi Uricarul e citat în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 123. E citat şi în Dicţ. geogr. al Bucovinei de Grigoroviţă p. 134.

Satul Lujani este Lujenii din districtul Coţmani, din Bucovina, aşezat în adevăr pe Prut[1]. Este străvechiu. Era şi în veacul al XIV-lea. Poate e în legătură cu rusul лужа, mlaştină. — Tot în acest district este şi satul Repujineţi, conrespunzător satului Ri-

[1] Dicţ. geogr. al Bucovinei de Grigoroviţă p. 133—134.

pujinţi din 1453[1]. Acesta era tot al lui Vitolt, care din pricina aceasta într'un document de la Ilie Voevod, din 6944 (1435) Septemvrie 19 e numit: пань витолть рипѹжинскыи, adecă de la Ripujinţi[2]. Este unul din satele străvechi, care era şi în veacul al XIV-lea.

Boerul Coste Vranici nu e cunoscut. Un Dragomir Vranici este pomenit încă din 6929 (1421)[3]. Numele este în legătură poate şi cu numele Vrancei[4].

Boerul Vitolt este cunoscut boer de divan. Apare întâiu în 6944 (1435) Septemvrie 19, între boerii lui Ilie Voevod, cum am văzut mai sus. Apoi în 6943 (1435) Octomvrie 18[5], Noemvrie 25[6]. Apare sub Ilie şi Ştefan Voevozi, în 6944 (1436) Mai 23[7], Iulie 1[8], Iulie 24[9], August 27[10], Septemvrie 19[11], în 6945 (1437) Fevruarie 24[12], August 19[13], Dechemvrie 20[14], în 6946 (1438) Ianuarie 17[15]. Asemenea sub Ilie Voevod, în 6946 (1438) Fevruarie 23[16]. Apoi sub amândoi fraţii, Domni, în Iunie 20[17], în 6947 (1439) Martie 12[18], Aprilie 3[19], Iulie 2[20], Iulie 15[21], Octomvrie 26[22]. Sub Ilie Voevod, în 6948 (1440) August 6[23]. Sub Ilie şi Ştefan Voevozi, în 6950 (1442) Fevruarie 24[24], Aprilie 5[25]. Apoi sub Alexandru Voevod, în 6961 (1453) Ianuarie 22[26], Fevruarie 8[27]. Un Ivaşco Vitoltescul, poate fiu al lui Vitolt, este pomenit

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Dicţ. geogr. al Bucovinei de Grigoroviţă p. 179.
2 Hurm. Doc. I² p. 865.
3 Vezi mai sus 1 p. 142, rândul 9.
4 Ibid. 2 p. 176.
5 Ibid. 1 p. 420, rândul 26.
6 Ibid. 1 p. 424, rândul 23.
7 Ibid. 1 p. 442, rândul 16.
8 Ibid. 1 p. 455, rândul 18.
9 Ibid. 1 p. 468, rândul 12.
10 Ibid. 1 p. 482, rândul 5.
11 Ibid. 1 p. 488, rândul 19.
12 Ibid. 1 p. 508, rândul 3.
13 Ibid. 1 p. 530, rândul 3.
14 Ibid. 1 p. 536, rândul 25 şi altul ibid. p. 542, rândul 6.
15 Ibid. 2 p. 1, rândul 14.
16 Ibid. 2 p. 11, rândul 9.
17 Ibid. 2 p. 24, rândul 21.
18 Ibid. 2 p. 32, rândul 14.
19 Ibid. 2 p. 35, rândul 31.
20 Ibid. 2 p. 42, rândul 15.
21 Ibid. 2 p. 46, rândul 29.
22 Ibid. 2 p. 62, rândul 16.
23 Ibip. 2 p. 66, rândul 2.
24 Ibid. 2 p. 88, rândul 19.
25 Ibid. 2 p. 97, rândul 10.
26 Ibid. 2 p. 442, rândul 25.
27 Ibid. 2 p. 458, rândul 22.

într'un uric din 6966 (1458) Octomvrie 26, când e arătat ginerele lui Mălin şi al Vâşei şi că aveau satul Timişeşti, de la Tutova, fost al lui Stan Poeană [1]. De la Vitolt îşi are numele satul Viltoteşti (prin metateză din Vitolteşti) din judeţul Fălciu [2]. Acesta este pomenit într'un document din 6971 (1463) de la Ştefan cel Mare, prin care se întăreşte lui Petre Viltoteanul pe Vitolteşti, lângă Băseşti [3]. Asemenea în 6998 (1490) Ianuarie 9: сєло на ѹстїєкѹжора на имѣ витолтєщїи по wбѣ сторони іалана [4]. Un Vitolt logofătul apare la începutul veacului al XVII-lea [5].

132

1453 Octomvrie 22

Alexandru Voevod dăruieşte lui Ivan Arbure satul Leucuşeni, pe Bârlăzel.

„Uric sârbăscu de la Alexandru Vodă, din vălet 6961 Octomvrie 22, scriind că au miluit pre adevărat sluga Ivan Arbure, cu un sat, anume Leucuşeni, pe Bârlăzel, unde i-au fost casa lui, şi piste Bârlăzel poian⟨ă⟩“.

Dau documentul de mai sus după un regest dintr'o mărturie hotarnică, din 7254 (1746) August 5, pentru moşia Armăşenii şi Valea Rângoaei de pe Bârlăzel, mărturie care se află în Arhiva Sf. Spiridon din Iaşi, pachetul cu actele moşiei Băceşti, publicată în Ghib. Isp. 4^2 p. 71. O copie de pe aceiaşi mărturie hotarnică, mărturie făcută de Simion Cheşco uricariul şi vornicii de poartă, Ion Cucoranul şi Neculai Banul, se află într'o Condică de documente de la Stânca Roznovanului, judeţul Iaşi, caet nr. 44, publicată în Ghib. Sur. 24 p. 162. Aici regestul e dat astfel: „uric sârbescu de la Alexandru Vvd., din velet 6900 Oct. 22, scriindu că au miluit pre adevărată sluga Ioan Arbure cu un sat, anume Leucuşanii, pe Bârlăzel, unde i-au fost casa lui, şi peste Bârlăzel Poeni“.

---

1 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 20.
2 Dicţ. geogr. al jud. Fălciu p. 214, Dicţ. statistic al României 1 p. 347.
3 Ghib. Sur. 18 p. 156.
4 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 384, 2 p. 498, Ghib. Sur. 7 p. 131. Asemenea ibid. p. 133, 134, 135, etc..
5 Uricariul 18 p. 451.

Satul Leucuşeni pe Bârlezel nu mai este azi, dar a fost lângă Armăşeni şi Valea Rângoaei, din judeţul Vasluiu [1]. Este pomenit şi în 7127 (1619) Iunie 3: леукушени [2]. Este un sat străvechiu, ce-şi are numele de la un Leucuş. Era cred şi în veacul al XIV-lea [3].

Ivan Arbure este poate întemeetorul familiei Arbure. Un Arbure e pârcălabul de Neamţ, care apare din 6979 (1471) August 13 [4], până în 6987 (1479) Mai 19 [5]. E acelaş cu Luca Arbure, portarul de Suceava, care apare din 6994 (1486) Septemvrie 14 [6], apoi în 7006 (1498) Septemvrie 24 [7] şi până la sfârşitul domniei lui Ştefan cel Mare, cum se vede din 7010 (1502) Martie 14 [8], apoi sub Bogdan Voevod şi sub Ştefăniţă Voevod [9], până în 7031 (1523) Aprilie, când e tăiat în Hârlău de Ştefăniţă Vodă [10]. Acest neam a fost odată vestit în Moldova şi a avut multe sate, din care o parte sânt următoarele: Vorona, Solca, Ruşii, Draxineştii ce se numesc Spinenii, pe Jijiea, Sfitcăuţi, Hriţăni, Blişcinăuţi, Bogdăneşti, Jolcăşeni, Tofileni, Greceni, Herţa, Şipotele, muntele Giumălăul, Hrinceştii, Soloneţul, peste Prut, sub Dereneie, unde au fost vătămani Caliman, Iachim şi Lucaci, etc. [11].

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Dicţ. geogr. al jud. Vasluiu p. 15, Harta stat. major, planşa Roman şi Bacău, 1: 100000.

2 Ghib. Isp. I² p. 127.

3 Pentru sate cu acest nume, cp. uricul din 6916 (1408) Septemvrie 16, vezi mai sus 1 p. 61, rândul 3, p. 63. Asemenea circa 1415, ibid. 1 p. 121, rândul 11, p. 125. Asemenea 6950 (1442) Aprilie 5, ibid. 2 p. 96, rândul 12, p. 99.

4 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 157.

5 Ibid. 1 p. 228.

6 Ibid. 1 p. 290.

7 Ibid. 2 p. 126.

8 Ibid. 2 p. 252.

9 Uricariul 18 p. 490.

10 Letopiseţul Ţării Moldovei până la Aron Vodă, ed. C. Giurescu Bucureşti, 1916, p. 128.

11 Pentru acest neam şi satele lui, cp. documentele din 6971 (1463) Iulie 31 şi 7010 (1502) Martie 7, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 78, 2 p. 198-200. Asemenea uricul din 7085 (1576) Dechemvrie 5, Ghib. Sur. 5 p. 227. Asemenea cel din 7104 (1596) Aprilie 6, Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 410, op. 446, dos. 19, divanul domnesc fila 40 r. Asemenea 7114 (1606) Aprilie 7, Acad. Rom. CXXXIX/33, Creşterea colecţiilor Acad. Rom. 1911 p. 234. Asemenea în 7096 (1588) Iunie 4, Acad. Rom. CXLII/117, Creşterea colecţiilor cit. 1912 p. 111. Asemenea 7042 (1536) Martie 24, N. Iorga, Stud. şi Doc. 5 p. 212. Asemenea 7092 (1584) Aprilie 3, N. Iorga, Stud. şi Doc. 6 p. 533. Asemenea 7125 (1617) Martie 30, Hasd. Arh. Ist. 3 p. 212. Cp. inscripţia de la biserica curţilor sale din Şipote, jud. Iaşi, din 7015 (1507) Iulie 19, G. Balş, Bisericile lui Ştefan cel Mare, în Buletinul Comisiunii monumentelor istorice, 18, 1925, Bucureşti, p. 182. Asemenea 7128 (1620) Aprilie 12, N. Iorga, Stud. şi Doc. 21 p. 281. Asemenea un uric din 7025 (1517) Ianuarie 17; pergamentul e al meu. Asemenea 7092 (1584) Mai 11, Dan, Mănăstirea Suceviţa p. 125. Asemenea 7106 (1598) Martie 25, ibid. p. 129. Asemenea 7131 (1622) Dechem-

133.

Suceava. 1454 Ianuarie 1.

Alexandru Voevod dăruieşte Mănăstirii Neamţului, din Braniştea Bohotinului, din drumul către Nuoreţu Covasna şi prisaca dela Cozia.

† мл(с)тїю бжїєю мы алеѯандрь воевода, господарь земли молдавской чиним знаменито нс сѣмъ листомь наши(м) всѣ(м), кто нань оузри(т) или его оуслыши(т) чтѹчи, ѡже благопроизволи господство ми нашимь благы(м) произволенїемь и чистымь и свѣтлымь срьдцемь и оучинили есми вь за дшїе стопочивши(х) родителей наши(х) и дали есми монастырю нашемѹ ѡ(т) нѣмца, идеже е(ст) храмь стомѹ вьзнесенїю, ѡ(т) нашей браници ѡ(т) бохотинь, а на имѣ ѡ(т) пѫть, що иде(т) кь нѹѡрецѹ, ковасна, сь вьсѣми ея ѡвѣршїи, а пасика щобы была ѡ(т) страни козїю кь великой той горѹ и да ѡсадить собѣ люди, колко оузмогѹть ѡсадити до той пасикѹ. того радї ни един(н) браницѣрь, бѹ(д) кто бѹдеть ѡ(т) на(с) бохотин(н) держати, да не имаю(т) ни жадного примѣсѹ к той пасикѹ и до и(х) люди. а ни десѣтинѹ ѡ(т) ни(х) не брати, але то(т) прихо(д) оуве(с) да е(ст) монастырю нашемѹ. тое все вышеписанное да е(ст) монастырю нашемѹ ѡ(т) нѣмца оури(к) и сь всѣмь доходомь, непорѹшенно николиже на вѣкы. а на то е(ст) вѣра нашего господства вышеписаннаго, алеѯандра воеводы, и вѣра боѧрь наши(х), вѣра пана браевича дворника, вѣра пана маноила хотинского, вѣра пана станчѹла, вѣра пана петра пръкалаба, вѣра пана братѹла, вѣра пана кана жѹлича, вѣра пана козми шандровича, вѣра пана бличанѹла, вѣра пана кости ѡрыша, вѣра пана кости дановича чашника, вѣра пана шандра дорогонского, вѣра пана тадора васкана, вѣра пана тадора монки, вѣра пана ми(к) кралѣ, вѣра пана крецевича, вѣра пана радѹла писка, вѣра пана алба спатарѣ, вѣра пана петрика постелника, вѣра пана козми вистїарника, вѣра пана ивана столника, вѣра пана жѹржи комиса и вѣра всѣ(х) боѧрь наши(х) молдавскы(х) великы(х) и малы(х). а по нашемь животѣ, кто бѹдеть[1] господарь нашей земли ѡ(т)

vrie 20, ibid. p. 132. Cp. Uricarul 1 p. 160. Asemenea S. Zotta, Arhiva genealogică, Iaşi, 1 (1912) p. 201-202. S. Fl. Marian, Biserica din Parhăuţi, Bucureşti, 1887, p. 8. Tatăl pârcălabului se numea Cârstea, S. Zotta, Buletinul Ion Neculce, fasc. 7 (1929) p. 311-312.

1 Orig. бѹбѹдеть.

дѣтеи наши(х) или ѡ(т) нашего племене, бѹ(д) кто кого бѫ изберe(т) господарe(м) быти, ѹ нашеи земли, ѹ молдавскои, то(т) бы не порѹшилъ нашего данїа монастырю нашемѹ, але щобы имъ потврьди(л) и ѹкрѣпи(л). а кто бы хоти(л) порѹшити или прѣстѫпити сїе наше данїе, то(т) да бѫдетъ прокльтъ ѡ(т) ба и ѡ(т) прѣчиста его матери и ѡ(т) тиї богоносны(х) ѡтци никеискы(х) и да е(ст) подобе(н) юдѣ, проклѣтомѹ арїю, що възъпиша на господа ба и спаса нашего, ісѹ христа, кръвъ его на ни(х) и на чадѡ(х) и(х). а на болшее потврьжденїе томѹ всемѹ вышеписанномѹ, велѣли есми[1] нашемѹ вѣрномѹ жѹпанѹ, михаилѹ логофетѹ, писати и привѣсити нашѹ печа(т) к семѹ листѹ нашемѹ. пи(с) добрѹлъ дїакъ ѹ сѹ(ч)авѣ в лѣтѡ ѕ҃ц҃ѯ҃в м(с)ца ге(н) а, ѹ де(н) стого васїлїа.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Alexandru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a binevoit Domnia mea cu a noastră bună voire şi curată şi luminată inimă şi am făcut pentru pomenirea sfântrăposaţilor părinţilor noştri şi am dat mănăstirii noastre dela Neamţ, unde este hramul Sfintei Inălţări, din Braniştea noastră dela Bohotin, şi anume din drumul care merge cătră Nuoreţu Covasna, cu toate obârşiile ei, iar prisaca să fie din părţile Coziei, cătră dealul cel mare şi să-şi aşeze oameni, cât vor putea să aşeze până la această prisacă.

De aceia nici un brănişter, oricine dintre noi va ţinea Bohoţinul, să nu aibă nici un amestec la această prisacă şi cu aceşti oameni. Şi nici deseatină dela ei să nu ia, ci tot acest venit să fie mănăstirii noastre. Toate aceste mai sus scrise să fie mănăstirii noastre dela Neamţ uric şi cu tot venitul, nestricat niciodată, în veci.

Iar la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului Alexandru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Braevici vornic, credinţa panului Manoil dela Hotin, credinţa panului Stanciul, credinţa panului Petru pârcălab, credinţa panului Bratul, credinţa panului Vană Julici, credinţa panului Cozma Şandrovici, credinţa panului Baiceanul, credinţa panului Costea Orâş, credinţa panului Costea Danovici ceaşnic, credinţa panului Şandru dela Dorohoi, credinţa panului Tador Vascan, credinţa panului Tador Moica, credinţa panului Mic Craliu, credinţa panului Creţevici, credinţa panului Radul Pisc, credinţa panului Alb spătar,

1 Orig. are de 2 ori есми.

credinţa panului Petrică postelnic, credinţa panului Cozma vistiarnic, credinţa panului Ivan stolnic, credinţa panului Giurgiu comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, din copiii noştri sau din neamul nostru, ori pe cine Dumnezeu va alege să fie ca Domn, în Ţara noastră, în Moldova, acesta să nu strice dania noastră mănăstirii noastre, ci să le întăriască şi înputerniciască.

Iar cine ar vrea să strice sau să calce această danie a noastră, acesta să fie blăstămat de Dumnezeu şi de Preacurata lui Maică şi de cei 318 părinţi purtători de Dumnezeu dela Nicheia şi să fie asemenea lui Iuda şi blăstămatului Arie, cari au strigat contra Domnului Dumnezeu şi mântuitorului nostru Isus Hristos: sângele lui asupra lor şi asupra copiilor lor.

Iar pentru mai mare tărie acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru jupan, Mihail logofătul, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Dobrul diac, în Suceava, în anul 6962 luna Ianuarie 1, în ziua sfântului Vasilie.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pergament, cu pecetea pierdută, la Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare. In dos însemnarea veche: ковасна монастырю ѡ(т) нѣмца şi Prisaca ot Bohotin. Ibid. o traducerę. Ibid. în Condica Mănăstirei Neamţ nr. 2 p. 29. O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Un rezumat în Radu Rosetti, Bohotin p. 2, altul în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 124.

Locurile din document se pot identifica. Bohotinul este pomenit încă din 6939 (1431) Fevruarie 6[1]. Apoi şi alte ori[2]. Braniştea domnească dela Bohotin e pomenită şi în 6961 (1453) Ianuarie 26[3] şi alte ori[4].—Cozia, loc vestit de prisăci, este pomenit încă de sub Alexandru cel Bun, din 6939 (1431) Fevruarie 6 şi alte ori[5].—Covasna este pârău şi sat în judeţul Fălciu[6]. Este străvechiu. Era şi în veacul al XIV-lea. — Nuoreţul din document ne arată un vechiu stăpân al locului. Satul acestuia în uricul din 6975

1 Vezi mai sus 1 p. 311, rândul 18, p. 314.
2 Ibid. 2 p. 448-449. Cp. Radu Rosetti, Bohotin.
3 Ibid. 2 p. 445, rândul 9.
4 Ibid. 2 p. 448.
5 Ibid. 1 p. 311, rândul 18, p. 314.
6 Dicţ. geogr. al jud. Fălciu p. 37-38, Dicţ. statistic al României 1 p. 386, Harta stat. major, planşele Iaşi şi Răducăneni şi Prisacani, 1: 100000.

(1467) Septemvrie 11 se numeşte chiar Nuoreşti : тое поле на имѣ на злътъронын, межи бродове под бохотиномь, повыше ноуѡрещи (acest câmp, anume la Zlătăronea, între vadurile de sub Bohotin, mai sus de Nuoreşti)[1]. La baza acestor cuvinte este vechiul nuor, nour, de azi.

Foarte interesantă este apariţia brănişterului domnesc dela Bohotin.

Este vorba în document şi de aşezarea oamenilor în sate. Documentul este cel din urmă, ce cunosc dela Alexăndrel Voevod, din această a doua domnie. Documentul următor e din 6962 (1454) August 25, dat de Petru Voevod, şi de care va fi vorba în cele următoare. Data de 22 August e greşită, dată de Wickenhauser şi luată drept bună de unii istorici ai noştri[2]. Intre 2 Ianuarie şi 25 August 1454 nu se poate preciza, când sfârşeşte domnia lui Alexăndrel şi când începe cea a lui Petru Voevod, lipsind documentele. Istoricii nu sânt nici ei de acord în această privinţă. A. D. Xenopol pune domnia lui Alexandru al II-lea, a doua oară, şi a lui Petru al III-lea, a treia oară, în acelaş timp între 1451-1455[3]. D. Onciul crede că după 1 Ianuarie domnia lui Alexandru rămase „numai într'o mică parte de ţară, la Cetatea Albă", încolo stăpânind Petru Voevod[4]. Această părere o crede „singura probabilă" şi V. Pârvan[5]. I. Bogdan crede că „Alexăndrel a fost alungat mai întâiu din ţară de către Petru, după ce domni de la 1451-1453, iar după doi ani de domnie a lui Petru, Alexăndrel îl atacă la 25 Martie sau 25 Mai 1455, la Movile"[6]. N. Iorga arată, în această vreme, domnind pe amândoi în luptă : Petru III Aron, de la 16 Octomvrie 1451—Aprilie 1457 şi pe Alexandru II, luptând contra lui Petru Aron de la 16 Octomvrie 1451 până în primăvara lui 1455. Insă „Alexandru rămase strâns în Ţara de jos"[7]. I. Ursu pune sfârşitul domniei lui Alexandru Vodă în August 1454, în legătură cu documentul lui Petru Voevod, din 25

1 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 120.
2 Cp. V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 75.
3 A. D. Xenopol, Ist. Rom. ed. 3-a, vol. 3 p. 142.
4 D. Onciul, Geschichte der Bukowina p. 27. Acelaş în Din Istoria României, Bucureşti, 1914, p. 184, pune domnia lui Alexandru al II-lea, a doua oară, în 1452-1455, şi a lui Petru al III-lea Aron, a doua oară, 1454-1457.
5 V. Pârvan, Alexăndrel Vodă cit. p. 75.
6 I. Bogdan, Cronice inedite p. 70-71.
7 N. Iorga, Geschichte des rum. Volkes, 2 p. 535, Histoire des Roumains, tableau chronologique II, Istoria lui Ştefan cel Mare p. 59, etc.

August 1454[1]. Conduratu crede că Alexandru Voevod a domnit peste întreaga Moldovă până în 1454, iar după aceia alături de Petru Voevod, până în 1455[2].

Aflarea unor documente necunoscute, între 1 Ianuarie şi 25 August 1454, ar fi de o extremă importanţă, pentru lămurirea lucrurilor, cronicele nelămurind nici ele nimic în această privinţă. Până atunci, cel mai bun lucru e ca între aceste date să punem un semn de întrebare.

134.

Băiceni. 1454 August 25.

Petru Voevod întăreşte Mănăstirii Moldaviţa 4 ţigani cu copiii lor. Asemenea dă scuteli satelor mănăstireşti, Slobozia şi Sasciori.

† мл(с)тїю бж҃їєю мы петръ воевѡда, г(с)п(д)ръ земли молдавскои, знаменито чиним(м) из сим(м) нашим(м) листо(м) ꙋвсим(м)[3], кто на(н) ꙋзри(т) или его ꙋслыши(т) чтꙋ(ч), ѡже то(т) истинныи калꙋгери наши ѡ(т) молдавици принесли привилїе наших(х) пре(д)ко(в) прѣ(д) нами, на потвержденїе, що дали наши родителе, за свою дꙋшꙋ, монастирꙋ вышеписа(н)номꙋ, храмꙋ ст҃го благовѣщенїа, цигани, на имѣ бъра и бадю и комана и съ дѣтм(и) и(х) и карамана, брата бернна, и съ дѣ(т)ми его и та(к)же есми дали селꙋ манастирскомꙋ слобоѕїю, а бы не имали дила до того села, ни гло(б)ници и ни наиштаре и ни по(д)водꙋ да не дадꙋ(т) ѡ(т) того села и ни да(н) и ни посадꙋ и ни на млино(х) наших(х) да не робѣ(т) и ни иное ничого не имаю(т) на(м) слꙋжити и ни дати николи, але ве(с) прихо(д) ѡ(т) того села да иде(т) къ вышеписанномꙋ монастирꙋ и сандꙋ ѕлодїиского[4] да не плати(т) тое село ѡ(т) своего хотарѣ и ни на горо(д) да не робѣ(т) лю(дї) ѡ(т) сасчори и ни иное ничого. а на въсивышеписанное потвержденїе наши(х) пре(д)ко(в) даанїе е(ст) вѣра нашего г(с)п(д)ва вышеписанного, петра воеводы, и вѣра наших(х) боıа(р), вѣра пана ваны пынтеча, вѣра пана дꙋми пъркалаба, вѣра пана кости ѡрыша, вѣра пана

1 I. Ursu, Relaţiunile Moldovei cu Polonia, Piatra, 1900 p. 73.
2 Conduratu, Relaţiile Ţării Româneşti şi Moldovei cu Ungaria p. 373, 366-367. Cp. şi V. Pârvan cit.
3 Sic. Interesantă formă ce ne arată lupta între ꙋ şi в.
4 Pare a fi сло-.

петра бывшаго логоѳета, вѣра пана Дꙋми спатарѣ Микачѡ, вѣра пана Лазѣ Питика, вѣра пана Iѡна вистиѩрника, вѣра пана Томы Кы(н)девича, вѣра пана Хо(д)ка Крецевича, вѣра пана Игнат(iа П)опескꙋла, вѣра пана Микꙋла постелника, вѣра пана Iѡна Бꙋѡрѣна, вѣра пана Ѳедора поса(д)ников(ич)а, вѣра пана Синѣ столника, вѣра пана Драгоша ча(ш)ника, вѣра пана Петра Езерѣна комиса и вѣра ꙋкси(х)[1] наши(х) боꙗ(р) молдавскы(х) и велики(х) и мали(х). а на бо(л)ше(е) потвержденiе всемꙋ вышеписа(н)ном(ꙋ) велѣли есми наши(мꙋ) вѣрномꙋ боꙗринꙋ, панꙋ Бо(з)мѣ логоѳетꙋ, писати и нашꙋ печа(т) привѣсити къ сем(ꙋ) листꙋ наши(мꙋ). пи(с) Жꙋрж Iѡнашеви(ч), ꙋ Ванчане(х), в л(т) ѕ҃ц҃ѯ҃в авг(ꙋ) кє.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că aceşti adevăraţi călugări ai noştri dela Moldaviţa au adus, înaintea noastră, privilegiile înaintaşilor noştri, de întăritură, ce li-au dat părinţii noştri, pentru sufletul lor, mănăstirii mai sus scrise, hramului Sfintei Buneivestiri, ţiganii, anume Bâra şi Badiu şi Coman şi cu copiii lor şi pe Caraman, fratele lui Berea, şi cu copiii lui şi asemenea am dat satului mănăstiresc, Slobozia, să nu aibă treabă în acest sat nici globnicii, nici ilişarii şi nici podvoadă să nu dea din acest sat şi nici dare şi nici posadă şi nici la morile noastre să nu lucreze şi nici altceva nimic să nu aibă a ne sluji şi nici să nu ne dea niciodată, ci tot venitul din acest sat să meargă către mănăstirea mai sus scrisă şi urma celui răufăcător să nu-o plătiască acest sat, din hotarul său, şi nici la cetate să nu lucreze oamenii din Săsciori şi nici altceva nimic.

Iar la această întăritură scrisă mai sus a daniei înaintaşilor noştri este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului Petru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Vană Pântece, credinţa panului Duma pârcălab, credinţa panului Coste Orâş, credinţa panului Petru fost logofăt, credinţa panului Duma Micaci spatar, credinţa panului Lazea Pitic, credinţa panului Ioan vistiarnic, credinţa panului Toma Cândevici, credinţa panului Hodco Creţevici, credinţa panului Ignat Popescul, credinţa panului Micul postelnic, credinţa panului Ion Buorean, credinţa panului Fedor al Posadnicului, credinţa panului Sin stolnic, credinţa panului Dragoş

---

[1] Sic. Interesantă formă ce ne arată lupta între ꙋ şi в.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ceaşnicul, credinţa panului Petru Ezereanul comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni şi mari şi mici.

Iar pentru mai mare tărie tuturor celor mai sus acrise, am poruncit credinciosului nostru boer, panului Cozma logofătul, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Giurgiu lui Ioil, în Băiceani, în anul 6962 August 25.

Pergament, cu pecetea cea mică de ceară atârnată, se află în Muz. Rumianţev din Moscova, colecţia Lucaşevici, nr. 7. O copie slavonă, cu mici deosebiri de cum îl dau eu mai sus, se află la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Aici e кѫга în loc de кѫра. Aici se află şi o copie a aceluiaş document după Lukasiewicz p. 203. Documentul este publicat în Iaţimirski, Darstveniia jalov.... gramotî mold. în Drevnosti trudî slav. kommissii imp. mosk. arheolog. obştestva 4 (Moskva, 1907) p. 295. E rezumat în Ulianiţchi, Materialî p. 82. Asemenea e rezumat în Wick., Moldowiza p. 64-65. In acest de pe urmă loc data documentului este greşită 6962/1454 Aug. 22. Autorul face menţiunea Sr., ceia ce înseamnă că a avut o copie slavonă înaintea ochilor. Bâra aici e Băra. Din părţile principale ale documentului găsim aici: „mit der Steuerfreiheit des Dorfes Slobosia“, „auf diesem Dorfe des Klosters weder Geldstrafer noch Russschossnehmer etwas zu schaffen haben, das Dorf weder Fronfuhren zu stellen, noch Kopfsteuer oder Herbege zu geben, noch bei den landesherrlichen Mühlen zu fronen“. „Ausserdem hat dieses Dorf in seiner Markung seine Räuberspur zu zahlen, und auch die Leute von Sässicora bei der Burg nicht zu arbeiten“. De aici este menţionat, cu data 22 August 1454, în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 124, 75. Din cele de mai sus se vede însă că e documentul din 25 August. Este pomenit, cu data exactă, în I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 143, 238.

Locurile din document se pot identifica, în parte. Slobozia va fi fiind unul din satele cu acest nume din Bucovina[1]. — Sasciorii i-am întâlnit în stăpânirea Mănăstirei Moldoviţa şi în 6951 (1443) Noemvrie 29[2]. — Baiceanii sânt Băicenii din judeţul Iaşi[3]. Uricul e dat de aici, unde era, în 1454 August 25, Petru Voevod. Că

1 Dicţ. geogr. al Bucovinei de Grigoroviţă p. 199.
2 Vezi mai sus 2 p. 187, rândul 21, p. 190.
3 Dicţ. geogr. al jud. Iaşi, p. 22-23, Dicţ. statistic al României 1 p. 472, Harta stat. major, planşa Ruginoasa.

acesta e satul se dovedeşte prin aceia că în aceiaşi zi Petru Voevod dă un alt document Moldoviţei, din Cotnari, care este foarte aproape de Băiceni[1]. Satul este străvechiu. Işi are numele dela un Baico şi era şi în veacul al XIV-lea. Cred şi eu că boerul de divan, Baicean ceaşnicul, va fi avut legături cu acest sat[2].

Ţiganii din document îi găsim şi în documentul Moldoviţei din 6966 (1458) August 31[3].

Documentul este foarte inportant, pentru amănuntele ce dă asupra vechei organizări moldoveneşti.

135.

Cotnari. 1454 August 25.

Petru Voevod întăreşte Mănăstirei Moldoviţa scuteală de vamă pentru 3 care de peşte, 3 de sare şi carele sale cu miere dela Bohotin. Scuteşte asemenea tătarii mănăstirii din Baea.

† мл(с)тїю бж̃їю петрь воєво(д), г(с)п(д)рь землѧ молдавской, знаменито чиним и си(м) наши(м) листо(м) ѹси(м), кто на(н) ѹзри(т) или его ѹслыши(т) чтѹ(ч), ѡже то(т) истинныи калȣгери наши ѿ(т) молдавиць п(р)инесли привїлие наши(х) пере(д)ко(в) прѣ(д) нами. прото(ж) мы видѣвше и(х) привїлиꙗ и потврьдили есми даанїе наши(х) родителѣ и дали есми на(ш) ли(ст) нашемȣ монастирȣ, иже есть на молдавици, храмȣ ст҃го благовѣщенїе, на то щобы ходили три возове и(х) на рибȣ, или на дѹю или на нистри или кѹ(д) на котор(ы)ю блата, щобы ходили доброволно и безь забавѣ и щобы неплатили мыто нигде и ȣ продани(х) мыто(х) и неȣпродани(х), ни ȣ красномь тьргȣ, ни ȣ ыскомь[4] трьгȣ, а ни ȣ лопȣшною, ни ѹ бродѹ калѹгерскомѹ[5], ни ȣ васлѹю, ни ѹ цецори(н) бро(д), а ни ȣ могошещи, а ни ѹ романовȣ трьгȣ. и тако(ж) що бы не давали тоты трие возове мыта, коли имѹть ходити на со(л)и и тако(ж) що бы не давали мыто и(х) возове, коли име(т) возити ме(д) ѿ(т) бохотина. прото(ж) ни еди(н) на(ш) ȣрѣ(д)ни(к) щобы сѣ не смѣлъ покѹсити(с) ѹзѣти мыто ѿ(т) ты(х) вышепи-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Orest Popescu, Câteva doc. mold. p. 8-9.

2 Vezi mai sus 2 p. 267-269. N. Iorga, Istoria lui Ştefan cel Mare p. 58, V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 76.

3 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 14.

4 Sic.

5 La Orest Popescu: калѹгорскомѹ.

сани(х) козокь, при нашеи великоє казни. и тако(ж) кь и(х) татаромь що сȣ(т) оу баии, щобы не имали сасовє ѡ(т) баии ни єдино дѣло, а ни дворници, а ни илишари, а ни єди(н) на(ш) ꙋрѣ(д)ни(к), и що бы были волни тоти татаровє продавати и кȣпити и що бы не сȣди(л) и(х) никто, то(к)мо г(сд)вми и калꙋгери. и на тоє кь семȣ вышеписаномȣ вѣра г(д)вми, петра воєводь, и вѣра наши(х) боıарь, вѣра пана ѡана пынтєчє, вѣра пана доꙋма прькалаба, вѣра пана костє ѡрыша, вѣра пана петра логофєта, вѣра пана дȣ⟨мы⟩ спьтарѣ микача, вѣра пана лазѣ питика, вѣра пана їѡна вистѣрника, вѣра пана тома кындєвичѣ, вѣра пана хо(д)ко крецовича, вѣра пана игната попєскꙋла, вѣра пана микȣла постєлника, вѣра пана їѡна боꙋѡрѣна, вѣра пана федора поса(д)ника, вѣра пана ⟨синѣ⟩ столника, вѣра пана драгошє чѣшника, вѣра пана петра єзерѣна комиса и вѣра вьсѣхь нами(х) боıа(р) молдавски(х) велики(х) и малы(х). а на болшєє потвєрьждєнїє вьсємꙋ вышеписаномȣ велѣли єсми нашемȣ вѣрномȣ боıаринꙋ, панȣ козмѣ логофєтоу, писати и нашꙋ печа(т) привѣсити кь семȣ нашемꙋ листꙋ. писа иванко дїıа(к), оу кс(т)нари, вл(т) ѕ҃ц҃ѯв ав(г) кє.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că aceşti adevăraţi călugări ai noştri dela Moldaviţa au adus înaintea noastră privilegiul înaintaşilor noştri. Pentru aceia, noi văzând privilegiile lor, le-am şi întărit dania părinţilor noştri şi am dat cartea noastră mănăstirii noastre, care este la Moldoviţa, hramului Sfintei Buneivestiri, ca să meargă trei care ale lor la peşte, ori la Dunăre, ori la Nistru, ori la oricari bălţi, să meargă de bună voie şi fără zăbavă şi să nu plătiască vamă nicăiri, fie în vămile vândute sau în cele nevândute, nici în Târgul Frumos, nici în Târgul Iaşilor şi nici în Lopuşna, nici în Vadul Călugăresc, nici în Vasluiu, nici în Vadul Ţoţorei şi nici în Mogoşeşti, nici în Târgul Romanului. Şi asemenea să nu dea aceste trei care vamă, când vor merge la sare şi asemenea să nu dea vamă carele lor, când vor căra miere dela Bohotin.

Pentru aceasta nici unul din dregătorii noştri să nu cuteze, să încerce a lua vamă dela aceste care mai sus scrise, sub pedeapsa noastră cea mare.

Şi de asemenea cu tătarii lor, cari sânt în Baea, Saşii din Baea să nu aibă nici o treabă, nici vornicii şi nici ilişarii şi nici

unul din dregătorii noştri şi să fie volnici aceşti tătari să vândă şi să cumpere şi să nu-i judece nimeni, decât numai Domnia mea şi călugării.

Şi la aceasta, către aceste mai sus.scrise, credinţa Domniei mele, Petru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Oană Pântece, credinţa panului Duma pârcălab, credinţa panului Coste Orâş, credinţa panului Petru logofăt, credinţa panului Duma Micaci spătar, credinţa panului Lazea Pitic, credinţa panului Ion vistiarnic, credinţa panului Toma Cândevici, credinţa panului Hodco Creţevici, credinţa panului Ignat Popescul, credinţa panului Micul postelnic, credinţa panului Ion Buorean, credinţa panului Fedor posadnic, credinţa panului Sin stolnic, credinţa panului Dragoş ceaşnic, credinţa panului Petru Ezereanul comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar pentru mai mare întăritură a tuturor celor mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru boer, panului Cozma logofătul, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Ivaşco diac, în Cotnari, în anul 6962 August 25.

Pergament, cu pecetea pierdută, de 20.5 cm. înalt şi 28.5 cm. lat. Se păstrează şnurul de mătasă vânătă, cu care a fost legat pecetea. A fost publicat de Orest Popescu, Câteva doc. mold. p. 8-9, care dă despre document ştirile pe care le-am adus mai sus. Originalul nu ştiu unde se află. E publicat în rezumat în Ulianiţchi, Materialî p. 82. A fost publicat în rezumat german şi de Wick. Moldowiza p. 65. Partea principală în acest de pe urmă loc e dată în felul următor: „drei grosse Wägen abschicken können und wo immer Fische zu kaufen; auch haben dieselben in ganzen Lande hievon keinen Zoll zu zahlen, bei den Fähren der Furten nichts zu geben, und auch von ihrem Honig, keinen Zoll zu entrichten“. Wick. pune observaţia Sr., ceia ce înseamnă că a avut înaintea sa vre-o copie slavonă. Este pomenit şi în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 75, 124.

Documentul este extrem de inportant pentru amănuntele multe, ce cuprinde. Vorbeşte de pescuitul la Dunăre şi Nistru. Despre vămile vândute şi nevândute. Locurile de vamă se pot identifica, în cea mai mare parte. Târgul Frumos l-am întâlnit şi alte ori [1]. — Asemenea Iaşii [2]. — Lăpuşna ca pârău, vale, am întâlnit-o

1 Vezi uricul din 6956 (1448) Octomvrie 5, mai sus, 2 p. 365, rândul 16, p. 368. Asemenea în 6957 (1449) Aprilie 8, ibid. 2 p. 378, rândul 3, p. 379. Asemenea în 6961 (1453) Ianuarie 26, ibid. 2 p. 445, rândul 7, p. 448.

2 Pentru citate vezi mai sus 2 p. 312-313.

încă din 6939 (1431) Iulie 31[1]. In documentul din 1454 este vorba de satul Lăpuşna din judeţul Chişinău[2]. Foarte interesantă este numirea veche din 1431 şi 1454: Lopaşna, Lopuşna. In 6978 (1470) Aprilie 1 apare forma: лапѹшнєк[3]. Satul era cred şi în veacul al XIX-lea. — Vadul Călugăresc nu-l pot identifica. Era însă în apropiere de o proprietate mănăstirească, cred dincoace de Prut. E pomenit, tot ca loc de vamă, şi în 6978 (1470) Aprilie 1: ѹ калѹгєрскым бродѹ[4]. — Vasluiul, pârău şi târg, apare de multe ori. Aşa încă din 6908 (1400) Fevruarie 11 apare pârăul[5]. Ca ţinut apare în 6931 (1423) Martie 31[6]. Ca târg apare în 6944 (1436) Aprilie 21[7], Iunie 13[8], Iunie 15[9], Iulie 17[10]. Foarte interesantă este forma Veaslui, din acest de pe urmă loc. Apare asemenea în August 11[11]. Ca pârău şi ţinut, poate, apare în August 20[12]. Ca târg apare în Dechemvrie 7[13], în 6945 (1437) Mai 1-5[14], în 6946 (1438) Martie 5[15], în 6947 (1439) Mai 10[16], Iulie 30[17], în în 6948 (1440) Noemvrie 25[18], în 6950 (1442) August 30[19], în 6956 (1448) Septemvrie 15[20], în 6957 (1449) Iunie 5[21], în 6960 (1452) Fevruarie 24[22], etc. — Vadul Ţoţorei este satul Ţuţora, din judeţul Iaşi, aşezat pe malul drept al Prutului[23]. Este pomenit şi în 6978 (1470) Aprilie 1: ѹ цоцори[24]. Ca vad este pomenit şi în 6979 (1471) August 15: ѹ цоцори на бродѹ[25]. — Mogoşeştii sânt sau cei din comuna Ipate, judeţul Vasluiu, pomeniţi încă din

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Vezi mai sus 1 p. 325, rândul 8, p. 326.
2 Ibid. 1 p. 326.
3 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 144.
4 Ibid.
5 Vezi mai sus 1 p. 31, rândul 26.
6 Ibid. 1 p. 157, rândul 13.
7 Vezi mai sus 1 p. 430, rândul 32.
8 Ibid. 1 p. 445, rândul 17.
9 Ibid. 1 p. 450, rândul 28.
10 Ibid. 1 p. 460, rândul 20.
11 Ibid. 1 p. 474, rândul 6.
12 Ibid. 1 p. 475, rândul 15.
13 Ibid. 1 p. 498, rândul 37.
14 Ibid. 1 p. 516, rândul 9.
15 Ibid. 2 p. 15, rândul 31.
16 Ibid. 2 p. 39, rândul 28.
17 Ibid. 2 p. 52, rândul 40
18 Ibid. 2 p. 76, rândul 20
19 Ibid. 2 p. 101, rândul 33.
20 Ibid. 2 p. 359, rândul 12-13.
21 Ibid. 2 p. 385, rândul 23.
22 Ibid. 2 p. 407, rândul 23-24.
23 Dicţ. geogr. al jud. Iaşi, p. 238-239, Dicţ. statistic al României 1 p. 482, Harta stat. major, planşa Iaşi, 1 : 100000.
24 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 144.
25 Ibid. 1 p. 159.

6908 (1400) Septemvrie 11 [1], apoi în 6946 (1438) Martie 5 [2], în 6972 (1464) [3], sau cei din judeţul Iaşi [4]. Acesta din urmă într'un document din 7138 (1630) Aprilie 2 este întărit Mănăstirei Balica (Frumoasa), din Iaşi, şi e numit Mogoşăştii sub Plop, în ţinutul Cârligăturii. Aici se spune că jumătate de sat a fost cumpărat de Isac Balica, iar altă jumătate de Miron Barnovschi, dela Toader Laţco şi fratele său, Vasile, şi sora lor, Maria, fiii lui Ignat Laţco, strănepoţii bătrânului Laţco [5]. Işi are numele dela acelaş Mogoş, întemeietorul satului dela Vasluiu [6].—Târgul Romanului este pomenit încă din 6900 (1392) Martie în 30 [7].

Locurile din 1454 August 25 ne arată un vechiu drum.

Bohotinul cu prisăcile sale-le-am întâlnit şi alte ori [8].

Documentul este foarte inportant pentru transporturile de peşte, sare, miere. Este vorba de multele vămi ce erau, unele vândute, altele nevândute. Este vorba de Saşii din Baea şi de tătarii de aici. Aceştia din urmă se ocupau cu negoţul, vânzând şi cumpărând.

Documentul este dat din Cotnari, din judeţul Iaşi [9], foarte aproape de Băiceni, în care e scris documentul dat tot Moldaviţei, de acelaş Domn şi în aceiaşi zi. Ce a făcut pe Domn să dea, în aceiaşi zi, aceleaşi mănăstiri, două cărţi de privilegii, rămâne o enigmă. Că Domnul era aici, s'ar explica poate prin aceia că era în urmărirea lui Alexăndrel Voevod, care se retrăsese înspre miazăzi. Ceia ce e surprinzător sânt iarăşi multele danii ce le face Petru Voevod, în acest an, mănăstirilor.

1 Vezi mai sus 1 p. 43-45.
2 Ibid. 2 p. 14, rândul 16-18, p. 15, rândul 1, p. 18.
3 Ibid. 1 p. 45.
4 Dicţ. geogr. al jud. Iaşi, p. 157-158, Dicţ. statistic al României 1 p. 478, Harta stat. major, planşa Iaşi, 1 : 100000.
5 Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 379, op. 410, dos. 1, divanul domnesc, p. 24.
6 Cp. satul Mogoşeşti din jud. Roman, Dicţ. statistic al României 2 p. 794, apoi cel din jud. Dorohoiu, ibid. 1 p. 360. Pentru trecut cp. mai sus 2 p. 18.
7 Vezi mai sus 1 p. 8, rândul 11.
8 Vezi mai sus 2 p. 503.
9 Dicţ. geogr. al jud. Iaşi p. 81-84, Dicţ. statistic al României 1 p. 474, Harta stat. major, planşa Ruginoasa. Vezi documentul din 6956 (1448) Octomvrie 5, mai sus 2 p. 365, rândul 15 şi alte ori ibid. 2 p. 368.

136.

Suceava. 1454 Octomvrie 2.

Petru Voevod dă Mănăstirii Homorului scuteli de vamă.

† ми(с)тїю бжїею мы[1] петрь воевода, господарь земли мо(л)даской, чинѥ(м) знаменито исси(м) листо(м) всѣ(м), кто на(н) ꙋзри(т) или его ꙋслиши(т) чтꙋчи, иже благопроизволи г(с)твоми своѥ(м) благы(м) и чисты(м) и свѣтлы(м) ср(д)цемь и дали есми сесь ли(ст) монастиреви наше(мꙋ), где е(ст) хра(м) прѣстѣи бцѥ, ѡ(т) хѡмора, за наше здравїе и за дꙋшїе стопочивши(х) наши(х) рѡдите(л). на то каре коли име(т) послати монастирь тьи два кози по рибꙋ на дꙋнавь или на езера или на блате(х) или на (д)нистри или кꙋ(д) кꙋда пошлю(т), а тотїе кози да не имаю(т) дати мыта нигде, ѹ нашеи земли, на бродо(х) и на прѣвозо(х). и где имꙋ(т) класти рибꙋ, ꙋ ти(х) козо(х), или бꙋдꙋ(т) проданна мыта или не продана, а мито да не дадꙋ(т) нигде, ꙋ нашеи земли, али да идꙋ(т) доброво(л)но бе(з) вьсѣко(і) заваки и тамо идꙋчи и ѡпѧ(т) за се. прото(ж) ни еде(н) митни(к) ис нашеи земли да се не смѣ(т) покꙋсити ꙋзети мыто ис ти(х) вишепи(с)ны(х) два кози. а котори митни(к) или ꙋре(д)ни(к) на(ш) покꙋси(т) се ꙋзети мито и порꙋшити сѣ наше данїе и писанїе . . . . то(т) ꙋзри(т) ѡ(т) на(с) велїкꙋю казнь и ѡргїю г(с)твами. а на то е(ст) вѣра г(с)тва ми, вишепи(с)наго петра воево(дї), и вѣра вьсѣ(х) болѧрь наши(х) великих и мали(х). пи(с) гешргїе срьби(н) и певе(ц), ѹ со(ч)ви, лѣ(т) ҂ѕцѯг ѡ(к) в.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, cunoscut facem şi cu această carte tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a binevoit Domnia mea cu a sa bună şi curată şi luminată inimă şi am dat această carte mănăstirii noastre, unde este hramul Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, dela Humor, pentru sănătatea noastră şi pentru sufletul sfântrăposaţilor părinţilor noştri.

Pentru aceasta, oricând va trimite această mănăstire două care pentru peşte, la Dunărea sau la ezere sau la bălţi sau la Dnistru sau ori unde le va trimite, aceste care să nu dea vamă nicăiri, în Ţara noastră, la vaduri şi la încărcături. Şi unde vor

1 Pare a fi ми.

încărca peşte, în aceste care, fie că vămile vor fi vândute sau nevândute, dar vamă să nu dea nicăiri, în Ţara noastră, ci să meargă de bună voe, fără nici o zăbavă, şi la dus şi la întors. Pentru aceasta, nici un vameş din Ţara noastră să nu cuteze să încerce a lua vamă dela aceste două care scrise mai sus. Iar care vameş sau dregător al nostru s'ar cerca să ia vamă şi să strice dania şi zapisul nostru, . . . acesta va vedea dela noi mare cazna şi urgie a Domniei mele.

Iar la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului Petru Voevod, şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici.

A scris Gheorghe Sârbul şi cântăreţ, în Suceava, în anul 6962 Octomvrie 2.

Pergament, cu pecetea pierdută, la Acad. Rom. LXXXV/44. O planşă fotografică se află în I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 45. O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan, cu foarte mici deosebiri şi cu data Octomvrie 10. Cu data 6962 (1454) Octomvrie 5 este citat acest document în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 124, 76. O copie slavonă, cu data 6962 Octomvrie 3 se află în Ghib. Sur. 18 p. 62-63. Un rezumat se află la Acad. Rom. ms 111 fila 81.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Documentul face parte din privilegiile Mănăstirii Humorului. Ea se află pomenită încă din 6923 (1415) Aprilie 13 [1]. Asemenea în 6936 (1428) Dechemvrie 28 [2], în 6937 (1429) Iunie 3 [3], în 6953 (1445) Fevruarie 18 [4], în 6964 (1456) Ianuarie 20 [5], în 6967 (1459) August 30 [6], în 6975 (1467) Septemvrie 11 [7], în 6983 (1475) Aprilie 25 [8], în 6998 (1490) Noemvrie 26 [9], în 6999 (1491) Octomvrie 26 [10].—Ezerele şi bălţile de care e vorba în document sânt probabil cele de la Dunăre [11].

Este vorba în document de vămi vândute şi nevândute.

Interesant este iarăşi că scriitorul Gheorghe Sârbul e numit şi cântăreţ [12].

1 Vezi mai sus 1 p. 116, rândul 10-11.
2 Ibid. 1 p. 233, rândul 15.
3 Ibid. 1 p. 269, rândul 19.
4 Ibid. 2 p. 215, rândul 9.
5 Acad. Rom. ms 111, fila 81.
6 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 34-35.
7 Ibid. 1 p. 120-122.
8 Ibid. 1 p. 203-205.
9 Ibid. 1 p. 436-438 şi altul ibid. p. 438-441.
10 Ibid. 1 p. 487-490.
11 Harta Basarabiei de Nour.
12 Vezi mai sus 2 p. 280.

137.

1454 Octomrrie 6.

Petru Voevod dă scuteli Mănăstirei Moldoviţa, pentru o casă din Suceava.

Petru Voevod Moldovii întăreşte stăpânirea Mănăstirei Moldoviţa şi scutirea de dare, pentru casa din Suceava, pe care a dat-o danie mănăstirei armeanul Ion. Să nu dea Domniei nici un fel de dări sau robote, ci toate veniturile şi robotele să fie ale mănăstirei.

6962 Octomvrie 6.

Dau documentul de mai sus aşa cum se află în rezumat german, în Wick. Moldowiza p. 65. Părţile principale din document aici sânt date astfel: „die Abgabenfreiheit des Hauses in Sucawä, das der Armenier Iohann dem Kloster als Schenkniss gegeben hat . . Keine Art Steuern oder Fronschuldigkeit sei dem Landesherrn zu geben, so wie auch kein Dienst zu leisten; sondern alle Einkünfte und alle Dienstleistung soll des Kloster erhalten", 6962/1454. Oct. 6. Wick face observaţia Sr., ceia ce înseamnă că va fi avut înainte vre-o traducere slavonă.

O casă în Suceava, dată Moldoviţei, o găsim într'un document din 6956 (1448)[1], dată mănăstirei de Cămârzan şi soţia sa, Stana. Este aceiaşi casă cu cea întărită mănăstirii în 6959 (1451) Ianuarie 10[2], unde e pomenită armeanca Stanca. Poate Ion e numele lui Cămârzan din 1448.

138.

1454 Octomvrie 8.

Petru Voevod dă Mănăstirei Homorului scuteală de vamă, pentru 2 care cu peşte.

„Uric scris pe sirbie dela Petru Vvod, dat sfintei Mănăstiri Homorului, ca când vor trimite călugării 2 cară, să aducă peşte de la Galaţi i de la iazere, de la bălţi sau ori de unde ar fi, pre

1 Vezi mai sus 2 p. 374.
2 Ibid. 2 p. 397.

ceale 2 cară cu peşte să nu plătiască vama în toată ţara, nici la vaduri, nici brudina şi măcar de ar şi vinde acel peşte pre la târguri, ci nici atunci să nu plătiască nicăiuri nici o vamă. 6962 Oct. 8".

Dau documentul de mai sus aşa cum se află rezumat la Acad. Rom. ms 111, fila 81. După acest loc e pomenit şi în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 124. Ibid. p. 76, cu greşala că se adaugă: „şi sare".

Dacă în cuprinsul acestui document nu ar fi unele lucruri diferite de cele din 1454 Octomvrie 2, ca: „măcar de ar şi vinde acel peşte pre la târguri", „peşte de la Galaţi"; am crede că e vorba de unul şi acelaş document. Este foarte curios iarăşi, ce l-a făcut pe Petru Voevod ca numai după 6 zile să acorde Homorului, la 8 Octomvrie, un privilegiu aproape asemănător cu cel din 2 Octomvrie. Cu acest caz ne amintim pe cel din 1454 August 25, de care a fost vorba mai sus.

Pe lângă altele, documentul este foarte inportant, căci apar Galaţii la 1454.

Brudina este o vamă, ce se plătia la vaduri.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

139.

Neamţ. 1454 Dechemvrie 8.

Petru Voevod dă scuteli satelor Mănăstirii Neamţului, anume unde este Samoil vătăman, pe Bistriţa, Dvoreneşti, Timişeşti, Cârstieneşti, Băloşeşti, Măneşti, şi pe Topliţa, unde a fost Barbă geamără, şi Fântâreale şi Başoteani şi Dragomireşti şi Trestiana şi Telebeacinţi, pe Sireti.

† ма(с)тїю бжїею мы петрꙋ воевода, господарꙋ земли молдавскои, чини(м) знаменито ис сѣмꙋ листо(м) нашимꙋ всѧмꙋ, кто нанꙿ оузритꙋ или его ѹслышитꙿ чтѹчи, ѡже благопроизволи господство ми благымꙋ нашимꙋ произволенїемꙋ и чистимꙿ и свѣтлымꙋ срꙋдцемꙿ и дали есми монастырю нашемѹ, ѡ(т) немца, се(с) нашꙋ лис(т), иде(ж) е(ст) хра(м) стого вꙿзнесенїе[1] господне, а дали есми на то варе кол(ко) се(л) прислѹхаютꙋ к нашемѹ монастырю, на имѣ

1 Sic.

где є(ст) самоилъ ватама(н), на бы⟨стрици⟩ и двоременци и тимишещи и кырстїенещи 1 и бълошещи и манещи ⟨и⟩ на ⟨тополи⟩ници, где былъ барбъ цамырѫ, и башотѣни и фынтырѣли и драгомире⟨щи и трестиа⟩нѧ и телебѣчинци, на серетѣ, да соутъ вышеписанаѧ села монас⟨тырю нашемꙋ⟩ слободникы ѡ въсемъ, да не дадоутъ тоты люди ис тѧ(х) села(х) ни да(н), ни поса⟨дꙋ ни и⟩лиша, ни подводоу, ни десѧтинꙋ ѡ(т) бчо(л), а ни ѡ(т) свини, ни на жолдъ да не ходѧтъ, ⟨ни⟩ на горо(д) да не робѧ(т), ни на млино(х), на ставо(х), да не робѧ(т), а ни иное никоторое наше данїе и слꙋжбꙋ да не имаю(т) намъ давати, а ни слꙋжити. а тако(ж) оу тѧ(х) села(х) да не имаютъ ходити ни глобници, ни припашари, ни илишаре, а ни перерꙋбци, а ни инъ никто ѡ(т) наши(х) оурѧднико(х), ни сꙋдци, а ни инъ никто, ни соудити и(х), а ни глобꙋ ис ни(х) не брати, ни третинꙋ, ни за душегꙋбство, ни за великое д⟨ѣ⟩ло, ни за малое. але коли комꙋ сѧ оузри(т) бꙋ(д) какое кривдꙋ ѡ(т) ты(х) людеи ис тѧ(х) села(х), а ѡ(н) да ищетъ и(х) прѧ(д) егꙋменомъ ѡ(т) нѣмца и прѧ(д) оурѧдникы монастырскыи, а иного сꙋдцѣ да не имаютъ. тако(ж) ни сꙋдци, а ни ѡслꙋхаре да не имаю(т) ходити, оу тѧ(х) села(х), а ни глобꙋ не брати, коли име(т) сѧ смрътъ оучинити котораѧ, але сами калꙋгери да возмоу(т) глобꙋ. а кто име(т) сѧ покꙋсити ѡ(т) наши(х) оурѧднико(х) и рꙋшати 1 сїе наше 2 вы(ш)писанное бꙋ(д) ꙋ чемъ, то(т) є(ст) противни(к) намъ и нашемꙋ листꙋ. а на то є(ст) вѣра нашего господства, вы(ш)писанного петра воеводы, и вѣра всѧ(х) болѣръ наши(х) велики(х) и малы(х). а на то есми дали сеа 1 лис(т) поу(д) 1 нашеи печати. пи(с), оу нѣмца, в лѣто ѕ҃ц҃ѯ҃в дє(к) и.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a binevoit Domnia mea cu a noastră bună voire şi curată şi luminată inimă şi am dat această carte a noastră mănăstirii noastre, de la Neamţ, unde este hramul Sfintei Inălţări a Domnului, şi am dat, ca oricâte sate ascultă de mănăstirea noastră, anume unde este Samoil vătăman, pe Bistriţa, şi Dvoreneşti şi Timişeşti şi Cârstieneşti şi Băloşeşti şi Maneşti şi pe Topoliţa, unde a fost Barbă geamără şi Başoteani şi Fântâreale şi Dragomireşti şi Trestiana şi Telebeacinţi, pe Sireti, să fie satele scrise mai sus mănăstirii

1 Sic.
2 In orig. наше de 2 ori.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

noastre slobode de totul, să nu dea aceşti oameni din aceste sate nici dare, nici posadă, nici iliş, nici podvoadă, nici deseatină din albine şi nici din porci, nici la jold să nu meargă, nici la cetate să nu lucreze, nici la mori şi iazuri să nu lucreze şi nici vre-o altă dare oarecare a noastră şi slujbă să nu ne dea şi slujiască nouă.

Şi asemenea în aceste sate să nu aibă a merge nici globnici, nici pripaşari, nici ilişari şi nici pererubţi şi nici altul nimene din dregătorii noştri, nici judecători şi nimeni altul să nu-i judece, nici gloabă să nu adune de la dânşii, nici tretină şi nici pentru duşegubină, nici pentru faptă mare, nici mică.

Iar când cuiva i s'ar părea vre-o strâmbătate, din partea acestor oameni din aceste sate, să-i cheme dinaintea egumenului de la Neamţ şi dinaintea dregătorilor mănăstireşti şi pe alt judecător să nu-l aibă.

Asemenea nici judecătorii, nici osluharii să nu aibă a merge în aceste sate, nici gloabă să nu strângă, când se va face vre-o moarte, ci însişi călugării să ia gloaba.

Iar cine din dregătorii noştri s'ar încerca şi ar strica aceste mai sus scrise, fie întru ceva, acesta este protivnic nouă şi cărţii noastre.

Şi la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului Petru Voevod, şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici.

Iar pentru aceasta, am dat această carte sub pecetea noastră.

Scris, în Neamţ, în anul 6962 Dechemvrie 8.

Pergamentul, cu pecetea pierdută, la Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, pachet 21, nr. 7. Condica Mănăstirii Neamţului 2 p. 266. Pe dosul documentului e scris: за вхсѧ сі(л) (pentru toate satele). O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. E menţionat de V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 76, p. 125.

Satele mănăstirii se pot identifica. Despre satul de pe Bistriţa, unde este Samoilă vătăman sau Seucouţii sau Sauceşti, de la gura Cracăului, a fost vorba în documentele din 6946 (1438) Fevruarie 23[1], în 6947 (1439) Septemvrie 13[2], în 6954 (1446)

1 Vezi mai sus 2 p. 10, rândul 9-10, p. 13.
2 Ibid. 2 p. 60, rândul 7.

Martie 11[1], Iunie 6[2], în 6955 (1447) August 22[3].—Asemenea despre satul Dvorineşti a fost vorba încă din 6935 (1427) Septemvrie 14[4], 6954 (1446) Martie 11[5], în Iunie 6[6], Iulie 20[7], în 6955 (1447) August 22[8] etc. — Asemenea satul Timişeşti este pomenit încă din 6915 (1407) Ianuarie 7[9], apoi în 6935 (1427) Septemvrie 14[10], în 6944 (1436) Noemvrie 30[11], în 6954 (1446) Martie 11[12], în 6955 (1447) August 22[13] etc. — Cârstieneştii asemenea îi aflu pomeniţi, în trecut, încă din 6915 (1407) Ianuarie 7[14]. Asemenea în 6935 (1427) Septemvrie 14[15], în 6954 (1446) Martie 11[16], în 6955 (1447) August 22[17], etc. —Băloşeştii sânt pomeniţi în 6954 (1446) Martie 11[18], Iunie 6[19], în 6955 (1447) August 22[20], în 6963 (1455) Dechemvrie 12[21], Dechemvrie 20[22], etc.—Maneştii sânt Mănēştii, de lângă Boiştea, Blebea şi Băloşeşti, din judèţul Neamţ[23]. Satul a eşit de sub stăpânirea mănăstirei, căci într'un uric din 6967 (1459) Septemvrie 3 îl găsim în stăpânirea boerului Gostilă: мѫне[щи] на немцѣ[24]. De altfel aflăm dintr'un document din 6963 (1455) Dechemvrie 12 că Gostilă se judecă cu călugării de la Neamţ şi pentru satul Băloşeşti[25], de lângă Măneşti. Apoi satul îl găsim în stăpânirea Mănăstirei

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Vezi mai sus 2 p. 251, rândul 2-3, p. 252.
2 Ibid. 2 p. 263. rândul 17, p. 265.
3 Ibid. 2 p. 288, rândul 17, p. 291.
4 Ibid. 1 p. 190, rândul 19, p. 193.
5 Ibid. 2 p. 251, rândul 3.
6 Ibid. 2 p. 263, rândul 16, p. 264.
7 Ibid. 2 p. 270, rândul 9-10.
8 Ibid. 2 p. 288, rândul 16, p. 290.
9 Ibid. 1 p. 53, rândul 11-13, p. 55.
10 Ibid. 1 p. 190, rândul 12, p. 192.
11 Ibid. 1 p. 494, rândul 9-10, p. 497.
12 Ibid. 2 p. 251, rândul 3, p. 253.
13 Ibid. 2 p. 288, rândul 16, p. 290.
14 Ibid. 1 p. 53, rândul 11-13, p. 55.
15 Ibid. 1 p. 190, rândul 11-12, p. 192.
16 Ibid. 2 p. 251, rândul 4, p. 253-254.
17 Ibid. 2 p. 288, rândul 16, p. 290.
18 Ibid. 2 p. 251, rândul 4, p. 254-256.
19 Ibid. 2 p. 263, rândul 17, p. 264.
20 Ibid. 2 p. 288, rândul 16, p. 290.
21 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
22 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
23 Frunzescu, Dicţionar topografic p. 280. Harta stat. major, planşa Drăgăneşti şi Târgu-Neamţ. Aici pădurea Măneşti. In Dicţ. statistic al României lipseşte.
24 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 35-36.
25 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.

Săcul[1]. Este un sat străvechiu, care îşi are numele dela un Manea. Era poate şi în veacul al XIV-lea[2].—Satul de pe Topoliţa, unde a fost Barbă geamără, e numit Giumăneştii şi Gemeneştii şi conrespunge în uricul din 6930 (1422) Martie 12 cu Seliştea lui Nenavice[3]. Este pomenit şi în 6954 (1446) Martie 11[4] şi în 6955 (1447) August 22[5], etc.—Başoteanii au fost daţi mănăstirii în 6936 (1428) Dechemvrie 4[6] şi e pomenit de multe ori între satele mănăstirii, în 6954 (1446) Martie 11[7], Iunie 6[8], în 6955 (1447) August 22[9], în 6978 (1470) Aprilie 1[10].—Fântârealele le-am găsit pomenite în 6954 (1446) Martie 11[11], Iulie 20[12], în 6955 (1447) August 22[13], etc.—Dragomireştii erau pe Şumuz. Sânt pomeniţi între satele mănăstirei în 6954 (1446) Martie 11[14] şi în 6955 (1447 August 22[15], etc.—Trestiana am aflat-o între satele mănăstirei în 6954 (1446) Iunie 6[16], apoi o găsim în 6978 (1470) Aprilie 1[17], etc.—Telebeacinţii i-am găsit între satele mănăstirei în 6954 (1446) Martie 11[18], Iunie 6[19], în 6955 (1447) August 22[20], etc.[21].

Documentul este foarte inportant, pentru ştirile ce ne dă asupra vechiului drept moldovenesc. El vorbeşte de dare, posadă, iliş, podvoadă, deseatină din albine şi porci, despre jold, lucru la cetăţi, mori şi heleşteie, globnici, pripaşari, ilişari, pererubţi, judecători, tretină, duşegubină etc.

---

1 Buletinul Com. Ist. 1 (1915) p. 263: Măneştii pe apa Neamţului, fără de oameni.

2 Sate cu acest nume cp. în 6944 (1436) Iunie 13, vezi mai sus 1 p. 444, rândul 16, p. 448. Asemenea în 6945 (1437) Fevruarie 24, ibid. 1 p. 507, rândul 17, p. 510. Asemenea în 6956 (1448) Iulie 15, ibid. 2 p. 324, rândul 1, p. 333.

3 Vezi mai sus 1 p. 147, rândul 11-12.

4 Ibid. 2 p. 251, rândul 4-5, p. 257.

5 Ibid. 2 p. 288, rândul 17, p. 290.

6 Ibid. 1 p. 228-230.

7 Ibid. 2 p. 251, rândul 5, p. 257.

8 Ibid. 2 p. 263, rândul 16, p. 264.

9 Ibid. 2 p. 288. rândul 17-18, p. 290.

10 Ibid. 1 p. 230.

11 Ibid. 2 p. 251, rândul 5, p. 257.

12 Ibid. 2 p. 270, rândul 10, p. 272.

13 Ibid. 2 p. 288, rândul 18, p. 290.

14 Ibid. 2 p. 251, rândul 5, p. 258-259.

15 Ibid. 2 p. 288, rândul 19, p. 290.

16 Ibid. 2 p. 263, rândul 18, p. 265.

17 Ibid. 2 p. 265.

18 Ibid. 2 p. 251, rândul 6, p. 260-261.

19 Ibid. 2 p. 263, rândul 15, p. 265.

20 Ibid. 2 p. 288, rândul 18, p. 290.

21 Ibid. 2 p. 260-261.

140.

1455 Fevruarie 3.

Alexandru Voevod întăreşte Mănăstirei Neamţului hotarul dela Cetate, din sus şi din jos de mănăstire şi cu Muntele Neamţului.

† ми(с)тїю бжїею, азъ рабъ владыкы моего, ісꙋ христа, іѡ⟨аннъ⟩ алеѯандръ воевода и господинъ всеи молдовлахїискои земли и съ благчъстивоѫ госпожде[1], маринеѫ, чини(м) знаменито(м) и си(м) листо(м) наши(м) въсѣмъ, кто на него[1] възри(т) или его оуслыши(т) чтоучи[2], ѡ(ж) благопроизволи(х) наши(м) благы(м) произволенїе(м) и съ въсѧ нашѧѫ доброю волю и помощїѫ, ако дадохо(м) и поновихо(м) съматрѣѫщи(м) и послѣдствꙋѫще(м) ѿ(т) древны господарїе и оукрѣпихо(м) и ѡ(т) на(с) даанїе и милованїе ста наши[1] молбꙋ, рекома немечискаа монасти(р), что е(ст) на немцишора, ꙋтвръдихо(м) ею хота(р) из городꙋ ѡ(т) выше монасти(р) и ѡ(т) ни(ж) и съ планинꙋ зовѫ(т) сѧ немца. а хота(р) ею почехо(м) зврати ѿ(т) оус(т) изво(р) моустовы, вы(ш) городꙋ нѣмцꙋ, немца дороги, а ѡ⟨(т)⟩ толѣ выше на ѡврѣжїю, до оустїю карпенꙋ, та рѣка немецка, до оустїю непериꙋ(л), та просто въ слатинѫ, та ѡвчинꙋ, междо ѡбръшїе ларголова и фаркаши, просто въ каме(н) корнꙋло(к) и источни(к) до оустїю и чре(з) быстри(ц) до верхо[1] въстатꙋ(л), та ѡвчиню[1] до верхъ хꙋрдꙋга, та ѡвчиноу до ѡбръшїе дирентелоу(в) и цивлѣшꙋ(л) и ѡ(т) толѣ долоу коушмею(л), до оустїю фарка(ш) и рѣка фарка(ш), до обръшїе, ме(ж)до планини, по(д) халꙋкы[1], гроѡ(л) халѫкы, та до верхꙋ пицигаѧ и до ве(рх) сихла, на дѣлꙋ рꙋсꙋлꙋи, черезъ ѡбръшїе немцꙋ, право до гла(в) плеше(к), та на верхо плеше(к), долѣ до исто⟨ч⟩ника мостова. то е(ст) ве(с) хота(р) стого монастира вы(ш)писаннаго, рекоми нѣмца, да бѫде(т) ѡ(т) на(с) оури(к) съ всѣ(м) доходо(м) непороше(н)[1], неколи(ж), на вѣкы вѣчнѧ. а на то е(ст) вѣра господства мы, вышеписаннаго алеѯандръ[1] воевода, и вѣра[3] боѧ(р)[4] наши(х), вѣра пана дꙋми браевича[5], вѣра пана маноѧ(л)

1 Sic.
2 Pare a fi чтоули.
3 In orig. e вера(г).
4 In orig. e вобоѧ(р).
5 In orig. дꙋмбравича.

хотинскаго, вѣра ⟨па⟩на станчѹла, вѣра пана петрѣ пъркълаба, вѣра пана вани жѹланча и вѣра въ⟨сѣхь⟩[1] боıаръ нашиⷯ великыⷯ и малыⷯ. а кто бы хотѣли тое порѹшити да бѫдеⷮ прокльⷮ ⟨ѡⷮ⟩ га ба и ѡⷮ стыⷯ ѡтцъ тиї, ижи[2] въ некеи. а на болшо[2] крѣпосⷮ и печаⷮ наⷳ[3] есми привѣсили и къ симоу[2] листь. пиⷭ добро⟨л⟩[2] в лѣⷮ ѕ҃ц҃ѯ҃г фе⟨в⟩ г.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Eu robul stăpânului meu, Isus Hristos, Ioan Alexandru Voevod şi Domn al întregii ţări, Moldovlahiei, şi cu blagocistiva Doamnă, Marina, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că am binevoit cu a noastră bună voire şi cu toată a noastră bună voe şi ajutor, că am dat şi am înoit observând şi urmând Domnilor de demult şi am întărit şi de la noi danie şi miluire, sfânta noastră rugă, numită mănăstirea dela Neamţ, care este pe Nemţişor, am întărit hotarul său, de la Cetate, din sus de mănăstire şi din jos şi cu muntele ce se chiamă Neamţul.

Iar hotarul său l-am început a-l alege din gura izvorului Mustului, în sus de Cetatea Neamţului, pe drumul Neamţului, şi de acolea în sus la Obrejie, până la gura Carpenului, apoi Pârăul Neamţului, până la gura Peperigului, apoi drept în Slatină, apoi obcina, între obârşia Largului şi a Farcaşei, drept în Piatra Cornului şi izvorul până în gură şi peste Bistriţa, până în vârful Vârstatului, apoi pe obcină, până în vârful Hurdugăi, apoi obcina, până în obârşia Direptului şi Ţibleşul şi de acolea în valea Buşmeiul, până în gura Farcaşei şi pârăul Farcaşa, până în obârşie, între munţi, sub Haluca, gruiul Halucăi, apoi până în vârful Piţigaei şi până în vârful Sihlei, la dealul Rusului, peste obârşia Neamţului, drept la capul Pleşului, apoi la vârful Pleşului, la vale, până la izvorul Mustului. Acesta este tot hotarul sfintei mănăstiri mai sus scrise, numită Neamţul, să fie de la noi uric cu tot venitul, nestricat niciodată, în vecii vecilor.

Iar la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului Alexandru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Duma Braevici, credinţa panului Manoil de la Hotin, credinţa

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 In orig. -сѣхь lipseşte.
2 Sic.
3 In orig. după наⷳ e мѹ.

panului Stanciul, credinţa panului Petrea pârcălab, credinţa panului Vană Julici şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici.

Iar cine ar vrea să strice aceasta să fie blăstămat de Domnul Dumnezeu şi de cei 318 sfinţi părinţi, cari au fost la Nicheia.

Iar pentru mai mare tărie, i-am atârnat şi pecetea noastră cătră această carte.

A scris Dobrul, în anul 6963 Fevruarie 3.

Pergament, cu pecetea pierdută, la Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare. Se păstrează şnurul albastru. In dos, cu scrisoare contimporană: ȣри(к) за хота(р) планинȣ (uric pentru hotarul muntelui). Ibid. Condica Mănăstirei Neamţului nr. 2 p. 16. O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan, cu observaţia: „falş". Documentul este pomenit şi la Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 63, fila 247 v. (e vorba de Mănăstirile Neamţu şi Săcul, moşiile Munţii şi moşia Bălţăteştii şi altele ale cneazului, supus rus, Gheorghe Cantacuzin). Ibid. şi documentele din 6945 (1437) Martie 12, 6955 (1447) Septemvrie 15 şi 7004 (1496) Martie 15. E citat de V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 125, cu observaţia: „falş", şi ibid. p. 78-79. In acest de pe urmă loc se aduc de V. Pârvan dovezile de falş. E citat ca falş şi în I. Bogdan, Buletinul Com. Ist. 1 (1915) p. 128-129. Dovezile de falş ale lui V. Pârvan sânt următoarele: înfăţişarea pergamentului e deosebită de a documentelor vremii, semănând cu cea din veacul al XVI-lea; textul primitiv e ras, acestălalt fiind scris între intervale şi uneori pe deasupra celuilalt: scrisoarea şi cerneala nu seamănă cu cea a documentelor vremii; limba slavonească din document e diferită ca fonetică şi morfologie de limba vremii, din această jumătate a secolului al XV-lea; şi altele mai puţin temeinice, ca numirile, pe care nu le mai întâlnim, în această vreme, ca: „Nemţişora", „Târgu-Neamţu", apoi numele de boeri greşite, ca: „Dumbraviča", „Dobrol"; mărturiile sânt neverosimile: „câţiva boeri mari (cinci) la rând şi apoi deodată întrerupere: în doc. din 8 Febr. sunt 11 boeri „mari şi mici"; apoi sânt prea multe românisme. Dovezile de falş ale lui I. Bogdan sânt: scrisoarea din veacul al XVI-lea sau XVII-lea şi formele de limbă greşite. El spune că toate trei documentele, din 1437 [1], 1455 şi 1496 [2] sânt fabricate odată. S'ar putea adăuga şi documentul din 1447 Septemvrie 15 [3].

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Vezi mai sus 1 p. 511-514.
2 Buletinul Com. Ist. 1 (1915) p. 129, 149-152, planşa nr. 4.
3 Vezi mai sus 2 p. 299.

Că documentul e falş e sigur. Pe lângă unele din probele de mai sus, cea mai puternică e că scrisoarea lui Dobrul din acest document *nu seamănă* cu scrisoarea lui Dobrul din alte urice cunoscute, scrise de el. Scrisoarea din acest document e caracteristică veacului al XVI-lea.

Dobrul pisar sau diac e cunoscut. Este totuna probabil cu Dobruleţ pisarul din 6956 (1448) Iulie 27 [1]. Apoi apare ca Dobrul în 6959 (1451) Septemvrie 13 [2], în 6960 (1452) Fevruarie 24 [3], Septemvrie 7 [4], Octomvrie 27 [5], în 6961 (1453) Ianuarie 22 [6], Fevruarie 8 [7], Fevruarie 23 [8], Aprilie 3 [9], în 6962 (1454) Ianuarie 1 [10], în 6963 (1455) Fevruarie 8 [11], Iunie 6 [12], Iulie 2 [13], August 20 [14], August 23 [15], Dechemvrie 12 [16], Dechemvrie 20 [17], în 6964 (1456) Iunie 8 [18]. Poate e acelaş cu Dobrul logofătul lui Ştefan cel Mare [19]. Unele din uricele de mai sus, lipsind azi din ţară, pentru cel ce vrea să vadă scrisul lui Dobrul are la îndămână fotografii sau chiar uricele originale, pentru unele: din 1448 Iulie 27, 1452 Octomvrie 27, 1453 Fevruarie 8, 1453 Fevruarie 23, 1455 Iulie 2, 1455 August 20, 1456 Iunie 8. Scrisul din aceste documente este asemănător, iar cerneala celor din 1453 Fevruarie 8, Aprilie 3 şi din 1456 Iunie 8 e la fel, albăstrie.

Stilul cu unele mediobulgarisme nu contează în chestia ce ne interesează, căci este ştiut că acest stil apare de multe ori în documentele ce vorbesc de danii mănăstirilor. Românismele, observate de V. Pârvan, nu contează nici atâta.

---

1 Vezi mai sus 2 p. 343, rândul 19.
2 Ibid. 2 p. 401, rândul 14.
3 Ibid. 2 p. 407, rândul 23.
4 Ibid. 2 p. 410, rândul 20.
5 Ibid. 2 p. 422, rândul 34.
6 Ibid. 2 p. 443, rândul 7.
7 Ibid. 2 p. 459, rândul 6.
8 Ibid. 2 p. 462, rândul 25.
9 Ibid. 2 p. 466, rândul 21.
10 Ibid. 2 p. 502, rândul 11-12.
11 Acad. Rom. XXX/87, Ghib. Sur. 18 p. 64.
12 Arhiv. Stat. Bucureşti (dela Câmpina).
13 Acad. Rom. fotografie, colecţia de fotografii, daruită de I. Bogdan, Ulianiţchi, Materialî p. 84-85, Uricarul 11 p. 11, 81.
14 Muz. de la Arhiv. Stat. Bucureşti. L-am publicat în Buletinul Ion Neculce, fasc. 7 (1929) p. 173.
15 Acad. Rom. LXXVI/123.
16 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
17 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
18 Orig. la D. Ionescu-Dolj, Bucureşti. O fotografie în colecţia mea. Cp. Conv. Lit. 35 (1901) p. 671.
19 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 513-514.

Locurile de care vorbeşte documentul se pot identifica, în mare parte. Cetatea Neamţului e pomenită şi în documentul din 6945 (1437) Martie 12[1]. Asemenea în 7004 (1496) Martie 17[2]. Cetatea Neamţului este străveche.—Nemţişorul este un pârău în judeţul Neamţului[3]. Este pomenit şi în documentul din 7004 (1496) Martie 17, de care a fost vorba.—Muntele Neamţul este pomenit şi în 6945 (1437) Martie 12[4], ca şi în 7004 (1496) Martie 17.—Asemenea pârăul Mustei sau Mustului, Târgul Neamţului, Obrejia[5], pârăul Carpenului, pârăul Neamţului, Peperigului, Slatina, pârăul Largului, Farcaşa, Peatra Cornului, Bistriţa, muntele Vrâstatul, pârăul Hurduga, Direptul, Ţibleşul, Buşmeiul, Haluca, Piţigaia, Sihla, dealul Rusului, Pleşul.

Doamna Marina, de care vorbeşte documentul, este Doamna Marinca, mama Domnului, soţia lui Ilie Voevod[6].

141.

Iaşi. 1455 Fevruarie 8.

Alexandru Voevod întăreşte Mănăstirii Neamţului un pământ, care este lângă Neamţ, pe Topoliţa.

† мл(с)тїю бжїею мы алеѯандръ воевода, господаръ земли молдавской, чини(м) знаменито сѣ(м) наши(м) листо(м) вьсѣ(м), кто на(н) оузрить или е(г) оуслыши(т) чтѹчи, ѡже благопроизволи гдствоми наши(м) благы(м) произволенїе(м) и чистимь и свѣтлы(м) срдцемъ и ѡ(т) вьсеѧ нашеѧ доброѧ волеѧ и ѡ(т) ба помощїа, іако да оутвръди(м) наш(емѹ) монастыри ѡ(т) немца и дали есми монастыри нашемѹ ѡ(т) нѣмца, идеже хра(м) стмѹ вьзнесенїю, нашоу землю що е(ст) подли немца, на тополцѣ[7], що коли хотиаи мистичи ѡ(т) нѣмца продавати того[7] земли (с)тецкови[7], где хотари(л) косте цоли(ч)[8] сь межїашми. тое вьсе вышеписанное да

1 Vezi mai sus 1 p. 511, rândul 11.
2 I. Bogdan, în Buletinul Com. Ist. 1 (1915) p. 149.
3 Frunzescu, Dicţionar topografic p. 314. Harta stat. major, planşele Drăgăneşti, M-rea Neamţ, Mândei.
4 Vezi mai sus 1 p. 511, rândul 12.
5 Obrejie înseamnă muche de deal. Este pomenită şi într'un document din 6996 (1488) Aprilie 3, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 334: на ѡврѣжїе, p. 337, 2 p. 600. Cp. satul Obrijeni, din jud. Iaşi, Dicţ. geogr. al jud. Iaşi, p. 164.
6 Vezi mai sus 1 p. 511.
7 Sic.
8 Pare a fi: цопи(ч), în orig.

є(ст) то(т) землю монастырю нашемꙋ ѡ(т) нѣмца ѹрикъ и съ въсѣ(м) доходо(м), непорꙋшенно николиже, на вѣкы. а хотаръ да є(ст) ѡ(т) ѹсѣ(х) ст⟨оро⟩(н), кꙋда хотари(л) косте цоли(ч). а на то є(ст) вѣра нашего гсства, вышписаннаго алеѯандра воєводы, и вѣра боꙗръ ⟨наши(х)⟩, вѣра пана дꙋми браєвича, вѣра пана маноило хотинского, вѣра пана станчꙋла, вѣра пана петра ⟨п⟩ръкалаба, вѣра па⟨на⟩ вани жꙋлича, вѣра пана данчꙋла пръкалаба, вѣра пана козми шандровича, вѣра пана федора дворника, вѣра пана алба спатарѣ, вѣра пана петрика постелника и вѣра въсѣ(х) бо⟨ꙗ⟩ръ наши(х) великы(х) и малы(х). а па(к) ли имє(т) мистичи ѡ(т) немца тѣгати или ѹспомѣнꙋти за то(т) хот⟨а(р)⟩, бꙋ(д) кто ѡ(т) тръговского члка, то(т) да заплати(т) завѣзкꙋ сто рꙋбли сребра. а на болшею крѣпос(т), велѣли єсми нашемꙋ вѣрномꙋ панꙋ, шандро логофетꙋ, привѣсити нашꙋ печа(т) к семꙋ листꙋ нашемꙋ. пи(с) добрꙋ(л), ѹ ꙗсѡ(х), в лѣто ѕцѯг м(с)ца фе(в) и.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Alexandru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a binevoit Domnia mea cu a noastră bună voie şi curată şi luminată inimă şi din toată a noastră bună voie şi cu ajutor de la Dumnezeu, ca să întărim mănăstirii noastre de la Neamţ şi am dat mănăstirii noastre de la Neamţ, unde este hramul Sfintei Inălţări, pământul nostru, care este lângă Neamţ, pe Topoliţa, oricât au voit târgoveţii din Neamţ să vândă din acest pământ lui Steţcu, unde a hotărît Coste Ţolici cu megiaşii. Toate aceste de mai sus scrise, acest pământ, să fie mănăstirii noastre de la Neamţ uric şi cu tot venitul, nestricat niciodată, în veci.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar hotarul să fie din toate părţile, pe unde a hotărît Coste Ţolici.

Iar la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului Alexandru Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Duma Braevici, credinţa panului Manoil de la Hotin, credinţa panului Stanciul, credinţa panului Petru pârcălab, credinţa panului Vană Julici, credinţa panului Danciul pârcălab, credinţa panului Cozma Şandrovici, credinţa panului Fedor vornicul, credinţa panului Albu spătar, credinţa panului Petrică postelnic şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici.

Şi iarăşi dacă se vor plânge târgoveţii din Neamţ sau vor

pomeni pentru acesta, oricare om din târg, acesta să plătiască zaveazcă o sută de ruble de argint.

Iar pentru mai mare tărie, am poruncit credinciosului nostru pan, lui Şandru logofăt, să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Dobrul, în Iaşi, în anul 6963 luna Fevruarie 8.

Pergament, cu pecetea pierdută, la Acad. Rom. XXX/87. In dos are însemnarea: Moşia pentr‹ru› Topoliţa, 6963 Fevr. şi: и землѣ ѡ(т) тополици и мѣсто цоли(ч) (şi pământul de la Topoliţa şi locul Ţolici). O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Cu mici lipsuri a fost publicat în Ghib. Sur. 18 p. 63-65. Este citat şi în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 78 şi 125.

Neamţul este târgul cu acest nume, din judeţul Neamţului [1]. Era şi în veacul al XIV-lea, căci îl găsim pomenit chiar de la începutul veacului al XV-lea. Aşa în 6911 (1403) Ianuarie 7 găsim pe Şandru de la Neamţ [2]. E pomenit apoi în 6930 (1422) August 20 [3], în 6960 (1452) Septemvrie 7 [4], în 6962 (1454) Dechemvrie 8 [5], etc.—Topoliţa este asemenea pomenită, din cele mai vechi vremuri [6].—Locul de care e vorba în documentul din 1455 fusese înainte al lui Steţco, care îl cumpărase dela târgoveţii din Neamţ. El era lângă Târgul Neamţului. Alături era şi satul lui Coste Ţolici, de la care a rămas Ţolicea, sat lângă Humuleşti, în judeţul Neamţ, Ţolicea pădure mare, în acelaş judeţ, parte a Mănăstirei Neamţului, parte a Mănăstirei Văratecul, şi satul Ţolicea din comuna Petricani, acelaş judeţ [7].

Documentul fiind absolut autentic este foarte inportant, arătându-ne sigur domnia lui Alexandru Voevod, la începutul anului 1455. In ziua de 8 Fevruarie se afla în Iaşi. Unde va fi fost la această dată Petru Voevod? Poate în nordul Moldovei. Domnia este arătată şi de documentul următor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Dicţ. statistic al României 2 p. 626. Harta stat. major, planşa Târgu Neamţ.
2 Vezi mai sus 1 p. 47, rândul 11.
3 Ibid. 1 p. 148, rândul 5.
4 Ibid. 2 p. 409, rândul 8.
5 Ibid. 2 p. 517, rândul 25.
6 Vezi documentul din 6960 (1452) Septemvrie 7, mai sus 2 p. 410, rândul 5 şi ibid. p. 411-412, citatele mai vechi.
7 Frunzescu, Dicţionar topografic p. 488, Dicţ. statistic al României 2 p. 632.

142

1455 Mai 12.

Alexandru Voevod pentru Mănăstirea Neamţului.

1455 Mai 12. Alexandru Vvd, hărăzeşte Mănăstirii Neamţului o moară şi o bucată de pământ peste Topliţa, mai jos de Neamţul.

Dau regestul de mai sus după Radu Rosetti, Pământul p. 138, care spune că se păstrează la Acad. Rom. XXXIII/87. Ar putea crede cineva că documentul de mai sus este totuna cu precedentul, din 1455 Fevruarie 8, dacă cuprinsul lor n'ar fi, după regestul adus, diferit. Aici apare o moară şi bucata de pământ este peste Topliţa, mai jos de Neamţ. Originalul ar fi de cea mai mare importanţă, căci ne-ar arăta Domnia lui Alexăndrel Voevod în 1455 Mai 12.

Este ultimul document al lui Alexăndrel Vodă. Un document extern, adresat craiului Poloniei, dat din банилскѣ, în 6963 (1455), are data de zi, 14, fără de lună. O fotografie la Acad. Rom., colecţia de fotografii dăruită de I. Bogdan. E publicat în Hurm. Doc. 2^2 p. 659, cu ,дие în loc de ,ді şi cu observaţia ibid. p. 660: Sequitur vacuum spatium ad inscribendum diei numerum et mensis nomen destinatum, sed nec posterius adimpletum. Data de zi se citeşte însă clar. V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 79 admite data de 14 Martie, „de oarece la 25 are loc lupta de la Movile". Cp. ibid. p. 125, unde pune semn de întrebare, după Martie. Acest document extern poate fi din 14 Fevruarie, Martie, Aprilie, Mai. Dacă Alexăndrel ajunsese la Bănila, care nu poate fi decât satul din nordul Moldovei, din districtul Storojineţ sau cel din Vijniţa 1, înseamnă că ajunsese stăpân poate peste întreaga Moldovă. El are lângă dânsul boeri de seamă ca Duma Braevici, Stanciul pârcălab, Petru pârcălab, Danciul pârcălab, Coste Danovici, Şandru logofătul, Cozma vistiarnic, Petru postelnic, Ivanco Braevici, Buhtea comis şi alţi boeri. Zădarnic cere ajutorul Polonilor şi adăpost în ţara lor. In acest timp, izvoarele vorbesc despre o luptă între Petru Aron şi Alexăndrel Voevod, care, biruit la Movile, pierde pentru totdeauna domnia. Despre această luptă iată ce ne vorbesc izvoarele. Letopiseţul dela

1 Dicţ. geogr. al Bucovinei de Grigoroviţă p. 9-10.

Bistriţa spune: вато ѕцӑг м(рт) ке бы(ст) ра(з)бои ѹ мохили сх алеѯендрело(м) и възмо(ж) аронъ на алеѯендрела и побѣже до бѣло(м) гра(д) и тамо скончаса (în anul 6963—1455—Martie în 25, fu războiu la Mohile cu Alexendrel şi a biruit Aron pe Alexendrel şi fugi la Cetatea Albă şi acolo a murit)[1]. Tot aici: wле(х)но же ро(дї)сѧ вл҃ѣ(т) ѕцмѕ ав(г) зї и ѹмрѣ(т) ѹ бѣлогра(дѣ) вл҃ѣ(т) ѕцӑг. тогдаже и сталъ петрѫ воевода, наре(ч)нный арw(н), господаре(м) ѹ мохили (Olehno se născu în anul 6946—1438—August 17 şi muri în Cetatea Albă, în anul 6963. Tot atunci Petru Voevod, numit Aron ‹deveni› Domn, la Mohile)[2].—Cronica Moldopolonă spune numai că a murit în Cetatea Albă, din Moldova: tenze Alexander w Bialogrodzie vmarl voloskim[3].—Letopiseţul lui Azarie spune despre Alexăndrel că: ѹмре въ белом градѣ в лѣто ѕцӑв авг кѕ (muri în Cetatea Albă în anul 6962—1454—August 26)[4]. Data 6962 nu este exactă, data de lună şi zi ar trebui desluşită.—Cea mai veche cronică românească, care îl confundă cu Alexandru cel Bun, făcându-l tatăl lui Bogdan Vodă, spune că: „In domnia lui Petru Vodă Aron, scrie letopiseţul cest moldovenesc că, în anul 6963, în luna lui Mai, venit-au Alexandru Vodă . . . cu oaste asupra lui Petru Vodă Aron şi şi-au dat războiu la Movile. Ce norocul cel prost a lui Alexandru Vodă nici aicea nu-l lăsă să izbândească, că dând războiu vitejaşte de îmbe părţile, birui Petru Vodă pre Alexandru Vodă. Văzând Alexandru Vodă că pierdu războiul, fugi la Cetatea Albă şi acolo s'au săvârşit. Iară Petru Vodă au domnit doi ani. De acest războiu al lui Petru Vodă cu Alexandru Vodă, cronicarul cel latinesc nimica nu arată[5].—Cronicarul Neculai Costin spune despre Alexăndrel Voevod: „şi după ce l-au scos Petru Vodă den ţară, ear în Ţara Leşească au năzuit. Eară pentru moartea lui Alexandru Vodă scrie Dlugoş leah că l-au otrăvit Petru Vodă, care au stătut Domn Ţării; şi este de crezut că nu la Cetatea Albă au murit Alexandru Vodă, ce în Ţara Leşească otrăvit de Petru Vodă, că de unde avea nădejde acolo au năzuit la nevoiea sa Alexandru Vodă“[6].

Din cele de mai sus şi ţinând seamă şi de documentul lui

1 I. Bogdan, Cronice inedite p. 37, 70-71, planşa III.
2 Ibid. p. 36, planşa II.
3 I. Bogdan, Vechile cronice mold. p. 174, Cronice inedite p. 121.
4 I. Bogdan, Letopiseţul lui Azarie, în Anal. Acad. Rom. seria 2-a, tom. 31 (1909), secţ ist. p. 146, 72.
5 Letopiseţul Ţării Moldovei până la Aron Vodă, ed. C. Giurescu, Bucureşti, 1916, p. 41-42.
6 Letopisiţile Ţării Moldovii ed. 1-a a lui Kogălniceanu I p. 116-117, notă

Alexăndrel Voevod, din 1455 Mai 12, cred că lupta la Movile, între cei doi Domni rivali, s'a dat la 25 Mai 1455 [1]. Data de lună, Mai, însemnată de cea mai veche cronică scrisă în româneşte este exactă. Izvorul de unde a fost luată s'a pierdut. Moartea lui Alexăndrel Vodă, la Cetatea Albă, cred că e în 1455, nu 1454, cum arată Letopiseţul lui Azarie, August 26, această de pe urmă dată fiind cred exact însemnată de acest letopiseţ. Dlugosz spune că a fost otrăvit de câţiva boeri ai săi [2]. După lupta dela Movile tronul a fost ocupat de Petru Voevod [3].

Unde vine localitatea Movile, Mohile, e greu de fixat. Poate e satul din judeţul Dorohoiu [4]. In acest judeţ sânt foarte multe Movile [5]. Locuri, dealuri, cu acest nume, se află în judeţele Iaşi, Fălciu, Tutova, Covurluiu, Fălticeni (fost Suceava), Neamţ, Roman, Bacău [6]. Asemenea Moghila Neagră în judeţul Hotin [7].

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 In izvorul primitiv va fi fost Mai, în slavoneşte мa(и), cu и scris deasupra. Şi de aceia s'a putut confunda foarte uşor, de copiştii ulteriori, cu Mart, slavoneşte мa(рт), р scris deasupra, iar т indicat numai printr'o linie deasupra lui р. Cei în curent cu lucrurile cunosc greutăţile de a desluşi, de multe ori, în asemenea cazuri, dacă e vorba de Mart sau Mai.

2 Dlugosz, ed. 1-a, II, p. 180-181, ed. 2-a, XIV, p. 216. Cp. N. Iorga, Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţii Albe, Bucureşti, 1899, p. 106-107. V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 84. I. Minea, Informaţiile româneşti ale cronicii lui Ian Dlugosz, Iaşi, 1926, p. 43, I. Nistor, Istoria Basarabiei, Cernăuţi, 1923, p. 67-68. Cp. şi G. Şincai, Hronica Românilor, Iaşi, 1853, 2 p. 24-25.

3 Despre lupta dela Movile şi sfârşitul domniei lui Alexăndrel Vodă, cp. istoricii noştri. A. D. Xenopol, Ist. Rom ed. 3, vol. 3 p. 143. I. Bogdan, Cronice inedite p. 70: „Este probabil că lupta s'a dat în 25 Martie sau 25 Mai: Alexandrel fiind bătut fugi la Cetatea Albă, unde curând după aceia a şi murit". N. Iorga, Istoria lui Ştefan cel Mare p. 59, admite data luptei de la Movile, 25 Martie, iar localitatea o crede prin părţile Vasluiului. Acelaş Geschichte des rum. Volkes 2 p. 535: „bis Frühling 1455", Histoire des Roumains, tableau chronologique II: „printemps de 1455". V. Pârvan cit. p. 81 admite data de 25 Martie. Argumentele aduse ibid. şi p. 82, contra datei de Mai, sânt cu desăvârşire slabe. Cp. şi St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 100 şi p. 110-111. Ibid. notiţa de pe cartea Vasilie cel Nou, din Mănăstirea Neamţului, ce ne arată legătura lui cu această mănăstire, ceia ce se vede şi din daniile sale către mănăstire.

4 Dicţ. geogr. al jud. Dorohoiu p. 242-243. Emile Picot, Cronique de Moldavie, par Grégoire Urechi p. 84, V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 80.

5 Dicţ. geogr. al jud. Dorohoiu p. 243-246.

6 Marele dicţ. geogr. al Rom. 4, p. 403-408.

7 Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 147.

143.

Suceava. 1455 Iunie 6.

Petru Voevod întăreşte Mănăstirei Bistriţa Botna cu ezere, gârle şi ezurcane şi dela Cheşenăul Roşu la dealul Zagornei şi în sus şi în jos pe Nistru şi prisăci şi 2 vaduri, cum şi alte scuteli.

† мл(с)тїю бжїею мы петръ воевода, господаръ земли молдавскои, чини(м) знаменито нс сѣмъ лист⟨о⟩мъ наши(м) въсѧмъ, кто на(н) оузри(т) или его оуслышитъ чтѹчи, ѡже благопроизволи господство ми нашимъ благымъ произволенїемъ и чистымъ и свѣтлы(м) срьдцемъ и ѡ(т) въсеѫ нашеѫ доброѫ волеѫ и ѡ(т) ба помощїѧ, ıако да оутвръ⟨димъ⟩[1] на(ш) цръковъ, монастырю ѡ(т) быстрици, иде(ж) е(ст) хра(м) оуспенїе стѣи богородици, на имѣ ботна и съ оусими ѡзерами и гырлами и ѡзеркани[2] и ѡ(т) червленого кешенева до дл(л) загорни, а выше нистромъ и пони(ж) и оуси пасикы, елико сѹ(т) оу томъ хотарѣ, оу их хотаръ[2], и два броды и съ мытомъ и по сѹхѹ и по водѣ. а тако(ж), никто да не смѣю(т) сижы оучинити оу и(х) хотаръ, на днистри, или оу ѡзеры или плоты, а ни ловити никто, оу ихъ хотаръ. тако(ж) никто ѡ(т) наши(х) боıаръ, или десѧтни(к) да не смѣютъ брати десѣтинѹ ѡ(т) вчо(л), а ни пасичници вантовати ни оу чемъ, але то(т) прихо(д) оусе да е(ст) монастырю нашемѹ. тое всe вышеписанное да е(ст) монастырю нашемѹ оурикъ и съ въсѧ(м) доходомъ, непорѹшенно николи(ж), на вѣкы. а кто быхъ[2] хотилъ порѹшити сїе наше даанїе и запи(с), или мыто и(м) брати, или бѹ(д) що, кто бы хоти(л) порѹшити, или прѣстѫпити, бѹ(д) оу чемъ, таковы да бѫде(т) проклѧтъ ѡ(т) га ба и спаса нашего исѹ христа и ѡ(т) прѣчиста его матери и ѡт тиї бого⟨но⟩сны(х) ѡтци никеискы(х) и ѡ(т) въсѧ(х) сты(х) и да е(ст) ⟨по⟩добе(н) иоудѣ ⟨и⟩[3] прок⟨лѧто⟩мѹ арїю, що възъпиша на га ба и спаса нашего исѹ христа : кръвъ его на ни(х) и на чѧдѣхъ и(х). и то(т) бѹде(т) по(д) нашеи великои казни и ѡргїю господства ми, без того. а на то е(ст) вѣра нашего

1 димъ lipseşte în orig.
2 Sic.
3 In orig. и lipseşte.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

господства, вышеписаннаго петра воеводы, и вѣра всѧ(х) боѧръ наши(х) молдавскы(х) великы(х) и малы(х). а на болшею крѣпос(т), велѣли есми нашемѹ вѣрномѹ панѹ, петрѹ логофетѹ, привѣсити нашѹ печа(т) к семѹ листѹ нашемѹ. пи(с) добрѹ(л), ѹ сѹ(ч)вѣ, в лѣто ҂ѕ҃ѯ҃г ю(н) ѕ҃.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a binevoit Domnia mea cu a noastră bună voie şi curată şi luminată inimă şi din toată a noastră bună voie şi cu ajutorul lui Dumnezeu, ca să întărim biserica noastră, mănăstirii noastre dela Bistriţa, unde este hramul Adormirea Sfintei Născătoarei de Dumnezeu, anume Botna şi cu toate ezerele şi gârlele şi ezurcanele şi dela Cheşenăul Roşu până la dealul Zagornei şi în sus pe Nistru şi în jos, şi toate prisăcile câte sânt în acest hotar, în hotarul lor, şi două vaduri şi cu vama şi pe uscat şi pe apă.

Şi asemenea, nimeni să nu îndrăzniască să facă năvoade în hotarul lor, la Dnistru, fie în ezere sau în garduri şi nici să nu prindă peşte în hotarul lor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Asemenea, nimeni din boerii noştri, fie chiar deseatnic, să nu cuteze să adune deseatina din albine şi nici pe prisăcari să nu-i bântuiască întru nimic, ci tot acest venit să fie mănăstirii noastre.

Toate aceste mai sus scrise să fie mănăstirii noastre uric şi cu tot venitul, nestricat niciodată, în veci.

Iar cine ar vrea să strice această danie a noastră şi zapis sau ar aduna vama lor sau orice, cine ar vrea să strice sau să calce întru ceva, acesta să fie blăstămat de Domnul Dumnezeu şi Mântuitorul nostru Isus Hristos şi de Preacurata lui Maică şi de cei 318 purtători de Dumnezeu părinţi dela Nicheia şi de toţi sfinţii şi să fie asemenea lui Iuda, blăstămatului Arie, care strigară contra Domnului Dumnezeu şi Mântuitorului nostru Isus Hristos: sângele lui asupra lor şi asupra copiilor lor. Şi acesta va fi sub marea noastră caznă şi urgie a Domniei mele, fără aceasta.

Iar la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului Petru Voevod, şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar pentru mai mare tărie, am poruncit credinciosului nostru pan, Petru logofăt, să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Dobrul, în Suceava, în anul 6963 Iunie 6.

Pergament, cu pecetea pierdută, la Arhiv. Stat. Bucureşti (dela Câmpina). E scris cu cerneală albăstrie, cu care scrie Dobrul şi alte urice. In dos, însemnarea veche: ѡ(т) єзє(р) ѡ(т) ботна (de ezerul dela Botna). O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. E menţionat şi în I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 9. Aici un document aproape asemănător, din 6966 (1458) Aprilie 10, dat de Ştefan cel Mare Mănăstirei Bistriţa.

Botna este pomenită încă din 6937 (1429) Fevruarie 10[1]. Este pomenită apoi în alte documente, unde e vorba chiar de proprietăţile Bistriţei[2]. Asemenea în 6947 (1439) Mai 10[3], în 6951 (1443) Martie 6[4], în 6956 (1448) Iulie 27[5], etc. — Cheşenăul Roşu era pe la gura Botnei, la Nistru, unde azi nu se mai găseşte, ca nume[6]. Este pomenit şi uricul din 6966 (1458) Aprilie 10: ѡт чєрклєного кєшєнєва[7]. Să nu se confunde cu satul Chişinău — azi oraşul cu acest nume — pomenit într'un uric din 6944 (1436) Iulie 17, când era al lui Albaş[8]. Acesta într'un document dela Ştefan cel Mare, din 6974 (1466) se întăreşte lui Vlaicul: selişte la Chişinău, la fântâna Albişoara. Se spune în document că satul îl cumpărase Vlaicul dela Toader, feciorul lui Fedor, şi dela fratele lui şi dela Fedorel, drept 120 zloţi tătăreşti[9]. E pomenit apoi în 7025 (1517) Dechemvrie 15[10], în 7033 (1525) Fevruarie 12: ѡ(т) хрєблн става кєшєнєвскаго[11]. Documente de mai târziu întăresc stăpânirea lui Vlaicul, din vremea lui Ştefan cel Mare, asupra satului Chişinău de pe Bâc. Aşa într'un uric din 7084 (1576) Aprilie 25: васѹтка, до(ч)ка марики, внѹка єрєми(н) ви(в)шїи ви(с)тѣрни(к) щосѣ имєнова(л) по миниш(с)кїи чи(н) євлогїє, прѣѹночата клаикѹла . . . . . є(д)но село на имѣ кишинєѹа на бѫкѹ etc.[12]. Asemenea în 7125 (1617) Noemvrie 29[13]. — Zagorna este pomenită de multe ori în

1 Vezi mai sus 1 p. 248, rândul 23.
2 Vezi documentul din 6960 (1452) Fevruarie 24, mai sus 2 p. 407. Ibid. p. 408 citatele mai vechi.
3 Ibid. 2 p. 39, rândul 9, p. 40-41.
4 Ibid. 2 p. 120 rândul 11, p. 124.
5 Ibid. 2 p. 342, rândul 22, p. 350.
6 Harta Basarabiei de Nour.
7 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 8.
8 Vezi mai sus 1 p. 459, rândul 20-21.
9 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 116.
10 Vezi mai sus 1 p. 464.
11 Ilie Minea, în Cercetări ist. (Iaşi), anul 4' (1929) p. 217-219.
12 I. Halipa, în Trudi bessar. gubern. uccn. arh. kommissii, 1 p. 171-172. Vezi mai sus 1 p. 465.
13 Ibid. Ar reeşi de aici că Eremia vistiarnicul e văr lui Ştefan cel Mare şi frate cu Duma staroste şi pârcalab de Hotin, apoi de Cetatea Albă, de Orheiu, şi de Neamţ, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 515. E curios că Eremia vis-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

trecut, începând din 6937 (1429) August 31[1]. Apoi în Septemvrie 1[2], în 6938 (1430) Dechemvrie 23[3], în 6955 (1447) August 22[4], în 6964 (1456) Martie 1[5]. Era în proprietatea Mănăstirei Neam-

---

tiarnicul într'un uric din 7007 (1499) Noemvrie 20, prin care Ştefan cel Mare îi dăruieşte satul Giuleştii, de pe Valea Neagră, la ţinutul Neamţului, este arătat fiul lui Galeş: пана еремїю вистѣрника сына галешова, ibid. 2 p. 144. In acest caz, Vlaicul, unchiul lui Ştefan cel Mare, se numia Vlaicu Galeş. Astfel, *poate*, Galeş e tatăl Oltei şi bunul după mamă al lui Ştefan Vodă. Acest Galeş, poate e totuna cu Galeş, pomenit într'un uric din 6998 (1490) Martie 15: пѫнещи, где бил галеши. E vorba aici şi de alte sate dela Bacău: гѫлешещїи на оустїе рѫкѫтѫѡа, пѫнчещїи, хорѫжещїи, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 403. Cp. satul Găleşeşti, pe Crasna, într'un uric din 6992 (1484) Mai 13, ibid. 1 p. 281-282. Eremia vistiarnicul nu e totuna cu Eremia pârcălabul de Neamţ, cum se vede din documentul din 7007 (1499) Noemvrie 20, de care a fost vorba mai sus, şi unde apare şi Eremia vistiarnicul şi Eremia pârcălabul de Neamţ. Pentru Eremia vistiarnic, ca monah Evloghie, cp. uricul de la Ilicaş Rareş Voevod, Hasd. Arh. Ist. 1[2] p. 20. Poate văr cu Ştefan cel Mare este şi Fetion, cum se vede dintr'un document din 7054 (1546) Martie 20: „Fetion, neam lui Ştefan Voevod"—neam şi rudenie, în surete, înlocuind de multe ori pe племеникъ, văr— şi care avea moşie „pe pârău Răcătăului, ţinut Agiudului, anume Fichiteştii", Ghib. Sur. 20 p. 9. Satul e în aceleaşi părţi, ale Bacăului, unde, după legendă, s'a născut Ştefan Vodă. Cp. Fitioneşti, în plasa Zăbrăuţi, jud. Putna, Dicţ. geogr. al jud. Putna p. 136-139, Dicţ. statistic al României 2 p. 752, Harta stat. major, planşa Fitioneşti. Satul îşi trage numele de la Fetion, care poate e totuna cu Fetion, boerul lui Ştefan cel Mare, care apare din 6966 (1458) Septemvrie 5, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 19 şi până în 6968 (1460) Dechemvrie 5, ibid. p. 41, 383. Cp. în aceleaşi părţi satul где бил фете на богдана (unde a fost Fete la Bogdana), într'un uric din 6996 (1488) Aprilie 5, dăruit de Ştefan cel Mare vărului său, Duma pârcălabul. Satul îi rămăsese lui Ştefan Vodă de la boerul Vâlcea şi jupâneasa lui, Olga, ibid. 1 p. 345. Cp. pe Fetion Muntean, trăitor în vremea bătrânului Ştefan Voevod, pomenit într'un zapis din 7105 (1597), Ghib. Sur. 20 p. 45. Acelaş într'un uric de la Ieremia Voevod, din 7106 (1598) Ianuarie 27, în care apare Zaharia, fiul Mărincăi, nepotul lui popa Danciul, strănepotul lui Fetion Muntean, care vinde 1/5 din 1/4 parte de sat din Miclăuşeni, care se numesc acum Graurii, din drese de cumpărătură şi de întăritură, ce a avut strămoşul Fetion Munteanul dela bătrânul Ştefan Vodă şi de la Alexandru Vodă. Asemenea apare Dumitru Truşco, feciorul Oltei, nepotul lui Trif şi vinde moşia din drese de întăritură ce a avut moşul său Trif de la Bogdan Voevod şi Oltea de la Petru Voevod bătrânul din 1/2 sat Crăciuneşti, ce-i la obârşia pârăului lui Golâia, jumătatea de către Stavnic, din 3 părţi o jumătate. N. Iorga, Stud. şi Doc. 6, p. 141-142 şi Acad. Rom. ms 2812 p. 101. Apariţia numelui Oltea, în neamul lui Fetion Muntean, ne arată poate că acest Fetion Muntean este totuna cu Fetion, şi încă unul din membrii familiei lui Ştefan cel Mare. O Oltea apare în neamul lui Brudur, în 6997 (1489) Ianuarie 22, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 367. Acest neam avea satul Ţăpeşti кѫ сатѫноух, pe la Covurluiu, pomenit în 7007 (1499) Noemvrie 4, ibid. 2 p. 140-142.

1 Vezi mai sus 1 p. 285, rândul 8-9, p. 286.
2 Ibid. 1 p. 287, rândul 5-6, p. 290.
3 Ibid. 1 p. 307, rândul 11-12.
4 Ibid. 2 p. 288, rândul 20, p. 292.
5 Acad. Rom. ms 4606, fila 18, Ghib. Sur. 18 p. 67-68.

ţului. Este o aşezare străveche[1]. Aici se învecina proprietatea Neamţului cu a Bistriţei.

E vorba de 2 vaduri şi vămi, la Nistru, probabil. Este vorba de dreptul de pescuit la Nistru şi de unelte de pescuit. сижь, сѣжь înseamnă năvod. плотъ, gard şi năvod.

Documentul este foarte interesant şi pentru istoria vechiului drept moldovenesc.

144.

1455 Iunie 7.

Petru Voevod întăreşte lui Gavril spătarul satul Teţcanii şi Sârbii, pe Sireti şi Mirceştii şi jumătate din Blăgeşti, pe Topoliţă.

„6963 Iuni 7. Ispisocul Domnului Petru Vvod., prin cari întăreşti lui Gavril spatariul satul anumi Teţcanii, moşâe fimei sali, şi Sârbii pe Sâreti şi Mirceştii şi giumătati din Blăgeşti pe Topoliţa, ci au cumpărat dela Baico, drept 50 zloţi".

Suret scos de Gheorghii Evloghii dascal.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dau regestul de mai sus după Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 24 fila 163 v. (e vorba de proces între aga Răducanu Prăjescu, proprietarul moşiei Teţcanii, dela ţinutul Romanului, şi între M-rea Trei Ierachi, din Iaşi). Ibid. regeste ale documentelor din 7030 (1522) Octomvrie 28, dela Ştefan Voevod, din 7107 (1599) Martie 12, 7109 (1601) Martie 3, 7113 (1605) August 10, 7114 (1606) Aprilie 13, etc. Regestul documentului din 6963 Iunie 7 se află şi la Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 14, fila 158 v. (e vorba de moşia Iuganii, dela ţinutul Romanului a M-rei Trei Sfetitele din Iaşi şi spătarul Neculai Milu, apoi de moşiile Răchiteni, Tămăşeni, Agiudeni, de pe Sireti, la ţinutul Romanului). Aici în loc de Blăgeşti, greşit: Bliceşti. E citat cu data de 5 Iunie în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 81-82, 93, care spune că originalul se află la Creditul Rural din Bucureşti, între documentele moşiei Teţcani. Ibid. p. 81 el spune că un regest cu data de 7 Iunie 6963 se află la Acad. Rom. în fişele lui V. A. Urechla, din documentele lui necatalogate. Ibid. p. 93 spune că documentul e dat

---

1 Cp. uricul din 6937 (1429) Iunie 3, vezi mai sus 1, p. 269, rândul 20, p. 274.

în Suceava şi în fruntea divanului e Mitropolitul Teoctist şi Arhimandritul Eustatie dela Bistriţa.

Satele din document se pot identifica. Teţcanii sânt pe Sireti, în comuna Mirceşti, judeţul Roman[1]. Satul s'a numit din vechiu Steţcanii. In timpul lui Ştefan cel Mare satul a fost în stăpânirea neamului lui Stanciul pârcălabul. Acest lucru se vede din documentul din 7114 (1606) Aprilie 13, prin care Ieremia Voevod întăreşte lui Necoară Prăjăscu logofăt, fiul lui Ioan Prăjăscul, nepot lui Toader vistiarnic, strănepot Stanciului pârcălabul, a sa dreaptă ocină, a patra parte din satul Stiţcani, din parte din jos, parte din mijloc, ce-i în ţinutul Romanului, „din dresă ce-au avut moşul lui dela bătrânul Petru Vodă şi din uric de înpărţală dela acelaş Petru Vodă". Asemenea îi mai întăreşte lui Necoară logofătul a patra parte din acelaş sat, Stiţcanii, partea din jos, ce-i este cumpărătură dela Ilie jicniceriu, „carile esti lui nepot", din acelaş ispisoc dela Petru Vodă. Această parte fusese de baştină lui Ştefan Rafailă şi Candachie, feciorii Tudosăi, şi luată dela ei de Ilie jicniceriu, pentru partea lui din satul Vârtopul, din ţinutul Neamţului, care o vânduse Tudosia. Asemenea se mai întăreşte lui Nicoară logofătul a patra parte din Stiţcani, din partea din sus, partea de mijloc, cumpărătură dela Simion armăşel, fecior Maricăi, nepot Pântii şi dela Antimiia, fata Armancăi, sora Pântei, şi dela Vasutca, fata Agafiei şi Maftenei, fecior Magdalenii, nepot Urîtei, toţi nepoţii Pântei, strănepoţi lui Ivancu pitar, din drese ce-au avut moşul lor Ivancu pitar, dela Ştefan Vodă. Asemenea se mai întăreşte lui Nicoară logofăt a patra parte din Stiţcani, cumpărată dela Marica, fata Ştefului Hălăştianului şi dela nepoata ei, altă Mărică, fata Agafiei, nepoată Hălăştianului, şi dela nepoţii lor, David, şi sora sa, Titiana, feciorii Catrinii, nepoţii lui Hilimon, şi dela Simion Stroici vel visternic. Acesta de pe urmă cumpărase dela Roman pitărel, fecior Dragăi, nepot Mihălii şi i se întorsese banii de către Necoară. Tot dela strănepoţii Stanciului cumpără şi satul Oboroceni[2]. Pentru documente de cumpărătură ale lui Nicoară în Teţcani, cp. documentul din 7107 (1609) Martie 12[3], 7109 (1611) Martie 3[4], 7113 (1605) August 10[5]. Satul este pomenit între satele lui Ni-

---

1 Dicţ. statistic al României 2 p. 794, Harta stat. major, planşele Târgu-Frumos şi Roman.

2 Arhiv. Stat. Iaşi, divanul de întărituri, Tr. 1765, op. 2014, dos. 4, fila 377. Documentul este foarte inportant pentru neamul lui Stanciul pârcălabul.

3 Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 24, fila 163 v.

4 Ibid. fila 164 r.

5 Ibid.

coară Prăjescul, în uricul dela Radul Voevod, din 7125 (1617) Aprilie 8: село те(ц)каніи съ мли(н) въ и(с)точни(к)[1], etc. Este un sat foarte vechiu. Dacă legătura pe care am făcut-o, în alt loc, între Stanciul pârcălabul şi Stanciul Starostici este exactă, atunci satul Steţcani îşi are numele dela Steţco, fiul lui Giurgiu dela Frătăuţi[2]. Această moşie în 1455 era în stăpânirea lui Gavril spatarul, ca moşie a femeei sale, care era poate din neamul Stanciului pârcălabul. — Sârbii de pe Sireti nu mai este, ca nume, lângă Teţcani. Poate e totuna cu Şcheia, de pe Sireti, din apropiere de Teţcani, în comuna Cuza Vodă, din judeţul Roman[3]. Şcheia a fost şi târg domnesc, cum se vede din documentul din 7114 (1606) Aprilie 13, de care a fost vorba mai sus, prin care se întăreşte lui Necoară logofătul şi lui Grigori Şcheianul diac o bucată de pământ din „hotarul târgului nostru Şcheia, cari acel loc au fost din vremi vechi supt ascultare hotarului a satului Oborocenii, alta pentru că iai au dat Domniei mele 5 cai buni preţuiţ unul cu altul drept 300 taleri de argint, cari acei cai s'au dat în triaba Ţării". „Iar hotarul acei bucată de pământ din hotarul Şcheii să începi dela sfârşitul iazului lui Pilat de către Şcheuleni, pe supt dial, până în obârşiia iazului lui Pilat şi până la gura văii Şcheuleţului . . . pe din giosu de Glodul Olariului, iar dela Glod până la fântâna de peatră a lui Andrica . . . . . până unde să înpreună cu hotarul Oborocenilor[4]. Este o străveche aşezare din vremea Slavilor, numiţi uneori şi Sârbi[5]. Nu prea departe de Şcheia este satul Hăbăşeşti, în comuna Strunga, judeţul Roman[6], care s'a numit de demult Sârbii, după

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Acad. Rom. pergament, Peceţi 297.

2 Vezi mai sus 1 p. 436-437. Un alt sat Teţcani este în jud. Bacău, Dicţ. statistic al României 1 p. 82. Acesta este pomenit într'un uric din 7001 (1493) Martie 5, când se întăreşte lui Sima Bahluianul єдно силищь на водоѫ тазловѣ чтос нарѣчеть стецькани, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 6-7.

3 Dicţ. statistic al României 2 p. 802, Harta stat. major, planşa Târgu-Frumos.

4 Să nu se confunde cu Şcheia sau Glodenii, tot pe Sireti, de care a fost vorba, în uricul din 6944 (1436) Iulie 1, vezi mai sus 1 p. 454, rândul 11, p. 457-458. Nici cu Şcheia, numele mai vechiu al satului Văleni, din judeţul Roman, Dicţ. statistic al României 2 p. 796, Harta stat. major, planşa Miroslăveşti şi Bozieni. Acesta a fost al lui Cozma Şarpe postelnicul, care-şi avea aici curtea, cum se vede din inscripţia dela biserica din Văleni, inscripţie cu data de 7027 (1519) Martie 30: вь свои дворь ѡт шкѧи, N. Iorga, Inscripţii 1 p. 18.

5 Pentru aceste sate cp. uricul din 6931 (1423) Martie 31, vezi mai sus 1 p. 156, rândul 12, p. 158. Asemenea cel din 6944 (1436) Septemvrie 19, ibid. 1 p. 488, rândul 7, p. 492. Asemenea uricul din 6945 (1437) Dechemvrie 20, ibid. 1 p. 536, rândul 11, p. 539. Asemenea cel din 6956 (1448) Iulie 27, ibid. 2 p. 342, rândul 19, p. 345-346, etc.

6 Dicţ. statistic al României 2 p. 804, Harta stat. major, planşa Târgu-Frumos.

un document din 7226 (1718) Ianuarie 14[1]. Acesta însă este departe de Sireti. — Mirceştii sânt aproape de Teţcani, pe Sireti, în aceiaşi comună, judeţul Roman[2]. Satul a fost, înpreună cu Cozmeştii, al lui Giurgiu Cozmescul, apoi al fiicei sale, Stana, cu uric dela Ştefan cel Mare, cum se vede dintr'un uric din 7077 (1569) Iulie 13, dela Bogdan Voevod, prin care se întăreşte станка и сестра еи мъгдълина и ангелина и марїнка, дочки лучини дерептате, прѣвнучата стани, дочци жоуржи козмъскѹл din privilegiu de întăritură ce a avut прѣбаба их стана ѿт прѣдѣда гспдвоми, стараго стефана воеводї два села на сирѣт на имѣ козмещїи где была братеула и половина ѿт брод, що оу сирѣт и мирчещїи где была ѡана (Stancăi şi sora ei, Măgdălina şi Anghelina şi Mariica, fetele Lucăi Dereptate, strănepoate Stanei, fiica lui Giurgiu Cozmăscul . . . . străbuna lor Stana, dela străbunul Domniei mele, bătrânul Stefan Voevod, două sate pe Sireti, anume Cozmeştii, unde a fost Bratul şi jumătate de vad, ce-i în Sireti, şi Mirceştii, unde a fost Oană)[3]. In uricul din 7036 (1528) Martie 18, Petru Voevod, întăria lui Luca Direptate şi surorii sale, Anuşca, satele Cozmeşti şi Mirceşti, pe Sireti[4]. In 7107 (1599) Mai 2, Ieremia Moghilă Voevod întăreşte lui Nicoară logofătul părţile din Mirceşti şi Cozmeşti, cumpărate dela Cozma şi Ştefan, feciorii Gaftonii[5]. E pomenit apoi în 7111 (1603) Iunie 2, în care se spune că Todosia, fata Anghelinei, nepoata Boldescului, a vândut lui Nicoară logofătul părţile ei din satele Mirceşti şi Cozmeşti, din ţinutul Sucevei[6] şi în 7111 (1603) Iunie 3, prin care Ieremia Voevod întăreşte aceste părţi[7]. Asemenea vorbesc despre vânzări în sat documentele din 7112 (1604) Mai 19[8], 7113 (1605) Martie 22[9], din 7113 (1605) Aprilie 15[10]. Este pus între multele sate ale lui Nicoară Prăjescu vistiarnic, în uricul dela Radul Voevod, din 7125 (1617) Aprilie 8: село мир(ч)е(щи) и

1 Vezi mai sus 1 p. 492.

2 Dicţ. statistic al României 2 p. 794, Harta stat. major, planşa Târgu-Frumos.

3 Actele V. Alexandri, la Acad. Rom., Peceţi 266. Ghib. Sur. 19 p. 72-74. La Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 14 fila 152v., e greşit datat, ca din 7017 Iulie 13, о (= 70), fiind luat ca ї (= 10). Greşit, cu data 7017, şi Creşterea colecţiilor Acad. Rom. 1915 p. 163.

4 Acad. Rom. Peceţi 235, Creşterea colecţiilor Acad. Rom. 1910, p. 264.

5 Acad. Rom. CLXXV/235, Creşterea colecţiilor Acad. Rom. 1915 p. 163.

6 Acad. Rom. CLXXV/237, Creşterea colecţiilor Acad. Rom. 1915 p. 163.

7 Acad. Rom. CLXXV/238, Creşterea cit.

8 Acad. Rom. CLXXV/239, Creşterea cit.

9 Acad. Rom. CLIX/18. Creşterea cit. Aici se spune că Nicoară cumpără dela Cozma Ciocârlie.

10 Acad. Rom. CLXXV/240. Creşterea cit.

ко(з)мещи и мал(ии) ѕ сирѣ(т)[1]. In urmă, în veacul al XIX-lea, satul a fost al poetului Vasile Alexandri. Este un sat străvechiu, dela începutul veacului al XV-lea, poate şi mai vechiu. Cine este Oană, pomenit în uricul din 1569 Iulie 13, de care a fost vorba mai înainte? Ţinând seamă de numele satului, poate acest Oană este Oană Limbădulce, iar Mircea Limbădulce sau Dulcescul vistiarnicul este cel ce a dat numele satului Mirceşti, cu atât mai mult cu cât acest neam avea sate în apropiere[2]. Se poate însă ca satul să fie mai vechiu[3].—Blăgeştii pe Topoliţă, la Neamţ, nu mai sânt azi, ca nume. Satul era pe jumătate numai al lui Gavril spătarul, cumpărat dela Baico. Acesta avea în adevăr sate la Neamţ, cum ne arată documentul din 6944 (1436) Aprilie 12[4]. Era poate şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un Blaga sau Blaj[5].

Gavril spătarul nu e cunoscut între spătarii timpului.

145.

Suceava. 1455 Iulie 2.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Petru Voevod întăreşte lui Mihail logofătul satele Curtea lui Neagoe, pe Sireti, Părtănoşii şi la gura Pobratei, unde a fost jude Cârstea şi Danciul şi Heaciul şi Valea Seacă şi Procopeani, la Răut, şi Izbişcea, unde este Danilo şi Budul, şi prisaca lui Bileacou, la Dnistru, şi la graniţă, sub Sneatin, Gavriloutii, Ivancoutii, Pogoriloutii şi pe Nistru, Raşcoutii.

† мл(с)тїю бжїею мы петрь воевода, г(с)п(д)рь земли молдавской, чини(м) знаменито ис сѣмь листомь наши(м) вьсѣмь, кто нань оузрить или его оуслышить чтучи, иже тоть истинны(и)

1 Acad. Rom. Peceţi 297.
2 Vezi mai sus 2 p. 1-7.
3 Sate cu acest nume, Mirceşti, avem altul în com. Secueni, jud. Roman, altul e în jud. Vasluiu, apoi în Putna, Dicţ. statistic al României 2 p. 800, 984, 732, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 293-294. Asemenea în jud. Bălţi, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 145. Satul dela Vasluiu, cu uric dela Alexandru cel Bun, este pomenit într'un document din 6998 (1490) Ianuarie 18: на кѫ[ц]итной на имѣ мирчещїи, al Mărinei şi Fedcăi, fetele lui Mircea Ciucescul, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 391-393.
4 Vezi mai sus 1 p. 427-429.
5 Pentru sate cu acest nume cp. uricul din 6944 (1436) Iulie 24, vezi mai sus 1 p. 467, rândul 16, p. 470-471. Un sat, azi numai moşie, Blăgeşti sau Fântâna mare, se află în jud. Fălticeni (fost Suceava), Dicţ. geogr. al jud. Suceava p. 29. Pentru trecut cp. şi documentul din 7027 (1519) Iunie 20: Blăgeştii pe Lişcov, Ghib. Sur. 18 p. 174.

нашъ вѣрны(и) и почтенны(и) болѣринъ, панъ михаилъ логофетъ, слѹжи(л) прѣж(д)е стопочивши(х) родителемъ нашимъ право и вѣрно, а дне(с) слѹжитъ намъ право и вѣрно. тамъ[1] мы видѣвше е(г) правою и вѣрною слѹжбою до на(с), жаловали есми его ѡсобною нашею ма(с)тїю и дали есми емѹ и потвръдили е(г) правовѣрное выслѹженїе, села, на имѣ дворъ его на серетѣ, що былъ нѣгоева, и прътѫноши и на оустїе побратѣ, где е(ст) жѹде вырстѣ и даничѹлъ, ѡбѣ жѹдечїи, и хѣчѹлъ и сѹхы потокъ, що собѣ кѹпилъ ѡ(т) негоевы(х) племеннико(в), и на ревтѣ прокопѣни съ млиномъ и извищѹ, где е(ст) данило и вѹдѹлъ, и пасикѹ его на (д)нистри, на имѣ виланково съ гырло и ѡжеромъ[1] и съ всемъ его приходомъ и на границы, по(д) снѣтиномъ, гавриловци и пони(ж) того иванковци и погориловци, що кѹпилъ ѡ(т) манѣ глобника и ѡ(т) дѣтеи е(г), и на (д)нистра, на имѣ рашковци, що и(х) кѹпи(л) ѡ(т) мы(н)дрѣ жѹмататича. тое все вышеписанное да е(ст) емѹ ѡ(т) насъ оурикъ и съ всѣмъ доходомъ емѹ и дѣтемъ е(г) и братїамъ е(г) и ѡнѹчатомъ е(г) и прѣѡнѹчатомъ е(г) и пращѹрѣтомъ е(г) и всемѹ родѹ е(г), кто бѹдетъ наиближны(и), непорѹшенно николиже, на вѣкы. а хотаръ тѣмъ селамъ да е(ст) по старомѹ хотарю, кѹда из вѣка ѡживали. а на то е(ст) вѣра наше(г) г(сд)ка, вышеписанного петра воеводы, и вѣра митрополита наше(г), кѹ(р) деѡктиста, и вѣра архимандрита наше(г), кѹ(р) евстатїе быстрицкаго, и вѣра болѣръ наши(х), вѣра пана братѹла великого, вѣра пана маноила хотинского, вѣра пана лазора и брата е(г), пана станчѹла, вѣра пана ходко[1] дворника, вѣра пана ванчанѹла, вѣра пана петра пръкалаба, вѣра пана шендрика дорогоиского, вѣра пана данчѹла пръкалаба, вѣра пана ⟨дѹми пръ⟩калаба, вѣра пана козми шандровича, вѣра пана драгослава, вѣра пана дѹми микача, вѣра пана ра(д)ѹла спатарѣ, вѣра пана гоиана, вѣра пана алба, вѣра пана сина, вѣра пана стецко ⟨дамаќѹшевича, вѣра пана⟩ микѹла постелника, вѣра па⟨на⟩[2] ивна вистїарника, вѣра пана драгоши чашника, вѣра пана михѹла столника, вѣра пана петра ⟨комиса⟩ и вѣра ⟨всѣхъ болѣръ нашихъ молдавскихъ великихъ и малихъ. а⟩ по нашемъ животѣ, кто бѹдетъ г(с)п(д)ръ нашеи земли ⟨ѡ(т) дѣтеи наши(х) или ѡ(т) нашего племене или бѹ(д) кто кого бъ⟩ изберетъ г(с)п(д)емъ быти, оу нашеи земли, оу молдавскои, то(т) бы емѹ не⟨порѹши(л) нашего⟩ даанїа, але щобы емѹ потвръдилъ и оукрѣпилъ, ⟨занѹже⟩ дали за его правою и вѣрною слѹжбѹ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Sic.
2 Orig. are па.

а на болшее потвръж(д)еніе томꙋ въсемꙋ вышеписанномꙋ, велѣли есми нашемꙋ вѣрномꙋ панꙋ, петрꙋ логофетꙋ, писати и привѣсити нашꙋ печать к семꙋ листꙋ нашемꙋ. пи(с) доброу(л), оу сѡ(ч)вѣ, к лѣтѡ ѕцѯг м(с)ца юліа к[1] дни.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că acest adevărat credincios al nostru şi preacinstit boer, pan Mihail logofătul, a slujit mai înainte sfântrăposaţilor părinţilor noştri drept şi credincios, iar astăzi slujeşte nouă drept şi credincios. De aceia, noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat şi i-am întărit drept credincioasa lui vislujenie, satele, anume Curtea lui pe Sireti, ce a fost a lui Neagoe, şi Părtănoşii şi la gura Pobratei, unde este jude Cârstea şi Danciul, amândouă judeciile, şi Heaciul şi Valea Seacă, ce şi l-a cumpărat dela verii lui Neagoe, şi la Răut, Procopeani cu moară şi Izbişcea, unde este Danilo şi Budul, şi prisaca lui la Dnistru, anume a lui Bileacou, cu gârla şi ozer şi cu tot venitul lui şi la graniţă, sub Sneatin, Gavrilouţii şi mai jos de acesta Ivancouţii şi Pogorilouţii, ce l-a cumpărat dela Manea Globnicul şi dela copiii lui, şi la Dnistru, anume Raşcouţii, ce l-a cumpărat dela Mândrea Jumătate. Toate aceste mai sus scrise să-i fie lui dela noi uric şi cu tot venitul, lui şi copiilor lui şi fraţilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, cine va fi mai deaproape, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestor sate să fie după vechiul hotar, pe unde din veac au umblat.

Iar la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului Petru Voevod, şi credinţa mitropolitului nostru, Chir Teoctist, şi credinţa arhimandritului nostru, Chir Eustatie dela Bistriţa, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Bratului Marele, credinţa panului Manoil dela Hotin, credinţa panului Lazor şi a fratelui său, pan Stanciul, credinţa panului Hodco vornic, credinţa panului Baiceanul, credinţa panului Petru pârcălab, credinţa panului Şendrică dela Dorohoiu, credinţa panului Danciul pârcălab, credinţa panului Duma pârcălab, credinţa panului Cozma Şandrului, credinţa panului Dragoslav, credinţa panului Duma Micaci, credinţa panului Radu spă-

---

1 к se cunoaşte foarte puţin.

tar, credinţa panului Goean, credinţa panului Albul, credinţa panului Sin, credinţa panului Steţcu lui Damacuş, credinţa panului Micul postelnic, credinţa panului Ion vistiarnic, credinţa panului Dragoş ceaşnic, credinţa panului Mihul stolnic, credinţa panului Petru comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn al Ţărei noastre, din copiii noştri sau din neamul nostru sau ori pe cine Dumnezeu va alege să fie ca Domn, în Ţara noastră, în Moldova, acesta să nu-i strice dania noastră, ci să-i întăriască şi înputerniciască, pentru că i-am dat, pentru a lui dreaptă şi credincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare întăritură acestei toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Petru logofăt, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Dobrul, în Suceava, în anul 6963 Iuna Iulie 2 zile.

Pergament, cu pecetea atârnată, se păstrează în Arhiva ministerului de externe din Moscova. O fotografie la Acad. Rom., in colecţia de fotografii, dăruită de I. Bogdan. O copie slavonă, cu unele abateri, la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat cu multe abateri de Ulianiţchi, Materialî p. 84-85. In traducere românească, cu data 6963 Iulie 20, в (= 2) fiind luat drept к (= 20), şi cu foarte multe greşeli, se află publicat în Uricarul 11 p. 9-11 şi p. 79-81. Este menţionat de I. Bogdan, Cnejii români, în Anal. Acad. Rom. seria 2-a, tom. 26 (1903), secţ. ist. p. 24 şi acelaş în D. Şt. 2 p. 307. Cu data greşită, 1453 Iulie 20, este citat şi în Radu Rosetti, Pământul p. 149.

Satele din uricul de mai sus s'au întărit lui Mihail logofătul şi de Alexandrel Voevod, într'un uric din 6961 (1453) Iunie 20. Aici am găsit Curtea de pe Sireti[1], Părtănoşii[2], satul din gura Pobratei, unde-i jude Cârstea şi Danciul, totuna cu Pobrata[3], Heaciul[4], Valea Seacă[5], la Răut, Procopeanii[6], Izbişcea[7]. Apare prisaca dela Nistru a lui Bileacou, care în 1453 Iunie 20 e înlocuită numai prin termenul „prisăci" şi poate şi prin Fân-

1 Vezi mai sus 2 p. 472, rândul 28-29, p. 478.
2 Ibid. rândul 30, p. 478-479.
3 Ibid. rândul 31, p. 479.
4 Ibid. rândul 31, p. 480-481.
5 Ibid. rândul 31, p. 480.
6 Ibid. rândul 10-11, p. 476.
7 Ibid. rândul 11, p. 476.

tânele albe[1]. — Sub Sneatin, sânt pomeniţi Gavrilouţii[2]. Mai jos de acesta, în 1455, este pomenit satul Ivancouţi, care este vândut de Manea al Globnicului şi de fiii săi lui Mihail logofătul, cum se vede din uricul din 6960 (1452) Octomvrie 27[3]. Asemenea şi satul Pogorilouţii[4]. In 1453 Iunie 20 este pomenit între satele lui Mihail logofătul şi Raşcouţii, pe Nistru, în sus de Hotin[5]. Satul fusese mai înainte al lui Mândrea Jumătate[6].

Cât de schimbătoare erau lucrurile în aceşti ani ne arată trecerea lui Mihail logofătul de partea lui Petru Voevod[7]. Despre Mihail logofătul a fost vorba în alt loc[8].

146.

Suceava. 1455 August 15.

Petru Voevod întăreşte lui pan Petru comis satul la Tutova, Grădeşti şi mai jos Făuroanea şi Stănigeşti şi Hălmăgeşti, sub Cetăţea, şi Glodeani, Borceşti şi Dragsinii, la obârşia Studenţei, şi Padina lui dela Giţea.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

† мл(с)тїю бжїею мы петрꙁ воевода, г(с)п(д)рꙁ земли молдавскои, чиии(м) знаменито ис сѣмь листо(м) наши(м) вꙁсѧ(м), кто на(и) ꙋзри(т) или его ꙋслыши(т) чтꙋ(ч), ѡже то(т) истинныи и на(ш) вѣрны боꙗри(н), па(н) петрь коми(с), слꙋжи(л) на(м) право и вѣрно. тѣ(м) мы видѣвши его правꙋю и вѣрнꙋю слꙋжбоўю до на(с), жаловали есми его ѡсобною нашею мл(с)тїю дали и потвердили есми емꙋ, оу нашеи земли, оу молдавскои, село на тꙋтовѣ, на имѣ грꙁдещи, где е(ст) до(м) его, и пони(ж) фꙁꙋроанѣ и стьнижещи и хь(л)мьжещи, по(д) четꙋцѣ, що кꙋпи(л) ѡ(т) михꙋла логꙋфета, за п зла(т), и глодѣни, що кꙋпи(л) ѡ(т) михꙋла тꙋдо(р)и,

1 Vezi mai sus 2 p. 472, rândul 11-13, p. 476. Cp. Bilosouţii dintr'un uric din 6955 (1447) August 22, mai sus 2 p. 288, rândul 19, p. 292. Cp. satul Beleuţi, în volostea Stănileşti, jud. Hotin, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 26. Asemenea Biliceni, în jud. Bălţi, ibid. p. 29. Asemenea Beleavinţi sau Hilovăţ, în volostea Lipcani, jud. Hotin, ibid. p. 113. Ravacăuţii şi Bilăuţii, la ţinutul Hotinului, într'un document din 1552, N. Iorga, Stud. şi Doc. 7 p. 74, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 139.
2 Vezi mai sus 2 p. 472, rândul 15, p. 477.
3 Ibid. 2 p. 422, rândul 3, p. 424.
4 Ibid.
5 Vezi mai sus 2 p. 472, rândul 13-14, p. 476-477.
6 Ibid. 1 p. 304-307.
7 V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 106.
8 Vezi mai sus 1 p. 501-506.

за не златы(х), и борчещи, що кꙋпи(л) ѡ(т) снове ни(г)риловн, за ӡ златы(х), и на вер(х) стȣденца дра(г)сини и па(д)ина его ѡ(т) жицѣ. тое вышеписанное да є(ст) емȣ ѡ(т) на(с) ѹрн(к) съ въсѧмь дѡ҄ходомь емꙋ и дѣтемь є(г) и б(ра)тїмь є(г) и ȣноучатомь его и прѧȣнȣчато(м) его и прѧщȣрѧто(м) его и въсемȣ родꙋ его, кто бꙋде(т) наиближнїи, непорꙋшенно николи(ж), на в(ѣ)к(ы). а хотарь тѧ(м) села(м) да є(ст) по старими хотари, кꙋда извѣка ѡживали. а на то є(ст) вѣра г(сд)вами, вышписанна(г) петра воево(д), и вѣра митрополита наше(г), кꙋ(р) дею(к)тиста, и вѣра архимандрита наше(г), кꙋ(р) еꙋстатїѧ, и вѣра наши(х) боꙗръ, вѣра пана братꙋла, вѣра пана маноила, вѣра пана хо(т)ко дворника, вѣра пана михаила логѳета, вѣра пана станчюла, вѣра пана петра пръкалаба, вѣра пана ѡани пы(н)теча, вѣра пана ивана ба(л)чана, вѣра пана козми шандровича, вѣра пана данчюла, вѣра пана дȣми пръкалаба, вѣра пана драгослава, вѣра пана сина, вѣра пана дȣми микача, вѣра вѣра ра(д)ꙋла спатарѧ, вѣра пана микȣла посте(л)ника, вѣра пана иѡна вистїѧрника, вѣра пана драгошѧ чашника, вѣра пана михꙋла столника и вѣра въсѧ(х) боꙗ(р) наши(х) молдавскы(х) великы(х) и мали(х). а по нашемъ животѧ, кто бꙋде(т) г(с)п(д)ръ нашеи земли ѡ(т) дѣтеи наши(х) или ѡ(т) нашего племене, бꙋ(д) кто кого бъ извере(т) быти, то(т) щобы непорꙋши(л) наше(г) даанїа, али що бы и(м) ꙋтвердило[1] и ꙋкр(пило), за нꙋ(ж) есми дали емꙋ за его правою и за вѣрною слꙋжбꙋ. а на болшее потвержденїе том(ꙋ) въсем(ꙋ) вышеписанномꙋ велѣли есми нашем(ꙋ) вѣрномꙋ панꙋ, петрꙋ ло(г)ѳетꙋ, писати и привѣсити нашꙋ печа(т) к сем(ꙋ) лист(ꙋ) нашем(ꙋ). пи(с) кꙋ(л)пашь, ȣ сѡ(ч)вѣ, в лѣто ѕ҃ц҃ѯ҃г м(с)ца аѵ(г) еі, на днъ ȣспенїе стѣи бци.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovei, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că acest adevărat şi credincios boer al nostru, pan Petru comis, a slujit nouă drept şi credincios. De aceia, noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, l-am miluit cu osebita noastră milă, i-am dat şi i-am întărit, în Ţara noastră, în Moldova, satul la Tutova, anume Grădeşti, unde este casa lui, şi mai jos Făuroanea şi Stănigeşti şi Hălmăgeşti, sub Cetăţea, ce l-a cumpărat dela Mihul logofătul, drept 80 zloţi, şi Glodeani, ce a cumpărat dela Mihul

---

1 Sic.

Tudori, drept 55 zloţi, şi Borceşti, ce a cumpărat dela fiii lui Negrilă, drept 60 zloţi, şi la obârşia Studenţei Dragsini şi Padina lui dela Giţea. Aceasta mai sus scrisă să fie dela noi uric cu tot venitul, lui şi copiilor lui şi fraţilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, cine va fi mai aproape, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestor sate să fie după vechile hotare, pe unde din veac au umblat.

Iar la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului Petru Voevod, şi credinţa mitropolitului nostru, Chir Teoctist, şi credinţa arhimandritului nostru, Chir Evstatie, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Bratul, credinţa panului Manoil, credinţa panului Hotco vornic, credinţa panului Mihail logofăt, credinţa panului Stanciul, credinţa panului Petru pârcălab, credinţa panului Oană Pântece, credinţa panului Ivan Balcean, credinţa panului Cozma Şandrovici, credinţa panului Danciul, credinţa panului Duma pârcălab, credinţa panului Dragoslav, credinţa panului Sin, credinţa panului Duma Micaci, credinţa panului Radul spătar, credinţa panului Micul postelnic, credinţa panului Ion vistiarnic, credinţa panului Dragoş ceaşnic, credinţa panului Mihul stolnic şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre din copiii noştri sau din neamul nostru, ori pe cine Dumnezeu va alege, acesta să nu le strice dania noastră, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentru că i-am dat, pentru a lui dreaptă şi pentru credincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare întăritură tuturor acestor mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Petru logofăt, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Vulpaş, în Suceava, în anul 6963 luna August 15, în ziua Adormirei Sfintei Născătoare de Dumnezeu.

Pergament, cu pecetea pierdută. Il dau după copia slavonă dela Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. De aici e publicat în Ghib. Sur. 18 p. 65-67, cu mici greşeli.

Tutova este pomenită din vechi vremuri [1]. Aici era satul Grădeşti, care azi nu se mai întâlneşte ca nume, pe Tutova. El trebuie să fi fost pe acolo, pe unde sânt Pueştii şi Gura Ezerului, pe Tutova [2], cum se va vedea mai departe. Este un sat străvechiu.

1 Vezi mai sus 2 p. 55. Uricul din 6947 (1439) Iulie 30, ibid. 2 p. 52, rândul 3.
2 Harta stat. major, planşa Bârladul 1 : 100.000.

Işi are numele dela un Grad, Grăde, Gârde, cum e gramaticul Gârde, tatăl cunoscutului boer, Isaiea logofăt şi ceaşnic[1]. Era poate şi în veacul al XIV-lea[2]. — In jos de acesta e pomenit în 1455 satul Făuroanea, care azi nu se mai întâlneşte, ca nume. El este pomenit, ca Faureşti, într'un uric din 7010 (1502) Martie 14, prin care Mircea Ezereanul, fiul Draguţei, nepot lui Grade, vinde lui Ion şi fraţilor săi, Nichita şi Mihul, a patra parte de sat на тоутовѣ на имѣ фаѹрещи, гдє была станко, ѹ нижнюю сторонѹ. In hotarnica acestei părţi se vorbeşte „de gura gârlei peste câmp, la Sărătură, apoi la movila Puiului (на пѹєкѹ могилѹ) . . ."[3]. De aici se vede că satul era lângă Pueşti. Grad, bunul vânzătorilor din 1502, este vechiul stăpân al satului Grădeşti, din sus de Făuroanea. Satul este străvechiu. Poate era şi în veacul al XIV-lea[4]. Uricul spune că aici fusese Stanco. Numele îi vine dela un străvechiu Faur. Soţia lui, Făuroaea, Făuroanea, poate înstrăinase satul, puţin înainte de 1455. — Stănigeştii sânt în comuna Gâlţeşti, lângă Pueşti, în judeţul Tutova[5]. Este dela începutul veacului al XV-lea. Işi are numele dela Stănigă[6]. — Hălmăgeştii nu mai sânt azi, ca nume, pe Tutova. Ei sânt pomeniţi şi în 6942 (1434) Aprilie 24, în stăpânirea popei Iuga, tatăl lui Mihail logofătul[7]. In 1455 ei sânt arătaţi sub Cetăţea, nume ce nu se mai întâlneşte azi, în aceste părţi. Hălmăgeştii îşi au poate numele dela un străvechiu Hălmaj, Hălmaş[8]. — In aceste părţi erau Glodeanii, dar mai în sus, pe lângă Obârşeni şi Laleşti, din judeţul Tutova[9]. Pe aici, în comuna Stâncăşeni, găsim dealul şi pârăul Helmegioaea, o amintire din vechiul sat, Hălmăgeni[10]. Glodenii sânt pomeniţi în o pâră

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Vezi mai sus 1 p. 347.

2 Un sat Grădeşti a fost în jud. Tecuciu, în plasa Berheciu, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 222. Cp. Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 13 fila 117 r. Altul, se pare, a fost în jud. Bacău, pomenit într'un document din 7130 (1622) Iunie 13, Ghib. Sur. 21 p. 242.

3 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 204-205.

4 Pentru sate cu acest nume vezi uricul din 6937 (1429) Septemvrie 24, mai sus 1 p. 290, rândul 12, p. 292-293. Asemenea Făreşti, pe Prut, în 6956 (1448) Iulie 15, ibid. 2 p. 324, rândul 3, p. 335, etc.

5 Frunzescu, Dicţionar topografic p. 456. Harta stat. major, planşa Bârladul cit. In Dicţ. statistic al României lipseşte.

6 Pentru satul Stănigeşti, de lângă Baea, cp. uricele din 6932 (1424) Fevruarie 16, vezi mai sus 1 p. 162, rândul 9, p. 165. Asemenea în 6936 (1428) Iulie 29, ibid. 1 p. 218, rândul 11, p. 220. Asemenea în 6953 (1445) Aprilie 5, ibid. 2 p. 218, rândul 15, p. 221.

7 Vezi mai sus 1 p. 386, rândul 19, p. 390.

8 Cp. Almaj, Almaş.

9 Harta stat. major, planşele Vasluiul şi Bârladul, 1 : 100000.

10 Dicţ. statistic al României 2 p. 976.

între răzăşii din moşia Obârşenii şi Glodenii, dela Tutova. Aici e citat ispisocul sârbesc din 7003 (1495) Martie 18, pentru satul Läleşti. Se întăreşte anume de Ştefan cel Mare lui Stanciu şi surorii sale, Stana, satul Lăleşti, pe Tutova, cumpărat dela Oancea, fecior Stanciului Nemiş, drept 120 zloţi tătăreşti[1]. Este străvechiu şi poate era şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela starea locului[2]. La Tutova, se pare, este şi satul în Glod, pomenit în 6956 (1448) Iulie 27, între satele lui Ivan Porcu[3]. Satul Glodeani, de pe Tutova, spune uricul din 1455, era cumpărat dela Mihul Tudori, de care va fi vorba mai departe. — Pe aici erau şi Borceştii, cari nu se mai întâlnesc azi, ca nume, în aceste părţi. Era un sat străvechiu. Poate era şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un Borcea[4]. Satul fusese cumpărat dela fiii lui Negrilă. — Pârăul Studeniţa sau Studineţul l-am întâlnit încă din 6942 (1434) Aprilie 24[5]. Apoi în 6944 (1436) Dechemvrie 7[6], în 6947 (1439) Iulie 2[7]. Asemenea în 6956 (1448) Septemvrie 22[8]. Aici la obârşia Studeniţei este satul Dragsini, numit azi Drăcşeni, în comuna Corodeşti, judeţul Tutova[9]. Este un sat străvechiu. Işi are numele dela un Dragsin. Era poate şi în veacul al XIV-lea[10]. — Nu pot identifica Padina dela Giţea.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Petru comis este cunoscut ca boer de divan. Uneori apare şi ca Petru Ezereanu comis. Il aflu întâia oară în 6962 (1454)

---

1 Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 30 fila nr. 167 r. şi 170 v. Rezumat necomplect în I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 84.

2 Satele cu acest nume sânt multe. Cp. mai sus 1 p. 371, 2 p. 349.

3 Vezi mai sus 2 p. 342, rândul 22, p. 349.

4 Un sat cu acest nume a fost lângă Petrileşti de pe Valea Albă, din jud. Neamţului, Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 19 fila 149 r. Ibid. fila 150 v. se citează uricul din 7002 (1494) Fevruarie 27, care după original a fost publicat în I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 32-34. Un sat Borceşti, al Mănăstirii Neamţului, lângă Oglinzi, în jud. Neamţ, alături şi cu Oglindeştii, tot al mănăstirii, e pomenit într'o pâră, la Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 47, fila 83 r. Cp. Ghib. Sur. 19 p. 168. Cp. Burciul comis, în 6950 (1442) Fevruarie 24, vezi mai sus 2 p. 88, rândul 24. Asemenea în Martie 8, ibid. 2 p. 93, rândul 24. Asemenea Aprilie 5, ibid. 2 p. 97, rândul 13. Ca Borciul apare în 6956 (1448) Fevruarie 23, ibid. 2 p. 306, rândul 9. Cp. asemenea pe Hodor Burciuc, în 6951 (1443) Mai 30, ibid. 2 p. 144, rândul 16. Cp. Borcea, în 7005 (1497) Martie 15, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 111, 112. Borcea diac, ibid. 2 p. 509, etc.

5 Vezi mai sus 1 p. 386, rândul 17, p. 389.

6 Ibid. 1 p. 498, rândul 7, p. 500.

7 Ibid. 2 p. 41, rândul 19.

8 Ibid. 2 p. 362, rândul 4.

9 Dicţ. statistic al României 2 p. 972, Harta stat. major, planşa Vasluiu 1 : 100000.

10 Pentru nume cp. Draxin comisul din vremea lui Petru Rareş, Uricariul 18 p. 524-525.

August 25[1]. Apoi în 6963 (1455) Iulie 2[2], August 15[3], August 20[4], August 23[5], August 29[6], Dechemvrie 12[7], Dechemvrie 20[8], în 6964 (1456) Fevruarie 18[9], în 6964 (1456)[10]. Se numea Ezereanul, din cauză că satele sale erau pe lângă pârâul şi valea Ezerului, din judeţul Tutova[11]. Poate Mircea Ezereanul, stăpânul satului Făureştii, pe Tutova, din uricul din 7010 (1502) Martie 14, de care a fost vorba mai sus, e fiul său. Petru comis nu trebuie să se confunde cu Petru spătarul, Petrişor stolnicul, Petrică postelnicul, Petru pârcălabul, Petru logofătul, Petru ceaşnicul, cu care apare cam în aceiaşi vreme[12]. Să nu se confunde nici cu Petrică comisul lui Ştefan cel Mare, care apare începând din 1492[13].

Despre Negrilă a fost vorba în alte locuri[14].

Neamul lui Mihul Tudori, care stăpânise înainte de Petru comis satul Glodeani se poate întrucâtva desluşi, după documente. Aşa într'un document din circa Ianuarie 1495 se vorbeşte că Anuşca şi sora ei, Muşa, fetele lui Mihăilă Tudor, fiul lui Petru Tudor, şi nepoţii lor de frate, Ivanco şi surorile lui, Oliuşca şi Drăgălina, fiii lui Giurgea, şi verii lor, Isaico şi fratele său, Silion, şi surorile lor, Neagşa şi Drăgălina, fiii lui Ivanco, şi asemenea vărul lor, Crâstea, şi surorile lui, Podoleanca şi Stana şi Nastea şi Neagşa, fiii lui Costea Danovici, toţi nepoţii lui Petru Tudor, vând din uricul bunului lor, Petru Tudor, şi din privilegiu dela Alexandru cel Bun seliştea de pe Tutova, anume Ivancea dela Tatarca[15]. Intr'un uric dela Bogdan Voevod, din 7025 (1517) Ianuarie 17, Isaico (fiul lui Ivanco, din 1495) este arătat fiul lui Ivanco Tudor, nepotul lui Dan ceaşnicul[16]. Intr'un document din 7036 (1528) Martie 6 e vorba de satul „undi au fostu Jac Ivance",

BCU Cluj Central University Library Cluj

1 Vezi mai sus 2 p. 506, rândul 6 şi în altul ibid. p. 509, rândul 13-14.
2 Ibid. 2 p. 540, rândul 32-33.
3 Ibid. 2 p. 543, rândul 9.
4 Muzeul dela Arhiv. Stat. Bucureşti. L-am publicat în Buletinul Ion Neculce, fasc. 7 (1929) p. 173.
5 Acad. Rom. LXXVI/123.
6 Acad. Rom. Peceţi 158, Radu Rosetti, Bohotin p. 45.
7 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
8 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
9 Acad. Rom. Peceţi 179.
10 Hurm. Doc. 2^2 p. 669: панъ Єзерѣнъ комис.
11 Harta stat. major, planşa Bârladul cit.
12 Vezi mai sus 2 p. 302-304, p. 388-390.
13 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 534, 1 p. 495.
14 Vezi mai sus 2 p. 85, p. 277-280, p. 419.
15 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 64, 66.
16 Orig. pergament la mine. N. Iorga, Stud. şi Doc. 5 p. 550.

fost al lui Udre, fecior Podoleanului, nepot lui Dan[1]. Ivanco Tudor este frate cu Mihăilă Tudor şi poate şi cu Costea Danovici. Cu acesta din urmă era frate după mamă, care a fost căsătorită întâi cu Petru Tudor şi apoi cu Dan ceaşnicul. In acest caz s'ar putea explica arătarea din uricul din 1517 Ianuarie 17, că Ivanco Tudor este arătat fiul lui Dan ceaşnicul, pe când în 1495 este arătat fiul lui Petru Tudor. Despre Dan şi Costea Danovici a fost vorba în alt loc[2].

147.

Suceava. 1455 August 20.

Petru Voevod întăreşte boerului Trifu Borzescul satele Beţeşti, în Câmpul lui Dragoş, Ştefăneşti, Bolceşti, jumătate din Marişeşti şi Ceretiani.

† мл(с)тїю бжїеи[3] мы петрѧ воевода, г(с)п(д)рѧ земли молдавской, чиним(м) знаменито сѣмѧ ли(ст)[3] наши(м) вѧсѣмѧ, кто на(н) оузри(т) или е(г) оуслыши(т) чтучи, ѡже тотѧ истинны слуга нашѧ, вѣрны панѧ трифу борзеску(л) служилѧ намѧ право и вѣрно. тѣм[3] мы видѣвше е(г) правою и вѣрною служвою до на(с) жаловали есми е(г) ѡсобною нашею мл(с)тїю и дали и потврѧдили есми ему села, на имѣ бецещи, где домѧ е(г), на драгошево поле, где мал(и) що бы[4] скупи(л) ѿ(т) бецѣ, за сто златы(х), и щефанещи, що променѣли сѧ бецею и да(л) ча(с)ти жени е(г) ѿ(т) маришещи, за щефанещи, и болчещи и половина маришещи, ча(с)ти щефулока и петрова, и черетїани по(д)ли того село. тое вѧсе вы(п)писанное да е(ст) ему ѿ(т) на(с) оурикѧ и сѧ вѧсѣмѧ доходомѧ ему и дѣтемѧ е(г) и братїамѧ и ѡнучатомѧ и прѣѡнучатомѧ е(г) и прашурѣтомѧ е(г) и вѧсему роду е(г), кто бѹде(т) наиближни, непорушенно николи(ж), на вѣкы. а хотарѧ тѣмѧ селомѧ да е(ст) по старому хотарю, куда изъвѣка ѡживали. а на то е(ст) вѣра наше(г) г(сд)вы вы(п)писанаго петра воеводы, и вѣра митрополита наше(г), ку(р) дешктиста, и вѣра боярѧ наши(х), вѣра пана братула, вѣра пана манолѣ, вѣра пана хо(д)ка дворника, вѣра пана михаила логофета, вѣра пана станчула, вѣра пана вана жуланча,

1 Două surete în colecţia mea. L-am publicat în Buletinul Ion Neculce› fasc. 5 (1926) p. 197-198. Vezi mai sus 1 p 358.

2 Vezi mai sus 1 p. 355-358.

3 Sic.

4 In loc de онѧ.

вѣра пана козма шандровича, вѣра пана банчанȣла, вѣра пана петрȣ пръкалаба, вѣра пана андрїа (?), вѣра пана станчула пръкалаба, вѣра пана думѣ микача, вѣра пана радула спатарѣ, вѣра пана сина, вѣра па⟨на⟩[1] іона вистїарника, вѣра пана микула постелника, вѣра пана драг⟨оша⟩ чашника, вѣра пана михула столника, вѣра пана петры комиса и вѣра всѣ(х) боꙗръ наши(х) молдавскы(х) великы(х) и малы(х). а по нашемъ животѣ кто бvде(т) г(с)п(д)ръ нашеи земли ѡ(т) дѣтеи наши(х)[2] или па(к) бу(д) кто кого бъ изберетъ г(с)п(д)ремъ быти оу нашеи земли, оу молдавскои, то(т) бы ему непоруши(л) нашего даанїа, але щобы емȣ по(т)връди(л) и оукрѣпи(л) за иу(ж) есми ему дали за его пра⟨вою⟩ службу. а на болшее крѣпо(ст) тому всему вышеписанном[3] велѣли есми нашему вѣрному панȣ, петрȣ логофетȣ, писати и привѣсити нашȣ печа(т) к семȣ ли(ст) нашемȣ. оу сѡ(ч)вѣ, пи(с) доброу(л), в лѣтѡ ѕ҃ѯ҃ѯ҃г м(с)ца ау(г) к днъ.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că această adevărată slugă a noastră, credinciosul pan Trifu Borzescul, a slujit nouă drept şi credincios. De aceia, noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat şi i-am întărit lui satele, anume Beţeşti, unde-i casa lui, în Câmpul lui Dragoş, unde-i moara, ce l-a dobândit dela Beţea, drept o sută de zloţi, şi Ştefăneşti, ce l-a schimbat cu Beţea şi a dat părţile femeei sale, din Marişeşti, drept Ştefăneşti, şi Bolceşti şi jumătate din Marişeşti, părţile Ştefului şi ale lui Petru, şi Ceretiani, lângă acest sat. Toate aceste mai sus scrise să-i fie dela noi uric şi cu tot venitul, lui şi copiilor lui şi fraţilor şi nepoţilor şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, cine va fi mai deaproape, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestor sate să fie după vechiul hotar, pe unde din veac au umblat.

Iar la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului Petru Voevod, şi credinţa mitropolitului nostru, Chir Teoctist, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Bratul, credinţa panului Manoil, credinţa panului Hodco vornic, credinţa panului Mihail logofăt, credinţa panului Stanciul, credinţa pa-

1 Orig. are numai па.

2 In orig. de două ori: земли ѡ(т) дѣтеи наши(х).

3 Sic.

nului Vană Julici, credința panului Cozma Şandrovici, credința panului Baiceanul, credința panului Petru pârcălab, credința panului Andria (?), credința panului Stanciul pârcălab, credința panului Duma Micaci, credința panului Radul spătar, credința panului Sin, credința panului Ion vistiarnic, credința panului Micul postelnic, credința panului Dragoş ceaşnic, credința panului Mihul stolnic, credința panului Petre comis şi credința tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viața noastră, cine va fi Domn Țării noastre, din copiii noştri sau ori pe cine Dumnezeu va alege să fie ca Domn, în Țara noastră, în Moldova, acesta să nu strice dania noastră, ci să-i întăriască şi înputernicească, pentru că i-am dat, pentru a lui dreaptă slujbă.

Iar pentru mai mare tărie a acestor toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Petru logofătul, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

In Suceava, a scris Dobrul, în anul 6963 luna August 20 zile.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pergament, cu pecetea cea mare atârnată în parte stricată, a făcut parte din Arhiva Roznovanilor dela Stânca-Roznovanu, Iaşi, iar azi este la Muzeul dela Arhiv. Stat. Bucureşti. O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Partea cu satele este menționată în I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 113. L-am publicat în Buletinul Ion Neculce, fasc. 7 (1929) p. 172-174.

Unele din satele de mai sus se pot identifica. Câmpul lui Dragoş este pomenit încă din 6927 (1419) Aprilie 8[1]. Asemenea în 6944 (1436) Iulie 24[2]. Aici este satul Bețeşti, în comuna Socea-Cândeşti, din județul Bacău[3]. Au fost mai înainte aici două sate : Bețeştii de jos şi de sus[4]. La aceste două sate Bețeşti se referă cred două urice dela Ştefan cel Mare, amândouă cu aceiaşi dată, 7005 (1497) Martie 15. In unul, Ivan, fiul lui Danciul, nepotul lui Toader Bețea, vinde din uricul bunilor săi, Toader Bețea şi Miclea, єдно село на драгошєво полє, на имѣ бєцєщїи, гдє бил млини бєцини, lui Borcea şi surorii lui, Dragolea[5]. In altul se întăreşte lui Borcea, fiul lui Triful Borzescul, ocina şi cumpărătura

1 Vezi mai sus 1 p. 131, rândul 13, p. 133-134.
2 Ibid. 1 p. 467, rândul 15, p. 470.
3 Dicț. statistic al României 2 p. 630. Harta stat. major, planşa Buhuşi.
4 Frunzescu, Dicționar topografic p. 42. Aici greşit : Beteşti.
5 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 110-111.

єдно село на имѣ бєцєщїи, оу драгошико полє, гдє єст дом єго, 8 мяни, щожє к8пил штєць єго, триф борзєск8л, шт тоадєра бєцѣ за р злат татарских (un sat, anume Beţeştii, în Câmpul lui Dragoş, unde este casa lui, la moară, ce l-a cumpărat tatăl său, Trif Borzescul, dela Toader Beţea, drept 100 zloţi tătăreşti). Se întăreşte şi surorii sale, Dragolei[1]. Satul îşi are numele dela Beţea al cărui fiu, Toader Beţea, este cel întâlnit mai sus, în documentele dela Ştefan cel Mare. Tatăl va fi trăit pe la începutul veacului al XV-lea. Fratele lui Toader Beţea se numea Micle.— Aici erau şi Ştefăneştii, care azi nu se mai întâlneşte, ca nume, cel puţin. Este străvechiu, poate din veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un Ştefan[2]. Satul fusese mai înainte al lui Beţea.— Marişeştii sau Mărăşeştii nu-i pot identifica. Sate cu acest nume sânt în judeţele Putna, Tutova, Mărăşeni în judeţul Vasluiu[3]. Altul a fost la Neamţ[4]. El era foarte vechiu. Era şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un Mareş. Un sat Marăşeuţi, pe Sireti, este pomenit încă din 6900 (1392) Martie 30[5].— Bolceştii i-am întâlnit ca Bolăceşti şi în uricul din 6944 (1436) Iulie 24, când era în stăpânirea lui Petru Ungureanul[6].— Cereţianii nu-i pot identifica. Sânt arătaţi lângă Mărăşeşti. Un sat Ciritieanii pe Cobâlc l-am întâlnit într'un document din 6948 (1440) Noemvrie 12[7].

Triful Borzescul era poate fiul unui Borzea sau îşi are numele dela unul din satele Borzeşti, din judeţul Bacău[8]. Fiul său, Borcea, şi fiica sa, Dragolea, trăiau în 1497, cum am văzut mai sus.

1 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 112.

2 Sate cu acest nume avem în jud. Botoşani, Dicţ. statistic al României 1 p. 122. Altul e în jud. Roman, numit azi mai ales Poenile Oancei, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 458. Altul e peste Prut, în jud. Soroca, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 204. Satul Ştefăneşti dela Roman este pomenit într'un uric din 6994 (1486) Septemvrie 14: сєло оу полєни на имѧ щєфѫнєщи, гдє была щєфан чєрлєи, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 289-291. Satul acesta îşi are numele dela Ştefan Roşul.

3 Dicţ. statistic al României 2 p. 734, 974, 986, Frunzescu, Dicţionar topografic p. 283.

4 Vezi mai sus 1 p. 11.

5 Ibid. 1 p. 7, rândul 11, p. 10-11. Cel dela Vasluiu era şi în vremea lui Alexandru cel Bun, cum se vede dintr'un uric din 6999 (1491) Octomvrie 15, în care se spune că a fost al lui Dămăcuş stolnicul, cu uric dela Alexandru cel Bun: „un sat pe Bârlad, din sus de Vasluiu, anume Mărcşenii, unde au fost Mareş giudele“, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 479.

6 Vezi mai sus 1 p. 467, rândul 17, p. 471.

7 Ibid. 2 p. 73, rândul 11, 20, p. 74-75.

8 Dicţ. statistic al României 1 p. 78, 88. Altul e în jud. Dorohoiu, ibid. 1 p. 354.

148.

Suceava. 1455 August 23.

Petru Voevod întăreşte lui Tador Limbădulce satele lui, Branişteari, Juleşti, Şcheai, Bărboşi, Beşicureani şi Frateşti, pe Pârăul Negru, şi Masteacârul şi pe Neamţ, Graşii, Moişeştii, Liseţul şi Iubaneştii.

† ма(с)тїю бжїєю мы петръ воєвода, г(с)п(д)ръ земли молдавскои, чини(м) знаменито нс сѣмъ лист‹о›мъ наши(м) оуси(м), кто на(н) оузри(т) или єго оуслыши(т) чтꙋчи, ѡже тотъ истинны слꙋга нашъ, вѣрны панъ тадоръ линкъдꙋлчєви(ч) [1], слꙋжи(л) намъ правои [1] и вѣрно. тѣ(м) мы видѣвше єго правою и вѣрною слꙋжбою до на(с), жаловали єсми єго ѡсобною нашєю ма(с)тїю и дали и потврьдили єсми ємꙋ ѡтчинꙋ єго, села, на имѣ где дворъ єго, браницѣри, и жꙋлєщи и шкѣи и въркоши и вєшикꙋрѣни и фратєщи, на чорно(м) потоцѣ, и мастѣкырꙋ(л) и на нємца, грашїи и моишєщи и лисєцꙋ(л) и юбанєщи. тое въсе вы(ш)писанное да є(ст) ємꙋ оурикъ и съ въсѣмъ доходомъ ємꙋ и дѣтємъ єго и братїамъ и ѡнꙋчато(м) єго и прѣѡнꙋча‹то›мъ єго и пращꙋрѣтомъ єго и въсемꙋ родꙋ єго, кто бꙋдє(т) наиближны, нєпорꙋшєнно николи(ж), на вѣкы. а хотаръ тѣмъ села(м) да є(ст) по старомꙋ хотарю, кꙋда из вѣка ѡживали. а на то є(ст) вѣра нашєго г(сд)ства, вышєписаннаго пєтра воєводы, и вѣра митрополита нашєго, кѵр ѳєѡктиста, и вѣра боꙗръ наши(х), вѣра пана братꙋла, вѣра пана манолє, вѣра пана ходка дворника, вѣра пана михаила логофєта, вѣра пана станчꙋла, вѣра пана ‹ѡа›ни жꙋлича, вѣра пана козми шандровича, вѣра пана банчанꙋла, вѣра пана пєтра пръкалаба, вѣра пана шендрика, вѣра пана данчꙋла пръкалаба, вѣра п‹ана› драгослава, вѣра пана микача, вѣра пана ‹ра›доула спатарѣ, вѣра пана сина, вѣра пана ıѡна вистїарника, вѣра пана микꙋла постєлника, вѣра пана драгошє чашника, вѣра пана михꙋла столника, вѣра пана пєтра комиса и вѣра въсѣхъ боꙗръ наши(х) молдавскы(х) вєликы(х) и малы(х). а по наши(м) животѣ, кто бꙋдє(т) г(с)п(д)ръ нашєи земли ѡ(т) дѣтєи наши(х) или па(к) бꙋ(д) кто кого въ изберє(т) г(с)п(д)рємъ быти, оу нашєи земли, оу молдавскои, то(т) бы ємꙋ нєпорꙋши(л) нашєго данїа, але щобы ємꙋ потврьди(л) и оукрѣпи(л), занꙋ(ж) єсми ємꙋ

1 Sic.

дали за єго правою слȣжбȣ. а на болшеє крѣпос(т) томȣ всемȣ вы(ш)писанномȣ велѣли єсми нашемȣ вѣрномȣ панȣ, петрȣ логофетȣ, писати и привѣсити нашȣ печа(т) к семȣ листȣ н(ш)мȣ. пи(с) до-броу(л), оу сѡ(ч)вѣ, в лѣтѡ ҂ѕ҃ц҃ѯ҃г м(с)ца ау(г) кг днь.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovei, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că aceastâ adevărată slugă a noastră, credinciosul pan Tador Limbădulce, a slujit nouă drept şi credincios. De aceia, noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă slujbă cătră noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat şi i-am întărit ocina lui, satele, anume unde este curtea lui, Branişteari, şi Juleşti şi Şcheai şi Bărboşi şi Beşicureani şi Frateşti, pe Pârăul Negru, şi Masteacârul şi pe Neamţ, Graşii şi Moişeştii şi Lisetul şi Iubaneşti. Aceasta toată mai sus scrisă să fie lui uric şi cu tot venitul, lui şi copiilor lui şi fraţilor şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, cine va fi mai aproape, nestricat nici-odată, în veac.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar hotarul acestor sate să fie după vechiul hotar, pe unde din veac au umblat.

Iar la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului Petru Voevod, şi credinţa mitropolitului nostru, Chir Teoctist, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Bratul, credinţa panului Manoilo, credinţa panului Hodco vornic, credinţa panului Mihail logofăt, credinţa panului Stanciul, credinţa panului Oană Julici, credinţa panului Cozma Şandrului, credinţa panului Baiceanul, credinţa panului Petru pârcălab, credinţa panului Şendrică, credinţa panului Danciul pârcălab, credinţa panului Dragoslav, credinţa panului Micaci, credinţa panului Radul spatar, credinţa panului Sin, credinţa panului Ion vistiarnic, credinţa panului Micul postelnic, credinţa panului Dragoş ceaşnic, credinţa panului Mihul stolnic, credinţa panului Petru comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, din copiii noştri sau iarăşi ori pe cine va alege Dumnezeu să fie ca Domn, în Ţara noastră, în Moldova, acesta să nu le strice dania noastră, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentru că i-am dat pentru a lui dreaptă slujbă.

Iar pentru mai mare tărie acestor toate mai sus scrise, am

poruncit credinciosului nostru pan, Petru logofăt, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Dobrul, în Suceava, în anul 6963 luna August 23 zile.

Pergament, cu pecetea pierdută, la Acad. Rom. LXXVI/123. O copie slavonă, cu mici deosebiri de cum îl dau eu mai sus, se află la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan.

Unele din satele lui Tador Limbădulce se pot identifica. Poate erau pe Pârăul Negru sau Valea Neagră[1]. Aici sânt Brănişterii, numit azi Brăniştenii de sus şi de jos, în judeţul Roman[2]. Este pomenit încă din 6900 (1400) August 4, când se arată în hotarnica satului lui Berea, la Pârăul Negru, podul lui Dragomir Brăniştearul[3]. Satul era şi în veacul al XIV-lea. — Tot aici, lângă Bogzeşti şi Butnăreşti sânt satele Juleştii din deal şi din vale, în comuna Butnăreşti, judeţul Roman[4]. Se vede că numai trecător satul a fost al neamului Limbădulce, căci într'un uric din 7007 (1499) Noemvrie 20 se spune că Ştefan cel Mare cumpără dela Lupşe din Sireţel, fiul lui Ivaşco din Sireţel, din uricul acestuia dela Alexandru cel Bun, şi-l dăruieşte lui Eremia visternicul, fiul lui Galeş, село ѹ немецкои волости, на чѡрнѡм потоцѣ, на имѣ жоулещи[5]. Este străvechiu. Era cred şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dele Giule şi neamul Julici[6]. — Satul Şcheai este, cred, totuna cu satul Şcheia, fost al lui Cozma Şarpe postelnicul, care-şi avea aici curtea, şi care azi se numeşte Văleni, în judeţul Roman[7]. Acesta se află în aceleaşi părţi, aproape de Briţcani, care, după documente, a fost tot al neamului Limbădulce[8]. Aproape e şi satul Roşiori şi Dulceşti, tot al neamului acestuia[9]. Acesta din urmă îşi

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Vezi mai sus 2 p. 344-345.

2 Dicţ. statistic al României 2 p. 978, Harta stat. major, planşele Bozieni şi Roman.

3 Vezi mai sus 1 p. 41, rândul 7, p. 43. Un sat Brănişterii a fost dincolo de Prut. Vezi mai sus 1 p. 185-186.

4 Dicţ. statistic al României 2 p. 798. Aici şi pârăul Giuleşti Harta stat. major, planşa Bozieni.

5 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 144, 146.

6 Vezi mai sus 1 p. 92, rândul 10, p. 94, 2 p. 381-384. Valea pe care sânt aşezate azi satele Juleşti se numeşte Valea Danciului, pentru care cp. Danciul Julici. Cp. satul Giuleşti, din com. Boroaea, jud. Fălticeni (fost Suceava), Dicţ. statistic al României 2 p. 846, Dicţ. geogr. al jud. Suceava p. 137-138. Un alt sat Giuleşti, în jos de Hârlău, este pomenit în 6945 (1437) Iunie 30, vezi mai sus 1 p. 520, rândul 10, p. 521-522. Asemenea în 6961 (1453) Iunie 20, ibid. 2 p. 472, rândul 32, p. 481.

7 Vezi mai sus 2 p. 537, Harta stat. major, planşa Bozieni.

8 Vezi mai sus 2 p. 3-4.

9 Ibid. 2 p. 1-3.

are numele chiar dela vre-unul din membrii din această familie, numit Dulcescul[1]. Satul Şcheia este străvechiu, cred din vremea Slavilor[2]. — Pe Valea Neagră se afla satul Bărboşi, în sus de Brănişteni, unde azi a rămas numele locului Bărboşi[3]. Pârâul din satul Brănişteni se numeşte azi Valea Berbeştilor[4]. Satul nu mai este astăzi. Este pomenit în trecut, în documente, precum în 7096 (1588) Ianuarie 21[5], în 7098 (1590) Martie 15[6], circa 1577[7], circa 1597[8], în 7114 (1606) Martie 20[9], etc. Işi are numele dela un străvechiu Bărbosul[10], cum e Mihăilă Bărbosul, care a avut sate la Neamţ, Drăgoeştii şi Vârtopul[11]. Satul Bărboşi a fost al lui Miron Costin, ca şi Brănişterii[12]. — Beşicureanii nu se mai întâlnesc azi. Au fost însă lângă Bărboşi, cum se vede dintr'un uric din 7114 (1606) Martie 20, unde vorbindu-se de un loc de pădure „dintru a lor ocină din Beşicureani“ se arată că „au însemnat lor din boure la boure, din hotarul satului Bărboşilor până întra Unguraşilor“ [13]. Ce e curios însă e că Unguraşii, din care azi n'a rămas decât numele dealului Unguraşului, de lângă satul Hârtop, erau aproape de Trudeşti şi Ghigoeşti şi departe de Bărboşi. Trebuie să credem că a fost un alt sat Unguraşi, lângă Bărboşi. Satul Beşicureani este străvechiu. Poate era şi în veacul al XIV-lea.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Vezi mai sus 2 p. 3-7.
2 Pentru sate cu acest nume vezi mai sus 1 p. 457-458. Asemenea in 6956 (1448) Iulie 15, ibid. 2 p. 324, rândul 1, p. 333-334.
3 Harta stat. major, planşele Bozieni şi Roman.
4 Ibid.
5 Ghib. Sur. 20 p. 4.
6 Ibid. p. 19.
7 Ibid. p. 35. Aici şi satul Bărbeşti.
8 Ibid. p. 47.
9 Ibid. p. 155.
10 Un sat Bărboşii, la Prut, este pomenit într'un uric din 6944 (1436) August 20, vezi mai sus 1 p. 475, rândul 18, p. 480. Ibid. alte sate cu acest nume. Un sat Bărboşii este pomenit in 7082 (1573) Dechemvrie 21. Aici şi nepoţii Micului Bărbosul, Ghib. Sur. 2 p. 275: кѫжкомии. Cp. Neag Bărbosul în 1426, vezi mai sus 1 p. 182, rândul 15, p. 184. Asemenea Oană Bărbosul din 6926 (1418) Ianuarie 15, ibid. 1 p. 127, rândul 16. Asemenea Mihai Bărbosul, în 6942 (1434) Ianuarie 29, ibid. 1 p. 379, rândul 6.
11 Vezi mai sus 1 p. 412, rândul 9, p. 414-415.
12 Hasd. Arh. Ist. 3 p. 281, Radu Rosetti, Pământul p. 248. Cp. V. A. Urechia, Mormântul lui Miron Costin, in Conv. Lit. 20 (1887) p. 801-817. Aici şi citatele din cronicari relativ la înprejurările în care Miron Costin şi-a aflat moartea. Aiurea, V. A. Urechia confundă Bărboşii dela Roman cu Berbeştii din Cârligătură, în Miron Costin 1 p. 340, 2 p. 592-593. Cp. şi M. Costăchescu, satul Cristeşti, cu trupurile sale, Popişcani, Coşeşti şi Bărbeşti, în Buletinul Ion Neculce, fasc. 8 (1930) p. 33-42.
13 Ghib. Sur. 20 p. 155.
14 Harta stat. major, planşa Bozieni. Pentru Trudeşti, Ghigoeşti, vezi mai sus 2 p. 286-287.

Numele să-i fie dintr'un vechiu Beşicură? — Pe aici au fost şi Frăteştii, pomeniţi adeseaori, în ţinutul Neamţului. Cred că erau pe lângă Cârligi. Este pomenit într'un uric din 7062 (1554) Marte 2, când Alexandru Lăpuşneanu Voevod întăreşte Nastasiei şi surorii sale, Ilisafta, nepoatele lui Oană Limbădulce, din uricul ce a avut străbunul lor, Oană Limbădulce, dela străbunul Domnului, dela Alexandru Voevod, satul din ţinutul Neamţului, anume Frăteştii[1]. Asemenea în 7110 (1602) Martie 6[2], 7121 (1613) Ianuarie 20[3], în 7125 (1616) Septemvrie 28[4], în 7167 (1659) Fevruarie 25[5] etc. Este străvechiu. Era poate şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un Frate, Bratul[6]. — Masteacârul este satul Măstacănul, din comuna Dragomireşti, judeţul Neamţ[7]. Masteacârul este formă cu rotacism. Satul este străvechiu. Era poate şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela pădurea de mesteceni[8]. — Alt sat era pe pârăul Neamţului. Acesta este pomenit deseori. Aşa în 6915 (1407) Ia-

1 Ghib. Isp. I[1] p. 100-103, vezi mai sus 2 p. 3.
2 Ghib. Isp. I[2] p. 2.
3 Ibid. p. 88.
4 Ibid. p. 98.
5 Ibid. 3[1] p. 104.
6 Sate cu acest nume, în Moldova, azi avem Frăteştii de jos, în jud. Soroca, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 97-98. Asemenea Frătăuţi, în districtul Rădăuţi, Dicţ. geogr. al Bucovinei p. 97. Acesta de pe urmă este foarte vechiu. Aşa se numia şi în timpul lui Alexandru cel Bun, cum ne arată numele boerului Giurgiu dela Frătăuţi, vezi mai sus 1 p. 242-248. Un sat Frăteşti, numit mai înainte Stănceşti, pe Albâia, la Roman, este pomenit în 7126 (1618) Martie 2, Ghib. Isp. I[2] p. 112. Unul a fost poate la Vasluiu, pomenit într'un uric din 7099 (1591), fost al Tăutului logofăt şi al lui Toader logofăt, Ghib. Isp. I[1] p. 195. Satul Cucueţii la Botoşani s'a numit din vechime Frăteşti, pomeniţi în 7083 (1575), Arhiv Stat. Iaşi, Anaforale nr. 8 fila 32 v., 33 v. Un sat Frăteni, azi în trupul moşiei Goeşti, a fost în Cârligătura, Dicţ. geogr. al jud. Iaşi p. 100-101. Cp. M. Costăchescu, Satul Goeşti, în Buletinul Ion Neculce, fasc. 3 (1923) p. 31-46. Acesta îşi are numele dela Bratul Viteazul, trăitor înainte de 1400 şi sub Alexandru cel Bun. Cp. uricul din 6999 (1491) Ianuarie 7, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 445-446. Cp. Frăteşti, în ţinutul Cârligăturei, într'un document din 7125 (1617) Martie 12, Uricarul 10 p. 148. Cp. satele Brăteşti, Brătuleşti, Brătuleni, boerii Bratul, cum e Bratul Stravici, vezi mai sus 1 p. 186-187, p. 64, etc.
7 Dicţ. statistic al României 2 p. 636, Harta stat. major, planşa Bozieni. Să nu se confunde cu alt sat Măstacănu, tot în jud. Neamţ, Dicţ. statistic cit. p. 628.
8 Un sat cu acest nume, în Moldova, avem în jud. Covurluiu, Dicţ. statistic al României 1 p. 246. Asemenea Mesteacănu, în jud. Roman, Dorohoiu, Mesteceni în jud. Fălticeni (fost Suceava), ibid. 2 p. 790, 1 p. 368, 2 p. 848. Mesteceni în districtul Storojineţ, Câmpulung, Rădăuţi, Dicţ. geogr. al Bucovinei p. 140. Pentru trecut cp. documentul din 7027 (1519) Iunie 20, Ghib. Sur. 18 p. 174. E satul din Covurluiu. Un sat Măstacăni, în Câmpul lui Dragoş, este pomenit în 6983 (1475), Ghib. Sur. 24 p. 163. Acelaş în 7087 (1579) Iunie 23, ibid. p. 182. In 7106 (1598) Iunie 20, ibid. p. 195. In 7141 (1632) Noemvrie 2, Ghib. Sur. 2 p. 115.

nuarie 7[1], 6935 (1427) Septemvrie 14[2], în 6944 (1436) Noemvrie 30[3], etc. Pe Neamţ sânt Graşii, pe care i-am întâlnit şi într'un document din 6957 (1449) Fevruarie 21[4]. — Moişeştii sânt poate totuna cu satul Moişinţi, pe care într'un uric din 6937 (1429) Iunie 3 i-am găsit în stăpânirea fiilor lui Ivan vornicul[5]. — Liseţul nu-l pot identifica. Să se observe însă satul Lişăuţi, Leşăuţi, lângă Oncăuţi, la Hotin, pe Racovăţul sec, pomenit într'un document din 7178 (1669) Dechemvrie 20[6]. Asemenea şi ѹ҆ хачишчох лешъ, din 6939 (1431) Iunie 15[7]. Numele satului Liseţul ne arată o străveche aşezare, care era poate şi în veacul al XIV-lea. —Satul Iubaneşti va fi fiind satul Ibăneşti din judeţul Dorohoiu sau Tutova[8]. Işi are numele dela străvechiul boer Liuban, pentru care cp. Liubaneasa din uricul din 6937 (1429) Iunie 3[9], în 6939 (1431) Iunie 15[10], în 6940 (1432) Ianuarie 4[11], în 6942 (1434) Aprilie 24[12], în 6944 (1436) Septemvrie 19[13], Dechemvrie 7[14]. Este vre-o legătură între acest Liuban şi Liuban Stravici?[15]. Un nepot al lui Iuban îl găsim într'un uric dela Bogdan Voevod, din 7025 (1517) Ianuarie 17: єремїа снь нѣгнкь ѹнѹкь старого їѡвана[16].

Despre boerii Limbădulce a fost vorba în alt loc[17].

BCU Cluj / Central University Library Cluj

149.

Suceava. 1455 August 29.

Petru Voevod dăruieşte lui pan Duma Micaci un loc de pustie, anume pârăul Coziea, în Braniştea dela Bohotin.

† мл(с)тїю бжїєю мы петрь воєвода, господарь земли молдавскон, чини(м) знаменито нс сѣмь листо(м) наши(м) вьсѣ(м), кто на(н) ѹ҆зри(т) или єго ѹслыши(т) чтѹ(ч), ѡжє то(т) истинны

1 Vezi mai sus 1 p. 53, rândul 12, p. 55.
2 Ibid. 1 p. 190, rândul 11, p. 192.
3 Ibid. 1 p. 494, rândul 9.
4 Ibid. 2 p. 376, rândul 5, p. 377.
5 Ibid. 1 p. 269, rândul 21, p. 274.
6 Ghib. Sur. 4 p. 60.
7 Vezi mai sus 1 p. 317, rândul 25, p. 324.
8 Dicţ. statistic al României 1 p. 360, 2 p. 972.
9 Vezi mai sus 1 p. 269, rândul 25, p. 275-276.
10 Ibid. 1 p. 317, rândul 17, p. 323.
11 Ibid. 1 p. 331, rândul 1, p. 334.
12 Ibid. 1 p. 386, rândul 16, p. 389.
13 Ibid. 1 p. 488, rândul 6, p. 491.
14 Ibid. 1 p. 498, rândul 6, p. 500.
15 Ibid. 1 p. 186.
16 Orig. pergament la mine.
17 Vezi mai sus 2 p. 1-7.

слꙋга нашь, вѣрны па(н), дꙋма мика(ч), слꙋжи(л) на(м) право и вѣрно. тѧ(м) мы видѣвши єго правꙋю и вѣрнꙋю слꙋжбꙋ до на(с), жаловали єсми єго особною нашєю мл҃(с)тїю и дали єсми ємѹ, ѹ нашꙋ браницꙋ, ѹ бохотинѣ, єдно мѣсто ѡ(т) пꙋстини, на имѣ потока козїѧ, подли монастирскои пасикы, да ѡсади(т) собѣ село, ѹ конєць писка. тоє да є(ст) ємꙋ ѡ̑(т) на(с) ꙋри(к) съ въсѧмь доходо(м), ємꙋ и дѧтємь єго и братїѧмь єго и ꙋнꙋчато(м) єго и прѧꙋнꙋчато(м) єго и прѣщꙋрѣто(м) єго и въсємꙋ рóдꙋ єго, кто бꙋдє(т) ємꙋ наиближнїи, непорꙋшєно николи(ж), на вѣкы. а хота(р) да имає(т) томꙋ пꙋстиню ѡ(т) ꙋси(х) сторо(н), кꙋлко ꙋзможє(т) ѡживати єдно село досы(т) и ѡранїємь и синожєтми. а на то єс(т) вѣра господства ми, вы(ш)писнаго пєтра воєводы, и вѣра митрополита нашєго, кѵр дєѡктиста, и вѣра наши(х) боꙗръ, вѣра пана братꙋла, вѣра пана маноила, вѣра пана хотко дворника, вѣра пана михаила логофєта, вѣра пана станчюла, вѣра пана ѡани жꙋлнча, вѣра пана пєтра пръкалаба, вѣра пана баичанꙋла, вѣра пана козми шандровича, вѣра пана данчюла, вѣра пана драгослава, вѣра пана сина хотинского, вѣра пана радоѹла спатарѣ, вѣра пана іѡна пръкалаба, вѣра пана микꙋла постєлника, вѣра пана драгошѧ чашника, вѣра пана михꙋла столника, вѣра пана пєтра комиса и вѣра въсѣ(х) боꙗрь [1] наши(х) молдавски(х) вєлики(х) и малы(х). а по нашємь животѧ, кто бꙋдє(т) господаръ зємли нашєи ѡ(т) дѣтєи наши(х) или кого бъ изберє(т) быти, то(т) щобы и(м) нє порꙋшилъ нашєго даанїа, алє щобы имъ ꙋтвєрди(л) и ꙋкрѣпи(л), занꙋ(ж) єсми дали ємꙋ за єго правꙋю и за вѣрнꙋю слꙋжбꙋ. а на болшєє потвєрждєнїє томꙋ въсємꙋ вышєписанномꙋ вєлѣли єсм(ы) нашємꙋ вѣрномꙋ панꙋ, пєтрꙋ логофєтꙋ, пис(а)ти и привѣсити нашꙋ пєчать к сємꙋ листꙋ нашємꙋ. пи(с) вꙋлпа(ш), ѹ сѡ(ч)вѣ, в лѣто ѕ҃ц҃ѯ҃г м(с)ца аѵ(г) кд.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu Noi Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovei, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că această adevărată slugă a noastră, credinciosul pan, Duma Micaci, a slujit nouă drept şi credincios. De aceia, noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat lui, în Braniştea noastră, în Bohotin, un loc de pustie, anume pârăul Coziea, lângă prisăcile mănăstireşti, ca să-şi

[1] După боꙗрь urmează în orig. încăodată боꙗръ.

întemeieze sie sat, la capătul Piscului. Aceasta să-i fie lui dela noi uric cu tot venitul, lui şi copiilor lui şi fraţilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, cine îi va fi mai aproape, nestricat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestei pustii să-l aibă din toate părţile, cât va putea trăi un sat îndestul şi cu aratul şi cu fâneţele.

Iar la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului Petru Voevod, şi credinţa mitropolitului nostru, Chir Teoctist, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Bratul, credinţa panului Manoil, credinţa panului Hodco vornic, credinţa panului Mihail logofătul, credinţa panului Stanciul, credinţa panului Oană Julici, credinţa panului Petru pârcălab, credinţa panului Baiceanul, credinţa panului Cozma Şandrovici, credinţa panului Danciul, credinţa panului Dragoslav, credinţa panului Sin dela Hotin, credinţa panului Radul spatar, credinţa panului Ion pârcălab, credinţa panului Micul postelnic, credinţa panului Dragoş ceaşnic, credinţa panului Mihul stolnic, credinţa panului Petru comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, din copiii noştri sau pe cine Dumnezeu va alege să fie, acesta să nu le strice dania noastră, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentru că i-am dat pentru a lui dreaptă şi pentru credincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare întăritură acestei toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Petru logofătul, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Vulpaş, în Suceava, în anul 6963 luna August 29.

Pergament, cu pecetea cea mare stricată, la Acad. Rom. Peceţi 158. Pe dos însemnarea: Ispisoc pe Cozâe lângă Bohotin, dela Pătru Vodă, pe pârăul Cozâii. O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. O traducere e publicată în Radu Rosetti, Bohotin p. 45. E menţionat ibid. p. 2. Asemenea acelaş în Pământul p. 110, 142.

Braniştea domnească dela Bohotin am întâlnit-o şi alte ori[1]. Cozia este pomenită încă din 6939 (1431) Fevruarie 6[2]. Dela

1 Uricul din 6961 (1453) Ianuarie 26, vezi mai sus 2 p. 445, rândul 9, p. 448. Asemenea în 6962 (1454) Ianuarie 1, ibid. 2 p. 501, rândul 11-12, p. 503. Pentru Bohotin cp. documentele din 6939 (1431) Fevruarie 6, vezi mai sus 1 p. 311, rândul 18, p. 314. Asemenea în 6961 (1453) Ianuarie, ibid. 2 p. 454, rândul 1, p. 456. In 6962 (1454) August 25, ibid. 2 p. 508, rândul 20, p. 512.

2 Vezi mai sus 1 p. 311, rândul 18 p. 314.

numele pârăului vine numele satului. Numele străvechiu îşi are originea în slavul коза, capră, adj. козїи. Este poate din vremea slavilor.

Duma Micaci îşi avea dedemult aici aşezarea, căci într'un document din 6944 (1435) Septemvrie 19 e numit: панъ дѹма браницарскыи[1]. Mai târziu, apare în documente ca boer de divan, ca spătar. Apare în 6962 (1454) August 25[2], în 6963 (1455) Iulie 2[3], August 15[4], August 20[5], August 23[6], Dechemvrie 12[7], Dechemvrie 20[8], în 6964 (1456) Fevruarie 18[9]. Tatăl său se va fi numit Micu.

150.

Suceava. 1455 Dechemvrie 12.

Petru Voevod hotărăşte ca satul Baloşeşti, de pe Neamţ, să rămâie călugărilor dela Neamţ. Pentru el fusese pâră între ei şi Gostilo. Se pune şi zaveazcă.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

† мл(с)тїю бжїею мы петрь воевода, господарь земли молдавскои, чини(м) знаменито нс сѣ(м) листомъ наши(м), кто на(н) оузри(т) или его оуслыши(т) чтѹчи, ѡже прїиде прѣ(д) нами и прѣ(д) нашими боiары го(с)тило[10] и тѣгали на калѹгери ѡ(т) немца за едно село, именѹема[11] балошещи, на немца. ино тѣгали сѣ що сѣ тѣгали и съ своими прикилаїами, ино па(н) гостило не моглъ добоуватѝ тое село ѡ(т) калѹгери, але страти(л) ѡ(т) оусего закона, а калѹгери добы(л) тое село съ оуси(м) законо(м) и съ своими прикилаїами. ино мы тое видѣвше, а мы тако(ж) есми дали и потврьдили тое прѣдреченное село, балошещи, на немца, да е(ст) монастырю наш(е)мѹ ѡ(т) немца, оурикъ и съ въсѣмъ доходомъ, имъ, непорѹшенно николи(ж), на вѣкы. про то(ж) варе коли име(т) оуспомѣнѹти или тѣгати гостило или дѣти его или бѹ(д) кто ѡ(т) его родѹ за

1 Hurm. Doc. 1² p. 865.
2 Vezi mai sus 2 p. 506, rândul 1 şi altul ibid. p. 509, rândul 8-9.
3 Ibid. 2 p. 540, rândul 29.
4 Ibid. 2 p. 544, rândul 15-16.
5 Ibid. 2 p. 550, rândul 3.
6 Ibid. 2 p. 553, rândul 27.
7 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
8 Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare.
9 Acad. Rom. Peceţi 179.
10 In orig. готило.
11 Sic.

тоє село, то(т) да заплати(т) закѣзкȣ сто рѹбли сребра, кто име(т) ѹспомѣнȣти на калȣгери, за балошеци, кȣ(д) коли и ѹ которы(х) дне(х) и часо(м)[1]. а при то(м) были мартоури са(м) господство ми, вы(ш)писанного петра воеводы[1], и па(н) митрополи(т), кѵр ѳеѡктистъ, и па(н) братȣ(л), па(н) маноило, па(н) ходко дворни(к), па(н) станчȣ(л), па(н) михаи(л) логофе(т), па(н) ѡана жȣли(ч), па(н) козма шандрови(ч), па(н) иванъ баича(н), па(н) петръ пръкала(б), па(н) албȣ(л), па(н) братȣ(л), па(н) косте ѡрышъ, па(н) микȣ(л) постелни(к), па(н) илѣ вистїарни(к), па(н) михȣ(л) столни(к), па(н) лазо(р), па(н) драгосла(в), па(н) дȣмѣ мика(ч), па(н) петрь коми(с) и ины(х)[1] ѹси(х) наши(х) боıаръ и велики(х) и малы(х). а на болшее крѣпос(т) томȣ всемȣ вышеписанномȣ велѣли есми нашемȣ вѣрномȣ панȣ, петрȣ логофетȣ, привѣсити н⟨а⟩шȣ печа(т) к семȣ листȣ нашемȣ. ѹ сѡ(ч)вѣ, пи(с) добрȣ(л) в лѣтѡ ѕ҃ц҃ѯ҃г де(к) в҃ї дни.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu Noi Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovei, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a venit înaintea noastră şi înaintea boerilor noştri Gostilo şi a pârît pe călugării dela Neamţ, pentru un sat, numit Baloşeşti, pe Neamţ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Alta, s'au pârît cât s'au pârît şi cu privilegiile lor, dar pan Gostilo n'a putut să dobândiască acest sat dela călugări, ci a rămas din toată legea, iar călugării au dobândit acest sat cu toată legea şi cu privilegiile lor.

De aceia, noi văzând aceasta şi noi asemenea am dat şi am întărit acest sat zis mai înainte, Baloşeşti, pe Neamţ, să fie mănăstirii noastre dela Neamţ uric şi cu tot venitul, lor, nestricat niciodată, în veac.

Pentru aceasta, ori când vor pomeni sau vor pârî Gostilo sau copiii săi sau oricine din neamul lui, pentru acest sat, acesta să plătiască zaveazcă o sută de ruble de argint, cine va pomeni călugărilor pentru Baloşeşti, oricând, în orice zile şi ceasuri.

Şi la aceasta au fost martori însumi Domnia mea, mai sus scrisul Petru Voevod, şi mitropolitul nostru, Chir Teoctist, şi pan Bratul, pan Manoilo, pan Hodco vornic, pan Stanciul, pan Mihail logofăt, pan Oană Julici, pan Cozma Şandrovici, pan Ivan Baicean, pan Petru pârcălab, pan Albul, pan Bratul, pan Coste Orâş, pan Micul postelnic, pan Ilea vistiarnic, pan Mihul stolnic, pan Lazor,

---

1 Sic.

pan Dragoslav, pan Duma Micaci, pan Petru comis şi alţii, toţi boerii noştri mari şi mici.

Iar pentru mai mare tărie acestei toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Petru logofăt, să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

In Suceava, a scris Dobrul, în anul 6963 Dechemvrie 12 zile.

Pergament, cu pecetea pierdută, la Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare. In dos are scris cu unciale: бѫлошещии. O copie se află la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan.

Băloşeştii i-am întâlnit ultima oară între satele Mănăstirii Neamţului, în 6962 (1454) Dechemvrie 8[1]. Satul fusese înainte de a fi al mănăstirei al boerului Gostilo. Acestuia într'un uric din 6967 (1459) Septemvrie 3 i se întăresc satele: Gostileşti, Negoeşti, Bahna, Făurei, Bârzoteşti, pe Bistriţa, Măneşti, pe Neamţ, Bran pe Cneaja, seliştea unde au fost Voroveştii şi Băloteştii şi Comăneşti şi unde este Hasniş şi Şpătoreşti şi Gheuroeşti[2]. Intr'un alt uric din 6996 (1488) Fevruarie 29 se arată că Gostilă era fiul lui Puiu ploscarul. Aici apar şi fiii lui Gostilo, Daşco şi sora lui, Malea, şi un privilegiu al Puiului ploscarul pe satul Gostileşti, pe Valea Neagră, dela Ilie şi Ştefan Voevozi[3]. Asemenea în 6996 (1488) Octomvrie 15[4]. Acest neam a avut sate şi în jos, la Tutova, cum se vede din uricul din 6996 (1488): лѫховѣнїи[5].

Documentul este foarte interesant, pentru istoria vechiului drept românesc.

151.

Suceava. 1455 Dechemvrie 20.

Petru Voevod întăreşte Mănăstirii Neamţului satul Baloşeşti, pe Neamţ.

† мл(с)тїю бжїєю мы петрѫ воєвода, господарѫ земли молдавской, чиним(м) знаменито нс сѣ(м) листо⟨(м)⟩ нашим(м) всѣмъ, кто на(н) оузри(т) или его оуслышит(т) чтѹчи, ѡже благопроизволи

1 Vezi mai sus 2 p. 517, rândul 2, p. 519. Aici se citează şi celelalte locuri unde se întâlneşte.
2 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 35-37.
3 Ibid. 1 p. 323-324.
4 Ibid. 1 p. 354-355.
5 Ibid. 2 p. 247-248.

господство ми нашимъ благымъ произволенїемъ и чистимъ и свѣтлымъ срьдцемъ и ѡ(т) вьсеѧ нашеѧ доброѧ волеѧ и ѡ(т) ба помощїа, ꙗко да оутвръди(м) на(ш) цръковъ ѡ(т) немца и дали и потвръдили есми монастырю на(ш)мꙋ ѡ(т) немца, иде(ж) е(ст) храмъ стѡмꙋ вьзнесенїю, село на имѣ балошещи, на немца, да е(ст) монастырю на(ш)моу оурикъ и съ вьсѣмъ доходомъ, емоу, непорꙋшенно николи(ж), на вѣкы. а хотаръ томоу селоу да е(ст) по старомоу хотарю, кꙋда из вѣка ѡживали. а на то е(ст) вѣра нашего господства, вышеписаннаго петра воеводы, и вѣра митрополита нашего, кѵр ѳеоктиста, и вѣра боꙗрь наши(х), вѣра пана братоула, вѣра пана маноила, вѣра пана станчꙋла, вѣра пана ходка дворника, вѣра пана ваии жꙋлича, вѣра пана михаила логофета, вѣра пана козми шандровича, вѣра пана банчанꙋла, вѣра пана петра пръкалаба, вѣра пана данчꙋла, вѣра пана драгослава, вѣра пана микача, вѣра пана радоула спатарѣ, вѣра пана микоула постелника, вѣра пана или вистїарника, вѣра пана драгоша чашника, вѣра пана михꙋла столника, вѣра пана петра комиса и вѣра вьсѣ(х) боꙗръ наши(х) молдавскы(х) великы(х) и малы(х). а по наше(м) животѣ, кто бꙋде(т) господаръ нашеи земли ѡ(т) дѣтїи наши(х) или па(к) бꙋ(д) кто кого бъ извере(т) господаремъ быти, оу нашеи земли, оу молдавскои, то(т) бы емоу не порꙋши(л) нашего[1] даанїа, ане щобы емоу потвръди(л) и оукрѣпи(л), занеоу(ж) есми емоу дали за стомоу вьзнесенїю. а кто бы хоти(л) тое и сїе наше даанїе порꙋшити монастырю на(ш)мꙋ ѡ(т) немца, такобы да е(ст) прокле(т) ѡ(т) ба и ѡ(т) прѣчиста его матери и ѡ(т) тиі богоносни(х), иже въ никеи, и ѡ(т) вьсѣ(х) сты(х), и да е(ст) подобе(н) іꙋдѣ проклѣтомꙋ[2] арїю, що вьзъиниша на га ба и спаса нашего ісꙋ христа: кръ(в) его на ни(х) и на чѣдѣ(х). а на болшее потвръжденїе томꙋ вьсемоу вы(ш)писанномоу велѣли есми нашемоу вѣрномоу панꙋ, петрꙋ логофетꙋ, писати и нашꙋ печа(т) привѣсити к семꙋ листꙋ нашмꙋ. п(и)с доброу(л), оу сѡ(ч)вѣ, влѣтѡ ѕ҃ц҃ѯ҃г м(с)ца де(к) к днъ.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovei, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a binevoit Domnia mea, cu a noastră bună voire şi curată şi luminată inimă şi din toată a noastră bună voie şi din ajutor dela Dumnezeu, ca să întărim biserica noastră dela Neamţ şi am dat

1 In orig. нашего de 2 ori.
2 Sic.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

şi am întărit mănăstirii noastre dela Neamţ, unde este hramul Sfintei Inălţări, satul anume Baloşeşti, pe Neamţ, să fie mănăstirii noastre uric şi cu tot venitul, ei, nestricat niciodată, în veac.

Iar hotarul acestui sat să fie după vechiul hotar, pe unde din veac a umblat.

Iar la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului Petru Voevod şi credinţa mitropolitului nostru, Chir Teoctist, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Bratul, credinţa panului Manoil, credinţa panului Stanciul, credinţa panului Hodco vornic, credinţa panului Vană Julici, credinţa panului Mihail logofăt, credinţa panului Cozma Şandrului, credinţa panului Baiceanul, credinţa panului Petru pârcălab, credinţa panului Danciul, credinţa panului Dragoslav, credinţa panului Micaci, credinţa panului Radul spatar, credinţa panului Micul postelnic, credinţa panului Ile vistiarnic, credinţa panului Dragoş ceaşnic, credinţa panului Mihul stolnic, credinţa panului Petru comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, din copiii noştri sau iarăşi ori pe cine Dumnezeu va alege să fie ca Domn, în Ţara noastră, în Moldova, acesta să nu-i strice dania noastră, ci să-i întăriască şi înputerniciască, pentrucă i-am dat, pentru Sfânta Inălţare.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar cine ar vrea să strice aceasta şi această danie a noastră mănăstirii noastre dela Neamţ, acela să fie blăstămat de Dumnezeu şi de Preacurata lui Maică şi de cei 318 purtători de Dumnezeu ‹părinţi›, cari au fost la Nicheia şi de toţi sfinţii şi să fie asemenea lui Iuda ‹şi› blăstămatului Arie, ce au strigat contra Domnului Dumnezeu şi Mântuitorului nostru, Isus Hristos: sângele lui asupra lor şi asupra copiilor lor.

Iar pentru mai mare întăritură acestei toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Petru logofăt, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Dobrul, în Suceava, în anul 6963 luna Dechemvrie 20 zile.

Pergament, cu pecetea pierdută, la Arhiv. Stat. Bucureşti, M-rea Neamţ, depuneri particulare. Pe dos, cu unciale: калошєщи. Apoi бълошєщи. O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan.

Documentul de faţă este o urmare a celui precedent, din 6963 (1455) Dechemvrie 12, când călugării dela Neamţ au proces cu Gostilo pentru satul Băloşeşti şi-l câştigă.

152.

Suceava. 1456 Ianuarie 20.

Petru Voevod dă scuteli satului Pârteşti şi seliştei lui Dieniş ale Mănăstirii Homorului.

Cu mila lui Dumnezeu, Noi Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovei, facem cunoscut cu această carte a noastră acelora cari vor căta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că Domnia mea a binevoit să dea sfintei noastre mănăstiri şi sfintei noastre rugi dela Homor, unde se cinsteşte hramul Adormirea Sfintei Fecioare Maria, această carte asupra supuşilor săi din satul anume Pârteşti şi seliştea lui Dieniş.

De aceia, noi scutim pe toţi supuşii din aceste mai sus numite sate de toate dăjdiile domneşti, să nu plătiască nici bir, nici posadă, nici iliş, nici jold, la morile noastre să nu lucreze, nici la cetăţi, nici alte slujbe domneşti să nu fie îndatoraţi a face. Ci să lucreze numai pentru sfânta mănăstire şi ei să-i plătiască toate dările şi toate veniturile din aceste sate să fie numai acestei zise sfinte mănăstiri.

In aceste sate să nu intre niciodată globnici, nici alţi judecători şi dregători să nu judece pe aceşti oameni, nici gloabă să nu ia dela dânşii, nici deseatină, ci singuri călugării să fie puternici de a judeca în aceste sate şi să pedepsiască furtul de fete după lege şi obiceiu. Asemenea nimeni să nu cuteze să prindă peşte în pâraele acestor sate, nici să nu ia lemne din pădurile lor, sub pedeapsa a 10 ruble de argint. Furul de fete să fie socotit ca protivnic lui Dumnezeu.

Căci Domnia mea am dat sfintei mănăstiri această scuteală pentru satele şi supuşii ei, pentru sănătatea noastră şi pentru sufletele înaintaşilor noştri.

Toate aceste mai sus scrise să fie sfintei mănăstiri în veac.

La aceasta este credinţa Domniei noastre, a mitropolitului şi a tuturor boerilor noştri.

Iar pentru mai mare tărie a acestor toate mai sus scrise am poruncit să se atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

Gheorghe Sârbul a scris, în Suceava, în anul 6964 Ianuarie 20.

E foarte greu de reconstituit complect fondul primitiv al documentului de mai sus. Il dau după o copie, după o traducere

germană la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan şi după un rezumat în Condica Humorului la Acad. Rom. ms 111, fila 81.

Dau mai departe traducerea germană a documentului.

Wir Peter Waywod, aus Gottes Gnaden, Fürst der Landschaft Moldau, thun mittelst gegenwärtigen Briefe denjenigen die ihn sehen oder lesen hören werden kund, dass unsere Herrlichkeit unserem heiligen Kloster und unseren Fürbittern von Chomor, wo die Himmelfahrt der seligsten Iungfrau Maria verehret wird, diesen Brief über ihre Unterthanen aus dem Dorfe Namens Preteszczy und Dyonyszewo selyszcze zu geben geruhet haben. Kraft welchen wir alle Unterthanen aus den erwähnten Dörfern von allen fürstlichen Abgaben befreyen. Daher selbe weder Ansiedlungssteuer, Fuhren, noch Robothstage an unseren Mühlen leisten, noch in der Stadt arbeiten, noch andere fürstliche Dienstleistungen zu thun verpflichtet seyn sollen. Sondern alleine für das heilige Kloster zu arbeiten und demselben alle Abgaben zu entrichten haben und alle Einkünfte von diesen Dörfern gehören alleinig dem erwähnten heiligen Kloster. In diese Dörfer sollen Executions-Botten niemals gehen, weder andere Gerichtspersonnen und Gerichtsbothen dürfen diese Leute richten, noch ein Strafgeld soll von ihnen genommen werden, weder Garbenzehend von ihnen nehmen, sondern die Mönche haben alle Gewalt die Gerichtsbarkeit in diesen Dörfern auszuüben, und die Hebertochter der Gesetze und der Sittlichkeit zu bestrafen. Ferners soll sich niemand unterstehen in den Flüssen dieser Dörfer Fische zu fangen, noch in den dortigen Wäldern Holz zu füllen, unter der Strafe von 10 Silbernen Rubeln. Der Hebertochter seye als Feind Gottes zu betrachten. Indem unsere Herrlichkeit dem heiligen Kloster für unsere Gesundheit und für die Seelen unserer Aeltern diese Befreyhung für dessen Dörfer und Unterthanen ertheilt haben. Dieses alles obbesbriefenes (?) soll dem heiligen Kloster in alle Ewigkeit dienen. Hinzu ist die Versicherung unserer Herrlichkeit, unseres Metropoliten und aller unserer Bojaren. Und in mehrerer Bekräftigung alles des obengeschriebenen, haben wir unseres Insiegel diesem Briefe anzuhängen befohlen. Georg Serbicz hat geschrieben, in Suczawa, im Iahre 6964/1456 am 20-ten Iänner.

L. S.

Verdolmetscht von Iohann Marćinkiewicz illyrischen beeideten Dolmetscher.

Litt. B. Fasc. 43. Orig. la Czołowski.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Mai departe dau rezumatul după ms 111 dela Acad. Rom.

Uric scris pe sirbie dela Petru Vvod., în carele scrie că s'au milostivit asupra sfintei Mănăstiri Homorului şi au ertat satul Pârteştii şi Sloboziia (seliştea Dionişeva) de toate dăjdiile gd.; să nu plătiască nici bir, nici posada, nici ilişul, nici joldul, la cetăţi să nu lucreze, nici la mori, nici la slujba gd., nici la lucrul gd., nici nimică să nu plătiască, ci numai să slujască sfintei mănăstiri. Aşijderea şi veniturile dintru acele sate toate să fie a mănăstirii i proci. Din anii 6964 Ghen. 20.

Despre Pârteşti şi seliştea lui Dieniş a fost vorba şi în alte urice. Aşa în 6923 (1415) Aprilie 13[1], în 6937 (1429) Iunie 3[2], în 6953 (1445) Fevruarie 18[3].

153.

Suceava. 1456 Fevruarie 18.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Petru Voevod întăreşte protopopei Ioil şi fiului său, pan Giurgiu gramatic, satele Oneşti, în Cârligătură, şi prisaca lui Giurgiu Negru şi mănăstirea lor şi loc de prisacă şi Voroveşti şi poiana lui Ştefan Roşul şi loc de moară în curătura lui Simion şi prisaca în potriva Podobitului şi Arpaşeşti şi peste Bahlui, în Gloduri, şi un loc de pustie la fântâna lui Berbeniţă şi la Şacovăţ loc de moară şi la Stavnic, şi la Dnistru Cunicea şi Cobâlia şi Armeneşti lângă Suceava şi seliştea lui Scandal, lângă Roşiori, şi Todereşti.

† ма(с)тїю бжїею мы петръ воевода, г(с)п(д)ръ земли молдавскои, чини(м) знаменито ис сѣмъ листо(м) нашн(м) вьсѣмь, кто на(н) оузри(т) или его ѹслиши(т) чтѹ(ч), оже тоты истинны молебни(к) нашь, протопо(п) иѡилъ, и сынъ его, па(н) жѹржа грамати(к), слѹжили на(м) право и вѣрно. тѣ(м) мы видѣвши и(х) правѹю и вѣрнѹю слѹжбѹю до на(с) жаловали есми и(х) ѡсобною нашею ма(с)тїю и дали и потвердили есми и(м), оу нашеи земли, ѹ молдавскои, и(х) правая ѿтинна и ѿ(т) на(с) выслѹженїа, села на имѣ ѡнещи, на кръличьтѹрѣ, по ѡбѣ сторонѣ потока, и пасика

1 Vezi mai sus 1 p. 116, rândul 12, p. 119.
2 Ibid. 1 p. 269, rândul 18, p. 273.
3 Ibid. 2 p. 215, rândul 11, p. 216. Cp. pentru alte locuri Ghib. Sur. 24 p. 166, 170, 172, 173 etc.

що жȣржь чорны ѡсади(л) и монасти(р) и(х) и мѣсто ѡ(т) пасики, ȣ томже хотари, и по вы(ш) воровеции и полѣна ȣ щефана червленного, що сѣда(л) щефа(н) по своею доброю волею токȣ и пони(ж), на томже токȣ, оу симїѡно(в) ла(з), мѣсто ѡ(т) мани(и) и пасика и(х) проти(в) подовитȣла, оу ли(с), и арпъшеции арпашеви и чере(с) вахлȣи, оу глодове, ѡ(т) великои мог(ы)лоу, и оу верхевницои кръницци едно мѣсто ѡ(т) поустини, да ѡсадитъ собѣ село и синожа(т) и на шаковци едно мѣсто ѡ(т) мани(и), где мочї име(т) собѣ оучинити [1] и на ставинцѣ тако(ж) и на днистри кȣнича, ѡва кȣты, и кобылаїѧ и армѣн(еции), подли сȣчавѣ, и селища скандалова, подли рошїѡри, и тодереции. тое въсе вышеписанное да е(ст) имъ ѡ(т) на(с) ȣри(к) и съ въсѣмъ доходо(м) имъ и дѣтемъ жȣржевимъ ȣ ȣноучато(м) и(х) и прѣȣноучато(м) и(х) и прѣщȣрѣто(м) и(х) и въсемȣ родȣ и(х) наиближнемȣ, непорȣшенно нико-ли(ж), на вѣки. а хотаръ тѣ(м) селамъ и селишча(м) да е(ст) по старомȣ хотарȣ, кȣда извѣка ожиимли. а тѧ(м) пȣстинѣмъ кȣлко ȣзмогȣт ѡживали досы(т). а на то е(ст) вѣра г(сд)ствами, вы(ш)пис(а)ннаго петра воево(д) и вѣра митрополита нашего, кур деѡктиста, и вѣра наши(х) бояръ, вѣра пана братȣла, вѣра пана манаила, вѣра пана хотко дворника, вѣра пана станчюла, вѣра пана михаила логофета, вѣра пана ѡани жȣлича, вѣра пана ивана балчана, вѣра пана петра пръкалаба, вѣра пана козми шандровича, вѣра пана данчюла, вѣра пана сина хотинскаго, вѣра пана драгослава; вѣра пана дȣми микача, вѣра пана радоула спатарѧ, вѣра пана микȣла постелника, вѣра пана или вистїѧрника, вѣра пана драгошѧ чашни(к), вѣра пана михȣла столни(к), вѣра пана петра комиса и вѣра въсѣхь бояръ наши(х) молдавскы(х) великы(х) и малы(х). а по наше(м) живот(ѣ) кто бȣде(т) г(с)п(д)ръ нашеи земли ѡ(т) дѣте(м) [1] наши(х) или ѡ(т) нашего племене, бȣ(д) кто кого бъ изъбере(т) г(с)п(д)ремь быти, оу нашеи земли, ȣ молдавски, то(т) щобы имъ не порȣши(л) нашего даанїѧ, але щобы имъ ȣтверди(л) и ȣкрѣпи(л), заноу(ж) есми дали имъ, за и(х) правȣю и за вѣрноую слȣжбȣ. а на болшее потвержденїе томȣ въсемȣ вы(ш)писанномȣ велѣли есми нашемȣ вѣрномȣ паноу, петрȣ логофетȣ, писати и привѣсити нашȣ печатъ к семȣ листȣ нашемȣ. пи(с) вȣлпа(ш), оу сѡ(ч)вѣ, влѣто ѕ҃ц҃ѯ҃д м(с)ца фе(в) и҃ї днъ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovei, facem cunoscut şi cu această carte a noastră

1 Sic.

tuturor, cari vor căta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că acest adevărat rugător al nostru protopopă Ioil şi fiul său, pan Giurgiu gramatic, au slujit nouă drept şi credincios. De aceia, Noi văzându-i cu dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, i-am miluit cu osebita noastră milă şi li-am dat şi întărit, în Ţara noastră, în Moldova, ocina lor dreaptă şi vislujenie dela noi, satele anume Oneşti, în Cârligătură, pe amândouă părţile pârăului, şi prisaca ce şi-a făcut Giurgiu Negru şi mănăstirea lor şi loc de prisacă în acelaş hotar şi mai sus Voroveşti şi poiana la Ştefan Roşul, ce şi-a făcut Ştefan de a lui bună voie, pe pârău, şi mai în jos în acelaş pârău, în curătura lui Simion, un loc de moară, şi prisaca lor înpotriva Podobitului, în pădure, şi Arpăşeştii lui Arpaş şi peste Bahluiu, în Glodurile dela movila cea mare şi la fântâna lui Berbeniţă un loc de pustie să-şi întemeieze sat şi fânaţ şi pe Şacovăţ un loc de moară, unde vor putea să-şi facă, şi pe Stavnic asemenea, şi la Dnistru Cunicea, amândouă cuturile, şi Cobâlia şi Armeneşti, lângă Suceava, şi seliştea lui Scandal, lângă Roşiori, şi Todereşti.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Toată aceasta de mai sus scrisă să fie lor dela noi uric şi cu tot venitul, lor şi copiilor lui Giurgiu şi nepoţilor lor şi strănepoţilor lor şi răstrănepoţilor lor şi întregului neam al lor mai deaproape, nestricat niciodată, în veac.

Iar hotarul acestor sate şi selişti să fie după vechiul hotar, pe unde din veac au umblat. Iar acestor pustii cât vor putea trăi îndestul.

Iar la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului Petru Voevod, şi credinţa mitropolitului nostru, Chir Teoctist, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Bratul, credinţa panului Manoil, credinţa panului Hotco vornic, credinţa panului Stanciul, credinţa panului Mihail logofăt, credinţa panului Oană Julici, credinţa panului Ivan Baicean, credinţa panului Petru pârcălab, credinţa panului Cozma Şandrului, credinţa panului Danciul, credinţa panului Sin Hotineanul, credinţa panului Dragoslav, credinţa panului Duma Micaci, credinţa panului Radul spatar, credinţa panului Micul postelnic, credinţa panului Ile vistiarnic, credinţa panului Dragoş ceaşnic, credinţa panului Mihul stolnic, credinţa panului Petru comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre, din copiii noştri sau din seminţia noastră, ori pe cine Dumnezeu va alege să fie ca Domn, în Ţara noastră, în Moldova, acesta să nu

le strice dania noastră, ci să le întăriască şi înputerniciască, pentru că li-am dat pentru a lor dreaptă şi pentru credincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare întăritură acestei toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Petru logofătul, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Vulpaş, în Suceava, în anul 6964 luna Fevruarie 18 zile.

Pergament, cu pecetea cea mare atârnată, în parte stricată, la Acad. Rom. Peceţi 179. Pe pecete se cunoaşte: † ⟨пет⟩ръ воевод господ⟨одар земли мол⟩давско⟨е⟩. In dosul pergamentului e scris: † зде село Онещїи о(т) Кърлигътуръ. Ibid. o traducere românească făcută de clucerul Pavel Debriţ, 1817 Iunie 7. O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Este menţionat şi într'o anafora din 1819 Dechemvrie 20, în pricina vornicului Iancu Miclescu cu logofătul Lupu Balş, pentru o bucată de locu cu codru, dela ţinutul Cârligăturei, Uricariul 6 p. 219.

Satele din uricul de mai sus se pot identifica. Oneştii au fost lângă Voroveşti, în jos de aceştia, în ţinutul Cârligătura, azi în judeţul Iaşi. Azi nu mai este, ca nume. E pomenit încă într'un document din 6964 (1456) Iulie 30[1]. Este un sat străvechiu, care era poate şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un Oană[2].— Aici era prisaca, foastă a lui Giurgiu Negru. Acesta este frate cu Crâstea Negrul, cum se vede dintr'un document din 6945 (1437) Iulie 20[3]. — Mănăstirea de care e vorba în uric se întâlneşte şi în 6942 (1434) Mai 25, dat tot lui popa Ioil şi fiului său, Giurgiu[4].— Aici sânt şi Voroveştii, în comuna Miroslava, judeţul Iaşi[5]. Este pomenit şi în documentul din 6964 (1456) Iulie 30, de care a fost vorba mai sus. In 6967 (1459) Septemvrie 3 era în stăpânirea boerului Gostilă: селище где били воровещи[6]. Asemenea în 7028 (1520) Octomvrie 6: пасикꙋ оу Крълигатоурѣ оу хотаръ село Воровещо(м) близь потока Кръница(м) и съ садо(м) що есть оу тои

1 Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 1369, op. 1556, dos. 40 (divanul domnesc) fila 40 r., 171 r. Asemenea ibid. Anaforale nr. 105 fila 53 v.

2 Pentru satele Oneşti cp. uricul din 6944 (1436) Septemvrie 19, vezi mai sus 1 p. 488, rândul 5, p. 490-491.

3 Vezi mai sus 1 p. 525, rândul 16, p. 526-529.

4 Ibid. 1 p. 391-392.

5 Dicţ. geogr. al jud. Iaşi, p. 253-254, Dicţ. statistic al României 1 p. 482, Harta stat. major, planşa Iaşi, 1 : 100000.

6 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 35—36.

пасіщи[1]. E pomenit şi într'un document din 7048 (1540), prin care Ilarion şi sora sa, Magdalina, feciorii lui Drăguş Caraba, nepoţi Maruşcăi, vând Mihului, portar de Suceava, trei părţi din Voroveşti, din dres de împărţială al Maruşcăi dela Ştefan cel Mare. Mai cumpără Mihul portar o prisacă în hotarul Voroveştilor dela Teofan, episcopul de Rădăuţi, din drese de cumpărătură dela Ştefăniţă Vodă[2]. Asemenea în 7097 (1588) Noemvrie 4[3]. Era cred şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela unVoroavă[4].—Poeana la Ştefan Roşul este azi satul Poenile Oancei din comuna Stăniţa, judeţul Roman[5], care s'a numit mai înainte Ştefăneşti[6]. Apare şi într'un uric dela Ştefan cel mare, din 6994 (1486) Septemvrie 14, prin care Duma clucerul şi fratele său, Pătru Brudur, cumpără dela Oană şi fratele său, Ioil, şi sora lor, Ceuţea, şi nepotul lor, Cozma, fiii lui Ştefan Roşul, din uricul lui Ştefan Roşul: едно село оу полени, гдѣ ест домь щефань черлень ωкоко съ оусими полѣнии, съ прикѹтки . . . . . село оу полени на имѧ щефънещїи, гдѣ был щефан черлен (un sat în Poeni, unde este casa lui Ştefan Roşul, înprejur cu toate poenile şi cuturile . . . . . sat în Poeni, anume Ştefăneştii, unde a fost Ştefan Roşul)[7]. Este pomenit până târziu[8]. Ştefan Roşul este cred din neamul lui protopopa Ioil. Un fiu al său se numeşte chiar Ioil. Satul Ştefăneşti este dela începutul veacului al XV-lea[9].—Aici, lângă Poenile Oancei, era şi curătura lui Simion, din care nu mai găsesc nici o urmă, ca nume. —Prisaca din pădure din potriva Podobitului va fi fost lângă Podobiţi, satul lui Ivaşco Podobitul, de care a fost vorba în uricul din 6943 (1435) Mai 12[10] şi nu prea departe de Ştefăneşti.—Nu prea departe de Podobiţi, sânt şi Hărpăşeştii, în comuna Popeşti,

1 Dan, Cronica Episcopiei de Rădăuţi p. 154-155, Wick. Geschichte des Bistums Radauz p. 136.
2 Buletinul Ion Neculce, fasc. 4 (1924) p. 186.
3 Hasd. Cuvente 1 p. 215.
4 Cp. Voroveni în jud. Muscel, Dicţ. statistic al României 2 p. 602.
5 Dicţ. statistic al României 2 p. 804, Harta stat. major, planşa Dagâţa.
6 Frunzescu, Dicţionar topografic p. 369-370, 458.
7 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 289-291.
8 Cp. documentul din 7177 (1668) Septemvrie 1 şi 6, M. Costăchescu, Sâneştii, Onişcanii etc., în Buletinul Ion Neculce, fasc. 4 (1924) p. 10. Cp. Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 19, fila 19 r, Ghib. revista Teodor Codrescu (Iaşi) 1 (1916) p. 113-116, un document din 7084 (1576) Aprilie 20 al satului Ştefăneşti.
9 Un sat Ştefăneşti este în jud. Botoşani, Dicţ. statistic al României 1 p. 122. Altul e în jud. Soroca, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 204. Pentru trecut cp. şi uricul din 6963 (1455) August 20, vezi mai sus 2 p. 549, rândul 12—13, p. 552.
10 Vezi mai sus 1 p. 409, rândul 5-6, p. 410.

judeţul Iaşi[1]. Satul este pomenit şi într'un uric dela Ştefan cel Mare, din 6996 (1488) Ianuarie 12, prin care se întăreşte lui popa Ivul şi vărului său, Manciul, ocinele lor, în Cârligătură, anume jumătate din Todereşti, partea de sus, şi Arpăşeştii lui Arpaş: на крѫлигѫтꙋрѣ на имѣ половина ѡ(т) тодерещи вишнѣ(м) ча(ст) и арпѫш(ещи арпашеви)[2]. E pomenit apoi într'un uric dela Bogdan Voevod, din 7078 (1570) Martie 3, prin care Crâstea şi sora lui, Varvara, copiii Frăsinei, nepoţii lui Costea, din uricul acestuia de cumpărătură, dela Ştefan cel Mare, vând o bucată de pământ din hotarul Arpăşeştilor, din a treia parte două părţi: ѿт хотар арпѫшещем[3]. Asemenea în 7111 (1603) Mai 12[4], etc. Este străvechiu. Işi are numele de la Arpaş, dela sfârşitul secolului al XIV-lea sau începutul celui al XV-lea. Originea acestui cuvânt să fie ung. árpaszenu, grăunte de orz ?—Satul de peste Bahluiu, în Gloduri, la movila cea mare, ne aminteşte pe „în Glod“, din uricul din 6934 (1426) August 12, azi în trupul moşiei Popeşti, alături cu Hărpăşeştii[5]. Satul se numeşte mai târziu Glodeni.—Nu pot identifica locul de pustie dela fântâna lui Berbeniţă.—Locurile de moară de la Şacovăţ[6] şi Stavnic[7] vor fi fost nu departe tare de celelalte sate ale lui Ioil şi fiului său, în ţinutul Cârligăturii sau Vasluiu, acolo unde aceste două judeţe se înpreună. — Cunicea este în judeţul Soroca, volostea Vadu-Raşcu, aproape de Nistru[8]. Satul este pomenit şi în 6945 (1437) Dechemvrie 20, între satele lui Mihail dela Dorohoiu[9]. Era şi în veacul al XIV-lea. — Alături cu Cunicea este şi Cobâlnia, Cobâlia din 1456[10]. E pomenit şi în 6990 (1482) Aprilie 15, când Şteful Spineanul şi cu soţia sa, Fedca, fiica lui Camilă, vând satul кобылїа на днистри, ocina Fedcăi, lui Cozma uşariu[11]. Era o veche crescătorie de cai[12]. —

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Dicţ. geogr. al jud. Iaşi p. 112-113, Dicţ. statistic al României 1 p. 472, Harta stat. major, planşa Podul Iloaei.

2 Pergament orig. rupt în colecţia d. Ghibănescu. O fotografie în colecţia mea. A fost publicat în Ghib. Sur. 18 p. 84-86, unde partea cu Arpăşeştii lipseşte, documentul fiind în acest loc stricat.

3 L. T. Boga, Doc. Basarabene 5 (1929), Chişinău, p. 18-21.

4 Ghib. Sur. 20 p. 115-116. Pentru mai târziu, 1791, N. Iorga, Stud. şi Doc. 16 p. 216.

5 Vezi mai sus 1 p. 178, rândul 12, p. 180-181.

6 Vezi mai sus 2 p. 403, rândul 5, p. 404.

7 Ibid. 1 p. 338, rândul 3, p. 340. Ibid. 2 p. 101, rândul 5, p. 104. Ibid. 2 p. 149, rândul 3, p. 151.

8 Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 82, Harta Basarabiei de Nour.

9 Vezi mai sus 1 p. 541, rândul 17, p. 551.

10 Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 70, Harta Basarabiei de Nour.

11 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 261-263 Pentru sat cp. Ghib. Sur. 9.

12 Cp. uricul din 6922 (1414) August 2, vezi mai sus 1 p. 103, rândul

Armeaneştii lângă Suceava nu-i pot identifica. Este un vechiu sat, ce-şi are numele dela un Armean. — Seliştea lui Scandal era lângă Roşiori. Nici o urmă, ca nume, nu a rămas după seliştea lui Scandal. — Satul Roşiori, din Cârligătură, este în hotarul satului Chilişoaea, din judeţul Iaşi, lângă Hărpăşeşti[1]. Satul este pomenit într'un document dela Ştefan cel Mare, din 6974 (1466) Iunie 21, prin care Comuz vinde jumătate din satul Roşiorii, la Cârligătură, lui Ivan Geamănul şi fiului său, Sima[2]. Este pomenit şi în alte documente, ca în 7111 (1603) Aprilie 18[3], în 7117 (1608) Septemvrie 25[4] etc. Satul s'a numit şi Geamenii. Este străvechiu. Era şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un străvechiu Roşior[5]. — Alăturea era şi satul Todereşti, azi în trupul moşiei Chilişoaea[6]. Este pomenit de multe ori. Aşa în uricul dela Ştefan cel Mare, din 6996 (1488) Ianuarie 12, de care a fost vorba mai sus. Apoi în 7126 (1617) Septemvrie 10[7], 7126 (1618) August 6[8], în 7127 (1619) Mai 14[9], etc. Este un sat străvechiu. Era poate şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un Toader[10].

Protopopa Ioil şi fiul său, Giurgiu gramaticul, sânt cunoscuţi. Apar întâia oară în uricul din 6942 (1434) Mai 25[11]. Giurgiu Ioilevici apare în 6962 (1454) August 25[12]. Asemenea în 6964 (1456) Iulie 30[13]. Popa Ivul din uricul 6996 (1488) Ianuarie 12,

---

12, p. 105-106. Asemenea în 6937 (1429) Iunie 3, ibid. 1 p. 269, rândul 18, p. 273. Asemenea în 6942 (1434) ibid. 1 p. 399, rândul 2, p. 400. Asemenea în 6944 (1436) Iunie 13, ibid. 1 p. 444, rândul 20, p. 448. Asemenea în 6944 (1436) Septemvrie 19, ibid. 1 p. 488, rândul 5, p. 490. Asemenea în 6948 (1440) Noemvrie 12, ibid. 2 p. 73, rândul 9, 11, 14, p. 74-75, etc..

1 Dicţ. geogr. al jud. Iaşi, p. 62, Harta stat. major, planşa Podul Iloaei.

2 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 103-104.

3 Ghib. Isp. 1² p. 13.

4 Ghib. Isp. 1² p. 66.

5 Cp. uricul din 6942 (1434) Ianuarie 29, vezi mai sus 1 p. 374, rândul 13, p. 376. Asemenea în 6946 (1438) Ianuarie 17, ibid. 2 p. 1, rândul 7, p. 2-3.

6 Arhiva Sf. Spiridon din Iaşi, Moşia Chilişoaea, seliştea Todireşti, pachet 1.

7 Ghib. Isp. 1² p. 111.

8 Ibid. p. 118.

9 Ibid. p. 123.

10 Cp., pentru sate cu acest nume, documentul din 6908 (1400) Fevruarie 11, vezi mai sus 1 p. 31, rândul 14, p. 34-35. Asemenea în 6947 (1439) Martie 12, ibid. 2 p. 32, rândul 1, p. 34. Satul din uricul din 1439 cred că e totuna cu satul тодерещїи на потоце солонец(ц) . . . ѹ влас(т) сѹчав(ск)ско(і), dintr'un uric din 7144 (1636) Aprilie 13, prin care se întăreşte lui Eremia Murguleţ şi fraţilor săi, din privilegiu ce a avut străbunul lor, Tutruşanul logofăt, dela Ştefan cel Mare. Orig. pergament la mine.

11 Vezi mai sus 1 p. 391-392.

12 Ibid. 2 p. 506, rândul 10-11.

13 Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 1369, op. 1556, dos. 40 (divanul domnesc) fila 40r.. Ibid. Anaforale nr. 105 fila 53v.

de care a fost vorba mai sus, să fie rudă cu popa şi protopopa Ioil ?[1].

Documentul este foarte inportant şi pentru satele străvechi, din apropierea Iaşilor, de care vorbeşte.

154.

Neamţ. 1456 Martie 1.

Petru Voevod întăreşte Mănăstirii Neamţului ezerul Zagornei şi scuteli.

† мл(с)тїєю бжїєю мы петрȣ воєво(дȣ)[2], господарȣ земли мо(л)давскои, чиниме знато сѣмь листо(м) наши(м) вȣсѣмь, кто нанх оуѕри(т) илї его оуслышить, комȣ боуде(т) того потреби зна, дали єсми и потв(р)днлї[3] данна родителѣ нашего, стго почившаго алеѯан(дра) воєводи[4], що бы не смѣли сѣ ѹмышати ѡ(т) наши рѣ(д)ници и ѡ(т) наши болѣри никто ѹ єзера загорнѣки, заниже є(ст) дано ѡ(т) наши(х) пер(д)нко(к)[5] и монастырю ѡ(т) нѣмца. тако(ж) єсми дали и потврȣдилї сȣ ѵси(м) доходо(м). а хотарȣ єи долȣ нистро(м) ѡ(т) киш(к)а долѵ, до ѵстие загорнѣки и сȣ вȣсѣми грȣлами, колико ѹпадаеть ѹ загорнѣ и грȣли воєводины и сȣ пасикою иванкова и пасика загорнѣки и три бро(д)ве на (д)нистрѣ хавороне и корабвка и на ѹсти загорнѣки и вȣсѧ плѵты, колико чинѣ(т) ѹ то(м) хотарѹ и ѹ н(х) доброви, щобы не ходилȣ никто безь н(х) воли, ни ѹ блато(х), ни ѵ чи(м), да сѧ не смѣеть ѵмишати никто. а тако(ж) оу тои хота(р) десѧтинѵ ѡ(т) пчоли бѵ(д) чии бѵди(т)[5], да имає(т) бере(т) десѧтинѵ монастирскомѵ рѣдци. а тако(ж) мыта, що бѵдѵть брати рибѵ ѵ хотар[5] загорнѣки. а та є(ст) вѣра г(сд)вами и вѣра вȣсѧхь боѩрȣ нашь великы и малїхь. пи(с), оу немца, влѣ(т) ѕ҃ц҃ѯ҃д҃ м(р) а.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovei, facem cunoscut cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau vor auzi-o, cui îi va trebui să ştie aceasta, am dat şi am întărit dania părintelui nostru, sfânt-

1 Ghib. Sur. 18 p. 84 e greşit пан în loc de по(п).
2 In orig. д e legat cu ȣ.
3 In orig.: потвднлї.
4 In orig.: алеѯанвоєводи.
5 Sic.

răposatului Alexandru Voevod, să nu cuteze să se amestice nimeni din dregătorii noştri şi din boerii noştri în ezerul Zagornei, pentru că este dat de înaintaşii noştri mănăstirii dela Neamţ. Asemenea am dat şi am întărit cu tot venitul.

Iar hotarul ei în jos pe Nistru, dela Chişca la vale, până la gura Zagornei şi cu toate gârlele câte cad în Zagorna şi gârla Voevodina şi cu prisaca lui Ivanco şi prisaca Zagornei şi trei vaduri la Dnistru, Havoronea şi Corabvca şi la gura Zagornei şi toate gardurile de prins peşte, câte se fac în acest hotar şi în dumbrăvile lor, să nu umble nimeni fără voia lor, nici în bălţi, şi nimeni întru nimic să nu cuteze să se amestece.

Şi asemenea, în acest hotar, deseatină din albine, oricâte vor fi, să strângă deseatina dregătorii mănăstireşti. Şi tot asemenea şi vama dela cei ce vor prinde peşte în hotarul Zagornei.

Şi aceasta este credinţa Domniei mele şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici.

Scris, în Neamţ, în anul 6964 *Martie* 1.

Pergament mic, cu pecetea pierdută, dela care se păstrează şnurul. Se află la Acad. Rom. legat în ms 4606, fila 18. Pe dos scris cu semiunciale contimporane : блато загѡ(р)н'к(і) на ни(ст)р'ѣ. Ibid. se află şi o traducere cu iscălitura mitropolitului Veniamin şi Ioan, arhimandrit şi stareţ Sfintei Mănăstiri Neamţului şi Secului. O traducere a fost publicată în Arhiva soc. şt. şi lit. Iaşi 21 (1910) p. 344-345. Aici greşit Ieoravsca în loc de Corabvca. Cu unele greşeli a fost publicat în Ghib. Sur. 18 p. 67-68. In acelaş ms dela Acad. Rom. se află şi originalele din 6971 (1463) Iulie 13, 7008 (1500) Martie 17, publicate, după copii din mss dela Moscova ale lui Victor Grigorovici, de I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 75-77, 2 p. 169-172. In ms 4606 dela Acad. Rom. se află toate documentele Zagornei.

Zagorna sau Zahorna, baltă la gura Botnei în Nistru, am întâlnit-o încă din 6937 (1429) August 31[1]. Asemenea în Septemvrie 1[2], în 6938 (1430) Dechemvrie 23[3], în 6955 (1447) August 22[4], în 6963 (1455) Iunie 6[5], etc. In hotarnica bălţii Zagorna se întâlneşte Chişca, de unde vine numele Chiţcani, cum am văzut

1 Vezi mai sus 1 p. 285, rândul 8-9, p. 286.
2 Ibid. 1 p. 287, rândul 5, p. 290.
3 Ibid. 1 p. 307, rândul 12, p. 310.
4 Ibid. 2 p. 288, râădul 20, p. 292.
5 Ibid. 2 p. 531, rândul 14, p. 533-535.

în alt loc. La răsărit de satul Chiţcani este lacul Voivodina, în judeţul Bender[1]. — Prisaca lui Ivanco este poate totuna cu satul Ivancă sau Ivanovca, de pe Botna, în judeţul Bender, volostea Gura-Galbănă[2]. — Numele vadurilor dela Nistru, Havoronea şi Corabvca, au putut dispărea uşor.

155.

Suceava. 1456 Iunie 8.

Petru Voevod întăreşte boerului Sin Hotineanul ocina femeei sale, satele Şizcouţi, unde au fost curţile lui Iurie, pe Prut, şi Malinţii şi Şizcouţii, unde-i Hodoriciu, şi Zamcouţii şi sub Hotin Berestia şi Gorodişte, mai jos de Urmezeu, şi Crainicouţi şi Vâşniveţ şi la graniţă Boriscouţi.

† ма(с)тїю бжїєю мы петръ воєвода, г(с)п(д)ръ земли мо(л)давскои, чини(м) знаменито и с сѣ(м) листомъ нашимъ вьсѣ(м), кто на(н) оузри(т) или є(г) оуслышитъ чтоучи, ѡже тотъ и истинны на(ш) вѣрны па(н), синъ хоти(н)скы, слꙋжи(л) намъ право и вѣрно. тѣм[3] мы видѣвше є(г) правою и вѣрною слоужбою до на(с) жаловали есми є(г) ѡсобною нашєю ма(с)тїю и дали и потврьдили есми емоу ѡ(т)чинꙋ жони є(г), ѡнꙋка михаилашєва, села на имѣ шизкоуци, гдє бы(л) юрїєва двора, на проутѣ, и мали(н)ци и шизкоуци, гдє ходори(ч), и по вы(ш) того замкоуци и по(д) хотинѣ берестїа и городищє, пони(ж) оурмєзева[4] и краиникоуци и вышнивєцъ и на границї бори(с)коуци. тоє вьсє вы(ш)писаноє да є(ст) емоу оури(к) и съ вьсѣмъ доходомъ, емꙋ и дѣтемъ є(г) и братїамъ є(г) и ѡнꙋчатомъ є(г) и прѣѡнꙋчатомъ є(г) и пращꙋрѣтомъ є(г) и вьсемоу родоу є(г), кто бꙋдє(т) наиближны, непороушє(н)но николи(ж), на вѣкы. а хотаръ тѣмъ селамъ да є(ст) по старомоу хотароу[5], коуда извѣка ѡживали. тако(ж) ни ѡдинꙋ привилїа що ⟨пр⟩єдни оучинили на ты(х) се(л), що бы не добꙋвали на своєю привилїа николи, заоу(ж) топтаемъ с симъ ли(ст)мъ. а на то вѣра нашє(г) г(сд)ка, вы(ш)пи-

1 Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 228.
2 Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 124, Harta Basarabiei de Nour.
3 Sic.
4 Sau оурмєзина.
5 Sau хотарю.

саннаго петра воеводы, и вѣра митрополита наше(г), кѵ(р) ѳеѡктиста, и вѣра пана браевичѣ, вѣра пана братѵла, вѣра пана маноила, вѣра пана хо(д)ка дворника, вѣра пана станчꙋла, вѣра пана ⟨михаила логоѳета, вѣра пана ѡани жꙋлнча, вѣра пана дѵма микача⟩, вѣра пана петра пръкала(б), вѣра пана да(н)чѵла, вѣра пана козми, вѣра пана канчана, вѣра пана тадора мо⟨нческꙋла, вѣра пана тадора дъмъкѵ⟩ша[?], вѣра пана микꙋла пости(л)ника и вѣра пана или вистїарника, вѣра пана драгоша чѣшника, вѣра пана михꙋла столника, вѣра пана петра комиса и вѣра всѣ(х) болѣръ наши(х) мо(л)давскы(х) великы(х) и малы(х). а по наше(м) животѣ, кто бꙋде(т) г(с)п(д)рь нашеи земли ѡ(т) дѣтеи наши(х) или па(к) бꙋдкого бъ извере(т) г(с)п(д)ремъ быти, ѹ нашеи земли, ѹ мо(л)давскои, то(т) бы емѵ не порѵши(л) наше(г) даанїа, але що бы емꙋ по(т)връди(л) и ѹкрѣпи(л), за нѵ(ж) есми емѵ дали за е(г) правѵю и вѣрною слѵ(ж)бѵ. а на бо(л)шее крѣпо(ст) томѵ всемѵ вы(ш)писанномѵ вѣлѣли[1] есми нашꙋ вѣрномѵ панѵ, петрꙋ логоѳетꙋ, писати и привѣсити нашѵ печа(т) к семꙋ ли(ст)ѵ нашемѵ. пи(с) добрꙋлъ, ѹ со(ч)вѣ, валѣтѡ ѕ҃ц҃ѯ҃д юнїа и днъ.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu Noi Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovei, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că acesta şi adevărat al nostru credincios pan, Sin Hotineanul, a slujit nouă drept şi credincios. De aceia, noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă slujbă cătră noi, l-am miluit cu osebita noastră milă şi i-am dat şi i-am întărit lui ocina femeei lui, nepoata lui Mihailaş, satele anume Şizcouţi, unde au fost curţile lui Iurie, pe Prut, şi Malinţii şi Şizcouţii, unde-i Hodoriciu, şi mai în sus de acesta Zamcouţi şi sub Hotin Berestia şi Gorodişte, mai jos de Urmezeu, şi Crainicouţii şi Vâşniveţ şi la graniţă Boriscouţi. Aceasta toată mai sus scrisă să fie lui uric şi cu tot venitul, lui şi copiilor lui şi fraţilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi întregului neam al lui, cine va fi mai aproape, nestricat niciodată, în veac.

Iar hotarul acestor sate să fie după vechiul hotar, pe unde din veac a umblat.

Asemenea nici un privilegiu ce au făcut cei mai dinainte pe aceste sate să nu aibă câştig asupra privilegiului său, niciodată, pentru că-l oborîm cu această carte.

1 Sic.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Şi la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului Petru Voevod, şi credinţa mitropolitului nostru, Chir Teoctist, şi credinţa panului Braevici, credinţa panului Bratul, credinţa panului Manoil, credinţa panului Hodco vornic, credinţa panului Stanciul, credinţa panului Mihail logofăt, credinţa panului Oană Julici, credinţa panului Duma Micaci, credinţa panului Petru pârcălab, credinţa panului Danciul, credinţa panului Cozma, credinţa panului Baicean, credinţa panului Tador Moicescul, credinţa panului Tador Dămăcuş, credinţa panului Micul postelnic şi credinţa panului Ile vistiarnic, credinţa panului Dragoş ceaşnic, credinţa panului Mihul stolnic, credinţa panului Petru comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre din copiii noştri sau iarăşi ori pe cine Dumnezeu va alege să fie ca Domn, în Ţara noastră, în Moldova, acesta să nu-i strice dania noastră, ci să-i întăriască şi înputerniciască, pentru că i-am dat pentru a lui dreaptă şi credincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare tărie acestei toate mai sus scrise am poruncit credinciosului nostru pan, Petru logofăt, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Dobrul, în Suceava, în anul 6964 Iunie 8 zile.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pergament, cu pecetea pierdută, la d. Ionescu-Dolj, Bucureşti. L-am căpătat prin d. G. T. Kirileanu. O fotografie în colecţia mea. Cerneala este albăstrie. Este puţin şters şi ros la îndoituri. Documentul a fost cunoscut şi de Virgiliu Andronescu, care a publicat un extras, în româneşte, cu o parte din sate din el, în Conv. Lit. 39 (1901) p. 671. Ibid. şi I. Bogdan prezintă în extras partea cu satele şi boerii. Acest extras şi la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Un regest se află la Acad. Rom. ms 2812, fila 93 v. (e vorba de satul Nehorenii, la ţinutul Hotinului), cu următorul cuprins: „6964 Iuni 8. Ispisoc dela Petru Vvod., tălmăcit de polc. Pavăl, întăritoriu feciorului lui Hotinţchii pe moşiile fimei lui, nepoata lui Mihălaş, sati anumi: Şiscăuţii, undi a fost casa lui Iurâe, pe Prut, şi Malinţii şi Şişcăuţii, undi-i Hodorob şi mai sus de acesta Zamcăuţii şi supt Hotin Berestiia şi Gorodişte şi din gios Urmăna şi Crainicăuţii şi Vişnovăţul şi pe graniţă Boriscăuţii". O tălmăcire posleduită „cu ispisocul cel vechiu din cuvânt în cuvânt", adeverită de clucerul Pavel Debriţ în 1810 Iulie 16 s'a publicat în L. T. Boga, Doc. Basarabene 4 (1929), Chişinău, p. 7-8. Şi

aici în loc de Sin Hotineanul e „ficior lui Hotinschi", apoi „nepoata lui Mihălaş", „Şişcăuţii unde au fost casîle lui Iurii pe Prut şi Malinţii şi Şişcăuţii unde-i Hodoriciu . . . Zamcăuţii . . . Berestie şi Gorodişte . . . Urmezina şi Crainicăuţii şi Vişnivăţu şi pe graniţă Boriscouţii". Tălmăcirea este, în general, exactă, numai cât din ea lipsesc boerii.

Şizcouţii sânt Şişcăuţii, din judeţul Hotin, sat pe care l-am întâlnit între satele lui Mihail dela Dorohoiu, în uricul din 6945 (1437) Dechemvrie 20, sub numele гдє шизко вн(л)[1]. Satele Şizcouţii din 1456 erau şi în veacul al XIV-lea. Cel de pe Prut fusese mai dedemult al lui Iurie, ale cărui curţi sânt pomenite în 1456. In altul era la 1456 Hodoriciu, ca jude, cneaz sau vătăman. Ele îşi au numele dela un foarte vechiu шизко. — Malinţii sânt în volostea Grozinţi, judeţul Hotin[2]. Mai la sud de Şişcăuţi este şi satul Mălineşti[3]. Este pomenit într'un ispisoc dela Ştefan cel Mare, înpreună cu Raşcovul, Onutul de jos, ce se numeşte şi Balamutiţa[4]. Asemenea e pomenit în 7139 (1630) Septemvrie 9[5]. Mălineştii sânt pomeniţi în 7174 (1666) Iulie 30[6]. Este străvechiu. Era şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un Male[7]. — Zamcouţii cred că sânt Sancăuţii, la nord de Şişcăuţi, în judeţul Hotin[8], tocmai aşa cum îi arată uricul din 1456. Este străvechiu. Era cred şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un Zamco, Zanco, nume obicinuit şi azi în Moldova[9]. Poate e pomenit în 6945 (1437) Dechemvrie 20, sub numele de: оу̑ симка[10].— Satul Berestia sub

1 Vezi mai sus 1 p. 541, rândul 7-8, p. 546.
2 Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 139, Harta Basarabiei de Nour.
3 Harta Basarabiei de Nour. In Dicţ. geogr. lipseşte.
4 L. T. Boga, Doc. Basarabene 4 (1929), Chişinău, p. 16.
5 L. T. Boga, Doc. Basarabene 7 (1929), Chişinău, p. 12.
6 L. T. Boga, Doc. Basarabene 11 (1930), Chişinău, p. 23.
7 Un sat Măleşti este în jud. Bălţi, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 143. Un sat Măleşti, în apropiere de Negoeşti, în jud. Neamţ, e pomenit într'un uric din 6987 (1479) Mai 19, I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 228-229. Asemenea în 6991 (1483) Septemvrie 23, ibid. 1 p. 272. Cp. Măleasa pe teritorul vechiu al Mănăstirii Putna, pomenit in urice ca cel din 6998 (1490) Martie 15, ibid. 1 p. 420. Asemenea în 7010 (1502) Noemvrie 17, ibid. 2 p. 210. Asemenea Mălineşti pe Bârlad, pomenit într'un uric din 7010 (1502) Fevruarie 17, fost al neamului Stravici, cu privilegiu dela Alexandru cel Bun, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 192-193. Asemenea în 7011 (1503) August 8, ibid. 2 p. 220-221. Cp. satul Mălini în jud. Fălticeni (fost Succava), Dicţ. statistic al României 2 p. 854. Acesta este foarte vechiu. El a avut privilegiu dela Alexandru cel Bun, dat lui Oană Băeşescul, cum se vede din uricul din 7007 (1499) Septemvrie 15, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 135, 136, 138.
8 Harta Basarabiei de Nour. In Dicţ. geogr. al Basarabiei lipseşte.
9 Cp. Zamca din districtul Storojineţ, Dicţ. geogr. al Bucovinei. p. 246.
10 Vezi mai sus 1 p. 541, rândul 9, p. 547.

Hotin nu mai este azi. Din numele satului de odinioară a rămas numele unui pârăuaş, Beresta, din judeţul Hotin, care începe la satul Nedibăuţi, trece prin Rucşin şi Rădăuţi şi se varsă în Nistru, lângă Prigorodoc[1]. Satul din 1456 nu trebuie să se confunde cu Beresta, din acelaş judeţ Hotin, volostea Noua Suliţă, aproape de Şişcăuţi, dar departe de Hotin[2]. Satul era cred şi în veacul al XIV-lea. Numele poate este în legătură cu vre-o pădure de ulmi, вєрєстъ însemnând ulm, în ruseşte[3].—Gorodiştea, Horodiştea la Hotin nu-l mai găsesc azi. Un sat Horodiştea, pe Nistru poate, este pomenit într'un uric, dela Ştefan cel Mare, din 7003 (1495) Ianuarie 24: satul Horodiştea . . . . unde au fost Jaza vătămanul. Satul a fost al vechiului boer Negrea[4].—Urmezeu nu-l pot identifica. Era însă în apropiere de Hotin.—Tot aici erau şi Crainicouţii, pe care azi nu-i mai găsesc, ca nume[5].—Vâşniveţul e tot la Hotin. E pomenit între satele lui Mihail dela Dorohoiu, în 6945 (1437) Dechemvrie 20[6]. Un sat Vişneuţi, la Nistru, îl aflu între satele lui Şandru spatarul, pomenit în 6955 (1447) Ianuarie 14[7]. Este poate satul Vişneva, pe Nistru, în volostea Săcureni, din judeţul Hotin[8].—Boriscouţii de pe graniţă i-am întâlnit şi în documentul din 6956 (1448) Fevruarie 23, ca satul lui Boris[9], dela care îşi are numele.

Sin Hotineanul este cunoscut ca boer de divan, dar nu apare de multe ori. Poate e totuna cu Sin vornicul din 6951 (1443) Mai 7[10], cu Sin stolnicul din 6962 (1454) August 25[11], cu Sin din 6963 (1455) Iulie 2[12], August 15[13], în August 20[14], August

---

1 Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 28, Harta Basarabiei de Nour.
2 Ibid.
3 Cp. satul Beresteani din documentul din 6956 (1448) Aprilie 5, care poate e Ulmii din com. Belceşti, jud. Iaşi, vezi mai sus 2 p. 310, rândul 12, p. 311-312.
4 L. T. Boga, Doc. Basarabene 4 (1929), Chişinău, p. 13. Pentru alt sat Gorodişte, cp. uricul din 6937 (1429) Iunie 3, vezi mai sus 1 p. 269, rândul 29, p. 277.
5 Cp. Crainiceştii în circa 1415, vezi mai sus 1 p. 121, rândul 10, p. 125.
6 Vezi mai sus 1 p. 541, rândul 12, p. 549.
7 Vezi mai sus 2 p. 273, rândul 13.
8 Ibid. 2 p. 276-277. Cp. uricul din 6937 (1429) Februarie 10, vezi mai sus 1 p. 248, rândul 18-19, p. 252.
9 Vezi mai sus 2 p. 305, rândul 25, p. 308.
10 Ibid. 2 p. 129, rândul 11.
11 Ibid. 2 p. 506, rândul 5 şi altul ibid. 2 p. 509, rândul 13.
12 Ibid. 2 p. 540, rândul 30.
13 Ibid. 2 p. 544, rândul 15.
14 Ibid. 2 p. 550, rândul 4.

23[1]. In August 29 apare cu numele de Hotineanul, poate din pricina moşiilor ce le avea, cum am văzut, la Hotin[2]. Tot aşa apare în 6964 (1456) Fevruarie 18[3], în 6964 (1456)[4]. Apare şi în divanul lui Ştefan cel Mare, la început, cum vedem din uricul din 6966 (1458) Fevruarie 13[5].

Moşiile de care a fost vorba mai sus erau ale soţiei sale, care era nepoata lui Mihailaş, cunoscut boer, Mihail dela Dorohoiu[6].

156.

Suceava. 1456 Iunie 13.

Petru Voevod întăreşte Mănăstirii Moldoviţa satul dela Gura Brădăţelului. Se arată hotarele.

† Ма(с)тїю бжїю мы петрѫ воевода, господарѫ земли м(о)лдавскои, знаменито чини(м) нс си(м) наши(м) листо(м) всѣ(м), кто на не(м) оузри(т) или его чтѹчи оуслыши(т), иже благопроизволи г(сд)ва ми и съ вѣс'ками боѧри г(сд)вами, прирадили сѣ есми и дали и потврѫдили есми хотарѫ стомѹ монастирю ѡ(т) молдавици селѹ о(х), на оусти брѫдѫцелѫ. поченише хотарѫ томѹ селѹ, почениши ѡ(т) великои дорогѫ со(ч)вѫскои ѡ(т) мохи(л) оу пискѹ, та ѡ(т) пискѫ прости доминою долѹ до панкова става, та ѡ(т) ста(в) долѹ, поточко(м) до калѹгеричинѫ ставѫ и съ ставо(м) оу ве(с) хотарѫ манастирскы(х), та ѡ(т) того става гори и оуси нивы калѹгеричини, та ѡ(т) конецѫ ты(х) нивѫ ѡ(т) шѹмѹза, та пѹте(м) долѹ до краснои, та ѡ(т) краснои долѹ оу пискѫ цари(н), та ѡ(т) пискѫ тои цари(н) прости чере(с) рѫ(т) оу шѹмѹзы, та ѡ(т) шюмѹзь прости оу манастирскы хотарѫ, оу дѣлѹ. то е(ст) емоу полнѫ хотарѫ, акы было стомѹ манастирю и съ селомѫ и съ ставо(м) калѹгеричинѫ и съ хотаремѫ, елико выше пиши(т), и съ село(м) нарицае(м) на оусти брѫдѫце(л). тое все да е(ст) стомѹ манастирю ѡ(т) молдавици оури(к), непорѹшено на вѣки 7 вѣчного 7. а на то е(ст) вѣра вышеписанного г(сд)ва ми, петра воево(д), и

1 Vezi mai sus 2 p. 553' rândul 27.
2 Ibid. 2 p. 559, rândul 18.
3 Ibid. 2 p. 569, rândul 23.
4 Hurm. Doc. 2² p. 669.
5 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 6.
6 Vezi mai sus 1 p. 554-556.
7 ѣ ca ъ.

вѣра всѣ(х) боӕръ г(сд)ка ми великы(х) и малы(х). а на то, коли есмы хотарили то(т) хотаръ, былъ са(м) г(сд)ва ми и былъ на(ш) митрополи(т), кы(р) ѳеѡ(к)тистъ, и па(н) станчулъ пръкалабъ [1], па(н) ми(к) кра(л), петръ коми(с), па(н) юрїю шерби(ч), па(н) грико мамурински и па(н) бгомолевич(к) по(п) руси(н) съ свои(м) сно(м) богдано(м) и па(н) тадоръ сюлжарю, па(н) серкизы воитъ ѡ(т) сы(ч)вѣ, па(н) ивашко армѣничи(н), панъ ивашко фунтус(к) съ брато(м) свои(м) и снове шпришако(в) и па(н) михул(а) столни(к) и романъ тула и инши(х) панове, до се(т). а на болшеи крѣпость всемѹ вышеписаномѹ велѣли есми нашемѹ вѣрномѹ [2] панѹ, петрѹ логоѳетѹ, привѣсити [2] печа(т) нашю к семѹ листѹ нашемѹ. писа петрь ардановы(ч), оу сы(ч)вѣ, вълѣ(т) ҂ѕ҃ц҃ѯ҃д м(с)ца юнѣ г҃і.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovei, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că a binevoit Domnia mea şi ne-am sfătuit cu toţi boerii Domniei mele şi am dat şi am întărit hotarul sfintei mănăstiri dela Moldaviţa, al satului lor, dela Gura Brădăţelului.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Am început hotarul acestui sat, începând din drumul cel mare al Sucevei, din movila ce-i în Pisc, apoi din Pisc drept pe vale în jos până la heleşteul lui Pancu, apoi din heleşteu în jos pe pârăuaş, până la heleşteul Călugăriţei şi cu heleşteul tot în hotarul mănăstiresc, apoi din acest heleşteu în sus şi toate pământurile Călugăriţei, apoi din capătul acestor pământuri, de către Şumuz, apoi pe drum în jos până la Crasna, apoi dela Crasna în jos, în piscul ţarinei, apoi din piscul acestei ţarine, drept peste Rât, în Şumuz, apoi din Şumuz drept în hotarul mănăstiresc, în deal. Acesta îi este întreg hotarul, ca să fie sfintei mănăstiri şi cu satul şi cu heleşteul Călugăriţei şi cu hotarul cât scrie mai sus şi cu satul ce se numeşte în Gura Brădăţelului. Aceasta să fie sfintei mănăstiri dela Moldaviţa uric, nestricat, în vecii vecilor.

Şi la aceasta este credinţa Domniei mele mai sus scrise, Petru Voevod, şi credinţa tuturor boerilor Domniei mele mari şi mici. Şi la aceasta, când am hotărît acest hotar, am fost însumi Domnia mea şi a fost mitropolitul nostru, Chir Teoctist, şi pan Stanciul pârcălab, pan Mic Crali, Petru comis, pan Iurie Şerbici,

1 Orig. пръкакъ.
2 ѣ ca ъ.

pan Grinco dela Mămorniţa şi al nostru binerugător popa Rusul cu fiul său, Bogdan, şi pan Tador siulger, pan Serchiz voit din Suceava, pan Ivaşco Armeanul, pan Ivaşco Fultuc cu fratele său şi fiii lui Oprişac şi pan Mihail stolnic şi Roman Tule şi alţi pani, din destul.

Iar pentru mai mare tărie tuturor celor scrise mai sus am poruncit credinciosului nostru pan, Petru logofătul, să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Petru Ardanovici, în Suceava, în anul 6964 luna Iunie 13.

Pergament foarte bine păstrat, cu pecetea pierdută, la Acad. Rom. Peceţi 290. Scrisoarea este verde. Pe dos însemnarea: Dela Petr‹u› Vvod. Hotarul a Sf. Mănăstiri Moldoviţei pe satul ce-i la gura Brădăţelului, leat 6964 Iunii 13. Ibid. o traducere bună din 1799 Ianuarie 27. Din ea lipsesc boerii. Alta la Acad. Rom. ms 1446 fila 253. L-am publicat şi în Buletinul Ion Neculce, fasc. 7 (1929) p. 174-175. In traducerea din 1799 la cuvântul Rât se adaugă în paranteză: „ce-i zic şes" şi apoi „adică piste şăsul Şomuzului".

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Brădăţelul este un părău, ce curge în judeţul Fălticeni (fost Suceava), isvorând din Bahna Boteştilor, din Hăţei şi Humărie şi se varsă în Şomuzul mare[1]. Este pomenit încă în 6972 (1464) Septemvrie 12[2], apoi în 6973 (1465) Aprilie 11[3], în 6992 (1484) Mai 29[4], în 6996 (1488) Aprilie 6[5]. E greu de identificat satul numit Gura Brădăţelului. Aici a fost satul Borghineşti, din care n'a mai rămas, ca amintire, decât numele văii şi al dealului Borghineşti[6]. Acesta este numit şi Bahrineşti. Este pomenit în 6966 (1458) Martie 12[7]. In August 31 este arătat chiar în stăpânirea Mănăstirei Moldoviţa: борхинещи[8]. E pomenit apoi în 6973 (1465) Aprilie 11[9]. Este acelaş cu Bahrineştii din districtul Siretiului?[10].

1 Dicţ. geogr. al jud. Suceava p. 45, Harta stat. major, planşa Cornu Luncei.
2 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 84: на брьдкцелѣ . . . михаещи.
3 Ibid. 1 p. 89: Mihăeştii pe Brădăţel.
4 Ibid. 1 p. 285-287.
5 Ibid. 1 p. 347.
6 Harta stat. major cit.
7 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 7.
8 Ibid. 1 p. 14-16.
9 Ibid. 1 p. 89.
10 Dicţ. geogr. al Bucovinei de Grigoroviţă, p. 6. Un alt sat Borhineşti, în apropiere de apa Bârladului, e pomenit într'un uric din 7010 (1502) Martie 14, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 252.

E curios însă că nu-l găsim mai târziu între satele Moldoviţei[1].— Crasna este un pârău şi un sat, în Bucovina, districtul Câmpulung. Este numit azi Frumoasa[2]. Satul este pomenit, în acelaş document cu Borhineşti, în 1458 August 31, de care a fost vorba mai sus: на красном[3]. Frumoasa faţă de Crasna ne arată, şi în acest caz, o slavizare a numelor româneşti, din partea cancelariei slavone.

Interesant este amănuntul că însuşi Domnul a fost faţă la fixarea hotarelor satului mănăstirei.

Să se observe şi lista martorilor, între care un Ivaşco Fultuc şi fiii lui Oprişac, ce ne amintesc satele apropiate de al celui mănăstiresc, Fulticenii şi Oprişenii[4].

157.

1456 Iulie 30.

Petru Voevod întăreşte lui Giurgiu lui Ioil satul Oneşti, din Cârligătură, Voroveşti, pe Bahluiu, şi un loc pustiu.

6964 Iulie 30. Petru Voevod milueşte pe sluga şi scriitorul său, Giurgiu Ioilevici, cu moşiile anume Oneştii, la Cârligătură, şi Voroveştii, pe Bahluiu, şi între Bodârca şi între Drăgeşti un loc de pustie să-şi facă sat.

Dau documentul de mai sus după mai multe regeste dela Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 1369, op. 1556, dos. 40, divanul domnesc, fila 40 r., 46 r., 74 r., 171 r., ibid. Anaforale nr. 105 fila 53 v. Documentul a fost prezentat într'un proces, pentru moşiile Uricanii, Brătulenii, Mihaileştii şi Voroveştii, din judeţul Iaşi, într'o copie făcută de căminarul Manolachi Codrescu. Originalul era, după Tr. 1369 cit. fila 46 r., la epitropia Sfântului Mormânt şi va fi fost luat la plecarea călugărilor greci din ţară, la secularizarea moşiilor mănăstireşti. In locurile de mai sus, boerul căruia se face întărirea

---

1 Buletinul Com. Ist. 1 (1915) p. 229-230.
2 Dicţ. geogr. al Bucovinei de Grigoroviţă p. 98.
3 Pentru numele Crasna cp. documentul din 1399 Noemvrie 28, vezi mai sus 1 p. 21, rândul 18, 21. Asemenea 6914 (1406) Mai 1, ibid. 1 p. 51, rândul 6, p. 52. In 6939 (1431) Iunie 15, ibid. 1 p. 317, rândul 15. In 6942 (1434) Ianuarie 29, ibid. 1 p. 374, rândul 13, p. 376. In 6944 (1436) Aprilie 21, ibid. 1 p. 430, rândul 6. In 6944 (1436) Iunie 15, ibid. 1 p. 449, rândul 14. In 6946 (1438) Martie 5, ibid. 2 p. 14, rândul 15.
4 Harta stat. major, planşa Fălticeni.

satelor se numeşte Giurge Ioan Levici, greşală în loc de Giurge Ioilevici, fiul lui Ioil, cum apare uneori, din cele ce am văzut mai înainte [1]. Bodârca e probabil. Apare şi Budârcă ibid. Tr. 1369 cit. fila 74 r., la fila 158 r., Bodârca, fila 171 r. Bobârca, în Anaforale cit. fila 53 v. e Dobârca, iar ceva mai jos ibid. e Bodârca, ceia ce ar arăta că forma Bodârca e cea adevărată.

Documentul ne arată că între 18 Fevruarie şi 30 Iulie tatăl lui Giurgiu, protopopa Ioil, a murit.

Satul Oneşti l-am întâlnit şi în uricul din 6964 (1456) Fevruarie 18 [2]. Asemenea Voroveştii, pe Bahluiu [3]. — Bodârca nu-l pot identifica.— Drăgeştii au dispărut, lăsând numele dealului Drăgălina de lângă Voroveşti [4]. Satul s'a numit şi Drăguşeştii, iar mai târziu Mihaileştii, şi e pomenit de multe ori. Aşa în 7063 (1555) Aprilie 9, prin care Dan, portarul de Suceava, şi soţia sa, Todosia, fiica Mariei, nepoata lui Cozma Şarpe postelnicul, dăruiesc Mănăstirii Homorului satul, din ţinutul Cârligăturii, anume Drăguşeştii, pe Bahluiu, ce se numesc Mihaileştii. Satul fusese de cumpărătură lui Cozma dela nepoţii lui Stoian, Ivaşco şi Lazor Procelnicul, cu uric dela Alexandru cel Bun, Ilie Voevod şi Ştefan cel Mare [5]. Asemenea în 7086 (1578) Fevruarie 22 [6], în 7089 (1581) August 23: є(д)но село у кло(с)ти [7] кла(р)лигатȣри на имѣ Дръгѹшещїи на бахлоуи, що сѧ тее(р) именоу(т) михълещїи. Satul a fost de cumpărătură lui Cozma Şarpe dela Ilieaş Saul, fiul Negşei, şi dela vărul său, Sima şi fratele acestuia, Isaico, şi dela fratele acestuia, Holovca, fiii Iurşei, toţi nepoţii lui Stoian şi Ivaşco şi Lazor al Procelnicului [8]. Asemenea în 7106 (1598) Fevruarie 13 [9], 7107 (1599) Martie 30 [10]. Actele vechi ale satului au perit din pricina Căzacilor lui Timuş Hmilniţchi, când s'a bătut cu Gheorghe Ştefan Voevod

---

1 Vezi mai sus 2 p. 574.
2 Ibid. 2 p. 568, rândul 20, p. 571. La cele spuse aici adaugă că un sat Oneşti a fost lângă Păuşeşti, în Cârligătură, Creşterea colecţiilor Acad. Rom. 1911 p. 233, 234 etc. Cp. azi Oineşti, Dicţ. geogr. al jud. Iaşi p. 165-166.
3 Vezi mai sus 2 p. 569, rândul 2, p. 571-572.
4 Dicţ. geogr. al jud. Iaşi, Harta stat. major, planşa Iaşi, 1 : 100000.
5 Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 1369, op. 1556, dos. 40, divanul domnesc, fila 40 r. Asemenea Wick. Geschichte der Klöster Homor p. 98.
6 Arhiv. Stat. Iaşi cit.
7 Orig. are кло(с)лости.
8 Acad. Rom. CLXXXVII/1, Arhiv. Stat. Iaşi, cit.
9 Arhiv. Stat. Iaşi, cit.
10 Wick. cit. p. 107-108, Arhiv. Stat. Iaşi, cit. Asemenea Ghibănescu, Condica de documente nr. 1 fila 7: egumenul şi soborul dela Mănăstirea Homorul „au adus un ispisoc dela Aron Vvd. ponosit şi au arătat nouă cu mare jalobă zicând că ispisoace ce au avut de mai înainte de danie şi întăritură

şi Ungurii, cum se vede dintr'un document din 7171 (1663) Ianuarie 4[1]. Intr'un document din 7143 (1635) Iulie 16 se arată că moşia venia lângă Cogeşti, Tăuteşti şi Brătuleni[2]. Este un sat străvechiu. Dacă în vremea lui Alexandru cel Bun era stăpânit de Stoian, Ivaşco şi Lazor, fiii Procelnicului, era şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un străvechiu Drag sau Dragoş[3].

Documentul este extrem de inportant, pentrucă ne arată vechimea satelor din apropierea Iaşilor. Ca să nu vorbim decât de satele neamului Procelnic, el avea aici afară de Drăgeşti sau Drăguşeşti şi alte sate. Aşa într'un uric din 6998 (1490) Octomvrie 14 se întăreşte lui Ilieaş Saul ‹şi Iurşa›, nepoţii lui Stoian Procelnicul, între altele, şi satele dela Cârligătură, anume Procelnici, unde a fost casa bunului lor, Stoian Procelnicul, şi Bogdăneştii, Hoveeşti şi Medelenii. Asemenea într'un uric din 7005 (1497) Ianuarie 20, Iurşa, fiul Mărinei, şi nepotul său, Ilieaş, fiul Neagşei, nepoţii lui Ivaşco Procelnicul, din uricul acestuia dela Ilieaş Voevod, vând satul din Cârligătură, Nedeiani[4]. Din uricul din 6970 (1462) Aprilie 20 se vede că Bratul, fiul Procelnicului, vinde satul anume Unghiul, unde a fost jude Dumicica, în jos de Fâlfoe, pe Jijiea[5]. Brătuleştii de lângă Drăgeşti, Drăguşeşti, se numesc dela acest Bratul al Procelnicului sau dela Bratul Stravici[6]. Pro-

---

dela Aron Vvd. pe satul Mihă‹il›eştii pe Bahluiu, în ţin. Cârligăturii, au perit când *au venit acei tâlhari de Căzaci în Ţara Domniei mele, în zilele lui Aron Vvd. şi au prădat ţara şi curţile domneşti şi oraşul Iaşului încă l-au ars atuncea*».

1 Wick. cit. p. 115-119.

2 Arhiv. Stat. Iaşi cit.

3 Cp. Câmpul lui Dragoş, în 6927 (1419) Aprilie 8, vezi mai sus 1 p. 131, rândul 13, p. 133-134. Asemenea în 6944 (1436) Iulie 24, ibid. 1 p. 467, rândul 15, p. 470-472. Asemenea în 6963 (1455) August 20, ibid. 2 p. 549, rândul 11, p. 551. Asemenea în 6932 (1424) Fevruarie 16, ibid. 1 p. 162, rândul 13-14, p. 165. Asemenea în 6936 (1428) Iulie 24, ibid. 1 p. 215, rândul 14, p. 218. Asemenea în 6945 (1437) Fevruarie 24, ibid. 1 p. 507, rândul 16, p. 509. Asemenea în 6951 (1443) Mai 31, ibid. 2 p. 149, rândul 3, p. 151-154. Cp. satul Drăgoeşti, lângă Cucuteni, acesta foarte aproape de satele din 1456, Harta stat. major, planşa Iaşi. 1: 100000. Cucutenii, numiţi єдно селище ꙋ крълигътꙋрѣ на имѣ гдє била жꙋдє юга, au fost în vremea lui Alexandru cel Bun, cu privilegiu dela acesta, ai lui Şerb Răspopă, cum se vede din uricul din 7001 (1493) Martie 26, I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 26-28. Cp. 7077 (1569) Septemvrie 21: o selişte la Cârligătura, unde au şezut Iuga, ce se chiamă Cucutenii la N. Iorga, Stud. şi Doc. 11 p. 73. Curios că fiul lui Şerb Răspopă se numeşte Drăgoicea din Cârligătură. Cu Şerb Răspopă cp. pe Şerba Pauşescul din satul de aproape, Păuşeşti, din 1426, vezi mai sus 1 p. 182-187.

4 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 96-97.

5 Ibid. 1 p. 52-53.

6 Vezi mai sus 1 p. 186-187.

selnicii, Bogdăneştii, Brătulenii, Nedeenii, sânt foarte aproape unul de altul şi aproape de Voroveşti[1]. Medelenii şi Unghenii sânt pe Prut, tot în judeţul Iaşi[2]. Alte sate ale Procelnicului erau peste Prut.

Despre Giurgiu gramaticul a fost vorba în alt loc[3].

158.

1456 Septemvrie 20.

Petru Voevod întăreşte lui Moranciul şi feciorilor Balii jumătate de Colibeni, iar numai lui Moranciul jumătate din Bucsăşti şi jumătate din hotar, cumpărat dela feciorii Danciului.

„6964. Săpt. 20. Ispisoc dela Domnul Petru Vvd., prin cari întăreşti slugii sali, lui Moranciul, că l-au miluit cu osăbită milă şi i-au întărit în pământul Moldaviei satul anumi Colibenii, ca să-i fii lui şi ficiorilor Balii pe giumătati şi iarăş i-au mai dat, osăbit de ficiorii Balii, giumătati din Bucşăşti şi giumătati de hotar, ci au cumpărat di la ficiorii Danciului, drept patruzăci zloţ. Iar hotarul acestor sate să fii din toati după hotarul vechi".

Dau regestul de mai sus după Arhiv. Stat. Iaşi, Anaforale nr. 3 fila 29. E vorba de răzăşii dela Cernul şi Bucşăşti, din ţinutul Bacău. Regestul se află şi la Arhiv. Stat. Iaşi, Tr. 115, op. 132, dos. 3, secţia 1-a, fila 40r.. Aici e Balin în loc de Balii. Ibid. Anaforale cit. fila 29v. se află regestul unui document dela Ştefan cel Mare, din 6964 (1456) Octomvrie 18, în cuprinderea următoare: „6964 Octv. 18. Ispisoc di la Domnul Ştefan Vvd., cuprinzători precum Pătraşcu cu unchiul său, de a lor bună voi, din uricul tatului lor, a Danciului Roşul, au vândut un sat, anumi Bucşăştii, pe Cernu, lui Moranciu, drept 68 zloţi tătărăşti, iar hotarul acestui sat să fii începând di la pârăul Plopului, pe valea Pleşii, la fântâna lui Leurdeş şi dealul în sus şi în mijlocul dialului, la pârăul Neazuvii, unde cade în Cernu, apoi pisti Cernu, la dialu Arzului şi în vârful dialului şi la fântâna Liazii(?) ci-i supt Măstiacăn, din rădiul Runcului lui Stan şi până la al triile iarăş rădiu

---

1 Dicţ. geogr. al jud. Iaşi, p. 31, 39, 163, 186, Harta stat. major, planşa Iaşi cit.
2 Dicţ. geogr. al jud. Iaşi, p. 152, 242.
3 Vezi mai sus 2 p. 574.

a Chicerii şi la pârăul Boului şi apoi valea Cernii în sus, până la gura Cernii, până unde mai înainte au fost cu dreptul, până la gura pârăului Frenţii, în sus la o dumbravă, ce-i în vârful dialului, unde s'au înplinit, la fântâna lui Nanu". In lipsa originalului nu pot spune nimic despre autenticitatea ispisocului dela Ştefan cel Mare. Poate data de 6964 Octomvrie 18 e greşită. Ibid. „6968 (1460) Octomvrie 2. Ispisoc dila Domnul Ştefan Vvd., tălmăcit de clucerul Pavăl Dibriţ, întăritori lui Moranciu şi Petria Roşcan pe a lor sati, undi au fost Petria Roşcan cu niamurili lui, cari ei sânguri din loc pustiiu şi li-au făcut întri Cernica şi întri Hajburili (ori Hajbur) până la gura gârlii Gricorcăi şi giumătati Bucşăşti, pe Cerna şi cu giumătati a tot hotarul, ci şi l-au cumpărat di la Pătraşcu şi di la niamurile lor, din uricul Danciului Cernului, drept 50 zloţi tătărăşti şi giumătati din Tocăniceşti, partea lui Şusăş, după tocmiala ci au avut cu fii lui Balin şi fântâna lui Leurdiş şi că hotarul satelor acestora să fii după vechiul hotar". După alte rezumate, ca fond diferite, acesta a fost publicat şi în I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 39-40. Aici satul „unde au fost Petre Roşcanu" era cumpărat dela fetele lui Tălpiz şi dela neamurile lor, cu 40 zloţi tătărăşti. Apoi „jumatate din Focşeneşti", „fântâna lui Mordeş". La Arhiv. Stat. cit. se află un regest de pe un alt uric dela Ştefan cel Mare: „6970. Suret de pi ispisocul Domnului Ştefan Vvd. tălmăcit de polcovnicul Pavăl Dibriciu, la 1801, întăritori lui Moranciu pe un sat anumi Bucşăştii în Cerna, ci l-au cumpărat di la Petraşcu, drept 60 zloţ tătărăşti. Iar hotarul acelui sat să fii începând din plopul ci-i în Pleşa, apoi la fântâna lui Leordiş, apoi în Cerna, la gura Leordişului, pe din gios de monastiri, apoi Cerna în sus, până la pârăul Frinţiului, apoi la fântâna lui Nanu, fiind acesta tot hotarul". După alt loc dela Arhiv. Stat. Iaşi, acesta se află la fel şi în I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 69. Toate documentele de mai sus, cel dela Petru Vodă şi cele dela Ştefan Vodă, sânt menţionate într'o anafora din 1803 Martie 20, Uricariul 6 p. 259, 311-312. In documentele de mai sus, Danciul apare într'un loc ca Roşul, în altul ca Cernul. Cum va fi fost în original nu ştiu, în orice caz e o confuzie între slav. чєрныи, Negrul şi чєрлєныи, Roşul, cum crede şi I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 40. Ibid. e pomenit şi documentul lui Petru Voevod din 1456 Septemvrie 20.

Satul Colibenii nu-l pot identifica. Poate este satul Băleni

BCU Cluj / Central University Library Cluj

din comuna Bucşeşti, judeţul Bacău[1]. Işi va fi având numele de la Balea, ai cărui fii apar în documentul din 1456. El va fi trăit pe la începutul veacului al XV-lea[2]. — Alături este şi satul Bucşeşti[3]. Satul a fost al Danciului, pe la începutul veacului al XV-lea. Era şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un străvechiu Bucşă.

Este cel din urmă document intern dela Petru Voevod.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Dicţ. statistic al României 1 p. 64, Harta stat. major, planşa Târgul Ocna.

2 Cp. satul Băleşti, pe Stemnic, în jud. Vasluiu, pomenit în 1484. I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 288-289. Asemenea în 7010 (1502) Martie 14: la gura Stebnicelului, Baleşti, ibid. 2 p. 206-207.

3 Dicţ. statistic cit. p. 64, Harta stat. major cit.

ADAOS.

159.

Bârlad. 1441 Aprilie 16.

Ilie şi Stefan Voevozi întăresc lui Cozma Pivnicearul satul Dilţegani, pe Bogdana, şi poiana dela Hovrăleata, deasupra Smilei, şi pe Albia, unde a fost Neagşa, pe Valea Comisoaei şi tot pe Albia Dăreştii.

Cu mila lui Dmnzău; Noi Iliaş Voevod, Domnul Ţărâi Moldovei, ştire facem cu această carte a noastră tuturor celora ce pre dânsa vor căuta sau citind pre dânsa vor asculta, adecă acel al nostru adevărată slugă, Cozma Pivnicearul, ne-au slujit noao cu dreptate şi cu credinţă. Pentru aceaea văzând noi a lui diriaptă şi credincioasă slujbă către noi, miluitu-l-am pre dânsul cu osebită a noastră milă, dat-am şi am întărit lui într'a noastră ‹Ţară›, în Moldova, satul pre Bogdana, anume Dilţegani, unde au fost socru său, Delţeg, şi poiana dela Hovrăleata, unde au fost lui ţarina şi moara, adecă deasupra Smilei, din sus pre lângă pădure şi pre Albiia, unde au fost Neagşa, satul unchiului său, pre Vale Comisoae în gios şi Dăreştii, pre Albiia. Aceaste sate toate de mai sus scrise să-i fie ocină şi moşii cu uric şi întăritură, lui şi cuconilor lui şi fraţilor lui şi nepoţilor şi strănepoţilor lui şi a toată ruda lui, cine să va alege mai aproape lui, neclătite moşii în veaci.

Iar hotarul acestor sate să fie de toate părţile pre hotarul cel bătrân, pre unde au ţânut din veci.

Către aceste credinţa Domniei meale de mai sus scris, Noi Iliaş Voevod, şi credinţa Domniei meale, Stefan Voevod, şi credinţa a tuturor boearilor noştri a Moldovei.

Pisal[1] Mihail Oţel diac, u[2] Brălad, ѕѿ҃.м҃.ѳ҃. (=6949) April 16.

---

1 A scris.
2 In.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Suretul de mai sus a făcut parte din actele C. Diamandi, dela Gura Idrici, judeţul Fălciu. Il dau după o copie făcută de Ghibănescu, Condica de documente nr. 46 fila 682-683.

Pârăul Bogdana l-am găsit pomenit într'un uric din 6944 (1436) Iunie 13[1], în 6961 (1453) Iunie 12[2], etc. — Aici au fost Dilţeganii, pe care azi nu-i mai găsesc, ca nume. Intr'un uric din 6976 (1468) Septemvrie 24 satul e arătat în stăpânirea lui Şteful Cernătescul: на богданѣ, где ест дом его, где била пѫтрꙋ ⟨д⟩е⟨л⟩цагѫ[3]. Este un străvechiu sat, care-şi are numele dela Delţagă.— Hovrâleata este un pârău numit azi Horoiata, în judeţul Tutova, şi se varsă în Bârlad[4]. Apare în documentele vechi. Aşa într'un uric din 6988 (1480) Aprilie 17: ѡрогищи и нѣгомирещи, на ѡврѫшие ховрѫѧта[5]. Asemenea în 7007 (1499) Noemvrie 26: на ховрѫлѣти, на нивѣ нѣгомирещи[6]. Aici avea o poiană Cozma Pivniceariul. — Pârăul Smila l-am găsit pomenit într'un uric din 6944 (1436) Iunie 13[7] şi în 6952 (1444) Iunie 18[8]. Aici era moara lui Cozma Pivniceariul. Ea e pomenită şi în 6976 (1468) Septemvrie 24, când era în stăpânirea lui Şteful Cernătescul: на верх смилѣ мании, где била мании делцагѫ петра[9]. — Albia va fi fiind pârăul Albinea din judeţul Roman, pomenit într'un uric din 6936 (1428) Septemvrie 3[10] şi în 6954 (1446) Martie 5[11]. Satul unde a fost Neagşa nu-l pot identifica. El este acelaş, probabil, cu satul pomenit într'un uric dela Petru Rareş, din 7037 (1529) Martie 20: село що на албїи, на нивѧ где била нѣкшꙋла[12]. Nu este exclus ca pârăul să fie Alba, Albu, Albianu din judeţul Putna[13]. — Satul Dăreşti pe Albia nu-l pot identifica. Este un sat străvechiu, care era poate şi în veacul al XIV-lea. Işi are numele dela un Darie.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Vezi mai sus 1 p. 444, rândul 13, p. 446.
2 Ibid. 2 p. 467, rândul 12, p. 470.
3 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 130-131.
4 Harta stat. major, planşa Bârladul, 1 : 100000.
5 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 239-240,
6 Ibid. 2 p. 162.
7 Vezi mai sus 1 p. 444, rândul 14, p. 447.
8 Ibid. 2 p. 205, rândul 4-5, p. 206.
9 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 130.
10 Vezi mai sus 1 p. 223, rândul 10-11, p. 227.
11 Ibid. 2 p. 247, rândul 11, p. 249-250.
12 Ghib. Sur. 9 p. 17, 20.
13 Dicţ. geogr. al jud. Putna p. 10-11. Vezi mai sus 2 p. 160, rândul 15, p. 162.

160 [1].

Suceava. 1424 Octomvrie 9.

⟨мл(с)тїю бжїею мы алеѯ⟩андръ воевода, господаръ земли молдавскои, чинимъ зна⟨мените и с симъ лис⟩томъ нашимъ, кто на нъ оуѕритъ или его оуслыши(т) чъ⟨тоучи, ѡже тоти истин⟩ъи слꙋгы наши, тодеръ и лїе дали есмы имъ едно ⟨мѣсто на тазловѣ⟩ подли рѣкы . . . . мос(т) и где исходитъ о(н) из лѣса, кыши(м) местещъ, да поставетъ и да ѡсадетъ селъ копаетъаъ(?)да имъ бꙋде(т) оурикъ и непорꙋшено ктиторство имъ и дѣтемъ и(х) и въсемꙋ родꙋ и(х), на вѣкы. а хотаръ томꙋ мѣстꙋ да бꙋдетъ по старомꙋ хотарꙋ и кꙋда мꙋ хотарилъ панъ жꙋржъ глобни(к). а на то е(ст) вѣра г(сд)вами и вѣра вь(з)люблениаго сна г(сд)ва ми, иліаша воеводы, и вѣра ⟨всѣхъ⟩ наши(х) ⟨болѣръ⟩. оу сочавѣ вл̃ѣ(т) ѕ̃ц̃л̃в̃ ѡ(кт) д̃.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Alexandru Voevod, Domnul Ţării Moldovei, facem cunoscut şi cu această carte a noastră, cine va căuta la dânsa sau o va auzi citindu-se, că aceste adevărate slugi ale noastre, Toder şi Lie, le-am dat lor un loc pe Tazlău lângă râu . . . . pod şi unde iese el din pădure, deasupra locului, să-şi aşeze şi să întemeieze sat . . . . să le fie lor uric şi ctitorie nestricată, lor şi copiilor lor şi întregului neam al lor, în veac.

Iar hotarul acestui loc să fie după vechiul hotar şi pe unde i-a hotărît pan Giurgiu Globnic.

Iar la aceasta este credinţa Domniei mele şi credinţa iubitului fiu al Domniei mele, Ilieaş Voevod, şi credinţa tuturor boerilor noştri.

In Suceava, în anul 6932 Octomvrie 9.

Dau documentul slavon de mai sus după un decalc, făcut după original, de d. C. V. Dimitriu, licenţiat în litere. El spune că originalul, din care lipseşte colţul din stânga, se păstrează la Iordache Berilă din Boşoteni, judeţul Bacău. Tot el comunică şi o traducere, se pare o copie după o alta veche. Locul donat, în traducere, e „pe Tazlău, lângă râu, în dreptul podului", după care am întregit în textul slavon pe подли рѣкы, care nu e clar în decalc. Ibid. şi „pe deasupra locului", care conrespunde lui кыши(м) местещъ, şi care nu e sigur.

1 Vezi mai sus 1 p. 167-168.

161[1].

Suceava. 1433 Noemvrie 16.

† мл(с)тїю бжїею мы стефанъ воевода, господаръ земли мо(л)давской, чинимъ знаменито всѣмъ листо(м) нашимъ, кто на нь оузритъ или его оуслышитъ чтоучи, оже тотъ истiнный слоуга нашъ, вѣрный панъ, хо(д)ко костичь, слоужи(л) намъ правою и вѣрною слоужбою. тѣмъ мы видѣвши его правою и вѣрноую слоужбоу до на(с) жаловали есмы его особною мл(с)тїю и дали есми емоу, оу нашей земли, села на коронѣ[2], на имѧ липоушчикь дворь и хоуцѣны и синецы, ванзь веришчѣва, и глодѣне, где е(ст) пѣвчю(л) жюде, и манинъ на серетѣ, где е(ст) хоуецъ. тое все ювбы имъ оурикъ и женѣ его, васютцѣ, и дѣтемъ ихъ и оуноучѧтомъ ихъ и всоутчини братїамъ и праоунеоучѧтомъ ихъ, непороушено, николиже, на вѣкы. а хотаръ тѣмъ селомъ, да боудетъ по старимъ хотари, коуда оужикали извѣка. а на то е(ст) вѣра нашего (гс)на, вышеписанна(г) стефана воеводы, и вѣра боѧръ наши(х), вѣра пана михаила и дѣти его, вѣра па(на) кр(с)тѣ и дѣтей его, вѣра пана негрила дворника, вѣра пана дана и дѣтїи его, вѣра пана оукаѧты, вѣра пана петра хоудича, вѣра пана ванчюла и вѣра брата его, цифоула, вѣра пана хъмажа, вѣра пана лака чашника, вѣра пана ключника и вѣра всѣхъ боѧръ наши(х) молдавскы(х) и великы(х) и малыхъ. а по нашемъ животѣ, кто боудетъ господаръ земли нашей или ѿ(т) дѣтей нашихь или ѿ(т) нашего племене или боу(д) кто боудетъ господаръ земли нашей ѿ(т) дѣтей нашихъ или ѿ(т) нашего племене[3], или боу(д) кто кого въ изберетъ быти, тотъ штобы имъ непороушилъ нашего данна[4], али штобы имъ оутврьди(л) и оукрѣпилъ, занеже дали есмы емоу за правою и за вѣрноую слоужбоу. а на болшее потврьждение томоу всемоу вышеписанномоу велѣли есмы нашемоу вѣрномоу паноу, пѣгорви логофетоу[3], писати и привѣсити нашоу печатъ всемоу листоу нашемоу. а писа до(и)чъ граматикъ, оу сочавѣ, вѣ(т) ѕцма но(е) ѕi.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Vezi mai sus 1 p. 369-572.
2 In orig. корокоронѣ.
3 Sic.
4 Incă odată: или боу(д) кто кого въ изберетъ быти, тотъ штобы имъ непороушилъ нашего даниа.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră, cine va căuta la dânsa sau o va auzi citindu-se, că această adevărată slugă a noastră, credinciosul pan, Hodco Costici, a slujit nouă cu dreaptă şi credincioasă slujbă.

De aceia, noi văzându-l cu dreaptă şi credincioasă slujbă către noi, l-am miluit cu osebită milă şi i-am dat, în Ţara noastră, satele la Vorona, anume Curtea Anuşcăi şi Hueţenii şi Sineştii, lângă Vereşceac, şi Glodeani, unde este Neanciul jude, şi moara pe Sireti, unde este Hueţ. Toate aceste să le fie lor uric şi femeii sale, Vesiutca, şi copiilor lor şi nepoţilor lor şi fraţilor Vasutcăi şi strănepoţilor lor, nestricat niciodată, în veac.

Iară hotarul acestor sate să fie după vechile hotare, pe unde au umblat din veac.

Iar la aceasta este credinţa Domniei noastre, mai sus scrisului Ştefan Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Mihail şi a copiilor lui, credinţa panului Crâstea şi a copiilor lui, credinţa panului Negrilă vornic, credinţa panului Dan şi a copiilor lui, credinţa panului Ucleat, credinţa panului Petru Hudici, credinţa panului Banciul şi credinţa fratelui său, Şteful, credinţa panului Hămaj, credinţa panului Albu ceaşnic, credinţa panului Cliucinic şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni şi mari şi mici.

Iar după viaţa noastră, cine va fi Domn Ţării noastre sau din copiii noştri sau din neamul nostru sau oricine va fi Domn Ţării noastre din copiii noştri sau din neamul nostru[1] sau ori pe cine Dumnezeu va alege să fie, acesta să nu le strice dania noastră, ci să le întăriască şi înputernicească, pentrucă i-am dat lui, pentru dreaptă şi pentru credincioasă slujbă.

Iar pentru mai mare tărie acestei toate mai sus scrise am poruncit credinciosului nostru pan, Neagoe logofătul, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

Şi a scris Donciu gramatic, în Suceava, în anul 6941 Noemvrie 16.

Pergamentul, cu pecetea pierdută, dela care se păstrează parte din şnurul de mătasă, se află în colecţia mea. Pergamentul este foarte bine păstrat. Scrisoarea este uncială, asemănătoare cu cea scrisă de acelaş Donciu, în zapisul adaus la uricul din 6956 (1448) Octomvrie 10[1]. Pe dosul uricului se află însemnarea: Jol-

1 Vezi mai sus 2 p. 369.

deştii şi Sineştii lângă Giurge şi Glodenii" şi alta mai nouă: 6941/1433 Noemv. 16. Ispisoc a Dom. Stefan Vvd.".

Din nota pusă pe dosul uricului se vede că satul de pe Vorona, unde este Curtea Anuşcăi, este Joldeştii, din comuna Tudora, judeţul Botoşani[1]. Satele Hueţanii, la gura Voronei, Sineştii, aproape de Giurgiu Vereşceac, şi Roşcanii sânt pomenite şi într'un uric dela Ilieaş Rareş, din 7055 (1547) Aprilie 14[2].

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Dicţ. statistic al României I p. 112, Harta stat. major, planşa Dclhasca. Cp. I. Bogdan, D. Şt. I p. 237.
2 Orig. pergament în colecţia mea.

DOCUMENTE EXTERNE

ACTE DE INPRUMUT, DE OMAGIU, TRACTATE, SOLII, PRIVILEGII COMERCIALE, SALV-CONDUCTE, SCRISORI.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

162.

Lemberg. 1387 Mai 6.

Petru Voevod aduce omagiu lui Vladislav, Regele Poloniei.

⟨I⟩n nomine domini amen. Ad perpetue rei memoriam. Petrus woyeuda muldauiensis harum noticiam habituris significamus quibus expedit uniuersis, quod dum in Lemburga tempore date presencium cum serenissimo principe, domino Wladislao, rege Pollonie Litwanieque principe supremo et herede Russie etc. fuimus constituti, non coacti nec conpulsi, sed ex certa scientia et ultronea voluntate boyaronum nostrorum fidelium communicato consilio, ymmo specialiter accedente, memorato domino Regi nec non preclare principi, domine Heduigi, regine, consorti sue carissime, ipsorumque legittimis succesoribus ac corone regni Polonie fidelitatis omagium prestitimus tenore presencium et prestamus subiacentes nos, gentem atque terram nostram, Valachie castra ceteraque dominia sibi et consorti sue necnon ipsorum legittimis successoribus ac corone regni Polonie omagialiter perpetuis temporibus duraturis. Promittimus insuper et spondemus prefatis principibus dominis, Wladislao, regi Polonie, et Heduigi regine, consorti sue, nec non eorum successoribus ac corone regni Polonie fidelia cum tota gente nostra prestare obsequia necessitate qualicumque ingruente. Inviolabiliterque et irrefragabiliter in omnibus fidelitatem seruare omnimodam atque puram, ipsorumque et eorum successorum legittimorum ac corone regni Polonie ex nunc et in ewum nos verum et legittimum omagialem presentibus confitentes. Super quibus omnibus premissis in testimonium perpetue firmitatis corporale prestitimus sacramentum iuxta ritum et consuetudinem orientalis ecclesie lignum vite in manibus domini Cypriani metropolitani Kyouiensis ore proprio osculantes. Harum quibus sigillum nostrum appensum est testimonio litterarum. Actum et datum in Lemburga in vigilia translacionis beati Stanislai martiris atque pontificis, anno domini millessimo tricentesimo octuagesimo septimo.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. In numele lui Dumnezeu, amin. Spre amintirea lucrului veşnic. Petru Voevod Moldovei facem cunoscut cui trebuie să aibă ştire de aceste, că atunci când ne-am întrunit în Lemberg, la data hotărîtă pentru înfăţişare, cu prea strălucitul principe, Domnul Vladislav, Rege al Poloniei şi Inalt Principe al Litvaniei şi Domn al Rusiei etc., de nimene siliţi, nici îndemnaţi, ci cu deplină ştiinţă şi bună voire a boerilor noştri credincioşi, ţinând sfat şi în deosebi luând parte, am adus, în cursul înfăţişării, omagiu de credinţă amintitului Domn, Regelui, asemenea şi preastrălucitei Principese, Doamnei Regine, Hedviga, soţiei sale prea scumpe, şi urmaşilor lor legiuiţi şi coroanei regatului Poloniei şi ne facem supuşi cu omagiu, pe noi, poporul şi ţara noastră, cetăţile Moldovei şi celelalte domenii, lui şi soţiei sale şi urmaşilor lor legiuiţi şi coroanei Regatului Poloniei, în vecii vecilor.

Făgăduim, pe lângă aceasta, şi hotărîm solemn numiţilor principi domni, Regelui Vladislav al Poloniei şi soţiei sale, Regina Hedviga, şi urmaşilor lor şi coroanei regatului Poloniei, să le dăm supunere credincioasă, cu tot poporul nostru, în orice trebuinţă ar avea. Şi mărturisim drept şi legitim, faţă de cei prezenţi, să le slujim, inviolabil şi nestricat, faţă de toţi, credinţă respectuoasă de orice fel şi curată şi lor şi urmaşilor lor legiuiţi şi coroanei regatului Poloniei, de acum şi până în veac.

Faţă de toate cele mai sus puse, ca mărturie materială a tăriei veşnice, am pus şi jurământ, după ritul şi obiceiul bisericei de răsărit, sărutând, cu gura proprie, crucea, în mânele lui Chir Chiprian, mitropolit al Chievului.

Iar ca mărturie a acestora s'a atârnat pecetea noastră la această carte.

Făcut şi dat în Lemberg, în ajunul strămutării fericitului martir şi pontifice, Stanislau, în anul Domnului una mie trei sute optzeci şi şepte.

Pergament, cu pecetea atârnată, a fost în Arhiva ministerului de externe din Moscova, azi în depozitul principal din Varşovia. O fotografie se află la Acad. Rom. fotografii, pachet V, nr. 47. O planşă fotografică în Hurm. Doc. 1², planşa IV. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Aici e data 1387 Septemvrie 27. Aici e „sumus constituti" în loc de „fuimus . . .", cum e în original. Asemenea e „sancti Stanislai" în loc de „beati . . .". Am întregit totdeauna cuvintele în locul prescurtă-

rilor din original. Un rezumat a fost publicat în Dogiel, Codex diplomaticus regni Poloniae et magni ducatus Lithuaniae, volumul 1^{2}, Vilnae 1758 p. 597. Textul cu foarte multe greşeli a fost publicat în Ulianiţchi, Materialî p. 1. Exact a fost publicat în Hurm. Doc. 1^{2} p. 295-296. Ibid. şi părerile mai multor istorici asupra actului de omagiu. A fost publicat textul latin şi în Uricarul 11 p. 1-2. Cp. G. Şincai, Hronica Românilor, Iaşi, 1853, 1 p. 354-355, care cunoaşte numai regestele din Dogiel.

Documentul a fost folosit de diferiţi istorici şi e foarte inportant pentru domnia lui Petru Muşat Voevod şi legăturile lui cu Polonii. Pentru domnia lui Petru Voevod cp. documentul din 1384 Mai 1, vezi mai sus 1 p. 4-7.

163.

Lemberg. 1387 Mai 6.

Boerii lui Petru Voevod adeveresc omagiul adus de acesta Regelui Vladislav al Poloniei.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dzula capitaneus, Burla, Draguy marscalcus, Stanczel, Stanislaus, supremi consiliarij magnifici domini Petri woyeuode Muldauiensis, significamus quibus expedit uniuersis tenore presentium publice profitentes, quod dum in Lemburga tempore date praesencium cum serenissimo principe, domino Wladislao, rege Polonie, Litwanieque principe supremo, et herede Russie memoratus dominus, Petrus woyeuoda Muldauiensis, constitutus extitisset consilio nostro ymmo consensu et voluntate omnimoda accedente, prefato domino, Wladislao regi, et preclare principe, domine Heduigi regine, consorti sue carissime, nec non ipsorum legittimis successoribus ac corone regni Polonie fidelitatis omagium prestitit atque fecit, subiciens se omagialiter, gentem ac terram suam, Valachie castra ceteraque dominia, memoratis principibus, domino regi et regine ipsorumque successoribus legitimis ac corone regni Polonie perpetuis temporibus duraturis promittensque cum tota sua gente et nos cum nostris posteris, nostro nomine et aliorum omnium terrigenarum terre Valachie, qui in nos ad id ipsum faciendum autoritatem omnimodam transtulerunt. Promittimus et spondemus preclarissimis principibus, dominis sepe dictis, et eorum successoribus legittimis ac corone regni Polonie fidelia prestare obsequia, neces-

sitate qualicumque ingruente, inviolabiliterque et irrefragabiliter fidelitatem seruare omnimodam atque puram. Super quibus omnibus premissis dictus dominus, Petrus, et nos cum eo, in testimonium perpetue firmitatis corporale prestitimus sacramentum atque iuxta ritum et consuetudinem orientale ecclesie lignum vite in manibus domini Cypriani, metropolitani Kyouiensis, sepe dictus dominus Petrus ore proprio tetigit osculando. Harum quibus sigilla nostra appensa sunt testimonio literarum. Actum et datum in Lemburga in vigilia translacionis beati Stanislai martiris atque pontificis, anno domini millessimo tercentesimo octuagesimo septimo.

Traducere. Jule căpitan, Bârlă, Dragoi marscalcus, Stanciul, Stanislav, boerii cei mari ai măreţului Domn, Petru Voevod al Moldovei, facem cunoscut tuturor căror se cuvine, arătând în chip public, în cursul înfăţişării, că atunci când, la data hotărîtă pentru înfăţişare, amintitul Domnitor, Petru Voevod al Moldovei, s'a întâlnit, în Lemberg, cu prea luminatul Principe, Domnul Vladilav, Rege al Poloniei, şi Inaltprincipe al Litvaniei şi Domn al Rusiei, ţinând seamă de sfatul şi de înţelegerea şi de toată voinţa noastră, a adus şi făcut omagiu de credinţă zisului Domn, Regelui Vladislav, şi prea strălucitei Principese, Doamnei Hedviga, Reginei, prea iubitei sale soţii, şi urmaşilor lor legiuiţi şi coroanei Regatului Poloniei, supunându-se pe sine cu omagiu, poporul şi ţara sa, cetăţile Moldovei şi celelalte domenii, zişilor principi, Domnului Rege şi Reginei şi urmaşilor lor legiuiţi şi coroanei regatului Poloniei, în vecii vecilor, şi făgăduind cu tot poporul său şi noi cu urmaşii noştri, în numele nostru şi al tuturor celorlalţi boeri ai Ţării Moldovei, cari ni-au înputernicit cu toată autoritatea, să facem aceasta.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Făgăduim şi hotărîm prea străluciţilor principi, Domnilor adesea numiţi, şi urmaşilor lor legitimi şi coroanei regatului Poloniei să-i dăm supunere credincioasă la orice fel de trebuinţă ar fi şi, inviolabil şi nestricat, să-i slujim credinţă de orice fel şi curată.

Asupra tuturor acestora mai înainte puse zisul Domnitor, Petru, şi noi înpreună cu el, ca mărturie materială a tăriei veşnice, am jurat şi după ritul şi obiceiul bisericei de răsărit, şi ades numitul Domnitor, Petru, a atins crucea cu gura proprie, sărutând-o, în mânele lui Chir Chiprian, mitropolitul Chievului.

Iar ca mărturie acestora s'au atârnat peceţile noastre la această carte.

Făcut şi dat în Lemberg în ajunul strămutării fericitului martir şi pontifice, Stanislau, anul Domnului una mie trei sute optzeci şi şepte.

Pergamentul a fost în Arhiva ministerului de externe din Moscova, iar acuma se află în Varşovia. O fotografie se află la Acad. Rom. fotografii, pachet V, nr. 44. O copie cu data 27 Septemvrie, la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Aici „Gyula..., Vurla“ în loc de „Dzula... Burla“, cum e în original. Asemenea „sancti Stanislai“ în loc de beati...“. Un rezumat se află la Dogiel, Codex diplomaticus regni Poloniae et magni ducatus Lithuaniae, volumul 1², Vilnae 1758, p. 597. Asemenea în Rykaczewski, Inventarium omnium et singulorum privilegiorum, literarum, diplomatum quaecunque in archivo regni in arce Cracoviensi continentur, Paris 1862, p. 132. S'a publicat cu foarte multe greşeli în Ulianiţchi, Materialî p. 2. Exact s'a publicat în Hurm. Doc. 1² p. 297. S'a publicat şi în Uricarul 11 p. 2-4. Şi aici Gyula, Vurla şi alte abateri. A fost folosit de istorici, pentru istoria Moldovei sub Petru Voevod şi pentru boerimea moldovenească, la sfârşitul veacului al XIV-lea. Cp. de ex. A. D. Xenopol, Ist. Rom. ed. 3, vol. 3 p. 117. I. Minea, Principatele române şi politica orientală a împăratului Sigismund, 1919 p. 40. Aici documentul are data de 1387 Mai 7. C. C. Giurescu, Contribuţiuni la studiul marilor dregătorii în secolele XIV şi XV, Vălenii-de-Munte, 1926, p, 33-34, etc.

Documentul este foarte inportant şi pentru lista boerilor.

164.

Suceava. 1388 Fevruarie 10.

Petru Voevod înştiinţează pe Vladislav, Regele Poloniei, că i-a trimis 3000 de rable de argint.

† владиславу бжєю[1] ма(с)тию кролю польскому, литовьскому дѣдичю и рускому и ниѣ(х) многъ(х) зѣмль господарю усє сєрд(є)ч(н)ѣ покланѧниє ѿ(т) петра воєвѡ(д) молдавьского. чинє(м) свѣдомо велебної твоєи ма(с)ти же єсми дали тому истиному пану варшовьскому г҃ тисѧчѣ фрѧ(ж)кого сєрєбра, тѣмь[2] вѣс(о)мь[2] што єсми почали давати от[3] луцки, а додали єсми у сочавѣ усѣхукь[2]. стоитъ на симь[2] листу г҃ тисѧчи рубли фрѧ(ж)кого сєрєбра. за (т)(о)жь чинимо сєсь листь[2] о г҃ тисѧчи, а вашєи ма(с)-

1 In orig. бєю.

2 ь ca о, ca şi ъ ca о.

3 Sic.

ти стоить листь[1] о чотири тисѧчи оу масо(?) ⟨пусть⟩[2]. просимо вашеи ма(с)ти што вы есте оучинили иный листь[1], ѧко и тоть[1], што писате(?) не на д҃ а(л) на г҃ тисѧчи подь[1] кролевою жь печатию. кто к намь[1] принесеть запись на г҃ тисѧчѣ, тому мы дамѫ вашь листь[1], што писань на д҃ тисѧчи. а писань[1] листь[1], оу городѣ сочавѣ, оу понедѣлникѫ[1], первоі нѣдели поста, подѫ нашего печатью, оу лѣто бжьего рожества, а҃ и т҃. п҃. и҃.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, lui Vladislav, Craiului Poloniei, Stăpânitorului Litvaniei şi Rusiei şi Domnitor altor multor ţări, sinceră închinăciune dela Petru Voevodul Moldovei.

Facem cunoscut Inalt Domniei Tale, că am dat acestui adevărat pan al Varşoviei trei mii de ruble de argint frânceşti, în aceea greutate, cu care am început să dăm dela Luţc şi le-am dat pe toate în Suceava. In această scrisoare sânt trei mii de ruble de argint frâncesc. Pentru aceasta facem această scrisoare pentru trei mii, iar scrisoarea Domniei tale este făcută pentru patru mii, la lăsatul de sec.

Rugăm pe Domnia Ta să faceţi altă scrisoare, ca şi aceasta ce scrieţi, dar nu pe patru, ci pe trei mii, sub pecetea crăiască.

Cine ne va aduce zapisul pe trei mii, acestuia îi vom da cartea voastră, care-i scrisă pentru patru mii.

Şi s'a scris cartea, în cetatea Sucevei, Luni, în întâia săptămână a postului, sub pecetea noastră, în anul naşterei Domnului 1388.

Pergament, cu pecetea pierdută, a fost în Arhiva ministerului de externe din Moscova, iar acuma se află în Varşovia. O fotografie la Acad. Rom. fotografii. O planşă fotografică în I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 1. Scrisoarea e urîtă. O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Cu abateri a fost publicat în Acty Zapad. Ross. 1 (1846) p. 23. In traducere românească a fost publicat în Uricaru 3 p. 69-70, cu unele greşeli. Aici în dată este greşit: „în luna săptămânei întâea a postului". O altă traducere în Uricarul 11 p. 17. Aici în dată greşit: „luni în întâia Duminică a postului".

Dau mai departe actul de înprumut al lui Vladislav şi despre care se vorbeşte în cel de mai sus.

---

1 ь ca о, ca şi ѫ ca о.

2 пусть lipseşte în original, масо nesigur.

Luţc. 1388 Ianuarie 27.

Vladislav, Regele Poloniei, cere cu înprumut dela Petru Voevod al Moldovei patru mii ruble de argint.

† владисла(в) бжєю мл(с)тю кроль польски, литовьскиі, рускиі дѣдичь инѣ(х) многы(х) зѣмлѣ господарь, чинимо то свѣдо(м) оусѣмь[1], которы на то(т) листь[1] посмотрить[1], ожє пань[1] петрѫ воєво(д) молдавы, зать и приꙗтѣль нашь, пожичиль[1] на(м) д҃ тисꙗчѣ рублиі фрꙗжьского сєрєбрꙗ іхь[1] жє ждати[2] имаєть намь[1] ѡ(т) тыхь[1] мꙗ(с) пусть[1] за г҃ ⟨л⟩ѣ⟨та⟩, а мы слубоуємо єму при нашєі вѣри и є⟨го⟩ брату, роману, и ієго дѣтє(м) тѣ⟨хь⟩ д҃ тисꙗчи рубли і⟨хь⟩ воротити исполна[2] г҃ того лѣта на мꙗсопусть[1]. пакли быхо(м) імь[1] нє воротилй наі дє(н), ꙗко ту написань[1], тогда гродѫ на(ш), галичь, ис тою волостию што к нему прислушаєть тому исному и воєво(д) и єго брату, роману, и дѣтємь[1] іхь[1] или которы іхь[1] живь[1] остан⟨є⟩ть, оу тыхь[1] д҃ тисꙗчахь[1,2] заставити имаємы, а они имають дєржꙗти так(о) долго, до колꙗ имь[1] тыхь[1] д҃ тисꙗчи рубли исполна нє ѡ(т)дамы. а тижь коли бы которы нєприꙗтєль своєю силою облогиѫ тоть[1] исныи гро(д) галичь, тогда тоть[1] исныи воєвода и бра(т) єго и дѣти іхь или которы из нихь[1] жи(в) останєть имають ис правою вѣрою и со оусєю своєю силою вєзь[1] лсти того исного города боронити, а намь[1] оу ты часы[3] вѣсть давати што быхомь[1] посєклали. пакли бы тоть[1] исныи гродь[1] силою оузꙗть, а мы оужды имає(мь)[1] ты исныи д҃ тисꙗчи рубли имь[1] воротити исполна. а на крѣпость того наша печать к сему листу велѣли єсми привѣсити. оу лѣто божєєго рожєства а҃-чноє т҃. и п҃. и и҃. писань[1] листь[1] оу луцку, оу по нєдѣликѫ[4] прѣдѫ рускими мꙗсопустѫ.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Vladislav, Rege al Poloniei, Stăpânitor al Litvaniei, Rusiei şi Domnitor al multor alte ţări, facem ştiut tuturor, cari vor căuta la această carte, că pan Petru Voevod al Moldovei, ginerele şi prietenul nostru, ne-a înprumutat patru mii de ruble de argint francesc şi are a ne aştepta dela acest lăsat de sec până în trei ani, iar noi îi·făgăduim, pe

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 ь făcut ca о.
2 а făcut ca ꙗ.
3 ы pare făcut din ѣ.
4 оу по de două ori.

credința noastră, și fratelui său, Roman, și copiilor lui, să le întoarcem deplin aceste patru mii de ruble peste trei ani, la lăsatul secului. Iar dacă nu-i vom întoarce la zi, cum este scris aici, atunci orașul nostru, Halici, și cu acest ținut ce atârnă de el îl vom pune amanet, pentru aceste patru mii, acestui adevărat și voevod și fratelui său, Roman, și copiilor lor sau cui va fi viu. Iar ei îl vor ținea atâta, până când nu le vom da deplin aceste patru mii de ruble.

Iar dacă vre-un dușman ar înpresura cu puterea lui acest adevărat oraș, Halici, acest adevărat voevod și fratele său și copiii lor, ori cari dintre ei va fi viu, vor apăra cu dreaptă credință și cu toată puterea lor, fără viclenie, acest adevărat oraș, iar nouă în acelaș ceas ne vor da de știre, ca să le dăm ajutor. Iar dacă acest adevărat oraș ar fi luat cu puterea, atunci noi numai decât le vom înturna aceste adevărate patru mii de ruble.

Iar pentru tărie acesteia am poruncit să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

S'a scris cartea, în Luțc, în anul nașterei Domnului 1388, Luni înaintea lăsatului de sec rusesc.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pergament, cu o foarte frumoasă pecete a regelui atârnată, a fost în Arhiva ministerului de externe din Moscova, iar acuma e în Varșovia. O fotografie la Acad. Rom. fotografii. O planșă fotografică în I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 1. Pergamentul este tăiat în mijloc, ceia ce înseamnă că a fost anulat. Scrisoarea urîtă, asemănătoare cu cea din documentul precedent al lui Petru Voevod, ceia ce înseamnă că e scris de acelaș pisar. ı slavon e făcut aproape toideauna cu o linie ce-l taie la mijloc. O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat cu foarte multe greșeli în Acty zapad. Ross. 1 (1846) p. 22. O traducere liberă este publicată în Hasd. Arh. Ist. 1[1] p. 177. Altă traducere e în Uricaru 3 p. 68-69.

Documentele sânt extrem de inportante, pentru vechile legături ale Moldovei cu Polonii. Ele au și fost folosite de istorici ca atare. Cp. Radu Rosetti, Despre Succesiunea domnilor Moldovei dintre Lațcu și Alexandru cel Bun p. 14-15. I. Minea, Principatele române și politica orientală a împăratului Sigismund, 1919, p. 40-41.

165.

Suceava. 1393 Ianuarie 5.

Roman Voevod se închină Regelui Vladislav al Poloniei.

† оу бжие имѧ станъ сѧ. знаменитосто чинимы презъ тънь листъ iмъже[1] потрѣбизна нинѣ и потомъ будущимъ того листа, иже мы романъ воевода молдавьскии и дѣдичь усеи землѣ волошьскоi ѡ(т) плонины аже до брегу морѧ, иже и(з) доброи волѣ, а никимъ не принуженъ, али з доброi и з мудроi рады своiхъ слугъ и пановъ нашихъ вѣрныхъ и с приволѣниемъ усеи землѣ волошьскоi ни ѡднѣмъ принуженiемь, слюбили есми и слюбуемъ, обѣщаючи чистою вѣрою (и) чистою правдою вѣрна служба служити, вѣчно записуемъ и с нашими дѣтьми, иже суть нинѣ и потомъ будучимъ и с паны и слугами нашими и усеи землѣ волошьскоi непреможеному владиславови из божiи ма(с)ти королеви польскому, кнѧзю великому литовьскому и дѣдичю усеи руской землѣ, господареви нашему милому и освѣщенои ѧдвизѣ, из божи ма(с)ти кролици польской и iхъ дѣтемь потомъ будучимь и корунѣ польской. и служили есми и служуемъ вѣрне быти а ни иного господарѧ шюкати, ане имати, але королеви и его женѣ и его дѣтемъ и корунѣ польскоi вѣрне служити и помагати и добра рада радити, со усѣмъ поспольствомъ усеи землѣ волошьскоi, ѧкоже слушна вѣрному слузѣ учинити, своему господарю ма(с)тьному, на его усѣ непрiѧтелѣ помагати, ни ѡдного не вонмуючи подлугъ чти и наши правды, вымавши землю прускую и литовьскую и с ону сторону кракова про далекость нашего люда ихъ сударчинѧ. а на то усе и слюбуемъ безъ лсти (и) безъ хитрости и с тѣми со усѣми вышеписаными вѣчными тоiзъ записъ твердо держати. а на то болшее свѣдочество печать нашю к листу тому велѣли есми завѣсити. и мы панове и поспольство усеи землѣ волошь(с)коi[2] и с нашими дѣтьми нѣнѣшними и потомъ будучимь не роздилѧючи сѧ не нашимъ господаремъ и слюбуемъ нашею правдою и нашею вѣрою записуемъ велебному владиславови, кролеви польскому, и его женѣ, велебнои ѧдвизѣ, кролици польскоi и его дитемъ и корунѣ польскоi вѣрно служити, а николи сѧ роздѣлити на вѣкы и с крольвьствомъ польскимь, ѧкоже вышьше

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 In orig. ı cu o linie ce-l taie la mijloc.
2 с lipseşte.

писано посполу статн противу іхъ непрнѧтелемъ ни ѡдного не выимаючи помагати и радити чистою вѣрою безъ льсти (и) безо хитрости. а на крѣпость того нашѣ печати посполно нс нашимъ господаремь прнвѣшаемъ. писанъ листъ оу сочавѣ, оу нѣделю, на канунѣ водохрщь, подъ лѣтомь божнимь а҃. т҃. ч҃. оу г҃-тѣмъ лѣтѣ.

Traducere. In numele lui Dumnezeu, amin. Cunoscut facem prin această carte celor prezenţi şi viitori, ce vor trebui să-o cunoască, că noi Roman Voevod al Moldovei şi Domn al întregei Ţări a Moldovei, din munte până în ţărmul mării, că de bună voe, de nimene nesilit, ci din bun şi înţelept sfat al slugilor noastre şi al panilor noştri credincioşi şi cu învoirea întregei Ţări a Moldovei, fără nici o silă, am făgăduit şi făgăduim şi dăm înscris vecinic, făgăduind cu credinţă şi dreptate curată, să slujim slujbă credincioasă şi cu copiii noştri, cari sânt acuma şi vor fi în viitor, şi cu boerii noştri şi slugile noastre şi cu toată Ţara Moldovei, neînvinsului Vladislav, din mila lui Dumnezeu, Craiu al Poloniei, marelui Cneaz al Litvaniei şi Domn al întregei Ţări a Rusiei, Domnului nostru scump şi preastrălucitei Hedviga, din mila Domnului, Crăiasă a Poloniei şi copiilor lor, cari vor fi după dânşii şi coroanei Poloniei.

Şi am făgăduit şi făgăduim să fim cu credinţă şi să nu căutăm, nici să avem pe alt domnitor, ci să slujim şi să ajutăm craiului şi soţiei sale şi copiilor lor şi coroanei Polone şi să-i dăm bun sfat cu tot poporul întregei Ţări a Moldovei, cum se cuvine slugii credincioase să facă domnului său scump, să-l ajute contra oricărui duşman, neexceptând pe niciunul, pe cinstea şi dreptatea noastră, afară de Ţara Prusiei şi Litvaniei şi cu ţinuturile de dincolo de Cracovia, care din cauza depărtării nu sunt plăcute poporului nostru.

Şi la toate aceste făgăduim, fără înşelăciune şi fără viclenie şi cu aceste şi cu toate cele scrise mai sus să ţinem tare acest zapis vecinic.

Iar pentru mai mare credinţă am poruncit să se atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

Şi noi panii şi poporul întregei Ţări a Moldovei şi cu copiii noştri prezenţi şi viitori nedespărţindu-ne de Domnul nostru, făgăduim cu dreptatea noastră, şi cu credinţa noastră întărim cu scrisorile noastre să slujim măreţului Vladislav, Craiul Poloniei, şi soţiei sale, măreţei Hedviga, Crăiasa Poloniei şi copiilor lor şi

coroanei Poloniei şi niciodată să nu ne despărţim în veac de crăiea Poloniei, după cum este scris mai sus, să stăm împreună contra duşmanilor lor, neexceptând pe nici unul, să ajutăm şi să-i sfătuim cu credinţă curată, fără înşelăciune şi fără viclenie.

Iar spre tărie acesteia atârnăm peceţile noastre împreună cu a Domnului nostru.

S'a scris cartea, în Suceava, Duminică în ajunul Bobotezei, în anul Domnului 1393.

Pergament, cu pecetea cea mare a Domnului şi şepte peceţi ale boerilor atârnate, se păstrează în Arhiva ministerului de externe din Moscova. O fotografie la Acad. Rom. fotografii. O planşă fotografică se află în I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 3[1]. Scrisoarea e urîtă, ca şi cea din documentele din 1388. Pecetea foarte bine păstrată are pe ea următoarea inscripţie: † печать іѡ роман воєводы землѣ молдавьскои. E legată de pergament cu şnur gros de mătasă. Pecetea e aceiaşi cu cea din 6900 (1392) Martie 30, vezi mai sus 1 p. 9. Cele şepte ale boerilor sânt atârnate cu făşii de pergament. Pe făşiile de pergament sânt scrise numele boerilor: владъ, станиславъ, върланчь, братѹлъ, драгошъ, андрїѫшь, иван стра(вичь). Două peceţi ale boerilor sânt pierdute. O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Un rezumat din el a fost publicat în Dogiel, Codex diplomaticus regni Poloniae et magni ducatus Lithuaniae, volumul 1[2], Vilnae 1758 p. 599. Asemenea în Rykaczewski, Inventarium omnium et singulorum privilegiorum, literarum, diplomatum quaecunque in archivo regni in arce Cracoviensi continentur, Paris 1862 p. 132. Cu multe greşeli a fost publicat în Ulianiţchi, Materialî nr. 8. A fost publicat asemenea în Hurm. Doc. 1[2] p. 815-816. Cp. Hasd. Arh. Ist. 2 p. 51.

Documentul este foarte inportant pentru domnia lui Roman Voevod şi legăturile lui cu Polonii.

Foarte inportant e faptul că Roman e numit voevod al Moldovei şi mai jos Moldova se numeşte Ţara Valahă.

166.

1395 înainte de 6 Ianuarie.

Boerii Moldovei făgăduiesc lui Vladislav al Poloniei că Domnul lor, Stefan Voevod, va veni să se supuie Regelui.

мы пановє, боѫрє, панъ братѹ(л) и панъ станиславъ и панъ михаилъ и панъ шѫндръ слѹбѹємъ и слюби(л) єсми за наш(г) г(с)дрѫ, стєфана

воєводу земли молдавскоѣ. кєдꙑ коли кроль, г(с)дрь єго и нашь, влодиславъ пол(с)кии, литов(с)кии и ру(с)ки и инꙑ(х) земль пошлєть по на(шє)го[1] г(с)дрѧ, стєфана, тогдꙑ ѡнъ имаєть до нєго приѣхати и своими боѧрꙑ и с панꙑ слюбити и голдовати, тако како инꙑи воєводꙑ голдовали и чинили и тако како коли инꙑи слуги, пановє[2], єго чили. такжє слюбуємъ ѡ коломꙑю и ѡ снѧтинъ и ѡ покутєи, ѿть[3] нашь г(с)дрь, стєфанъ, нє имаєть ни ѡдно слова рєчи, а ѡ цєци(н) и ѡ хмєлєвъ, коли нашь г(с)дрь будєть, оу своєго г(с)дрѧ и в нашє(г) кролѧ, влодислава пол(с)кого, ѡ то(є)[4] имаєть намилвити и ѡбровнати, подлугъ кролєвꙑ воли. такѣжь слюбуємъ за тꙑхъ штожь будуть дома, нєприѣдуть с нашимъ г(с)дрмъ, стєфаномъ, ку голдованию, а кого коли г(с)дрь нашь, кроль влодиславъ, пошлєть своихъ слугъ, пановъ, до нашєи земли, тогдꙑ тии имають прєднимми[5] голдовати слюбити, тако ѧко и мꙑ слюбили и голдовали ѝпрєднашимъ господарємъ, кролємъ, с нашимъ г(с)дрмъ бєзо лсти и бєзхитрости. и на крѣпость сєму наши пєчѧти привѣсили єсми к сєму листу, подлѣтꙑ роз(с)тва х(с)ка тисѧчь т҃. ч҃. є҃. лѣта.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Noi panii, boeri, pan Bratul şi pan Stanislav şi pan Mihal şi pan Şeandrea făgăduim şi am făgăduit pentru Domnitorul nostru, Ştefan Voevod al Ţării Moldovei.

Ori când Craiul, Domnitorul său şi al nostru, Vladislav al Poloniei, Litvaniei şi Rusiei şi al altor ţări va trimite după Domnitorul nostru, Ştefan, atunci el va merge la dânsul şi cu boerii şi cu panii, să făgăduiască şi să se supuie, aşa precum s'au supus alţi voevozi şi au făcut şi aşa cum au făcut cândva alte slugi, pani.

Asemenea, făgăduim ca să nu se mai vorbiască nici un cuvânt despre Colomeia şi despre Sneatin şi despre Pocuţia, de cătră Domnitorul nostru, Ştefan, iar despre Ţeţina şi despre Hmelev, când Domnul nostru va fi la Domnitorul său şi la Craiul nostru, Vladislav al Poloniei, se va ruga despre aceste şi se va tocmi după voia Craiului.

Asemenea făgăduim pentru aceşti ‹boeri›, ce vor rămânea a-

---

1 Orig. are наго.
2 In orig. п e făcut ca м.
3 In orig. ь e făcut ca о.
4 є de deasupra nesigur.
5 Sic.

casă şi nu vor veni cu Domnul nostru, cu Ştefan, la supunere, ca atunci când Domnitorul nostru, Craul Vladislav, va trimite pe slugile sale, panii, în Ţara noastră, atunci ei vor face supunere şi vor făgădui înaintea lor, aşa precum şi noi am făgăduit şi ne-am supus înaintea Domnitorului nostru, Craiul, cu Domnul nostru, fără înşelăciune şi fără viclenie.

Iar spre întăritură acesteia am atârnat peceţile noastre către această carte, sub anii de la naşterea lui Hristos, 1395.

Pergament, cu trei peceţi mici atârnate, în Arhiva ministerului de externe din Moscova. Peceţile sânt atârnate cu făşii mici tot de pergament. A patra lipseşte. Ele sânt ale celor patru boeri. Se deosebeşte capul de bour şi inscripţia, care nu se poate citi, în fotografie. Scrisoarea urîtă, nu se aseamănă cu cea din documentele din 1388, din 1393 şi cel din 1395 Ianuarie 6, care urmează. O fotografie la Acad. Rom. fotografii. O planşă fotografică în I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 3[2]. O copie slavonă cu mici abateri la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Cp. Acty zapad. Ross. 1 (1846) p. 27. Rezumat în Rykaczewski, Inventarium omnium et singulorum privilegiorum, literarum, diplomatum quaecunque in archivo regni in arce Cracoviensi continentur, Paris, 1862 p. 132-133. Hurm. Doc. 3, suplement 2 p. 283. Cp. D. Onciul, Datele Cronicelor, în Anal. Acad. Rom. seria. 2, tom. 27 (1905), secţ. ist. p. 207-208. Asemenea Radu Rosetti, Despre succesiunea domnilor Moldovei dintre Laţcu şi Alexandru cel Bun p. 18. I. Minea, Principatele române şi politica orientală a împăratului Sigismund, 1919, p. 51 etc. Cp. Hasd. Arh. Ist. 2 p. 51.

Documentul nu are decât data de an. Data de lună şi zi lipseşte, dar actul ce urmează, din 1395 Septemvrie 6, ne arată că cel de mai sus este anterior datei de 6 Septemvrie.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

167.

Suceava. 1395 Ianuarie 6.

Ştefan Voevod şi boerii Moldovei se supun Regelui Vladislav al Poloniei şi-i făgăduiesc ajutor contra duşmanilor.

мы стефанъ воевода землѣ молдав(с)кои знаемо и чинимъ симъ нашимъ листомъ, кто нань коли возрить или пакъ оуслышить, ажѣ изъ бжьею помочью велебного кро(л) влодислава пол(с)кого,

лтв(с)кого и ру(с)кго (и) ины(х) многи(х) зѣмаль, нашего милого г(с)дрѧ, посади(л) на(с) и сѣли есмх на воевод(с)твѣ земли молдав(с)кои. про то(ж) слюбили есмо и слюбуемъ нашему милому г(с)дрю, кро(л) пол(с)кому, велебнои кролевои ѡдвизѣ и ихъ дѣтемъ и ихъ наместнико(м) по ни(х) будучи(х) г(с)дремъ, кро(л)мъ коруны пол(с)кое и ихъ щаткомъ корунѣ кролев(с)тва пол(с)кои с нашими дѣтми, с нашими намѣстникы потомъ будучимъ и съ г(с)дрми землѣ молдав(с)кое, с нашими щаткы вѣрнымъ быти, подлу(г) ихъ стати своими животы и со всею нашею мочью и со всѣми нашими бояры и со всѣми нашими земляны и съ слу(г)ми и со всѣмъ посполиствомъ земли молдав(с)кои противу кролѧ оугор(с)кого, противу воеводы басарабьско(г), противъ тур(к)овъ, противъ татаръ, противъ пру(с)[1]. таке(ж) кеды коли бы сѧ пригодило помочи оу кролевьствѣ пол(с)комъ на далекиѣ стороны, далеи кракова и далеи пол(с)ки, к нѣмцомъ крижеванцемъ, тогды коли на(с) ѡкошають и оупомѧнуть кро(л) владисла(в) и ихъ последнии, имамы помагати подлу(г) всеѣ нашеѣ мочи, противу всѣхъ ихъ неприѧтелии, не вынимуючи ни ѡдны(х), при чти, при вѣрѣ, безо л(с)ти, безъ хитрости. также слюбуюмъ имъ ѡстрѣгати ихъ во всемъ, добру имъ раду радити, не ѡднымъ веремемъ противъ имх не быти, а мимо ихъ ни ѡдны(х) г(с)дреи собѣ не искати, на вѣки вѣчныѣ, безо л(с)ти, безъ хитрости. на крѣпость сему нашему листу нашю печѧть привѣсили есмх, в нашемъ городѣ, в сочавѣ, въ день свѧтго богоѧвлѣньѧ кр(с)щчѣньѧ г(с)нѧ. мы панове и боѧре земли молдав(с)кои, па(н) михаль, бра(т) воеводинъ, па(н) бра(т)лъ нѧтеду(л), па(н) станиславъ, па(н) дра(г)шь витѧзь, па(н) грозѧ витѧзь, па(н) ива(н) страви(ч), па(н) владъ дворникъ, па(н) михаль, иванишь витѧзь, па(н) гидевъ, па(н) романъ, костѧ витѧзь, иные панове, боѧре, земляне, всепоспол(с)тво земли молдав(с)кои слюбуюмъ и слюбили есми с нашими г(с)подари, с воеводами земли молдав(с)коѣ, с нынѣшними и потомъ будучими, велебному кролеви, володиславу, прѣженаписаному, пол(с)кому, литов(с)кому и ру(с)кому, иныхъ многихъ зѣмаль, нашему милому г(с)подареви и велебнои кролевои ѡдвизѣ, ихъ дѣтемъ, ихъ намѣсткомъ и потомъ будучимъ ихъ щаткомъ и корунѣ кролевъ(с)тва польского вѣрнымъ быти и помагати со всею нашею (м)чью, со всѣми нашими приѧтельми, со всеми нашими братьѧми, с нашими дѣтьми и с нашими щаткы противъ кролѧ оугорьского, противъ воеводы басарабьского, противъ турковъ, про-

1 и e adăugat pe urmă.

тивъ татаромъ, противъ (п)руси[1]. такоже кедъı коли бы сѧ пригодило помочи оу кролевъствѣ пол(с)кому на далекиѣ сторонъı, далеи кракова, далеи великого польска, ку нимъцемъ и ку крижевникомъ, коли насъ ѡбошлють и оупомѧнуть кроль володиславъ полъскии прѣже написаныи ихъ намѣстъки, послѣдинии г(с)подари, кроли кролювъства коруньı польскои, тогдъı мъı имамъı помагати подлугу всеѣ нашеѣ мочи, на всѣ сторонъı, не вънимучи ни ѡдинъı(х), при ч(с)ти и при вѣрѣ, безо л(с)ти и безъ хитрости, а никоторъıмъ веременемъ противъ имъ не бъıти. а пакъ ли бы нашь г(с)подарь нъıнѣшнии и потомъ будучии што бъı мъıслили, а любо хотѣли починати противъ г(с)подарѧ кролѧ коруньı пол(с)коѣ, тогдъı мъı имамъı нашихъ г(с)подарии ѿ(т) того винимати и не дати имъ и бронити. а пакъ ли бъı нашь г(с)подарь нъıнѣшнии и потомъ будучии в томъ насъ не хотѣли послушни бъıти, мъı имамъı при г(с)подарю, при кролю и при коруне кролев(с)т(в)а полско(г) ѡстати и с ними посполу на тъıхъ нашихъ г(с)подарии воеводъ стати, при ч(с)ти, при вѣрѣ, безо л(с)ти, безъ хитрости. и на крѣпость сему нашѣ печѧти привѣсили есмо к тому листу, въ городѣ, в сочавѣ, оу день с҃тго богоѧвлѣньѧ на кр(с)щение го(с)дне. подъ лѣ(т)мъ с҃тго рож(с)тва г(с)нѧ а҃. т҃. ч҃. е҃. лѣ(т).

Traducere. Noi Ştefan Voevod al Ţării Moldovei ştire facem cu această carte a noastră, cine va căuta la dânsa sau iarăşi o va auzi, că din ajutorul lui Dumnezeu şi al măreţului Craiu, Vladislav al Poloniei, Litvaniei şi Rusiei şi al multor altor ţări, al iubitului nostru Domn, am ocupat şi ne-am aşezat în voevodatul Ţării Moldovei.

De aceia am făgăduit şi făgăduim iubitului nostru Domn, Craiului Poloniei, măreţei Crăiese Hedviga şi copiilor lor şi urmaşilor lor, Domni, cari vor fi după dânşii, Crai ai coroanei Poloniei şi nepoţilor lor, că vom fi credincioşi coroanei Crăiei Poloniei, cu copiii noştri, cu urmaşii noştri, cari vor fi după noi şi cu Domnii Ţării Moldovei, cu nepoţii noştri şi vom sta lângă dânşii cu vieţile noastre şi cu toată puterea noastră şi cu toţi boerii noştri şi cu toţi pământenii şi cu slugile şi cu tot poporul Ţării Moldovei înpotriva Craiului Ungariei, înpotriva Voevodului Basarabiei, înpotriva Turcilor, înpotriva Tătarilor, înpotriva Pruşilor.

Asemenea, când s'ar întâmpla să dăm ajutor Crăiei Polo-

1 In original руси. Mai sus însă e пру(с). E vorba de Nemţii cruciaţi.

niei, în ţinuturile mai depărtate, dincolo de Cracovia şi dincolo de Polonia, contra Nemţilor Cruciaţi, când ne va trimite şi ne va face cunoscut Craiul Vladislav şi urmaşii lor, îi vom ajuta cu toate puterile noastre, în contra tuturor duşmanilor lor, neexceptând pe nici unul, pe cinste şi pe credinţă, fără înşelăciune, fără viclenie.

Asemenea le făgăduim să-i înştiinţăm de toate, să-i sfătuim cu sfat bun, nici o dată să nu fim înpotriva lor şi afară de dânşii să nu ne căutăm alţi Domni, în vecii vecilor, fără înşelăciune, fără viclenie.

Iar pentru întăritură a acestei cărţi a noastre, am atârnat pecetea noastră, în cetatea noastră, în Suceava, în ziua sfântului botez al Domnului.

Noi panii şi boerii Ţării Moldovei, pan Mihal, fratele Domnului, pan Bratul Neatedul, pan Stanislav, pan Dragoş Viteazul, pan Grozea Viteazul, pan Ivan Stravici, pan Vlad vornic, pan Mihal, Ioaniş Viteazul, pan Ghidea, pan Roman, Costea Viteazul, alţi pani, boeri pământeni, întreagă domnia Ţării Moldovei făgăduim şi am făgăduit cu Domnii noştri, cu Voevozii Ţării Moldovei, cu cei de faţă şi cu cei ce vor fi după, să fim credincioşi măreţului Craiu, despre care s'a scris mai înainte, Vladislav al Poloniei, Litvaniei şi Rusiei şi al altor multor ţări, scumpului nostru Domnitor şi măreţei Crăiese, Hedviga, copiilor lor, urmaşilor lor şi nepoţilor lor, cari vor fi după dânşii şi coroanei crăiei Poloniei şi să-i ajutăm cu toată puterea noastră, cu toţi prietenii, cu toţi fraţii noştri, cu copiii noştri şi cu nepoţii noştri înpotriva Craiului Ungariei, contra Voevodului Basarabiei, contra Turcilor, contra Tătarilor, contra Pruşilor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Asemenea când s'ar întâmpla să dăm ajutor crăiei Poloniei în ţinuturile mai depărtate, mai departe de Cracovia, mai departe de Polonia cea Mare, contra Nemţilor şi contra Cruciaţilor, când ne va trimite şi ne va înştiinţa Craiul Vladislav al Poloniei, de care s'a scris mai înainte, urmaşii lor, Domnitorii viitori, Craii crăiei, coroanei Poloniei, atunci noi îi vom ajuta cu toate puterile noastre, în toate părţile, neexceptând pe nici una, pe cinstea şi credinţa noastră, şi să nu fim contra lor, niciodată.

Iar dacă Domnul nostru, care este acuma sau care va fi în viitor, ar gândi sau ar voi să puie la cale ceva în contra Domnitorului, Craiu al coroanei Poloniei, atunci noi vom face pe Domnitorii noştri să se lase de acest lucru, să se retragă şi reţină.

Iar dacă cumva Domnitorul nostru de acuma sau cel viitor n'ar vrea să fie ascultător, noi vom rămânea pe lângă Domnitor, pe lângă Craiu, şi pe lângă coroana crăiei Poloniei şi să stăm cu dânşii în contra acestor Domnitori, Voevozi, pe cinste, pe credinţă, fără înşelăciune, fără viclenie.

Iar pentru întăritura acesteia am atârnat peceţile noastre către această carte, în cetate, în Suceava, în ziua sfântului botez al Domnului.

In anii dela naşterea Domnului 1395.

Pergament, cu pecetea cea mare a Domnului şi opt peceţi mici ale boerilor atârnate, se află în Arhiva ministerului de externe din Moscova. O fotografie la Acad. Rom., fotografii, pachet X, nr. 8. O planşă fotografică în I. Bogdan, Albul paleografic moldovenesc nr. 4. Pe pecetea cea mare a Domnului se citeşte: печать їѡ стефана воеводы землѣ молдавское. Scrisoarea este u-rîtă, asemănătoare întru câtva cu cea din documentele de mai înainte. O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat în rezumat în Dogiel, Codex diplomaticus regni Poloniae et magni ducatus Lithuaniae, volumul 1, Vilnae 1758 p. 600. Asemenea în Rykaczewski, Inventarium omnium et singulorum privilegiorum, literarum, diplomatum quaecunque in arhivo regni in arce Cracoviensi continentur, Paris 1862 p. 133. Cu abateri e publicat în Ulianiţchi, Materialî nr. 10. Cu puţine abateri a fost publicat în Hurm. Doc. 1² p. 817-819. Documentul este menţionat în diferiţi istorici, ca A. D. Xenopol, Ist. Rom. ed. 3, vol. 3 p. 121, I. Minea, Principatele române şi politica orientală a împăratului Sigismund, 1919, p. 50, Radu Rosetti, Despre succesiunea domnilor Moldovei dintre Laţcu şi Alexandru cel Bun p. 18. Nu înţeleg calculul din D. Onciul, Datele Cronicelor, in Anal. Acad. Rom, seria 2, tom. 27 (1905) secţ. ist. p. 207, că actul e din 1396, socotindu-se începutul anului dela Martie. La fel şi cel al lui Roman Voevod din 1393 Ianuarie 5, pe care el îl socoate din 1394. Doar anii sânt socotiţi dela naşterea Domnului.

Documentul este foarte inportant pentru domnia lui Ştefan Muşat şi relaţiile lui cu Polonii. Actul de mărturie al boerilor este contopit cu cel al Domnului. Intre boeri apare şi Mihal, fratele Domnului, care complectează spiţa Muşatinilor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

168.

Suceava. 1397 Fevruarie 3.

Ştefan Voevod dă un salv-conduct lui Spitco, palatin de Podolia, ca să vie în Moldova.

Stephanus woy⟨wo⟩da Moldauiensis universis et singulis quibus expedit tenore presenciam recognoscimus publice per presentes, quod dominum Spythkonem, podoliensem palatinum, capitaneum cracoviensem, ad domum nostram invitavimus et presentibus invitamus, unde eidem domino Spythkoni ad domum nostram veniendi, standi, morandi, tractandi et disponendi nobiscum omnia facta, quamdiu necesse fuerit, et a nobis ad domum suam quo sibi placuerit cum omnibus suis hominibus quos secum habuerit veniendi secure et libere damus. Et concedimus treugas pacis et securitatem promittentesque pro nobis et hominibus nostris nobis subiectis et illustri ducis Chodor hominibus in terra nostra existentibus ac pro aliis quibuscunque hominibus, quos prevalere possumus pro huiusmodi securitate prescripta tenenda et observanda fide pura firmiter sine dolo. Nos quoque Mychahel[1] capytaneus moldaviensis, Stephanus de Chotin, Stanyslaus Rotenpan, Iwan Strawicz, Ianusch dwornyk, ipsam securitatem premissam et omnia superius expressa firmiter tenere et adimplere, fide pura, domino Spytkoni predicto promittimus, sine dolo. In cuius rei testimonium sigilla nostra presentibus sunt apensa. Datum in Suczavia, feria IIII post circumcisyonem Domini nostri, Ieshu Christi, anno domini, M.CCC.XCVII.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Ştefan Voevod al Moldovei facem cunoscut prin aceasta tuturor şi fiecăruia în parte, cărora li se cuvine să ştie aceasta, că am chemat în Ţara noastră pe domnul Spitco, palatin de Podolia, căpitan de Cracovia şi prin aceasta îl chemăm pe acelaş domn Spitco, să vie la curtea noastră, să stea, să rămâie, să trateze şi să rânduiască cu noi toate faptele, atâta vreme cât va fi nevoie, şi dela noi să plece la casa sa, când îi va fi voia, cu toţi oamenii săi, pe care i-ar avea cu dânsul, fără grijă şi slobod.

Şi facem legături (?) de pace şi siguranţă, făgăduind pentru noi şi oamenii noştri, supuşi nouă, şi pentru oamenii vestitului

---

1 Sic.

duce Hodor, ce sânt în ţara noastră şi pentru alţi oameni oricari, că putem să izbutim pentru siguranţa prescrisă în acest chip, să ţinem cu tărie şi să observăm credinţă curată, fără viclenie.

Şi noi Mihail căpitan moldovean, Ştefan de Hotin, Stanislau Rotompan, Ivan Stravici, Ianuş vornic făgăduim domnului zis mai sus, Spitco, însăşi siguranţa pusă mai înainte şi toate cele arătate mai sus să le ţinem cu putere şi să le îndeplinim cu credinţă curată, fără viclenie.

Iar ca mărturie acestui lucru sânt atârnate peceţile noastre la această scrisoare.

Dată în Suceava, Miercuri, după circumciziunea Domnului nostru, Isus Hristos, anul Domnului 1397.

Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Bogdan spune că originalul pergament se păstrează în Arhiva principilor Sangisčko din Sławici. Din 6 peceţi, cari erau atârnate, a rămas întăia şi a cincia. Intăia e de ceară verde, având la mijloc capul de bour, cu steaua între coarne. Ea are legenda: печат стеф(ана) воев. A cincia tot de ceară verde are ca emblemă o jumătate de pasere, bătută cu un cuiu şi cu legenda: sigilum Ivai Stravi. E publicat în A. Prochaska, Codex epistolis Vitoldi magni ducis Lithuaniae, 1376-1430, tom. 6 Monumenta medii aevi historica res gestas Poloniae illustrantia, 1882 p. 43. Un rezumat cu data 1397 Ianuarie 3 e publicat în Ulianiţchi, Materialî p. 11. Aici e Spytko de Mesztyn. Altul tot cu data de 1397 Ianuarie 3 e publicat, după Prochaska, în Uricarul 11 p. 25. Aici e Spytko şi Melsztane.

Decumentul este foarte inportant pentru domnia lui Ştefan Muşat. Extrem de interesant este apariţia boerilor moldoveni.

169.

Berest. 1400 înainte de Martie 25.

Ivaşco, fiul lui Petru Voevod, garantează Regelui Vladislav al Poloniei pentru Roman.

ѧ ивашко, сн҃ъ петровъ, дѣди(ч) валаски, и па(н) кнѧчѧ порꙋчаѥмъ[1] и вырꙋчили ѥсмо[2] оу нашего господарѧ, оу велебного кролѧ пол(с)кого, романа. а слюбꙋѥмъ и слюбилы ѥсмо[2] за романа,

1 ч e făcut uneori ca ꙋ.

2 Poate fi şi ѥсми.

аже имаеть романъ слꙋжити нашемꙋ г(с)дрю, кролю владиславꙋ пол(с)комꙋ, и корꙋнѣ пол(с)кои и вѣренъ бꙑти, безо лести и безхитрости. а того нѧтсва романъ не имаеть оусиоминати(т), а ни жѧловати, ни предоднꙑмъ[1] чоловѣкомъ, а ни на кнѧ(з) швитригаи(л) не имаеть жѧловати. пакли бꙑ романъ почѧ(л) и жѧловалъ предкимъ[1] того нѧтсва, алюбо[2] на кнѧ(з) швитригаила, тогдꙑ мꙑ имаева того исного романа ѿпѧтъ поставити и дати в рꙋцѣ нашемꙋ милом꙼ г(с)дрю, кролю пол‹с›комꙋ[3]. и на крѣпость семꙋ листꙋ наши печѧти привѣсили есмо. к городѣ берестьи, подлѣтꙑ роз(с)тва х(с)ка тисѧчѧ лѣтъ и чотꙑри ста.

Traducere. Eu Ivaşco, fiul lui Petru, Domnul Moldovei, şi pan Vâlcea punem chezăşie şi am răscumpărat dela Domnitorul nostru, dela măreţul Craiu al Poloniei, pe Roman. Şi făgăduim şi am făgăduit pentru Roman, că Roman va sluji Domnitorului nostru, Craiului Vladislav al Poloniei, şi coroanei Poloniei şi va fi credincios, fără înşelăciune şi fără viclenie.

Iar despre această captivitate Roman nu va pomeni şi nici nu se va jălui nici unui om şi nu se va jălui nici Cneazului Şvitrigail.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar dacă cumva Roman ar începe şi s'ar jălui înaintea cuiva de această captivitate, bunăoară Cneazului Şvitrigail, atunci noi îl vom părăsi iarăşi pe acest adevărat Roman şi-l vom da în mânele iubitului nostru Domnitor, Craiul Poloniei.

Iar spre împuternicire acestei cărţi, am atârnat peceţile noastre.

In oraşul Berest, în anii dela naşterea lui Hristos, una mie şi patru sute.

Pergament în Arhiva ministerului de externe din Moscova. O fotografie la Acad. Rom. fotografii pachet V, nr. 61. O planşă fotografică în I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 6. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Un rezumat greşit la Dogiel, Codex diplomaticus regni Poloniae et magni ducatus Lithuaniae, volumul 1, Vilnae 1758 p. 600. Aici se spune greşit că Roman este frate cu Petru. Cu abateri a fost publicat în Ulianiţchi, Materialî nr. 12. A fost publicat şi în Hurm. Doc. 1^2 p. 819-820.

Pentru dată şi alte observaţii cp. documentul următor.

1 Sic.
2 ю e făcut ca ѡ.
3 с lipseşte.

170.

Berest. 1400 Martie 25.

Ivaşco, fiul lui Petru Voevod, făgăduieşte credinţă lui Vladislav al Poloniei.

ѧ ивашко, сн҃ъ петра воєводы, дѣде(ч) земли валаскоѣ, знаємо чиню[1] симъ листомъ, аже велебныи г(с)дрь, владиславъ, из божьєи мл(с)ти кроль пол(с)ки и велебныи кнѧ(з), витовтъ литов⟨с⟩ки[2], смиловали(с) надо мною, приняли суть мене собѣ слугою. тогды ѧ слюбою имъ вѣренъ быти и служи(т) на всѣхъ мѣсте(х), безо лсти, безхитрости[3]. также коли ми богъ поможе(т) ку моєи отчинѣ буду господаремъ и воєводою, оу земли валаскои, слубую и сеи листъ на себе даю, аже хочю тымъ лепѣи служи(т) нашему милому г(с)дрю, кролю пол⟨с⟩кому[2], преже написаному и велебному кнѧ(з), витовту, и коруне пол(с)кои вѣренъ быти и со всѣми моими боѧры валаскими и со всею землею валаскою, при ни(х) и зоста на вѣки, противу ихъ не быти, ни которымъ веременемъ мимо ихъ иныи господаревъ не искати, безо лсти и безхитрости[3]. также хочю о(т)ступи(т) нашему г(с)дрю, кро(л) пол(с)кому, тоѣ земли шепин(с)коѣ и тыхъ городовъ, што суть к неи, по старую границю. а тежь штожь мои отець, петръ воєвода, позычи(л) пѣнѧзи моєму милому г(с)дрю, кролю пол(с)кому, и тыхъ сѧ о(т)ступаю и листы хочю тыи врочи(т). и на крѣпость сему моєму листу печѧть мою привѣсили єсмо. в городѣ берестью, оу четвергъ, в дн҃ь пзчѧтка матки б(ж)ьєи подлѣты[3] роз(с)тва х(с)ва тисѧчѧ лѣты и чотыри ста лѣтъ.

и на то на все слюбили єсмо цѣлова(л) крестъ с паномъ вилчею и печѧ(т) вилчина привѣши(н) с моєю, а хочю голдовати подлугъ крестьѧн(с)кого права.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Eu Ivaşco, fiul lui Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovei, fac ştiut cu această carte, că măreţul Domnitor, Vladislav, din mila lui Dumnezeu Craiu al Poloniei şi măreţul Cneaz, Vitovt al Litvaniei, s'au milostivit cu mine, m'au luat lor ca slujitor.

De aceia, eu le făgăduiesc să le fiu credincios şi să le slujesc în toate locurile, fără înşelăciune, fără viclenie. Asemenea, când Dumnezeu îmi va ajuta să fiu domnitor şi voevod în ocina mea, în Ţara Moldovei, făgăduiesc şi le dau această carte, că le voiu

---

1 ч uneori făcut ca у.

2 с lipseşte.

3 Sic.

sluji, scumpului nostru Domnitor, Craiului Poloniei mai înainte scris, și măritului Cneaz, Vitovt, și coroanei Poloniei și să le fiu credincios și cu toți boerii mei moldoveni și cu toată Țara Moldovei și să stăm pe lângă dânșii, în veci, și să nu fim contra lor nici odată și afară de dânșii să nu căutăm alți domnitori, fără înșelăciune și fără viclenie.

Asemenea, voiu lăsa Domnitorului nostru, Craiului Poloniei, această Țară a Șepințului și aceste orașe, ce sânt în ea, după vechea graniță.

Și suma de bani ce tatăl meu, Petru Voevod, a înprumutat scumpului meu Domnitor, Craiului Poloniei, și pe aceștia îi las și aceste scrisori le voiu înapoia.

Iar pentru întăritură acestei cărți a mele am atârnat pecetea mea.

In orașul Berest, Joi, în ziua concepțiunei Maicei Domnului, în anii dela nașterea lui Hristos una mie și patru sute.

Și pentru toate acestea am făgăduit și am sărutat crucea, cu pan Vâlcea, și pecetea lui Vâlcea e atârnată înpreună cu a mea. Și vreau să mă supun după legea creștinească.

Pergament, fără peceți, în Arhiva ministerului de externe din Moscova. O fotografie la Acad. Rom. fotografii, pachet I, nr. 9. O planșă fotografică în I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 7. Scrisoarea ca în documentul din 1395 înainte de Ianuarie 6 și ca și în documentul din 1400 înainte de Martie 25. O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Un rezumat a fost publicat în Dogiel, Codex diplomaticus regni Poloniae et magni ducatus Lithuaniae, volumul 1, Vilnae 1758 p. 600. Asemenea la Rykaczewski, Inventarium omnium et singulorum privilegiorum, literarum, diplomatum quaecunque in archivo regni in arce Cracoviensi continentur, Paris, 1862 p. 133. Cu abateri a fost publicat în Ulianițchi, Materialî nr. 13. Cu puține abateri a fost publicat și în Hurm. Doc. 1[2] p. 820-821. Documentul acesta, ca și cel anterior, fără data de lună și zi, au fost cunoscute și întrebuințate de istoricii noștri, pentru lămurirea evenimentelor anterioare venirii la tron a lui Alexandru cel Bun. Așa N. Iorga, Geschichte des rum. Volkes, 1 p. 297, D. Onciul, Datele Cronicelor, Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 27 (1905), secț. ist. p. 203, 204, 205, 208, Radu Rosetti, Despre succesiunea domnilor Moldovei dintre Lațcu și Alexandru cel Bun p. 20. Cp. și A. D. Xe-

nopol, Ist. Rom. ed. 3, vol. 3, p. 122, I. Minea, Principatele române şi politica orientală a înpăratului Sigismund, 1919, p. 95-96. Cp. G. Şincai, Hronica Românilor, Iaşi, 1853, 1 p. 372.

Documentul acesta, ca şi cel precedent, este foarte inportant, căci ne arată pe Ivaşco, fiul lui Petru Voevod, complectând spiţa neamului Muşatinilor.

Roman, despre care este vorba în documentul precedent, este cred fratele lui Petru Muşat şi tatăl lui Alexandru cel Bun. Cp. D. Onciul cit. p. 204, Conv. Lit. 18 (1885) p. 5, I. Minea cit. p. 95, A. D. Xenopol cit. p. 122. După Radu Rosetti cit. p. 20-22, Roman e fiul lui Petru Muşat.

Despre boerul Vâlcea, vezi mai sus 2 p. 164-167.

171.

Suceava. 1402 Martie 12.

Alexandru Voevod făgăduieşte supunere Regelui Vladislav al Poloniei.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

† бж҃иєи мл(с)ти мы александро воєвода молдавскы знаємо чинимы симъ нашимъ листомъ оусѣмъ, кто на нь возритъ или єго оуслышитъ чтоучи и слюбоуємы нашєю доброю волєю и нє посполнєю радою, никымъ нипринслєни, а нипоноужєни, оуспомѣноувшє нашн прєдкы и старѣишїи, пєтра воєводы и о҃тцѧ нашєго, романа воєводы, слоужити и приѧти и доброую радоу радити нашємоу миломоу господарю, влоднславоу, кролю польскомоу, и єго дѣтємъ и короуни польскои, видѣвшє мл(с)ти нашєго милого господарѧ, кролѧ, до насъ. и слюбоуємы подчьстию, бєзльсти и бєзхытрости, слоужити вѣрно и приѧти, доброую радоу радити до нашєго живота, на оусѣкого єго нєприѧтєлѧ, нєвынимаючи николи никогожє, такожє николи нє ищоучи собѣ иного господарѧ, кромѣ кролѧ польского и короуни польскои. имаємо вѣрно издєржати вѣчно, а николи нєпороушєно, подлоугъ нашєго хр(с)тиѧнъства и нашєи чьсти. на крѣпость томоу и на вєликоє и на вѣчноє потвєржєнїє вєлѣли єсмы нашоу пєчать вєликоую привѣсити ксємоу листоу. писанъ листъ оу соучавѣ, вєликого поста пѧтоѣ нєдѣли, оу нєдѣли, подлѣты роства х҃ва тысѧчѧ лѣтъ и чотыри ста лѣтъ и двѣ лѣтѣ мѣсѧца марта оу в҃і дєнь.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Alexandru Voevod al Moldovei facem ştiut cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se şi făgăduim, de a noastră bună voie şi cu întreg sfatul, de nimene nesiliţi şi nici asupriţi, amintindu-ne de înaintaşii noştri şi de cei mai bătrâni, Petru Voevod şi tatăl nostru, Roman Voevod, să slujim şi să dăm ajutor şi să sfătuim cu bun sfat pe iubitul nostru Domnitor, Vladislav, Craiul Poloniei, şi copiilor săi şi coroanei Poloniei, văzând mila scumpului nostru Domnitor, Craiul, cătră noi.

Şi făgăduim pe onoare, fără înşelăciune şi fără viclenie, să slujim credincios şi să dăm ajutor şi să sfătuim cu bun sfat, cât vom trăi, contra oricărui duşman al său, neexceptând niciodată pe nimene şi de asemeni niciodată să nu ne căutăm alt Domnitor, afară de Craiul Poloniei şi coroana Poloniei.

Vom ţinea cu credinţă şi vecinic şi nestricat niciodată, după datina noastră creştinească şi cinstea noastră.

Spre întăritură acesteia şi spre mare şi vecinică împuternicire, am poruncit să se atârne pecetea noastră cea mare cătră această carte.

S'a scris cartea în Suceava, în săptămâna a cincia a postului celui mare, Duminică, în anii dela naşterea lui Hristos una mie patru sute şi doi, luna Martie în 12 zile.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pergament, cu pecetea atârnată, în Arhiva ministerului de externe din Moscova. O fotografie la Acad. Rom. fotografii, pachet V, nr. 57. O planşă fotografică în I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 9. Scrisul este cel cunoscut al lui Brateiu. Pe pecete: †печать iw олеѯандра воеводы гп҇ѣ землѣ молдавскои. O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Un rezumat se află în Dogiel, Codex diplomaticus regni Poloniae et magni ducatus Lithuaniae, volumul 1, Vilnae 1758 p. 600 şi în Rykaczewski, Inventarium omnium et singulorum privilegiorum, literarum, diplomatum quaecunque in archivo regni in arce Cracoviensi continentur, Paris 1862, p. 133. Cu abateri se află la Ulianiţchi, Materialî nr. 15. Cu foarte puţine abateri se află în Hurm. Doc. 1^2 p. 823. Cp. Hasd. Arh. Ist. 2 p. 51. Cp. N. Iorga, Geschichte des rum. Volkes 1 p. 298, I. Minea, Principatele române şi politica orientală a împăratului Sigismund, 1919, p. 102. Asemenea G. Şincai, Hronica Românilor, Iaşi, 1853, 1 p. 374, etc.

Documentul este foarte inportant pentru legăturile lui Alexandru cel Bun cu Polonii.

172.

Ştecar. 1402.

Costea Valahul făgăduieşte credinţă Regelui Vladislav al Poloniei.

нашему велебно(м) г(с)дрю, влодиславу, б(ж)ье мл(с)ти кролю пол(с)кому, литов(с)ко(м) и ру(с)кому ‹и›[1] иныхъ земль. ѧ панъ костѧ валашин(н) слюбоую и слюбилъ есмь и цѣловалъ есмь на то кр(с)тъ веренъ быти своему г(с)дрю, кролю полскому, влодиславу, первѣи написаному, служити ми ему вѣрне, своею братьею которы(х) ко(л) премогу к собѣ, а воеводу имѣю держѧ(т) и ему радй(т), ажбы никоторымъ веремене(м) не былъ противу кролеви, противу нашего г(с)дрѧ, первѣи написано(г). а пакли бы воевода нѣкоторыми чѧсы хотѣлъ нѣшто оучини(т)[2] и оуста(т) противу г(с)дрѧ, кролю влодислава, первѣи написаного, мнѣ с ни(м) не оустати, а ни почина(т), а ни по немъ стати, противу своегó г(с)дрѧ, кролѧ первои написано(г), имѣю с кролемъ, своимъ г(с)-дрмъ, стати с колодиславомъ, с перконаписанымъ, противу его всѣмъ неприѧтелемъ. а што коли быхъ слыша(л) што бы сѧ тыкало к моему г(с)дрю, королю, кь его лиху, имамъ его устерегати во всѣ(х) рѣче(х), безо л(с)ти и безхитрости. на петреръжение сему листу печѧ(т) мою привѣсили есмы. оу щекаревѣ подлѣтъ розтка хва тисѧ(ч) лѣтъ и чотыри[2] ста лѣтъ в-го лѣта.

BCU Cluj - Central University Library Cluj

Traducere. Măritului nostru Domnitor, Vladislav, din mila lui Dumnezeu, Craiu al Poloniei, Litvaniei şi Rusiei şi altor ţări.

Eu pan Costea Valahul făgăduiesc şi am făgăduit şi am sărutat pentru aceasta crucea, ca să fiu credincios Domnitorului meu, Craiului Poloniei, Vladislav mai înainte scris, şi să-i slujesc cu credinţă cu fraţii mei, pe care-i voiu putea atrage către mine, iar pe Voevod îl voiu ţinea şi-l voiu sfătui, ca niciodată să nu fie contra Craiului, contra Domnitorului nostru mai înainte scris.

Iar dacă Voevodul în vre-o vreme ar vroi să facă ceva sau să se scoale contra Domnitorului, Craiului Vladislav mai înainte scris, eu să nu mă scol cu dânsul, nici să încep ceva, nici să stau pe lângă dânsul, înpotriva Domnitorului meu, Craiului mai înainte scris, ci voiu sta cu Craiul, cu Domnitorul meu, cu Vladislav mai

1 и lipseşte în original.

2 ч făcut ca г.

înainte scris, în contra tuturor duşmanilor săi. Şi oricând aş auzi că s'ar pune ceva la cale contra Domnitorului meu, Craiul, şi pentru nenorocirea lui, îl voiu înştiinţa de toate vorbele, fără înşelăciune şi fără viclenie.

Iar ca întăritură acestei cărţi am atârnat pecetea mea.

In Ştecar, în anii dela naşterea lui Hristos una mie şi patru sute doi.

Pergament, cu pecetea cea mică stricată, în Arhiva ministerului de externe din Moscova. Pecetea este atârnată cu o făşioară de pergament. O fotografie la Acad. Rom. fotografii pachet I, nr. 8. O planşă fotografică în I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 8. Scrisoarea asemănătoare cu cea din documentele din 1395 înainte de 6 Ianuarie[1], din 1400 înainte de Martie 25[2], cu cea din 1400 Martie 25[3]. O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Un rezumat în Dogiel, Codex diplomaticus regni Poloniae et magni ducatus Lithuaniae, volumul 1, Vilnae 1758 p. 600 şi în Rykaczewski, Inventarium omnium et singulorum privilegiorum, literarum, diplomatum quaecunque in archivo regni in arce Cracoviensi continentur, Paris 1862, p. 133. Cu abateri a fost publicat în Ulianiţchi, Materialî nr. 14. Cu puţine abateri a fost publicat în Hurm. Doc. 1² p. 822. Cp. Hasd. Arh. Ist. 2 p. 51. Este pomenit de istoricii noştri, de ex. de A. D. Xenopol, Ist. Rom. ed. 3, vol. 3, p. 126, I. Minea, Principatele române şi politica orientală a împăratului Sigismund, 1919, p. 101-102. Aici se exprimă părerea că scrisoarea lui Costea Valahul ar fi anterioară celei a lui Alexandru cel Bun din Martie 12, Costea pregătind înpăcarea dintre Alexandru şi Poloni.

Cine e Costea Valahul, adecă Moldovanul, e greu de spus. Un boer Costea în acest timp e cunoscut. Poate e totuna cu Costea Viteazul, despre care a fost vorba în alt loc[4].

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Vezi mai sus 2 p. 609-611.
2 Ibid. 2 p. 617-618.
3 Ibid. 2 p. 619-621.
4 Ibid. 1 p. 90 şi ibid. 2 p. 612, rândul 29.

173.

Camenița. 1404 August 1.

† Мы панъ александръ воєвода молдавскы и наши слугы, панове воласкыи, землѧны молдавьскыи, панъ балица бырлич и братъ єго, синько, панъ ѧнꙋшь витѧзь, панъ станиславъ ротомпанъ, панъ владъ дворникъ, панъ хотько цѧцинькскы, панъ шандръ нѣмецкы, панъ бырлѧ хорловскы и панъ гораецъ вистиѧрникъ, панъ прочелникъ стоꙗнъ, панъ ѧцько писарь, панъ югша тадеровъ, панъ братꙋлъ страович и братъ єго, панъ любанъ, и панъ іонъ жꙋметате и ѹси бояре молдавсцїи чинимы знаємо симъ нашимъ листомъ, кто коли нань возрить или пакъ ꙋслышитъ, нашихъ добрыхъ приѧтелеи и радою и нашимъ добрымъ ѹмысломъ и нашою доброю волею, а ни кымъ непринꙋжени есмы освѣценомꙋ и велебномꙋ и великомꙋ владиславꙋ, из божіеи ма(с)ти королю польскомꙋ, литовскомꙋ, рꙋскомꙋ, и иныхъ многыхъ земль господарю, нашомꙋ миломꙋ, и єго королевои и єго дѣтемъ и корꙋни королевьства польского слюбꙋємы и целовали есмы и цѣловали есмы кр(с)тъ и го(л)довали есмы, тако ѧко и инаꙗ кнѧжата кр(с)тьѧньскаꙗ, подлꙋгъ кр(с)тьѧньского права, и тако ѧко наши предкове, петръ воєвода, и нашь отецъ, романъ воєвода, и стецько воєвода, имаємы ємꙋ вѣрни быти и послꙋшни и такы имаємы ємꙋ слꙋжити и помагати на ꙋсѣхъ єго неприѧтелѧ, извѣмаючи никоторыхъ, и тако имаємы єго остерегати ѡ(т) ꙋсѣхъ злыхъ рѣчеи, имаємы ємꙋ добрꙋю радꙋ радити, а противъ ємꙋ никоторымъ врѣменемъ не быти, безолсти и безхытрости. на крепость томꙋ и на великоє потвержениє семꙋ нашомоу листꙋ привѣсили єсмо наши печати. ѹ городи, ѹ каменици, ѹ пѧтокъ, предъ прѣображениємъ га ба нашего іс҃ ха, поста мтрє бжии, по лѣтъ рожества хва тысѧча лѣтъ чотыри ста лѣтъ и четвертоє. при казанїє самого воєводы. а писалъ панъ ѧцько и братѣи.

Traducere. Noi pan Alexandru Voevod al Moldovei şi slujitorii noştri, pani valahi, pământeni moldoveni, pan Baliţă Bârlici şi fratele său, Sinco, pan Ianuş Viteazul, pan Stanislav Rotompan, pan Vlad vornic, pan Hotco dela Ţeaţina, pan Şandro dela Neamţ, pan Bârlea dela Hârlău şi pan Goraeţă vistiarnic, pan Procelnic Stoian, pan Iaţcu pisar, pan Iugşa lui Tader, pan Bratul Straovici şi fratele său, pan Liuban, şi pan Ion Jumetate şi toţi boerii mol-

doveni facem ştiut cu această carte a nostră, oricare va căta la dânsa sau iarăşi o va auzi, că făgăduim şi am făgăduit prietenilor noştri buni şi cu sfat şi cu al nostru bun gând şi de a noastră bună voie şi nesiliţi de nimene, luminatului şi mărețului şi marelui Vladislav, din mila lui Dumnezeu, iubitului nostru Craiu al Poloniei, Litvaniei, Rusiei şi Domnitor al altor multor ţări, şi Crăiesei lui şi copiilor lui şi coroanei Crăiei Poloniei, şi am sărutat crucea şi ne-am supus, aşa cum au făcut şi alte principate creştine, după legea creştinească şi cum au făcut înaintaşii noştri, Petru Voevod, şi tatăl nostru, Roman Voevod, şi Ştefan Voevod, îi vom fi credincioşi şi ascultători şi astfel îi vom sluji şi îi vom da ajutor contra tuturor duşmanilor lui, neexceptând pe nici unii, şi îl vom înştiinţa de toate cuvintele rele, îl vom sfătui cu bun sfat şi nu vom fi înpotriva lui niciodată, fără înşelăciune şi fără viclenie.

Spre întăritură acesteia şi spre mare înputernicire a acestei cărţi a noastre am atârnat peceţile noastre.

In cetate, în Cameniţa, Vineri, înainte de Schimbarea la faţă a Domnului, Dumnezeului nostru, Isus Hristos, în postul Maicei Domnului, în anii dela Naşterea lui Hristos, una mie patru sute şi patru.

După arătarea a însuşi Voevodului.

Şi a scris pan Iaţcu şi Bratei.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pergament, cu 16 peceţi atârnate cu făşioare de pergament, din care una mare a Domnului şi celelalte mici ale boerilor, se află în Arhiva ministerului de externe din Moscova. In colţul din dreapta de jos a pergamentului se află scris: амин(и), тако богъ дай (amin. aşa să dea Dumnezeu). O fotografie la Acad. Rom. fotografii, pachet III, nr. 7. O planşă fotografică în I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 10. Scrisoarea e cea frumoasă uncială a lui Brateiu. Pe pecetea Domnului se citeşte печать . . . . александра . . . O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Un rezumat la Dogiel, Codex diplomaticus regni Poloniae et magni ducatus Lithuaniae, volumul 1, Vilnae 1758, p. 600 şi la Rykaczewski, Inventarium omnium et singulorum privilegiorum, literarum, diplomatum quaecunque in archivo regni in arce Cracoviensi continentur, Paris 1862, p: 134. A fost publicat cu abateri în Ulianiţchi, Materialî nr. 18. A fost publicat şi în Hurm. Doc. 1[2] p. 826-827. Cp. Hasd. Arh. Ist. 2 p. 52.

Documentul e folosit de istoricii noştri, aşa de G. Şincai, Hronica Românilor, Iaşi, 1853, 1 p. 375, A. D. Xenopol, Ist. Rom. ed. 3, vol. 3 p. 126, N. Iorga, Geschicte des rum. Volkes 1 p. 298, I. Minea, Principatele române şi politica orientală a înpăratului Sigismund, 1919, p. 103, etc.

174.

Suceava. 1404 Noemvrie 1.

Scrisoarea lui Ulrich pârgarul şi Giurgiu vistiarnicul către Fabian, judeţul Bistriţei, pentru nişte datorii.

Efrunthlichenn Gruss vnd stettenn willigenn Willenn. Wist vnsserenn Gesunth, vnd wir denn Ewerenn vnd aller der Ewerenn alczeyth gerenn erfurenn. Erssamerr, weysserr Herr der Richter, wir bittenn Ewer Weisheith alz vnsserenn guttenn Gunnerr vnde Frunth von wegenn etzlich ewer Lewth, vns vnsserenn Lewthenn schuldig sein vnd das manchmoll mewerem Mittell mit Recht genumen haben vnd bis auff hewth vns kein Aussrichtung wurdenn ist, alz mit dem Namen Marcuss Hewssell, der lange Czeith schuldig ist dem Herr Schursch von der Vister, alz in der Czall 22 vng. flor., 1 Orth, vnd widerumb Bernarth der Swerthfeger vnde Caspar Böschcz, alz denn dy Czeiger diser Briff woll wissenn, wy vil der schuldt ist, vnd alles vor lang mit Recht gewunnenn ist. Darumb bitte wir Ewer Weisheith vns vnd dem vnserenn Recht czw helffenn; geleicher Weis wir euch vnd allen den Ewerenn helffenn wollenn. Got mit ewch. Gegeben auff der Czotzaw, anno presenti 1404, die vero Omnium Sanctorum.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Vlrich Pergawer vnd Schurscha des Voyvode Schaczmeister, dy Ewern.

Verso: Dem erssame wolweissen Manne, Herr Ffabian, Richter czw Nozenn, vnserem gutte Gunner vnde Frundt.

Traducere. Prietenească salutare şi necurmată bună voinţă.

Arătând sănătatea noastră şi noi sântem bucuroşi să aflăm totdeauna de a voastră şi de a tuturor alor voştri.

Cinstite, înţelepte domn judeţ, rugăm înţelepciunea voastră şi pe bunul nostru binefăcător şi prieten, în pricina unor oameni ai voştri, cari-s datori unor oameni de ai noştri şi pe care în di-

ferite rânduri, cu felurite chipuri, cu dreptul, i-am luat şi până acuma n'am izbândit de loc, anume Marcus Hewsel, care de multă vreme este dator lui pan Giurgiu vistiarnicul, cu 22 florini ungureşti, 1 ort (?), şi iarăşi Bernard armurierul şi Gaşpar Böşţ, cum veţi afla dela arătătorul acestei scrisori, cât e de mare datoria şi totul a fost câştigat, cu dreptul, de demult.

De aceia, mă rog la înţelepciunea voastră să ne fie de sprijin nouă şi dreptului nostru, în acelaş chip, în care şi noi vrem să vă ajutăm pe voi şi pe toţi ai voştri.

Dat în Suceava, în anul 1404, în ziua tuturor sfinţilor.

Ai voştri, Ulric pârgarul şi Giurgiu vistiarnicul Voevodului.

Cinstitului şi înţeleptului bărbat, domnului Fabian, judeţul, spre folosinţă, bunului nostru binefăcător şi prieten.

Originalul pe hârtie, în limba germană, se află în Arhiva oraşului Bistriţa din Ardeal. Pecetea s'a pierdut. S'a publicat în Albert Berger, Urkunden-Regesten aus dem alten Bistritzer Archive von 1203-1490, în Programm des evangelischen Obergymnasiums A. B. zu Bistritz, Bistriţa 1893, 1 p. 15. E rezumat în N. Iorga, Documente româneşti din Archivele Bistriţei, 1, Bucureşti, 1899 p. IV, CVII şi la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. E rezumat şi în N. Iorga, Istoria comerţ. rom. ed. 1 vol. 1 p. 85, unde se presupune că data-trebuie îndreptată în 1504, căci în acest an se află Fabian, jude la Bistriţa. Textul german complect s'a publicat de N. Iorga, Hurm. Doc. 15[1] p. 169, după care îl dau şi eu mai sus.

Giurgiu vistiarnicul nu e cunoscut. Poate e totuna cu Giurgiu staroste, acelaş cu Giurgiu dela Frătăuţi, despre care a fost vorba în alt loc [1].

Documentul este foarte însemnat pentru legăturile Moldovei cu Bistriţa din Ardeal.

175.

Liov. 1407 Octomvrie 6.

Alexandru Voevod şi boerii Moldovei întăresc actul de supunere făcut la Camenița, în 1404.

† мы алеѯандръ воевода, господарь земли молдавскои, и с нашими земланы, паны молдавскыми, на имѧ, панъ жюржь староста, панъ станиславъ ротомпанъ, панъ михаило догоуньскыи, панъ драгошѧ ѡ(т) нѣмцѧ, панъ владъ дворникъ, панъ гринко,

1 Vezi mai sus 1 p. 15, 244-247.

панъ шандръ, панъ владъ сирѧтьскъıи, панъ спенѧ жюржь, панъ нестѧкъ, панъ тобꙋчь, панъ сина бърлачь, панъ оана дворникъ, панъ оурѧкле петръ, панъ братꙋ(л) страовичь, панъ югша тадеровичь, панъ жюржь и станъ ѡ(т) шꙋмꙋза, па(н) чꙋрба, панъ прочелникъ стоıанъ, панъ маневичь ивашко столникъ, панъ бърлачь станъ чашникъ, панъ илıашъ дꙋмитровский, панъ шерба, панъ владъ черніи, панъ ıацко, панъ равасъ литовои слюбили есмы и ислюбꙋемъ и потвержѧе(м) ис симъ листомъ наши(м) господареви нашемꙋ, велебномꙋ владиславови, королеви полскомꙋ, и корꙋнѣ королевьства полского тотъ листъ, што есмы дали его ма(с)ти в каменци, коли сѧ есмы голдꙋвали и записали его ма(с)ти, што быхомъ то вѣчно оуздержѧли, ıако сѧ есмы тогда голдꙋвали и записали вѣчно и николи иепорꙋшено. и хочемъ его ма(с)ти слꙋжити и помагати с нашою силою. то мы слюбꙋемъ при нашеи чти и при нашеѣ вѣрѣ, безо льсти и безхытрости, подлꙋгъ крестьѧнского права. а на потверженье привѣсили есмы печать наша к семꙋ листꙋ нашемꙋ. во лвовѣ, подлѣты розтка хва одна тысѧча лѣтъ и четыри ста лѣ(т) и з҃ лѣто, м(с)цѧ ѡктоврıа оу ѕ҃.

Traducere. Noi Alexandru Voevod, Domn Țării Moldovei şi cu pământenii noştri, panii moldoveni, anume pan Giurgiu staroste, pan *Stanislav Rotompan, pan Mihail* dela Dorohoiu, pan Dragoş dela Neamț, pan Vlad vornic, pan Grinco, pan Şandru, pan Vlad dela Sireti, pan Spenea Giurgiu, pan Nesteac, pan Tobuci, pan Sin Bârlici, pan Oană vornic, pan Ureacle Petru, pan Bratul Straovici, pan Iugşa lui Tader, pan Giurgiu şi Stan dela Şumuz, pan Ciurbă, pan Procelnic Stoean, pan Manevici Ivaşco stolnic, pan Bârlici Stan ceaşnic, pan Ilieaş Dumitrovschi, pan Şerba, pan Vlad Negru, pan Iațco, pan Ravas Litovoi am făgăduit şi făgăduim şi întărim şi cu această carte a noastră Domnitorului nostru, măritului Vladislav, Craiul Poloniei, şi coroanei Crăiei Poloniei această carte, ce am dat măriei sale în Camenița, când ne-am supus şi am dat scris Măriei sale, să ținem aceasta vecinic, cum ne-am supus atunci şi am dat scris, vecinic şi nestricat niciodată. Şi vrem să slujim Măriei sale şi să-i dăm ajutor cu puterea noastră. Aceasta făgăduim, pe onoarea noastră şi pe credința noastră, fără înşelăciune şi fără viclenie, după datina creştinească.

Iar spre întăritură, am atârnat pecetea noastră către această carte a noastră.

In Liov, în anii dela naşterea lui Hristos, una mie şi patru sute şi şepte, luna Octomvrie în 6.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pergamentul, cu pecetea Domnului şi douăsprezece peceţi ale boerilor atârnate cu făşii de pergament, se află în Arhiva ministerului de externe din Moscova. O fotografie la Acad. Rom. fotografii, pachet III, nr. 8. O planşă fotografică în I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 12. Scrisoarea frumoasă pare a fi a lui Brateiu. O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Un rezumat al documentului de mai sus se află în Dogiel, Codex diplomaticus regni Poloniae et magni ducatus Lithuaniae, volumul 1, Vilnae 1758, p. 600 şi la Rykaczewski, Inventarium omnium et singulorum privilegiorum literarum, diplomatum quaecunque in archivo regni in arce Cracoviensi continentur, Paris, 1862, p. 134. Cu greşeli a fost publicat în Ulianiţchi, Materialî nr. 19. Cu puţine abateri e publicat în Hurm. Doc. 1² p. 827-828. Aici de ex. панъ югната деровичь. Cp. Hasd. Arh. Ist. 2 p. 52.

Documentul de mai sus e cunoscut istoricilor noştri. Aşa A. D. Xenopol, Ist. Rom. ed. 3, vol. 3 p. 126, N. Iorga, Geschichte des rum. Volkes 1 p. 299. Cp. şi G. Şincai, Hronica Românilor, Iaşi, 1853, 1 p. 376, etc.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

176.

Suceava. 1408 Octomvrie 8.

Alexandru Voevod dă neguţătorilor din Liov un privilegiu comercial.

† милостью божьею мы александръ воевода, господарь земли молдавскои, чинимъ знаменито и симъ нашимъ листомъ, ѹсѣмъ, кто на нь ѹзритъ или его ѹслышитъ, оже есмы доконали съ радѹѧми и съ мѣстьчѧны лвовского мѣста и съ ѹсѣмъ поспольствомъ ихъ и ѹчинили есмы ѹставицьтво о мытахъ, ѹ нашеи земли, и доконали есмы съ ними, штобы ходили, ѹ нашои земли, и съ своими торговлѧми. а мыта есмы имъ такъ поставили и ѹлегчили, штобы давали, ѹ нашеи земли, мыто такъ. наиперьвое головное мыто сочавьское, на складѣ, отъ сѹкна, отъ гривнѹ три гроши. а коли имѹть кѹпити татарскыи товаръ, ѹ сочавѣ, или шолкъ, или перецъ, или камкы, или тебенкы, или темьѧнъ, или грецкыи квасъ, отъ гривнѹ, ѹ сочавѣ, по три гроши. а коли имѹть кѹпити татарьскыи товаръ ѹ иныхъ торгохъ нашихъ, тамъ

имꙋть дати гдѣ его кꙋпѧтъ, отъ гривнꙋ два гроши, а на головное мыто, ꙋ сочавѣ, отъ гривнꙋ три гроши, та смѣетъ его продати комꙋ любитъ. а кто идетъ до бакова, на головное мыто, ꙋ сочавѣ, отъ скота одинъ грошъ, отъ десѧть свинїи одинъ грошъ, отъ десѧть овець одинъ грошъ, а отъ кобылы по шесть гроши, а отъ каждого конѧ по шесть гроши, отъ сто бѣлиць одинъ грошъ, отъ сто лисиць десѧть гроши, отъ сто овчины сꙋранныи четыри гроши, отъ сто кожи ѧгнѧчїихъ два гроши, отъ сто кожи скотїихъ пѧтнадесѧте гроши. то мыто сочавьское. а кто идетъ до татаръской сторонѣ, отъ в҃і кантари, ꙋ сочавѣ, одинъ рꙋбель серебра, ꙋ ѧсы тридесѧте грошь, а ꙋ бѣлыи городъ полъ рꙋбель серебра. а кто не идетъ на бѣлыи городъ, толко иметъ дати на тѧгѧнѧкѧчю колко ꙋ бѣломъ городѣ, опроче перевозовъ, а на сторожꙋ отъ каждого воза по дванадесѧте грошь. а кто иметъ погнати скотъ до татаръ, на головное мыто, ꙋ сочавѣ, отъ скота четыри гроши, а ꙋ ѧсы два гроши, а на тѧгѧнѧкѧчю два гроши. а отъ сто овець, ꙋ сочавѣ, шестьдесѧте гроши, а ꙋ ѧсы тридесѧте гроши, а на тѧгѧнѧкѧчю тридесѧте гроши. то мыто тѣмъ што идꙋтъ до татаръ. а поставы сꙋкна имаютъ ихъ продати на нескладъ, ꙋ сочавѣ, а ꙋ иншихъ торгохъ не имаютъ волю продати ихъ, а съ тѣми гроши волно имъ ходити и торгꙋвати соби, по ꙋсѣхъ торгахъ нашихъ, што коли изнайдꙋть. а до ꙋгоръ и до бесарабъ слободно имъ вывозити сꙋкна . . . а кто повезетъ сꙋкно до бесарабъ, дати иметъ, на головное мыто, ꙋ сочавѣ, отъ гривнꙋ по три гроши, а на краи, ꙋ баковѣ, отъ гривнꙋ два гроши. а што привезетъ изъ бесарабъ или перець, или баволнꙋ, или бꙋдь што, отъ в҃і кантари, ꙋ баковѣ, полъ рꙋбель серебра. а на головное мыто, ꙋ сочавѣ, отъ в҃і кантари одинъ рꙋбель серебра. а кто иметъ повезти сꙋкно, до быстрици, до ꙋгоръ, ꙋ сочавѣ, отъ гривнꙋ по три гроши, а ꙋ бани отъ гривнꙋ полъвтора гроша а ꙋ молдавици отъ гривнꙋ полъвтора гроша. а коли сѧ воротѧтъ изъ ꙋгоръ, отъ каждого терхꙋ, ꙋ молдавици, по два гроши, а ꙋ бани отъ каждого терхꙋ по два гроши. а кто иметъ повезти сꙋкно до брашова, на головное мыто, ꙋ сꙋчавѣ, отъ гривнꙋ три гроши, а ꙋ баковѣ отъ гривнꙋ полъвтора гроша, а ꙋ тотрꙋша отъ гривнꙋ полъвтора гроша. а коли сѧ имꙋть воротити, отъ каждого терхꙋ, на тотрꙋши, по два гроши, а ꙋ баковѣ отъ каждого терхꙋ по два гроши. а кони изъ нашеи земли, што по три гривны, слободни имъ сꙋть и ꙋгорстїи кони слободни имъ, а ꙋ которомъ торгꙋ имꙋть ихъ кꙋпити, тамъ имꙋть дати, отъ каждого конѧ по четыри гроши, а на

BCU Cluj / Central University Library Cluj

складъ, у сочавѣ, отъ каждого конѧ по шесть грошн, а на сирѧть отъ каждого конѧ по два грошн, а у черновьцн по два грошн. а кто иметь повести кони или кобылы до каменици, што было дати ему у сирѧть, то иметъ дати къ дорошинн, а што было дати ему у черновьцн, то иметъ дати у хотинн. такоже есть мыто и отъ кобылы, ѧко и отъ конн. а кто иметъ купити скотъ или бараны, у баковѣ, либо у романовѣ у торгу, либо у банн, либо на нѣмцн, либо у иныхъ торгохъ нашихъ, не надобѣ нигдѣ мыто дати, нижь тамъ гдѣ купилъ и возметь печать отъ мытника, а у которомъ торгу иметъ купити, тамъ иметъ дати, отъ скота одинъ грошъ, отъ десѧть овець одинъ грошъ, отъ десѧть свиній одинъ грошъ, отъ сто кожи воловыхъ десѧть грошн, отъ сто кожи ѧгнѧчіихъ одинъ грошъ, отъ сто кожи сураныхъ два грошн, та идуть на головномъ мытѣ сочавъскомъ. а у сирѧтьскомъ отъ краманыхъ рѣчей, отъ шапокъ, отъ ногавици, отъ корды, отъ меча, отъ гривны по три грошн, а што коли идетъ изъ земли чересъ сочавы, на сирѧтъ, колко давали на сочавѣ, половина отъ того мыта имуть дати, на сирѧтъ, отъ усего и отъ кожи и отъ волны и отъ овчины. то мыто сирѧтское. а у черновьци, отъ нѣмецкого воза мыто BCU Cluj / Central University Library Cluj четыре грошн, а отъ ормѣнъского воза шесть грошн, отъ скота одинъ грошъ, отъ десѧть свиній одинъ грошъ, отъ десѧть овець одинъ грошъ, а отъ кони и отъ кобылы по два грошн. а на перевози и отъ нѣмецкыхъ возъ цѣлыхъ и отъ орменскыхъ по четыре грошн. то мыто черновьское. а у черновци, возы не стрѧсти, але купець дасть свою вѣру, аже не имаетъ заповѣданыи товаръ на свои возъ, куници, серебро, воскъ и кони добріи земъстіи. а имаеть сѧ поставити цѣну сукнѣ у сочавѣ, ѧко во львовѣ. а львовчѧне што имуть поити до бранлово, по рыбы, на браннее мыто, или у баковѣ или у берладѣ, тамъ имуть дати, отъ гривну по полъвтора гроша, а воза и рыбы не занимати. а тамъ возметь печать, та пріидетъ слободно до сочавѣ, та иметъ дати на головномъ мытѣ, у сочавѣ, отъ гривны по три грошн. а воза и рыбы не занимати. а на сирѧтъ имуть дати отъ гривну по полъвтора гроша, а рыбы и воза не занимати. а на черновци мыто отъ воза. а львовчѧне што имуть принести сами изъ угоръ серебро жьженое, отъ того серебра што выхомъ мы купили собѣ колко будетъ намъ надобно, а иное серебро што останетъ, то имъ слободно. а мунтѧньскыи воскъ и брашевъскыи слободно имъ есть, а мыто имуть дати отъ камене, у баковѣ одинъ грошъ, а на искладъ, у сочавѣ, отъ

камене одинъ грошъ, а ꙋ сирѧть отъ камене одинъ грошъ. а ꙋгорьскїи кꙋници слободни имъ. а мыто имꙋть дати ꙋ кани полъктора гроша отъ гривнꙋ, а на искладѣх, ꙋ сочавѣ, отъ гривнꙋ три гроши, а ꙋ сирѧть полъктора гроша отъ гривнꙋ. а отъ тїи кꙋници колько бꙋдꙋть имъ надобни, а мы имемъ соби кꙋпити, а инїи имъ слободни. а еще есмы имъ дали волю што бы собѣ держали, ꙋ сочавѣ, одинъ домъ, а ꙋ томъ домꙋ корчмꙋ не держати, ни пива варити, ни медꙋ, ни месиїи ни (?) ѣткы держати, ни калѣка продавати. пакъ ли тотъ кто иметь жити, ꙋ томъ домѣ, бы хотѣлъ нѣшто отъ тѣхъ держѣти, тогды мꙋ-ситъ (?) съ мѣстомъ терпѣти. а то есмы ꙋчинили кꙋпцемъ господарѧ нашего, королѧ полского, изъ ꙋсеи рꙋской земли и съ подолской. а то мы иже есмы выше писали слюбꙋемъ имъ вѣчно ꙋздержати, безо лсти и безъ хытрости, на вѣкы вѣчныѧ, мы и наши намѣсткы, николи то непорꙋшено, при нашеи чти и при нашои вѣрѣ, подлꙋгъ крестьѧнского права. а на то свѣдкове, панъ жюржь… староста, панъ михаило дорогꙋнскыи, панъ владъ серетскыи, панъ оана дворникъ сочавскыи, панъ ѧцко и панъ иаїѧшъ чашникъ. а еще при томъ были послы съ львова, што съ нами сесе дѣло доконали, мычко кꙋликовьскыи и зимирхстамъ ханысъ и ханысъ верзкеть и рꙋсъ никлюсъ и писарь львовскыи ханысъ. а на потвержение тѣмъ ꙋсѣмъ велѣли есмы нашемꙋ вѣрномꙋ братѧю логофетꙋ, писати и привѣсити печѧть наша великаѧ къ семꙋ листꙋ нашемꙋ. ꙋ сочавѣ, ꙋ лѣто шестотысѧчное девѧтъ сотъ и шестьнадесѧтое лѣто октѧбрѧ ѕ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Alexandru Voevod, Domn Ţării Moldovei, facem cunoscut şi cu aceasta carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi, că am încheiat cu sfetnicii şi cu orăşenii din târgul Liovului şi cu tot poporul lor şi am făcut aşezământ despre vămi, în Ţara noastră, şi am încheiat cu dânşii, ca să umble, în Ţara noastră, cu mărfurile lor. Şi le-am rânduit vămi şi le-am uşurat, să dea vamă, în Ţara noastră, astfel. Mai întâiu vama principală dela Suceava, la descărcare, pentru postav, de grivnă trei groşi. Iar când vor cumpăra marfă tătărască, în Suceava, precum mătasă, piper, camhă [1], tebenci [2], tămâie, vin grecesc, de grivnă, în Suceava, câte trei

1 In limba polonă kamcha, un fel de mătasă turcească.
2 Singular тебенка, polon tebinki, tebienki, Sattelzierrathen, în ruseşte tebenki, malorus tybeńky, turceşte tébéngü, cp. I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 278. E un fel de podoabă de mătasă la şeaua calului.

groşi. Iar când vor cumpăra marfă tătărască în alte târguri ale noastre, vor da acolo unde cumpără de grivnă doi groşi, iar la vama principală, în Suceava, de grivnă trei groşi şi apoi vor putea să o vândă cui le va plăcea.

Iar cine merge la Liov, la vama principală, în Suceava, de vita cornută un groş, pentru zece porci un groş, pentru zece oi un groş, iar de eapă câte şese groşi, şi de fiecare cal câte şese groşi, pentru o sută de veveriţe un groş, pentru o sută de vulpi zece groşi, pentru o sută de piei crude de oaie patru groşi [1], pentru o sută de piei de miel doi groşi, pentru o sută de piei de vită cornută cinsprezece groşi. Aceasta e vama dela Suceava.

Iar cine merge către ţinutul tătărăsc, pentru 12 cântare, în Suceava, o rublă de argint, în Iaşi treizeci de groşi şi în Cetatea Albă o jumătate de rublă de argint. Iar cine nu merge la Cetatea Albă, va da la Tighina ca şi la Cetatea Albă, afară de plata trecătoarei, iar la strajă de fiecare car câte dosiprezece groşi. Şi cine va duce vite cornute la Tătari, la vama principală, în Suceava, de vită cornută patru groşi, iar în Iaşi doi groşi, iar la Tighina doi groşi. Iar pentru o sută de oi, în Suceava, şesezeci de groşi, iar în Iaşi treizeci de groşi, iar în Tighina treizeci de groşi. Aceasta este vama acestora ce se duc la Tătari.

Bucăţile de postav le vor vinde la descărcare, în Suceava, iar în alte târguri nu au voie să le vândă, şi cu aceşti groşi liber le este să meargă şi să-şi târguiască, prin toate târgurile noastre, ce vor găsi.

Iară în Ungaria şi în Ţara Românească slobod le este să ducă postav. Cine va duce postav în Ţara Românească, va da la vama principală, în Suceava, de grivnă câte trei groşi, iar la margine, în Bacău, de grivnă doi groşi. Iar ce aduc din Ţara Românească, fie piper, fie lână sau orice, pentru 12 cântare, în Bacău, o jumătate de rublă de argint. Iar la vama principală, în Suceava, pentru 12 cântare o rublă de argint.

Iar cine va duce postav la Bistriţa, în Ungaria, de grivnă câte trei groşi, în Suceava, iar în Baea de grivnă un groş şi jumătate şi în Moldaviţa de grivnă un groş şi jumătate, iar când se întorc din Ungaria, de fiecare povară [2], în Moldaviţa, câte doi groşi, iar în Baea de fiecare povară câte doi groşi.

Iar cine va duce postav la Braşov, la vama principală, î

1 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 278.
2 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 279.

Suceava, de grivnă trei groşi, iar în Bacău de grivnă un groş şi jumătate, iar în Totruş de grivnă un groş şi jumătate. Iar când se vor înturna, de fiecare povară, la Totruş, câte doi groşi, iar în Bacău de fiecare povară câte doi groşi.

Iar caii din Ţara noastră, ce-s de câte trei grivne, slobozi le sânt şi caii ungureşti slobozi le sânt, numai în care târg îi vor cumpăra, acolo vor da, de fiecare cal câte patru groşi, iar la descărcare, în Suceava, de fiecare cal câte şese groşi, iar în Sireti de fiecare cal câte doi groşi, şi în Cernăuţi câte doi groşi.

Iar cine va duce cai sau epe la Cameniţa, ce i-ar fi să dea în Sireti, tot aceia va da în Dorohoiu, şi ce i-ar fi să dea în Cernăuţi, tot aceia va da în Hotin. Aceiaşi este vama şi pentru epe ca şi pentru cai.

Iar cine va cumpăra vite cornute sau berbeci, în Bacău, sau în Roman, în târg, sau în Baea sau în Neamţ sau în alte târguri ale noastre, nu va avea să dea vamă în alt loc, decât acolo unde a cumpărat şi să ia pecete dela vameş şi în care târg va cumpăra, acolo va da de vită mare un groş, de zece oi un groş, de zece porci un groş, de o sută de piei de bou zece groşi, de o sută de piei de miel un groş, de o sută de piei crude doi groşi şi apoi vor merge la vama principală dela Suceava.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar în Sireti, de lucruri mărunţele, de şăpci, pantaloni[1], săbii ungureşti[2], de paloşe, de grivnă câte trei groşi, iar ce iese din Ţară, prin Suceava, la Sireti, cât au dat în Suceava, jumătate din această vamă vor da în Sireti, din tot şi pentru piei şi pentru lână şi pentru piei de oaie[3]. Aceasta-i vama Siretiului.

Iar în Cernăuţi, vama pentru un car nemţesc patru groşi, pentru carul armenesc şese groşi, pentru o vită cornută un groş, pentru zece porci un groş, pentru zece oi un groş, iar pentru cal sau iapă câte doi groşi. Iar la trecători şi pentru carele nemţeşti încărcate şi pentru cele armeneşti câte patru groşi. Aceasta-i vama Cernăuţului. In Cernăuţi, carele să nu se scuture, ci neguţătorul să-şi dea cuvântul său, că nu are marfă oprită în carul său, jderi, argint, ceară şi cai buni de ţară.

Şi se va socoti preţul postavului în Suceava, ca şi în Liov.

Iar Liovenii ce vor merge la Brăila, după peşte, la vama de margine, fie la Bacău sau la Bârlad, acolo vor da pentru o grivnă

---

1 Polon nogawica, pantaloni. Cp. I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 277.

2 I. Bogdan, Relaţiile Ţării Româneşti cu Braşovul şi cu Ţara Ungurească, 1905, p. 386-387, D. Şt. 2 p. 278, кордъ e ungurescul kard.

3 I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 280.

câte un groş şi jumătate, iar carul şi peştele să nu li se ia. Şi acolo să-şi scoată pecete şi să meargă slobod la Suceava, şi vor da la vama principală, în Suceava, de grivnă câte trei groşi. Iar carul şi peştele să nu li se ia. Iar la Sireti, vor da de grivnă câte un groş şi jumătate, iar peştele şi carul să nu li se ia. Şi în Cernăuţi vama pentru car.

Iar Liovenii ce vor aduce ei însişi, din Ungaria, argint ars, din acest argint să cumpărăm noi pentru noi cât ne va trebui, iar alt argint ce le va rămânea, acesta le este slobod.

Ceara din Muntenia şi cea din Braşov le este slobodă şi vor da vamă pentru o peatră de ceară, în Bacău, un groş, iar la descărcare, în Suceava, de peatră un groş, iar în Sireti, de peatră un groş.

Jderii ungureşti le sânt slobozi. Şi vor da vamă în Baea un groş şi jumătate de grivnă şi la descărcare, în Suceava, de grivnă trei groşi şi în Sireti un groş şi jumătate de grivnă. Şi din aceşti jderi cât ne vor trebui nouă, vom cumpăra pentru noi, iar ceilalţi le sânt slobozi.

Şi încă le-am dat voie să-şi ţie, în Suceava, o casă, dar în această casă să nu ţie cârciumă, nici să nu facă bere, nici mied, nici măcelărie să nu ţie, nici pâne să nu vândă. Iarăşi dacă acesta, ce va trăi în această casă, ar vrea să ţie ceva din acestea, atunci să sufere (să plătiască) cu târgul.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Şi am făcut aceasta neguţitorilor Domnitorului nostru, Craiul Poloniei, din toată Ţara Rusiei şi a Podoliei. Şi cele ce am scris mai sus le făgăduim să le ţinem vecinic, fară înşelăciune şi fără viclenie, în vecii vecilor, noi şi urmaşii noştri, nestrămutat niciodată, pe cinstea noastră şi pe credinţa noastră, după datina creştinească.

Şi martori la aceasta, pan Giurgiu staroste, pan Mihail dela Dorohoiu, pan Vlad dela Sireti, pan Oană vornic de Suceava, pan Iaţco şi pan Ilieaş ceaşnic. Şi încă la aceasta au fost soli din Liov, cari au încheiat cu noi acest lucru, Mâcico Culicovschi, Zamirstam Hanăs şi Hanăs Verzest şi Rus Niclius şi pisarul din Liov, Hanăs.

Şi spre întăritură tuturor acestora, am poruncit credinciosului nostru, Brateiu logofătul, să scrie şi să atârne pecetea noastră cea mare către această carte a noastră.

In Suceava, în anul şese mii nouă sute şi şesesprezece Octomvrie 6.

Pergamentul a fost în Arhiva oraşului Lemberg. Scrisoarea semiuncială, litere mici, fără spaţiu între cuvinte. Pecetea cea mare a Domnului atârnată, cu legenda: печать іѡ олеѯандр воевод . . . . . . землѣ молдавскои. A fost publicat cu abateri în Acty zapad. Ross. 1 (1846) nr. 21. Asemenea în E. Kałužniacki, Dokumenta mołdawskie i multańskie z archiwum miasta Lwowa, 1878, nr. 2. O traducere după Acty zapad. Ross., cu unele rezumate şi greşeli, e publicată în Hasd. Arh. Ist. 1[1] p. 130-132. O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. După această copie îl dau şi eu mai sus.

Documentul a fost cunoscut şi întrebuinţat deseori de istoricii noştri. Cp. A. D. Xenopol, Ist. Rom. ed. 3, vol. 3 p. 209, D. Onciul, Din Istoria României, Bucureşti, 1914 p. 42, N. Iorga, Istoria comerţ. rom. ed. 1 vol. 1 p. 88-91, I. Nistor, Handel und Wandel p. 7, I. Minea, Principatele române şi politica orientală a împăratului Sigismund, 1919, p. 107, etc.

El este extrem de important, căci ne arată produsele ţării de atunci. In el apar oraşele Cernăuţi, Iaşi, Bârlad, Bacău etc.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

177.

Roman. 1411 Mai 25.

Alexandru Voevod întăreşte supunerea sa către Vladislav, Regele Poloniei, făgăduindu-şi unul altuia ajutor contra Regelui Ungariei.

† мл(с)тїю бжїею мы александръ воевода, господарь земли молдавскои, посполу с нашими паны, како чиним знаменито сим наши(м) листом нинешним и потом будучим, комуже того будет потребизна, усѣм посполу, аже хотѧчи нашею вѣрою и нашею правдою велебному и освѣценому и премогуцему владиславови, великому королю полскому, господарю нашему, указати наше голдованїе и наши присѧгы, штоже есмы ему учинили и кресть цѣловали и наше листы и наши(х) панов, которыми сѧ есмы ему записали и с нашими паны его корунѣ и его королевству, иже быхом николи не имѣли против ему быти, а ни противу его корунѣ проречenoи полскои, але быхом ему и его корунѣ помагали, коли бы того трѣба, безо лсти и безхытрости, напротиву королю угорьскому и напротиву каждому его неприѧтелю. и кто бы ему непрїѧтель, тот и нам непрїѧтель, о его кривды

какъ и о наши кривды за нимъ стати. а потѧгнет[1] ли король оугоржскыи на нашего господарѧ, на королѣ полского, егоже бъ не дан, тогды мы имѣемъ на его землю потѧгнути, на землю королѧ оугоржского, з бжиею помочїю, и чинити што коли буде(м) болше мочи оучинити нашего господарѧ, королѧ польского дѣлѧ. а пакли бы потѧгнулъ король оугоржскыи на мене, на александра воеводу, и на мои земли молдавскои, тогды господарь нашь, король полскыи, имаетъ насъ боронити и потѧгнути во оугурьскую землю и чинити, што болше можетъ, яко нашь господарь. а симъ нашимъ листомъ потвержѧемъ и покрепляемъ и понавлѧемъ, слюбуючи и обѣчѧючи сѧ при чти и при вѣре нашеи, безо лсти и безхытрости, то наше голдованїе и присѧгы прореченые и такы листы што коли есмы дали и што есмы сѧ ними записали и с нашими паны моцно, крѣпко и без порушенья держѧти и полнити во всѣхъ, во оусѣхъ, во сѣмъ положенїю и во всѣхъ словѣхъ и никоми того не хочемъ порушити, а ни противъ тому быти, на вѣкы вѣчныѧ, аже намъ господарь нашь, король, кривды не оучинитъ оу нашеи земли и оу моеи ѡтчины и оу моеи во всеи граници. и на то есмы привѣсили наши печати къ сему нашему листу про лѣпшее и повнѣшшее оувѣренїе сихъ нашихъ слюбовъ. писано оу долнїи торгъ оу лѣто шестотысѧчное десѧтьсотъ и десѧтнадесѧте лѣто, маїа ке, оу пне(д)лни(к) по оузне(с)ни гни.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Alexandru Voevod, Domnul Ţării Moldovei, înpreună cu panii noştri, facem cunoscut cu această carte a noastră celor de faţă şi viitori, cui îi va fi de trebuinţă să ştie, tuturor înpreună, că dorim, cu credinţa noastră şi cu dreptatea noastră, să arătăm supunerea noastră şi jurămintele noastre măreţului şi strălucitului şi preaputernicului Vladislav, marelui Craiu al Poloniei, Domnitorului nostru, pe care i le-am făcut şi am sărutat crucea şi cărţile noastre şi ale panilor noştri, cu care înpreună ne-am legat în scris, şi cu panii noştri, coroanei sale şi crăiei sale, că nu vom fi niciodată înpotriva sa şi nici înpotriva coroanei lui polone. Ci vom sta în ajutor lui şi coroanei sale, când va fi nevoie, fără înşelăciune şi fără viclenie, înpotriva Craiului Unguresc şi înpotriva fiecăruia din duşmanii săi. Şi cine i-ar fi vrăjmaş, acesta este vrăjmaş şi nouă şi să stăm pe lângă dânsul în nevoile lui, ca şi în nevoile noastre.

1 Sic.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dacă cumva Craiul unguresc ar porni contra Domnitorului nostru, contra Craiului Poloniei, Dumnezeu să-l păziască de aceasta, atunci şi noi vom pleca contra ţării sale, contra ţării Craiului unguresc, cu ajutorul lui Dumnezeu şi să facem ce vom putea mai bine, ca să lucrăm pentru interesul Domnitorului nostru, Craiului Poloniei. Iar dacă ar pleca Craiul unguresc asupra mea, a lui Alexandru Voevod şi asupra Ţării mele moldoveneşti, atunci Domnitorul nostru, Craiul Poloniei, ne va apăra şi va pleca contra Ţării ungureşti şi va face ce va putea mai mult, ca şi Domnitorul nostru.

Şi cu această carte a noastră întărim şi înputernicim şi înoim, făgăduind pe cinstea şi pe onoarea noastră, fără înşelăciune şi fără viclenie, şi ţinem cu putere şi tărie şi fără sminteală această supunere a noastră şi jurăminte arătate mai înainte şi cărţi, ce le-am dat şi le-am scris cu panii noştri şi să le înplinim în aceste, către toţi, în această hotărîre şi în toate cuvintele şi nu vom strica niciodată aceasta şi să nu fim înpotriva acestuia, în vecii vecilor, dacă Domnitorul nostru, Craiul, nu ne va face vre-o nedreptate, în Ţara noastră şi în ocina mea şi în toate hotarele mele.

Şi la aceasta, am atârnat peceţile noastre către această carte a noastră, spre mai bună şi deplină încredinţare a acestor făgădueli ale noastre.

S'a scris în Târgul de Jos, în anul şese mii nouă sute şi nouăsprezece Mai 25, Luni, după Inălţarea Domnului.

Pergament în Arhiva ministerului de externe din Moscova. Are pecetea cea mare a Domnului şi alte douăsprezece peceţi mici ale boerilor atârnate. Pe pecetea Domnului se citeşte: пєчать іѡ олєѯандра воєводы гпа зємлѣ молдавскоі. Peceţile sânt atârnate cu şnururi de mătasă. O fotografie se află la Acad. Rom. fotografii, pachet V, nr. 59. O planşă fotografică în I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 13. O copie slavonă se află la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Un rezumat se află în Dogiel, Codex diplomaticus regni Poloniae et magni ducatus Lithuaniae, volumul 1, Vilnae 1758, p. 600 şi Rykaczewski, Inventarium omnium et singulorum privilegiorum, literarum, diplomatum quaecunque in archivo regni in arce Cracoviensi continentur, Paris, 1862, p. 134. Cp. Hasd. Arh. Ist. 2 p. 52. In Dogiel cât şi la Rykaczewski data e greşită: 1419. Cu abateri documentul a fost publicat în Ulianiţchi, Materialî nr. 23 şi cu foarte puţine abateri în Hurm. Doc. 1[2] p. 830-831.

Din acelaş an, din ziua de Paşti catolice, avem următorul act dat de Vladislav al Poloniei lui Alexandru cel Bun.

Vladislav, Regele Poloniei, se obligă să plătiască lui Alexandru Voevodul Moldovei o mie de ruble de argint frâncesc, ce-i fuseseră înprumutate.

† мы володиславъ бжиєи мл(с)ти, король польскы и литовьскы и руськыи и иныи(х) многы(х) земль господарь, знаємъ то симъ наши(м) листомъ усимъ, кто нань возри(т) или услышить єго чтучи, аже, єсмы должни ѡдину тысѧчю рублєвъ фрѧзьско(г) серебра прїателю нашему, александру воєво(д), господарю земли молдавьскои, что были на(м) позычили предкове и(х). а мы слюбуємъ єму при нашеи вѣрѣ заплатити безъ никотороє ѡ(т)волокы ѡ(т) сего велика дни за два рокы, ꙗко были єсмы послали нашего посла, пана петра влодкови(ч), старосту терєбовльско(г), подъстолє(г) судомурьско(г), до александра воєво(д). имаємы єму то заплатити тыхъ ѡдину тысѧчю рублєвъ фрѧзьского серебра ѡ(т) сего дни выше писанаго за два рокы цѣлаа тому истинному александру воєво(д) молдавскому и дѣтє(м) є(г). па(к) ли не имѣємъ єму заплатити на тотъ день, ꙗко ту вьписано, тогды мы в то(т) день безъ никоторыє ѡ(т)волокы имаємъ єму дати нашь городъ снѧти(н) и коломыю и покутьскую землю тому истинному александру воєводѣ, ѡсподарю[1] земли молдавьскои и дѣтє(м) єго. имають ѡни тако долго держа(т) нашь горо(д) снѧтїнъ и коломыю и покутьскую землю со всѣмь доходо(м) и со всѣмь право(м) и со всѣми границами, тако долго держати, до колѧ мы а любо дѣти наши заплатимы имь тыхъ ѡдину тысѧчю рублєвъ фрѧзьского серебра. пак ли не будє(т) фрѧзьского серебра, а мы литовьскыє рубли дамы а любо литоє серебро. па(к) ли не будеть лито(г) серебра, а мы заплатимы грошми, по чє(м) фрѧзьскоє серебро идеть, то мы слюбуємъ и ѡбѣцаємь єму заплатити. а на потвєржєньє сему нашему листу прївѣсили єсмы печать нашего королєвъства. подъ лѣты ржс(т)ва х(ст)ва тысѧча лѣтъ и четыреста лѣтъ первогонадцатого лѣта. само(г) кро(л) приказъ.

Traducere. Noi Vladislav, cu mila lui Dumnezeu, Craiu al Poloniei şi al Litvaniei şi al Rusiei şi al altor multor ţări Domnitor, facem cunoscut cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta

1 Sic.

la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că sântem datori o mie ruble de argint francesc prietenului nostru, Alexandru Voevod, Domnitorul Ţării Moldovei, ce ni le-au înprumutat înaintaşii lui. Iar noi îi făgăduim, pe credinţa noastră, să-i plătim, fără nici o amânare, din această zi mare peste doi ani, pentru care am trimis pe solul nostru, pe pan Petru Vlodcovici, staroste de Tereblovia, stolnic de Sudomir, la Alexandru Voevod. Ii vom plăti aceste o mie de ruble de argint francesc din această zi mai sus scrisă peste doi ani întregi acestui adevărat Alexandru Voevod al Moldovei şi copiilor lui.

Iar dacă nu-i vom plăti la această zi, cum este scris, atunci noi în această zi, fără nici o amânare, îi vom da acestui adevărat Alexandru Voevod, Domnitor al Ţării Moldovei, şi copiilor lui a noastră cetate Sneatin şi Colomeia şi Ţara Pocuţiei. Şi ei vor ţinea atâta timp cetatea noastră Sneatin şi Colomeia şi Ţara Pocuţiei, cu tot venitul şi cu tot dreptul şi cu toate graniţele, le vor ţinea atâta, până când noi sau copiii noştri vom plăti aceste o mie de ruble de argint francesc.

Dacă cumva nu va fi argint francesc, atunci să le dăm ruble litvane sau argint topit. Iar dacă nu va fi argint topit, atunci să plătim cu groşi, după cum va merge argintul francesc, aceasta noi făgăduim şi facem legământ să-i plătim.

Iar spre întăritură acestei cărţi a noastre, am atârnat pecetea noastră crăiască.

In anii dela naşterea lui Hristos, una mie şi patru sute şi unsprezece.

Insuşi Craiul a poruncit.

Pergament, cu pecetea atârnată, în Arhiva ministerului de externe din Moscova. O fotografie la Acad. Rom. fotografii pachet V, nr. 45. O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Un rezumat la Rykaczewski, Inventarium omnium et singulorum privilegiorum literarum, diplomatum quaecunque in archivo regni in arce Cracoviensi continentur, Paris, 1862, p. 134. Aici data e greşită: 1400. Cp. Hasd. Arh. Ist. 2 p. 52. Cu abateri a fost publicat în Ulianiţchi, Materialî nr. 22. Cu foarte puţine abateri a fost publicat în Hurm. Doc. 1^2 p. 829-830. Documentul a fost folosit de istoricii noştri, ca A. D. Xenopol, Ist. Rom. ed. 3, vol. 3, p. 127, N. Iorga, Geschichte des rum. Volkes 1 p. 301, I. Minea, Principatele române şi politica orientală a împăratului Sigismund, 1919 p. 103, etc.

Pentru lămurirea înprumutului de care vorbeşte documentul de mai sus, cp. cele din 1388 Fevruarie 10 şi Ianuarie 27, vezi mai sus 2 p. 603-606.

178.

1426 începutul lui Mai.

Alexandru Voevod dă un salv-conduct pentru trecerea oştilor lui Vladislav, Regele Poloniei, contra Turcilor.

Salvus conductus quem debuit dare woywoda Moldavie, Alexander woywoda Moldaviensis etc. Significamus presencium tenore quibus expedit universis. Quomodo nos ob reverenciam et honorem serenissimi principis, domini W⟨ladislai⟩, dei gracia regis Polonie, ducis Lithvanie et heredis Russie etc., domini nostri graciosissimi, a nobis id habere cupientis, sub vinculo iuramenti ac fide et honore nostris dolo et fraude quibuscunque cessantibus, nullis exquisitis coloribus, nullisque arte vel ingenio vel astucia observatis, dedimus atque damus per presentes salvum, perfectum, indubitatum et christianicum conductum, universis et singulis, prefati domini regis exercitibus versus terras Turcorum proficiscentibus, ipsorumque ductoribus, capitaneis, baronibus, militibus, proceribus, clientibus, familiaribus et ipsorum cuilibet coniuctum, vel devisim et in solidum, cum ipsorum rebus, equis, vasiliis[1], curibus, armis et bonis quibuscunque, per terras, dominia atque passus nobis aut nostris subditis, mediate vel immediate subiectis, eundi, proficiscendi, equitandi, negocia ipsorum ordinandi, disponendi, morandi, et a propria in die vel in nocte seu quacunque hora voluerint redeundi vel revertendi, simul cum comitiva sua vel scorsum (teorsum) libere et secure et absque omni molescia perturbacione, invasione, captivacione, arrestacione, dampnos offensa vel grava mine. Quem quidem securitatis conductum per nos subditos et coadiutores nobis adherentes promittimus, pollicemur et spondemus firmiter et inviolabiliter observari, nec quidquam contra prefatos exercitus eorumque ductores, capitaneos, barones, proceres, milites, clientes, familiares et ipsorum alterum per nos vel alium seu alios directe vel indirecte, explicite vel implicite, publice vel oculte, verbo facto vel opere, in preiudicium salvi nostri presentis conductus attemptare sed ipsos et eorum quemlibet nostra nostrorumque subditorum suicione et proteccione fovere et munire.

1 Sic.

In casu vero quo, quod absit, familiaribus exercituum predictorum contenciones, sediciones, infelicciones vulnerum, discordias, rumores, verbi facti vel operis cum nostris subditis, ut plerumque accidit, subirent, per hoc nolumus nec intendimus in aliquo dicto salvi conductui nostro in toto vel in parte derogare quinimmo volumus ipsum et promittimus sub fide et honore nostris in plena et integra permansurum firmitate. Si quis autem ex nostris subditis, aut coadiutoribus vel adherentibus in preiudicium dicti nostri salvi conductus verbo, nutu vel opere, attemptare in toto vel in parte presumpserit ex tunc auxilio, favore et consilio nostris prefatis exercitibus et eorum suppositis promittimus subvenire. Harum etc.

Traducere. Salv-conductul pe care a trebuit să-l dea Voevodul Moldovei, Alexandru etc. Facem cunoscut prin aceasta tuturor cui se cuvine, că pentru respectul şi onoarea strălucitului Principe, Domn Vladislav, din mila lui Dumnezeu, Rege al Poloniei, Duce al Litvaniei şi Domnitor al Rusiei etc., Domnului nostru prea plăcut, care a dorit să aibă dela noi acest lucru, sub legătură de jurământ şi cu credinţă şi onoare, lipsind din partea noastră orice viclenie şi înşelăciune, nealegând nici un pretext, negândindu-ne la nici o dibăcie sau talent sau viclenie, am dat şi dăm prin salv-conductul de faţă desăvârşit, neîndoelnic şi creştinesc, tuturor şi fiecăruia în parte, armatelor numitului Domn, Rege, cari pleacă către Ţările Turcilor, şi conducătorilor lor, căpitani, boeri, soldaţi, fruntaşi, supuşi, slujitori şi cui i-ar plăcea să se uniască cu dânşii, în parte sau în totul, cu lucrurile lor, cai, vase (?), suliţe, arme şi orice fel de bunuri, ca să meargă prin ţinuturile, pământurile şi drumurile supuse nouă sau alor noştri, în chip mijlocit sau nemijlocit, să plece, să călăriască, să-şi îngrijiască de treburile lor, să reguleze, să se opriască şi să se întoarcă dela ale lor, ziua sau noaptea sau în orice ceas ar vroi, înpreună cu suita lor sau . . . . . . slobod şi sigur şi fără nici o supărare, turburare, lovire, prinsoare, închisoare, daună, insultă sau ameninţare.

Care conduct de siguranţă făgăduim şi dăm chezăşie să fie observat cu tărie şi neclintit, de către supuşii noştri şi ajutoarele unite cu noi, ca nu cumva să fie atăcate de către cineva armatele de care e vorba şi conducătorii lor, căpitanii, boerii, fruntaşii, soldaţii, supuşii, slujitorii şi altcineva dintre dânşii, de către noi sau altul sau alţii, direct sau indirect, lămurit sau nelămurit, în chip public sau în ascuns, cu cuvântnl sau fapta, în dauna acestui salv-

conduct al nostru, ci pe ei înşişi şi oricari dintre dânşii să-i îngrijim şi apărăm cu supunerea şi protecţiunea noastră şi a celor de sub ascultarea noastră.

In cazul însă — ceia ce să nu fie — când slujitorii ziselor armate ar avea, cum se întâmplă adesea, cu supuşii noştri, lupte, certe, nenorociri cu răni, neînţelegeri, sfezi, cu vorba sau fapta, nu vroim şi nici nu ameninţăm din cauza aceasta să desfiinţăm întru ceva zisul salv-conduct al nostru, ci vrem şi făgăduim, pe credinţa şi cinstea noastră, ca să rămâie cu deplină şi întreagă tărie.

Dacă însă cineva din supuşii, ajutătorii sau cei uniţi cu noi ar cuteza, în totul sau în parte, să loviască, cu vorba, semnul sau fapta, în dauna zisului nostru salv-conduct, din acel ceas făgăduim să venim cu ajutor, sprijin sau sfat, armatelor noastre zise şi celor supuse lor. Acestora etc.

Dau documentul de mai sus după Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Aici se spune că documentul e luat din A. Prochaska, Codex epistolis Vitoldi magni ducis Lithuaniae 1376-1430, tom. 6 din Monumenta medii aevi historica res gestas Poloniae illustrantia, 1882 nr. 1225.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Documentul este foarte inportant pentru evenimentele din acest an contra Turcilor, pentru care cp. A. D, Xenopol, Ist. Rom. ed. 3, vol. 3 p. 132, N. Iorga, Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţii Albe, Bucureşti, 1899, p. 85, Geschichte des rum. Volkes 1 p. 306, etc.

179.

Suceava. 1433 Martie 15.

Ilieaş Voevod scrie Braşovenilor, pentru o datorie ce are în cetatea lor Laurenţiu, bănarul domnesc.

Elyas Waywoda et dominus terre molda(vi)ensis. Providi et honesti viri, amici nobis dilecti. Conqueritur nobis Laurencius, fusor monetarum nostrarum, quomodo quidam Iohannes, filius Valentini, iudicis, de vestri medio, sibi XXVIIj florenis auri hungaricalibus diu fuisset, et nunc esset, debitor, quos sibi pluries petenti reddere recusasset. Ymmo in tribus viis pro requisicione dictorum florenorum totidem florenos auri expendidisset. Item quidam nomine Snych Elos XXIIj florenos auri hungaricales esset debi-

tor. Rogamus vos quatenus, visis presentibus, exsibitori presencium [1] super premiss‹e› solucionis complementum facere velitis, nostri intuitu, ne idem Laurencius superinde queruletur. Sin autem, eundem nullum dampnum pati permittemus. In quo tandem nobis minime poteritis inputare [2]. Et nos similiter vestras faciemus voluntates, si hoc feceritis. Datum Zwczawye, in Dominica Oculi, anno Domini et cetera XXXIIj.

Verso: Providis et honestis viris, iudici et iuratis civibus de Brassowya, amicis nostris dilectis.

Traducere. Ilie Voevod şi Domn Ţării Moldovei.

Inţelepţilor şi slăviţilor bărbaţi, prietenii noştri plăcuţi. Ni se plânge Laurenţiu, turnătorul banilor noştri, cum un oarecare Iohan, fiul judelui Valentin, din cetatea voastră, i-a fost de multă vreme dator şi îi este şi acum 28 florini de aur ungureşti şi pe care cerându-i de mai multe ori să-i înapoieze nu i-a primit. Ba încă în trei rânduri pentru cercetarea zişilor florini a cheltuit tot pe atâţia florini de aur.

Asemenea un oarecare, cu numele Snih Elos îi este dator 23 florini de aur ungureşti.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

De aceia vă rugăm, ca văzând aceste, să binevoiţi a face cu privire la noi înfăţişarea datornicului pentru desăvârşirea plăţii de care e vorba, ca acelaş Laurenţiu să nu se mai plângă. Dacă nu, nu mai îngăduim ca el să sufere nici o pagubă.

In sfârşit, în această pricină, nu ne veţi putea învinui cât de puţin.

Dacă veţi face aceasta şi noi vom face asemenea voia voastră.

Dat în Suceava, în Duminica *Oculi*, în anul Domnului 1433.

Verso: Inţelepţilor şi slăviţilor bărbaţi, judelui şi cetăţenilor juraţi din Braşov, plăcuţilor noştri prieteni.

Dau documentul de mai sus, în latineşte, după N. Iorga, Hurm. Doc. 15[1] p. 18-19, nr. 25, care îl publică după o copie dela Acad. Rom. El spune că originalul se află în Arhiva oraşului Braşov, colecţia Schnell I nr. 7, are pecete mică, peste hârtie, adânc săpată, având inscripţia cu litere cirilice, cu caracter gotic: † печать Iѡ илиша воевод, între două cercuri. La mijloc pe un scut

1 Şters: eiusdem.
2 Şters: datum.

bourul cu steaua între coarne şi soarele la stânga, luna la dreapta. Scrisoarea e italiană.

Documentul este foarte important pentru legăturile vechi ale Moldovei cu Braşovul. Apoi apare Laurenţiu, bănarul domnesc. Cp. I. Nistor, Handel und Wandel p. 115.

180.

Suceava. 1433 Aprilie 9.

Privilegiul de comerţ al lui Iliaş, Domnul Moldovei, pentru Saşii şi Secuii din Sibiu, Sighişoara, Locrih, Sebeş, Şinca, Varghiaş şi Miercurea.

Elyas, Dei gracia Wayvoda et dominus terre moldawiensis, universis et singulis ortodoxe fidei cultoribus, presentibus pariter et futuris, noticiam presencium habituris, harum serie volumus fieri manifestum quod, accedentibus nostri in conspectum circumspectis et honestis viris Iacobo, magistro civium, Gaspero et Iohanne, civibus civitatis Cibiniensis, in eorum, necnon Septem Sedium Saxonicalium terre transsilvane personis, videlicet eiusdem Cybiniensis et de Ozd, Lwchkyrch, item Sebessyensis, de Senk, Warasiensis et de Zerdahel apellatis, supplicantes nobis ut, quia esset eorum racionabile propositum terram dominii nostri certis ipsorum mercibus negociandi causa visitare, quatenus pro ipsorum securitate et rerum eorundem mercimonialium tranquillitate, de et super tributis solvendis generosam cum eis faciemus concordiam. Volentes igitur, tam terre nostre utilitati, quam eorum commodo et securitati providere, et, certa nostra sciencia ac nostrorum baronum maturo consilio et prefatorum honestorum civium bene placito, talem concordie unionem de et super solvendis nostris tributis fecimus, immo facimus per post duraturis, quod, cum dicti cives ac universi alii mercatores dictarum Sedium aut alter eorum quicunque cum venalibus seu mercibus terram dominii nostri subintraverint, extunc in oppido nostro Egydhalma [1], conputatis eorum rebus venalibus, de qualibet marca dent quatuor grossos monete terre nostre pro tributo. Similiter, habita negociacione, dum ad propria revertuntur, alios quatuor grossos de marca, et in exitu granitiei [2] de uno equo duodecim grossos et de una caballa

1 Pare a fi Agiudul.
2 Graniţei.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

sex grossos, item de uno bove vel vacca duos grossos. Preterea in quacunque civitate vel oppido nostro negociati fuerint, quantum vendant, similiter de marca duos grossos. Quod, si ibidem vel alibi boves vel vaccas conpararint, debent solvere singulos duos grossos pro una peccore vel peccude, et pro equo sex grossos. Item pro scriptura equorum, peccorum vel peccudum singulum unum grossum solvere teneantur. Ceterum, ubicunque in terra dominii nostri ambulaverint, negociari non volentes, de eorum rebus nichil dent. Si autem quarumlibet negocientur, de marca solvant ut supra. De paratis autem, auro vel argento, penitus nichil tenebuntur. Ad que premissa observanda sub nostra ac dilecti filii, Romani, necnom carissimi Stechko fratris, universorumque baronum nostrorum fidei constancia nos obligamus. In cuius rei testimonium presentibus sigillum nostrum eisdem Sedibus per post et irrevocabiliter duraturis iussimus supappendi. Datum Zwczawye, die aprilis IX, anno Domini M^{o} CCCCXXX^{mo} IIj^{o}.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Ilie Voevod şi Domn Ţării Moldovei, vroim să le fie lămurit, prin şirul acestora, tuturora şi fiecăruia în parte, locuitorilor de credinţa ortodoxă, prezenţi ca şi celor viitori, cari vor avea cunoştinţă de ele, că venind înaintea noastră înţelepţii şi cinstiţii bărbaţi, Iacob, magistru cetăţenilor, Gasper şi Iohan, cetăţeni din cetatea Sibiului, în persoana lor şi a celor Şepte Scaune săseşti din Ţara Transilvaniei, adică pe nume, a celui din Sibiu şi din Sighişoara, Locrih, şi din Sebeş, Şinca, Varghiaş şi Miercurea, ne-au rugat că întrucât cererea lor este raţională, de a vizita Ţara noastră, pentru a face negoţ cu anumite mărfuri ale lor, să facem cu dânşii înţelegere bună despre şi asupra dărilor, ce trebuie să le plătiască.

Vrând aşa dar să luăm măsuri potrivite şi sigure pentru folosul atât al Ţării noastre, cât şi al lor, am făcut, cu a noastră bună ştiinţă şi sfat chibzuit al boerilor noştri şi din buna voinţă a zişilor cinstiţi cetăţeni, o astfel de legătură de înţelegere despre şi asupra dărilor ce trebuie să ni le plătiască şi facem pentru cei ce vor dura după, că atunci când zişii cetăţeni şi toţi neguţătorii din zisele Scaune sau oricine altul dintre ei ar întra cu lucrurile lor de vânzare sau mărfuri, în Ţara noastră, de atunci fiind socotite mărfurile lor de vânzare, în oraşul nostru Agiud (?), de fiece marcă să dea, ca dare, patru groşi în moneda Ţării noastre. Asemenea, după ce au făcut negoţul, când se întorc acasă, să dea

alţi patru groşi de marcă şi la ieşirea pe graniţă, să dea de un cal doisprezece groşi, de eapă şese groşi, tot aşa de un bou sau vacă doi groşi. Afară de aceasta, în orice cetate sau oraş al nostru ar fi neguţaţi, când vând, la fel să dea de marcă doi groşi.

Dacă aici sau aiurea ar cumpăra boi sau vaci, trebuie să plătiască numai doi groşi de turmă sau cireadă, iar de cal şese groşi. Asemenea pentru scrisoarea cailor, turmelor sau a cirezilor trebuie să plătiască numai un groş.

Altfel, oriunde ar umbla în Ţara noastră, nevroind să facă negoţ, să nu dea nimic de lucrurile lor.

Dacă însă unora le-ar plăcea să facă comerţ, să plătiască de marcă, ca şi mai sus.

Insă din aurul sau argintul cumpărat să nu li se ţie nimic.

Pentru observarea lucrurilor puse mai înainte, Noi ne obligăm sub statornicia de credinţă a noastră şi a fiului nostru iubit, Roman, şi a prea iubitului frate, Steţcu, şi a tuturor boerilor noştri.

Iar ca mărturie a acestui lucru, că cele de faţă date acestor Scaune le vom păstra după aceasta, neclintit, am poruncit să se atârne pecetea noastră.

Dat în Suceava, în 9 Aprilie, anul Domnului 1433.

Document în Arhiva Universităţii Săseşti din Sibiu. O fotografie la Acad. Rom. fotografii, pachet V, nr. 4. A fost publicat de N. Iorga, Hurm. Doc. 15[1] p. 19-20, după care îl dau şi eu.

181.

1433 Iunie 3.

Ilieaş Voevod făgăduieşte Regelui Vladislav al Poloniei credinţă şi ajutor contra duşmanilor săi.

Elias dei gracia Waywoda et dominus terre Moldawyensis cum filys et fratre nostris, tenore presencium recogonosscimus significantes tam presentibus quam futuris noticiam presencium cernentibus quibus expedit vniversis. Quod nos ex certa sciencie nostre matura deliberacione atque beneplacito necnon sana induccione consily nostrorum secretariorum, nulloque conpulsi arduo, serenissimo ac preclarissimo principi, domino Wladislao, dei gracia inclito regi Polonie, Lythvanieque principi supremo et heredi Russcie etc., Domino nostro graciosissimo, eiusdemque sue maiestatis he-

redibus inclitis, videlicet Wladislao et Kazmyro ac successoribus eiusdem, necnon corone regni Polonie predicte, assumpsimus et pollicemur tacto dominice crucis ligno, obligantes nos, more et adinstar aliorum dominorum ducum katolicorum, consuetudinaria lege fidei ortodoxe, quemadmodum nostri predecessores se subscribentes obligarunt, videlicet Petrus Waywoda, Roman Waywoda, Ztechko Waywoda, ac genitor carissimus noster condam, Alexander Waywoda, felicium recordacionum, fideles nos esse attenta constancia, Eidem sue Serenitati serviendo et adiuvando adversus quoslibet inimicos ubicumque necessarium fuerit, nullo penitus excepto, iuxta vim et formam certarum inscripcionum olim predecessorum nostrorum antefatorum in nullo diminuendo. Et quod habemus eundem defendere contra quosuis eidem periculose irrogantes et iniuriantes nec sinistra informacione vmquam contrariarum ipsum modo aliquali, fraude et dolo, quibusvis postpositis, sub honore et fide nostris. In horum igitur premissorum omnium firmitatem ac uberiorem perpetuitatis roborem presentes appensione sigilli nostri maioris et autentici munimine iussimus communiri. Datum Anno Domini Millesimo quadringentesimo trecesimo tercio, die mensis Jwny tercio.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dominus per se Waywoda.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Ilie Voevod şi Domn Ţării Moldovei, cu fiii şi fratele nostru recunoaştem prin aceasta, făcând cunoscut tuturor cărora se cuvine a căuta la dânsa, atât celor de faţă, cât şi celor viitori, că noi cu a noastră bună ştiinţă, chibzuit sfat şi voinţă şi sănătoasă cercetare a sfatului boerilor noştri, de nimene nesiliţi, am dat chezăşie înaltului, prea fericitului şi prea strălucitului Principe, Domn Vladislav, din mila lui Dumnezeu, vestit Rege al Poloniei şi Inaltprincipe al Litvaniei şi Domnitor al Rusiei, etc., Domnului nostru prea plăcut şi vestiţilor urmaşi ai Măriei Sale, anume lui Vladislav şi lui Cazimir, şi urmaşilor acestuia şi coroanei mai înainte spuse a Regatului Poloniei şi făgăduim, atingând lemnul crucii Domnului, îndatorindu-ne după obiceiul şi în felul altor domni, principi catolici, după legea obicinuită a credinţei ortodoxe, şi în felul cum s'au îndatorat înaintaşii noştri mai jos scrişi, anume Petru Voevod, Roman Voevod, Steţcu Voevod şi odinioară părintele nostru prea iubit, Alexandru Voevod, să fim credincioşi cu statornicie păzită slujind *Strălucirei sale* şi ajutându-l contra tuturor duşmanilor, oriunde ar fi de tre-

buinţă, neexceptând pe nimene, după putere şi nemicşorând întru nimic forma anumitor scrisori de odinioară, mai înainte făcute de înaintaşii noştri. Şi că avem să-l apărăm contra oricăror l-ar pune în primejdie şi să nu-l vătămăm vre-odată printr'o ştire greşită de cele contrare, în vre-un chip oarecare, prin înşelăciune şi viclenie, oricari fiind puşi mai prejos, pe cinstea şi credinţa noastră.

Iar pentru înputernicire a acestor toate mai înainte puse şi spre mai mare tărie de veşnicie, am poruncit să se întăriască cele de faţă prin atârnarea pecetei noastre celei mari şi prin întăritură proprie.

Dat în anul Domnului una mie patru sute treizeci şi trei, Iunie în trei.

Insuşi Domnul Voevod a poruncit.

Pergament, cu pecetea cea mare atârnată, în Arhiva ministerului de externe din Moscova. O fotografie la Acad. Rom. fotografii pachet V, nr. 42. O planşă fotografică în Hurm. Doc. 1[2] planşa VI. Pe pecete se deosebeşte foarte bine capul de bour, cu steaua între coarne, şi † пе(чать іѡ илі)аш воевѡдѣ госп(одар) земли молдавскои. Un rezumat s'a publicat în Dogiel, Codex diplomaticus regni Poloniae et magni ducatus Lithuaniae, volumul 1, Vilnae, 1758, p. 601. A fost publicat în Hurm. Doc. 1[2] p. 580-581

BCU Cluj / Central University Library Cluj

182.

Suceava. 1433 Iunie 4.

Boerii lui Ilie Voevod fugăduiesc Regelui Vladislav al Poloniei, că vor ţinea legăturile făcute de Ilie Voevod şi înaintaşii lui cătră regii Poloniei.

† мы болѧре господарѧ нашего воеводы, панъ михаило дорогоунскы, панъ жюржъ фратовскыи, панъ вылчѧ, панъ жоуржъ жомотатичъ, панъ данъ дворникъ, панъ коупчичъ, панъ исаи, панъ нѧгои писаръ, панъ станъ вистѣрникъ, панъ станъ бръличъ, панъ оуниклѣта, панъ лазоръ и братъ его, панъ станчоулъ, панъ щефоулъ и братъ его, панъ мындрѣ, панъ косте драгошевъ, панъ михаило попша, панъ иѡаныщъ, панъ дамакоушъ столникъ, панъ чоурба, панъ лимбадоулче, панъ балошъ чашникъ, панъ лацко боцъ, панъ михаило оурикъ, панъ немирка, панъ козма шандричъ, панъ ивашко прочелниковичъ, панъ миклѣ, панъ дума и братъ его, панъ мирчѧ,

панъ илїашъ и оуси боѧре молдавстїи чинимъ знаменито сеѣмъ листомъ нашимъ, кто коли нанъ оузритъ, алибо оуслышитъ чтоучи, аже слюбоуемъ и слюбили есми ѡсвѣченномꙋ и велебномꙋ и великомꙋ володиславꙋ бжїею мл(с)тїю кролю полскомоу, литовскомꙋ, роускомꙋ и ины(х) многы(х) землъ ѡсподарю, нашемꙋ миломꙋ, и его дѣтемъ, владиславови и казимирꙋ, и намѣсткомъ и(х) и коронѣ кролевства полского слюбоуемъ и слоубили есми и цѣловали есми кр(с)тъ подлꙋгъ первы(х) присѧгъ и записовъ наши(х) стары(х) господарей, петра воеводы, романа воеводы, стецка воеводы, алеѯандра воеводы и теперъ подлꙋгъ присѧгъ и записовъ нашего милого ѡсподарѧ, илїа воеводы, аже имаемъ на то(м) стоѧти и радити емоу и дѣтемъ его и братїамъ его и намѣсткомъ его, абы первы(х) присѧгъ и записовъ свои(х) предко(х) и свои записы и присѧгы держалъ и непорꙋшилъ, на вѣки. а мы слюбоуемъ за него и за его дѣти и за его братїи и за его намѣсткы, аже имаютъ то держати и полнити, на вѣкы вѣчныѧ, безлъсти и безхитрости, при чти, при вѣрѣ, такъ и мы вси посполꙋ панове. а на потвержденїе семꙋ листоу привѣсили есми наши печатъ. вл̃ѣ(т) ѕ҃цма юнїа д҃, оу сочавѣ. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Noi boerii Domnitorului nostru Voevod, pan Mihail dela Dorohoiu, pan Giurgiu dela Frătăuţi, pan Vâlcea, pan Giurgiu Jumătate, pan Dan vornic, pan Cupcici, pan Isaiea, pan Neagoe pisar, pan Stan vistiarnic, pan Stan Bârlici, pan Uncleata, pan Lazor şi fratele său, pan Stanciul, pan Şteful şi fratele său, pan Mândrea, pan Costea lui Dragoş, pan Mihail Popşa, pan Ioanâş, pan Damacuş stolnic, pan Ciurba, pan Limbadulce, pan Baloş ceaşnic, pan Laţco Boţ, pan Mihail Uric, pan Nemirca, pan Cozma Şandrici, pan Ivaşco Procelnic, pan Miclea, pan Duma şi fratele său, pan Mircea, pan Ilieaş şi toţi boerii moldoveni facem cunoscut şi cu această carte a noastră, oricine va căuta la dânsa sau o va auzi citindu-se, că făgăduim şi am făgăduit strălucitului şi măreţului şi marelui Vladislav, din mila lui Dumnezeu, Craiu al Poloniei, Litvaniei, Rusiei şi Domnitor al multor altor ţări, iubitului nostru, şi copiilor lui, lui Vladislav şi lui Cazimir, şi urmaşilor lor şi coroanei Crăiei Poloniei, făgăduim şi am făgăduit şi am sărutat crucea, după întâile jurăminte şi scrisori ale Domnitorilor noştri celor bătrâni, Petru Voevod, Roman Voevod, Ştefan Voevod, Alexandru Voevod, şi acuma după jurămintele şi scrisorile iubitului nostru Domnitor, Ilie Voevod, că vom sta în aceasta şi-l

vom sfătui pe el şi copiii lui şi fraţii lui şi urmaşii lui, ca să ţinem şi să nu clintim, în veac, jurămintele şi scrisorile cele întăi ale înaintaşilor noştri şi scrisorile lor şi jurămintele lor.

Şi făgăduim pentru el şi pentru copiii lui şi pentru fraţii lui şi pentru urmaşii lui, că vor ţinea aceasta şi vor înplini-o, în vecii vecilor, fără înşelăciune şi fără viclenie, pe cinste, pe credinţă, asemenea şi noi toţi panii înpreună.

Şi spre întăritură acestei cărţi, am atârnat peceţile noastre.

In anul 6941 Iunie 4, în Suceava.

Pergament, cu 11 peceţi mici ale boerilor, atârnate cu şnururi de mătasă, se află în Arhiva ministerului de externe din Moscova. O fotografie la Acad. Rom. fotografii, pachet X, nr. 29. O planşă fotografică se află în I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 23. O copie se află la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Cu abateri multe a fost publicat în Ulianiţchi, Materialî nr. 29 şi cu puţine abateri în Hurm. Doc. 1² p. 840-841.

183.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Suceava. 1433 Iunie 5.

Ilie Voevod făgăduieşte Regelui Vladislav al Poloniei credinţă şi ajutor contra duşmanilor.

† ма(с)тїю б(ж)їею мы илїа воевода, господаръ земли молдавской, и с нашими дѣтми и с нашею братьею чиним знаменито ис сѣмь листомь нашимь, кто коли нань оузрить а любо оуслышить чтучи, иже нашимь добрымь оумысломь и нашею доброю волею и нашихь прїѧтель и пановь радою и никымъ непринуженъ[1] освѣченому и велебному и великомȣ владиславови, бжїею ма(с)тїю королеви полскомȣ, литовскому, рȣскомȣ и ины(х) многы(х) землъ г(с)древи нашему миломȣ и его дѣтемь, владиславу и казимерȣ, и намѣсткомь его и корунѣ кролевства полского слюбȣемь и слубили есмы и цѣловали есмы кр(с)ть и голдовали есмы тако, ꙗко инаѧ кнѧжата хр(с)тїанскаѧ, подлу(г) хр(с)тїанского права, и тако ꙗко наши предкове записали сѧ, петръ воевода и романь воевода и стецко воевода и ѡ(т)ць нашь, алеѯандръ воевода, имаемы емȣ вѣрни быти и послушны, и также имаемы емȣ слу-

1 Din ы s'a făcut ъ.

жити и помогати на вск его неприятели, где коли бɤде надобѣ, не вынимɤючи никоторы(х), подлɤ(г) записовъ пре(д)ковъ нашихъ и ни оу чомѫ не оуменшаючи. и также имаемы его выстерегати ѡ(т) всѣхъ злы(х) речей и имаемь добрɤю радɤ радити, а противɤ емɤ никоторы(м) крѣменемь не быти, безлсти и безъ хытрости, при чти, а при вѣри. а на крѣпость томɤ всемɤ выше писанномɤ и на великое потврьж(д)еніе вѣчное велѣли есмо привѣсити нашɤ печать к семɤ листɤ нашемɤ. оу сочавѣ, по(д) лѣты рож(д)ства х(с)ва ã лѣ(т) и ɤлг, ıɤ(н) ẽ.

гедеѡ(н) писа лѣ(т) ѕѱма. прика(з) само(г) воеводы.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ilie Voevod, Domn Ţării Moldovei şi cu fiii noştri şi cu fraţii noştri facem cunoscut şi cu această carte a noastră, oricine va căuta la dânsa sau o va auzi citindu-se, că din al nostru bun cuget şi cu a noastră bună voie şi cu sfatul prietenilor noştri şi al boerilor şi nesilit de nimene făgăduim strălucitului, măreţului şi marelui Vladislav, din mila lui Dumnezeu, Craiului Poloniei, Litvaniei, Rusiei şi altor multor ţări, Domnului nostru iubit şi copiilor lui, Vladislav şi Cazimir, şi urmaşilor *lui şi coroanei Crăiei Poloniei şi am făgăduit* şi am sărutat crucea şi ne-am supus ca şi alte principate creştine, după legea creştinească, şi aşa cum au dat scris înaintaşii noştri, Petru Voevod şi Roman Voevod şi Ştefan Voevod şi părintele nostru, Alexandru Voevod, avem să-i fim credincioşi şi supuşi şi avem să-i slujim şi să-i stăm în ajutor, contra tuturor duşmanilor săi, ori unde ar fi nevoia, neexceptând pe nimenè, după scrisorile înaintaşilor noştri şi neînpuţinând întru nimic.

Şi asemenea avem să-l înştiinţăm de toate cuvintele rele şi avem să-l sfătuim cu bun sfat şi să nu fim contra lui niciodată, fără înşelăciune şi fără viclenie, pe cinste şi pe credinţă.

Şi spre întăritură acestei toate mai sus scrise şi spre mare înputernicire veşnică am poruncit să se atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

In Suceava, în anii dela naşterea lui Hristos 1433, Iunie 5.

Ghedeon a scris în anul 6941.

Arătarea a însăşi Domnului.

Pergament, cu pecetea cea mare a Domnului atârnată, în Arhiva ministerului de externe din Moscova. O fotografie la Acad. Rom. fotografii pachet V, nr. 58. O planşă fotografică în I. Bog-

dan, Album paleografic moldovenesc nr. 24. Pe pecete se citeşte: †печать іwанна илїи воеводѣ господарѣ земли молдавскои. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Un rezumat se află la Dogiel, Codex diplomaticus regni Poloniae et magni ducatus Lithuaniae, volumul 1, Vilnae 1758, p. 600 şi la Rykaczewski, Inventarium omnium et singulorum privilegiorum, literarum, diplomatum quaecunque in archivo regni in arce Cracoviensi continentur, Paris 1862, p. 135. E publicat cu abateri în Ulianiţchi, Materialî nr. 30a şi în Hurm. Doc. 1[2] p. 841-842. Cp. Hasd. Arh. Ist. 2 p. 53.

Din acelaş an 1433 Dechemvrie 13 avem 3 scrisori, ale lui Vladislav al Poloniei şi sfatului său de episcopi şi boeri, adresate lui Ştefan Voevodul Moldovei, pe care le dau mai jos, pentru complectarea ştirilor asupra evenimentelor din această vreme.

A.

Lancici. 1433 Dechemvrie 13.

Vladislav, Regele Poloniei, scrie lui Ştefan Voevod că-l iartă de greşala tatălui său, Alexandru Voevod, când s'a sculat contra lui.

Во имѧ бжие, станса. к вѣчнои рѣчи памѧти, вло(д)славъ, бжиею мл(с)тью, кроль полскии и такѣжь зѣмль, краковскои, судомирскои, сирадскои, ланчицкои, куıавскои и литовское кнжа наивъшее, панъ поморскии, а дѣдичь руски, инъıхъ многихъ зѣмль г(с)пдрь, знаменито чинимъı симъ нашимъ листомъ каждому доброму, кто нань возрить или оуслъıшить чтучи, кому будеть потребизна, иже какъ коли дьıаволомъ, росъсѣвцею злости, неприıателемъ людского поколѣньıа, зъеднано было, ижь нѣкгды премоsurvivalжныи панъ алеѯандрь воевода земли молдавскои, з направъı а радъı неприıателии нашихъ и коронъı нашеи полскои присѧгъ, слюбовъ, голдувъ намъ и записовъ намъ оучиненъıхъ у w(т) его по(д)даннъıхъ с коруною нашею переступивши и зломивши былъ на противу намъ и на(с) розгнѣвалъ. але ижь велможныи стефань, снь его, инѣшнии воевода землѣ молдавскои, пришолъ засѧ ку доброи памѧти, не хотѧчи зостати оу винѣ оца своего, прере(ч)ного алеѯандра воеводъı, просилъ на(с) абъıхомъ ему w(т)пустили и ласкави были, а наиболши, абы то на дши оца его не зостало, хотѧчи и слюбучи намъ и дѣтемъ нашимъ, вло(д)славови

ꙗ казимиру, и намѣсткомъ и коруне полскои, такую и болшую вѣру, какъ намъ передкове его воеводы оуказывали, служити, пригати, чинити по(д)лугъ листовъ оца первыхъ и передковъ его, ꙗкожь на нихъ досыть ꙗвно есть выписано. ижбы такъ вѣрне служити, помагати и пристати хотѣлъ, а с нами и з дѣтми нашими и намѣстки и с коруною вѣрне безо лсти, а безхитрости жити. а мы такѣжь оурозумѣвши его такое обѣцованье и слюбы, а познавши, ижь пре(ч)ныи стефанъ воевода помочи и рады напротиву намъ и коруны нашеи не чинилъ, а ни давалъ, ꙗкожь, доводливо того сѧ намъ послы своими справлѧлъ и справилъ про тожь его со всѣми по(д)данными о тую иную мерзѧчку и шкоду воеваную, намъ и коруне нашои оучиненую ѡ(т) его оца, правого чинимы и ѿ(т)пущаемы ему все тымъ нашимъ листомъ, слюбуючи пре(ч)ного стефана воеводу и его дѣти, намѣстки и по(д)данныи, николи на вѣки, не оупомѧнути, але нашею ласкою надѣлѧти и миловати, а то такъ, ач пре(ч)ныи воевода з дѣтми и намѣстки и с паны и его по(д)данными намъ и дѣтемъ нашимъ и намѣсткумъ и коруне вѣрою пристанеть, ꙗко его передкове вѣрни были и служили подлугъ выписанья и зрѧженья первыхъ листовъ оца и предковъ его воеводъ молдавскихъ. а того дѣлѧ приказуемы дѣтемъ нашимъ и всѣмъ намѣсткумъ нашимъ и под(д)аннымъ, на вѣки хотѧчи то твердо держати, абы николи пре(ч)ному воеводе и его дѣтемъ намѣсткумъ, панумъ, и по(д)даннымъ на вѣки не оуспоминали, але за добрыи и певныи приꙗтелѣ имѣли. а на крѣпость тому всему вышписаному печать маестату нашого велѣли есмо привѣсити. да(н) оу ланчици, к ндѣлю, в днь стоѣ луцѣи подѣ лѣты х(с)ва рж(с)тва а лѣтъ у л г лѣта.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. In numele Domnului, amin. Pentru veşnica amintire a lucrului, Vladislav, din mila Domnului, Craiu al Poloniei şi al altor ţări, al Cracoviei, Sudomiriei, Siradiei, Lancici, Chievului, mare Cneaz al Litvaniei, pan al Pomeraniei şi Domn al Rusiei şi Domnitor al altor multor ţări, facem cunoscut cu această carte a noastră fiecărui om bun, care va căuta la dânsa sau o va auzi citindu-se, cui îi va fi de trebuinţă, cum că din pricina diavolului, semănătorul răutăţei, duşmanul neamului omenesc, s'a pus la cale că odată puternicul Domn, Alexandru Voevod al Ţării Moldovei, prin îndemnul şi sfatul duşmanilor noştri şi ai Coroanei noastre Polone, a călcat jurămintele, făgăduielile, supunerile făcute nouă şi

scrisorile noastre şi ale supuşilor lor cu coroana noastră şi s'a ridicat asupra noastră şi ne-a supărat.

Dar acest prea puternic Ştefan, fiul său, acuma Voevod al Ţării Moldovei, a venit la buna aducere aminte, ne vrând să rămâie în vina tatălui său, mai înainte numit Alexandru Voevod, şi ne-a rugat ca să-i iertăm şi să fim buni şi mai ales să nu rămâie aceasta pe sufletul tatălui său, dorind şi făgăduindu-ne nouă şi copiilor noştri, Vladislav şi Cazimir, şi urmaşilor şi Coroanei Polone, cu aceiaşi şi prea bună credinţă, cum ne-au arătat nouă înaintaşii lui, Voevozi, să ne slujiască, să ne priiască şi să ne facă după scrisorile cele dintăi ale tatălui şi înaintaşilor lui, după cum este destul de lămurit scris în ele şi să vroiască să ne slujiască credincios, să ne ajute, să stea pe lângă noi şi să trăiască cu noi şi cu copiii noştri şi cu urmaşii şi cu Coroana, credincios, fără înşelăciune şi fără viclenie.

Şi noi asemenea înţelegând o astfel de făgăduială şi dorinţă a lui şi cunoscând că numitul Stefan Voevod n'a făcut şi nici n'a dat nici ajutor şi nici sfat în contra noastră şi a Coroanei noastre, după cum ne-a arătat-o şi dovedit-o prin solii săi, pentru aceasta noi pe dânsul, cu toţi supuşii săi, îl facem drept, pentru acea adevărată uriciune şi pagubă de războiu, ce ne-a fost făcută nouă şi Coroanei noastre de către tatăl său, şi îi iertăm totul cu această scrisoare a noastră, făgăduind că nu vom aminti numitului Stefan Voevod şi copiilor lui, urmaşilor si supuşilor, niciodată, în veac, ci-1 vom împărtăşi şi milui cu bunătatea noastră, atâta vreme cât numitul Voevod, cu copiii lui şi urmaşii şi cu boerii şi cu supuşii lui ne vor rămânea cu credinţă nouă şi copiilor noştri şi urmaşilor şi Coroanei, după cum înaintaşii lui au fost credincioşi şi au slujit, după însemnările şi rânduelile celor întăi scrisori ale părintelui şi înaintaşilor lui, Voevozi ai Moldovei.

Despre care lucru poruncim copiilor noştri şi tuturor urmaşilor noştri şi supuşi, în veac să voiască să ţie aceasta tare, ca să nu pomeniască în veac, numitului Voevod şi copiilor lui, urmaşilor, boerilor şi supuşilor, ci să-l aibă drept bun şi credincios prieten.

Iar pentru întăritură acestei toate mai sus scrise am poruncit să se atârne pecetea Maiestăţii noastre.

Dată în Lancici, Duminică, în ziua Sfintei Lucia, în anii de la naşterea lui Hristos 1433.

Pergament, cu pecetea atârnată, se păstrează în Arhiva ministerului de externe din Moscova. O fotografie se află la Acad.

Rom. fotografii, pachet X, nr. 6. O copie cu câteva abateri la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Un rezumat se află la Dogiel, Codex diplomaticus regni Poloniae et magni ducatus Lithuaniae, volumul 1, Vilnae 1758, p. 601, Rykaczewski, Inventarium omnium et singulorum privilegiorum, literarum, diplomatum quaecunque in archivo regni in arce Cracoviensi continentur, Paris, 1862, p. 135, Lewicki, Index actorum saeculi XV ad res publicas Poloniae spectantium, Cracoviae 1888, p. 227, nr. 1947. Cp. Hasd. Arh. Ist. 2 p. 52-53, G. Şincai, Hronica Românilor, Iaşi, 1853, 1 p. 390. Cu multe abateri a fost publicat în Ulianiţchi, Materialî nr. 31 şi cu puţine în Hurm. Doc. 1[2] p. 842-844.

Faptele de sub Alexandru cel Bun la care se referă documentul de mai sus sânt cunoscute. Cp. A. D. Xenopol, Ist. Rom. ed. 3, vol. 3, p. 132, N. Iorga, Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţii Albe, Bucureşti, 1899, p. 90, Stud. şi Doc. 6 p. 652, etc., I. Minea Principatele române şi politica orientală a împăratului Sigismund, 1919, p. 227, etc.

B.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Lancici. 1433 Dechemvrie 13.

Sfetnicii Regelui Vladislav al Poloniei făgăduiesc lui Stefan Voevod că toate legămintele, încheiate prin Mihail Buceaţchi cu Domnul Moldovei, vor fi păstrate.

† мы воицехъ з бжиеи ма(с)ти, ꙗрцибискѹпъ гнѣзденскии, збыкгнѣвъ краковскии, станиславъ познанскии, ꙗнъ холмьскии, бискѹпове, владиславъ, въıбраньıи кѹ бискѹпствѹ влоцлавскомѹ, миколаи з михалова, панъ и староста краковскии, сѹдивои з остророга познанскии, спытекъ с тарнова сѹдомирскии, андрѣи з домаборѧ калискии, марцинъ с калинова сирадскии, стиборъ ланчицкии, ꙗнъ з лихинѧ брѣстьскии, ꙗрантъ з брѹдцова влоцлавскии, ꙗнъ мѹжикъ з дѹбровы лвовскии, воеводы, марцинъ ⟨з⟩ славска познанскии, добеславъ съ сенна любелскии, кабрѣнець ⟨з⟩ зарѹба сирадскии, воицехъ з малого ланчицкии, ꙗнъ кглокачь кролевства полского маршалокъ, крцонъ брѣстѧскии, домаратъ воиницкии,' вѧнценць съ шамотѹлъ межирѣцкии, доброкгостъ с колна каменьскии, ꙗкѹбъ рыпинскии, миколаи быдкгосцкии, мацѣи з бѣлѧвъ брезенскии, михалъ галицкии, ꙗнъ окганка рокгозенскии, пелка с копыдлова лѧдскии, столечници, доброкгостъ съ шамотѹлъ калискии, андрѣи целекъ сѹ(д)мирскии, шелнкга си-

радскии, подкоморьꙗ, петрꙋ з опорока, миколаи с костелца, хоружии, адамъ с тꙋрасꙋ(д)ѧ ланчицкии, петрꙋ с кора, по(д)сꙋдокъ познанскии, слюбꙋємы и слюбили єсмы словомь и рꙋкою вшитци, при чти и при вѣрѣ нашои, подлꙋгъ рѧдꙋ и столцовъ наши(х) тако, ꙗко инии панове, первии намѣсткове наши, петрꙋ, романꙋ, стецкꙋ, алеѯандрꙋ, воеводамъ землѣ молдавскои, слюбили были и записали сѧ, также и мы нинѣ слюбꙋємы и записꙋємы сѧ стецкꙋ, воеводѣ землѣ молдавскои, и дѣтемъ єго и намѣсткꙋмъ кто по нѣмъ бꙋдеть, безо лсти и безхитрости, ижь вшитки оурѧды и зъєднанꙗ и записы, што писаныи[1] миха(л) бꙋчатски, панъ и староста галицкии, посолъ и братъ нашь милыи, со всею нашею волею и радою и всего посполства, межи наиꙗснѣишимъ княжатемъ а паномъ, паномъ[2] вло(д)славомъ, з бжиеи мл(с)ти, кролемъ полскимъ и єго дѣтми, влодиславомъ и казимиромъ, и намѣстки єго и нами, корꙋною полскою, с однои стороны, а межи премoжнымъ стецкомъ, воєводою землѣ молдавскои, и дѣтми єго, намѣстки и паны и єго подъданными, з дрꙋгои стороны, прере(ч)ныи владиславъ кроль и дѣти єго и намѣсткове и вся корꙋна полскаꙗ борониити, держати непорꙋшно, на вѣки ховати имѣють, и мы[3] при нѣмъ также слюбꙋємы радити и сами держати непорꙋшно. а стецко прере(ч)ныи воєвода с паны и єго подъданными передъ преречеными михаломъ бꙋчатскимъ, братомъ нашимъ, голдовалъ и присѧглъ и записалъ сѧ кролеви и дѣтемъ єго и намѣсткꙋмъ и корꙋнѣ слꙋжити, приꙗти, помагати противꙋ каждого неприꙗтелѧ, никого не вынимꙋючи, коли толко надобно бꙋдеть. а и тое провинѣнье и шкодꙋ оучиненꙋю алеѯандромъ воєводою, оцемъ єго, напротивꙋ намъ и корꙋнѣ, николи намъ ихъ и пановъ и землѣ ихъ не оупоминати, на вѣки вѣчныи. а про лѣпшꙋю твердость нашѣ печати к семꙋ листꙋ завѣшены. да(н) оу ланчици, оу неделю, в день стоѣ лꙋцѣи, подлѣты х(ст)ва рж(с)тва, а лѣ(т) ꙋ л г лѣта.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Noi Voiţeh, din mila lui Dumnezeu, arhiepiscop de Gnezdensia, Zbâcgnev de Cracovia, Stanislav de Poznania, Ian de Holm, episcopi, Vladislav ales în episcopia Vloţlav, Micolai din Mihalov, pan şi staroste de Cracovia, Sudivoi din Ostrorog de Poznania, Spâtec din Tarnova de Sudomir, Andrei din Domabor de Calis, Marţin din Calinov de Siradia, Stibor de Lancici, Ian din Lihin de Brestia, Iarant din Brudţova de Vloţlav,

1 In orig. пасаныи.
2 Sic.
3 In orig. pare a fi мъ.

Ian Mujic din Dubrova de Liov, voevozi, Marţin din Slavsca de Poznania, Dobeslav din Sena de Lublin, Vavreneţ din Zaruba de Siradia, Voiţeh din Mala de Lancici, Ian Clovaci mareşal al Crăiei Poloniei, Crişton de Breasta, Domarat de Voiniţ, Veanţenţ din Şamotul de Mejireaţ, Dobrocgost din Coln de Camena, Iacob de Râpin, Micolai de Bâdcga, Maţei din Bealev de Brezen, Mihail de Halici, Ian Ocganca de Rocgozin, Pelca din Copâdlov de Ladcea, stolnici, Dobrocgost din Şamotul de Calis, Andrei Ţolec de Sudomiria, Şelicga de Siradia, subcămăraşi, Petru din Oporov, Micolai din Costelţ, armaşi, Adam din Turesud de Lancici, Petru din Cora, subjudecător de Poznania, făgăduim şi am făgăduit cu cuvântul şi cu mâna, cu toţii, pe cinstea şi pe credinţa noastră, după rândul şi locurile noastre, aşa precum şi alţi pani, cei întâi dregători ai noştri, au făgăduit şi au dat scris lui Petru, Roman, Ştefan şi lui Alexandru, Voevozi ai Ţării Moldovii, aşa şi noi acuma făgăduim şi dăm scris lui Ştefan, Voevodul Ţării Moldovei, şi copiilor lui şi urmaşilor, care vor fi după dânsul, fără înşelăciune şi fără viclenie, că toate rânduirile, înţelegerile şi scrisorile, ce le-a scris Mihail Buceaţchi, pan şi staroste de Halici, solul şi fratele nostru iubit, cu toată voia şi sfatul nostru şi a întregului popor, între preaputernicul Principe şi Domn, Vladislav, din mila lui Dumnezeu, Craiu al Poloniei, şi copiii lui, Vladislav şi Cazimir, şi urmaşii lui şi noi, Coroana Poloniei, deoparte, şi între preaputernicul Ştefan, Voevodul Ţării Moldovei, şi copiii lui, urmaşii şi panii şi supuşii lui, pe de altă parte, Craiul Vladislav şi copiii lui şi urmaşii şi întreaga Coroană a Poloniei, le va păzi şi ţinea neclintit şi le va păzi în veac şi noi cu aceasta asemenea făgăduim să sfătuim şi noi înşine să ţinem neclintit.

Iar Ştefan, mai înainte numitul Voevod, cu panii şi cu supuşii lui, înaintea numitului mai înainte Mihail Buceaţschi, fratele nostru, s'a dat supus şi a jurat şi s'a obligat să slujiască Craiului şi copiilor lui şi urmaşilor şi Coroanei, să-i fie de folos şi să-l ajute contra fiecărui duşman, neexceptând pe nimene, când va fi nevoie.

Şi această vină şi pagubă, pe care a făcut-o Alexandru Voevod, tatăl său, contra noastră şi a Coroanei, să nu li-o amintim niciodată, lor şi panilor lor şi Ţării lor, în vecii vecilor.

Iar pentru mai bună întăritură sânt atârnate peceţile noastre către această scrisoare.

Dată în Lancici, Duminică, în ziua Sfintei Lucia, în anii de la naşterea lui Hristos, 1433.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pergament, cu peceţi atârnate, în Arhiva ministerului de externe din Moscova. Dintre peceţi, după Ulianiţchi, nu se păstrează decât 26. O fotografie la Acad. Rom. fotografii, pachet V, nr. 60. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. In rezumat se află în Dogiel, Codex diplomaticus regni Poloniae et magni ducatus Lithuaniae, volumul 1, Vilnae 1758, p. 601 şi Rykaczewski, Inventarium omnium et singulorum privilegiorum, literarum, diplomatum quaecunque in archivo regni in arce Cracoviensi continentur, Paris, 1862 p. 135. Cp. Hasd. Arh. Ist. 2 p. 53. A fost publicat cu abateri în Ulianiţchi, Materialî nr. 32 şi Hurm. Doc. 1[2] p. 844-846. Cp. şi G. Şincai, Hronica Românilor, Iaşi, 1853, 1 p. 391, A. D. Xenopol, Ist. Rom. ed. 3, vol. 3, p. 135, etc.

C.

Lancici. 1433 Dechemvrie 13.

Vladislav, Regele Poloniei, întăreşte lui Stefan Voevod al Moldovei toate scrisorile date predecesorilor lui şi-i dă Ţeţina şi Hmelovul, arătând hotarul între aceste oraşe şi Ţara Rusiei.

во имѧ божье, станьсѧ. к вѣчнои рѣчи памѧти, вла(д)славъ, з божиеи мл(с)ти, кроль польскии и такѣжь зѣмль краковскои, судомирскои, сирадскои, ланчицкои, кужвскои, литовское кнѧжа наивышее, панъ поморскии, а дѣдичь русскии и иныхь многихъ земль г(с)подрь знаменито чинимы симъ нашимъ листо(м) каждому доброму кто нань возрить или оуслышить чтучи, кому будеть потребизна, иже далемы и дали есмы листъ нашь нашему милому приiателю, стефанови, воеводѣ земль молдавскои, на потвержѣнье нашихъ первыхъ листовъ, какъ были есмо дали петру, роману, стефану и алеѯандру, воеводамъ земль молдавскои, а держали есмы имъ наши листы и николи есмо ихъ не ѡ(т)ступали. а такѣжь мы, видѣвше его мл(с)рдье к намъ и доброволное пристанье, дали есмы приiателю нашему, стефанови воеводѣ земль молдавскои, нашѣ листы, а тыхъ всѣхъ записовъ потвержаемъ симъ нашимъ листо(м), ижь имѣеть нашь милыи приiатѣль, стефань воевода прере(ч)ныи, дѣти его и намѣстковѣ, свою землю волоскую всю держати, во всѣхъ своихъ границахъ, тако iако его предкове держали, подлугъ того, iако выписано оу пѣрвыхъ листѣхъ. такѣж мы слюбуемы нинѣ и

слюбили есмы нашому милому приятелю, стефану воеводѣ пречному, дѣтемъ его и намѣсткумъ, кто по нѣмъ будеть, ѡ(т) всего нагабанья и ѡ(т) всѣхъ кривдъ и ѡ(т) всего насилства и ѡ(т) его неприѧтелии, никого не вынимуючи, боронити, ѡ(т)нимати, коли ему толко надобно будеть, и его дѣти, намѣстки и землѣ его, безо лсти а безхитрости. а такѣжь того исного стецка воеводу хотѧчи особною ма(с)тью оутѣшити, акы намъ по томъ тымъ готовѣи и вѣрнѣи служилъ и его дѣти и намѣсткове, кто по нѣмъ будеть, тыи городы, цецунь а хмеловъ, со ⟨т⟩ыми колостами и селы, которыижь к нимъ прислушають, которыижь городы лежать межи нашею землею рускою и волоскою, даемы и дали есмы ему на вѣки и его дѣтемъ и намѣсткумъ, кто по нѣмъ будеть, а чинимы его правымъ оцчемъ и дѣдичомъ тымъ городумъ, цецуню и хмелеву. а межи тыми городы и межи нашею землею рускою то границѣ будуть вѣчныи, наиперкѣи межи нашимъ городо(м) снятиномъ а межи шепинци, которыижь шепинци к волохомъ прислушають, межи тыхъ рѣка колочинъ дѣлить, и ѡ(т) рѣки колочина, прѧмо поперекъ полѧ волохова, алижь до великои рѣки днѣстра, выше села потока, тоже село пото(к) волоскои земли тѧгнеть и ѡ(т) того села на низь днѣстромъ до морѧ, к земли волоскои тѧгнеть, а на гору днѣстромь наше руское. а покутскаѧ землѧ, какъ издавна слушала съ своею границею из вѣка наша, такъ и тѧгнеть. а васковци стецку воеводѣ ѡ(т)писали есмы, к волоскои земли, но тымъ со всѣмъ, што к тому селу здавна прислушаеть. а межи нашими селы замостье и кидавче. а межи волоскою землею какъ из давна оу лѣсъ ходили, такъ и нинѣ ходити имѣють, на вѣки вѣчныи. а на крѣпость тому всему выше писаному печать маиестату наше(г) велѣли есмо привѣсити. да(н) оу ланчици, к идлю, в днь стоѣ луцѣи, подлѣты х(с)ва рж(с)тва а҃ лѣтъ у҃ л҃ г҃ лѣта.

Traducere. In numele lui Dumnezeu, amin. Pentru veşnica amintirę a lucrului, Vladislav, din mila lui Dumnezeu, Craiu al Poloniei şi al altor ţări, al Cracoviei, Sudomiriei, Siradiei, Lancici, Chiev, Inaltprincipe al Litvaniei, Domn al Pomoraniei, Domn al Rusiei şi Domnilor al multor altor ţări, facem cunoscut cu această carte a noastră fiecărui om bun, care va căuta la dânsa sau o va auzi citindu-se, cui îi va fi de trebuinţă, că dăm şi am dat cartea noastră iubitului nostru prieten, lui Ştefan Voevod al Ţării Moldovei, spre întăritură primelor noastre cărţi, cum le-am fost

BCU Cluj / Central University Library Cluj

dat lui Petru, Roman, Ştefan şi Alexandru, Voevozi ai Ţării Moldovei, şi le-am ţinut cărţile noastre şi niciodată nu le-am călcat.

Asemenea noi văzând bunătatea lui cătră noi şi rămânerea lui de bunăvoie pe lângă noi, am dat prietenului nostru, lui Ştefan Voevod al Ţării Moldovei, cărţile noastre şi întărim aceste toate scrisori, cu această carte a noastră, că scumpul nostru prieten, mai înainte numit Ştefan Voevod, copiii lui şi urmaşii vor stăpâni Ţara lor a Moldovei, toată, în toate graniţele ei, aşa precum au stăpânit-o înaintaşii lui şi după cum este scris în cele întăi cărţi.

Asemenea noi făgăduim acum şi am făgăduit scumpului nostru prieten, mai înainte numit Ştefan Voevod, copiilor lui şi urmaşilor, cari vor fi după dânsul, că-l vom apăra şi ocroti de orice supărare şi de toate nedreptăţile şi de orice lovitură şi de duşmanii lui, neexceptând pe nici unul, când îi fi de trebuinţă, şi pe copiii lui, urmaşii şi ţara lui, fără înşelăciune şi fără viclenie.

Şi asemenea pe acest adevărat Ştefan Voevod vrând să-l mângâiem cu osebita noastră milă, ca după aceasta să ne slujiască cât mai cu grabă şi cu credinţă, şi copiii lui şi urmaşii, cari vor fi după dânşii, îi dăm şi i-am dat, în veac, aceste oraşe, Ţeţina şi Hmelovul, cu aceste ţinuturi şi sate, cari aparţin lor, cari oraşe sânt aşezate între Ţara noastră a Rusiei şi Moldova, lui şi copiilor lui şi urmaşilor, cari vor fi după dânşii şi îl facem ca pe adevărat stăpân şi *moşan* al acestor cetăţi, Ţeţina şi Hmelovul.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar între aceste oraşe şi între Ţara noastră a Rusiei, va fi această graniţă veşnică: mai întăi între oraşul nostru Sniatin şi între Şepinţi, care Şepinţi aparţine Moldovei, pe aceste le desparte râul Colocin, iar dela râul Colocin drept peste câmpia Bolohovului, până la râul cel mare, Dnistrul, mai sus de satul Potoc, care sat Potoc aparţine Ţării Moldovei, şi dela acest sat în jos pe Nistru până la Mare aparţine cătră Ţara Moldovei, iar peste ţărmul Nistrului este Ţara noastră a Rusiei. Iar Ţara Pocuţiei precum dedemult a fost supusă nouă, din veac, aşa şi rămâne. Iar Vascouţii i-am lăsat lui Ştefan Voevod, cătră Ţara Moldovei, cu toate câte aparţin cătră acest sat de demult. Zamostea şi Vilavcea sânt între satele noastre. Iar din codrul Ţării Moldovei cum au umblat hotarele de demult, tot aşa vor umbla şi acuma, în vecii vecilor.

Iar spre întăritură acestei toate mai sus scrise, am poruncit să se atârne pecetea Maiestăţii noastre.

Dată în Lancici, Duminică, în ziua Sfintei Lucia, în anii dela naşterea Domnului 1433.

Pergament, cu pecetea Regelui atârnată, în Arhiva ministerului de externe din Moscova. O fotografie la Acad. Rom. fotografii, pachet X, nr. 7. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Un rezumat se află la Dogiel, Codex diplomaticus regni Poloniae et magni ducatus Lithuaniae, volumul 1, Vilnae 1758, p. 601 şi Rykaczewski, Inventarium omnium et singulorum privilegiorum, literarum, diplomatum quaecunque in archivo regni in arce Cracoviensi continentur, Paris, 1862, p. 135-136. Cp. Hasd. Arh. Ist. 2 p. 53. In Dogiel greşit Potoczyn şi Rykaczewski greşit Połoczyn în loc de Colocin. Cu abateri s'a publicat în Ulianiţchi, Materialî nr. 33 şi Hurm. Doc. 1² p. 846-848. Cp. ibid. p. 581, rezumat. Cp. şi N. Iorga, Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţii Albe, Bucureşti, 1899 p. 92-93, etc.

Documentul este foarte inportant între altele şi pentrucă fixează graniţa între Rusia, provincie poloneză, şi Moldova.

Ţeţina a fost moldovenească din cele mai vechi timpuri[1]. Cp. Hodco dela Ţeaţina în 6911 (1403) Ianuarie 7[2] şi în 6919 (1411) Iunie 28[3]. Importantă este apariţia câmpiei Bolohovului.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

184.

Suceava. 1434 Ianuarie 13.

Stefan Voevod întăreşte jurămintele predecesorilor faţă de Regii Poloniei şi făgăduieşte că va veni el însuşi să se închine.

† ма(с)тїю бжїею, мы стефа(н) воевода, господарь земли молдавской, знаменито чиными тымъ то листо(м), кто нань оузрить или оуслыши(т) чтучи, комужь того будеть потрѣбизна, какь то потвердили есмы тимъ листомъ нашимъ и потвержаемы записы, присягы и оллды наши(х) пере(д)ковъ, петра, романа, стефана и оца нашего, алеѯандра воево(д) земли молдавской. и пода(х) того, ӕко пере(д)кове наши оллдовали и присягали и записали сѧ пану нашему милостивому, пану владиславови, бжїею ма(с)тью, кролеви полскому, и намѣстъко(м) и коронѣ его полской, вѣрнѣ прїѧли, служили и свои присяги и манства, ӕкосѧ записали и

1 Vezi mai sus 1 p. 442.
2 Ibid. 1 p. 47, rândul 9. Cp. N. Iorga, Buletinul Com. Ist. 10 (1931) p. 82.
3 Ibid. 1 p. 85, rândul 2-3.

присѧгою завѧзалисѧ полнїи держали, а мы такижь слюбили есмы и олдовали и присѧгли в руцѣ писанного[1] пана михаила з бучача, панъ а староста галицкы, посла, к той рѣчи з особна освѣченнымъ кнѧжатомъ, паномъ владиславомъ, пере(ч)ненымъ кролемъ полскымъ, паномъ моимъ милостивымъ, посланого. и такижь тымъ то листомъ слюбуемъ, якожъ есмы слюбили и присѧгли и олдъ певныи оучинили, а на то слюбуючи ижъ яко рыхло панъ кро(л), сїи, а любо намѣсткы его до земль рускы(х) приближатсѧ, а мы обличнѣ к нему прїидемъ, к нѧму а любо ко его намѣсткомъ, и безь всѧкои о(т)мовы, олдь обличны и присѧгу, на мѣсци и на рокъ положеныи листи, а любо послы его намѣненыи при чти и при вѣрѣ нашои, и по(д) хрестїанскою вѣрою, без (з)лости и безъ хитрости прїидемѣ, а пере(ч)неному пану вло(д)славу, кролеви, своимъ освѣченны(м), влодиславови и казимиру, и дѣдичомъ корунѣ полскои оучинимы вѣру, слюбимы и присѧгнемы, ижь вѣрнѣ ихь ма(с)ти служити и прїѧти на противу каж(д)ому и(х) непрїѧтелю, никого невынимаючи, где бы толко было потрѣбно. а то на вѣкы слюбую по(д)чъстъю и по(д) вѣрою тою, яко выписанно. а про лѣпшую твердс(ст) печатъ нашу завѣсили есмы. писано оу со(ч)вѣ, влѣ(т) ѕ҃ц҃м҃в, ге(н) г҃ї.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domnul Ţării Moldovei, cunoscut facem cu această carte a noastră, cine va căuta la dânsa sau o va auzi citindu-se, cui îi va fi de trebuinţă, cum am întărit cu această carte a noastră şi întărim scrisorile, jurămintele şi făgăduinţele înaintaşilor noştri, Petru, Roman, Ştefan şi părintelui nostru, Alexandru Voevod al Ţării Moldovei.

Şi după aceasta, precum înaintaşii noştri au făgăduit şi au jurat şi s'au legat prin scrisori Domnului nostru milostiv, Domnului Vladislav, din mila lui Dumnezeu, Craiu al Poloniei, şi urmaşilor şi Coroanei lui Polone şi au fost de folos, cu credinţă, au slujit şi jurămintele şi făgăduelile lor le-au ţinut deplin, după cum s'au legat în scris şi s'au legat cu jurământ, şi noi asemenea am făgăduit şi ne-am supus şi am jurat în mâna scrisului pan Mihail din Buceacea, pan şi staroste de Halici, sol, trimis pentru acest cuvânt, în chip osebit, de către strălucitul Cneaz, Domn, Vladislav, mai înainte numit Craiu al Poloniei, Domnul meu milostiv.

Şi asemenea prin această carte făgăduim cum am făgăduit

1 In orig. пасанного.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

şi am jurat şi am făcut supunere credincioasă, anume făgăduind că dacă mai întâiu Domnul Craiu, fiul sau urmaşii lui s'ar apropia de Ţările Ruşilor, noi îndată să mergem către dânsul, către dânsul sau către urmaşii lui, fără nici o înştiinţare şi să facem supunere şi jurăminte, la locul şi în timpul hotărît prin scrisori sau prin solii lui, pe cinstea şi pe credinţa noastră şi credinţa creştină, fără răutate şi fără viclenie, şi încredinţăm, făgăduim şi jurăm mai înainte numitului Domn Vladislav, Craiul, fiilor prea străluciţi, lui Vladislav şi lui Cazimir, şi Domnitorilor Coroanei Poloniei, că vom sluji credincios Măriilor sale şi le vom fi de folos contra oricărui din duşmanii săi, neexceptând pe nimene, oriunde ar fi nevoie.

Şi aceasta o făgăduiesc în veac, pe cinste şi pe credinţă, cum e scris.

Iar pentru mai mare întăritură, am atârnat pecetea noastră.

Scrisă în Suceava, în anul 6942 Ianuarie 13.

Pergament, cu pecetea pierdută, în Arhiva ministerului de externe din Moscova. O fotografie la Acad. Rom. fotografii pachet X, nr. 30. O planşă fotografică se află în I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 25. O copie se află la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Un rezumat se află la Dogiel, Codex diplomaticus regni Poloniae et magni ducatus Lithuaniae, volumul 1, Vilnae 1758, p. 600 şi în Rykaczewski, Inventarium omnium et singulorum privilegiorum, literarum, diplomatum quaecunque in archivo regni in arce Cracoviensi continentur, Paris, 1862, p. 136. Cp. Hasd. Arh. Ist. 2 p. 53. A fost publicat cu abateri în Ulianiţchi, Materiali nr. 34. Asemenea în Hurm. Doc. 1^2 p. 849-850.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

185.

Suceava. 1434 Ianuarie 13.

Boerii lui Ştefan Voevod făgăduiesc credinţă pentru Domnul lor lui Vladislav, Regele Poloniei.

† мы боꙗре молдавскы господарѧ нашего, стефана воеводы, бжїею ма(с)тїю, господарѧ земли молдавской, панъ михаило дорогоунскы, панъ вылчѧ, панъ жюржъ фратовскы, панъ кирста, панъ данъ, панъ исаїа, панъ коучичъ, панъ негрило дворникъ, панъ нѧгои[1]

1 In orig.: нѧвкои.

логоѳетъ, панъ ѵнклѧта, панъ синко бръличъ, панъ петръ хоудичъ, панъ чоурба, панъ богоушъ и братъ его, панъ пашко, панъ бори(с) гринковичъ, панъ домокоушъ столникъ, панъ банчоулъ, панъ доума, панъ мирча вистїарникъ, панъ албъ чашникъ и вси болѧре и посполство землѧ молдавской ровнымъ любомъ и призволенїемъ знаменито чинимъ нинѣшнїимъ нашимъ листомъ вшиткымъ, комоу того боудетъ потребизна, ижъ панъ нашъ, воевода преге(ч)ныи, слюбилъ паноу нашемоу ма(с)тивомоу, бжїею ма(с)тїю, кролеви полскомѹ и такожъ дѣдичоу рускы(х) землѧ и наивыше кнѧзѹ литовскомѹ и его дѣтемъ, владиславови и козымирѹ, и его намѣстникомъ и дѣд(ч)оумъ корони полской, а мы такожъ подлугъ его слюбоу, присѧги и записоу, доброю вѣрою хр(с)тїанскою, безлсти и безхитрости и по(д) тою присѧгою што есмо ѹчинили, записали сѧ есмы и присѧгли пре(ч)номѹ паноу владиславови, кролеви, и освѣченнымъ дѣтемъ его, владиславови и казымирови, и наместкомъ и(х) и дѣдичомъ корони полской, с нашимъ пре(ч)нымъ паномъ, стефаномъ воеводою, вѣрнѣ слѹжити, помагати и бронити его на противоу каждомѹ непрїѧтелю его и короуны полской, которыжъ коли бы былъ, никого не вынимоуючи, за все и на вѣкы. слюбоуемъ такѣжъ и слюбили есми и обвѧзоуемы сѧ тимъ нашимъ листомъ, ижъ какъ рихло пререченыи панъ владиславъ, кролъ полскы пре(ч)ныи, а лѣто которы снъ его приближитсѧ а лѣто прїидетъ до роускы(х) землѧ, пре(ч)ныи стефанъ воевода нашъ, имаетъ прїихати обличнѣ, а присѧгъ олдѹ своего и записоу потвердити, на мѣстци и часоу положенного емѹ листы а лѣто его послы. а то слюбоуемы при чти, при вѣрѣ держати и полнити безъ вымолвы. а про лѣпшоую твердость нашѣ печати соутъ завѣшены. пи(с), оу сочавѣ, лѣ(т) ѕ҃ц҃м҃в҃ ге(н) г҃ї.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Noi boerii moldoveni ai Domnitorului nostru, Ştefan Voevod, din mila lui Dumnezeu, Domn Ţării Moldovei, pan Mihail dela Dorohoiu, pan Vâlcea, pan Giurgiu dela Frătăuţi, pan Cristea, pan Dan, pan Isaiea, pan Cupcici, pan Negrilo vornic, pan Neagoi logofăt, pan Uncleat, pan Sinco Bârlici, pan Petru Hudici, pan Ciurba, pan Boguş şi fratele lui, pan Paşco, pan Boris Grincovici, pan Domocuş stolnic, pan Banciul, pan Duma, pan Mirčea vistiarnic, pan Alb ceaşnic şi toţi boerii şi poporul Ţării Moldovei cu deopotrivă făgăduinţă şi voie facem cunoscut prin această carte a noastră de faţă tuturor, cărora le va fi de trebuinţa, că Domnul nostru, Voevodul mai înainte numit, a făgăduit Domnitorului nostru

milostiv, din mila lui Dumnezeu, Craiu al Poloniei şi asemenea Domnitor al Ţărilor Ruseşti şi Inaltprincipe al Litvaniei şi copiilor lui, lui Vladislav şi lui Cazimir, şi urmaşilor lui şi Domnitorilor Coroanei Poloniei şi noi asemenea după făgăduinţă, jurăminte şi scrisoare, cu bună credinţă creştină, fără înşelăciune şi fără viclenie şi sub acest jurământ ce am făcut, ne-am legat în scris şi am jurat mai înainte numitului Domn Vladislav, Craiul, şi strălucţilor copii ai lui, Vladislav şi Cazimir, şi urmaşilor lor şi Domnitorilor Coroanei Poloniei, să slujim credincios cu mai înainte numitul nostru Domn, Ştefan Voevod, şi să-l ajutăm şi să-l apărăm contra oricărui duşman al său şi al Coroanei Poloniei, oricare ar fi, neexceptând pe nimeni, totdeauna şi în veac.

Făgăduim asemenea şi am făgăduit şi ne legăm cu această carte a noastră, ca de îndată ce numitul Domn Vladislav, Craiul Poloniei înainte numit, sau oricare fiu al său se va apropia sau ar merge către Ţările Ruşilor, numitul Ştefan, Voevodul nostru, va pleca îndată şi va întări jurământul de supunere a sa şi scrisoarea, în locul şi ceasul arătat lui prin scrisori sau sol.

Şi aceasta făgăduim, pe cinste, pe credinţă, să ţinem şi să înplinim, fără înştiinţare.

Iar pentru mai bună întăritură, sânt atârnate peceţile noastre.

Scris, în Suceava, în anul 6942 Ianuarie 13.

Pergament, cu peceţile boerilor atârnate, cu şnururi de mătasă, în Arhiva ministerului de externe din Moscova. O fotografie la Acad. Rom. fotografii, pachet X, nr. 31. O planşă fotografică în I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 26. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat cu abateri în Ulianiţchi, Materialî nr. 35. Asemenea cu câteva abateri în Hurm. Doc. 1[2] p. 850-851.

186.

Suceava. 1434 Martie 18.

Stefan Voevod întăreşte neguţătorilor din Liov privilegiul comercial.

† милостїю божїею, мы стефанъ воевода, господаръ земли молдавской, чинимъ знаменито нс сѣмъ листомъ нашимъ оусѣмъ, кто нанъ оузритъ или его ѹслышитъ чтоучи, оже пришли прѣд нами мѣстичи лвовстїи и принесли грамотоу свѧтопочившаго штца моего, алеѯандра воеводы, ѡ мытах. ино и мы потвердили

єсмы имъ и дали єсмы им сес лист нашъ што бы ходили оу нашои земли и съ своими торговаѣми. а мыта єсмы имъ такъ поставили и оулегчили, што бы давали оу нашеи земли мыто такъ. наиперво головноє мыто сочавскоє, на искладѣ, ѿт соукна ѿт гривнꙋ три гроши. а коли имоутъ коупити татарскы товаръ, оу сочавѣ, или шолкъ или перцъ или камхы или тебенкы или темїанъ или грецкы квасъ, ѿтъ гривноу, ꙋ сочавѣ, по три гроши. а коли имоутъ коупити татарскы, товаръ, оу иных наших тръгох, тамъ имоутъ дати, где его кꙋпѧт, ѿт гривноу два гроши, а на головное мыто, ꙋ сочавѣ, ѿтъ гривнꙋ три гроши, та смѣетъ его продати комꙋ любитъ. а кто идет до лвова, на головноє мыто, ꙋ сочавѣ, ѿт скота один грош, ѿт десѧт свинїи одинъ грош, ѿт десѧт ѡвецъ одинъ грош, а ѿт кобыли по шестъ гроши, а ѿтъ каждого конѧ по шестъ гроши, ѿт сто бѣлицъ один грош, ѿт сто лисицъ десѧт гроши, ѿт сто ѡвчины соураныи чотырє гроши, ѿт сто кожи ѧгнѧчїих два гроши, ѿт сто кожїи скотїах[1] пѧтнадесѧтє гроши. то мыто сочавскоє. а кто идет до[2] татарскои сторонѣ ѿт в҃ї кантари, оу сочавѣ, єдинъ рꙋблъ сребра, оу ясы, тридесѧт гроши, а оу бѣлы город, полъ роублъ сребра, а кто не идетъ на бѣлы город, толко имет дати на тегинѣкечю колко ꙋ бѣломъ городѣ, опроче перевозовъ, а на сторожоу ѿт каждого воза по дванадесѧт гроши. а кто имет погнати скотъ до татаръ, на головноє мыто, ꙋ сочавѣ, ѿт скота чотырє гроши, а оу ясы два гроши, а на тегинѣкечю два гроши. а ѿт сто ѡвци, оу сочавѣ, шестъдесѧт гроши, а оу ясы тридесѧт гроши, а на тегинѣкечю тридесѧт гроши. то мыто тѣмъ што идоутъ до татаръ. а поставы соукна имаютъ их продати на исклад, оу сочавѣ, а оу иниих[3] тръгох не имаютъ волю продати их, а с тѣми грошми волно имъ ходити и торговати собѣ по ꙋсѣх торгох наших. што коли изнаидоутъ. а до оугоръ и до басарабъ свободно имъ вывозити соукна. а кто повезет соукно до басарабъ, дати иметъ на головноє мыто, ꙋ сочавѣ, ѿт гривноу по три гроши, а на край, оу баковѣ, ѿт гривноу два гроши. а що привезоутъ из басарабъ или перецъ или вѡволноу или вꙋд што, ѿт в҃ї кантари, оу баковѣ, полъ роублъ сребра, а на головноє мыто, ꙋ сочавѣ, ѿт в҃ї кантари єдинъ роублъ сребра. а кто имет повезти соукно до бистрици, до ꙋгоръ, оу сочавѣ, ѿт гривнꙋ по три гроши, а оу бани ѿт гривнꙋ полтора гроша, а оу молдавици, ѿт гривнꙋ полтора гроша, а коли

1 Sic.
2 Orig. да.
3 Orig. иших.

сѧ воротѧт из ꙋгоръ, ѡт каждого терхꙋ, оу молдавици, по два гроши, а оу бани ѡт каждого терхоу по два гроши. а кто́ имет повезти соукно до брашева, на головное мыто, ꙋ сочавѣ, ѡт гривноу три гроши, а оу баковѣ ѡт̑ гривнꙋ полтора гроша, а оу тотроушъ ѡт гривнꙋ полтора гроша, а коли сѧ имоутъ воротити ѡт каждого терхоу, на тотроушъ, по два гроши, а ꙋ баковѣ ѡт каждого терхоу по два гроши. а кони из нашеи земли што по три гривны слободни имъ соутъ, и оугорстїи кони слободни имъ, а оу которомъ торгоу имоутъ их коупити, тамъ имоутъ дати ѡтъ каждого конѧ по чотыре гроши, а на исклад, оу сочвѣ, ѡт каждого конѧ по шестъ гроши, а оу серѣтѣ ѡт каждого конѧ по два гроши, а оу черновцех по два гроши. а кто имет повезти кони или кобыли до каменци, што было емꙋ дати оу серети, то иметъ дати оу дорогоучи, а што было емꙋ дати оу черновцех то иметъ дати оу хотини. такожъ ест мыто ѡт кобыли ꙗко и ѡт̑ кони. а кто иметь коупити скотъ или бараны, оу баковѣ, или оу романовѣ тръгꙋ, либо ꙋ бани, либо на нѣмци, либо ꙋ иных торгох наших, не надобѣ нигде мыто дати, нижъ тамъ где коупил, и возмет печатъ ѡт мытника, а оу которомъ торгꙋ иметъ коупити, тамъ имет дати ѡт скота один грош, ѡт десѧт ѡвецъ єдинъ грошъ, ѡт десѧт свинїи одинъ грошъ, ѡт сто кожи воловых десѧт гроши, ѡт сто кожи ѧгнѧчїих один грошъ, ѡ҃т сто кожїи соуранных два гроши, та идоутъ на головнѣмъ мытѣ сочавскомъ. а оу серетскомъ тръгꙋ, ѡт крамных рѣчех, ѡт шапокъ, ѡт ногавици, ѡт корды, ѡт мечи, ѡт гривнꙋ три гроши, а што коли идет из земли черес сочавы, на серѧт, колко давали на сочвѣ, половина ѡт того мыта имꙋтъ дати на серѧт, ѡт оусего и ѡт кожи и ѡт волны и ѡт овчины. то мыто серетское. а оу черновци, ѡт нѣмецкого воза мыто чотыре гроши, а ѡт ѡрменского воза шестъ гроши, ѡ҃т скота один грошъ, ѡт десѧт свинїи один грошъ, ѡт десѧт ѡвецъ одинъ грошъ, а ѡт конеи и ѡт кобылы по два гроши. а на перевозы и ѡт нѣмецкых возь цѣлых и ѡт орменскых по четыре гроши. то мыто черновское. а оу черновци возы не стрѣсти, але коупецъ дати свою вѣрꙋ, аже не имает за повѣданы товаръ на своемъ возѣ и коуници, серебро, воскъ и кони добрыи земстїи. а имает сѧ поставити цѣнꙋ соукнъ, оу сочвѣ, ꙗко во львовѣ. а ливовчѧне што имꙋтъ поити до браиловѣ по рыбы, на краинее мыто, или оу баковѣ или оу берладѣ, тамъ имꙋтъ дати ѡт гривнꙋ по полтора гроша, а воза и рыбы не заимати. а тамъ возметъ печатъ, та прїидетъ слободно до сочавѣ, та иметъ дати на голов-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

нѣмь мытѣ, оу Сочавѣ, ѿ гривны по три гроши, а воза и рыбы не занмати. а на Серетѣ имоут дати ѿ гривны по полтора гроша, а рыбы и воза не занмати. а оу Черновци мыто ѿ воза. а Ликовчѧне што имоут принести сами из Оугорь серебро жеженое, ѿ того серебра што выхочемь мы коупити себѣ колко бꙋдет намь надобно, а иное серебро, што ѡстанет, то имь слободно. а моунтѧнскыи воскь и брашевскы слободно им ест. а мыто имꙋт дати ѿ камене оу Баковѣ ѡдин грош, а на Исклад, оу Сочавѣ, ѿ камене один грош, а на Серетѣ ѿ камене один грошь. а оугорстїи коупици слободни имь, а мыто имоут дати оу Бани полтора гроша ѿ гривны, а на Исклад, оу Сочавѣ, ѿ гривнꙋ три гроши, а ꙋ Серѧт полтора гроша ѿ гривны. а ѿ тыи коупици колко бꙋдоут намь надобни, а мы имеамь себѣ кꙋпити, а ныни имь слободни. а еще есми имь дали волю што бы себѣ держати, оу Сочавѣ, один домь, а оу том домꙋ корчмꙋ не держати, ни пива варити, ни мед, ни мѧсныи клатки (?) держати, ни хлѣба продати. пак тот што имет жити оу тот домь бы хотѣль нѣшто ѿ тѣх держати, тогда имоут (?) с мѣстом терпѣти. а то есмы оучинили коупцемь господарѧ нашего, кролѧ полского, из оусеи роскои земли и с Подолскои. а то мы иже есмы выше писали слюбꙋемь имь вѣчно ꙋздержати, безо лсти и безхитрости, на вѣкы вѣчныѧ, мы и наши намѣсткы, николи то непорꙋшено, при нашеи чти и при нашои вѣрѣ, подлꙋгь крестїанского права. а на то свѣдокове, пань Вылчѧ, пань Кырста, пань Коупчич дворникь, пань Исаи, пань Богдань столникь, пань Лаль чашникь. а на потверженїе тѣмь оусѣмь велѣли есми нашемꙋ вѣрномꙋ панꙋ, нѣгою логофетꙋ, писати и привѣсити нашꙋ печать к семꙋ листоу нашемꙋ. писал Иванча дїакь, оу Сочавѣ, в лѣто ҂ѕ҃ц҃м҃в мартїа мсца въ ӏ҃ ден.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ştefan Voevod, Domnul Ţării Moldovei, facem cunoscut şi cu această scrisoare a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că au venit înaintea noastră orăşenii din Liov şi au adus privilegiul sfântrăposatului părinte al meu, Alexandru Voevod, despre vămi. De aceia, şi noi le-am întărit şi le-am dat această carte a noastră, să umble în Ţara noastră şi cu mărfurile lor. Şi le-am rânduit şi le-am uşurat vămile asffel, ca să dea, în Ţara noastră vamă astfel. Mai întâiu vama principală dela Suceava, la descărcare, pentru postav, de grivnă trei groşi. Iar când vor cumpăra marfă tătărască, în Suceava, fie mătasă, fie piper, fie camhă, te-

benci[1], fie tămâie, fie vin grecesc, de grivnă, în Suceava, câte trei groşi. Iar când vor cumpăra marfă tătărască, în alte târguri ale noastre, acolo vor da, unde o cumpără, de grivnă doi groşi, iar la vama principală, în Suceava, de grivnă trei groşi şi apoi să cuteze să o vândă cui îi place.

Iar cine merge la Liov, la vama principală, în Suceava, de vita cornută un groş, de zece porci un groş, de zece oi un groş, iar de iapă câte şese groşi, iar de fiecare cal câte şese groşi, pentru o sută de veveriţe un groş, de o sută de vulpi zece groşi, pentru o sută de piei crude patru groşi, pentru o sută de piei de miel doi groşi, pentru o sută de piei de vită cornută cincisprezece groşi. Aceasta-i vama dela Suceava.

Iar cine merge în ţinutul tătărăsc, pentru 12 cântare, în Suceava, o rublă de argint, în Iaşi treizeci de groşi, iar în Cetatea Albă o jumătate rublă de argint. Iar cine nu merge la Cetatea Albă, va da la Tighina ca şi la Cetatea Albă, afară de plata trecătoarei, iar la strajă de fiecare car câte doisprezece groşi. Şi cine va duce vite cornute la Tătari, la vama principală, în Suceava, de vită cornută patru groşi, iar în Iaşi doi groşi şi la Tighina doi groşi. Iar pentru o sută de oi, în Suceava, şesezeci de groşi şi în Iaşi treizeci de groşi şi la Tighina treizeci de groşi. Aceasta este vama acestora ce se duc la Tătari.

Bucăţile de postav le vor vinde la descărcare, în Suceava, iar în alte târguri nu au voie să le vândă şi cu aceşti groşi liber le este să meargă şi să-şi târguiască, prin toate târgurile noastre, ce vor găsi.

Iar în Ungaria şi în Ţara Românească slobod le este să ducă postav. Iar cine va duce postav în Ţara Românească, va da la vama principală, în Suceava, de grivnă câte trei groşi, iar la margine, în Bacău, de grivnă doi groşi. Iar ce aduc din Ţara Românească, fie piper, fie lână sau orice, dela 12 cântare, în Bacău, o jumătate de rublă de argint, iar la vama principală, în Suceava, dela 12 cântare o rublă de argint.

Iar cine va duce postav la Bistriţa, în Ungaria, în Suceava, de grivnă câte trei groşi, iar în Baea de grivnă un groş şi jumătate, iar în Moldaviţa, de grivnă un groş şi jumătate, iar când se întorc din Ungaria, de fiecare povară, în Moldaviţa câte doi groşi, iar în Baea de fiecare povară câte doi groşi.

---

1 Vezi mai sus 2 p. 633.

Iar cine va duce postav la Braşov, la vama principală, în Suceava, de grivnă trei groşi, iar în Bacău de grivnă un groş şi jumătate, iar în Totruş de grivnă un groş şi jumătate. Iar când se vor înturna de fiecare povară, la Totruş câte doi groşi, iar în Bacău de fiecare povară câte doi groşi.

Iar caii din Ţara noastră, ce-s de câte trei grivne, slobozi le sânt şi caii ungureşti slobozi le sânt, iar în care târg îi vor cumpăra, acolo vor da de fiecare cal câte patru groşi, iar la descărcare, în Suceava, de fiecare cal câte şese groşi, iar în Sireti, de fiecare cal câte doi groşi şi în Cernăuţi câte doi groşi.

Iar cine va duce cai sau epe la Cameniţa, ce i-ar fi să dea în Sireti, aceia va da în Dorohoiu, iar ce i-ar fi să dea în Cernăuţi, aceia va da în Hotin. Aceiaşi este vama pentru epe ca şi pentru cai.

Iar cine va cumpăra vite cornute sau berbeci, în Bacău sau în Târgul Romanului sau în Baea sau în Neamţ sau în alte târguri ale noastre, nu va avea să dea vamă nicăiri, decât acolo unde a cumpărat şi să ia pecete dela vameş, şi în care târg va cumpăra, acolo va da de vita cornută un groş, de zece oi un groş, de zece porci un groş, de o sută de piei de bou zece groşi, de o sută de piei de miel un groş, de o sută de piei crude doi groşi şi apoi vor merge la vama principală dela Suceava.

Iar în Târgul Siretiului, de lucruri măranţele, de şăpci, pantaloni, săbii ungureşti [1], de paloşe, de grivnă trei groşi, iar ce iese din Ţară prin Suceava, la Sireti, cât au dat la Suceava, jumătate din această vamă vor da la Sireti, din totul şi din piei şi din lână şi pentru piei de oaie. Aceasta este vama Siretiului.

Iar în Cernăuţi, de carul nemţesc vamă patru groşi, iar de carul armenesc şese groşi, de vita cornută un groş, de zece porci un groş, de zece oi un groş, iar de cai şi epe câte doi groşi. Iar la trecători şi pentru carele nemţeşti încărcate şi pentru cele armeneşti câte patru groşi. Aceasta este vama Cernăuţului. In Cernăuţi carele să nu se scuture, ci neguţătorul să-şi dea credinţa sa, că nu are marfă oprită, în carul său, jderi, argint, ceară şi cai buni de ţară.

Şi se va pune preţul postavului, în Suceava, ca şi în Liov.

Iar Liovenii ce vor merge la Brăila, după peşte, la vama dela margine, fie la Bacău sau la Bârlad, acolo vor da de grivnă câte

---

1 Vezi mai sus 2 p. 635.

un groş şi jumătate, iar carul şi peştele să nu li se ia. Şi acolo să-şi ia pecete şi să meargă slobod la Suceava şi vor da la vama principală, în Suceava, de grivnă câte trei groşi, iar carul şi peştele să nu li se ia. Iar la Sireti, vor da de grivnă câte un groş şi jumătate, iar peştele şi carul să nu li se ia. Iar în Cernăuţi vama pentru car.

Iar Liovenii ce vor aduce ei înşişi din Ungaria argint ars, din acest argint să cumpărăm noi pentru noi cât ne va fi trebuinţa, iar alt argint, ce le va rămânea, acesta le este slobod.

Ceara din Muntenia şi cea din Braşov le este slobodă. Iar vamă vor da de peatră de ceară un groş, iar la descărcare, în Suceava, de peatră un groş, iar la Sireti, de peatră un groş.

Jderii ungureşti le sânt slobozi, iar vamă vor da, în Baea un groş şi jumătate de grivnă, iar la descărcare, în Suceava, de grivnă trei groşi, iar în Sireti un groş şi jumătate de grivnă. Şi din aceşti jderi cât ne vor trebui nouă, noi vom cumpăra pentru noi, iar ceilalţi le sânt slobozi.

Şi încă le-am dat voie să-şi ţie, în Suceava, o casă, iar în această casă să nu ţie cârciumă, nici să nu facă bere, nici mied, nici măcelărie să nu ţie, nici pâne să nu vândă. Iar dacă acesta ce va trăi în această casă ar vrea să ţie unele din aceste, atunci va avea să sufere (să plătiască) cu târgul.

Şi am făcut aceasta neguţătorilor Domnitorului nostru, Craiului Poloniei, din toată Ţara Rusiei şi din a Podoliei. Şi cele ce am scris mai sus le făgăduim să le ţinem vecinic, fără înşelăciune şi fără viclenie, în vecii vecilor, noi şi urmaşii noştri, nestrămutat niciodată, pe cinstea şi pe credinţa noastră, după legea creştinească.

Şi la aceasta sânt marturi pan Vâlcea, pan Crâstea, pan Cupcici vornic, pan Isaiea, pan Bogdan stolnic, pan Albu ceaşnic.

Şi spre întăritură acestor toate, am poruncit credinciosului nostru pan, Neagoe logofătul, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Ivancea diac, în Suceava, în anul 6942 luna Martie în 18 zile.

Dau documentul de mai sus după Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Pergamentul, cu pecetea cea mare atârnată, se află în Arhiva oraşului Lemberg. Pe pecetea bine păstrată se citeşte : † печать iw стефана воеводѣ господарѣ земли молдавскои. Scrisoarea documentului este cea semiuncială ca şi în cel dela

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Alexaodru cel Bun. A fost publicat cu unele abateri în E. Kalužniacki, Dokumenta moldawskie i multańskie z archiwum miasta Lwowa, 1878, nr. 4. Cp. Akta grodzkie i ziemskie vol. 7 p. 216.

Din punct de vedere al cuprinsului el seamănă mult cu cel al lui Alexandru cel Bun, din 6916 (1408) Octomvrie 8. Vezi mai sus 2 p. 630-637.

187.

Suceava. 1434 Aprilie 21.

Stefan Voevod al Moldovei către Braşoveni pentru plata unor boi.

Stephanus Way‹vo›da et dominus terre moldawyensis. Circumspecti[1] viri. Conqueritur nobis Stephanus cum Martino, socio suo, homines nostri, qualiter in autumpno proxime preterito Iaco‹bus› Steel, vester concivis, XXXIIj boves ipsorum tulisset, quos minime persolvisset, dampnum ipsis inferendo. Quare rogamus vos quatenus, agnitis presentibus, satisfaciatis dictis conquerentibus, ex parte Iaco‹bi› prenotati. Alias ipsos dampnum pati non paciemur.

Datum Zwchawye, feria quarta, ante festum Georgii, anno Domini et cetera XXXIIIIj° [2].

[Verso]: Circumspectis viris iudici et iuratis civibus de Brassowya, nobis dilectis.

Traducere. Ştefan Voevod şi Domn Ţării Moldovei. Inţelepţilor bărbaţi. Ni se plânge Ştefan cu Martin, tovarăşul său, oamenii noştri, cum, în toamna trecută, Steel, concetăţeanul vostru, le-a luat 33 de boi, pe care nu i-a plătit, pricinuindu-le pagubă.

Pentru care vă rugăm, ca luând cunoştinţă de aceste, să despăgubiţi pe zişii jăluitori, din partea numitului Iacob.

Altfel nu vom îngădui ca ei înşişi să sufere pagubă.

Dat în Suceava, Miercuri, înainte de sărbătoarea Sfântului Gheorghe, în anul Domnului 1434.

Inţelepţilor bărbaţi, judelui şi cetăţenilor juraţi din Braşov, plăcuţi nouă.

Originalul se află în Arhiva oraşului Braşov, colecţia Schnell

1 Şters: nobiles.
2 Şters: XXXIIj°.

I nr. 10. Pecetea ca a lui Ilie Voevod, bourul cu botul strivit, lângă cornul drept un punct, din legendă apare: † печать . . . . воевод. Scrisoare ca la nr. 7, 8 din colecţia numită. O copie la Acad. Rom. A fost publicat de N. Iorga în Hurm. Doc. 15[1] p. 20, după care îl dau şi eu. O copie se află la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan.

188.

‹Bârlad›. Circa 1434.

† нїское поклоненїе бїровꙋ ѡ(т) брашова, ѡ(т) меншаго прїꙗтелѣ г(с)ва ти, шо(л)тꙋза хърлѣ[1] ѿ(т) бръла(д). дае(м) вѣданїе твоеи ма(с)ти, аже ѡсташѧ ваши людїе, на имѧ щꙋлъ ꙗковъ и цирбы(с) ꙋ винꙋ прѣ(д) сꙋ(д)ци бръла(д)ски. про то(ж) ѡни сѧ ꙋтъкмишѧ да платѧ(т) чинїа сꙋ(д)це(м) жо(л)тыза ї золо(т). про то(ж) азь есѫ(м) везѣшъ, за тоты лю(дї), щобы ѡни заплатили сꙋ(д)це(м). ѡни же не послали, а сꙋ(д)ци ꙋзѣли теперъ мнѣ ї золо(т). про то(ж) прошꙋ твою ма(с)тъ, ꙋчини на(м) правдꙋ за тоты люди, заꙋ(ж) мы хоче(м) ꙋзѧти ваше(м) чакѡ(м) за того везѣшство, поне(ж) има(м) пагꙋбꙋ.

бїровꙋ ѡ(т) брашова.

Traducere. Adâncă închinăciune birăului din Braşov dela prietenul mai mic al domniei tale, şoltuzul Hârlea, din Bârlad. Dăm de ştire domniei tale, că au rămas oamenii voştri, anume Ştul Iacob şi Ţirbâs, vinovaţi înaintea judeţilor din Bârlad. Deci ei s'au tocmit ca să plătiască judeţilor şoltuzului 10 zloţi pentru hamuri. Pentru care eu sânt chezăş, pentru aceşti oameni, ca să plătiască judeţilor. Ei însă n'au trimis, iar judeţii au luat acuma dela mine 10 zloţi. Deci, te rog pe domniata, fă-ne dreptate pentru aceşti oameni, căci altfel vom lua dela oamenii voştri, pentru această chezăşie, căci avem pagubă.

Birăului din Braşov.

Originalul pe hârtie în Arhiva Braşovului, nr. 501. O fotografie la Acad. Rom. colecţia de fotografii, dăruită de I. Bogdan. Pecetea lipseşte. Vechimea hârtiei, cu filigranul, după observaţia lui I. Bogdan, şi scrisoarea este din veacul al XV-lea. A fost pu-

1 Sau хѣрлѣ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

blicat, cu traducere, de I. Bogdan, Doc. mold. în . Arhivul Braşovului, Bucureşti 1905, p. 60-61, şi St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 310-312. In acest de pe urmă loc este же(л)ты за ї золо(т), care la Bogdan e желтыза ї золот. In traducere românească se află la Iacov Antonovici, Documente Bârlădene 4, Bârlad, 1924, p. 1-2. In întâile două ediţii sânt observaţii asupra cuvântului чиніе. Intr'un document din 1672 se găseşte: „o iapă sură, cu mândzul, alăturea şi ciniile toat‹e› noaă", N. Iorga, Documente româneşti din Archivele Bistriţei, 2, Bucureşti, 1900 p. 19. Ibid. „ciniile a doi cai". Ibid. p. 37: „de 4 epe şi un cal, cu toat‹e› cinaile lor". Bogdan citează ungurescul csin, der Griff, bulgarul чиния = тарелки şi sârbul чиниіа, Schüssel, lanx, din turcul čini. St. Nicolaescu cit. il traduce cu „osânda". Documentul nu are dată. Pentru data de 1434 cp. documentul din 1434 Aprilie 21 [1], unde apare Iacobus Steel, poate acelaş cu Ştul Iacob din documentul de faţă. Iar Ţirbâs poate e identic cu црвїшꙋ мїстерꙋ ѡт ф‹е›лдїѡре dintr'un document din circa 1432-1437, I. Bogdan, Relaţiile Ţării Româneşti cu Braşovul şi cu Ţara Ungurească, 1905, p. 253. Cp. aceiaşi observaţie şi în ediţiile cit. ale lui I. Bogdan şi St. Nicolaescu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Documentul este foarte inportant pentru organizarea vechilor noastre oraşe, cu şoltuzi şi juzi şi legăturile lor cu Braşovul.

189.

Gura Başăului. 1435 Mai 26.

Stefan Voevod întăreşte Braşovenilor privilegiul vamal ce-l avuseseră pe vremea lui Alexandru cel Bun.

† стефанъ воевода бжїею мл(с)тїю, господаръ земли молдавскои, даемъ се(с) нашъ листъ вьсѣмъ брашовлѣномъ, ꙗкожъ имали ѡ(т) ѡца нашего покоиника грамотꙋ, по томꙋжъ и мы дали есми имъ, ꙗко да ходѧтъ съ своею торговлею доброволно ꙋ нашеи земли. а мыто свое правое да платѧ(т), ѡ(т) едного тѫрхꙋ, по чотыре гроши, ѡ(т) гривны, що коли за товара имꙋтъ кꙋпити, оу нашеи земли, два грошн. и такожъ торговцемъ и(х) и людемъ и(х) никто да не заложитъ товара и(х) за чꙋжего товара, развѣ коли кто знаидеть своего должника, та еще имаетъ его искати

1 Vezi mai sus 2 p. 674.

закономѫ прѣ(д) на(с), а силꙋ ни жадномꙋ да не смѣетъ никто ѡ(т) наши(х) люде(х) брашовлѣномъ оучинити, а ѡни нашимъ по томꙋжъ имаютъ оучинити. пи(с) на оустїе башїа в лѣ(т) ѕ҃ц҃м҃г҃ маїа к҃ѕ҃.

Traducere. Ştefan Voevod, cu mila lui Dumnezeu, Domn Ţării Moldovei, dăm această carte a noastră tuturor Braşovenilor, precum au avut dela răposatul nostru părinte privilegiu, tot aşa le-am dat şi noi, ca să meargă cu marfa lor, în bună voie, în Ţara noastră, şi vama lor dreaptă să plătiască, de fiecare povară, câte patru groşi, iar de grivnă orice fel de marfă vor cumpăra, în Ţara noastră, doi groşi.

Şi de asemenea târgoveţilor lor şi oamenilor lor nimeni să nu le zălogiască marfa lor, pentru marfă străină, afară numai când cineva îşi găseşte datornicul său şi atunci îl va pârî, după lege, înaintea noastră, iar silă nimănui să nu cuteze nimeni din oamenii noştri să facă Braşovenilor. Şi ei vor avea a face la fel alor noştri.

Scris în Gura Başeului, în anul 6943 Mai 26.

Originalul pe hârtie, cu semnul o floare, cu pecetea circa de 2 cm., în diametru, aplicată în faţă, a fost în Arhiva oraşului Braşov, nr. 435. Pe pecete e legenda: † печать стефана воеводы. Adresa lipseşte. O fotografie la Acad. Rom. fotografii, dăruite de I. Bogdan. A fost publicat de I. Bogdan, Doc. mold. în Arhivul Braşovului, Bucureşti, 1905, p. 12-13, St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 90-91 şi în 527 Documente istorice, Bucureşti, 1931, p. 485-486. Din aceste publicaţii am luat unele observaţii cu privire la semnul hârtiei şi pecetei. I. Bogdan loc. cit. face observaţie asupra cuvântului тѫрхꙋ, povară, legătură, punându-l în legătură cu ung. terh, ruteanul terh, Gepäck, welches ein Pferd trägt. Cp. cuvântul românesc tarhát, sarcină, povară.

Ştefan Voevod era în Gura Başeului, adecă la Ştefăneşti, pe Prut, în lupta pentru domnie cu Ilie Voevod. Vezi mai sus 2 p. 109.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

190.

Gura Başăului. 1435 Mai 26.

Stefan Voevod către judeţii din Bacău şi Trotuş, să apere de pagube pe neguţătorii din Braşov.

† стефанъ воевода, бж҃їею мл(с)тїю, господаръ земли молдавской, пишемъ сѫдцемъ ѡ(т) бѫковѣ и ѡ(т) тотрꙋша. жалꙋютъ намъ брашевлѣне, аже по ти(х) сторонѫ много шкоды чинѧтъ

людемъ и(х) и торговцемъ и(х) и закавы. про тожъ смотрите наши листы, що есми имъ дали, та по⟨то⟩мүжъ[1] имъ да е(ст), а не лишайте имъ кривды быти ни ѡ(т) кого, що бы намъ болше не жалокали, за нүже мы знаюмъ ваша голова, а бы намъ покои былъ. пи(с), на оустїе вашїа, в лѣ(т) ѕ҃ц҃м҃г м(с)ца ⟨маїа⟩ к҃ѕ.

Traducere. Stefan Voevod, din mila lui Dumnezeu, Domn Țării Moldovei, scriem judeților din Bacău și din Totruș. Ni se jăluiesc Brașovenii, că prin aceste părți multe pagube și piedici se fac oamenilor și negutătorilor lor. De aceia observați cărțile noastre, ce li li-am dat, ca să le fie de ajutor, și nu îngăduiți să le fie nedreptate dela nimeni, să nu ni se mai jăluiască, căci noi știem capul vostru, ca să ne fie pace.

Scris, în Gura Bașăului, în anul 6943 luna Mai 26.

Original hârtie, a fost în Arhiva orașului Brașov nr. 433. Pecetea circa 2 cm., în diametru, de ceară roșie, aplicată în față, cu legenda: † печать стефана воеводы. O fotografie la Acad. Rom. fotografii, dăruite de I. Bogdan. A fost publicat de I. Bogdan, Doc. mold. în Arhivul Brașovului, București, 1905, p. 13-14, St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 89, și în 527 Documente istorice, București, 1931, p. 486. La St. Nicolaescu cit. în loc de м(сц)а e data de lună ма(р), adecă Martie.

Documentul e în legătură cu precedentul.

Foarte importantă apariția judeților din Bacău și Totruș.

191.

Bârlad. 1435 August 26.

Stefan Voevod înștiințează pe Vladislav, Regele Poloniei, că s'a înpăcat cu fratele său, Ilie Voevod, și deci actele încheiate cu Vladislav contra lui Ilie nu mai au putere.

† мы стефанъ воевода знаемо чиньимъ симъ листомъ, нашимъ божїею милостїю[2], вла(дї)славү[3], кролеви по(л)скомү, литовскомү кнѧзю наивишемү, дѣдичү рүскомү и ины(м) многи(м) землѧ(м) господарь, нашемү миломү господареви и ины(м), кто на(с) се(с) листъ

1 Orig. по мүжъ.

2 Sic.

3 ү e făcut din о cu г deasupra, aici și în alte locuri.

оузритъ или его оуслышитъ чтѹчи, комѹжь того бѹдеть потрѣбизна, што коли ѥсмы имѣли мерзечкꙋ на нашего г(д)на и брата старшего, илїашa воеводы, господарѧ земли молдавской, ѡ то(м) мы и(с) нашими боѧри и съ въсѣми нашими слѹгами оумыслыкии добрѹю мыслъ и оучинили ѥсмы вѣрною покорѹ г(сд)нꙋ и братꙋ нашемꙋ старшемꙋ, илїашѹ воеводѣ, мл(с)тиве пристѹ(пи)ли ѥсмы и поклонили сѧ ѥсмꙋ ꙗко г(сд)нѹ нашемѹ и братѹ старшемѹ и ты предьреченнымъ мерзѧчкы(м) ѡ(т) оусего сер(дн)цѧ ѡ(т)пѹстили ѥсмы, безь въсѣкои льсти и хитрости и хоче(м) емѹ вѣрно слѹжїти и прїꙗѧти, ꙗко г(д)нѹ и братꙋ старшемоу до нашемꙋ живота. а що ѥсмо имѣли листы записани ѡ(т) нашего господарѧ, ѡ(т) королѧ, и ѡ(т) его пановъ, ѡ(т) радъ оусеи, противъ нашего брата старшего, илїашa воеводы, що ѥстъ на(м) ꙗко нашь ѡц҃ь, ты(х) листовь, ꙗко и(х) к на(м) принесено ѡ(т) пана вилчи и ѡ(т) пана кѹпчича, що былъ на(м) дворнико(м), такъ на(м) загыбли по кꙋпчичевѹ смерти, не може(м) и(х) наити. про тоже слюбѹемꙋ и слюбили ѥсмо нашемѹ милломꙋ господаревн, королеви, и оусеи ради его и оусимъ паномъ его и братꙋ[1] нашемꙋ старшемꙋ и г(сд)нꙋ, илїашꙋ воеводы, господареви земли молдавской, не помянѹти ты(х) листовъ королевскы(х) и панскы(х), ко никоди королеви и къ завади и пано(м) его, и оумарѧемъ и(х) симъ листо(м) наши(м), хотѧ сѧ бы и нашли, чини(м) и(х) прожни(х), си(м) листо(м) нашимъ, на вѣкы вѣчны(м), занѹже виднали ѥсмо и оуразоумѣли ѥсмо, аже чини(м) противъ б҃а и противъ крестиѧнского права. а пакы бихомъ тако не задержали, ꙗко сѧ ѥсмо записали на те(м) синмꙋ, прї наши(х) пановъ с обоу сторонѹ и прї пановъ нашего милого господарѧ, королѧ, при панѹ андроваши, воеводы подолскомѹ, старости самборскомѹ, и при панꙋ влостовскомоу, старости подолскомѹ, и прї ѹси(х) пановъ господарѧ нашего, королѧ, що при те(м) были, що быхо(м) били осажени наши чти и що быхо(м) чти не имѧли нигде на вѣкы вѣчнии, а ваше мл(с)тъ королю, и кажди добрыи, на того стоꙗти и казнити ꙗко виноватого и ꙗко престѫпнїка. а за болшее потверженїе присагали ѥсмо межи собою и клѧли сѧ ѥсмо на чьстныи крестъ и на ѹси стыи и записали сѧ ѥсмо межи собою по(д) нашими печа(т)ми. а кто бы того не задержаль или радиль на порошенїе, таковы да ѥстъ проклѧть ѡ(т) господа б҃а и ѡ(т) прѣч(с)тыѧ его м҃тръ и ѡ(т) четири еу(г)листь и ѡ(т) в҃і врьховни(х) сты(х) апосто(л) и ѡ(т) т҃ні сты(х) и бгоносны(х) ѡц҃ь, иже въ никеи, и ѡ(т) въ-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 ꙋ e făcut uneori aşa că e greu de deosebit de ѹ.

сѣ(х) сты(х), и да е(ст) подобе(н) июда и проклятомꙋ арїю, и ꙋчестїе да имаеть сь ѡнѣми, еже бꙁъпише на владыка х(ст)а и кръвь его на ни(х) и на чада(х) и(х). а на болшее потвержeнїе томоу оусемꙋ више писанноумоу, велѣли есмо прибисити нашь печать ку семꙋ листꙋ. пи(с), ꙋ бердади, в лѣ(т) ҂ѕ҃ц҃м҃г, авгꙋ(ст) к҃ѕ.

Traducere. Noi Ştefan Voevod facem cunoscut cu această carte a noastră lui Vladislav, din mila lui Dumnezeu, Craiu al Poloniei, Inaltprincipe al Litvaniei, Domnitor al Rusiei şi al altor multor ţări Domn, iubitului nostru Domn şi altora, cari vor căuta la această carte a noastră sau o vor auzi citindu-se, cui îi va fi de trebuinţă, că orice ură am avut contra fratelui nostru mai mare, Ilieaş Voevod, Domnul Ţării Moldovei, despre aceasta Noi şi cu toţi boerii noştri şi cu toţi slujitorii noştri cugetând cu bùn gând şi am făcut credincioasă supunere Domnului şi fratelui nostru mai mare, Ilieaş Voevod, ne-am apropiat cu blândeţe şi ne-am închinat ca Domnului nostru şi unui frate mai mare şi această înainte numită ură am îndepărtat-o din toată inima noastră, fără nici o înşelăciune şi viclenie şi vroim să-i slujim credincios şi să-i fim de folos, ca Domnului şi fratelui mai mare, cât vom trăi.

Iar cărţile ce le-am avut, scrise de Domnitorul nostru, de Craiul, şi de panii lui, de tot sfatul, în contra fratelui nostru mai mare, Ilieaş Voevod, care ne este nouă ca tatăl nostru, aceste cărţi, cum ne-au fost aduse de către pan Vâlcea şi de pan Cupcici, ce ne-a fost ca vornic, le-am pierdut după moartea lui Cupcici şi nu le putem găsi.

Pentru aceasta făgăduim şi am făgăduit scumpului nostru Domnitor, Craiului şi întregului sfat al lui şi tuturor panilor lui şi fratelui nostru mai mare şi Domn, lui Ilieaş Voevod, Domnitorului Ţării Moldovei, să nu mai amintim de aceste cărţi ale Craiului şi ale panilor, de paguba Craiului şi de piedica şi a panilor lui, şi le nimicim cu această carte a noastră,—chiar de s'ar găsi—şi le facem nefolositoare, cu această carte a noastră, în vecii vecilor, pentru că am văzut şi am înţeles, că facem înpotriva lui Dumnezeu şi în potriva legii creştineşti.

Şi iarăşi dacă nu vom ţinea, cum ne-am legat în scris, prin această înţelegere, faţă de panii noştri de amândouă părţile şi faţă de panii iubitului nostru Domnitor, Craiul, faţă de pan Androvaş, voevod de Podolia, staroste de Samboria, şi faţă de pan Vlostovschi, staroste de Podolia, şi faţă de toţi panii Domnitorului

nostru, Craiul, cari au fost la aceasta, să fim dispreţuiţi în cinstea noastră şi cinste să nu mai avem nicăiri, în vecii vecilor, iar Măria Voastră Craiul şi fiecare om bun să stea în aceasta şi să mă pedepsiască, ca pe un vinovat şi distrugător.

Iar pentru mai mare întăritură ne-am făgăduit între noi şi ne-am jurat pe sfânta cruce şi pe toţi sfinţii şi ne-am legat în scris între noi, sub peceţile noastra.

Iar cine nu va ţinea aceasta şi va strica, acesta să fie blăstămat de Domnul Dumnezeu şi de Preacurata lui Maică şi de cei patru evanghelişti şi de 12 fruntaşi sfinţi apostoli şi de cei 318 sfinţi şi de Dumnezeu purtători părinţi, cari au fost la Nicheia, şi de toţi sfinţii şi să fie asemenea lui Iuda şi blăstămatului Arie şi parte să aibă cu aceia, cari au strigat contra stăpânului Hristos, şi sângele lui asupra lor şi asupra copiilor lor.

Iar pentru mai mare întăritură acestei toate mai sus scrise, am poruncit să se atârne pecetea noastră către această carte.

Scrisă în Bârlad, în anul 6943 August 26.

Pergament, cu pecetea cea mare atârnată, în Arhiva ministerului de externe din Moscova. Pe pecete este scris: † ⟨печа⟩ть їѡ стефана воевѡд⟨ы г⟩оспод⟨ар'ѣ⟩ земли молдав⟨скои⟩. O fotografie la Acad. Rom. fotografii pachet. X, nr. 20. O planşă fotografică în I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 29. O copie slavonă la Acad. Rom. ms 126. dăruit de I. Bogdan. Cu abateri e publicat în Ulianiţchi, Materialî nr. 38. E publicat asemenea în Hurm. Doc, 1^2 p. 861-863, cu data 27 August. Cp. Hasd. Arh. Ist. 2 p. 53. Cp. N. Iorga, Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţii Albe, Bucureşti, 1899, p. 94, A. D. Xenopol, Ist. Rom. ed. 3, vol. 3, p. 135.

Documentul de mai sus este extrem de inportant, pentru cursul luptelor pentru domnie între Ilieaş şi Ştefan Voevozi. Vezi mai sus 2 p. 109.

192.

Suceava. 1435 Septemvrie 1.

Ilie Voevod scrie lui Vladislav, Regele Poloniei, că s'a înpăcat cu fratele său, Stefan Voevod, dându-i ocoalele oraşelor Chelia, Vasluiu, Bârlad, Tecuciu, ţinutul Tutovei, morile Covurluiului şi Oltenii.

† ма(с)ти бж҃їю, владиславꙋ[1], великомꙋ кролю польскомꙋ, литовскомꙋ, рꙋскомꙋ и ины(х) многы(х) землѣмъ господарь, слꙋжба

1 ꙋ e greu de deosebit uneori de ѵ.

вѣрна а на ѹси часи ѡ(т) илїаша воєводы, господарѣ земли молдавскои. даємъ вашеи мл(с)ти виданїє, аже мы и с нашимъ братомȣ, стєфано(м) воєводою, исъєднали сѣ и помирили сѣ єсми и имаємъ на томъ мирȣ стоати, на вѣкы вѣчныѧ, а вашеи мл(с)ти, с҃тои корони полъскои имаємъ ѡба слȣжити вѣрно, на вѣкы, безъ въсѣкоа лъсти и безъ хитрости, противъ каждого вашего неприателѣ. а мы єсми дали нашемȣ миломȣ братȣ, стєфанȣ воєводи, ѡ(т) нашеи ѡчєзны, державѹ на имѣ, городъ келїю и с мыто(м) и съ ѡзєры, що к томȣ городȣ слȣхаютъ, и мисто васлȣи и волостъ, що к томȣ мистȣ слѹхаєтъ, и державȣ ѡ(т) тȣтовȣ и тръгъ бръладъскыи, съ ѹсєю волостию, и млины коворлȣискыи и мисто текѹчъ, съ ѹсєю волостию, и ѡлтѣны. а то є(ст) нашемȣ миломȣ братȣ, стєфанȣ воєводи, ѹрикъ съ ѹсими доходы, непорȣшено николи, на вѣкы, до нашего живота. а которыи бы не хотилъ на томъ изъєднанїю стоати и миръ порȣшити, а ваша мл(ст)ъ и каждыи добрыи на того стоꙗти и казнити, ꙗко виноватого и ꙗко прѣстȣпника. а за болшеє потвєрждєнїє присѣгали єсми межи собою и клѣли сѣ єсми на ч(ст)ный кр(с)тъ и на ѹси с҃ти и записали сѣ єсми межи собою, подъ нашими печатми. а кто бы того не издръжалъ или радилъ на порȣшєнїє, таковыи да є(ст) проклѣтъ ѡ(т) б҃а и ѡ(т) прч(с)тыѧ єго м҃трє, и ѡ(т) четыри єѵ(г)листи и ѡ(т) в҃і стыхъ връховны(х) ап(с)лъ и ѡ(т) т҃іи богоносныхъ сты(х) ѡ(т)цъ, иже въ никеи, и ѡ(т) въсѣхъ стыхъ, да є(ст) проклѣтъ и да є(ст) подобенъ июди и проклѣтомȣ арїи и ѹчѣстие да имаєтъ, иже възъпишѧ на вл(д)кѫ х(т)а, съ ѡнѣми, и кръвъ єго на ни(х) и на чѣдѣхъ и(х). и на болшеє потвръждєнїє томȣ въсемȣ выше писанномȣ, велѣли єсми нашемȣ вѣрномȣ слȣѕи, панѹ динисȣ логофєтȣ, писати и привѣсити нашȣ печатъ к семȣ листȣ нашемȣ. писа ꙗкѹ(ш) писаръ, ѹ сочавѣ, в лѣ(т) ѕ҃ц҃м҃г, сє(п) а҃.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, lui Vladislav, iubitului Craiu al Poloniei, Litvaniei, Rusiei şi Domnitor al multor altor ţări, slujbă credincioasă şi în orice vreme din partea lui Ilieaş Voevod, Domnul Ţării Moldovei.

Dau de ştire Măriei Voastre, că Noi ne-am înţeles şi ne-am înpăcat cu fratele nostru, cu Ştefan Voevod, şi vom rămânea în această pace în vecii vecilor, iar Măriei Voastre şi sfintei Coroane Polone vom sluji amândoi cu credinţă, în veci, fără nici o înşelăciune şi fără viclenie, înpotriva oricărui duşman al vostru.

Şi i-am dat iubitului nostru frate, Ştefan Voevod, din ocina

noastră, ţinutul anume, oraşul Chelia şi cu vama şi cu ozerele, ce ascultă de acest oraş, şi oraşul Vasluiu şi ocolul[1], ce ascultă de acest oraş, şi ţinutul dela Tutova şi târgul Bârladului, cu tot ocolul, şi morile Covurluiului şi oraşul Tecuciu, cu tot ocolul, şi Oltenii.

Şi aceasta este iubitului nostru frate, lui Ştefan Voevod, uric cu toate veniturile, nestricat niciodată, în veac, cât vom trăi.

Iar care n'ar vrea să stea în această înţelegere şi ar strica pacea, Măria Voastră şi orice om bun să stea în aceasta şi să-l pedepsiască ca pe un vinovat şi ca pe un călcător.

Iar spre mai mare întăritură ne-am jurat între noi şi ne-am jurat pe sfânta cruce şi pe toţi sfinţii şi ne-am legat în scris între noi, sub peceţile noastre.

Iar cine nu va ţinea aceasta şi va strica, acesta să fie blăstămat de Dumnezeu şi de Preacurata lui Maică şi de cei patru evanghelişti şi de cei 12 fruntaşi sfinţi apostoli şi de cei 318 purtători de Dumnezeu sfinţi părinţi, cari au fost la Nicheia, şi de toţi sfinţii, să fie blăstămat şi să fie asemenea lui Iuda şi blăstămatului Arie şi parte să aibă cu aceia cari au strigat contra stăpânului Hristos, şi sângele lui asupra lor şi asupra copiilor lor.

Iar pentru mai mare întăritură a acestei toate mai sus scrise, am poruncit slugii noastre credincioase, lui pan Dinis logofătul, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Iacuş pisarul, în Suceava, în anul 6943 Septemvrie 1.

Pergament, cu pecetea cea mare atârnată, în Arhiva ministerului de externe din Moscova. Pe pecete se citeşte: † ⟨печатъ іѡ с⟩тефана воеводѣ господарѣ земли молдавскои. O fotografie se află la Acad. Rom. fotografii, pachet X, nr. 34. O planşă fotografică se află în I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 30. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. In rezumat se află în Dogiel, Codex diplomaticus regni Poloniae et magni ducatus Lithuaniae, volumul 1, Vilnae 1758, p. 601, şi la Rykaczewski, Inventarium omnium et singulorum privilegiorum, literarum, diplomatum quaecunque in archivo regni in arce Cracoviensi continentur, Paris, 1862, p. 136. E publicat cu abateri în Ulianiţchi, Materialî nr. 39 şi în Hurm. Doc. 1² p. 855-856. Cp. Hasd. Arh. Ist. 2 p. 54, G. Şincai, Hronica Românilor, Iaşi, 1853, 1, p. 392-393.

---

1 Ocolul nu e sigur. Poate fi şi ţinutul.

Documentul a fost folosit de istoricii noştri. Cp. A. D. Xenopol, Ist. Rom. vol. 3, ed. 3, p. 135-136, N. Iorga, Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţii Albe, Bucureşti, 1899, p. 93-96, Geschichte des rum. Volkes, 1 p. 311, I. Minea, Principatele române şi politica orientală a împăratului Sigismund, 1919, p. 238, etc.

Documentul este foarte inportant pentru lămurirea luptelor pentru domnie, între Ilieaş şi Ştefan Voevozi.

Extrem de inportant pentru organizarea internă a Moldovei. Apar ocoalele cu moşiile oraşelor Chilia, Vasluiu, Bârlad şi Tecuciu. Apare ţinutul Tutovei. Pentru Covurluiu, cp. uricul din 6956 (1448) Iulie 15, vezi mai sus 2 p. 324, rândul 2-3, p. 335. Pentru Olteni, ibid. p. 338-339.

193.

Suceava. 1435 Septemvrie 1.

Ilie Voevod se supune lui Vladislav, Regele Poloniei, făgăduindu-i ajutor contra duşmanilor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Elias, dei gracia, Waywoda et dominus Terre Moldawyensis, vnacum liberis et fratre, necnon cunctis Baronibus seu consiliarys nostris senioribus ac juvenibus vniuersis ac singulis ortodoxe fidei cultoribus, presentibus pariter et futuris, harum nostrarum literarum noticiam cernentibus et habentibus, quibus expedit, volumus fieri manifestum, quod nos pia consideracione ac maturo consilio superinde prehabito, nemine penitus ad infrascripta nos coartante seu cogente, Serenissimo principi et domino domino nostro, Wladislao, Inclito Regi Polonie sumpmoque[1] Principi Lytwanie et Heredi Russcie etc. ac Illustri Cazmiro fratri eiusdem, tutoribusque seu consiliarys corone sue Maiestatis promisimus et spondemus, jurantes ymo juramus omagium prestando et prestamus nos inscribentes, modo et ad instar ceterorum dominorum catolicorum se consimiliter fideliter obligancium juxta inscripciones nostrorum predecessorum, pie recordationis, Petri Waywode, Romani, Ztechonis ac Alexandri, genitoris nostri carissimi, Waywodarum, nos debite obedire ac fideliter famulari corone maiestatis sue constancius pro viribus astare contra et adversus insultus quorumlibet inimicorum, neminem penitus excipiendo, cautela friuola ac occasione deceptoria quevis per omnia postergata seu proculmota temporibus per-

1 Sic.

petuo duraturis. Prefatus siquidem dominus noster, Rex, ac corona, necnon universi consiliary eiusdem modo simili tenentur nos defensare contra quoslibet nostros inimicos, neminem penitus excipiendo, dolo et fraude quibusuis postpositis, temporibus similiter perpetuo duraturis. Preterea dominus noster, Rex predictus, excessus dicti condam domini et genitoris nostri in preda Colomiense et Znetense olim facta, nobis propter nostram corporalem et personalem detencionem generose per omnia expiando relaxat ymmo relaxavit pleno cum effectu, quam detencionis causam seu captivitatis penam promittimus et spondemus nusquam memorari seu vindicari maiestati regie antedicte, nostri honoris ac fidei constancia mediante. Sed omnia omagia seu inscripciones predecessorum nostrorum inviolabiliter promittimus et assumimus conservare, fideles famulatus perpetuo exhibituri et impensuri domino nostro Regi ac corone maiestatis sue antemisse. In quorum omnium prescriptorum perpetuam firmitatem presentes sub appensione Sigilli nostri maioris et autentici jussimus communiri. Datum Zwczawye, die mensis Septembris prima. Anno domini Millesimo quadringentesimo tricesimo quinto. Per manus Thome etc.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Ilie Voevod şi Domn Ţării Moldovei, înpreună cu copiii şi cu fratele şi cu toţi boerii sau sfetnicii noştri, bătrâni şi tineri, tuturor şi fiecăruia în parte locuitorilor de credinţa ortodoxă, de faţă şi viitori, vrem să le facem cunoscut prin această carte a noastră, cari vor căuta la dânsa sau o vor avea, cui se cuvine, că noi ţinând asupra acestui lucru gând curat şi bun sfat, cu totul de nimene nesilit, în ce priveşte cele mai jos scrise, sau constrâns, făgăduim preastrălucitului Principe şi Domnului nostru, Vladislav, vestit Rege al Poloniei şi Inaltprincipe al Litvaniei şi Domnitor al Rusiei, etc., şi strălucitului Cazimir, fratelui său, şi apărătorilor sau sfetenicilor Coroanei Maiestăţii Sale, şi dăm chezăşie, jurându-ne şi jurăm aducând omagiu şi aducem, dând în scris, întocmai după felul şi chipul celorlalţi Domnitori catolici, îndatorindu-ne cu credinţă, după scrisorile înaintaşilor noştri, Voevozi, de pioasă aducere aminte, Petru Voevod, Roman, Ştefan şi preaiubitul nostru părinte, Alexandru, că trebue să ne supunem şi să slujim cu credinţă Coroanei Maiestăţii Sale, cu statornicie să-l ajutăm, după putere, în contra şi înpotriva loviturilor oricăror duşmani, neexceptând pe nimene, lăsând la o parte şi îndepărtând orice nimicuri ascunse şi în înşelăciunile la prilej, totdeauna, în vecii vecilor.

Insă numitul nostru Domnitor, Regele, şi Coroana şi toţi sfetnicii săi să ţie în acelaş fel, să ne apere în contra tuturor duşmanilor noştri, neexceptând pe nimeni, fără de nici o înşelăciune şi viclenie, asemenea totdeauna, în vecii vecilor.

Afară de aceasta, Domnitorul nostru, numitul Rege, ne iartă cu generozitate moartea în prada făcută odinioară în Colomeia şi Sneatin de către numitul Domn şi părinte al nostru, ispăşind de toate prin închisoarea noastră corporală şi personală şi ne-a iertat cu deplină urmare şi făgăduim şi dăm chezăşie că nu vom aduce aminte niciodată Maiestăţii regale mai înainte numite, din cauza oprirei sau a pedepsei cu închisoarea şi nici nu ne vom răzbuna, punând la mijloc statornicia cinstei şi credinţei noastre.

Ci făgăduim şi luăm asupra noastră să păstrăm toate omagiile şi scrisorile înaintaşilor noştri şi vom arăta totdeauna şi face supunere credincioasă Domnului nostru, Regele, şi Coroanei Maiestăţii sale mai înainte zise.

Iar spre întăritură veşnică a tuturor celor mai sus scrise, am poruncit ca această scrisoare să fie întărită prin atârnarea pecetei noastre celei mari şi autentice.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dat în Suceava, în ziua de întâi Septemvrie. Anul Domnului una mie patru sute trei zeci şi cinci. Cu mâna lui Toma etc.

Pergament, cu pecetea cea mare atârnată, în Arhiva ministerului de externe din Moscova. Pe pecete se citeşte † ..... илїа кѡєкѡдь господарь землн мѡлдавскон. Pecetea un scut cu capul de bour, în dreapta cu semiluna, in stânga o rozetă, între coarne o stea cu cinci raze. O fotografie la Acad. Rom. fotografii, pachet V, nr. 54. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. S'a publicat în Ulianiţchi, Materiali p. 45 şi Hurm. Doc. I[2] p. 598-599. Cu abateri e publicat textul latin şi în Uricarul 11 p. 42-44.

Cu acelaş cuprins este şi documentul slavon din acelaş an, lună şi zi, care urmează.

194.

Suceava. 1435 Septemvrie 1.

Ilie Voevod se supune lui Vladislav, Regele Poloniei, făgăduindu-i ajutor contra duşmanilor.

† ма(с)ти бж҃ию, мы илїа воєвода, господаръ земли молдавской, ис нашими дѣтми и с нашею братиею и с нашею радою, старою и молодою, знаемо чинимъ и с сѣмъ листомъ нашимъ и

нныимъ господаремъ по ннымъ землѣмъ королемъ и кнѣжѣтомъ, комȣ бѹдетъ того потрѣбизно, кто коли на тотъ листъ ѹзритъ или его ѹслышитъ чточи, аже мы и с нашимъ добрымъ ѹмысломъ и с нашею доброю волею, никимъ непринѹжени, ѡсвѧценомȣ и велебномȣ владиславȣ, кролеви полскомȣ, литовскомȣ кнѧзю наивышъшемȣ, рȣскомȣ и ины(х) многымъ земльмъ господарь и его братȣ, казимирȣ, и намѣстникомъ корони кролевъства полского, и слюбȣемъ и слюбили есми, присѧгаемъ и присѧгли есми, голдȣемъ, голдовали сѧ есми, ꙗко инаа кнѧжѧта хрс(т)ианъскаа голдȣетсѧ, подлугъ хр(с)тїанского права, тако ꙗко наши предкове голдовалисѧ и записовалисѣ, на имѧ петръ воевода и романъ воевода и стецко воевода и ѡ(т)цъ нашъ, алеѯандръ воевода, тако и мы голдовалисѧ есми, имаемъ емȣ вѣрно слȣжити и быти послȣшни и стати подли стои короны, противъ каждого ихъ неприателѧ, никого невынимȣючи, безъ лъсти и безъ хытрости, и приꙗти, при вѣры, на вѣкы вѣчныѧ. а нашъ господаръ, кроль, корȣна и рада ѹсѣ стараꙗ и молодаꙗ, такожъ имаютъ подли на(с) стати и коронити на(с) и дѣти наши и землю нашȣ ѡ(т) каждого нашего неприателѣ, никого не вынимȣючи, безъ лъсти и безъ хытрости, на вѣкы вѣчныѧ. а на(ш) господаръ, кролъ, ѡ(т)пȣстилъ намъ тотъ гнѣвъ, що ѡ(т)цъ нашъ, алеѯандръ воевода, воевалъ коломыю и снѧти(н), а за то кроль старыи казнилъ на(с), а мы того неимаемъ николи ѹспоминати кролю польскомȣ и ѹсеи корони, при нашеи чти и при нашеи вѣрѣ, а ни записовъ предковъ наши(х) ломити, али имаемъ вѣрнѣ приꙗти и слȣжити королю и корȣни полскои, на вѣкъ вѣкомъ. а на болшее потвръждениїе томȣ въсемȣ вышеписанномȣ, велѣли есми нашемȣ вѣрномȣ слȣзѣ, панȣ динисȣ логофетѹ, писати и привѣсити нашȣ печатъ к семȣ листȣ нашемȣ. писа ꙗкѹшъ писаръ, ѹ сочавѣ, лѣ(т) ѕ҃ц҃м҃г҃ се(п) а҃.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ilie Voevod, Domn Ţării Moldovei, şi cu copiii noştri şi cu fraţii noştri şi cu sfatul nostru, bătrân şi tânăr, cunoscut facem şi cu această carte a noastră şi altor Domnitori, Crai ai altor ţări şi Principi, cui îi va fi de trebuinţă, oricine va căuta la această carte sau o va auzi citindu-se, cum că noi cu al nostru bun gând şi de a noastră bună voie, de nimeni nesiliţi, făgăduim şi am făgăduit strălucitului şi măritului Vladislav, Craiul Poloniei, Inaltprincipe al Litvaniei, Domnitor al Rusiei şi al altor multor ţări, şi fratelui său, lui Cazimir, şi urmaşilor Coroanei Crăiei Poloniei, jurăm şi am jurat, ne

supunem, ne-am supus, cum se supun şi alţi Principi creştini, după legea creştinească, cum şi înaintaşii noştri s'au supus şi au dat în scris, anume Petru Voevod şi Roman Voevod şi Ştefan Voevod şi părintele nostru, Alexandru Voevod, astfel şi noi ne-am supus, că avem să-i slujim cu credinţă şi avem să fim supuşi şi să stăm pe lângă sfânta Coroană, înpotriva oricărui duşman al lor, neexceptând pe nimene, fără înşelăciune şi fără viclenie, şi să-i fim de folos, pe credinţă, în vecii vecilor.

Iar Domnitorul nostru, Craiul, şi Coroana şi întregul sfat de bătrâni şi de tineri, asemenea va sta pe lângă noi şi ne va apăra pe noi şi pe copiii noştri şi Ţara noastră de orice duşman al nostru, neexceptând pe nici unul, fără înşelăciune şi fără viclenie, în vecii vecilor.

Şi Domnitorul nostru, Craiul, ne-a ertat de acea mânie, că tatăl nostru, Alexandru Voevod, a mers cu războiu în Colomeia şi Sneatin şi pentru aceasta Craiul cel bătrân ne-a pedepsit pe noi, iar noi nu-i vom aminti niciodată Craiului Poloniei şi întregei Coroane, pe cinstea şi pe credinţa noastră, nici să stricăm scrisorile înaintaşilor noştri, ci-i vom fi de folos, cu credinţă, şi vom sluji Craiului şi Coroanei Poloniei, în vecii vecilor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar pentru mai mare întăritură acestei toate mai sus scrise, am poruncit credincioasei noastre slugi, lui pan Dinis logofătul, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Iacuş pisar, în Suceava, în anul 6943 Septemvrie 1.

Pergament, cu pecetea cea mare atârnată, în Arhiva ministerului de externe din Moscova. Pe pecete se citeşte: печатъ іωанна илїж кωєвωда господарѣ земли молдавскои. O fotografie se află la Acad. Rom. fotografii, pachet X, nr. 17. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. In rezumat se află publicat la Dogiel, Codex diplomaticus regni Poloniae et magni ducatus Lithuaniae, volumul 1, Vilnae, 1758, p. 601 şi la Rykaczewski, Inventarium omnium et singulorum privilegiorum, literarum, diplomatum quaecunque in archivo regni in arce Cracoviensi continentur, Paris, 1862, p. 136. Cu abateri a fost publicat în Ulianiţchi, Materialî nr. 41 şi Hurm Doc. 1[2] p. 856-858. Cp. Hasd. Arh. Ist. 2 p. 54, G. Şincai, Hronica Românilor, Iaşi, 1853, 1 p. 392.

Pentru cele de mai sus cp. A. D. Xenopol, Ist. Rom. vol. 3, ed. 3, p. 136, N. Iorga, Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţii Albe, Bucureşti, 1899, p. 96, etc.

195.

Suceava. 1435 Septemvrie 3.

Boerii lui Ilieaş Voevod întăresc actul de supunere al Domnului lor către Vladislav, Regele Poloniei.

господарѧ нашего, илїаша воеводы, мы боꙗре, оусѧ рада молдавскаѧ, старїи и молодии, и съ нашими дѣтми и съ нашими братїами, чинимъ знаменїто симъ нашимъ лїстомъ инымъ господаремъ, по инымъ землѧ(м), королемъ и кнѧжатомъ, комꙋ бꙋдеть того потребизна и кто нань ꙋзрить илї ꙋслышить его чтꙋчи, аже мы добры(м) оумысломъ и съ нашею доброю волею, нїкимъ непринꙋженї, ѡсвѣценомꙋ, велебномꙋ владиславꙋ, королю полскомꙋ, литовскомꙋ кнѧзю наивышемꙋ, рꙋскомꙋ, ины(х) многихъ земль господарю, и его братꙋ, казимирю, и намѣстникомъ корꙋны королевства полско(г) и слюбꙋемъ и слюбовалї есми, присѧгае(м) и присѧгалї есми, голдовалї сѧ есми и съ нашимъ господаремъ, илїашемъ воеводою и съ нашими дѣтми и съ нашими братїами, тако сѧ голдꙋемъ, ꙗко каждыи хр(с)тїанїнъ голдꙋ(е)ть сѧ, аже имаемъ вѣрно слꙋжити королю и стои корꙋнѣ полскои и съ нашимъ господаремъ, илїашемъ воеводою, и съ нашими дѣтми и съ нашими братїами и быти послꙋшни и стати по(д)лї стои корꙋны протївъ каждого и(х) неприѧтелѧ, не вымꙋючи никого, безо лстї и безъ хитрости, при чтї и при вѣрѣ, на вѣки вѣчныи, имаемъ нашемꙋ господарю радитї подлꙋгъ нашеи присѧги и подлꙋгъ на нашихъ[1] записовъ, аже быхомъ королю вѣрнѣ слꙋжилї и стои корꙋнѣ полскои. и[1] а кто бы ѡ(т) на(с) по правдѣ не слꙋжи(л) илїашю воеводе, а того иметь король, господарь, казнїти, а еще да бꙋдеть проклѧтъ ѡ(т) б҃а и ѡ(т) пр҇ч(с)тои м҃тре и ѡ(т) чотїри еу(г)лїсты и ѡ(т) в҃ї ст҃хъ врьховнихъ ап(с)лтъ[1] и ѡ(т) стыхъ бгоносныхъ ѡтць т҃ии, иже въ нїкии, и ѡ(т) вьсѣхъ ст҃хъ. а кто порꙋшить, тотъ да бꙋдеть проклѧтъ, да бꙋдеть подобенъ юдѣ и проклѧтомꙋ арїю, и да имае(т) ꙋчастїе съ ѡнѣми, иже възопиша на блкꙋ х҃а; и кровь его на нїхъ и на чадѣхъ ихъ. а на болше потвержнїе велелї есми панꙋ дѣнїсꙋ логофетꙋ пїсатї и при⟨вѣсити⟩[2] печати нашѣ къ семꙋ лїстꙋ. а пи(с), на сочавѣ, в лѣ(т) ѕ҃ц҃м҃г м(с)цѧ се(п) г҃.

1 Sic.
2 In orig. при.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Noi boerii bătrâni şi tineri ai Domnitorului nostru, Ilieaş Voevod, întreg sfatul moldovenesc şi cu copiii noştri şi cu fraţii noştri facem cunoscut cu această carte a noastră altor Domnitori din alte ţări, Crai şi Principi, cui îi va fi de trebuinţă şi cine va căuta la dânsa sau o va auzi citinduse, că noi cu bun gând şi de a noastră bună voie, de nimeni nesiliţi, făgăduim şi am făgăduit strălucitului şi măritului Vladislav, Craiu al Poloniei, Inaltprincipe al Litvaniei, al Rusiei şi al multor ţări Domnitor şi fratelui său, lui Cazimir, şi urmaşilor Coroanei Crăiei Poloniei, jurăm şi am jurat, că ne-am supus înpreună cu Domnul nostru, Ilieaş Voevod, şi cu copiii noştri şi cu fraţii noştri, ne supunem astfel, cum se supune fiecare creştin, că vom sluji cu credinţă Craiului şi sfintei Coroane a Poloniei şi cu Domnul nostru, cu Ilieaş Voevod, şi cu copiii noştri şi cu fraţii noştri şi vom fi supuşi şi vom sta pe lângă sfânta Croană înpotriva oricărui duşman al lor, neexceptând pe nimene, fără înşelăciune şi fără viclenie, pe cinstea şi pe credinţa noastră, în vecii vecilor, şi vom da sfat Domnitorului nostru după jurământul nostru şi după scrisorile noastre, că vom sluji cu credinţă Craiului şi sfintei Coroane a Poloniei.

Iar cine dintre noi nu va sluji după dreptate lui Ilieaş Voevod, pe acela Craiul, Domnitorul, îl va pedepsi şi încă să fie blăstămat de Dumnezeu şi de Preacurata Maică şi cei patru evanghelişti şi de cei 12 sfinţi fruntaşi apostoli şi de cei 318 sfinţi purtători de Dumnezeu părinţi, cari au fost la Nicheia şi de toţi sfiinţii.

Iar cine ar strica, acesta să fie blăstămat, să fie asemenea lui Iuda şi blăstămatului Arie şi să aibă parte cu aceia, cari au strigat contra stăpânului Hristos şi sângele lui asupra lor şi asupra copiilor lor.

Iar pentru mai mare întăritură, am poruncit panului Deanis logofătul să scrie şi să atârne peceţile noastre către această carte.

Şi s'a scris, la Suceava, în anul 6943 luna Septemvrie 3.

Pergament, cu zece peceţi atârnate, ale boerilor, se află în Arhiva ministerului de externe din Moscova. O fotografie la Acad. Rom. fotografii pachet V, nr. 48. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat cu abateri de Ulianiţchi, Materialî nr. 42 şi în Hurm. Doc. I[2] p. 858-859.

Documentul este foarte inportant şi pentru istoricul boerimei moldoveneşti.

196.

Suceava. 1435.

Ilie Voevod făgădueşte Cneazului Sigismund prietenie şi ajutor contra duşmanilor, exceptând pe Craiul Poloniei.

† мл(с)тїю ⟨бж҃їею⟩, мы илїа вое⟨вода⟩, господа(р) ⟨земл⟩и молдавскои, ⟨ч⟩инимъ знаменито ⟨и⟩ сѣмъ нашимъ листом всѣм⟨ъ⟩, кто нанъ оузрить или его оус⟨лы⟩шить чтѹчи, комоужъ боудеть того потребизна, аже слюбили есми и слюбѹемь нашемоу родителю, кнѧзѹ великомоу, жигмонтѹ, емѹ прїятелемь быти и подли его стояти, противъ каждого его неприѧтелѣ и приятеле(м) его приятель быти, а неприятеле(м) его неприѧтель. а родителъ нашъ, кнѧзъ великыи, та⟨к⟩о⟨же им⟩а⟨е⟩ть намъ приятелемь быти и подли на(с) стояти, противъ нашего неприятелѣ и приѧтелемъ нашїмъ приѧтель быти, а неприѧтелемь нашимъ неприятель, едно вынимаемь, нашего господарѣ, королѣ полского, противь его и противъ корѹнѣ, не имаемъ николи стояти. а на болш⟨ее потврьж⟩денїе ⟨въ⟩симъ нашимъ вышеписаннымъ рѣчемъ, велѣли есми нашоу печатъ привѣси⟨ти⟩. а писаное[1] лис(т), оу ⟨со⟩чав⟨ѣ⟩, в лѣ(т) ѕ҃ц҃м҃г҃-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ilie Voevod, Domn Ţării Moldovei, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, cui îi va fi de trebuinţă aceasta, că am făgăduit şi făgăduim părintelui nostru, marelui Cneaz, Sigismund, să-i fiu ca prieten şi să stau pe lângă dânsul, în potriva oricărui duşman al său şi să fiu prieten prietenilor săi, iar duşmanilor săi duşman. Iar părintele nostru, marele Cneaz, asemenea va fi nouă ca prieten şi va sta pe lângă noi, înpotriva duşmanului nostru şi prietenilor noştri va fi prieten, iar duşmanilor noştri va fi duşman, exceptând pe unul, pe Domnitorul nostru, pe Craiul Poloniei, înpotriva lui şi înpotriva Coroanei nu vom sta niciodată.

Iar pentru mai mare întăritură tuturor cuvintelor noastre mai sus scrise, am poruncit să se atârne pecetea noastră.

Şi cartea a fost scrisă, în Suceava, în anul 6943.

Din documentul de mai sus după Acad. Rom. ms 126, dă-

1 Sic.

ruit de I. Bogdan, El spune că originalul se află în Arhiva principilor Radziwill din Nieświéż. I. Bogdan face observaţia că în ceia ce priveşte data, м (=40) nu e sigur şi nici в (=2). *Se pare* că se vede sub lupă в. In dosul documentului e o însemnare veche: ѕцми şi alta mai nouă: рокѹ ѕцми (anul 6948). Şi altă notiţă: док(ѡн)(чанїє) илки воєводы волос(кои земли) с кнѧзем жикнмон(том) E foarte greu de admis însă să fie в, căci în acest caz, în anul 1434 Ilie Voevod, nu putea fi în Suceava. Mai curând e г (=3) şi în acest caz actul ar fi din 1435, de după August 26, când în Septemvrie, Octomvrie şi Noemvrie domneşte Ilie Voevod. Vezi mai sus 1 p. 414, 416-426 şi ibid. 2 p. 678-690. Documentul nu poate fi din 1440, căci în acest an nu mai era Sigismund al Ungariei.

197.

Suceava. Circa 1435 Martie 5.

Stefan Voevod scrie boerilor, vornicilor, şoltuzilor, pârgarilor, juzilor şi vătămanilor, cu privire la neguţitorii din Braşov.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

† стєфанъ воєвода, бжїєю мл(с)тїю г(с)п(д)ръ земли молдавскои, пишє(м) вьсѣмъ боıаромъ и дворнико(м) и шо(л)тѹзомъ и пръгарємъ и жѹдємъ и ватаманомъ и вьсємѹ поспо(л)ствѹ, карє кто имаєтъ должника ѹ брашовѣ, що бы ни єдинъ залогъ нє ѹзѧлъ на торговчѧны ѡ(т) брашова, развѣ[1] коли познаєтъ своєго дльжника лицємъ, тогди имаєтъ заплатити то(т) истинныи должни(к). а кто своєго должника лицє(м) (познал), а ѹсхочє(т) права жадати ѡ своємъ долгѹ, що бы пошо(л) до брашова, та що бы ѹчинили имъ право рѧ(д)ци брашовстїи на єго должника. а брашовѣномъ кто бѹдє(т), що ѹзѧлъ бєзъ и(х) права, що(ж) издавна имаютъ ѹ земли[2] г(с)ва ми, що бы стє имъ воротили вьсѣ, до нити, що бы нє пришли болшє жаловати. а кто нє боѹдє(т) послѹшєнъ нашємѹ повєлѣнїю и записѹ, то(т) имаєтъ быти по(д) вєликои казни г(с)ва ми. пи(с), ѹ сочавѣ ма(р). є҃.

Verso: Litera sonans, ut quilibet Moldauiensis habens debitores in medio Barcensium sua debita extorqueat coram judicibus Barcensium, de quibus sibi plena justicia imperaretur, nam debitores bonis, de quibus satisfaciant, omnibus careant.

---

1 In original pare că e раздѣ.

2 ѹ e scris deasupra.

Traducere. Stefan Voevod, din mila lui Dumnezeu, Domn Țării Moldovei, scriem tuturor boerilor și vornicilor și șoltuzilor și pârgarilor și juzilor și vătămanilor și întregului popor, că oricine are datornic în Brașov, să nu ia nici un zălog dela negutătorii din Brașov, afară numai când va cunoaște pe datornicul său în față, atunci va plăti acest adevărat datornic. Iar cine a cunoscut pe datornic în față și vrea să doriască dreptate în ce privește datoria sa, să se ducă la Brașov și dregătorii Brașovului să-i facă dreptate. contra datornicului său. Iar Brașovenilor cine le va fi luat ceva, în afară de dreptul lor, ce-l au de demult, în Țara Domniei mele, să le întoarceți totul până într'un fir de ață, ca să nu mai vie să se jăluiască. Și cine nu va fi ascultător poruncii și scrisoarei noastre, acesta va fi sub marea pedeapsă a Domniei mele.

Scrisă, în Suceava, Martie 5.

Verso: Scrisoare ce spune că oricare dintre Moldoveni are datornici în orașul Brașovului să-și scoată datoriile sale în fața juzilor Brașovului, dela care să-și ceară deplină dreptate, ca să se ia datornicilor toate bunurile, cu care să plătiască.

Originalul pe hârtie, în Arhiva orașului Brașov, nr. 432. Pecetea mică, rotundă, de ceară roșie, aplicată în față, cu legenda: † печать стефана воеводы. O fotografie la Acad. Rom. fotografii, dăruite de I. Bogdan. După scrisoare și pecete, documentul, care nu e datat, e din această vreme. A fost publicat de I. Bogdan, Doc. mold. în Arhivul Brașovului, București, 1905, p. 18-19, care îi pune data circa 1435-1447 Martie 5. Asemenea a fost publicat de St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 94-95, care îi pune data circa 1443-1447. Aici: правжа дати ѡ(т) своемъ долгу. De aici am luat notița latină pe verso. E publicat și în 527 Documente istorice, București, 1931, p. 487-488, fără dată de an. Data de 1435 nu e sigură. Admițând că acesta e anul exact, actul e de pus în legătură cu cele din 1435 Mai 26, vezi mai sus 2 p. 676-678. El poate fi însă și din anii 1443, 1444, 1445, 1446 și 1447, când domnește Ștefan Voevod.

198.

Suceava. Circa 1435 Iulie 8.

Stefan Voevod scrie șoltuzului și pârgarilor din Brașov, în privința negutătorilor.

† стефанъ воевода, бжїею мл(с)тїю г(д)нъ въсеи молдовлахискои[1] земли, пишетъ г(с)во ми шолтузу и пъргаремъ ѡ(т) бра-

1 Pare a fi în orig. молдовавискои.

шека и всѣмъ добрымъ люде(м) ѡ(т) бръсскои земли. прише(л) ѡ(т) васъ ханѣ лучникъ и говорилъг(с)ву ми ѡ(т) ва(с), да ходѧ(т) ваши лю(д), оу нашеи земли, слободно съ своею торговлею, а изрубъ ни жадномu за чужего товара да не учинитсѧ оу нашеи земли; а нашимъ такожде оу вашеи странѣ. а комu ѡ(т) наши(х) будетъ кривинu ѡ(т) ваши(х) лю(д), а ѡнъ къ вамъ да прїидетъ а вы ем(u) право да сътворите. а нїе також(д)е ваши(м). и тое непоколѣбимо да стоитъ вышеписанное. пи(с) оу со(ч)вѣ ю(л) й.

Traducere. Stefan Voevod, cu mila lui Dumnezeu, Domn Ţării Moldovlahiei, scrie Domnia mea şoltuzului şi pârgarilor din Braşov şi tuturor oamenilor din Ţara Bârsei. A venit dela voi Hanea arcaşul şi mi-a vorbit Domniei mele din partea voastră, ca să umble oamenii voştri, în Ţara noastră, slobozi cu marfa lor şi proprire pentru marfă străină nimănui să nu se facă, în Ţara noastră, şi la ai noştri deasemenea în părţile voastre. Şi cui dintre oamenii noştri îi va fi vre-o strâmbătate din partea oamenilor voştri, el să vie la voi şi voi să-i faceţi dreptate. Şi noi asemenea la ai voştri.

Şi aceasta mai sus scrisă să rămâie neclintită.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Scrisă, în Suceava, Iulie 8.

Original pe hârtie, în Arhiva oraşului Braşov, nr. 438. Are pecetea cea mică de ceară roşie, rotundă, aplicată în faţă, cu legenda: † печать стефана воеводы. O fotografie la Acad. Rom. fotografii, dăruite de I. Bogdan. A fost publicat de I. Bogdan, Doc. mold. în Arhivul Braşovului, Bucureşti, 1905, p. 16-17 şi St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 96-97. Documentul nu e datat. I. Bogdan şi St. Nicolaescu îi pun data circa 1435-1447 Iulie 8. La primul şi observaţia că scrierea, hârtia şi cerneala sânt identice cu cele din 1435 Mai 26. Documentul este deci probabil din 1435 Iulie 8, în legătură cu cele din 1435 Mai 26, şi din circa 1435 Martie 5. El poate fi însă şi din 1443, 1444, 1445, 1446, 1447, când domneşte Ştefan Voevod.

199.

Suceava. Circa 1435 Dechemvrie 19.

Stefan Voevod scrie şoltuzilor şi pârgarilor din târguri, în privinţa neguţătorilor din Braşov.

† стефа(н) воево(д), бжїею ма(с)тию, господаръ земли мо(л)давскои, пише(м) всѣ(м) шо(л)тuзе(м) и пръгаре(м) ѡ(т) всѣ(х)

търго(х), що и(х) су(т) оу нашеи земли. ту(т) к на(м) пришли брашовѣни и жа(лу)ю(т), ажє нє лишитє и(х) продавати свои търговли друбныи, крамарє, ка(к) продали при нашє(г) родителѣ. про то(ж), ѡ(т) сєго часа, що бы єстє нє становили и(х), алє да су(т) волныи и слобо(д)ны продавати и свои крамарїа, ка(к) било имъ зако(н), при нашєго родителѣ, при алєѯандра воєводы, и тєпєрь тако(ж) да дєржа(т). а никто нигдє да нє смѣєтъ ихъ становити, при нашєи казни. пи(с), оу со(ч)вѣ, дє(к) ѳі.

Verso: Litera Stephani waywodae mandans ut homines de terra Barcensi libere passint vendere res suas, sine impedimento.

Traducere. Stefan Voevod, din mila lui Dumnezeu, Domn Ţării Moldovei, scriem tuturor şoltuzilor şi pârgarilor din toate târgurile, ce sânt în Ţara noastră. Aici, la noi, au venit Braşovenii şi se jăluiasc că nu-i lăsaţi să-şi vândă mărfurile lor mărunte, cum au vândut pe vremea părintelui nostru. Pentru aceia, din acest ceas, să nu-i opriţi, ci să fie volnici şi slobozi a-şi vinde şi măruntişurile lor, cum le-a fost lor dreptul, în vremea părintelui nostru, în vremea lui Alexandru Voevod. Şi acuma tot aşa să ţie şi nimeni niciodată să nu cuteze să-i oprească, sub pedeapsa noastră.

Scris, în Suceava, Dechemvrie 19.

Verso: Scrisoarea lui Ştefan Voevod, cerând ca oamenii din Ţara Bârsei să treacă slobod, să-şi vândă mărfurile lor, fără piedică.

Originalul pe hârtie în Arhiva oraşului Braşov, nr. 434. Hârtia are marca o cumpănă. Pecetea mică, rotundă, de ceară roşie, aplicată pe verso cu legenda: † печать стєфана воєводы. O fotografie la Acad. Rom. fotografii, dăruite de I. Bogdan. A fost publicat în I. Bogdan, Doc. mold. în Arhivul Braşovului, Bucureşti, 1905, p. 19-20. Aici data circa 1435-1447 Dechemvrie 19. Asemenea: при нашєи казнѣ. Ibid. крамарїа, крамарє, pe care-l pune în legătură cu germanul Kramerei, Krämerei. A fost publicat şi în St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 91-92. De aici am luat notiţa latină, de pe verso. Ibid. se traduce друбныи крамарє prin „micile naturale", iar în notă: „negoţ cu măruntişuri, coloniale". Aici data e circa 1435-1443. E publicat şi în 527 Documente istorice, Bucureşti, 1931, p. 488. Aici шо(л)тузо(м) în loc de шо(л)тузє(м)

şi жа(лѵ)ıа(т) în loc de жа(лѵ)ю(т). Pe дрѵбными крамарѣ îl traduce prin „băcănii mărunte". Documentul nu are data de an. Dar scrisoarea, pecetea sânt asemănătoare cu cele dela documentul din 1435 Mai 26, după arătările lui I. Bogdan. El poate fi însă şi din 1442, 1443, 1444, 1445, 1446.

200.

Neamţ. 1436 Iunie 9.

Ilieaş Voevod scrie către Braşoveni pentru fiul lui Ioan, croitor din Roman, dat la Braşov, pentru a învăţa meşteşugul bărbieriei.

Elyas Waywoda et dominus terre moldawyensis. Providi et honesti viri, nobis dilecti, ad querimoniam Iohannis sartoris nostri de Romanforo alias scripsimus providenciis vestris, qualiter ex parte honesti viri Petri rasoris, vestri videlicet concivis, de facto filii sui, quem scilicet ad docendum rasoriam artem[1] eidem Petro sub caucione fideiussoria assignaverat, vos iustitiam faceretis; quam iusticiam usquemodo, simulantes, nullatenus facere curastis, in eiusdem grande preiudicium et iacturam. Quare rogamus vos quatenus, agnitis presentibus, ipsi Iohanni ex parte dicti Petri plenam faciatis iusticiam, neve exinde nobis urgeatur querulari. Vel alias, vobis secus facientibus, quod non credimus, providebimus iuri suo. In quo tandem nobis minime poteritis inputare. Aliud igitur non facturi. Datum in Nempch, die sabbati proximi post festum Corporis Christi, anno Domini et cetera XXXVj°.

Verso: Providis et honestis viris, iudici et iuratis civibus de Brassowya, nobis dilectis.

Traducere. Ilieaş Voevod şi Domn Ţării Moldovei. Inţelepţilor şi cinstiţilor bărbaţi, plăcuţii noştri prieteni, la plângerea lui Ioan, croitorul nostru, din târgul Romanului, am adus altă dată la cunoştinţa voastră, ca să-i faceţi dreptate, din partea cinstitului bărbat, Petru bărbierul, adecă concetăţeanul vostru, în pricina fiului său, pe care l-a încredinţat, sub făgăduială de chezăşie, acestui Petru, ca să-l înveţe meşteşugul bărbieriei, şi care dreptate, până acuma, prefăcându-vă, n'aţi îngrijit de loc s'o faceţi, spre mare pagubă şi cheltuială a aceluiaşi. Pentru care vă rugăm, ca luând

---

1 Şters: per.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

cunoştinţă ge aceste, să-i faceţi deplină dreptate acestui Ioan dinspre partea numitului Petru, ca de aici înainte să nu se mai supere, plângându-mi-se. Sau de nu, făcând altfel, ceia ce nu credem, vom avea grijă de dreptul său. Pentru care, totuşi, veţi putea foarte puţin să ne învinovăţiţi. Aşa dar, altfel nu trebue să faceţi.

Dată în Neamţ, în Sâmbăta cea mai apropiată de după sărbătoarea Corpului lui Hristos, în anul Domnului şi celelalte 1436.

Verso: Inţelepţilor şi cinstiţilor bărbaţi, plăcuţilor noştri, judeţului şi juraţilor cetăţeni din Braşov.

Originalul pe hârtie se află în Arhiva oraşului Braşov, colecţia Schnell I, nr. 8. Scrisoarea e italiană. Are pecetea mică, peste hârte, având inscripţia cu litere cirilice, cu caracter gotic: п⟨еч⟩ать їѡ илїи во⟨евода⟩. Capul de bour lungăreţ şi mic, fără urechi şi lună, numai cu o stea la dreapta. O copie la Acad. Rom. O alta ibid. ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat în N. Iorga, Hurm. Doc. 15[1] p. 22, nr. 35, după care îl dau şi eu, împreună cu observaţiile de mai sus.

Documentul este foarte inportant, pentru istoria meşteşugurilor la Români. Trebuie apoi să se ţie seama că scrisoarea este dată din Neamţ, care lucru poate fi luat poate în consideraţie, pentru lupta pentru domnie între Ilie şi Ştefan Voevozi. Vezi mai sus 2 p. 107-110.

201.

Liov. 1436 Septemvrie 19.

Ilie Voevod face jurământ de supunere Regelui Vladislav al Poloniei.

† мы илїа воевода, господарь земли молдавскы, знаменито чини(м) ꙋ рѣдомь того листа, ꙋсимь комꙋжь е(ст) потребизна нинѣшни(м) и пото(м) бꙋдꙋщимь, како намисковь наши(х) наслидꙋючи ꙋ добротѣ обѣтницꙋ и(х) вѣрою дѡ(с)тоиною и ꙋставичною жадливостїю и с ни(м) слꙋчити, наиасиѣишемꙋ кнѧжати, панꙋ владиславовы, по(л)скомꙋ кролювы, литовскомꙋ кнѧзꙋ, наивышемꙋ рꙋскомꙋ дидичю, и ины(х) многы(х) земли господарю, панꙋ нашемꙋ ма(с)тивомꙋ и его намѣстко(м) корꙋни кролевства по(л)скогѡ во безпечною вири ч(с)тою и ꙋставичнои слꙋжбы завѣзати хотѣчи, томꙋ исномꙋ панꙋ нашемꙋ ма(с)тивомꙋ, панꙋ

владиславовы, кролївы, и его с□он корони того исного кролевства по(л)ского и его намѣсткомъ, оучера, тоу, 8 лвовы, посполѹ съ въсею радою нашею, ритерми, бояре и панстви из городи, мѣсти, землѣми по(д)данными и каждого стадла а любо рѧдѹ намъ по(д)данными лю(д)ми виры правои голдь прѣзь оурѣдь присѣги, тыми слови, доткнѹвшися с□го крижа и древа бж□а: іа илїа воевода, господарь земли молдавскои, присѣгаю и ѡбицѹю сѧ, вѣрно безлъсти и безхитрости, ѡсвиченості вашеи, корони кролевства вашего по(л)скои и его намѣстко(м) съ въсѣми землѣми и лю(д)ми моими вирѹ ч(с)тѹю и вѣрни хочю быти, тако ми б□ь момоѕи и стла дѡ(с)тоинаа пана марїа и оуси ст□ыи и то(т) ст□ыи кри(ж) хвалебныи, въ всеи покори и почестъно(с)(т)и ѹчинили е(с)ми къ сеи слѹжбѣ томѹ исномѹ паноу нашемоу ма(с)тивомѹ, панѹ владиславѹ, кролеви, и корони кролевства по(л)ского и его намѣстко(м) колко кро(т) бѹде(т) потрѣбизна, на вѣкы вѣчнїи часы, съ въсѣю нашею моцїю и радою, ростропни доброво(л)но сѧ завѣзѹючи, обицѹючи и слюбѹючи, тако за на(с) и за оуси наши дѣтї и по(д)данныи, иже голдь прѣ(д)реченныи, слѹжбы и обѣтници нашеи по(д) чъстїю и вѣроую, вѣрни и оуставичне заоуждые на вѣкы, безь ѿ(т)молвы и безь противанїѧ, къ воли того исного пана нашего ма(с)тивого, кролѣ по(л)ского, и корони и его намѣстко(м), на каждыи ча(с), ховати, съ въсею пилностїю бачити, противъ каждомѹ непрїателеви, а любо непрїатели(м) и(х) приклонити помочи, и помочи парсѹни нашеи съ въсею силою людїи наши(х) колко кро(т), где коли, бѹдетъ потрѣбизна чинити. а николи нехочеми быти оу ради смо(л)вы сиѣтїю, чере(с)сѧ, а любо чере(с) кого иного. а любо иныи где бы коли того исного пана нашего, наима(с)тивишого кролѣ полского, и корѹны его, намѣстко(м) лихое оу волотство ражено, а любо молвено и ѡвшемъ мили зъ и(х) оусѣ(х) противны(х) речїи которы бы коли кѹ нашеи знаемости пришли оуставичнїи обысати и выстеречи, а николи инъшего собѣ пана мимо прѣ(д)реченного, наивыснѣшего пана ма(с)тивого владислава, кролѣ, и его корѹнї кролевства по(л)ского искати и выбирати и его намѣсткѡ(м) и къ оусимъ наши(м) на(с) и наше по(д)данныи нинишни(м) и потомъ бѹдѹщїи завѣзѹеми оучинити и полнити то(т) истинныи голдъ и слѹжбѹ на прѣ(д)выписанѹю чинити, бачити оурѣдомъ того листа нашего. пича(т) наша е(ст) привишена. писано въ львовѣ, ѹ срѣ(д), по въз(д)виженїе ч(с)тнаго кр(с)та, влѣ(т) ѕ□ц□м□д се(п) д□ї.

Traducere. Noi Ilie Voevod, Domn Ţării Moldovei, cunoscut facem în şirul acestei scrisori, tuturor cărora le este de trebuinţă, celor de faţă şi cari vor fi în viitor, că urmând pe înaintaşii noştri întru bunătatea făgăduielilor lor, cu destoinică credinţă şi statornică dorinţă de a ne uni cu dânşii, vrând să ne legăm de prea puternicul Principe, Domn Vladislav, Craiul Poloniei, Cneaz al Litvaniei, Inaltdomnitor al Rusiei şi Domn al altor multor ţări, de Domnul nostru milostiv şi de urmaşii lui, de Coroana Crăiei Poloniei, cu neîndoelnică credinţă, curată şi statornică slujbă, acestui adevărat Domn al nostru milostiv, Domn Vladislav, Craiul, şi sfintei lui Coroane a acestei adevărate Crăii a Poloniei şi urmaşilor lui, ieri, aici, în Liov, înpreună cu întreg sfatul nostru, cu *cavaleri*, boeri şi nobili din cetăţi, oraşe, cu ţinuturile supuse şi din fiecare stare sau *rang* de oameni supuşi nouă, am făcut supunere, cu dreaptă credinţă, prin jurăminte, cu aceste cuvinte, atingând sfânta cruce şi lemnul Domnului: „Eu Ilie Voevod, Domnul Ţării Moldovei, jur şi făgăduiesc credincios, fără înşelăciune şi fără viclenie, că vrau să fiu cu credinţă curată şi dreaptă, Strălucirei Voastre, Coroanei Crăiei Voastre Polone şi urmaşilor săi, cu toate ţinuturile şi oamenii mei, aşa să-mi ajute Dumnezeu şi sfânta venerată stăpână Maria şi toţi sfinţii şi această sfântă şi lăudată cruce",—am făcut supunere cu toată umilinţa şi respectul, legându-mă, chezăşuind şi făgăduind această slujbă acestui adevărat Domn al nostru milostiv, Domn Vladislav, Craiul, şi Coroanei Crăiei Polone şi urmaşilor lui, de câte ori va fi nevoie, în vecii vecilor, cu toată puterea şi sfatul nostru, cu mintea întreagă, de bună voie, atât pentru noi, cât şi pentru toţi copiii noştri şt supuşii noştri, care supunere mai înainte numită, slujbe şi făgăduinţe le vom păstra pe cinste şi pe credinţă, credincioşi şi statornici, în veci, fără cârtire şi fără înpotrivire, după voia acestui adevărat Domnitor al nostru milostiv, Craiu al Poloniei, şi a Coroanei şi a urmaşilor lui, în orice vreme şi le vom observa cu toată atenţia, în potriva oricărui duşman al său sau a duşmanilor, cari ar aduce ajutor şi să-i aducem ajutor noi înşine cu toată puterea oamenilor noştri, ori decâteori, oriunde ar fi de trebuinţă. Şi niciodată nu voim să fim părtaşi în sfat de uneltire, nici prin noi înşine, nici prin altcineva. Iar când alţii, oricând, ar ţinea sfaturi sau ar vorbi ceva rău contra acestui adevărat Domn al nostru, prea milostivul Craiu al Poloniei, şi contra Coroanei lui şi a urmaşilor, noi nu trebuie să zăbovim, ci toate cuvintele lor protivnice, de îndată ce ar veni

la cunoştinţa noastră, să le facem cunoscut regulat şi să-i sfătuim şi niciodată să nu căutăm şi să alegem pe alt Domnitor, decât pe prea strălucitul înainte numit Domn, milostivul Craiu Vladislav şi Çoroana lui a Crăiei Polone şi pe urmaşii lui.

Şi de toate ale noastre ne-am legat pe noi şi pe supuşii noş- de acuma şi pe cei cari vor fi după şi să înplinim această adevărată supunere şi să facem slujba scrisă mai înainte şi să observăm după rânduiala acestei cărţi a noastre.

Pecetea noastră este atârnată.

Scrisă în Liov, Miercuri, după Inalţarea Cinstitei Cruci, în anul 6944 Septemvrie 19.

Pergament, cu pecetea atârnată, în Arhiva ministerului de externe din Moscova. Pe pecete se citeşte: печатк іwань иліа вwєвwда господарѣ земли мwлдавскои. O fotografie se află la Acad. Rom. fotografii, pachet X, nr. 21. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat cu abateri în Ulianiţchi, Materialî nr. 45 şi Hurm. Doc. 1[2] p. 863-865. Cp. G. Şincai, Hronica Românilor, Iaşi, 1853, 1 p. 393-394, N. Iorga, Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţii Albe, Bucureşti, 1899, p. 96-97, I. Minea, Principatele române şi politica orientală a împăratului Sigismund, 1919, p. 239 etc.

In ce priveşte data 1436 este oarecare îndoială, dacă nu trebuie să se considere anul dela Septemvrie şi în acest caz anul e 1435. Vezi mai sus 2 p. 109-110. E foarte curios faptul că dacă socotim actul din 1436 Septemvrie 19, dat din Liov, unde Ilie Voevod era de faţă, din acelaş an 1436 Septemvrie 19, avem uricul intern dat de Ilie şi Ştefan Voevozi, din Suceava. Vezi mai sus 1 p. 487-489. Ilie Voevod nu putea fi în aceiaşi zi de faţă şi în Suceava şi în Liov. Poate într'un caz, în cel cu uricul intern, e vorba numai de o formă, Domnul, Ilie Voevod, netrebuind să fie numaidecât de faţă, ci numai fratele său, Ştefan Voevod. Dar de ce în actul de închinare, dat din Liov, de Ilie Voevod, nu figurează şi fratele său, Ştefan Voevod? Că actul din Liov e din 1436 dovedeşte şi actul din 1436 Septemvrie 23. Vezi mai departe 2 nr. 203.

202.

Liov. 1436 Septemvrie 19.

Boerii lui Ilieaş Voevod întăresc jurământul de supunere, făcut de Domnul lor lui Vladislav, Regele Poloniei.

† мы панове господарѣ нашего, наїи̯воеводы, на имѧ панъ вилчa ѡ(т) липникы и пань исаїа бановскыи и пань петрь дворникь ѡ(т) хѹдинець, пань ѹклѧтѣ зоѹбровскыи, пань шефѹль шербановскыи и пань дѹма браницарскыи и пань лазаръ ѡ(т) тѹловы и пань мындрѣ жꙋмататинскыи и панъ станчѹ(л) багаевскыи, пань станъ быралчь воронницъскыи и панъ вито(л)тъ рипѹжинскыи и пань динско канцлеръ хропотовскыи, пань стецко жѹржевичь топоровскыи, пань данко жѹржевичъ фратовскыи, панъ станъ посадникъ и панъ бьлошъ по(д)чашїи и панъ верниѣки столника и панъ дамакѹшъ серецеловскыи и пань иванъщъ ѡ(т) шимѹза и панъ сима михаилашевъ ѡ(т) изгѣрцъ и панъ богоѹшъ михалевскыи и пань хотко мамѹрински и панъ мисѣ ракасовскыи и панъ иоакимъ калїановичъ и панъ ивашко рогашовскыи и панъ романъ хѹдинскыи и панъ борисъ кѹчоѹровскыи, панъ станчѹ(л) коми(с), панъ немирка мцковичъ и панъ александръ спатаръ и пань микъ силишовскыи и панъ илїашъ спатаръ и панъ шендрика писаръ и панъ ивашко дворискыи, панъ илїашъ негринскыи и ѹси ритери и болѧри и рада прѣ(д)реченнаго и велеможнаго илїаша воеводы, господаръ земли мо(л)давскы(х), посполѹ съ въсѣми землѣми по(д)данными и съ въсѣми тимы чтожь бѹдѹтъ ѹ ты(х) землѣ(х), ѡсобно каждїи а посполито ѹси вызнаваемь тымъ то наши(м) листомъ комѹжь того бѹдетъ потрѣбизна, колижь велеможнїи илїашъ воевода, напрѣ(д)выписанїи господаръ нашъ милостивыи наиясиѣишемѹ кнѣжати, пани владиславови, кролю по(л)скомѹ, пани нашемѹ милостивомѹ и его намѣсткомъ, корѹнѣ королества полского, дѡ(с)тоиныи голдь вырности и присѧгы ѹчера тоѹтъ ѹ лїовѣ е(ст) ѹчини(л) и на слѹжбы, помочи, вирное пристанїе и наїнизшее ѡбицованїе и слюбованїе сѣ ѡбъвѧзалъ мы такоже иже повинни есмы его воли пристати и завждыи вирнѣ послѹшни быти, ѡдинимъ произволенїемъ ѡдною волею неплъного видания ѹси(х) на(с) обицѹемъ и слюбѹемъ при чти и при вери, безь лъсти и безхитрости, хитростъ всѣкою ѡ(т)нѣкши тотъ истинныи голдъ, присѧгы, слѹжбы и пристанїе вирностъ повиннѹю помочи, ѹсѣкыи слюбы наиясиѣ-

нишемꙋ панꙋ нашемꙋ, владиславкови, королеви полскомꙋ, и его намѣсткомъ, корꙋни королевства полского, прѣ(д)реченного велемѫжного нашꙋа воевѡды, господарѣ нашего мл(с)тивого при тоу(м)то годѣ вызнанныи его листомъ потвержонныи ꙋставичнии безъ престаніе вѣчнии вачити стеречи и вѣрныи накаждыи ча(с) ховати, а николи ѡ(т) того исного пана нашего мл(с)тивого владислава, кролѣ по(л)ского и его намѣсткомъ корони кролевства полского ѡ(т)стꙋпити ни одни(х) натисковъ алибо намолвенїа ѡ(т) кого коли не двоючи, али при тоумъ то панꙋ и панꙋ владиславꙋ, кролѣ полскомꙋ, и его намѣсткомъ корони кролевства полского оуставичне, порꙋшныи, моцнии, вѣчнїе остати. а на то оуси намѣсткы наши и потомъ бꙋдꙋщїи на вѣкы вѣкомъ ѡбвѣзꙋемъ тимъ то листомъ нашимъ држати. ꙋрѣдомъ того листа нашего печати наши сꙋтъ прикиненыи. писано оу левовы по възд(д)виженїе ч(с)тнаго кр(с)та, влѣ(т) ҂ѕ҃ц҃м҃д҃ се(п) д҃і.

Traducere. Noi panii Domnitorului nostru, Ilie Voevod, anume pan Vâlcea dela Lipnic şi pan Isaiea dela Baea şi pan Petru vornic dela Hudineţ, pan Ucleatea dela Zubrouţi, pan Şteful dela Şerbăneşti şi pan Duma Brănişteariul şi pan Lazăr dela Tulova şi pan Mândrea a lui Jumătate şi pan Stanciul dela Bagaeşti[1], pan Stan Bârlici dela Voroneţ şi pan Vitolt dela Ripujinţi şi pan Dinisco cancelar dela Hropotouţi, pan Steţco lui Giurgiu dela Toporăuţi, pan Danco lui Giurgiu dela Frătăuţi, pan Stan posadnicul şi pan Băloş subceaşnic şi pan Berindeai stolnic şi pan Damacuş dela Sereţel şi Ioaniş dela Şimuz şi pan Sima lui Mihailaş dela Izgheart şi pan Boguş dela Mihaieşti şi pan Hodco dela Mamorniţa şi pan Misea al lui Ravas şi pan Ioachim al lui Calian şi pan Ivaşco dela Rogoşeşti şi pan Roman al lui Hudici şi pan Boris dela Cuciur, pan Stanciul comis, pan Nemirca al lui Iaţco şi pan Alexandru spatar şi pan Mic dela Silişeşti şi pan Ilieaş spatar şi pan Şendrica pisar şi pan Ivaşco al Vornicului, pan Ilieaş al lui Negrea şi toţi cavalerii şi boerii şi sfatul mai înainte numitului şi prea puternicului Ilieaş Voevod, Domnul Ţării Moldovei, înpreună cu toate pământurile supuse şi cu toţi aceştia, cari vor fi în aceste pământuri, osebit fiecare şi cu toţii înpreună facem cunoscut cu această carte a noastră, cui va fi de trebuinţă, că precum preaputernicul Ilieaş Voevod, mai înainte scris Domnitorul nostru milostiv, a făcut, ieri, aici, în Liov, statornică supunere

1 Poate greşit în loc de Buhăeşti.

de credinţă şi jurământ preastrălucitului Principe, Domn Vladislav, Craiu al Poloniei, Domnului nostru milostiv şi urmaşilor lui, Coroanei Crăiei Poloniei şi s'a legat să îndeplinească slujbe, ajutoare şi credincioasă rămânere şi alte chezăşii şi făgădueli, tot asemenea şi noi cari sântem supuşi voinţei lui de a sta lângă dânsul şi să fim totdeauna credincioşi şi ascultători, într'o singură voinţă, vrere şi cu deplină ştiinţă a noastră a tuturor, chezăşuim şi făgăduim, pe cinste şi pe credinţă, fără înşelăciune şi fără viclenie, îndepărtând orice viclenie, această adevărată supunere, jurăminte, slujbe şi stare lângă dânsul, credinţa supusă, ajutor, orice fel de făgăduinţe prea strălucitului Domn al nostru, Vladislav, Craiu al Poloniei, şi urmaşilor lui, Coroanei Crăiei Poloniei din partea mai înainte numitului, prea puternicul Ilieaş Voevod, Domnitorul nostru milostiv, după această cunoscută supunere, după cartea lui de întăritură statornică, fără întrerupere, şi să le observăm veşnic, să le păstrăm cu grijă şi cu credinţă în orice vreme şi să nu ne îndepărtăm niciodată de acest adevărat Domn al nostru, milostivul Vladislav, Craiul Poloniei, şi de urmaşii lui şi de Coroana Crăiei Poloniei, neîngrijindu-ne de vre-un atac sau de vre-o răutate, de undeva, ci să rămânem veşnic pe lângă acest Domn, Domn Vladislav, Craiu al Poloniei, şi pe lângă urmaşii lui, Coroana Crăiei Poloniei statornici, neclintiţi, puternici.

Şi la toate acestea legăm pe urmaşii noştri şi cei ce vor fi după dânşii, cu această scrisoare a noastră, că le vom ţinea.

Ca mărturie acestei scrisori a noastre sânt atârnate peceţile noastre.

Scrisă în Liov, după Inalţarea Cinstitei Cruci, în anul 6944 Septemvrie 19.

Pergament, cu peceţile boerilor atârnate de făşioare de pergament, în Arhiva ministerului de externe din Moscova. O fotografie la Acad. Rom. fotografii, pachet X, nr. 12. O planşă fotografică în I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 32. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. Peceţile boerilor de ceară mici, rotunde. Pe făşiile de pergament, de care sânt atârnate peceţile, se citesc numele boerilor, cărora ele aparţin: печать пана кылчина. печать пана исаїа. печать пана ходича. печать пана оунклѣты. печать пана щефула[1]. печать пана думы.

1 Pecetea lipseşte. S'a păstrat numai făşia de pergament

печатк пана лазора. печатк пана мындри[1]. печатк пана Stanczúl[2] бугаетскаго[1]. печатк пана стана бырлича. печатк пана витолта[1]. печатк пана динiска канцьлырѣ. печать пана стецка жоуржевича[1]. печатк пана данка жоуржевича. печать пана стана посадника. печать пана блоша подча(шаго). печать пана берендѣѧ подст(олника). печать пана дамакоу(ша). печатк пана олиныш(а). печатк пана симы. печать пана богуша. печатк пана ходка ма(моуринскаго). печать пана миси (равасовскаго). печать пана ивашка ругашевича[1]. печатк пана романа. печать пана ѧкыма. печатк пана станчула ко(миса). печатк пана бориса. печатк пана мика селешо(вскаго). печать пана ивашка дкор(нскаго). печать пана александрока. печать пана шендрицѣ. печатк пана не(мирки). наïашь спатарк. In rezumat, documentul se află la Dogiel, Codex diplomaticus regni Poloniae et magni ducatus Lithuaniae, volumul 1, Vilnae 1758, p. 601 şi la Rykaczewski, Inventarium omnium et singulorum privilegiorum, literarum, diplomatum quaecunque in archivo regni in arce Cracoviensi continentur, Paris, 1862, p. 136. Cu abateri, a fost publicat în Ulianiţchi, Materialî nr. 46 şi Hurm. Doc. 1[2] p. 865-867. Cp. G. Şincai, Hronica Românilor, Iaşi, 1853, 1 p. 393-394 şi Hasd. Arh. Ist. 2 p. 54.

A fost folosit de istoricii noştri. Cp. N. Iorga, Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţii Albe, Bucureşti, 1899 p. 96, I. Minea, Principatele române şi politica orientală a împăratului Sigismund, 1919, p. 239.

Documentul este foarte inportant şi pentru istoricul vechei boerimi moldoveneşti. Apar aici cavaleri şi boeri. Unii sânt numiţi după satul unde-şi aveau aşezarea, alţii după numele tatălui. Vâlcea şedea la Lipnic[3]. Isaiea la Baea[4]. Petru vornicul dela Hudineţ este Petru Hudici, iar Hudineţ este satul Hudeşti, din judeţul Dorohoiu[5]. Uncleat era la Zubrăuţi[6]. Şteful dela Şerbaneşti este Şte-

---

1 Pecetea lipseşte. S'a păstrat numai făşia de pergament.
2 Sic.
3 Vezi uricul din 6945 (1437) Dechemvrie 20, mai sus 1 p. 541, rândul 12, p. 549, ibid. 2 p. 164-167.
4 Ibid. 1 p. 347-350.
5 Ibid. 1 p. 406-409.
6 Vezi uricul din 6937 (1429) Iunie 19, mai sus 1 p. 280, rândul 6, p. 282-284. Intr'un uric din 6991 (1483) Octomvrie 17, se arată că Vasco Uncheat vinde o selişte, anume Unchetcştii pe Dnistru, mai sus de Cuhăreşti, lui Onică Muşat vornic. Orig. pergament la mine. Satul Unchiteşti este în volostea Văscăuţi, jud. Soroca, aproape de Cuhureşti, Dicţ. geogr. al Basarabiei p. 219, 80, Harta Basarabiei, de Nour. Vezi mai sus 1 p. 541, rândul 17, p. 550-551.

ful Jumătate [1]. Duma Branişteariul e Duma Micaci [2]. Lazăr dela Tulova este fiul lui Ivan ori Oană vornicul [3]. Mândrea Jumătate se numeşte după numele tatălui său [4]. Stanciul dela Buhăeşti este sau fratele lui Lazăr dela Tulova [3] sau Stanciul pârcălabul sau Stanciul Ponici [5]. Satul Buhăeşti este poate cel de pe Răut [6], ori cel din judeţul Botoşani, Iaşi sau Vasluiu [7]. Stan Bârlici [8] era la Voroneţ, care poate este totuna cu satul Voroneţ, din districtul Gura Humorului, din Bucovina [9]. Vitolt era din Ripujinţi [10]. Dinisco era din Hropotouţi, un sat greu de identificat [11]. Steţco şi Danco erau fiii lui Giurgiu dela Frătăuţi, primul avându-şi curtea în Toporăuţi, iar al doilea în Frătăuţi [12]. Damacuş [13] era dela Sereţel, care poate este satul din comuna Stolnicenii-Ghiţescu, judeţul Fălticeni (fost Suceava) [14]. Ionaş îşi avea locuinţa în părţile Şomuzului. Sima cred că e fiul lui Mihail dela Dorohoiu şi-şi avea curtea la Izgheart, care poate este Herţa, din judeţul Dorohoiu [15]. Hotco era dela Mamorniţa, care cred că este satul din judeţul Dorohoiu [16]. Hotco este Hodco Costici [17]. Ivaşco era dela Rogoşéşti sau Ruguşeşti [18]. Roman era din Hudeşti, de care a fost vorba mai sus. Boris din Cuciur e pomenit chiar într'un alt document din 6956 (1448) Fevruarie 23 [19].

1 Vezi uricul din 6938 (1430) Iulie 7, mai sus 1 p. 299, rândul 3-4, p. 301, 304-307.
2 Vezi uricul din 6963 (1455) August 29, mai sus 2 p. 558-561.
3 Cp. documentul din 6936 (1428) Dechemvrie 28, vezi mai sus 1 p. 233-238. Asemenea cel din 6937 (1429) Iunie 3, ibid. 1 p. 269 rândul 16, p. 272, p. 278-279.
4 Vezi uricul din 6938 (1430) Iulie 7, mai sus 1 p. 298-299, 304-307.
5 Vezi mai sus 1 p. 429-437. Cp. documentul din 7108 (1599) Dechemvrie 11, N. Iorga, Stud. şi Doc. 11 p. 272, asemenea cel din 7118 (1610) Aprilie 5, ibid p. 277.
6 Vezi documentul din 6954 (1446) Ianuarie 26, mai sus 2 p. 241, rândul 10-11, p. 243.
7 Ibid. 2 p. 243.
8 Vezi mai sus 1 p. 130, 2 p. 258-260.
9 Dicţ. geogr. al Bucovinei, de Grigoroviţă p. 243-244.
10 Vezi uricul din 6961 (1453) Septemvrie 7, mai sus 2 p. 495, rândul 10-11, p. 497-499.
11 Cp. Gropniţa din jud. Iaşi, Dicţ. statistic al României, 1 p. 470.
12 Vezi mai sus 1 p. 244-247, 366-368.
13 Ibid. 1 p. 77, 79-80, 374-379.
14 Dicţ. statistic al României 2 p. 852. Cp. însă şi pârău şi moşie în districtul Storojineţ, Dicţ. geogr. al Bucovinei, de Grigoroviţă p. 198. Pentru satul din jud. Fălticeni cp. I. Bogdan, D. Şt. 2 p. 144-146. Ibid. 1 p. 252, 400.
15 Vezi mai sus 1 p. 540, 541, rândul 5, p. 544-545, 554-556.
16 Dicţ. statistic al României 1 p. 362. Cp. L. T. Boga, Doc. Basarabene 10 (1930), Chişinău, p. 3. Aici este pomenit uricul dela Alexandru cel Bun asupra satului.
17 Vezi mai sus 1 p. 369, 371-372, ibid. 2 p. 594.
18 I. Bogdan, D. Şt. 1 p. 246-247, 300-301, 407, 414-415.
19 Vezi mai sus 2 p. 305, rândul 25, p. 308. Cp. ibid. 1 p. 151 rândul 10, p. 153.

203.

Liov. 1436 Septemvrie 23.

Ilieaş Voevod întoarce lui Vladislav, Regele Poloniei, Ţara Şepenicului, pentru prada făcută de Alexandru cel Bun, în ţinutul Colomeei şi Sneatinului.

во имꙗ бж҃ьє амєнь. коу вѣчьнои памѧти тоито рѣчи. колижь межи рожаємь людьскимь ничого нє єсть пилнишєє, нижьли памꙗти потрєбизна єсть, абъı дѣла листовъıмь писмомь и свѣдоцствомь оутвєржєно людьскимь, про тожь мъı илꙗшь воєвода и господарь зѣмль мольдавъскихь знамєнито чинимо оурѧдомь того листа которъıмь єсть потрєбизна, нинєшъıмь и потомь боудоущимь, како пилни оу розюми и оу сєрдьци своѣмь, рожложивьшъı шкодъı, наиꙗснєишємоу кнꙗжатю а паноу, паноу владисла(в), щаснои а вѣчистои памꙗти кролєви, и короунѣ полскои, а ѡсобно зємлѧмь роускимь, то єсть коломы(и)скимь и снꙗтиньскимь волостꙗмь, прєзь вєлєможно(г) алєксандра воєводоу, нигдьı господарѧ молдавъско(г), ѡ(т)цѧ нашє(г) милого, того исти(н)го пана корола и короунъı полскоѣ голдовъника, пєрєжь ѡгєнь тъıмьто зємлꙗмь и волостꙗмь пєрєдь рєчєнъı(м), бєзь винъı, оучинєнъıѣ, которихь шкодь оу голдоу, тоуто, во лковн, во вьторокъ б҃лишıи, наиꙗснєишємоу а паноу, паноу ниньишємоу владисла(в), з бж҃ьєѣ мл(с)ти королю полскомоу, литовъскомоу кнꙗжатю наивышємоу и дѣдичоу роускомоу, паноу нашємоу наимл(с)тивѣшомоу, и послидькомь єго и короуни кролєвьства полско(г) оучинєно(г), смиловавьшы сꙗ, а ни на сєрдци своѣмь то(г) имити памꙗтоуючи доситьоучынинїє и про ѡ(т)цѧ нашєго жбавьлинїє доуши єго, абы тымь вꙗтьшаꙗ вѣра, котораꙗ николи оу на(с) нє была жгасла, томоу истино(м) па(н) владисла(в), нинєшнємоу кролєви полскомоу, послидько(м) и короуни єго, за шкоды пєрєдь рєчєныхь зѣм(л)ь и волостии, то єсть коломы(и)скихь и снꙗтиньскихь, ѡгнємь скажєныѣ, зємлю шєпиньскоую, котороую молдавьскаꙗ зємла ѡ(т) короуны имила, з городы тоѣто исти(н)ноѣ зємли шєпиньскоѣ, то єсть хотѣнь, цєцюнь и хмєловь, и со вьсѣми волостьми, мѣсты, сєлы даваємы, дароуємы а ворочаємы ж нашыхь пановь и боꙗровь вѣданєїмь, рады и волєю ѡсобьни, на вѣкь вѣкомь имити, дє(р)жати со вьсѣми приходы, оужитьки. которыѣ городы, волости, мѣста и сєла посѣсти дати чистою вѣрою а нєороушною томоу истино(м) королєви, послидько(м) и короунѣ єго,

оу дерьжанїє и тримањїє на вѣки вѣчьныѩ слоужоуємы. а також слоужоуємы и нмаємы воротити оусѣ записы томоу истино(м) королеви полскомоу и єго короуни, што передькове нашы имѣли ѡ(т) королєвьства полско(г), которыѣ коли боудь записы и тижь которыѣ коли боудь передькове нашы. а пакли быхмо тыхь записовѫ передь реченыхь, што имѣли передькове наши ѡ(т) короловьства полско(г), не дали, подьлоугь слоужбоу нашего, ижь того бъ не дали, тогды тыѣ оусѣ записы и листы передьковь нашыхь, што имѣли ѣхь ѡ(т) короловьства полско(г), чинимо симь нашимь листомь скаженыѣ и жломьленыѣ и ни во што, на вѣки вѣчныѩ. а (оу)рѫдомь того нашего листа печать нашоу є(с)мы привѣсили. писа(н), во львови, оу неди(л)ю блишоую по с҃томь матфѣиѣ, єоуканьгели(с)ты, в лѣ(т) а̃ѹ̃л̃ѕ̃ лѣта.

Traducere. In numele Domnului, amin. Spre veşnica amintire a acestui lucru. Pentru că între oameni nimic nu este mai înţelepţesc, decât a aduce aminte cui se cuvine, ca faptele să fie întărite prin scrisoare şi mărturie omenească, de aceia Noi Ilieaş, Voevod şi Domnitor Ţării Moldovei, cunoscut facem prin această scrisoare, cui se cuvine, celor de acuma şi cari vor fi după, că înţelegători, în înţelepciunea şi sufletul nostru, ţinând socoteală de pagubele făcute preastrălucitului Principe şi Domn, Domnului Vladislav, Craiului, de fericită şi veşnică amintire, şi Coroanei Polone şi în deosebi pământurilor ruseşti, adică ţinuturilor Colomeia şi Sneatinul, de către prea puternicul Alexandru Voevod, odinioară Domnitor al Moldovei, părintele nostru iubit, supus acestui adevărat Domn, Craiul, şi Coroanei Polone, pagube făcute prin foc acestor pământuri şi ţinuturi înainte numite, fără vină, de care pagube, în supunerea pe care am făcut-o, aici, în Liov, Marţia trecută, prea strălucitului şi Domnului, Domnului deacum, Vladislav, din mila lui Dumnezeu Craiu al Poloniei, Inaltprincipe al Litvaniei şi Domnitor al Rusiei, Domnului nostru prea milostiv, şi urmaşilor lui şi Coroanei Crăiei Poloniei, părându-ne rău şi spre a nu-o mai avea aceasta în sufletul nostru, amintindu-ne de mulţămirea şi mântuirea sufletului părintelui nostru şi ca prin aceasta mai mare să fie credinţa, care niciodată nu a fost stânsă în noi, dăm acestui adevărat Domn Vladislav, Craiului de acum al Poloniei, urmaşilor şi Coroanei lui, pentru pagubele pricinuite prin foc, mai înainte numitelor pământuri şi ţinuturi, adecă Colomeei şi Sneatinului, dăm Ţara Şepenicului, pe care Ţara Moldovei a avut-o dela

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Coroană, cu oraşele acestei adevărate Ţări a Şepenicului, anume Hotinul, Ţeţiuna şi Hmelovul, şi cu toate ţinuturile, locurile, satele, le dăruim şi înapoiem, cu ştiinţa panilor şi a boerilor noştri, cu sfatul şi osebită voinţă, ca să le aibă în veacul vecilor şi să le ţie cu toate veniturile şi foloasele. Care oraşe, ţinuturi, locuri şi sate făgăduim să le dăm cu credinţă curată şi neclintită acestui adevărat Craiu, urmaşilor şi Coroanei lui, în ţiere şi stăpânire, în vecii vecilor.

Şi asemenea făgăduim că vom înapoia toate scrisorile acestui adevărat Craiu al Poloniei şi Coroanei lui, cari scrisori le-au avut cândva înaintaşii noştri dela Crăia Poloniei, orice fel de scrisori şi asemenea oricari ar fi înaintaşii noştri. Şi iarăşi dacă cumva aceste scrisori înainte numite, pe cari le-au avut înaintaşii noştri dela Crăiea Poloniei, nu le vom da, după făgăduiala noastră, ceia ce Dumnezeu să nu dea, atunci toate aceste scrisori şi cărţi ale înaintaşilor noştri, ce le-au avut dela Crăiea Poloniei, le facem, cu această carte a noastră, stricate, stânse şi întru nimic, în vecii vecilor.

Şi ca mărturie a acestei cărţi a noastre, am atârnat pecetea noastră.

Scrisă în Liov, în Duminica cea mai apropiată, după Sfântul Mateiu evanghelistul, în anul 1436.

Pergament, cu pecetea pierdută, în Arhiva ministerului de externe din Moscova. O fotografie la Acad. Rom. fotografii, dăruite de I. Bogdan. O planşă fotografică în I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 31. In data de an 6 e scris ꙃ, adecă ѕ (=6) pe dos, care a fost citit uneori drept з (=7). O copie se află la Acad., Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. In rezumat, cu data 1437, a fost publicat în Dogiel, Codex diplomaticus regni Poloniae et magni ducatus Lithuaniae, volumul 1, Vilnae 1758, p. 601 şi Rykaczewski, Inventarium omnium et singulorum privilegiorum, literarum, diplomatum quaecunque in archivo regni in arce Cracoviensi continentur, Paris, 1862, p. 136-137. Cu abateri şi cu aceiaşi dată, a fost publicat în Ulianiţchi, Materialî nr. 47 şi Hurm. Doc. 1^2 p. 871-873. In extras, ibid. 1^2 p. 632. Cp. Hasd. Arh. Ist. 2 p. 54, G. Şincai, Hronica Românilor, Iaşi 1853, 1 p. 397.

A fost folosit de istoricii noştri. Cp. A. D. Xenopol, Ist. Rom. ed. 3, vol. 3 p. 136-137, N. Iorga, Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţii Albe, Bucureşti, 1899, p. 96-97. In acest de pe urmă loc

se arată că data 1437 e o greşală. Asemenea N. Iorga, Geschichte des rum. Volkes 1 p. 311. Cu data de 1436 Septemvrie 22 e folosit de I. Minea, Principatele române şi politica orientală a înpăratului Sigismund, 1919, p. 239.

204.

Vasluiu. 1437 Aprilie 23.

Stefan Voevod întăreşte neguţătorilor din Braşov şi Bârsa privilegiul ce-l aveau dela Alexandru cel Bun.

† стефа(н) воевода бжїею мл(с)тїю, господарь земли мо(л)давскои. прїиде кь г(с)во ми посо(л) ѡ(т) брашева и ѡ(т) брьсѣ, на имѧ па(н) де(к)ханос(с) и па(н) боургоурь михи(л) и просили оу г(с)ва [1] ми мирь и мыто, щобы на томь правѣ было, ꙗко было при ѡци наше(м), алеѯандрѣ воево(дѣ), всѣмь люде(м) ѿ(т) брашева и ѡ(т) брьсѣ, да платѧ(т) ѡ(т) тарь по д҃ гро(ш) по всеи нашеи земли и по всѣ(х) мыто(х), боу(дї) що боуде(т) оу тарь ѡпро(ч) соукна, ѡ(т) тарь по кı гро(ш). и щобы имь волно свои товарь п(р)одавати [2] по всеи нашеи земли, развѣ локте(м), да не продаю(т). а ѡ(т) ско(т) що имоу(т) коупити мыто да платѧ(т) и прѣпи(с), ка(к) платили при ѡци наше(м), та(к) да платѣ(т). а тако(ж) да сѧ не станови(т) николи на вѣки наши(м) трьговце(н) трьговлю, оу и(х) землю, за длъгь, ни и(х) трьговце(м), оу нашеи земли, хотѧ размирїе боу(де)ть, не заховаи то(г), ѡни да си изидоу(т) сь всѣмь свои(м) товаро(м), до и(х) земли [3], без всѣкои забавѣ ни ѡ(т) которы(х) наши(х) рѧ(д)це(х), ни ѡ(т) мытни(к), ни глобни(к). а на то е(ст) наша вѣра и наши(х) боѧрь. пи(с), оу васлоуи, в лѣ(т) ҂ѕѱме, а(п) кг.

Traducere. Stefan Voevod, cu mila lui Dumnezeu, Domn Ţării Moldovei. Au venit către Domnia mea soli din Braşov şi din Bârsa, anume pan decan Hanoş şi pan pârgarul Mihil şi au cerut la Domnia mea pace şi vamă, ca să fie în acelaş drept, cum au fost în timpul tatălui meu, Alexandru Voevod. Toţi oamenii din Braşov şi din Bârsa să plătiască de povară câte 4 groşi, în toată

1 In orig. а e făcut din у.
2 In orig. р lipseşte.
3 In orig. pare a fi землю.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Țara noastră și la toate vămile, orice ar fi în povară, afară de postav, de povară câte 12 groși. Și să fie slobozi să-și vândă marfa lor, în toată Țara noastră, numai cu cotul să nu vândă. Iar dela vitele ce vor cumpăra să plătiască vama și scrisul, cum au plătit în vremea tatălui nostru, așa să plătiască. Și de asemenea să nu se opriască nici odată, în veci, marfa negutătorilor noștri, în Țara lor, pentru datorie, nici negutătorilor lor, în Țara noastră, chiar răzmeriță să fie, Doamne, păzește de aceasta, ei să iasă cu toată marfa lor, în Țara lor, fără nici o piedică din partea vreunuia din dregătorii noștri, nici din partea vameșilor, nici a globnicilor.

Și la aceasta este credința noastră și a boerilor noștri.

Scrisă, în Vasluiu, în anul 6945 Aprilie 23.

Original pe hârtie, în Arhiva orașului Brașov, nr. 446. Hârtia are marca un foarfece. Pecetea mică de 2.2 cm. în diametru, de ceară roșie, aplicată, și cu legenda: † пєчать стєфана воєводы. O fotografie la Acad. Rom. fotografii, dăruite de I. Bogdan. A fost publicat, cu puține abateri, de I. Bogdan, Doc. mold. în Arhivul Brașovului, București, 1905, p. 14-16. Aici „decănașul" și observații asupra cuvântului tar, ungurescul tár. Asemenea asupra cuvântului прѣнис. A fost publicat asemenea de St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 92-94 și în 527 Documente istorice, București, 1931, p. 486-487. Din I. Bogdan și St. Nicolaescu am luat observația asupra mărcii hârtiei.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

205.

Dorohoiu. 1437 Aprilie 29.

Ilie Voevod întărește negutătorilor din Brașov privilegiul ce aveau dela Alexandru cel Bun.

† Илїа воєвода, мл(с)тїю бжїєю господарь землн мо(л)давскои, даємь се(с) ли(ст) г(с)ва мн тръговцемь ѡ(т) брашова, ꙗко да давају(т) мыто ѡ(т) своє(г) товарꙋ[1] вь землн г(с)ва мн, ка(к) сү(т) давали при родители г(с)ва мн, и право оусе да и(м) є(ст) ка(к) было при нашемь родители. а которы мытникь и двор(н)и(к)[2]

1 ꙋ făcut așa că seamănă cu ү.

2 In orig. н lipsește.

или бѹ(д) каки рѧ(д)ца вы оучини(л) чере(с) на(ш) ли(ст) ина(к), томѹ шиа плати(т). али да берѹ(т) мыто ѡ(т) едного тарѹ д҃ гроши. а тако(ж) никто да не смѣ(етъ)[1] становити товаръ брашова за що сѧ що чини(т). що лихо чини(т) оу сакѹлѣхъ, а вы и(х) товаръ да не смѣе(т) становити, али становите ѡ(т) то(г) сто(л)ца, где ва(м) шкодѹ[2] оучинили, или сукно или бѹ(д) какы товаръ. а вы да имъ берете по д҃ гро(ш) ѡ(т) тарѹ. а тако(ж) коли придѹ(т) и съ товаромъ, а ѡни да искладаю(т) свои тръгъ оу моемъ земли. пи(с), оу дорохѹ(и), в лѣ(т) ѕ҃ц҃м҃е, м(с)ца а(п) к҃ѳ. а ли(ст) есми дали бръгаръ[2] михаеви и де(к) ханышеви ѡ(т) брашова.

Verso: Heliae waywodae, sonans ut in habitatores terrae Moldauiensis homines de Barcza libere in eadem terra proficisci permittant.

Traducere. Ilie Voevod, cu mila lui Dumnezeu, Domn Ţării Moldovei, dăm această carte a Domniei mele târgoveţilor din Braşov, ca să dea vamă, pentru marfa lor, în Ţara Domniei mele, cum au dat în vremea părintelui Domniei mele şi tot dreptul să le fie, cum a fost în vremea părintelui nostru. Iar care vameş şi vornic sau oricare dregător ar face altfel peste cartea noastră, acestuia îi va plăti capul. Şi să ia vamă dela o povară 4 groşi. Şi asemenea nimeni să nu cuteze a opri marfă de a Braşovului, ori şi pentru ce s'ar întâmpla. Ce pagubă s'ar face în Săcui, voi marfa lor să nu cutezaţi a opri, ci să opriţi din acest *scaun*, unde vi s'a făcut paguba, fie postav, fie orice marfă. Voi să le luaţi câte 4 groşi de povară. Şi asemenea când vin cu marfă, ei să-şi descarce marfa lor în Ţara mea.

Scrisă, în Dorohoiu, în anul 6945 luna Aprilie 29.

Şi cartea am dat-o pârgarului Mihai şi decanului Hanăş din Braşov.

Verso: A lui Ilie Voevod, spunând că între locuitorii Ţării Moldovei oamenii din Bârsa să-şi îngăduie să plece liber în acea ţară.

Originalul pe hârtie, în Arhiva oraşului Braşov nr. 431. Marca hârtiei un foarfece. Pecetea mică, rotundă, de ceară roşie, de circa 2.5 cm. în diametru, aplicată pe hârtie, cu legenda: печать

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 In orig. смѣ.
2 Sic.

іѡ илїи воєводы. O fotografie la Acad. Rom. fotografii, dăruite de I. Bogdan. A fost publicat de I. Bogdan, Doc. mold. în Arhivul Braşovului, Bucureşti, 1905, p. 20-21. Aici „decanăşului" în loc de decan Hanăş, cum cred că trebuie să fie. De aici am luat observaţia în ce priveşte marca hârtiei. A fost publicat asemenea de St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 85-87. De aici am luat adresa latină de pe verso documentului. A fost publicat şi în 527 Documente istorice, Bucureşti, 1931, p. 489.

Pentru neînţelegerile de domnie între Ilie şi Stefan Voevozi este *poate* foarte inportant, că tot neguţătorilor din Braşov, în 1437 Aprilie 23, Stefan Voevod le dă un act din Vasluiu, iar în 1437 Aprilie 29 Ilie Voevod le dă unul din Dorohoiu.

206.

Suceava. 1439 Septemvrie 8.

Ilie Voevod scrie lui Vladislav, Regele Poloniei, că a fost la Liov, ca să i se supuie.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

млсти бжїею, мы илиа воєвода, господарь землѣ мо(л)давски(х), чинимъ знаменито и съ симъ нашимъ листомъ каждому доброму, комужь того бу(д)ть потрѣбизна, нинѣшнимъ и потомъ будущимъ, оже успоминаючи и наслѣдуючи наши(х) прѣдковъ и такѣжь нашего ѡца дѣда и учинили, приєхали єсми до лвова и(с) нашими паны и с нашею радою и с нашими по(д)даными земли мо(л)давской к нашему милому господарю, из милости божии владиславу, королю по(л)скому и литовскому князю наивышему, дѣдичю рускомоу и ины(х) многи(х) зѣмль господарю, и учинили єсми нашеи вѣрности голдъ и с нашими по(д)даными земли мо(л)давской, ꙗко наши прє(д)кове чинили по вѣнѣ. и присѧгли єсми и записали сѧ вѣрно служити а нє ѡ(т)ступити, али по(д)ли него стоѧти и с нашими по(д)даными и по(д)ли свои коруны єго кролєвс(т)ва[1] по(л)ско(г), противъ єго каждого нєприѧтелѧ, нє вынимуючи никого. и которынжь то присѧги и запи(с) єсми учинили при томъ голду во лвовѣ у тыи часы прє(д) нашимъ господаремъ королемъ и прє(д) єго короуною по(л)скою, ты(х)то усѣхъ присѧгъ и записовъ симъ листомъ потвєржаємъ и с нашею землею и с нашими подъдаными, а которынжь то листы и записы хочемъ

1 In orig. кролєвсва.

имѣти въ ѹсѣхъ рѣчє(х) и члонкохъ, што ѹ томъ листѣ записаны и ѹложены, въ ѹсѣхъ члонцѣхъ и положенїєхъ и ѹкладѣхъ потвержѧючи и о томъ наѧвлѧючи и досвѣдчаючи тымъто нашимъ симъ листомъ на вѣчныи часы моцнѣ держѧти и ховати вѣрно, безъ порѹшѣнїа и безъ изломленїа, безъ лсти и безъ хитрости. а на лѣпшеє свѣдотско томѹ ѹсемѹ вышеписаномоѹ крѣпости дѣлѧ печать маестатъ нашь велѣли есми привѣсити к семѹ нашемѹ листоѹ. пи(с) ѹ сочавѣ в лѣ(т) ѕ҃ц҃м҃з, м(с)цѧ се(п)т и҃ де(н), на рожество матки божии.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ilie Voevod, Domn Ţării Moldovei, facem cunoscut şi cu această carte a noastră fiecărui om bun, cui îi va fi de nevoie, celor de acuma şi celor ce vor fi după, că amintindu-ne şi urmând lucrurile şi faptele înaintaşilor noştri şi asemenea şi ale părintelui nostru, am plecat la Liov, cu panii noştri şi cu sfatul nostru şi cu supuşii noştri din Ţara Moldovei, către iubitul nostru Domnitor, din mila lui Dumnezeu, Vladislav, Craiu al Poloniei şi Inaltprincipe al Litvaniei, Domn al Rusiei şi al altor multor ţări Domnitor, şi am făcut jurământ de credinţă a noastră, cu supuşii noştri din Ţara noastră, precum au făcut înaintaşii noştri, pentru îndatorire. Şi am jurat şi am dat scris, ca să slujim credincios şi să nu ne depărtăm, ci să stăm pe lângă dânsul şi cu supuşii noştri şi pe lângă sfânta Coroană a Crăiei Polone, înpotriva oricărui dăşman, neexceptând pe nimeni. Şi cari jurăminte şi scrisori am facut, în vremea acestei supuneri, în Liov, în acea vreme, înaintea Domnului nostru, Craiul, şi înaintea Coroanei lui Polone, toate aceste jurăminte şi scrisori le întărim cu această carte şi cu Ţara noastră şi cu supuşii noştri şi cari cărţi şi scrisori le vom avea în toate cuvintele şi articolele, cari sânt scrlse şi puse în această carte, întărindu-le în toate articolele şi convenţiile şi în aceasta arătându-le şi mărturisindu-le, prin această scrisoare a noastră, să le ţinem puternic, în veşnicia vremei şi să le păstrăm cu credinţă, fără clintire şi fără stricăciune, făra înşelăciune şi fără viclenie.

Iar spre mai bună mărturie şi tărie a acestei toate mai sus scrise, am poruncit să se atârne pecetea Maiestăţii noastre către această carte a noastră.

Scrisă, în Suceava, în anul 6947 luna Septemvrie în 8 zile, în ziua de Naşterea Maicii Domnului.

Pergament, cu pecetea cea mare a Domnului atârnată, în Arhiva ministerului de externe din Moscova. Pe pecete se citeşte: † печать ιωанкна нлїа воевод҃ѣ господар҃ѣ земли молдавской. O fotografie la Acad. Rom. fotografii, pachet V, nr. 46. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat cu abateri de Ulianiţchi, Materialî nr. 50 şi în Hurm. Doc. 1^2 p. 873-874. Cp. N. Iorga, Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţii Albe, Bucureşti, 1899, p. 97.

E foarte curioasă repetarea aceasta a actelor de supunere către Regii Poloniei din partea Domnilor Moldovei.

207.

Bârlad. 1439 Septemvrie 25.

Stefan Voevod făgăduieşte lui Vladislav, Regele Poloniei, ajutor contra duşmanilor săi, cerând dela Rege acelaş lucru.

† ма(с)тїю бж҃їею, мы стефанъ воевода, господаръ земли молдавской, чиним(м) знаменито тимъто нашимъ листомъ каждомꙋ добромꙋ, кто нанъ ѹзритъ или его чтꙋчи ѹслишитъ, колижъ тое комꙋ бꙋдетъ потребизна нинѣшнимъ и потемъ бѫдацемъ [1], оже слюбꙋеми и записꙋеми сѧ тимъто нашимъ листомъ господареви нашемꙋ милому владиславови, кролеви полскомꙋ и корꙋнѣ по(л)ской слꙋжити его ма(с)ти вѣрне и прїѧти и по(д)ле его ма(с)ти стати противъ каждого его непрїѧтелѧ и проти(в) поганства, ни жа(д)него не вонимꙋючи, тꙋ где коле(т) бы кролеви его ма(с)ти треба. ач быхомъ самъ своимъ животомъ не поспѣшили были кꙋ его ма(с)ти потребизностъ ехати пре нашей нѣктори потребизностъ ѡ нашей земли, тогди мы пошлемы помоцъ своѧ и паны свои кꙋ кролеви, кꙋ его ма(с)т҃и, кꙋ его потребизностъ, а кролѧ его ма(с)ти нигдїи не ѡ(т)стѫпимы до живота, до нашего. а кролъ его ма(с)ти имаетъ на(с) ѡбронити и по(д)ле на(с) стати противъ каждого нашего непрїѧтелѧ, а ни жа(д)него не вынимꙋючи, а ни жолниревъ с короны кролевства противко намъ нашимъ непрїѧтеле(м) не пропꙋстити. а мы кролеви его ма(с)ти слюбꙋемъ и ѡбѣцꙋеми при нашей чти и при хр(с)тїанской вѣрѣ, иже имаемы попо(л)нити и держати подлꙋ(г) того нашего листꙋ и с нашими паны. а на свѣдоцство нашемꙋ листꙋ и печа(т) нашꙋ приказахомъ нашемꙋ канцлареви привѣсити к семꙋ нашемꙋ листꙋ. пи(с), ѹ брълa(д), в лѣ(т) ѕ҃ц҃м҃з м(с)ца се(п) к҃е.

1 Sic.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domn Ţării Moldovei, facem cunoscut cu această carte a noastră fiecărui om bun, care va căuta la dânsa sau o va auzi citindu-se, cui îi va fi de trebuinţă, celor de acuma şi cari vor fi după, că făgăduim şi dăm în scris cu această carte a noastră Domnului nostru iubit, lui Vladislav, Craiul Poloniei, şi Coroanei Poloniei, să slujim Măriei sale credincios şi să-i fim de folos şi să stăm pe lângă Măria sa, în potriva oricărui duşman al său şi în potriva păgânătăţei, ne exceptând pe nimeni, oriunde îi va fi de trebuinţă Măriei sale Craiului.

Iar dacă noi înşine, cu viaţa noastră, nu am fi gata să venim în ajutor trebuinţei Măriei sale, din cauza oarecărei trebuinţe în Ţara noastră, atunci noi vom trimite ajutorul nostru şi panii noştri către Craiul, către Măria sa, către nevoia sa, iar pe Măria sa Craiul nu-l vom părăsi niciodată, cât viaţa noastră.

Iar Măria sa Craiul ne va apăra şi va sta pe lângă noi, înpotriva oricărui duşman al nostru, neexceptând pe nimeni, şi nici soldaţi din Coroana Crăiei, în potriva noastră, nu va trimite duşmanilor noştri.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar noi făgăduim Măriei sale Craiului şi dăm chezăşie, pe cinstea şi pe credinţa noastră creştină, că vom îndeplini şi ţinea, după această carte a noastră, înpreună cu panii noştri.

Iar spre mărturie cărţii noastre, am poruncit cancelarului nostru să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

Scrisă, în Bârlad, în anul 6947 luna Septemvrie 25.

Pergament, cu pecetea cea mică a Domnului atârnată, în Arhiva ministerului de externe din Moscova. Pe pecete se citeşte: † печать ιω стефана воеводы. O fotografie se află la Acad. Rom. fotografii, pachet X, nr. 35. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat cu abateri în Ulianiţchi, Materialî nr. 51 şi în Hurm. Doc. 1^2 p. 874-875. Cp. N. Iorga, Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţii Albe, Bucureşti, 1899, p. 97-98.

Ca şi la documentul dat de Ilie Voevod Braşovenilor, din Dorohoiu, în 1437 Aprilie 29 şi cel dat de Stefan Voevod, din Vasluiu, în 1437 Aprilie 23, tot aşa şi documentul dat Polonilor de Ilie Voevod, din Suceava, în 1439 Septemvrie 8, şi cel dat de Stefan Voevod, din Bârlad, în 1439 Septemvrie 25, ne-ar arăta că în această vreme Moldova a fost *în adevăr* înpărţită în două, în Moldova de sus, domnind Ilie, iar cea de jos Stefan.

208.

Suceava. 1442 Fevruarie 9.

Ilie Voevod scrie lui Cazimir, Cneazul Litvaniei, făgăduindu-şĭ ajutor unul altuia.

† милостїю божьею, мы ильѧ воевода, господаръ земли молдаскоѣ, чынимъ знаменито симъ нашимъ листомъ всимъ, комȣ того бȣдеть потребизна, ѡжь взѧли есмо прыѧзнь и нашы брати со всими паны изъ моею всею радою и со всими нашими поддаными земли молдаскоѣ, зъ нашимъ старшимъ прыѧтелемъ, зъ великимъ кнѧземъ казимиромъ, королевичемъ, господаремъ литовскимъ и жомонтскимъ и рȣскимъ и иныхъ земль и зъ его паны и зъ его радою, зъ его милостью, быти оу прыѧзни и въ единочьствѣ и зъ его паны и зъ его радою литовскоѣ земли. и слюбили есмо и цѣловали (крестъ) зъ нашыми дѣтьми и зъ нашою радою литовскою[1], мы имаемъ нашомȣ старшомȣ, великомȣ кнѧзю казимирȣ прыѧти и его доброго смотрѣти, а великїи казимиръ такожъ маеть намъ прыѧти и нашого доброго смотрѣти. а хто бȣдеть великомȣ кнѧзю прыѧтель, тотъ и намъ бȣдеть прыѧтель, а хто бȣдеть великомȣ кнѧзю непрїѧтель, тотъ и намъ бȣдеть непрыѧтелемъ. а непрыѧтелѧ великого кнѧзѧ, казимира, намъ оу нашеи земли противъ его милости не держати, а великомȣ кнѧзю такожъ нашого непрыѧтелѧ противъ намъ оу его земли не держати. а хто погадаеть на великого кнѧзѧ животъ, а забѣжыть въ нашȣ землю, того зрадцȣ маемъ великомȣ кнѧзю, зъ нашоѣ земли, выдати. а хто на нашъ жыботъ погадаеть и забѣжыть оу великого кнѧзѧ землю и великїи кнѧзь такожь маеть нашого зрадцȣ намъ, своеи земли, выдати. а коли нашъ старшыи, великїи кнѧзь казимиръ отъ насъ какоѣ помочы пожадаетъ, на его непрыѧтелѧ, и мы маемъ такȣю помочъ его милости дати, безъ хитрости. а пакъли бы самихъ насъ нашъ милыи прыѧтель на помочъ жадалъ, и мы сами нашомȣ прыѧтелю маемъ быти, со всимъ жыботомъ, до помочы, вымѣнѧючы то, чого боже не даи, нижьли бȣдемъ имѣти какȣю налогȣ, на нашȣ землю, или немощь отъ бога на насъ, въ томъ нашы записи и нашы прысѣги да не бȣдеть нашомȣ старшомȣ противъ въ измѣнȣ, въ томъ нашъ миръ да не рȣшыт сѧ. а коли мы такожъ отъ нашого прыѧтелѧ старшого бȣдемъ какои

1 Sic.

помочи на нашы непрыѧтели жедати, не вынимꙋючи никого, и великїи кнѧзь казимирх по томꙋжх всемꙋ вышеи писаномꙋ также маетх намх помочь дати безх хитрости. а насх слюбилх вел(и)ки казимирх по томꙋжь всемꙋ вышеи писаномꙋ боронити мечомх и послы, и со всею радою и со всими людми поддаными земли литовкскоѣ, тх каждого нашого непрыѧтелѧ, не вынимꙋючи никого. а сх королемх вгорскимх и сх польскимх, зх нашимх господаремх, маемх быти по давномꙋ, какх есмо сѧ записали. а на крѧнькость[1] томꙋ всемꙋ маестатх нашх есмо прыкѧсили и наша рада земли молдавскоѣ свои печати кх семꙋ нашомꙋ листꙋ прыкѣсили жх и велѣли есмо нашомꙋ вѣрномꙋ боѣринꙋ, панꙋ кости логофетꙋ, писати и печати нашы прывѣсити. писань, ꙋ сочавѣ, вх лѣто ѕцн февралѧ д҃ день.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ilie Voevod, Domn Țării Moldovei, facem cunoscut cu această a noastră carte tuturor, cui îi va fi de trebuință, că am câștigat prietenie și frații noștri, cu toți panii din întreg sfatul meu și cu toți supușii noștri din Țara Moldovei, din partea prietenilor noștri mai mari, din partea marelui Cneaz Cazimir, Craiu, Domnitor al Litvaniei și al Jomoitului și al Rusiei și al altor țări și din partea panilor lui și din partea sfatului lui, să fim cu Domnia sa în prietenie și în unire și cu panii lui și cu sfatul lui din Țara Litvaniei. Și am făgăduit și am sărutat crucea, cu fiii noștri și cu sfatul nostru litvan, că avem să folosim mai marelui nostru, marelui Cneaz Cazimir și să avem în vedere binele lui, iar marele Cazimir de asemenea ne va folosi și căta binele nostru. Iar cine va fi marelui Cneaz prieten, acesta ne va fi și nouă prieten, iar cine va fi marelui Cneaz neprieten, acesta va fi și nouă neprieten. Iar pe dușmanul marelui Cneaz, Cazimir, nu-l vom ținea, în Țara noastră, în potriva Măriei sale, iar marele Cneaz de asemenea pe dușmanul nostru, în potriva noastră, în Țara sa nu-l va ținea. Iar cine va gândi contra vieții marelui Cneaz și va fugi în Țara noastră, pe acest vânzător avem să-l dăm marelui Cneaz, din Țara noastră. Iar cine va cugeta contra vieții noastre și va fugi în Țara marelui Cneaz și marele Cneaz asemenea ne va da pe vânzătorul nostru din Țara sa. Iar când mai marele nostru, marele Cneaz Cazimir va cere dela noi vre-un ajutor, contra dușmanului său și noi vom da asemenea ajutor Măriei sale, fără viclenie. Iar dacă pe noi înșine iu-

1 Sic.

bitul nostru prieten ne va chema în ajutor şi noi înşine vom fi în ajutor prietenului nostru, cu toată viaţa, exceptând aceasta, ceia ce, Doamne, să nu dai, când vom avea vre-o năvălire asupra Ţării noastre sau neputinţă dela Dumnezeu asupra noastră, atunci scrisorile noastre şi jurămintele noastre să nu fie mai marelui nostru în potrivă, ca trădare, atunci pacea noastră să nu se strice. Iar când noi asemenea vom cere dela mai marele nostru prieten vre-un ajutor contra duşmanilor noştri, neexceptând pe nimene, şi marele Cneaz Cazimir, după toate cele mai sus scrise, asemenea ne va da ajutor, fără viclenie. Şi ne-a făgăduit nouă marele Cazimir, după toate cele mai sus scrise, să ne apere cu sabia şi cu solii şi cu tot sfatul şi cu toţi oamenii, supuşii Ţării Litvane, în contra oricărui duşman al nostru, neexceptând pe niciunul. Iară cu Craiul Ungariei şi cu cel al Poloniei, cu Domnul nostru, avem să fim ca şi mai înainte, după cum ne-am dat scris.

Iar spre tărie acestei toate, Maiestatea noastră am atârnat, şi sfatul nostru al Ţării Moldovei a atârnat, peceţile sale cătră această carte a noastră şi am poruncit credinciosului nostru boer, pan Costea logofătul, să scrie şi să atârne peceţile noastre[1].

Scrisă, în Suceava, în anul 6950 Fevruarie 9 zile.

Documentul de mai sus s'a publicat în Acty zapad. Ross. 1 (1846), nr. 40, p. 53. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. O traducere românească se află în Uricaru 3 p. 73-75. Aici p. 76 se spune că e luat din Metrica Litvană, condica 6 p. 288. In rezumat se află în Dogiel, Codex diplomaticus regni Poloniae et magni ducatus Lithuaniae, volumul 1, Vilnae, 1758, p. 601. De aici în Hurm. Doc. 1^2 p. 685. Cp. G. Şincai, Hronica Românilor, Iaşi, 1853, 2 p. 5.

Conrespunzător acestui act este cel ce urmează.

Troţc. 1442 Iulie 8.

Cazimir, Cneazul Litvaniei, scrie lui Ilie Voevod, făgăduindu-şi ajutor unul altuia.

† милостью божьею, мы великии ‹кнѧзь ка›зимиръ, королевичъ литовъскии, жемонтьскии, рꙋскии и иныхъ чинимъ знаменито симъ нашим листомъ каждомꙋ комꙋжо[1] того бꙋдеть потребизна, аже взѧли есмо приѧзнь с нашими паны, со всею нашою ра‹д›ою,

1 Sic

со> всими нашими подъда̂ными земли литовъско(є), съ приѧтелемъ нашимъ, сь ільєю воєводою, ѡсподаремь [1] з(ем)ли молдавьское и съ єго паны и со всею єго радою земли молдавъскоє [2] и слюбили єсмо, целовали <крестъ> [3] с нашими па<ны и съ> нашою радою, с нимъ б(ы)ти оу приѧзни и в одиноцьствѣ и съ єго паны и со всею єго радою земли молдов(ъскоє) и мы имѣємъ нашому приѧтелю, ильи воєводѣ, приѧти и єго доброго смотрѣти, а иль(ѧ) воєвод(а) также имаєть намъ приѧти и нашого доброго смотрѣти. а хто будеть нашъ приѧтель, тотъ ильи воєводе приѧтель, а хто будеть нашъ неприѧтель, тотъ ильи воєводе неприѧтель. а неприѧтелѧ нашого ильи воєводѣ оу єго земли противъ насъ не держати, а намъ також неприѧтелѧ ильи воєводы, оу нашои земли, противъ єго не держати. а хто пог(ъ)адаєть на нашъ животъ, а завежить вь ильи воєводину землю, того израдую имаєть намъ ильѧ воєвода съ єго земли выдати. а хто на ильи воєводы животъ погадаєть, а завежить оу нашю землю, и мы такожъ имаємъ того израдую с нашоє земли ильи воєводѣ выдати. а коли мы (к)акоє помочи пожадаємъ к ильи воєводы на наши неприѧтели, и ильѧ воєвода такую помочъ намъ имаєть дати, безъ хитрости. нежли єгоже богъ не дай, будеть имѣти какую нало̂гу на св(о)ю землю, или немогъ ѡт бога на него, оу томъ записы и присѧги не будеть противъ намъ вызмену, оу томъ миръ н(є) порушитсѧ. а коли ильѧ воєвода, нашъ приѧтель, пожадаєть оу насъ какоє помочи на свои неприѧтели, и мы имѣємъ ильи воєводе такоужъ помочъ дати, безхитрости, вымениѧюго [1] брата нашого, королѧ полского и оугорского и царѧ [1] татарьского, занюжъ царъ [1] єсть колныи, ко оу цѧ(р)ѧ помагати єму намъ прозбою и послы, безхитрости, и ѡ єго доброє стоѧти. нижли, єгожь боже не да(и), будем ли имѣти какую нало̂гу на нашю землю, с которыхъ сторонъ, оу томъ записы наши и присѧги не (боу)дуть противъ приѧтелю нашому в безмѣну [1], оу томъ миръ не рушит сѧ. а на крѣпост сему всему печать нашю привѣсили єсмо и панове рада наша земли литовъскоє свои печати привѣсили к сему нашому листу. а писан, оу троц(к)охъ, в лѣт ѕци июл й днь индик є.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi marele Cneaz Cazimir, Craiu al Litvaniei, Jemoitului, Rusiei şi al altora facem cunoscut cu această carte a noastră oricui îi va fi de trebuinţă, că am legat prietenie înpreună cu panii noştri, cu întregul nostru sfat,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Sic.
2 In orig. моловъскоє.
3 крестъ lipseşte.

cu toţi supuşii noştri din Ţara Litvaniei, cu prietenul nostru, cu Ilie Voevod, Domnul Ţării Moldovei, şi cu panii lui şi cu întreg sfatul lui din Ţara Moldovei şi am făgăduit şi sărutat crucea, cu panii noştri şi cu sfatul nostru, să fim cu dânsul în prietenie şi în unire şi cu panii lui şi cu întreg sfatul lui din Ţara Moldovei. Şi noi avem să folosim prietenului nostru, lui Ilie Voevod, şi să cătăm binele lui şi Ilie Voevod asemenea ne va folosi nouă şi va căta binele nostru. Şi cine va fi prietenul nostru, acesta va fi prieten lui Ilie Voevod, iar cine va fi nouă duşman, acesta va fi duşman lui Ilie Voevod. Iar pe duşmanul nostru Ilie Voevod în Ţara sa, înpotriva noastră, să nu-l ţie şi noi asemenea pe duşmanul lui Ilie Voevod, în Ţara noastră, înpotriva lui, să nu-l ţinem. Iar cine va gândi contra vieţii noastre şi va fugi în Ţara lui Ilie Voevod, pe acest trădător Ilie Voevod ni-l va da din Ţara sa. Iar cine va gândi contra vieţii lui Ilie Voevod şi va fugi în Ţara noastră şi noi de aseminea pe acest trădător îl vom da din Ţara noastră lui Ilie Voevod. Şi când vom cere vre-un ajutor dela Ilie Voevod în contra duşmanilor noştri şi Ilie Voevod ne va da un astfel de ajutor, fără viclenie. Numai dacă, ceia ce Dumnezeu să nu dea, va avea vre-o năvălire asupra Ţării sale sau neputinţă dela Dumnnzeu asupra lui, atunci scrisorile şi jurămintele nu vor fi trădare înpotriva noastră, atunci pacea nu se va strica. Iar când Ilie Voevod, prietenul nostru, va cere dela noi vre-un ajutor, contra duşmanilor săi şi noi îi vom da lui Ilie Voevod un astfel de ajutor, fără viclenie, exceptând pe fratele nostru, pe Craiul Poloniei şi Ungariei şi pe Ţarul Tătăresc, pentrucă Ţarul este liber, noi trebue să-i ajutăm prin cerere şi soli, fără viclenie şi să stăm pentru binele lui. Afară numai dacă, ceia ce, Doamne, să nu dai, vom avea vre-o năvălire asupra Ţării noastre, din vre-o parte, atunci scrisorile şi jurămintele noastre nu vor fi înpotriva prietenului nostru, ca trădare, atunci pacea nu se va strica.

Iar spre tărie acestei toate, am atârnat pecetea noastră şi panii din sfatul nostru, din Ţara Litvaniei, au atârnat peceţile lor către această carte a noastră.

Şi s'a scris în Troţc, în anul 6950 Iulie 8, indicţionul 5.

Pergament în Arhiva principilor Radziwill din Nieświež. O copie se află la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan, după care îl dau şi eu. In traducere românească se află în Uricaru 3 p. 75-76. Aici se spune că e luat după o copie din Metrica Litvană, condica 6 p. 293.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

209.

Liov. 1444 Fevruarie 28.

Marinca, Doamna lui Ilie Voevod, cu Manoil, pârcălabul de Hotin, încredinţează lui Ioan, castelanul de Czyszow şi lui Petru Odrowansch, palatinul din Liov, cetăţile Hotin, Ţeţiuna şi Hmelov, până la Sân-Petru, ca aceştia să ceară Regelui Poloniei să-i restituie lui Ilie Voevod moşiile ce are în Polonia.

Nos Marinka, consors magnifici domini Elie woyewode, Terre Moldauiensis vnacum Manuelo Capitaneo Choczinensi Significamus tenore presencium quibus expedit vniuersis, quod de nostra certa sciencia et voluntate speciali castra nostra, Choczin, Czeczvn et Chmyelow, cum districtibus ibidem spectantibus, ad fideles manus magnificorum dominorum, Johannis de Czyszow, Castellani et Capitanei Cracouiensis, necnon serenissimi domini Regis in Regno Polonie locum tenentis Petri Odrowansch de Sprowa, pallatini Leopoliensis et Terrarum Russie capitanei generalis, secundum condictationem factam, resignavimus, condescendimus et resignamus per presentes, vsque ad festum sancti Petri appostoli proximum tenenda, habenda, possidenda. Ita tamen quod tempore intermedio ipsi domini iam dicti debent auisare dominum nostrum, regem graciosissimum, ut sua serenitas de bonis competentibus hic in Regno Polonie magnifico domino Elie et nobis ac pueris nostris prouidere dignaretur, que bona regalia essent ad placitum domino Elie et nobis ac pueris nostris. Quod si dominus Rex non fecerit extunc ipsi domini prenotati eadem castra, cum districtibus suis, in manus magnifici domini Elie woyewode Moldauiensis et nobis, ad festum sancti Petri proximum resignare et condescendere debebunt, sub eorum fide xpistianica et honore. Et nos eciam promittimus eis hanc condictacionem et resignacionem taliter factam ac ordinatam tenere, seruare, adimplere sub nostris fide et honore. In cuius rei testimonium sigilla nostra presentibus sunt subappensa. Datum, in Leopoli, Sabbato ante dominicam invocavit, Anno domini Millesimo quadringentesimo quadragesimo quarto.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Noi Marinca, Doamna marelui Domn Ilie Voevod al Ţării Moldovei împreună cu Manuil, pârcălabul de Hotin, facem

cunoscut prin aceasta tuturor cui se cuvine, că din a noastră sigură ştiinţă şi deosebită voinţă am părăsit, încredinţăm şi părăsim cetăţile noastre, Hotinul, Ţeţiuna şi Hmelovul, cu ţinuturile, cari aparţin lor, în mânele credincioase ale măreților Domni, Ioan de Czyszow, castelan şi căpitan de Cracovia şi ale locţiitorului prea strălucitului Domn, Rege, în Regatul Poloniei, Petru Odrowansch de Sprowa, palatin de Liov şi căpitan general al Ţărilor Rusiei, după învoiala făcută, ca să le ţie, aibă şi stăpâniască până la sărbătoarea cea mai apropiată a Sfântului apostol Petru. Astfel că în acest timp aceşti Domni numiţi să trebuiască să înştiinţeze pe Domnul nostru, Regele prea plăcut, ca Strălucirea sa să binevoiască să ia măsuri în ce priveşte moşiile ce se cuvin aici în Regatul Poloniei Domnitorului Ilie şi nouă şi copiilor noştri, cari moşii regale să fie spre îndestularea Domnitorului Ilie şi a noastră şi a copiilor noştri. Ceia ce dacă Domnitorul Rege nu ar face, de atunci aceşti Domni înainte numiţi vor trebui să ne părăsiască şi încredinţeze aceste cetăţi, cu districtele lor, în mânele mărețului Domnitor Ilie Voevod al Moldovei şi nouă, la sărbătoarea cea mai apropiată a Sfântului Petru, pe credinţa şi onoarea lor. Şi noi asemenea le făgăduim să ţinem, să observăm şi să înplinim această învoială şi încredinţare făcută astfel şi rânduită, pe credinţa şi cinstea noastră,

Iar ca mărturie acestui lucru am atârnat peceţile noastre la această scrisoare.

Dată în Liov, Sâmbătă înainte de Duminica *invocavit*, în anul Domnului una mie patru sute patruzeci şi patru.

Pergament în Arhiva ministerului de externe din Moscova. Din cele două peceţi atârnate a rămas numai una. O fotografie la Acad. Rom. fotografii pachet I, nr. 4. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat în rezumat de Dogiel, Codex diplomaticus regni Poloniae et magni ducatus Lithuaniae, volumul 1, Vilnae, 1758, p. 601. S'a publicat în Ulianiţchi, Materialî p. 62-63 şi Hurm. Doc. 1² p. 699. Cp. G. Şincai, Hronica Românilor, Iaşi, 1853, 2 p. 8. Cp. asemenea A. D. Xenopol, Ist. Rom. ed. 3, vol. 3 p. 137, N. Iorga, Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţii Albe, Bucureşti, 1899, p. 100.

Din document se vede că Ilie Voevod, orbit, trăia încă la 28 Fevruarie 1444. Cp. I. Bogdan, Cronice inedite p. 68-69.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

210.

Suceava. 1444 Martie 2.

Stefan Voevod, Domnul Moldovei, scrie Braşovenilor, asigurându-i că a deschis negoţul.

Stephanus Way‹vo›da et dominus terre moldawyensis. Providi et honesti viri, nobis dilecti. Usque modo audacter non estis ausi cum bonis vestris subintrare. Modo assecuramus cum presentibus omnes ut subintrarent et negociarent more ab antiquo consueta[1], ac libere exeant, excepta aliqua causa guerre. In quo provide ambulent, et pro reatibus vestri Kralli, concivis vestri, nullus timeat. Datum Zwczawye, in dominica Carnisprivii, anno Domini M° CCCC° XLIIIj°.

Verso: Providis et honestis iudici et iuratis civibus de Brasso ac nobis dilectis.

Traducere. Stefan Voevod şi Domnul Ţării Moldovei. Inţelepţilor şi cinstiţilor bărbaţi, plăcuţi nouă. Până de curând n'aţi cutezat să intraţi cu mărfurile voastre. Acuma asigurăm prin aceasta pe toţi să intre şi să neguţeze după obiceiul vechiu şi să iasă liber, exceptând vre-o oarecare cauză de războiu. In care lucru să umble cu luare aminte şi nimene să nu se teamă din pricina învinuirilor Craiului nostru, concetăţeanului vostru.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dată în Suceava, în Duminica Câmeleagăi, anul Domnului 1444.

Verso: Inţelepţilor şi cinstiţilor, judeţului şi juraţilor cetăţeni din Braşov şi plăcuţi nouă.

Originalul în Arhiva oraşului Braşov, colecţia Schnell I'nr. 21. Pecete cu scut, ca la scrisorile lui Ilie, bour cu urechi, cu legenda: печать стефана воеводы. Scrisoare germană foarte grăbită. O copie se află la Acad. Rom. A fost publicat de N. Iorga în Hurm. Doc. 15[1] p. 31, nr. 50, după care îl dau şi eu.

211.

Vasluiu. Circa 1444 Mai 28.

Stefan Voevod arată Braşovenilor că a încheiat luptele cu fratele său Petru, oferă satisfacţie pentru pagube şi făgăduieşte siguranţă de negoţ, cerând şi ştiri despre Ioan Huniadi.

Stephanus Wayv‹o›dda de Moldva.

Sinceri honoris incrementum. Amici nostri karissimi, noveritis me esse Wayvodam, in isto regno, videlicet in Moldwa, licet retro-

---

1 Sic.

actis temporibus non multum elapsis, in guerra seu discordia quam gerebamus cum Petro, fratre nostro, Wayvoda, sinistra manu mihi invadente, non modicum persequebamur vosmet ipsos. Nunc, Dei per graciam, sumus in regno nostro pacifice. Quare Vestre Universitatis petimus Amicicias et Fraternitates eisdemque supplicamus ex affectu, quatenus, quod cives aut hospites vestri, civitatis et provincie vestre, videlicet Barza, aliqua dampna sew iniurias et mutillaciones menbrorum, in suis mercimoniis et in negociacione suarum rerum, nostro in regno veniente⟨s⟩, vel transeunte⟨s⟩, passi fuissent, nisi fideli probaverint testimonio, volumus satisfaccionem inpendi. De modo habebitis et habeatis, sini omni impedimento, negociacionem vestram, in eadem libertate et paciencia, sicut habuistis in tempore patris nostri, Wayvode Sandri[1].

Item intunc petimus Vestras Amicicias et Fraternitates quod, si auditis vel audivistis aliquam famam de Iohanne Wayvoda, aut aliam famam, extunc nobis, causa amicicie fideliter renuncсietis. Cetera lator presencium, videlicet Stoyka, dicat, cui v⟨elit⟩is credatis, tamquam ab ore nostro prolatis. Scripta in Moldwa, in civitate Wazlo, anno in presenti, post festum Wrbani Pape feria 6-a.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Prudentibus viris iudici iuratisque civibus ac universi⟨s⟩ hospitibus de Brasso existentibus ac sibi Karissimis in Christo fratribus.

Traducere. Stefan Voevod Moldovei. Spor de sinceră onoare. Prea scumpilor noştri prieteni, veţi cunoaşte că eu sânt Voevod, în această Ţară, adecă în Moldova, şi s'au liniştit timpurile nu de mult trecute, când fiind în războiul sau cearta pe care o duceam cu Petru Voevod, fratele nostru, care a năvălit asupra mea cu mână duşmană, nu puţin vă prigoniam şi pe voi înşivă. Acuma, din mila lui Dumnezeu, sântem cu pace în Domnia noastră. De aceia, cerem de la obştia voastră prietenie şi frăţie şi o rugăm din suflet că dacă cetăţenii sau oaspeţii voştri din cetatea şi ţinutul vostru, adică din Bârsa, au suferit vre-o pagubă sau nedreptăţi şi ciuntire ale membrelor, în mărfurile lor şi neguţarea lucrurilor lor, venind sau trecând în Ţara noastră, dacă vor dovedi cu mărturie credincioasă, vrem să le dăm despăgubire.

Deci veţi avea şi să aveţi negoţul vostru, fără nici o piedică, în aceiaşi libertate şi îngăduire, precum aţi avut în vremea părintelui nostru, lui Alexandru Voevod.

---

1 Şters: Sep.

Asemenea, mai rog apoi Prietenia şi Frăţia voastră, că dacă auziţi sau aţi auzit vre-o veste despre Ioan Voevod [1] sau altă veste, atunci, ca prieteni, să ne înştiinţaţi şi pe noi, cu credinţă.

Celelalte vi le va spune aducătorul acestei scrisori, anume Stoica, pe care să binevoiţi să-l credeţi, ca şi cum ar fi spuse de noi.

Scrisă, în Moldova, în Cetatea Vasluiu, în anul de acuma, după sărbătoarea Papei Urban, Vineri.

Verso: Inţelepţiior bărbaţi, judeţului şi juraţilor cetăţeni şi tuturor oaspeţilor, cari sânt în Braşov şi fraţilor prea scumpi întru Hristos.

Originalul pe hârtie, în Arhiva oraşului Braşov, colecţia Schnell I nr. 5. Pecetea de ceară roşie, stricată. Din legendă se citeşte numai: печать. O copie la Acad. Rom. A fost publicat de N. Iorga în Hurm. Doc. 15[1] nr. 53, p. 32. In parte e tipărit şi în N. Iorga, Geschichte des rum. Volkes 1 p. 325. In amândouă locurile data e circa 1445 Mai 28. In ultimul loc, autorul crede că se poate presimţi, „und man kann ahnen", că acest Ştefan Voevod e Ştefan cel Mare.

Pentru lămurirea înprejurărilor, vezi mai sus 2 p. 202-204.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

212.

Iaşi. 1445 Iunie 25.

Stefan Voevod scrie Cneazului Cazimir, făgăduindu-şi unul altuia ajutor.

† милостїю божїею, мы стефанъ воевода, господаръ земли молдавской, чиним знаменитом [2] нс сѣмъ листом нашим вьсѣмъ, кто на нъ оузритъ илї его ѹслышитъ чтоучи, колиж того комѹ боудет потрѣбизна, аже мы с нашими паны, радою нашею и съ всею нашею землею оузѧли есми приѧзни и єдноцство с нашимъ старшимъ и милым прїѧтелемъ, великим кнѧземъ казимиромъ, королевичом литовскы, жемонтскы, рѹскїи и иныхъ землѧх и съ его паны и съ всею его радою и съ вьсѣми его землѧми и съ всею литвою и слюбили есмо и целовали мы сами и паны рада наша и вьсѣ наша землѧ быти намъ с ним оу приѧзни и оу єдноцтвѣ

1 Ioan Corvin de Huniade.
2 Sic.

и съ єго милости паны и съ всєю єго радою и съ всѣми єго землѣми. мы имаємъ нашему старшемȣ приѧтєлю, кнѧзю, вєликомȣ казимирȣ, прїѧѧти и єго добра смотрити. а ѡнъ такиж имаєтъ намъ прїѧѧти и нашєго добра смотрити. а кто бȣдєтъ намъ прїѧтєл, тот и кнѧзю, вєликомȣ казимирȣ, прїѧтєлъ, ⟨а⟩ кто бȣдєтъ намъ нєпрїѧтєл, тот и кнѧзю вєликомȣ нєпрїѧтєлъ. а кто боудєтъ нєпрїѧтєлъ кнѧзю, вєликомȣ казимирȣ, тот и нам нєпрїѧтєлъ, а кто ємȣ прїѧтєл, тот ⟨и нам⟩ъ прїѧтєлъ. а нєпрїѧтєлѧ нашєго, оу кнѧзѧ вєликого зємли, против нас нє държати сѧ, а намъ такожъ нєпрїѧтєлѧ кнѧзѧ, вєликого казимира, оу нашєи зємли, против⟨ъ нєго⟩ н⟨є дєр⟩жати. а[1] ⟨кто имєтъ пог⟩ада⟨ти на прїѧтєлѣ нашєго животъ и⟩ забєжи⟨тъ оу нашȣ зєм⟩лю, а мы имаємъ того зрадуѧ выдати с нашєи зємли кнѧзю вєликомоу. а кто имєтъ погадати на наш⟨ъ⟩ животъ и забєжитъ оу кнѧзѧ вєликого зємлю, а кнѧз, вєликїи казимиръ, имаєтъ того нашєго зрадуѧ намъ выдати. а коли мы пожадаємъ какȣю помоч оу вєликого кнѧзѧ, на наши нєпрїѧтєли, а кнѧз вєликїи имаєтъ намъ дати такȣю помоч, бєз лъсти и хитрости, вынимȣючи єго милости, брата нашєго, господарѣ, кролѧ полского и оугорского и цр҃ѧ татарского, против тых намъ помоч нє дати, али оу цр҃ѧ имаєтъ намъ помагати прозбою и послы, бєз хитрости, и ѡ всємь нашимъ добромъ стоѧти, как самъ ѡ собѣ, нижли єго, бжє нє даи, бȣдєт имѧти какȣю налогȣ, которых сторон, на єго милости зємли, алибо ѡт бга нємоцъ на сєбє, а оу томъ нє моч мєтъ[2] намъ помоч дати. а єго запис и присѧги, оу томъ, нє бȣдєт против намъ и оу измѣнȣ, и миръ нє рȣшитсѧ. а коли кнѧзъ вєлїкїи, приѧтєлъ нашъ, имєтъ ѡт нас пожадати какȣю помочъ на єго нєпрїѧтєли, а мы имаємъ дати кнѧзю вєликомȣ помоч, бєз хитрости, нижли того, бжє нє даи, бȣдȣмъ имѣти какȣю налогоу с которых сторонъ, на нашȣ зємлю, алибо ѡт бг҃а нємоцъ на насъ, и оу томъ нє мочи мємъ[2] кнѧзю вєликомȣ помоч дати, а наши записы и присѧги нє бȣдȣт с тым, оу изминȣ[2], и миръ мєжи нами нє рȣшит сѧ, а єго, бжє нє даи, аж бы сѧ що стало над нами самыми, алибо над нашими паны, а зємлѧмъ миръ правы държати и вѣчны, нєрȣшєны[3]. а над томъ, над оусѣмъ, мы стєфанъ воєвода, господаръ зємли молдавскои, и панове рада наша хрєстъ[2] цєлȣємъ што[2], ато докончанїє държати намъ и пополнити, на ѡбѣ стороны, вѣчно и нєпорȣшєно, намъ самым и

1 Urmează cam o jumătate de rând şters la îndoitura pergamentului.
2 Sic.
3 Sau нєрȣшєнoї.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

нашнмъ паномъ оусимъ и с нашею землею. а на болшую крѣпостъ оусему вышеписанному велѣли есми слузѣ нашему, вѣрному пану, михаилу логофету, писати и нашу печатъ закѣсити к сему листу нашему, с нашими паны. пис, оу ꙗсох, в лѣт ѕ҃цнг мѣсѧца юнїа к҃г.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domn Ţării Moldovei, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, cui îi va fi de trebuinţă, că noi şi cu panii noştri, cu sfatul nostru şi cu întreagă Ţara noastră am primit prieteniea şi unirea cu mai marele şi iubitul nostru prieten, marele Cneaz Cazimir, Craiu al Litvaniei, Jemoitului, Rusiei şi al altor Ţări şi cu panii lui şi cu tot sfatul lui şi cu toate Ţările lui şi cu toată Litvania şi am făgăduit şi am sărutat crucea noi înşine şi panii sfatului nostru şi toată Ţara noastră, să fim cu el în prietenie şi în unire cu panii Măriei sale şi cu tot sfatul său şi cu toate Ţările sale. Noi vom folosi mai marelui nostru prieten, Cneaz, marelui Cazimir şi vom căta spre binele său. Iar el asemenea va folosi nouă şi va căta la binele nostru. Iar cine va fi nouă prieten, acesta va fi prieten şi Cneazului, marelui Cazimir, iar cine va fi nouă duşman, acesta va fi duşman şi marelui Cneaz. Iar cine va fi duşman Cneazului, marelui Cazimir, acesta va fi şi nouă duşman, iar cine îi va fi prieten, acesta va fi prieten şi nouă.

Iar pe duşmanul nostru, în Ţara marelui Cneaz, înpotriva noastră să nu se ţie, iar nouă asemenea, pe duşmanul Cneazului, marelui Cazimir, în Ţara noastră, în potriva lui să nu-l ţinem.

Iar cine va gândi contra vieţii prietenului nostru şi va fugi în Ţara noastră, noi îl vom da pe acest trădător din Ţara noastră marelui Cneaz. Iar cine va gândi contra vieţii noastre şi va fugi în Ţara marelui Cneaz, Cneazul, marele Cazimir, ni-l va da pe acest trădător al nostru nouă.

Iar când vom cere vre-un ajutor dela marele Cneaz, contra duşmanilor noştri, marele Cneaz ne va da astfel de ajutor, fără înşelăciune şi viclenie, exceptând pe Măria sa, fratele nostru, Domnitorul, Craiul Poloniei şi al Ungariei şi pe Ţarul Tătariei, înpotriva acestora ajutor nu ne va da, ci la Ţar ne va ajuta cu cerere şi soli, fără viclenie, şi va sta pentru tot binele nostru, ca şi Noi înşine pentru al său, afară dacă, Doamne să nu dai, va avea vre-o năvălire, din vre-o parte, asupra Ţării Măriei sale, sau vre-o neputinţă dela Dumnezeu asupra sa, atunci nu va putea să ne dea

nouă ajutor. Iar scrisorile şi jurămintele sale, în acest caz, nu vor fi înpotrivă nouă şi trădare şi pacea nu se va strica. Iar când marele Cneaz, prietenul nostru, va cere dela noi vre-un ajutor contra duşmanilor săi, noi îi vom da marelui Cneaz ajutor, fără viclenie, decât atunci, ceia ce, Doamne, să nu dai, când vom avea vre-o navală din vre-unele părţi asupra Ţării noastre, sau neputinţă dela Dumnezeu asupra noastră, în acest caz nu vom putea să dăm marelui Cneaz ajutor. Iar scrisorile şi jurămintele noastre nu vor fi cu aceasta socotite ca trădare şi pacea între noi nu se va strica, decât doară dacă, Doamne, să nu dai, s'ar întâmpla ceva mai presus de noi înşine sau decât panii noştri, iar Ţările să păstreze pace dreaptă şi veşnică, nestricată.

Iar asupra acesteia, asupra tuturor, Noi Stefan Voevod, Domnul Ţării Moldovei şi panii sfatului nostru sărutăm crucea, că vom ţinea această învoială şi o vom înplini, de amândouă părţile, veşnic şi nestricat, noi înşine şi cu toţi panii noştri şi cu Ţara noastră.

Iar spre mai mare tărie a tuturor celor mai sus scrise, am poruncit slugii noastre, credinciosului pan, Mihail logofătul, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră, cu panii noştri.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Scrisă, în Iaşi, în anul 6953 luna Iunie 25.

Pergament în Arhiva principilor Radziwill din Nieśwież. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan, după care îl dau şi eu. A fost publicat, cu abateri, în Acty zapad. Ross. 1 (1846) nr. 47, p. 60-70, cu data 1447. O traducere românească cu data 6955 (1447) Iunie 25, după o copie din Metrica Litvană, condica 6, p. 292-293, s'a publicat în Uricaru 3 p. 77-79. Traducerea românească are unele sărituri în text. Cp. I. Bogdan, Doc. mold. în Arhivul Braşovului, Bucureşti, 1905, p. 23, unde trebuie îndreptat anul 1447 în 1445. Asemenea şi Dogiel, Codex diplomaticus regni Poloniae et magni ducatus Lithuaniae, volumul 1, Vilnae 1758, p. 601 şi Hurm. Doc. 1² p. 735.

213.

Sireti. 1445 Noemvrie 26.

Stefan Voevod arată învoiala ce a făcut cu nobilii Polòniei.

† мл(с)тїю бж҃їею, мы стефанъ воево(д), г(с)п(д)ръ земли молдавскои, чинимъ знаменито и сѣмъ листомъ нашимъ каж(д)омꙋ добромꙋ, кто нанъ возритъ или его чтѹчи ѹслыши(т), ажє есмо[1]

---

1 Sau єсмь.

ѹмолвили и с пре(д)реченными паны и с корѹны по(л)ской, которыиже[1] сѧ иснимали с нами, ѹ серетѧ, на имѣ, панъ ıанъ с чижева, панъ и староста краковскы, на мѣсцѣ володислава, королѣ по(л)ского его ма(с)ти и шпека(л)никъ корѹни полскои, и панъ петръ ѡ(н)дрокошъ, воевода рѹ(с)кы посполиты и староста ликовскы, и панъ хрицко вердїевичъ с поморѧнъ, воевода по(д)ласкы, и панъ миколаи хростовскы и панъ заклика тарло, староста и державца стрыискы и кравчы королевста по(л)ского, панъ ıанъ кнѧгинскы и панъ галичскы, панъ ванко с кваснлова, панъ хо(л)мскы, панъ григоръ стромило, хорѹжїи ликовскы, панъ вѹчко с кѹтиѧ, панъ петръ романовскы, панъ немирѧ пѹздро, панъ ıанъ кїѧнскы, и стали есмо на томъ, аже имаемъ записы держати наши(х) пере(д)ковъ вѣрнѧ, ка(к) коли наши пере(д)ци записали королеви его ма(с)ть и корѹни по(л)скои. и слюбѹемъ то(е) вѣрне издержати по(д)мгъ наши(х) пере(д)ковъ записовъ и тѧ(ж) вѣрнѧ слѹжити и прїѧти королеви по(л)скомѹ его ма(с)ти и корѹнѧ по(л)скоѧ, ıако(ж) и наши пере(д)ци слѹжили, и тѧ(ж) права держати кролевскаѧ и корѹни по(л)скои и мѣстомъ кролевскымъ, ıако наши пере(д)ци держали. а тако(ж) коли коро(л) его ма(с)ть то(т) вѹде(т) ѹ корѹнѣ, а лико нишїи коро(л) его ма(с)ть вѹдетъ ѹ корѹнѣ, тог(д)ы, коли коро(л) его ма(с)ть на(с) ѡбышле(т) на го(д)номъ мѣстци, имаемъ хо(л)довати кролеви его ма(с)ти по(л)скомѹ, та(к), какъ коли наши пере(д)ци хо(л)дъ чинили и слѹжили, ничи(м) сѧ не вымовлѧючи. ти(ж) и помочи имаемъ его ма(с)ти чинити, а противъ его непрїѧтелемъ ѹсн(х), ка(к) наши пере(д)ци чинили, противъ татаро(х) и противъ каж(д)омѹ непрїѧтелю. и таки(ж) котораѧ ⟨бы сѧ⟩[2] шкода стала ѡ(т) нашеѧ землѧ, ѹ корѹни и паномъ и мѣсчѧномъ и кѹпцемъ и кметемъ и дѹховнымъ и бѹ(д) коли комѹ, а коли кого ѡбвинѧ(т), ѹ нашеи земли, того имаемъ поставити кѹ правѹ, ѹ нарочитомъ мѣстци, гдежъ наши пере(д)ци положили мѣстцѣ, на колочини, и що право изнаидетъ, то нехаи терпи(т) виноваты. а во(л)ше ѡ(т) того не имаемъ перепѹстити злѡ ѹ⟨чи⟩нити[3] нашимъ лю(д)мъ ѹ корѹнѧ, а ктоколи по(ч)нетъ ѹчинити, того имаемъ ıавнѧго казнити и ѹстановити того. а наивыше того вышеписанного слюбѹемъ то издержати при нашеи чти и прхр(с)тїѧнскои вѣри, без всѧкои лсти и хитрости и по(д) нашею присѧгою и с нашими паны

1 ы e făcut ca оі, aici şi în alte locuri.
2 In orig. lipseşte.
3 In orig. чи lipseşte.

и с нашею радой[1], на имѧ, панъ нѧгое логоѳе(т), панъ петръ гоуданчъ, панъ доума браеви(ч) дворникъ, панъ негрило, панъ ѡаича, панъ иванъ ба(л)чанъ, панъ ѡана жоулн(ч), панъ[2] косте вистїарникъ, панъ косте андронникъ, панъ костинъ, панъ богданъ сто(л)никъ, панъ богоушъ и братъ его, панъ пашко нестѣкови(ч), панъ порка чашни(к). а на болшеи потврьж(д)енїе томоу всемоу вишеписанномоу велѣли есми нашемоу вѣрномоу паноу, михаилоу канцлероу, писати и нашоу печать привѣсити к семоу листоу нашемоу и печати боѧръ наши(х). пи(с), оу серетѣ, в лѣто ѕцнг, м(с)ца ноѧбре[3] кѕ.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Stefan Voevod, Domn Ţării Moldovei, facem cunoscut şi cu această carte a noastră fiecărui om bun, care va căta la dânsa sau o va auzi citindu-se, că ne-am înţeles şi cu înainte numiţii pani şi cu Coroana Polonă, cari s'au întâlnit cu noi în Sireti, anume pan Ian din Cijev, pan şi staroste de Cracovia, în locul Milei sale, Vladislav, Craiul Poloniei, şi procurator al Coroanei Poloniei, şi pan Petru Ondrovoş, voevod al poporului Rusiei şi staroste de Liov, pan Hriţco Cherdievici, din Pomoreania, voevod al Podoliei, şi pan Micolai Hrostovschi şi pan Zaclica Tarlo, staroste şi domn de Striiu şi stolnic al Crăiei Poloniei, pan Ian Cneaghinschi şi pan Galiţchi, pan Vanco din Cvasilov, pan Holmschi, pan Grigor Stromilo, tribun de Liov, pan Vnuşco din Cutna, pan Petru Romanovschi, pan Nemirea Puzdro, pan Ian Chiianschi, şi am hotărît că vom ţinea scrisorile înaintaşilor noştri, cu credinţă, precum le-au scris înaintaşii noştri Măriei sale Craiului şi Coroanoi Poloniei. Şi făgăduim să le păstrăm cu credinţă, după scrisorile înaintaşilor noştri şi să slujim credincios şi să folosim Măriei sale Craiului Poloniei şi Coroanei Poloniei, precum au slujit şi înaintaşii noştri şi să ţinem drepturile crăieşti şi ale Coroanei Poloniei şi ale cetăţilor crăieşti, cum le-au ţinut şi înaintaşii noştri. Şi asemenea când acesta, Măria sa Craiul, va fi în Coroană, sau alt Craiu, Măria sa, va fi în Coroană, atunci, când Măria sa Craiul ne va chema într'un loc ales, ne vom supune Măriei sale Craiului Poloniei, aşa precum şi înaintaşii noştri au făcut supunere şi au slujit, ne spunând nimic. Asemenea vom da şi ajutor Măriei sale, în potriva tuturor duşmanilor săi, precum au făcut înaintaşii noştri, înpotriva Tătarilor şi înpotriva oricărui duşman.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 Mai curând ca радою.
2 In orig. панъ de două ori.
3 бр nesigur, din cauza şnurului de mătasă, ce trece pe aici.

Şi asemenea orice pagubă s'ar face din partea Ţării noastre Coroanei şi panilor şi cetăţenilor şi neguţătorilor şi agricultorilor şi clericilor şi oricui, acela pe care-l vor învinovăţi în Ţara noastră, îl vom pune, după drept, într'un anumit loc, unde l-au hotărît înaintaşii noştri, la Colocin, şi ce va hotărî dreptul, aceia vinovatul trebuie să sufere. Şi mai mult nu vom îngădui să se facă rău Coroanei, din partea oamenilor noştri, iar cine ar începe să facă, pe acesta descoperit îl vom pedepsi şi opri.

Şi mai pre sus de acest lucru scris mai sus, făgăduim că vom ţine aceasta, pe cinstea şi pe credinţa noastră creştinească, fără de nici o înşelăciune şi viclenie şi sub jurământul nostru şi cu panii noştri şi cu sfatul nostru, anume pan Neagoe logofăt, pan Petru Gudici, pan Duma Braevici vornic, pan Negrilă, pan Oancea, pan Ivan Balcean, pan Oană Julici, pan Coste vistiarnic, pan Coste Androinic, pan Costin, pan Bogdan stolnic, pan Boguş şi fratele său, pan Paşco Nesteacovici, pan Porc ceaşnic.

Iar spre mai mare întăritură acestei toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Mihail cancelarul, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră şi peceţile boerilor noştri.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Scrisă, în Sireti, în anul 6953 luna Noemvrie 26.

Pergement, cu pecetea cea mică a Domnului şi ale boerilor atârnate, în Arhiva ministerului de externe din Moscova. Pe pecetea Domnului se citeşte: пєчать ію стєфана воєводы. O fotografie se află la Acad. Rom. fotografii, pachet X, nr. 38. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat în rezumat de Dogiel, Codex diplomaticus regni Poloniae et magni ducatus Lithuaniae, volumul 1, Vilnae 1758, p. 601, G. Şincai, Hronica Românilor, Iaşi, 1853, 2 p. 12. Cu multe abateri a fost publicat în Ulianiţchi, Materialî nr. 58. Asemenea cu multe abateri şi multe cuvinte sărite, mai ales în lista boerilor, a fost publicat şi în Hurm. Doc. 1^2 p. 886-888. Ibid. din greşală e pusă data 1448.

214.

Bacău. 1447 August 4.

Roman Voevod scrie Braşovenilor că pot veni cu mărfurile lor în Moldova.

† рома(н) воєво(д), бжїю ма(:)тїю, г(с)н(д)рь земли мо(л)давской, пишє(м) прїатєли(м) наши(м) мылимъ[1], су(д)цємъ и

Sic.

шо(л)тузу и пъргаре(м) и усим(м) купце(м) велыкы(м) 1 и малы(м). вѣдомо да е(ст) вамъ, аже помоглъ на(м) бъ и добили есми нашу ѿчизну правою. про то(ж) узрѣвше се(с) лис(т), а вы прїидѣте к на(м) и до нашеи земли съ усими своими торговлѣми и товаро(м), не боачи сѣ ни ѡ(т) котории шкоды 2, зану(ж) е(ст) ва(м) нашѧ землѧ ѡткорена и не будете имати ѡ(т) на(с) ник(о)торои крывды 1, але хоче(м) ва(с) держати у тои прави и закона 1, како ли есте имали при стопочившаго родителѣ нашего, александра воево(д). и па(к) имаемъ миру на вси сторони. а на то е(ст) вѣра г(с)ва ми вышеписаннаго, ми романа воево(д), и вѣра въсѣ(х) болѣръ наши(х), великы(х) и мали(х). пи(с), у вако(к), в лѣ(т) ѕцне а(г) д.

Verso: Roman vaivoda, sonans ut quilibet securae de terra Barcensi ad terram Moldaviensem proficisci valeat.

Traducere. Roman Voevod, cu mila lui Dumnezeu, Domn Ţării Moldovei, scriem prietenilor noştri iubiţi, juzilor şi şoltuzului şi pârgarilor şi tuturor neguţătorilor mari şi mici. Cunoscut să vă fie că ne-a ajutat Dumnezeu şi am dodândit ocina noastră adevărată. Pentru aceasta, văzând această carte, voi veniţi la noi şi în Ţara noastră cu toate mărfurile şi poverile voastre, ne temându-vă de nici o pagubă, căci Ţara noastră vă este deschisă şi nu veţi avea dela noi nici o strâmbătate, ci vă vom ţinea în acelaş drept şi obiceiuri, cum le-aţi avut pe vremea sfântrăposatului părintelui nostru, Alexandru Voevod.

Şi iarăşi avem pace în toate părţile.

Şi la aceasta este credinţa Domniei mele mai sus scrise, Noi Roman Voevod, şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici.

Scrisă, în Bacău, în anul 6955 August 4.

Verso: Roman Voevod, spunând că oricine din Ţara Bârsei poate să vie sigur în Ţara Moldovei.

Originalul pe hârtie se află în Arhiva oraşului Braşov nr. 430. Hârtia are, *se pare*, marca: o furcă. Pecetea mică, de 2.5 cm. în diametru, rotundă, de ceară roşie, aplicată pe hârtie, cu legenda: † п(ечать рома)нь воевѡд. O fotografie se află la Acad. Rom. fo-

---

1 Sic.

2 Sau: котори нишкоды.

tografii, dăruite de I. Bogdan. A fost publicat de I. Bogdan, Doc. mold. în Arhivul Braşovului, Bucureşti, 1905, p. 21-23. De aici am luat observaţiile asupra hârtiei şi pecetei. Cp. ibid. prefaţa. A fost publicat asemenea în St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 98-99, cu data 1447 Aprilie 4. De aici am luat notiţa latină de pe verso. A fost publicat şi în 527 Documente istorice, Bucureşti, 1931, p. 490.

Interesantă este arătarea din document că Roman ocupase de curând tronul. Vezi mai sus 2 p. 293-297.

215.

Hotin. 1448 August 22.

Petru Voevod făgăduieşte lui Cazimir, Regele Poloniei, că va veni să i se supuie.

† мл(с)тїю бж҃їєю, мы петрѫ воєвѡ(да), господарь земли молдаскои, ꙗвно чини(м) кȣ·вѣчныи рѣчи и памѧти гды(ж) всѧкомѹ прирожныиьє наслѣдѹє(т) свои(х) прє(д)ко(в), мы которыи(ж) всѧ живыѧ рѣчи розȣмо(м) прєвышає(м), нѣ имаємъ шлѧхєтны(м) ѡбычаємъ наши(х) прє(д)ко(в) противити сѧ, того дѣлѧ ꙗвно чини(м), ты(м)то листо(м), како хотѧчи наслѣдовати ѡбычѧѧ доброѣ памѧти вєлможны(х) пано(в), прє(д)ко(в) наши(х), ѡсобно ѡлєѯандра воєво(д), ѡ(т)цѧ нашє(г), и ильѧша и стєфана воєво(д), братѣи наши(х), и оузнавшїи(х) вѣрно(с)ти и слȣжбы, которыѣжъ то стоѣ памѧти кролє(м) полскы(м), а ѡсобнѣ прєнаиꙗснѣишом(ȣ) панȣ владиславȣ, королю полском(ѵ), ѡ(т)цю, и єго сн҃ȣ, дрȣгом(ѵ) владиславȣ, тѣ(ж) королє(м) полски(м), оуказали, а ȣ(чи)ни достоиною вѣрою и правы(м) наслѣдованїємъ и зпоизволѣньємъ потвєрдити и ȣхвалити, а ѧкосѧ они записали прєрє(ч)ны(м) кролє(м) коȣ ȣставичнои и вѣчнои сталости и кȣ ины(м) пєвны(м) слюбо(м), мы котори нжє з бж҃їєго дарȣ пони(ж) на ты(х) панствѣхъ зостали, виновати єсмо вѣрнє ихъ колѣ и ȣчинковъ наслѣдовати, а протожъ гды(ж) прєна(ı)ѧснѣишєє княжѧ и па(н) казимирѣ[1], з бж҃їєю мл(с)тїю, коро(л) полски, господарь нашъ мл(с)тивыи, на(с) напомѧнȣ(л), абы єсмо єм(ȣ) и єго корȣнѣ стои полскои чистою вѣрою и пєвною, ѧко и прє(д)ковє наши тримали и держали. прото(ж), мы

1 ѣ făcut din ѧ.

хотѧчи рече господарѧ нашего, кролѧ казимира, и корȣнȣ его полскȣю, из вѣрности наше ȣпевнити, вызнаваe(м) ты(м)то ли(с)томъ, иже есмо сѧ ѡ(бо)вѧзали по(д) присѧгою нашѣю, положивши рȣкоу на с҃тым хр(с)тѣ и цѣловавшыи, иже ем(ȣ) и его корȣнѣ полскои пре(ре)ченои чистою вѣроу и певнȣю бȣде(м) держати и слȣжбȣ и помо(ч) ȣставѣчныѧ чинити и съ ȣсею нашѣю помочию и сами своимъ живото(м) на каждого непрїѧтелѧ г(с)п(д)рѧ нашего, кролѧ, и его корȣны полскои, жадноѣ стороны невынимȣючи, по(д)лѵ(г) положеньѧ[1] ича(н)оке(в) тȣто выписаны(х); наи первое схюбȣе(м) иже немаемь жа(д)ного и мл҃го пана собѣ набѣти, а ни емȣ слȣжити ѡдно пререченомȣ господареви нашем(ѵ), казимирови, кролеви по(л)ском(ȣ), и корȣнѣ его и имъ вѣренъ быти чистою вѣрою, а ни жа(д)ном(ȣ) ином(ȣ) пан(ȣ) кȣ помочи нѣпоити, без н(х) воле, и н(х) оужито(к) чинити и далѣи, ижъ нѣ имее(м), а ни хоче(м) жа(д)ны(х) земах, а ни панствъ земах молдавски(х), пре(з) волѣ и призволѣньѧ пререченого господарѧ, казимира, королѧ полского и его корȣны ѿ(т)далити, ачбы которыѧ были ѡ(т)далены тоты хоче(м) и имае(м) приверȣти, а далѣи ачбы есмо возѣ записы с которы(м) коли члонко(м) ȣчинили. кторыѧ бы проти(в) преречено(м) господарѣви нашем(ѵ), королеви, и корȣнѣ его, а любо бы могли быти тоты всѧ ȣмерьѧемъ ты(м)то листо(м) и ни во што ѡвертае(м) и далѣи слюбȣемъ имаемъ коли намъ пререченыи господаръ, коро(л) казимиръ, и его корȣна полскаѧ де(н) и мѣстце наменн(т), емѵ и корȣнѣ его полскои, по(д)лѵ(г) ѡбычаѧ пре(д)ковъ наши(х), воево(д) молдавски(х), а особно ѡлеѯандра воево(д), ѡ(т)цѧ нашѣго, и ильѧша и стефана воево(д), братьи нашѣи, вѣрнѣ голдовати, а то тако иже пре(д)реченыи па(н) кро(л) и его корȣна полска имае(т) на(с) пре(д) ты(м) днемъ голдованиѧ два албо три м(с)цѣ обысылати, ижбы есмо тогды нѣкоторыми валками знаменитыми с нашими землѧми. ѧко то ѡ(т) татаръ алюбо ѡ(т) иныи(х) непрїѧте(л) нагабани, алюбо знамѣнитою немоцью ѡбтѧжени, а то бы кролеви его ма(с)ти пре(з) его послы исныѧ знаменито было, тогды коро(л) и его корȣна имае(т) пре(д)реченыи де(н) голдованьѧ, на иныи ча(с) преложити, бе(з) рѹшенїѧ присѧги нашеѧ и листо(в) наши(х) твѣрдо(с)ти, а тамъ пре(д)реченыи господаръ, коро(л) казимиръ, имаетъ на(с) своимъ манстатомъ потвердити, а далѣи хочемъ и слюбȣемъ вшитки записы пре(д)речены(х) пре(д)ковъ наши(х), воево(д) молдавски(х), держати и на-

1 Sau положеноѧ.

полнити, которы, ми сьѧ пре(д)ре(че)ны(м)[1] кролемъ полскимъ, азособна господарю владиславови, кролеви полском(ȣ), ѡ(т)цю, и дрȣгом(ȣ) владиславȣ, с҃нȣ его, при чти и при вѣрѣ, безахсти и бе(з) зрады и безъ всеи хитро(с)ти, держати и тримати. а на болшȣю крѣпость и потвѣрженье томȣ всем(ȣ) вышеписанном(ȣ) и печа(т) нашȣ привѣсили есмы, к сем(ȣ) листȣ нашемȣ. а писа(н) листъ, ѹ хотѣни, влѣтѡ ѕцнѕ м(с)цѧ аѵ(г)ста к҃в днъ.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Petru Voevod, Domn Ţării Moldovei, facem cunoscut spre veşnica faptă şi amintire, după care oricine e făcut să urmeze înaintaşilor săi, Noi, cari toate faptele vii le întrecem cu înţelegerea, nu ne vom înpotrivi după nobilul obiceiu al înaintaşilor noştri, şi acest lucru îl facem cunoscut, cu această carte, că vrând a urma obiceiurile de bună amintire a prea puternicilor Domni, înaintaşii noştri, mai ales a lui Alexandru Voevod, tatăl nostru, şi Ilieaş şi Stefan Voevozi, fraţii noştri, şi cunoscând credinţa şi slujbele pe cari aceste sfinte amintiri le-au arătat Crailor poloni şi mai ales preastrălucitului Domn Vladislav, Craiu al Poloniei, tatăl, şi fiului său, celuilalt Vladislav, asemenea Craiu al Poloniei, şi au făcut cu desăvârşită credinţă şi dreaptă urmare şi voinţă să întăriască şi să statorniciască şi precum ei au dat în scris înainte numiţilor Crai pentru statornică şi veşnică tărie şi pentru altă credincioasă făgăduială, Noi, cari, din darul lui Dumnezeu, am rămas mai pre jos în aceste lucruri nobile, sântem datori să urmăm cu credinţă voia şi faptele lor şi pentru aceasta Domnul preastrălucit, Cneazul şi Domnul Cazimir, din mila lui Dumnezeu, Craiu al Poloniei, Domnitorul nostru milostiv, ne-a amintit, ca să fim lui şi sfintei lui Coroane a Poloniei cu credinţă curată şi statornică, cum şi înaintaşii noştri au avut şi au păstrat.

Pentru aceasta, noi vrând să asigurăm cuvintele Domnitorului nostru, Craiul Cazimir, şi ale Coroanei lui Polone şi cu încredinţarea noastră, facem cunoscut prin această carte, că ne-am legat sub jurământul nostru, punând mâna pe sfânta cruce şi sărutând-o, că-i vom păstra lui şi Coroanei sale Polone mai înainte numite credinţă curată şi sigură şi-i vom îndeplini slujbă şi ajutor statornic şi cu toaţă puterea noastră şi noi înşine, cu viaţa noastră, în contra fiecărui duşman al Domnitorului nostru, Craiul, şi

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 In orig. че lipseşte.

al Coroanei lui Polone, neexceptând nici o parte, după rânduelile capitolelor aici scrise: mai întâiu făgăduim că nu vom avea pe altul şi vom avea nouă pe iubitul Domn şi nu-i vom sluji decât înainte numitului Domnitor al nostru, Cazimir, Craiului Poloniei şi Coroanei lui şi lor le vom fi credincioşi, cu credinţă curată şi nu vom veni în ajutor altui Domnitor, fără voia lor, şi nici să nu facem folos de dânşii şi mai mult că nu avem, nici nu vroim vre-un ţinut şi nici nu ne vom îndepărta de nobilimea Ţării Moldovei peste voia şi plăcerea înaintenumitului Domnitor, Cazimir, Craiul Poloniei şi a Coroanei sale, ci cari au fost îndepărtaţi, pe aceştia îi vroim şi-i vom avea de credinţă şi mai departe că sântem după scrisori, după orice articole au făcut. Cari ar fi contra înaintenumitului Domnitor al nostru, Craiului, şi Coroanei sale, sau ar putea să fie, aceste toate le desfiinţăm, cu această carte a noastră şi le înlăturăm, şi mai departe făgăduim, că, atunci când înantenumitul Domnitor, Craiul Cazimir, şi Coroana lui Polonă ne va numi ziua şi locul, avem să ne supunem cu credinţă lui şi Coroanei lui Polone, după obiceiul înaintaşilor noştri, Voevozii Moldovei, şi mai cu seamă a lui Alexandru Voevod, tatăl nostru, şi Ilieaş şi Ştefan Voevozi, fraţii noştri, dar aceasta aşa că înainte numitul Domn Craiul şi Coroana lui Polonă ne va înştiinţa cu două sau trei luni înainte de această zi de supunere, ca să fim atunci cu oarecare suită însemnată din Ţara noastră. Dacă neliniştiţi de Tătari sau de alţi duşmani sau înpiedecaţi de o neputinţă cunoscută şi aceasta ar fi fost cunoscută Maiestăţii sale Craiului prin adevăraţii săi soli, atunci Craiul şi Coroana sa va hotărî mai înainte numita zi de supunere, în altă vreme, fără ruperea jurământului nostru şi a tăriei cărţilor noastre şi acolo înainte numitul Domn, Craiul Cazimir, ne va întări cu Maiestatea sa şi mai departe vroim şi făgăduim să ţinem toate scrisorile mai înainte numiţilor înaintaşilor noştri, Voevozi ai Moldovei, şi să le îndeplinim, ori cari, Noi, aceste ale mai înainte numiţilor Crai ai Poloniei şi mai ales ale Domnitorului Vladislav, Craiul Poloniei, tatăl, şi ale celuilalt Vladislav, fiul său, să le păstrăm şi ţinem, pe cinste şi credinţă, fără vre-o viclenie.

Iar spre mai mare tărie şi înputernicire acestei toate mai sus scrise, am atârnat şi pecetea noastră, către această carte a noastră.

Şi s'a scris cartea, în Hotin, în anul 6956 luna August 22 zile.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pergament, cu pecetea cea mijlocie atârnată, în Arhiva ministerului de externe din Moscova. O fotografie la Acad. Rom. fotografii, dăruite de I. Bogdan. In rezumat se află la Dogiel, Codex diplomaticus regni Poloniae et magni ducatus Lithuaniae, volumul 1, Vilnae 1758, p. 601. Cp. G. Şincai, Hronica Românilor, Iaşi, 1853, 2 p. 14-16, pentru acest regest şi înprejurările de care vorbeşte documentul de mai sus. Asemenea la Rykaczewski, Inventarium omnium et singulorum privilegiorum, literarum, diplomatum quaecunque in archivo regni in arce Cracoviensi continentur, Paris, 1862 p. 137. Cp. Hasd. Arh. Ist. 2 p. 54. Cp. A. D. Xenopol, Ist. Rom. ed. 3, vol. 3 p. 139-140, N. Iorga, Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţii Albe, Bucureşti, 1899, p. 102.

216.

Hotin. 1448 August 22.

Boerii lui Petru Voevod scriu lui Cazimir, Regele Poloniei, făgăduindu-i supunere.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

† Въ имѧ бж҃іе, амин(н). Кꙋ вѣчнои рѣчи и памьѧти гды(ж) покоѧ и сладкостъ, ижь е(ст) на(д) вшыткы смыслы, жадни сьѧ неѡ(т)хилоѧе(т), едно ѡ всѣмъ, чл҃къ неславныи то по дѣлѧ, мы боѧрове и рада велможно(г) Петра воево(д), г(с)п(д)рѧ земли молдавскоѣ, г(с)п(д)рѧ нашего мл(с)тивого, посполꙋ со всѣми землѧмы и по(д)данными землѣ молдавскоѣ пре(д)ре(ч)нноѣ, вши пс҃цы посполи и кажды ѡсобно, на имѧ па(н) нѣгои и панъ Петръ Хꙋдн(ч) и па(н) Дꙋма Браевн(ч) дворни(к) и панъ Братꙋлъ и панъ Станчꙋлъ и братъ его, панъ Лазоръ, и панъ Ильѧ логофетъ и панъ Вана Жꙋлн(ч) и панъ Дꙋма и братъ его, па(н) Мирчѧ Дꙋлчевн(ч), и па(н) Косте Ѡрышевн(ч) и панъ Иванъ Банча(н) и панъ Иванъ Мынꙅꙋ(л) и панъ Косте Андроникови(ч) и панъ Дави(д) столни(к) и панъ Тадоръ Чорныи и панъ Тадоръ Васкови(ч) столни(к) и па(н) Драгота[1] и панъ Хри(н) спатаръ и панъ Тадоръ Мончи(н) и панъ Богда(н) Старыи чашни(к) и па(н) Еремиѧ и па(н) Ванъ Порка и панъ Данчꙋ(л) вистиарни(к) и панъ Сръбинъ постелни(к) и панъ Радꙋ(л) Пискъ и панъ Петръ чашни(к) и иншіи панове, братьѧ наша, ѧвно чини(м) ты(м)то листо(м), котрыи того листа бꙋдꙋ(т) знаемостъ имѣти, гды(ж) переченыи[2] велможныи Петръ воево(д), панъ на(ш)

1 Nesigur. Poate fi şi Драгоша.

2 ѣ de multe ori e făcut ca о.

ма(с)тиєыи, прнаћсиѣкншом(г) кнажьа(с)тою на(н) и пан8 казимироєѣ, з кжїєю ма(с)тїю, королеєи полском(г), г(с)п(д)рєѣ нашем(г) наимилѣншом(г), и его кор8(н) полскои с нешного наше(г) вѣданьа з нашеѣ рады и сь призволѣньа к8 чистои вѣрности, по кинною сл8жєою вѣчне записа(л) сѧ и шєовазал. про тож мы которою зъ его волю повинни есмы сѧ згодити, а вѣрною сл8жєою пос8шни выти, а шсоєне[1] гды(ж) вѣдаюмъ иже пре(д)реченыѧ землѧ молдавскаѧ своѧ панствы здавны(х) часов к8 королевств8 полском(8) присл8шаютъ, шдною волею и спивного вѣданьа всѣхъ на(с), што есмы нинѣ т8та сшєв8емъ, при чти и при вѣрѣ нашеи, бе(з) льсти и бе(з) изради(м) и тѣжъ по(д) присѧгою которою жъ есмы, на сты хр(с)тъ положивши р8цѣ и цѣловали есмы и 8чинили, иже хочемъ вшитки сл8жєы и 8ставичне(с)ти, по винноѣ вѣрности, и иншьа слюбы, которыѧжъ пре(д)реченыи г(с)п(д)ръ на(ш), петръ воеко(д) молдавски, нынѣ пре(д)реченном(г) г(с)п(д)рю, казимирю, королеви полскомг, и кор8нѣ его 8чини(л), взя(л) и записа(л) пилнее[2] смотрити, и стеречи и вѣрне, на каждыи ча(с), на вѣкы, держати, ачкы на(с), кто коли принесла(л) и пов8жа(л), аныхо(м) ш(т) него ш(т)стали и ш(т) его кор8нѣ, того николи не 8чини(м) але хоче(м) 8стави(ч)не и мо(ц)не при ни(х) зостати, а николи бы тѣжъ иншыи котрыи коли панокѣ г(с)п(д)ри наши алюбо иншыи хотѣлї н(х) зостати, мы слюб8емъ не шставати. а на тоты всѣ рѣчи ш нь называемыса, ты(м)то листо(м), и по(д)даваемь(с) и нашеа всѧ по то(м) вс8д8чнѣ[3], ижеа хочемъ держати и тримати, на вѣки вѣко(м). а далѣи слюб8емъ по(д) честью и по(д) вѣрою и тѣжъ по(д) присѧгою нашѣю, за всѣ паны и бояры по(д)дань сѧ земли молдавскоѣ и за всѣ поспол8 и за каж(д)ого шсовно, котры(ж) т8тъ нынѣ, на то(т) ча(с) (н)нѣ, иже со имьѧ посполсто(м) перво(м), котрыиже то с не(м) нашъ г(с)п(д)ръ, петръ воево(да), взове(т) 8чинити, иже тоты всѣхъ рѣчеи на вер(х)писанны(х) тако(ж) якъ и мы по(д) присѧгою на сты хр(с)тъ 8чиненою шбьвѧжитсѧ и запишю(т) шсмотрѣти и стеречи вѣрнѣ, на вѣкы вѣкомъ, здержати и тримати. а на болшее потвержынье том(8) всѣм(г) вышеписанному и печати наши привѣсили есмы к сем(г) лист8 нашѣм8. писа(н) листъ 8 хотѣни[4] в лѣтш sцнs ав-г8ста м(с)цѧ кє.

---

1 Poate fi şi шсовно.

2 Pare a fi пилнею mai curând ca полнею.

3 ѣ făcut din ѧ.

4 ѣ e făcut din и sau н din ѣ. In cazul din urmă e хотини.

Traducere. In numele Domnului, amin. Pentru veşnica faptă şi aducerea aminte, că unde e pace e şi plăcere, care este deasupra oricărui gând, şi fiecare om, neperfect după faptă, nu părăseşte aceste (?), unul pentru totul (?), noi boerii şi sfatul prea puternicului Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovei, Domnul nostru milostiv, înpreună cu toate pământurile şi supuşii din Ţara Moldovei, mai înainte numită, toţi scrişi, înpreună şi fiecare în parte, anume pan Neagoie şi pan Petru Hudici şi pan Duma Braevici vornic şi pan Bratul şi pan Stanciul şi fratele lui, pan Lazor, şi pan Ilie logofăt şi pan Vană Julici şi pan Duma şi fratele lui, pan Mircea Dulcevici, şi pan Coste Orâşevici şi pan Ivan Baicean şi pan Ivan Mânzul şi pan Coste Androinic şi pan David stolnic şi pan Tador Negrul şi pan Tador Vascovici stolnic şi pan Dragotă şi pan Hrinea spatar şi pan Tador Moica şi pan Bogdan bătrânul ceaşnic şi pan Eremia şi pan Vană Porcul şi pan Danciul vistiarnic şi pan Sârbul postelnic şi pan Radul Pisc şi pan Petru ceaşnic şi alţi pani, fraţii noştri, facem cunoscut cu această carte, cari vor avea cunoştinţă de această carte, că stăpânul înaintenumit, prea puternicul Petru Voevod, Domnul nostru milostiv, s'a dat înscris şi s'a legat veşnic, pentru datorită slujbă prea strălucitului Cneaz, Domn, Cazimir, din mila lui Dumnezeu, Craiu al Poloniei, Domnitorului nostru prea milostiv şi Coroanei lui Polone, cu a noastră credincioasă ştire a sfatului nostru şi învoire către curată credinţă. Pentru aceasta noi cari din voia lui sântem obligaţi ca să ne înţelegem şi să fim supuşi cu credincioasă slujbă şi mai ales când cunoaştem că nobilimea mai înainte numitei Ţări a Moldovei, din vremurile de demult ascultă de Crăiea Poloniei, într'o singură voinţă şi cu credincioasă ştire a noastră a tuturor, cari sântem acuma aici, făgăduim pe cinstea şi pe credinţa noastră, fără înşelăciune şi fără trădare şi asemenea sub jurământul pe care l-am făcut, punând mâna pe sfânta cruce şi sărutând-o, că vroim să ţinem seamă, deplin, de toate slujbele şi statutele, după credinţa adevărată, şi alte făgădueli, pe care mai înainte numitul Domnitor al nostru, Petru Voevod al Moldovei, acuma le-a făcut cunoscut şi le-a scris înainte numitului Domnitor, Cazimir, Craiul Poloniei şi Coroanei lui şi să le păstrăm şi să le ţinem cu credinţă, în totdeauna, în veci, chiar dacă cineva ne-ar sili şi ne-ar aţâţa, ca să ne lăsăm de dânsul şi de Coroana lui, aceasta niciodată să nu o facem, ci vroim să rămânem cu statornicie şi cu putere pe lângă dânşii şi asemenea niciodată, chiar dacă Domni-

torii noştri sau alţii ar vroi să stea pe lângă alţi oarecari Domni, noi făgăduim să rămânem.

Şi pentru aceste toate fapte ne legăm întru Dumnezeu, cu această carte, şi ne supunem şi toate ale noastre cari vor fi după aceasta, că vrem să le ţinem şi păstrăm, în vecii vecilor. Şi mai departe făgăduim pe cinste şi pe credinţă şi asemenea sub jurământul nostru, pentru toţi panii şi boerii, cari sânt supuşi Ţării Moldovei, şi pentru toţi înpreună şi pentru fiecare în deosebi, cari sânt aici, acuma, în acest ceas de acuma, în numele poporului de frunte, cari sântem chemaţi cu Domnitorul nostru, Petru Voevod, să facem ca să se lege şi să dea în scris, să ţie seamă de toate aceste cuvinte scrise în frunte, tot aşa ca şi noi, sub jurământul făcut pe sfânta cruce, şi să le păziască cu credinţă, să le păziască şi ţie, în vecii vecilor.

Iar pentru mai mare întăritură acetei toate mai sus scrise, am atârnat şi peceţile noastre către această carte a noastră.

S'a scris cartea, în Hotin, în anul 6956 luna August 22.

Pergament, cu peceţile boerilor atârnate, în Arhiva ministerului de externe din Moscova. O fotografie foarte ştearsă la Acad. Rom. fotografii, dăruite de I. Bogdan. Se văd 12 peceţi mici. In rezumat e publicat de Dogiel, Codex diplomaticus regni Poloniae et magni ducatus Lithuaniae, volumul 1, Vilnae 1758, p. 601. Cp. G. Şincai, Hronica Românilor, Iaşi, 1853, 2 p. 14. Asemenea Rykaczewski, Inventarium omnium et singulorum privilegiorum, literarum, diplomatum quaecunque in archivo regni in arce Cracoviensi continentur, Paris, 1862, p. 137, Hasd. Arh. Ist. 2 p. 54. Cp. N. Iorga, Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţii Albe, Bucureşti, 1899 p. 102. Vezi documentul precedent, nr. 215.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

217.

Suceava. 1448 Septemvrie 11.

Petru Voevod întăreşte neguţătorilor din Braşov privilegiile lui Alexandru cel Bun şi ale lui Ilieaş şi Ştefan Voevozi.

† ма(с)тїю бж҃їєю, мы[1] пєтръ воєво(да), г(с)п(д)ръ зємли мо(л)давскои, чини(м) знамєнито и ис сѣмъ листо(м) наши(м) въсѣмъ, кто коли на(н) оузри(т) илї єго оуслиши(т) чтоучи, ѡжє

1 ы ca ꙋ aici, ca şi în alte locuri.

дорадили[1] сѧ єсми и с нашими вьсѣми боꙗри и дали єсми се(с) ли(ст) нашь прїѧтелемь нашимь, ѹсимь брашовѣномь, на то абы имали, ѹ нашеи земли, тоть законь, що имали вь дни родителѣ нашего, але(к)сандра воєво(д), и вь дни братїи наши(х), илїаша и стефана воєво(д), що бы имь ѹсимь было слобо(д)но и доброволно прїити, ѹ нашеи земли, сь своимь торговлею и ходити ѹ нашеи земли продавати и кѹповати товара вездє, по нашеи земли, по трьговомь, що имь надобно бѹде(т). а мыто имаю(т) платити ѡ(т) тарь по д҃ гроши, коли прїидѹ(т), ѹ нашеи земли, и коли пакь выидѹ(т) ѡ(т) нашеи земли, тако(ж) по д҃ гро(ш), да платѣ(т), ка(к) старїи законь бы(л), а ѡ(т) кола що бы по в҃ гро(ш) платили. а нигде по нашеи земли що бы не платили сочавское мыто лише ѹ сочавѣ, що бы платили коли прїидѹ(т), ѹ сочавѣ, а инде нигде що бы имали єи платити. и варе ка(к) было право[2] и(х), при ѡ(т)цѣ нашего, такоже и мы по томѹ даемь и потврьждаемь имь(?) ис си(м) листомь нашимь. тое вьсе выписанное да бѹде(т) имь непорѹшенно, до нашего живота. про то(ж) ни ѡди(н) на(ш) боꙗри(н), а ни мытни(к) нигде по нашеи земли да не смѣе(т) имь тое порѹшити, при свои(х) шїи и имѣнїе. а ѡ(т) сѹкна и ѡ(т) плотна и ѡ(т) вьсе торговлю имаю(т) платити мыта, ꙗко бы(л) право издавно. а на то є(ст) вѣра г(с)ва ми вышеписанного, ми петра воєво(д), и вѣра ѹси(х) боꙗрь наши(х) велики(х) и мали(х). а на болшею крѣпость томѹ вьсемѹ вышеписанномѹ привѣсили єсми нашѹ печа(т) к семѹ листѹ нашимѹ. пи(с), ѹ сѡчавѣ, влѣто ѕцнѕ м(с)ца се(п) а҃i.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovei, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, celor cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că ne-am sfătuit şi cu toţi boerii noştri şi am dat această carte a noastră prietenilor noştri, tuturor Braşovenilor, ca să aibă în Ţara noastră, aceiaşi lege, pe care au avut-o în zilele părintelui nostru, Alexandru Voevod, şi în zilele fraţilor noştri, Ilieaş şi Ştefan Voevozi, ca să le fie lor tuturor slobod şi cu bună voie a veni, în Ţara noastră, cu marfa lor şi să umble în Ţara noastră, vânzând şi cumpărând marfă pretutindeni, prin Ţara noastră, prin târguri, câtă le va trebui. Şi vor plăti vamă de povară câte 4 groşi, când intră, în Ţara noastră, şi iarăşi când ies din Ţara noastră, dea-

1 In orig. дарадили.
2 In orig. прово.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

semenea să plătiască câte 4 groşi, cum li-a fost legea veche. Iar de bou să plătiască câte 2 groşi. Şi nicăiri, în Ţara noastră, să nu plătiască vama Sucevei, decât în Suceava, să plătiască când vin, în Suceava, şi aiurea nicăiri să nu aibă a o plăti. Şi oricare le-a fost dreptul lor, pe vremea tatălui nostru, asemenea şi noi la fel le dăm şi le întărim şi cu această carte a noastră. Toată aceasta mai sus scrisă să fie lor nestricată, cât viaţa noastră. Pentru aceasta nici un boer al nostru şi nici vameş nicăiri, prin Ţara noastră, să nu cuteze să le strice aceasta, pe capetele şi averea lor. Iar de postav şi de pânză şi pentru orice marfă vor plăti vamă, cum a fost dreptul, dedemult.

Şi la aceasta este credinţa Domniei mele mai sus scrise, Noi Petru Voevod, şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici.

Iar pentru mai mare tărie acestei toate mai sus scrise am atârnat pecetea noastră către această carte a noastră.

Scrisă, în Suceava, în anul 6956 luna Septemvrie 11.

Pergament, cu pecetea cea mică atârnată, în Arhiva curţii imperiale din Viena. Pe pecetea de 2.5 cm. în diametru, legenda: † печать петр(а) воеводы. O fotografie la Acad. Rom. fotografii, dăruite de I. Bogdan. O planşă fotografică în I. Bogdan, Cinci documente istorice, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 11 (1889), secţ. ist. nr. 1. In acest de pe urmă loc p. 50-52 e şi publicat. Asemenea a fost publicat în I. Bogdan, Doc. mold. în Arhivul Braşovului, Bucureşti, 1905, p. 23-25. Se află publicat şi în 527 Documente istorice, Bucureşti, 1931, p. 490-492.

218.

Vasluiu. 1449 August 3.

Alexandru Voevod întăreşte neguţătorilor din Braşov şi Ţara Bârsei privilegiul ce-l aveau dela Alexandru cel Bun.

† ми(с)тїю бж̃їею, мы алеѯандръ воевода, г(с)п(д)ръ земли мо(л)давской, знаменито чини(м) и с сѣмъ листомъ наши(м) въсѣмъ, кто коли на н(м) оузри(т) илї его оуслишитъ чтѹчи, ѡже прирадили сѧ есми и с нашими боꙗре и оучинили есми съ въсею нашею радою и дали есми се(с) ли(ст) нашъ прїѧтелемъ нашимъ, оусимъ брашовѣномъ, оусимъ купцемъ и оуси земли бръсовской, оуси(м) люде(м) и оуси(м) купце(м), на то да имаю(т) ѿ(т) на(с)

тотъ законъ и тоє право, що имали ѡ(т) нашего дида, ѿ(т) алєксандра воєво(д). коли до нашєю земли прїиду(т) съ торговлю, щобы доброволно имъ прїити, до нашеи земли, съ своєю торговлю, що коли иму(т) имати. а мыто имаю(т) давати ѡ(т) тару по д҃ гроши, ꙗко(ж) было староє право, дано имъ ѡ(т) наши(х) прє(д)ковє. и щобы имъ доброволно и слободно ходити, по въсеи земли г(с)ва ми, и по городамъ и по торговомъ, продавати свою торговлю и соукна и ӥлотна и воровъ и бу(д) коли иму(т) имати. алє полотно и воровъ локтємъ да продаю(т), а сꙋкна съ вигомъ да продаю(т), с ви(м) иму(т) торговати сѧ. а мыто имаю(т) платити ѡ(т) ѡдного постава колонїю по в҃і гро(ш), а ѡ(т) лєоуvїю по и҃і гроши, а бытъваръ по и҃, а чє(х) по д҃ гро(ш). а сочавскоє мыто нигдє оу нашє(і) земли да нє платѣтъ, лїшє оу сочавѣ, хотѣ бы за морємъ ходили. и па(к) до оугоръ пєрєшли бы съ торго‹вл›ю[1] свои, єщє да платѣтъ оу сочавѣ мыто сочавскоє, и индє ни(гдє), оу нашє(і) земли. и щобы во(л)ни были ѡни купити собѣ волы и коровы и па(к) що купили, ли товара или бу(д) що, въ дни нашего дѣда, алєксандра воєво(д), тако(ж) и мы даєми имъ тоє право и тоє волю. а коли оусхотѣ(т) выгнати волы ѡ(т) нашє(і) земли до оугоръ, тогди имаютъ платити ѡ(т) каждого вола по в҃ гроши, а болшє ничого да нє платѣтъ. ако(ж) кто коли имє(т) познати оу ни(х) кони или волы, бу(д) гдє оу нашє(і) земли и доведє(т) на(ш) чакъ на брашовѣни из добрими лю(д)ми, а ѡни брашовѣни нє мочи иму(т) поставити содына за то(т) конъ лиьо за то(т) во(л), а брашовѣни да стратѣтъ того конѣ али во(л) будє(т), а болшє ничого глобоу да нє имаю(т) на(д) собою, ни ѡди(н) грошъ, алє тулко, щобы имъ шкоду было, а бо(л)шє нищо. а никто ѡ(т) наши(х) боꙗръ ани оурѧ(д)никовъ, да нє смѣю(т) болшє вантовати и(х) и ни ѡдину нити ѡ(т) ни(х) нє оузѣти. а тако(ж) коли оусхотѣтъ брашовѣни прє(д) г(с)ва ми стоꙗти на законѣ, коли имє(т) бу(д) кто на ни(х) тѣгати, а ѡни щобы волни были прїити до на(с), а быхомъ мы и(х) судили, а никто да нє смѣєтъ судити и(х) ни оу нашеи земли, бєзъ и(х) воли, ни ѡди(н) боꙗри(н) нашъ. а коли бы хотѣ(л) бу(д) какїи боꙗри(н) нашъ, или дворѝ(к), или мытни(к), или шо(л)ту(з) или пръгъръ, или бу(д) каки рѣ(д)цѣ, оузѣти ѡ(т) ни(х) бу(д) що, или вантовати и(х), или мыта бо(л)шє оузѣти ѡ(т) ни(х), ка(к) єсми вышє писали, и хотѣ(л) бы имъ разорити то(т) законъ и тоє право, що єсми вышє писали, бу(д)

1 In orig. вл lipseşte.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

оу чемꙋ, хотѣ оу едно(м) ити, то(т) оузри(т) великои казни и оугрїю г(с)ка ми. тое все цѣсты нам было непорꙋшенно до живота г(с)ка ми. а на то е(ст) вѣра г(с)ка ми и вѣра боıарь наши(х), вѣра пана петра гꙋдича, вѣра пана дꙋми браевича, вѣра пана станчюла, вѣра пана кости дворника и брата его, пана петра пркалабоу, вѣра пана сырбꙋла вистиарника и вѣра оуси(х) боıарь наши(х) велики(х) и мали(х). а на болшею крѣпость томꙋ всемꙋ вышеписанномꙋ, велѣли есми нашемꙋ вѣрномꙋ панꙋ, михаилꙋ логофетꙋ, писати и печа(т) нашꙋ привѣсити к семꙋ листꙋ нашемꙋ. ıwанца писа, оу васлꙋи, в лѣто ѕцнз аү(г) г.

Verso: Allexandri way‹vo›de 1459[1], fuit XVII annorum.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Alexandru Voevod, Domnul Ţării Moldovei, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că ne-am sfătuit şi cu boerii noştri şi am făcut cu tot sfatul nostru şi am dat această carte a noastră prietenilor noştri, tuturor Braşovenilor, tuturor neguţătorilor şi întregei ţări a Bârsei, tuturor oamenilor şi tuturor neguţătorilor, spre aceasta ca să aibă dela noi aceiaşi lege şi acelaş drept, ce l-au avut dela bunul nostru, dela Alexandru Voevod. Când vor veni în Ţara noastră cu marfă, să le fie cu bunăvoie să vie în Ţara noastră, cu marfa lor, orice vor avea. Iar vamă vor da de povară câte 4 groşi, cum le-a fost dreptul cel vechiu, dat lor de înaintaşii noştri. Şi să le fie lor de bună voie şi slobod a umbla prin toată Ţara Domniei mele şi prin cetăţi şi prin târguri, să-şi vândă marfa lor şi postav şi pânză şi bobou şi orice vor avea. Insă pânza şi boboul să le vândă cu cotul, iar postavul să-l vândă cu bucata, cu cine vor neguţa. Iar vamă vor plăti de fiecare postav de Colonia câte 12 groşi, iar de Leubia câte 18 groşi, iar de Bâtvar câte 8, de Cehia câte 4 groşi. Iar vama dela Suceava, în Ţara noastră, nicăiri să n'o plătiască, decât în Suceava, chiar de ar merge peste mare. Şi iarăşi când ar trece în Ungaria cu marfa lor, încă să plătiască în Suceava vama dela Suceava şi aiurea nicăiri, în Ţara noastră. Şi ei să fie slobozi să-şi cumpere boi şi vaci şi iarăşi ce au cumpărat, marfă sau orice, în zilele bunului nostru, Alexandru Voevod, asemenea şi Noi le dăm acelaş drept şi aceiaşi voie. Iar când ar dori să ducă boi din Ţara noastră, în Ungaria, atunci

[1] Sic.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

vor plăti de fiecare bou câte patru groşi şi mai mult nimic să nu plătiască. Iar dacă îşi va cunoaşte cineva la dânşii caii sau boii, ori unde în Ţara noastră, şi va dovedi omul nostru pe Braşoveni, cu oameni buni, şi acei Braşoveni nu vor putea să puie chezăş, pentru acest cal sau pentru acest bou, atunci Braşovenii să piardă acest cal sau fie bou şi mai mult nici o gloabă să nu aibă asupra lor, nici un groş, ci numai atât cât le-ar fi paguba şi mai mult nimic. Şi nimeni din boerii sau dregătorii noştri să nu cuteze mai mult să-i supere şi nici un fir de aţă să nu ia dela dânşii. Şi asemenea când ar dori Braşovenii să stea la judecată, înaintea Domniei mele, când ar avea cineva să se plângă în contra lor, ei să fie slobozi, să vie la noi, ca să-i judecăm şi nimeni să nu cuteze să-i judece, nici în Ţara noastră, fără voia lor, nici un boer al nostru. Iar când ar vrea vre-un boer al nostru, fie vornic sau vameş sau şoltuz sau pârgari sau orice dregători să ia dela dânşii ceva sau să-i supere sau vamă mai multă să ia dela dânşii, decum am scris mai sus, şi ar vroi să le strice această lege şi acest drept, ce le-am scris mai sus, măcar întru ceva, fie într'un fir de aţă, acesta va vedea mare pedeapsă şi urgie dela Domnia mea.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Toată aceasta să le fie nestricată cât viaţa Domniei mele.

Şi la aceasta este credinţa Domniei mele şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Petru Gudici, credinţa panului Duma Braevici, credinţa panului Stanciul, credinţa panului Costea vornic şi a fratelui său, pan Petru pârcălab, credinţa panului Sârbul vistiarnic şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici.

Iar spre mai mare tărie a acestei toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Mihail logofătul, să scrie şi pecetea noastră să o atârne către această carte a noastră.

A scris Oanţa, în Vasluiu, în anul 6957 August 3.

Verso : In 1459, fu al 17 an al lui Alexandru Voevod.

Pergament, cu pecetea cea mică a Domnului atârnată, în Arhiva oraşului Braşov, nr. 775. Pecetea de circa 2.3 cm. în diametru, cu legenda : † печат алеѯандра воивод. O fotografie la Acad. Rom. fotografii, dăruite de I. Bogdan. A fost publicat de I. Bogdan, Doc. mold. în Arhivul Braşovului, Bucureşti, 1905, p. 25-29, după care dau şi notiţa latină de pe verso. Asemenea în St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 100-105. Asemenea în 527 Documente istorice, Bucureşti, 1931, p. 492-494. Este pomenit şi de

V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 36, 117.

Este foarte inportantă notiţa latină de pe verso, care ne-ar arăta *poate* vrâsta lui Alexandrel în 1459. Cp. mai sus 2 p. 395.

219.

Suceava. 1449 Dechemvrie 2.

Bogdan Voevod scrie lui Detrih Buceaţchi, staroste de Cameniţa şi Podolia, ca să-l ocrotiască, contra duşmanilor.

† милостїю божїєю, мы богданъ воєвѡда, господаръ земли молдавскои, вызнавами ис тымъто нашимъ листомъ каждомꙋ добромꙋ, кто коли на нємь оузрить алибо єго чтꙋчи оуслышить, гдєж того комꙋ боудєть потрєбно, ѡжє пришли єсмо оу вѣчноую єдность и оу христианскоую лагодꙋ и оу сєрдєчноую приазнъ ис нашимъ милымъ ѡтцємъ и приатєлємъ, ис паномъ дєтрихомъ боучацкимъ з ꙗзловца, старостою камєнєцкимъ и подолскимъ, що имаєть намъ панъ дєтрихъ приати съ оусимъ своимъ животомъ и съ оусєю своєю радою, ꙗкъ вѣрны ѡтєцъ своємꙋ синоу и братъ братоу и ꙗко кажды добры чловѣкъ своєм(оу) животоу. а мы єго милости имаємо приати тымъжє ѡбичаємъ, доколѣ єсмо наидали живы. и також имаєть стати нашъ милыи приатєль съ оусимъ своимъ родомъ и братиами за насъ оу нашєго милого пана, оу королꙗ єго милости, и оу пановъ рады полскои съ оусєю вирною приꙗзнєю и добрымъ оумысломъ на кажды часъ, и имаєть наши рѣчи ѡправлѣти, ꙗко нашъ милы приатєль. и имаєть стати противъ каждого нашєго нєприатєлꙗ, и нє имаєт оу сєбє кормити ани ховати оу своихъ мистихъ, ани оу городихъ, ани оу сєлихъ оу своихъ, ани оу волости оу своєи, ни ѡдного нашєго нєприатєлꙗ, ни самого ѡлєѯандра, наꙗшєва сына, ани кнꙗгиню маткоу єго, ани боꙗръ, ани слоугъ ихъ, ани иного нашєго нєприатєлꙗ, никого нє вынимоуючи. алє имаєть панъ дєтрихъ стати оу королꙗ єго милости оу нашєго милого пана и оу пановъ рады полскои, абы ѡлєѯандра и маткоу єго ѡт граници ѡтдалили исъ оусими єго слоугами, и чєрєсъ єго имѣнїа и волости. и нє имають пакостити зємли нашєи, ани кꙋпцємъ нашимъ, ани иномꙋ никомꙋ що єсть ѡтъ нашєи зємли. и ꙋзвѣдаєть нашъ милы приатєль панъ дєтрихъ о нашє злоє, бꙋдь ѡт (как)ова и ѡт которои стороны. а ѡнъ имаєть насъ ѡстєрєчи, ꙗко нашъ

милы приатель, ѡт ȣсихь злы⟨хъ⟩ члові̂ков[1], и имаетъ намъ радити и на ȣсе наше доброе. а мы имаемъ давати панȣ детрихȣ на каждꙑ рокъ по четыри ⟨ста⟩[2] златыхь ⟨т⟩ȣ⟨рец⟩кихъ[3] и по десѧть бочокъ вина и по двѣ бочки малмазию[4] и по десѧть камхи ⟨и⟩ пѧть кȣфтери и пѧть рѣбкыхъ[5]. а пак ли сѧ бы намъ пригодила, боже того не дай, котораѧ нелога отъ ⟨нѣкоторои⟩[6] стороны, и пригодило сѧ бы и намъ выити ѡт нашеи[7] земли, а мы абыхомъ доброволно оу ихъ имѣниа ис нашими паны ис наши скарбы и конми и городы его милости и миста имаютъ намъ быти ѡтворены и мешкати оу его милости. до королѧ доброе наше ѡправимъ[8] ѡт нашеи[7] земли, тогды имаемъ доброволно выити ѡт его имѣниа, съ ȣсими нашими паны и скарбы и конми и съ ȣсимъ нашимъ имѣнїемъ. тое оусе вышеписанное имаемъ зд⟨е⟩ржати[9] и исполнити, подлȣгъ того нашего листоу, при нашеи чти и при вѣрѣ христиѧнскои. а на болшее потвержение томȣ оусемȣ вышеписанномȣ и печать нашȣ привѣсили есмо къ семȣ нашемȣ листȣ. писанъ, оу сѡчавѣ, въ лѣто ѕцнз, мѣсѧца декемврїа[10] є день.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Bogdan Voevod, Domn Ţării Moldovei, facem cunoscut cu această carte a noastră fiecărui om bun, care va căuta la dânsa sau o va auzi citindu-se şi cui îi va fi de trebuinţă, că am ajuns la veşnică unire şi la creştinească dragoste şi la prietenie din inimă cu al nostru iubit părinte şi prieten, cu pan Detrih Buceaţchi din Iazlovăţ, staroste de Cameniţa şi de Podolia, că pan Detrih ne va ocroti cu toată viaţa sa şi cu tot sfatul său, ca un adevărat părinte pe fiul său şi un frate pe fratele său şi ca orice om bun viaţa sa. Iar noi îl vom ocroti pe Dumnealui în acelaş chip, cât ţimp vom fi în viaţă. Şi asemenea, iubitul nostru prieten va sta cu tot neamul său şi

---

1 Lewicki a cetit человѣковъ. члоиков este cred o greşală.

2 ста este omis de sigur prin nebăgarea de seamă a scriitorului, căci 4 zloţi, în comparaţie cu darurile ce urmează, ar fi o sumă prea neînsemnată.

3 Lew. оурецкихъ.

4 Lew. малмазие.

5 Lew. речнихъ.

6 Completat după o transcriere polonă a Muzeului Czartoryski: *nikotoroj*. Lewicki a cetit которои.

7 Lew. нашои.

8 Lew. ѡправомъ.

9 Lew. здаржати.

10 Lew. дек⟨абра⟩.

fraţii săi pentru noi, pe lângă iubitul nostru Domn, pe lângă Măria sa Craiul şi pe lângă panii sfatului polonez, cu toată prietenia credincioasă şi cu gândul cel bun, în orice vreme, şi va îndrepta treburile noastre, ca iubitul nostru prieten. Şi va sta înpotriva oricărui duşman al nostru şi nu va hrăni la sine, nici nu va ţinea în târgurile sale, nici în cetăţi, nici în satele sale, nici în ţinutul său, pe nici un duşman al nostru, nici chiar pe Alexandru, fiul lui Ilieaş, şi nici pe Doamna, Maica lui, nici pe boeri, nici slugile lor şi nici pe alt duşman al nostru, neexceptând pe nimeni. Ci pan Detrih va sta pe lângă Măria sa Craiul, pe lângă Domnul nostru iubit, şi pe lângă panii sfatului polon, ca să îndepărteze pe Alexandru şi pe Maica lui dela *graniţă* şi cu toate slugile lui şi dincolo de moşiile şi ţinutul său. Şi nu vor păgubi Ţării noastre şi nici neguţătorilor noştri şi nimănui altuia, care este din Ţara noastră.

Şi iubitul nostru prieten, pan Detrih, să ne înştiinţeze de răul ce ne-ar ameninţa, ori dela cine şi din orice parte. Şi ne va feri, ca al nostru iubit prieten, de toate relele oamenilor şi ne va sfătui şi pentru tot binele nostru. Central University Library Cluj

Şi noi îi vom da panului Detrih în fiecare an câte patru sute de zloţi turceşti şi câte zece vase de vin de malmazie şi câte zece bucăţi de camhă şi cinci de cufterie şi câte cinci de pânză.

Şi iarăşi, dacă ni s'ar întâmpla, Doamne, aceasta să n'o dai, vre-o năvălire din vre-o parte şi ni s'ar întâmpla şi nouă să ieşim din Ţara noastră, atunci să avem voie să ne adăpostim în moşiile lor şi cu panii noştri şi cu visteria noastră şi caii şi cetăţile Domniei sale şi oraşele ne vor fi nouă deschise şi să locuim la Domnia sa.. După ce vom îndrepta, faţă de Craiul, lucrul nostru spre bine din Ţara noastră, atunci vom ieşi de bună voie din moşiile lui, cu toţi panii noştri şi visteria şi caii şi cu toată averea noastră.

Toată aceasta mai sus scrisă o vom ţinea şi înplini, după această carte a noastră, pe cinstea noastră şi pe credinţa noastră creştinească.

Iar pentru mai mare întăritură a acestei toate mai sus scrise, am atârnat şi pecetea noastră către această carte a noastră.

Scrisă, în Suceava, în anul 6956 luna Dechemvrie 2 zile.

Document, cu pecetea pierdută, în Muzeul Czartoryski din Cracovia. Este publicat în A. Lewicki, Codex epistolaris saeculi

decimi quinti, tom. 3 p. 40-41, din Monumenta medii aevi historica res gestes Poloniae illustrantia, tom. 14, Cracoviae 1894. E rezumat şi în N. Iorga, Istoria lui Ştefan cel Mare, p. 46-47. După original a fost publicat în I. Bogdan, Contribuţii, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 29 (1907), sect. ist. p. 639-642 şi după care îl dau şi eu. Ibid. se dau şi notiţe asupra cuvântului polonez małmazya, małwazya, vin de Malvasia (din Morea) sau de Candia, asupra cuvântului cofteria, polonezul Koftyr, Kofter, o stofă scumpă, întrebuinţată la dulămi boiereşti şi la brâie femeieşti (cp. Hasd. Cuvente 1 p. 238) şi asupra cuvântului рѣбышъ, din polonezul rąb, rąbek, Saum, pannus, şi vechiul românesc rubă, pânză (Hasd. Cuvente cit. p. 299, Miklosich, Etymologisches Wörterbuch p. 281). Documentul este rezumat şi în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 40-41, 118.

Documentul este foarte inportant pentru Domnia lui Bogdan Vodă şi a lui Alexandrel Voevod. Cp. I. Bogdan, cit. p. 633-635, N. Iorga şi V. Pârvan cit.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

220.

Roman. 1450 Fevruarie 11.

Bogdan Voevod scrie lui Ianăş de Hunidia, guvernatorul Ungariei, făgăduindu-şi ocrotire unul altuia.

† мл(с)тїю бжїью, мы богданъ вw(е)вw(да) г(с)п(д)ръ земли мw(лда)вскои, чини(м) знаменитw ис сѣ(м) нашим(м) листw(м) въсѣ(м), кто на нъ ѹзритъ или его ѹслышн(т) чтѹчи, коли же комѹ боуде(т) потрѣбизна, wже слѹбоуе(м) и слюбили есми нашем(ѹ) милом(ѹ) родителю, ıанышѹ w(т) хѹнидїа, въсега оурсага[1] кралевства гоубернаторъ и ины(м), да бы(х)мо были ем(ѹ) въ сны, и до нашего живота и w(н) и его г(сд)ва также(д)е да е(ст) на(м) родителъ и оже аще бѹде(т) ем(ѹ) потрѣбно w(т) на(с) мы да стоимо конъ еговѹ мл(с)ти и съ нашими главами и съ въсѣмї воисками и съ въсѣ(м) наши(м) добри(м) съвѣтомъ на неговы мл(с)ти добротѹ. и да с⟨мы в⟩ъсѣмъ[2] ⟨прїателемъ⟩[3] неговы мл(с)ти прїатели, а непрїателе(м) неговъ мл(с)ти непрıатели и также(д)е зем⟨л⟩ѣ[4]

1 Poate greşală în loc de ѹгрьскага. Poate fi şi оурсагъ, ung. ország, ţară.

2 Şters de vreme.

3 Lipseşte în original.

4 л e şters de vreme.

г(сд)вми и съ неговѣмъ ма(с)ти землѣ(м) а сȣ въ ед(н)о. и поклисаре(м) и тръговце(м) и вьсѣкы(м) добры(м) люде(м) да е(ст) землѣ г(сд)ьми ѡ(т)ворена и слобо(д)на и доброволна съ вьсѣкы(м) право(м) 1, а н(аш)ъ милыи родителъ да ȣпасетъ на(с) по(д) своего рȣкы и да ѡбронитъ на(с) ѡ(т) вьсѣкы(х) наши(х) неприꙗтели. а мы да не имамо искати иного добрѣишаго родителѣ нигде лише нашего милого родителѣ, хоуні(д) ианыша, великаго гȣвернатора, ни на которои странѣ нигда, лише да имамо надеж(д)ꙋ на вышнѣго ба и на нашего милого родителѣ. и також(д)е, того бъ не даи, аще бы сѧ пригодило нашем(ȣ) родителю боу(д) какової ноуж(д)ꙋ, а наша землѣ да е(ст) еговȣ ма(с)ти ѡ(т)творена и еговѣ(м) ма(с)ти скарбы и съ еговѣ(м) боꙗры и съ вьсѣми неговѣ(м) ма(с)ти воисками доброволно и без закакы приехати и доброволно ѡ(т)ехати и съ вьсѣ(м) неговѣ(м) болѣри и скарбы. и тако(ж), того бъ не даи, аще коли пригодитсѧ боу(д) какової безврѣменїе, да е(ст) на(м) ѡ(т)творена и доброволна поехати до земли родителѣ нашего, хȣнѣ(д) ианыша, и съ вьсѣми нашеми скарвами и съ вьсѣми болѣры и пакы слободно и доброволно ѡ(т)ехати и съ вьсѣми нашими слꙋгами. тое вьсе выше писанное ѡбѣщае(м) нашемȣ милому родителю дръжати и наплънити по(д)лꙋ(г) нашега записа и до нашего живота, при нашеи чти и при хр(ст)ианскои вѣрѣ. а на то е(ст) вѣра выше писаннаго ми г(сд)ва богдана во(е)во(ды) и вѣра възлюбленнаго ми сна, стефана во(е)во(ды), и вѣра боꙗръ наши(х), вѣра пана дȣмы браевича, вѣра пана ѡаны жȣлича, вѣра пана братоула, вѣра пана кости ѡрыша, вѣра пана ивана калчана, вѣра пана драгомира дворника, вѣра пана илїа бывшагѡ логофета, вѣра пана ѡцела дворника, вѣра пана данчȣла пръкалаба, вѣра пана лази, вѣра пана кости дановича, вѣра пана тадора васкана, вѣра пана тадора моическоула, вѣра пана сръбоула, вѣра пана станчꙋла комиса и вѣра вьсѣ(х) наши(х) боꙗръ мѡ(л)давскы(х) великы(х) и малы(х). а на болшеи крѣпости томȣ вьсемȣ выше писанномȣ привѣсихѡ(м) нашȣ печатъ къ семꙋ листꙋ нашемȣ. пи(с) михаилъ писаръ, ȣ долне(м) тръгȣ, въ лѣто ѕцни фе(в) аі.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Bogdan Voevod, Domn Țării Moldovei, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, când ii va fi cuiva de trebuință, că făgăduim şi am făgăduit iubitului nos-

1 ρ seamănă cu а.

tru părinte, lui Ianăş de Hunidia, guvernator al întregei Ţări a Crăiei şi altor, ca să-i fim lui în chip de fiu, cât viaţa noastră, şi el şi Domnia sa asemenea să ne fie nouă părinte şi orice îi va fi de trebuinţă din partea noastră, noi să stăm pe lângă Domnia sa şi cu căpiteniile noastre şi cu toate oştile şi cu tot sfatul cel bun al nostru, pentru bunul Domniei sale şi să fim tuturor prietenilor Domniei sale prieteni, iar duşmanilor Domniei sale duşmani şi asemenea Ţara Domniei mele şi cu Ţara Domniei sale să fie în una. Şi solilor şi neguţătorilor şi tuturor oamenilor buni să fie Ţara Domniei mele deschisă şi slobodă şi de bună voie cu tot dreptul, iar iubitul nostru părinte să ne ocrotiască sub mâna sa şi să ne apere de orice duşmani ai noştri. Iar noi să nu avem a ne căuta pe alt părinte mai bun nicăiri, decât pe iubitul nostru părinte Huniade Ianăş, marele guvernator, nici într'o altă parte aiurea, decât să avem nădejde în Dumnezeu cel de sus şi în iubitul nostru părinte. Şi asemenea, ceia ce Dumnezeu să nu dea, dacă s'ar întâmpla părintelui nostru vre-o nevoie, Ţara noastră să fie deschisă Domniei sale şi averilor Domniei sale şi cu boerii săi şi cu toate oştile Domniei sale, de bună voie şi fără zăbavă să intre şi de bună voie să iasă şi cu toţi boerii săi şi cu averile. Şi asemenea, ceia ce Dumnezeu să nu dea, dacă s'ar întâmpla vre-o nenorocire, să ne fie nouă deschisă şi de bună voie a intra în Ţara părintelui nostru, Hunead Ianăş, şi cu toate averile noastre şi cu toţi boerii şi iarăşi slobod şi de bună voie să ieşim şi cu toate slugile noastre.

Toate cele de mai sus le făgăduim iubitului nostru părinte să le ţinem şi să le înplinim după zapisul nostru şi cât viaţa noastră, pe cinstea noastră şi pe credinţa creştinească.

Şi la aceasta este credinţa mai sus scrisului, Domniei mele, Bogdan Voevod, şi credinţa iubitului meu fiu, Stefan Voevod, şi credinţa boerilor noştri, credinţa lui pan Duma Braevici, credinţa lui pan Oană Julici, credinţa panului Bratul, credinţa panului Coste Orâş, credinţa panului Ivan Balcean, credinţa panului Dragomir vornic, credinţa panului Ilie fost logofăt, credinţa panului Oţel vornic, credinţa panului Danciul pârcălab, credinţa panului Lazea, credinţa panului Costea Danovici, credinţa panului Tador Vascan, credinţa panului Tador Moicescul, credinţa panului Sârbul, credinţa panului Stanciul comis şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveni mari şi mici.

Iar spre mai mare tărie a acestor toate mai sus scrise, am atârnat pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Mihail pisar, în Roman, în anul 6958 Fevruarie 11.

Pergament, cu pecetea pierdută, în Arhiva curţii imperiale din Viena. Pergamentul are 29 cm. înălţime şi 33 cm. lăţime. Se păstrează şnurul de matasă verde castanie, cu care a fost prinsă pecetea. O planşă fotografică se află în I. Bogdan, Cinci documente istorice, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 11 (1889), secţ. ist. nr. 2. Ibid. p. 52-55 e publicat şi documentul, cu unele abateri, între care şi вѣра пана лали în loc de—лазн. Documentul este menţionat şi rezumat în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 43-44, 118.

221.

Iaşi. Circa 1450 Martie 24.

Bogdan Voevod scrie lui George de Bykal, Vicevoevodul Transilvaniei, pentru Dimitrie de Nyoytod şi Dominic, apărându-i de vina de hoţie.

Circumspectis, providis prudentibusque viris, iudici, consulibus et civibus in Brasso cunctis eciam burgensibus, villicis et villanis, incolis in Barsa commorantibus, Bogdanus, Dei gracia, Waywoda terre Moldawie, amiciciam paratam. Circumspecti, providi et prudentes viri, amici ac vicini dilecti, noveritis quod nostram pervenit[1] ad audienciam, quomodo Demetrius de Nyoytod et Dominicus, frater eius, apud magnificum Georgium de Bykal, vicewayvodam Transsilwanie et Comitem Siculorum etc. occasione sinistra et falso[2] crimine plurimum sunt denigrati et acusati, quod ipsi mercatores in viis spoliarent, vastarent et dampnarent, unde theloneum regni[3] plurimum detrimentum pateretur. Super quo certissime sciatis quod nos memoratos viros egregium Demetrium cum Dominico, fratre suo, scimus semper fuisse fideles tutores et defensores[4], ipsorum mercatorum omniumque viatorum et nichil horum perpetrasse, sed ipsos, ut putamus, a quibusdam delatori-

1 La Iorga: proycitur.
2 La Iorga: s(imu)l(at)o (falso ?).
3 La Iorga: regium.
4 La Iorga: deffensores.

bus zelo invidie difamatos[1]; nobisque caros et dignos amicos ac fideles in omnibus approbatos. Quamobrem presentibus Vestras Amicicias requirimus diligenter, quatenus sepefatos Demetrium et Dominicum salvos et expiatos de prescriptis rebus diffamie, nostrum ob respectum, velud vobis confidimus, tamquam amicis nostris dilectis. De cetero[2] quoque pactum amicicie magis ratum firmabimus et tenere promittimus, perpetue roborandum, omnibus nostras partes quacumque causa negociorum intrepidam[3] securam, salwam et liberam indempne⟨m⟩que facultatem infallibiliter observare, non minus quam temporibus Alexandri Wayvode, patris nostri, habuistris; volumus augmentare iura iusticie, equitatis, ac de dampnis contingentibus, debite satisfaccionis complementum ratificare, ita et in tantum, ut exactis negocijs, quilibet salvus in propria recipiatur. Illa tamen que usque modo illata sunt, licet non ex consensu nostro, taceantur, quia non sunt recuperabilia et transierunt. Quod[4] nos de v⟨obis⟩ similia habere speramus semper. Datum in Fforo Filistinorum, ante Annu⟨n⟩cciacionem Beate Virginis.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Tuturor celor demni de consideraţie, prevăzătorilor şi înţelepţilor bărbaţi, judelui, magistraţilor şi cetăţenilor din Braşov, asemenea orăşenilor, moşierilor şi ţăranilor locuitori, cari trăiesc în Bârsa, Bogdan, din mila lui Dumnezeu, Domn Ţării Moldovei, pregătită prietenie. Voi demni de consideraţie, prevăzătorilor şi înţelepţilor bărbaţi, prieteni şi plăcuţi vecini, veţi cunoaşte că ne-a venit la ştire, cum că Dimitrie de Nyoytod şi fratele său, Dominic, mult sânt înjosiţi şi învinovăţiţi în faţa măreţului George de Bykal, Vicevoevod al Transilvaniei şi Comite al Săcuilor, de faptă duşmănoasă şi neadevărată crimă, că ei despoaie, la drumuri, pe neguţători, îi pradă şi îi păgubesc, din care pricină venitul statului ar suferi foarte mare pagubă. Asupra căruia să ştiţi foarte sigur că noi ştim că amintiţii bărbaţi, mai ales Dimitrie cu Dominic, fratele său, au fost totdeauna credincioşi paznici şi apărători chiar a neguţătorilor şi a tuturor drumeţilor şi n'au făcut nimic acestora, ci ei, după cum socotim, sânt vorbiţi de rău de oarecari pârîtori, din pizmă, şi nouă ne sânt scumpi şi socotiţi ca buni şi prieteni

1 La Iorga: diffamatos.
2 La Iorga: de ceteroque.
3 La Iorga: intrepidam (= intrantibus).
4 La Iorga: Et.

vrednici şi credincioşi în toate. Din care pricină, prin această scrisoare rog prietenia voastră cu luare aminte ca, din respect pentru noi, tot aşa cum avem încredere în voi ca în prietenii noştri atât de plăcuţi, pe ades numiţii Dimitrie şi Dominic să-i scăpaţi şi mântuiţi de zisele lucruri de învinovăţire.

De altfel, de asemenea, vom întări mai statornic învoiala de prietenie şi făgăduim să o ţinem, întărind veşnic tuturor părţile noastre şi vom observa fără atingere, în orice priveşte negoţul, putinţa curajoasă, sigură, întreagă şi liberă şi fără pagubă, nu mai puţin de cum aţi avut-o în vremea lui Alexandru Voevod, părintele nostru, şi vrem să mărim dreptul justiţiei şi al nepărtinirei şi să întărim înplinirea unei satisfacţii datorate, pentru pagubele întâmplate, astfel şi întru atât ca fiecare odată treburile sfârşite să se întoarcă sănătos la ale sale. Insfârşit, de cele ce s'au întâmplat până acuma, deşi nu s'au petrecut, după părerea noastră, să nu mai vorbim, fiindcă nu mai sânt de îndreptat şi au trecut. Ceia ce asemenea nădăjduim totdeauna să avem din partea voastră.

Dată în Cetatea Filistenilor (=Iaşilor), înainte de Bunavestirea Fericitei Fecioare.

Central University Library Cluj

Originalul se află în Arhiva oraşului Braşov, colecţia Schnell III, nr. 32. Are pecetea cu capul de bour, steaua între coarne, soarele la stânga, luna la dreapta, în scut legenda: † печатъ іѡ богданъ вѡєводъ. Scrisoarea de duct german. O copie la Acad. Rom. Documentul a fost publicat în Szabó K., Székely oklevéltár, Kolozsvártt, vol. 3, 1890, p. 62-63. Asemenea N. Iorga, Hurm. Doc. 15[1] p. 36-37, de unde am luat observaţiile cu privire la original, scrisoare şi pecete. Aici data e 1449-1451. O copie se află la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. E rezumat şi în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 42, 118. In copia lui I. Bogdan şi rezumatul lui V. Pârvan, data de an este 1450, care în document lipseşte. Data poate fi 1450, dar şi 1451, când asemenea domneşte Bogdan Voevod. Pentru anul 1450 ar fi faptul că Bogdan se afla la această dată în josul Moldovei, pregătindu-se să fie lovit de Poloni. Cp. V. Pârvan cit. p. 41-53, N. Iorga, Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţei Albe, Bucureşti, 1899, p. 103-104, G. Şincai, Hronica Românilor, Iaşi, 1853, 2 p. 19-21, etc..

Locuitorii pe care Bogdan îi apără sânt cred nişte Unguri din regiunea Trotuşului, bine cunoscuţi lui. Este *poate* încă un

fapt ce arată legătura de familie a lui Bogdan cu aceste locuri. Pentru aceasta cp. şi următoarea notiţă de pe o evanghelie, care a fost a Mănăstirei Borzeşti: † сѧ тетроеѵ(г)лъ коупилъ гнъ іѡ стефа(н) воеви(д), снъ богдана воеви(д) и ѡлти и положи(л) его въ мо(л)бѫ себѣ в храмѣ оуспеніе пр(с)тѣи вл(д)чци нашеи бци и пр(с)нодѣви мріи, вѫ цркв(в) ѡ(т) бо(р)зещи на тотрѹ(ш), ꙗко да бѫде(т) емѹ памѧ(т) непоколѣбима, до(н)де(ж) стои сѧ хра(м). а кто име(т) рѹшати и поколѣбати сїа памѧ(т) или еп(с)кпъ или по(п) или коу(д) кто, таковыи да мѹ боуде(т) сѫпрни(к) стѫѧ бцѧ, в днь страшнаго сѫдища хва, в лѣто г(с)подства его ли текѫщеи, в лѣ(т) зѓ м(с)ца ноеврїа г д(нь) (acest tetroevanghel l-a cumpărat Domnul, Io Stefan Voevod, fiul lui Bogdan Voevod şi al Oltei şi l-a aşezat în ruga sa, în hramul Adormirei Preacuratei Stăpânei noastre Născătoare de Dumnezeu şi Pururea Fecioarei Mariei, în biserica din Borzeşti, la Totruş, ca să-i fie lui pomenire neclintită, cât va fi această biserică. Iar cine va strica şi va clinti această pomenire, fie episcop sau popă sau oricine, acestuia să-i fie pârnic Sfânta Născătoare de Dumnezeu, în ziua straşnicului judeţ al lui Hristos. In anul Domniei lui al 38-lea curgător, în anul 7003—1495—luna Noemvrie 3 zile), în Iordan Ivanov, българскп старпни пзъ македония, Sofia, 1908, p. 184. Interesantă şi pentru că apare din nou numele mamei lui Ştefan cel Mare, Oltea, şi în legătură cu Borzeştii.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

222.

Suceava. 1450 Iulie 5.

Bogdan Voevod scrie lui Ianăş Voevod de Huneadia, ca să-l ocrotiască contra duşmanilor.

† ма(с)тїю бжїею, мы[1] богда(н), воевода, г(с)п(д)рь земли мо(л)давскои знаменито чиним ис сѣмь листом нашим всѣмь, кто коли на не(м) оузрит или его ѹслышит чтѹчи, гдеже коли комѹ того бѹдет потрѣбизнаа, ѡже слюбѹем и слюбили есми нашемѹ милому родителю и г(сд)нѹ, ианшѹ воеводѣ ѡ(т) хѹнѣдїѧ, всега оугрьскаго кралевства и гѹбернаторѹ и иним; да би его г(с)во нам би(л) родите(л) и г(сд)нь, а ми да есмо неговѹ г(с)зѹ вь сиа мѣсто и слѹга и до нашего живота. а ѡ(н)

1 ы în orig. ca оı, aici, ca şi în alte locuri.

нєгова г(сд)ва такождє да єстъ на(м) драги родитєлъ и г(с)нъ до нашєго живота и ижє аще бꙋдєтъ потрєбно нєговꙋ г(сд)вꙋ ѡ(т) на(с), мы да стоимо конъ нєговꙋ г(сд)вꙋ и съ нашими главами и съ нашими болѣрє и съ въсєю нашємъ зємлємъ и с нашими воисками и съ въсѣмъ наши(м) добри(м) съвѣто(м) на нєговꙋ г(с)вꙋ доброт8, ꙗкожє самомꙋ г(с)коми и да слꙋжимо нєговꙋ г(с)вꙋ вѣрнє и корꙋни оугръскє(і). и да пріѧмо и да смо нєговꙋ г(с)вꙋ пріѧтєлє(м) пріѧтє(л), а нєпрїѧтєлємъ нєговꙋ г(с)вꙋ нєпрїѧтє(л), а такождє зємлѣ г(с)вами и съ нєговѣмъ г(с)вꙋ зємлє(м) да сꙋ въ єдно. и поклисїѧрємъ и тръговцє(м) и въсѣкимъ добри(м) людємъ да єстъ зємлѣ наша ѡтворєна и слободна и доброво(л)на нєговѣмъ г(с)вꙋ поклисарє(м) и тръговцємъ и въсѣки(м) добри(м) людє(м) съ въсѣкимъ правомъ. и єсми по(д) нєговꙋ г(с)вꙋ рꙋкꙋ, а нєгова г(с)вꙋ имаєтъ насъ оуиасовати по(д) нєговѣмъ г(с)вꙋ рꙋки и ѡбронити на(с) ѡ(т) наши(х) нєпрїѧтєли, а мы па(к) да нє имаєми поискати иного маи лєпшаго родитєлѣ и г(сд)на ѡ(т) нє(го)вꙋ г(с)вꙋ. и да бꙋдєтъ ѡпєка(л)никъ нєг(о)ва г(с)ва на(м) ѡ(г) въсѣкъ стра(н), такождє и нашє(і) зємли. и аще пригодитсѧ, бжє того нє даи, нєкакою налога на(м) ѡ(т) наши(х) нєпрїатєлєи изити ис нашєи зємли до зємли нашєго родитєлѣ и г(с)на ꙗныша воєводꙋ до ꙋгоръ бꙋ(д) на котори конєцъ зємли или по ѡрашємъ, а нєгова г(с)ка зємлѧ да є(ст) ѡткорєна(м)[1] походити и годовати сѧ с нашими всами болѣри и съ въсѣми слꙋгами и скарбомъ. и прєбивати оу зємли нашєго милого родитєлѣ и г(с)на ꙗныша воєводꙋ по коли намъ надобно бꙋдєтъ. а коли томꙋ гъ да(с)тъ на(с) томꙋ поєхати до нашꙋ ѡчизнꙋ такождє да идєми доброво(л)но и слобо(д)но. и помощнємъ нєговꙋ г(с)вꙋ що на(м) дастъ наш[2] милы(і) родитєлъ и г(сд)нъ ꙗнышъ воєвода добꙋвати нашꙋ ѡчизнꙋ, а такождє коли бы сѧ пригодило нѣкаꙗ нꙋжда, бє того нє даи, нашємꙋ милομꙋ родитєлю и г(сд)нꙋ ꙗнышꙋ воєводѣ а зємлѣ наша да є(ст) ѡтворєна нєговꙋ г(сд)вꙋ и нєг(о)ви болѣромъ и слꙋгамъ и скарбомъ єго и прєбивати оу нашꙋ ѡчизни по гдє нєгова г(с)ва волю бꙋдєтъ. а коли том8 милы бъ да(с)тъ на(с) и врѣмѣ, а на(ш) родитє(л) и г(с)нъ ꙗны(ш) воєвода оусхочєтъ поити добꙋвати нєгов(ꙋ) г(с)вꙋ зємлю кралєвьства ꙋгрьскаго а мы имами са(м) свои(м) живото(м) и съ нашими воисками що коли на(м) милл бъ да(л) имаєми поихати с нашє(м) възлюблєни(м) родитєлє(м) и гиомъ ꙗнышє(м) воєводо(м) и стоꙗти конъ нєговꙋ г(сд)вꙋ с нашими воисками, а такождє мы нє имаєми ника(к) с мєчємъ кїлию добꙋвати бєз волю нашєго родитєлѣ и

1 Poate prescurtare din отътворєна намъ.
2 Sic.

г(сд)на ꙗниша воєводѹ до нашего живота. тоє вьсє вышєписанноє слѹбѹє(м) здєржати и попо(л)нити нашєм(ѹ) млом(ѹ) родителю и г(сд)нѹ ꙗнышѹ воєводѣ по(д)лѹ(г) того нашегѡ листѹ и записѹ, при нашеи чти и при вѣрѣ хр(с)тїѧ(н)скои, ꙗкожє на сє(м) свѣтѣ стоитъ. а на то є(ст) вѣра г(с)ва ми вышєписаннаго ми Богдана воєводы и вѣра вьсѣхъ боꙗръ наши(х) и вєликы(х) и мали(х). а на болшєє потвєрждєнїє том(ѹ) вьсєм(ѹ) вышєписанномѹ привѣсихо(м) нашѹ пєчать к сємѹ нашємѹ листѹ. пи(с), ѹ Сѹчавѣ, въ лѣтѡ ѕцни м(с)ца юлїа є днъ.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Bogdan Voevod, Domnul Ţării Moldovei, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, oricui îi va fi de trebuinţă, că făgăduim şi am făgăduit iubitului nostru părinte şi Domn, Ianăş Voevod de Huneadie, Guvernator al întregei Crăimi a Ungariei şi altora, ca să ne fie nouă Domnia sa părinte şi Domn, iar noi să fim Domniei sale în loc de fiu şi de slugă şi cât va fi viaţa noastră, iar el, Domnia sa, asemenea să fie nouă iubit părinte şi Domn, cât va fi viaţa noastră şi dacă îi va fi trebuinţă Domniei sale de Noi, Noi să stăm pe lângă Domnia sa şi cu căpiteniile noastre şi cu boerii noştri şi cu toată Ţara noastră şi cu oştile noastre şi cu tot sfatul nostru cel bun, pentru bunul Domniei sale, ca şi pentru al Domniei mele şi să slujim Domniei sale cu credinţă şi Coroanei Ungureşti. Şi să primim şi să fim prieten prietenilor Domniei sale şi duşman duşmanilor Domniei sale şi asemenea Ţara Domniei mele şi cu Ţara Domniei sale să fie ca una. Şi solilor şi neguţătorilor şi tuturor oamenilor buni să le fie Ţara noastră deschisă şi slobodă şi de bună voie solilor Domniei sale şi neguţătorilor şi tuturor oamenilor buni, cu tot dreptul. Şi sântem sub mâna Domniei sale, iar Domnia sa ne va apăra sub mâna Domniei sale şi ne va feri de duşmanii noştri, iar Noi asemenea să nu ne căutăm pe alt părinte şi Domn mai bun decât pe Domnia sa. Şi să ne fie ocrotitor Domnia sa nouă din toate părţile, asemenea şi Ţării noastre. Şi dacă s'ar întâmpla, Doamne, aceasta să nu dai, vre-o împresurare din partea duşmanilor noştri, să fim alungaţi din Ţara noastră în Ţara părintelui şi a Domnului Ianăş Voevod, în Ungaria sau la orice margine de Ţară sau prin oraşe, Ţara Domniei sale să fie deschisă a intra şi a petrece cu toţi boerii noştri şi cu toate slugile şi averile şi să rămânem în Ţara iubitului nostru părinte şi Domn, Ianăş Voevod, cât ne va fi nevoie.

Iar când ni se va întâmpla, Dumnezeu să ne dea aceasta, să ne întoarcem în moşia noastră, asemenea să mergem de bună voie şi slobod şi cu ajutorul Domniei sale, ce ni-l va da iubitul nostru părinte şi Domn, Ianăş Voevod, ca să dobândim moşia noastră. Şi asemenea când s'ar întâmpla vre-o nevoie, Doamne, aceasta să n'o dai, iubitului nostru părinte şi Domn, Ianăş Voevod, Ţara noastră să fie deschisă Domniei sale şi boerilor săi şi slugilor şi averilor lui şi să petreacă în moşia noastră, până când îi va fi voia Domniei sale. Iar când, milostivul Dumnezeu şi vremea să ne dea aceasta, părintele şi Domnul nostru, Ianăş Voevod, va dori să meargă să-şi dobândiască Ţara Domniei sale, Crăiea Ungurească, Noi să avem a merge înşine cu viaţa noastră şi cu oştile noastre, ce milostivul Dumnezeu ni le-a dat, să avem a merge cu iubitul nostru părinte şi Domn, Ianăş Voevod, şi să stăm pe lângă Domnia sa cu oştile noastre. Şi deasemenea noi să nu avem nici decum să dobândim cu sabia Chilia, fără voia părintelui nostru şi Domn, Ianăş Voevod, cât vom fi în viaţă.

Toată aceasta mai sus scrisă făgăduim să o ţinem şi să o înplinim iubitului nostru părinte şi Domn, Ianăş Voevod, după aceastâ carte a noastră şi zapis, pe cinstea şi pe credinţa creştinească, cum se cade în această lume.

Şi la aceasta este credinţa Domniei noastre mai sus scris, Noi Bogdan Voevod, şi credinţa tuturor boerilor noştri şi mari şi mici.

Iar spre mai mare întăritură acestei toate mai sus scrise, am atârnat pecetea noastră către această carte a noastră.

Scrisă în Suceava, în anul 6958 luna Iulie 5 zile.

Pergament, cu pecetea cea mică a Domnului atârnată, în Arhiva curţii imperiale din Viena. Pe pecete se citeşte: † пєчат бωгдана воєвωды. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. O planşă fotografică în I. Bogdan, Cinci documente istorice, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 11 (1889), secţ. ist. nr. 3. Ibid. p. 55-58 e şi publicat, cu unele abateri. E rezumat în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 45-46, 118. Cp. N. Iorga, Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţii Albe, Bucureşti, 1899, p. 105, etc. E publicat şi în 527 Documente istorice, Bucureşti, 1931, p. 500-503.

223.

Vasluiu. 1452 August 12.

Alexandru Voevod întăreşte Braşovenilor şi tuturor neguţătorilor din Ţara Bârsei privilegiul comercial ce-l aveau dela Alexandru cel Bun.

† мл(с)тїю бжїю, мы алеѯа(н)дръ воєвода, господаръ земли мо(л)давской, знаменито чини(м) не сѣ(м) листо(м) наши(м) въсѣмь кто на(н) оузри(т) илї его оуслыши(т) чтꙋ(ч), ѡ(ж) прирадили сѣ єсми не нашими боѧри и оучинили єсми и съ оусєю нашею радою и дали єсми се(с) лї(ст) нашъ приѧтэле(м) наши(м), оуси(м) брашовѣно(м), оуси(м) кѵпце(м) и оусеи земли ѡ(т) бръсѣ, оуси(м) люде(м) и оуси(м) кꙋпце(м), на то да имаю(т) ѡ(т) на(с) тоть зако(н) и тое право що имали ѡ(т) наше(г) дида, ѡ(т) алекса(н)дра воєво(д). коли до нашеи земли прїдѵ(т) съ тръговлею, щобы доброволно и(м) прїти до нашеи земли съ своєю тръговлею, що коли имѵ(т) имати. а мито имаю(т) дати ѡ(т) тарѵ по д҃ гроши, ꙗко(ж) было старое право, дано и(м) ѡ(т) наши(х) пре(д)коке, и щтобы и(м) доброволно и слобо(д)но ходити по всеи земли г(с)ками, и по градо(м) и по тръго(м) продавати свою тръговлю, и сѵкна и платно и бобовъ и бѵ(д) коли имѵ(т) имати, але платно и бобо(в) да продаю(т) локтемъ, а сѵкна съ виго(м) да продаю(т), с ки(м) имѵ(т) тръгова(тї) сѧ. а мыто имаю(т) плати(т) ѡ(т) едни(н)о[1] вига колонева по в҃і гро(ш), а ѡ(т) лѵвїа по и҃і гро(ш), а бытъварь по и҃, а че(х) по (д҃) гро(ш). а сѵчавское мито нигде да не платѣтъ лише оу сѵчавѣ, хотѣ бы за море(м) ходили и па(к) вънгре(х) да перешли бы съ тръговлею своєю, еще да платѧ(т) оу сѵчавѣ мыто сꙋчавское, а инде нигде оу нашеи земли. щобы ѡни волни были[2] кѵпити собѣ и во(л) и коро(в) и па(к) що кꙋпили, ли товара ли бѵ(д) що, въ дни нашего дида, алеѯа(н)дра воєво(д), тако(ж) и мы дали єсми и(м) тое право и тое волю. а коли схотѣты въгнати волъ ѡ(т) наше(і) земли до ѵгоръ[3], тогди имаю(т) плати(т) ѡ(т) каждо(г) вола по в҃ гро(ш), а бѵлше ничего да не платѣтъ. а тако(ж) кто коли имѵ(т) познати оу ни(х) кони или волъ, бѵ(д) где оу нашеи земл(і) и доведе(т) на(ш)

1 Sic.
2 In orig. бьли.
3 Sau ѵгорѣ.

ч҃лкъ на брашовѣнина из добрими лю(д)ми, а ѡни брашовѣни не мочи имѹ(т) поставн(т) совдыша за то(т) ко(н) или за во(л), а брашовѣни да стратѣтъ то(г) конѣ или вола, а болше ниче(г) глобѹ не имаю(т) на(д) собою ни гроша, але тѹлко щобы и(м) нико(д) была, а болше нищо. а никто ѡ(т) наши(х) боѧръ ани оурѣднико(в) да не смѣю(т) болше бантовати и(х) ни за едн(н) ни(т), ни ѿ(т) ни(х) оузѣти. тако(ж) коли схотѧ(т) брашовѣне пре(д) г(с)ва ми стоѧти на зако(н), коли име(т) бѹ(д) кто на ни(х) тига(ти), а ѡни щобы¦волни били прити до на(с), абыхо(м) мы и(х) сѹдили, а никто да не смѣе(т) сѹдити и(х), ни оу наши земли безъ и(х) воли, ни ѡдї(н) боѧрьнъ на(ш). а коли бы хоти(л) бѹ(д) какїи боꙗри(н) на(ш), или двории(к), или мытни(к), или шолтѹзъ, или пръгари, или бѹ(д) каки(х) рѣ(д)цѣ, или оузѣти ѡ(т) ни(х) бѹ(д) що, или бантовати и(х), или мыта оузѣти ѡ(т) ни(х) болше ка(к) есми выше писали, и хотил[1] бы и(м) разорити тотъ законъ и тое право що есми выше писали, бѹ(д) оу че(м), хоте за едн(н) гро(ш), то(т) оузри(т) великои казни и оургїю г(с)ва ми. тое все щобы и(м) было непорѹшенно до живота г(с)ва ми. а на то е(ст) вѣра[2] г(с)ва ми и вѣра боѧръ наши(х), вѣра пана дѹми браеви(ч) и вѣра пана маноила хотинско(г), вѣра пана станчѹ(л), вѣра пана ко(с)ти пръкалаба и брата его, пана петра, вѣра пана икана банчана, вѣра ⟨пана⟩[3] кости ѡръша, вѣра оуси(х) боѧръ наши(х), велики(х) и малы(х). а на болшеи крѣпо(с)тъ томѹ вышеписанном(ѹ), велѣли есми нашем(ѹ) вѣрном(ѹ) панѹ, михаилѹ логофетѹ, писа(т) и привѣси(т) нашю печа(т) к семѹ листѹ нашемѹ. пи(с), оу васлоуи, петръ арданови(ч), в лѣ(т) ѕцѯ̃, м(с)ца ау(г) ві.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Alexandru Voevod, Domnul Ţării Moldovei, cunoscut facem şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că ne-am sfătuit şi cu boerii noştri şi am făcut şi cu tot sfatul nostru şi am dat această carte a noastră prietenilor noştri, tuturor Braşovenilor, tuturor neguţătorilor şi întregei Ţări a Bârsei, tuturor oamenilor şi tuturor neguţătorilor. Şi prin aceasta să aibă dela noi aceiaşi lege şi acelaş drept, ce l-au avut dela bunul nostru, dela Alexandru Voevod. Când vin în Ţara noastră cu marfă, să le fie de bună voie a veni în Ţara noastră, cu marfa lor, orice vor avea.

1 Sic.
2 Orig. вѣрѣра.
3 Orig. lipseşte.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Şi vamă vor da de povară câte patru groşi, cum a fost vechiul drept, dat lor de înaintaşii noştri. Şi să le fie lor de bună voie şi slobod să meargă prin toată Ţara Domniei mele şi prin cetăţi şi prin târguri să vândă marfa lor, şi postav şi pânză şi bobou şi orice vor avea. Dar pânza şi boboul să-l vândă cu cotul, iar postavul să-l vândă cu bucata, cu cine vor târgui. Iar vamă vor plăti de o bucată de postav de Colonia câte 12 groşi, iar de Leubia câte 18 groşi, iar de Bâtvar câte 8, iar de Cehia câte 4 groşi. Iar vama dela Suceava nicăiri să n'o plătiască decât în Suceava, chiar de ar merge peste mare şi iarăşi s'ar întoarce în Ungaria cu marfa lor, încă să plătiască în Suceava vama dela Suceava şi aiurea nicăirea în Ţara noastră. Ei să fie volnici să-şi cumpere şi boi şi vaci şi iarăşi ce-au cumpărat, fie marfă sau orice, în zilele bunului nostru, Alexandru Voevod, asemenea şi noi le-am dat acelaş drept şi aceiaşi voie. Iar când ar vrea să ducă boi din Ţara noastră în Ungaria, atunci vor plăti de fiecare bou câte 2 groşi şi mai mult nimic să nu plătiască.

Şi asemenea oricare vor cunoaşte la ei cai sau boi, ori unde, în Ţara noastră, şi va dovedi omul nostru pe Braşoveni cu oameni buni, şi ei, Braşovenii, nu vor putea să-şi puie chezăş pentru acest cal sau pentru bou, atunci Braşovenii să piardă acest cal sau bou şi mai mult nici o gloabă să nu aibă asupra lor, nici un groş, ci atât cât le-a fost paguba şi mai mult nimic. Şi nimeni din boerii noştri şi nici din dregători să nu mai cuteze a-i bântui, nici pentru un fir de aţă, nici să ia dela dânşii.

Asemenea, când ar dori Braşovenii să stea înaintea Domniei mele la judecată, când va avea oricine să se plângă înpotriva lor, ei să fie volnici să vie la Noi, ca să-i judecăm. Şi nimeni să nu cuteze să-i judece pe ei în Ţara noastră, fără voia lor, nici un boer de al nostru. Iar dacă ar vroi oricare boer al nostru, fie vornic sau vameş sau şoltuz sau pârgari sau oricare dregător sau să ia dela dânşii orice sau să-i bântuiască sau să ia vamă dela dânşii mai mult decât am scris mai sus şi ar vrea să le strice această lege şi acest drept, ce am scris mai sus, ori întru ce, chiar şi pentru un groş, acesta va vedea mare pedeapsă şi urgie a Domniei mele.

Toată aceasta să le fie lor nestricată cât va fi viaţa Domniei mele.

Şi la aceasta este credinţa Domniei mele şi credinţa boerilor noştri, credinţa panului Duma Braevici şi credinţa panului Manoil

BCU Cluj / Central University Library Cluj

dela Hotin, credinţa panului Stanciul, credinţa panului Costea pârcălab şi a fratelui său, pan Petru, credinţa panului Ivan Baicean, credinţa panului Coste Orăş şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici.

Iar spre mai mare tărie a acestei toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Mihail logofătul, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris, în Vasluiu, Petru Ardanovici, în anul 6960 luna August 12.

Pergament, cu pecetea cea mică de ceară, atârnată de şnur de mătasă, în două viţe, roşu şi alb, la Acad. Rom. Peceţi 8. Pe pecete se citeşte: † александрь воевод. Pe verso: брашовѣне. O planşă fotografică se află în I. Bogdan, Album paleografic moldovenesc nr. 41. A fost publicat în I. Bogdan, Doc. mold. în Arhivul Braşovului, Bucureşti, 1905, p. 29-33. Asemenea în St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 105-110. Asemenea, cu abateri, în Miletič L. şi Agura D. дакоромънитѣ и техната славянска писменость în сборникъ за народни умотворения наука и книжнина, IX (1893), Sofia, p. 374-375. Asemenea în 527 Documente istorice, Bucureşti, 1931, p. 494-497. Cp. I. Bogdan, Documente şi regeste cu privire la relaţiile Ţării Româneşti cu Braşovul şi Ungaria, Bucureşti, 1902, p. V, nr. 1. E rezumat şi în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 68, 120.

224.

Suceava. 1453 Fevruarie 16.

Alexandru Voevod scrie lui Ianuş Voevod Huniade, să-l ocrotiască contra duşmanilor.

† мл(с)тїю бжїю, мы, азь рабь владики моего і(с)у х(ст)а, iw алеѯандрь[1] воевода, господарь земли мо(л)давской, знаменито чини(м)[2] и сѣмь нашимь хр(с)тиански(м) и слобо(д)ны(м) и wтворены(м) книгомь всѣком(у) четѫщом(у) и слышащом(у) и хотѣщом(у) разумети, како бысть бжїе произволение и прїидохмо оу вечны мирь и оу хр(с)тианскїи токме(ж) сь родителе(м) г(сд)ва

1 ь e făcut ca о aici şi în alte locuri.
2 ч e făcut ca у aici, ca şi în alte locuri.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ми, съ ꙗнꙋшемь воєводою, намѣстнико(м) г(сд)на кралѣ, владислава, и правителємь и г(сд)омь вьсєга госпо(д)ства оугрьского и дадо(х) сѣ да м(ꙋ) сымь сн(н) до моєи съмрти и да мꙋ сы(м) послꙋше(н) вь вьсє(м), ꙗко присны сн(н) своєм(ꙋ) ѡцоу и съ вьсѣми моими болѣрми и съ моимь землємь и нища без єговє мл(с)ти повєлѣнна да нє чини(м), нъ по єго мл(с)ті повєлѣнию да оучини(м) и да напльни(м). и єговꙋ анєпсєю да оузмꙋ, да ми є госпожда до моєи съмрьти и да сы(м) єговємь прїатєлє(м) добьрь пріатє(л) и пакь єговє(м) нєпріатєлє(м) да сы(м) нєпріатє(л) дори сы(м) живо. а г(сд)нь ми и родитє(л), ꙗнꙋ(ш) воєвода, да ни милꙋєть и да ни брани(т) ѡ(т) оусє(х) наши(х) нєпріатєл[1] на оусє страни и на(с) и землю нашꙋ, ꙗко вьсѣкїи ѡтєць своєга сина и ꙗко добры г(сд)нь сво(ю) землю. а ми и с наши(м) землє(м) да (с)мо послꙋшни родитєлю ми, ꙗнꙋшꙋ воєводє, ꙗко и вышє пишємь, вь вьсємь. и кьда сє станє(т) нєкоа работа родитєлю ми и боудє(т) єго повєлѣниє, а г(сд)во ми да сы(м) послꙋшє(н) єговє мл(с)ти повєлѣнию. сиє вьсє вышєписанноє прїимамо и ѡбєщавамо сє и кльнємо сѣ и сь вьсѣми нашими болѣры и малыми и великими, єлико на(м) слꙋжа(т) имєнє(м) вышнєго б҃а, иже вь троици прославлѣємомꙋ, имєнє(м) вьсє(х) стыхь, иже ѡ(т) вєка богꙋ оугождьши(х), да сьдрьжимо и напльнимо вь вьсємь, ꙗко хр(с)тїанє. а на большꙋю крєпость и потвьрждєни вьсємꙋ вышєоуписанномꙋ и пєча(т) нашꙋ привєси(х)мо кь сємꙋ нашєм(ꙋ) писанию и ѡбєщанию. сьписасѣ сиа книга, оу сочавскомь градꙋ, влѣ(т) ҂ѕ҃ц҃ѯ҃а м(с)ца ф(р) ѕ҃ı днь.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi, Eu robul stăpânului meu, Isus Hristos, Alexandru Voevod, Domnul Ţării Moldovei, cunoscut facem şi cu această a noastră creştinească şi slobodă şi deschisă carte oricui o va citi şi o va auzi şi va vroi să o înţeleagă, că a fost cu voia lui Dumnezeu şl am intrat în pace veşnică şi creştinească tocmeală, cu părintele Domniei mele, cu Ianuş Voevod, locţiitorul Domnului Craiu, Vladislav, şi Stăpânitorul şi Domnitorul întregei Domnii Ungureşti şi m'am dat ca să-i fiu ca fiu, până la moarte şi să-i fiu ascultător în toate, ca un adevărat fiu părintelui său, şi cu toţi boerii mei şi cu Ţara mea şi să nu facem nimic fără porunca Domniei sale, ci să facem şi să înplinim după porunca Domniei sale. Şi pe nepoata sa să o iau

1 Sic.

să-mi fie Doamnă, până la moartea mea, şi să fiu prietenilor săi bun prieten şi iarăşi duşmanilor săi să fiu duşman, cât sânt viu. Iar Domnul meu şi părinte, Ianuş Voevod, să ne miluiască şi să ne apere de toţi duşmanii noştri, în toate părţile, şi pe noi şi Ţara noastră, ca oricare părinte pe fiul său şi ca un Domn bun Ţara sa. Şi noi şi cu Ţara noastră să fim ascultători părintelui meu, Ianuş Voevod, cum şi mai sus scriem, în totul.

Şi când se va întâmpla vre-o trebuinţă părintelui meu şi va fi porunca lui, Domnia mea să fiu ascultător poruncei Domniei sale.

Toate aceste mai sus scrise le priimim şi le făgăduim şi ne jurăm şi cu toţi boerii noştri şi mici şi mari, câţi ne slujesc nouă, în numele lui Dumnezeu de sus, pe care îl proslăvim întru Troiţă şi în numele tuturor sfinţilor, cari din veac bine au plăcut lui Dumnezeu, să ţinem şi să înplinim întru totul, ca creştini.

Iar spre mai mare tărie şi înputernicire tuturor celor mai sus scrise, am atârnat şi pecetea noastră, către această carte şi făgăduială a noastră.

S'a scris această carte, în Cetatea Sucevei, în anul 6961 luna Fevruarie în 16 zile.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pergament lat de 31.5 cm. şi înalt de 30.5 cm., liniat la margini, se păstrează în Arhiva curţii imperiale din Viena. Sigiliul cel mic de 2.5 cm. în diametru, de ceară galbenă, cu pecetea în ceară roşie, se află atârnat cu şnur de matasă. O planşă fotografică se află în I. Bogdan, Cinci documente istorice, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 11 (1889), secţ. ist. nr. 4. Aici p. 58-60 e şi publicat, cu unele abateri, cu data 17 Fevruarie în loc de 16 Fevruarie. Aici şi greşala în traducere: „iar pe soţia domniei sale să o socot de doamna mea, până la moarte", pe când în realitate e vorba de un plan de căsătorie a lui Alexandrel Vodă cu o nepoată a lui Ioan Corvin de Huniade. Cu data de 17 Fevruarie e publicat şi în Hurm. Doc. 2[1] p. 1-2. Cu data greşită de 17 Fevruarie şi cu greşala: „iar pe soţia Domniei sale să o socot de Doamna mea până la moarte" e rezumat în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 70, 122. Ibid. p. 69 şi pentru înprejurările in care apare documentul. Cu data de Fevruarie 17, care apare şi în textul slavon, a fost publicat şi în 527 Documente istorice, Bucureşti, 1931, p. 497-498.

225.

Târgul Sireti. 1453 Septemvrie 23.

Alexandru Voevod scrie lui Cazimir, Regele Poloniei, că va veni să i se închine, cerându-i ocrotire contra duşmanilor.

† ма(с)тїю бжїю, мы алеѯандрь воєвода, господарѣ земли мо(л)давскои, знаменито оузѧклѧми не тымѣто нашимѣ знамениты(м) листо(м), каждом(ȣ) добром(ȣ), кто коли на не(м) оузри(т) алибо его чтоучи оуслыши(т), где(ж) того[1] ком(ѵ) боуде(г) потребизна, ѡже до на(с) приехали соу(т) оу посо(л)ство панове и рада наѧснейшего ѡсвѧценого пана нашего, королѧ казимира, королѧ по(л)ского и великого кнѧзѧ лито(в)ского и жомои(т)ского и ины, а на имѧ приехали сѵ(т) па(н) предбо(р) с конецьполѧ, па(н) сȣдомирскїи и староста перемышлскїи и па(н) ıань кмита з вижнича, па(н) ликовскїи и посо(л)ствовали к на(м) ѡ(т) нашего милостивого пана королѧ его ма(с)ти и ѡ(т) пано(в) рады корѵны по(л)скои и жадали ıа(с), абыхо(м) имали поити пере(д) нашего ма(с)тївого пана и пана казимира, королѧ по(л)ского, и абыхо(м) пере(д) его ма(с)тїю повины(и) гол(д) оучинали, мы и панове наши и рада наша и оуси по(д)даны(и) наши, подлѵ(г) ѡбычаю, ıако е(ст) го(л)дова(л) ди(д) на(ш) и па(к) и ѡтець, а па(н) на(ш) коро(л) его ма(с)тѣ абы на(с) милова(л) и ѡпасоува(л) ѡ(т) нашихѣ непрїѧтелевѣ, ıако свои голдовники и свои присныи и по(д)даны(и). а мы и с нашими паны и радою ничого оу то(м) не во(т)пили, але к том(ѵ) ра(дї) есмо пристали, абыхо(м) наıаснейшемѵ панѵ нашем(ȣ) милос(т)ивом(ѵ) казимировѣ королевѣ его ма(с)ти повины(и) гол(д) оучинали, по(д)лѵ(г) стары(х) ѡбычае(в) пере(д)ко(в) наши(х). але коли па(н) на(ш) коро(л) его ма(с)тѣ приближи(т) сѧ до рѵскои земли, а мы имае(м) пере(д) его ма(с)ть выехати на выименованое мистце, либо до каме(н)цѧ, алибо до снѧтина, а далие до коломые, ѡ(т) ты(х) тре(х) мистѣ где боуде(т) панѵ нашем(ѵ) любо, а мы та(м) и с нашими паны имае(м) поехати и ѡбычаи оучинити. але наıаснейшїи па(н) на(ш) кро(л) его ма(с)тѣ пере(д) его ма(с)ти приеханием к том(ѵ) выименованном(ѵ) мистцю ѡ(т) ты(х) тре(х) мисте(ц) имае(т) его ма(с)тѣ на(с) ѡбыслати десѧтми недилѧми пере(д) ты(м), абыхо(м) знали и готови были на то(т) де(н) и

---

[1] Nesigur dacă e тєго sau того.

на именитое мистцє. але коли тыми часы оусхочє(м) поєхати перє(д) нашего милостивого пана приєхати, а на(ш) наꙗсненшїи и милостивы(и) па(н) имає(т) на(с) глитовати своими чотырми великими паны и радцами и(с) короуны, кторын(ж) мы тыми часы пожадає(м), абы на(с) мирно глитовали и паны наши и слуги наши и(с) нашеи граници до нашего милостивого пана корола єго ма(с)ти и па(к) ѡ(т) нашего пана ажелє па(к) до нашеи границы. а таки(ж) на(ш) милостивы па(н) имає(т) на(м) тоти ма(с)тъ оуказати и оудилати, ктороу(ю) оудила(л) ѡтець єго ма(с)ти, стары коро(л) нєво(ж)чи(к), дидови нашем(у) и бра(т) єго ма(с)ти ѿ(т)цевѣ нашем(ꙋ), а мы па(к) имаємь єго ма(с)ти вѣрно и знаменито служити и коруни по(л)скои, ꙗко(ж) бы(л) ѡбычаи перє(д)ко(в) наши(х). а коли бы па(н) на(ш) милостивы, коро(л) єго ма(с)тъ, обысла(л) на(с), абыхо(м) к томꙋ выименованомꙋ мистцю и днєви были, а мы быхо(м) того каким лици не хотили попо(л)нити по(д)лу(г) слюбоу и того записꙋ, але быхо(м) ступили, не имаючи котороу(ю) смертн(у)ю болес(т), бжє, того не дай, албо которую нэлогоу ис которои стороны, абы то было знаменито и панꙋ нашемꙋ королєви єго ма(с)ти и пано(м) ра(дӑ) єго, але быхо(м) мы (на)шею доброю волею оудилали, не имаючи котору(ю) прикростъ, ꙗко выше пише(м), то(г)ды на(ш) милостивыи па(н), коро(л) єго ма(с)тъ, имає(т) на(с) казнити и карати, ꙗко непослꙋшники приказаниа пана своєго. а на(ш) милостивыи па(н), наꙗсненшїи коро(л) казими(р), ѡ(т) си(х) часо(в) имає(т) єго ма(с)тъ на(с) ласкаво миловати и ѡборонити и ѡпасти и ми(р) и покои оудилати ѡ(т) нашихъ неприꙗтелевъ послы своими и мече(м) своимь и радою и оусими добрыми оучи(н)ки, ꙗко оуси(м) добры(м) по(д)данико(м) землꙗмь свои(м), та(к) имає(т) и на(м) єго ма(с)тъ ѡ(т) си(х) часо(в) оудилати. а мы па(к) слюбоуємь при нашеи чти и при вѣрѣ хр(с)тиꙗнскои здєржати и попо(л)нити по(д)лу(г) того нашего слюбоу и записꙋ без лєсти и без хитрости, ꙗко(ж) оусꙗкомꙋ стате(ч)ном(у) хр(с)тїанинꙋ прислꙋшає(т) ба миловати и справе(д)ливость оуховати, ꙗко по(д) присꙗгою наше(ю), котороє(ж) са(м) г(с)двo ми присꙗга(л) и сты хрестъ цилова(л), на оуси слюбы и вышеписаны рѣчи. а мы тако(ж) оуси панове и ра(да) мо(л)давска слюбоуємо по(д) нашею присꙗгою по(д)лу(г) слюбоу и присꙗги господарꙗ нашего, воєво(ды), твердѣчи и по(л)нꙗчи оуси тоты вышеписаныи рѣчи, и печати наши привѣсили єсми к том(у)то листꙋ, на потвєржениє(м) тымъто вышеписаны(м) рѣчє(м). пи(с), оу сєрецко(м) трьгоу, в лѣ(т) ѕц҃ѯа҃ м(с)ца се(т) к҃г д(н).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Alexandru Voevod, Domnul Ţării Moldovei, facem cunoscut şi cu această a noastră cunoscută carte fiecărui om bun, cine va căuta la dânsa sau o va auzi citindu-se, cui îi va fi de trebuinţă, că au venit la noi în solie panii şi sfatul prea luminatului şi strălucitului Domnului nostru, Craiu Cazimir, Craiu al Poloniei şi mare Cneaz al Litvaniei şi al Jomoitului şi altora şi anume au venit pan Predbor de Coneţpole, pan de Sudomiria şi staroste de Peremâşl, şi pan Ian Cmila din Vijnicea, pan de Liov şi au venit în solie la Noi din partea milostivului nostru Domn, Măria sa Craiul, şi din partea panilor din sfatul Coroanei Polone şi au dorit dela noi, ca să mergem înaintea milostivului nostru Domn, Domn Cazimir, Craiu al Poloniei, şi să facem înaintea Măriei sale datorita făgăduială de supunere, Noi şi panii noştri şi sfatul nostru şi toţi supuşii noştri, după obiceiu, cum a făcut făgăduială de supunere bunul nostru şi iarăşi şi părintele nostru şi Domnul nostru, Măria sa Craiul, să ne miluiască şi să ne apere de duşmanii noştri, ca pe vasalii săi, ascultătorii şi supuşii săi. Iar noi şi cu panii noştri şi sfatul nu vom spune nimic de aceasta, ci am rămas către aceasta, ca să facem cuvenita făgăduială de supunere prea strălucitului nostru Domn milostiv, Măriei sale Craiul, după vechile obiceiuri ale înaintaşilor noştri. Insă când Domnul nostru, Măria sa Craiul, se va apropia de Ţara Rusească, Noi să mergem înaintea Măriei sale, la un loc hotărît, ori la Cameniţa, ori la Sneatin ori mai departe la Colomeia, din aceste trei locuri unde îi va plăcea Domnului nostru, Noi să mergem acolo şi cu panii noştri şi să îndeplinim obiceiul. Dar prea strălucitul Domn al nostru, Măria sa Craiul, înaintea venirei Măriei sale în acest loc hotărît, din aceste trei locuri, Măria sa ne va înştiinţa cu zece săptămâni mai înainte de aceasta, ca să ştim şi să fim gata în această zi şi la locul hotărît. Iar când, la acea vreme, am dori să mergem, să întâmpinăm pe milostivul nostru Domn, prea strălucitul şi milostivul nostru Domn ne va însoţi prin ai săi patru mari pani şi sfetnici ai Coroanei, pe care-i vom dori, la acea vreme, ca să ne conducă în pace şi pe panii noştri şi pe slugile noastre, dela graniţa noastră, până la Domnul nostru milostiv, Măria sa Craiul, şi iarăşi, după aceia dela Domnul nostru la graniţa noastră.

Şi asemenea milostivul nostru Domn ne va arăta şi face aceea milă, pe care a făcut-o părintele Măriei sale, bătrânul Craiu răposat, bunului nostru şi fratele Măriei sale părintelui nostru. Iar

Noi iarăşi vom sluji Măriei sale cu credinţă şi cu cunoştinţă şi Coroanei Polone, cum a fost obiceiul înaintaşilor noştri.

Şi când Domnul nostru milostiv, Măria sa Craiul, ne va înştiinţa ca să fim la acel loc şi zi hotărîtă, iar Noi nu am vroi, din oarecare pricini, să îndeplinim aceasta, după făgăduială şi după această scrisoare, ca să mergem, ne având vre-o boală de moarte, Doamne, aceasta să nu dai, sau vre-o înpresurare din vre-o parte, şi aceasta ar fi cunoscut şi Domnului nostru, Măriei sale Craiului, şi panilor din sfatul său, că am lucrat Noi din a noastră bună voie, ne având nici o constrângere, cum scriem mai sus, atunci Domnul nostru milostiv, Măria sa Craiul, ne va chinui şi pedepsi, ca pe nişte neascultători poruncii Domnului său.

Şi Domnul nostru milostiv, preastrălucitul Craiu Cazimir, Măria sa, deacuma înainte ne va milui cu mângâiere, ne va apăra şi ne va ocroti şi va lucra pentru pace şi linişte din partea duşmanilor noştri, prin solii săi şi prin sabia sa şi sfatul şi prin toate bunele lucruri, ca şi tuturor bunilor supuşi ai Ţărilor sale, aşa va lucra şi pentru noi Măria sa de acuma înainte.

Şi noi iarăşi făgăduim pe cinstea şi pe credinţa creştinească să ţinem şi să îndeplinim după această făgăduinţă şi zapis al nostru, fără înşelăciune şi fără viclenie, ca orice creştin statornic, care ascultă pe Dumnezeu, ca să-l miluiască şi să-l acopere cu dreptate, ca sub jurământul nostru, care însumi Domnia mea am jurat şi am sărutat crucea, pentru toate făgăduinţele şi cuvintele scrise mai sus. Şi noi asemenea, toţi panii şi sfatul Moldovei făgăduim sub jurământul nostru, după făgăduinţa şi jurămintele Domnitorului nostru, Voevod, întărind şi înplinind toate aceste cuvinte scrise mai sus şi am atârnat şi peceţile noastre către această carte, ca întăritură acestor cuvinte scrise mai sus.

S'a scris, în Târgul Siretiului, în anul 6961 luna Septemvrie 23 zile.

Pergament în Arhiva ministerului de externe din Moscova. Are pecetea cea mică a Domnului şi alte 11 ale boerilor atârnate. O fotografie se află la Acad. Rom. fotografii dăruite de I. Bogdan. O copie se află la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat în rezumat de Dogiel, Codex diplomaticus regni Poloniae et magni ducatus Lithuaniae, volumul 1, Vilnae 1758, p. 601 şi la Rykaczewski, Inventarium omnium et singulorum privilegiorum, literarum, diplomatum quaecunque in archivo regni in arce

Cracoviensi continentur, Paris 1862, p. 137. Cp. G. Şincai, Hronica Românilor, Iaşi, 1853, 2 p. 23-24, Hasd. Arh. Ist. 2 p. 54-55. E publicat cu abateri în Ulianiţchi, Materialî nr. 72 şi Hurm. Doc. 2[1] p. 656-658, cu data 1452. In rezumat, după Dogiel, şi în Hurm. Doc. 2[2] p. 42-43. E rezumat şi în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 72, 123. Cp. N. Iorga, Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţei Albe, Bucureşti, 1899, p. 106.

226.

Banila. 1455 ‹Fevruarie-Mai› 14.

Alexandru Voevod făgăduieşte Regelui Poloniei ajutor contra Tătarilor şi altor duşmani.

† мл(с)тїю бж҃їєю, мы алеѯандрꙋ воєвода, господарь земли молдавскои, и с нашими паны, панꙋ дꙋма браєви(ч), пань станчю(л) прꙋкала(б), па(н) петрь прꙋкала(б), панꙋ данчю(л) прꙋкалабꙋ, пань косте данови(ч), панꙋ шандрꙋ ло(г)фє(т), пань козма внстѣрни(к), пань петрꙋ постєлникь, панꙋ иванко браєви(ч), пань бꙋхта коми(с) и инїи панове земли молдавскои, знаменито чини(м) и с сѣмꙋ листомꙋ вьсѣмꙋ добрымь, колижь комꙋ то(г) бꙋдє(т) потрѣбизна, ѡжь[1] єсмо просили велеможны(х) паны и шлѧ(хо)тнии пано(в) ра(дї) кролєвскои, то є(ст), пань андрєи ѡндрꙋко(ш) исꙋ игровоѧ, воєво(д) и староста ꙋсеи земли рꙋскои поспол҇итои, па(н) ꙗнь чашникь галицкого, пана[2] мꙋжила старости снѧтинского и коломынского, пана бартоша зь ꙗзловца[3], староста подолскы, пана павла столника лвво(в)ского, пана мико(ла)ꙗ з голыгорь; по(д)столи лвовскы[4], пана штибора изь кыш(н)єва, сꙋдїа лво(в)скы, пана свинки нє помора(н), пана подолцѧ, по(д)комори подолского, пана зигмꙋнта, сꙋдїа подо(л)ского, пана ꙗна баговского и иныи панове рꙋсци, иже мы слюбꙋємь и слюби(л) єсми слꙋжити королю єго мл(с)ти и свои корꙋни. бжє, то(г) нє даи, ажбы коли имала неколю землѧ королѧ єго мл(с)ти рꙋскаа и подолскаа ѡ(т) татарь или боꙋ(д) ѡ(т) какы(х) непрїѧтели, а мы слюбꙋємь и с нашими

1 Sau ижь.
2 Sic.
3 Mai curând ca ѧзловца.
4 Pare a fi ивовскы.

паны помо(ч) давати и сами свои(м) живото(м) потагнути и со оусими нашими силами, колко то(г) боуде(т) потребизно. а бже, то(г) не дай, коли бы стала какаа налога на алеѯандра воево(дꙋ), а ѡ(н) штобы не иска(л) иниую сторону, але щобы пришо(л) до королевской земли, а кро(л) его ма(с)тъ и съ оусими своими паны што‹бы›[1] ему помочъ да(л) на оуси его непрїятели, не вынимуючи никого. а тако(ж) коли бы вышо(л) андрей тру(ш)кови(ч) или боу(д) какыи никодни(к) покутскы до нашей земли, а мы што быхо(м) и(х) выдали. тое оусе вышеписанное слюбуемъ здержати и исполнити при наше(и) чти и хр(с)тїанской вѣрѣ. пи(с), оу вашиловѣ, къ лѣто ѕ҃ц҃ѯ҃г д҃і.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Alexandru Voevod, Domnul Ţării Moldovei, şi cu panii noştri, pan Duma Braevici, pan Stanciul pârcălab, pan Petru pârcălab, pan Danciul pârcălab, pan Coste Danovici, pan Şandru logofăt, pan Cozma vistiarnic, pan Petru postelnic, pan Ivanco Braevici, pan Buhta comis şi alţi pani ai Ţării Moldovei facem cunoscut şi cu această carte tuturor celor buni, cui îi va fi de trebuinţă aceasta, că am chemat pe măreţii pani şi pani sleahtnici din sfatul crăiesc, anume pan Andrei Ondrăvoş din Igrovoi, voevod şi staroste al întregei Ţări a poporului Rusiei, pan Ian ceaşnic de Galiţia, pan Mujilo, staroste de Sneatin şi de Colomeia, pan Bartoş din Iazlovăţ, staroste de Podolia, pan Pavel stolnic de Liov, pan Micolai de Golegor, substolnic de Liov, pan Ştibor din Vâşneva, judecător de Liov, pan Svinco din Pomorean, pan Podolţ, subcămăraş de Podolia, pan Zigmunt, judecător de Podolia, pan Ian Bagovschi şi alţi pani Ruşi, că îi făgăduim şi am făgăduit să slujim Măriei sale Craiului şi sfintei Coroane. Dacă, Doamne, să nu dai aceasta, cândva ar avea vre-o nevoie Ţara Măriei sale, a Rusiei şi a Podoliei din pricina Tătarilor sau a oricăror duşmani, Noi făgăduim şi cu panii noştri să-i dăm ajutor şi noi înşine cu viaţa noastră să plecăm şi cu toate puterile noastre, când aceasta îi va fi nevoie. Iar când, Doamne, să nu dai aceasta, va fi vre-o nevoie lui Alexandru Voevod, el să nu caute alt loc, ci să vie în Ţara Craiului, iar Măria sa Craiul şi cu toţi panii săi să-i dea ajutor contra tuturor duşmanilor săi, neexceptând pe nimene.

Şi asemenea când ar veni Andrei Truşcovici sau oricare alt trădător din Pocuţia, în Ţara noastră, noi să i-l dăm.

---

1 Lipseşte în orig.

Toată aceasta de mai sus făgăduim să o ţinem şi să o împlinim pe cinstea noastră şi pe credinţa creştinească.

S'a scris, în Banila, în anul 6963 . . . . . . 14.

Pergament în Arhiva ministerului de externe din Moscova. Are pecetea Domnului şi alte 8 ale boerilor atârnate. O fotografie la Acad. Rom. fotografii dărnite de I. Bogdan. Data lunei lipseşte în original. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat de Ulianiţchi, Materialî nr. 77 şi în Hurm. Doc. 2² p. 659-660, cu data 1454. Ibid. дне (zile) în loc de д҃ı, data de zi. Documentul e rezumat şi în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 79, care crede că e din Martie 14. Ibid. p. 125. Documentul cred că trebuie datat între Fevruarie şi Mai 14. Vezi mai sus 2 p. 528.

227.

Suceava. 1455 Iunie 2.

Petru Voevod întăreşte neguţătorilor din Braşov privilegiile ce aveau dela Alexandru cel Bun şi Ilieaş, Ştefan şi Petru Voevozi.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

† мл(с)тїю бж҃їею, мы петрь воеко(д), г(с)п(д)рь земли мо(л)даскои, чинимь[1] знаменито нс сѣмь листо(м) наши(м) вьсѣмь, кто на(н) ѹзри(т) или его ѹслиши(т) чтѹ(ч), иже дорадили сѧ есми сь вьсѧми нашими боıари и дали есми се(с) нашь ⟨листь⟩[2] прїѧтелемь нашимь, ѹсимь брашовѣномь, на то абы имали ѹ наше(і) земли то(т) зако(н), що имали вь дни родителѣ нашего, алеѯандра воево(д) и вь дни братїю наши(х), илиѧша и стефана и петра воево(дı), щобы имь ѹси(м) было слобо(д)но и доброволно прїити до нашеи земли сь своими трьговлѣми и ходити ѹ нашеи земли, продавати и кѹповати товара, везде ѹ нашеи земли, по трьгомь и по селомь, що имь надобно бѹде(т). а мыто имаю(т) платити ѡ(т) тарь еди(н) д҃ гро(ш), коли прїидѹть ѹ нашеи земли, и коли па(к) выидѹ(т) ѡ(т) наше(і) земли, тако(ж) да дадѹ(т) по д҃ гро(ш), да платѣ(т) ка(к) стары зако(н) бы(л). а ѡ(т) вола по в҃ гроши да платѣ(т). а нигде ѹ нашеи земли сѹчавское мыто да не платѧть, лише ѹ сѡ(ч)вѣ, щобы платили, коли прїидѹ(т) ѹ сѹчавѣ, а инде нигде щобы не имали еи платити. и варе

1 м e făcut din н.

2 Lipseşte in orig.

ка(к) было прєво и(х) при ѡц҃ѣ нашєго, тако(ж) и мы (по) том(ѹ) даємъ и потверждаємь и(м) ис симъ листомь нашимь. то(є) въсє вышєписанноє да бѹдє(т) имъ нєпорѹшєнно ни ѹ чємъ, до нашєго живота. про то(ж) ни ѡди(н) на(ш) боꙗри(н), ани ѹрѣдни(к), ани мытни(к), нигдє по нашєи зємли да нє смѣю(т) имъ порѹшити, при свои(х) ѡ̃їи и имѣнїи. а ѡ(т) сѹ(к)на и ѡ(т) пло(т)на и ѡ(т) ѹси торговли имаю(т) мыто платити, ꙗко є(ст) права издавна. а на то є(ст) вѣра г(с)ва ми вышєписаннаго пєтра воєво(д) и вѣра въсѣ(х) боꙗрь наши(х), вєликы(х) и малы(х). а на бо(л)шєє крѣпость томѹ въсємѹ вышєписанномѹ, вєлѣли єсми нашємѹ вѣрномѹ паноу, пєтрѹ ло(г)дєтѹ, писати и привѣсити нашѹ пєча(т) к сємоу листѹ нашємѹ. пи(с) вѹ(л)пашь 1, оу сѡ(ч)вѣ, в лѣто ѕ҃ц҃ѯ҃г, м(с)ца ю(н) в҃.

Verso: Petri way‹vo›de sonans de verbo ad verbum sub eodem tenore sicut alie eius; pergamenum est nigrum; presenti in anno domini MCCCCL nono sunt septem annorum.

Asemenea: оусимь брашѡвѣнѡм.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovei, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, care vor căta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, că ne-am sfătuit cu toţi boerii noştri şi am dat această carte a noastră prietenilor noştri, tuturor Braşovenilor, ca să aibă în Ţara noastră aceiaşi lege, ce au avut-o în zilele părintelui nostru, Alexandru Voevod, şi în zilele fraţilor noştri, Ilieaş şi Ştefan şi Petru Voevod, să le fie lor tuturor slobod şi de bună voie să vie în Ţara noastră, cu mărfurile lor şi să umble în Ţara noastră, să vândă şi să cumpere marfă, pretutindeni prin Ţara noastră, prin târguri şi prin sate, ce le va fi de trebuinţă. Şi vamă vor plăti de o povară 4 groşi, când vor veni în Ţara noastră şi iarăşi când vor ieşi din Ţara noastră, asemenea să dea câte 4 groşi, să plătiască cum a fost vechea lege. Iar de bou câte 2 groşi, să plătiască. Şi nicăiri în Ţara noastră vama dela Suceava să n'o plătiască decât în Suceava, s'o plătiască când vin în Suceava, şi aiurea nicăiri să n'o plătiască. Şi oricare le-a fost dreptul lor pe vremea părintelui nostru, asemenea şi noi la fel le dăm şi le întărim şi cu această carte a noastră.

1 ь e făcut din а.

Toată aceasta mai sus scrisă să le fie lor nestricată întru nimic, cât vom trăi.

Pentru aceasta nici un boer al nostru, nici dregător, nici vameş, nicăiri în Ţara noastră să nu cuteze să le strice lor, pe capetele şi averile lor.

Iar pentru postav şi pentru pânză şi pentru toate mărfurile vor plăti vamă, precum le este dreptul de demult.

Şi la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului Petru Voevod, şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici.

Iar spre mai mare tărie acestei toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Petru logofăt, să scrie şi să atârne pecetea noastră către această carte a noastră.

A scris Vulpaş, în Suceava, în anul 6963 luna Iunie 2.

Verso: Al lui Petru Voevod, sunând din cuvânt cu acelaş cuprins ca şi celelalte ale acestuia. Pergamentul este negru. Acum în anul Domnului 1459 sânt şepte ani.

Pergamentul se păstrează în Arhiva oraşului Braşov nr. 778. Are pecetea cea mică de circa 3 cm. în diametru, atârnată, cu legenda: † печать петра воеводы. Scrisoarea e cu cerneală albastră. O fotografie la Acad. Rom. fotografii, dăruite de I. Bogdan. A fost publicat de I. Bogdan, Doc. mold. în Arhivul Braşovului, Bucureşti, 1905, p. 34-36. De aici am luat notiţa latină de pe verso. A fost publicat şi de St. Nicolaescu, Doc. sl. rom. p. 112-115. De aici am luat observaţia asupra cernelei. E publicat şi în 527 Documente istorice, Bucureşti, 1931, p. 503-504. E rezumat şi în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 81, 125.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

228.

Hotin. 1455 Octomvrie 1.

Petru Voevod se obligă să se supuie lui Cazimir, Regele Poloniei, şi dă, schimb pentru Hotin, Doamnei Maria Târgul Siretiului, Olhoveţul şi altele.

† ма(с)тїю бжїю, мы петрь воевода, г(с)дарь земли мо(л)дакской, вызнаваемь не ты(м) то нашимь листомь всимь то добры(м), кто на тоть листь оузрить алибо его чтѹчи оуслышит(т), гдежь того комѹ боуде(т) потребизна ѡже мы не нашими паны

не мо(л)давскими приѣхали есми по(д) хоти(н)[1], на границю господарѧ нашего королеви его ма(с)ти и тоуть снимали сѧ есми не нашими милыми приѧте(л)ми, не полскими паны, не пано(м) ѡ(н)дрокошемь, воеводою рꙋски(м), гетманo(м) королевскимь, и сх иными паны и чесники по(л)скими и радою королевскою его ма(с)ти и тоуть пере(д) и(х) ма(с)тїю есмо слюбили и правдоу свою оуказали мы и с нашими паны и сх оусею мо(л)давскою землею, абыхомь иное стороны жадное не имали, але абыхомь до нашеи смерти господареви нашемꙋ казимирови, королеви его ма(с)ти, слꙋжили и свои корꙋнѣ по(л)скои и вѣрно и чесно и справе(д)ливо и сх оусею нашею землею тымто ѿбычаемь, ꙗко первїишїи воеводы мо(л)давскїи и наши пере(д)кове слоужевали вѣрно и знаменито, та(к) и мы слюбоуемь и по(д)даемь сѧ слꙋжити вѣрно и знаменито господареви нашем(ꙋ), королеви его ма(с)ти и свои корꙋнѣ по(л)скои, до нашеи смерти. и наипервое слюбоуемо и по(д)даемо сѧ, коли на(с) позове(г) господарь нашь, коро(л) его ма(с)ть, на оуреченое мистце, где первїишїи воеводы коу голдꙋ хожевали, а мы на тоть де(н) и на тое оуреченое мистце имаемь поставити сѧ пре(д) его ма(с)тию и его ма(с)ти голдовати и покороу чинити по(д)лꙋ(г) обычаю пере(д)ковь наши(х) и перже на(с) бы(в)ши(х) воеводь мо(л)давски(х). и голдовавши его ма(с)ти, а мы имаемь вѣрно и знаменито его ма(с)ти слоужити и воиско его ма(с)ти на помо(ч) давати на которꙋ(ю) стороноу его ма(с)ть намь повели(т) послы своими аливо листы своими на(с) ѡбвише(т), ꙗко на(ш) милостивы па(н). а мы имаемо слꙋжити и посылати и давати на каждого его ма(с)ти неприѧтелѧ, по(д)лꙋ(г) ѡбычаю пере(д)ко(в) наши(х). и ѡ(т) сего часоу и ѡ(т) сего дне слюбоуемо миломꙋ боу и господареви нашемꙋ королеви, и свои короуни по(л)скои, абыхомь каждомꙋ королевском(ꙋ) приѧтелеви приѧте(л), а неприѧтелеви неприѧте(л), до моеи смерти, жадного не вынимꙋючи. и тако(ж) даемь и потвержаемь матери нашеи, великои кнѧгини[2] марїи, тетцѣ короле(в)скои, серецкии торгь и с мыто(м) и с мыты и сх оусими доходы, што е(ст) к томꙋ торгови, и олховецк и с мыты и с татары и сх ловищчами и сх оусими доходы, и то имае(м) еи ма(с)ти ѡ(т) сего часоу держати непорꙋшено изминоу за хоти(н). доколѧ и на(ш) посо(л) исходи(т) до господарѧ нашего, до королѧ его ма(с)ти, и мы сами и с нашимь живото(м) боуде(м) пере(д) его ма(с)тїю,

1 In orig.: хоти.
2 In orig. pare a fi: кнѧшни.

BCU Cluj Central University Library Cluj

ꙗко вышє на то(м) листоу проꙗвлꙗємь, тогды што на(м) єго ма(с)ть повєли(т) и чимь на(с) єго ма(с)ть пожалоуєть, ꙗко на(ш) милостивы г(с)дарь, а мы тоє имаємь оучинити по(д)ло(г) милосєрдиꙗ господарского и по(д)ло(г) моци нашєи. тоє оусє вышєписанноє слоубоуємо здєржати при нашєи чти и при вѣрѣ хр(с)тїанскои и попо(л)нити вѣрно и стато(ч)но по(д)ло(г)[1] того нашєго листоу и мы и вєрны панове наши. а на бо(л)шоую крѣпость томоу оусємоу вышєписанномоу и пєча(т) нашоу и пєчати бо(ꙗ)р[1] наши(х) вєлѣли єсми привѣсити к сємоу нашємоу листоу. пи(с), оу Хотини, в лѣто ꙅѵѯг м(с)ца w(к) а.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovii, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor oamenilor buni, cari vor căuta la această carte sau o vor auzi citindu-se, ori cui aceasta va fi de trebuinţă, că Noi şi cu panii noştri moldoveneşti am venit sub Hotin, la graniţa Domnului nostru, Măria sa Craiul, şi aici ne-am întâlnit şi cu iubiţii noştri prieteni, cu panii poloni şi pan Ondrovoş, voevod al Rusiei, hatman al Craiului, şi cu alţi pani şi demnitari poloni şi cu sfatul crăiesc al Măriei sale şi aici înaintea Măriilor sale am făgăduit şi am arătat dreptatea sa Noi şi cu panii noştri şi cu toată Ţara Moldovii, ca să nu mai avem pe nimeni din altă parte, ci să avem, până la moartea noastră, a sluji Domnitorului nostru, Cazimir, Măriei sale Craiului şi sfintei Coroane a Poloniei cu credinţă, cu cinste şi cu dreptate şi cu toată Ţara noastră, după acelaş obiceiu. Precum cei mai întâi Voevozi ai Moldovei şi înaintaşii noştri au slujit credincios şi cunoscut, tot aşa şi Noi făgăduim şi ne supunem, să slujim credincios şi cunoscut Domnitorului nostru, Măriei sale Craiului, şi sfintei Coroane a Poloniei, până la moartea noastră.

Şi mai întâiu făgăduim şi ne supunem, când ne va chema Domnitorul nostru, Măria sa Craiul, la un loc hotărît, unde cei dintâi Voevozi obicinuiau să vie, spre a se supune, şi Noi la această zi şi în acest loc însemnat ne vom înfăţişa înaintea Măriei sale şi ne vom supune Măriei sale şi vom face supunere, după obiceiul înaintaşilor noştri şi a Voevozilor Moldovei, cari au fost înainte de noi. Şi supunându-ne Măriei sale, Noi vom sluji cu credinţă şi cunoscut Măriei sale şi îi vom da întru ajutor Măriei

1 Sic.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

sale oastea în ori şi ce parte Măria sa ne-ar porunci şi ne-ar trimite prin solii săi sau prin cărţile sale, ca pe Domnul nostru milostiv. Şi noi vom sluji şi vom trimete şi vom da în contra oricărui duşman al Măriei sale, după obiceiul înaintaşilor noştri.

Şi din acest ceas şi din această zi făgăduim Milostivului Dumnezeu şi Domnitorului nostru, Craiului, şi sfintei Coroane a Poloniei, să fim prieten oricărui prieten al Craiului, iar duşmanului duşman, până la moartea mea, neexceptând pe nimeni.

Şi asemenea dăm şi întărim mamei noastre, marei Cneaghine Mariei, mătuşei Craiului, Târgul Siretiului şi cu vama şi cu morile şi cu toate veniturile, câte aparţin către acest târg, şi Olhoveţul şi cu morile şi cu Tătarii şi cu *loviştile* şi cu toate veniturile şi aceasta vom ţinea-o neclintită Măriei sale, din acest ceas, schimb pentru Hotin.

Până când şi solul nostru va pleca la Domnitorul nostru, la Măria sa Craiul, şi Noi înşine şi cu viaţa noastră vom sta înaintea Măriei sale, cum arătăm mai sus, în această carte, şi atunci ce ne va porunci Măria sa şi ce va cere Măria sa, ca un milostiv Domnitor, Noi vom face aceasta, după bunătatea Domnitorului şi după puterea noastră.

Toată aceasta mai sus scrisă făgăduim să o ţinem pe cinstea noastră şi pe credinţa creştinească şi sa o îndeplinim credincios şi statornic, după această carte a noastră, şi Noi şi credincioşii panii noştri.

Şi spre mai mare tărie acestei toate mai sus scrise, am poruncit să se atârne către această carte a noastră şi pecetea noastră şi peceţile boerilor noştri.

Scrisă, în Hotin, în anul 6963 luna Octomvrie 1.

Pergament în Arhiva ministerului de externe din Moscova. O fotografie la Acad. Rom. fotografii, dăruite de I. Bogdan. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. E publicat în rezumat de Dogiel, Codex diplomaticus regni Poloniae et magni ducatus Lithuaniae, volumul 1, Vilnae 1758, p. 602 şi Rykaczewski, Inventarium omnium et singulorum privilegiorum, literarum, diplomatum quaecunque in archivo regni in arce Cracoviensi continentur, Paris, 1862, p. 138. Cp. G. Şincai, Hronica Românilor, Iaşi, 1853, p. 24-25, Hasd. Arh. Ist. 2 p. 55. In acest de pe urmă loc greşit: „Domnul moldovenesc Alexandru“, pe lângă altele. E publicat în Ulianiţchi, Materialî nr. 75. Asemenea în Hurm. Doc.

2[3] p. 666-668. Aici data e 1454 şi luna Octomvrie 6, ceia ce e greşit, căci în original se vede clar а (=1). După Dogiel şi Rykaczewski şi în Hurm. Doc. 2[2] p. 53, cu greşala: „Alexander palatinus Moldaviae“ şi „matri suae Mariae“, în loc de „mătuşa“. E rezumat şi în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 83. Ibid. p. 123, *greşit* „6 Octomvrie 1453, A‹lexandru› V‹oevod›“, după Lewicki A. Index actorum saeculi XV ad res publicas Poloniae spectantium, în Monumenta Medii Aevi historica res gestas Poloniae illustrantia, tom. XI, p. 329, nr. 2846. Cp. N. Iorga, Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţei Albe, Bucureşti, 1899, p. 106.

Pentru faptul că Petru Voevod numeşte pe „Doamna Maria“ mamă, cp. N. Iorga cit. şi V. Pârvan cit. p. 83.

Pentru Volhovăţ, vezi mai sus 1 p. 142, rândul 16, p. 146. Cp. Buletinul Com. Ist. 10 (1931) p. 85.

229.

Suceava. 1456 Ianuarie 15.

Petru Voevod întăreşte neguţătorilor din Liov privilegiile ce aveau dela fraţii săi, Stefan şi Petru Voevod.

мл(с)тїю бжїею, мы петрь воевода, господарь земли молдавской, чиним(м) знаменито нс сѣмь листwмь наши(м) каждомꙋ добрwмꙋ, коли(ж) того комꙋ бꙋдеть потрѣбнизна, wже слюбꙋемь и слюбили есми и даемь и дали есми се(с) ли(ст) на(ш) наши(м) прїꙗтелемь, ꙋсимь кꙋпцемь нс либова и w(т) оусеи земли господарѣ нашего, кролѣ его милость, и оуси(м) добримь людемь. и глеитꙋемь имь симь наши(м) листо(м), прави(м) и христїꙗнскымь глеитw(м), ꙗкоже на ꙋсимь с‹вѣ›тѣ стои(т), на тw, абы имь добоволно и слободно прїихати до нашеи земли сь ꙋсими своими тръговлѣми, продавати и кꙋповати. а мыто правое заплативши, а w(т) на(с) и w(т) наши(х) боꙗрь или w(г) наши(х) мытнико(в) жадна кривда ни шкодꙋ, абы не имали. и па(к) бы имь доброволно и слободно и зась поихати сь ꙋсими своими тръговлѣми без никоторою забавꙋ и без никакою шкодꙋ. и па(к), коли до на(с) прїидꙋ(т), а мы имь бꙋдꙋмь наши листы и(м) дати по ты(х) листы, що имаю(т) w(т) наши(х) братїи, w(т) стефана воево(д) и w(т) петра воево(д), по томꙋ(ж) wбичаи. тое все вышеписанное слюбꙋемь имь на нашꙋ дꙋшꙋ и на нашꙋ вѣрꙋ, с наши(м) митропо-

лито(м) и с нашими паны здержати и пополнити, подаȣ(г) сего нашего листȣ, при нашеи чти и при христїанскои вѣрѫ, без лъсти и без всѣкои хитрости. а на то е(ст) вѣра г(с)дка ми, вышеписанного петра воево(д), и вѣра всѣ(х) боларъ наши(х) велики(х) и малы(х). а на болшее потвержденїе томȣ всемȣ вышеписанномȣ, велѣли есми и нашȣ печатъ привѣсити к семȣ листȣ нашемȣ. пи(с), ȣ сѡ(ч)вѣ, в лѣтѡ ѕ҃ц҃ѯ҃д м(с)ца ге(н) еі҃.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovei, facem cunoscut şi cu această carte, fiecărui om bun, cui aceasta îi va fi de trebuinţă, că făgăduim şi am făgăduit şi dăm şi am dat acesstă carte a noastră prietenilor noştri, tuturor neguţătorilor din Liov şi din toată Ţara Domnitorului nostru, Măria sa Craiul, şi tuturor oamenilor buni. Şi le dăm cu această carte a noastră, cu drept şi creştinesc salv-conduct, precum este în toată lumea, anume, ca să le fie de bună voie şi slobod să vie în Ţara noastră, cu toate mărfurile lor, să vândă şi să cumpere. Şi plătind vamă dreaptă, să nu aibă nici o nedreptate, nici pagubă, de la noi şi de la boerii noştri sau dela vameşii noştri. Şi iarăşi să le fie lor de bună voie şi slobod şi pentru aceasta să treacă cu toate mărfurile lor, fără de nici o piedică şi fără de nici o pagubă. Şi iarăşi, când vin la Noi, Noi le vom da cărţile noastre, după acele cărţi, ce au dela fraţii noştri, dela Stefan Voevod şi dela Petru Voevod, după acelaş obiceiu.

Toată aceasta de mai sus scrisă le-o făgăduim pe sufletul nostru şi pe credinţa noastră, cu Mitropolitul nostru şi cu panii noştri, să o ţinem şi să o înplinim, după această carte a noastră, pe cinstea noastră şi pe credinţa creştinească, fără înşelăciune şi fără de nici o viclenie.

Şi la aceasta este credinţa Domniei mele, mai sus scrisului Petru Voevod, şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici.

Iar spre mai mare întăritură a acestei toate mai sus scrise, am poruncit să se atârne şi pecetea noastră către această carte a noastră.

S'a scris, în Suceava, în anul 6964 luna Ianuarie 15.

Pergament, cu pecetea mică atârnată, în Arhiva oraşului Lemberg. Pe pecete se citeşte: † печать петра воеводы. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat de E. Kalužniacki, Dokumenta mołdawskie i multańskie z archiwum miasta Lwowa, 1878, p. 34-35, nr. 6. Asemenea în Hurm. Doc. 2', p. 672-673.

230.

Suceava. 1456 Iunie 29.

Petru Voevod făgăduieşte lui Cazimir, Regele Poloniei, ajutor contra duşmanilor, respectarea tratatelor de mai înainte, făgăduieşte omagiu, în Colomeia sau Camenița, că în războiul cu Prusii îi va da 400 boi pe an şi-i va extrăda pe fiii lui Sidachmet, Hanul Tătăresc, etc.

In nomine domini, amen. Ad perpetuam rei memoriam. Cum omnis nature condicio suos videatur imitare productores, nos qui cetera animancia et racione et intellectu antecellimus a patrium moribus et virtutibus et nobilitatibus oberrare non debemus. Proinde nos Petrus Woevoda et dominus Moldawiensis significamus tenore presentium quibus expedit universis et singulis presentibus et futuris presentium noticiam habituris, quod volentes felicis memorie Magnificorum dominorum, predecessorum nostrorum, woevodarum Moldawie et presertim Alexandri, patris nostri, ac Elie atque Stephani, fratrum nostrorum, woevodarum Moldawie, sequi vestigia et fidei ipsorum studiosa merita erga dive memorie serenissimos principes, dominos, reges Poloniae, et signanter erga excellentissimum principem, dominum, Wladislaum patrem, et alterum dominum, Wladislaum natum ipsius, reges Polonie, facta et exhibita vere et fide, digna ymitacioni ac . . . . approbare, ut quemadmodum ipsi antecessores nostri prefatis dominis, regibus Polonie, ac corone eorum, ad continuam et perpetuam fidelitatis prestanciam et alia cetera promissa et debita se rite et successores suos obligaverunt et inscripserunt. Ita et nos qui altissimo duce ipsorum legitima successione gaudemus votis eorum fideli obsecundacione semper parere tenemur, cum igitur serenissimus princeps et dominus, dominus Kazimirus, Dei gracia, rex Polonie, dominus noster gratiosissimus nos nuper sibi et corone Polonie ad fidem puram et perfectam servandam requisierit et ad vestigia patris et fratrum nostrorum predictorum sequenda ortatus fuerit. Quam ob rem nos cupientes ipsius serenitatem et coronam suam predictam de fidelitatis nostre studio reddere cerciorem, profitemur tenore presencium nos sue Serenitati et corone sue Polonie predicte sincere fidei servare integritatem ac serviciorum et subsidiorum continuam assistenciam per votum iuramenti ligno crucis

BCU Cluj / Central University Library Cluj

vivifice per nos tacto corporaliter et osculato prestiti esse obligatos et astrictos cum condicionibus, clausulis et articulis subsequentibus. Primo quod neminem alium, pro domino nostro, preterquam prefatum dominum, Kazimirum, regem Polonie, et coronam suam habere debemus et spondemus aut ei servire. Item exnunc et in antea promittimus eidem domino, Kazimiro regi, et corone Polonie puram et sinceram fidem servare, bonum status eorum et honorem procurare, comoda et profectus eorum ubilicet ordinare, nec unquam esse in consilio vel tractatu, per se vel per alium seu alios, ubi prefati domini regis aut corone sue Polonie malum, incomodum seu detractio tractaretur, sed ipsos de omnibus adversis quecunque ad nostra venerint nocionem continuo avisare et premunire et ipsis contra quemlibet inimicum seu hostem aut hostes adherere et subsidia in persona propria cum tota nostra potencia, quociens et ubi opus fuerit ministrare. Item non debemus neque volumus aliquas terras an dominia terrarum Moldavie sine speciali consensu et voluntate prefati domini regis et corone sue quoquomodo alienare et si aliqua vel alique alienati vel alienata essent, illas recuperare debemus et volumus. Item omnes et singulas inscripciones, obligaciones et munimenta prefatorum dominorum praedecessorum nostrorum, woevodarum Moldawiae et presertim Alexandri et Elie, fratrum nostrorum, quibus se memorato domino, Wladislao regi, et alteri domino, Wladislao, nato suo, inscripserunt et obligaverunt sine dolo et fraude, observabimus et attendemus. Item promittimus et spondemus quod si aliquas inscripciones vel obligaciones cum quibuscunque personis facere nos contigisset, que aliquomodo, contra prefatum dominum regem an coronam suam Polonie essent, vel in futuris esse aliquomodo possent, eas cassatas et anulatas atque mortificatas esse volumus, ac tenore presencium cassa⟨ta⟩s ⟨et⟩ anulatas reddimus et mortificamus, decernentes eas exnunc et in antea nullius esse roboris an firmitatis. Item promittimus et omnino debemus in die et loco, hoc est in Colomya vel in Camenecz, ubi ex hys per prefatum dominum nostrum, regem Polonie, et coronam suam nobis deputabitur sibi et corone sue predicte Polonie, cum dominis consiliarijs et boyaris nostris more predecessorum, nostrorum woevodarum Moldavie, fidelitatis prestare omagium, ubi ipse dominus noster, rex, nos sue Maiestatis literis confirmare tenebitur et debebit. Verum tum si illo die sic deputato nobis et terris Moldavie aliqua insignis necessitas, puta pellum gwerra cum Tartaris an ceteris emulis an persone

nostre aliqua gravis infirmitas, et id serenissimo domino, regi, et corone sue nuncijs nostris propriis esset manifestum, extunc ad aliud competens tempus, Sua serenitas diem nobis differre debebit, litteris nostris praesentibus et juramento praestito nihilominus in suo vigore permansuris, hoc tum expresso quod prefatus dominus rex et corona sua tenebuntur nos ante deputacionem diei dicti decem ebdomadis avisare. Item spondemus ac pollicemur ipsi domino, regi Kazimiro, et corone sue Polonie, si bellica expedicio versus Prussiam an ad alias partes anno presenti imineret, dare in subsidium et mittere quadringenta hastas seu quadringentos cum hastis equites decenter ac bellicose armatos alias bronnych. Quod si vero bellica expedicio non fieret necessaria, hoc est si dictus Serenissimus dominus rex cum cruciferis componeret et fortalicia per ipsos tenta vellet exemere extunc pro dictorum fortaliciorum exemptionem, in Prussia, Sue Maiestati quadringentos boves in subsidium dare debemus et spondemus. Item si unquam an quandocunque bellum erga prophanam gentilitatem imineret et dominus pretactus, rex noster Kazimirus, an corona sua cum suis exercitibus erga dictam tartaricam traheret seu propriam suam mitteret gentilitatem, extunc nos eciam promittimus et obligamur cum ipso nostro rege, Kazimiro, an cum suis capitaneis seu cum sua gente propria nostra in persona ire et equitare cum nostra tota potencia. Item promittimus et spondemus filios quos habemus an habere potuerimus Sidachmath, olym Cesaris Tartarorum, dare et extradere ipsi domino, regi Kazimiro, an corone sue dum et quum per nuncium an nuncios et literas suas de premissis avisati fuerimus, et eosdem filios dicti Sydachmath cesaris usque in Camenecz conducere debebimus. Item eciam dominus rex, patrem eorum filiorum, videlicet Cesarem Sydachmath, mittere non debet absque consilio et voluntate nostra et dominorum consiliariorum nostrorum Moldauie. Item promittimus, obligamur et spondemus exnunc et quibuslibet annis subsequentibus nuncios nostros speciales ad ipsum serenissimum dominum, regem nostrum, Kazimirum, cum muneribus seu donis alias upomynky bonis et valentibus regiam maiestatem concernentibus mittere ratione pense omagialis. Item spondemus et obligamur preclare principi domine duci Marie relicte Elie, olym ducis Moldaviae, racione ipsius dotis et dotalicii oppidum Serath cum suburbio et villis ad ipsum pertinentibus et villam Olchowiecz cum ceteris villis ad ipsam ex antiquo spectantibus, cum omnibus et singulis theoloneis molendinis, thabernis, agris, areis, pratis,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

campis, silvis, nemoribus, fluviis, piscinis, censibus, proventibus, utilitatibus et coherenciis, que hic causa brevitatis specificare obmittimus, quibuscunque nominibus, censeantur ad ipsos oppidum Serath et willam Olchowiecz ab antiquo spectantibus, nichil juris et dominii pro nobis excipientes, in manus dicte domine, ducis Marie, an ipsius nuncij vel in manus cui magnificus dominus Predborius de Conyeczpole castellanus Sandomiriensis et capitaneus premisliensis fecerit seu monstraverit feria quarta proxima post datam praesencium ventura realiter et cum effectu resignare et condescendere. Quantum vero de Chotinense et Ceczonense et ceteris bonis super que ipsa dux Maria usus dote et dotalicio habet literas et privilegia et munimenta, illa differimus ad mutuam cum domino nostro, rege Kazimiro visionem, dum Sue Serenitati omagium prestare debuerimus, et tunc queque Sua Serenitas cum dominis suis consiliarijs invenerit nos faciendum in premissis, id tenere volumus et spondemus. Item promittimus et spondemus preclare principi, virgini Anastasie, filiae memorate ducis Marie sorori et consagwinee nostre carissime, dum ipsam dictus dominus, rex noster Kazimirus, sacro matrimoniali federe contulerit sive racione patrimonii ipsius satisfacere et eam dotaliciare alyas wyposazycz, taliter prout Serenissimus dominus, rex noster, Kazimirus, tunc dum suum omagium faciemus cum suis consiliarijs et nostris invenerint. Item promittimus et spondemus duos ex dominis de parte nostra ad methas seu granicies mittere, generosus vero dominus Andreas Ffrydrowicz, tenutarius Snyatinensis, modo simili de parte sua dominos duos et queque hy quatuor taliter missi ratione horum bonorum regie maiestatis et domini Andree Ffrydrowicz et nostrorum vastatorum et malorum ac depopulatorum invenerint et edixerint illud tanquam ratum gratum atque firmum in eternum tenere volumus et pollicemur. Quantum autem de alijs legacionibus, videlicet de castro et oppido Byelograd necnon staminibus, sericeis, bobus, agnis, ambulatoribus et equis, malmasia et vino ac alijs que prelibatus dominus noster, rex Kazimirus, per magnificum dominum, Predborium de Conyeczpole, castellanum sandomiriensem, capitaneum premisliensem, nuncium seu ambasiatorem sue maiestatis postulat, id tanquam ad visionem cum sua serenitate mutuam differimus, dum suum omagium prestabimus, et queque sue Serenitatis et dominorum suorum consiliariorum edictum extiterit arbitro, id pollicemur pro rato habere sub honore et fide nostra christianica. Datum Soczawie, feria tercia, ipsa die sanctorum Petri et Pauli apostolorum, Anno Domini millesimo qua-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

drigentesimo quinquagesimo sexto. In cuius rei testimonium sigillum nostrum et dominorum consiliariorum nostrorum sigilla, ut omnia premissa maioris existant roboris presentibus sunt subappensa.

Ad relacionem nobilis et generosi domini, Petri Cancellarii, Terre Moldawie.

Traducere. In numele Domnului, amin. Spre veşnica amintire a lucrului. Pentrucă se pare că orice condiţie a naturei este să imiteze pe născătorii săi, Noi, care de altfel ne deosebim prin făptură şi ştiinţă şi înţelegere, nu trebuie să ne rătăcim de obiceiurile, virtuţile şi meritele părinţilor. De aceia, Noi Petru Voevod şi Domn al Moldovei facem cunoscut prin acesta tuturor cui se cuvine şi fiecăruia, celor de faţă şi viitori, cari vor avea cunoştinţă de aceasta, că, vrând a ne lua după urmele amintirei fericite ale mări̦ilor Domni, înaintaşii noştri, Voevozi ai Moldovei, şi mai cu seamă a lui Alexandru, părintele nostru, şi a lui Ilie şi Ştefan, fraţii noştri, Voevozi ai Moldovei, şi meritele sârguincioase de credinţă ale lor, faţă de prea străluciţii Principi, de dumnezeiască amintire, Domni, Regi ai Poloniei, şi mai ales faţă de prea măritul Principe, Domn, Vladislav tatăl, şi celalt Domn, Vladislav, fiul său, Regi ai Poloniei şi, vrând a aproba faptele şi arătările de adevăr şi credinţă, vrednice de imitat, că precum însişi înaintaşii noştri tot aşa şi urmaşii lor s'au îndatorit şi au dat scris numiţilor Domni, Regi ai Poloniei, şi Coroanei lor, pentru o continuă şi veşnică înplinire de credinţă şi toate celelalte făgăduite şi datorite. Asemenea şi Noi care ne bucurăm de succesiunea legitimă, datorită celui mai vestit Principe dintre dânşii, ţinem să urmăm totdeauna dorinţei lor, prin supunere credincioasă, când prea luminatul Principe şi Domn, Domnul Cazimir, din mila lui Dumnezeu, Rege al Poloniei, Domnul nostru prea plăcut, ne-a cerut de curând să-i slujim sie şi Coroanei Poloniei credinţă curată şi desăvârşită şi ne-a sfătuit să ne ţinem de urmele părintelui şi ale fraţilor noştri înainte numiţi. Din această pricină, Noi dorind să asigurăm Seninătatea sa şi Coroana sa înainte numită de zelul credinţei noastre, făgăduim prin această scrisoare că vom păstra în chip sincer Seninătăţei sale şi Coroanei sale a Poloniei numite înainte întregimea credinţei şi am aratat că sântem îndatoriţi şi legaţi pentru ajutor continuu, cu slujbe şi sprijin, prin jurământ, atingând, în chip material, lemnul crucii dătătoare de viaţă şi sărutând-o, sub condiţiunile, capitolele şi articolele care urmează.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Intăi că nu trebuie să avem pe nimeni altul, ca Domn al nostru, decât pe înainte numitul Domn, Cazimir, Rege al Poloniei, şi Coroana sa şi făgăduim să-i slujim ei.

Asemenea. deacuma şi înainte făgăduim aceluiaşi Domn, Regelui Cazimir, şi Coroanei Poloniei să-i slujim credinţă curată şi sinceră, să îngrijim de bună starea şi onoarea lor, să rânduim lucrurile bune şi foloasele lor oriunde şi să nu fim niciodată, prin noi înşine sau prin altul sau alţii, în sfatul sau în lucrul unde s'ar pune la cale vre-un rău, pagubă sau furt, pentru numitul Domn, Rege, sau Coroana sa Polonă, ci noi înşine să-l înştiinţăm continuu şi să luăm măsuri contra tuturor nenorocirilor, cari ar ajunge la cunoştinţa noastră şi să stăm lângă dânşii contra oricărui vrăjmaş sau duşman sau duşmani şi să-i dăm ajutoare, în persoana noastră proprie, cu toată puterea noastră, ori decâte ori şi ori unde ar fi nevoe.

Asemenea Noi nu trebuim nici nu vroim să înstrăinăm, în vre-un chip oarecare, vre-unele pământuri sau moşii din ţinuturile Moldovei, fără o înţelegere anumită şi voinţă a numitului Domn, Rege, şi a Coroanei sale şi dacă vre-una sau vre-unele a fost sau au fost înstrăinate trebuie şi vroim să le dobândim din nou.

Asemenea, toate şi fiecare mărturie, îndatoriri şi întărituri ale înainte numiţilor Domni, predecesori ai noştri, Voevozi ai Moldovei şi mai cu seamă a lui Alexandru şi a lui Ilie, fraţii noştri [1], prin cari au dat în scris şi s'au îndatorit, fără viclenie şi înşelăciune, amintitului Domn, Regelui Vladislav, şi celuilalt Domn, Vladislav, fiul său, le vom respecta şi ţinea în seamă.

Asemenea făgăduim şi chezăşluim că, dacă se va fi întâmplat să facem oarecare mărturii sau îndatoriri, cu orice persoane, cari, în orice fel, ar fi contra numitului Domn, Rege, sau a Coroanei sale a Poloniei, sau ar putea să fie, în vre-un chip oarecare, în viitor, vrem să fie stricate şi desfiinţate şi distruse, şi, prin această scrisoare, le hotărîm stricate şi desfiinţate şi le distrugem, socotindu-le da aici înainte fără de nici o putere şi tărie.

Asemenea făgăduim şi trebuie ca, în ziua şi locul, fie în Colomeia sau Cameniţa, unde, din aceste, ne va hotărî numitul nostru Domn, Regele Poloniei, şi Coroana sa, să-i aducem omagiu de credinţa lui şi Coroanei sale înainte numite a Poloniei, în-

1 Sic.

preună cu panii sfetnici şi boerii noştri, după obiceiul înaintaşilor noştri, Voevozi ai Moldovei, unde însuşi Domnul nostru, Regele, este ţinut şi va trebui să ne confirme prin scrisorile Maiestăţii sale.

Dacă atunci, în acea zi astfel hotărîtă, ni s'ar întâmpla nouă şi Ţării Moldovei vre-o nevoie mare, de pildă războiu cu Tătarii sau alţi duşmani sau vre-o oarecare boală grea persoanei noastre şi aceasta s'ar face cunoscut strălucitului Domn, Rege, şi Coroanei sale, prin vestitorii noştri proprii, cerând de atunci alt timp, Seninătatea sa va trebui să ne amâie ziua, scrisorile noastre de faţă şi jurământul făcut rămânând în toată puterea lor, cu acest lucru atunci hotărît, că numitul Domn, Regele, şi Coroana sa vor fi ţinuţi să ne înştiinţeze cu zece săptămâni înainte de numita zi.

Asemenea făgăduim şi chezăşluim însuşi Domnului, Regelui Cazimir, şi Coroanei lui Polone, dacă ar întreprinde vre-o expediţie războinică contra Pruşilor sau în alte părţi, în anul acesta, să-i dăm întru ajutor şi să-i trimitem patru sute de suliţe sau patru sute de călăreţi cu suliţe, înarmaţi cum se cuvine şi ca de războiu, cu *cuirasse*[1]. Iar dacă o expediţie războinică n'ar fi trebuincioasă, adică dacă numitul, preastrălucitul Domn, Rege, s'ar lupta cu Cruciaţii şi ar vrea să sfârşiască el singur neînţelegerile iscate, atunci pentru ducerea la sfârşit a numitelor neînţelegeri, în Prusia, trebuie şi făgăduim să dăm ca ajutor Maiestăţii sale patru sute de boi.

Asemenea, dacă vre-odată sau ori de câte ori ar întreprinde războiu contra unui popor necredincios şi Domnul amintit, Regele nostru Cazimir, sau Coroana sa ar pleca cu oştile sale contra numitului popor tartaric sau ar trimite propriul său popor, atunci chiar noi făgăduim şi ne îndatorăm să mergem în persoană cu însuşi Regele nostru, Cazimir, sau cu căpitanii săi sau cu naţia sa şi să călărim cu toată puterea noastră.

Asemenea făgăduim şi dăm chezăşie ca pe fiii lui Sidachmet, odinioară Hanul Tatarilor, pe cari-i avem sau am putea să-i avem, să-i dăm şi să-i extradăm însuşi Domnului, Regelui Cazimir, sau Coroanei sale, deîndată ce şi când am fi înştiinţaţi, printr'un vestitor sau vestitori şi scrisorile sale de trimitere şi pe aceşti fii ai numitului Sidachmet, Hanul, vom trebui să-i însoţim până în Cameniţa.

Asemenea Domnul, Regele, nu trebuie să trimită pe tatăl acestor fii, adică pe Hanul Sidachmet, fără sfatul şi voinţa noastră şi a panilor sfetnici ai noştri din Moldova.

1 броня, armure, cuirasse.

Asemenea făgăduim şi ne îndatorăm şi chezlăşuim ca de acuma şi în oricâţi ani vor urma să trimitem în chip de preţ de omagiu, solii noştri anume, la însuşi prea luminatul Domn, Regele nostru Cazimir, cu daruri sau bunuri vrednice de amintire, pentru Maiestatea sa regească.

Asemenea, făgăduim şi ne îndatorim să renunţăm şi să dăm, în chip real şi cu urmare, prea strălucitei Principese, Doamnei Maria, rămasă pe urma lui Ilie, Domnul de odinioară al Moldovei, în chip de dar şi zestre oraşul Sireti, cu suburbia şi satele ce aparţin lui şi satul Olhovăţ cu celelalte sate ce aparţin lui din vechime, cu toate şi fiecare în deosebi, cu veniturile dela mori, cârciume, ogoare, judecăţi (?), fâneţe, câmpii, păduri, lunci, râuri, heleşteie, cu averile, produsele, foloasele şi cele ce aparţin, pe cari, pentru scurtime, nu le mai arătăm aici, cu orice nume, sânt socotite că aparţin din vechime către însuşi oraşul Sireti şi satul Olhovăţ, neexceptând pentru Noi nici un privilegiu sau drept, în mânele numitei Doamne, Principesei Maria, sau trimisului ei sau în mânele acelui pe care-l va face sau arăta măreţul Domn Predbor de Coneţpole, castelan de Sandomiria şi căpitan de Premâşl, că trebuie să vie în Miercuria cea mai apropiată, după data acestei scrisori.

Intrucât priveşte pentru Hotin şi Ţeţiuna şi celelalte bunuri asupra cărora însăşi Doamna Maria are scrisori şi privilegii şi întărituri pentru a le folosi ca zestre, acele le amânăm până la întâlnirea cu Domnul nostru, Regele Cazimir, când vom trebui să depunem omagiul Strălucirei sale, şi atunci ceia ce Strălucirea sa cu panii săi sfetnici va găsi că Noi trebuie să facem cu cele mai înainte puse, vroim şi făgăduim să ţinem aceasta.

Asemenea făgăduim şi chezlăşuim preastrălucitei Principese, Domniţa Anastasia, fiica amintitei Doamne Maria, sora şi ruda noastră scumpă, când numitul Domn, Regele nostru Cazimir, va hotărî să o căsătoriască sau să-i dea moştenirea ei, să o înzestrăm şi pe ea astfel precum prea strălucitul Domn, Regele nostru Cazimir, atunci când vom depune omagiul său, va găsi cu cale cu sfetnicii săi şi ai noştri.

Asemenea făgăduim şi chezlăşuim să trimitem pe doi din panii noştri, din partea noastră, la hotare sau graniţe, iar nobilul Domn, Andrei Fridrovici, conducătorul (?) Sneatinului la fel, din partea sa, doi pani, şi ce ar găsi aceşti patru astfel trimişi şi ar hotărî în pricina acelor bunuri ale Maiestăţii regale şi ale Dom-

nului Andrei Fridrovici şi ale pustiirilor şi pagubelor şi jafurilor noastre, aceia aşa cum e hotărît vrem şi făgăduim să o ţinem cu plăcere şi cu tărie.

Intrucât e vorba de alte solii, anume de cetatea şi oraşul Cetatea Albă şi asemenea despre pânză, mătasă, boi, miei, ... şi cai, malmazie şi vin şi altele pe care plăcutul Domnul nostru, Regele Cazimir, le cere prin măreţul Domn, Predbor de Conețpole, castelan de Sandomiria, căpitan de Premâşl, solul sau ambasadorul Maiestăţii sale, aceste le amânăm până la întâlnirea cu Seninătatea sa, când vom depune omagiul, şi ceia ce ar rămânea statornicit prin hotărîrea Seninătăţii sale şi a panilor săi sfetnici, aceia făgăduim să o socotim drept lucru statornicit, pe cinstea şi credinţa noastră creştinească.

Dată, în Suceava, Marţi, chiar în ziua de sfinţii apostoli Petru şi Pavel, anul Domnului una mie patru sute cinci zeci şi şese.

Iar ca mărturie acestui lucru sânt atârnate pecetea noastră şi peceţile panilor noştri sfetnici, la aceasta, că toate cele de mai înainte au mare putere.

După *dictarea* nobilului şi generosului pan, Petru logofăt Ţării Moldovei.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pergament foarte mare în Arhiva ministerului de externe din Moscova. Are pecetea cea mare a Domnului atârnată, cu legenda: † петрѫ воєвѡда господарѫ земли молдавс(кои). Capul de bour deasupra are o stea cu cinci raze, în dreapta semiluna, în stânga o rozetă. De o parte şi alta a peceţii domneşti se află câte 3 peceţi mici boereşti. O fotografie se află la Acad. Rom. fotografii pachet 10 nr. 9. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. E rezumat în Dogiel, Codex diplomaticus regni Poloniae et magni ducatus Lithuaniae, volumul 1, Vilnae 1758, p. 602, asemenea în Rykaczewski, Inventarium omnium et singulorum privilegiorum, literarum, diplomatum quaecunque in archivo regni in arce Cracoviensi continentur, Paris, 1862, p. 138 Cp. Hasd. Arh. Ist. 2 p. 55-56, G. Şincai, Hronica Românilor, Iaşi, 1853, 2 p. 26. E publicat cu abateri în Ulianiţchi, Materialî p. 89-92. Asemenea în Uricarul 11 p. 81-87. Cu puţine abateri e publicat în Hurm. Doc. 2^2 p. 64-67. Cp. A. D. Xenopol, Ist. Rom. ed. 3, vol. 3 p. 143-144.

Documentul este extrem de inportant pentru multele date ce cuprinde. Notez în treacăt ştirile cu privire la oastea moldovenească, apoi cea cu privire la Doamna Maria a lui Ilie Voevod şi

fiica lui Ilie Voevod, Anastasia. Foarte interesantă ştirea — deşi cu totul laconică — despre Cetatea Albă, ce trebuia să formeze o discuţie între Domnul Moldovei şi Regele Cazimir. Asemenea produsele Moldovei, pe care le cereau Polonii. Asemenea ştirea cu fiii Hanului Tătarilor.

231.

Suceava. 1456 Iunie 29.

Petru Voevod întăreşte neguţătorilor din Liov privilegiile de mai înainte.

мастїю бжїю, мы петрь воевода, господарь земли молдавской, знаменито чиним не тымто нашим листом всѣмь, кто на тот листь оузрит, а либо его чтоучи оуслышит, гдеж того комоу боудет потребизна, ѡже пришли перед насъ наши приѧтелеве, боургаре лвовскїи, и принесли великое привилие, що имают ѿт нашего ѿтцѧ, ѡлександра воеводы, и просили нас, абыхом имь мыта полехчили, якож имь стоить оу томь староме привилїи. ино мы, дорадившеся не нашими паны и радою, и лїшили есмо их на томь правѣ и потвердили есмо имь того права как мают ходити по нашей земли их коупци слободно по нашей земли и которым ѡбычаемь имают мыта платити ѿт своего товара. почениши где ест головное мыто, на складѣ оу сочавѣ, ѿт соукна ѿт гривны три гроши. а ѿтъ крамных рѣчей, што соуть розманиты рѣчи почениши полотно, бархаты, початое соукно, ножи, погавици, косы, поѧсы и ины дробны рѣчи, що сѧ зовоут крамины рѣчи, ѿт того ѿт оусего абы платили, оу серетѣ, мыто ѿт гривны, три гроши. а коли имоут коупити татарскїи товар, оу сочавѣ, илї шолкь, илї перець, илї камхи, илї тебенки, илї темиѧн, илї грецкїи квас, илї инбир, а ѡни абы платили ѿт гривны три гроши. а коли имоут коупити татарскїи товар оу иныхъ торгох наших, а ѡни там имоут давати, где коупѧт, ѿт гривны два гроши, а на головном мытѣ, оу сочавѣ, оу гривны три гроши. та абы смили продати, комоу любит. а што ест литовское полотно и немецкое[1] то ест крамины рѣчи, абы платили, оу серетѣ, ѿт гривны три гроши. а кто идет до лвова, на головномь мытѣ, оу сочавѣ, ѿт скотины ѡдин грош,

---

1 Orig. немемецкое.

ѿт десѧт свиніи ѡдин грош, ѿт десѧт ѡвець ѡдин грош, а ѿт кобылы по шест гроши, а ѿт каждого конѧ по шести гроши, а ѿт сто ѣланць ѡдин грош, ѿтъ сто мисиць десѧт гроши, ѿт сто ѡвчин соураны четири гроши, ѿтъ сто кожи ѧгнѧчих, два гроши, ѿт сто кожи скотих пѧтнадесѧт гроши. то мыто сочавское. а кто идет до татарскои стороны, ѿт дванадесѧт кантари, што сѧ важит, оу сочавѣ, ѡдин роубль серебра, оу ѧском торгоу, тридесѧт гроши, а оу лапоушном л҃ гроши, а оу билогородѣ пол роублѧ серебра. а кто не идет на билгородѣ, а ѡн абы дал оу лапоушном билогородское мыто, колко имал дати оу билогородѣ. а оу тигинѣкѧчоу абы не давали ничого. а на сторожи ѿт каждого воза по в҃і гроши. а кто имет погнати скот до татарь, на головном мытѣ, оу сочавѣ, ѿт каждои скотины по четири гроши, оу ѧсох, два грош, оу лапоушном, є҃ грош. ѿт сто ѡвець, оу сочавѣ, шестьдесѧт гроши, оу ѧсох, тридесѧт гроши, оу лапоушном тридесѧт гроши. а што было мыто, оу тегенѧкичоу, то мы сказали, абы там ни гроша мыта не было, але оу лапоушном, абы тото мыто было. то есть мыто тым, що идоут до татарь. а поставы соукна имают их продати, на складѣ, оу сочавѣ, а оу иных торгох наших не имают волю продати их. а не тыми ѿнѧзми волно имь торговати по оусим нашимь то⟨р⟩гом, што имь любо боудет. а до оугор и до басараб волно имь вывозити соукна. а кто повезеть соукно до басараб, дати имет на головномь мытѣ, оу сочавѣ, от гривны три грош, а на краи, оу баковѣ, два грош ѿт гривны. а што привезеть не басараб, наї перець, наї баволноу, наї боуд що, оу баковѣ, ѿт в҃і кантар пол роублѧ серебра, и на головном мытѣ, оу сочавѣ, ѿт в҃і кантари, што сѧ имоут важити, ѡдин роубль серебра. а кто имет повезти соукно до бистрици и до оугорь, оу сочавѣ, ѿт гривны три грош, оу бани, ѿт гривны полтора гроша, а оу молдавици ѿт гривны полтора гроша. а коли сѧ воротить не оугор, оу молдавици, ѿт каждого терха по два грош, а оу бани ѿт каждого терха до два грош. а кто имет повезти соукно до брашова, на головном мытѣ, оу сочавѣ, ѿт гривны по три грош, оу баковѣ, ѿт гривны полтора гроша, оу тотроуш ѿт гривны полтора грош. а кони сѧ имоу⟨т⟩ воротити, ѿт каждого терхоу оу тотроуши, по два грош, оу баковѣ, ѿт терхоу по два грош. а кони, што соут по три гривны, слободно имь, но оугорскіи кони слободно имь, хотѣ за р҃ златых. а оу котором торгоу имоут их коупити, ѿт каждого конѧ по четири грош, а оу сочавѣ ѿт каждого конѧ по шест грош, а оу серетѣ ѿт конѧ два грош, а оу

BCU Cluj / Central University Library Cluj

черновцех ѿт конѧ по два грош. а кто поѣдет кони а либо кобылы до каменцѧ, што было емоу дати оу серетѣ, то имет дати оу дорогоии, а што было дати емꙋ оу черновци, то имет дати оу хотинии. також ест мыто ѿт кобыл, ꙗко и ѿт конеи. а кто имет коупити скот илї бараны илї оу баковѣ, илї оу романовом торгоу, либо оу бани, а либо оу немцѣ, а либо оу иных торгох, боуд где оу нашеи земли, не надобѣ нигде мыта дати, лише где коупит. и возмет печат ѿт мытника. а оу котором торгоу имет коупити, там имет давати ѿт скота ѡдин грош, а ѿт десѧт ѡвець ѡдин грош, ѿт десѧт свинїи ѡдин грош, ѿт сто кожи скотїнхь десѧт грош, ѿт сто кожи ꙗгнѣчих ѡдин грош, ѿт сто кожи соуранных два грош, та идоуть на головное мыто, на сочавꙋ. а тото мыто татарское, що было оустановлено оу билогородѣ, а мы тото мыто лвовчаном ѿтпоустили, абы не давали ни пинѧза, хотѣ ѿт тисѧч коп, хотѧ боуд там татарскїи царевич, хотѧ не боудь. а оу серетском тръгоу ѿт крамных абы сѧ платило ѿт гривны по три гроши, ꙗко и выше пишем. а што коли идет не нашеи земли черес сочавоу, на серет, та колко мыта давали оу сочавѣ, того половина имають давати оу серетѣ, ѿт оусего, и ѿт кож и ѿт волны и ѿт ѡвчин. то ест мыто серецкое. а оу черновци ѿт фꙋрманского воза мыто четири грош, а ѿт ѡрменского воза шесть грош ѿт скотины ѡдин грош, ѿт десѧт свинїи ѡдин грош[1], а ѿт конеи а либо ѿт кобыл по два гроши. а на перевози ѿт воза, илї ѿт немецких илї ѿт ѡрменских, по четири гроши, але коли имꙋт возити поромомь. а коли боудет лед а либо имꙋт ходити оу брод, тогды перевоза ни гроша да не дадꙋт. то ест мыто черновское. а оу черновцех возы не трѧсти, але коупець абы дал свое право, аже не имаеть заповѣданы товарь на своемь вози, коуници, серебро, воскь, а либо кони добры земскїи. а имает сѧ поставити цина соукноу, оу сочавѣ, ꙗко во лвовѣ. а лвовчане що имоут ходити до бранлова, а либо до кїлїи по рыбꙋ, на краинем мыти, оу бакови, а либо оу берлади имает давати мыто ѿт гривны по полтора гроша, а ѿт воза рыбоу не занмати. а там возмет печат, та прїидет слободно до сочавы, та дасть головное мыто, оу сочавѣ, ѿт гривны по три гроши. а ѿт воза рыбы не брати. а на серети имꙋт давати ѿт гривны по полтора гроша, а рыбы ѿт воза не брати. а оу черновци мыто ѿт воза, ꙗко ест оуставлено, а рыбы не брати. а коли лвовчане

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1 In orig. ѿт десѧт свинїи ѡдин грош de 2 ori.

ривезоуть соукна а либо боуд какїи товарь, а оу них никто гвалтом ни ωдин локот, без пинѧзеи и без их воли, абы не моглъ оузѧти ни мытникъ, ани вомрии, ани мы сами, але коли боудет нам надоби наї соукно наї инаѧ торговлѧ, наї много наї мало, а мы а либо наши мытници абы торговали и заплатоу дилакиии, и надобное оузѧли. а лвовчане, що имоут сами прїносити серебро женое ωт оугор, ωт того серебра боудет ли нам надоби, а мы абыхом коупили готовыми пинѧзми, а што ωстанет, то им слободно вывезти не земли. а моунтѣнскїи воскь и оугорскїи им слободно не земли вывезти. а мыто оу баковѣ, а либо оу брладѣ, а либо оу бани ωдин грош, а оу сочавѣ ωт каменѧ ωдин грош, а оу серети ωт каменѧ ωдин грош. а оугорскїи коуници слободно им вывозити, а мыто имоут платїти на краинем мыти, оу бани, а либо оу баковѣ ωт гривны полтора гроша, а сочавское мыто ωт гривны по три гроши, а оу серети ωт гривны полтора гроша. а ωт тых коуниц боудет ли нам надоби, а мы коупим за готовы. а ωстанок слободно им вывезти. а ещче есми дали лвовчаном, абы держали соби ωдин дом торговским ωбычаем, оу сочавѣ. але оу том домꙋ абы корчмы не держали, ани ѧтки, ани бровара. а пак ли бы хотил держати тоты рѣчи, тот, що имеет жити оу том домꙋ, а ωн абы тѧгноул не мистом ω оусих рѣчех. а то есмо оучинили коупцем лвовчаном господара нашего, королѧ полского, роуской оусеи земли и подолской. а то мы, што есмо выше писали, слюбꙋем им вѣчно здержати и исполнити, без лести и без хитрости, на вѣки вѣчныѧ, мы и наши намѣстники, николи непорꙋшено, при нашеи чти и при нашеи вѣрѣ, подлоуг хрестїанского права. а на то свѣдкове, найвышаѧ рада королевскаѧ, пан миколаи предбор, пан соудомирскїи, што был тыми часы оу нас, оу посолствѣ ωт нашего пана, ωт королѧ, и наши панове и рада молдавскаѧ, пан доума браевич, пан станчоул, пан петрь канцлерь, пан баичан, пан вана пинтичь, пан косте данович, пан козма шандрович, пан шиборь дворникъ, пан петрь пръкалабь, пан данчоул пръкалабь, пан микоуло постелник, и пак панове и радци лвовскїи, што тыми часы оу нас были и с нами тоуꙋ рѣчь еднали, на имѧ, пан билик, пан фридрих, пан никел аврик, пан юнь, пан цорим варкь, пан прокоп, пан коуницѣ, пан мартин боурѣ, пан каспарь, пан миско писарь. а на болшее потвыржденїе томꙋ оусемꙋ выше писанномꙋ велѣли есми нашемꙋ вѣрномꙋ паноу, петрꙋ логофетоу, писати и печат нашоу привѣсити к томꙋ нашемꙋ листоу. пис тадорь продановичь, оу сочавѣ, в лѣт ҂ѕ҃ц҃ѯ҃д, меца юн к҃д ден.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovei, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la această carte sau o vor auzi citindu-se, cui îi va fi de trebuinţă, că au venit înaintea noastră prietenii noştri, pârgarii din Liov şi au adus privilegiul cel mare, ce-l au dela părintele nostru, Alexandru Voevod, şi ne-au rugat ca să le uşurăm vămile, cum le sânt în acest vechiu privilegiu. De aceia, Noi ne-am sfătuit şi cu panii noştri şi cu sfatul şi i-am lăsat în acelaş drept şi le-am întărit lor acelaş drept, cum vor umbla neguţătorii lor prin Ţara noastră în chip slobod, prin Ţara noastră, şi după care obiceiu vor plăti vamă pentru marfa lor.

Incepând de unde este vama principală, la descărcare, în Suceava, pentru postav, de grivnă trei groşi. Iar dela lucrurile mărunţele, ce sânt lucruri felurite, începând cu pânza, catifeaua, postavul tăiat, cuţite, nădragi, coase, brâie ferecate şi alte lucruri mărunte, care se numesc mărfuri mărunte, din aceasta din totul să plătiască, în Sireti, vamă de grivnă trei groşi.

Iar când vor cumpăra marfa tătărească, în Suceava, fie mătasă sau piper sau camhă sau tebenci sau tămâie sau vin grecesc, sau scorţişoară, ei să plătiască de grivnă trei groşi.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar când vor cumpăra marfă tătărească în alte târguri ale noastre, ei vor da acolo, unde cumpără de grivnă doi groşi, iar la vama principală, în Suceava, de grivnă trei groşi şi apoi să cuteze să vândă, cui le va plăcea.

Iar pânza litvană şi nemţască, aceste sânt lucruri măruntele, să plătiască, în Sireti, de grivnă trei groşi.

Iar cine merge la Liov, la vama principală, în Suceava, de vita cornută un groş, pentru zece porci un groş, pentru zece oi un groş, iar pentru o eapă câte şese groşi, iar de fiecare cal câte şese groşi, pentru o sută de veveriţe un groş, pentru o sută de vulpi zece groşi, pentru o sută de piei crude de oaie patru groşi, pentru o sută de piei de miel doi groşi, pentru o sută de piei de vită cornută cincisprezece groşi. Aceasta este vama dela Suceava.

Iar cine merge către ţinutul tătăresc, pentru douăsprezece cântare, ce se vor cumpăni în Suceava, o rublă de argint, în Târgul Iaşilor, treizeci de groşi, iar în Lăpuşna, 30 de groşi, iar în Cetatea Albă, o jumătate de rublă de argint. Iar cine nu va merge la Cetatea Albă, să dea în Lăpuşna vama dela Cetatea Albă, ca şi cum ar fi dat în Cetatea Albă. Iar în Tighina să nu dea nimic. Iar la strajă de fiecare car câte 12 groşi. Iar cine va duce vite

cornute la Tătari, la vama principală, în Suceava, de fiecare vită cornută câte patru groşi, în Iaşi, doi groşi, în Lăpuşna, 2 groşi. Pentru o sută de oi, în Suceava, şesezeci de groşi, în Iaşi, treizeci de groşi, în Lăpuşna, treizeci de groşi. Iar ce vamă a fost în Tegheneachiciu, am desfiinţat-o, pentru ca să nu mai fie acolo nici un groş vamă, ci în Lăpuşna să fie această vamă. Aceasta este vama acelora ce merg la Tătari.

Iar bucăţile de postav le vor vinde, la descărcare, în Suceava, iar în alte târguri ale noastre nu au voie să le vândă. Şi cu aceşti bani liber le este să-şi târguiască, prin toate târgurile noastre, ce le va plăcea.

Iar la Unguri şi în Ţara Basarabilor slobod le este să ducă postav. Iar cine va duce postav în Ţara Basarabilor, va da la vama principală, în Suceava, de grivnă trei groşi, iar la margine, în Bacău, doi groşi de grivnă. Iar ce aduc din Ţara Basarabilor, fie piper sau lână sau orice, în Bacău, pentru 12 cântare o jumătate de rublă de argint şi la vama principală, în Suceava, pentru 12 cântare, ce se vor cumpăni, o rublă de argint.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar cine va duce postav la Bistriţa şi la Unguri, în Suceava, pentru o grivnă trei groşi, în Baea, pentru o grivnă un groş şi jumătate, iar în Moldaviţa, pentru o grivnă un groş şi jumătate. Iar când se întorc dela Unguri, în Moldaviţa, dela fiecare povară câte doi groşi, iar în Baea de fiecare povară câte doi groşi.

Iar cine va duce postav la Braşov, la vama principală, în Suceava, de grivnă câte trei groşi, în Bacău, de grivnă un groş şi jumătate, în Totruş de grivnă un groş şi jumătate. Iar când se vor întoarce, de fiecare povară, în Totruş, câte doi groşi, în Bacău, de povară câte doi groşi.

Iar caii ce sânt de câte trei grivne slobozi le sânt, iar caii ungureşti slobozi le sânt, chiar de câte 100 de zloţi. Iar în care târg îi vor cumpăra, de fiecare cal câte patru groşi, iar în Suceava de fiecare cal câte şese groşi, iar în Sireti de cal doi groşi, iar în Cernăuţi de cal câte doi groşi.

Iar cine va duce cai sau epe la Cameniţa, ce i-ar fi să dea în Sireti, aceia va da în Dorohoiu, iar ce i-ar fi să dea în Cernăuţi, aceia va da în Hotin. Aceiaşi este vama pentru epe, ca şi pentru cai.

Iar cine va cumpăra vite cornute sau berbeci, fie în Bacău sau în Târgul Romanului sau în Baea sau în Neamţ sau în alte târguri, ori unde în Ţara noastră, nu trebuie nicăiri să dea vamă,

decât unde cumpără şi să ia pecete dela vameş. Iar în care târg va cumpăra, acolo va da de vita mare un groş, de zece oi un groş, de zece porci un groş, de o sută de piei de vită mare zece groşi, de o sută de piei de miel un groş, de o sută de piei crude doi groşi şi apoi vor merge la vama principală, la Suceava.

Iar acea vamă tătărească, ce a fost pusă în Cetatea Albă, Noi această vamă o iertăm Liovenilor, să nu dea nici un ban, nici măcar de la o mie de mărci [1], fie că ar fi acolo fiul Hanului tătăresc, fie că n'ar fi. Iar în Târgul Siretiului, de lucruri mărunte să se plătiască de grivnă câte trei groşi, cum scriem şi mai sus. Iar ce iese din Ţara noastră prin Suceava, în Sireti, acolo ce vamă au dat în Suceava, aceia pe jumătate vor da-o în Sireti, din totul şi din piei şi pentru lână şi pentru piei de oaie. Aceasta este vama Siretiului.

Iar în Cernăuţi, pentru un car cărăuşesc [2] vamă patru groşi, pentru un car armenesc şese groşi, pentru o vită cornută un groş, pentru zece porci un groş, pentru cal sau pentru iapă câte doi groşi. Iar la trecători, de car, fie nemţesc sau armenesc câte patru groşi, dar numai când vor trece pe poduri umblătoare. Iar când va fi îngheţat sau vor trece prin vad, atunci carele să nu dea nici un groş. Aceasta este vama Cernăuţilor. Şi în Cernăuţi carele să nu se scuture, ci neguţătorul să-şi dea cuvântul său drept, că nu are marfă oprită în carul său, jderi, argint, ceară sau cai buni de ţară.

Şi se va socoti preţul postavului, în Suceava, ca şi în Liov.

Iar Liovenii ce vor merge la Brăila sau la Chilia, după peşte, la vama dela margine, în Bacău sau în Bârlad, va da vamă de grivnă câte un groş şi jumătate. Iar din car să nu li se ia peştele. Şi acolo să-şi scoată pecete şi să meargă slobod la Suceava şi să dea vama principală, în Suceava, de grivnă câte trei groşi. Iar din car peştele să nu se ia. Iar la Sireti vor da de grivnă câte un groş şi jumătate, iar peştele din car să nu se ia. Iar în Cernăuţi vama pentru car, cum este hotărît, iar peştele să nu se ia.

Iar când Liovenii vor aduce postav sau orice fel de marfă, nimeni să nu poată lua dela ei cu puterea nici un cot, fără bani şi fără voia lor, nici vameş, nici boer, nici Noi înşine. Ci când ne va trebui fie postav sau altă marfă, fie multă sau puţină, Noi sau vameşii noştri să neguţăm şi făcând plata, să luăm ce ne trebuie.

1 I. Bogdan, D. Şt., 2 p. 280.
2 Ibid. 2 p. 280.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar Liovenii ce vor aduce ei însişi argint ars din Ungaria şi din acest argint ne va trebui şi nouă, Noi să cumpărăm cu bani gata şi ce va rămânea, aceia le e slobod să scoată din ţară.

Şi ceara muntenească şi cea ungurească le e slobod să o scoată din ţară. Dar vama în Bacău sau în Bârlad sau în Baea un groş, iar în Suceava de o peatră de ceară un groş, iar în Sireti de peatra de ceară un groş.

Iar jderii ungureşti le e slobod să-i scoată, iar vamă vor plăti la vama dela margine, în Baea sau în Bacău de grivnă un groş şi jumătate, iar vama dela Suceava de grivnă câte trei groşi, iar în Sireti de grivnă un groş şi jumătate. Şi din aceşti jderi ce ne vor trebui nouă, vom cumpăra drept bani gata. Şi ce va rămânea le sânt slobozi să-i scoată.

Şi încă am dat Livonilor să-şi ţie o casă, după obiceiul târgului, în Suceava. Dar în această casă să nu ţie cârciumă, nici măcelărie, nici berărie. Iar dacă ar vrea să ţie aceste lucruri, acel ce va trăi în această casă, atunci să plătiască cu târgul, pentru toate lucrurile.

Aceasta am făcut-o neguţătorilor din Liov, ai Domnului nostru, Craiul Poloniei, a întregei Ţări a Rusiei şi a Podoliei. Şi acele ce scriem mai sus Noi făgăduim să le ţinem veşnic şi să le înplinim, fără înşelăciune şi fără viclenie, în vecii vecilor, Noi şi urmaşii noştri, nestricat niciodată, pe cinste şi pe credinţa noastră, după dreptul creştinesc.

Şi marturi la aceasta, prea înaltul sfat al Craiului, pan Micolai Predbor, pan de Sudomiria, ce a fost în această vreme, la Noi, în solie, din partea Domnului nostru, dela Craiul, şi panii noştri şi sfatul moldovenesc, pan Duma Braevici, pan Stanciul, pan Petru logofăt, pan Baicean, pan Vană Pântece, pan Coste Danovici, pan Cozma Şandrovici, pan Ştibor vornic, pan Petru pârcălab, pan Danciul pârcalab, pan Micul postelnic şi iarăşi panii şi sfetnicii din Liov, ce au fost în această vreme la Noi şi au făcut această înţelegere cu Noi, anume pan Bilic, pan Fridrih, pan Nichel Abric, pan Ion, pan Ţorim Barc, pan Procop, pan Cunţea, pan Martin Burea, pan Caspar, pan Misco pisar.

Şi spre mai mare întăritură acestei toate mai sus scrise, am poruncit credinciosului nostru pan, Petru logofăt, să scrie şi pecetea noastră să o atârne cătră această carte a noastră.

A scris Tador Prodanovici, în Suceava, în anul 6964 luna Iunie 29 zile.

Pergament, cu pecetea cea mare a Domnului atârnată, în Arhiva oraşului Lemberg. Pe pecete se citeşte legenda: † петрѫ воевѡда господарь землї молдавскои. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan, după care îl dau şi eu. A fost publicat, cu unele abateri, în E. Kałužniacki, Documenta moldawskie i multańskie z archiwum miasta Lwowa, 1878, nr. 7 p. 36-39. Asemenea în Hurm. Doc. 2^1 p. 677-683. Este menţionat în Hurm. Doc. 2^2 p. 75. Cp. N. Iorga, Istoria comerţ. rom. ed. 1, vol. 1 p. 106-108, etc.

232.

Suceava. 1456 August 12.

Petru Voevod făgăduieşte Braşovenilor că pot face negoţ în Moldova.

Petrus, Dei gracia, Wôevoda, dominusque terre Moldawie. Sagacibus viris, iudici ac iuratis civitatis Braschowie, amicis nostris grate dilectis, salutem et omnis boni augmentum. Providi amici nostri sincere dilecti. Vestre eidem amicabili sagacitati significamus per presentes, sub nostre Katholice fidei honore, nos vobis ac cuilibet de vestris mercatoribus compromittentes, procul mota omni fraude, ut, si aliqui ex ipsis in terris nostris mercari aut negociari voluerint, quod huiusmodi mercatores libere et absque quovis impedimento nostri ex parte venientes, ipsorum negocia, ut prefertur, peragant pacifice et quiete, peragentesque, ad ipsorum mansiones vice versa in pace et securitate a nobis redeant, prout moris et consuetudinis fuit semper ab antiquis temporibus retroactis inter nostras terras ac vestras. Insuper familiaris Raphaelis, dictus Laslo, presencium ostensor, quidquid nostri ex parte vobis dixerit, eidem fidem in omnibus hiis velitis adhibere creditivam, tamquam nos ipsi vobis loqueremur propria in persona. Datum Soczawie, feria quinta proximi[1], post festum Sancti Llaurencii Martiris Christi gloriosi, anno Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo sexto.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Petru Voevod, Domn Ţării Moldovei. Iscusiţilor bărbaţi, judelui şi juraţilor din Cetatea Braşov, prietenilor noştri plăcuţi, cu mulţămire, salutare şi spor în

---

1 Sic.

tot ce e bun. Prietenilor noştri înţelepţi şi plăcuţi, facem cunoscut prin aceste, prieteneşte, aceleiaşi iscusinţe a voastre, pe cinstea credinţei noastre *catolice*, că Noi făgăduim vouă şi oricui din neguţătorii voştri, îndepărtând orişice înşelăciune, că, dacă unii din ei ar vrea să cumpere sau să facă neguţătorie, în Ţara noastră, neguţătorii de acest fel să vie în chip slobod şi fără nici o piedică din partea noastră şi să-şi facă negoţul lor, în pace şi linişte, după cum vroiesc, şi făcându-şi negoţul să se întoarcă la casele lor, din nou, în pace şi siguranţă, din partea noastră, după cum a fost totdeauna obiceiul din vechile timpuri, între Ţara noastră şi a voastră.

Afară de aceasta să daţi crezare în toate slugii Rafael, numit Laslău, aducătorul acestora, orişice v'ar spune din partea noastră, ca şi cum Noi înşine am vorbi în persoană.

Dată, în Suceava, în Joia cea mai apropiată după sărbătoarea Sfântului Laurenţiu, martirul glorios al lui Hristos, în anul Domnului una mie patru sute cinci zeci şi şese.

Originalul în Arhiva oraşului Braşov, colecţia Schnell I nr. 14. Pe verso nici o adresă. Pecetea este ruptă, aşa încât nu se vede decât o pată roşie. Scrisoare italiană, deosebită de aceia din scrisorile lui Ilie şi Ştefan. O copie la Acad. Rom. A fost publicat de N. Iorga, în Hurm. Doc. 15^1 p. 44, nr. 78, după care îl dau şi eu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

233.

Vasluiu. 1456 ‹Iulie-Septemvrie›.

Petru Voevod dă scrisoare lui Mihail logofătul, ca să meargă la Turci, să le dea 2000 de zloţi ungureşti, pentru ca să aibă pace.

† мы петрь[1] воево(да), з бж҃їею мл(с)тїю, г(с)п(д)рь земли мо(л)да(в)скои, с паны радою нашею мо(л)да(в)скои а и с нашим(м) митрополито(м), ки(р) деwктисто(м), и сь всѣми паны w(т) велика даже и до мала, радили есмы и много подꙋмали ме(ж) собою w ꙋтисненїе и погибенїе земли нашеи, що(ж) сь ꙋси(х) сторо(н) имае(м), а наипꙋ(л)ше w(т) тꙋрко(в), иже набрали и верꙋ(т) по кꙋ(л)ко

1 ь seamănă cu ѻ, aici şi în alte locuri.

съ разо(к) и просѧ(т) ȣ на(с) даны двѣ тисѣчи ȣгорскы(х) зла(т), ино мы не дȣ(ж) быхо(м) дати ей, а боронити сѧ не(м) ника(к), занȣ(ж) помо(ч) и по(д)поры жадной не имае(м) ни ѿ(т)колѣ, ка(к) пре(д)ци наши имѣли, а не да(в)ши и(м), сами себѣ возмȣ(т), ка(к) и дотȣ(л) брал(и) жоны и дѣти братей наши(х). того дл҃ѣ ра(д)ли есмы ȣси посполȣ подвигти себѣ неволю, ка(к) мочї име(м), и похилити соби головȣ томȣ поганствȣ, на(и)ти и дати имъ, на що мочї име(м) и(х) ȣпросити, докȣ(л) аче и сѧ б҃ъ милы смилȣе(т) абыхо(м) ти(ж) могли ѿ(т) б҃а помо(ч) имѣти и стороны свои наити, ка(к) и наши пре(д)ци имѣл(и). просто(ж) ȣрад(в)ши то ȣси по(с)полȣ, просили есмы нашего волѣрина, пана михаила лѡ(г)оѳета, абы пошо(л) до тȣрко(в) по(д)вигти нашȣ тѣготȣ, ȣзѣвши б҃а на помо(ч), и ȣчинити на(м) миръ, ка(к) бы наша зе(м)лѧ не гибла дале. мочї имет ли ниже що, та(к) и добро, а пак ли не мочї име(т) с то(г) спросити, а вынѣсти, тогди дати и тоты двѣ тисѣчи зла(т) ȣгорскы(х), абы на(м) ȣпокои бы(л), абы зе(м)лѧ наша дале не гыбла. и слюбили есмы и слюбȣе(м) с си(м) наши(м) ли(ст)мъ панȣ михаилȣ лѡ(г)оѳетȣ, абыхо(м) не сиȣстили жа(д)ная слова на него николи, ани бы на(к) моглъ никто на него речи, аже ѡ(н) той даны ȣчины(л), занȣ(ж) мы его ȣси посполȣ послали и тотȣ да(н) дати по нашей неволи. и на то ли(ст) на(ш) дали есмы пан(ȣ) михаилȣ лѡ(г)оѳетȣ и съ ȣсими нашими паны и радою мо(л)да(в)скою, по(д) нашȣ печа(т) и по(д) печати ȣси(х) бояръ наши(х), абы ѡ(н) съ ȣси(м) ср(д)цемъ наше(г) ȣпокоѧ длѧ ходи(л). а панове наши по имени, а наипервы митрополита наше(г) ки(р) ѳеѡктиста, а пана братȣла, пана дȣмы браевича, пана лазора, пана станчюла, пана манолео, па(н) ива(н) ка(л)ча(н), па(н) ѡана пыитече, па(н) козма ша(н)дрови(ч), па(н) хо(д)ко шиворъ дворникъ, панъ петръ пръкала(б), па(н) петръ лѡ(г)оѳетъ, панъ хо(д)ко крецеви(ч), панъ моика и бра(т) его, па(н) тол(д)еръ, па(н) гоѧ(в), панъ косте ѡрышъ, па(н) костеданови(ч), па(н) шендрика толочко, панъ лаза пити(к), панъ андрȣшко, панъ иѡнъ бȣчȣ(м), па(н) ми(к) бра(л) дворни(к), па(н) тодеръ дȣ(л)чеви(к), панъ михȣ(л) старости(ч), па(н) сина хоти(н)скы, па(н) во(л)восѣ посте(л)ни(к), па(н) рома(н) хȣди(ч), па(н) лацко хȣди(ч), па(н) ива(ш)ко хри(н)кови(ч), па(н) илѣ виестиа(р)ни(к), па(н) васко леви(ч), панъ хри(н)ко леви(ч), па(н) да(н)чȣ(л) внѣживи(ч), па(н) иѧ(г) кы(м)пѧ(н), па(н) ива(ш)ко ȣстекан, па(н) драгосла(в), па(н) негои и бра(т) его, па(н) братȣ(л), па(н) еремиа, па(н) порка, па(н) езерѧ(н) коми(с), па(н) михȣ(л) сто(л)ни(к), па(н)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

гангȣ(р) спатарь, па(н) негрилъ дворни(к), па(н) дракоше[1] чашни(к), па(н) злънко, па(н) дȣма мика(ч), па(н) дȣма га(л)ки(н), па(н) косте цолн(ч), па(н) петрь сръбескȣ(л), па(н) микȣ(л) спатарь и па(н) жȣржь лѣнцѣ, и наши писари, пань теодо(р) прода(н) и па(н) добрȣ(л) и па(н) кръстѣ и па(н) вȣ(л)па(ш) и па(н) солъмань и инии ȣс(и). а стецко писа ȣ васлȣи. в лѣ(т) ѕцѯд.

Traducere. Noi Petru Voevod, din mila lui Dumnezeu, Domn Ţării Moldovii, cu panii sfatului nostru moldovenesc şi cu mitropolitul nostru, Chir Teoctist, şi cu toţi panii dela mare până la mic, ne-am sfătuit şi mult am vorbit între noi despre apăsarea şi pierderea Ţării noastre, ce o avem din toate părţile şi mai mult din partea Turcilor, cari au luat şi iau de atâtea ori şi cer dela noi bir două mii de zloţi ungureşti, ceiace Noi nu sântem în stare să le dăm, iar să ne apărăm nicidecum, pentrucă nu avem nici o putere şi nici un sprijin de nicăiri, precum au avut înaintaşii noştri, iar nedându-le, îşi iau ei singuri, precum şi până acuma au luat femeile şi copiii fraţilor noştri.

Pentru aceia ne-am sfătuit cu toţii împreună, ca să ne ridicăm nevoia, cum vom putea, şi să ne plecăm capul acestui păgân, să găsim şi să le dăm, întrucât vom putea la cererea lor, până când milostivul Dumnezeu se va îndura, ca să putem avea ajutor dela Dumnezeu şi să găsim ajutoarele noastre, cum au avut şi înaintaşii noştri. Aşa că sfătuindu-ne cu toţii împreună, am rugat pe boerul nostru, pan Mihail logofătul, ca să meargă la Turci, să ridice greutatea noastră, luând pe Dumnezeu întru ajutor, şi să ne facă pace, cum ar fi, ca Ţara noastră să nu piară. De va putea să ceară şi să scoată ceva mai puţin din această sumă, atunci e bine, iar de nu va putea, atunci să dea şi aceşti două mii de zloţi ungureşti, ca ne fie pace, ca să nu piară Ţara noastră.

Şi am făgăduit şi făgăduim cu această carte a noastră panului Mihail logofătul, ca să nu spunem niciodată nici un cuvânt contra lui şi nici să nu poată nimeni să vorbiască contra lui, că a hotărît acest bir, pentrucă Noi împreună cu toţii l-am trimis, să dea acest bir, pentru nevoia noastră. Şi pentru aceasta am dat cartea noastră panului Mihail logofătul, împreună cu toţi panii noştri şi sfatul moldovenesc, sub pecetea noastră şi sub peceţile tuturor boerilor noştri, ca el să meargă cu toată inima pentru pacea noastră.

---

1 Sic.

Iar panii noştri, după nume, mai întâiu Mitropolitul nostru, Chir Teoctist, pan Bratul, pan Duma Braevici, pan Lazor, pan Stanciul, pan Manoil, pan Ivan Balcean, pan Oană Pântece, pan Cozmă Şandrovici, pan Hodco Ştibor vornic, pan Petru pârcălab, pan Petru logofăt, pan Hodco Creţevici, pan Moica şi fratele său, pan Toader, pan Goean, pan Coste Orâş, pan Coste Danovici, pan Şendrică Tolocico, pan Lazea Pitic, pan Andruşco, pan Ion Bucium, pan Mic Crali vornic, pan Toader Dulcevici, pan Mihul Starostici, pan Sin dela Hotin, pan Bolbosea postelnic, pan Roman Hudici, pan Iaţco Hudici, pan Ivaşco Hrincovici, pan Ilea vistiarnic, pan Vasco Levici, pan Hrinco Levici, pan Danciul Cneajnici, pan Neag Câmpean, pan Ivaşco Usteclă, pan Dragoslav, pan Neagoe şi fratele său, pan Bratul, pan Eremia, pan Porc, pan Ezerean comis, pan Mihul stolnic, pan Gangur spatar, pan Negrilă vornic, pan Dragoş ceaşnic, pan Zeaico, pan Duma Micaci, pan Duma Galbin, pan Coste Ţolici, pan Petru Sârbescul, pan Micul spatar şi pan Giurgiu Leanţea şi pisarii noştri, pan Toader Prodan şi pan Dobrul şi pan Crâstea şi pan Vulpaş şi pan Soliman şi alţii toţi. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Şi a scris Steţcu, în Vasluiu, în anul 6964.

Pergament în Arhiva ministerului de externe din Moscova. O fotografie la Acad. Rom. fotografii dăruite de I. Bogdan. O planşă, fotografică în Enţiklopediia slavianskoi filologhii (Petrograd, 1916), planşa nr. 118. Este rezumat în Rykaczewski, Inventarium omnium et singulorum privilegiorum, literarum, diplomatum quaecunque in archivo regni in arce Cracoviensi continentur, Paris, 1862 p. 139, cu data 1456 Iunie 5, şi cu greşala că e dat din Suceava. Cp. Hasd. Arh. Ist. 2 p. 56. A fost publicat cu abateri de Ulianiţchi, Materialî nr. 79. Aici data e 1456 Iunie 15. E publicat şi în Hurm. Doc. 2^2 p. 669-671. Cp. G. Şincai, Hronica Românilor, Iaşi, 1853, 2 p. 26, N. Iorga, Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţii Albe, Bucureşti, 1899, 117-118, A. D. Xenopol, Ist. Rom. ed. 3, vol. 3 p. 144. Cred că documentul este de datat între Iulie şi Septemvrie. E după 29 Iunie, când Petru Voevod dă cunoscutul act de supunere către Poloni şi în care nu e vorba despre cererea de ajutor contra Turcilor. Din 1456 Octomvrie 5 avem răspunsul Turcilor.

Documentul este extrem de inportant pentru istoria Moldovei în faţa primejdiei Turcilor.

Dau mai departe răspunsul Turcilor.

Sarhan Beglie. ⟨1456⟩ Octomvrie 5.

Mahomed beg scrie lui Petru Voevod să-i trimită haraciul până în trei luni.

тѹгра. од великого господара и великого амирє, сѹлтан мехмедъ бега, племенитомъ и мѹдромѹ и свакои чест и хвала достоинохъ иоанѹ петрѹ[1], воєводъ и господинѹ моровлахиє, любима херстиниина, да приме племенствоти. послал си поклисара своєга и болѣрина, михѹла логофета, и при емѹ рѣчи господинствомъ, колико є поведель, нѹ ако веш посилать харач две хиладъ дѹкат злати господствѹми ѹ свакомъ годищѹ. тако и да бѹдъ мир свершенъ, и томѹ срок ставимъ є за три мисеци. ако доди на тѹиѹ главѹ, тако и да бѹде мир свершенъ сь господствоми, а коли не доди, то и ви знате, и богъ те весели. месеца октобрињ є ѹ сархань бегане.

Traducere. Turaua[2]. Dela marele Domnitor şi marele Amir, Sultan Mahomed beg, nobilului şi înţeleptului şi celui demn de orice cinste şi laudă Ioan Petru, Voevod şi Domn al Morovlahiei, prietenească salutare să priimeşti, *Nobleţea ta.* Ai trimis solul tău, pe boerul Mihul logofătul, şi cu el cuvintele din care am înţeles, că vei trimite Domniei mele haraci două mii de ducaţi de aur, în fiecare an. Aşa dar să fie pace făcută şi acesteia îi punem termen peste trei luni. Dacă haraciul va sosi la acest termen, atunci să fie pace făcută cu Domnia mea, iar dacă nu va sosi, atunci şi voi ştiţi ⟨ce vă aşteaptă⟩.

Şi Dumnezeu să te bucure.

In luna lui Octomvrie 5, în Sarhan Beglie.

Pergament în Arhiva ministerului de externe din Moscova. A fost publicat de Ulianiţchi, Materialî nr. 81 şi de Hurm. Doc. 2² p. 671. Cp. A. D. Xenopol, Ist. Rom. ed. 3, vol. 3 p. 144, N. Iorga, Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţii Albe, Bucureşti, 1899, p. 120.

Boerul Mihail logofătul avea o inportanţă foarte mare. Era în primul rând în toate treburile statului. Dau mai departe câteva scrisori, ce privesc legăturile lui cu Polonii.

1 E scris peste un loc ras.
2 тугра, în bulgăreşte, monograma Sultanului.

A.

Sambor. Circa 1451 August 3.

Ian Buceaţchi se înpacă cu Mihail logofătul, căruia îi făgăduieşte cincizeci de grivne.

а се мы панъ іанъ боучацкий исъ литвинова визнавамъ то симъ листомъ нашимъ каждомꙋ добромоу, ктожь то панъ оузрить или его оуслышитъ чтоучи, аже што коли есми имали межи нами мерзѧчкꙋ ис паномъ михаиломъ, канцлѣремъ александра воеводинымъ, и мы есми приводши предъ кнѧгиню нашша воеводиноую и предъ ихъ пани молдавскии, предъ паномъ браевичемъ и предъ паномъ пръкалабомъ и предъ паномъ вытолтомъ и предъ паномъ шандромъ и предъ паномъ костею дановичемъ и предъ паномъ денисомъ, и есми смирили сѧ и сътокмили сѧ и оусѣ мерзѧчки есми пꙋстили мимо сѧ и не имаемь тыхъ минꙋвшедшихъ дѣлъ и мерзѧчокъ поминати на вѣки, али имаемъ быть и слюбꙋемъ исъ паномъ михаиломъ оу вѣрнои приꙗзни до нашего живота... а такъ же на томъ еднанию есми отстали панꙋ михаилꙋ пѧтьдесѧтъ гривенъ што есми и слюбили заплатит панꙋ михаилꙋ по матцѣ божїи оу пѧть недѣль к гривен, а трꙵидесѧтъ гривенъ имаемъ заплатить по рожествѣ христовѣ за четыри недѣли. а коли быхми того не исполнили и не заплатили панꙋ михаилꙋ на тоты дни вышеписаныхъ, а мы сѧ поддаемъ, аже бы оузѧлъ оу нашемъ имѣнии, оу карловѣ, пѧтьдесѧтъ воловъ, а вземши волы, имаетъ на насъ свои пѣнѧзии править предъ королемъ, а мы противъ емꙋ не имаемъ ничто молвить. а коли быхми молвили, то быхми молвили противъ нашеи чти. на то есми дали нашъ листъ и печать нашю привѣсили к семꙋ нашемꙋ листꙋ. оу самборѣ мѣсѧца авгꙋста оу третии день.

Traducere. Noi pan Ian Buceaţchi din Litvinov facem cunoscut cu această carte a noastră fiecărui om bun, cine va căuta la dânsa sau o va auzi citindu-se, că am avut cândva duşmănie cu pan Mihail, logofătul lui Alexandru Voevod, şi venind înaintea Doamnei lui Ilieaş Voevod şi înaintea panilor lor moldoveneşti, înaintea lui pan Braevici şi înaintea panului pârcălab şi înaintea panului Vitolt şi înaintea panului Şandru şi înaintea panului Costea Danovici şi înaintea panului Denis şi ne-am înpăcat şi ne-am tocmit şi toate urile le-am lăsat la o parte şi n'avem să mai amintim

de aceste lucruri lăsate, la o parte şi de aceste uri, în veac, ci vom fi şi făgăduim cu pan Mihail, în prietenie credincioasă, până la sfârşitul vieţii noastre. Şi astfel, la această unire am hotărît lui pan Mihail cincizeci de grivne, ce am făgăduit să i le plătim lui pan Mihail, în cinci săptămâni după Maica Domnului 20 grivne, iar treizeci de grivne avem să i le plătim peste patru săptămâni, după Naşterea lui Hristos.

Iar dacă nu i-am îndeplini aceasta şi nu am plăti panului Mihail în aceste zile mai sus scrise, atunci noi ne supunem, ca să ia din averea noastră, în Carlov, cincizeci de boi şi luând boii va cere contra noastră banii săi, în faţa Craiului, iar noi înpotriva lui nu vom spune nimic. Iar dacă am spune, atunci am spune înpotriva cinstei noastre. Pentru aceasta am dat cartea noastră şi am atârnat pecetea noastră, cătră această carte.

In Sambor, luna lui August în 3 zile.

Pergament în Arhiva ministerului de externe din Moscova. A fost publicat în Ulianiţchi, Materialî nr. 85 şi în Hurm. Doc. 2[2] p. 660-661.

Documentul nu are data de an. Il datez din 1451, când Mihail logofătul era pribeag în Polonia, înpreună cu Alexandru Voevod şi Doamna Marinca. Cp. V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 104-105.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

B.

Sireti. 1453 Septemvrie 28.

Predbor de Conetpole şi Ioan Cmita făgăduiesc în numele lui Cazimir, Regele Poloniei, lui Mihul logofătul un venit de 100 mărci, pe an.

Nos Predborius de Conyeczpole sandomiriensis, premisliensis capitaneus, et Johannes Kmitha de Wysznycze, leopoliensis castellani, recognoscimus presencium cum tenore quibus expedit uniuersis, quare pro Serenissimo principe ac domino Kazimiro, Dei gratia, Rege Poloniae ac Magno Duce Lythwaniae promisimus promittimusque per presentes quia magnifico domino Mihul cancellario terre Moldauiensis annuatim redditum centum marcarum pecuniae communis in regno currentis, ex ruppis Cracovie siue Russie aut de alys proventibus, serenissimus dominus Rex dabit et persolvat realiter . . . . Datum in Sereth, die dominica proxima post festum Sancti Mathei Apostoli, Anno Domini 1453.

Traducere. Noi Predbor de Conețpole, căpitan de Sandomir, de Premâsl și Ioan Cmita de Vișnice, castelani de Liov, facem cunoscut prin aceasta tuturor cui se cuvine, că am făgăduit și făgăduim, prin aceasta, în numele prea strălucitului Principe și Domn Cazimir, din mila lui Dumnezeu, Rege al Poloniei și mare Duce de Litvania, că prea strălucitul Domn, Rege, va da și va plăti în adevăr mărețului Domn, Mihul logofăt al Țării Moldovei, pe fiecare an un venit de o sută de mărci, după cursul obicinuit al banilor, în înpărăție, din veniturile (?) Cracoviei sau Rusiei sau din alte venituri.

Dat, în Sireti, în Duminica cea mai apropiată, după sărbătoarea Sfântului Apostol Mateiu, în anul Domnului 1453.

Pergament în Arhiva ministerului de externe din Moscova. O fotografie la Acad. Rom. fotografii pachet 5, nr. 63. A fost publicat în Ulianițchi, Materialî p. 82 și Hurm. Doc. 2' p. 43. E menționat de V. Pârvan, Alexăndrel Vodă și Bogdan Vodă, București, 1904, p. 105.

Documentul e în legătură cu cel din 6961 (1453) Septemvrie 23. Vezi mai sus 2 p. 765-769.

C.

Sneatin. Circa 1454 Martie 24.

Mujilo și Bartoș Buceațchi făgăduiesc lui Mihail logofătul adăpost, sate și venituri în Polonia, când ar fugi din Moldova.

мы, панъ моужыло боучацски, староста снятински и коломыски, пан бартошъ боучацски, староста подолски посполиты, вызнаваємъ симъ нашимъ листомъ ка(ж)домоу, комоу того боудєт потрєбизна, кто нань возрит или єго чтоучи оуслышитъ, иж съ нашєи доброєи воли и розмыслоу, хотячы пана михаила, канцлєря молдавского, намъ братомъ и приятєлємъ вѣчнымъ оучинити и єго братю и иныє єго приятєлѣ къ нам приклонити, дали єсми ємоу оу каждоую єго пригодоу, того, божє, нє даи, коли бы ся ємоу пригодило быти исъ зємли молдавскоє и пєрєд якимъ натискомъ оу снятинъ оу город, мєшканє, съ єго панєю, съ єго дитками и съ слоугами и придали єсми ємоу пол мыта и лановъ мѣстски. пак-ли хоти оу коломыи мєшкати, ино придали єсми пол мыта и мыта

пол коломынского. пак ли бы оусхотил оу коропци мешкати, ино емоу даем мѣсто коропцѫ сѫ мытомѫ, сѫ млином и село стѣнкоу к томоу причиниаем. и мы такожѫ пан Бартошѫ, староста подолски, коу коропцю паноу михаилоу придаемѫ нашы двѣ селѣ новосѣлци и космыринѫ исѫ млыномѫ сновидовским. а то все вышеписаное даемѫ емоу до его жывота, колкократ бы сѧ емоу пригодило выти исѫ земли молдавское и имает держати со всѣми доходы и приходы, сѫ мыти, сѫ млины, до коли боудет мешкати и боудет собѣ назад дорогоу чынити до земли молдавскои. а коли назад оусхочет поити до земли молдавскои, имает поити доброволне сѫ своею панею, сѫ своими дитками и сѫ своими сѫкарбы и сѫ слоугами. а то все вышеписаное слюбоуем здержати и исполнити при нашои чти и при христианскои вѣрѣ. и на свѣдомость сего нашего листа печати нашѣ соут привѣшены. пис оу снятинѣ марта к҃д.

Traducere. Noi, pan Mujilo Buceaţchi, staroste de Sneatin şi de Colomeia, pan Bartoş Buceaţchi, staroste al întregei Podolii, facem cunoscut cu această carte a noastră fiecăruia, cui îi va trebui, cine va căuta la dânsa sau o va auzi citindu-se, că din a noastră bună voie şi gând, vrând să ni-l facem pe pan Mihail, logofăt al Moldovei ca frate şi prieten veşnic şi pe fraţii lui şi pe alţi prieteni ai lui să-i plecăm către noi, i-am dat lui la orice întâmplare, aceasta, Doamne, să n'o dai, când i s'ar întâmpla să iasă din Ţara Moldovei şi înaintea vre-unui atac şi să vie în cetatea Sneatin, casa, cu jupâneasa lui, cu copiii lui şi cu slugile, i-am dat lui jumătate din vamă şi moara târgului. Iar dacă ar vrea să se aşeze în Colomeia, i-am dat jumătate din moară şi jumătate din vama dela Colomeia. Iar dacă ar dori să se aşeze în Coropeţ, îi dăm târgul Coropeţ cu vama, cu moara şi satul Steanca îl adăugăm către aceasta.

Şi asemenea, Noi, pan Bartoş, staroste de Podolia, dăm panului Mihail pe lângă Coropeţ două sate ale noastre, Novosealţ şi Cosmiririn şi cu moara lui Snovidovschi.

Şi toate aceste mai sus scrise i le dăm lui cât va trăi, ori de câte ori i s'ar întâmpla să iasă din Ţara Moldovei şi le va ţinea cu toate veniturile şi produsele, cu vămile, cu morile, până când va locui şi-şi va face drum înapoi către Ţara Moldovei.

Şi când va dori să plece înapoi în Ţara Moldovei, va pleca de bună voie, cu jupâneasa sa, cu copiii şi cu averile sale şi cu slugile sale.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Şi toate cele mai sus scrise le făgăduim să le ţinem şi să le înplinim pe cinstea şi pe credinţa noastră creştinească.

Iar ca mărturie acestei cărţi a noastre sânt atârnate peceţile noastre.

S'a scris, în Sneatin, Martie 24.

Pergament în Arhiva ministerului de externe din Moscova. Are două peceţi atârnate. O fotografie la Acad. Rom. fotografii, pachet 1 nr. 3. E publicat în rezumat de Rykaczewski, Inventarium omnium et singulorum privilegiorum, literarum, diplomatum quaecunque in archivo regni in arce Cracoviensi continentur, Paris, 1862, p. 134. Aici data e 1404. Cp. Hasd. Arh. Ist. 2 p. 52. A fost publicat, cu abateri, de Ulianiţchi, Materialî nr. 78, cu data 1454. E publicat şi în Hurm. Doc. 1² p. 888-889, cu data 1445-1459. Cp. V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 106. Data de circa 1454 nu e sigură.

D.

Cracovia. 1456 Aprilie 4.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cazimir, Regele Poloniei, acordă lui Mihul logofătul şi fraţilor săi un salv-conduct pentru Polonia.

Kazimirus, Dei gratia, Rex Polonie, Magnus Dux Lithwanie, Russie, Prussieque dominus et heres etc., Significamus tenore presencium quibus expedit vniversis quod licet Nobiles et generosi Mihul Cancellarius Moldauie, Dvma et Chodor, fratres eius, terrigene boyari et subditi nostri de terris Moldauie prout et ceteri fideles beniuoli ac adherentes nobis in Regno et dominijs nostris plena gaudeant securitate. Volentes tamen ne illos aliqua in Regni nostri dominiis manendi insecuritatis detineat ambiguitas, Eisdem, coniuctim uel diuisim, cum uxoribus, pueris, familia, bonis rebusque omnibus quibuscunque nominibus nuncuparentur ubique in Regno nostro signanter autem in terris ciuitatibusque Russie videlicet Camyenyecz, Colomia, Drohobuz et ceteris ciuitatibus ac opidis Regni nostri, ubi et quocienscunque placuerit illis aut alicui ipsorum standi, morandi, pausandi, veniendi, accedendi, negocia disponendi, abeundi redeundique nostrum regium securitatis salvumconductum, plenamque et omnimodam damus et concedimus tenore praesencium facultatem. Quo circa vobis prelatis ecclesias-

ticis et secularibus necnon palatinis et castellanis, capitaneis tenutariis, Burgrabiis, procuratoribus, magistris civium, consulibus castrorum, civitatum, opidorumque communitatibus et aliis subditis et fidelibus nostris ad quos presentes peruenerint hec notificantes districte precipientes mandamus omnino hec volentes, quatenus prefatos Mihul Cancellarium, Duma et Chodor, cum uxoribus, pueris, familia, rebus, bonisque omnibus quibuscunque nominibus censeantur, ubique, in regno nostro, et presertim in terris Russie ac civitatibus prememoratis et aliis quibuscunque ubi voluerint, stare, morari, manere, pausare et ad ea venire, accedere, abire, recedere, negotiaque sua queque disponere, libere et secure, sine quouis impedimento, molestia, turbacione, offensa et arresto permittatis et permitti faciatis et debeatis presentem nostrum salvum conductum ipsis et cuilibet ipsorum, inviolabiliter et inconcusse, in omnibus suis condicionibus articulis atque punctis, obseruantes pro gratia nostra aliud facere non ausuri. Harum quibus sigillum presentibus est sub appensum testimonio literarum. Datum Cracovie die dominico Conductus Pachae anno Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo sexto.

Relacio venerabilis Iohannis Lutkonis de Brzesze utriusque Juris Doctoris, Archidiaconi Gneznensis, Regni Poloniae vicecancelarii.

Traducere. Cazimir, din mila lui Dumnezeu, Rege al Poloniei, mare Duce al Litvaniei, Domn al Rusiei şi Prusiei şi Domnitor etc., facem cunoscut prin aceasta tuturor cui se cuvine, că e îngăduit ca nobilii şi cei de bun neam, Mihul logofătul Moldovei, Duma şi Toader, fraţii săi, boeri pământeni şi supuşii noştri din Ţara Moldovei, ca şi ceilalţi credincioşi de bună voie şi apropiaţi nouă să se bucure de deplină siguranţă în Regat şi pământurile noastre. Dorind totuşi ca să nu-i înpiedice vre-o îndoială de nesiguranţă de a rămânea în pământurile Regatului nostru le dăm şi le întărim, prin această scrisoare, al nostru regesc salv-conduct de siguranţă şi deplina şi în orice fel putinţa, lor, înpreună sau în parte, cu soţiile, copiii, familia, bunurile şi toate lucrurile, cu orişice nume s'ar chema, oriunde în Regatul nostru, însă şi pământurile şi cetăţile Rusiei, anume în Cameniţa, Colomeia, Drohobuz şi celelalte cetăţi şi oraşe ale Regatului nostru, unde şi ori de câte ori le-ar plăcea, lor sau oricui dintre ei, să stea, să întârzie, să se opriască, să vie, să meargă, să facă treburile, să plece şi să se întoarcă înapoi.

Pentru care, la care din voi prelaţi, preoţi, laici, palatini şi

castelani, căpitani de ţinuturi, orăşeni, cârmuitori, magistraţi ai cetăţilor, consuli ai lagărelor, cetăţilor şi comunităţi ale oraşelor şi alţi supuşi şi credincioşi ai noştri, la care ar ajunge această scrisoare, făcându-vă cunoscut, cu asprime, aceste, cerem, cu tot dinadinsul, să vă grăbiţi şi să vroiţi aceste, pentru a îngădui şi să faceţi să se îngăduie ca numitul Mihul logofătul, Duma şi Toader, cu soţiile, copiii, familia, lucrurile, şi toate bunurile, sub ori şi ce nume ar fi socotite, să stea, să întârzie, să se opriască, să rămâie, ori unde, în Regatul nostru, şi mai ales în Ţara Rusiei şi în cetăţile amintite şi în altele, ori unde ar vrea, şi să vie în ele, să sosiască, să iasă, să se întoarcă îndărăt, să-şi rânduiască treburile lor, în chip slobod şi sigur, fără de nici o piedică, supărare, turburare, lovire şi oprelişte şi să trebuiţi să respectaţi acest de faţă al nostru salv-conduct lor şi oricui dintre dânşii, neatins şi nestrămutat, sub toate condiţiunele, articolele şi punctele sale, observând să nu îndrăzniţi, pentru graţia noastră, să faceţi altfel.

Iar ca mărturie a acestei scrisori este atârnată pecetea noastră.

Dată, în Cracovia, în Duminica Adunării Paştelor, în anul Domnului una mie patru sute cinci zeci şi şese.

După dictarea venerabilului Ioan Lutco de Brzesze, doctor juridic, arhidiacon de Gneznensia, vicecancelar al Regatului Poloniei.

Pergament în Arhiva ministerului de externe din Moscova. O fotografie la Acad. Rom. fotografii, pachet 1, nr. 43. S'a publicat în extras în Ulianiţchi, Materialî p. 92, şi complect în Hurm. Doc. 2^{2} p. 67-68. In extras e publicat şi în Uricarul 11 p. 87-88. E menţionat în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 105-106.

234.

Suceava. 1457 Aprilie 1.

Petru Voevod scrie lui Mujilo şi Bartoş Buceaţchi, că le-a dat pe trădătorul Leu şi ai săi, încheie înţelegere ca să fie extradaţi toţi cei ce ar prăda de o parte sau alta şi cere ocrotire, contra duşmanilor şi adăpost la vreme de nevoie.

мл(с)тїю бж̃їею, мы петръ воевода, господаръ земли молдавскои, чини(м) знаменито нс сѣ(м) лист<о>мъ наши(м) оусе(м), кто на(н) оузри(т) или его оуслыши(т) чтучи, каждомꙋ добромꙋ, колиж того комꙋ бꙋдѣт потрѣбизна, ѡже пришли до на(с) прїателеве наши мл̃ы, панъ мꙋжило бꙋчацского, староста снѣти(н)скы

и коломынскои и коронецскы, и па(н) карто(ш) изъ ıазловцѣ, староста подо(л)скы, жалѹючи свои жале(ст) и свои смртъ що сѣ стала на н(х) дѣти и братїи, и шкодѹ ѡ(т) никоторы(х) зра(д)цı(в) и злодїıвъ, а на нмѣ ѡ никаке(г) лева и ѡ(т) ı(г) дрѹжинѹ, що пришли были по(д) кролı(в)скы(м) городо(м), снѣти(н), и ѹчинивши имъ тѹю жале(ст) и шкодѹ, а ѡ(н) сѧ ѹвернѹ(л) до нашеи земли мо(л)давскѹю не тыми то лихо(д)ѣници. що мы ѹзрѣкши н(х) жале(ст) и просѧ(ч) пра(в)дѹ ѡ(т) на(с), а мы ѹчинили ıеми имъ правѹю пра(в)дѹ не нашими паны и дали ıеми имъ того н(с)того зра(д)цѣ лева с тѣми то лихо(т)никы, и ѹчинили ѡни на(д) ними по(м)ста, ıако(ж) то право н(м) ѹсказали. и ѹзрѣкши нашѹ правѹю пра(в)дѹ, аже мы ıеми вѣрны прїѧтı(л) г(с)п(д)реви нашıм(ѹ), кролıви ı(г) мл(с)ти, и слѹгъ, а ѡни за то на(м) слюбовали и слюбили листо(м) свои(м), аже мы небѹде(м) имѣли жа(д)ное прислови̂е ани мерзѧ(ч)ки ѡ(т) г(с)п(д)рѧ наше(г), кролѣ ı(г) мл(с)тъ, за тоти лихо(т)никы. ач бы сѧ па(к) и пригодила нѣкоторая слова ѡ(т) кролѣ, ѡ(т) ı(г) мл(с)тъ, або ѡ(т) ı(г) пано(в), бѹ(д) ѡ(т) кого, на на(с), або на земли нашеи, тогди слюби(л) на(м) па(н) мѹжило за то за все ѡ(т)молвити за на(с). а мы еще слюбили имъ мстити на н(х) корого(в), що мо(ч) имı(м) наиболше достѣгнѹти, дрѹгое па(к) ти(ж) ѹчинили ıемо н(м) кра(с)нѹю прав(д)ѹ, бы(х) сѣ н(м) ѹвернѹли шкодѹ и казали ıеми вернѹти все, що коли сѧ знаиде(т) лице(м) ѹ нашеи земли, бѹ(д) ѹ ко(г). а че(г) бы сѧ лице(м) не знашло по нашеи земли, а ѡни имаю(т) те(г) ѡжидати до по(д)бного часѹ, ıако(ж) понапрѧ(д) имаı(м) сказати, али и дотолѣ имаı(м) сѧ причинити где що мо(ч) мı(м) добѹвати ѡ(т) н(х) шкоды, тое имаı(м) имъ вернѹти бо сѧ ıемо им(л)и на то по(д) присѣгою. и ѡ инѹю в(х) шкодѹ що имаю(т) и кѹлко сѣ имъ не ѹверне(т), за тое за все ѡ(т)ложили ıеми ди(н) по(д)бны и наре(ч)ны, на стого филипа, ти(м) ѡбычаı(м), аже ѡни имаю(т) стоıати и ра(дї)ти г(с)п(д)реви нашимѹ, кролıви ı(г) мл(с)тъ, и на то ст(о)ıати ѹси(м) розѹмо(м) и ѹсими своими рѣчи (и) ѹмисло(м), съ ѹсими своими прїѧтı(л)ми, како бы могли наипервое, з бжїıмъ помо(ц)ıмъ и радою своею ѹчинити на(м) ми(р) и покои ѡ(т) басара(б) и ѡ(т) ѹгоръ и ѡ(т) то(г)токомановн(ч), ıако быхо(м)имѣли собѣ, покои с ти(х) съ вси(х) сторо(н), ıако быхо(м) могли злы люде показнити, а правы(м) покои ѹчинити и сами ѹ нашı(м) покоѧ быти, ѹ нашеи земли. то(г)ди имаı(м) звати до на(с) наше(г) млого ѡц̅ѣ и прїателѣ, пана мѹжила, и ѹчинити емѹ прав(д)ѹ бж̅їю на ти(х) ѹси(х), комѹ имѹ(т) ѡни винѹ дати, ıа-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ке(ж) на листе(х) глентовны(х) стои(т), и имае(м) имъ заплатꙋ всю заплатити, ꙗко(ж) н(м) право скаже(м) и на кꙋ(м) стане(т). а до то(г) часꙋ и до того днѣ, аж бы(х) сѧ па(к) не могло на(м) стати тако(г) мирꙋ и тако(г) покои, ꙗко быхо(м) могли имъ то(ꙋ)ю справе(д)ливо(ст) оучинити, а ѡни оуже имаю(т) и дрꙋгы де(н) напре(д) оуложити, коли сѧ нама (по)сполꙋ оузри(т), по(д)кно(г) бы сѧ н(м) право стало, а дотолѣ не имаю(т) на(м), ни пано(м) наши(м) ничо(г) оупоминати ни слово(м), ни оучи(н)ко(м) и ни жа(д)ными рѫчми. и ти(ж) слюбꙋе(м) имъ дати и поставити и дали на граници оу хотини и оу черновской воло(с)ти два паны справе(д)ливы(х) и менованни(х), которы имꙋтъ ѡни межи нашими паны мо(л)давскыми выбирати, абы еди(н) бы(л) на(м) старостою хоти(н)скы(м) а дрꙋгы черно(в)скы(м) оустави(ч)ны(м), абы оуже ты панове наши держали справе(д)ливо(ст) с ними, на ѡбѣ сторонѣ, абы оуже ѡни имѣли ихъ ѡстерегати ѡ(т) оуси(х) крив(д)ъ, ка(к) сами себе, а ѡни ти(ж) бы имѣли засѣ ѡстерегати панове наши и опасовати, ка(к) сами себе, абыхо(м) оуже могли с вами по(с)полꙋ земли ѡсѧсти и кроле(в)скꙋю и нашꙋ и абыхо(м) могли ти(ж) двꙋ зе(м) держати с обꙋ(х) стро(н) за едно в мирѣ, в ла(с)ци и справе(д)ли(во)сти, ꙗко бы сѧ оуказнили лихы люди с обꙋ(х) стро(н), а правы бы могли спо(ч)тиле па(к) с обꙋ(х) стро(н). и ти(ж) имае(м) с вашеи ма(с)ти и наши панове такꙋю справе(д)ливо(ст) држати ме(ж) нами и землѧми, ꙗко быхо(м) могли злодѣевъ именовани(х) або лице(м) нѣкты(х) вишали на ѡбѣ сторонѣ. и ти(ж) слюби(л) на(м) млы ѡтецъ, па(н) мꙋжило, бити ка(ж)домꙋ нашмꙋ[1] непрїятелю непрїяте(л), а кторы бы на(ш) непрїѧте(л) оутекалъ на н(х) сторонꙋ или злодїи, то(г) имае(т) вѣсити, або на(м) наза(д) выдати. тако(ж) и мы имае(м) чинити непрїятеле(м) крале(в)скы(м) и н(х), або ты(м) злодїе(м), кторы(м) до наше(г) земли проидꙋ(т). а ти(ж) ѡ шкоды оубогы(х) крале(в)скы(х) и мѣста крале(к)ске(г) казали есмо оуси(м) люде(м) воротити, кто що бꙋде(т) бра(л). а кто не оуверне(т), а мы казали старосты наши(м) право ꙋчинити тѣм оубоги(м), кторыи бꙋде(т) право(м) добꙋвати, томꙋ имае(т) сѣ шкода е(г) заплатити та(м), ано ѡпѧ(т) имае(т) быти наложено к томꙋ то оуре(ч)ном(ꙋ) дню вы(ш)писа(н)номꙋ. ино ѡни тое видѣвше и оурозꙋмѣвши, аже есми н(с)ти(н)ны прїяте(л) и слꙋга вѣре(н) быти и слꙋжити г(с)п(д)ви нашꙋ, кролеви е(г) ма(с)ти, и прїнѧти по(д)лꙋ(г) стары(х) записо(в), и оузрѣвши ѡни, аже есми.

1 In orig. нешмꙋ.

ні(м) ꙋчини(л) прав(д)ꙋ ст҃ꙋю и хоче(м) с ними за едно прїѧте(л)скы ср(д)ечно выти, а ѡни па(к) по(д) то сѧ по(д)давали присѣгою своєю и съ своєѧ вѣроѧ хр(с)тїанскꙋю выти на(м) вѣрны и ср(д)ечныи ѡтецъ и прїѧте(л) и ра(дї)ти на(с) кꙋ нашомꙋ добротꙋ и допомагати на(м) проти(в) ка(ж)домꙋ нашем(ꙋ) непрїатєлю са(м) свои(м) живото(м) или лю(д)ми своими и прїате(л)ми по(д)лꙋ(г) своєю моци наиво(л)шеи. и ти(ж) ач вы сѧ на(м) пригоднаа нѣкотораа пригода ако нати(с)къ, бꙋ(д) ѿ ко(г), то(г) Бъ не дай, выити на(м) и(с) нашеи земли, то(г)ди на(м) и кнѣгини нашеи и пано(м) и слꙋга(м) наши(м) имѣнїа и(х) ѡтворена и мѣста и(х), городы, бꙋча(ч) и короче(ц) и снѣти(н) и коломыѧ, и везде на(м) имѣнїа є(г) и доходы ѡтворены и незаворонны, ка(к) на(м) самомꙋ, ꙋ нашеи земли, доколѣ да(ст) мы бъ привернє(т)сѧ наше доброе, кꙋ нашеи земли, тогди ѡни па(к) с поч(с)тїе(м) и добротою на(с) и наша кнѣгинѣ и наши паны и слꙋги ѿ(т)проводити вез шкода ⟨и⟩ без закавы, ıако нашего малого оц҃ѣ, съ всі(м) с чи(м) коли бꙋде(м) имѣти. тое все вы(ш)писанное слюбꙋе(м) здержати и попо(л)нити по(д)лꙋ(г) того наше(г) листꙋ, при наше ч(с)ти и вѣры хр(с)тианскои, вез лъсти и хитрости. а на по(т)връж(д)енїе томꙋ въсемꙋ вы(ш)писанном(ꙋ) и нашꙋ печа(т) привѣсихѡ(м) к семꙋ ли(ст)ꙋ нашомꙋ. пи(с), ꙋ сꙋ(ч)вѣ, в лѣтѡ ѕ҃ѳ҃ѯ҃е м(с)ца а(п) а҃.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Petru Voevod, Domnul Ţării Moldovei, facem cunoscut cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la dânsa sau o vor auzi citindu-se, fiecărui om bun, cui îi va fi de nevoie, că au venit la noi prietenii noştri iubiţi, pan Mujilo Buceaţchi, staroste de Sneatin şi de Colomeia şi de Coropeţ, şi pan Bartoş din Iazlovăţ, staroste de Podolia, plângându-se de jalea lor şi de moartea ce li s'a făcut în copiii şi fraţii lor şi paguba din partea oarecăror trădători şi răufăcători şi anume din partea unuia Leu şi a tovarăşilor săi, cari după ce s'au dus spre cetatea crăiască, Sneatin, şi le-au făcut lor această jale şi pagubă, s'au întors în Ţara noastră a Moldovei, ca aceşti răufăcători. De aceia Noi văzând plângerea şi cerând dreptate dela noi, le-am făcut dreptate, cu panii noştri, şi le-am dat pe acest trădător Leu şi cu tovarăşii lui răi şi s'au răzbunat asupra lor, cum au avut dreptul. Şi văzând dreptatea noastră, că sântem prieteni credincioşi şi slugă a Domnitorului nostru, Măriei sale Craiului, ei, pentru aceasta, ni-au făgăduit cu cartea lor, că nu vom avea nici o mus-

trare şi nici ură din partea Domnitorului nostru, Măria sa Craiul, pentru aceşti făcători de rele. Iar dacă iarăşi ar fi şi s'ar întâmpla vre-o vorbă din partea Craiului, din partea Măriei sale, sau din partea panilor săi, ori dela cine, asupra noastră sau asupra Ţării noastre, atunci ne-a făgăduit pan Mujilo, pentru aceste, pentru toate, să intervie pentru Noi. Şi Noi încă le-am făgăduit să-i răzbunăm contra duşmanilor lor, cum vom putea să izbândim mai bine, apoi iarăşi asemenea le-am făcut dreptate frumoasă, le-am întors paguba şi am arătat că se va întoarce totul, orice s'ar afla pe faţă, în Ţara noastră, ori unde. Iar ceia ce nu s'a găsit pe faţă, în Ţara noastră, ei vor aştepta până la timpul potrivit, cum am arătat mai înainte, însă şi până atunci ne vom strădui, pe cât vom putea, să dobândim dela ei paguba şi i-o vom înturna, după cum ne-am legat la aceasta sub jurământ.

Şi despre altă pagubă a lor, ce au şi câtă nu li s'au înturnat, pentru aceasta, pentru toată, am pus o zi anume şi hotărîtă, la Sfântul Filip, cu condiţiune, ca ei să stea şi să sfătuiască pe Domnitorul nostru, pe Măria sa Craiul, şi să stea cu toată priceperea, cu toate cuvintele şi cugetul lor, cu toţi prietenii lor, cum ar putea mai degrabă, cu ajutor dela Dumnezeu şi cu sfatul lor, să ne facă nouă pace şi linişte din partea Muntenilor şi a Ungurilor şi a Togtocomanilor, ca să avem pace din partea acestora, din toate părţile, ca să putem să pedepsim pe oamenii răi, iar celor drepţi să le fecem linişte şi noi înşine să fim în liniştea noastră, în Ţara noastră. Atunci vom chema la Noi pe iubitul nostru tată şi prieten, pan Mujilo, şi-i vom face dreptate dumnezeiască contra tuturor acelora, cărora le va găsi el vină, cum stă în cartea de salv-conduct, şi-i vom plăti totul, cum le spunem drept şi precum se cuvine. Iar dacă până în acea vreme şi zi, dacă n'am putea să avem acea pace şi linişte, ca să putem să le facem această dreptate, ei vor hotărî şi altă zi, când ni se va părea nouă tuturor, care li-ar fi mai potrivită, iar până atunci nu ne vor pomeni nimic nouă, nici panilor noştri, nici cu cuvântul, nici cu fapta şi nici în alte chipuri.

Şi asemenea le făgăduim să le dăm şi punem şi le-am dat la graniţă, în Hotin sau în ţinutul Cernăuţilor, doi pani drepţi şi însemnaţi, pe cari ei îi vor alege între panii noştri moldoveni, ca unul să ne fie ca staroste de Hotin şi celalt ca dregător de Cernăuti, ca aceşti pani ai noştri să ţie dreptatea cu ei, în amândouă părţile, ca să le apere de toate strâmbătăţile, ca pe ei înşişi şi ei

asemenea să aibă a păzi pe panii noştri şi a se teme, ca pe e înşişi, ca să putem înpreună cu Voi să stăpânim toată ţara şi a Craiului şi a noastră şi să putem astfel să ţinem amândouă ţările, din amândouă părţile, în una, în pace, mulţămire şi dreptate, dacă s'ar pedepsi oamenii răi, din amândouă părţile, iar cei drepţi să se poată linişti, iarăşi din amândouă părţile. Şi astfel vom ţinea cu Domnia voastră şi cu panii noştri o astfel de dreptate, între noi şi Ţările noastre, ca să putem pe oamenii cunoscuţi ca răi sau prinşi pe faţă să fie spânzuraţi, de amândouă părţile.

Şi asemeni ne-a făgăduit iubitul tată, pan Mujilo, să fie duşman fiecărui duşman al nostru, iar care duşman al nostru sau fur ar fugi în partea sa, pe acesta îl va spânzura sau ni-l va trimite înapoi. Tot aşa şi Noi vom face duşmanilor Craiului şi ai lor, ca şi acelor furi, cari ar trece în Ţara noastră.

Şi asemenea despre pagubele făcute săracilor Craiului şi locurilor crăieşti, am poruncit tuturor oamenilor să întoarcă, fiecare ce a luat. Iar cine nu ar întoarce, am poruncit staroştilor noştri să facă dreptate acestor săraci, iar care ar dobândi dreptate, acestuia i se va plăti paguba acolo, iar de nu iarăşi va fi hotărîtă la această zi statornicită mai sus scrisă.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pentru aceia, ei văzând aceasta şi înţelegând că sânt adevărat prieten şi voiu fi slugă credincioasă şi voiu sluji Domnitorului nostru, Măriei sale Craiului, şi-i voiu fi de folos, după vechile scrisori, şi văzând ei că li-am făcut dreptate sfântă şi vroim să fim cu dânşii într'o prietenie sinceră şi ei iarăşi, pentru aceasta, s'au dat sub jurământul lor şi cu a lor credinţă creştinească, să ne fie nouă credincios şi sincer părinte şi prieten şi să ne sfătuiască pe noi, spre binele nostru, şi să ne ajute nouă înpotriva oricărui duşman al nostru, el însuşi cu viaţa sa sau oamenii şi prietenii săi, după puterea sa, cât mai mult.

Şi iarăşi dacă ni s'ar întâmpla oarecare întâmplare sau nevoie, ori dela cine, aceasta Dumnezeu să n'o dea, să ieşim din Ţara noastră, atunci nouă şi Domniei noastre şi panilor şi slugilor noastre, averile şi locurile lor să ne fie deschise, oraşele Buceac şi Coropeţ şi Sneatin şi Colomeia şi pretutindeni nouă averile lui şi veniturile lui să ne fie deschise şi neoprite, ca nouă înşine, în Ţara noastră, până când va da milostivul Dumnezeu ca să ni se întoarcă bunul nostru, cătră Ţara noastră, atunci ei iarăşi cu cinste şi cu bunătate ne vor trimite pe Noi şi pe Doamna noastră şi pe

panii şi slugile noastre, fără pagubă şi piedică, ca iubitul nostru părinte, cu totul, cu ce vom avea.

Toate aceste mai sus scrise făgăduim să le ţinem şi îndeplinim, după această carte a noastră, pe cinstea noastră şi pe credinţa creştinească, fără înşelăciune şi viclenie.

Iar spre întăritură acestei toate mai sus scrise, am atârnat şi pecetea noastră către această carte a noastră.

S'a scris, în Suceava, în anul 6965 luna Aprilie 1.

Pergament în Arhiva ministerului de externe din Moscova. Are pecetea cea mică a Domnului. O fotografie la Acad. Rom. fotografii dăruite de I. Bogdan. O copie la Acad. Rom. ms 126, dăruit de I. Bogdan. A fost publicat cu abateri de Ulianiţchi, Materialî nr. 84 şi în Hurm. Doc. 2[2] p. 673-677.

Documentul este extrem de inportant fiind dat în ziua de 1 Aprilie, când în ziua de 12 Aprilie ocupă tronul Ştefan cel Mare. Din el se vede chiar că Petru Voevod cunoştea pregătirile ce se făceau în Muntenia, de către Ştefan cel Mare, contra lui. Cp. A. D. Xenopol, Ist. Rom. ed. 3, vol. 4, p. 11-12, 269-272, N. Iorga, Studii istorice asupra Chiliei şi Cetăţii Albe, Bucureşti, 1899, p. 120, Istoria lui Ştefan cel Mare, p. 63-66. Cp. I. Bogdan, Cronice inedite p. 37, 71, Vechile cronice mold. p. 144, 254, 174, Letopiseţul lui Azarie, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 31 (1909), secţ. ist. p. 147, Letopiseţul Ţării Moldovei, până la Aron Vodă, ed. C. Giurescu, Bucureşti, 1916, p. 42-43, etc.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

235.

Cameniţa. 1458 Ianuarie 24.

Petru, fost Voevod al Moldovei, dă scrisoare lui Mihail din Buceaci, adeverind că acesta i-a înapoiat banii, ce Petru Voevod îi dăduse, ca leafă, fratelui lui Mihail, lui Bartoş din Buceaci.

† милостїю божїю, мы петръ воевода, господаръ земли молдавскои, исъ своимы панове, нс паномъ дꙋмѣ браевичю, нс паномъ станчюломъ, нс паномъ костѧ дановичемъ, нс паномъ їѡномъ паркалабомъ, нс паномъ васкомъ левичемъ, и съ ꙋсимы нашими панове, съ великими и малими, и съ ꙋсею нашею радою волоскою, вызнаваюмъ и симъ нашимъ листомъ каждомꙋ, кто коли тотъ листъ ꙋзритъ или чтоучи ꙋслишитъ, ꙋже тоты златии

пинѣзи, котори єсмы были дали на жолдь оуроженомꙋ паноу Бар-тъшокы з боучача, старостѣ земли подолскомꙋ посполитомꙋ, до-брѧ памєти, оуроженый панъ михаило з боучача, староста подолскои пос-политои, братъ роженъи пана Бартоша, намъ вернꙋлъ и заплатилъ ис-полною. а мы имъ слюбоуємъ, при нашеи чти и вѣрꙋ христиѧ(н)скои, аже не имаємъ пана мыхаила староста прѧдреченого и єго намѧс-никовъ по томъ боудꙋчиихъ оупоминати, ани габати оу вѣкы, пи-саниа ни листовъ задниихъ ховати никакого, али оуси листовъ котори єсмо имѣли на пана Бартꙋша, а ми тоти листокъ нашихъ оуси ꙋмрътвимъ и ꙋгасимъ и симъ нашимъ листомъ, оу вѣки, о тыхъ зо-л(о)тихъ [1]. а на то єстъ вѣра наша, господьства ми и вѣра болѣръ нашихъ вишєписаниихъ великихъ и малихъ. а на болше потвержденіе въсемꙋ вишеписаномꙋ оу листꙋ семꙋ, и печатъ нашъ и нашихъ па-новъ привѣсихомъ къ семꙋ листꙋ нашемꙋ. писанъ оу каменци, в лѧто ѕ҃ц҃ѯ҃ѕ҃ мѣсѧца генваръ к҃д дьни.

Traducere. Cu mila lui Dumnezeu, Noi Petru Voevod, Domn Ţării Moldovei, înpreună cu boierii noştri, cu pan Duma Braevici şi cu pan Stanciul şi cu pan Costea Danovici şi cu pan Ion pârcalabul şi cu pan Vasco Levici şi cu toţi panii noştri, cu cei mari şi cu cei mici, şi cu tot sfatul nostru moldovenesc, facem cunoscut şi cu această carte a noastră tuturor, cari vor căuta la această carte sau o vor auzi cetindu-se, că acei zloţi, bani, pe cari i-am fost dat ca leafă cinstitului pan Bartoş din Buceaci, staroste al întregii Ţări a Podoliei, de bună amintire, cinstitul pan Mihailo din Buceaci, starostele întregii Podolii, frate bun al panului Bartoş, ni i-a întors şi ni i-a plătit pe deplin. Deci noi îi fădăduim, pe cinstea şi pe credinţa noastră creştinească, că n'avem să-i mai amintim panului Mihail starostele de mai sus numit sau urmaşilor lui, ce vor fi în viitor, şi nici să-l mai supărăm, în veac, de acel zapis, şi că nu vom păstra de aci înainte nici un fel de scrisori, ci toate scrisorile câte le-am avut asupra panului Bartoş, toate acele scrisori ale noastre le nimicim şi le stingem, prin această scrisoare a noastră, în veac, în ce priveşte acei zloţi.

Şi spre aceasta este credinţa noastră, a Domniei mele, şi credinţa boerilor noştri mai sus scrişi mari şi mici.

Iar spre mai mare tărie a tuturor celor mai sus scrise în a-

1 Lectura nu e clară. Pisarul a scris întâiu о тоти, pe care l-a şters, adăogând deasupra о тыхъ.

ceastă carte, am atârnat şi pecetea noastră şi peceţile boerilor noştri la această carte a noastră.

Scrisă, în Cameniţa, la anul 6966 luna Ianuarie în 24.

Pergament în Muzeul Czartoryski din Cracovia. Pecetea Domnului şi patru peceţi boiereşti, două la dreapta şi două la stânga, legate cu fâşii de pergament, s'au pierdut. Cerneala e albăstrie. A fost publicat în I. Bogdan, Contribuţii, în Anal. Acad. Rom. seria 2, tom. 29 (1907), secţ. ist. p. 642-643. Ibid. p. 630, 635-637.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ADAOSE, INDREPTĂRI ŞI GREŞELI DE TIPAR[1].

VOL. I.

La p. VIII să se adauge următoarele: Intre documentele externe, cele mai multe se aflau în Arhiva ministerului de externe din Moscova, în număr de 48. Aceste documente înpreună cu cele interne din acelaş depozit au aparţinut Arhivei regale din Cracovia până în 1765, când au fost trecute în Varşovia, de unde în 1794 au fost duse în Rusia, la Petrograd, şi apoi în Arhiva ministerului de externe din Moscova, de unde în 1924 au fost aduse în Arhiva principală din Varşovia, unde se află astăzi. V. Iwan Ohijenko în Omagiu profesorului Ilie Bărbulescu, Iaşi, 1931, în Arhiva soc. şt. şi lit. Iaşi, 38 (1931) nr. 2, 3, 4, p. 522 şi Ivan Ohienko, în дві грамоті воєводи валаського івана мирчі великого în Byzantinoslavica III/2 (1931), în extras Praha, 1932, p. 415. In Arhiva principilor Sangiščko din Slawici se află 1. In Arhiva oraşului Bistriţa din Ardeal 1. In Arhiva oraşului Lemberg 4. In Arhiva oraşului Braşov 18. In Arhiva Universităţii Săseşti din Sibiu 1. In Arhiva principilor Radziwill din Nieświeź 2. In Arhiva curţii imperiale din Viena 4. In Muzeul Czartoryski din Cracovia 2. La Acad. Rom. 1. Aproape toate se află în fotografii la Acad. Rom.

La p. VIII să se adauge, că un pergament se află în colecţia mea.

La p. IX r. 6: 1906 în loc de 1905.

---

1 In paginile ce urmează, autorul publicaţiei acestor două volume de documente nu are pretenţia de a îndrepta *tot* ceia ce, din punct de vedere ideal, e de îndreptat în ele. Tot aşa şi cu greşelile de tipar, unele rezultate din amestecarea, la culegere şi corectură a semnelor care se pot confunda uşor între dânsele, cum sânt л cu д, н cu и, к cu к, ш cu щ, к cu в, etc. Cetitorul binevoitor şi atent va face şi una şi alta, când va avea ocazia să le găsiască.

La p. XII, r. 26: în Cercetări ist. (Iaşi) anul 5—7 (1929—1931), în loc de în Cercetări ist. (Iaşi) 5[1].
La p. XVI, r. 29: Paris-Bucarest, în loc de Paris.
La p. XVIII să se adauge: Rykaczewski, Inventarium omnium et singulorum privilegiorum, literarum, diplomatum quaecunque in archivo regni in arce Cracoviensi continentur, Paris, 1862.
La p. XIX să se adauge: 527 Documente istorice, Bucureşti, 1931.
La p. 6, r. 20: în Curtea Maicei noastre în loc de: în adunarea Maicei noastre.
La p. 15, sus: 1393 în loc de 1398.
La p. 30, la nota 2, să se adauge: Cp. locul Solomoneşti, lângă Ghindăoani, Harta stat. major, planşa Târgul-Neamţ.
La p. 37, r. 8: потокомь în loc de потокомь.
La p. 40, să nu se citească 15 din dreptul notei 2.
La p. 45, r. 1: 6946 în loc de 6646.
La p. 54, r. 30 să se adauge: Documentul e publicat şi în N. Iorga, Anciens documents de droit roumain, 1, Paris-Bucarest, 1930, p. 95-96.
La p. 56, r. 8: ѹслъıшинтъ în loc de ѹслъıшiнтъ.
BCU Cluj / Central University Library Cluj
La p. 64, numerele cari arată rândul să se citească pe stânga paginei.
Ibid. r. 10: и în loc de и.
La p. 81, r. 4: села în loc de села.
Inid. r. 8: рѣка în loc de рѣка.
La p. 94, nota 1: Emile în loc de Emil.
La p. 96, r. 38: nr. în loc de ur.
La p. 100, nr. de pagină sus să se citească pe partea stângă.
La p. 105, r. 16, să se adauge că originalul a fost la Acad. Rom. C/131.
La p. 110, r. 20: Şandru în loc de Sandru.
La p. 113, r. 29 să se adauge: O traducere se află la Acad. Rom. LXXIII/1.
La p. 130, r. 17: lui în loc de lu.
La p. 140, nota 11, după Malovata să se citească.
La p. 142, r. 28: хр(с)тїанскои în loc de хр)с)тїанскои.
Ibid. r. 35: двѹ(х)на(д)цѧ(т) in loc de двананцѧ(т).
Ibid. r. 37: кнгини în loc de кнѧгинн.
Ibid. r. 37: истн(н)нѹ în loc de истиннѹ.
Ibid. r. 38: золотыи în loc de золоты.
La p. 143, r. 1: ѩко în loc de ѩво.
La p. 144, r. 32: tot în loc de to.

Ibid. r. 37: de în loc de ds.
La p. 146, r. 30: Octomvrie 1 în loc de Octomvrie 6.
La p. 160, r. 28: uricele în loc de uricile.
La p. 164, r. 13: pachet 4 în loc de pachet 2.
La p. 167, r. 3: XIV-lea. în loc de XIV-lea,.
Ibid. r. 2: şi în loc de sl.
La p. 180, nota 5: I. Bogdan în loc de (I. Bogdan.
La p. 192, r. 25: Neamţului în loc de Neamtului.
La p. 199, r. 8: uric în loc de unic.
La p. 204, r. 30: Zolkieviensis, în loc de Zolkieviensis.
La p. 206, r. 9: кѫл(ѹ)гѫри în loc de кѫл(ѹ)гѫри.
La p. 213, r. 18: пана în loc de ана.
La p. 222, r. 39: N. Iorga în loc de N Iorga.
La p. 223, r. 5: Iuginţii în loc de Juginţii.
La p. 231, r. 5: к(ѡм)рѫ în loc de к(ѡм)рѫ.
La p. 253, r. 14 sus: Voevod în loc de Aron.
La p. 261, r. 5: Ivanco în loc de Ivanciuc.
La p. 269, r. 28; станко în loc de ҭанко.
La p. 279, r. 1: Iunie 19 în loc de Iunie 17.
La p. 296, r. 11: Mearea în loc de Marin. Iar ibid. nota 7, r. 2, să se adauge: Ibid. planşa 2 e мѣрина, deci lectura марина e greşită.
La p. 326, r. 26: Lopaşna în loc de Lopuşna.
La p. 333 r. 11: Stălineşti în loc de Stănileşti.
Ibid. nota 2, r. 4: Martie în loc de Martle.
La p. 335, nota 27: D. Şt. 2 p. 70-71. La p. 73 în loc de D. Şt. 2 p. 70-71, La p. 73.
La p. 337, r. 20: Al doilea sat, Vicoleanii, numit azi Viforenii, în loc de Al doilea sat Viforenii.
La p. 368, nota 8, r. 4: ibid. în loc de ibld.
La p. 369, r. 1 şi 15: Noemvrie în loc de Noembrie.
La p. 376, r. 27: рѹнтѹрѫ în loc de рѹнтѹрѫ..
La p. 381, r. 11: stolnicul în loc de stoinicul.
La p. 383, r. 30: в лѣ(т) în loc de л лѣ(т).
La p. 390, r. 14: August 15 în loc de August 16.
La p. 391, r. 20, dupá veci să se adauge: asemenea şi fiului său, lui Giurgiu, şi copiilor lui şi întregului neam al lui, în veci.
La p. 403, nota 1: на мнота? în loc de на манота?
Ibid. r. 5: книрина în loc de кнירина.
La p. 421, r. 7: прикѣснти în loc de прикѣснти.

La p. 427, nota 7, r. 6: Alexandru în loc de Alcxandru.
La p. 432, r. 6: Stanciul Ponici în loc de Stănciul Ponici.
La p. 438, r. 22: Căutişenii Giosanului), în loc de Căutişenii Giosanului.
La p. 446, nota 2, r. 1: Ioan în loc de Iacov.
La p. 453, r. 9: Pustiea în loc de Pustie.
La p. 465, r. 7: Eremiei vistiarnic în loc de Eremiei postelnic.
La p. 466, r. 10: numai în loc de nuшai.
La p. 468, r. 17: племенѣ în loc de племене.
La p. 479, r. 1: Brodnici în loc de Brodnîci.
La p. 480, r. 12: vornicul în loc de vornnicul.
La p. 498, r. 25; станчюлѧ în loc de станчюлъ.
Ibid. r. 31: нан în loc de нан.
La p. 501, nota 2, r. 2: Dragoş vornicul în loc de Dragoş Voevod.
La p. 510, r. 16: Lipovăţ în loc de Llpovăţ.
La p. 529, r. 16: николижѣ în loc de николиже.
La p. 544, nota 5, r. 4: Mare în loc de Măre.
La p. 545, r. 15: judeţul în loc de jud..
La p. 550, nota 3, r. 4: Maxineşti în loc de Macsineşti.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

VOL. 2.

La p. 13, r. 22: e arătat în loc de a arătat.
La p. 22, r. 24: plasa în loc de planşa.
La p. 23, r. 5, să se citiască o singură dată: Poeţăl poate e un pârău.
La p. 28, nota 3: Căiuţul în loc de Căinţul.
La p. 58, r. 11: Micşineşti în loc de Micsinesti.
La p. 63, r. 4, după Stefan Voevod să se adauge: şi credinţa fiului Domniei mele, Roman Voevod,.
La p. 65, r. 12: August 6 în loc de Aprilie 6.
La p. 69, r. 16, după din veac". să se adauge: O traducere la Acad. Rom. VI/23, alta ibid. LXXIII/2.
La p. 83, nota 7: jude Dobromir în loc de jude Dragomir.
La p. 100, nota 5, r. 14: 1906 în loc de 1903.
La p. 109, r. 11: August 26 în loc de August 27.
La p. 113, r. 28 şi 29: de foarte multe ori în loc de totdeauna.
La p. 120, r. 10: село în loc de єло.
La p. 132, r. 9: колѣрх în loc de колѣрz.
La p. 172, r. 10: Miclăuşeni în loc de Miclăuşen.

La p. 211, r. 3: August în loc de Audust.
La p. 215, r. 4: fratele în loc de fratelui.
La p. 222, r. 15: є(ст) în loc de єст).
La p. 225, nota 11: Paşcani în loc de Pascani.
La p. 229, nr. de p. 229 în loc de 226.
La p. 242, r. 36: O planşă în loc de O Planşă.
La p. 265 nota 1, r. 2: fasc. 4 (1924) în loc de fasc. 5 (1925).
La p. 287, r. 13: Ilişăşti în loc de Ilisăşti.
La p. 300, r. 13: великаго în loc de веаикаго.
Ibid. r. 17: котарь în loc de кошрь.
La p. 303, r. 8: Petru postelnicul în loc de Petru Postelnicul.
La p. 324, r. 1 мынєко în loc de мынєко 1.
Ibid. r. 2: драгошє în loc de дригошє.
La p. 336, nota 9: jud. în loc de jnd.
La p. 347, nota 1, r. 1: нєкꙋлєщиї în loc de нєкꙋлєшиї.
La p. 349, r. 11: Petru comis în loc de Petru Comis.
La p. 368, r. 7: нѣмца în loc de нкмца.
La p. 374, r. 11 să se adauge: 6956/1448.
La p. 379, r. 12 să se adauge: A fost publicat în Hasd. Arh. Ist. 1[1] p. 101-102, cu data 6950 Aprilie 8 şi cu observaţia că e greşită data în loc de 6960, ibid. p. 120. Textul din Arh. Ist. cit. are unele părţi lăsate la o parte. Este rezumat şi în V. Pârvan, Alexăndrel Vodă şi Bogdan Vodă, Bucureşti, 1904, p. 120.
La p. 408, r. 20: Prisaca în loc de Prisasa.
La p. 419, r. 9: lui în loc de lni.
La p. 431, r. 9: are numele în loc de arenu mele.
La p. 440, nota 9, r. 11: Bogdan în loc de Bodan.
La p. 441, r. 14, să se adauge: O traducere la Acad. Rom. XIX/52.
La p. 445, r. 12: и то în loc de то.
La p. 447, r. 6: Ruptură în loc de ruptură.
La p. 470, r. 11: 6949 (1441) în loc de 6949 (1439).
La p. 490, r. 22: Şendrică în loc de Sendrică.
La p. 500, r. 1: Bârlăzel în loc de Bârlezel.
Ibid. nota 11, r. 8; 7042 (1534) în loc de 7042 (1536).
La p. 515, r. 1: Octomvrie în loc de Octomrrie.
La p. 517, r. 2: на (топо)лици în loc de на (гопо)лици.
La p. 535, r. 24: Urechia în loc de Urechla.
La p. 585, r. 6: între în loc de ïntre.
La p. 588, r. 3: Bucşăşti în loc de Bucsăşti.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

La p. 605, r. 14: кратꙋ în loc de кратꙋ.
La p. 630, r, 12: сꙋкна în loc de сꙋкна.
La p. 643, r. 39: cuvântul în loc de cuvântnl.
La p. 672, r. 23: în în loc de îu.
La p. 674, r. 16: Iacob Steel în loc de Steel.
La p. 692, r. 13, să se adauge: O traducere a acestui document cu data de 6945 (1437) e publicată în Uricaru 3 p. 72. Aici se spune că e luat din Metrica Litvană, condica 6, p. 287-288.
La p. 696, r. 21: plăcuţi nouă în loc de plăcuţii noştri prieteni.
La p. 706, r. 36: пороꙋшнною în loc de ороꙋшнною.
La p. 748, r. 37: 6957 în loc de 6956.
La p. 752, r. 12, să se adauge: E publicat şi în 527 Documente istorice, Bucureşti, 1931, p. 498-500.
La p. 772, r. 35: Noi în loc de noi.
La p. 791, r. 1: прикѣзоутѣ în loc de рикѣзоутѣ.
La p. 794, r. 21: Cernăuţilor în loc de Ccrnăuţilor.
La p. 805, r. 32: Cosmirin în loc de Cosmiririn.
La p. 812, r. 39: Cernăuţi în loc de Cernăuti.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

INDICE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

NUME DE PERSOANE[1]

A.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

1 Unde numerele ce arată pagina sânt cu caractere grase inseamnă că cititorul va afla ceva mai mult despre persoana, numele geografic, sat, târg, etc., de care e vorba.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

B.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

C.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

D.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

E.

F.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

I.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

J.

L.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

M.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

N.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

O.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

R.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

S.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ş.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ţ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

U.

V.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Z.

NUME GEOGRAFICE

DE SATE, SELIŞTI, TÂRGURI, ORAŞE, DEALURI, PÂRAE, RÂURI, DE POPOARE ETC.

A.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

B.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

D.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

G.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

H.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

I.

J.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

L.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

N.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

O.

Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

P.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

R.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

S.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ş.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

T.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ţ.

U.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

V.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Z.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

NUME DE LUCRURI.

A.

B.

C.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

D.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

E.

F.

G.

H.

I.

J.

L.

M.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

N.

O.

P.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

R.

S.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Z.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CÂTEVA ROMÂNISME.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ADAOS

Am dat la p. 593, vol. 2, după un decalc, nu destul de reuşit, documentul din 1424 Octomvrie 9, cu unele lipsuri. Căpătând în zilele din urmă o fotografie după original, îl dau din nou mai jos, în dorinţa ca această colecţie să fie cât mai complectă:

⟨ма(с)тїю бжїею мы алеѯ⟩андръ воевода господаръ земли молдавскои, чиниммъ зна⟨менито и с симъ лис⟩томъ нашимъ, кто на нь оузритъ или его оуслышит(т) ⟨чътоучи, иже тоти ис-тин⟩ни слꙋгы наши тодеръ и аїе дали есмы имъ едно ⟨мѣсто на тазловѣ подли рѣкы⟩ на връхъ емꙋ ꙋ мос(т) и где исходитъ излѣса, выше метещь, да поставетъ и да wсадетъ себѣ монастиръ, да имъ бꙋде(т) оурикъ и непорꙋшено ктиторство имъ и дѣтемъ и(х) и въсемꙋ родꙋ и(х) на вѣкы. а хотаръ томꙋ мѣстꙋ да бꙋдеть по старомꙋ хотарꙋ и кꙋда емꙋ хотарилъ панъ жꙋржь глобник(к). а на то е(ст) вѣра г(сд)ва ми и вѣра възлюбленнаго сн. г(сд)ва ми илїаша воеводы и вѣра всѣхъ болѣръ нашиx(х). писалъ ⟨wнца?⟩ граматикъ оу сочавѣ влѣ(т) ѕцлв w(кт) ѳ.

Extrem de interesant este faptul că i se dă locul, să-şi intemeieze mănăstire.

BCU Cluj / Central University Library Cluj